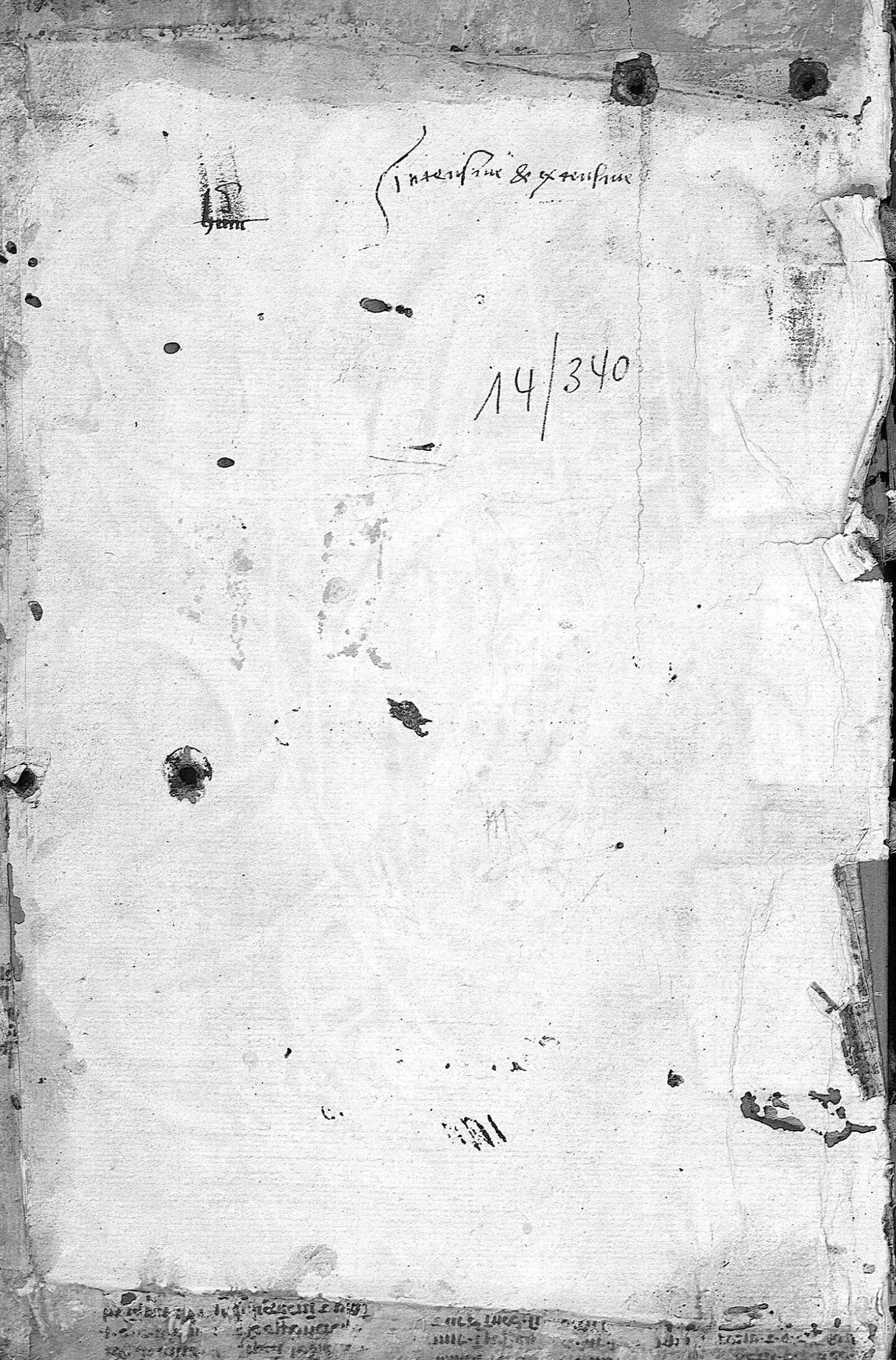

~~15~~
~~hum~~

Intensive & extensive

14/340

tres equatro Reales

N.º 5 Tab. 3

¶ Preclara in magistri petri hispa-
ni logicam Versoris expositoris fa
mosissimi īdagatio vna cum textu
eiusdē mgr̄i petri. Tractatuq; par
uorum logicaliū perq̄ necessario.
Tractatus itē de secūdis intētioni
b⁹ ab egregio mgr̄o frācisco de pra
to ad vtilitatē studētiū cōpilatus:

N.º 25 Tab. 5

BIBLIOTECA DE LA PROVINCIA CORDOBA

Est. 10. Tab. 1ª Num 12.
Juan Pablo

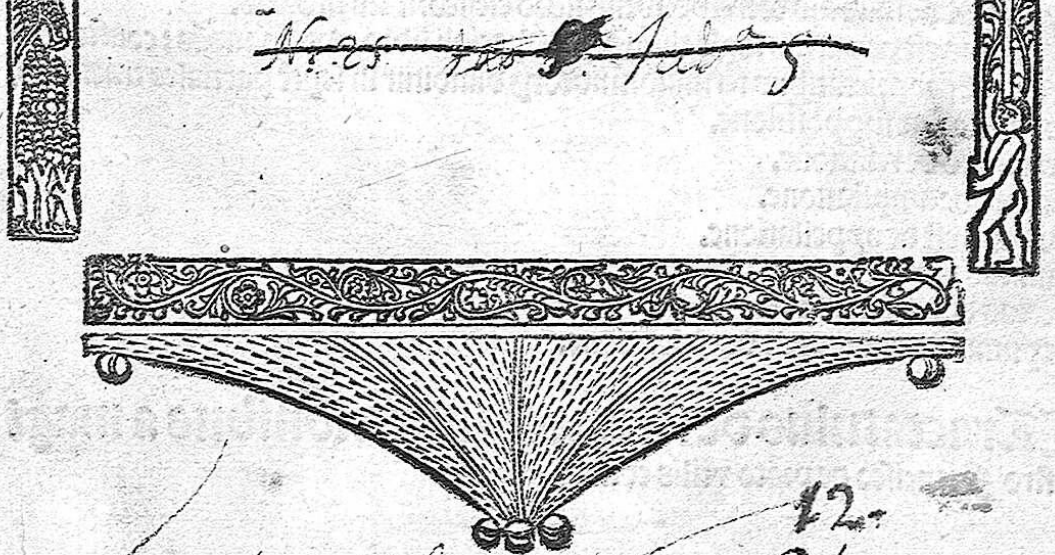

¶ Petrus de sancto ioāne. Joāni Pardo. Salutē.

Sepe numero a me petieras ut versoriū nr̄m vna cū mgr̄i Petri hispani vbi exigitur intersertū textū: quē tibi magnopere aiebas placere: transscribendū curarē e meo: qm̄ propter mirā eius raritatē venalis nusq̄z inueniret̄. nec recusaras quo minus pro eo q̄zuis magnū preciū dūmodo eū haberes impenderē. Ego vero cū tibi cuperē celerrime satisfieri nec librariū inuenirē qui ita breui de bonis notis se expediturū polliceret̄ imp̄mendū cur[illegible]: quo et celerius ⁊ emēdatius: qua in re plurimū laboris ego consumpsi ⁊ pulchrioribus notis eū haberes simul: ⁊ si tu id nō curabas multo vilius eū emeres: de cuius virtutibus nihil attinet me plura dicere presertim apud eū cui tā sit notus: vides ut oīa q̄ ab Aristotele de logica sunt conscripta preter posteriores analeticos quos hic cōsulto omisit: q̄ quidē ab illo nō satis explicate sunt dicta: ab hoc dici q̄z dilucidissime ut mihi nō Petrū hispanū sz Aristotelē explanare voluisse videatur. plures alias affert vtilitates: que et tibi: ut dixi: sunt note: ⁊ alijs eius studiosis ita placebunt: ut ex omnibus qui in hoc genere scripserint neminē huic nostro existiment anteferendum.

Uale.

¶ In hoc libro septē p̄ricipales tractatus cōtinentur quorū p̄mus ē de enūciatiōe correspōdēs libro pyarmenias Aristotelis.

Secūdus est de quinqz vniuersalib⁹ correspōdēs libro p̄dicabiliū Porphirij.
Tertius est de predicamentis correspōdēs libro predicamētorū Aristotelis.
Quartus de sillogismo simpliciter: libro priorū Aristotelis correspondens.
Quintus est de locis dyaleticis qui correspondet libro thopicorū Aristotelis.
Sextus est de fallacijs correspondens libro elencorū Aristotelis.
Septimus est de paruis logicalibus nulli speciali libro correspondēs: considerās de septē proprietatibus terminorū: ideoqz diuiditur in septē partiales tractatus.
Primus est de suppositione.
Secundus de relatione.
Tertius de ampliatione.
Quartus est de appellatione.
Quintus de restrictione.
Sextus de distributione.
Septimus ⁊ vltimus est de expositione.

¶ Tractatulus de secundis intentionibus a magistro Francisco de prato vtilis editus.

¶ Textꝰ summularū logice magistri ꝑetri hiſpani vna cū expoſitione earundē Verſoris ꝑſtantiſſimi doctoris pariſienſis. Annexūqꝫ de ſecūdis intentionibus magiſtri Franciſci de prato opuſculū vtile ſerie incipiunt.

Textꝰ primꝰ

PRimus tractatus eſt iſte ſūmularū magiſtri ꝑetri hiſpani i q̄ ipſe cōpēdioſe ⁊ determinat de his q̄ in libris logice Ariſtotel: boetij ⁊ ꝓphirij proliꝛe cōtinentur. Et dicitur iſte liber ſummularū per ſimilitudinē ad ſummā ꝓprie dictā. Eſt eni ſumma ꝓprie dicta magnus numerus reſultās ex aggregatiōe pluriū paruoꝝ numeroꝝ ⁊ trāſſumptiue per ſimilitudinē ad ſūmā ꝓprie dictā. aliquis liber in quo ē aggregatio pluriū particulariū tractatuū vel capitulorꝝ dicit̄ ſumma: ⁊ ſūmula eſt eius diminutiuū ſcilicet de ſumma ſic accepta ſecūdū trāſſumptionē: ⁊ quia iſte liber breuis eſt ⁊ compendioſus: ideo vocatur ſūmula: ⁊ diffinitur ſic. Sūmula eſt quoddā breue cōpendiū in breui ⁊ generali cōprehendens illa que in libris logicalibꝰ diffuſe ⁊ in ſpeciali tractantur. Et dicatur ꝑetri hiſpani ad denotādū cauſam efficientē huius tractatus. Ipſe enim hunc libꝝ extraxit a libris Ariſtotelis ⁊ alioꝝ logicoꝝ: ⁊ per hoc patet titulus huius libri. Eſt eni titulus nomiatio libri ſm oēs vl aliquam ſuarū cauſarū. Primo ſciendū ꝙ huius libri ſicut ⁊ aliorū ſunt quattuor cauſe. Eius cauſa efficiēs dicta ē. Et eiꝰ cauſa materialis ſiue ſubiectū attributionis ſicut etiā totiꝰ logice eſt argumētatio: que nihil aliud eſt q̄ quidā proceſſus rationis noſtre de noticia noti ad ignoti noticiā ⁊ capitur ibi ratio in predicta diffinitiōe ut capit̄ ab Iſach quā ſic diffinit: ꝙ eſt anime noſtre intelligibilis virtus faciens currere cauſam in cauſatū: ⁊ ꝙ argumentatio ſit ſubiectū huius ſcie: ſic probat̄ rōne: quia cōditiōes ſubiecti attributiōis cōueniūt argumentationi reſpectu hui⁹ ſcie: ergo ipſa eſt ſubiectū attributiōis huius ſcie. Vnde tres ſunt conditiones ſubiecti attributiōis. Prima eſt: ꝙ illud ſit principalius cōſideratū in ſcia cuius eſt ſubiectum. Et iō paſſiones ſubiecti principia: ⁊ ꝑtes ſubiectiue: ⁊ integrales q̄ cōſiderātur rōe ſubiecti ⁊ nō principaliꝰ nō hūt rōnē ſubiecti. Secūda cōditio eſt ꝙ oīa cōſiderata in ſcia cuius eſt ſubiectū habeant reductionē ad tale ſubiectū ⁊ ſub eo cōtineantur q̄ tū ad rōnē formalē ſuā ⁊ modū cōſiderādi. Vnde aliqua reducunt̄ ad ſubiectū ut principia eius aliqua ut paſſiōes: ⁊ aliqua ut partes ſubiectiue vel integrales. Tertia eſt: ꝙ tale ſubiectū ſit adequatū ſcientie cuius eſt ſubiectū: ita ꝙ ſub tali ratione formali in nulla alia ſcientia conſideretur: ſed ꝙ tale ſit ſibi ꝓprium ſub tali ratione. Secundo ſciendū ꝙ ſubiectū octo modis dicitur. Primo modo ꝓ obiecto alicuiꝰ potentie: vt color dicitur ſubiectū viſus ſiue obiectū. Secundo modo ꝓ famulo alicuius dñi: ut famulꝰ dicitur ſubiectus alicui dño. Tertio modo ꝓ corꝓre poſito ſub alio: vt fundamentū dicit̄ ſubiectū parietis. Quarto modo ꝓ ſubiecto accidētis: vt paries ē ſubiectū albedinis. Quinto ꝓ ſubiecto ꝓpōnis. Sexto ꝓ ſubiecto ꝓprie paſſiōis. Septimo ꝓ ſubiycibili inferiori reſpectu alicuius ſuperioris: ut ſpēs reſpectu generis. Octauo ꝓ ſubiecto attributiōis de quo eſt hic ꝑncipaliꝰ ꝓpoſitū: ⁊ deſcribit̄ ſic. Subiectū eſt cuius cōpleta ⁊ ꝑfecta notitia intenditur in ſcientia cuius eſt ſubiectū: ⁊ ſub cuius rōne formali oīa tradita in illa ſcientia cōſiderant̄: ⁊ ad ipm habēt attributionē ⁊ ordinē: qui modi in his verſibus notātur. Obiectū verna: poſitū ſub: cui qō inheret. Quod prius eſt copula: ꝓprij: logicaliꝰ infra. Mō ſimul ars ⁊ habet: ſunt bis ſubtecta quaterna. Tertio ſciendū ꝙ duplex eſt cauſa finalis. ſ. intrinſeca ⁊ extrinſeca. Vnde finis eius intrinſecus ē ꝑfecta ⁊ completa cognitio ſui ſubiecti. ſ. argumentatiōis: ⁊ hoc quantū ad ſua ꝓncipia partes ⁊ ꝓprietates: ſicut ⁊ in qualibet ſcia ſpeculatiua finis ꝓpinquus eſt ꝑfecta cognitio ſui ſubiecti. Sed eiꝰ finis extrinſecus eſt cognitio oīum aliarū ſcientiarū que per argumentationē acquirunt̄. Et ideo quū oīs ſcia noſtra ſit bonū ⁊ perfectio ipſius aīe excedēs in perfectione oīa bona corꝓris: ſequit̄ ꝙ logica per quā oēs alie ſcientie acquirūtur eſt vtilis ⁊ neceſſaria. Vnde bonitas rei ⁊ vtilitas attendunt̄ ex parte ſui finis.

Quarto ſciendū ꝙ cauſa formalis huius tractatus eſt duplex. ſ. forma tractādi ⁊ forma tractatus. forma tractādi eſt ſuus modus ꝓcedendi qui eſt quadruplex. ſ. diffinitiuus: diuiſiuus: ꝓbatiuus: ⁊ rōne noſtri exemploꝝ poſitiuus. Cuius ſufficientia ſic habet̄: nā oīs modus ꝓcedendi in aliqua ſcia aut eſt de bene eſſe: aut ē de neceſſitate doctrine. Si ꝓmū ſic eſt quartus modus: qui eſt exemploꝝ poſitiuus. Si ſecūdum hoc eſt dupliciter: aut ſe tenet ex parte ſcientis tantū: ⁊ ſic eſt argumentatiuus: aut ſe tenet ex parte rei ſcibilis ⁊ hoc eſt etiā dupliciter: quia aut notificat ipſꝫ ſcibile q̄ztū ad ſua eſſentialia ⁊ ſic eſt modus diffinitiuus: aut notificat illud q̄ztū ad poteſtatē ⁊ ſic eſt diuiſiuus. Et forma tractatus eſt diuiſio libri per tractatus ⁊ tractatuū per capitula ⁊ capituloꝝ per partes: ⁊ partiū per lectiones. Nō in hoc libro ſunt ſeptē tractatus principales. Primus eſt de enūciatiōe correſpōdēs libro peryarmenias. Secundus eſt de vniuerſalibus correſpōdens libro predicabiliū porphirij. Tertius eſt de predicamentis correſpōdens libro predicamētoꝝ. Ariſ. Quartus eſt de ſillogiſmo ſimpliciter correſpondēs libro priorꝝ. Quintus eſt de locis dyaleticis correſpondens libro thopicoꝝ. Sextus eſt de fallaciis correſpondens libro elencoꝝ. Septimus eſt de paruis logicalibus conſiderans de aliquibus ꝓprietatibꝰ terminoꝝ. ſ. de ſuppoſitionibus: de relatiuis: de appellationibus: ampliationibus: reſtrictionibus: ⁊ de dictiōibus ſincathegorematicis qui tractatus non correſpondet alicui ſpeciali libroꝝ logice ſꝫ eſt extractus a diuerſis libris: ⁊ licet via doctrine ille tractatus ſequatur tractatū fallaciarū tñ ordine nature debet imediate ſequi tractatū ꝑdicamentoꝝ: quia ibi determinat̄ de paſſionibus terminoꝝ incōpleꝝ: ⁊ ſic patet titulus: cauſe: ⁊ diuiſio huius tractatus. Et ſi queratur cui parti phie ſcietia huius libri ſubordinat̄: rñdetur ſermocinali: qz logica eſt ſcia tractās de ſermone. Sed cōtra ꝓdicta arguit̄ primo ſic. Iſte liber eſt tñ vna ſūma: igitur male notatur ſūmule in plurali numero. Scōo ſic: aīa eſt ſubiectū ſcietie hui⁹ libri: igit̄ nō argumētatio. Tertio ſic. Scia eſt habitus cōcluſiōis: ergo nō ſolū de cōcluſione eſt ſcientia: ſꝫ argumētatio nō eſt cōcluſio: igitur de ipa nō eſt ſcia: nec eſt ſubiectū. Quarto ſic: prius non reducitur ad poſterius: ſed principia ſubiecti precedūt ipſum: igitur nō habēt reductionē ad ipm ut dictū eſt prius. Quinto ſic: finis logice eſt ꝑfectio aīe quū ſit finis cuiuslibet ſcie ergo perfecta cognitio argumentationis non eſt hic finis: quū illa cognitio ſit effectus aīe conſequēs ſuū eſſe completū. Ad argumēta. Ad primū dicit̄ ꝙ ſi cōſideretur iſte liber ut eſt vnus totalis tractatus bene dicitur ſummula in ſingulari: ſed ſi conſideret̄ ut cōtinens plures partiales tractatus bene dicit̄ ſummule in plurali. Ad ſecundū dicitur ꝙ licet aīa ſit ſubiectū mhēſionis cuiuslibet ſcientie capiendo ſubiectū ꝓ ſubiecto accidentis: non tamen ē ſubiectū attributionis cuius de quo ſolū eſt hic ad propoſitum.

Ad tertiū dicit̄ ꝙ de cōcluſione tñ eſt ſcientia directe tanq̄z de obiecto ꝓprio eius. ſed tamen indirecte eſt ſcientia de ſubiecto concluſionis: ⁊ de eius predicato ⁊ principiis ⁊ partibus eius dē ſubiecti: modo licet argumentatio nō ſit cōcluſio tñ: tñ ut deſignat̄ per modū incōpleri pōt eſſe ſubiectū vel ꝑdicatū cōcluſionis. Ad quartū dicit̄ ꝙ ſꝫ principia ſubiecti ſm ſuū eſſe nō habeāt reductionē ad ſu-

iectū tñ possunt reduci ad ipm q̄tū ad rōnē cōsiderandi: ꝛ isto modo posteriora sunt. Ad q̄ntū negatur cōsequentia: ꝛ causa est q̄ licet pfecta cognitio argumētatiōis sit ipa met pfectio: tñ effectus animę: tñ bene esse pōt pfectio eī accidentalis: ꝛ pōt perficere ipam in ordine ad suū fīnē plitmū qui est felicitas ideo.

Dialetica ē ars artiū scia sciētiarū ad oim methodoꝝ pncipia viā habes. Sola enī dialetica probabiliter disputat de pncipijs oim aliarum scientiarum.

Postq̄ dictū est de cā huī libri ꝛ titulo eī. hic cōsequēter accedēdū ē ad materiā eī. In principio aūt huī autor premittit phemiū: ꝛ q̄ in phemio q̄lz autor debet reddere auditorē benivolū docilē ꝛ attētū: ī rōne huī autor primo oñdit excellētiā vtilitatē: ꝛ ordinē huī scię: rōne cuī primo diffinit dialeticā dicēs q̄ est ars artiū. In qua diffinitiōe oñditur excellētia huī quū dicitur. Ars artiū. Et tā gīt vtilitas eī quū dicitur. Ad oim methodoꝝ pncipia viam habēs: pro cuī diffinitiōe. Primo sciendū est q̄ ars dupliciter accipitur. vno mō spāliter ut ab Aristotele diffinit q̄ est recta rō rerū a nobis factibiliū ꝛ sic est vn habitus intellectualis ab alijs distinctus: ꝛ hoc mō diuidit̄ per septē artes mechanicas q̄ continent̄ his versibus. Lana: nemus: miles: navigatio: rus: medicina. Vlis ars fabrilis cōnumerari pōt. Et dicunt̄ iste artes mechanice: q̄ faciūt hominē mechanicū. i. cōmiscere cū reb exterioribꝫ ꝛ alienari a sua ꝓpria opatione q̄ est speculatio. Alio modo sumitur ars generaliter ut diffinitur a Tulio: ut est collectio pluriū preceptoꝝ in vnū fīnē tēdentiū ꝛ hoc mō est q̄dā superī ad sciam ꝛ ad artē ꝓprie dictā: ꝛ hoc mō ponitur in diffinitiōe dyaletice: rōne cuī primo ponitur ars q̄z scia: ꝛ non capitur spāliter ut opponitur scię: q̄ sic opposita ponunt̄ ē in eadē diffinitiōe. Scīo sciendū est q̄ ars generalit̄ capta sub se cōprehēdit plures habit intellectuales: ꝛ non est vnus habit intellectualis ab alijs distinct. Nñ quiq̄ sunt habit vel virtutes intellectuales quib nō cōtingit falsum dicere. i. Sapiēcia. Scia intellectus. Prudētia ꝛ ars: quorū sic habet̄ sufficiētia: q̄ oīs habitus intellectualis ē speculatiuus vl̄ practicus. si speculatiꝰ hoc ē tripliciter: vl̄ dicit cognitionē pncipioꝝ ꝛ cōclusionū simul: ꝛ sic ē sapia: vel pncipioꝝ tm: ꝛ sic est intellect. vel cōclusionū tm ꝛ sic est scia. Vel sic oīs habit est speculatiuus vel practicus. Si speculatiꝰ hoc est dupliciter: vel circa pncipia vel circa cōclusiones. Si ꝑm sic est scia. Si primū hoc est dupliciter: vel circa pncipia demōstrationū: q̄ sunt principia cognoscēdi sic ē intellectus. vel circa principia rerū q̄ sunt principia q̄ ad esse: ꝛ sic est sapia. Si sit practicus est dupliciter: vl̄ circa agibilia: ꝛ sic est prudētia: que sic describitur. Prudētia est recta rō rerū a nobis agibiliū. vel circa factibilia: ꝛ sic est ars. Vnde sapientia est cognitio de primis causis ꝛ principijs cōplexis rerū. Sz intellectus est habitus pncipioꝝ indemōstrabiliuꝫ. Sciētia vō est habitus cōclusionis firmus certus ꝛ euidens per demōstrationē acquisit. Et oēs isti habit aliq̄ modo cōtinent̄ sub arte generaliter dicta: q̄ in quolibet est collectio pluriū preceptoꝝ ad vnū fīnē tēdentiū. Et q̄ patet q̄ sub arte accepta generaliter cōtinent̄ septē artes liberales que sunt Grāmatica. Logica. Rethorica. Musica. Arithmetica. Geometria ꝛ Astrologia. Tres prime dicunt̄ triuiales: quasi tribus vijs in vnū tēdētes: q̄ grāmatica considerat de sermone cōgruo vel incōgruo. Logica vero de sermone vero vel falso. Rethorica de sermone ornato vel inornato. Et sic pcedūt in cognitionē sermonis. Alie dicunt̄ quadriviales: quasi quattuor vijs in vnū tēdētes. s. in cognitionē q̄titatis: q̄ arithmetica est de q̄titate discreta nō cōtracta. s. de numero. Musica ē de q̄titate contracta discreta ad sonū. Geometria ō q̄titate cōtinua nō cōtracta. Astrologia de q̄titate cōtracta ad motū. Vnde oīm liberaliū artiū sic pōt haberi sufficientia. Oīs ars liberalis est circa sermonē vel circa q̄titatē. si primū sic est tripliciter: vel circa sermonē cōgruū vel incōgruū: ꝛ sic ē grāmatica. aut circa sermonem verū vel falsum: ꝛ sic ē logica. aut ornatū vel inornatū ꝛ sic ē rethorica: si circa q̄titatē hoc est dupliciter: vel circa q̄titatē cōtinuā vel discretā. si secūdū hoc est dupliciter: aut circa eā simpliciter ꝛ nō cōtractā: ꝛ sic ē arithmetica q̄ est de numero in cōmuni. vel ē circa q̄titatē discretā cōtractā ad sonū: ꝛ sic ē musica que cōsiderat de numero sonoꝝ. si primū hoc est dupliciter: aut ē circa eā simpliciter nō contractam ꝛ sic est geometria. aut circa ipam cōtractā ad motum: ꝛ sic est astrologia. Vnde versus. Gra loquit̄ dya vera refert: re verba colorat. Mus canit: ar numerat: geo pōderat: as colit astra. Iste autē artes dicunt̄ liberales triplici de causa. Prima q̄ antiquitus solū liberi ꝛ nobiles cōsueuerunt eas studere. Secunda q̄ liberant homines eas studentes a curis mundanis. Tertia quia ordinant̄ ad opera per animā tñ exercenda: quia alia libera est respectu corporis: iō iste artes dicuntur liberales. Artes vero mechanice dicuntur potius serviles: q̄ ordinātur ad opa per corpus exercenda. corpus aūt seruit anime. Et dicuntur ille liberales artes alia de causa: quia libere informant intellectū nr̄m sine aliqua difficultate: ꝛ per hūc phisica ꝛ methaphisica que non libere informāt intellectū nō dicuntur liberales: quia methaphisica est de nimis eleuatis supra intellectū ꝛ phisica est de nimis īmersis materie.

Tertio sciendū q̄ methodus accipitur dupliciter. vno modo ꝓprie ꝓout est breuis ꝛ recta via cito ad terminū ducēs. Alio modo trāssumptiue ꝛ similitudinarie: ꝛ sic est scientia compendiose tradita cito ducens in cognitionē sui subiecti: ꝛ hoc modo capitur in ista diffinitione quū dicit: q̄ logica habet viā ad principia omniū methodoꝝ sensus est omniū scientiarū: ꝛ valet per hoc ad illa principia: quia considerant de argumentatione per quam inquirimus de principijs omniū scientiarū: ꝛ quia nulla sciētia ab ista docet modū arguendi probabiliter: ideo sola dyaletica disputat de principijs aliarū scientiarū. Quarto sciendum q̄ dyaletica dupliciter accipit̄. Vno modo pro tota logica. Alio modo specialit̄ solū pro illa parte logice que tradit̄ in libris thopicoꝝ. hic aūt diffinitur pro tota logica: tamē sub nomine sue partis. quia illud quod cōuenit parti: etiā aliquo modo cōuenit toti gratia partis. ꝛ sic patet diffinitio dyalectice: ꝛ quomodo hic capitur. Sed contra hanc diffinitionē ꝑmo arguitur. Ars est de factibilibus a nobis: cū sit recta ratio. sed logica nō est de factibilibus a nobis: ergo nō est ars. Secundo sic: modus sciendi non est sciētia. sed logica est modus sciendi: ergo logica nō est sciētia.

Tertio sic: ille genitiuus artiū siue scientiarum denotat excellētiā logice ad alias sciētias: cum oīs genitiuus reflect̄ sup suū noiatiuū singularē importat excellētiā. Sz logica nō est excellentior alijs: cū multe sint excellentiores ipsa. ergo.

Quarto arguitur sic: logica ē quidam methodus: ergo si doceat viā ad principia: sequitur q̄ docebit viam ad pncipia suipsius: quod est inconueniens. Quinto arguit̄ principia sciētiarū sunt per se nota: ergo logica non valet ad cognitionē illoꝝ principioꝝ. Ad rationes. Ad primū istoꝝ dicitur q̄ lz ars spāliter capta sit de factibilibus a nobis. non tamē ars generaliter capta: et illo modo capitur hic. Alio modo capitur generaliter ꝓout est collectio pluriū preceptoꝝ. ꝛ sic non est de factibilibꝰ a nobis: ꝛ sic logica bene est ars. Ad secūdū dicitur q̄ logica dupliciter accipitur. vno modo pro perfecta argumētatiōis cognitione. que dicitur logica docens ꝛ sic dicitur sciētia. nec est modus sciēdi. Alio modo pro vsu argumentationis q̄ vtimur in alijs scientijs: qui vsus dicit̄ logica vtens. ꝛ sic ē modus

sciendi: ⁊ nō est scientia proprie dicta. Ad tertiū dicitur q logica nō est excellentior in dignitate omnibus alijs ⁊ in perfectiōe: est tñ excellētior ceteris in vsu sui subiecti ⁊ applicatione. Ad quartū dicitur q de ratiōe argumentationis per quam possumus inquirere de principijs logice ē q logica valet ad inquirendū sua principia. ſm q argumentatio est instrumentū sciendi. Argumentatio enī in vniuersali cōsiderata est subiectū logice ⁊ in particulari bene ē instrumentū ad inquirendū de principijs eius. Ad quintū dicitur q licet principia scientiarū sint per se nota scōm se. tñ q̄nq̄ sunt ignota quo ad nos: ⁊ sic ex parte nostri argumentatio valet ad cognitionē eor.

lectio 3ª

¶ Et ideo in acquisitione scientiarum dialetica debet esse prior. Dicitur autē dialetica a dia: quod est duo: ⁊ logos quod ē sermo: vel leris quod est ratio: quasi duorū sermo vel ratio scilicet opponētis ⁊ rñdentis in disputatione. Sed quia disputatio non potest haberi nisi mediāte sermone nec sermo nisi mediante voce: nec vox nisi mediante sono. Omnis autem vox ē sonꝰ iō a sono tanq̄ a priori inchoādū ē.

Postq̄ petrus hispa. posuit diffinitionē dyaletice: ⁊ probationē vnius partis eius. in qua diffinitiōe ostēsa est excellentia ⁊ vtilitas huiꝰ scientie. Hic consequēter ostendit ordinē huius scientie ad alias: ⁊ interpretationē huius nominis dyaletica. Ad reddendum auditoꝝ ē huius scientie docilem et attentū: ostendit de quo: ⁊ quo ordine sit in hac scientia considerandū. Ratione aūt prime infert vnū correlarium dicens: q dyaletica in acquisitione aliarū scientiarū dicitur esse prior. Cuius ratio est: q principia oīm aliarū scientiarū ⁊ etiā conclusiones acquiruntur per argumentationē. sed logica considerat de argumentatione: ⁊ docet modū arguēdi ergo debet prius acquiri q̄z alie scientie: ideo in acquisitione debet esse prior. Primo sciendū q vna scientia dicit esse prior alia dupliciter. Uno modo ordine nature ⁊ perfectionis: ⁊ sic scientie reales precedūt logicā. ⁊ ratio est: q ordine nature scie ordinātur sicut ⁊ sua subiecta: ꝫ ens reale prius est ente rōnis. ergo scientie reales: ut phisica ⁊ methaphisica: que sunt de ente reali: precedūt logicā: que est de ente rōnis: ⁊ sīlr alias scientias rōnales: ut sunt grāmatica ⁊ rethorica. Alio mō vna scientia dicitur prior alia ordine doctrine ⁊ quo ad nos: ⁊ hoc modo intelligitur q logica est prior alijs scientijs. Ideo notanter dicitur q non sit prior simpliciter: sed in acquisitione: eo q dicitur prius acquiri alijs scientijs que per argumentationē acquirunt. Secundo sciendū q auctor ponit interpretationē huius nominis dialetice q pōt dupliciter deriuari. Uno modo potest dici a dia quod scribitur per i latinū: quod est duo: ⁊ logos ſmo: ⁊ ycos stiētia: quasi scientia de sermone. Alio modo a dya per y grecū: quod est duo: ⁊ logos sermo: ⁊ ycos scientia: q̄i scientia de sermone duor. s. opponentis ⁊ respondentis. ꝫ eni idē possit arguere ⁊ respondere: ⁊ per se facere disputationē: tñ hoc est in q̄rū ipse tenet locū duor. Et hoc patet q hic non accipitur dicitur prout tñ valet sicut profertur vl predicatur sed ut tñ valet sicut deriuatur. Tertio sciendū q in hoc libro incipiendū est determinare de sono tanq̄z a cōmuniori in hac scientia considerato. Cuius ratio est: quia logica cōsiderat de argumētatiōe tāq̄z de proprio subiecto eius: ⁊ de disputatione q̄ fit mediāte argumētatione. sed argumentatio non potest fieri nisi mediante sermone. nec sermo nisi mediante voce. nec vox nisi mediante sono. ideo a sono tanq̄z a cōmuniori incipiendū est: quia cōmunior est oībus istis. Quarto sciēdū q dupliciter potest fieri argumētatio siue disputatio. Uno modo mentaliter: quādo homo disputat per se ipm cōsiderando: ⁊ talis disputatio potest fieri sine vocibus ⁊ sermone. Alio modo vocaliter. ⁊ talis proprie est disputatio: quasi duor putatio, nam talis semp est inter opponentē ⁊ respondentē ⁊ ita nō pōt fieri nisi mediante sermone. ⁊ in hoc habetur ordo huiꝰ scientie ad alias: ⁊ interpretatio huius nomis dyaletica ⁊ de q̄ sit terminandū: ⁊ a quo sit incipiendū. Sed cōtra predicta ꝓmo arguitur. Grāmatica debet prius acquiri q̄z logica: cū logicus presupponit significationē terminor: ⁊ modū cōgrue loquēdi: qui per grāmaticā habet: ergo grāmatica prior est in acquisitione ⁊ non logica. Scōo arguit. Plures medici acq̄siuerūt sciam medicine ante inuētionē logice ⁊ etiā multi qui non habuerunt logicā. ergo logica nō ē prior in acquisitione aliarū scientiarū. Tertio. Sonus ⁊ vox ab ore aīalis eque cito ꝓducitur: ergo sonus nō precedit vocē. igitur vox nō fit nisi mediāte sono. Quarto sic: Idē nō debet cōsiderari in diuersis scientijs. sed sonus cōsideratur in phisica: ergo nō debet considerari in logica.

Quinto sic: qualitas est prior q̄z sonus cū sit genus sonī: ergo magis incipiendū est a qualitate q̄z a sono. Ad argumēta. Ad primū dicitur: q duplex est grāmatica scz positiua ⁊ regularis. Positiua est cognitio que ē de significatis terminor: ⁊ regulis grāmatice nō cognoscēdo causas eor: ⁊ ista bene precedit logicā. sed nō est scia proprie dicta. sed quedā cognitio imperfecta. Sed grāmatica regularis est cognitio propter quid regularū grāmaticalū: qua cognoscuntur ꝑbatiue ⁊ per causas et talis bene ē scia: ⁊ non pōt acquiri ante logicā nisi imperfecte cū acquiritur per argumētationē que per logicā cognoscitur. Ad scōm dr: q licet tales medici acquisiuerūt medicinā imperfecte per quā dā argumentationē naturalē factā. s. naturali cognitione intellectus. qui est naturaliter discursiuus: non tñ pfecte acquisiuerūt eā ⁊ per argumentationē artificiose factā: q nō habuerūt artē arguendi: ⁊ inde fuit q inciderūt in errorē. Et similiter dicendū est de alijs scientijs que non acquirūtur perfecte sine argumentatiōe de qua est logica. Ad tertiū dicitur q licet sonus non precedat vocē scōm tēpus: tñ bene precedit ſm naturā: ⁊ in rōne principij formalis: ⁊ ideo vox fit mediante sono in genere cause formalis ⁊ non efficiētis. Ad quartū q idē sub diuersis rōnibus pōt in diuersis scientijs cōsiderari: licet non sub eadē rōne. modo sonus in phisica cōsideratur ut passio rei naturalis. et in logica ut est signū cōceptus mētis: ideo diuersis rōnibus hic ⁊ ibi consideratur. Ad quintū. q qualitas est cōmunior sono scōm predicationē: nō tñ ut est signū cōceptus mētis: quia nō significat cōceptū nisi ut ē in sono. ⁊ sub illa rōne sonus hic considerat: ⁊ licet etiā sonus non sit signū cōceptus nisi ut est in voce: quia tamen est proximū genus vocis oportuit hic de ipso determinare.

Sonꝰ est q̄cq̄d proprie ⁊ ꝓse auditu ꝑcipitur. Dico aute proprie: quia licet homo vel cāpana audiatur: hoc non est nisi per sonum.

Postq̄ petrus hisp. posuit prohemiū suū: hic consequenter aggreditur tractatū. ⁊ quia in illo primo tractatu cuius enūciatio est subiectus determinatur de noie ⁊ verbo eo q sunt partes enūciatiōis: ⁊ in eor diffinitionib⁹ ponit vox cuius sonꝰ est genꝰ iō auctor ꝓmo determinat de sono ipm diffiniēdo. Sonꝰ ē q̄cquid auditu proprie ⁊ per se ꝑcipitur. Pro cuius intellectu primo sciēdū ē: q sensibile in cōi dicitur illud q̄ aptū natū ē sentiri: ⁊ diuiditur in sensibile per se ⁊ per accidēs. Sēsibile per se est q̄ per se imutat sensus ⁊ nō rōne alicuius accidētis: sicut color per se ⁊ nō rōne alicuius accidētis eius imutat visum: ⁊ sapor gustū. Sēsibile per accidēs ē: q̄ nō rōne sui: ꝫ rōne alicuius accidētis eius imutat sensum sicut cāpana imutat auditū nō rōne sui: ꝫ rōne soni ei⁹ q̄ sibi ē accidēs. Scōo sciendū: q sensibile per se iterū diuidit in sensibile cōe ⁊ ꝓpriū. Sēsibile cōe est: q̄ a pluribus sensib⁹ senti pōt: sicut ista quinq̄. Magnitudo: numerus: motꝰ: figura: qes: q̄ dicūtur cōia: nō quia ab oīb⁹ sensibus ꝑcipiant: ꝫ a plurib⁹. Sz sensibile ꝓpriū ē: q̄ abvnico sensu senti pōt. sicut color ē ꝓpriū obiectū visus: sicut ꝓpriū

sensibile: ⁊ sonus propriū obiectū auditus: ⁊ odor olfactus: ⁊ sapor gust⁹: et q̄litates tāgibiles: que sūt: calidū: frigidū: humidū ⁊ siccū: sunt propriū obiectū tact⁹. Tertio sciēdū ē. q̄ sensibile in cōi (ut patet ex predictis) est genus soni. ⁊ illud dz intelligi in sua diffinitiōe: cū dicitur: quicquid p̄cipitur. i. aliquid p̄ceptibile vel sensibile. qz p̄cipitur in illa diffinitione dicit aptitudinē: ⁊ nō actum: ⁊ sic illa pars diffinitionis soni ponitur loco generis. Deinde ponit̄ per se ad differentiā sensibiliū per accidēs. qz ut dictū est: sonus ē sensibile per se: ⁊ dicitur p̄prie ad differentiā sensibiliū cōmuniū: qz sonus est sensibile ꝓpriū auditus: ⁊ subiūgitur ab auditu ad differentiā propriorꝫ sensibiliū aliorꝫ sen[illegible] ⁊ sic intellectus diffinitionis est: q̄ sonus est sensibile per se ⁊ ꝓprium auditus. ⁊ melius sic diffinitur per suū genus propriū quā quod est sen[illegible]bile q̄z per suū genus remotū: qō ē qualitas sensibilis: ut diffinit ipm̄ Buridanus. ⁊ posset etiam ista diffinitio ꝓbari: qz tres cōditiones bone diffinitiōis sibi cōueniūt igitur est sufficiēs. Quarto sciendū: q̄ tres sunt conditiones bone diffinitionis. Prima est q̄ diffinitio debet cōuenire oi cōtento sub diffinito. Secunda est q̄ cōueniat soli diffinito. ⁊ ratio harū cōditionum est: qz diffinitio cōponitur ex genere ⁊ differētia propria diffiniti. sed illa differentia cōpetit oi cōtento sub diffinito ⁊ soli diffinito: qz cōuertitur cū ipō: ideo diffinitio debet cōuenire omni ⁊ soli. Tertia cōditio est: q̄ diffinitio dz sufficienter explicare naturā diffiniti: ⁊ facere ipm̄ differre a quolibet alio. Ratio est: quia natura rei sufficienter explicatur per genus ⁊ differētiā: que dicunt primā potentiā ⁊ vltimū actū nature rei. diffinitio aūt fit ex genere ⁊ differentia: ⁊ rōne differentie p̄prie facit diffinitū differre a quolibet alio. Iste aūt tres cōditiones cōueniunt diffinitiōi soni ut probatur inductiue: igitur est sufficiens. Sciendum vlterius: q̄ quadruplex est diffinitio. s. quidditatiua: descriptiua: causalis: ⁊ q̄d nominis. Diffinitio quidditatiua est oꝛō quid est esse rei significans per essentialia: ut hō est animal rationale ⁊ mortale. Diffinitio descriptiua est oꝛō: quid est esse rei indicās per accidētalia: ut homo est aial gressibile bipes. Diffinitio causalis est que datur per causas. s. efficientē vel naturalē: ut ira est accensio sanguinis ad cor. Diffinitio quid nominis est oꝛō significans q̄d per nomē importatur. sicut vacuū dicit̄ spaciū non repletū corpore: possibile tm̄ repleri. Iz qz diffinitio cadit sub prima opatione intellectus: ideo sciendum q̄ tres sunt opationes intellectus. prima est simpliciū apprehēsio. secūa est cōpositio vel diuisio. tertia est discursus ⁊ ratiocinatio. Sz cōtra predicta p̄mo arguitur. Ois diffinitio est falsa in qua predicatur vniuersale vniuersaliter sumptum: sed sic est in ista. Sonus est quicq̄d. nā quicq̄d est signū distributiuū includēs materiā sue distributionis: igitur diffinitio est male posita. Scōo sic. Audibile nō est de essentia soni: sed accidēs eius: igitur son⁹ cū ꝑticipatur per auditū ꝑ accās ꝑticipat̄ ab auditu: ⁊ nō p̄ se. Tertio sic: ois mot⁹ ē sensibile cōe: ut pz ex p̄dictis. Iz son⁹ ē quidā mot⁹ cū fit motus aeris refracti: ut dicitur in de aīa. ergo son⁹ ē sensibile cōmune: ⁊ sic in ista diffinitione male ponit̄ ꝓprie.

Quarto arguitur sic. Nullū obiectum potētie passiue debet diffiniri per potētiā cuius est obiectū cū ipm̄ sit p̄ius ⁊ notius ipsa potētia. sed sonus ē obiectū auditus qui ē potentia passiua: igitur. Quinto sic. Silentiū p̄prie ⁊ p̄ se p̄cipitur ab auditu: qz nō percipitur ab eo per aliq̄d accidēs: nec etiā percipit̄ ab aliis sensibus q̄z ab auditu: igit̄ diffinitio cōuenit silentio: igitur non cōuenit soli sono diffinitio. Ad argumēta. Ad primū dicitur: q̄ quicquid est signū distributiuū: sed tm̄ ibi nō tenetur distributiue: sed infinite: ⁊ tm̄ valet quicquid p̄cipitur. i. id qō est p̄ceptibile: ergo non ibi predicatur vniuersale vniuersaliter sumptū.

Ad 2m̄ dicitur: q̄ licet audibilitas sit accās ꝓprium soni: nō tm̄ est sibi accās cōe: iō sibi bene q̄uenit per se: sic̄ ꝓpria passio cōuenit per se suo subiecto. Ad tertiū dr̄: q̄ Iz son⁹ q̄z tū ad suū materiale dicat̄ motus aeris: qz semper multiplicat̄ cū motu aeris: tm̄ q̄z tū ad suū formale non est mot⁹ localis: Iz est q̄litas causata ex violenti fractione aeris vel alicui⁹ alterius medii: iō nō sensibile cōe. Ad quartū dicit̄: q̄ obiectū potētie passiue nō diffinitur a priori ⁊ q̄d ditatiue per potētiā cui⁹ ē obiectū: tm̄ bñ diffinit̄ per ipam a posteriori ⁊ descriptiue ⁊ hoc q̄m̄ potētia est nobis obiecto notior sicut ē in ꝓposito. Ad q̄ntū dicitur: q̄ Iz silētiū percipiatur priuatiue ab auditu. s. per carentiā soni: nō tamen positiue ⁊ per se sicut sonus: ideo non sibi competit presens diffinitio.

¶ Sonoꝝ alius vox: alius non vox. Sonus qui ē vox idē ē q̄ vox. Unde vox est sonus aīalis ab oꝛe p̄lat⁹ naturalibus instrumentis formatus. Naturalia instrumēta quib⁹ vox formatur: sunt labia: dētes: lingua: guttur: ⁊ pulmo: ⁊ consimilia. Unde versus. Instrumenta sunt nouem: guttur: lingua: palatū. Quattuoꝛ dentes: ⁊ duo labia simul. Sonus nō vox ē ille q̄ generatur ex collisione coꝛporū inaiatoꝝ ut fragoꝛ arboꝝ: strepitus pedum.

Premissa diffinitione soni: hic consequenter auctoꝛ ponit diuisionē eius ipsum diuidendo per sonū vocē ⁊ sonum non vocē. Cuius diuisionis rō est q̄ ois sonus fit ex violēta fractione aeris vel alicui⁹ coꝛporis: vel igitur in tali fractione fit formatio vocis ab oꝛe aīalis cū naturalib⁹ instrumētis: vel fit ex p̄cussione coꝛpoꝛ sine tali formatione. Si p̄mū sic est sonus vox: si scōm: sic ē sonus nō vox. Et pōt ista diuisio ꝓbari per cōditiones q̄ cōueniūt bone diuisioni. Primo sciendū: q̄ tres sunt cōditiones bone diuisionis. p̄ma est: q̄ mēbra debent esse opposita: quod debet intelligi q̄ sint opposita: vel formaliter vel virtualiter: sic q̄ aliquo modo includāt modos cōtradictionis oppositos qz in his q̄ diuiduntur vel distinguntur inter se semp vnū includit aliquo modo negationē alterius. Secūda est: q̄ mēbra diuisionis nō debēt excedi a diuiso. Iz debēt euacuare totā naturā ip⁹ diuisi siue p̄tātē: sic q̄ nihil cōtineatur sub diuiso q̄ nō sit in aliquo mēbro diuisiōis. Tertia est: q̄ illa mēbra sit̄ sumpta nō excedāt diuisum Iz cū eo cōuertāt̄ur. Sz iste tres cōditiones in predicta diuisiōe reperiuntur: ut pōt facile declarari: iō ipsa ē sufficiēs. Et est p̄dicta diuisio generis in suas spēs qz diuisum equal⁹ ⁊ vna diffinitiōe dr̄ de mēbris diuidentib⁹. Et Iz vox sit p̄fectior ⁊ prior via p̄fectiōis q̄z sonus nō vox ex pte ꝓprie nature ⁊ perfectionis: non tm̄ respectu soni in cōi sed se habēt equaliter. Scōo sciendū q̄ vox dr̄ sonus ab oꝛe aīalis ꝓlatus naturalibus instrumētis formatus. Et ibidē ponitur sonus loco generis ⁊ ponitur ab oꝛe aīalis ꝓlatus ad differentiam soni facti ex percussione duoꝝ coꝛpoꝝ: ⁊ ponitur naturalib⁹ instrumētis formatus ad differentiā tussis ⁊ sternutatiōis ⁊ multoꝝ sonoꝝ q̄ fiūt ab oꝛe aīalis: ⁊ tm̄ nō formantur naturalib⁹ instrumētis: iō nō sunt voces. Nā in formatiōe vocis nouē instrumenta requiruntur. s. guttur: lingua: palatū: quattuoꝛ dētes. pulmo. labia. Et Iz plura requirātur in causatiōe vocis: tm̄ ista sufficiunt ad debitā formationē tanq̄z instrumēta ꝓpinq̄.

Tertio sciendū: q̄ quadrupliciter fit formatio vocis. p̄mo. n. p̄ respirationē fit attractio aeris ad pulmonē. Secūdo aeris attracti circa pulmonē ingrossatio. Tertio fit aeris ingrossati reuerberatio ad arteriam vocalē in qua expulsiue causatur sonus. Quarto fit soni in aere repercussio ⁊ debita distractio ⁊ formatiōe cū plectro lingue ad palatū ⁊ ad dētes: ⁊ ex diuersa percussione causatur diūsitas vocis. ⁊ per defectū hui⁹ soni facta ab oꝛe aīalis sine tali formatione cū naturalibus instrumentis non sunt voces. Et hec generatio vocis explicat̄ in diffinitiōe eius: q̄ sic ponit̄ in scōo de aīa q̄ est repercussio aeris respirati ab aīa ad vocalē arteriā cū imaginatiōe significādi. Quarto sciēdū: q̄ sonus non vox ē ille q̄ causat̄ ex collisiōe coꝛpoꝝ inaiatorum: ut fragoꝝ arboꝝ: strepitus pedū. Et est collisio muta

percussio duoꝝ corpoꝝ adinuicē: ꝛ dicitur collisio ex cō qđ est simul ꝛ lesio: ꝛ ponitur hic loco generis. Dicitur corporū inanimatoꝝ q̄tū ad modū faciēdi sonū: quia nō oportet q̄ talia corpora sint inanimata scōm substantiā suā: qz fragor arborū ꝛ percussio manuum sunt soni nō voces ꝛ sunt a corporibus que sunt animata secundū substantiā: sed sunt inanimata q̄tum ad modū operandi quia faciūt talē sonum ut sunt corpora dura: ꝛ non ut sunt animata.

Sed cōtra predicta arguitur primo. Nulla forma simplex est diuisibilis: sonus est forma simplex igitur male diuiditur. Scōo: sonus tube ꝛ instrumentoꝝ musicaliū est q̄ dā vox cū habeat cōtinuationē melodiā ꝛ articulationē q̄ sunt proprie passiones vocis: ꝛ tū non sit ab ore animalis cū naturalibus instrumētis: ergo cōtra diffinitionē vocis.

Tertio sic: homines edentati: ꝛ quedā aues carentes labijs: ꝛ dētib⁹ faciūt voces: ꝛ tū non habēt instrumēta prius enumerata. ergo ad formationē vocis non requirunt̄ predicta instrumenta. Quarto sic: in fractione pāni vel papiri fit sonus nō vox et tū ille non generant̄ ex mutua collisione. i. percussiōe duoꝝ corpoꝝ inanimatoꝝ: igitur. Quinto sic: tussis est sonus non vox: ꝛ tū non fit ex percussione duoꝝ corpoꝝ inanimatorū: ergo cōtra diffinitionē. Ad argumēta. Ad primū dicitur: q̄ nulla forma simplex est diuisibilis in partes integrales ꝛ quātitatiuas: qz caret talibus. tū bene est diuisibilis in ptes subiectiuas: sicut genus in suas spēs. ꝛ hoc modo hic diuiditur sonus in spēs eius. ꝛ licet illud mēbrū sonus non vox sit quoddā incōplexū includens negationē: tū ponitur ad circūloquēdū vnā spēm positiuā ꝛ icōplexam defectu nominis simplicis sibi impositi. Ad secundū dicitur: q̄ licet voces tube ꝛ ceteroꝝ instrumentoꝝ dicantur voces trāssumptiue ꝛ similitudinarie: eo q̄ per similitudinē participāt predicatas passiones vocis: nō tū sunt voces ꝓprie. Ad tertiū dicitur: q̄ homines edētati ꝛ aues formant quodāmodo voces indistincte et imperfecte: nō tū voces dictas bene distinctē propter defectū illoꝝ instrumentoꝝ. Ad quartū dicitur: q̄ licet in fractione pāni non est formaliter mutua percussio duoꝝ corpoꝝ: tū ibi est equiualenter quātū ad suū effectū: que est subita ꝛ violenta fractio aeris: q̄ potest fieri per subitā subtractionē partiū talis corporis. Ad quintū dicitur: q̄ licet in tussi non fit pcussio corpoꝝ inanimatoꝝ scm substātiā eoꝝ. tū sunt ibi corpora inanimata q̄tū ad modū operandi: q̄ nō fit ibi aliqua formatio vocis scm aliquā virtutē cognoscitiuam anime.

¶ Vocū alia significatiua: alia non significatiua. Vox significatiua est illa q̄ue auditui aliquid representat ut homo vel gemitus infirmoꝝ qui significat dolorem. Vox non significatiua est illa que auditui nihil representat: ut buba.

Dosq̄ auctor premisit diuisionē soni ꝛ diffinitiōes mēbrorum. hic cōsequenter subdiuidit illud mēbrū de quo ē sibi ad propositū. s. sonū vocē aliud membrū relinquēs: qz suo proposito non deseruit. Et diuidit vocē in significatiuā ꝛ non significatiuā. Cuius diuisiōis rō est qz ois vox se obicit intellectui. vel ergo aliquid representat intellectui tanq̄ signū alterius. vel solū representat se ipam: ꝛ non est signū alterius signati. Si primū: est vox significatiua. Si secundū est vox non significatiua. Et non est ista diuisio generis in suas species: sed subiecti in accidētia. accidit enī voci q̄ scm se accipiatur: ꝛ vt signū alicuius signati nec iste sunt essentiales ꝛ formales differentie vocis: sed accidētales. Primo sciendū: q̄ vox significatiua est illa: que auditui aliquid representat. ꝛ intelligitur q̄ representat aliquid tanq̄ signatū cuius ipsa est signū. Signū aūt ut dicit. Tullius ē: quod offert sensui aliquid relinquēs intellectui: nō talis vox mediāte auditu aliqđ representat intellectui. qō fit hoc mō qz vox ordinata ad significādū: cū sit qđā son⁹ per se se obicit auditui: ꝛ per auditū species vel similitudo illius vocis representatur intellectui. per quā spēm intellectus cognoscēs impositionē vocis ad significandū cognoscit: et accipit speciē significati talis vocis. ꝛ sic mediāte auditu representat intellectui suū significatū. Scōo sciendū: q̄ vox significatiua duo includit. primū est materiale: qō est ipsa vox. scm vero est formale: qō ē virtus significādi ꝛ representādi aūaliter suū significatū q̄ virt⁹ sibi prouenit per institutionē et ordinationē ad significandū. per hoc enī q̄ ipsa imponitur ad aliqđ significatū ꝛ efficitur signū ei⁹: accipit virtutē representādi actualr illud significatū: ꝛ hec virt⁹ q̄nq̄ vocatur significatio habitua ꝛ q̄nq̄ rō significādi qz ē rō ꝛ causa ꝓpterq̄ vox ē significatiua. Et datur ipsi voci q̄nq̄ per ordinatiōē ꝓmi ponentis qz ordinat vocē ad suū significatū ꝛ non ad aliud. q̄nq̄ vero venit per ordinationē q̄ sit ab instinctu nature: q̄ instigat ꝛ inclinat aīalia ad formādū voces presentātes suos affect⁹. Ex q̄ patet. q. ad vocē significatiuā req̄rit̄ ꝙmo q̄ hēat significatū aliud a se cuius ipsa ē signū. Secūdo requirit̄ q̄ hēat ordinationē ad tale significatū vel scm placitū: vel scm instinctū nature. Tertio sciendū: q̄ licet q̄nq̄ sint obiecta ꝓpa sensuū ꝑticulariū sicut supi⁹ visum est. tū qz vox ꝑcipitur per auditū magis imponitur ad significandum conceptus ꝛ affectiones aie q̄nq̄ obiecta aliorū sensuū: aut puta colores vel sapores: ideo vox est magis cōueniēs ad significādū cō cept⁹ aie: ꝛ ad hoc q̄ fiat significatiua q̄tū cetera sensibilia. Quarto sciendū q̄ vox non significatiua est q̄ nihil auditui representat. q̄ sic intelligitur nihil repsentat preter se ipam ꝙ modū signi. licet bene aliquid repsentet per modū rei sicut buff et baff. que nō representāt. Si tū ille voces ꝓferantur indignāter vel cū asperitate vocis. pūt significare derisionē vel aliquos affectū mētis: ꝛ ēt interiectiones: q̄ qū proferunt̄ sine speciali signo in gestu corpali vel in modo ꝓferēdi: sic nō sunt significatiue: ꝛ per hoc ꝓz diuisio vocis ꝛ diffinitiōes membroꝝ ei⁹. Sz cōtra p̄dicta: primo arguit. In bona diuisione mēbra diuisiōis non debēt excedere diuisum: sz significatiuū excedit vocē. cū multa sint significatiua q̄ nō sūt voces. sicut est circulus ante tabernā ergo ista diuisio nō valz.

Secūdo sic: ois vox representat aīal cuius est illa vox: ergo vox non significatiua aliqđ auditui nostro representat.

Tertio sic: vox nō se obicit intellectui. sz tū auditui: sed audit⁹ nō apprehēdit significatū vocis igit̄ vox significatiua nihil auditui representat. Quarto sic: ois vox fit cum intētione significandi ut ꝓz in scōo de aīa: ergo ois vox est significatiua. Quinto sic: omne subiectū alicuius ꝓpōnis est nomē ꝛ per cōsequēs vox significatiua: sz buff ꝛ baff bene sunt subiecta ꝓpōnis ut dicēdo buff est vna vox ergo tales sunt nota ꝛ per consequens sunt voces significatiue.

Ad primū dicitur q̄ significatiuū in cōi beneexcedit vocē nec est mēbrū huius diuisionis sed significatiuū ut ē adiectiuū vocis non excedit vocē et isto modo hic intelligitur.

Ad scōm dicitur q̄ sz vox non significatiua representat aīal sicut effectus suā causam nō tū sicut signū signatū cui imponit̄ ad significandū de qua representatione est hic ad ꝓpositū. Ad tertiū dr̄ q̄ licet vox significatiua nō primo se obiciat intellectui tamē bene obicit ex consequenti mediante auditu. quia per auditū representat suā similitudinē. ꝛ ex consequenti signatū intellectui. Ad quartū dicitur q̄ in secūdo de anima solū principaliter intelligitur ō voce significatiua ꝛ per analogiā de non significatiua vnde non oportet quod diffinitio analogi pro qualibet sui parte cōueniat cuilibet mēbrorū diuisionis sed sufficit q̄ complete conueniat primo ꝛ secundū alias partes alijs. Ad quintum dicitur q̄ buff potest esse subiectum ꝓpositiōis non quod habeat signatum sed solum prout ab intellectu capitur loco vni⁹ vocis ad significandū impōsite talem vocē imperfectā ꝛ tunc tenetur materialiter.

¶ Vocum significatiuarū alia significat naturaliter: alia ad placitū. Vox significa

tiua naturaliter est illa que apud omnes idem representat: ut latratus canū: gemitus infirmorum: qui dolorem vel gaudiū significant. Vox significatiua ad placitū est illa que ad voluntatem primi instituētis aliquid representat: ut homo.

Postq̄ auctor posuit diuisionē vocis in cōmuni: 7 diffinitiones partiū eius. hic cōsequenter subdiuidit vocē significatiuā dicens: q̄ vocū significatiuarū quedā significant ad placitū: 7 quedā naturaliter. Cuius ratio est: q̄ ois vox significatiua habet impositionē 7 ordinē ad suū significatū. vel ergo talis significatio fit ꝑ instinctum nature: 7 sic est vox significatiua naturaliter. vel ꝑ placitū imponentis: 7 sic est vox significatiua ad placitū. Primo sciēdū: q̄ vox significatiua naturaliter est illa que apud omnes homines idem significat ut gemitus infirmor. Cuius ratio est: quia talis vox ordinatur ad significandū 7 representandū suum significatum per instinctū nature: que inclinat animal ad formandū talē vocē: 7 ad exprimendū suas affectiones: ut puta ad exprimendū irā: 7 mēstitiū: vel gaudiū: 7 sic de aliis. 7 quia natura est eadē apud omnes: 7 eodē modo inclinat animalia ad explicandū suas passiones. ideo vox significatiua naturaliter idē representat apud omnes. sed significatiua ad placitū non significat idē apud omnes. sed solū apud illos qui nouerunt eius impositionē ad significādū.

Secundo sciendū: q̄ vox significatiua naturaliter 7 vox significatiua ad placitum quadrupliciter differunt. Primo in prolatione: quia vox significatiua naturaliter nō perfecte formatur nec proferetur prope impetū passionis q̄ impedit hominē ad debite proferendū. Sed vox significatiua ad placitum est debite prolata 7 formata. Secundo differunt ex parte significationis: quia significatiua naturaliter apud omnes idē representat. alia vero non. sed tantū apud illos qui cognoscunt eius impositionem. Tertio differunt ex parte significati: quia significatiua naturaliter significat affectiones 7 passiones appetitus. alia vero significat conceptum intellectus. Quarto ex parte cause sue ordinationis ad significandū. quia significatiua naturaliter ordinat ad significandū ab instinctu nature. alia vero secundū placitū imponentis. Tertio sciendū est: q̄ vox significatiua ad placitū est illa que ad placitū primi imponentis aliquid representat. Vnde differūt voluntas 7 placitū. quia voluntas est potentia volitiua vel actus eius qui incipit ab intra: 7 terminatur ad extra scilicet in bonū cognitū. sed econtra placitū nominat actū voluntatis qui incipit ab extra 7 terminatur ad intra. incipit enim a re cognita: et terminatur ad voluntatē. Et quia vox significatiua ad placitū imponitur ad significandū rem q̄ concipitur ab anima. 7 illa cognitio primo venit ab extra: ideo magis proprie dicit significare ad placitū q̄ ad voluntatē. Quarto sciendus: q̄ cum res presentatur sensui mediante sensu generat suā similitudinē in anima. 7 per illā similitudinē anima formatur intra se conceptū rei quē postea vult exprimere: propter q̄ imponit vocē ad significandū talē conceptum: 7 mediante ipso rem conceptā. 7 ideo apud proferentē vox primo significat conceptū. licet apud audientē primo representat rem conceptā. Vnde ipsa proprie non significat conceptū tantū: nec rem tantū: sed rem 7 sub conceptu. Vnde ista quatuor scilicet res: conceptus rei: voces: 7 scripture sic se habēt q̄ conceptus significant res a quibus causantur in anima: 7 voces imediate significant conceptus: et scripture significant voces: 7 sunt signa tantū: nec vlterius significantur q̄ aliud. Ex istis patet diuisio vocis significatiue: 7 diffinitiones membrorum eius. Sed contra predicta primo arguit sic. Sicut se habēt conceptus ad res: ita voces ad conceptus sed cōceptus naturaliter significant res: ergo voces naturaliter significāt conceptus: 7 per consequens nulle voces significant ad placitū. Secundo sic: omne signū habet similitudinē sui signati. sed ois vox significatiua est signū rei ergo habet similitudinē rei. 7 per consequens significat eā naturaliter: 7 nulla significat eā ad placitū. Tertio sic: illa vox significat naturaliter q̄ de sua natura representat suū significatū. sed gemitus infirmor de sua natura non representat suū significatū. q̄ si proferatur ab homine sano: talis nō significat dolorē: ergo talis non significat naturaliter. Quarto quilibet cognoscēs ipositionē vocis significatiue ad placitū cognoscit significatū eius. Iz oēs possunt cognoscere talē impositionē sicut oēs possunt cognoscere impositionē huius vocis: hō ergo talis vox idē significat apō oēs. Quinto sic: illud q̄ fit ad placitū ē variabile in infinitū cū volūtas hois in infinitū varietur. ergo si vox significaret ad placitū: sua significatio erit variabilis in infinitū: et sic nulla erit certa cognitio de significatione vocis significatiue quod ē incōueniēs: ergo ipsa nō significat ad placitū instituētis. Ad ꝑmū istor dr: q̄ Iz sit in ist[a] silē i hō q̄ voces significāt ꝯcept⁹ 7 ꝯcept⁹ res. ē tū dissimile in hoc q̄ cōcept⁹ est eēntialis similitudo causata a re ipsa naturaliter: nō significat eā naturaliter. sed vox nō causat naturaliter a ꝯceptu: Iz a volūtate cōcipiētis: nō nō significat per ipsum naturaliter.

Ad scōm dicit: q̄ signū causatū a natura semp hz similitudinē sui signati: Iz nō oz ō signo causato ꝑ volūtatē: sic ꝑz de circlo taberne q̄ nō hēt similitudinē vini. Ad tertū dr: q̄ si talis vox eodē mō formaret ab hoie sano sic ab hoie infirmo: tūc semp repsentabit dolorē. Iz si nō hēat formā eandē ꝓlatiōis cū gestu corꝑali. non representabit idē: nec erit eadē nisi materialit. Ad quartū dr: q̄ si oēs cognoscerēt impositionē huius vocis: hō tūc significaret idē apō omnes: sed non sine noticia sue impositiōis: iō illa impositio nō est nota apud oēs sicut est inclinatio naturalis qua vox significat naturaliter. Ad q̄ntū dicitur q̄ illud q̄ fit ad placitū cuiuslibet indifferenter variat in infinitum. nō tū id q̄ determinate fit ad placitū vnius sicut ē vox significatiua q̄ significat solū ad placitū primi instituētis.

Vocum significatiuarū ad placitum: alia complexa: alia incomplexa: ut nomē vel verbū incōplexa: cōplexa ut oratio.

Postq̄ auctor posuit diuisionem vocis significatiue et diffinitiones mēbrorum eius. h cōsequēter auctor diuidit vocē significatiuā ad placitū per vocē cōplexam 7 incōplexā. Cuius diuisiōis rō est: q̄ ois vox significatiua ad placitum vel cōtinet plures voces significatiuas: vel vnā tm. Si primū est vox cōplexa. si scōm est incōplexa. Primo sciēdū est: q̄ quelibet res dupliciter accipitur. vno mō ꝑm se: 7 tūc fit cōceptus simplex siue incōplexus: ut cū sor. scōm se 7 nō ꝑ habitudinem ad aliud apprehenditur. Secundo modo aliquid cōcipitur ꝑm cōpositionē vel habitudinē ad aliud: ut cū sor. apprehenditur siue cognoscitur sub albedine: vel alio accidēte: 7 tunc fit cōceptus complexus. iō est duplex cōceptus rei. s. cōplexus 7 incōplexus. 7 q̄ vox significatiua ad placitū significat cōceptū aie: ideo aliq̄ est cōplexa significās conceptū aie cōplexū: sicut oro. 7 alia est incōplexa cōceptū incōplexū significās: ut nomē 7 verbū per se sumptū.

Scōo sciendū: q̄ vox cōplexa est illa: in qua vniuntur plures voces significatiue 7 representāt cōceptū cōplexū. 7 iō ad pfectā rationē vocis complexe tria requirunt. Primo q̄ ibi sint plures voces significatiue: et ille voces habent se tanq̄ materiale vocis complexe. Scōo q̄ ille voces habeant complexionē 7 vnionē. ita q̄ vna se habeat ut determinatio: alia vero ut determinabile. ꝓpter cuius defectū hoc nō est vox cōplexa hō asinus q̄ Iz ibi sint plures voces significatiue tamen non habent complexionem intrinsice inter se cū ibi non sit vnio determinationis 7 determinabilis. 7 hoc ꝑm est formale in voce complexa. Tertio requiritur q̄ talis vox significet complexum conceptū. sed illud est minus principale in voce complexa. quamuis tamen requiratur ex parte cause finalis. Tertio sciendum q̄ vox incomplexa est illa que continet solum vnam vocem significatiuam sicut homo vel asinus 7 representat conceptum incomplexum 7 ad talem vocem non sufficit q̄ habeat signatum incom

plexū sed magis reḡritur ꝙ sit tm̄ vna vox significatiua. et ideo licet diffinitio solū habeat vnū signatū remotū qō est diffinitū qō signatū est incōplexū qz tm̄ cōtinet plures voces significatiuas. ⁊ etiā suū significatū ꝓpinquū. s. cōplexū conceptū generis ⁊ differentie diffiniti est cōplexū: ⁊ ideo ē vox significatiua cōplexa. Quarto sciēdū ꝙ ad vocē incōplexā non requiritur ꝙ habeat tantū vnū significatū. sz sufficit ꝙ sit actualiter vna. s. quantū ad vocē ⁊ modū proferendi. Et ideo nomen equiuocum sicut est canis est bene vox incōplexa. quia licet habeat plura significata. tamē est dictio actualiter vna. nō cōtinens plures voces significatiuas: nec requiritur ad vocem significatiuā incōplexaz ꝙ nō sit cōposita ex pluribꝫ vocibus: sed sufficit ꝙ ille voces nō sint in toto significatiue. ideo nomen cōposite figure cū ptes non sint significatiue est vox incomplexa. ideo nō ē idē cōplexio secūdū logicū ⁊ cōpositio secundū grāmaticū. Et per hoc patet diuisio vocis significatiue ad placitū ⁊ diffinitiones mēbroꝝ eius. Sed cōtra ꝑdicta. primo arguitur vox incomplexa est pars vocis complexe: ⁊ in ipsa continetur. igitur vnū mēbruz huius diuisionis cōtinetur in alio. ⁊ per consequens membra nō sunt opposita nec diuisio est sufficiens. Scōo sic omnis conceptus est incōplexus: sed vox significat conceptū: ergo omnis vox est incōplexa: et sic diuisio est insufficiens. maioꝝ patet. quia intellectus non potest plura simul intelligere sed vnum tantum: ergo omnis conceptus est incomplexus. Tertio sic oratio est tantuz vna vox significatiua: ⁊ non continet plures voces cum sit vnum nomen: igitur male dicitur ꝙ quedam est vox cōplexa vt oratio. Quarto sic omne complectens vocem et significatum est complexum: sed omnis vox continet vocem ⁊ significatum ergo quelibet vox est complexa: ⁊ nulla ē incomplexa. Quinto sic omnis vox componitur ex litter⁊ ⁊ sillabis que grāmaticaliter elementa vocantur. igitur qlibet vox est complexa: ergo male dicitur ꝙ aliqua est incomplexa vt nomen vel verbum. Ad argumēta. Ad primū dicitur ꝙ licet vox incomplexa materialiter contineatur in voce cōplexa nō tamen formaliter tanꝫ pertinens ad formā vocis complexe: ⁊ licet in voce complexa maneat forma vocis incomplexe: tamen illa se habet per modum materie respectu forme totius vocis complexe. Ad scōm dicitur. ꝙ licet intellectus noster possibilis nō possit intelligere plura simul per modū pluriū tamen potest intelligere plura se habētia ꝙ modū vnius qz plura simplicia ibi sunt sub vna complexione. Ad tertiū dicitur ꝙ si sumatur oratio pro illa voce vel intentione tunc est vox incōplexa. sed si sumat᷑ ꝓ re subiecta intentiōi siue ꝓ significato illius vocis ut hic sumitur tunc est vox cōplexa. Ad quartū dicitur ꝙ si capiatur cōplexio generaliter ꝓ quacūqꝫ cōplexione reali vel etiā rōnis tunc conceditur ꝙ oē cōplectēs vocē ⁊ significatū est cōplexū sed si capitur specialiter ꝓ vnione pluriū vocū significatiuaꝝ ut hic sumitur in ꝓposito sic maioꝝ est falsa. Ad quintū dicit᷑ ꝙ licet vox significatiua cōponatur ex lris ⁊ sillabis tanꝫ ab elemētis: qz tamen nō sunt voces significatiue: ideo non debet dici ꝙ sit vox complexa.

¶ Capm̄ de nomine.

Nomē ē vox significatiua ad placitū sine tpe: cuiꝰ nulla ps ꝓ se significat sepata finita ⁊ recta. Vox ponit᷑ in diffinitione nois ꝓ genere. Significatiua ponit᷑ ad dr̄iam vocꝫ nō significatiue. Ad placitū ponit᷑ ad dr̄iam vocꝫ significātis naturaliꝫ. Sine tpe ponit᷑ ad dr̄iaz verbi ꝙ significat cū tpe. Cuiꝰ nulla ps ⁊c. ponit᷑ ad dr̄iaz or̄onis: cuiꝰ ptes significāt sepate. Finita ponit᷑ ad dr̄iam nois infiniti ut nōhō: qō nō ē nomē apō dialeticos: sz nomē infinitū. Recta ponitur ad differentiam nominū obliquoꝝ: ut catonis: et sic de alijs q̄ nō sunt nomia apud illos: sed casus nominuz. Ūñ solus noiatiuus siue rectus potest esse nomē.

Hactz auctor determinauit de sono ⁊ voce q̄ sunt principia materialia partiū orationis. hic cōsequenter determinat de partibus orationis. s. de noīe ⁊ verbo primoꝫ de tota oratione eo ꝙ partes ex quibus fit aliquod totū natura liter p̄cedunt ipsum totum. ⁊ quia nomē substātiazꝫ significat a qua egreditur actus. verbū vero significat actū egredientē a substantia: ideo prius determinat de nomine qꝫ de verbo ipsuz sic diffiniēs. Nomē est vox significatiua ad placitū sine tpe: cuius nulla ps separata aliqd significat finita ⁊ recta. Pro quo sciendū primo: ꝙ vox in ista diffinitiōe ponitur loco generis: quia vox habet modum generis respectu vocis significatiue ⁊ non significatiue. ⁊ totum residuum ponitur loco differentie. scilicet significatiua ad differētiam vocis non significatiue. ad placitum ad differentiam vocis naturaliter significantis. Nomen enim cōsideratum materialiter quantū ad ipsam vocem secundū placitū imponitur ad significandū. si tamen consideretur formaliter sub ratione signi illo modo de necessitate est signum: quia hoc est de ratione signi. Scōo sciēdū ꝙ nomē significat ꝑ modū substantie ⁊ per modū ꝑmanētis: ⁊ non ꝑ modum fluxus ⁊ fieri ⁊ qz tēpus est mēsura motus ⁊ fluxus ideo nomen significat sine tēpore: quod ponitur ad differentiā verbi: quod significat cū tempore. ⁊ licet multa nomina: ut dies: annus: ⁊ similia significent tempus: nō tamen cum tpe. Unde significare tempus: est de suo p̄ncipali significato importare tempus. sed significare cū tēpore: est cum suo principali significato importare vnā differentiam temporis: ut presens vel preteritum: ⁊ hoc nulli nomini cōuenit: in quo differt a verbo. Deinde ponitur. Cuius nulla pars separata aliquid significat: ad differentiam orationis cuius ptes separate aliquid significant. ⁊ ponitur finita ad differentiā nominis infiniti. ⁊ ponitur recta ad differētiā nominū obliquoꝝ. Tertio sciēdū ꝙ ꝑm logicū solū illud ē nomē qō pōt esse subiectū enūciatiōis: ⁊ de quo aliqd potest vere vl falsē enūciari. ⁊ quia nomē infinitū nō pōt esse subiectum enūciatiōis: quia nō significat aliquid determinatū de quo aliquid posset enunciari vere vel falsē: similiter nomē obliquum quod non significat per modū substantie absolute: sed per modū dependentis nō potest esse subiectum verbi: ideo nomina infinita ⁊ obliqua nō sunt nomina secūdū logicū. Ut ē nomē est vox ꝑmo ⁊ ꝑ se significatiua. sed nomen infinitū nō est ꝑmo ⁊ ꝑ se significatiuū sz solū rōne nois finiti cui iūgitur negatio infinitās: ⁊ nomē obliquū solū significat ex cōsequenti ratione recti a quo descēdit. Ideo nomina infinita ⁊ obliqua nō sunt noia. Quarto sciendū ꝙ nomen infinitū est cuius ꝓpriata est certa qualitas ⁊ determinata remanēte substātia infinita ut nōhomo nō equus In nomine. n. est substantia q̄ finitur ꝑ qualitatē ⁊ est q̄litas determinās substātiā ⁊ negatio aduenies nomini ꝑ cōpositionē tollit illā q̄litatē ⁊ cōpositionē ei⁹ cū substātia reliquēs substātiā indeterminatā: ⁊ sic reddit nomē infinitū. Sed ad hoc ꝙ aliqō nomē infinitetur requiruntᷣ due conditiones. Prima ē ꝙ habeat q̄litatē determinatā defectu cuius trāscēdētia vt res ⁊ ens capta in cōi ⁊ infinita vt qs ⁊ aliqs ⁊ signa distributiua ut ois q̄libet nō pñt infinitari qz nō habēt q̄litatē determinatā sz substātiā. Scōa ē ꝙ tale nomē nō sit negatiuū sed habeat q̄litatē positiuā defectu cuius nemo nihil ⁊ similia nō pñt infinitari: ex q̄bus patet intellectus diffinitiōis. Sed cōtra ꝑdicta arguit᷑. Nulla materia vere ꝑdicatur de toto copōsito cū nō dicat totū cē

eius. ſz vox ẽ materia nois: ergo male dī q̄ nomẽ eſt vox.

Scō ſic fluxꝰ ⁊ fieri mēſurantur tpe ſed motꝰ importat fluxū ⁊ fieri ⁊ multa alia. ergo motꝰ qō ẽ nomẽ ſignificat cū tpe. Tertio ſic ptes nois ꝓpoſiti ſignificāt aliq̄d ſepate ſiḷ ptes huiꝰ nois eq̄ferꝰ ⁊ tñ ẽ nomẽ ergo male dī cuius ptes ſepate nihil ſignificāt. Quarto ſic nomẽ infinitū pōt eẽ ſubiectū enūciatiōis vt dño do nō hō currit. ⁊ ſiḷr nomẽ obliquū ut dicēdo regis intereſt: ergo ipa ſunt noīa ſm logicū: ergo ō diffinitionē. Quinto ſic aliq̄s ẽ nomẽ infinitū et ſiḷr alter ⁊ reliquꝰ ⁊ tñ in ipſis nō ẽ ꝑuata q̄litas determinata. q̄ nūq̄ hūerāt q̄litatē determinatā ergo ō diffinitionē nois infiniti. Ad argumenta. Ad ꝓmū dī q̄ ſz materia ꝓprie dicta q̄ ẽ materia ex q̄ in nālib⁹ nō verificet̄ de toto cōpoſito. q̄ nō dicit totū eẽ ex: tñ materia in q̄ ⁊ materia ſz modū bñ ſignificat̄ de eo cui⁹ ẽ ut dño do alb⁹ ẽ hō. mō vox ſm modū ẽ mā rſois. ⁊ hz ſiḷitudinē cū mā rei artificiaḷ: in hoc q̄ ſicut materia rei artificiaḷ ꝑdicat̄ in recto de ꝓpoſito ut ꝑs dicēdo dom⁹ ẽ fūdamētū parietes ⁊ tectū: ita etiā materia ſm modū cui⁹mōi ẽ vox reſpectu nois. Ad ſcām dī q̄ motꝰ dupl'r accipiť. vno mō ſm ſuū eẽ reale q̄ hz in mobili: ⁊ ſic nō ẽ ens ꝓmanēs ſz ſucceſſiuū. Alio mō ſz eẽ q̄ hz in aīa q̄ retinet ꝑmā ytēpi⁹ motus cū aliis ſeq̄nt⁹ ⁊ illo mō eſt ens ꝓmanēs ⁊ q̄ modꝰ ſignificādi eius unme diate ſumiť a talī mō intelligēdi q̄ cōcipiť ab anima: ideo motꝰ nō ſignificat q modū fluxꝰ ſz ſignificet fluxū iō non ſignificat cū tpe Ad tertiū dī q̄ ſi ptes nois cōpoſiti cōſiderētur vt ſūt ptes oīonis ſic bñ aliq̄d ſignificāt. ſed ſi conſiderentur vt ſunt ptes nois cōpoſiti ſic nihil ſignificāt ⁊ cā eſt q̄ ille ptes in noīe ꝓpoſito nō imponūtur ad ſignificādū ſz totū nomẽ cōpoſitū vno cōceptu ſignificat ſuū ſignificatū. vñ ptes huiꝰ nois eq̄ferus in hoc noīe nihil ſignificāt q ſe: ſz bñ ſignificēt vt ſūt ptes huius oīonis eq̄ferus. Ad q̄rtū dī q̄ ſi nomẽ infinitū cōſideretur ut nomẽ infinitū ẽ: ſic nō pōt eẽ ſubiectū enūciatiōis. ſz ſi cōſideretur inq̄ntū virtute intellect⁹ determinatur ad aliq̄d ſubiectū finitū. ut non hō capitur q̄ oī alia yte ab ipo hoīe fit ſubiectū enūciatiōis: ſz tūc nō capitur ut ẽ infinitū ſz q modū finiti. Dī ſcdo q̄ in hac oīone regis intereſt ⁊ ſiḷb⁹ obliquꝰ nō ẽ ſubiectū ſz nominatuꝰ in tali oīoe intellect⁹: vt ꝑs reſoluēdo: regis intereſt hoc ẽ aliq̄d ẽ ptinēs regi. Ad q̄ntū dī. q̄ ſi capiatur generaliť nomẽ infinitū q oī illo q̄ ſignificat ſubſtātiā infinitā ⁊ hz ſignificatū indetermiatū. ſic aliq̄s ⁊ reliquꝰ bene ſunt noīa infinita: ⁊ ſiḷr oīa ꝓnoīa. ſz ſi capiatur ſpecialiter q illo q̄ fit infinitū q aduētū negatōis q̄ hic diffinitur. ſic nō ſūt noīa ifinita: ideo hec diffinitio nō cōuenit aliis a diffinito.

¶ Capm de verbo.

VErbū ẽ vox ſignificatiua ad placitū cū tpe: cui⁹ nlla ps ſignificat finita ⁊ recta. cū tē poze ponitur ad dīaz nois q̄ ſignificat ſine tpe. finita ponit̄ ad dīaz verbi infiniti ut nō currit: q̄ nō eſt verbū ſm dialeticos ſz verbum infinitū ut nō laboꝛat ⁊ ꝓſiḷia. ¶Recta ponit̄ ad dīaz verboꝝ obliquoꝝ ut curre bat cucurrit q̄ nō appellat verbū dialeticꝰ ſz verba obliq̄. Solū enīz ꝟbū ꝓ̄tis indicatiui mōi dī eẽ verbū reliq̄ aūt eiuſdē mōi: ⁊ alioꝝ modoꝝ dīr verba obliq̄: Oēs autē alie dīe ponunť hic eadē rōne qua in noīe. Et ſciēdū ẽ q̄ dialeticus ponit tm̄ duas ptes oīonis. ſ. nomẽ ⁊ verbū

Alias aūt appellat ſincathegreumaticas i. conſignificatiuas.

¶Poſtq̄z auct⁹ determiauit de noīe q̄ ſignificat ſubſtātiā a q̄ egrediť actus q̄ quidē nomẽ in ꝓpoſitiōe dī ſubiectū ⁊ ẽ materia. ꝓpōnis: hic ꝓſequit̄ determinat de verbo q̄ ſignificat actū egrediētē a ſubſtātia ⁊ ẽ predicatū formale ꝓpōnis ipm̄ ꝓmo ſic diffiniēs. Verbū eſt vox ſignificatiua: ad placitū. cū tpe: cuius nulla ꝑs ſepata aliq̄d ſignificat finita ⁊ recta. ¶Pro cui⁹ intellectu ꝓmo ſciēdū q̄ in hac diffinitiōe ponit̄ vox loco generis: ⁊ totū reſiduū ponit̄ loco differētie. ſ. ſignificatiua ad placitū cui⁹ nulla ⁊c. ⁊ eadē rōne ponunť q̄ ponebant̄ in diffinitiōe nois. Cū tpe ponit̄ ad dīam nois q̄ ſignificat ſine tpe: ⁊ ponit̄ finita ⁊ recta: ad dīam verboꝝ infinitoꝝ ⁊ obliquoꝝ q̄ ſm logicū non ſunt verba. In iſta aūt diffinitiōe nō ponit̄ ulla ꝓticula. ⁊ ẽ ſem q̄ eoꝝ q̄ de altero dicunť nota: eo q̄ nō reſpicit naturā verbi nec de neceſſitate ponit̄. q̄ illa ſolū ponit̄ de bñ eẽ ⁊ ad maiorē declarationē ⁊ nō de neceſſitate. Scō ſciēdū q̄ nois fluxus ⁊ fieri mēſurat̄ tpe: tps enī eſt mēſura motus et fluxꝰ ſm ꝓprius ⁊ poſteri⁹. ⁊ q̄ verbū ſm ſuū eſſentialē modū ſignificādi ſignificat q modū fluxus ⁊ fieri: iō oē verbuz ſignificat cū tpe. i. cū ꝓprio ſignificato cōſignificat tps: nō tñ capiēdo tps ꝓprie ꝑut ẽ numerus motꝰ ſed capiēdo tē pus generaliť ꝑ oī mō tpis vt reꝑitur in q̄libet mēſura durationis. ſ. in eternitate i euiternitate ⁊ tpe ꝓprie dicto. ſicut enim verbū nō ſemp ſignificat vez fluxū: ſz ſufficit q̄ ſignificet q modū fluxꝰ ſic nō ſemp cōſignificat vez tps ſed cōſignificat q modū tpis. Tertio ſciēdū q̄ verbū infinitū ẽ: cuius ẽ ꝑuatus actus ſpecialis remanēte actu gñali infinito. Sicut enī in noīe ẽ ſubſtātia ⁊ q̄litas finiēs talē ſubſtantiā ſic in oī alio verbo ab iſto verbo ẽ includitur actus gñalis q̄ eſt eſſe ⁊ actus ſpecialis ſiue res verbi q̄ importatur ꝑ yticipiū illius verbi. iō oē verbū ꝓter ẽ reſoluiť ꝑ eſt ⁊ ſuuz yticipiū. vt currit. i. eſt currēs: ⁊ iō ſicut in noīe finito negatio remouēs q̄litatē determinatā a ſubſtātia facit nomen infinitū: ſiḷr in verbo negatio tollēs actū ſpecialē q̄ determinat actū generalē reddit verbū infinitū: q̄ ſe extēdit tā ad ens q̄z ad nō ens. Ex quo ꝑs q̄ tale verbū non pōt enūciari de ſubiecto: q̄ nō ſignificat aliquē determinatū actū qui ꝑ intellectū dī de alio enūciari. iō ſm logicū nō eſt verbū. Nec tale verbū nō pōt eſſe infinitū in oīone nec etiā infinitādū ẽ in oīone: q̄ negatio ſibi aduenies in oīone negat cōpoſitionē actualē extremoꝝ ⁊ nō cōpoſitionē intrinſecā ipſius verbi. Ad hoc q̄ verbū infinitē duo req̄runtur. ꝓmo q̄ ſignificet ante infinitationē actionē vel paſſionē determinatā ⁊ nō generalē. et ꝓpter hoc verbū eſt ſignificat gñalē actū eſſendi inclusum in oī alio verbo. Scō req̄ritur. q̄ tale verbū determinet ſibi tale certū ſuppoſitū: ⁊ iō verba excepte actiōibus et ꝟba ꝓme vl' ſcōe ꝑſonaꝝ nō ꝑnt infinitari. Quarto ſciēdū q̄ ꝟba obliq̄ ſunt ꝟba ceteroꝝ tꝑoꝝ ⁊ modoꝝ a ꝑnti indicatiui mōi quoꝝ aliq̄ ſunt obliq̄ ſm tps tm̄ vt ꝑteritū ⁊ futurū indicatiui. Alia uo ſm modū tm̄ ut ꝑntia alioꝝ modoꝝ. Alia aūt ſm vtrūq; ut ꝑteri ta ⁊ futura de aliis modis. Nec talia ꝟba obliq̄ nō ꝑnt vere vel falſe enūciari de aliq̄ nec facit̄ ꝑ ſe ⁊ primo oīonē veram vel falſam. ⁊ q̄ ſolū ſm logicū illud ẽ nomẽ q̄ ꝑ ſe ꝓmo ⁊ nō rōne alteri⁹ pōt dici ſubiectū enūciatiōis. ſiḷr illud ẽ verbū apud logicū q̄ ꝓmo ⁊ ꝑ ſe ⁊ nō rōne alteri⁹ vere vl' falſe ꝑdicatur. iō ſm ipſū ꝟba obliq̄ nō ſūt verba. Nec ſm ipſuz tm̄ due ſunt ptes oīonis: ⁊ capit ſpecialiť partē oīonis ꝓpte req̄ſita neceſſario ad oīonē veram vel falſam. ⁊ nō capit eā gñaliť: ſicut grāmatic⁹ q̄ capit partē oīonis ꝑ oī voce ſignificatiua q̄ ponitur in oīone ſiue ponat vt ꝑs ꝓncipalis ſiue vt diſpoſitio ptiū: rōne cui⁹ ipſe ponit octo ptes oīonis. ⁊ ꝑ hoc ꝑs determinatio diffinitiōis ipſi⁹ ꝟbi. Sed ō ꝓdicta ꝓmo arguit. Verbū ſignificat q ſuā ſignificationē. ſz ſignificatio ẽ de nā ꝟbi cū virt⁹ ſignificādi ſit de rōne eius. ergo verbū ſignificat nāliť ⁊ nō ad placitū. Scō ſic c'eare eſt verbū: ⁊ tñ nō ſignificat cū tpe q̄ nō ſignificat fluxū ⁊ fieri: ſz actionē q̄ ſiti iduiſibili. ꝙ male ponit̄ cū tpe. Tertio ſic:

ſillabe ſunt ptes verbi ⁊ ſūt ſignificatiue ſepate: qꝛ ſicut voces ſignificāt cōceptꝰ: ita lr̄e vel ſillabe ſignificāt voces. ergo ptes verbi aliq̄d ſepate ſignificāt. ¶Quarto ſic: Verbū infinitū pōt p̄dicari in oz̄one. ergo ē verbū. añs patet. qꝛ ſignificat actū cōem enti vel nō enti. ſed oē cōius potest p̄dicari de ſuis inferioꝛibus ergo tale verbū apud logicū dr̄ verbū. ¶Quinto ſic: iſte ꝓpones ſūt vere. Adam fuit. antixp̄s erit. ⁊ tū ibi p̄dicātur verba obliq̄. ergo verbum obliquū pōt vere p̄dicari de alio. igitur est verbū ſm logicū. Ad argumēta. Ad primū dr̄ q̄ ſi verbū ꝓsideret formaliter in rōne ſigni ſic virtꝰ ſignificādi est de rōne ⁊ de natura eius ſed hic hoc mō nō capitur. Sed ſi ꝓsideretur materialiter in rōne vocis ſic ſignificatio nō est de rōne eiꝰ seu natura. ſed ſibi attribuitur ad placitū. hoc mō intelligitur in iſta diffinitiōe referēdo ad placitū ad ipſam vocēm qꝛ ſignificatiuū ad placitū refert ad vocē. Ad ſm dr̄ q̄ crea re nō ſignificat fluxū realē q̄ mēſuretur tpe: ſed ſignificat ꝑ modū fluxus ⁊ fieri. tō ſignificat ſub mō tpis: ⁊ hoc ſufficit.

Ad tertiū dr̄ q̄ ſi capiatur lr̄a pro figura ſcripta in aliq̄ ſupficie tūc lr̄e ⁊ ſillabe ſunt ſignificatiue vocū: ſz ſic nō ſūt ptes verbi. ſed ſi capiatur lr̄a ꝑ voce indiuiſibili ſignificata q illam figurā q̄ ꝓprie dr̄ elemētū: tūc lr̄e ⁊ ſillabe bñ ſūt ptes verbi: ſed nō ſunt ſignificatiue. Ad q̄rtū dr̄ q̄ omne cōius determinatū pōt p̄dicari de ſuis inferioꝛibus: ſed cōius indeterminatū et infinitū qō nō pōt accipi ꝑ intellectū ꝑ aliquo certo ⁊ determinato nō p̄dicat de ſuis inferioꝛibus mō ſic est de verbo infinito. Ad quintū dr̄ q̄ verba p̄terita ⁊ futura indicatiui mōi nō p̄dicātur vere de aliq̄: nec faciūt oz̄onē verā vel falſam inq̄ntū obliq̄ ſūnt: ſz ſolū inq̄ntū includūt p̄ſens tēpus indicatiui. Iuxta illud propositiōes de p̄terito vel de futuro nō ſunt vere vel falſe niſi p reductionē ad illas de p̄ſenti. Mñ iſta nō est vera. Adam fuit. niſi qꝛ iſta fuit vera. Adā est. ⁊ ſic̄ de futuro ſuo mō.

¶Capitulum de oratione.

lec. 10.

¶Oratio est vox ſignificatiua ad placitum cuiꝰ partes ſignificant ſepate. ¶Cuiꝰ partes. ⁊c. hoc totū ponitur ad differentiam nominis ⁊ verbi. ¶Reliqua autem ponuntur ibi eadē ratione qua in nomine ⁊ verbo.

¶Poſtq̄z determiatū est de noie ⁊ verbo q̄ ſunt ptes materiales enunciatiōis. ¶Hic cōſequenter auctoꝛ determinat de oratiōe: q̄ est genus enunciatiōis: ⁊ qꝛ diffinitio explicat eē rei. diuiſio ũo posse ſiue ſepationē eius. ⁊ eē p̄cedit talem ſepationē ptiū eius: ió añq̄z diuidat orationē ponit eiꝰ diffinitionē q̄ talis ē. Oratio ē vox ſignificatiua ad placitū cuius ptes ſepate aliq̄d ſignificāt. ¶Ꝛo q̄ p̄mo ē ſciendū q oratio accipit tripliciter. ¶Uno mō ꝑ re ſubiecta intētiōi ſm ſe. ⁊ illo mō nō diffinitur hic qꝛ ē vox cōplexa. ⁊ cōplexoꝝ inq̄ntū hmōi nō est diffinitio. Alio mō pōt capi abſolute ꝑ illa intētiōe vel illa voce ſignificatiua q̄ est oz̄o ⁊ ſic iterū nō diffinit hic: qꝛ ptes eius ſeparate nihil ſignificarēt. Tertio modo capitur ꝑ illa intētiōe vt ē ſignificatiua rei ſubiecte q̄ ē ſignificatū eiꝰ: ⁊ illo mō hic diffinitur: ſicut enim hō diffinitur ſub illa voce hō ⁊ ꝑ ſignificato eius qō ē animal rōnale. ita ſic̄ hec vox oratio diffinitur ꝓ ſuo ſignificato ꝑ quo est vox quedā cōplexa. Scō ſciēdū q̄ ſz oz̄o nō ſit vna vox incōplexa ē tū vna per ꝓplexionē. ⁊ pōt dici vna ꝓpter duas cauſas. ¶Primo ratione forme qꝛ ibi ēpnitas ordinis ⁊ cōplexionis pluriū vocū ſignificatiuaꝝ q̄ ſub tali forma vniunt. Secūdo ex ꝑte finis: qꝛ p̄dicte voces vniuntur ad ſignificandū vnū cōceptū ꝓplexū: ió in diffinitione oz̄onis bene ponitur vox. inq̄z gen⁹. Tertio ſciendū q̄ licet oratio nō fuerit ꝑmo ⁊ ꝑ ſe imposita ad ſignificādū tū fuit ex p̄ūtiōe impoſitiōis ſuaꝝ partiū: q̄ hoc enim q̄ ptes ſunt ſignificatiue oratio ꝓpoſita ex ipſis trahit ſuum ſignificatū. ⁊ tū hz ſignificatū diſtinctū ab illis: qꝛ ille ptes ſignificāt ꝓceptus ſimplices. oratio ũo ꝑ ſe ⁊ ꝑmo ſignificat ꝓceptū ꝓplexū. Et eodē mō pōt dici oratio ſignificare ad placitū rōne impoſitiōis ſuaꝝ partiū q̄ facta ē ad placitū licet oratio ſm ſe nō ſignificet ꝑmo ad placitū: hō in diffinitiōe oratiōis ꝓuenienter ponitur ſignificatiua ad placitū rōne differētie ſicut in diffinitionib⁹ nois ⁊ verbi. Et ibi ponit cuius ptes ſepate aliq̄d ſignificant ad differētiā nois ⁊ verbi. Quarto ſciēdū q̄ duplices ſunt ptes oratiōis q̄dam ſunt remote vt lr̄e ⁊ ſillabe: ⁊ quedā ꝓpinq̄ vt nomē ⁊ verbū. ¶Prime aūt nō ſunt ſignificatiue nec ſunt ptes oratiōis niſi ſm q̄d: ſed alie ſunt ſignificatiue q̄ ꝓprie dr̄ ptes oratiōis: de q̄bus intelligit in iſta diffinitione: ⁊ per hoc hr̄ declaratio huiꝰ diffinitiōis oratiōis q̄ ſatis ꝓcordat diffinitioni eiꝰ ſic poſite a ¶Priſciano: oratio ē ordinatio ꝓgrua dictionū ordinatio perfectā ſentētiāq̄z demōſtrās ex modis ſignificandi cauſata. Sed ꝓtra p̄dicta ꝑmo arguit. ¶Nullū ꝓplexum pōt diffiniri cū nō habeat vnū eē: oratio ē q̄d ꝓplexū ergo male hic diffinit. Scō ſic nulla q̄ſtitas est vox cū vox ſit quedā q̄litas: oz̄o aūt est quedā q̄ſtitas: cū ſit ſpecies q̄ſtitatis diſcrete: igit male dicit q oratio ē vox. Tertio ſic oīs vox ſignificatiua ad placitū hz aliq̄ ſignificatū ꝓprium oratio nō ē hmōi: qꝛ nō ſignificat niſi rōne ſuaꝝ partiū. ergo male dr̄ oratio ē vox ſignificatiua. ¶Quarto ſic nullus ſignificans de neceſſitate ſignificat ad placitū. ſz illa oz̄o hō currit in ꝑma eius formatiōe ſignificabat ſuū ſignificatū. ſ. hoiez currere: nec poterat aliud ſignificare. ⁊ ſic̄ q̄libet alia oratio. ergo oz̄o non ſignificat ad placitū ꝓmi impoſitis.

¶Quinto ſic dicēdo ſic: curro: pluit ſunt oz̄ones: ⁊ tū ptes eius ſeparate nihil ſignificāt. igit male ponit cuius ptes ſeparate nō. Ad argumēta. Ad ꝑmū dr̄ q̄ nullū ꝓplexū ꝓplexe deſignatū pōt diffiniri: qꝛ ibi nō eēt explicatio vnius diffiniti ſm nomē: tū ꝓplexū ſignificatū incōplexe ſub voce incōplexa bñ diffinit: ⁊ ſic ei ꝓpoſito. Ad hz dr̄ q̄ ſi capiat oz̄o ꝑ meſura platiōis ſic ē q̄ātitas diſcreta: nec illo mō hic diffinit: ſed ſi capiat ꝑ voce ſignificatiua ꝓplexa ſicut capit in ꝓpoſito: ſic nō est q̄ſtitas: ſed q̄ſtū ad ſuū materiale qō est vox quedā est q̄litas. Ad tertium dr̄ q̄ licet oz̄o trahat ſuū ſignificatū cauſaliter ex ſuis ptib⁹: ſed hz ꝓpriū ſignificatū rōne cōpoſitiōis ptiū: ⁊ illud est cōceptus cōplexus ſignificatoꝝ ſuaꝝ partiū. Ad quartum dr̄: q̄ illud qō neceſſario ſignificat ſuū ſignificatū nō ſignificat ꝑ ſe ꝑmo ad placitū: ſed ex ꝓpoſitiōe ⁊ ſic est de oz̄one q̄ ſignificat ad placitū ꝓpter impoſitionē ſuaꝝ partiū facta ad placitū: ſed ſuppoſita tali impoſitiōe partiū oratio ꝓpoſita ex ipſis neceſſario hz ſignificatū determinatū. Ad quintū dicit q̄ ille voces curro: pluit ⁊ ſiles ex vi ſmonis nō ſunt oratiōes: ſz verba tm̄: ſz virtute intellectus q̄ ſubintellegit ſuppoſita in verbis ꝑme ⁊ ſcde ꝑſonaꝝ. ⁊ in ꝓbis excepte actiōis ſunt oz̄ones ⁊ ptes ſepate aliq̄d ſignificāt dū intelligit ſuppoſitū: vt curro tm̄ valet ſicut ego curro: ⁊ pluit ſicut deus vel natura pluit. ⁊ ſic de ſilibus.

¶Orationū alia pfecta alia imperfecta. lec. 11.

¶Oratio pfecta est q̄ pfectum ſenſum generat in animo auditoꝛis ut hō currit. ¶Imperfecta est illa que imperfectum ſenſum generat in animo auditoꝛis vt homo albus. ¶Orationū pfectaꝝ alia indicatiua: vt hō currit: alia imperatiua: vt fac ignez alia optatiua: vt vtinā eſſem bonus clericus. alia ſubiunctiua: vt ſi veneris ad me dabo tibi equū. ¶Harū aūt oratiōnū ſola indicatiua oꝛo dr̄ eſſe ꝓpoſitio cū ſola indicatiua oꝛo ſit repire verū vel falſum.

Postq̃ auctor ꝓmisit diffinitionē oꝛonis q̃ explicat ipsam a ꝓpꝛio. Hic cōsequenter ponit diuisionē eius q̃ explicat ipsā a posteꝛioꝛ: ipsam sic diuidēs. Oꝛonuꝫ alia ꝓfecta alia imꝑfecta. Cuiꝰ diuisiois rō est: qꝛ ois oꝛo repsentat aliquē sensū intellectui. vl̃ ergo repsentat sensū ꝓfectū: ꝛ sic ē oꝛo ꝓfecta: vel imꝑfectū: ꝛ sic ē oꝛo imꝑfecta. ¶Qꝛo quo sciēdū. ¶Primo q̃ sensus ꝓfect9 ē ille q̃ ꝓfecte terminat actū intellect9: nō suspēdens animū audiētis ad inq̃sitionē alteꝛi9 req̃siti ad suā intellectiōez: vt cū dicit hō ē aial ibi ē sentētia ꝯpleta nō req̃rēs additionē alteꝛi9 vt ꝯplete intelligat̃. Iꝫ sensus imꝑfect9 ē ille q̃ nō terminat ꝓfecte actū intellect9: sed indiget alio vt ꝯplete intelligat̃: vt dōdo hō alb9. ibi ē snīa incōpleta ꝛ imꝑfecta. in q̃ intellect9 audiētis non ꝓfecte terminat̃. ió ē ibi sensus imꝑfect9. ¶Nū ꝓz q̃ hic nō capit̃ sensus ꝙ potētia sensitiua anime: sz capit̃ ꝙ sententia q̃ ē significatio oꝛonis. Scōo sciēdū q̃ oꝛo ꝓfecta est illa q̃ ꝓfectū sensū generat in alio auditoꝛis. i. in ītellectu audiētis ipsam. ¶Per hoc enī q̃ ipa ꝓsentat̃ auditui sua spēs defertur ad intellectū: ꝛ intellect9 cognoscēs significatiōes terminoꝝ apprehendit ꝙ illas significatiōes sensum oꝛonis Et ita oꝛo ꝓfecta mediāte sua spē ꝛ siłitudine generat ꝓfectū sensum in intellectu audiētis. Sed oratio imꝑfecta dicitur illa q̃ imꝑfectū sensū generat in animo auditoꝛis ꝛ ibi capitur generat vt dicit ꝙ ītudinē ꝛ nō actū. qꝛ talis oratio nō semp generat sensū in actu: sed bene ꝝm aptitudinē

Tertio sciēdū q̃ oratio ꝓfecta diuidit ꝙ oratiōnē indicatiuā: ipatiuā: optatiuā: subiūctiuā: ꝓiūctiuā: ꝛ deprecatiuā: quaꝝ sic hꝫ sufficiētia: qꝛ ois oratio ꝓfecta explicat ꝓfectuꝫ sensum. vel ergo explicat cōceptū intellect9 vel affectū appetitus. Si conceptū: hoc ē dupliciter: vl̃ explicat talē cōceptū cathegorice ꝛ determinate. ꝛ sic ē indicatiua: aut dubitatiue ꝛ cōditionaliter. ꝛ sic ē ꝓiūctiua. Si explicat affectū. hoc est dupliciter vel ꝑtinet ad appetitū cōcupiscibilē ꝛ sic ē optatiua: vel irascibilē ꝛ hoc ē duplicit̃: qꝛ vel denotat imperium qō fit ad minoꝛes. ꝛ sic ē impatiua vel dēpcationē q̃ fit ad maioꝛes ꝛ sic ē dēpcatiua. ꝛ hec ē diuisio generis in suas spēs: ꝛ sil̃r ꝓcedēs: quia licet oratio nō sit verū genus: ꝛ ꝝm rem. tñ est gen9 secūdū modū. ꝛ diuiditur ad modū diuisionis generis. ꝛ sil̃r oratio ꝓfecta. Et ideo iste diuisiones sub diuisiōe generis cōtinent. Quarto sciendū q̃ oratio indicatiua est cuius verbū principale ē indicatiuū ꝛ impatiua cuius verbū ꝑncipale est imperatiuum. ꝛ sic de alijs modis suo mō: ꝛ qꝛ verbū indicatiuū ceteris est ꝓfectius: ió oratio indicatiua ceteris ꝓfectioꝛ est. Nñ sola indicatiua significat verū vel falsum. eo q̃ alie nō dicūt determinate aliq̃d eē. vl̃ nō esse sed sola indicatiua rōne verbi indicatiui: ideo ipsa sola dicitur ꝓpositio vel enunciatio. Ex quibus apparet diuisio oꝛationis ꝛ diffinitiones mēbꝛoꝝ eiꝰ: ꝛ diuisio oꝛationis perfecte. Sed cōtra ꝓdicta. ¶Primo arguit̃ nihil ē perfectū cui pōt fieri additio: sed cuilibet oratioꝝ potest fieri additio. ergo nulla oratio est ꝓfecta. Secūdo sic oē q̃ habet debitā cōpositionē materie ꝛ forme est perfectū. dicitur enim perfectū cui nihil deest de requisitis ad suum complementū: sed omnis oratio habet debitā cōpositionē materie ꝛ forme. ergo omnis oratio est ꝓfecta ꝛ sic diuisio non valet. Tertio sic. nulla oratio agit in animo auditoꝝ. ēgitur nulla generat perfectū sensum in intellectu: añcedēs tripliciter ꝓbatur. primo qꝛ oē q̃ agit est suppositū secundo qꝛ oratio nō ꝓsentat intellectui: qꝛ vox non peruenit ad intellectū. tertio qꝛ intellectus est impassibilis cū sit immaterialis. ꝛ passio oriat̃ a materia. ergo oratio nō agit in intellectu. Quarto sic. aliqua est oratio ꝓfecta infinita: quia talis cōponitur ex noie ꝛ verbo ꝛ tñ talis nō ponit̃ in diuisione oꝛationis perfecte. igit̃ illa nō est bona. Quinto sic ista oratio optatiua vellem esse bonus clericus significat verū vel falsum. ergo nō sola indicatiua significat verū vel falsum. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̃ aliq̃d dicitur perfectū dupliciter. vno mō simpliciter ꝛ absolute cui nulla simpliciter potest fieri additō. ꝛ sic oratio nō ē perfecta: sed solus deus. Alio mō in genere vel specie cui nihil deest de requisitis ad suā ꝓfectionē in tali genere vel specie. ꝛ sic oratio dicitur perfecta ꝛ sibi nō pōt fieri additio essentialis requisita ad suum genus vel speciem: sed accidentalis

Ad scōm dicitur q̃ licet omnis oratio possit dici perfecta perfectiōe primaria q̃ resultat ex cōpositione materie et forme eius que est eius modus ꝓferendi. tamen non omnis est perfecta perfectione finis oꝛationis: qui est repꝛesentatio conceptus complexi. Ad tertium dicitur q̃ oratio non agit per modū efficientis ꝛ tanq̃ quod: quia hoc conuenit soli suppoſito tamen bene agit per modū forme vl̃ instrumenti vel tanq̃ quo. Dicitur secūdo q̃ ipsa ꝓsentatur ex consequenti intellectui secundum suam speciem licet non secūdum se. Dicitur tertio q̃ licet intellect9 nō sit passiuus passione coꝛruptiua. tamen bene est passiuus passione perfectiua quia potest perfici per ipsum intellectū. Ad quartū dī q̃ licet oꝛo infinita hēat nomē ꝛ verbū obliquū nō tñ rectū: qꝛ nō ꝓfectū sensum generat in animo. ió nō ē oꝛo ꝓfecta: nec debuit poni in diuisione eius. Ad quintū dicitur q̃ ista ego vellem esse bonus clericus si cōsideretur vt optatiua est ꝛ vt explicat desideriū non est vera neq; falsa. sed si consideretur vt virtualiter includit vnā indicatiuā. s. istā voluntas mea est q̃ essem clericus: sic est vera vl̃ falsa. ꝛ ita dicendum est de similibus.

¶Capitulū de ꝓpositiōe.

Propositio ē oratio verum vl̃ falsū significās iudicādo: vt hō currit. ¶Propōnū alia cathegorica alia ipothetica

¶Postq̃ auctoꝛ determinauit de oꝛone q̃ ē genus enūciationis. Hic consequenter determinat de ipsa enūciatione de q̃ ꝑncipaliꝰ intēdit̃ in hoc primo tractatu. Et ipsam primo diffinit sic sub noīe ꝓpōnis dicēs. ¶Propositio ē oꝛo verū vel falsū significans iudicādo. In qua diffinitiōe ponit̃ oꝛo loco generis verū vel falsū significās ad differētiā oꝛonū imꝑfectarū ꝛ aliarū ꝑfectarū ab indicatiua: ꝛ ponit̃ indicādo ad maioꝛē explicatiōez. s. ad oñendū q̃ sola indicatiua dī ꝓpō. ꝛ quāuis hoc possit intelligi ꝙ hoc q̃ dī verū vel falsum significās nō tñ eque explicite. ió illa ꝓs non supſluunt q̃uis etiā aliq̃ ꝓpō ipothetica non sit indicatiua: non tamē significat verū vel falsum nisi ꝙ reductionē ad indicatiuā. ¶Qꝛo quo est sciēdū primo q̃ propō ꝛ enūciatio dicūt idē realiter. sed differunt rōne quia nois. Nā dicitur enūciatio inquantū penes ipsam extra intellectū nunciat̃ ꝓdictū de subiecto. dicitur enī enunciatio ab e quod est extra ꝛ nūcio. quia ipsa est quasi nuncius intellect9: nunciās conceptū interiorē extra intellectū. Sed dicitur propositio inquantū ponitur ꝓ alio. s. ꝓ cōclusione inferēda in argumētatione. sed quia idē sunt realiter ꝓpositio ꝛ enūciatio. ideo habent eandē diffinitionē essentialem. Nñ diffinitur enūciatio q̃ est oꝛo in q̃ verū vel falsum ē. ꝛ hec est eadē cū diffinitione ꝓpōnis. ió diffinitur enūciatio sub noīe ꝓpōnis: qꝛ hic cōsiderat̃ inquātū ordinat̃ finaliter ad syllogismū. Scōo sciēdū q̃ significare verꝫ ē significare aliq̃d ita esse sicut est vel aliq̃d ita nō esse sicut nō est. Et significare falsum ē significare aliq̃d esse vel nō eē aliter q̃z est. ió ꝙ positio significat verū qñ repꝛesentat aliquā cōpositionem adequate sicut est. ꝛ significat falsum qñ repꝛesentat illā cōpositionem inadequate ꝛ aliter q̃z sit. Ex quo patet q̃ veritas ꝓpositionis est adequatio eius ad suum significatū. et falsitas est inadequatio. ¶Patet vlterius q̃ primū significatū ꝛ formale propositionis est cōpositio extremoꝝ. ꝛ verū vel falsum sunt significatū materiale ꝛ secūdariū ꝓpositionis. Ipsa. n. primo significat illam compositionē. ꝛ dicitur significare verū ꝛ falsū q̃ntū ad modos repsentādi illā ꝓpositionē. ꝛ ꝙ hoc ꝑz declaratio diffinitiōis ꝓpōis. Tertio sciēdū q̃ ꝓpō i cōi diuidit̃ in ꝓpōnē cathegoricā ꝛ ipotheticā. Cuiꝰ diuisiōis rō ē. qꝛ ois ꝓpō est oratio vera vel falsa. vl̃ ergo talis oꝛo cōponit̃ imediate ex termīs vl̃ ex pluribꝰ oꝛonibꝰ. si ꝑmū ē cathegorica: ū ꝝm est ipothetica. ꝛ hāc

diuisionē ponit Aristo. aliter hoc mō enūciationū aliq̄ est vna simplicit̄ q̄ dr cathegorica. alia ē cōiūctōevna q̄ dr ipothetica. Quarto sciēdū q̄ ista diuisio dicitur dari penes substātiā propōnis quia ꝓpositio cathegorica ⁊ ipothetica differunt ſm materiā et formā ipsarū. et ex cōsequēti secūdū totam substantiā q̄ cathegorica habet subiectū ⁊ p̄dicatū materiale pro materia: ⁊ hz copulā verbalē ꝓ forma. Ipothetica vero hz duas cathegoricas ꝓ materia: ⁊ cōiunctionē vnientē ipsas ꝓ forma. ⁊ p hoc patet declaratio huius diuisionis. Sed cōtra p̄dicta. Primo arguit̄ nulla distincta de se inuicē verificat̄: cū diuisio semp includat oppositionē: ⁊ in ea fundetur. ſz ꝓpositio ⁊ oro distinguunt̄: cum oro sit cōior ꝓpositione. igitur male dr q̄ ꝓpositio ē oratio. Secundo sic. in bona diffinitione nō debēt poni opposita sed in ista ponuntur verū vel falsū q̄ sunt opposita. ergo nō est bona. Tertio sic. ois oro q̄ semp significat suū significatū ad q̄ est imposita ad significandū est vera. ſz ois ꝓpositio representat suū significatū: vt hec ꝓpositio hō currit semper significat hominē currere siue currat siue nō. ergo ois ꝓpositio semp significat verū ⁊ nūq̄ falsum.

Quarto sic. membra diuisionis ꝓpositionis nō sunt opposita: q̄ vnū in alio cōtinetur vt pars alterius. q̄ cathegorica est pars ipothetice. igitur illa diuisio ē insufficiēs. Quinto sic. hec propositio tm̄ hō currit est ꝓpositio: et tm̄ nō est cathegorica: quia cōtinet plures cathegoricas nec ipothetica: cū nō sit ibi cōiunctio vniens plures cathegoricas. ergo diuisio illa est insufficiēs. Ad argumenta. Ad primū dr q̄ illa que sunt distincta essentialiter: vt opposita vel disparata de se inuicē nō verificant̄. sed illa que distinguūtur accidentaliter tm̄: vt superius ⁊ inferius bene verificant̄ de se inuicē. ⁊ hoc mō solū distinguūtur ꝓpositio ⁊ oro. Ad secūdum dicitur q̄ si cōsideretur opposita vt opposita sunt ⁊ destruūt se inuicem. sic nō debent poni in eadem diffinitione. ſz si cōsideretur vt circūloquuntur aliquod superius vel explicāt diuersas passiones inferiorū diffiniti: sic bn̄ ponūtur disiunctiue in eadem diffinitione. ⁊ sic ponūtur verū ⁊ falsū in eadē diffinitiōe ad circūloquēdū ꝓpriā passionē ꝓpositiōis: et diuersas passiones suorū inferiorū. Ad tertiū dicitur q̄ oro nō dicitur vera eo q̄ representat suū significatū. sed q⁹ representat ipsum adequate. ideo maior rōnis ē falsa. Ad quartū dicitur q̄ cathegorica materialiter cōtinet̄ in ipothetica tanq̄ ptinens ad materiā ei⁹: nō tm̄ formaliter tanq̄ ptinens ad formam ei⁹: ⁊ licet ibi maneat cathegorica ſm formā eius: tm̄ illa forma se habet per modum materie respectu ipothetice. ideo nō manet ibi formaliter: ⁊ sic bn̄ opponūtur ille ꝓpositiōes ſm formas.

Ad q̄ntū dr q̄ ista tm̄ hō currit ē formaliter cathegorica: q⁹ solū ponit formaliter vnā cathegoricā p̄iacētē ei⁹: ſz ē virtualit̄ ipothetica: q⁹ virtualit̄ ⁊ implicite ꝓtinet duas cathegoricas cōiunctas copulatiue: vt pz in resolutiōe ei⁹.

ex copula q̄ a q̄q̄z luc. 1.3.

¶ Propositio cathegorica ē illa q̄ habz subiectū ⁊ p̄dicatū. p̄ncipales ptes sui: ut homo currit. in hac enim ꝓpositiōe hō currit hoc nomen hō ē subiectū: currit vero p̄dicatū: ⁊ quod cōiungit vnū cū altero ē copula: quod patet in resoluendo: ut homo currit id est hō est currēs. hō subijcitur: currēs vero p̄dicatur: ⁊ hoc verbum est cōiungit vnū cū altero. Et dicitur cathegorica a cathegorizo. as. quod idem ē quod p̄dico cas vnde cathegorica id ē ꝓpositio p̄dicatiua. Subiectuz est illud de quo aliquid p̄dicatur. Predicatū est illd̄ quod de altero dicitur.

Post q̄z auct⁹ posuit diffinitionē ꝓpositionis ⁊ ei⁹ diuisionem in cathegoricam ⁊ ipotheticam. hic cōsequēter incipit determinare de membris illius diuisionis. ⁊ quia ꝓpositio cathegorica pars est ꝓpositionis ipothetice. ⁊ pars naturaliter precedit totum quod ipsa componit. ideo ꝓus determinat de propositione cathegorica q̄z ipothetica ipsā sic diffinies. Propositio cathegorica est illa que habet vnū subiectum vnam copulam ⁊ vnum predicatum tanq̄z p̄ncipales partes sui. addifferētiā ipothetice Pro quo primo sciendum q̄ in hac diffinitione per hoc relatiuum illa intelligitur genus diffiniti. ſ. propositio. Est enim relatiuum identitatis substātie ⁊ supponit pro suo antecedente quod ē propositio ideo dat intelligi ē genus diffiniti. Et totum residuum ponitur ad differentiam ipothetice propositionis in qua licet sint subiectum predicatum ⁊ copula: nō tamē tanq̄z partes principales sui: sed sicut munus principales ⁊ remote. ⁊ per subiectū ⁊ predicatum intelligitur materia ꝓpositiōis cathegorice. ⁊ per copulam intelligitur forma ei⁹: ⁊ sua forma totius est esse vnitum resultans ex vnione copule predicati ⁊ subiecti. ideo per hanc diffinitionem explicatur natura propositionis cathegorice. Secūdo sciēdum q̄ in omni propositione cathegorica dicitur aliquid de aliquo. ⁊ ideo in q̄libet propositiōe cathegorica tria requirūtur. Primo illd̄ de quo aliquid dicitur. ſ. subiectum. secūduz est illud quod dicitur de aliquo. ſ. predicatum materiale. tertiū est illud p quod vel mediante quo vnum dicitur de alio: quod est copula vel predicatum formale propositionis. ⁊ ideo dicit̄ cathegorica quasi predicatiua a cathegorizo. zas. quod est idē quod predicare quia semper ibi predicatur aliquid de subiecto: ⁊ magis dicitur predicatiua a p̄dicato q̄z subiectiua a subiecto: quia predicatū in ipsa habet rationē forme. subiectū vero rationē materie. mō a formalior debet fieri denominatio. ⁊ ideo dicitur hec denominatio p̄ncipaliter ex ptē p̄dicati formalis q̄ ē copla. Tertio sciēdum q̄ subiectū ꝓpositionis dicitur illud de quo dicitur aliud. ſ. predicatū. Et predicatū ē illud quod dicitur de alio. ſ. de subiecto: dupleꝛ tm̄ reperitur p̄dicatū. ſ. materiale q̄ vnit̄ cū ipso subiecto ꝓ copulā ⁊ predicatū formale q̄ venit p̄dicatū materiale cū subiecto q̄ ē copla: vt in hac ꝓpone hō ē animal: hoc verbum ē dicitur p̄dicatū formale: ⁊ animal dr p̄dicatum materiale et quādoq̄z in propositione p̄dicatū materiale ⁊ formale ſm vocē ⁊ realiter distinguūtur. q̄nq̄z vero differūt ratione tantū ⁊ nō ſm vocē: vt hic hō currit. Quarto sciendū q̄ ꝓpositionū cathegoricarū: quedā sunt de scōdo adiacēte in quibus nō ponitur aliq̄ p̄dicatū ꝓter illd̄ verbū ē vt hic hō est. Alie sunt propositiones de tertio adiacente in quibus ꝓter illud verbū est ponitur predicatū illud materiale: vt hic homo est animal. ⁊ in propositionibus de tertio adiacente predicatū materiale ⁊ formale secūdū vocem distinguuntur ⁊ formaliter. sed in illis de secūdo adiacente non distinguuntur realiter: sed ratione tantū ꝓbatur quia tale verbum significat quēdam actum per modum fluxus ⁊ fieri: ⁊ importat illum vt fluit ab agente ⁊ recipitur a patiente ratione cuius verbum significat per modum actionis vel passionis: ⁊ dicibilis ab alio. ⁊ de ratione actus verbum dicit id quod vnit̄ cum subiecto: ⁊ habz rationem p̄dicati materialis: sed inquātū respicit id cuius est. ſ. id a quo fluit vel a quo recipitur est vnitiuū sui ipsius ad subiectū ⁊ hz rōnē p̄dicati formalis. iō in ꝓpositione de secūdo adiacēte p̄dicatū materiale ⁊ formale rōne distinguuntur Sed cōtra p̄dicta arguitur primo tm̄ sunt due ptes p̄ncipales oronis. ſ. nomē ⁊ verbū. ergo ꝓpositio cathegorica nō hz tres ptes p̄ncipales. Secūdo sic. in ista ꝓpositione hō ē nō reperiunt̄ subiectū ⁊ p̄dicatū ⁊ copla: ⁊ tm̄ est cathegorica. igitur diffinitio non cōuenit oi cōtento sub diffinito. Tertio sic in ista ꝓpone homo ē homo: homo est subiectū: ⁊ tm̄ de ipso nō dicit̄ aliud cū idē p̄dicatur de se ipso. ergo male diffinitur subiectum de quo aliquid dicit̄

Quarto sic: subiectū ⁊ p̄dicatū opponuntur: q⁹ de rōne subiecti ē ee sub ⁊ p̄dicati ee supra: ergo p̄dicatū nō p̄t dici de subiecto. Quinto sic idē nō p̄t ee diffiniēs ⁊ diffinitū respectu eiusdē: q⁹ sic idē ignotū ⁊ notius eet respectu eiusd̄

dē. sed subiectū diffinit ꝑ ꝑdicatū: ergo male diffinit ꝑdicatū ꝑ subiectū. Ad argumēta: ad ꝓmū dr ꝙ lz sint tm̄ due ptes oronis eēntialit distincte q̄tū ad modos significādi. ſ. nomē ⁊ verbū: tm̄ sunt plures accidētaliť distincte. ſ. q̄tū ad situ ⁊ numer eaꝝ in ꝓpone ⁊ sic distinguit ꝑdicatū materiale ⁊ subiectū ꝓpositiois. Ad secūdū dr: ꝙ licet in illa ꝓpositiõe hō est: ꝑdicatū ⁊ copula nō distinguãtur ſm vocē ⁊ realit tm̄ distinguũtur rõne vt ꝑus visū est. ⁊ iō pōt resolui in istā hō est ens vbi ꝑdicatum ⁊ copula vocaliť distinguũtur. ⁊ sit q̄libet ꝓpō in qua ponitur nomē ⁊ verbū tm̄ pōt resolui ꝙ pticipiū illius verbi. ⁊ ꝙ hoc verbū est vt hō legit. i. homo est legens. Ad tertiū dr: q̄ in illa hō est homo licet ꝑdicatū nō sit realiter aliud a subiecto: est tm̄ aliud ſm situ ⁊ numerū vocis ⁊ hoc sufficit. qr nō sumitur hic aliud ꝓprie vt dicit diuersitatē essentialē. Ad quartū dicitur: ꝙ subiectū ⁊ ꝑdicatū accepta formaliter quātū ad intētiões subiecti ⁊ predicati opponũtur: ideo ista est impossibil. subiectū ē ꝑdicatū. tm̄ ipa accepta materialiť q̄ntū ad illud qō sūt nō opponũtur ⁊ hoc modo vnū dr de alio.

Ad q̄ntū dr: ꝙ lz in entibus absolutis idē nō sit diffiniens ⁊ diffinitū: tm̄ bñ ē in relatiuis in q̄bus vnū pōt ēē magis ⁊ min⁹ notū altero ſm diuersas rõnes ⁊ hmõi sūt subiectū ⁊ ꝑdicatū. ⁊ iō ꝙ ſ̄ nuicē ꝓueniēter possunt diffiniri.

¶ Propositionū cathegoricarū. alia vniuersal: alia ꝑticularis: alia indefinita alia singularis. Propositio vniuersal ē illa in qua subijcitur termin⁹ cōis signo vniuersali determinat⁹. Vel ꝓpositio vniuersal est illa que oī aut nulli inesse significat ut oīs hō currit: vel null⁹ hō currit. Terminus cōis est qui aptus nat⁹ est ꝑdicari de plurib⁹ ut hō de sorte de platone et sic de alijs. Signa vniuersalia sunt hec omnis null⁹ q̄libet neuter nemo vterque ⁊ sil̄ia.

Postq̄z auctor ꝓmisit diffinitionē ꝓpōnis cathegorice hic cōsequēter auctor eā diuidit ꝙ vniuersalē propositionē ꝑticularē ⁊ indefinitā ⁊ singularē. Cuius diuisiois sufficientia sic haberi pōt. qr in oī ꝓpositiõe cathegorica est subiectū ꝑdicatū ⁊ copula vel ergo subiectū eius tenetur pro vnico supposito: ⁊ sic est singularis: vel ꝙ pluribus ⁊ hoc duplicaťr: vel tenetur sub q̄ntitate indeterminata ꝙ signū: et sic ē indefinita: vl sub quātitate determinata ꝙ signū: ⁊ hoc duplicaťr: qr vel illud subiectū determinat ꝙ signū vniuersale: ⁊ sic est vniuersalis: vel ꝙ signū ꝑticulare: ⁊ sic est ꝑticularis. Et dicit ista diuisio sumi ex ꝑte quātitatis ꝓpositiois.

Primo sciēdū ꝙ quātitas ꝓpositiois est dispositio subiecti qua mēsurat acceptio eius pro vnico vel ꝙ pluribus. Et dicit ista dispositio quātitas trāssumptiue ꝙ simultudinē qr sicut quātitas ꝓprie dicta ē mēsura substātie: sic ista est mēsura subiecti ꝓpositiois: ⁊ qr ista diuisio sumitur ex ꝑte dispositiois subiecti ꝓpositiois vt patet ꝙ sufficientiaz cius: ideo sumitur ex ꝑte quātitatis. ⁊ iterū qr illa quātitas se tenet ex ꝑte subiecti ⁊ materie ꝓpositionis: ideo hec diuisio dr sumi ex ꝑte materie: licet imediate sumat ex ꝑte quātitatis. Ex quo patet ꝙ nō ē diuisio generis in suas species qr illa diuisio semp fit ꝙ formales differētias qō nō ꝓueniit isti diuisioni: sed magis est diuisio subiecti in accidentia.

Scō sciēdū ꝙ ꝓpositio vniuersalis est in qua subijcit terminus cōis signo vniuersali determinatus vt oīs homo currit. ⁊ ad ipsam requiritur primo ꝙ ibi sit terminus cōis cōiter tētus defectu cuius ista nō est vniuersalis. oīs homo est totū in quātitate sed singularis: qr licet hō secūdū se sit terminus cōis. tm̄ ibi capit singulariter ꝙ se ipso distributo ideo illa ꝓpositio est singularis. Scō requiritur ꝙ talis terminus sit determinatus signo vniuersali sic ꝙ destribuat ꝙ ipm ⁊ teneatur vniuersaliter defectu cuius ista nō est vlis nō oīs hō currit lz ꝑticularis: qr illud signū oīs nō distribuit subiectū sed ꝙ negationem impeditur actio ei⁹: sic patet ꝙ in ꝓpositiõe vl requiriť termin⁹ vlis vliter tentus: ⁊ ꝙ sit vlis habet ex ꝑte sui significati: ⁊ ꝙ sit vliter tent⁹ habet a signo vl ⁊ ab hoc vltio ꝓpositio dr vlis. Tertio sciēdū: ꝙ ad notificandū diffinitionē ꝓpōnis vlis auctor notificat terminū cōem ⁊ signa vlia. Vñ termin⁹ cōmunis est q̄ est aptus natus ꝑdicari de pluribus ⁊ huiꝰ rō est qr terminus cōis dr cuius significatū est cōicabile multis sicut hō significat humanitatē q̄ cōicabilis ē sorti ⁊ platoni ⁊ sic de alijs. ⁊ qr tale significatū cōe ē reptū in multis actu vel aptitudine. iō terminus cōis pōt ꝑdicari de mltis ⁊ cōitas eius attendit ex ꝑte sui significati ⁊ nō ex ꝑte vocis ⁊ quia ex ꝑte vocis homo nō habet maiorē cōmunitatē q̄z sortes. Quarto sciēdum: ꝙ signū vniuersale dicitur qō facit terminū cui iungit tenēri vniuersaliter pro oībus suis suppositis: vel ē signū qō significat qm̄ vniuersaliter. i. ꝙ terminus cui additur tenetur vniuersaliter ⁊ distributiue: ⁊ signorū q̄dam significat vniuersaliter ⁊ affirmatiue: alia vniuersaliter ⁊ negatiue. Ex quo patet ꝙ signū vniuersale est q̄dam dispositio subiecti. nō tamē absoluta dicēs quale sit subiectū ſm se. sz dispositio respectiua dicēs qualiter subiectū subijcitur ꝑdicato. ⁊ ꝙ hoc patet ꝓma diuisio ꝓpositionis cathegorice: ⁊ diffinitio primi mēbri eius. Sed contra ꝑdicta: ꝓmo arguit mēbra diuisionis ꝓpositiois cathegorice nō sunt opposita: igitur ⁊ cetera. ancedēs patet. qr ꝑticularis ꝓpositio cōtinetur in vniuersali: igit ille nō sunt opposite: vel opposita eēnt in eodem. Scō sic: in ista cuiuslibet hois asinus currit subijcitur terminus cōis signo vniuersali determinatus: ⁊ tm̄ est indefinita: igitur diffinitio ꝓpositionis vniuersalis ꝓuenit alijs a diffinito. Tertio sic: ista est vlis nihil ē in bursa: ⁊ tamē nō subijcitur terminus cōis: sed tantūmodo signū vniuersale. ſ. nihil. igitur cōtra illā diffinitionē. Quarto sic: ista est vniuersalis non homo currit cū sit cōtradictoria isti⁹ homo currit: ⁊ tm̄ ibi nō ponitur signū vniuersale: igitur in illa diffinitione male ponitur signo vniuersali determinatus. Quinto sic: oē vniuersale ꝑdicatur de multis: sed nullū signum ꝑdicaťr de multis: igitur nullum est signum vniuersale. Ad argumenta: ad primū dicitur ꝙ ꝓpositio ꝑticularis licet ſm suum significatū cōtineatur in vniuersali nō tamē formaliť ⁊ ſm vocē ideo formaliter bene opponũtur penes vniuersale ⁊ ꝑticulare. Ad scōm dicitur: ꝙ in ista cuiuslibet hominis asinus currit est duplex subiectum. ſ. subiectum locutiōis quod reddit suppositum verbo: ⁊ subiectum distributionis qō ibi distribuitur per signū vle. rõne ꝓmi ē indefinita. ratione secūdi est vniuersalis. sed quia enūciatio simpliciter denominatur quanta ex parte subiecti locutōis qō ꝓprie est subiectum enuntiacionis: ideo est simplicit indefinita. ⁊ similiter dicēdū est de isto cuiuslibet hominis oculus est dexter omnem hominem videt sortes. Ad tertium dicitur ꝙ licet in ista nihil est in bursa non ponatur explicite terminus cōis tamen virtualiter ponitur ⁊ implicite in illo signo nihil qō includit terminū sue distributiōis ſ. ens Ad quartū dicitur ꝙ in ista nō homo currit lz nō ponatur formaliter signū vniuersale. tm̄ ibi ponitur distributio ex cōsequēn ratiõe negationis que ꝙ se primo negat veritatē huius propositiōis homo currit ⁊ ꝙ hoc remouetur ꝑdicatū a quolibet supposito subiecti. qr hoc requiriť ad falsitatē huius homo currit. et ideo ex cōsequēti ponit ista nullus homo currit ⁊ distribuit subiectū. Ad quintum dr ꝙ nullū vle signū est vniuersale in ꝑdicādo. sed bene in distribuēdo ꝙ sufficat vt aliq̄ dicantur signa vlia.

¶ Propositio particularis ē illa in qua subijcitur terminus cōmunis signo particulari determinatus ut quidā hō currit. Signa particularia sūt hec alīqs quidā reliquus alter ⁊ similia. Propositio inde

finita est illa in qua subijcit terminꝰ communis sine signo ut homo currit.

¶Postq̃ autor determinauit de ꝓpositiõe vniuersali q̃ inter alias habet perfectiorẽ quãtitatẽ eo ꝙ subiectũ eius teneat in actu ⁊ ꝑm modũ enũciãdi prio oĩbus suis suppositis qõ non sit in alijs. ¶Hic consequenter autor determinat de ꝓpõne ꝑticulari ⁊ indefinita. ⁊ qr ꝓpositio ꝑticularis habet q̃ntitatẽ sui subiecti determinatã. non autẽ indefinita. iõ prius determinat de ꝑticulari ipam sic diffiniẽs ¶Propositio ꝑticularis est illa in qua subijcitur terminꝰ cõmunis signo ꝑticulari determinatus vt quidam homo.

¶Primo sciẽdũ ꝙ in ꝓpositiõe ꝑticulari subiectũ cõtrahitur ad stãdũ prio aliqua ꝑte eius siue prio aliquo suoꝝ ꝑticulariũ et inde dicit ꝑticularis. ⁊ qr terminꝰ discretꝰ nõ habet aliquã ꝑtẽ subiectiuã sub se. ⁊ iõ non hẽt contrahi ad stãdũ ꝑ aliquo eius ꝑticulari. nec põt eẽ subiectũ alicuius ꝓpõnis ꝑticularis. ideo oportet ꝙ in ea subijciatur terminus cõis. ⁊ qr terminus cõis non hẽt de se maiorẽ determinationẽ ad stãdũ ꝑ natura simplici q̃z ꝑ ꝑticularib⁹. nec ad stãdũ ꝑ oĩbus suppositis simul. vel ꝑ aliq̃bus tm̃. ideo ad determinãdũ ipm̃ prio aliq̃ ꝑticulari eius req̃ritur ꝙ sit determinatꝰ ꝑ signũ ꝑticulare. ¶Scõo sciẽdũ ꝙ signũ ꝑticulare ẽ dispositio subiecti determinãs ipm̃ ꝑ ꝑte indeterminata eius. ſ. ꝑ induiduo vago. ⁊ inde dr ꝑticulare a ꝑte qr ꝓtrahit terminũ ad aliquã ꝑtem eius. vt dicẽdo q̃dã hõ currit. illud signũ quidã determinat hoiem ad induiduũ eius. Iz indeterminatũ: hõ. n. remoto illo signo nõ haberet talẽ determinationẽ. Iz posset indifferenter accipi ꝑ natura cõis: vel prio suppositis ⁊ non ẽ signũ ꝑticulare dispositio absoluta subiecti: sed ẽ dispositio respectiua subiecti dicẽs q̃liter subiectũ ꝑdicato subijcit sicut dictũ ẽ de signis vniuersalibus. ¶Tertio sciendũ ꝙ ꝓpositio indefinita ẽ illa in q̃ subijcitur terminus cõis sine signo ut homo currit. Cuius rõ ẽ qr ꝓpositio indefinita ẽ indeterminata q̃ntitatẽ ⁊ acceptionẽ sui subiecti. ⁊ qr terminꝰ singularis semꝑ hẽt determinatã acceptionẽ qr tenetur ꝑ vnico determinato supposito. ideo in ꝓpositione indefinita non potest subijci terminus discretꝰ: Iz ibi req̃ritur terminꝰ cõis: ⁊ qr terminꝰ accepꝰ cũ signo vniuersali vl ꝑticulari semꝑ hẽt determinatã q̃ntitatẽ. ideo ad ꝓpositionẽ indefinitã req̃ritur ꝙ talis terminꝰ ponatur sine signo determinãte ipm̃ ad certã q̃ntitatẽ mẽsurãdo acceptionẽ eius ꝑ vnico supposito vel ꝑ plib⁹ ⁊ ad propositionẽ indefinitã ⁊ ꝑticularẽ req̃ritur ꝙ sit ibi terminꝰ cõis cõiter tẽtus defectu cuius hec non ẽ indefinita hõ ẽ species: qr homo ibi tenet supplicat. ¶Quarto sciendũ ꝙ ꝓpositio indefinita non dr indefinita: qr nõ hẽat determinatã q̃ntitatẽ ꝑm rẽ ⁊ intellectũ: qr ois ꝓpositio ꝑm rẽ hẽt determinatã q̃ntitatẽ cũ in ea sit determinata acceptio sui subiecti sed dicitur indefinita quia acceptio sui subiecti non est determinata ad certam quantitatẽ secundum modũ enũciandi q̃ puenit ex dispositione subiecti ꝙ signũ vl: vel ꝑticulare. ideo dr indefinita. i. indeterminata: qr subiectũ eius non ẽ determinatũ signo vniuersali vel ꝑticulari ad aliquã q̃ntitatẽ. ⁊ licet subiectũ eius supponat determinate quãtũ ad illõ prio q̃ verificat locutio: tm̃ quãtũ ad modũ enũciandi tenetur indeterminate: qr non determinatur ꝑ signũ: ⁊ ꝙ hoc apparẽt diffinitiones propositionũ ꝑticularũ ⁊ indefinite. Sꝫ ꝓtra ꝑdicta. ꝓmo arguit̃ sic ẽ ꝑticularis non ois homo currit. ⁊ tm̃ ibi non ẽ terminꝰ cõis signo ꝑticulari determinatꝰ: igitur ꝓtra diffinitiõez. Scõo sic: nullũ cõius potest determinare minꝰ cõe cũ sit magis determinatũ q̃z sit cõius. sed signũ ꝑticulare ẽ cõius ⁊ minus determinatũ q̃z terminꝰ cõis qr potest applicari ad quẽlibet terminũ cõem: ergo non potest determinare terminũ cõem.

Tertio sic: signũ ꝑticulare non remouet cõitatẽ termini cõis: qr quidã homo verificat de tot hoib⁹ sicut homo: ergo signũ ꝑticulare non ꝓtrahit terminũ cõem ad aliquã eius ꝑtem. ¶Quarto sic: hec ẽ indefinita sortes ẽ dictio dissillaba: qr sortes ibi tenet ꝑ vocib⁹ platis a diuersis hoibus ⁊ potest ꝑ q̃libet verificari ⁊ tm̃ ibi non subijcitur terminus cõis: igitur in indefinita non semꝑ subijcitur terminus cõis. ¶Quinto ista ẽ indefinita tm̃ homo currit: ⁊ tm̃ ibi nõ ponitur terminꝰ cõis sine signo: igitur ꝛc. Ad argumẽta. Ad ꝓmũ dr ꝙ licet in ista nõ ois homo currit nõ sit signũ ꝑticulare formaliter. tm̃ ibi ẽ virtualiter rõne negationis remouẽtis vniuersalitatẽ signi vniuersalis seq̃ntis ⁊ ponẽtis ex ꝓsequẽti ꝑticularẽ. Ad scõs dr ꝙ licet signũ ꝑticulare sit minꝰ determinatũ ꝑm spẽm q̃z terminꝰ cõis: qr applicabile ẽ indifferenter ad oẽs species tm̃ est magis determinatũ ꝑm nũez ⁊ quo ad hoc põt ꝓtrahere terminũ cõez ad aliquã ꝑtem ei⁹. Ad tertiũ dr ꝙ licet signũ ꝑticulare nõ ꝓtrahat terminũ cõem ad ꝑtem determinatam eius. ſ. ad induuiduũ signatũ tm̃ bñ ꝓtrahit ipm̃ ad ꝑtem indeterminatã. ⁊ licet quidã hõ verificetur de tot suppositis de q̃t hõ. ¶Non tm̃ potest teneri prio natura simplici sicut hõ ꝑ se sumpt⁹. ideo ẽ ibi determinatio q̃ntũ ad acceptionẽ ⁊ ꝑdicationẽ induuidui quidã homo nõ ꝑdicatur de multis hoibus nisi equiuoce. licet bñ ꝑdicatione ſpẽi. Ad quartũ dr ꝙ sor. sumatur prio vno supposito ẽ terminꝰ discretus sed si sumatur loco vnius vocis impositę ad significãdũ oẽs silles voces in prolatione sicut sumitur in hac sor. est dictio dissillaba sic hẽt rõnẽ termini cõis ⁊ ideo illa est indefinita: ⁊ sortes ibi supponit determinate. Ad q̃ntũ dr ꝙ Iz in ista tm̃ homo currit sit signũ exclusiuũ. nõ tm̃ signũ vniuersale vel ꝑticulare disponens subiectum secundũ vniuersalitatẽ vel ꝑticularitatẽ ⁊ de illo solũ est hic propositũ.

¶Propositio singularis est illa in q̃ subijcit terminus singularis vel discretus ut sor. currit. vel terminus cõis cũ ꝓnoĩe demonstratiuo ut iste homo currit. terminꝰ singularis vl discretꝰ ẽ qui aptus natus est de vno solo ꝑdicari ut sortes et plato.

¶Postq̃ determinatũ ẽ de propositiõe vniuersali ꝑticulari: ⁊ indefinita. Hic ꝓsequẽter autor determinat de ꝓpositione singulari. rõ ordis ẽ: qr in trib⁹ ꝑmis subijcitur terminus cõis cõiter acceptus q̃ semꝑ põt teneri prio multis. ¶In singulari uo subijcitur terminus singulariter captus q̃ nõ põt teneri prio plib⁹. iõ in illis trib⁹ ꝑfectior quãtitas subiecti q̃z in singulari. rõne cuius inter has ꝓpositiões autor vltimo determinat de singulari ipsaz sic diffiniẽs. ¶Propositio singularis est illa in qua subijcitur terminus discretus vl cõis cũ ꝓnoĩe demõstratiuo. ¶Prio q̃ sciẽdũ ꝓmo ꝙ in ꝓpõne singulari subiectũ dr teneri singlãr ⁊ ꝑ vno tm̃ sic ꝙ nõ possit teneri ꝑ plibus: rõne cuius ipsa dr singlãris. ⁊ qr ois terminꝰ cõis cõiter acceptꝰ tenetur ꝑ plibus in actu vel in aptitudine: ideo in ꝓpõne singulari nõ põt subijci terminꝰ cõis cõiter acceptꝰ: Iz ibi req̃ritur terminꝰ discretꝰ q̃ solũ sumit prio vno vl aliq̃ sibi equalẽs qõ tenet singlãr prio vno tm̃: sicut ẽ terminus cõis ſuptus cũ ꝓnoĩe demõstratiuo: qõ quidẽ ꝓnomẽ õbit terminũ cõem ad vnũ suppositũ determinatũ. Scõo sciendũ ꝙ q̃ttuor modis fit ꝓpõ singlãr. ¶Primo mõ q̃n ibi subijcit terminꝰ discretꝰ: ut sortes currit. Scõo mõ q̃n ibi subijcit terminus cõis cũ ꝓnoĩe demõstratiuo: ut iste hõ currit. qõ dr intelligi de ꝓnoĩe ꝑmitiuo ⁊ non derivatiuo: qr hec est indefinita mea tunica est alba. Tertio q̃n subijcit terminus cõis captꝰ ꝑ natura simplici significata ꝙ ipsũ: vel habens suppõnẽ simplicẽ: ut hõ est ſpẽs. Quarto q̃n subijcitur aliqõ dictũ qõ solũ supponit prio vno singulari dicto: ut hoc hoiem currere ẽ possibile: vt hic: hõ ẽ animal ẽ ꝓpõ vera. silr in oĩb⁹ modalib⁹. Tertio sciẽdũ ꝙ cũ dr hoiez currere est possibile. illud dictũ qõ est hoiem currere accipit prio se ipso in defectu vnius vocis q̃ non est imposita ad significãdũ ipsum. ⁊ ideo solum supponit prio tali dicto. nec põt suppõnere nec appellare prio aliquo alio dicto: sicut nõ põt sumi prio isto dicto: asinũ moueri vl hominẽ esse albũ: ideo tenetur singlãr ⁊ reddit propõez singlarẽ: ⁊ Iz ibi non subijcitur terminus discretus formaliter. tm̃ ibi subijcit virtualiter ⁊ equiualenter: ⁊ similiter in aliis singularibus.

¶Hinc ad declarationẽ diffinitiõis ꝓpõnis singularis: hic

diffinitur terminus discretus. Quarto sciendū q̄ terminus discretus est qui est aptus natus p̄dicari de vno solo. Cuius rō est: quia terminus discretus habet significatū in cōicabile qđ est discretū. i. diuersis cretū ꝛ distinctū ab alijs sed incōicabile nō cōuenit pluribus actu vel aptitudine: et q̄ ab esse in pluribus sumitur dici de pluribus: ideo terminus discretus nō potest dici de pluribꝰ: sed tm̄ de vno solo. s. de seipso. vnde patet q̄ idē sunt terminus discretus secundū logicū: ꝛ nomē proprie qualitatis ꝛm grāmaticū: sicut idē sunt terminus cōis ꝛ nomē appellatiuū. Nomē enī appellatiuū habet significatū cōicabile multis: proprīū ūo incōicabile. ꝛ per hoc patet declaratio diffinitionis ꝓpōnis singularis ꝛ termini discreti. Sed contra p̄dicta arguitur. ista est singularis: hō est spēs: ꝛ tm̄ ibi nō subijcit terminus discretꝰ vel terminꝰ cōis cū pronoie demōstratiuo: ergo cōtra diffinitionē ꝓpōnis singularis. Sc̄o sic: ista ē singularis: o ēs apli dei sunt duodecim: ꝛ tm̄ ibi nō subijcit terminus discretꝰ nec formalit̄ nec virtualit̄: q̄ subiectū actu tenetur pro pluribus: ergo diffinitio ē mala. Tertio sic: in ista: totus sor. est albus subijcitur terminꝰ discretꝰ ꝛ tm̄ non est singularis: quia equalet isti: quelibet pars sor. est alba. mō equalentes sunt eiusdē quantitatis: ergo diffinitio conuenit alijs a diffinito. Quarto sic: nullū indeterminatū cōtrahit terminū cōem ad stādū pro aliquo vno singulari discreto: sed pronomē demōstratiuū ē indeterminatū. q̄ significat substantiā infinitā: ꝛ pōt demōstrare generaliter omne ens reale vel rōnie: igitur terminꝰ cōis suptus cū pronoie demonstratiuo non facit propositionē singularē.

Quinto arguitur sic: sortes ē terminꝰ discretus ꝛ tm̄ p̄dicatur de isto sor. ꝛ de illo: ergo terminus discretus nō predicatur solū de vno solo. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ in ista homo ē species: nō subijcitur terminꝰ discretꝰ formalit̄ ꝫ bene virtualit̄: q̄ hō ibi tenet̄ p̄ natura simplici i se accepta p̄ modū vnꝰ discreti: ꝛ hꝫ modū singularis respectu huiꝰ p̄dicati spēs q̄ conuenit sibi ꝛm se ꝛ non ea parte qua cōis est suis inferiorib⁹: sed in q̄tum differt ab eis. Ad secundū dicitur q̄ si in ista: oēs apli dei sunt duodecim: oēs sumatur distributiue est vlis et falsa. ꝛ si collectiue est singularis et vera. ꝛ ꝫ subiectū teneatur actu pro pluribus: tm̄ illa plura accipiuntur ut collecta per modum vnꝰ discreti: ut sunt vnū subiectū huiꝰ numeri duodecim: ꝛ sic est ibi ꝛtualit̄ terminus discretꝰ vel singularis. Ad tertiū dicitur q̄ si in illa: totus sor. est albus: li totus teneatur collective pro pfecto est simplr̄ singularis. ꝫ si teneatur distributiue pro partibus integralibus ut tantū valet sicut quelibet pars: tunc est ꝛtualiter vniuersalis: sed adhuc est formalit̄ singularis. Ad quartū dicitur q̄ pronomē cōsideratū scōm suos modos significādi eēntiales: q̄ sunt significare per modū substātie indeterminate: ꝛ determinabilis est indeterminatū: nec pōt determinare nec contrahere terminū cōem: sed ipm cōsideratū q̄tū ad suos modos accidē tales: qui sunt relatio vel demōstratio ꝛtute demonstrationis contrahit terminū cōem cui addit̄ ad standū pro vno supposito determinato. Ad quintū dicitur q̄ ꝫ sor. dicatur equiuoce de isto: et de illo nō vniuoce tm̄ scōm vnam rōem: ꝛ ꝫ ille sortes: ꝛ aliꝰ habeāt eandē rōem cōem: ut q̄ nō cōueniūt in noie hois: nō tm̄ ut cōueniūt in hoc nomie sor. significat eos ꝫ idē significatū: nec ꝫ eādē ipōz vocis.

¶ Propositionū cathegoricarū: alia affirmatiua: alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua predicatuz coniūgitur cū subiecto: ut homo currit. Negatiua est illa in qua predicatū remouet̄ a subiecto ut homo non currit.

Postq̄z autor p̄misit diuisionem ꝓpōnis cathegorice: sumptā ex parte quātitatis ꝛ materie eius: ꝛ etiā posuit diffinitiones membroz: hic consequēter ponit aliā diuisionez propositionis cathegorice que se tenet ex parte forme et q̄litatis essentialis ꝓpōnis dicēs: q̄ propositionū alia affirmatiua: alia negatiua. Cuius diuisionis ratio est quasi in omni propositione cathegorica est cōpositio p̄dicati et subiecti: vel ergo ibi compositio est secundum voces tantū: et sic est negatiua. vel fit scōm voces ꝛ significata: ꝛ sic est affirmatiua. Pro quo sciendū p̄mo q̄ in omnivoce cōplexa ē cōpositio pluriū vocū significatiuarū: ꝛ q̄ oīs propositio cathegorica est quedā voz cōplexa ex subiecto ꝛ predicato: ideo in qualibet cathegorica est compositio subiecti ꝛ predicati. Sed subiectū quādoq̄z cōponitur cū predicato ꝛm vocē ꝛ significatū simul: ut hic: homo est animal: ibi est cōpositio hominis ꝛ animalis scōm voces et ibidem signatur cōpositio eoz scōm significata. Quādoq̄z vero cōponunt̄ subiectū ꝛ predicatum secundū voces tm̄: ꝛ ibi significatur diuisio eoz q̄tū ad significata: ut hic: homo non est asin⁹: ibi significatur diuisio ꝛ remotio significatoz hominis ꝛ asini. Secundo sciendū q̄ propositio affirmatiua est illa in qua predicatū affirmatur de subiecto: ut homo currit: ꝛ ponitur illa loco generis: ꝛ residuū ad differentiā propositionis negatiue in qua predicatū non affirmatur de subiecto. Et dicitur aliquid affirmari de alio quod cōponit̄ cū ipō mediāte copula verbali non negata. Et q̄ in ꝓpositione affirmatiua predicatū cōponitur cū subiecto mediante copula verbali sine negatione: ꝛ ibi designatur cōpositio subiecti ꝛ p̄dicati: ió in ipa predicatū cōponit̄ cū subō. nō ē tm̄ intelligēdū de intentiōibus subiecti ꝛ p̄dicati q̄ cōponantur in rerū se: sed debet intelligi de rebus subiectis intentionibus illis. Tertio sciendū q̄ propositio negatiua est illa in qua predicatum remouetur a subiecto: ut homo nō currit. Ratio est: q̄ illud dicitur remoueri a subiecto qđ solū cōponit̄ cū eo ꝛm vocē ꝛ denotat̄ diuidi ꝛ separari ab eo ꝛm rē: ꝛ sic ē negatiua ut ꝓpus dictū est: ió in ea p̄dicatū remouet̄ a subiecto ꝛm modū enūciādi. s. mediante negatione cōpōnis designate per verbū. Et per hoc differūt ꝓpositio affirmatiua ꝛ negatiua. Et q̄ patet q̄ ꝓpositio affirmatiua ꝛ negatiua inter se differunt ꝛm spēm. Cuius rō est: q̄ quecūq̄z differūt scōm suas formas eēntiales sic q̄ differentia sumatur ab illis formis eēntialibꝰ: dūmō cōueniāt in genere differunt in spē. Sz differentia ꝓpōnis affirmatiue ꝛ negatiue sumitur scōm suas formas cēntiales q̄ sumit̄ ex parte compositōis q̄ est forma eēntialis cathegorice: ió ꝓpōes ille specie differūt: ꝛ ió diuisio prius posita est diuisio generis in suas species ꝛm modū. Quarto sciendū q̄ affirmatio ꝛ negatio dupl̄r accipiuntur. Uno modo formaliter. s. affirmatio pro cōpositiōe affirmatiua predicati cū subiecto: negatio pro cōpositione negatiua eorundem que fit per negationē appositā verbo capiēdo negationē pro aduerbio negādi. Et isto modo affirmatio et negatio sunt differentie eēntiales enūciatiōis. Alio modo materialiter scz affirmatio pro oīone affirmatiua: et negatio ꝓ oīone negatiua: ꝛ hꝰ mō sunt spēs enūciatiōis. Et ab Arist. diffiniunt̄: Affirmatio est enūciatio alicuius de aliq̄. Negatio ūo est remotio alicuius ab aliq̄. Et capiēdo isto mō diuisio pñs fit in spēs. Sz capiendo affirmationē et negationē p̄mo modo formaliter: sic fit per dias. Sz cōtra p̄dicta p̄mo arguit̄ sic: nulla oīo in q̄ destruit̄ forma cōpositiōis est propositio. ꝫ negatiua ē hmōi: q̄ negatio destruit cōpositionē q̄ est forma propositiōis: igit̄ nulla ꝓpositō ē negatiua. Sc̄o sic: hec est cathegorica q̄libet ē vt nō est: ꝛ tm̄ nō est affirmatiua vel negatiua: q̄ ptū membrū affirmat̄ ꝛ aliud negat̄: ꝛ sic nō debet magis dici affirmatiua q̄z negatiua: igit̄ cōtra diuisionē. Tertio sic: hec est affirmatiua: sortes qui nō currit mouet̄: ꝛ tm̄ ibi p̄dicatū nō affirmat̄ de subiecto: cū ibi fit negatio negās p̄cedens p̄dicatū: ergo male diffinit̄ ꝓpositio affirmatiua. Quarto sic: vbi predicatū cōponit̄ cū subiecto non remouet̄ ab eo: ꝫ in ꝓpositiōe negatiua p̄dicatū cōponit̄ cū subiecto: cū hoc sit de rōne ꝓpositiōis: igit̄ nō remouet̄ predicatū a subiecto: igit̄ nē. Quinto sic: hec est negatiua hō nō ē alal: ꝛ tm̄ predicatū nō remouet̄ a subiecto: cū impossibile sit alal remoueri ab hoie. Ad argumēta. Ad p̄mū dicitur: q̄ licz in ꝓpositiōe negatiua destruat̄ cōpositio signifi

cato2 subiecti ⁊ ꝑdicati: nō tñ destruit copula verbalis secundū se: nec cōpositio predicati ⁊ subiecti ꝑm vocē. Ad secūdū dicitur q; si ista qōlibet est vel non est sit vna diuisiua sic est affirmatiua: q2 eius copula principalis. s. cōiunctio illa vel nō negatur: ⁊ similiter si sit cathegorica de diuisiuo predicato est affirmatiua: q2 principalis eius copula nō negat: sensus enim est: qōlibet est ens vel non ens: et illud verbū est non negatur. Ad tertiū dicit q; hec est simpliciter affirmatiua: hō q̄ non currit mouet: q2 ꝑncipale verbū ei9. s. mouetur nō negat: ⁊ ly negatio negās ꝓcedat ipm hoc tñ nō est immediate sed actus eius terminat super illō verbū: currit qō se tenet ex pte subiecti: q2 hoc totū q̄ non currit est quedā implicatio determinatiua subiecti. Ad quartū dicitur q; vbi predicatū cōponitur cū subiecto non remouetur ab eo scōm id in quo cōponit: ly bene ꝑm aliud: modo in negatiua predicatū scōz diuersa componitur ⁊ diuiditur a subiecto ut visum est prius. Ad q̄ntū dicitur q; in ista hō nō ē aial: ꝑdicatū nō remouet a subiecto ꝑm rem ly bene scōm modū enūciādi. s. per negationē qua denotat ab ipso separi: ⁊ hoc mō intelligitur remoueri in diffinitiōe ꝑpōnis negatiue: iō non sequitur.

lec. 1. f

¶ Diuisa ꝑpositiōe tūc sciendū ē q; triplex est quesitiuū per qd querimus ō ipa scz que qualis quāta. Que querit de substātia ꝑpōnis. Unde ad interrogatiōem factā per q̄ rñdendū est: cathegorica vel ipotetica. ꝑ q̄lis rñdendū est affirmatiua vel negatiua. quia q̄lis querit de q̄litate propōnis. ꝑ quāta respōdēdū ē vl̄is vel ꝑticularis idefinita vl̄ singularis. Quāta n. querit de quantitate propōnis. vñ versus. Que ca vl̄hip: qualis ne vel af u q̄nta par in fin.

Postq̄z auctor posuit tres diuisiones vnā ꝑpositionis in cōi ⁊ duas ꝑpositiōis cathegorice: hic ꝓsequēter ostendit aliqua quesitiua illis diuisionibus correspondentia ad querendū de membris earundē dicēs: q; ꝑm triplicē diuisionē ꝑpōnis triplex est quesitiuū. s. que qualis quāta. Quorū sic habetur sufficientia q2 omne: quesitiuū absolutū ꝑpositionis querit de substantia eius vel accidēte. Si primū sic est que. Si scōm hoc est dupliciter: vl̄ querit de quātate: ⁊ sic est quāta. vel de qualitate: ⁊ sic est qualis. ¶ Pro q̄ sciendū primo q; hic nō enumerant oia quesitiua generaliter quibus potest interrogari de ꝑpōne: sed solū enumerant quesitiua correspōdentia tribus predictis diuisionib9 quibus querimus de substātia quātitate ⁊ qualitate ꝑpositionis: ⁊ magis hec enumerant q̄z alia quesitiua: ut sunt ne an vtrū: duplici ratione. ¶ Primo: q2 ista tria querunt de substantia qualitate ⁊ quātitate ꝑpōnis. Alia vero de veritate ⁊ falsitate: modo inferius determinat de oppositiōe cōuersione ⁊ equipollētia ꝑpōnū: ad quas cognoscendas necessariū est cognoscere substātiā qualitatē et quantitatē ꝑpōnis: non autē veritatē ⁊ falsitatē. Alia ratio est: quia ista tria q̄rūt de his que cōueniūt propositioni ꝑm se ⁊ absolute. Alia vero de his q̄ sibi conueniunt respectiue. s. per respectū ad eius significatū. ideo ista hic potius enumerantur q̄z alia. Secundo sciēdū q; ut dicit in textu que querit de substātia ꝑpōnis: eo q; est ꝓnomē infinitū significās substantiā infinitā: ⁊ quesitiuū substātie rei ad quā applicatur: ⁊ querit instrumentaliter tñ: nō aūt ꝓncipaliter per modū ꝓncipalis agentis: ⁊ sibi debz respōderi cathegorica vel ipothetica que dicunt substantiā ꝑpōnis. Et sunt mēbra diuisionis eius date penes substantiā. Sed quāta q̄rit de quātitate ꝑpōnis: eo q; est q̄sitiuū quātitatis: ad qd debet respōderi vl̄is vl̄ ꝑticularis: indefinita: vl̄ singularis eo q; illa sunt mēbra diuisionis ꝑpōnis sumpte penes quantitatē eius ⁊ materiā. Sed qualis querit de qualitate ꝑpōnis eo q; est cōcretū ⁊ quesitiuū q̄litatis: ⁊ sibi debet respōderi affirmatiua vl̄ negatiua: que dicūt qualitatē ꝑpōnis

Tertio sciendū q; substantia accipitur dupliciter. Uno mō ꝓprie vt ē ens per se. Alio mō trāssumptiue ⁊ generaliter ꝑ omni illo qd accipit ꝑm se ⁊ y modū substantie: ut cū dicitur q; albedo ē substātia albi. In ꝑpositiōe aūt nō reperitur substātia ꝓprie dicta: ly intelligit q; in ipsa ē modus substātie: et iō que nō querit de substātia absoluta: sed de ipa accepta y modū substātie. Similit in ꝑpositiōe nō reperitur q̄litas ꝓprie dicta ut ē mēsura substātie: ly ibi reperitur trāssūptiue q̄ntitas: ut ē mēsura acceptiōis subiecti ꝑ pōnis: ⁊ similiter ē de q̄litate. vñ affirmatio ⁊ negatio ly similitudinē dicūt q̄litates ꝑpōnis. Quarto sciēdū q; duplicit pōt itelligi affirmationē ⁊ negationē ee q̄litates ꝑpōnis. vno mō q; sint q̄litates accītales: ⁊ accidentia pītia ꝑ positionē affirmatiuā ⁊ negatiuā. ⁊ hoc mō non debet intelligi: quia nō aduenīūt ipsis post ee cōpletū quia non est propositio affirmatiua nisi hēat affirmationē. Alio mō q; sint qualitates essentiales illarū propositionū. Et isto mō dicuntur qualitates ꝑpōnis: ⁊ habent modū accidētis respectu propōnis in cōmuni cuius sunt differētie diuisiue. sicut semp differētie diuisiue alicuius generis habēt modum accidentis respectu illius generis. Sed cōtra predicta primo arguitur per vtrū bene q̄rimus de substantia propositiōis: ⁊ etiā de quātitate: ut dicēdo: vtrū ista homo currit: sit cathegorica vl̄ ipothetica: ⁊ tamē illud quesitiuū nō enumeratur inter ista: igit hic sufficiēter non enumerantur q̄ sitiua correspondentia tribus diuisionib9 premissis. Secūdo sic: per que querimus de quantitate ꝑpōnis: dicendo que quātitas est in hac propōne hō est: ergo que nō solum querit de substantia propōnis. Tertio sic: oīs quantitas est cōtinua vel discreta: sed ꝑpositio nō habet quantitatē cōtinuā nec discretā: igitur nō habet quātitatē: nec quanta querit de quantitate eius. Quarto sic: vnus quesitiui est tm̄ vnū responsiuū: sed quanta est vnū quesitiuū: igitur non sibi debent respōderi ista quatuor. s. vniuersalis: ꝑticularis: indefinita: ⁊ singularis. Quinto sic: qualis ē quesitiuū qualitatis in cōmuni: igitur nō est ꝓprie q̄situū ꝑpōnis: ergo male enumeratur inter q̄sitiua eius. Ad argumenta. Ad primū dicitur q; per illud q̄sitiuū vtrū bene querit indirecte de substantia vel quātitate ꝑpōnis: nō tñ directe: sed per ipm queritur directe de veritate propositionis in qua pōt fieri mentio de substātia vel quantitate: ut hic: vtrū homo currit sit cathegorica. directe queritur veritas huius ꝑpōnis homo currit est cathegorica.

Ad scōm dicitur q; per que q̄z querit de quātitate propositionis accepta per modū substātie ꝑm suā essentiā: nō tñ queritur de ipsa ꝑm esse quātitatis: ut est denotatiua ꝑpositiōis: sed hoc solū fit per q̄nta. Ad tertiū dicitur q; oīs quātitas ꝓprie dicta est cōtinua vel discreta: nō tamē quātitas accepta trāssumptiue sicut hic accipit. Ad quartū dicitur q; vnius q̄sitiui est tm̄ vnū responsiuū adequatū ⁊ ꝓpriū: tñ possunt esse plura particularia non adequata: ⁊ sic est de illo q̄sitiuo quāta ꝓpriū eius responsiuū est quātitas ꝑpōnis in cōmuni particularia respōsiua eius cōtenta sub quātitate ꝑpositiōis sunt vl̄e ꝑticulare: ⁊ sic de ceteris. ⁊ debet respōderi tm̄ vnū responsiuū: cū queritur de vnica propōne: ⁊ de diuersis dantur diuersa responsiua. Ad quintū dicatur q; qualis in cōmuni est quesitiuū q̄litatis in cōi: sed per applicationez ad ꝑpositionē dici pōt q̄sitiuū q̄litatis propositiōis: ⁊ etiā ꝓpium eo q; nō q̄rit de alijs accidētib9 ei9. Et similit dicet de alijs q̄sitiuis.

lec. 1. g

¶ Propositionū cathegoricarū quedā participāt vtroqz termino. vt homo est animal homo non est animal. Alie vero alterotantū: ut hō currit homo disputat. Alie vero nllo vt homo currit sortes mo

netur. Jtē ꝓpositionū cōicantiū vtro qꝫ termino. Quedam participāt vtroqꝫ termino sc̄ōm eundē ordinē ut homo currit: hō nō currit. Quedā vero ordie ecōuerso ut hō est animal animal est homo.

¶Postqꝫ autor determinauit de ꝓpone ꝑm se ⁊ q̄tū ad ꝓncipia eius. hic cōsequēter incipit determinare ō aliq̄bus passiōib⁹ ei⁹. s. de oppone ꝙuersione ⁊ eq̄pollētia. Et anteqꝫ de ipis determinet duas diuisiones ponit valētes ad cognitionē ipsarū: quarū ꝑma est ꝓpōnū cathegoricarū: queda ꝓticipāt vtroqꝫ termino: alie ūo vno tm̄: alie ūo nullo. Cuius rō est: qz oēs ꝓpones cathegorice: vel ꝙueniūt in extremis: vel disconueniūt. Si conueniūt hoc ē dupl'r. vel cōuenunt in vtroqꝫ simul: ⁊ sic ē primū mēbrū. vel in altero tm̄ ⁊ sic est ꝑm. vel disconueniūt in vtroqꝫ simł: sic ē tertiū.

¶Pro q̄ primo sciēdū q̄ ꝓticipare tripl'r accipitur. Uno modo idē est q̄ ꝓticipati rōes ꝙscipe sicut spēs ꝓticipat genus: qz ꝙscipit diffinitionē eius. Sc̄ōo mō idē est q̄ partē rei capere: sicut duo frēs dicunt patris bona ꝓticipare. Tertio modo idē est q̄ cōuenire in aliquo. ⁊ isto mō sumit' in ꝓposito. ⁊ iō ille ꝓpones dr̄ ꝓticipare vtroqꝫ termino: que conueniūt in vtroqꝫ suoꝝ terminoꝝ seu extremoꝝ.

Sc̄ōo sciēdū q̄ termin⁹ ē dictio materialit' ⁊ per se terminās ꝓpōnē. Et dicit' materialiter ad differētiā copule verbalis: q̄ terminat formalit'. Et dr̄ per se: ad drīam dispositionū ꝙbiecti ⁊ p̄dicati: sic̄ sunt signa distributiua ⁊ adiectiua q̄ non termināt p se ꝓpoz. Et dicit' termin⁹ a terminādo eo q̄ termīat ꝓpoz sicut extremū eius. ¶ Tertio sciendū q̄ ꝙueniētia vel disconuenientia vnius ꝓpōnis ad aliā: est accidēs respectiuū ꝓpōnis ⁊ non absolutū. Et qz ista diuisio attēditur penes ꝙueniētiā ⁊ disconueniētiā propositionis vnius ad aliā seu cū alia ex parte suoꝝ terminoꝝ, sequit' ideo q̄ ista diuisio sumitur sc̄ōm accidētia propositionis: quare ista diuisio est ꝙbiecti in accidētia: ⁊ non generis in suas species. Et valet ista diuisio ad cognoscēdū quibus ꝓpositionibus oppō conuersio ⁊ equipollētia cōueniūt: ⁊ q̄bus nō: qz solū cōueniūt propositionibus vtroqꝫ termino ꝓticipātib⁹. Ꝫñ iste tres sunt passiōes respectiue q̄ solū cōueniunt ꝓpōi per cōparationē ad aliā propositionem.

Quarto sciēdū q̄ propositiōes vtroqꝫ termino ꝓticipātes iterū diuidunt': qz Quedā ꝓticipāt vtroqꝫ termino eo dē ordine. Alie ūo ordine ecōuerso. Unde ille sunt ꝓticipātes vtroqꝫ termino eodē ordie q̄ sunt eiusdē ꝙbiecti et eiusdē p̄dicati: ut hō est albus: hō nō est albus. Sed ille sunt ꝓticipātes ordine ecōuerso quarū p̄dicatū vnius est ꝙbiectū alterius ⁊ ecōtra: ut homo est albus: albū est homo. ⁊ per hoc faciliter daretur sufficientia huius diuisionis. Et valz ista diuisio sīliter sicut precedēs ad cognoscēdū q̄bus ꝓpositiōib⁹ oppō ⁊ eq̄pollētia cōueniāt: qz solū ꝙueniūt ꝓticipātib⁹ vtroqꝫ termino eodē ordine: ⁊ q̄bus cōueniat ꝙuersio: qz solū cōuenit ꝓticipātibus vtroqꝫ termino ordine econuerso. Et per hoc patēt iste due diuisiones ꝓpositionū cathegoricarū. Sz cōtra predicta primo arguit': distincte ꝓpones semp habēt distinctos terminos: cū distinguant per sua ꝙbiecta ⁊ p̄dicata: ergo nulle ꝓpones distincte ꝓticipāt vtroqꝫ termino. Sc̄ōo sic: oēs ꝓpones cathegorice cōueniūt in rōe ꝓpōnis cathegorice: cū q̄libet ꝓpō cathegorica semp hēat duos terminos ꝙbiectū ⁊ p̄dicatū: igitur nulle ꝓticipāt altero termino tm̄: cū tm̄ excludat oē aliud.

Tertio sic: in oī ꝓpone cathegorica reperit' hoc verbū ē: ⁊ tm̄ ē termin⁹: qz terminat ⁊ actuat ꝓpoz: ⁊ est p̄dicatū ꝓpōnis: ergo oēs ꝓpones aliquo termino ꝓticipāt ⁊ non sunt aliq̄ nullo termino ꝓticipātes. Quarto sic: in q̄libz ꝓpone ē vnus ordo: ergo diuerse ꝓpones habēt diuersos ordines: ergo nulle sunt ꝓticipātes eodē ordine ꝓtra sc̄ōaz diuisionē. Quinto sic: ordo ꝓpōnis est ordinatio suoꝝ terminoꝝ. s. ꝙbiecti ⁊ p̄dicati. Iz in oībus est ordinatio eadē: qz ꝙbiectū ⁊ predicatū sīliter ordinant': cū semper ꝙbiectū precedat predicatū: igit' nulle sunt participantes ordine ecōuerso. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ licet omnes propositiōes diuerse habeāt diuersos terminos ꝑm numerū: quia quod semel dictū est in vna propositiōe amplius resumi non pōt idē numero. tm̄ bene habent eosdem terminos sc̄ōm speciē vocis ⁊ significati simul. Ad ꝑm dicitur q̄ si tantū faciat exclusionē respectu cōueniētie ꝓpositionis in cōmuni. Sic nulle cathegorice cōueniunt tm̄ vno terminoꝝ. Sed si faciat exclusionē respectu cōuenientie terminoꝝ sic alique propositiōes ꝙueniunt in altero tātū ⁊ sic intelligitur circa precedentē diuisionē. Ad tertū dicitur q̄ hoc verbū est non ē terminus: quia licet terminet propositionē formaliter ⁊ in rōne copule non tm̄ materialiter in quātū hēt rōnē copule: ⁊ si aliquādo fit predicatū: ut hic homo ē tm̄ in rōne copule non dicitur predicatū materiale: ideo ratione ipsi⁹ nō oēs propōnes ꝓticipāt vno termino. Ad quartū dicitur q̄ lz diuerse ꝓpones semp habeāt diuersum ordinē in numero nō tm̄ in specie. Ad quintū dicitur q̄ licet ꝙbiectū ⁊ predicatū accepta sc̄ōm illas intentiones ſimiliter ordinent' in propositiōe: qz semper illud quod habet rationē ꝙbiecti prepon̄itur alteri: tm̄ quantū ad res ꝙbiectas intentionibus illis non semper sīliter ordinantur: quia aliquādo ꝙbiectū vnius propositionis bene fit predicatū alterius ⁊ econuerso.

¶Jtē propositionū vtroqꝫ termino cōmunicātiū sc̄ōm eūdē ordinē. Allie sunt cōtrarie. Allie sunt ſubcōtrarie. Allie cōtradictorie. Allie ſubalterne. Cōtrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē ꝙbiecti ⁊ eiusdē predicati: ut omnis homo currit. ⁊ nullus homo currit. Subcontrarie sunt particularis affirmatiua ⁊ particularis negatiua: ut q̄dam homo currit: ⁊ q̄dam hō non currit.

¶Postqꝫ autor premisit duas diuisiones valentes ad cognoscendū cōuersiones: oppositiōes ⁊ equipollentias propositionū. hic consequēter determinat de illis passionib⁹. ⁊ primo de oppositiōibus. Cuius ratio est: qz oppositio solū conuenit ꝓpositiōibus que ꝓticipāt ꝑm eūdem ordinē: ⁊ cōuersio cōuenit illis que participāt ordine econuerso: nō oppositio precedit cōuersionē. Et quia equipollētia sumitur respectu ꝓpositionū oppositarū que sunt equipollentes ideo etiā oppositio precedit equipollentiā quare cōuenienter determinatur prius de oppositionibus q̄z de alijs.

¶Primo sciendū q̄ dupliciter est oppositio: queda est oppositio rerū vel terminoꝝ que est repugnantia aliquoꝝ duoꝝ non ꝓmittentiū se simul ⁊ respectu eiusdē ⁊ de ista non determinatur hic sed in postpredicamentis. Alia est oppositio propositionū vel modoꝝ enūciandi que est repugnantia duarū cathegoricarū eiusdē ꝙbiecti ⁊ eiusdē predicati in qualitate ⁊ quātitate simul vel in altero eoꝝ: ⁊ illo modo hic cōsideratur de oppositiōe ⁊ de propositionibus oppositis. vnde ad cognoscendū species oppositionis predicte hic autor ponit diuisionē propositionū oppositarū.

¶Pro q̄ sciendū secundo q̄ propositionū oppositarū alie sunt contrarie: alie subcontrarie: alie cōtradictorie alie subalterne. Cuius diuisionis sic habetur sufficientia: quia omnes propositiones e oppositе habent repugnantiā inter se: vl ergo repugnāt in qualitate ⁊ quantitate simul ⁊ sic sunt cōtradictorie: vel in altero eoꝝ tm̄ ⁊ sic est dupliciter: quia vel repugnant in quantitate solū ⁊ sic sunt ſubalterne: vel in qualitate ⁊ hoc est tripliciter: vel ambe sunt vniuersales ⁊ sic sunt cōtrarie: vel ambe sunt ꝓticulares ⁊ sic sunt ſubcōtrarie: vel ambe sunt singulares ⁊ sic iterū sunt cōtradictorie. Tertio sciēdū q̄ ꝓtrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē ꝙbiecti ⁊ eiusdē p̄dicati: ut q̄libet hō currit ⁊ nullus hō currit: ⁊ in ipis requit' idē

tas subiecti ⁊ ꝑdicati in tribus vel ꝑm tria primo q̄ sint eadē scōm vocē rōne cuius iste nō contrariantur quilibet hō currit: nullum rationale currit. Secundo q̄ sint eadem secundū significata: ratione cuius iste nō contrariant. Omnis canis currit: nullus canis currit. si canis teneatur equivoce: quia possunt ambe simul esse vere. Tertio q̄ sint eadem q̄tum ad suppositā pro quibus tenent: ita q̄ eq̄ample ⁊ eque stricte in vtraq; teneantur: ideo iste nō contrariantur: omnis homo est albus: nullꝰ homo fuit albus: q̄ in prima supponit pro presentibus tantū: et in secūda pro presentibus ⁊ preteritis simul: ⁊ sic nō sunt eiusdem subiecti secundū rem ⁊ vocem: quod tamen requiritur in omnib⁹ opponibus. Quarto sciēdū q̄ subcontrarie sunt particularis affirmativa et particularis negativa eiusdem subiecti et eiusdē predicati. Vnde ad ipsas requiritur q̄ ambe sint particulares vel indefinite. Ratio est: quia subcōtrarie dicunt quasi sub contrarijs posite. Sed sub contrarijs nō ponunt propositiones vniuersales nec singulares: quia nō sunt eiusdē subiecti cum ipsis: ideo subcontrarie debent esse ambe particulares vel indefinite. Et quia nō repugnant in quantitate oportet eas repugnare in qualitate: et sic vna debet eē affirmativa: alia negativa: ⁊ non ponūtur aliqua subcontradictoria sicut subcōtraria: quia vna est particularis in contradictorijs sub qua non potest sumi alia propositio: quia sub particulari nunq̄ est sumere aliquid. Et per hoc patet diuisio propositionū oppositarū: ⁊ diffinitio contrariarū ⁊ subcontrariarū. Sed contra predicta primo arguit̄: iste propositiones: omnis homo non currit: nullus homo currit participant vtroq; termino ⁊ eodē ordine: ⁊ tamen non sunt contrarie: nec subcontrarie: ⁊ sic de alijs sed sunt equipollentes: igitur hic male diuidūtur propositiones vtroq; termino participantes eodē ordine. Secundo sic: omnia contraria sunt forme actiue ⁊ passiue inter se. sed propositiones nunq̄ sunt actiue ⁊ passiue cū propositiones non agāt nec patiantur inter se: igitur nulle sunt contrarie. Tertio sic: diffinitio contrariarum conuenit istis: omnis homo est albus: nullus homo est albus: et istis: omnis homo currit: nullus homo currit: ⁊ tamen iste non sunt ꝓtrarie: quia in prima homo supponit pro viris ⁊ mulieribus ⁊ in secunda pro viris tantū: igitur ⁊c. Quarto sic: propositiones que simul se cōpatiunt̄ in veritate non opponuntur: quia non habent repugnantiā. sed subcontrarie simul se cōpatiūtur in veritate: ergo non opponuntur. Quinto sic: iste sunt subcontrarie: iste homo currit: iste homo non currit: quia sunt posite sub contrarijs que sunt vniuersales: et tamen ille non sunt particulares nec indefinite: igitur male diffinitur subcontrarie. Ad argumenta. Ad primū dicitur q̄ hic non diuiduntur propositiones participātes vtroq; termino in cōmuni: sed tantuz participantes vtroq; termino q̄ sunt opposite: ideo cū predicte propositiones sint equipollentes non contrariantur. Ad secundum dicitur q̄ licet contraria incōplexa sint forme actiue ⁊ passiue: non tamē complexa: de quibus hic solū est ad propositū. Ad tertiū dicitur q̄ de virtute sermonis iste non contrariantur: omnis homo currit: nullꝰ homo currit: quia subiectū in vtraq; non tenetur pro equalibꝰ suppositis: ꝫ virtute vsus sunt ꝓtrarie: quia scōz vsum homo restringitur ad standum ꝑ viris tantū: ⁊ est ibi restrictio ab vsu. sed de alijs dicitur q̄ vere contrariantur: quia albus in predicato per cōsignificationē eius restringit hominē vtraq; ad standū pro viris ꝑ quibus solum distribuitur. Ad quartū dicitur q̄ ꝫ sub contrarie non repugnēt in veritate: tamē bene repugnant in falsitate: et etiam in qualitate: ideo opponuntur. Ad quintū dr̄ q̄ licet singulares sint posite sub vniuersalibus q̄ sunt contrarie: nō tñ ponuntur sub ipsis scōz idē subiectū: quia in contrarijs terminus cōmūis: ut homo supponit ꝑ omnibus suis suppositis: ⁊ in illis singularibus pro vno solo: iō nō habēt idē subiectū cū suis vniuersalibus q̄ tamē requiritur ad subcontrarias respectu contrariarū.

¶ Contradictorie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis negatiua: ut omis hō currit ⁊ quidam hō non currit. Subalterne sunt vꝫis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua: vel vꝫis negatiua ⁊ particularis negatiua: ut oīs homo currit: quidā homo currit. ¶ Nullus hō currit: quidā hō non currit. ⁊ hoc totum patebit in sequenti figura.

Postq̄ auctor determinauit de ꝓtrarijs ⁊ subcōtrarijs ꝑ positionibus, hic cōsequēter determinat de ꝓtradictorijs ⁊ subalternis. Nō ordis ē: q̄ ꝓtrarie ⁊ subcōtrarie sunt eiusdem quantitatis: sed ꝓtradictorie ⁊ subalterne sunt diuerse quātitatis: ⁊ q̄ ꝓtradictorie opponunt̄ simpliciter ⁊ secūdū rē: subalterne nō ꝑm modū tñ: iō ꝓius auctor determinat de cōtradictorijs q̄z de subalternis: ipsas sic diffiniens. Contradictorie sunt vꝫis affirmativa ⁊ ꝓticularis negativa vel vꝫis negativa ⁊ ꝓticularis affirmativa eiusdē subiecti et ꝑdicati. Vbi primo sciendū q̄ duplices sunt cōtradictorie quedā sunt repugnātes in veritate ⁊ falsitate ⁊ qualitate: ⁊ nō in quantitate: ⁊ tales sunt ꝺdictorie ꝑm rem et partē significatorū: nō autē ꝑm rem ⁊ modū simł. ⁊ hoc modo due singulares eiusdez subiecti ⁊ predicati ⁊ diuerse q̄litatis bñ sunt cōtradictorie: alie sunt ꝓtradictorie que repugnāt in veritate ⁊ falsitate: in quantitate ⁊ qualitate simul: ⁊ iste sunt contradictorie scōm rem ⁊ modū simul: et perfecte cōtradictorie. ⁊ solum de talibus dat̄ ista diffinitio ⁊ nō de alijs. iō bene dicitur q̄ contradictorie sunt eiusdez subiecti et predicati ⁊ diuerse quātitatis ⁊ qualitatis simul. Vñ in talibus est perfecta cōtradictio. Secūdo sciendū q̄ contradictio est affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē. ad idem scōm idē. similiter ⁊ in eodē tpe vnde ad ipsaz hec quinq̄ reperiūtur requiri. Primo requiritur q̄ affirmetur idē de eodē secundū rem ⁊ vocē: defectu cuius iste nō contradicunt. Tulius currit. Marcꝰ nō currit. Scōo q̄ ꝑdicatū in vtraq; enūcietur de subiecto cōparato ad idez: ideo iste nō cōtradicūt sor. est pater platonis: sor. nō est ꝑ Tulium. Tertio q̄ predicatū affirmetur ⁊ negetur de eodē secundū eandē partē vꝫ rōnem: ideo iste nō cōtradicunt: sor. videt scōm oculos ⁊ non videt ꝑm aures. Quarto q̄ subiectū in vtraq; teneatur similiter ideo iste nō cōtradicunt hō est species: nullus hō est species: q̄ in prima hō tenetur ꝑ natura simplici ⁊ scōa ꝑ suppositis. Quinto q̄ predicatū enūcietur in vtraq; ꝑ eodē tēpore: iō iste nō ꝓtradicunt: sor. currit hodie: sortes nō curret cras. et ꝑ istas cōditiones pōt cognosci natura ꝓtradictorioꝝ. Tertio sciēdū q̄ subalterne sunt vꝫis affirmativa et ꝓticularis affirmativa: vꝫis negativa et ꝓticularis negativa eiusdē subiecti ⁊ predicati vnde ad ipsas requirit̄ q̄ sint diuerse quātitatis: ratio ē quia in subalternis vna ponitur supra aliam sicut totū supra partem sed due vꝫes non ponūtur supra se inuicē: nec due ꝓticulares eiusdē subiecti et predicati: ideo in subalternis requiritur vna vꝫis que ponatur supra: et est subalternans: et alia particularis q̄ ponatur infra ⁊ est subalternata. Scōo requiritur q̄ sint eiusdē qualitatis: quia negativa nunq̄ ponitur sub affirmativa de eodē subiecto ⁊ ꝑdicato: nec ecōuerso. iō subalterne sunt vel ambe affirmatiue vel ambe negatiue. Quarto sciendū q̄ subalterne nō opponunt̄ ꝑm rē et ꝓte suoꝝ significatoꝝ sed ꝑm modū nñ. Cuius rō est: q̄ solū ꝓpões ille opponunt̄ ꝑm rē q̄ repugnāt in veritate et falsitate ex ꝓte suoꝝ significatoꝝ: ꝫ subalterne nō repugnāt in veritate ⁊ falsitate: q̄ pñt simul eē vere vel false ergo nō opponunt̄ ꝑm rez. Ideo Aristo. inter oppōnes nō enumerauit oppositionez subalternā q̄ cepit oppōnem ſpāliter ꝑ repugnātia duaꝝ ꝓpōnū ꝫ affirmationē ⁊ negationē sed ꝓpe hil. q̄ cepit oppositionē gñaliter ꝑ oī repugnātia duaꝝ ꝓpōnū eiusdem subiecti ⁊ ꝑdicati in q̄litate vel quātitate: iō posuit oppōnē subalternā. vñ subalterne opponunt̄ ꝑm modū enunciādi .s. ex ꝓte quantitatis sui subiecti ⁊ penes vꝫ ⁊ ꝓticulare: ⁊ ꝑ hoc ꝓz q̄d sint subalterne ⁊ ꝓtradictorie. Sed ꝓtra predi

ꝙ arguitur ꝑmo. iste ꝟtradicũt: ſor. eſt: ſor. nõ eſt. cũ ibi ſit affirmatio ⁊ negatio eiuſdẽ de eodẽ: ⁊ tñ nulla eſt vlis: ergo ꝟtra diffinitionẽ cõtradictoriaꝝ. Scõo ſic: in ꝟtradictoriis ſubiectũ debet teneri ſiliter. ſed in vli ⁊ ꝑticulari nõ tenetur ſiliter: qz in vna diſtribuit ⁊ in alia non: igit vlis et ꝑticularis nõ ſunt ꝟtradictorie. Tertio ſic: iſte ꝟtradicũt oĩs hõ eſt ens: quidã hõ eſt nõ ens: ⁊ tñ ambe ſunt affirmatiue: ergo in ꝟtradictoriis vna nõ eſt affirmatiua ⁊ alia negatiua. Quarto vlis affirmatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua eiuſdẽ ſubiecti ⁊ ꝑdicati nõ opponũtur inter ſe: qz ꝑticularis ſequit ad vniuerſalẽ: ergo ſubalterne nõ opponunt

Quinto ſic: due ſubcõtrarie ſunt ſubalterne: qz ſunt ſub alijs poſite ⁊ tñ nõ ſunt vlis affirmatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua nec ecõuerſo: igit ꝟtra diffinitionẽ earũdẽ. Ad argumẽta. Ad primũ dr ꝙ licz iſte ſunt ꝟtradictorie ſm rẽ tñ nõ ſm rem ⁊ modũ ſimul qz nõ repugnant in quantitate ⁊ qualitate: ſed ſolũ in qualitate ⁊ de ꝟtradictoriis ſm rẽ ⁊ modũ ſimul datur iſta diffinitio. Ad ſecũdum dr ꝙ in vniuerſali ⁊ ꝑticulari ſubiectũ nõ tenetur ſiliter ꝓpter ad diſtributionẽ: tñ tenetur ſiliter ꝓpter ad illa ꝓ quib⁹ ſumit qz in vtraq; tenetur ꝓ oibus ſuis ſuppoſitis: vel ꝓ his ad ꝙ reſtringitur. Ad tertiũ dr ꝙ ille bñ cõtradicit virtualiter ⁊ nõ formaliter: et eo mõ quo ꝟtradicit vna ẽ negatiua virtualiter. ſ. iſta hõ eſt nõ ens: ꝙ includit iſtã hõ nõ eſt ens

Ad quartũ dr ꝙ particularis cõtinetur ⁊ ſequitur ad vniuerſalẽ rõne ſui ſignificati ⁊ nõ rõne quãtitatis ſm quã opponuntur ⁊ hñt repugnãtiã. Ad qntũ dr ꝙ lz ſubꝟtrarie ſint ſubalterne reſpectu ſuaꝝ ꝟtrariaꝝ: nõ tñ ſunt inter ſe ſubalterne: qz vna nõ ponitur ſub alia: ⁊ hec diffinitio intelligitur de his ꝙ adinuicẽ ſunt ſubalterne ſeu ſubalternãtur ⁊ omnia patent in figura ſequenti.

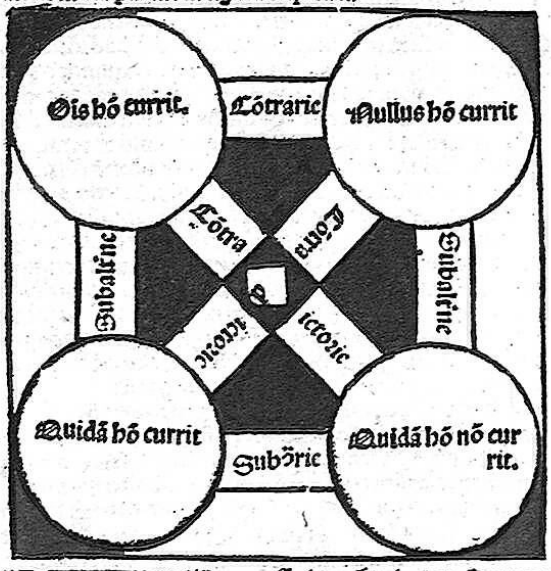

Lec. 22

Propoſitionũ tripler ẽ, materia. ſ. naturalis: cõtingens ⁊ remota. Naturalis materia ẽ illa in qua ꝑdicatus eſt de eſſe ſubiecti vl ꝓpriũ ei⁹ ut hõ eſt animal. homo eſt riſibilis.

Poſtq̃ auctor determinauit de oppoſitionib⁹ ꝓpoſitionũ: conſequenter vult determinare de legibus oppoſitionũ ⁊ quia ille leges vel regule variantur ſecundũ variationem materie ꝓpoſitionũ: ideo anteq̃ de ipſis determinat prius agit de materia ꝓpoſitionũ ⁊ licet ꝓpoſitio nõ habeat materiã ꝓprie dictam: quia nullus accidens vel ens rationis habet materiã ꝓprie dictã: propoſitio aũt ſcõm ſuũ materiale ꝙõ eſt vox eſt accidens. ⁊ ꝓpter ad formale quod ẽ ee ſignũ cõpoſitionis eſt ens rationis: ideo nõ habet materiã ꝓprie dictã: ſed ſimilitudinarie tantũ. Primo ſciendũ ꝙ propoſitio habet materiã ex qua ſimilitudinarie: ⁊ materiã in qua ⁊ circa quam. vnde materia ex qua ſunt ſubiectũ ⁊ predicatũ: ⁊ ſubiectũ vocis eſt materia in qua vel ipſa vox ſi propoſitio conſideretur ꝓpter ad ſuũ formale ſed enũciabile de quo ẽ ipſa propoſitio eſt ſua materia circa quã: hic autẽ capitur materia ꝓpoſitionis ſolũ pro conditione materie ſue ex qua. i. pro habitudine predicati ad ſubiectum: iõ materia ꝓpoſitionis ut hic ſumitur eſt habitudo predicati ad ſubiectũ in qua fit compoſitio predicati cũ ſubiecto: ⁊ in qua ſubiectũ ⁊ predicatũ conueniunt. Secundo ſciendum ꝙ triplex eſt materia ꝓpoſitionũ. ſ. naturalis: contingens ⁊ remota: quod probatur per ſufficientiã: quia materia ꝓpoſitionis eſt habitudo predicati ad ſubiectum. vel ergo illa habitudo dicat repugnantiam predicati cũ ſubiecto: ⁊ ſic eſt materia remota. vel dicit cõueniẽtiã: ⁊ hoc dupliciter vel dicit conuenientiã neceſſariã: et ſic eſt naturalis. vl contingẽtem et accidentalẽ ⁊ ſic eſt contingens. Et quia cõueniẽtia neceſſaria perfectior eſt ꝙ contingẽs ⁊ contingẽs ꝙz remota: ideo materia naturalis perfectior eſt aliis: deinde contingens ⁊ remota eſt imperfectior. Tertio ſciendũ eſt ꝙ materia naturalis eſt in qua predicatum eſt de ſubiecti eſſentia vel ꝓpriũ eius ut homo eſt animal: vel homo eſt riſibilis: ⁊ dicitur talis materia naturalis: quia predicatũ naturaliter conuenit ſubiecto: ⁊ hz naturalẽ habitudinẽ ipſum ad: ſed id quod habet naturalẽ habitudinẽ ad ſubiectum eſt de natura ⁊ eſſentia ſubiecti vel neceſſario conſequens naturam ſubiecti ſicut ꝓpriũ conſequitur ſpeciẽ licet enim ꝓpriũ non ſit de natura ſui ſubiecti: tamen imediate conſequitur illã naturã ideo naturaliter ineſt ſubiecto ſuo. Quarto ſciendũ ꝙ eſſentia dicitur illud quo formaliter res habet eſſe ſicut humanitas eſt illud quo homo habet eſſe et ſimiliter anima rationalis. Eſſe aũt ſcõm Boecũ eſt exiſtentia forme in materia vel actus in potentia. quid aũt ſit ꝓpriũ videbitur in ꝑdicabilibus: et per hoc patet intellectus huius diuiſionis. Sed cõtra ꝑdicta primo arguitur. habitudo predicati ad ſubiectũ eſt forma in qua extrema cõueniũt: ergo illa nõ eſt materia ꝓpoſitionis. Secũdo iſta propoſitio ſor. ẽ ens eſt in materia naturali quũ ens ſit de rõne ſubſtãtie ⁊ oĩm ſuorũ inferiorũ: et etiã eſt in materia cõtingenti: qz predicatũ põt adeſſe ⁊ abeſſe ſubiecto quũ ſor. poſſit ẽ ⁊ nõ eſſe. ergo materia naturalis ⁊ cõtingens coincidunt: igitur membra diuiſionis materie ꝓpoſitionis non opponuntur. Tertio ſic: hec eſt in materia naturali animal eſt homo ⁊ ſimiliter iſta homo ẽ homo quũ iſte ſint neceſſarie: ⁊ tamẽ predicatũ nõ eſt de eſſentia ſubiecti quũ inferi⁹ ſui ipſius: non ſit de eſſentia ſuperioris: nec idem eſſentia nec etiam eſt ꝓpriũ eius: igitur contra diffinitionẽ materie naturalis. Quarto iſta ignis eſt calidus eſt in materia naturali quũ ſit neceſſaria: ⁊ tñ ꝑdicatũ nõ eſt de eſſentia ſubiecti: cũ predicatũ poſſet abeſſe ſubiecto quũ ſit accidens eius: nec ꝓpriũ qz contingit aliis ⁊ ſimiliter arguere tur de iſta: aqua ẽ frigida. Quinto in iſta homo eſt aĩal tas ꝑdicatũ ẽ de eẽtia ſubiecti tñ illa nõ eſt in materia naturali ſed in remota quũ ſit impoſſibilis: quia ꝑdicatũ nõ põt vere dici de ſubiecto: ergo illa diffinitio conuenit aliis a diffinito. Ad argumẽta. Ad primũ dicit ꝙ lz illa habitudo ſit forma reſpectu ſubiecti ⁊ ꝑdicati: tñ habet modum materie reſpectu cõpoſitionis actualis ꝓpoſitionis: iõ bñ dr materia ꝓpoſitionis. Ad ſcõm dr ꝙ ſi capiatur ens nominaliter ut idẽ eſt qõ habens eſſentiã ſic eſt de eſſentia ſubſtantie: ⁊ etiã ceterorũ entiũ: ⁊ hoc modo iſta ſortes eſt ens eſt i materia naturali: ſed ſi capiatur ꝓtcipialiter ut tã tũ valet ſicut exiſtens. ſic conuenit ſubſtantie contingenter ⁊ ſimiliter ſorti: et ſic illa eſt in materia cõtingenti: et ſic nõ eſt idem predicatũ illius ꝓpoſitionis nec eadem propoſitõ dũ eſt in materia naturali ⁊ contingenti. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet homo nõ ſit de eſſentia animalis in cõmuni: eſt tñ de eſſentia aliquorũ ſuppoſitorũ aĩalis. ſ. illorũ ꝙ cõtinẽtur ſub homine: ⁊ in iſta aĩal eſt homo. aĩal ſupponit ꝓ ſuis ſuppoſitis ⁊ homo ꝓ natura ſimplici: ⁊ ſic verificat locutio ꝓ ſuppoſit] aĩalis que ſunt ſub homine: iõ ꝑdicatũ ẽ

essentia subiecti q̄tū ad suppōsita pro quibus verificatur de ipso. ⁊ in ista hō est hō: hō in subiecto supponit pro suppositis ⁊ in predicato pro natura simplici. ⁊ō predicatū est de essentia subiecti. Ad quartū dicitur q̄ licet esse calidū nō sit propriū ignis q̄rto modo est tñ proprium eius secundo modo: ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ sit in materia naturali: q̄ proprium secūdo modo ⁊ q̄rto mō necessario cōuenit ⁊ semp̄ facit propositionē in materia naturali: ⁊ de ista aqua est frigida dicit q̄ si esse frigidū dicat aptitudinē est in materia naturali ⁊ ē proprium aque secūdo modo: ſz si dicat actū ē in materia contingenti ⁊ pōt adesse ⁊ abesse ipsi aque.

Ad quintū dicitur q̄ licet aialitas ſm rem sit de essentia hois non tamen ſm modū quo predicat in illa propositione: quia ibi predicatur in abstracto prout sumitur cū precisione suorū inferiorū. ideo sub tali modo non conuenit subiecto: sed illa est in materia remota ideo.

lec. 23

¶ Cōtingens materia est illa in qua predicatum potest adesse vel abesse subiecto ut homo est albus: homo non est albus. ¶ Remota materia est in qua predicatum non potest conuenire subiecto: ut homo ē asinus: lignum est lapis.

¶ Postq̄ autor determinauit de materia naturali: hic cōsequenter determinat de materia contingēti ⁊ remota: ⁊ primo de materia cōtingenti q̄ sic diffinit. ¶ Materia contingēs est illa in qua predicatū pōt adesse ⁊ abesse subiecto vt hō currit: in hac diffinitione ponit adesse ad differentiā materie remote in qua predicatū nō pōt cōuenire subiecto: ⁊ ponitur abesse ad differentiā materie naturalis in qua predicatū non pōt abesse subiecto. ¶ Primo sciendū q̄ materia dicitur contingēs eo q̄ predicatū contingēter cōuenit subiecto. illud autē q̄ cōtingenter cōuenit alicui pōt sibi adesse cū nō habeat repugnātiā: ⁊ etiā pōt tali subiecto abesse: q̄ nō conuenit necessario: nō q̄ cōtingenter ineſt pōt non inesse ⁊ō bene diffinit materia cōtingens in qua predicatū pōt abesse ⁊ adesse subiecto: nō est tñ intelligēdū q̄ possit adesse ⁊ abesse simul ſm actū: q̄ hoc implicat cōtradictionem: sed ſm aptitudinē ⁊ successiue q̄tū ad actū. Scōo sciēdū q̄ cōtingēs a quo venit cōtingēter dupliciter accipitur: vno modo pro omni eo q̄ pōt esse ⁊ cōuertit cū possibili: ⁊ dicitur tam de necessario q̄z de nō necessario. Alio modo ſpāliter pro cōtingēti nō necessario q̄ pōt esse ⁊ nō esse: ⁊ diuiditur per cōtingēs natū ad vtrūlibet ⁊ cōtingēs rarū. Cōtingēs natū ē q̄ est magis determinatum ad esse q̄z ad nō esse: ut frigus in hyeme. Et cōtingēs rarū est q̄ est magis determinatū ad nō esse q̄z ad esse sicut bos natus cū duob⁹ capitib⁹. Cōtingēs ad vtrūlibet ē q̄ nō magis determinatū est ad esse q̄z ad non esse sicut virū ludere: ⁊ a cōtingenti hoc modo accepto venit cōtingenter q̄ denominat materiā cōtingētem ⁊ nō a cōtingēti in cōi accepto: q̄ tale cōtingēs nō semp̄ pōt esse ⁊ nō esse: cū dicat de necessario q̄ nō ē cōtingēs. Tertio sciendū q̄ materia remota est illa in qua p̄dicatū nō pōt cōuenire subiecto ut hō ē asinus ⁊ rō ē q̄ in materia remota p̄dicatū hēt repugnātiā distātiā cū subiecto: ⁊ a tali repugnātia vel remotione p̄dicati a subiecto dicitur materia remota. illud autē q̄ hēt repugnātiā cū aliq̄ nō pōt sibi cōuenire sicut asinus per repugnantiā quā habet cū hoie per irrationale nō pōt sibi cōuenire: ideo bene dicit materia remota in qua predicatū non pōt conuenire cū subiecto propter remotionē eius a subiecto.

¶ Quarto sciendū q̄ tripliciter pōt fieri remotio predicati a subiecto. vno modo per negationē negādo ipm a subiecto. alio modo remouēdo ipm de propositiōe ⁊ a subiecto ſm vocē: ⁊ de istis remotiōib⁹ nō est hic ad ppositū. Alio modo q̄ remoueat predicatū ſm suū significatū a subiecto propter repugnantiā quā habēt adinuicē ⁊ a tali remotione per repugnantiā predicati a subiecto dicitur materia remota. Et quo patet q̄ propositiōes affirmatiue i materia remota sunt falſe ⁊ negatiue vere: sic i materia naturali affirmatiue sunt vere ⁊ negatiue falſe. In cōtingēti vō affirmatiue ⁊ negatiue pñt esse vere ⁊ falſe: ⁊ per hoc patēt diffinitiōes istarū materiarū. Sz contra predicta arguit ꝑmo. Ista est in materia cōtingēti hō ē quā⁹: ⁊ tñ q̄z tū nō pōt abesse subiecto: igitur. maior pz. q̄ illa ꝓpō nō est in materia remota nec in materia naturali cū predicatū non sit de essentia subiecti vel ꝓpriū ei⁹: ergo ē in materia cōtingēti.

Scōo sic: hec ē in materia cōtingēti: corvus est niger ⁊ tñ p̄dicatū nō pōt abesse subiecto cū sit accidens ei⁹ inseparabile: ergo cōtra diffinitionē. Tertio sic: in ista hō viuit predicatū ad esse pōt ⁊ abesse subiecto ⁊ tñ nō est in materia cōtingēti: cū vita sit de esse hōis ⁊ eadē cū aīa ei⁹: ⁊ sīliter de ista hō est: ergo illa diffinitio cōuenit aliis a diffinito.

¶ Quarto sic: hec ē in materia remota cor. est albedo vel qualitas ⁊ tñ p̄dicatū pōt cōuenire subiecto: ergo male diffinitur materia remota. ¶ Quito sic: ista ē in materia remota hō nō est asinus cū affirmatiua ⁊ negatiua sint in ea dē materia: ⁊ tñ predicatū pōt cōuenire subiecto quia vere enūciatur de ipō ergo diffinitio ē mala. ¶ Ad argumenta. Ad primū dicitur q̄ ista hō ē quātitas ē in materia naturali: ⁊ sz q̄tū nō sit ꝓpriū hoi q̄rto mō ē tñ sibi ꝓpriū secūdo mō. ⁊ quarto mō ꝓpriū respectu corpis de genere substāte q̄ ē supius ad hoiem ⁊ō ille est in materia naturali: sicut et ista hō ē risibilis. ¶ Ad scōm dicitur q̄ sz nigrum nō possit faciliter abesse corvo remanētib⁹ suis principijs cōplexionalib⁹: tñ pōt sibi abesse per mutationē sue cōplexionis: vñ nō dicitur accidēs inseparabile: q̄ nullo mō possit separari: sz q̄ cū difficultate. ¶ Ad tertiū dicitur q̄ si viuit dicat actū viuēdi ⁊ ē actuale viuētis. sic pōt abesse hoi ⁊ illa est in materia cōtingēti: sz si dicat aptitudinē sibi conuenit naturale ⁊ nō pōt sibi abesse ⁊ illa est in materia naturali: ⁊ similiter ista hō est: q̄ est pōt dicere actū q̄ cōtingenter aduenit cuilibet rei create: ⁊ sic est in materia cōtingēti. vel esse possibile ⁊ in suis causis q̄ō semp̄ cōuenit rei: ⁊ sic ē in materia naturali. Ad quartū dicit q̄ albedo ſm rē pōt inesse corpi: nō tñ scōm denoiationē ut designat in abstracto q̄z designatur cū p̄cisiōe subiecti: ⁊ sic non pōt verificari de subiecto cū secū hēat repugnātiā sub tali mō significandi.

Ad q̄ntū dr q̄ sz illud p̄dicatū vere enūciet negatiue d̄ subō nō ꝓpt hoc hz conuenientiā cū eo sz magis repugnātiā q̄z dici de alio negatiue nō sumit abesse un: sz potiꝰ a nō eē.

lec. 24

¶ Lex ⁊ natura cōtrariarū talis est: q̄ si vna ē vera reliqua ē falſa ⁊ nō ecōuerso. Possunt enī ambe esse falſe in cōtingenti materia: ut ois hō ē albus: ⁊ nullus hō ē albus. In naturali aūt materia semper si vna ē vera reliqua ē falſa ⁊ econuerso: ut ois hō ē aīal: nullus hō ē aīal. Similiter in remota materia semp̄ si vna ē vera reliq̄ erit falſa ⁊ ecōuerso: ut ois hō est asinus: nullus hō est asinus. Et in cōtingenti q̄n accidēs est inseparabile: ut ois corvus est niger: nullus corvus est niger. Sed in accidēte separabili ambe possunt simul esse falſe. vnde nō semp̄ in cōtingenti materia ambe possunt simul esse falſe.

¶ Postq̄ autor determinauit de materia ꝓpōnū cui⁹ cognitio valet ad cognoscēdū leges oppōnū. hic cōsequenter p̄sequitur determinādo de illis legibus ꝓpōnū oppositaꝝ ⁊ q̄ ꝓpones cōtrarie p̄cedūt oēs alias oppones secūdū ordinē supius positū eo q̄ cōtrarie sunt ambe vles ⁊ hñt perfectionē quātitatē aliis ꝓpōnib⁹ oppositis: ⁊ō hic autor determinat de lege cōtrariarū prius q̄z de alijs. ¶ Primo sciendū q̄ contrarie nūq̄z pñt eē simul vere in quacūq̄z mate-

ria. Cuius duplex est ratio. Prima est q̃ in cõtrarijs vna ẽ vniuersalis affirmatiua denotãs predicatũ cõuenire subiecto pro omni supposito ei⁹: ⁊ alia ẽ vlis negatiua denotans predicatũ remoueri a quolibet supposito subiecti: sz quia ipossibile ẽ idẽ predicatũ simul cõuenire cuilibet supposito subiecti ⁊a q̃libet remoueri: q̃ hoc implicat ꝓtradictiõem: iõ due ꝓtrarie nõ pñt sil̃ esse vere. Scõa rõ ẽ: q̃ si due contrarie q̃ ãbe sunt vles sint simul vere: ⁊ ad veritatẽ vlis sequatur veritas ꝑticularis per legẽ subalternarũ due subcõtrarie q̃ ãbe sunt ꝑticulares eẽnt sil̃ vere cũ ipis ⁊ per cõsequẽs ꝓpones cõtradictorie eẽnt sil̃ vere qõ est impossibile: ergo ꝓtrarie nõ pñt sil̃ eẽ vere. Scõo sciẽdũ q̃ due contrarie bñ pñt eẽ sil̃ false i ꝑtingẽti materia dũ tñ accidẽs ẽ separabile. Cui⁹rõ ẽ: q̃ in materia ꝓtingẽti p̃dicatũ põt cõuenire subõ ꝑ aliq̃b⁹ suppositis ⁊ ꝑ aliq̃b⁹ nõ: sicut albũ cõuenit hoi ꝑ aliq̃b⁹ suis suppositis: ⁊ ꝑ q̃busdã nõ: sz ꝑ illa ꝑte qua nõ ꝓuenit subõ vlis affirmatiua falsificat ⁊ ea ꝑte q̃ ꝓuenit vlis negatiua redditꝝ falsa: igit̃ in tali materia ꝓtingẽti ꝓtrarie pñt sil̃ eẽ false. ⁊ dr̃ notanter dũ accidẽs ẽ separabile: q̃ si eẽt inseparabile affirmatiꝫ semp eẽt vera ⁊ negatiꝫ falsa: ⁊ sic nõ possent sil̃ eẽ false. Tertio sciẽdũ q̃ due cõtrarie in materia naturali ⁊ remota nũq̃ pñt sil̃ esse false. cui⁹rõ ẽ: q̃ in ꝓtrarijs in materia naturali semp vlis affirmatiua ẽ vera cũ p̃dicatũ subõ ꝓueniat ꝑ q̃lib⁹ supposito ⁊ vlis negatiua falsa ⁊ ecõuerso ẽ i materia remota vlis affirmatiua ẽ falsa ⁊ negatiua vera: ⁊ sic ibi due ꝓtrarie nunq̃ pñt sil̃ eẽ false. Ex q̃b⁹ pz q̃ tres sunt ꝑtes in lege ꝓtrariarũ. Prima ẽ q̃ ꝓtrarie nũq̃ pñt eẽ sil̃ vere: sz repugnãt in veritate. Scõa ẽ q̃ i materia ꝓtingẽti pñt sil̃ esse false ⁊ sic nõ repugnãt in falsitate. Tertia ẽ q̃ i materia nãli ⁊ remota nõ pñt sil̃ esse false. Quarto sciẽdũ q̃ repugnãtia in veritate ꝓuenit ꝓtrarijs rõne forme sue oppositiõis: q̃ i q̃cũq̃ mã sint ꝓuenit ipsis semp: iõ ptinet formaliter ad legẽ ipsarũ: sz repugnãtia in falsitate q̃nq̃ ꝓuenit ipsis ut in mãli ⁊ remota: ⁊ q̃nq̃ nõ ut in ꝓtingẽti: ⁊ sic repugnãtia in falsitate nõ ꝓuenit ipsis rõne forme sue oppositiõis: sz rõne materie: ⁊ iõ nõ ptinet formaliter ad legẽ ipsarũ sz solũ ꝑmũ mẽbrũ. s. repugnãtia in veritate. Sz ꝓtra predicta primo arguitꝝ. ois lex ẽ ꝓstitutio quedã precipiẽs bonũ vt ꝓhibẽs malũ. sz in ꝓtrarijs nõ ẽ talis cõstitutio igit̃ nulle sunt leges ꝓtrariarũ. Scõo sic: iste ois hõ currit ⁊ null⁹ hõ currit. pñt sil̃ eẽ vere: q̃ ãbe sil̃ hñt potẽtiã ad hoc q̃ sint vere: cũ nũc q̃libet sit in potẽtia ad veritatẽ: igit̃ ꝓtrarie pñt sil̃ eẽ vere. Tertio sic: iste cõtrariantꝝ ois hõ est totũ in quãtitate ⁊ nullus hõ ẽ totũ in quãtitate: ⁊ tñ sunt sil̃ vere: ergo ꝓtrarie pñt sil̃ eẽ vere. Quarto sic: in cõtrarijs includunt subcõtrarie igitur si cõtrarie sunt sil̃ false sequitur q̃ ⁊ subcõtrarie qõ ẽ impossibile: igitur ꝓtrarie nõ pñt sil̃ esse false in cõtingẽti materia. Quinto sic: iste cõtrariantur in materia naturali vl̃ remota: o ẽ aial ẽ hõ: nullũ aial ẽ hõ ⁊ tñ sunt sil̃ false igitur ꝓtrarie in materia naturali pñt simul esse false. Ad argumẽta. Ad primum dicitur q̃ lex vno mõ capitur proprie ut ẽ regula operationũ humanarũ docẽs modũ bñ viuẽdi sicut ẽ lex nature vel diuina vel humana: ⁊ hoc mõ ẽ precipiẽs bonũ vel ꝓhibẽs malũ: ⁊ sic nõ capitur in ꝓposito. Alio mõ capitꝝ similitudinarie ut ẽ regula de mõ repugnãtie ꝓpõũ oppositarũ ⁊ solũ hoc mõ capitur hic ⁊ ꝓuenit cõtrarijs. Ad scõm dicitur q̃ hec ẽ duplex: ꝓtrarie pñt sil̃ eẽ vere: q̃ hec determinatio sil̃ põt referri ad pñt: ⁊ sẽsus ist⁹ ẽ sil̃ hñt potẽtiã ut sint vere. ⁊ hoc mõ ẽ vera. Alio mõ põt referri ad eẽ vere ⁊ sic ẽ falsa: ⁊ sensus ist⁹ ẽ q̃ cõtrarie pñt sil̃ esse vere ⁊ sic ponitur sil̃ in pñti loco. Ad tertiũ dicitur q̃ si in illis hõ distribuatur sic sunt cõtraria ⁊ tũc ista ẽ falsa ois hõ ẽ totũ in quãtitate: sz si hõ teneatur ibi simpl̃r ꝑ seipso distributo sic nõ sunt cõtrarie q̃ ãbe sunt singulares ⁊ ita dz teneri hõ de vi sermõis rõne alic⁹ attributi totũ in quãtitate. Ad quartũ dr̃ q̃ ad falsitatẽ vlis nõ sequitꝝ falsitas ꝑticularis: iõ nõ oportet q̃ si due subcõtrarie includantur in duab⁹ ꝓtrarijs sil̃ falsis q̃ ꝓpter hoc sint false. Ad quintũ dr̃ q̃ Iz ille sint in materia remota vel naturali tñ ibi ẽ predicatio indirecta: ⁊ hoc q̃ dictũ est ꝓius q̃ ꝓtrarie in illis materijs non pñt simul esse vere debet intelligi in predicatione directa ⁊ ordinata. vnde licet illa ois homo est animal sit in materia naturali: tamen ista omne aial est homo ponitur in materia remota quia aial ibi stat nõ solum pro hominibus: sed etiã pro alijs animalibus: quibus homo non potest conuenire.

Lex ⁊ natura subcontrariarũ talis ẽ: q̃ si vna ẽ falsa reliqua est vera ⁊ nõ ecõuerso. Possunt enĩ ambe sil̃ esse vere in cõtingenti materia. Vnde lex subcontrariarum contrario modo se habet legi contrariarũ. Lex ⁊ natura cõtradictoriarũ talis est q̃ si vna est vera reliqua est falsa ⁊ ecõuerso: in nulla enim materia possunt ambe esse simul vere vel false.

Postq̃ autor determinauit de lege ꝓtrariarũ: hic cõsequẽter determinat de lege subcõtrariarũ in qua sunt plures ꝑtes sicut in lege ꝓtrariarũ. Prima est q̃ due subcõtrarie in nulla materia pñt sil̃ esse false. Cuius rõ est: q̃ si due subcõtrarie pñt simul esse false: due cõtradictorie erunt simul false: vt si iste subcontrarie quidã hõ currit: quidã hõ non currit sint false cũ ad falsitatẽ ꝑticularis sequatur falsitas vlis: ut ad falsitatẽ istius aliquis hõ currit sequat falsitas istius ois hõ currit: ergo due ꝓtradictorie erunt simul false: q̃d est incõueniẽs: ideo si in subcontrarijs aliqua sit falsa reliqua erit vera ⁊ nõ ecõuerso. Primo sciendũ q̃ secunda pars legis subcontrariarũ talis est q̃ due subcontrarie in materia cõtingenti pñt simul esse vere: rõ est nã i materia cõtingẽti p̃dicatũ põt inesse subiecto pro aliq̃ supposito ⁊ pro aliquo nõ inesse sz pro illo supposito cui conuenit verificatur particularis affirmatiua: quia ad veritatem eius sufficit predicatũ ei⁹ inesse subiecto pro vnico supposito: ⁊ pro supposito cui nõ inest verificatur particularis negatiua: q̃ ad veritatẽ eius sufficit predicatũ remoueri ab vnico supposito subiecti: iõ in materia cõtingenti due subcõtrarie pñt simul esse vere: vt iste quidã hõ est cecus quidam homo nõ est cecus. Secũdo sciendũ q̃ in materia naturali ⁊ remota subcontrarie nunq̃ pñt simul esse vere: ratio est quia in materia naturali predicatũ cõuenit omni supposito subiecti: idec negativa semp est falsa ⁊ affirmatiua semp vera: sed in remota predicatũ remouetur a q̃libet supposito subiecti: iõ semp affirmatiua est falsa ⁊ negatiua vera. Ex quo pz q̃ tres sunt partes in lege subcõtrariarũ. Prima est q̃ pñt simul esse false. Secũda est q̃ possunt esse simul vere in materia cõtingenti. Tertia est q̃ i materia naturali ⁊ remota nunq̃ pñt esse vere nec false ⁊ sic semp repugnãt in falsitate: ⁊ hoc cõuenit eis rõne forme sue oppositiõis iõ ptinet formaliter ad legẽ ipsarũ. Mõq̃ repugnãt in veritate ⁊ q̃nq̃ nõ: iõ conuenit ipsis rõne materie nec ptinet formaliter ad legẽ ipsarũ: vñ pz q̃ lex subcõtrariarũ ecõtrario se hẽt ad legẽ cõtrariarũ. Tertio sciendũ q̃ due ꝓtradictorie in nulla materia pñt simul eẽ vere: cui⁹rõ est: q̃ in ꝓtradictorijs denotatur idẽ inesse ⁊ nõ inesse eidẽ: quia idẽ affirmatur ⁊ negatur de eodẽ: sz impossibile ẽ idẽ inesse ⁊ nõ inesse eidẽ: hoc enĩ ẽ primũ ꝑncipiũ oĩm cõplexorũ: iõ contradictorie nunq̃ pñt simul esse vere: sz si vna est vera alia falsa est. Quarto sciendũ est q̃ contradictorie in nulla materia pñt simul esse false: rõ est q̃ si possent sil̃ esse false cũ vnũ cõtradictoriorũ sit ens et aliud nõ ens: sequetur q̃ inter ens ⁊ non ens eẽt dare mediũ sed hoc est impossibile: quia ens continet omnia entia: ⁊ omne aliud ab ente dicitur non ens: ideo contradictorie non possunt sil̃ esse false ⁊ sic habent repugnantiã in veritate ⁊ falsitate sil̃ ⁊ vtrũq̃ ptinet formaliter ad legẽ ipsarũ ⁊ hoc est qõ dicitꝝ q̃ contradictorie magis opponuntur q̃ contrarie ⁊ subcontrarie: q̃ contrarie in veritate opponunt̃: subcontrarie in falsitate solũ subalterne in quantitate solũ. Sed cõtra p̃dicta primo arguitꝝ sic: due ꝓtrarie pñt simul esse fal

se:sed falsitas vlis puenit ex falsitate alicui⁹ pticularis ei⁹: igitur ad falsitatē cōtrariarū oportet q̄ subcōtrarie sint sīl false. Scōo sic:idē nō pōt inesse ⁊ nō inesse eidē nec vere affirmari ⁊ negari de eodē:ꝫ in subcontrarijs semp idē affirmatur ⁊ negatur de eodē:igitur in materia contingēti nō pñt sīl esse vere. Tertio sic:iste sunt vere sīl qōdā ens est bonū qōdā ens nō est bonū: ⁊ tñ sunt in materia nāli: q̄ bonū est ꝓprietas entis:ergo in materia naturali subcōtrarie pñt sīl eē vere qō est cōtra legē earū. Quarto sic: in morte sortis sor. hꝫ sīl esse ⁊ nō esse:igitur duo ꝓtradictoria q̄ꝫ sunt sīl vera. antecedēs pꝫ:q̄ si esset nō esse sibi nō sīl pueniret in eodē instāti sibi cōueniret in diuersis instantibus ⁊ ibi eēt tēpus intermediū in q̄ sor. nec haberet esse nec nō esse ⁊ sic due contradictorie eēnt simul false ⁊ cū hoc sit ipossibile oportet dare primū qō simul habet esse ⁊ non esse. Quinto sic:vnū ꝓtradictorioꝝ est falsum igit alterū est falsū: ⁊ sic pñt sīl esse falsa. ꝓña tenet:q̄ vel alterū est falsum vel nō alterū. Si nō alterū cū nō alterū ⁊ neutrū equipolleāt sequeret q̄ neutrū erit falsum:ꝫ erūt ambo vera. Ad argumēta. Ad primū dicit q̄ ad falsitatē vlis nō sequit falsitas pticularis ei⁹:ꝫ tñmō vnius suarū singulariū: ⁊ licet veritas vni⁹ singularis sufficiat ad veritatē particularis. tñ ad falsitatē singularis nō sufficit falsitas pticularis:q̄ plus requirit ad veritatē singularis q̄ꝫ pticularis. s. predicatū inesse ⁊ nō inesse ꝓ vno ſpposito determinato qō non requirit ad pticulare. Ad scōm dr q̄ licet idē numero inesse ⁊ nō inesse nō possit eidē numero: tñ pōt in esse ⁊ nō inesse eidē in specie ꝓ diuersis ſppositis: ⁊ sic p diuersis ſppositis verificant subcontrarie. Ad tertiū dr:q̄ si capiatur bonū vt ē passio entis ⁊ ꝙuertitur cū ente. ille sunt in materia naturali ⁊ negatiua ē falsa. ꝫ si capiat ut dicit bonitatē moris:illo modo est accidēs respectu ētis: ⁊ ille sunt in materia cōtingēti. Ad quartū dr q̄ in morte sor. ipse hꝫ esse ⁊ nō eē in eodē instāti capto materialiter ⁊ diuerso tñ formaliter: q̄ ut est finis predicati hꝫ in eo esse ⁊ ut ē principiū futuri hꝫ in eo nō esse. ⁊ q̄ non est idē instās formaliter iō esse ⁊ nō esse nō dicunt sīl cōuenire sorti nec ēt oꝫ ibi eē tēpus mediū. Ad quintū dr q̄ alterū vno mō capitur indefinite vt pticulariter: ut tñ valet sicut vnū vel aliq̄: ⁊ sic bene sequitur vnū ꝓtradictoriū est falsum. ergo alterū ut valet ꝓbatio cōsequētie. Alio modo relatiue ut ē relatiuū diuersitatis ⁊ sic cōsequentia non valet nec ꝓbatio eius:quia hoc modo non alterū ⁊ neutrū non equipolent:ideo Lex subalternarū talis est.

¶ Lex ⁊ natura subalternarum talis est quod si vniuersalis est vera particularis est vera ⁊ non econuerso. ſPotest enī vniuersalis esse falsa sua particulari existēte vera: ⁊ si particularis est falsa sua vniuersalis est falsa: ⁊ non econuerso.

Postq̄ autor determinauit de lege cōtradictoriarū q̄ repugnant in qualitate ⁊ quantitate simul, hic consequenter determinat de lege subalternarū: q̄ repugnant in quantitate solū, subalterne enī nō repugnāt in veritate: q̄ possunt simul esse vere. nec in falsitate q̄ possunt simul esse false. nec in qualitate ꝫ iō solū repugnāt in quantitate ꝫ iō inter oēs ꝓpōnes subalterne minume repugnāt siue opponunt rōne cui⁹ autor vltimo determinat de ipis: ⁊ ꝓmo dicit q̄ si vniuersalis ē vera pticularis est vera: ⁊ nō econuerso. Vbi ē primo sciendū q̄ ad veritatē vlis sequitur veritas pticularis sibi subalterne. Cuius sunt due rōnes. Prima q̄ si predicatū vere dicat de q̄libet ſpposito subiecti sicut dicit vlis, etiā vere dicitur de aliq̄ ſpposito subiecti qō sufficit ad veritatē pticularis ꝫ ad veritatē vlis sequit veritas sue particularis. Scōa rō ē:quia si vlis ē vera sua pticulari existente falsa:sequeret q̄ ꝓtradictorie eēnt sīl vere ⁊ sīl false:quia si ista eēt vera:ois hō currit. ⁊ illa falsa q̄dā hō currit, subcōtraria ist⁹. s. q̄dā hō nō currit per legē subcōtrariarū eēt vera. ſꝫ hec aliq̄s hō nō currit cōtradicit ꝓme. s. ois hō currit. q̄ ponebat vera: igit due ꝓtradictorie erūt vere simul. Etiā si illa sit vera:ois hō currit. per legē ꝓtrariarū sua contraria erit falsa. s. nullus hō currit. ſꝫ ista ꝓtradicit illi pticulari:aliq̄s hō currit:iō si ista ponat falsa: ⁊ vlis vera due cōtradictorie erūt sīl false qō ē impossibile: iō relinquitur q̄ si vlis ē vera sua pticularis erit vera. Scōo sciēdū q̄ ad veritatē pticularis nō seq̄t veritas vlis, rō ē q̄: in materia ꝓtingēti predicatū pōt puenire alicui ſppposito: ⁊ tñ nō puenire oib⁹ iō pticularis pōt esse vera: q̄ ad ipam sufficit predicatū vere dici de subiecto ꝓ aliq̄: vlis tñ existēte falsa: iō ex hac veritatē vlis sequat veritas pticularis: nō tñ econuerso. Tertio sciēdū: q̄ ad falsitatē pticularis sequitur falsitas sue vlis. ſRō ē: q̄ si pdicatū nō verificet de aliq̄ ſppposito subiecti: qō requrit ad veritatē pticularis nō verificabitur de q̄libet: sic requrit ad veritatē vlis. igitur si pticularis est falsa: sua vlis est falsa: ꝫ nō econuerso: etiā si pticularis poneretur falsa: ⁊ nō vlis ei⁹: sequeretur q̄ due cōtradictorie eēnt sīl vere: ⁊ sīl false. qō ꝓbaretur eodē modo: sicut ꝓbatū est in prima pte legis subalternarū. Quarto sciēdū q̄ ad falsitatē vlis nō sequit falsitas pticularis. ſRō est q̄: ad falsitatē vlis sufficit predicatū falso dici de aliq̄ ſppposito subiecti: ⁊ ad falsitatem pticularis requrit falso dici de oibus. ſꝫ si falso dicatur de vno: nō oꝫ q̄ falso dicat de oib⁹ aliis: iō ad falsitatē vlis non sequitur falsitas pticularis: ⁊ hoc in materia cōtingenti: quia in materia naturali ⁊ remota si vlis sit falsa etiā ⁊ pticularis: ⁊ per hoc habentur quattuor ptes q̄ sunt ī lege subalternarum. Ex predictis colligitur q̄ ad veritatē vlis affirmatiue pdicatū oꝫ inesse subiecto ꝓ q̄libet ſppposito ⁊ ad falsitatē sufficit q̄ remoueatur ab aliq̄: seu vnico ſppposito. ſꝫ ad veritatē pticularis vel indefinite sufficit predicatū verificari de subiecto ꝓ vnico ſppposito ei⁹ ⁊ ad falsitatē eius oportet ipsum falso dici de q̄lꝫ ſppposito: ⁊ ad veritatē singularis requirit q̄ verificetur de vnico determinato ſppposito: ⁊ ad falsitatem q̄ remoueatur ab eodē. ſꝫ cōtra predicta primo arguitur. Ad positionē vlis no sequit positio pticularis: ut ad positionē aialis nō sequitur positio hois: ergo ad veritatē vlis nō sequitur veritas pticularis. Scōo sic. ¶Nō sequit omne aial preter sortē currit: ergo qō q̄dā aial preter sortē currit. igitur ad veritatē vlis non sequit veritas particularis.

Tertio sic. Ad veritatē huius q̄dā hō ē aial. seq̄tur veritas hui⁹: ois hō est aial ⁊ ad istā: aliq̄s sol lucet, sequit ista: ois sol lucet. igitur ad veritatē pticularis sequitur veritas vniuersalis. Quarto sic in oi bona cōsequētia ꝓsequēs includitur in antecedēte. ſꝫ in falsitate pticularis nō includit falsitas vlis: q̄ in pticulari nō includitur vlis sua: ergo ad falsitatē pticularis nō sequitur falsitas vlis. Quinto sic: vbicūq̄ꝫ subiectū tenetur p equalib⁹ ſppositis, ⁊ vbi ē idē predicatū est eadē causa veritatis ⁊ falsitatis: ſꝫ in vnū sali ⁊ pticulari ei⁹ subiectū tenet p equalib⁹ ſppositis als nō eēnt oppposite igitur hñt eādē causam veritatis ⁊ falsitatis: ergo ad falsitatē vlis seq̄tur falsitas pticularis. Ad argūmēta. Ad pmū dicit q̄ ad positionē vlis incōpleti qō ē supius alicui⁹ inferioris nō sequitur positio sui pticularis. ſꝫ ad positionē vlis cōpleti qō est ꝓpositio vlis: sequit ꝓpositio sui pticularis. ⁊ de isto vniuersali solū ē hic ad ꝓpositū.

Ad scōm dicitur q̄ ibi male capitur pticulare illius ꝓpositiōis vlis: q̄ exceptio nō pōt addi termino capto pticulariter. ſꝫ sic oꝫ capi sua pticularis aliq̄ō aial aliud a sorte currit: ⁊ tūc bene sequit ad suā vniuersalē. Ad tertiū dicit q̄ ſꝫ in illis ꝓpositiōib⁹ ad pticulare sequat vlis: hoc tamē nō est rōne modi enūciādi. ſꝫ tñ grā materie: q̄ nō seq̄tur in oibus. Vñ due prime sunt in materia naturali in q̄ vlis ⁊ pticularis ei⁹ cōpollēt q̄ ad veritatē ⁊ in alijs est vnū solū ſppositū subiecti quare si pticularis ē vera etiā vlis.

Ad q̄rtū dicitur q̄ licet in falsitate pticularis nō includatur formaliter falsitas vniuersalis tamen includitur virtualiter: quia in hoc q̄ predicatū falso dr ꝓ q̄libet ſppposito subiecti includitur q̄ falso dicatur ꝓ aliquo qō sufficit ad falsitatē vniuersalis. Ad quintū dicitur q̄ in vniuer-

sali ⁊ particulari subiectū or de equalibus suppositis: nō tamen eodē modo: qz in vniuersali distribuitur ⁊ tenetur in actu ꝓ oibus suppositis ei⁹: ⁊ in ꝑticulari solū tenetur ꝓ oibus in aptitudine: ⁊ non in actu cum non distribuatur. ⁊ sic patet de lege subalternarū.

¶ Propositionū ꝑticipantiū vtroqz termino ordine econuerso triplex est conuersio. ſ. simplex: ꝑ accīs ⁊ ꝑ cōtrapōnē.

Postqz autor determinauit supius de oppositiōe q̄ est passio ꝓpositionū ꝑticipantiū vtroqz termino ordine. Hic cōsequēter determinat de conuersione q̄ est passio ꝓpositionū ꝑticipantiū vtroqz termino ordine econuerso. ⁊ qz conuersio dicitur analogice. i. fm prius ⁊ posterius de suis speciebus: ideo autor nō diffinit eā in cōi: sed diuidit ⁊ postea diffinit eā in suis specieb⁹. hic tñ videndū est de rōne eius in cōi. Primo sciendū q̄ cōuersio accipitur dupliciter. vno modo generaliter ꝓ quacūqz mutatione rei de vno in aliud sicut est cōuersio de bono in malū: vel conuerſio aque in vinū: ⁊ sic dicitur tā de cōuersione terminorum q̄z rerū ⁊ propositionū. Alio modo capitur specialiter solū ꝓ mutatiōe vnius ꝓpositionis in aliā q̄ est conuersio ꝓpositionū: ⁊ sic est proprietas ꝓpositionū que conuertuntur ⁊ sic cōsideratur hic: ⁊ non primo modo. Scōo sciendū q̄ cōuersio ꝓpositionū adhuc accipitur tripliciter: vno mō cōiter ꝓ oi mutatiōe vnius ꝓpositionis in aliā: ⁊ sic cōtinet sub se cōuersionē in terminis: ⁊ conuersionē in oppositā q̄litatē q̄ cōuenit ꝓpōnibus de ꝓtingēti ad vtrū libet ut dicēdo sortē currere ē ꝓtingēs: ergo sortē nō currē ē ꝓtingēs. Scōo mō capit⁹ min⁹ cōiter ꝑut ē mutatio ꝑdicati in subiectū: ⁊ econuerso sue ibi sit bona cōsequētia siue nō. Tertio capit⁹ ꝓprie ꝑut ē mutatio ꝑdicati i subiectū: ⁊ ecōtra cū bona ꝙsequētia vni⁹ ꝓpositiōis ad aliā. vnde qz mutatio situs terminorum cū qua est bona ꝙsequētia dicitur debita. alia aūt vbi nō ē bona ꝙsequentia dicitur indebita mutatio. nō cōuersio magis ꝓprie significat mutationē sit⁹ terminorum ꝓpositiōis cū bona cōsequētia vni⁹ ꝓpositiōis ad aliā q̄z significat aliā mutationē ⁊ solū hoc tertio mō sumit hic cōuersio. Tertio sciendū q̄ cōuersio sic diffinitur. Conuersio est ꝓpōnū vtroqz termino ꝑticipantiū ordine ecōuerso vnius ad aliā formalis cōsequētia. In qua diffinitiōe ponitur formalis ꝙsequētia loco generis. ipsa enī est supi⁹ ad argumētationē cōuersionē ⁊ ad alias simplices cōsequētias: ⁊ ē formalis cōsequētia q̄ tenet in oībus terminis simili forma arguēdi retēta. Deinde ponitur ꝓpōnum vtroqz termino ꝑticipantiū ad differētiā ꝙsequentie ꝓpositionū q̄ nō sunt vtroqz termino ꝑticipātes sicut est in entimate vel exēplo. ponitur ordine ecōuerso ad differētiam ꝙsequētie ꝓpōnū q̄ sunt vtroqz termino ꝑticipātes eodez ordine: sicut ē ꝙsequētia inter subalternas vel inter eqpollētes. Ex q̄bus patet q̄ in qualibet cōuersiōe cū sit quedaz ꝙsequētia requirunt⁹ due ꝓpōnes: ⁊ prima ē cōuersa ⁊ ē antecedēs respectu alteri⁹. scōa nō dicitur ꝙuertēs ⁊ est consequēs ad aliā. Quarto sciendū q̄ ꝓpositionū cathegoricarū vtroqz termino ꝑticipantiū ordine ecōuerso triplex est ꝙuersio simplex per accidēs ⁊ per cōtrapositionē: cuius diuisiōis sufficiētia sic habetur. qz oīs ꝙuersio est ꝙsequētia vnius ꝓpōnis ad aliā cū mutatione situs terminorum. vel ergo in illis ꝓpōnibus termini hñt cōtrariā positionē sic q̄ in vna ponant⁹ finite et in alia infinite: vel habēt simulē positionē sic q̄ eodē modo tenent⁹ in vtraqz: si primū sic est cōuersio per ꝓtrapositionē. si secūdū sic est dupliciter vel vna ꝓpositio sequitur imediate ⁊ cōuertit⁹ ad aliā: ⁊ sic est cōuersio simplex: vel nō ꝙuertit⁹ sz solū ex ꝙsequēti sic est cōuersio per accidēs in qua ꝙuertēs nō sequit⁹ imediate ad cōuersam sz per alterā. ſ. rōne vnius ꝓpōnis q̄ sequit⁹ primo ad cōuersam ad quā sequitur sua cōuertēs sicut inferi⁹ patebit. Sed ꝓtra predicta primo arguit⁹. Cōuersio dicitur mutatio ꝑdicati in subiectū. sz predicatū cū bēat rōnē forme non pōt mutari in subiectū qđ habet rōnem materie: ergo cōuersio nō est possibilis: nec est passio propositionū. Scōo sic: cōuersio est mutatio situs terminorum ꝓpositionis igitur debet dici passio terminorum ⁊ nō ꝓpositionū. Tertio sic: ꝙuersio nō est aliqua argumētatio cū in ipsa non sit medium ⁊ tamē in oi argumentatiōe est aliqđ medium: igitur cōuersio non est cōsequētia formalis. Quarto sic: homo ⁊ risibile ꝙuertuntur: ⁊ non cōuertunt⁹ per aliquā harū specierū cōuersionis: igitur male ponuntur tñ tres spēs cōuersionū. Quinto sic: Aristo. sufficienter determinās de cōuersionibus nō posuit cōuersionē per cōtrapositionē: igitur hic male ponitur inter spēs cōuersiōis. Ad argumenta. Ad primū dicit⁹ q̄ cōuersio est possibilis cū oēs ei⁹ cause sint possibiles: ⁊ licet predicatū formaliter sub intentione predicati non possit mutari in subiectū: tñ q̄tū ad illō quod ē bene mutatur in subiectū ⁊ ecōtra. Ad fm dicit⁹ q̄ ꝙuersio debita q̄tū ad rōnē a qua sumitur nomē cōuersionis dicitur mutatio situs terminorum. dicitur enī cōuersio q̄ simul versio subiecti in predicatū ⁊ ecōtra. ⁊ scōm hoc i suo nomine nō est bona ꝙsequētia: sed q̄tū ad id cui nomē imponitur ē cōsequētia cū mutatione terminorum: ⁊ talis cōsequētia est passio ꝓpositionū: ⁊ nō terminorum: ⁊ adhuc mutatio terminorum nō cōuenit terminis fm se sed ut sunt in ꝓpositione: ideo ē passio ꝓpositionis sibi cōueniēs rōne terminorum. Ad tertiū dicitur q̄ licet cōuersio non sit aliqua argumētatio tamen non sequitur q̄ non sit ꝙna formalis: quia cōsequentia est quoddā superius ad argumētationem ⁊ simplices cōsequentias cuiusmodi sunt conuersio ⁊ equipollentia. Ad quartū dicit⁹ q̄ hō ⁊ risibile inter se cōuertuntur per cōuertibilitatē ⁊ non per cōuersionē: sic enī differūt cōuersio ⁊ cōuertibilitas ⁊ cōuertentia: qz cōuertibilitas ē passio terminorum cōuertibiliū qui de se inuicē vniuersaliter verificantur. sz cōuertētia est passio relatiuorum q̄ ad inuicez referuntur ut sunt ꝑ filius. ⁊ cōuersio est passio ꝓpōnū.

Ad q̄ntū dicit⁹ q̄ Aristoteles cōsiderat conuersionē ut est ꝓncipiū reductiuū sillogismorum impfectorum ad ꝑfectos: ⁊ qz cōuersio per cōtrapositionē ad hoc non deseruit: qz in ipsa non manēt idē termini simpliciter qui tñ debent remanere in reductione sillogismorum: nō illā nō enumerauit Aristoteles inter conuersiones: sed ꝙdē. hi. ꝙsiderauit cōuersionē ut est passio ꝓpositiōis. ⁊ cōuersio per cōtrapositionē est que dā passio eius: ideo ipsam cū alijs enumerauit: inde etiā ꝓuenit q̄ autor ibi determinauit de cōuersione in ꝓmo tractatu vbi cōsiderat de enūciatiōe: ⁊ Aristoteles de conuersione in libro priorum determinat: vbi ꝙsiderat de sillogismis.

¶ Simplex cōuersio est qñ de predicato fit subiectū. ⁊ de subiecto predicatū manēte eadē qualitate ⁊ quātitate propōnis ⁊ hoc modo cōuertitur vlis negatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua: ut nullus homo est lapis: nullus lapis est homo. Quidā homo est aīal: quoddā animal est homo.

Postqz autor ꝑmisit diuisionē ꝓdictā. hic ꝙsequēter determinat de mēbris ei⁹. ⁊ qz in ꝓdictione simplici ⁊ ꝑ accīs manent idē termini ⁊ fm rē ⁊ vocē. ⁊ i ꝓdictione ꝑ cōtrapositionē solū manēt fm vocē: ⁊ variant fm significationē iō ꝑ⁹ determinat de ꝓdictione simplici ⁊ ꝑ accīs q̄z de alia: ⁊ qz i ꝓdictione simplici ē solū mutatio sit⁹ terminorum ⁊ non mutantur q̄ntitas nec q̄litas ꝓpōnis: ⁊ i ꝓdictione per accīs ē mutatio q̄ntitatis cū mutatiōe sit⁹ terminorum: iō prim⁹ agit de ꝓdictione simplici q̄z ꝑ accīs. Primo sciēdū q̄ ꝓdictio simplex ē mutatio ꝑdicati i subiectū: ⁊ ecōtra: manente eadē q̄ntitate ⁊ q̄litate: in q̄ diffinitiōe ponit⁹ mutatio loco generis. deide ponit⁹ ꝑdicati subm ⁊ ecōtra: ad dīam ꝓdictionis ꝑ ꝓtrapositionē vbi nō mutat⁹ simplr ꝑdicatū i subm sz mutant⁹ termini finiti in termios infinitos: ⁊ sic variant fm significata. Deide ponit⁹ manēte eadē q̄litate ⁊ q̄ntitate ad dīaz ꝓdictionis per accīs vbi ē mutatio q̄ntitatis ꝓpōnis nō tñ remanet hic eadē q̄litas vl q̄ntitas i numero: qz ꝓdictēs ⁊ ꝓdicta numero differūt: sz solū manet eadē in spē. Scōo sciēdū q̄ ista cenūsio dicit

simplex duplici de cā. Primo q̄ ibi ē simplex mutatio p̄dicati in subiectū sine mutatiōe q̄ntitatis vt̄ terminoꝝ finitorū i infinitos terminos sicut in q̄uersiōe p̄ positionez q̄ nō est simplex mutatio sz ē mutatio ꝓplectēs plures mutationes. Scōa cā ē q̄ i hac q̄uersiōe ꝓpō q̄uersa p se p̄mo. i. ꝼz se totā q̄uertit: ⁊ nō gr̄a ptis: sicut i q̄uersiōe p accidēs: vbi vlis nō ꝼm se totā q̄uertit: sz ꝼm suā ptem̄ularē. ⁊ inde est q̄ in ista q̄uersiōe vna ꝓpō simplex q̄uertit in aliā. ⁊ iō in q̄uersiōe simplici est p̄ña q̄uertibilis: q̄ sicut q̄uertēs sequit ad q̄uersam: ita ecōuersio q̄ō tm̄ nō fit in q̄uersiōe p accidēs vbi licet ptem̄ularis q̄uertēs sequat ad vlem: nō tm̄ ecōtra: vt licet sequat omis hō est aīal: ergo quoddā aīal ē hō: nō tm̄ ecōtra. Tertio est sciēdū q̄ ꝼm q̄uersionē simplicē q̄uertit ptem̄ularis affirmatiua. q̄ō sic ꝓbat: q̄ bn̄ seq̄tur q̄daz hō est aīal: ergo quoddā aīal ē hō: ⁊ ibi est mutatio p̄dicati in subiectū ⁊ ecōtra: igitur ibi est bona q̄uersio. añs p̄z: q̄ si ista sit vera quidā hō ē animal. o3 q̄ aliq̄d idē sit hō ⁊ animal. tūc signet illud idē q̄ō sit hō ⁊ animal: ⁊ vocetur so2. ⁊ arguit sic p̄ sillogismū expositoriū. i. ex singularib⁹ factum. so2. est hō: so2. ē animal. ergo quoddā animal ē hō. ⁊ sic ista quoddā animal ē hō seq̄tur ad illā. s. quidā hō est animal. ad quā sequūtur p̄misse illi⁹ sillogismi expositorij. Quarto sciēdū q̄ ista q̄uersiōe etiā q̄uertitur vlis negatiua. q̄ō ꝓbatur sic: q̄ bn̄ seq̄tur: null⁹ hō est lapis. ergo nullus lapis est hō: q̄ omis p̄ña est bona in q̄ expositio ꝓsequentis seq̄tur oppositū añtis: sz sic ē de ista: q̄ ad istā q̄ est ꝺictoria p̄ñtis q̄dam lapis est hō. seq̄tur ista. q̄dam hō est lapis p q̄uersionē simplicē ptem̄ularis affirmatiue iā ꝓbatā ⁊ illa est oppositū añtis. ergo p̄ma p̄ñtia fuit necessaria. Et pōt aliter sic argui: si nō seq̄tur null⁹ hō est lapis. ergo nullus lapis ē hō oppositū p̄ñtis stabit cū añte: sz ad ipsum seq̄tur ꝺictoriū añtis: ergo due ꝺictorie stabūt simul in veritate q̄ō est impossibile. igitur o3 p̄mā p̄ñam fuisse necessariā. Sz ꝓtra ꝓdicta p̄mo arguit. In oi cōuersiōe est mutatio p̄dicati cū mutatiōe subiecti ergo in q̄libet cōuersiōe sunt plures mutationes: ⁊ p cōsequens nulla est mutatio simplex siue conuersio. Scōo sic: hec ē cōuersio simplex: sortes ē hō. igitur quidā hō est so2. ⁊ tm̄ ibi nō remanet eadē q̄ntitas cum p̄ma sit singularis ⁊ secūda sit ptem̄ularis: igitur in cōuersiōe simplici nō manet eadem q̄ntitas. Tertio sic. Nullus hō est species. igitur nulla species est hō. nō seq̄tur cū añcedēs sit verū ⁊ p̄ñs falsū: cū cōtradictoriū cōsequētis sit verū. s. aliqua spēs est hō: igitur vlis negatiua nō bn̄ cōuertitur simpliciter. Quarto sic: nō seq̄tur nullus senex erit puer ergo nullus puer erit senex. cū añs sit verū ⁊ cōsequēs falsū igitur cōuersio simplex vniuersal⁹ negatiue nō ē bona p̄ña.

Quinto nō seq̄tur: q̄dam lapis est in muro: ergo q̄dam murus ē in lapide. igitur ptem̄ularis affirmatiua nō cōuertit simpliciter. Ad argumēta. Ad p̄mū dī q̄ iz in q̄uersiōe simplici sint due mutatiōes in numero q̄ntū ad terminos p̄pōnis tm̄ est vna tm̄ in spē. s. mutatio situs terminoꝝ: ⁊ nō est cōplectēs plures mutatiōes spē sicut ē in aliis cōuersionib⁹. Ad scōm dī: q̄ in illa cōuersiōe nō manet eadem q̄ntitas q̄ntū ad modū enūciandi: tm̄ manet eadē virtualiter q̄ntū ad id p quo verificant⁹ ille ꝓpōnes: q̄ sicut singularis p vnico supposito verificat⁹ ita ⁊ ptem̄ularis ⁊ indefinita rōne cui⁹ de singularib⁹ ptem̄ularib⁹ ⁊ indefinitis idē ē iudiciū q̄ntū ad cōuersiōes. Ad tertiū dī q̄ illa: nullus hō est spēs o3 sic cōuerti: nulla spēs est aliquis hō ad hoc q̄ hō in secūda euidenter teneatur p suppositis sicut in p̄ma.

Ad quartū dī q̄ ille due. s. nullus senex erit puer ⁊ null⁹ puer erit senex p̄nt capi in sensu cōposito: ⁊ tūc ē sens⁹. nullus senex sub forma senis erit puer ⁊ sic ambe sunt vere et p̄nt capi in sensu diuiso ⁊ est sensus talis: nullus senex q̄ntū ad id q̄ ē erit puer: ⁊ sic p̄ma ē falsa sic ⁊ scōa q̄ ibi senex supponit p oib⁹ senib⁹ p̄ntibus ⁊ futuris: rōne verbi de futuro: ⁊ p oibus illis distribuitur: mō de aliquo futuro sene qui forsan cras nascetur verē ē dicere q̄ erit puer. Ad quintū dī q̄ illa nō cōuertitur sic quidā lapis est in muro. ergo quidam murus ē in lapide: sed debet sic cōuerti: ergo quoddā ens i muro est lapis q̄ p̄dicatū p̄me nō est mur⁹ sed ens in muro. ⁊ similiter etiaz dicitur de istis: quidā oculus est in capite: quoddam vinum est in dolio.

¶ Cōuersio p accidēs est q̄n de predicato fit subiectū ⁊ de subiecto predicatū manēte eadem qualitate sed mutata quantitate: ⁊ sic cōuertitur vlis affirmatiua in ptem̄ularem affirmatiuam: ut oīs hō ē aīal: quoddā animal est hō. Et vlis negatiua in ptem̄ularē negatiuā: ut nullus hō est asinus: quidam asinus est homo.

Postq̄z auctor determinauit de cōuersione simplici in qua solū est mutatio p̄dicati in subiectū ⁊ ecōtra. hic cōsequenter determinat de cōuersione p accidens in qua sunt due mutatiōes. s. p̄dicati in subiectū ⁊ q̄ntitatis: ipsam sic diffiniēs: cōuersio est trāspositio p̄dicati in subiectū ⁊ econtra: manente eadē qualitate sed mutata q̄ntitate. Cuius diffinitiōis est eadem explicatio sicut p̄cedētis p̄ter hoc q̄ hic ponit mutata q̄ntitate ad differētiā q̄uersiōis simplicis.

Primo sciendū q̄ hec cōuersio dicatur p accidēs: q̄ p ipsam nō conuertitur ꝓpositio ꝼm se totam ⁊ p se primo sed gratia partis. s. secundū suā ptem̄ularem vt hec omnis hō est animal: ergo quoddam animal est hō: p̄ma nō cōuertitur nisi rōne sue ptem̄ularis. s. quidā hō ē animal. que conuertitur simpliciter in aliā ⁊ nō cōuertit ꝼm se totā: hoc ē ꝼm oēs suas singulares: ctiā illa conuertēs seq̄tur ad ipsam secūdum partē ei⁹ ⁊ nō p se primo. mō id q̄ conuenit alicui ꝼm partē sibi cōuenit p accidens: ⁊ p alterū: ideo talis conuersio p accūs notat. Scōo sciēdū q̄ ꝼm hāc conuersionē debite conuertitur vlis affirmatiua in particularē affirmatiuam. probatur: q̄ hec ē bona p̄ña cū trāspositiōe subiecti ⁊ p̄dicati. omnis homo est animal: ergo quoddā aīal ē homo. ergo ibi est debita cōuersio cū cōuersio sit formal⁹ cōsequentia vnius ꝓpōnis ad aliā cū mutatiōe p̄dicati i subiectū: antecedens p̄bat: q̄ ad istā oīs homo est animal sequitur ista quidā hō ē animal. p legē subalternaz. ⁊ vltra seq̄tur quidā hō est animal. ergo quoddā animal ē hō per cōuersionem simplicē: ergo de primo ad vltimū seq̄tur oīs hō est animal: ergo quoddā animal ē hō p illā regulā cōsequētiarū. quicq̄d seq̄tur ad p̄ñs bone cōsequētie seq̄tur ad antecedens ⁊ talis cōsequētia vocat de p̄mo ad vltimū: et sic vlis affirmatiua bn̄ cōuertitur p accidēs: nō tm̄ pōt conuerti simpliciter: q̄ argueret a nō distributo ad distributū a ꝓte p̄dicati p̄me ꝓpōnis q̄ nō distribuitur in p̄ma: eo q̄ est p̄dicatū ꝓpōnis affirmatiue ⁊ tm̄ distribueretur in secūda cū esset subiectū ꝓpositionis vlis. Tertio sciendū q̄ p cōuersionē p accidēs debite q̄uertitur vlis negatiua in particularē negatiuā. patet q̄ hec est bona p̄ña cū transpositione terminoꝝ: null⁹ hō est lapis: igitur quidā lapis nō est hō: igitur vlis negatiua bn̄ cōuertit⁹ p accidēs. añs p̄z: q̄ bn̄ seq̄tur: null⁹ hō est lapis: ergo null⁹ lapis ē hō p conuersionē simplicē ad quā seq̄tur: q̄dā lapis nō est hō: nō seq̄batur ad p̄mā: ⁊ ibi est bona p̄ña. Ite si nō sequatur nullus hō est lapis: ergo quidā lapis nō est hō. oppositū p̄ñtis stabit cū añte in veritate. s. oīs lapis est hō. sed ad ipsam sequitur quidā homo est lapis p cōuersionē per accidēs vniuersal⁹ affirmatiue. sed illa est cōtradictoria añtis. igit due cōtradictorie stabūt simul in veritate q̄ō ē impossibile. ⁊ sic militer posset ꝓbari cōuersio p accidēs vlis affirmatiue.

Quarto sciēdū q̄ ut supponit in hac ꝓbatiōe vltia in oī mala p̄ña oppositū p̄ñtis stabit in veritate cū añte. Cui⁹ rō ē q̄ in oi mala p̄ña añs pōt esse verū cōsequēte existēte falso. ⁊ ideo oppositum p̄ñtis ipsius pōt stare in veritate cū añte. vñ p̄ña nō dī mala nisi q̄ p̄ñs ei⁹ nō includitur in añte. sed pōt esse falsum añte existente vero: ideo suum oppositū pōt esse verū cū añte talis cōsequētie: ⁊ ecōtra in bona p̄ña: vnde ex vero nunq̄z seq̄tur falsuz licet ex falso q̄libet sequatur verū. Ex q̄b⁹ patet q̄ vlis affirmatiua ⁊ vlis negatiua bn̄ cōuertunt⁹ p accidēs. sed nulla ptem̄ularis pōt cō

uerti p accidens: qz si sic ꝙuerteretur in vniuersalē. sed ad ꝑticularē nūq̄ sequitur formaliter sua vlis: iō ꝑticularis nunq̄ cōuertitur p accīs. Sed cōtra ꝑdicta ꝓmo arguit. q̄ litas rei ꝙsequitur quātitatē ei⁹ igitur mutata quātitate mutabitur q̄litas. ergo in ꝙuersiōe p accidēs nō manet eadem q̄litas mutata quātitate. Scōo sic: nō sequitur oīs hō videt lapidē: igit quidā lapis videt hoiem. ergo vlis affirmatiua nō bñ cōuertitur p accidēs. Tertio sic nō sequitur oīs hō ē mortuus: ergo q̄dā mortuū ē hō cū añcedēs ꝓsitesse verū ꝓñte existēte falso. ergo vlis affirmatiua nō bñ cōuertitur p accidēs. Quarto sic: nō seq̄tur nullus hō ē mulier: ergo q̄dā mulier nō est hō igitur contra[illegible]rsionē vlis negatiue. Quinto sic: non seq̄tur nullū animal ꝓter hoiem est rōnale: ergo quoddā rōnale nō est animal ꝓter hoiem: igitur vlis negatiua nō ꝺz ꝙuerti p accidēs. Ad argumēta. Ad ꝓmū ꝺr q̄ mutata quātitate in nūero mutatur q̄litas fm numerū: qz q̄litas seq̄tur quātitatē ineſſe numerali: sed mutata quātitate in ſpē non mutatur qualitas in specie: qz fm suū esse ſpecificum nō seq̄tur quātitatē. Et de ista est hic ad ꝓpositū. Ad fm dicitur q̄ illa nō bñ ꝙuertit: ſz ꝺz sic cōuerti oīs hō videt lapidē: ergo quoddā videt lapidē est hō. est enim regula in ꝙuersionib⁹ q̄ q̄n in ꝓpone ponitur verbū ꝺr adiectiuū p copula ꝓncipali añcz ꝙuertatur ꝓpō illud resoluēdū est p est: et suū ꝓticipiū ꝺz illud ꝓticipiū accipi in ꝑdicato et reduci ad ſubiectū ꝙuertētis aliter nō fieret de ꝑdicato ꝓme ſubiectū secūde. Ad tertū ꝺr q̄ illa nō bene ꝙuertitur: qz in ista oīs hō est mortuus: hō ſupponit p ꝓsentibus et ꝓteritis simul. rōne illi⁹ ꝓteriti mortuus. et in alia tenetur p ꝓsentibus tm̄: et nō ampliatur sed debet sic cōuerti omnis hō est mortuꝰ: ergo quoddā mortuū est vel fuit hō. vñ habendū est ꝓ regula q̄ termini ꝙuertēdi et ꝙuerſe debēt teneri eque ample et eq̄ ſtricte. i. ꝓ equalibus ſuppositis: aliter ille nō eſſent ꝓticipātes vtroq̄z terminoꝝ: ideo ista sic cōuertitur omnis hō est generādus. ergo quoddā generādum est vel erit hō: et debz poni verbū futurū vt hō ſtet in secūda p futuris sicut in ꝓma. Ad q̄rtū dicitur q̄ illa debet sic cōuerti. nullꝰ hō ē mulier: ergo q̄dā mulier nō ē aliąs hō. et ponitur aliąs hō vt hō ſtet in secūda p viris tm̄ sicut in ꝓma. Ad quintū dicitur q̄ illa male ꝙuertitur ſz debz sic ꝙuerti: nullū animal ꝓter hoiem est rōnale. ergo quoddā rōnale nō est animal aliud ab hoie resoluēdo ꝓter p aliud et ab. et sic debet fieri in oībus exceptiuis. de istis tm̄ et reduplicatiuis et excluſuis habet videri in paruis logicalib⁹: quomodo in speciali cōertantur: et sic patet de cōuersione per accidens.

¶ Conuersio p cōtrapositionē est facere de ſubiecto ꝑdicatū: et de ꝑdicato ſubiectū manente eadem qualitate et quātitate: ſed terminis finitis in terminos infinitos mutatis/ Et hoc modo conuertitur vniuerſalis affirmatiua et ꝑticularis negatiua: ut omnis homo ē animal: omne nō animal est nō hō: et q̄dam hō nō est lapis: quidā nō lapis nō est nō hō. vñ verſ⁹/ Feci ſimpliciter cōuertitur eua p acci. Asto p contra sic fit ꝙuersio tota. Asſerit a negat e ſz vlter ambe. Asſerit i. negat o ſz ꝑticulariter ambe. A. id est vlis affirmatiua. E. i. vlis negatiua. J. i. ꝑticularis affirmatiua O. i. ꝑticularis negatiua/ Et sciendū q̄ ſignum in ſubiecto ꝓpositionis q̄ debet cōuerti q̄cūq̄z sit illud debet poni ſupra totū predicatū et reducere totū ad ſubiectū.

Preterea eadem est conuersio et indefinite et ſingularis et particularis.

Postq̄z determinatū est de cōuersione ſimplici et p accidēs vbi termini mutant ſolū fm ſitū. hic cōſequenter ꝺr de cōuersione p cōtrapositionē vbi termini mutantur ſecundū ſitum et ſignificata ſimul ipſam sic diffiniēs. Cōuersio p cōtrapositionē est mutatio ſubiecti in ꝑdicatū et ecōuerſo manēte eadem qualitate et quātitate: ſed mutatis terminis finitis in terminos infinitos: cuius diffinitiōis ſimilis est explicatio: ſicut precedētū: niſi quia ibi ponitur mutatis terminis finitis in terminos infinitos ad differētiam cōuerſionis ſimplicis et per accidēs. Primo sciēdum q̄ terminus finitus et infinitus cōtradicūt ideo dicuntur habere contrariā positionē et nō ſimlē. et quia in ista cōuersione termini finiti mutātur in terminos infinitos hītes cōtrariā positionē terminis finitis: ideo talis ꝙuersio dicitur p cōtrapositionē. vñ quia terminus finitus et infinitus cōtradicunt vt dictū est: et quāto vnū cōtradictoriorū est cōmunius et de pluribus dicitur tāto ſuum cōtradictoriuꝫ est minus cōmune et de paucioribus dicitur: ideo quāto terminus finitus ē cōmunior et generalior tāto terminus infinitus est ſpecialior: vt patet p exemplū animal enim est cōmunius q̄z hō et ecōtra: nō hō est cōmunius q̄z nō animal: qz dicitur de oībus alijs ab animali: et cū hoc de alijs animalibus ab homīe: et nō animal ſolū dicitur de alijs ab animali. Secūdo sciēdū q̄ p istā cōuersionem debite cōuenitur vniuersalis affirmatiua. patet quia hic est bona cōſequētia oīs homo ē animal: ergo oē nō animal est nō homo. igitur vniuersalis affirmatiua cōuertitur in vniuersalem affirmatiuam per cōtrapositionem antecedēs patet: quia bene ſequitur omnis homo est animal: igitur omnis homo nō est nō animal: qz animal et nō animal cōtradicūt: et vltra: omnis homo non est nō animal igitur omne nō animal nō est homo per conuersionem ſimplicem vniuersalis negatiue. et vltra: omne nō animal nō est homo: ergo omne nō animal ē nō homo quia homo et nō homo cōtradicūt: ideo de quocūq̄z verificatur hō negatur nō hō: ergo de ꝓmo adultimū ſequitur oīs homo est animal: ergo omne nō animal est nō homo. Aliter etiam posset ꝓbari: quia sicut animal est ſuperius ad hominem. ita nō homo ad nō animal ratiōe infinitationis vt dictum est: ideo ſicut animal vniuerſaliter verificatꝰ de homine: ita nō homo de nō animali. Tertio sciēdum q̄ particularis negatiua debite cōuertitur per cōtrapositionē patet: quia bene ſequitur quidā hō nō est lapis: ergo q̄dam nō lapis nō est nō hō. et sic ibi est debita cōuerſio. añcedēs patet: quia bene ſequitur: quidam hō nō est lapis: ergo quidā hō est nō lapis quia lapis et nō lapis cōtradicūt et vltra: quidā hō nō est lapis: igitur quidā nō lapis est hō. p cōuersionē ſimplicē ꝑticularis affirmatiue. et vltra: q̄dam nō lapis ē hō: igitur quidā nō lapis nō est nō hō qz homo et nō homo cōtradicūt: ergo ꝺe ꝓmo ad vltimū bene ſequitur: quidā hō nō ē lapis: ergo quidā nō lapis nō est nō hō. et sic ꝑticularis negatiua bene cōuertitur p cōtrapositionē: nō tm̄ cōuertitur ſimpliciter nec p accidēs: quia ibi argueretur a nō diſtributo ad diſtributū ex ꝑte ſubiecti ꝓme qđ in ꝓma nō diſtribuitur: cū ſit ſubiectū ꝓpositiōis ꝑticularis: et tm̄ in ſcōa diſtribueretur: cū eēt ꝑdicatum ꝓpōnis negatiue. Quarto sciēdum q̄ circa cōuerſiones ꝑdictas auctor ponit duo notabilia in tertu. Primū ē q̄ ſignū poſitū in ſubō ꝓpōnis que debet cōuerti debet poni ſupra totum ꝑdicatū eius: et illud aggregatū debet poni in ſubō cōuertētis: et hoc est intelligēdū de cōuerſiōe ſimplici et p cōtrapositionē vbi manet eadē quātitas et idē ſignū: et nō de conuersione p accidēs vbi mutatur quātitas. Scōm notabile ē q̄ eadē est conuersio particularis indefinite et ſingularis. Rō est: quia ſicut ſingularis ꝓ vnico ſuppoſito verificatur: ita et particularis et indefinita: ideo de ipſis idem est iudicium q̄z tū ad cōuerſiōes. vñ ex predictis patet q̄ vniuerſal affirmatiua cōuertit p accidēs et p ꝓpositionē ſimul: et vlis ne-

gatiua simpliciter ꝛ p accidēs. Sz ꝑticularis affirmatiua solū ꝙuertit simpliciter: ꝛ ꝑticularis negatiua solū p ꝯpositionē. ꝛ p hoc hñtur oēs ꝙuersiones. vñ versus. Simplr feci ꝙuertit sua p acci. Alto p ꝯ sic fit ꝙuersio tota. Sz ꝯ ꝑdicta arguit ꝑmo: termini finiti ꝛ infiniti nō sunt idē termini: igit in ꝙuersiōe p cōtrapositionē nō remanēt idē termini: igit ibi nō fit de subiecto ꝑdicatū nec ecōtra. Scōo sic: sicut se hz hō ad aial: ita nō hō ad nō aial. qz sicut se hz affirmatio ad affirmationē: ita se hz negatio ad negationē. sed hō nō pōt vlr dici de aial: ergo nō hō nō pōt dici vliter de nō aial: igit hec ē mala ꝙuersio: ois hō ē aial: ergo oē nō aial ē nō hō. Tertio sic: si ꝑticularis negatiua ꝙuertatur per ꝯpositionē arguetur a nō destributo ad distributū a parte subiecti ꝙuerse: qđ distribuetur in scōa ꝛ nō in ꝑma: igitur talis ꝙuersio: ꝑticularis negatiue nō valet. Quarto sic: hec est bona ꝙuersio: aliqs hō est ſor. igitur ſor. ē hō: ꝛ tñ signū subiecti nō dz addi ꝑdicato ꝙuerse: qz termino singulari nō dz addi signū: igitur signū positū in subō nō semp dz addi ꝑdicato in ꝙuersiōe simplia. Quinto sic: due singulares diuerse q̄litatis ꝓdicūt nō aūt due ꝑticulares. ergo de ꝑticularib⁹ ꝛ singularib⁹ nō ē idē iudiciū. Ad argumēta.

Ad ꝑmū dr qꝫ in ꝙuersiōe p ꝯpositionē nō manēt idem termini ſm significatū ꝛ modū significādi: manēt tñ idē termini ſm vocē: qz in termino infinito icluditur tota vox termini finiti: ió fit de ꝑdicato subiectū ſm qđ: ꝛ ille ꝓnes sunt vtroqz termio ꝑticipātes. Ad scōm negatur maior qz hō est inferi⁹ ad aial: ſz nō hō est supi⁹ ad nō aial: ió nō se habent ſilr ꝛ illa auctoritas fiē se hz intelligit in ꝙuertibilib⁹ ꝛ nō int inferi⁹ ꝛ supi⁹. Ad tertiū dr qꝫ in hac ꝙuersiōe subiectū ꝙuerse nō manet simplr ꝛ ſm significatū eius ió nō ē idē qđ distribuitur in ꝑdicato cōuertētis: ꝛ in subiecto cōuerse est nō distributū: quare nō arguitur a non distributo ad distributū. Ad q̄rtū dr qꝫ illud notabile solū intelligit qñ ꝑdicatū cōuerse ē termin⁹ cōis cui bñ pōt addi signū: nō aūt qñ est termin⁹ singlaris. Ad quintū dr qđ ſz de ꝑticularib⁹ ꝛ singlarib⁹ nō fit idē iudiciū q̄tū ad oppositionē: ē tñ idē iudiciū q̄tū ad cōuersionē.

De propositione ipothetica.

Propositio ipothetica ē illa q̄ habet duas cathegoricas ꝓncipales ꝑtes sui: ut si hō currit hō mouetur. Et dicitur ipothetica ab hipos qđ est sub et thesis qđ est positio: q̄si supposita vna pars supponit alteri. Propositionis ipothetice: alia cōditionalis: alia copulatiua: alia disiunctiua.

Postq̄z superius determinatū est de ꝓpone cathegorica q̄ est simplex enūciatio ꝛ de qua principaliter in hoc tractatu intenditur. hic ꝙnter auctor determinat de ꝓpone ipothetica q̄ cōponitur ex pluribus cathegoricis: ꝛ sequit cathegoricā sicut cōpositū sua cōponētia: ipsam sic diffiniens. Propositio ipothetica est illa q̄ habet duas cathegoricas ꝙiūctas p aliquā cōiūctionē vl p aliqđ sibi equales. Pro quo sciēdū ꝓmo qꝫ in hac diffinitiōe p hoc relatiuū: illa intelligit gen⁹ diffiniti. i. ꝓpō q̄ hz modū gñis respectu ipothetice: ꝛ residuū ponit ad differētiā ꝓpōnis cathegorice. vñ ponit q̄ hz duas cathegoricas ad explicādū māz ꝓpōis ipothetice. due. n. cathegorice materialiter cōponūt ipothetica: ꝛ ponitur cōiūctas ad oñdēdū suā formā toti⁹ q̄ ē eē cōiūctū duaꝝ cathegoricaꝝ inter se: ꝛ ponitur p aliquā cōiūctionē ꝓpter formā ꝑtis ipothetice. sicut enī in cathegorica subiectū ꝛ ꝑdicatū sunt materia: et copula ē forma ꝑtis ꝛ eē vnitū subiecti ꝛ ꝑdicati ē forma toti⁹: sic in ipothetica due cathegorice sūt materia: et ꝙiūctio ipsas vniēs ē forma ꝑtis: et eē vnitū ipsaꝝ ē oino forma toti⁹. Scōo sciēdū qꝫ ꝓpones ipothetice ꝑnt dici affirmatie vl negatiue: qz vl dicitū ē hñt copulā ꝓncipalē. ꝛ si illa ponat cū negatione oñr negatiue. ꝛ si sine negatiōe oñr affirmatiue: ꝛ sic pñt dici q̄les ſz nō q̄ūte. Cuius rō est: qz q̄ūtitas ꝓpōnis se tenet er ꝑte subiecti ꝓpōnis: sed subiectū nō est ps ꝓncipalis ꝓpōnis ipothetice: ſz tñmō remota: ꝛ a ꝑtib⁹ remotis nō dz fieri de nouato rei: ió ipothetice nō oñr alicui⁹ q̄ūtitatis. Tertio sciēdū qꝫ ꝑdicta diffinitio pōt dici q̄ditatiua ſm modū. Rō est: qz explicat naturā ꝓpōnis ipothetice p gen⁹ ꝛ differētiā: hoc ē p materiā ꝛ formā ei⁹. ió oñdit ꝓncipia eēntialia diffiniti ꝛ essentiā eius eo mō quo hz essentiā: ꝛ ipsam habet suscipiēter qđ est ꝓpō ipothetica. Et dicitur ipothetica ab ipos qđ est sub: ꝛ thesis positio q̄si suppositiua locutio: qz in ipsa vna cathegorica est in potētia ad aliā. vñ ꝑma se habet quodāmodo in potētia ad secundā: ideo aliq̄ mō sibi supponitur. Quarto sciendū qꝫ ꝓpositio ipothetica diuiditur p cōditionalē copulatiuā ꝛ disiunctiuā q̄ dicūtur species eius ſm modū: q̄ diuisio sic ꝓbatur: qz in omnē ꝓpositiōe ipothetica cōiungunt due cathegorice: vel ergo cōiunguntur ſm voces tñ: et sic est disiunctiua. vel ſm voces ꝛ significata simul: ꝛ hoc dupliciter: qz vel illa significata de notant cōtinere se inuicē sicut añcedens cōtinet cōsequēs ꝛ copulantur per modū vnius: ꝛ sic est cōditionalis: vel copulant per modū diuersoꝝ: ꝛ sic est copulatiua. ꝛ per hoc patet qꝫ in cōditionali in qua vniuntur due cathegorice p modum antecedētis ꝛ consequētis: ꝛ per modū vnius magis vniuntur cathegorice q̄ꝫ in alijs vbi vniuntur p modū diuersoꝝ: ꝛ adhuc magis in copulatiua q̄ꝫ in disiunctiua: ió cōditionalis p̄cedit copulatiuā: ꝛ copulatiua disiunctiuā.

Sed cōtra ꝑdicta arguit ꝑmo: idē est ꝓpō ꝛ ꝓpō vna sicut habet phūs idē est hō ꝛ vnus hō: ſz ipothetica nō ē ꝓpō vna igit nec ē ꝓpō: ꝛ p ons male ponit ꝓpō esse gen⁹ eius. Scōo sic: ex duob⁹ actu exñtib⁹ nō pōt fieri vnum tertiū: ſz due cathegorice due sunt ꝓpones in actu: igit ipothetica nō fit ex duab⁹ cathegoricis. Tertio sic: hec ē ipothetica ſor. q̄ currit mouet: ꝛ tñ ibi nō ē ꝙiūctio vniēs ipsas cathegoricas igit ꝓtra diffinitionē ipothetice. Quarto sic: alia q̄ ē ipothetica cālis ut hec: qz sol lucz dies ē: ꝛ aliq̄ talis ut q̄ñ sol lucet dies ē. ꝛ aliq̄ localis: ut ſor. currit vbi plato disputat: ꝛ tñ ille ſpēs nō ponūtur in diuisiōe ꝓpōis ipothetice igit diuisio nō est bona. Quinto sic: eadē ē copulatiua ꝛ disiūctiua ut ſor. currit ꝛ plato vl robert⁹ disputat: igit mēbra illi⁹ diuisiōis coicidūt: igit diuisio ē insufficiēs.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dr qꝫ ſz ipothetica nō sit vna simplr: ē tñ vna ꝙiūctiōe: qz capit vnitatē a ꝙiūctiōe vniēte ipsas cathegoricas. Ad scōz ūo dr qꝫ ſz ex duob⁹ exñtib⁹ actu ut actu sūt nō fiat vnū tertiū: tñ ex ipsis inq̄ntū vnū est in potētia respectu alteri⁹ bñ fit vnū tertium actu. ſz in ipothetica vna cathegorica bñ ē in potētia ad aliā: ē tñ cathegorica ſm ꝓpriū ei⁹ actū q̄ ē vnio ꝑdicati ꝛ subiecti in ipothetica: tñ ille act⁹ ꝓpri⁹ nō ē sibi vltimus actus. ſz ipsa est sub actu toti⁹ ipothetice: ió nō dr ibi ē sub actu ꝓprio: nec manet ibi sub forma ꝓpria tāq̄z sub vltia forma: qz forma ei⁹ se hz p modū potētie ad formā toti⁹ ipothetice. Ad tertiū dr qꝫ in illa ꝓpone nō ē ꝙiūctio explicite ſz sit iplicite ꝛ implicat. hoc relatiuo q̄ qđ tñ valet sicut ꝛ ille: ió sens⁹ est ſor. currit q̄ mouet. i. ſor. currit ꝛ ille mouet. ꝛ ſilr diceret de istis: ſor. ē tant⁹ quāt⁹ ē plato. ꝛ hector ē tal q̄lis est paris. Ad q̄rtū dr qꝫ ille ſpēs ipothetice ꝙtinet sub istis trib⁹ tāq̄z sibi iferiozes: ió nō debuerūt ꝯ ipas enūerari. vñ cālis ꝙtinet sub ꝙditionali: ꝛ talis ꝛ localis sub copulatiua: qz cū dr ſor. currit q̄ñ plato disputat. sensus ē: ſor. currit in aliq̄ ꝑte ꝛ in eodē plato disputat. ꝛ ſilr cū dicitur ſor. currit vbi plato disputat. sensus ē: ſor. currit in aliq̄ loco ꝛ i eodē plato disputat: ꝛ sic vtraq̄z resoluit in copulatiuā. Ad q̄ntū dr qꝫ ſz eadē ipothetica sit materialit copulatiua ꝛ disiūctiua: nō tñ ē eadē formalit: qz ſm qꝫ in ipsa pñt capi diuerse ꝙiūctiōes p copula ꝓncipali sic ē diuersaꝝ spēz: ut in ista: ſor. currit ꝛ plato. vl robert⁹ disputat: ſi ꝛ sit copula ꝓncipalis est copulatiua: ꝛ si vel ē copla ꝓncipalis ē disiūctiua.

Cōditionalis ē illa in q̄ ꝙiungūtur due

cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē si: ut si hō currit hō mouet: ⁊ cathegorica illa cui immediate adiūgitur hec ꝯiūctio si dr añs: alia vero dr ꝓns. Ad veritatē ꝓditionalis exigit ꝙ añs nō possit eē verū sine ꝓnte ut si hō ē animal ē. vnde oīs cōditionalis vera ē necessaria: ⁊ oīs falsa ē impossibil' Ad falsitatē ei⁹ sufficit ꝙ añs ꝓ tit esse sine ꝓnte: vt si sortes est albus est.

Postꝫ auctor posuit diffinitionē ꝓpōnis ipothetice et eius diuisionē. h ꝓnter detiat de mēbris ei⁹. ⁊ ꝙ ꝓditional' pfectior ē oīb⁹ alijs: qz i ipsa vniunt due cathegorice ꝑ modū añtis ⁊ ꝓntis: in alijs ät solū vniunt ꝑ modū diuersarū ꝓpōnū: ió pri⁹ detiat de ꝓditiōali q̄ꝫ de alijs eā sic diffinies Cōditional' ē illa in q̄ ꝯiūgūtur due cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē si. Primo sciēdū ꝙ tal' ꝓpō dr ꝓditional': qz ponit veritatē sui ꝓntis ꝓditional' tm̄ ⁊ non absolute: vñ ponit suā ꝛitatē sub illa ꝓditōe si añs ē vex denotādo ꝓsecutionē vni⁹ ꝓpōnis ad aliā ⁊ qz ista ꝯiūctio si denotat ꝓsecutionē ⁊ añcessionē vni⁹ ꝓpōnis ad aliā ió in ꝓditiōali due cathegorice ꝙueniēter ꝯiūgūtur ꝑ hāc ꝯiūctionē si. vl' ꝑ aliā sibi equualētē. Ex quo ꝑz ꝙ ad pfectā rōnē ꝓditional' sufficit ꝙ vna ꝓpō denotet' ꝛeq ad aliā: ⁊ hoc fit in ꝓpone cāli: vbi denotat' ꝙ añs ē cā ꝓntis ⁊ infert ipsū ut h: qz sol lucet dies ē: ió cālis ē vna spēs ꝓtēta sub ꝓditionali: ꝫ vltra rōnē ꝓditional' addit cālitatē sui añtis respectu ꝓntis: rōne cui⁹ plus req̄rit' ad ꝛitatē ei⁹ q̄ꝫ ad ꝛitatē ꝓditional'. Se cūdo sciēdū ꝙ ad ꝛitatē ꝓditional' req̄rit' ꝙ añs nō possit eē vex sine ꝓnte: hoc ē sine veritate sue ꝓntis. Cui⁹ rō ē: qz ꝓditional' vera ipōrtat ꝓnam necessariā: ꝫ in oī bona ꝓna si añs ei⁹ sit vex ꝓns ei⁹ erit vex: qz ꝓns actu ⁊ intellectu includit' in añte rōe cui⁹ ex ùo nō sequit' nisi vex: ió in ꝓditionali si añs ei⁹ est vex ꝓns ei⁹ erit vex. Tertio sciēdū ꝙ ad falsitatē ꝓditional' req̄rit' ꝙ añs possit eē vex sine ꝓnte. Rō ē: qz ꝓditional' denotat ꝓntiam vni⁹ ꝓpōnis ad aliā. Sz ad hoc ꝙ sit mala ꝓntia oz ꝙ añs possit eē vex ꝓnte ei⁹ dē existēte falso: nisi sit repugnātia terminoꝝ añtis: eo ꝙ in tali ꝓntia ꝓns nō includit' in añte: ió ꝓpter habitudinem añtis ⁊ ꝓntis nō repugnat añs eē vex sine ꝓnte. vñ in ꝓditionali illa ꝓpō cui imediate ꝯiūgit' hec ꝯiūctio si dr añs: alia ùo ꝓns. Ex ꝓdictis ꝑz ꝙ oīs ꝓditional' vera ē necessaria: qz dicit necessariā ꝓntiā vni⁹ ꝓpōnis ad aliā q̄ꝫ req̄rit' ad veritatē ei⁹. ꝫ oīs falsa ē ipossibil': qz ipa dicit ꝓntiā vni⁹ ꝓpōnis ad aliā: ⁊ illa ꝓntia ꝑ nullo tpe ē necessaria: siue sit ibi habitudo ꝓtingēs siue ipossibilis: ió ē ꝑo oī tpe falsa: ⁊ sic ē ipossibil'. Quarto sciēdū ꝙ a tota ꝓditionali duob⁹ modis arguit'. Uno mō a positiōe añtis ad positionē ꝓntis: ut hic si sor. currit sor. mouet'. ꝫ sor. currit ergo mouetur. Scō mō a destructiōe ꝓntis ad destructiōz añtis: ut si sor. currit sor. mouet': ergo si nō mouet' nō currit. ⁊ tales sillogismi dicunt' ipothetici. Posset ēt argui ꝑ alias regl̄as ꝓntiaꝝ: ut ꝑ istā q̄cq̄d sequit' ad ꝓns bone ꝓntie sequit' ad añcedēs ei⁹. Et ꝑ istā q̄cquid añcedit ad añs añcedit ad ꝓns. Et rō est: qz ꝓditional' est q̄dā ꝓntia ut dictū ē. Sz ꝓtra ꝓdicta ꝓmo arguit': h ē ꝓditional': si hō eēt asinus eēt rudibilis: ⁊ tm̄ ibi nō ꝯiūgūtur due cathegorice ꝫ due oꝛones ꝯiūctiue igit' male diffinit' ꝓpō ꝓditional'. Scō sic: hec est ꝓditional': sortes currit igit' mouet': cū sit ipothetica et nō sit copulatiua nec disiūctiua: ⁊ tm̄ ibi non ꝯiūgunt' due cathegorice ꝑ hanc ꝯiunctionē si: ergo ꝓtra diffinitionē. Tertio sic: in ista si hō est asinus equus currit: añs nō pōt eē verū sine ꝓnte: qz illud añs nullo mō pōt esse verū: et tm̄ nō est vera ꝓditionalis. ergo ad veritatē ꝓditionalis nō sufficit ꝙ añs nō possit esse verū sine ꝓnte. Quarto sic: hec ꝓditionalis vera est: si sortes currit sor. mouet': ⁊ tm̄ nō ē necessaria: cū vtraꝫ ꝑs sit cōtingēs: ergo nō oīs ꝓditional' vera ē necessaria. Quinto sic: ista ē falsa: si hō currit hō est albus: et tm̄ pōt esse vera: suppōsito ꝙ oē curr̄ens sit albū: igitur nō oīs falsa est impossibilis. Ad argumēta. Ad primū dr ꝙ ista nō est cōditionalis ꝑ se ꝓmo: ꝫ solū ꝑ reductionē istarū cōiunctiuaꝝ ad ꝓpōnes indicatiuas. Rō ē. qz cōditionalis denotat veritatē sui ꝓntis sequi ad veritatē sui añcedētis. sed añs nō pōt eē verū vel falsum: nec ꝓns nisi sit oratio indicatiua. Ad scōm dr ꝙ licet in illa non ponat' formaliter hec cōiunctio si ꝑ onit' tm̄ virtualiter in hac cōiūctiōe ergo: q̄ denotat habitudinē vni⁹ ꝓpōnis ad aliā: sicut illa cōiūctio si. ⁊ ꝫ illa ꝓpō ponat veritatē sui añcedētis hoc tm̄ nō est ingꝛtū cōditionalis sed virtute modi positiōis ꝓpōnis cathegorice. Ad tertiū dr ꝙ ꝫ in illa ꝑ pōne añs nō possit esse verū ꝓpter repugnātiā suoꝝ terminoꝝ: hoc tm̄ nō repugnat ꝓpter habitudinē ei⁹ ad suū ꝓns cū possit esse verū sine ꝓnte: qz si poneret eē verū ꝑ impossibile nō ꝓpter hoc sequeretur ꝓns: ió illa nō ē ꝓditional' vera.

Ad quartū dr ꝙ ꝫ vtraꝫ ꝑs illius ꝓditional' sit cōtingēs: tm̄ habitudo vni⁹ ad aliā est necessaria ⁊ hoc sufficit ad veritatē cōditionalis q̄ solū denotat necessariā habitudinē vni⁹ cathegorice ad aliā. Ad q̄ntū dr ꝙ si suppōat' illa vltis oē curr̄ens ē albū: tūc ꝓdusio seq̄t' de necessitate. ꝫ hoc erit ꝛitute illaꝝ duaꝝ ꝓmissaꝝ: oē curr̄ens est albū ⁊ hō currit: et nō virtute illi⁹ soli⁹ ꝓpōnis hō currit: ió illa ꝓditional' prima nō ꝓpter hoc efficitur vera sed semp est impossibilis.

2° Copulatiua ē illa i q̄ cōiūgunt' due cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē ⁊: ut sor. currit ⁊ plato disputat. Ad veritatē copulative exigit' vtrāqꝫ ptē eē verā: ut hō est aial et deꝰ est. Ad falsitatē eius sufficit alterā ptē eē falsā: ut hō ē aial et equus est lapis. lec. 3. 3.

Postꝫ auctor determinauit de ꝓpone ꝓditionali. hic ꝓnter ꝺm ordinē pri⁹ positū determinat de copulatiua ipsā sic diffinies. Copulatiua ē illa in q̄ ꝯiūgunt' due ꝓpōnes cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē et: vl' ꝑ aliq̄ sibi equualēs: ⁊ ponit' ꝑ hāc ꝯiūctionē: ⁊ ad ꝛias aliaꝝ spēꝝ ipothetice in quibus cathegorice ꝯiūgunt' ꝑ alias cōiūctiōes. ⁊ dr talis ꝓpō copulatiua magis q̄ꝫ alie ipothetice: qz ꝫ in alijs cōiūgant' cathegorice ꝑ aliquā cōiūctionē: tm̄ in ista solū copulant' ꝑ cōiūctionē copulatiuā: vñ in ꝓditionali ꝯiūgunt' ꝑ modū vni⁹ sicut añs et ꝓns q̄ includūt se inuicē: ⁊ in disiūctiua solū cōiūgūtur q̄ꝫtū ad voces: ⁊ disiūgūtur q̄ꝫtū ad significata: ió in sola copulatiua cathegorice vniūtur simplr ⁊ ꝑ modū diuersoꝝ. Primo sciēdū ꝙ ad veritatē copulatie requiritur ꝙ vtraꝫ ꝑs sit vera. Cui⁹ rō est: qz copulatiua simul ponit ambas ptes ei⁹ simul asserēdo eas ꝺm sua significata: Ꝛō ad veritatē ei⁹ req̄ritur ꝙ vtraꝫ ꝑs sit vera. ipsa eni est sicut totū integrale respectu partiū ei⁹. ꝫ ad eē totius integralis seq̄tur eē cuiuslibet ptis ꝓncipalis ei⁹ ió ad veritatē copulatiue req̄ritur veritas vtriusꝫ ptis: q̄uis tā in tpali vltra hoc req̄ratur ꝙ ambe ptes sint vere ꝑ eodez tpe. ⁊ hoc est: qz spēs semp addit aliq̄d vltra suū gen⁹: mō tpalis est vna spēs copulatiue: etiā in locali req̄ritur vtrāqꝫ partē esse verā ꝓ eodē loco: ut hic sor. currit vbi plato disputat. hoc tm̄ nō req̄rit' ad ipsā ingꝛtū copulatia ē ꝫ iqꝫ tū ē tal' copulatia Scō sciēdū ꝙ copulatia int' oēs ꝓpōs ipothetice spēs hꝫ minorē vnitatē: qz ipa ponit duas cathegoricas simul q̄ꝫtū ad veritatē eaꝝ sic ꝓpus dictū ē. Cōditiōal' aūt solū ponit habitudinē vni⁹ ad aliā. ⁊ disiūctia solū ponit veritatē vni⁹ cathegorice: ió copulatiua hꝫ minorē vnitatē int' oēs: ⁊ ē simplr ꝓpō ꝑ tes ⁊ solū est vna ꝯiūctione ⁊ ꝺm q̄d. vñ qz copulatiua simul ponit veritatē vtriusꝫ partis eius: ió arguēdo a tota copulatia ad veritatē cuiuslibet ptis eius seqꝛtū est bona cōsequētia. vt bene sequitur hō ē aial ⁊ deꝰ ē: ergo hō ē aial. Tertio sciendū ꝙ ad falsitatē copulatiue sufficit alterā partē esse falsam. Rō est: qz ipsa simul ponit ambas partes eius: sicut vltis oēs suas singulares. ergo ꝓpter falsitatē vnius cathegorice ipsa ē tota fal

ſz⁊ copulatiua cuius ambe partes ſunt falſe nō eſt magis falſa intēſiue q̄z illa q̄ habet tm̄ vnā falſam: lz ſit magis falſa ꝓtēſiue: q⁊ falſitas eius ad plura ſe extēdit. Ex iſtis ſequitur q⁊ arguēdo a falſitate vnius cathegorice ad falſitatē totius copulatiue eſt bona ꝯſtia. Seq̄tur etiā q⁊ ad poſſibilitatē copulatiue requiritur poſſibilitas vtriuſq; ptis eius: ⁊ nō ſufficit q⁊ ambe ptes ſint ſm ſe poſſibiles: ſz req̄ritur q⁊ ſint inter ſe cōpoſſibiles. iō iſta nō eſt poſſibilis: ſor. ē ⁊ ſor. nō eſt: q⁊ ille due non ſunt cōpoſſibiles inter ſe in veritate. Sz ad neceſſitatē copulatie req̄ritur neceſſitas vtriuſq; ptis eius. Et ad impoſſibilitatē ſufficit impoſſibilitas vnius ptis eius. Et ad cōtingentiā ſufficit ꝯtingentia vnius ptis: niſi altera ſit impoſſibilis. ¶ Quarto ſciendū q⁊ ad dandū ꝺdictiōez in copulatiuis habetur talis regula q⁊ copulatiua ⁊ diſiūctiua de ptibus cōtradictēbus cōtradicūt: quia nō poſſunt ſimul eſſe vere nec ſimul falſe: ſed repugnāt in veritate ⁊ falſitate ſimul. Et poſſet etiā aliter dari ꝺdictio in oībus ipotheticis ferēdo negationē ad principalē copulā ipothetice. vel p̄ponendo negationē toti ꝓpoſitioni: q⁊ nō eſt verius dare ꝺdictionē q̄z totā ꝓpoſitionē p̄ponere negationē. ⁊ per hoc patet quid ſit ꝓpoſitio copulatiua ⁊ quid req̄ritur ad falſitatē ⁊ ad veritatē eius. Sed cōtra predicta primo arguitur: hec eſt copulatiua: ſortes et plato currunt ⁊ tm̄ ibi nō ſunt due cathegorice: igitur ꝓtra diffinitionē copulatiue. Scō ſic: hec eſt copulatiua: oīs homo currit: q⁊ copulatiue ꝓtinet iſtas: ſortes currit plato currit ⁊ ſic de aliis: ⁊ tm̄ ibi nō eſt ꝯiunctio copulatiua: igitur ꝓtra diffinitionē. Tertio ſic: hec eſt copulatiua vera: hō eſt animal ⁊ equus eſt lapis: igitur ad veritatē eius non requiritur veritas vtriuſq; partis. añs patet: q⁊ oīs ꝓpō aliquid dicens ita eſſe ſicut eſt eſt vera. ſz illa dicit aliq̄d eē ſicut ē: igitur ē vera q⁊ dicit hoīez eē aīal. Quarto ſic: in copulatiua magis vniunt due cathegorice q̄z in diſiūctiua: in q̄ vniuntur ſm voces tm̄: igitur copulatiua ē magis vna q̄z diſiūctiua ⁊ nō hz minorē vnitatē oībus aliis. Quinto ſic: totū valet tantū quātū q̄libz ps igitur ad hoc q⁊ tota copulatiua ſit falſa oz qualibet ptē eē falſam: ⁊ nō ſufficit falſitas alterius ptis.

Ad argumēta. Ad primū dr̄ q⁊ ſ in illa ꝓpōne ſor. et plato currūt: illa ꝯiunctio ⁊ copulet inter terminos. ſ. inter ſor. ⁊ platonē: ipſa ē cathegorica de copꝛato ſubō. ſz ſi copulet inter ꝓpōnes ipſa ē copulatiua: ⁊ tūc ibi ſunt due cathegorice. ſ. ſor. currit ⁊ plato currit. Ad ſm dr̄ q⁊ lz iſta oīs hō currit mālis ꝓtineat ꝓtes cathegoricas etiā copulatiue: eā ille nō ꝓtinētur q⁊ modū ꝑtium ⁊ formaliꝝ ſz q⁊ modū vnius tm̄: ideo nō eſt copulatiua. Ad tertiū dr̄ q⁊ lz iſta oīs hō eſt animal ⁊ equus ē lapis: dicat aliq̄d eē ſicut ē q̄tū ad ptē ſui ſignificati: nō tm̄ q̄tū ad ſuū totū ſignificatū q̄ō ipſa affirmat: q̄ō req̄ritur ad veritatē ꝓpōnis copulatiue. Ad quartū dr̄ q⁊ licz in diſiūctiua cathegorice minus vniantur q̄z in copulatiua: q⁊ tamen diſiunctiua ſolū ponit veritatez vnius cathegorice: iō hz ſimpliciter maiorē vnitatē q̄z copulatiua. Ad quintū dr̄ q⁊ ſi capiatur tota diſtributiue: tūc ad hoc q⁊ tota copulatiua ſit falſa req̄ritur falſitas vtriuſq; ptis eius. ſed ſi capiatur tota copulatiue ꝙ effecto: ſic tota dicitur falſa ꝓpter falſitatē vnius partis.

¶ Diſiunctiua eſt illa in qua coniungūtur due cathegorice per hanc coniūctionē vel: ut ſortes currit vel plato diſputat. Ad veritatem diſiunctiue ſufficit alteram partē eſſe verā: ut homo eſt animal vel equꝰ eſt aſinus: ⁊ permittit q⁊ vtraq; pars eius ſit vera ſed non ita ꝓprie ut homo eſt aīal vel equus eſt hinnibilis. Ad falſitatē eiꝰ oportet vtrāq; partez eius eſſe falſam: ut homo eſt aſinus vel equus eſt lapis.

Poſtq̄ auctor determinauit ſuꝑ de ꝓpōne copulatiua in q̄ due cathegorice ꝯiungūtur ſm voces et ſignificata ſit. hic ꝯter detiat de diſiūctiua: in q̄ due cathegorice ꝯiūgūt ſm voces tm̄: ipſa ꝑmo ſic diffinitez: diſiūctiua ē illa in q̄ cōiūgūtur due cathego. p hāc ꝯiūctōz vl: aut p aliā ſibi equalētē. Primo ſciēdū q⁊ hec ꝓpō dr̄ diſiūctiua eo q⁊ in ipa due cathegorice diſiūgunt q̄ztuz ad ſignificata. ⁊ q⁊ hoc ſit quemēter p ꝯiūctionē diſiūctiuā: iō in ipſa cathegorice vniuntur p aliquā ꝯiūctionē diſiūctiuā. Cōiunctiōis enim diſiūctiue duo ſunt actus. Prim⁹ eſt ꝯiugere voces in quo cōuenit cū alijs ꝯiūctiōibus rōne cuiꝰ cōiūctio dr̄. Scōs actꝰ eſt diſiūgere ſignificata: rōne cuiꝰ dr̄ diſiūctiua: ⁊ in hoc differt ſic ab alijs ſpēbus ꝯ ūctionis. ⁊ p hoc ꝑz intētus diffinitiōis ꝑmiſſe. Scō ſciendū q⁊ ad veritatē diſiūctiue ſufficit alterā eius ptē eē verā. Rō eſt: q⁊ diſiūctiua ponit duas cathegoricas. ſ. vnā ſub diſiūctiōe ad aliā: iō de ſuo formali ſignificato tm̄ ponit vnā cathegoricā: nō tm̄ determinat hāc vel illā: ſz indeterminate. Iō ad veritatē eiꝰ ſufficit alteraz ptē eē verā: cū ponat ſolū vnā illaz ptiū. ipſa eni eſt ſicut totū vle. Sed ad eſſe totiꝰ vlis ſufficit poſitio vniꝰ ſuaz ptiū. ſicut ad poſitionē aīalis ſufficit poſitio hoīs. Iō ad veritatē diſiūctiue ſufficit veritas vniꝰ partis. Ex q̄ patet q⁊ ad poſſibilitatē eius req̄ritur poſſibilitas alteriꝰ ptis eius. Et ſiliter ad neceſſitatē eius ſufficit neceſſitas vnius partis eiꝰ: q⁊ eadē eſt rō de poſſibilitate ſicut de neceſſitate eius ⁊ veritate. Tertio ſciendū q⁊ ad falſitatē diſiūctiue req̄ritur vtrā q̄z partē eē falſam: q⁊ ſi tm̄ vna ſit falſa ⁊ alia vera: cū ad veritatē eius ſufficiat veritas vniꝰ partis: ipſa erit vera ſimpliꝝ ⁊ nō poterit dici falſa. Ideo ad hoc q⁊ ipa ſit falſa req̄ritur falſitas vtriuſq; ptis eius. ſicut ad deſtructionē vlis requiritur deſtructio omniū ſuarū partiū ſubiectiuarum. Ex quo ſequitur q⁊ ad impoſſibilitatē diſiūctiue requiritur impoſſibilitas vtriuſq; partis eius: q⁊ ſi vna eſſet poſſibilis tota diceretur poſſibilis. Et ad cōtingentiā eiꝰ requiritur vtrā q̄z partē eſſe contingentē vel q⁊ vna ſit impoſſibilis et alia contingēs: quia ſi vna ſit neceſſaria et alia contingens tota diceretur neceſſaria. et hoc intelligendū eſt in affirmatiuis: quia oppoſito mō ſe habet in negatiuis. Quarto ſciēdū q⁊ dupliciter arguitur a diſiūctiuis. Uno modo: a tota diſiūctiua cū deſtructiōe vnius partis ad poſitionē alteriꝰ: ut hō eſt animal vel equus eſt lapis. ſed equꝰ nō eſt lapis: igit homo eſt animal. Secundo modo arguendo a veritate vnius partis ad veritatē totius eſt bona cōſequentia. vnde bene ſequitur hec eſt vera: hō currit: igitur hec eſt vera: hō eſt aſinus vel homo currit. Et poſſet arguere a falſitate totius diſiūctiue ad falſitatem vtriuſq; partis ⁊ econuerſo. De modo aūt dandi ꝓtradictionē in diſiūctiuis ſatis dictuz eſt

Sed ꝓtra predicta ꝑmo arguitur: hec eſt diſiūctiua omnis ꝓpoſitio eſt vera vel falſa: cū ibi ſit ꝯiūctio diſiūctiua: ⁊ tm̄ ibi nō ſunt due cathegorice: igitur. Scō ſic: ꝯiungere ⁊ diſiūgere ſunt actus oppoſiti qui nō poſſunt ꝯuenire eidē ſed cōiunctio diſiūctiua hz diſiūgere ꝓpōnes: igit ꝑ eā non cōiungunt due cathegorice in diſiūctiua. Tertio ſic: omne totū integrale ſimul ponit oēs ſuas ptes: ſed diſiunctiua eſt totū ingrale cū integretur ex ſuis ptibus: igitur ſimꝝ ponit vtrāq;. Et ſic ad veritatē nō ſufficit veritas vnius ptis.

Quarto ſic: diſiūctiua non ponit veritatē alicuius ptis eius: quia nō ponit veritatē nec ꝑme nec ſecūde. Igitur ad veritatē eiꝰ nō requiritur veritas vniꝰ ptis. Quinto ſic: hec diſiūctiua eſt falſa: oēs hoies ſunt aſini vel hoies et aſini ſunt aſini ⁊ tm̄ vna ps eius eſt vera. ſ. hec: aſini ſunt aſini. Igitur ad falſitatē diſiūctie nō req̄ritur falſitas vtriuſq; ptis. Ad argumēta. Ad primū dr̄ q⁊ ſi hec cōiūctio vl cōiūgat inter terminos. ſic illa nō eſt diſiūctiua ſed cathegorica de diſiūcto ꝑdicato: cuiꝰ ꝑdicatū eſt hoc totum: verū vel falſuz: ⁊ ſic eſt vera. Sz ſi cōiūgat inter ꝓpōnes: ſic ē vna diſiūctiua falſa. ⁊ ſic in ea ſunt due cathegorice. ſ. iſte: oīs ꝓpoſitio eſt vera vel oīs ꝓpō eſt falſa. Ad ſcām dr̄ q⁊ ꝯiūgere ⁊ diſiūgere nō poſſunt ꝯuenire eidē et reſpectu eiuſdez ſed bñ reſpectu diuerſoꝝ: ⁊ ſic ſimul ꝯuenit ꝯiūctioni diſiūctiue ꝯiūgere ⁊ diſiungere: q⁊ ꝯiungit voces ⁊ diſiūgit ſignificata reſpectu alicuiꝰ tertij. Ad tertiū dr̄ q⁊ ſi cōſideretur diſiūctiua ſm vocē bñ eſt totū integrale ſuaꝝ cathegoricaꝝ

ſz nó ſi ꝓsideret ꝗ̄tū ad ſignificata eiꝰ qz nō ponit formaliꝫ ſignificatū vtriuſqz ptis de ſuo ſignificato formali: ponit tñ ſignificatū vniꝰ tñ. Ad quartū dr ꝙ ſz diſiūctiua nō ponat veritatē alicuius ptis eius determinate: tñ ponit veritatē eius indeterminate ſub diſiūctione ad aliā. Ad qntū dr ꝙ in illa ꝓpone ꝑma cathegorica pōt eē de diſiūcto predicato: ⁊ ſic ē vna copulatiua vera: qz vtraqz pars eſt vera. ꝑma enī pars eſt: oēs hoies ſunt aſini vel hoies. ſcōa ē: aſini ſunt aſini. alio mō ſcōa cathegorica pōt eſſe de copulato ſubiecto: ⁊ ſic eſt diſiūctiua falſa: qz vtraqz ps eſt falſa. ꝑma pars eſt: oēs hoies ſunt aſini. ſecūda ē: hoies ⁊ aſini ſunt azini. et ſic eo mō quo eſt diſiūctiua habet vtrāqz partē falſaz. ſic patet de ipotheticis.

¶ De equipollētijs tales dantur regule. Quarum ꝓma eſt talis. Si alicui ſigno tā vniuerſali q̄z particulari ꝓponatur negatio: equipollet ſuo contradictorio. Et ideo equipollēt iſte due: non oīs homo currit: quidā homo nō currit ⁊ ita de alijs. Secunda regula eſt talis: ſi alicui ſigno vñ ꝓponatur negatio equipollet ſuo contrario: ſicut iſte: oīs homo non eſt aīal: nullus homo eſt aīal. vl iſte: nullus hō nō currit: omīs homo currit: ⁊ ita de alijs ſignis vñbus affirmatiuis vel negatiuis.

Poſtq̄z auctor determinauit de ꝓpōnibus tā cathegoricis q̄z ipotheticis. hic ꝙnter determinat de quadā paſſiōe ꝓpōnis. ſ. de eq̄pollētia q̄ per ſe primo cōuenit ꝓpōnibus cathegoricis: ⁊ per cathegoricas ipotheticis, et licet ordine nature equipollentia debeat imediate poni poſt oppoſitiones ⁊ ante cōuerſiones: ſicut poſuit Buridanus: eo ꝙ regle equipollētiarū dantur ꝑ reſpectū ad oppoſitiones. tñ ordine doctrine ꝙuenientius ponūtur poſt ꝓpōnes ipotheticas ad innuendū ꝙ equipollētie nō ſolū cōueniūt ꝓpōnib⁹ cathegoricis: ſed etiā ex ꝙnti ipotheticis. ſ. rōne ſuarū partiuz ut ille equipollent: ſi nullus hō mouetur nullus hō currit: ⁊ ſi nō quidā homo mouetur nō quidā hō currit. Prio ſciendū ꝙ eq̄pollētia dr̄ eq̄alentia duarū ꝓpōnū in qualitate ⁊ quātitate in veritate ⁊ falſitate ꝑ aduentū negatiōis facta. Et dr̄ equipollētia ab equi qđ eſt equale ⁊ polleo es. qđ eſt idē qđ valeo es: nō equipollētia ⁊ equiualētia idez dicūt realiter. Sed eq̄alētia cōiter accipit ꝑ eq̄alētia rerū terminorū ⁊ ꝓpōnū. Equipollētia vero q̄uis ita gñaliter ⁊ ita cōiter poſſit accipi: tñ magis ꝓprie ſumitur ꝑ eq̄alētia ꝓpōnū q̄z ꝑ alijs: ideo eq̄alentia ſe habet ut genꝰ ad equipollētiā: nō bene ponitur in ſua diffinitiōe loco generis ⁊ reſiduū qđ ſequitur loco differētie ad explicandū ſpecialr naturā eq̄pollētie ꝓpōnū. Scōo ſciendū ꝙ triplex eſt negatio. ſ. negās: infinitās: ⁊ priuās. Negatio negās ē q̄ negat totū qđ reperit poſt ſe ⁊ eius oppoſitū ponit: cuius ꝓprius actus eſt negare cōpōnem ꝓpōnis. Sz negatio infinitans eſt q̄ negat cōpōnem intrinſecā termini finiti faciēs ipsum infinitū: ſicut ē negatio nois infiniti vel verbi infiniti q̄ ſolū infinitat ⁊ negat qualitatē vel actū determinatū relinquēs ſubām infinitā vel actū indeterminatū: ut nō hō vl nō currit. Sz negatio ꝑuās eſt q̄ negat habitū ſubiecti: et relinqt ſubiectū cū aptitudine ad habitū ſicut eſt cecitas. ⁊ de negatione negāte ſolū intelligitur in diffinitiōe eq̄pollentie: ⁊ in regulis ſequētibus nō aūt de alijs negationibus. Tertio ſciēdū ꝙ eq̄pollētie ꝓpōnū q̄ttuor regłis nōtificātur i tertio. Quarū ꝓma eſt: ſi alicui ſigno vñ vel ꝑticulari ꝓponatur negatio equipollet ſuo ꝓtradictorio. Cuius rō eſt: qz cōtradictorie repugnāt in qualitate ⁊ quantitate ſimul. ſed negatio ꝓpoſita ſigno mutat quantitatez ſigni ⁊ qualitatem copule in ſuam oppoſitam: eo ꝙ ipſa totū negat quod poſt ſe reperit: ideo facit ꝓpoſitiones ꝓius repugnantes in qualitate ⁊ quantitate ſimul eſſe eiuſdē qualitatis ⁊ quātitatis: et ſic facit cōtradictorias equipollere per aduentuz eius. Quarto ſciendū ꝙ ſecunda regula eſt ꝙ ſi alicui ſigno vniuerſali poſtponat negatio equipollet ſuo cōtrario Cuius rō eſt: qz cōtrarie repugnant in qualitate ſolū et in quantitate nō: ſed negatio poſtpoſita ſigno ⁊ addita copule mutat qualitatē copule ⁊ nō quantitatē: quia nō agit in precēdens: ideo ipſa facit ꝓius cōtrarias eſſe eiuſdē qualitatis ⁊ equipollere iter ſe. Et harū regularū exempla ſatis patent in tertio. Sed cōtra predicta primo arguitur. Signo nō eſt addenda negatio ut dicitur primo periarmenias neqz infinitās neqz negans: eo ꝙ actus negationis negantis ē negare compoſitionē ſubiecti cum predicato: igit ſigno nō debet ꝓponi negatio aliqua: ut dicit prima regula. Secūdo ſic: nulla negatio dat ꝓpoſitioni aliquā quantitatē ſed ſolū negat ⁊ deſtruit id quod reperit: igitur negatio addita ſigno particulari nō dat ſibi quantitatē vniuerſalē: igitur non facit ipſas equipollere ſuo ꝓtradictorio. Tertio ſic: cōtradictorie nunqz ſunt equipollentes: cum ſimul repugnant in qualitate ⁊ q̄ntitate: ergo negatio ꝓpoſita ſigno non facit cōtradictorias ipſas equipollere. Quarto ſic: negatio poſtpoſita ſigno eſt eiuſdez virtutis ſicut ꝓpoſita cum ſit eiuſdē nature ⁊ ratiōis: igitur ſicut negatio ꝓpoſita ſigno facit equipollere ꝓtradictoria ita negatio poſtpoſita: ⁊ ſic non facit equipollere contraria: igitur cōtra ſecundā regulā. Quinto ſic: in iſtis omne currens mouetur: nullū non currens mouetur: eſt negatio poſtpoſita ſigno: ⁊ tamē nō facit contrarias equipollere: quia ille nō equipollent in veritate: ergo ſecūda regula falſa. Ad argumēta. Ad primū dicitur ꝙ ſigno non eſt addenda negatio infinitans. quia nō eſt infinitabile tamē ſibi poteſt addi negatio negans: et licet actus primus negatiōis negantis ſit negare cōpoſitionē ōrationis: tamen ſecundario poteſt negare q̄ntitatē ſigni ⁊ alia que reperit poſt ſeipſam. Ad ſecundum vero dicitur ꝙ licet negatio negans ꝑ ſe primo ſoluz neget id quod poſt ſe reperit: tamē ex conſequenti poteſt ponere oppoſitū illius quod ipſa negat: licet ſit per accidens ⁊ nō ꝑ ſe: ideo quando negat particulare ē quantitatē: ex conſequēti ponit vniuerſalē ⁊ econtra: ⁊ negando negationē ex cōſequenti ponit affirmationē. Ad tertiū dicitur ꝙ ſi capiā tur contradictorie formaliter ut contradictorie ſunt nunqz ſunt equipollentes ſed repugnantes. Sed ſi capiātur materialiter ſcōm illud quod ſunt bene ſunt equipollentes ꝑ aduentū negationis ſic ꝙ ille due que prius erant contradictorie per aduentū negationis ſunt equipollentes: ⁊ ſic intelligitur iſta regula ⁊ omnes alie regule ſequentes. Ad q̄rtū dicitur ꝙ ſz negatio poſtpoſita ſigno ꝛz ſe ſit equalis virtutis ſicut ꝓpoſita: tamen nō eſt eodē modo applicata ad ſubiectū quod debet negare eo ꝙ nō reperit poſt ſe quantitatē propoſitionis ſicut alia: ideo nō mutat quantitatē: nec facit equipollere cōtradictoria. Ad quintuz dicitur ꝙ ſz in illis ſit negatio poſtpoſita ſigno: tamen nō fertur ſupra copulam principalē propoſitionis ſed ſupra illud principiū currens: ideo non facit cōtrarias equipollere ſed ſoluz mutat ſubiectū propoſitionis. Vnde regula intelligitur ſic: ꝙ ſit negatio poſtpoſita ſigno ⁊ toti ſubiecto cadens ſupra copulā propoſitionis quod tamē non ſit in iſtis.

¶ Tertia regula talis eſt: quod ſi alicui ſigno vniuerſali vel particulari ꝓponatur et poſtponatur negatio: equipollet ſuo ſubalterno: ſicut iſte due: nō omnis homo non currit quidam homo currit. vel iſta: quidam homo non currit: omnis homo currit et ſic de alijs: ſimiliter de quoz alio ſigno. Et iſtis regulis ſumitur alia regula talis. Si duo ſigna vniuerſalia negatiua

ponantur in eadē oratione: ita q̄ vnum in subiecto ⁊ reliquum fuerit in predicato: primum equipollet suo contrario: reliquum vero contradictorio. ut illa: nihil ē nihil equipollet huic: q̄libet est aliq̄d quia per secundā regulam quodlibet nō et nihil equipollent: et per primam regulam non nihil ⁊ aliquid equipollent. Unde hic nihil est nihil equipollet huic q̄libet est aliquid: quia non nihil ⁊ aliquid equipollent. Item de primis tribꝰ regulis datur iste versus. Pre contra dic: post contra: pre postq̄ subalter. Etiam dantur isti quattuor versus. Non omnis quidam non: omnis non quasi nullus. Non nullus quidam: sed nullus non valet omnis. Non alter neuter: neuter non prestat vterq̄. Non aliquis nullus: non quidaz non valet omnis. Exempla sunt: omnis homo currit non quidam homo non currit: nullus homo currit: non quidā homo nō non currit: ⁊ sic de reliquis.

Postq̄z auctor determinauit ⁊ posuit duas regulas scilicet primam: ad habendū equipollentiam cōtradictoriaꝝ et secundam: ad habendū equipollentiā contrariarū. Hic consequēter ponit tertiam ad habendum equipollentiam subalternarum que talis est. Si alicui signo vniuersali vel particulari preponatur ⁊ postponatur negatio equipollet suo subalterno: quia subalterne repugnāt in quātitate solum ⁊ non in qualitate. Sed negatio proposita signo mutat quantitatē propositionis ⁊ postposita impedit ne mutetur qualitas: quia vna negatio destruit actum alterius: et ideo prima negatio variat quantitatē ꝓpositionis ⁊ nō qualitatē: et per consequens facit equipollere subalternas.

Primo sciendū q̄ ut in ista regula hētur: due negationes equiualent vni affirmationi. Cuius ratio est: quia prima negatio que post seipsam reperit aliā negationē negat ⁊ destruit ipsam: sed destructa negatione ponitur affirmatio quia de quolibet ē affirmatio vel negatio vera ⁊ de nullo ambe simul: ⁊ ideo due negationes cadētes supra se inuicē equiualent vni affirmatiōi. Secundo sciendū q̄ due affirmationes nō equiualent vni negationi: sed due negationes vni affirmationi. Cuius ratio est: q̄ vna affirmatio nō destruit aliam sed magis affirmat eam. affirmatio enim non est instrumentū intellectus ad destruendū illud quod prius dictum est vel q̄ reperit post se sicut est negatio: ideo non destruit affirmationē sequentē: quare nō ponit negationē per destructionē affirmationis sicut fit in negationibus. ⁊ licet affirmatio ex ꝓsequēti destruat negationē ratione oppositionis: tamē nō primo ⁊ per se destruit sicut negatio sed solū ex ꝓsequenti per hoc q̄ primo ponit suū signū catū propriū cū quo nō potest stare negatio eius. Tertio sciendū q̄ licet in textu ponant tres regule speciales de eq̄pollentia cotradictoriarū: ⁊ trariaꝝ: ⁊ subalternarū: tñ nulla ponitur de subcōtrariis. Cuius ratio est: q̄ si daret eq̄pollentia in subcōtrariis vel negatio ꝓponeretur ⁊ postponeretur signo ꝑticulari vel preponeret tñ: ⁊ sic vtroq̄z mō mutaretur quātitas ꝓpositiōis: ideo subcōtrarie nō eēnt eiusdem quātitatis. vel postponeretur tñ ⁊ hoc dupliciter quia vel esset in affirmatiua vel in negatiua. Si secundum sic esset negatio ponēdo duas negatiōes ut hic: quidā h ō nō nō currit. Si primū sic esset penitus eadē ꝓpositio cum alia: ⁊ sic nō esset eq̄alētia duarū ꝓpositionū: ideo in istis nō pōt dari equipollētia. Quarto sciēdū q̄ ex precedētibus regulis ꝓc. hyp. infert quartā regulā quodāmodo cōtinentē primā ⁊ secūdā q̄ talis est. Si in eadē locutione ponātur duo signa vlta negatiua: vnū in subiecto ⁊ reliquum in ꝑdicato: primū equipollet suo cōtrario: ⁊ reliquū suo cōtradictorio. Cuius rō est: quia primo signo postponitur negatio secūdi: ⁊ sic eq̄pollet suo ꝓtrario per secūdā regulā: ⁊ secūdo signo ꝓponitur negatio ꝑmi ⁊ sic eq̄pollet suo ꝓtradictorio per primā regulā: ut ille eq̄pollēt: nihil est nihil et q̄libet est aliquid. vñ ad retinēdū ꝑdictas regulas cū ereplis earū ponūtur metra in textu que satis faciliter possūt intelligi per ea que dicta sunt. Sed cōtra predicta primo arguitur: due subalterne minus repugnant q̄z due cōtradictorie: igitur minus requiritur ad faciēdū eas equipollere. sed ad equipollētiā cōtradictoriarū sufficit vna negatio: ergo cū due negationes magis faciant q̄z vna: sequitur q̄ ad equipollentiā subalternarū nō requirūtur due negatiōes: igitur cōtra tertiā regulam in ordine ⁊ primam huius lectiōis. Secūdo sic: vna negatio nō potest destruere aliā: igitur per hoc q̄ negatio proposita ⁊ postposita se destruāt nō fit equipollētia subalternarū. añs ꝓz: q̄ oē q̄d corrumpitur a suo cōtrario corrūpitur: sed due negatiōes non opponūtur: imo sunt eiusdē rōis: igit vna nō destruit aliam:

Tertio sic: due negatiōes nō ponūt affirmationē: quia vnū cōtradictoriū nūq̄z ponit reliquū: sed negatio cōtradicit affirmationi: ergo negatio proposita ⁊ postposita signio nō facit equipollere subalternas. Quarto sic: signū vnē uersale ē dispositio subiecti inq̄tū subm̄ ergo nūq̄z ꝺz poni in ꝑdicato: igitur in quarta regula supponitur falsū q̄ signū vlē ponat a ꝑte ꝑdicati. Quinto sic: iste nō eq̄pollēt nihil ē nihil ⁊ q̄libet est aliquid: q̄ prima est negatiua cū ibi ponatur tm̄ vna negatio ante copulā: ⁊ alia est affirmatiua: igitur cōtra quartā regulā. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ minus requirit ad eq̄pollētiā subalternarū q̄z ꝑdictoriarū: q̄ ibi solū requirit mutatio quātitatis ⁊ in ꝑdictoriis req̄rit mutatio q̄ntitat⁹ ⁊ q̄litat⁹ simul: ⁊ ꝉz due negatiōes sint aliq̄d plꝰ q̄z vna ꝺz vocē: tñ ꝑm actū negādi min⁹ faciunt: q̄ solū mutāt q̄ntitatē ⁊ vna sola ꝓposita signo mutat q̄ntitatē ⁊ q̄litatē simꝫ. Ad scōz dī q̄ si due negatiōes ꝓsiderent ꝺz suā rōnē sic nō opponūt. Sz si vna ꝓsideret inq̄tū ē instrumētū itellect⁹ ad negādū aliq̄d ⁊ alia ut ē obiectū q̄ negat sup̄ q̄ cadit act⁹ negādi: illo mō bñ opponūt ꝺz rōnē agēt⁹ ⁊ patiēt⁹: ⁊ sic vna destruit aliā q̄tū ad suos act⁹ ⁊ nō ꝺz subditātiā ei⁹ Ad tertiū dī q̄ ꝉz negatio q̄ se ꝑmo nō ponat affirmationē: tñ bñ ex ꝓnti ⁊ q̄ accūs negādo negationē: q̄ negata ponit affirmatio. Ad quartū dī q̄ signū vlē ut includit in se terminū sue distributiōis sue significatū termini q̄ q̄ ipm distribuit bñ ponit in ꝑdicato ꝓpōnis: ⁊ adhuc inq̄tū distributū est pōt poni a ꝑte subiecti seu a ꝑte ꝑdicati: ꝉz magis ꝓprie ponat a ꝑte subiecti. Ad q̄ntū dī q̄ ꝉz in ista: nihil ē nihil: scōa negatio nō ponat añ copulā ꝑm vocē: tñ ponit ꝺz itellectū ⁊ sensū cōstructiōis q: ꝺz resolui scōz nihil q̄ nō ⁊ aliq̄d: ⁊ ē sensus nihil ē nihil: ideſt nihil nō ē aliq̄d: ⁊ō illa simpliciter ē affirmatiua ⁊ eq̄pollet alteri affirmatiue. ⁊ sic ꝑz de equipollētijs.

Sequitur capitulū de modalibus.

Modꝰ ē adiacēs rei determinatio: ⁊ habet fieri per adiectiuum. Sed quia adiectiuum est dupler. Est enim quodda adiectiuum nominis: ut albus niger et similia. Et quoddam verbi: ut aduerbium. Secundum enim Prisciānum aduerbium est vi verbi

adiectiuū. Et ideo duplex est mod⁹. vn⁹ nominalis qui fit per adiectiuū nominis: et alius aduerbialis qui fit per adiectiuū verbi: ut homo alb⁹ currit velociter. Itē aduerbiorum quedam determināt verbū gratia compositionis: ut ista sex: necessario: cōtingenter: possibiliter: impossibiliter: vero: falso. Alia determinant verbuz gratia rei verbi: ut fortiter agit: velociter currit. Alia determinant verbuz ratione temporis: ut aduerbia temporalia. Alia ratione modi: ut aduerbia optandi ⁊ hortandi: et ita de aliis. Et secundū hoc sumitur multiplex modus per aduerbia.

Postq̄ auctor determinauit superius de propositione de inesse: in qua denotatur simplex herētia p̄dicati ad subiectū: ⁊ est compositio simplex. hic consequenter vult determinare de propositione modali: in qua est cōpositio modificata ⁊ cōposita ꝺm rationē ex cōpositione dicti et modificatione: ratiōe cui⁹ modalis sequitur illā de inesse sicut cōpositū suū simplex: ⁊ q̄z ꝓpositio modal dicit a mō p quez formaliter modificatur: ideo anteq̄ auctor notificet ꝓpositionē modalē: prius determinat de mō in cōi diffinitiue ⁊ diuisiue vt eliciat modū facientē propositionē modalez.

Primo sciendū q̄ modus est adiacēs rei determinatio Et huius rō est: q̄z idē est modus realiter ꝺm logicū: et adiectiuū ꝺm grāmaticū: sed oē adiectiuū ē determinatio adiacēs rei. ſ. suo substātiuo. oē enim adiectiuū est determinatio sui substantiui: ⁊ sibi adiacet: ideo modus bene dicitur determinatio adiacēs rei. ⁊ ponitur ibi determinatio loco generis: q̄z determinatio ē qōdā supius ad determinatiōez q̄ fit p adiectiuū: ⁊ ad determinationē q̄ fit p substātiuū: vt p inferius additū suo supiori: ut animal hō. Deinde dī adiacēs rei ad differētiā determinatōis facte p substātiuū. Et ista diffinitiōe patet q̄ oē adiectiuū siue sit determiatio verbi: siue rei subiecti vel p̄dicati: vel subiecti inq̄ztū subiectū: vel p̄dicati inq̄ztū p̄dicatū est ut sunt signa vniuersalia vel ꝑticularia: ⁊ alię dispēsatiōes respectiue possunt dici modi accipiēdo modū cōiter sicut accipitur hic. Secūdo sciendū q̄ modus in cōi sic diuiditur: q̄z quidā ē mod⁹ noialis: alius aduerbialis. Cuius rō ē q̄z ois modus habet fieri per adiectiuū cū sit adiacēs rei: vel ergo fit p adiectiuū nois: et sic ē modus noialis. vel p adiectiuū verbi q̄ ē aduerbiū: et sic ē aduerbialis: q̄ mod⁹ ē determinatio determinās ipsū ☧bū ⁊ sibi adiacēs. vnde talis modus pōt dici ☧balis rōne obiecti sui q̄ determinat: q̄z est determinatio verbi: ⁊ pōt dici aduerbialis rōne sui subiecti eo q̄ ē aduerbiū. Tertio sciēdū ē q̄ nomē significat p modū pmanētis siue p modū q̄etis: verbū ūo p modū fluxus ⁊ fieri: ⁊ q̄z adiectiuū nominis significat p modū pmanētis: iō solū habet determinare nomē: vel aliq̄d captū p modū nois ꝺm suos mōs significandi. sed aduerbiū significat p modū fluxus ⁊ fieri in alio: rōne cuius ē ꝙueniens determinatio verbi ⁊ adiectiuū eius: iō isti modi sic differūt inter se: q̄z modus noialis ē adiectiuū nois ⁊ ē determinatio nois substātiui. sed mod⁹ aduerbialis habet fieri p aduerbia ⁊ ē determinatio verbi.

Quarto sciēdū q̄ modus aduerbialis subdiuidit p q̄tuor mōs ex diuisionē aduerbioꝝ: q̄z quedā modificāt verbū gra cōpositionis: ut possibiliter impossibiliter: ⁊ sic de aliis. Alia ūo gra rei verbi: vt velociter cōit fortiter. Alia ūo gra tpis: vt aduerbia tpalia. Alia gra modi: ut aduerbia optādi ⁊ hortādi. Cuius rō est: q̄z verbū specialiter adiectiuū includit in se quattuor ista. ſ. cōpositionē q̄ est actus generalis ⁊ rē verbi q̄ dicit actus spālis ipsi⁹ verbi: ut in hoc verbo currit ipoꝛtat ꝓpositio q̄ est actus gnālis eius ⁊ cursus in ipso dicit res verbi: ⁊ ē actus spālis p ipm ipoꝛtatus. Tertiū ē tps. Quartū ē modus. sed duo ꝑma sunt essentialia ☧bo. duo ūo vltima sunt mōi significādi accidētales ei⁹. Et ꝺm ista q̄ttuoꝛ sunt diuersa aduerbia verbū diuersimode determinātia. Ex p̄dictis patēt diffinitio ⁊ diuisio modi: ⁊ subdiuisio eius: patet etiā q̄ ois mod⁹ cadēs in ꝓpositione ē determinatio subiecti vt p̄dicati vel cōpositiōis ipsoꝛ: q̄z semp est determinatio alicui⁹ nominis vel alicuius verbi. Sed cōtra p̄dicta arguitur ꝑmo: ois determinatio ē actio: q̄z determinare ē agere: sed modus nō ē actio: igit nō est determinatio. Secūdo sic: impossibile ē modus et tm nō est determinatio rei adiacēs: q̄z nō significat aliquā formā alteri adiacētē: igit male ponit diffinitio modi. Tertio sic: oē nomē significat p modū p se stātis: cū oē nomē significet p modū substātie: igitur nullū ē adiectiuū nois nec modus noialis. Quarto sic: vnius determinabilis ē tm vnica determinatio: sed verbū ē vnū determinabile: ergo male ponunt plura aduerbia q̄ possunt determinare idez verbū. Quinto sic: q̄dam aduerbia determināt verbū gra loci: ut aduerbia localia. et q̄dā gra numeri: ut aduerbia numeralia: igit insufficiēter enumerant aduerbia determinantia verba. Ad argumenta. Ad ꝑmū dicitur q̄ determinare effectiue ⁊ p modū agētis ē agere sed nō determinare formaliter. ideo licet determinatio actiua sit actio: nō tm determinatio formalis de q̄ intelligit in diffinitione modi. Ad ſm dicit q̄ licet impossibile nō significet formā realē adiacētē cōpositioni: q̄z significat impossibilitatē q̄ ē ꝓpatio potētie: tm significat formā ⁊ determiationē ꝺm modū intelligēdi: q̄z impossibilitas bñ apprehēditur p modū forme ⁊ determinationis ꝓpositionis: et sic significatur p hūc modū impossibile. Ad tertiū dicit q̄ duplex est modus substātie. ſ. mod⁹ pmanētis ⁊ p se stātis. ⁊ oē nomē significat p modū substantie q̄ztū ad modū pmanētis: sed sola substātiua. significāt p modū p se stantis: adiectiua ūo p modū alteri adiacentꝫ. Ad quartū dicitur q̄ vnius determinabilis ꝺm idē esse vel eandē rationē ē vnica determinatio. sed tm vnius determinabilis materialit ꝺm diuersas rōnes possunt eē plures determinationes: ⁊ sic ē de verbo q̄ diuersis rōnibus determinatur p aduerbia. Ad ūltū dicit q̄ aduerbia loci ⁊ numeri ⁊ alia multa determināt verbū gra rei verbi et ꝓtinentur in illa diuisione: vñ aduerbiū numeri nō determinat verbū rōne numeri q̄ est mod⁹ significandi verbi sed ratiōe numeri rei significate p verbū: ut cum dicitur ſoꝛ. bis currit: ibi determinatur currit rōne dualitatis cursus significati per ipsum verbū: nō aūt ratione numeri singularis aut pluralis.

Sed omissis oibus aliis: de illis modis qui compositionē determinant est dicendū: ut sunt isti necessario contingenter ꝛc. Cū enim dicitur homo currit necessario: hic significatur q̄ cōpositio ista sit necessaria. Cuz autē dicitur hō currit bene vel velociter: significat q̄ cursus hois sit bon⁹ vt velox: ⁊ ita in illa determinat res verbi: ꝑma vero cōpositio: ⁊ sic intelligēdū est de aliis predictis aduerbijs. An solus iste modus qui determinat cōpositionē facit ꝓpositionē modalē: ⁊ solū de tali hic intēdimus. Et sciendū q̄ isti sex modi quādoq̄z sumunt aduerbialiter: ut possibiliter: ipossibiliter: necessario: cōtingēter vero falso. Qñq̄z nomialiter: ut possibile

ipossibile:necessariū:cōtingēs:vez falsū.

Postq̄ auctor determinauit de mō in cōi tā diffinitiue q̄z diuisiue.hic ꝓnter oñdit de quo mō est spāliter hic ad ꝓpositū : dicēs q̄ hic solū in spāli dicēdū ē de mō q̄ determinat verbū gr̄a cōpositiōis ⁊ ꝓpositionē ꝓpōnis.Cuius rō ē̄t:qz hic solū ꝑncipaliꝫ ꝓsideraꝫ mod⁹ faciēs ꝓpōnez modalē:ſz solus mod⁹ determinās cōpōnem ꝓpōnis facit ꝓpōnem modalē:eo q̄ ꝓpositio ē forma totꝰ ꝓpōnis : ideo modus ipsam modificās reddit ꝓpōnē modalē. Sz modi determinātes subiectū vel p̄dicatū:qz solū modificant ptes materiales ꝓpōnis nō faciūt ꝓpōnē modalē:q̄re de illis nō est amplꝰ determinandū. Primo sciēdū q̄ cōpositio ꝓpōnis pōt dupliꝫ determinari. Uno mō gñali determiatione q̄ sibi additur aliq̄s mod⁹ entis sine ampliatione ipsi⁹ cōpōnis.⁊ hoc mō determinaꝫ istis modis vero vel falso. Sed qz generalis determinatio nō est determinatio simpliciter sed ſm quid tm̄:ideo cōpositio hoc mō nō simpliciter modificatur:nec fit simpliciter modalis ꝓpositio. Alio mō determinatur spāli determinatione q̄n.ſ. modus dicit spāle modū entis ⁊ ampliat ꝓpositionē vltra tēpus p̄sens:et sic determinaꝫ istis modis:possibile:impossibile:ꝯtingens ⁊ necessariū:⁊ hoc mō simpliꝫ fit ꝓpositio modalis. Secūdo sciendū q̄ ad modū faciētē ꝓpōnem modalē requirūtur tres ꝓditiones. Prima q̄ talis mod⁹ determinet ꝓpōnē ꝓpōnis defectu cuius adiectiua q̄ determinat subiectū vel p̄dicatū materiale ꝓpōnis:vel verbū gr̄a rei verbi modi vel tpis nō reddūt ꝓpōnē modalē.Scōa ꝓditio ē q̄ talis modus dicat aliquā dr̄iam vel modū entis circa talē cōpositionē:defectu cui⁹ negatio ⁊ isti modi opinabile ⁊ opinabile vel credibile nō faciūt ꝓpōnem modalē.Tertia est: q̄ talis mod⁹ ampliet ꝓpositionē vltra tps sue p̄acētis:defectu cuius vez ⁊ falsuz nō faciūt ꝓpōnem modalē simpliꝫ dictā ſz gñaliter tm̄. Tertio sciēdū q̄ tm̄ q̄ttuor sunt modi faciētes simpliꝫ ꝓpōnē modalē.ſ.possibile ipossibile contingēs ⁊ necessariū:ꝓbat p sufficiētiā: qz ois mod⁹ faciēs ꝓpōnem modalē dr̄iat ꝓpositionē ꝓpōnis:vel ergo circa ipsa dicit nō eē:⁊ sic ē impossibile.vl dicit eē:⁊ hoc dupliꝫ:vl dicit simpliꝫ eē ⁊ in actu:⁊ sic ē necc̄m. vel eē ꝑmixtū potētie: ⁊ hoc ē dupliꝫ:vel dicat ipz p respectū ad suū actū:⁊ sic ē possibile.vel p respectū ad sua cām ꝯtingētē:⁊ sic ē ꝯtingēs. vñ q̄ isti modi determinēt ꝓpōnē pz:qz cū dr̄ sor. necessario currit:designaꝫ q̄ compō cursus cū sorte sit necessaria ⁊ nō necessitas sortis ſm se:nec cursus ſz necessitas ꝓpōnis vni⁹ cuz altero.ſz si dicaꝫ sor. currit fortiter:designaꝫ q̄ ille cursus ē fortis. Quarto sciēdū q̄ p̄dicti modi pñt sumi dupliꝫ.vno mō nominaliꝫ.alio modo aduerbialiter. Et ratio est: quia modus in cōmuni ⁊ adiectiuū idem sunt.ſz omne adiectiuū pōt sumi nominaliꝫ:cū significet p modū p̄manēti ⁊ aduerbialiter:cū significat p modū fluxus ⁊ fieri: ideo illi modi pñt duob⁹ illis modis accipi:⁊ vtroq̄z mō faciūt ꝓpōnē modalē simpliꝫ:qz simpliꝫ determināt ꝓpōnē ꝓpositionis differēter tm̄: qz q̄n sumunt nominaliꝫ determināt ꝓpositionē acceptā p modū nois ut hic:fortē currere est possibile : compositio istius dicit fortem currere sumit nominaliter. sed quando sumūtur aduerbialiter determināt ꝓpositionē verbaliꝫ designatā:ut hic:sor.currit possibiliꝫ. Et dicit ꝑz q̄ ⁊ quot sunt modi faciētes ꝓpōnem modalē:⁊ quot modis accipiant. Sz ꝑ dicta ꝑmo ar sic:oē determinabile ē in potētia:ſz ꝓpositio ꝓpōnis cū sit forma totꝰ ē in actu tm̄:et p ꝑs nō ē determinabilis:igit null⁹ modus determinat illā ꝓpositionē. Scōo arguit: sic mod⁹ determinās ptē totꝰ ex p̄ti denominat totū ut signum distribuēs ꝑmo subm̄ ꝓpōnis:ex p̄ti denominat totā ꝓpositionē vlez:ergo modi determinātes subm̄ vel p̄dicatū debēt denoiare totā ꝓpositionē ⁊ nō solū modus determinans totaz cōpositionē. Tertio sic: determinationes entis incōpleti nō determinant ꝓpositionē orationis:sed necessariū ⁊ contingēs sunt determinationes entis incōpleti qz ens dr̄ necessariū vel contingēs:ergo isti modi nō determināt ꝓpositionē. Quarto ar sic: p se ⁊ p accidēs faciūt ꝓpositionē modalē: ut dicendo sor.accidētaliter currit: igitur non sunt tm̄ quattuor modi faciētes ꝓpositionē modalē. Quinto sic: nihil q̄ significaꝫ noialiter determinat ꝓpositionē verbi. sed solū illud q̄ designatur aduerbialiter.sed modi faciētes ꝓpositionē modalē determināt verbū gr̄a ꝓpositiōis:igitur nō pñt noialiter designari. Ad argumēta. Ad primū dr̄ q̄ licet ꝓpositio orationis non sit in potētia respectu esse totius ꝓpositiōis: sed in actu tantū:tamē est in potētia respectu determinationū accidentaliū eius:ideo bene potest modificari. Idē enim respectu diuersoꝝ bn̄ est in potētia ⁊ in actu simul. Ad secundū dicitur q̄ in accidentib⁹ q̄ nō conueniūt toti nisi gr̄atia partis.accidēs partis bene denominat totū. sed in illis q̄ possunt ꝓuenire toti ⁊ ptibus: accidēs ptis nō sufficit denominare totū:⁊ sic est de modificatione: qz tota ꝓpositio pōt per se primo modificari q̄n modificatur sua forma totius:⁊ possunt modificari sue ptes.sed illa modificatione nō denominatur ꝓpō modalis. Ad tertiū dr̄ q̄ si ꝯtingēs ⁊ necessariū accipiant ut sunt differētie entis incōpleti: sic sunt determinationes ei⁹. Sz si accipiantur ut sunt differentie entis cōpleti q̄ est inherentia p̄dicati ad subiectum sic sunt determinatiōes ꝓpositionis:⁊ sic sumunt in ꝓposito. Ad quartū dr̄ q̄ p se ⁊ p accidēs nō sunt modi distincti ab istis:qz p se sub necessario ꝯtinetur reductiue:⁊ p accidēs sub ꝯtingenti. Ad quintū dr̄ q̄ licet illud q̄ sumitur noialiter non possit determinare ꝓpositionē verbaliter acceptā:sed solū aduerbiū:tamē pōt bn̄ determinare cōpositionē noialiꝫ captā quo determinat isti mōi noialiꝫ capti.

¶ Propositio modalis ē q̄ determinatur aliquo istoꝝ ſer mōꝝ: ut sortē currere est possibile:sor. currere ē ipossibile:sortē currere est cōtingēs : sortē currere ē verū:sor. currere est falsū:sortē currere est necesse.

Postq̄ auctor detiauit de mō q̄ est ꝑncipiū formale ꝓpositionis modal⁹ hic ꝓnter detiat de ꝓpōne modali : et qz subā rei p̄cedit passiones ei⁹:ió pri⁹ detiat de ꝓpōne modali ſm se q̄z de eq̄pollētijs ⁊ oppositiōib⁹ ei⁹ ipsam ꝑmo sic diffiniēs. Propō modal⁹ ē illa q̄ modificaꝫ aliquo istoꝝ ſer mōrū.ſ.possibile:impossibile:ꝯtingēs:necessariū:verū ⁊ falsū.

Primo sciēdū q̄ ꝓpositio modalis dupliꝫ accipiꝫ. Uno mō cōiter pro oi ꝓpōne in q̄ modificaꝫ cōpositio ⁊ sive hoc sit determinatiōe gñali sive spāli. ⁊ sic verū ⁊ falsum faciūt ꝓpositionē modalē:⁊ hoc mō diffinitur hic in gñali. Alio mō capiꝫ spāliter solū pro illa ꝓpōne cuius ꝓpositio spāli determinatiōe modificatur ampliādo ipsam vltra tps sue p̄acētis:⁊ sic solū fit ꝓpō modalis p illos q̄ttuor mōs:possibile:ipossibile:ꝯtingēs:⁊ necessariū: ⁊ solū modales q̄ sunt modificate his mōis sunt simpliꝫ modales: ⁊ de illis in seqntibus solū determinabitur eo q̄ nō bn̄ easdē eq̄pollentias ⁊ oppositiones sicut ille de ineſſe. Ille vero q̄ modificantur p verū ⁊ falsum habēt easdē eq̄pollētias ⁊ oppositōes sicut ille de ineſſe:qz nō habēt ampliationē vltra tps presens:nō de illis nō determinabiꝫ amplꝰ. Scōo sciēdū q̄ dupliciter est ꝓpō modalis.ſ.ꝓposita ⁊ diuisa. Cōposita est illa in qua predicatū dicti ꝓponiꝫ cū materia ⁊ forma ipsi⁹ subiecti:et dz pferri dictū platiōe ꝯtinua ad designandū illā ꝓpositionē nō pausando inter ptes dicti ſz inter dictū ⁊ modū. Diuisa est illa in qua p̄dicatū dicti solū ꝓponitur cuz materia subiecti:⁊ diuiditur a forma eius:⁊ dz pferri platiōe discōtinua ad designādū illā diuisionē inter ptes dicti pausando ⁊ nō inter dictū ⁊ modū: ut hec albū ē nigrū est possibile: si nigruz cōponatur cū albo p subiecto albedinis ⁊ p ipsa albedine:tūc est ꝓposita ⁊ falsa. Sed si ꝓponatur cū albo p subiecto albedinis:⁊ diuidatur ab albedine discontinuādo ptes dicti:sic est diuisa ⁊ vera. Ex quib⁹ patet q̄ tā in modalibus diuisis q̄z cōpositis modus determinat totā ꝓpositionē dicti licet differēter:ideo vtraq̄z est simpliꝫ modalis:⁊ de vtraq̄z intelligitur diffinitio pri⁹ posita: nec differūt specie essentiali composita ⁊ diuisa de eodē mōſz spē accidētali solū. Tertio sciendū q̄ in ꝓpositionibus modalib⁹ dicti subijcitur:⁊ modus sp̄ p̄dicaꝫ. Cui⁹ rō ē:qz sicut se hñt

ee ⁊ nō esse in illis de inesse:ita modus in modalib⁹.ſz in illis de inesse:ee vel nō ee est p̄dicatū formale:ergo silr mod⁹ in modalibus ē p̄dicatū formale ⁊ nō materiale:q; ē illō quo p̄dicatū materiale denotatur inesse subiecto. Itē illud q̄ō est determinatio ⁊ se hz p modū forme respectu ꝓpōnis dicti nunq̄z subijcit in ꝓpōne modali sed semp p̄dicat: eo q; determinatio nō hz subijci suo determinabili.sed modus se hz ut forma respectu ꝓpōnis dicti:q; est determinatio ei⁹ licet nō sit determinatio ꝓpōnis q̄ est inter dictū ⁊ modum: igitur in modalib⁹ nunq̄z mod⁹ subijcitur sed semp predicatur. Quarto sciendū q; in modalib⁹ dictū est illa oro cui⁹ cōpositio modificat siue sit cōposita ex accusatiuo casu ⁊ verbo infinitiuo cui additur mod⁹ noialiter captus:siue sit oro pfecta cui additur mod⁹ aduerbialr capt⁹. ⁊ talis oro ante aduentū modi or̄ p̄dictes ꝓpōnis modalis. ⁊ tale dictū est materia ꝓpōnis: ⁊ modus determinās ꝓpōnē ei⁹ se hz ut forma ptis ⁊ eē modificatū ꝓpōnis resultans ex vnione modi ⁊ ꝓpōnis q̄ faciūt vnū sicut determinatio ⁊ determinabile ē forma totⁱ ꝓpōnis modalis.et q; hoc patet q̄d sit ꝓpositio modalis ⁊ quot modis dr ⁊ q̄d sit subiectū ⁊ p̄dicatū eius. Sed ꝓtra predicta ꝓmo arg. in ista ſor. currere est possibile:hoc dictū ſor.currere ē illud q̄ō notificat p illū modū possibile:⁊ tñ non ē ꝓpositio modalis sed tñ ei⁹ subiectū ergo propositio modalis nō est q̄ modificatur aliquo istorū ſex modorū. Scō sic: hec est modalis hominez eē asinū est impossibile.⁊ tñ nō modificatur igitur: minor patet quia in illa ille modus impossibile destruit totā cōpositionē dictⁱ:igit nō determinat vel modificat ipsam. Tertio sic:aduerbiū in oro nunq̄z predicatur.sed modus in modalibus q̄nq̄z ponitur aduerbialiter: ergo modus in ipsis nō semp predicatur. Quarto sic: modalis aliquādo cōuertitur:igitur in ea fit de predicato subiectū ⁊ ecōtra: ergo cū modus q̄nq̄z predicet p cōuersionē mutatur in subiectū:⁊ sic nō semp predicat. Quinto sic: vnies semp est formali⁹ vnito:sed mod⁹ vnit cū dicto mediāte copula verbali:igitur modus se habet in modalibus ut predicatū materiale ⁊ nō ut formale. Ad argumēta. Ad primū dicit q; licet illud dictū modificetur ꝓmo p modū ptis ⁊ tanq̄z q̄ tñ tota ꝓpositio modificat p modū totⁱ licet hoc sibi cōueniat p cōpositionē dicti q̄ primo modificatur:nō tota propositio dr modalis ⁊ nō ipsum dictū. Ad scām dr q; impossibile nō destruit ꝓmo ⁊ p se illam ꝓpōnem: sed ex cōsequenti tm̄ q; p se primo negat vnū specialē modum entis a tali cōpositione.ſ.possibilitatē siue potentiā ad eē:q̄ negata destruitur ex cōsequenti cōpositio. Ad tertiū dr:q; aduerbiū p se sumptū nō est predicatū propositionis: sed aduerbiū cōunctū cū verbo sicut determinatio suo determinabili pōt eē predicatū formale ꝓpōnis ⁊ sic est de mō aduerbialiter posito in ꝓpōne q; determinat formaliter verbū gra ꝓpositiōis. ⁊ inde fit vnū predicatū formale. Ad quartū dr:q; propositio modalis nō ꝙuertitur ꝑm se totaz sic q; mod⁹ ponatur in subiecto:sed solū ꝙuertitur quantū ad dictū faciēdo de predicato dicti subiectū ⁊ ecōtra:vñ modalis de possibili ⁊ necessario ꝑm dictū eodē mō ꝙuertūtur sicut ille de inesse:⁊ silr ille de ꝓtingenti accepto p possibili sed in illis de ꝓtingēti ad vtrūlibet fit cōuersio in oppositā qualitatē ⁊ vlis negatiua in eis nō ꝙuertitur simplr in terminis:sed vticularis negatiua ꝙuertitur simplr. Sz in illis de impossibili primo ad cōuertendū illas oz videre q̄b⁹ eq pollēt de necessario ⁊ cōuertere illas de impossibili sicut cōuertūtur suc eq̄pollētes de necessario: ⁊ in eis vlis affirmatiua nō cōuertitur in terminis: sed vticularis negatiua bñ cōuertitur in terminis. Ad quintū dicitur:q; modus nō vnit cū dicto mediāte verbo in quātū ē mod⁹ ſz solū in q̄ntū noialr significat. in rōne mōi nō est in potētia ad copulā vnientē:sed est predicatū forma respectu cōpositionis.

¶ Et sciendū q; in modalibus verbū debet subijci: modus aūt predicari. Oēs aut tē alie propositiones dicūtur de inesse:sed ille propositiones q̄ modificantur his modis.ſ. vero vl falso mō relinquātur q; eo dē mō sumitur oppositio in his sicut in illis de inesse ⁊ cōsequētia. In alijs aūt q̄tuor modis:q̄ sunt possibile:impossibile: cōtingens: ⁊ necesse: nō sic sumitur oppositio:ut postea patebit. Sciendū est aūt q; vnusquisq; istorū quattuor modorum quattuor facit propositiones modales. Et sic cū modi sunt quattuor: propositiones erūt quater quattuor: ⁊ sic erūt sedecī. verbi gra.modus q̄ est possibile si sumatur sine negatione:facit propositionē vnam:ut sortē currere ē possibile. Si vero sumatur cum negatione prepposita ad verbum facit propositionē aliā:ut ſor.nō currere ē possibile. Tertia vero propositio sumitur negatione prepposita ad modum: ⁊ alia adverbiū:ut ſor.nō currere nō ē possibile. Et hoc mō ꝑm vnū quēq; aliorum modorū quattuor sumūtur ꝓpositiones.

¶ Postq̄z auctor determinauit de propositione modali quantū ad substantiam eius. Hic consequenter determinat de suis passionibus.ſ.de equipollentijs ⁊ oppositione: ⁊ quia equipollentie ⁊ oppositiones modaliū faciliter cognosci nequeunt nisi cognoscatur multiplicatio propositionum modaliū.ideo anteq̄z de illis passionibus determinet:prius ostendit quot propositiones possunt multiplicari secundū quēlibet modū. ¶ Primo sciendū: q; in propositione modali duplex est compositio. Prima est compositio partiū dicti inter se.secunda vero est cōpositio modi cū dicto que est principalis in ipsa. ⁊ quia qualitas propositionis sine affirmatio ⁊ negatio attenduntur ex parte compositionis: ideo propositio modalis potest dupliciter dici affirmatiua et negatiua.ſ.ex parte modi ⁊ ex parte dicti. illa aūt in qua negatur modus est simpliciter negatiua modalis.sed illa in qua solū negatur compositio dicti non est simpliciter negatiua: sed ut dicit Aristo.habet negatiuam figuram: ⁊ potest dici negatiua de dicto. ¶ Secundo sciendū: q; secundū istum modū possibile per variatiōez affirmationis et negationis possunt fieri quattuor propositiones modales. Prima est affirmatiua tam de dicto q̄z de modo: ut possibile est esse. Secūda ē negatiua de vtroq;z:ut nō possibile ē nō eē. Tertia est negatiua de dicto solū:ut possibile est nō eē. Quarta ē negatiua soluz de modo ut nō possibile est esse. ⁊ similiter possunt fieri quattuor scām quemlibet aliorū modorū ⁊ sic in toto possunt multiplicari in sedecim ꝓpositiōes modales scām quattuor modos vnde predicte quattuor ꝓpositiones p quattuor vocales significātur per A significatur affirmatiua tam de dicto q̄z de modo. per Ā negatiua de vtroq;z. per E negatiua de dicto soluz. et per I negatiua de modo solū. Iuxta illos versus. Destruit v totum sed a affirmat vtrunq;z. Destruit e dictum destruit i quoq; modū. Ex quibus patz quomodo sumitur ⁊ variatur qualitas in modalibus. ¶ Sed ad videndū de quātitate ipsarū ē. Tertio sciendū q; in modalibus tripliciter attenditur quātitas: primo ex parte dicti quod est subiectū totius ꝓpositionis. Secundo ex parte subiecti dicti. Tertio ex pte modi:vñ ex parte dicti omnes sunt singulares: quia in ipsis dictū simplicē

accipitur pro vno solo dicto in defectu vnius vocis impositę ad significandū ipsuz: sed ex pte subiecti dicti possunt dici vles ꝓticulares indefinite ⁊ singulares ſm q̄ tale subm̄ differēter tenetur vlr ꝓticulr indefinite aut singlr: ſz ex pte modi alique sunt vles: alie ꝓticulares: ⁊ nulle sunt indefinite aut singulares. ¶ Quarto sciendū q̄ quantitas modalis sumpta ex pte modi non est quantitas suppositorū: sed tēporū q̄ est mēsura acceptiōis copule. respectu tpis ſm ampliationē modi sicut quātitas suppositoz ē mēsura acceptiōis subiecti respectu suoz suppositoz. vñ modales de necessario et impossibili dicūtur vles eo q̄ necessariū ampliat ad oē tps affirmatiue sicut ois distribuit vlr ⁊ affirmatiue: ⁊ impossibile ampliat ad oē tps negatiue sicut null⁹ distribuit vlr et negatiue. Sz ille de possibili ⁊ ꝓtingenti sunt ꝓticulares: q̄z vtrūq̄z ampliat ꝓticulr ⁊ affirmatiue q̄ solū ampliāt ad p̄sens ⁊ futurū ⁊ se hūt sicut illud signū q̄dā vñ versus. Omne necessariū impossibile ē quasi nullus: possibile ē q̄dā: q̄dā nō possibile nō. Et p hoc patet de multiplicatiōe. q̄litate ⁊ quātitate ꝓpōnū modaliū. ¶ Sz ꝓtra p̄dicta ꝓmo arg̃ ſm hūc modū possibile pñt fieri infinite ꝓpones modales igit̄ male dictū ē q̄ ſm ipm solū sunt quattuoz ꝓpões modales. Scōo sic: oēs ꝓpones de eodez mō sunt eadē ꝓpō in spē eo q̄ modales spē distingūtur ex pte modi q̄ ē forma ꝓpōnis modal: igit̄ null⁹ mod⁹ facit quattuoz ꝓpões modales in spē. Tertio sic: ista sortē currere nō est possibile ⁊ sūr alie vbi possibile negat̄ nō est de possibili: ſz de impossibili vel necessario: igit̄ male dr̄ q̄ possibile facit vnā negatiuā ꝓpōnem modalē ex pte modi. Quarto sic: cuiuslibet rei cit̄ tm̄ vna forma: sed qualitas est forma ꝓpōnis: igitur vni⁹ ꝓpōnis modalis est vna qualitas: ⁊ sic in istis nō pōt accipi duplex q̄litas. Quinto sic: mod⁹ in modalib⁹ se hz p modū forme: sed quātitas rei se tenet ex pte materie et nō ex pte forme: igit̄ in ipsis nō sumitur quātitas ex pte mōi.

Ad argumēta. Ad primū dr̄: q̄ ſm quēlibet modū pñt fieri infinite ꝓpones in numero: nō tm̄ pñt fieri plus q̄z quattuoz in specie: ⁊ solū de tali multiplicatiōe ſm spēz ē h̄ ad p̄positū. Ad ſm dr̄: q̄ lz oēs modales de eodē mō affirmato sint eadē ꝓpositio in spē ēntialī ⁊ ex pte modi: tm̄ bñ variant spē accidētali ex pte affirmatiōis vel negatiōis dicti.

Ad tertiū dr̄: q̄ lz ꝓpositio in q̄ negat̄ possibile quātū ad significatū ei⁹ sit de impossibili vel de necessario: tm̄ ē foz maliter de possibili qō ibi ponit̄ ſm vocē. ¶ Ad q̄rtū dr̄: q̄ lz vni⁹ modal⁹ sit tm̄ vna q̄litas p̄ncipalis: tm̄ pñt eē ꝓles subordinate ad se invicē: quarū vna ē min⁹ p̄ncipal⁹ ⁊ subordinat̄ alteri sicut ꝓpositio dicti respectu ꝓpōnis modi cū dicto. Ad q̄ntū dr̄: q̄ quātitas suppositoz sumit̄ ex pte subiecti et materie ꝓpōnis. tm̄ quātitas tēporū bene sumitur ex parte forme ideo pōt sumi ex pte modi ampliātis cōpositionē vltra tēpus eius.

¶ Harum autē propositionum equipollentie q̄ttuor regul̄ cognoscuntur. Prima regula talis est. Cuicunq̄z dicto affirmato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens et ab eodē remouetur impossibile; ⁊ ab ei⁹ cōtradictorie opposito remouetur necesse. Secūda regula talis est Cuicunque negato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens: ⁊ ab eodez remouetur impossibile: ⁊ ab eius cōtradictorie opposito remouet̄ necesse. Tertia regula talis est. A quocūq̄z dicto affirmato remouetur possibile: ab eodem remouetur cōtingens: ⁊ eidem attribuitur impossibile: ⁊ eius contradictorie opposito attribuitur necesse. Quarta regula talis est. A quocunq̄z dicto negato remouetur possibile: ab eodem remouetur contingens: et eidē attribuitur impossibile: ⁊ ei⁹ cōtradictorie opposito attribuitur necesse. Quod patet in ordinatōne istius figure ⁊c.

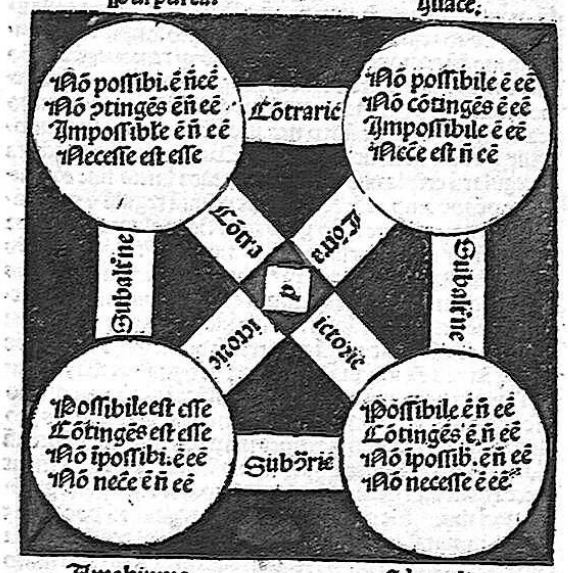

¶ Omnes autē ille propositiones q̄ sunt in prima linea equipollēt sibi invicem per primam regulam ⁊ conuertuntur inter se. Que autem in secunda linea equipollent per secundam regulam ⁊ similiter conuertuntur. Et q̄ in tertia per tertiam, ⁊ que in quarta per quartam. Ad cuius expositionem dantur quidā versus. Omne necesse valet: valet impossibile nullum. Possibile quidam: quidā non possibile non.

Postq̄z auctor ostēdit multiplicatiōez ꝓpōnū modaliū ad cognoscēdū eaz eq̄pollētias. Hic ꝓnter determinat de eq̄pollētijs eaz quaz cognitio valet ad cognoscēdū ꝓntias ꝓpōnū modaliū: q̄ mt̄ eq̄pollētes sp̄ vna ꝓpō seq̄tur ad aliā. ⁊ ecōuerso: eo q̄ sunt eq̄pollētes siue eq̄alētes in veritate ⁊ falsitate. Ubi ꝓmo sciendū q̄ hic magis determinat̄ in spāli de eq̄pollētijs modaliū q̄z de q̄uersionib⁹ earū eo q̄ modales eodē mō q̄uertūt̄ sicut ille de in eē: ⁊ solū q̄ntū ad dictū: ſz eq̄pollētia nō q̄uenit ipsis eodē mō sicut illis de in eē: q̄ in ipis variat̄ eq̄pollētia ⁊ etiā sumit̄ ex pte modi ampliātis cōponem ⁊ nō ex pte subiecti ꝓpōnis sicut in illis de ineē ⁊ etiā q̄uenit ipis in quātū sunt modales. ideo oportuit spāliter detiare de eq̄pollētia eaz. Scōo sciēdū q̄ p̄dicte eq̄pollētie q̄ttuor regulis cognoscūtur. Prima ē cuicūq̄z dicto affirmato attribuit̄ possibile eidē attribuit̄ ꝓtinges ⁊ ab eodē remouet̄ ipossibile: ⁊ ab ei⁹ ꝺdictorie opposito remouet̄ necesse. Cuius rō ē q̄ possibile ⁊ ꝓtinges q̄uertūtur: igit̄ cuicūq̄z attribuit̄ possibile ⁊ ꝓtinges: ⁊ possibile ⁊ ipossibile ꝺdicūtur: ⁊ cuicūq̄z attribuit̄ possibile ab eodē remouet̄ ipossibile: q̄ vnū ꝺdictorioz remouet reliquū. et si aliq̄d dictū sit possibile pōt aliq̄n verificari ⁊ suū ꝺdictoriū pōt eē falsū: ⁊ si alicui dicto attribuit̄ possibile ab eodē

remouet impossibile ⁊ ab eius ꝺictorio remouet necesse.

Scꝺa regula cuicūq; ꝺicto negato attribuit possibile ei ꝺē attribuit ꝓtingēs ⁊ ab eoꝺē remouetur impossibile ⁊ a suo ꝺictorio oppsito remouet necesse. Tertia regula est a q̄cūq; ꝺicto affirmato remouetur possibile ab eoꝺē remouet ꝓtingēs: ⁊ eiꝺē attribuit ipossibile et suo ꝺictorio attribuit necesse. Quarta regula ē a quocūq; ꝺicto negato remouet possibile ab eoꝺē remouet ꝓtingēs ⁊ eiꝺē attribuitur impossibile ⁊ suo ꝺictorio attribuit necesse: et iste regule possent eoꝺē mō ꝓbari sicut ꝑma. Tertio sciē ꝺū q; mo ꝺ⁹ ꝺr attribui ꝺicto qñ affirmatiue ꝑꝺicatur ꝺe ipso. ⁊ ꝺr ab eo remoueri qñ negatur ꝺe ipso. ꝺupl̄r tn̄ pōt intelligi modū remoueri a ꝺicto. vno mō q; remoueat ab ipo ſm rem ⁊ voce ⁊ sic nō ꝺebet intelligi in ꝓpsito q; si sic remoueretur nō remaneret ꝓpō modalis. Alio mō q; remoueat ſm modū enūciāꝺi p negationē ⁊ sic capit hic remouetur put tn̄ valet sicut negat. Quarto sciēꝺū q; p̄ꝺictarū regularū exēpla ꝺisponūtur in q̄ttuor lineis siue ordinibus: ⁊ oēs ꝺe ꝑmo ordine eq̄pollēt p ꝑmā regulā ⁊ ꝓsequūtur se inuicē ⁊ oēs ꝺe scꝺo p scꝺam ⁊ sic ꝺe aliis: ⁊ oēs illi ordines hñtur p hos versus. ℙrim⁹ amabim⁹: edētuliq; scꝺs Tertiꝰ iliace purpurea reliquꝰ. ℙrima ꝺictio. ℓ amabimus significat ꝑmū ordinē: ⁊ q̄ttuor ei vocales ꝺāt intelligē q̄ttuor ꝓpones ꝑmi ordinis significādo p primū a ꝓpōne ꝺe possibili eē affirmatiuā tā ꝺe ꝺicto q; ꝺe mō. ⁊ p ſm a illā ꝺe cōtingēti eē affirmatiuā ꝺe vtroq; ⁊ i significat illaz ꝺe impossibile eē negatiuā ꝺe mō: ⁊ p significat illā ꝺe necessario esse negatiuā ꝺe vtroq;: ⁊ sīl̄r exponerent alie ꝺictiones pro aliis ordinibꝰ ſm significationes suaz vocalū iurta sentētiā illoz versuū. ꝺestruit v votū. ſz a ꝑfirmat vtrūq;. ꝺestruit e ꝺictū ꝺestruit i q; modū. Et p hoc patēt eq̄pollētie ꝓpōnū modaliū. Sz ꝓtra p̄ꝺicta primo arguit: si hoc ꝺictum hoiez eē animal ē possibile: ⁊ tn̄ nō est ꝓtingēs cū sit necessariū ergo male ꝺr in prima regula: cuicunq; ꝺicto affirmato attribuit possibile eiꝺē attribuit ꝓtingēs. Scꝺo sic: huic ꝺicto negato ꝺeū nō esse ē possibile: ⁊ tn̄ ab eo nō remouet impossibile cū sp sit impossibile igitur ꝓtra scꝺaz regulā. Tertio sic ipossibile semp negat ꝺictū cui attribuitur: q; ꝺestruit ꝓpositiōez eius igitur nō pōt attribui ꝺicto affirmato ꝓtra tertiā regulā. Quarto sic: ꝓpō affirmatiua ⁊ negatiua nunq; sunt equipollētes: q; nō eq̄lent in qualitate: igit ꝓpō negatiua ꝺe possibili ⁊ affirmatiua ꝺe necesse nunq; eq̄lēt cōtra quartā regulā. Quinto sic oēs ꝓpones eq̄lētes ꝺebēt esse eiusꝺē subiecti ⁊ eiusꝺē ꝑꝺicati cū eq̄pollentia sit eq̄ualētia ꝺuarū ꝓpōnū vtroq; termino ꝓticipātiū. ſz illa ꝺe possibili ⁊ ꝺe necessario q̄ ponūt in quarta regula nō hñt iꝺē subiectū q; in eis ꝓtraꝺictoria ꝺicta subijciūtur nec iꝺez ꝑꝺicatū q; nō ē iꝺem mo ꝺ⁹. igitur ille ꝓpones nō eq̄lēt.

Ad argumēta. Ad primū ꝺr q; si capiatur ꝓtingēs spāliter p ꝓtingēti nō necessario q̄ ꝺiuiꝺit p ꝓtingēs naturaliter ⁊ ad vtrūlibet: illuꝺ ꝺictū hoiem eē animal nō est contingēs. Sz si capiat gñaliter ꝓtingēs ut ꝓuertitur cū possibili ⁊ ꝺiuiꝺitur p necessariū ⁊ nō necessariū sic bñ est ꝓtingens: ⁊ illo mō capitur ꝓtingens hic. Ad secūꝺū ꝺicitur q; licet ab hoc ꝺicto ꝺeū non esse non vere remoueatur impossibile: tamen falso remouetur ab ipso eoꝺez modo sicut possibile sibi attribuitur. Ad tertiū ꝺr: q; licet impossibile neget virtualiter ꝺictū cui attribuitur: nō tamen formaliter: iō pōt attribui ꝺicto formaliter affirmato. Ad q̄rtū ꝺr: q; ſz affirmatiua ⁊ negatiua ꝺe eiꝺē extremis nunq; sunt equipollentes. tn̄ ille ꝺe ꝺiuersis extremis pñt equipollere q̄ ad veritatē ⁊ falsitatē: ſz nō ſm qualitatē. Ad quintū ꝺr q; si capiat eq̄pollentia spāliter p equalentia ꝓpositionū vtroq; termino ꝓticipantiū in qualitate ⁊ quantitate veritate ⁊ falsitate sic maior est vera. Sz si capiatur generaliter pro quacūq; equiualētia ꝺuarū propositionū in veritate et falsitate sic ē falsa: ⁊ in ꝓpsito sic accipit equalētia gñal̄r.

¶ Itē equipollentia et cōuertētia ⁊ consequētia modaliū pōt hr̄i per hanc regulaz

Oēs enī ꝓpones ꝺe possibili ⁊ ipossibili equipollēt verbo sil̄r se hñte: ⁊ mō ꝺissil̄r ut possibile ē eē: non impossibile ē eē. Itez oēs ꝓpones ꝺ possibili ⁊ nccario eq̄pollēt verbo ⁊ mō ꝺissil̄r se hñtibus: ut possibile ē eē: non nccē ē nō eē. Itē oēs ꝓpositiones ꝺ inpossibili ⁊ nccrio eq̄pollent verbo ꝺissil̄r se hñte: ⁊ mō sil̄r ut ipossibile ē eē: ⁊ nccē ē nō eē. Et itelligatur mo ꝺ⁹ sil̄r et ꝺissil̄r se hr̄e q̄ntū ad affirmationem et negatiōez. ut ꝺicat mo ꝺ⁹ sil̄r se hr̄e qñ affirmat vtrobiq; vel negat. Dissil̄r aūt qñ affirmat in vna et negat in alt̄a. et eo ꝺē mō intelligenduz est ꝺe verbo sicuti ꝺe mō. Et sciēꝺū est q; in ꝓꝺicta regula nō facit mētionē ꝺe cōtingēti: eo q; cōtigens cōuertitur cū possibili. Añ iꝺē ē iuꝺiciū ꝺ ꝓpōnib⁹ vtriusq;. Exēpla q̄rant̄ i supiori figura in ꝑmo ordine et secundo ⁊ tertio et q̄rto q; ad oēs est regula generalis.

gr⁰ ℙost̄q; auctor supius ostēꝺit p q̄ttuor regulas eq̄pollētias ⁊ ꝓp̄tias modaliū. hic ꝓnter notificat ipsas ſm alias regulas ⁊ q̄uis ipse eq̄pollētie sufficiēter notificent p regulas ꝓꝺictas: tn̄ magis facile cognoscūtur p istas regulas cum aliis q̄z p alias tm̄: iō iste regule ad maiorē ⁊ faciliorē cognitionē hic ꝓueniēter ponūtur ⁊ nō supflue. ¶ Primo sciēꝺū q; negatio posita ad mꝺū negat quātitatē ampliatiōis tē pozū q̄ se tenet ex ꝑte mꝺi. ⁊ etiaz qualitatē ꝓpōis q; negat mꝺificationē: et ex cōsequēti compositionē mꝺificatā: ideo mutat quantitatez ⁊ qualitatē ꝓpositionis ⁊ facit ꝓtraꝺictorias equipollere. Ipsa enīz negatio ꝓpposita mō similiter se habet in modalibꝰ sicut negatio ꝓpposita signo in illis ꝺe in esse. Sed negatio posita ad ꝺictuz tantū negat solū cōpositionē ꝓpositionis ⁊ non quātitatē mꝺi: et sic non mutat quantitatē ipsi⁹: q; in negāꝺo preuenit ampliationē mꝺi: ideo talis negatio mutat qualitatem ⁊ nō quātitatē: ⁊ se habet ut negatio ꝓstposita signo q̄ facit eq̄pollere contrarias. sed negatio posita ad ꝺictum ⁊ ad mꝺū simul mutat quatitatē solum: ideo se habet ut negatio p̄positā ⁊ ꝓstposita signo ⁊ facit equipollentiaz ſubalternam. ¶ Secundo sciendū q; ad cognoscendū p̄ꝺictas equipollentias ponuntur hic tres regule. ℙrima est q; ꝓpositiōes de possibili ⁊ impossibili equipollēt verbo sil̄r se hñte ⁊ mō ꝺissimiliter. scꝺi⁹ rō est: q; ꝓpones de possibili ⁊ impossibili ꝺicunt sed negatio posita ad mꝺū tn̄ facit ꝓtraꝺictorias eq̄pollere ut ꝺictū ē: iō ꝓpōes de possibili ⁊ impossibili equipollēt mō ꝺissimiliter se hñte ⁊ verbo sil̄r. ⁊ ꝺr modus sil̄r se hr̄e quantū ad affirmationē ⁊ negatiōez q̄n in vtroq; affirmatur vel negat. ⁊ ꝺissil̄r q̄n in vna negat ⁊ in alia affirmatur: ⁊ ita intelligitur verbū sil̄r vl ꝺissil̄r se hr̄e suo mō. ¶ Tertio sciēꝺū q; scꝺa regula talis ē: oēs ꝓpōnes ꝺe possibili ⁊ necessario eq̄pollēt verbo ⁊ mō ꝺissil̄r se hñtib⁹. Cuius rō est: q; ꝓpones ꝺe possibili ⁊ necessario affirmatiue ꝺe ꝺicto et modo simul opponūtur subalterne: sed negatio posita ad ꝺictū ⁊ ad modū simul facit in modalibus equipollentiā subalternarū: quia se habet sicut negatio ꝓpposita ⁊ ꝓstposita signo in illis ꝺe in esse. ideo ꝓpones ꝺe possibili ⁊ necessario equipollent posita negatione ad ꝺictuz et ad modum simul. vñ ex istis duab⁹ regl̄is sequit q; ꝓpōes de cōtingenti ⁊ impossibili etiā eq̄pollent verbo sil̄r se hñte

ꝫ modo dissimilr. sed ille de cōtingēti ꝫ necessario eq̄pollēt verbo ꝫ modo dissimilr se hūnbus: qz ille de possibili ꝫ cōtingēti ad inuicē conuertuntur. ¶Pro tertia regula ārto sciendū q̄ propōnes de impossibili ꝫ necessario eq̄pollent verbo dissimiliter se habente ꝫ modo similiter. Cuius rō est quia ille de impossibili ꝫ necessario affirmatiue de vtro qz contrariant. Sed negatio posita ad dictū tm̄ in modalibus facit cōtrarias equipollere: quia solū mutat qualitatē: igitur ille de impossibili ꝫ de necessario equipollent verbo dissimiliter se habente ꝫ modo simili. hic aūt non ponuntur regule de equipollētijs ꝓpositionū de cōtingenti quia de ipsis idē est iudiciū sicut de illis de possibili. eo q̄ contingēs ꝫ possibile conuertuntur capiēdo cōtingēs in cōmuni ut se extendit ad necessariū ꝫ non necessariū: ꝫ causa est qz vtrūq; ampliat ad presens ꝫ ad futurū affirmatiue et non ad preteritū eo q̄ vtrūq; dicit potentiam: ꝫ potentia se hēt ad presens ꝫ ad futurū: quia ad preteritū nulla est potētia: ideo propositiones de possibili ꝫ contingenti adinuicē conuertuntur ꝫ equipollēt verbo ꝫ modo simili se habentib⁹.

¶Sed cōtra predicta ꝓmo arguitur iste due equipollent de possibili ꝫ impossibili. Sortē currere est possibile ꝫ sortē currere non est impossibile: ꝫ tm̄ verbū non se hēt silr qz in vna negatur hoc verbū est ꝫ in alia affirmatur igitur ille de possibili ꝫ impossibili nō eq̄pollēt verbo silr se habēte. ¶Secūdo sic: oēs eq̄pollētes in modalibus sunt eiusdē q̄ntitatis et ꝓte modi igitur mod⁹ in oīb⁹ eodē modo ap̄liat ꝫ se hēt similr igitur ille de possibili ꝫ ipossibili nō eq̄pollent mō dissilr se hūte. ¶Tertio sic: ille nō eq̄pollēt sortē currere ē possibile ꝫ sortē nō currere nō ē necesse: qz ꝓma aliq̄d ponit ꝫ scōa nō cū sit negatiua tā de dicto q̄z de mō igitur ille de possibili ꝫ necessario nō eq̄pollent verbo ꝫ mō dissimilr se habētib⁹. ¶Quarto sic: impossibile sp̄ includit negationē ꝫ necesse affirmationē igit ipossibile ꝫ necesse nō ꝓnt silr se habere q̄ztū ad affirmationē ꝫ negationē. ergo ꝓpōnes de ipsis nō eq̄pollēt mō silr se habēte. ¶Quito sic illa que sunt inter se diuersa nō cōuertunt: sz possibile ꝫ cōtingēs sunt diuersi modi: nam aliter nō erūt quattuor mōi faciētes ꝓpōnē modalē ergo possibile ꝫ cōtingēs nō cōuertunt inter se. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ licet in illis ꝓpōnib⁹ verbū vniūs modū cū dicto se hēat dissimiliter. tm̄ verbū dicti se hēt silr ꝫ solū de illo hic intelligitur.

Ad scōm dr̄ q̄ licet in oīb⁹ modalib⁹ q̄ equipollēt modus se hēat silr q̄ztū ad ampliationē nō tm̄ q̄ztū ad affirmationē ꝫ negationē ꝫ hoc mō intelligit modus dissilr se habere vel simili. Ad tertiū dicit q̄ ista sortē non currere non est necesse nihil ponit primo ꝫ per se tm̄ ponit aliq̄d ex consequēti qz negat hoc dictū sortē nō currere esse necessariū: ideo ex cōsequēti ponit suū cōtradictoriū esse possibile.

Ad quartū dicit: q̄ licet impossibile includat negationē intrinsecā: tm̄ nō includit extrinsecā: de qua solum est ad ꝓpositū. ideo quo ad illā ꝓnt silr se habere: ꝫ dissimiliē impossibile ꝫ necessariū. Ad q̄ntū dr̄: q̄ sz illa q̄ cōuertuntur q̄ztū ad suppositа ꝫ rōnem formalē nō sunt diuersa. tm̄ illa q̄ cōuertunt q̄ztū ad suppositа: et nō q̄ztū ad rōnē formalē ꝓnt esse diuersa. ꝫ sic possibile ꝫ cōtingēs cōuertunt ꝫ faciunt inter se distinctas propositiones modales.

¶Jtē propositionū modaliū alie sunt cōtrarie: alie subcōtrarie: alie cōtradictorie: alie subalterne. Quartus ordo ꝫ tertiꝰ cōtrariantur: siue propositiones que sunt in quarta ꝫ in tertia cōtrariantur. Unde versus. Tertius est quarto semp cōtrariꝰ ordo. Primꝰ autē ꝫ secūdus subcōtrariantur. Unde versus. Sit tibi linea subcōtraria prima secūde. Jtē primus contradicit tertio: ꝫ secundus quarto. Unde versus.

Tertius est primo cōtradictorius ordo.
Pugnat cū quarto cōtradicēdo secundꝰ.
Jtem prima linea subalternatur quarte:
etiā secunda tertie. Unde versus. Prima
subest quarte vice particularis habēs se.
Hāc habet ad seriem se lege secūda ad sequentē. Uel sic. Ordo subalternꝰ sit ꝓmꝰ
siue secundus. Et hoc totum patet in superiori figura.

¶Postq̄z auctor determinauit de equipollentijs modaliū q̄ sunt inter ꝓpositiōes eiusdē qualitatis ꝫ quātitatis. hic cōsequēter determinat de oppositiōibus ip̄arū. que qui dē oppositiones sunt inter ꝓpositiōes diuerse quantitatis vel qualitatis: primo ponēs talē diuisionē. Propositionū modaliū alie sunt cōtrarie: alie subcōtrarie: alie cōtradictorie: alie subalterne. cuius diuisiōis eodē modo potest dari sufficientia: sicut data est de oppositiōibus propositionū de inesse. ¶Primo sciēdū: q̄ inter propositiōes modales supꝰ positas in quattuor ordinibus oēs de primo ordine q̄ significant per amabimus sunt ꝑticulares ex ꝑte modi vel formaliter vel equiualenter, et etiā affirmatiue: qz oēs equipollent isti: sortē currere est possibile: q̄ est particularis affirmatiua: ꝫ oēs de secundo ordine que significant per edentuli: sunt ꝑticulares negatiue: qz equipollēt isti: sortē non currere est possibile; q̄ est particularis negatiua. ꝫ oēs de tertio ordine q̄ significant per iliace sunt vniuersales negatiue: qz equipollēt isti sor. currere est impossibile: et oēs de quarto ordine q̄ significantur per purpurea sunt vniuersales affirmatiue: qz equipollēt isti: sor. currere est necesse. ¶Secūdo sciendū: q̄ quartꝰ ꝫ tertius ordo siue ꝓpones de tertio ꝫ quarto ordine inter se cōtrariant, rō est: quia vlis affirmatiua et vlis negatiua cōtrariant. Ille aūt de tertio ordine sunt vles negatiue: ꝫ ille de quarto vles affirmatiue vt ꝓz intuēti. Sz ꝓpones de primo ꝫ scōo subcōtrariantur. rō ē qz ille de primo sunt particulares affirmatiue: ꝫ ille de scōo sunt ꝑticulares negatiue. ſz ille de primo ordine cōtradicit illis de tertio: qz in primo sunt ꝑticulares affirmatiue: ꝫ in tertio vniuersales negatiue. Similiter ille de scōo q̄ sunt ꝑticulares negatiue cōtradicūt illis de quarto que sunt vles affirmatiue: ꝫ sic ibi est repugnantia in quātitate ꝫ qualitate simul. ¶Tertio sciendū q̄ ad dādū cōtradictionē in modalibus de modo ferēda est ea dē negatio ad modū ꝫ nō ad dictū: cuius rō est qz cōtradictio ē affirmatio ꝫ negatio eiusdē de eodē. Sz in modali affirmatiua modus formaliter affirmatur de cōpositiōe dicti ꝫ est predicatum formale respectu ipsius: igitur ad dandū contradictionē debēt ferri negatio ad modū dicto remanēte eodē. Ille sicut se habet verbū in illis de inesse ita modus in modalib⁹. sz ad dandū cōtradictionē in de ineē negatio dz ferri ad verbū igitur negatio in modalib⁹ debet ferri ad modū ꝫ nō ad dictū ꝫ nō refert vtrū imediate ponatur ad modū vl ad cōpositionē qua cōponitur cū dicto ut nō refert dicere: sor. currē est nō possibile: vel sortē currere nō est possibile. ¶Quarto sciendū q̄ ꝓpositiōes de primo ordine subalternant illis de quarto ꝫ ille de scōo subalternant illis de tertio qz repugnāt in quātitate: ut ꝓz per ea q̄ dicta sunt ꝫ per hoc ꝓnt haberi vles cōsequētie istarū modaliū: qz oēs ꝑticulares sequunt ad vles quib⁹ subalternant ut ille de primo ordine sequūtur ad illas de quarto ordie. ut ad istā sortē currere ē necesse sequūtur oēs de quarto ordine per equipollentiā: ꝫ oēs ille de ꝓmo ordine per legē subalternarū: silr ad istā sortē nō currere ē necesse sequūtur oēs alie ꝓpones de tertio ordine per eq̄pollentiā ꝫ oēs de scōo ordie per legē subalternarū. ꝫ sic ad istas duas sor currere est necesse ꝫ sortē nō currere ē necesse sequunt oēs ille modales de q̄ttuor ordinibus. ꝫ etiā i ipis ꝓnt haberi sequētie ꝑm leges oppōnū supius positas Et p̄dictis ꝓz q̄ ad necesse ē sequit possibile cē per legem

Dc in

subalternarū: q2 necesse eē est de q̄rto ordine ⁊ possibile de primo. Alia ratio est q2 possibile in cōi dicitur tam de necessario q̄z de non necessario. quia dicit de omni illo quod nō est impossibile ⁊ nō habet repugnantiā ad esse: ideo est superius ad necessariū sed superius sequit ad suū inferius: ergo ad necessariū sequitur possibile. cōsequētia valet per locū a specie ad genus suū si considerentur possibile⁊ necessariū quo ad suppositā: de quibus verificantur. ⁊ si considerentur quo ad ampliationē ipsoꝝ est locus a toto in quantitate ad suā partē: quia necessariū ampliat vl̄r ⁊ affirmatiue. ⁊ oīm istoꝝ exēpla possunt videri in precedenti figura.

Sed cōtra predicta arguit primo oēs cōtrarie sunt vniuersales: sed nulle modales sunt vniuersales cū oēs sint singulares: igitur nulle modales contrariantur. Scōo sic: oēs cōtrarie repugnāt in qualitate sed propositiōes de q̄rto ordine: ⁊ de tertio non repugnant in qualitate: quia iste sunt ambe affirmatiue. sortē currere est necesse: sortem non currere est necesse: igitur ille de quarto ordine ⁊ tertio non cōtrariantur. Tertio sic. subcontrarie sunt eiusdē subiecti: sed ille de primo ordine ⁊ secūdo non sunt eiusdē subiecti: ut patet de istis sortē currere est possibile: sortē non currere est possibile: igit nō subcōtrariantur. Quarto sic. ille de secūdo ordine sequitur ad illas de quarto. igitur nō cōtradicūt sibi: antecedēs pz q2 sequit sortē currere est necesse: igitur sortē currere ē cōtingēs per legē subalternarū. ⁊ vltra sequitur: sortē currere est cōtingēs: igitur sortē non currere est cōtingēs per cōuersionē in oppositā qualitatē. ⁊ sic ista de secundo ordine sequit ad primā q̄ est de q̄rto. Quinto sic. particulare nō sequit ad suū vniuersale: ꝫ necessariū est vniuersale respectu possibilis: igitur ad necessariū eē non sequitur possibile eē: ⁊ sic propositiones de primo ordine non subalternant illis de quarto. Ad argumenta. Ad primū dr: q ex pte totius dicti oēs modales sunt singulares: tū ex parte modi aliq̄ sunt vniuersales: ⁊ aliq̄ particulares: ideo pñt eē cōtrarie. Ad secundū dr: q ꝫ ista sortē non currere est necesse sit formalit affirmatiua ex parte modi: tū est virtualiter negatiua: q2 virtualit includit istā: sortē currere non est possibile. Ad tertiū dr. q ꝫ in propositionibus de ineſſe subcontrarie sint eiusdē subiecti formaliter: tū nō requirit in modalib⁹: q2 in ipis nō sumit eo dē modo oppositio sicut in illis de ineē. Ad quartū negato antecedente dicit ad probationē: q licet propositiōes de contingenti ad vtrūlibet cōuertant in oppositā qualitatē: nō tñ propositiones de cōtingēti cōi qō se extēdit ad necessariū ⁊ nō necessariū: de quo est hic sermo. ⁊ licet ille propositiones realiter sint de cōtingēti ad vtrūlibet: tū prima nō sequitur ad suā vniuersalē: in q̄tū est de contingēti ad vtrūlibet ꝫ in q̄tū est de cōtingēti cōi: ⁊ sub illa rōne non habet conuerti in oppositā qualitatē. Ad q̄ntū dr. q ꝫ ad vniuersale in predicando non sequatur suū particulare: sicut ad aial nō sequitur hō. tū ad vniuersale in distribuendo vel ampliādo: sicut ē necessariū respectu possibilis: bene sequitur suū particulare. Et h̄ de p̄mo tractatu dicta sufficiāt.

Incipit secūdus tractatus.

Predicabile q̄n q̄z sumit ꝓpe: ⁊ sic solū dr̄ predicabile qō de plib⁹ predicat. Q̄n q̄z sumit cōiter sic dr̄ predicabile qō de vno solo siue de plib⁹ predicat. Q̄n predicabile ꝓprie sumptū idē ē qō vl̄e: ꝫ differūt i hoc q̄ predicabile diffinitur p dici: ⁊ vl̄e p eē. Est enī predicabile qō aptū natū ē dici de plib⁹. Vniuersale aūt qō aptū natū est esse in pluribus.

Postq̄z de. hi. i p̄mo tractatu determinauit de enūciatiōe siue propositiōe q̄ ponit ex terminis incōplexis. h̄ cōsequēter incipit determinare de ipis termis incōplexis. Rō ordis ē: q2 ꝫ ordie nature termini p̄cedāt enūciationem. tū via doctrine scia de enūciatiōe ꝓueniēter ꝓponit scie de terminis icōplexis. s. de predicabilib⁹ ⁊ predicamētis: eo q̄ totū ē nobis notiꝰ suis ptib⁹. ⁊ etiā q2 oīo pfecta. s. ppō: q̄ ꝓtinet nomē ⁊ v̄bū: de qb⁹ agit in p̄mo tractatu. q̄dāmō p̄supponit cognita in grāmatica: ió p̄cedēdo a notioribus auctor p̄us determinat de enūciatiōe ⁊ ꝓsequēt de terminis incōplexis: ꝫ ecōuerso ordinent in logica: ⁊ primo determinat de incōplexis q̄tū ad rōnes vl̄um in h̄ scōo tractatu. deinde q̄tū ad rōnes ordinabiliū in genere scōm sub et supra in tertio tractatu. Primo sciēdū q ꝫ vl̄e dicat multiplicit q2 q̄ddā ē vl̄e in causando sicut de⁹. Aliud in cognoscēdo sicut intellect⁹. Aliud in distribuēdo sicut signū vl̄e: ⁊ aliud in repr̄sentādo ut spēs intelligibil. tū h̄ solū ē ppositū de vl̄i in predicādo qō ē natura cōis q̄ pōt predicari de multis. Et tale vl̄e iterū capit dupl̄r. vno mō mālr p tali natura absolute ⁊ nō per cōpationē ad intētionē vl̄is. ⁊ sic ei⁹ ꝓsideratio ptinet ad methaphisicū. Alio mō ꝓsideratur formalr q̄tū ad rōnē ⁊ intētionē vl̄is ⁊ sic ꝓsideratur a logico: ⁊ sic ē ppriū subm huiꝰ tractat⁹. q2 p̄cipalr ꝓsideratur in hac scia ⁊ sub ei⁹ rōne formali alia hic tradita ꝓsiderant ⁊ in nulla alia scia ꝓsiderat sub ppria rōne vl̄is. predicabile aūt ē ppria passio ei⁹. Scōo sciēdū q tota argumētatio cōponit ex enūciatiōibus. Enūciatio aūt ex terminis incōplexis q̄ sunt ordinabiles in genere ſm sub ⁊ supra sicut subiectū ⁊ predicatū. q̄ q̄dē ordinatio fit ſm rōnē vl̄is ut generis aut speciei: nec pōt cognosci illa ordinatio q̄ fit in predicamētis nisi prius cognoscant rōnes vl̄ium q2 ordinare nescit q̄ rōnes ordinabiliū ignorat: ió hec scia de vlib⁹ vtilis ē ad cognitionē predicamentoꝝ enunciatiōis ⁊ argumētatiōis q̄tū ad oēs ei⁹ spēs. valet etiā ad assignādū diffinitiōes q̄ fiūt ex genere ⁊ differētia vel ex genere ⁊ ppio ⁊ ad cognoscendū diuisiones generū in suas spēs. vel subi in accidentia: ⁊ isti sunt fines extrinseci hui⁹ scie. ꝫ ei⁹ finis intrinsecus ē pfecta cognitio vl̄ium q̄tū ad rōnē vl̄is. Et per h̄ pz cā mālis ⁊ finalis hui⁹ tractat⁹ formal⁊ efficiēs eodē mō sunt assignande sicut dictū ē in p̄mo tractatu. Tertio sciēdū q hic primo determinat de vl̄i in cōi. deide i spāl: q̄tū ad ptes eius ⁊ ad cognoscēdū ei⁹ diffinitionē auctor p̄mittit diuisionem p̄dicabilis in cōi qō diuidit in p̄dicabile ppria sumptū: qō p̄dicat de mltis vniuoce: ⁊ in p̄dicabile cōiter sumptū qō p̄dicat de vno solo vniuoce siue de mltis eq̄uoce: ⁊ p h̄ facile ē dare rōnē hui⁹ diuisiōis: ⁊ de vl̄i ppe dicto solū ē hic ad ppositū: nō aūt de vl̄i cōiter sumpto. Quarto sciēdū q p̄dicabile ⁊ vl̄e ppe sūptū idē sunt ſm rē q2 ē eadē natura cōis realr q̄ dr̄ vl̄is ⁊ p̄dicabil⁊ tū differūt rōne. q2 dr̄ vl̄e

q̄tū aptū natū ē eē in multis: dr̄ eni vl̄e q̄i vnū versum in multis. Sz dr̄ p̄dicabile ꝑut aptū natū ē p̄dicari de plibus ꝛ per h̄ habent diffinitiões vlis ꝛ p̄dicabil. vl̄e eni ē qđ est aptū natū esse in mltis: ꝛ p̄dicabile ē qđ ē aptū natū p̄dicari de multis: ꝛ qz eē in multis naturaliꝫ precedit dicꝫ ō multis: ıō rō vlis p̄cedit rōnē predicabil. ꝛ sic ipm vl̄e se hēt ut subiectū p̄dicabile ūo ut passio eī: ꝛ per hoc pz qđ sit vl̄e ꝛ qđ predicabile ꝛ quō inter se ꝟuenıāt ꝛ differāt. Sz contra p̄dicta ꝓmo arg. predicabile ꝑprie sūptū ꝟtinetur sub predicabili cōiter sumpto: igitur illa mēbra predicte diuisionis coīcidūt ꝛ nō opponūt. Scō sic: ois passio realr̄ differt a suo subiecto: p̄dicabile est passio vlis igit̄ differt ab eo ſm rē. maiꝫ pz qz idē nō pōt demōstrari de se ipso cum nō hēat causam inherētie ad seipm: sz passio pōt demōstrari de suo subiecto. igitur differt ab eo ſm rē. Tertio sic q̄cūqz sunt eadē realr̄ hūt eandē diffinitionem: qz diffinitio explicat eē ꝛ eēntiā rei ergo si vl̄e ꝛ p̄dicabile sint idē ſm rōnes eoꝝ nō differūt. Quarto sic. Sol ē predicabile et tū nō predicat̄ de plibus nec etiā luna ergo diffinitio predicabil ē insufficiēs. Quinto sic. de⁹ est qđ dā vl̄e cū sit causa vltima: ꝛ tū nō est aptꝰ natꝰ eē in multis ergo male ponitur diffinitio vlis. Ad argumenta. Ad primū dr̄ q̄ si cōsiderent̄ predicabile ꝑprie sumptū ꝛ predicabile cōiter sumptū ſm illud qđ sunt nō opponunt̄ sz vnū sub alio cōtinet̄. Sz si cōsiderent̄ q̄tū ad rōnes cōmunis ꝛ ꝑprii ut sunt mēbra huꝰ diuisiōis hūt oppositionē. Et sz predicabile cōiter sumptū cōuertat̄ cū diuiso q̄tū ad suppositā non tū q̄tū ad modos sue acceptionis. Ad scām dr̄ q̄ sz ois passio extrinseca realr̄ differat a suo subiecto nō tū intrinseca: ꝛ sz idē ſm rē ꝛ rōnem sīl nō possit de se ipso demōstrari. tū idē ſm rem differens ſm rōnem bene pōt demōstrari de se ipso quō sunt vl̄e ꝛ predicabile. Ad tertiū dicit̄ q̄ sz ea q̄ sunt eadē realit̄ habeāt eandē diffinitionē q̄ditatiuā: possunt tū habere diuersas rōnes descriptiuas secundū diuersos modos eēndi eiusdē rei: ꝛ sic est de vl̄i ꝛ predicabili.

Ad quartū dicitur q̄ sz sol nō predicetur actu de multis nec sit actu in multis ꝓpter repugnantiaz sue materie que tota actuata est per vnā formā: tū predicatur de multis secundū aptitudinē sue forme q̄ de se cōicabil ē. Ad quintū dicitur q̄ deus est vl̄e in causando ꝛ non in predicādo de quo datur diffinitio.

¶ Predicabile autem siue vniuersale diuiditur per genus: spēm: differentiā: ꝓprium et accidens: ꝛ solum de his quinqz hic intendimus.

Postqz auctor diffinuit vniuersale ꝛ predicabile ꝓpe sumptū. hic consequenter ponit diuisionem vniuersalis seu predicabilis dicens: q̄ predicabile diuiditur in genus: spēm differentiā: ꝓprium: ꝛ accidēs. que diuisio probatur per sufficientiam: quia omne predicabile predicatur in quid vel in quale. si in quid: hoc est dupliciter. vel in quid de pluribus differentibus numero: ꝛ sic est species. vel in quid de pluribus differentibus specie: ꝛ sic est genus. si in q̄lc: hoc est dupliciter. vel in quale essentiale: ꝛ sic est differentia. vel accidētale ꝛ hoc est dupliciter. vel in quale conuertibile: ꝛ sic est ꝓprium. vel non conuertibile. ꝛ sic est accidens. ꝛ istorū etiam faciliter daretur sufficientia secundū quod considerat̄ in ratione vniuersalis accipiendo diuersas rationes ipsoꝝ vniuersaliū. Primo sciendū q̄ vniuersale secundum suum esse diuiditur scilicet in vniuersale in re ante rē ꝛ post rem. Et ante rem adhuc dupliciter scilicet ante rem natura ꝛ tempore simul: ꝛ ante rem natura tantū. vnde vniuersale ante rem natura ꝛ tempore simul: est natura cōmunis accepta secundū esse: quod habet in intellectu prime cause vl̄ in causis secundis: in quo etiam natura ꝛ tempore precedit pruductionem singularium. Sed vniuersale ante rē natura tantū: est eadem natura cōmunis considerata secundū se: et q̄tum ad sua principia essentialia sine respectu ad sua singularia que ipsa naturaliter precedit tanqz principium formale ipsorum: licet nō habeat suū esse extra singularia. Sed vniuersale in re est natura cōmunis accepta secundū esse quod habet in suis inuiduis: quibus datur eē ꝛ rationem tanqz principiū intrinsecuz ꝛ essentiale ipsorum. Sed vniuersale post rem est eadem natura cōmunis accepta secundū esse quod habet in intellectu nostro: per quem abstrahitur a suis singularibus: ꝛ illo modo vniuersale quandoqz dicitur intentio: quia mediante ipso intellectus tendit in cognitionem rei ad extra: vnde intentio dicitur conceptus rei. Secundo sciendum: q̄ duplex est intentio. s. prima ꝛ secunda. prima intentio est conceptus primarius quem habemus de re. sed secunda intentio est secundarius cōcept⁹ quē intellect⁹ facit de rē cognita in prima intētione: ut cū intellect⁹ cōcipit naturā alterius scōm se ibi est ꝑma intētio: ꝛ significatur vl̄e cōcept⁹ hoc nōie prime intētiōis alterius. Sz cū intellect⁹ concipit illā eandē eēntiā per respectū ad multa inferiora in q̄b⁹ est ibi est scōa intētio: ꝛ significat hoc nōie secūde intētiōis. s. vl̄e: qz hoc mō cōcipit ipam tanqz vnū versum in multis: ꝛ ꝓpter vltatē illius nature cōis qz cognoscat eā per respectū ad multa ꝛ cū cognoscit illā naturā eē cōmunē ad multas ſpēs sibi attribuit generalitatē q̄ significatur hoc nōie gen⁹. ꝛ sīlr̄ dareꝫ exēplū de aliis q̄tuor p̄dicabilib⁹. Tertio sciendū: q̄ in p̄ma diuisiōe nō diuiditur vl̄e pro re aliqua subiecta intētiōi vlis: sz pro ipa cōi intētione: ꝛ qz talis intētio cōis nō significat aliquā vnā naturā: ıō nō pōt hr̄e aliquā vnā diffinitionē simplr̄ cum vnitas diffinitiōis ꝓsupponat vnitatē diffinitu: ıō nō dicit vnuoce de q̄nqz predicabilibus: qz nihil est vnū realr̄ qō sit vnuocū ad q̄nqz predicabilia q̄ dicūt res diuersoꝝ generū: ꝛ etiā intētio vlis nō dicit eēntiā rei ſm se nec q̄ditatē eius: sz formalr̄ importat respectū superadditū essentie ut visum est. ideo nō pōt predicare in q̄d de q̄nqz predicabilib⁹ q̄re nō est gen⁹ ad q̄nqz predicabilia. Quarto sciendū q̄ vl̄e dr̄ de istis q̄nqz vlib⁹ analogice. i. ſm prius et posterius. cuius rō ē: qz vl̄e dz eē vnū in multis. sz vnū nō pōt eē in multis nisi p̄ diuisionē eius. sz diuisio primo ꝟuenit generi q̄ dividit p̄ differias formalr̄. ꝛ qz gen⁹ ꝟstituit spēm cū dīa: ıō dat sibi diuisibilitatē. ipa tū dividit solū diuisiōe materiali per sua inuidua. Et qz dīa ē in spē ꝛ etiā ꝑprium: ıō vtrūqz dividit p̄ diuisionē spēi: ꝛ p̄ ipam hz eē in multis: ꝛ sīlr̄ accīs cōe qđ dividit diuisiōe spēi vl̄ generis p̄ diuīsa inuidua hz eē in multis ꝛ sic eēi multis ꝓmo ꝟuenit generi: scō spēi: ꝛ tertio p̄ spēm ꝟuenit differētie ꝑpō ꝛ accidētiı: ıō vl̄e p̄ ista q̄n qz dividit diuisiōe analogi i sua analogata: ꝛ nō generis in suas spēs. Sz ctra p̄dicta primo arguit. Ens ē p̄dicabile cū predicet̄ de multis: ꝛ tū nō ꝟtinetur sub aliq̄ istoꝝ q̄nqz vlium: ergo diuisio nulla. Scō sic. vl̄e qđ h̄ dividitur: ē aliqđ vl̄e cū sibi ꝟueniat diffinitio vlis ꝓpōsita: ꝛ tū non ꝟtinetur sub aliq̄ istoꝝ mēbroꝝ diuisiōis: igitur. Tertio sic. predicabile ꝛ predicamētū idē sūt. sz decē sūt predicamēta: igitur decē sunt p̄dicabilia: igitur. Quarto sic. genus vere predicatur de spē: ergo gen⁹ ꝛ spēs nō opponūtur interse: igitur ista diuisio nō datur p̄ mēbra opposita. Quinto sic. q̄litas ē accīs ꝛ etiā gen⁹ cū sit vnū predicamentū: igitur gen⁹ ꝛ accīs q̄ sunt mēbra huꝰ diuisiōis coincidūt: igit̄ diuisio nō ē bona. Ad argumēta. Ad primum dr̄ q̄ ens nō p̄dicatur tanqz aliqđ vnū de multis: qz non predicatur vnuoce: ıō nō ē vl̄e nec p̄dicabile ꝑpe sūptū sz sit p̄dicabile cōiter sūptū qz ēquoce predicat̄ de mltis: ꝛ hic solū dividit̄ p̄dicabile ꝑprie sumptū. Ad scām dr̄: q̄ vl̄e qđ hic dividit nō dicit aliquā vnā naturā q̄ sit in mltis: ıō nō ē aliqđ vl̄e sz ē vna intētio cōis dicta analogice de q̄nqz predicabilib⁹ ꝛ diffinitio vlis nō ꝟuenit sibi eq̄lr̄ p̄ oib⁹ suis suppositis: sz solū sibi ꝟuenit tanqz cōi analogo ſm p̄ꝰ ꝛ posterius. nec datur ista diffinitio p̄ ista intētiōe ſm se: sz p̄ re subiecta intētiōi. Ad tertiū dr̄: q̄ sz idē sit realr̄ predicabile ꝛ predicamētū: hoc tū ē diuīsis rōnib⁹: qz dr̄ p̄dicabile in q̄tū pōt predicari de plib⁹: ꝛ predicamētū in quātū metit ꝛ colligit oīa predicabilia eiusdē coordinatiōis sicut ē gen⁹ generalissimū vl̄ ipa tota coordinatio dicibiliū eiusdē generis. Aliter eni distinguūtur predicabile: predicamētū: ꝛ predicatū. nā predicabilia distinguntur per suos modos predicādi

de suis subiectabilibus. ⁊ predicamenta ſm diuersos modos predicādi de prima substātia ſm qđ predicatur vniuoce et denominatiue. ⁊ predicata ſcōm diuersos modos inherendi suis subiectis. ſ. essentialiter vel accidentalr. iō non oportet tot eē predicabilia quot sunt predicamēta vel predicata. Ad q̄rtū dr: q̄ si gen⁹ ⁊ spēs cōsiderentur materialr q̄tū ad id qđ sunt gen⁹ predicat de spē: ⁊ sic nō opponuntur. ꝫ si cōsiderent q̄tū ad intētiones generis ⁊ spēi opponunt: q⁹ gen⁹ dicit respectū ad diuersas spēs ⁊ spēs ad suū gen⁹ qđ ipsa specificat ⁊ determinat. Ad q̄ntū dicitur: q̄ q̄litas per respectū ad substantiā dr accīs: ⁊ per respectū ad sua inferiora dicit genus: iō nō est idē formalr qđ dr genus ⁊ accidens: ꝫ materialr tm̄: ⁊ ſm diuersas formas respectiuas sibi attribuunt ille diuerse intentiones.

¶ Capm de genere.

Genus dicit tripl'. Primo mō dr collectio multorū se hñtiū quodāmō ad se inuicē ⁊ ad vnū pncipiū: ut collectio eorū q̄ sunt de eadem parētela descēdētiū ab vno auo. Secūdo mō dr gen⁹ qđ ē pncipiū vniuscuiusq; generatiōis: ut pr vl pria. Tertio mō dr genus cui supponit spēs ⁊ hoc vltimo modo sumitur hic genus ⁊ diffinitur sic ⁊c.

Postq̄ determinatū est de vniuersali in cōi in tam diffinitiue q̄ diuisiue. Hic consequenter in speciali determinat de quolibet quinq; predicabiliu; : ⁊ quia genus spēs et differētia predicant ēntialiter iō pus de ipsis determinat q̄ de alijs que predicantur accidentalr: ⁊ prius de genere et specie q̄ pdicant in qđ q̄ de differētia q̄ predicatur in q̄le. Illud. n. qđ predicatur in qđ iportat ēntiā rei per modu; substātie. ⁊ qđ pdicat in q̄le iportat ēntiā per modū accidētis. i. sub mō q̄litatis: ⁊ q⁹ gen⁹ ē in mltis spēbus: spēs ūo in multis indiuiduis: iō gen⁹ ē verius vl̄e q̄ spēs: quare auctor prius determinat de genere q̄ de spē. pmo ponēs ei⁹ acceptiōes ad eliciendū mēby de quo ē sibi propositū. Mbi est primo sciendū q⁹ tres sunt acceptiōes generis: nā primo mō accipitur genus ut est collectio multoꝝ quodāmodo se habentiū ad se inuicē ⁊ ad vnū principiū ut est collectio multoꝝ eiusdē cognatiōis vel progenici: ut tota progenies romanoꝝ que descendit a romulo. dr vnū genus ⁊ hoc modo genus est idem qđ progenies. Scōo modo dr genus qđ est principiū alicuius generationis: ut primus pater vel genitor pgenici: dr genus respectu filioꝝ per hoc ꝫ q⁹ ab eo trālsmutit semē vñ illi generant. Etiā locus ē pncipiu; generationis per hoc q⁹ in eo est virtus generatiua ⁊ conſuatiua locati rōne cuius hoies nati in eodē loco cōueniūt in colore vel in cōplexione vel in aliquo alio propter vnitatē virtutis generatiue loci q̄ coadiuuat virtutē generatiuā patris ⁊ inde locus dicitur genus. Tertio modo dicitur genus id cui supponit spēs: ⁊ illo modo est gen⁹ logicū: ⁊ alij modi sunt modi dicti in cuilibus. Scōo sciendū q⁹ hic specialiter est determinandū de genere logico ⁊ nō de alijs acceptionibus generis. Et q⁹ genus logicū sumptū est per similitudinē a genere dicto in cuilibus: iō hic enumerant iste due prime acceptiōes: ad quarū similitudinē dr genus logicū ut per illas acceptiōes habeatur cognitio de genere logico: ⁊ q⁹ hic nō enumerant oēs acceptiones generis sed solū ille ad quarū silitudinē dicit gen⁹ logicū ideo hic nulla fit mētio de genere femineo masculino actiuo passiuo et neutro q⁹ ad similitudinē eoꝝ non sumitur genus logicum ꝫ forsan hēat aliquā silitudinē cū ipis. Tertio sciēdū q⁹ gen⁹ logicū hēt aliquālr pueniētiā ⁊ differētiā cū genere pmo mō dicto: cōuenit. n. in hoc q⁹ sicut gen⁹ primo mō dictū dicit collectionē multoꝝ ad se inuicē. ita gen⁹ logicū dicit collectionē multārū spērū q̄ sub eo ptinent. Sed sic differūt q⁹ talis collectio est totum integrale respectu collectoꝝ in ipsa sed gen⁹ logicū est totū vl̄e respectu spērū ⁊ non totum integrale. Quarto sciendū: q⁹ genus logicū ⁊ gen⁹ secūdo modo dictū conueniūt etiā ⁊ differūt. Cōueniūt qđē q⁹ sicut gen⁹ scōo mō dictū ē pncipiū suoꝝ generatoꝝ sic etiā genus logicū est pncipiū formale suarū spērū: ⁊ sicut genus scōo mō dictū trālfundit virtutē generatiuā ⁊ semē propagationis per sua generata: sic etiā genus logicū multiplicat suā essentiā per suas spēs. Dz differūt q⁹ genus scōo modo dictū non est totū per essentiā in quolibet generatoꝝ. iō de ipis nō predicatur nolē ⁊ rōne: sed genus logicū est totum per ēntiā in qualibet spē eius. iō de ipsis predicatur vniuoce. ut patet q⁹ scōa acceptio generis maiorē hēt cōuenientiā cū genere logico q̄ pma: iō sibi iuxta ponitur tanq̄ magis ptinēs ad ppositū q̄ prima. ⁊ per hoc patēt acceptiōes generis ⁊ ordo ipārū. Dz cōtra predicta primo arguit'. sic. Omne gen⁹ ē vniuocū igitur non est equocū: igitur nō sūt tres acceptiōes generis. Secūdo sic: gen⁹ semp dicit aliqđ vnū. ꝫ collectio multoꝝ eiusdē pgenici nō est aliqđ vnū ergo non debet dici gen⁹. Tertio sic: genus ē vnū vniuersale. ꝫ principiū generationis ut pater vel locus ē vnū singulare igit nō debet dici gen⁹. Quarto sic: oē qđ est gen⁹ est generans vl genitū: q⁹ genus dr a gigno gignis vl de gignor. ris. sed pria vel locus nō est generās vel genitus: ergo nō ē gen⁹. Quinto sic: gen⁹ ⁊ spēs idē sunt: q⁹ dicūt eandē essentiā: ꝫ idē nō ponitur sub se ipso: igit gen⁹ nō est cui supponit spēs. Ad argumēta. Ad primū dr q⁹ genus logicū captū p re subiecta intētioni semp ē vniuocū: tñ intētio generis in cōi bene dr equoce de genere ciuili ⁊ logico.

Ad ſm dr: q⁹ collectio multoꝝ eiusdē plus nō est aliqđ vnū in numero: tñ est aliqđ vnū ppter vnitatē pncipij materialis qđ ē semē ppagatiōis multiplicatū in tota pgenie a q̄ exīstētes in illa pgenie hñt affinitatē inter se ⁊ ad suum pncipiū. Ad tertiū dr: q⁹ ꝫ genus logicū semp sit vl̄e: non tñ gen⁹ dictū in cuilib⁹: ꝫ ē q̄ndoq; singulare sicut pr generās aliquā plē. Ad q̄rtū dr: q⁹ ꝫ loc⁹ nō sit generās pncipale: tñ coadiuuat virtutē pncipal agētis rōne virtutis diffuse in loca a corporibus celestib⁹. Ad q̄ntū dr: q⁹ licet genus ⁊ spēs dicāt eandē essentiā: nō tñ sub eodē mō essendi: sed sub diuersis. quia genus dicit eā sub esse ⁊ confuso ⁊ cōmuni. species vero sub esse determinato per differentiā. iō genus ratione cōitatis bene ponitur supra speciem.

¶ Gen⁹ ē qđ pdicat de plib⁹ differētib⁹ specie in eo qđ qđ. ut aial pdicat de hoie ⁊ de equo ⁊ leone qui differūt specie.

Postq̄ auctor posuit tres acceptiōes generis. Hic cōsequeter determinat de tertia. ſ. de genere logico: de q̄ solū est h ad ppositū ipm primo in rōne pdicabilis diffiniens sic Gen⁹ est qđ pdicat de plib⁹ differētib⁹ spēm in eo qđ qđ. In qua diffinitiōe subintelligit vl̄e loco generi per hoc relatiuū quod: dās intelligere suū añcedēs. ſ. vl̄e. Deinde ponit predicat in qđ ad diam differētie ppij ⁊ accidētis q̄ pdicant in q̄le. Deinde ponit de plib⁹ differētib⁹ spē ad diam spēi q̄ predicat solū de plib⁹ differētibus numero. per hoc etiā pōt gen⁹ distingui ab individuo: ꝫ potius distinguitur ab eo per primā ptē diffinitiōis in qua subintelligitur vl̄e.

Primo sciendū q⁹ genus ē nc mē secūdē intētionis: ⁊ in sua significatiōe duo representat. Primū ē natura cōis pluribus speciēb⁹ q̄ dr res subiecta ei⁹. Secundū est respectus nature cōis ad diuersas spēs q̄ dicitur generalitas ⁊ conceptus generalitatis illi⁹ est intētio generis. Primū ē materiale in genere ⁊ se hēt ut substātia cui nomē generis attribuitur. Secūdū vero ē formale: ⁊ se habet ut qualitas a qua nomē generis imponitur. iō genus formaliter inq̄tū gen⁹ est dicit talē respectū generalitatis. ⁊ q⁹ talis respectus non est actualiter in rebus: sed solum in intellectu qui abstrahit talē naturā a plurib⁹ speciebus: ⁊ ipsam postea ad eas comparat: ideo talis intentio hz fundamentū in re: ⁊ complemētū in intellectu. Ex dictis pz rō q̄re gen⁹ quandoq; supponit

ꝑ illa natura cõi: ut dicẽdo genꝰ ꝓdicaꝫ in q̃d. q̃ñ ꝫ ño ꝑ intẽtione gñalitaꝫ: ut dicẽdo genꝰ ẽ scõa intẽtio. in hac aũt diffinitiõe diffinit genꝰ sub intẽtiõe cõi pro ipa re subiecta cui ꝓuenit ꝓdicari in q̃d. Scõo sciendũ: q ꝓdicari dupliciter capit. vno mõ gñaliꝫ ut ꝓprehẽdit ꝓdicari vere vl fal se affirmatiue vl negatiue. Alio mõ ꝑaliter ꝑ ꝓdicatione vera ⁊ affirmatiua: ⁊ hic sumit ꝓdicari ꝑaliter ⁊ nõ gñaliter: q̃ indiuiduũ põt ꝓdicari in q̃d negatiue vl falsε de pl'ib⁹ differẽtib⁹ specie: ꝫ hoc nõ est ꝓdicari simpliciter. Et dicit hoc verbũ ꝓdicat aptitudinẽ ⁊ nõ actũ sicut in alijs diffinitiõibus vniuersaliũ. Et ad hoc q aliq̃d ꝓdicet requruntur tres cõditiones. ꝙprima: q sit forma iõ materia nõ põt ꝓdicari de toto ꝓposito. Scõa q sit forma totius: iõ forma ꝑtis nõ est ꝓdicabilis: ut hec nõ est vera hõ est aia rõnalis. Tertia ẽ q illa forma designet ꝑ modũ totꝰ: iõ forma designata in abstracto ꝑ modũ ꝑtis nõ est ꝓdicabiꝫ: ut hec nõ est vera sortes est humanitas: ꝫ ista sortes est hõ. q̃ hõibi tenet ꝑ modũ totꝰ. Tertio sciẽdũ q illud ꝓdicat in q̃d qõ importat formã essentialẽ rei ꝑ modus ꝑ se stantis ⁊ nõ ꝓsupponit aliq̃d ante se qõ tale fiat ⁊ determinet: ⁊ q̃ genꝰ importat eẽntiã speciei ꝑ modũ ꝑ se stantis ⁊ nõ sub modo adiacẽtis alteri: q̃ nõ ꝓsupponit aliq̃d añ se qõ determinet sicut facit differẽtia: iõ genus ꝓdicat in q̃d. Aliq̃d tñ põt tripliciter dicere q̃d siue essentia rei: vno mõ ſm rẽ ⁊ modũ simul sicut genera ⁊ spẽs de genere substãtie. Alio mõ ſm rem tñ sicut differẽtia substãtialis q̃ dicit quid tñ ſm rem ꝑ modũ q̃litatis. Tertio mõ ſm modũ tñ ut genera et species accidẽtiũ. Quarto sciẽdũ q genꝰ in sua potẽtia habet differẽtias oppositas ꝑ quas diuidit ꝫ q̃libet differẽtia ꝓstituit vnã spẽm sub genere: iõ genus sub se cõtinet species oppositas ⁊ distinctas in q̃bus est essentialiter iõ ꝓdicat de differẽtib⁹ spẽ: ⁊ ꝑ hoc patet intellect⁹ diffinitiõis. Sz ꝓtra ꝓdicta ꝓmo arguit ois diffinitio oz notificare naturã diffiniti: sed in ista ponitur illud nomẽ infinitũ quod: qõ nihil põt notificare eo q est infinitũ ⁊ ignotuꝫ: igitur diffinitio mala est. Scõo sic oẽ ꝓdicabile dicit formã totius sed genus nõ dicit formã totius spẽi sed se habet ꝑ modũ ꝑtis materiaꝫ ad ipam ⁊ differẽtia ꝑ modũ forme igitur male dicitur q genus ꝓdicatur de specie. Tertio sic: oẽ q ꝓdicatur dicit totũ eẽ illius de quo ꝓdicatur: genꝰ aũt nõ dicit totũ eẽ spẽi cũ nõ dicat eẽ datũ spẽi ꝑ differẽtiã igitur nõ ꝓdicatur de spẽ. Quarto sic: ois forma q̃lificans aliq̃d dicit quale ⁊ ꝓdicatur in quale: sed genus dicit formã q̃lificantẽ aliq̃d cũ omnis forma qualificet materiã suã ergo genus ꝓdicatur in quale ⁊ nõ in quid. Quinto sic: quecũq cõuenunt in aliquo indiuisibili ſm essentiã sunt idẽ essentialit ⁊ in specie sed quecũq ponũtur sub genere ꝓueniũt in vno indiuisibili ꝑ essentiã: q̃ genus est indiuisibile ſm essentiã: igitur illa q̃ sunt sub genere cõueniunt in specie ⁊ sunt idez essentialiter: igitur genus nõ ꝓdicatur de pluribus differẽtib⁹ spẽ. Ad argumẽta. Ad ꝓmũ dr q ꝫ hoc ꝓnomẽ qõ de se sit infinitũ tñ i illa diffinitiõe capit finite ⁊ finitaꝫ ꝑ ea q̃ sibi addũt ⁊ ꝑ suũ añs iõ põt notificare diffinitũ. Ad ſm dr q si ꝓsideret genꝰ ut ꝺcũ ẽ ad spẽm ꝑ dñaz bñ hz modũ ꝑtis mãlis ⁊ spẽs modũ totꝰ: ꝫ si ꝓsideret in cõi: ut sub se cõtinet mltas spẽs se hz ꝑ modũ totꝰ ⁊ ẽ totũ vlt respectu spẽi: iõ hoc mõ põt de spẽ ꝓdicari. Ad tertiũ dr q spẽs hz duplex eẽ. s. confusũ qõ hz in gñe in q̃ ꝓuenit cũ aliꝫ spẽbus: ⁊ eẽ distinctũ qõ habet ꝑ differẽtiã i quo differt ab aliꝫ speciebus: et licet genus nõ dicat totũ esse distinctũ speciei: tñ dicit totũ esse cõfusum eius. Ad quartũ dr q licet forma q̃lificans aliud designata ꝑ modũ adiacẽtis alteri et q̃lificantis alterũ dicat quale ⁊ predicetur in q̃le: tñ forma essentialis designata ꝑ modũ ꝑ se stãtis nõ dicit quale ꝫ solũ predicatur in q̃d q̃ nõ capitur sub illo respectu quo q̃lificat aliud sed ab eo abstrahitur mõ sic ẽ de genere ut ꝓmus patuit. Ad quintũ dr q oĩa cõtenta sub genere ꝓueniũt potẽtialiter in vno indiuisibili ſm essentiã nõ tñ actualiter ideo nõ oz q inter se ꝓueniãt eẽntialr ⁊ specifice. iõ genꝰ nõ solũ ꝓdicatur de differẽtib⁹ spẽ ꝫ etiã de ꝓuenientibus.

¶ Ad cognoscẽdũ aũt hoc mẽbrũ differẽtib⁹ spẽ oz scire q dñs dr tot mõis quot mõis dr idẽ. Idẽ aũt dr triplicit. s. idẽ gñe idẽ spẽ: idẽ nũero. eadẽ aũt genere sũt q̃cũq sub eodẽ genere ꝓtinent ut hõ et asinꝰ sub aiali. Eadẽ aũt specie sunt q̃cũq sub eadẽ specie cõtinent: ut sortes ⁊ plato sub hoie. Idẽ aũt nũero dr triplr vno enĩ mõ idẽ noie vl diffinitiõe alio aũt mõ idẽ ꝑ ꝓprio. Tertio aũt mõ idẽ accidente. Eadẽ aũt noie dñr quoꝝres est vna noia vero plura ut marcꝰ tulius cicero. Eadẽ autez diffinitiõe dñr quoꝝ vnũ est diffinitio alterius: ut aial rõnale mortale ⁊ hõ. Eadẽ ꝓprio dñr: quoꝝ vnũ ẽ ꝓpriũ alteriꝰ ut risibile ⁊ hõ. Eadẽ aũt accidẽte sũt quoꝝ vnũ est accidẽs alteriꝰ: ut sor. ⁊ albedo q̃ est in ipso. Sitr dr differẽs genere: differẽs spẽ: differẽs nũero. Dria genere sunt q̃cũq sub diuersis generibꝰ sũt: ut hõ est sub hoc genere qõ ẽ aial: ⁊ arbor sub hoc genere qõ est plãta. Dria spẽ dñr q̃cũq sunt diuersarũ specierum ut hõ ⁊ asinus. Differẽtia numero sunt quecũq faciunt diuersum numerũ ut sortes ⁊ plato.

¶ Postq̃ auctor posuit diffinitionẽ generis. hic ꝓsiter declarat aliqs ptes eiꝰ: ⁊ ꝓmo illã ptẽ dñitꝫ spẽ. Et q̃ ꝓpter quatio cognoscit ꝑ suũ habitũ ⁊ dñs se hz ꝑ modũ ꝓpter quationis respectu eiusdẽ. iõ ad cognoscẽdũ mõs dñtus auctor notificat mõs eiusdẽ. q̃ tot modis dr dñs quot modis dr idem. ¶ Nã quot modis dicitur vnũ oppositoꝝ tot mõis dicitur ⁊ reliquũ. Etiã eadẽ forma ẽ causa identitatis inter illa q̃ ꝓueniũt ⁊ causa diuersitatis ab aliꝫ. nã ꝑ eãdẽ formã hz res idẽtitatẽ in se ⁊ diuersitatẽ ab aliꝫ: iõ ꝓmo videndũ est de modis eiusdẽ. ¶ Pro q̃ sciẽdũ ꝓmo q idẽ dicitur dupl'r. idẽ genere: idẽ spẽ: idẽ nũero ꝑ sufficiẽtiã. q̃ ois idẽtitas ⁊ vnitas sumit a forma: vl igit sumitur a forma incõicabili ⁊ sic est idẽ numero. vl cõicabili ⁊ hoc ẽ dupl'r vl sumitur a forma ꝓpleta ⁊ determinata ⁊ sic ẽ idẽ spẽ: vel incõpleta ⁊ sic ẽ idẽ genere ⁊ inter istos modos eadẽ nũero hñt maiorẽ vnitatem q̃ eadẽ genere vl spẽ q̃ hñt maiorẽ indiuisionẽ iõ ille est ꝑfectior modꝰ idẽtitatꝫ: hic aũt nõ ponitur idẽ ꝫ analogiã q̃ illa nõ est identitas simpliciter nec sumitur ab aliqua forma vna: ⁊ hic solũ enũerãtur mõi idẽtitatꝫ q̃ sumũtur ab aliq̃ idẽtitate forme. Scõo sciẽdũ q eadez genere sunt q̃ sub eodẽ genere ꝓtinẽtur. ⁊ ꝑ oppositũ ꝺcia genere q̃ sub diuersis generibꝰ ꝓtinẽtur: ⁊ ꝫ gña gñalissima q̃cq dicãtur ꝺcia genere. tñ magis ꝓpe diuersa gña dicunt q̃z ꝺcia genere. differũt enĩ diuersa ⁊ ꝺcia q diuersa sunt q̃ in nullo vniuoco cõueniunt. ꝺcia vero q̃ in aliquo cõi ꝓueniũt et in aliquo speciali differũt qõ nõ ꝓuenit generibꝰ gñalissimis. Sed eadẽ specie sunt q̃ cõtinẽtur sub eisdẽ spẽbꝰ ⁊ ꝺcia spẽ q̃ sub diuersis spẽbꝰ ꝓtinentur. Et eadem nũero sunt q̃ nõ faciunt diuersum numerũ inter se ut sortes ⁊ hõ. ⁊ ꝓuenit talis vnitas a forma q̃ formaꝫ ⁊ actuat materiã ⁊ realiꝫ idẽ sunt vnitas nũeralis ⁊ indiuisio sed differũt rõne q̃ ꝺ vnitas inq̃ꝫtuꝫ causatꝫ a forma q̃ vnit ptes materie ⁊ indiuisio inq̃ꝫtũ ꝓuenit a materia q̃ reddit formã incõicabilẽ. Sed ꝺcia nũero sũt q̃ faciũt diuersũ nũez inꝛ se ut sortes ⁊ pla. ⁊ venit illa diuersitas originalr ex ꝑte materie diuise ab agẽ

tein diuersas ptes sub q̃titate: ꝑpletiue aũt ꝓuenit a forma totꝰ q̃ variat ꝑm eẽ in diuersas ptes materie ꝑus diuise: ꝙ hoc habetur q̃o spẽs diuidit diuisiõe materie: ꝙ q̃o individua eiusdẽ spẽi formaliter differũt. Tertio scẽdũ q̃ idẽ nũero q̃druplicit dr̃. s. idẽ noie: idẽ diffinitiõe: idẽ ꝓprio idẽ accidẽte: q̃ dr̃ sufficientiã. q̃ q̃cũq; sunt eadẽ nũero: vel sunt eadẽ eẽntialiter vl̃ accidentaliter. si ꝓmũ est duplr̃: vel sunt eadẽ ꝑm rẽ ꝙ rõnẽ sit. ꝙ sic sunt eadẽ noie: vel sunt eadẽ ꝑm essentiã tñ ꝙ differũt rõne. ꝙ sic sunt eadẽ diffinitiõe: in q̃bus diffinitio ꝑm naturã p̃cedit diffinitũ si sunt eadẽ accidẽtaliter. hoc ẽ duplr̃: vt sũt vnũ accidẽtaliter accidẽte ꝓprio: ꝙ sic sũt eadẽ ꝓpo. vl̃ cõi. ꝙ sic sũt eadẽ accidẽte. ꝙ sic hẽt sufficiẽtia modoꝝ eiusdẽ. ita põt dari sufficiẽtia mõdũ differẽt: ꝙ etiã modoꝝ vnꝰ: q̃ vnũ ꝙ idẽ realiter idẽ sunt. Quarto scẽdũ q̃ eadẽ noie dr̃ quoꝝ res ẽ vna: noia ũo ꝓpria. ꝙ hoc mõ synonima dr̃ eadẽ. Sz eadẽ diffinitiõe dicũtur: quorũ vnũ est diffinitio alterꝰ. vel etiã de diffinitiõe sicut spẽs est vna diffinitiõe cũ individuo: ꝙ oẽ suprus eẽntiale cũ suo inferiori ẽidẽ. Eadẽ ꝓprio sunt quoꝝ vnũ ẽ ꝓprium alterꝰ. et eadẽ accidẽte sũt quoꝝ vnũ ẽ accidẽs alterꝰ. ꝙ ꝓuenit hec vnitas formaliter ex pte forme accidẽtalis q̃ se ipa inheret formaliter suo subiecto. effectiue ũo ex pte sui subiecti: qđ dat accidenti esse ꝙ vnitatẽ in genere cause efficiẽtis materialis ꝙ finalis. Sed cõtra predicta arguitur primo: celũ ꝙ terra sub eodem genere cõtinentur. s. sub corpore: ꝙ tamẽ non sunt eadẽ genere: quia corruptibile ꝙ incorruptibile differũt plusq̃ genere. ergo male hic diffiniũtur eadem genere.

Secũdo sic: homo ꝙ asinus differunt specie: ꝙ tamẽ non continent sub diuersis speciebus. igitur male diffiniuntur dr̃ia specie. Tertio sic: Sortes ꝙ plato differũt nũero: ꝙ tñ nõ faciũt diuersũ nũerũ inter se: sed tñ faciũt vnũ nũerũ. s. binariũ. ergo male diffiniuntur differẽtia nũero 4° sic: plr̃a noia sũt dr̃ia noie. ꝯ nõ ꝓnt eẽ eadẽ noie: q̃z res ẽ vna: noia vero plura. Quinto sic: vbi sunt diuerse forme ibi sunt diuersa esse. subiectũ ꝙ accidẽs important diuersas formas igitur nõ habent vnũ eẽ nec sũt eadẽ numero. Ad argumẽta. Ad primũ dicitur q̃ corruptibile ꝙ incorruptibile nũq̃ sunt eadẽ in genere physico quod est materia eo q̃ non habent eiusdẽ rationis materiã: tamẽ bene possunt eẽ eadẽ genere logico: de quo solũ est hic ad ꝓpositũ. Ad secũdũ dicitur q̃ licet hõ ꝙ asinus nõ sint sub diuersis speciebus tamẽ habent diuersas differentias specificas quibꝰ differũt specie. ió possunt dici differẽtia specie: sed magis ꝓprie dicũtur diuerse species. Ad tertiũ dicitur q̃ si capiatur numerus ꝓprie ꝓut est multitudo ex vnitatibus aggregata: sic so. ꝙ plato. nõ faciũt diuersum numerũ: sz si capiatur ꝓprie ꝓ vnitate numerali vel cõiter ut se extẽdit ad numerũ ꝙ vnitatẽ sicut hic capitur: sic so. et plato faciunt diuersum numerũ. i. diuersas vnitates numerales.

Ad quartũ dicitur q̃ licet diuersa noia sint differẽtia ex pte vocis siue nois noiantis: possunt tamen eẽ eadẽ ex pte rei noiate. ꝙ ꝓpter illã vnitatẽ dicũt eadẽ noie. Ad q̃n tũ dicitur q̃ licet subiectũ ꝙ accidẽs habeãt diuersa eẽ entie: tñ habẽt vnũ solũ eẽ existentie ꝑ qđ subiectũ existit ꝑ se: accidens vero ex cõsequẽti ad existẽtiã subiecti.

¶ Illo aũt dr̃ ꝓdicari in q̃d ꝑ qđ ꝓueniẽter rñdetur ad interrogatõez fcãz ꝑ q̃d: ut cũ q̃rit q̃d ẽ hõ: ꝓueniẽter rñdeat aial. ꝙ ió aial ꝓdicat̃ de hoie in q̃d. Aliter ãt diffinitur genꝰ sic. Genus ẽ cui supponit̃ spẽs.

Postq̃ auctor notificauit illo mẽbrũ diffinitiõis generis. s. differẽtibus specie. hic cõsequẽter notificat aliud mẽbrũ. s. ꝓdicari in q̃d dicẽs: q̃ illud dicitur ꝓdicari in q̃d qđ cõuenienter respõdet ad questionẽ factã ꝑ q̃d. cuius ratio est q̃ hoc interrogatiuũ q̃d q̃rit de substantia ꝙ quiditate rei: ꝙ q̃ interrogationi debet eẽ proportionata respõsio. ió ad illud interrogatiuũ q̃d debet rñderi illud qđ dicat eẽntiam ꝙ q̃ditatẽ rei. ió qđ conuenienter rñdetur ad questionẽ factã ꝑ q̃d dicitur ꝓdicari in q̃d. Primo sciẽdũ q̃ forma: actus: quiditas: eẽntia ꝙ natura idẽ sunt ꝑm rem sz differunt rõnib⁹: q̃ eẽntia rei quinq̃ modis cõsideratꝰ. ꝓmo mõ mq̃tum informat materiã vel totũ cõpositũ ꝙ sic dicit forma. Scõo mõ ꝓut actuat potẽtiam materie ꝙ sic ẽ actꝰ. Tertio mõ ut est ꝓncipiũ eẽndi ꝙ sic dicitur eẽntia. ẽ enim eẽntia id quo res habet eẽ. Quarto mõ cõsideratꝰ inq̃tus est ꝓncipiũ cognoscẽdi rẽ ꝙ sic dicitur q̃ditas quasi dicens q̃d est res q̃ res ꝙ formã eius ab intellectu cognoscitur. et etiã q̃nq̃ dr̃ rõ q̃ ẽ id quo rõ vel intellectꝰ cognoscit ipsam rẽ. Quinto mõ ꝓsideratꝰ inq̃tus est ꝓncipiũ operandi ꝙ sic dr̃ natura. ꝙ dr̃ natura a nascor nascris q̃ ab ea nascunt motus ꝙ operationes cõpositi. vel q̃ est ꝓncipiũ nascẽtie rei. ꝙ ꝑ hoc patet q̃d sit q̃ditas rei ꝙ quid ꝓdicatur in q̃d: q̃ illo qđ importat quiditatẽ rei ꝑ modũ substantie. Scõo sciẽdũ q̃ spẽs genus differẽtia ꝙ diffinitio importãt eandẽ eẽntiã realiter. sed sub diuersis modis eẽndi q̃ genus importat eã sub ꝓfuso eẽ determinabili ꝑ dr̃ias opositas formaliter. Differẽtia ũo importat eandẽ eẽntiã ꝑ modũ formãtis ꝙ qualificantis potentiã generis. ꝙ hoc q̃ determinat genus ad speciẽ. Spẽs vero importat illã eẽntiã ꝑ modum formati et determinati implicate tñ. Sz diffinitio importat eam ꝑ modũ cõpleti ꝙ explicite. explicat enim ipsam a ꝓma potẽtia vsq; ad actũ vltimũ ꝑ genus ꝙ dr̃iam speciei. ideo diffinitio ꝓ dicatur in q̃d de spẽ tñ nõ est vnũ predicabile tñ. sed ꝓpriũ dicitur plura. Alia vero q̃ sunt incõpleta dicũtur ꝓdicabilia ꝙ q̃ a modis eẽndi sumuntur modi ꝓdicandi ꝙ non ab eẽntia ꝑm se: ió genꝰ ꝙ spẽs q̃ important eẽntiam sub modo substantie ꝓdicant̃ in q̃d nõ aũt dr̃ia q̃ importat eam sub mõ qualitatis. Tertio sciẽdum q̃ genꝰ dupliciter cõsideratur. vno mõ sub rõne ꝓdicabilis ꝙ sic de ipso data ẽ diffinitio prius posita. Alio mõ sub rõne generis inq̃tꝰ habz respectũ ad plures spẽs ꝙ sic de ipso datur hec diffinitio genus ẽ cui supponitur spẽs. Cuius rõ est q̃ in ordine ꝓdicabilium cõmunius debet poni suprus minus cõmune cũ possit de ipso ꝓdicari vniuersaliter ꝙ nõ ecõuerso. sed genus est cõius q̃z sit spẽs: q̃ ad hoc q̃ sit genꝰ requritur qđ possit eẽ in pluribus speciebus ꝙ q̃ sub eo sint plures species aptitudine ꝙ quia in ꝓpetuis sicut sunt vniuersalia nõ differũt eẽ ꝙ posse ꝑm tps. ideo cũ genus sit un potẽtia ad plures spẽs: etiã hz plures in actu. ꝙ licz genꝰ ꝑm totã suã eẽntiã possit saluari in vnica spẽ nõ tñ ꝑm totã eiꝰ potẽtiã q̃ ptãte cõtinet oẽs spẽs sub se: ió sp manet cõius ꝙ spẽs ꝓuenienter ponit̃ sub eo. Quarto sciẽdũ q̃ sub genere aliq̃d dupliciter ponit̃ vno mõ lateraliter ut dr̃ia q̃ a latere ꝯbit ptẽptãtis genꝰ ꝙ a latere ꝓcurrit ad ꝓstitutionẽ spẽi tãq; determinãs eẽntiã generis ad spẽm. Alio mõ directe ut id qđ ꝓportat eẽntiã genꝰ ꝑ modũ substãtie: ꝙ sic spẽs supponit̃ generi etiã immediate ꝙ formaliter q̃ ꝑ dr̃ias genꝰ determinat̃ ad spẽs. Individua ũo ponunt̃ sub genere mediãte spẽ ꝙ materialiter q̃ spẽs dividit̃ ꝑ individua solũ diuisiõe mãli ꝙ nõ formali: ió ꝓuenienter dr̃ q̃ genꝰ ẽ cui immediate directe ꝙ formaliter supponit̃ spẽs ꝙ nõ dr̃ia vl̃ individuũ ꝓpter causas iã dictas. Sz ꝯ ꝓdicta ꝓmo arguit̃. Si q̃rat q̃d ẽ oẽ ꝓueniẽter rñdet̃ q̃ ẽ vox: ꝙ tñ vox nõ ꝓdicat̃ de oẽone in q̃d cũ oẽ nõ hẽat q̃ditatẽ eo q̃ ẽ ens rõnis: igit̃ male diffinit̃ ꝓdicari in q̃d. Scõo si q̃ratur q̃d ẽ chymera bñ rñdet̃ q̃ est q̃d imaginabile ꝓpositũ ex impossibilib⁹ ꝓponi ꝙ tñ hoc nõ ꝓdicatur in q̃d de chymera: cũ ipsa non hẽat q̃ditatem.

Tertio sic: vnꝰ diffinibilis vnica ẽ diffinitio: cũ vnꝰ res sit vnicũ eẽ: ꝙ diffinitio sit oẽ explicãs eẽ rei. ergo male ponit̃ hec scõa diffinitio generis. Quarto sic: potentia ponit̃ sub actu ꝙ nõ ecõuerso: sz genꝰ ẽ potẽtia respectu spẽi. igit̃ ponitur sub spẽ ꝙ sibi nõ supponit̃ spẽs. Quinto sic: ꝑus nõ dz diffiniri ꝑ posteri⁹ spẽs ẽ posterior gñe: igit̃ genꝰ male diffinitur ꝑ spẽm. Ad argumẽta. Ad ꝓmũ dr̃ q̃ sz oẽ nõ habeat q̃ditatẽ ꝑm rem ꝙ simplr̃: tñ hz q̃ditatẽ ꝑm modũ eo mõ quo habetẽe: cũ q̃ditas nõ sit aliud q̃z rei entitas ut notificatiua ipsius. ideo vox de oẽone in quid predicatur eo mõ quo respondetur ad interrogationẽ eius factã ꝑ quid. Ad scõz dr̃ q̃ si de chymera q̃ratur q̃d rei nõ valet diffinitio. sed si queratur quid nominis bene datur illa diffinitio: ꝙ põt ꝓdicari in quid de chymera. vel etiã secũdũ

modū ꝑdicat in ꝙd de ipsa oñdēdo entitatē ei⁹ put est ens rōnis. Ad tertū dī ꝙ ꝛz vni⁹ rei sit vnicū eē entie ⁊ vnica diffinitio ꝙditatiua: tū pñt eē plures mōi eēndi: vt plura eē accidētalia q̄ explicat ꝑ diffinitionē descriptiuā. iō vnus rei ſm plures modos eēndi pñt eē ꝑles diffinitiōes descriptiue. ⁊ sic ē de genere in istis diffinitiōibus. Ad q̄rtū dī ꝙ duplex ē potētia: q̄dā ē potētia subiectiua q̄ est potētia materie vel subiecti: ꝑ quā pōt susciꝑe formā. Alia est potētia formalis: q̄ est aptitudo forme ad determinari ꝑ diuersas formas. ⁊ licet potētia subiectiua ponat sub actu nō tū potētia formalis ꝛz ponit supra actū. ⁊ hoc mō gen⁹ ē potentia spēi. Ad quintū dī ꝙ si spēs capiat ꝑ re subiecta intentiōi: sic ē posterior genere. ꝛz si capiat ꝑ intētiōe ꝓcreta rei: adhuc dupliciter ꝓsideratur. vno mō vt hz dependētiā ad suum gen⁹ q̄ō termiat ipsā: ⁊ sic adhuc ē posterior. Alio mō ut ipsa terminat respectū ad dependētiā intētiōis generis: et sic est prior genere: cū terminās ꝓcedat terminatū. ⁊ solum hoc mō capitur in diffinitiōe generis postremo posita.

¶ Genus diuidit in genus generalissimū ⁊ genus subalternū. Gen⁹ generalissimū est supra qđ nō est aliud gen⁹ supueniēs. vel sic. Genus generalissimū est qđ cū sit genus nō pōt eē spēs. Et diuidit in decez genera: q̄ sūt substātia: q̄ntitas: q̄litas: relatio: actio: passio: qñ: situs: vbi: habitus. Hec aūt dicunt generalissima: qr nulluz gen⁹ hñt supra se. ꝛz enī ens dicat de istis decē: eq̄uoce siue multipliciter dī de ipsis. ⁊ iō nō est gen⁹ eorū. De his aūt decē nihil mō dicem⁹ ꝛz in ꝑdicamētis determinabitur de ipsis. Gen⁹ subalternū est qđ cū sit genus pōt esse spēs: ut animal ē genus hois ⁊ eq̄ ⁊ est species corꝑis aīati.

Postq̄z auc̄or determinauit de genere diffinitiue ponē do duas diffinitiōes eius. Nic ꝙnter determinat de ipsis diuisiue: dicens ꝙ genus diuiditur in genus generalissimū et subalternū. Cui⁹ rō est qr oē genus ordinatur in ordine ꝑdicamētali: vt ergo ē ꝑncipiū sui ordinis qđ nō ponit sub alio. sic ē gen⁹ generalissimū. vel sub ordinatur alteri: ⁊ sic est genus subalternū. ⁊ istoꝝ mēbroꝝ gñalissimū dicitur ꝑ excessus genus q̄z subalternū. rō est qr rō generis a gñalitate sumitur ⁊ cōitate sui ambitus. sed gen⁹ gñalissimū hz maiorē generalitatē ⁊ cōitatē q̄z subalternū: qr plura sub se cōtinet. ideo ꝑcessus dicitur genus. quare seq̄tur ꝙ diuisio ꝑdicta est diuisio analogi in sua analogata. Primo sciendū ꝙ genus generalissimū est quod cū sit genus nō potest esse species: cuius rō est qr genus generalissimū habet ꝙ sit genus ⁊ ꝙ sit generalissimū. primū habet ꝑ respectū ad suas species quarū dicitur genus. ⁊ sc̄ōm habet ꝑ negationē prioris generis qđ sit generalius ipso: ⁊ vtrūq̄z explicat in diffinitione ꝑdicta. ꝑmū cū dicitur qđ cū sit gen⁹: secundū per hoc ꝙ dicitur nō potest esse species: quia si nō possit eē species non habet aliq̄ō genus cōmunius ipso. ideo aliter sic potest diffiniri. Generalissimū est supra quod nō est aliquod supraueniēs genus. Secūdo sciendū ꝙ generalissimū dupliciter exponitur. s. affirmatiue ⁊ negatiue. negatiue sic. generalissimū est generale ⁊ nihil ē eo generalius. ⁊ affirmatiue sic gñalissimū ē qđ ē generale: ⁊ oī alio ē gñale: qđ potest dupliciter intelligi: vel qđ oī alio generalius sit simpliciter: vel oī alio de suo ordine. vñ si exponat generalissimū affirmatiue: ⁊ intelligat ꝙ sit oī alio gñalius simpliciē sic substātia nō esset generalissimū: ipsa enī nō esset oī alio generalioz. s. q̄ztate. ⁊ tūc q̄ztitas nō esset genus gñalissimū. ⁊ sic oportet tantū vnū esse genus gñalissimū. Sed si exponat generalissimū negatiue vel affirmatiue cū ista restrictiōe qđ sit omni alio de suo ordine generalius: substantia bene ē genus generalissimū: ⁊ similiter alia predicamenta ⁊ hoc modo capitur hic generalissimū. Tertio sciēdū ꝙ genus generalissimū diuiditur ꝑ decem ꝑdicamēta que sunt substātia q̄ztitas: ad aliq̄d: qualitas: actio: passio: situs habitus: vbi: qñ: ⁊ dicuntur ista genera generalissima quia nō habēt aliq̄ō genus supra se. quia licet genus generalissimū diuidatur ꝑ ista decē: tū nō est genus ipsoꝝ sed solū est intētio cōis q̄ de ipsis ꝑdicatur accidētaliter. ⁊ etiā licet ens dicatur de oibus illis tū nō est genus ipsoꝝ quia nō ꝑdicatur de ipsis vniuoce. nā qđ predicatur vniuoce ꝑdicat ſm vnū nomē. ⁊ vnam rōnem equaliter participatā a multis. sed rō entis q̄ est hꝫe essentiam vel habere actū essendi nō equaliter ꝑticipatur a decem ꝑdicamētis. qr actus eēndi ꝓmo cōuenit substātie ⁊ ꝑ substantiā solū cōuenit alijs ⁊ nō cōuenit ipsis ꝑ se. Similiter habere essentiā verius cōuenit substantie q̄z alijs. Item omne genus diuiditur ꝑ differentias formales q̄ sunt extra rōnem generis sed ens nō diuiditur in decē predicamenta ꝑ differentias formales q̄ sint extra rōnem entis quia tūc essent nō entia mō nō ens nullam cōstituit speciē sub ente: ideo ens nō habet differētias formales nec est genus ad decē ꝑdicamēta. Quarto sciē dū ꝙ genus subalternū dicitur qđ cū sit gen⁹ bene potest esse species. Cuius rō est qr subalternū mediat positiōe ordinis inter generalissimū ⁊ specialissimū. rōne cuius habet duplicē respectū. ꝑmū habet respectū generalissimi quod ē sibi superi⁹ ⁊ ab illo dicitur species. sc̄ōm habz respectu suoꝝ inferioꝝ a quo dicitur genus: ⁊ sic bene dicitur qđ cum sit genus pōt esse spēs. ⁊ dī subalternū quasi alternati sub ⁊ supra positū. s. positiōe formali: ⁊ nō dī subalternū qr est sub altero natū. qr tunc spēs specialissima diceretur subalterna ⁊ per hoc patet de diuisiōe generis ⁊ de diffinitiōibus mēbroꝝ eius ⁊ de diuisione generis generalissimi. Sed cōtra ꝑdicta primo arguitur. Omnis diuisio generis fit ꝑ differētias ⁊ in species eius: sed ista diuisio generis nō fit in species ei⁹ cū generalissimū nō possit esse spēs. igitur illa diuisio nō est sufficiens. Sc̄ōo sic qđ pōt habere eē determinatū ꝑ differentiā pōt eē species. sed gen⁹ generalissimū est hmōi. qr substātia habz eē determinatū ꝑ rōnale ad hominē. ergo generalissimū pōt eē species. Tertio sic qđ dicitur ꝑ supabūdantiā vni soli cōuenit: sed generalissimū ꝑ supabundantiā dicitur igitur vni soli cōuenit igitur nō sūt decez ꝑdicamēta. Quarto sic omne qđ predicatur in ꝙd ⁊ est cōmunius alio est genus: sed ens predicatur in ꝙd de quolibet predicamētoꝝ ⁊ est cōmunius quolibet: quia si q̄ratur quid est substantia cōueniēter respōdetur ꝙ est ens: ergo ens est genus ad decem predicamenta. Quinto sic opposita nunq̄z possunt simul eē in eodē. gen⁹ ⁊ species ponuntur ſm intentionē eorū. ergo genus subalternū nō est genus simul ⁊ species. Ad argumēta. Ad primū dicitur ꝙ dupliciter dicitur diuisio generis. Uno mō rōne modi diuisionis: qr fit ſm formā diuisionis generis ꝑ differētias oppositas. Alio mō dicitur diuisio generis rōne diuisi eo ꝙ ibi diuiditur genus vel intētio generis. ⁊ licet diuisio generis primo mō dicta semp fiat in diuersas species nō tamē diuisio generis sc̄ōo modo dicta: ⁊ illa nō est ꝓpria diuisio generis: sed quādoq̄z analogi. ⁊ hoc mō est ista diuisio: quia hic nō diuiditur genus ꝑ aliqua speciali re subiecta intentioni: sed ꝑ intentione cōmuni generis cōcreta rei q̄ nō hz differētias formales. Ad sc̄ōm dī ꝙ si gñalissimū ꝓsideretur q̄ztū ad eēntiam eius bñ potest habere determinatū eē ꝑ differētiā. sed si cōsideretur ſm suū modū eēndi q̄ dicitur cōmunissimū sui ordinis: sic nō potest habere eē determinatū. ⁊ qr genus gñalissimū vtrūq̄z importat. s. essentiam: ⁊ talē modū essendi. ideo ut generalissimū est nō pōt esse determinatū. Ad tertū dī ꝙ licet illud quod ꝑ supabundantiā dicitur vni soli cōueniat in vno ordine: tū pōt conuenire diuersis in diuersis ordinibus. et sic est de decem ꝑdicamentis: quoꝝ quodlibet in suo ordine dī gñalissimū.

Ad quartū dī ꝙ ens dupliciter capit: vno mō ꝑticipialiter vt tū valet sicut existens vel habens actum essendi: ⁊ sic

nō predicatur in quid de aliquo predicamento: sed ipsis accidentaliter cōuenit. Alio mō nominaliter vt tantū valet sicut habens essentiam: ⁊ sic bene predicatur in quid de predicamētis: sed nō est cōius aliquo illorū cōitate nature vel rei que diuidatur p illa decem: sed est solū cōius cōitate vocis. ideo nō dicitur vniuoce de ipsis. Ad quintū dicitur q; si genus ⁊ species cōparent ꝑ fm idē sic opponunt ꝑ fm suas intentiones: sed respectu diuersorū nō opponūtur. ⁊ hoc mō conueniunt subalterno.

¶ Capitulum de specie.

SPecies est quod ꝑdicaꝫ de pluribꝰ differētibus numero in eo q; quid est. In hac aūt diffinitiōe hoc verbū ꝑdicatur dicit aptitudinem ⁊ nō actum. similiter ⁊ in alijs: ut homo predicatur de platone et sorte: et de particularibus hominibus que sunt plura: ⁊ differunt numero ut prius patuit: et ꝑdicaꝫ de his in quid. quia cū queritur quid sit sortes conuenienter respondetur homo: ⁊ diffinitur aliter sic ⁊c.

Postq; determinatū est de genere qō est ꝓncipiū speciei. Dic consequenter auctor determinat de specie que capit rōnem vniuersalis ab ipso genere: ipsam ꝓmo sic diffinies. Species est quod predicatur de pluribus differētibus nūero in eo quod quid. In qua diffinitione p illam particulaꝫ quod predicatur de pluribus habetur q; species est vnū ꝑdicabile per quod intelligitur genus diffiniti: deinde ponit differentibus numero ad differentiam generis quod predicatur de differentibꝰ specie: ⁊ ponitur in quid ad differētiā differentie ꝓpriū ⁊ accidētis q̄ ꝑdicantur in quale: ⁊ cōuenit hec diffinitio speciei specialissime tantū: ⁊ non subalterne. Ratio est quia hic diffinitur spēs in rōne ꝑdicabilis. In cuius signū ponitur hoc relatiuū qō referens ꝑdicabile vel vniuersale: sed spēs spālissima solū est ꝑdicabile ab alijs distinctū ⁊ nō subalterna: sed illa cōtinetur sub ꝑdicabili generis. Primo sciendū q; spēs dupliciter accipitur. vno mō vt ē vnuscuiusq; forma. i. pulchritudo vel formositas corporis que cōsistit in debita q̄titate ⁊ debita mēsuratione membrorū corpis cum viuacitate colōris: ⁊ hoc mō dicitur spēs in ciuilib⁹. Scōo mō capitur spēs transsumptiue p forma cōicabili q̄ ponit sub assignato genere ⁊ illo mō dicitur spēs logica. vñ nomē speciei primo repertū ē in ciuilibus ⁊ p simlitudinē translatū est ad spēm logicā q; sicut spēs q̄ est pulchritudo actuat ipsum corpus remouēdo ei turpitudinē sic species logica actuat ⁊ determinat ipsum genus ⁊ remouet eius turpitudinē. s. potentialitatē ⁊ indeterminationē. ab hoc enim quod est specificare dicitur species ⁊ de specie scōo modo dicta est hic ad ꝓpositum. Scōo sciendū q; natura speciei vtputa natura hominis trpliciter cōsiderat: vno mō fm se. ⁊ sic nō dī vniuersalis nec ꝑticularis: quia nō capitur sub aliq̄ scōa intētiōe. Alio mō capitur sub respectu ad sua indiuidua ⁊ ab illo dī vlis. Tertio mō p respectū ad suū genus ⁊ ab illo accipitur intentio speciei: ⁊ secundū illum respectum habet specificare genus: hic aūt nō diffinitur species ꝓ illa natura cōi absolute sed p illa natura ut subsistat intētioni predicabilis ⁊ speciei simul q; nō diffinitur hic in rōne ꝑdicabilis tm̄ quia tunc p ista diffinitionē nō differret ab alijs ꝑdicabilibꝰ: sed diffinitur in ratione predicabilis determinati ⁊ cōtracti ad specialem modū ꝑdicandi ⁊ per intentionē speciei. vñ species in suo nōie includit ꝑdictā naturā materialiter: ⁊ formaliꝫ includit intentionē speciei cū intentione vniuersalis ideo diffinitur p illa re subiecta inq̄tum subsistat intentioni. Tertio sciendū q; dū in aliqua diffinitione ponitur verbuꝫ qō habet significare actū debet capi ut dicit aptitudinē. Cuius rō est q; diffinitio semp ē de aliquo vniuersali ⁊ non de singularibꝰ eo q; singulariū nō est demōstratio ⁊ p cōsequēs neq; diffinitio: q; diffinitio est mediū demonstrationis: iꝫ aptitudo se tenet ex parte vniuersaliū: actus aūt ex pte singulariū cū actus ⁊ opationes sint singulariū ⁊ suppositorū: ideo dū verbū significans actū ponit in diffinitione debet capi ut dicit aptitudinē tantū. ideo in ꝑsenti diffinitione hoc verbū ꝑdicatur dicit aptitudinē ad ꝑdicandū ⁊ nō actum.

Quarto sciēdū q; genus ⁊ species diuersimode multiplicantur. genus enim diuiditur diuisione formali. s. per differentias formales formaliter cōtrahētes essentiam generis ad diuersas species rōne cuius genus ꝑdicatur de differentibus specie. sed spēs diuiditur solū diuisione materiali p hoc q; ipsa accipitur in materia diuisa p diuersas ptes in quas ipsa multiplicatur fm esse: ⁊ quia talis diuisio materialis causat diuersa indiuidua differētia numero iō species ꝑdicatur de differentibus numero: ⁊ quia ipsa dicit totā essentiam cōpletā illorū indiuiduorū per modū substantie: ideo predicatur in quid ⁊ per hoc patet intellectus diffinitionis speciei. Contra ꝑdicta ꝓmo arguitur nullū ens cōpletū habet esse in pluribꝰ cū ens in alio sit imperfectū ⁊ nō per se existēs sed spēs est ens cōpletū ⁊ pfectū sicut genus est imperfectum: ergo species non habet esse in pluribus nec ꝑdicatur de multis. Scōo sic omne ꝑdicabile dicit totū esse sui subijcibilis species nō dicit totum esse indiuiduꝫ: qz in diuiduū vltra speciem addit materiā signatā quaꝫ species nō includit. ergo species nō ꝑdicatur de indiuiduis differentibus numero. Tertio sic: indiuiduū nō habet quiditatē nec diffinitionē. ergo species non dicit quiditatē indiuiduorum ⁊ per consequens non predicatur in quid de differentibus numero. Quarto sic: genꝰ predicatur in quid de differentibus numero: ut animal de sorte ⁊ brunello. ergo ista diffinitio cōuenit generi: nec valet dicere q; genus ꝑdicatur de differentibus numero solū mediate: qz ꝑdicat immediate de differentibus specie: qz diuerse species in genere substātie differūt numero. igitur genus immediate ꝑdicat de differentibus numero. Quinto sic: materia ꝑdicatur in quid de hac materia ⁊ illa q̄ differunt numero ⁊ tū nō ē spēs: cū nō sit forma totius ergo ista diffinitio ꝓuenit alijs a diffinito. Ad argumēta. Ad primū dicitur q; licet species sit ens cōpletū pfectione essentiali ⁊ formali: nō tū ē pfectū perfectione suppositi: ideo nō est per se subsistens: iꝫ bene pōt esse in multis. Ad secundū dicitur q; licet species nō dicat totū esse materiale ⁊ ꝓpriū indiuiduꝫ: qz indiuiduum vltra speciem addit materiam vel fm aliquos signatio nē materie. tū ipsa dicit totū eē specificū suoꝝ indiuiduorū qō sufficit ad predicandū de ipsis. Ad tertiū dicit q; in diuiduū dupliciter cōsideratur vno mō ut est res particularis terminās fluxū nature cōmunis: ⁊ isto mō bene habet essentiam ⁊ quiditatē. Alio mō cōsideratꝫ sub rōne discreti ut includit accidētia indiuiduantia. ⁊ hoc modo non habet essentiā nisi per suas partes quia includit essentias de diuersis ꝑdicamentis. nec isto modo species ꝑdicatur in qd de indiuiduis sed primo modo. Ad quartū dicitur q; licet genus mediate ꝑdicetur in quid de differētibus numero nō tū immediate sicut intelligitur de specie. ⁊ licet diuerse species substātie p se ⁊ ꝓmo differant numero. s. numero sitate essentie nō tū nūcrositate suppositi: de qua hic intelligitur. Ad quintū dicit q; licet materia ꝑdicetur in qd de differētibus nūero fm modū nō tū fm rē: qz ipsa nō est forma dicens eē huius materie vel illius nisi fm modū tm̄: ⁊ illo mō potest dici spēs logica fm modū eo mō quo predicatur in quid de differentibus numero.

¶ Species que aliter sic diffinitur est q̄ ponitur sub genere. vel sic species est de q̄ genus in eo q; quid sit predicatur. et diuiditur per speciem specialissimā ⁊ p subal

terñ. Species ſpecialiſſima eſt q̄ cum ſit ſpēs non poteſt eſſe genus ut homo equ⁹ vel conſiſtia. vel ſpēs ſpecialiſſima eſt ſub qua nō eſt alia inferior ſpēs. Spēs ſubalterna eſt q̄ cū ſit ſpēs pōt eſſe genus vnde q̄cunq; ſunt int̄ generaliſſimū gen⁹ ⁊ ſpēz ſpāliſſimam : ſunt genera ⁊ ſpēs reſpectu ſuperiorū ſicut patet in figura ſiue in arbore porphirij.

¶Poſtq̄ auctor poſuit diuiſionē ſpeciei in rōne p̄dicabil' ⁊ p reſpectū ad ſua inferiora ſm quem dicitur vniuerſal's: hic p̄nter diffinit ipſam ſub rōne ſpeciei: ⁊ p reſpectū ad ſua ſuperiora ſm quem dr̄ ſpēs : dicēs q̄ ipſa aliter ſic diffinitur. Spēs eſt que ponitur ſub aſſignato genere: ⁊ de qua genus in eo q̄d q̄d p̄dicatur: ⁊ dz intelligi q̄ ponit̄ directe ſub genere ⁊ nō lateraliter ſicut dr̄ia. ⁊ etiam ponitur imediate et nō mediāte ſicut indiuiduū. ⁊ conuenit iſta diffinitio tam ſpeciei ſpecialiſſime q̄z ſubalterne: quelibet enim illarū ponit̄ ſub aſſignato genere: ideo ipſa eſt cōmunior precedente.

¶Primo ſciendū q̄ ſpēs ſub genere ponitur poſitione formali ⁊ ordine ꝓticipationis. cuius rō eſt q̄ ſpecies ponitur ſub genere eo q̄d eſt minus cōmunis ⁊ magis determinata q̄z genus: ſz q̄ ſit magis determinata habz a dr̄ia formali q̄ cōtrahit formaliter ⁊ determinat genus ad ſpēm. ió ſpecies ponitur ſub genere poſitiōe formali ⁊ etiā ordine participationis: q̄ participare eſt rōnē partipati capere ſeu ſuſcipe. Spēs aūt in ſe ſūſpit generis rōnez q̄ eius diffinitionē. vnde patet q̄ ſpēs aliter ponitur ſub genere q̄z indiuiduū q̄ indiuiduū ponitur mediante ſpecie ſub genere ⁊ ſub ſpecie ponitur poſitiōe materiali tm̄: indiuiduū enim ꝓtrahit formā generis vel ſpēi p materiā ſolū q̄ ē principiū indiuiduationis. ⁊ reddit formā incōicabilē p quā efficitur min⁹ cōis ⁊ p talē determinationē indiuiduū ponitur ſub genere vel ſpē rōne cui⁹ indiuiduū vagū gener̄ ut aliq̄d aīal reſpectu animalis nō ponitur ſub aliqua pte determinata ptātis: ſz indifferenter ꝓtrahit gen⁹ ad indiuiduuz cuiuslibet ſpeciei.

Scōo ſciendū q̄ ſpēs actu ⁊ intellectu includit eēntiam generis: ⁊ ió ipſa nō p̄t poni indifferēter ſub diuerſis generibus ſed ſolū ſub illo determinato genere cui⁹ hz eēntiam ⁊ ió poni dr̄ ſub aſſignato genere. i. ſub ſuo genere determinato: cui⁹ hz eſſentiā ⁊ de ea genus p̄dicat̄ in q̄d eo q̄ dicit tota eius eſſentiā p modū ſubſtantie: licet ſub eſſe confuſo ut prius dictū eſt ⁊ p hoc pz intellectus huius diffinitionis.

Tertio ſciendū q̄ ſpēs diuiditur p ſpēm ſpāliſſimam et ſubalternā. cuius rō eſt: q̄ omnis ſpēs eſt determinata per dr̄iam per quā conſtituitur: vel ergo ē totalr̄ determiata p dr̄iam: ⁊ ſic ē ſpāliſſima. vl̄ adhuc eſt determinabilis ⁊ diuiſibilis p dr̄ias oppoſitas. ⁊ ſic ē ſubalterna. ⁊ iſtarū ſpēz ſpāliſſima veri⁹ dr̄ eē ſpēs q̄z ſubalterna: rō. q̄ rō ſpēi ſumitur ad hoc q̄d ē ſpecificare ptātē gener̄ p ſilitudinē ad ſpēm in ciuilib⁹ q̄ ſpecificat ipm̄ corp⁹: ſed in ſpē ſpāliſſima gen⁹ veri⁹ determinatur ⁊ ſperificat̄ q̄z in ſubalt̄na cū in ſubalterna gen⁹ adhuc ſit determinabile p differētiam: ⁊ in ſpē ſpāliſſima ē totaliter determinatū. ¶Quarto ſciendū q̄ ſpēs ſpāliſſima ē q̄ cum ſit ſpēs nō pōt eē genus. vñ ipſa reſpectu ſui generis dr̄ ſpēs. ſed in q̄z tū eſt totalit̄ determinata p differētiā ⁊ nō amplius diuiſibilis ē p differētias dr̄ ſpāliſſima q̄ nō eſt diuiſibil' formalr̄ ió nō pōt eē genus: ió dr̄ q̄ ē ſub qua nō ē alia inferior ſpēs. Sz ſpecies ſubalterna ē q̄ cuz ſit ſpēs pōt eē gen⁹ : ipſa enim ē ſpēs reſpectu ſuorū ſuperiorū et gen⁹ reſpectu ſuoz inferiorz q̄ pōt diuidi p differentias formales quaz q̄libet ꝓſtituit ſpēm ſub ſe ió pōt eſſe gen⁹ reſpectu illarū ſpecierū : ⁊ hoc mō oīa intermedia inter genus generaliſſimū ⁊ ſpēm ſpecialiſſimā dicūtur genera reſpectu inferiorū: ⁊ ſpecies reſpectu ſuperiorz ⁊ per hoc patet diuiſio ſpeciei ⁊ diffinitiones membrorū eius. Sed cōtra predicta primo arguitur: magis cōmune nō ponitur ſub min⁹ cōmuni. ſed ſpecies cōmunior eſt q̄z genus quia plures ſunt ſpecies q̄z genera. ergo ſpecies de pluribus dicitur q̄z genus ⁊ p cōſequens nō ponitur ſub genere. Scōo ſic: idē nō ē diffiniens ⁊ diffinitū reſpectu eiuſdē: cū idez nō ſit notius et minus notū reſpectu eiuſdē: ſed gen⁹ prius diffinitū eſt per ſpeciē. ergo ſpecies hic male diffinitur per genus. Tertio ſic: indiuiduū vagz generis imediate ponitur ſub aſſignato genere: ut aliquod animal imediate ponitur ſub animali: ⁊ tamen nō eſt ſpecies. ergo iſta diffinitio nō cōuenit ſoli diffinito. Quarto ſic: hō eſt ſpecies ſpecialiſſima ⁊ tamen eſt genus viri ⁊ mulieris: cū vir ⁊ mulier ſpecie ⁊ formaliter differant. ergo ſpecies ſpecialiſſima bene poteſt eſſe genus.

¶Quinto ſic: nullū genus habz aliquā differentiā in actu ſed in potentia ſolū: ſed omnis ſpecies ſubalterna habz vnā differentiā in actu igitur nō pōt eſſe genus. Ad argumēta. Ad primuz dicitur q̄ ſi ſpecies capiatur pro intentione ſpeciei: ſic eſt cōmunior q̄z genus. ſed ſi capiatur pro re ſubiecta intentiōi pro qua hic diffinitur nō eſt cōmunior genere: ſed magis determinata. ió ponitur ſub genere. Ad ſecundū dicitur q̄ in abſolutis idē nō poteſt eſſe diffiniēs et diffinitū: ſed bene in relatiuis ſeu reſpectiuis vnū diffinit̄ p alterū ⁊ econuerſo. modo genus ⁊ ſpecies relatiue dicuntur. vnde in relatiuis idē pōt eſſe magis et minus notū reſpectu eiuſdē ſcōm diuerſas rōnes. ¶Relatiua enim cōſiderātur triplicater: vno mō ſcōm ſubiecta vel fundamenta relationū: ⁊ ſic vnū eſt notius altero ⁊ nō econuerſo. Secundo modo inquantū in vtroq; eſt vna ſpecies relatiōis: ⁊ ſic ſunt ſimil' natura: ⁊ ſic ambo ſunt nota equaliter. Tertio modo inq̄n tū vnū terminat dependentiā alterius: ⁊ ſic vnuz eſt magis notū ⁊ minus notū altero. inquantū enim eſt terminans ē magis notū. inquantū vero ad aliud terminatur eſt minus notū. ⁊ hoc modo relatiua p ſe inuicem differenter diffiniūtur. Ad tertū dr̄ q̄ licet indiuiduū vagū generis imediate ponatur ſub genere poſitione materiali nō tamē poſitione formali de qua eſt hic ad propoſitū. Ad quartū dicit̄ q̄ vir ⁊ mulier nō differunt ſpecie ſubſtantiali quare homo nō eſt genus eorū ſed ſpecie accidētali ſolū per naturalē potentiā ⁊ naturalē impotentiā q̄ ſunt qualitates. Ad quintum dicitur q̄ ſi genus comparetur ad ſuas differētias per q̄s diuiditur: ⁊ inquātū eſt gen⁹ nullaz hz in actu. ſz ſi cōparetur ad dr̄ias ſui ſuperioris hz vnā in actu: ſed hoc ſibi nō cōuenit inquantū eſt gen⁹: ſed inq̄ntū eſt ſpecies ſui ſuperioris.

¶Ut autem illud ſit magis planū ſumatur exēplū in vno predicamēto: ut ſubſtantia eſt genus p̄mū. ſub hac autē eſt corp⁹. ſub corpore ē animatū corp⁹ : ſub quo eſt animal. ſub aīali eſt animal rationale. ſub aīali rōnali eſt homo: ſub quo ſunt indiuidua ut ſortes plato ⁊ cicero.

¶Poſtq̄ auctor p̄miſit diffinitiōes ſpēi ſpāliſſime: ⁊ etiā ſubalterne: ⁊ prius poſuerat diffinitiōes gñaliſſimi ⁊ ſubalterni: hic p̄nter declarat oīa p̄dicta p exēpla ponēdo coordinationē p̄dicamētalē vni⁹ p̄dicamēti. ſ. p̄dicamēti ſubē: q̄ eſt ceteris nobis notiꝰ dicēs q̄ in tali coordinatione ē vnuz genus q̄d eſt ſubſtātia q̄ diuiditur p has dr̄ias corporeuz ⁊ incorporeū ſub quo per corporeū conſtituitur corpus: q̄ diuiditur p animatū ⁊ inaiatū ſub quo eſt corp⁹ animatū. ſ. ſub quo eſt aīal: ſub aīali aīal rōnale : ſub quo eſt hō: ſub hoīe ſolū ſunt indiuidua. ¶Primo ſciendū q̄ hec coordinatio ad ſilitudinē arboris naturalis vocatur q̄dam arbor: q̄ ſicut in arbore naturali ſunt trūcus rami ⁊ radices: ita p ſilitudinē in iſta coordinatiōe. vñ recta linea in q̄ ſunt gñaliſſima ⁊ ſpecialiſſima ſe habz ſicut trūcus in arbore directe ꝓtenſus. Differentie vero laterales ſunt ſicut rami lateraliter in arbore ꝓtenſi: ⁊ quantū ad eē eſſentie gen⁹ gñaliſſimū ſe hz p modū radicis q̄ ſicut in arbore tota arbor egredit̄ ⁊ etiā tota virt⁹ ei⁹ a radice: ſic etiā in gñaliſſimo p̄mo ꝓtinetur totuz eſſe eēntie ſuorū inferiorū. vnde tale eē p̄mo

cõuenit vniuersalibus ꝛ ꝙ vniuersalia singularibus: ꝛ q̃z tũ ad esse existẽtie radix ponitur in indiuiduis: qz illud esse ꝓmo conuenit indiuiduis ꝛ per ipsa vniuersalibus q̃ non existunt nisi in indiuiduis. Secũdo sciendũ q̃ in ista coordinatione est tantũ vnum genus generalissimũ. ſ. substãtia: sed sunt plura specialissima. Cuius ratio est quia ꝓcedendo a generalissimo ad specialissima fit ꝓcessus per diuisionẽ vnius in multa: ideo sub generalissimo plura specialissima continentur ꝛ ꝓcedendo a specialissimis ad generalissimũ ꝓceditur a multitudine ꝙ collectionẽ in vnitatẽ: ꝛ licet in hoc predicamento sint plura specialissima tamen gratia exẽpli hic solũ ponitur vnũ. ſ. homo: vnde intermedia inter hominẽ ꝛ subãm dicũtur subalterna. ꝛ dicuntur intermedia nõ per abnegationẽ quia de ipsis nõ possunt negari sua superiora. ſz ꝙ ꝑticipatõez qz ꝑticipãt rões accĩtales extremozũ quia generalissimũ ẽ suprema ꝛ specialissimũ solum ponitur sub positione formali ꝛ subalterna ponũtur sub ꝛ suprema. Tertio sciendus q̃ in linea recta predicamentali hec tria ponuntur. ſ. genus quod dicit quid: species que dicit aliquid: indiuiduum quod dicit hoc aliquid. ꝛ licet indiuidua q̃z lateraliter ponant sub spẽ. tamẽ nõ est ad denotandũ q̃ nõ sint in recta linea predicamẽtali sed ad denotandũ q̃ species diuiditur per ꝓpria indiuidua: ipsa tñ nõ ponũtur in recta linea predicamẽtali positione formali ſz mãli solũ qz per materiã sub specie ponuntur: ideo q̃z tum ad positionẽ formalẽ generalissimũ ꝛ specialissimũ extrema dicuntur: ĩõ procedendo a generalissimo fit status in spãlissimis secũdũ positionẽ formalẽ: ꝛ hoc est quod dicit porphirius a generalissimo ad specialissima descendentẽ iubet ¶Plato quiescere

¶Quarto sciendũ q̃ in hac arbore differentie sinistri late ris designantur positiue. Alie vero priuatiue. ¶Ratio est qz differentie sinistri later] sunt nobis notiores. ideo sunt sibi nomina positiua imposita: alie vero sunt minus note. ideo ꝓpter penuriã vocũ significãtur ꝙ nomina priuatiua dicẽtia priuationẽ differentiarũ sinistri lateris: licet tñ ille differẽtie significent priuatiue. tñ dicũt veras differẽtias positiuas q̃ ꝓstituũt spẽs sub genere substãtie. Ex q̃bus oĩbus ꝑz intellectus huius coordinatiõis. Sed ꝓxima ꝑdicata ꝓmo arguitur. Substantia nõ ꝑdicat vno modo ꝛ vna rõne de substantijs corporeis ꝛ incorporeis. ergo nõ ꝑdicatur vniuoce añs ꝑz qz substãtia nõ dicit aliq̃d vnũ reale q̃ sit cõe ad illas differẽtias ergo nõ habet vnã diffinitionẽ cũ vnitas diffinitiõis ꝓsupponat vnitatẽ diffiniti. Secũdo sic nulla materia totius cõpositi ẽ genus sed corpus est materia incorpore animato cuius anima ẽ forma. igitur corpus hic male ponitur ut genus. Tertio sic: nullũ ꝓplexũ ꝙ se ꝛ directe ponitur in ꝑdicamento corpus animatũ est q̃d ꝓplexũ ergo materiale hic ponitur ut genus in directa linea. Quarto sic oẽ corpus ẽ sensibile cũ omne corpus possit videri ergo nullũ corpus est insensibile: igitur male diuidit corpus animatũ ꝙ sensibile ꝛ insensibile. Quarto sic animal rõne ꝓuertit cuius hoĩe cũ sit ꝓpria diffinitio hois: ergo nõ est genus hois ꝛ ꝙ ꝓsequẽs male supra ipsum ordinat ut genus. Ad argumẽta. Ad primũ dicitur q̃ licet substantia in cõmuni non dicat aliq̃d vnũ in numero vel specie tamẽ dicit aliquod vnũ vnitate generis que est cõuenientia pluriũ specierũ inequaliter vno gradu perfectionis cõmunis vñ substantie corpee ꝛ incorporee equaliter in vno gradu ꝓueniunt qõ sunt ꝙ se subsistentes ꝛ non in subiecto. Ad ſm dicitur q̃ corpus dupliciter capitur. vno mõ ut ẽ ꝑs corpis animati materialis ꝛ sic nõ ponit genus. Alio mõ ut dicit formã totius que resultat ex vnione forme cũ materia ꝙ quã substãtia est aptata ſuscipere tres dimensiões ꝛ hoc mõ nõ est ꝑs corpis animati: sed forma totius ꝛ sic ponitur genus. Ad tertiũ dr: q̃ corpus animatũ ſm vocẽ ꝛ significatũ ꝓpinquũ sibi qõ est ꝓceptus corpis ꝛ anime est quoddã incõplexũ sed tñ ei⁹ significatũ remotũ. ſ. viuũ quod hec circũlocutio quint est incõplexũ ꝛ hoc mõ ponitur genus. Ad quartus dicitur q̃ si capiatur sensibile ꝙ ut est aptum natũ sentiri omne corpus est sensibile. sed si capiatur actiue ut tantũ valet sicut aptus natum sentire sic solũ animal est sensibile. Ad quintũ dr q̃ ſm rei veritatẽ animal rationale nõ est genus hominis sed convertitur cum homine: ꝛ hic solũ ponitur supra hominem ad declarandũ opinionẽ ¶Porphirij qui in sequendo opinionem Stoicorum qui ponebant animal rationale diuidi per homines ꝛ deos posuit animal rationale superius ad hominẽ hoc tamẽ est erroneus q̃ animal rationale sic diuidatur ideo non est tenendũ.

¶ Indiuiduum est quod de vno solo ꝓdicatur: ut sortes: et hoc sic apparet in figura arboris. Ad cuius declarationẽ dantur versus. Sum mater litis non sum nota nisi peritis. Ista tibi plana facit arbor porphyriana.

¶Postq̃z auctor determinauit de specie. hic consequenter determinat de indiuiduo: eo q̃ in diffinitione speciei dicitur q̃ ipsa ꝑdicatur de differentibus numero: que sunt indiuidua. ꝛ in coordinatione predicamentali ꝓmus positus dicitur q̃ sub spẽ specialissima ponũtur indiuidua. ideo hic diffinitur indiuiduũ. vnde indiuiduũ est quod ꝑdicat de vno solo: vbi ponitur qõ ꝑdicatur loco generis: ꝛ capit hic ꝑdicatur cõiter ut se extendit ad ꝑdicabile ꝓprie sumptum ꝛ cõiter. deinde ponitur de vno solo ad differentiã ꝑdicabilis ꝓprie sumpti. ¶Primo sciendũ q̃ res ꝑticular] ut sortes: dupl̃r cõsideratur. vno modo ſm se ꝛ absolute: et sic significatur noie ꝓprie in tentionis: ut nomine sortis vel platonis. Alio mõ in quantũ est incõicabilis: ꝛ habet negationẽ cõitatis respectu pluriũ indiuiduorũ: ꝛ sic significat hoc nomine secũde intẽtionis: qõ est indiuiduũ. vnde indiuiduum in sua significatione duo ꝛepresentat. primus est illa res particularis quã materialiter importat. Scõm est intẽtio incõicabilis: quã formaliter importat: ꝛ a q̃ imponit. ¶Ñ q̃z tñ sumitur indiuiduũ ꝙ illo noie secunde intentionis in diuiduũ. q̃z vero ꝙ suo significato qõ est res ꝑticularis sub esse cõicabili: ꝛ ꝙ tali significato hic diffinitur: ꝛ nõ ꝓ ipsa voce. Scõo sciendũ q̃ dupler est indiuiduũ. ſ. indiuiduũ vagum qõ importat naturã ꝓtractã ad indeterminatũ suppositũ: ut aliquis homo: ꝛ dr vagũ. i. indeterminatũ quo ad nos: licet sit determinatũ ſm rem: cũ sit vnus ens in numero. Aliud ẽ indiuiduũ determinatũ qõ importat naturã contractã ad determinatũ suppositũ quo ad nos. Et istud est quadrupler: quia aliud est determinatus nominatione quod significatur ꝓprio nomine sibi impositio: ut sortes. Aliud est determinatũ demonstratione qõ fit ꝙ terminũ cõem cũ ꝓnomine demõstrativo ut iste homo. Aliud est determinatũ ex circũlocutione: qõ significatur ꝙ circũlocutionez ꝓprietatũ indiuidui ut dicendo talis homo cum crasso capite longo naso ꝛc. Quartus est determinatum ex suppositione: ut sortes filius. vnde sortes filius nõ est de se indiuiduum cũ possit sumi ꝓ multis: sed solũ ex illa suppositione q̃ sortes habeat vnicũ filiũ: ꝛ cuilibet istorũ cõuenit diffinitio ꝑti⁹ posita. Tertio sciendus q̃ de ratione indiuidui est qõ sit incõmunicabile multis: ꝛ per hoc differt ab vniuersali: et ideo illud quod reddit formam incõmunicabilem que de se est cõmunicabilis ẽ principiũ indiuiduationis. sed materia que de se est hec et incõmunicabilis reddit formam in ea receptam incõmunicabilem. ideo materia ẽ principium indiuiduationis. ꝛ ideo ratione ipsius habet indiuiduum quod predicetur de vno solo: et q̃ non possit cõuenire multis. vnde patet q̃ species scõm se sumpta non includit materiam: cum materia sit principius indiuiduationis: et sit incõmunicabilis licet in suis suppositis includat materiã ꝛ formã. ĩõ indiuiduũ vltra speciem scõm se acceptam addit materiam. ¶Quarto sciendum q̃ septem sũt ꝓprietates vel accidentia indiuidui que his versibus notantur. ¶Forma: figura: locus: nomen: ſtirps: patria: tempus: hec septem ꝓpria continet omnis hõ. vñ indiuiduũ cuius sunt he ꝓprietates. dupliciter cõsideratur: ꝛ no modo q̃ntum ad esse indiuidui in quantum est ens incõmunicabile. ꝛ illo modo ille ꝓprietates non sunt aliquo modo ꝓnci-

pia indiuidui: sed capiūt indiuiduationez a subō suo. Alio modo consideratur quantū ad rationē discreti ⁊ sic illa accidentia sunt principia indiuidui quātū ad sensibilē discretionē ⁊ quo ad nos quia dicitur discretuz quasi diuersis accidentibus ab alio distinctum. Ex quibus patet quō capit̄ indiuiduū in presenti diffinitione et quot modis capit̄. q̄d sit principiū indiuiduationis ⁊ quomodo ꝯditiones indiuidui concurrūt ad rationē eius. Sed contra predicta primo arguitur. vniuersalium tantum est diffinitio et non singularium primo posteriorū: sed indiuiduum nō est vniuersale: igitur ⁊c. Secundo sic a prima substantia nulla est p̄dicatio vt dicit̄ in predicamētis: sed indiuiduū substantie est prima substantia: ergo indiuiduum non predicatur.

Tertio sic indiuiduū p̄dicatur de multis etiam vniuoce vt dicendō sortes est indiuiduū plato est indiuiduum igit̄ non predicatur de vno solo. Quarto sic. sor. predicatur vniuoce de isto sorte ⁊ de alio quia predicatur vno nomine ⁊ vna rōne de ipsis: quia eadē est diffinitio istius sortis ⁊ alterius: ergo indiuiduū nō p̄dicatur de vno solo. Quinto sic aliquis homo est indiuiduū ⁊ tñ vniuoce predicatur de isto homine ⁊ de alijs cum eadem ratione sit iste aliquis homo et alij eiusdē speciei: ergo diffinitio est mala. Ad argumenta. Ad primū dicitur ꝙ si capiatur indiuiduum ꝑ aliqua re subiecta intentioni eius sic nō est vniuersale: tñ si capiatur pro intētiōe cōi sub qua hic diffinitur: est quoddam vniuersale vniuersalitate intētiōis: licet nō vniuersalitate nature: ⁊ illud pro quo diffinitur est singulare ⁊ indiuiduum. Ad scdm dicitur ꝙ a prima substantia nulla est predicatio directa et ordinata tñ bene est predicatio indirecta q̄ non est ordinata secundum ordinez superioris et inferioris vt quādo sortes predicatur de se ipso. habet tamen in predicato rationem forme ⁊ in subiecto rationem materie

Ad tertiū dititur ꝙ indiuiduū captū pro intētione cōi predicatur de multis vniuoce vniuocatione intētionis: tñ indiuiduū captuz pro re subiecta intētioni pro qua datur diffinitio non predicatur de multis. Ad quarttū dicitur ꝙ licet iste homo et alius habeāt eandē diffinitionē cōem sue spēi non tñ habēt vnā diffinitionē cōez ut cōueniūt in noīe sortis. iō sor. nō p̄dicatur de ipsis ꝑm vnaz rōnem vnde in suis ꝓprijs diffinitionib⁹ ponuntur sue conditiones indiuiduātes q̄ nō possunt simul esse in diuersis indiuiduis: iō duo indiuidua nunq̄z habēt eandē diffinitionē ꝓpriam. Ad quintū dr̄ ꝙ lz aliq̄s hō predicatiōe spēi ⁊ rōne nature cōtracte p̄dicet̄ de multis nō tñ p̄dicatiōe īdiuidui s. qñ cōsideratur ex ꝑte signi cōtrahentis naturā q̄d est materia denotās principiū indiuiduatiōis quod est differens in diuersis indiuiduis. Sequitur figura.

Genus generalissimū.

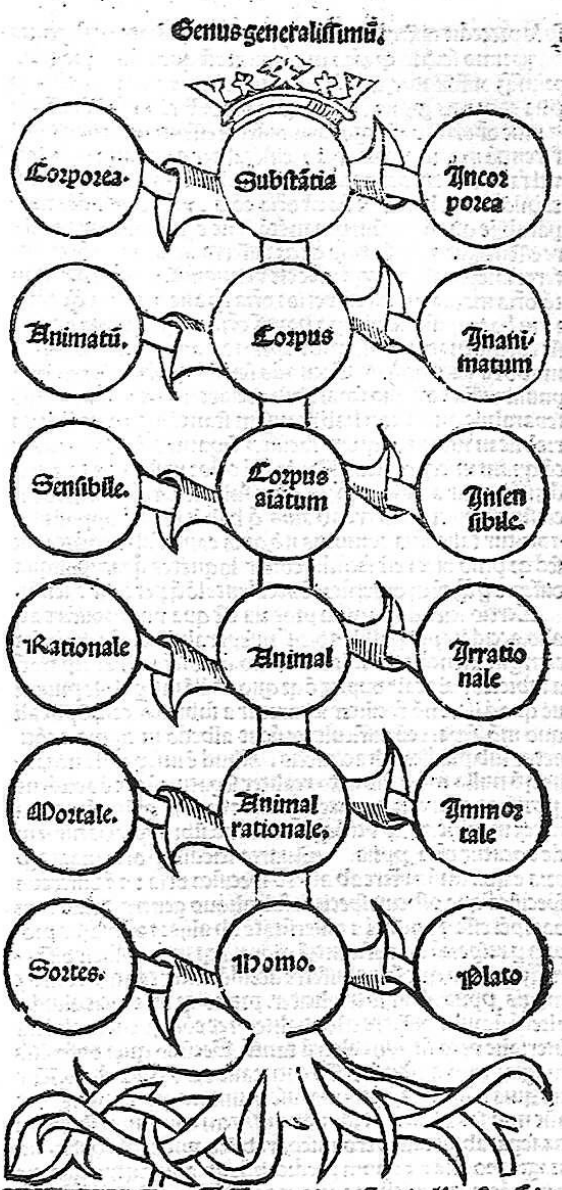

Differentia dr̄ tripl'r. s. cōiter ⁊ ꝓprie ⁊ magis ꝓprie Cōis dr̄a ē qñ alterz differt ab altero sepabili accñte: ut sor. sedēs differt a se nō sedēte vl' alio aliq̄. Propria dr̄ia ē qñ alterū differt ab alt̄o īsepabili accñte. Accñs insepabile dr̄ vt simū aq̄lū. Magis ꝓpria dr̄ia ē qñ alterz differt ab altero specifica dr̄ia: ut hō differt ab equo ꝑ rōnale: ⁊ hoc vltīo mō sumit̄ hic dr̄ia ⁊ diffinitur sic ⁊c.

Postq̄z determinatū ē de scdō p̄dicabili. s. de spē. Hic ꝯñter determinat de tertio. s. de dr̄ia. Rō ordis est: qz lz dr̄ia ꝑz naturā ei⁹ p̄cedat speciē ut p̄ncipiū ꝯstitutiuū spēi. tñ q̄ntū ad rōnē vl'is ⁊ p̄dicabil' spēs ē p̄or: qz spēs dic̄ eēntiā rei sub mō subē. iō p̄dicat̄ in q̄d: dr̄ia vero sub mō accidētis. ideo p̄dicat̄ in q̄le: q̄re ꝑm rōnē p̄dicabil' spēs dz p̄cedere dr̄iaz. Itē spēs dr̄ correlatiue ad gen⁹: sz vnū relatiuū cognoscit̄ ꝑ aliō ⁊ ecōuerso: qz diffiniūtur ꝑ se īuicē. iō ordine doctrīe

ſpēs precedit differētiam: ⁊ dz poni immediate post genus

¶Primo sciēdū q dria in cōmuni est quoddā equocū. ió priusqz diffiniatur diuiditur. vnde triplex est dria. s. cōis ꝓ pria et magis ꝓpria. rō est quia ois differētia facit differre ⁊ inde dr dns: vel ergo facit differre essentialr ⁊ sic est differentia magis ꝓpria. vel accidētaliter ⁊ hoc est dupliciter vel facit differre per accidens seperabile: quod hz cām mutabilem in subiecto ⁊ sic est dria cōis. vel per accidēs inseparabile quod hz cām ymanētē. ⁊ sic ē ꝓpria. ⁊ quia differre essentialiter perfectius est qz differre accidentaliter et differre inseparabili accidente est verus differre qz seperabili ió dria magis ꝓpria est verior dria qz alie ⁊ ꝓpria qz cōis: ió in hac diuisione vltimo ponit dria magis ꝓpria de qua fit cōsequens determinatio: ⁊ primo ponitur cōis tanqz remotior a vera dria. Secundo sciēdū q dria cōis est qua vnum differt ab alio seperabili accidēte: ⁊ dicitur accidens seperabile quod non habz causam stantē ⁊ ymanētē. sz variabile in subiecto: quare faciliter sepatur a subiecto: sicut cā quam insequtur sicut albedo vel color in forte: ⁊ tale accidens dicitur accidēs inqztū est in subiecto. ⁊ dria inqztū facit suū subiectū differre ab alijs q̄ habēt formā oppositam ⁊ dicitur talis dria cōmunis nō quia causet ab accidēte cōi sed qz ꝑmo dicta est secūdū cōiter loquētes q̄ dicūt aliqua differre p̄ qcūqz diuersitatē accidentalē q̄ percipit a sensu.

Tertio sciendus q dria propria est qua vnum differt ab alio accidēte inseparabili ⁊ dicit inseparabile accīs qō habz cām ymanentē ⁊ stantē in subiecto q̄ non faciliter separat a subiecto. Et tale duplex ē qz quoddā ē inseparabile primatiue quod licet nō faciliter separetur a subiecto tamē pōt aliquo mō separi cū difficultate sicut albedo in cigno ⁊ cōtinetur sub predicabili accidētis. Aliud ē inseparabile negatiue qō nullo mō a subiecto realiter sepatur: sicut ē accidens ꝓpriū ⁊ de vtroqz hic intelligitur: ⁊ qz vtrūqz hz cām ymanētez in subiecto. ió vtrūqz quodāmō sibi appropriatur ⁊ inde vocatur dria ꝓpria. Quarto sciēdū q dria magis ꝓpria ē qua vnū differt ab altero specifica dria: ⁊ ē differētia specifica que ꝓstituit speciem sub aliquo genere. talis enim dat spēi esse ⁊ vnitatē ⁊ diuersitatē ab alijs: ⁊ dr magis propria p respectū ad differentiā propriā qz magis facit differre qz propria que facit differre accidētaliter tantū. ⁊ differt magis ꝓpria ab alijs tripliciter. primo qz ipsa facit aliud ⁊ alterū simul. i. differre essentialiter ⁊ ex cōsequenti accidētaliter: alie vero faciunt alterū tantū. Secūdo quia differētia magis propria est p se differentia: alie vero p accidens. Tertio quia cōmunis ⁊ propria suscipiunt magis ⁊ minus: hec aūt non sed cōsistit in idiuisibili. Item cōmunis est differētia seperabilis: alie vero inseparables. vnde sola differētia magis propria est vnum predicabile ab alijs distinctuz: alie vero cōtinentur sub proprio et accidēte a quibus causant.

Sed contra predicta primo arguitur. sortes ⁊ plato differunt essentialiter ⁊ non per aliquam istarū differentiarū quia non differūt accidente seperabili nec inseparabili nec etiam differentia specifica: ergo nō sufficienter ponuntur acceptiones differentie. Secundo sic: differentia cōmunis est id quod diuiditur in ista diuisiōe ergo male ponitur mēbrum diuisionis. Tertio sic illud quod facit cōuenire nō facit differre: sed accidens seperabile facit cōuenire cum sit quoddā cōmune in quo multa cōueniunt: igitur. Quarto sic: quia risibile est differentia propria ⁊ tamen non ē accidens inseparabile quia non continetur sub accidēte. ergo differentia propria male diffinitur. Quinto sic sensibile est differētia magis propria ⁊ tn nō est differētia specifica. sz generica. ergo differētia magis ꝓpria nō ē qua vnū differt ab alio differētia specifica. Ad argumēta. Ad primū dr q licet sortes ⁊ plato eēntialiter differāt: hoc tn fit originaliter p differentiā materialē ⁊ non formalē. hic aūt solū ponuntur acceptiōes differētie que solū faciunt differre essentialiter per formā. Ad secundū dicitur q licet hec differentia que hic diuiditur dicatur cōmunis secundū predicationē nō tamen dicitur cōmunis ratione vsus ipsius: eo q primo venit in vsum cōmuniter loquentū: sicut differētia dicitur cōmunis que ponitur mēbrum huius diuisionis.

Ad tertium dr q licet accidēs cōe sit causa cōuenientie suoꝝ subiectoꝝ quibus cōuenit: tamen est causa differentie suoꝝ subiectoꝝ ab alijs que habent formā sibi oppositā. Idē eni respectu diuersoꝝ bene facit conuenire ⁊ differre. Ad quartū dicitur q risibile nō est accidens inseparabile cōtentū sub accidente cōmuni: tamē si accidens inseparabile capiatur generaliter ꝓ omni accidente quod non separatur a suo subiecto: sicut capitur in proposito risibile bene ē accidēs inseparabile. Ad quintū dicitur q sensibile nō est differentia specifica cōstituens speciē specialissimā: tamē est differentia specifica cōstituens speciē subalternā. ideo accipiendo differentiā specificā cōmuniter pro omni differētia constitutiua speciei sicut hic capitur potest dici specifica.

¶Differētia ē q̄ ꝑdicatur de plib⁹ dñnti b⁹ spē in eo q q̄le: ut rōnale ꝑdicatur de homine et de hijs q̄ sunt differentia specie. Sumus eniz ut vult porphirius rōnales nos ⁊ dij: sed mortale additū separat nos ab illis. Illud aūt dicitur predicari in q̄le ad qō cōueniēter rn̄detur ad interrogationem factaz per quale. cum enim queritur qualis est hō: cōuenienter rn̄det rōnale. ⁊ ita rationale ꝑdicatur de hoīe in quale.

¶Postqz auctor posuit acceptiones differentie ut eliceret membrum quod faciebat ad propositum scilicet differētiaz magis propriam. Hic consequenter determinat de ipsa: ipsam primo sic diffiniens. Differentia est quod predicat de pluribus differentibus specie in eo quod quale. In qua diffinitione ponitur qō predicatur loco generis: et de pluribꝰ ad differentiā inuidui. de differentibus specie ponitur ad differentiā speciei ⁊ ꝓpriꝰ: que solū predicātur de inuiduis eiusdē speciei. ⁊ ponitur in eo qō quale ad dr̄iam generis ⁊ speciei: q̄ predicant in quid. ⁊ accidēs ⁊ propriꝰ q̄ predicātur in quale accidētale: et non in quale essentiale sicut facit differētia. ¶Primo sciendū q sicut genus dicit potentiam speciei: ita differentia dicit vltimū actum eius. ⁊ ratio est qz illud quod facit differre speciem ab omnibus alijs rebus ē vltimus actus speciei: quia per esse potentiale et per actum cōmunem species nō differt ab alijs: sed cum ipsis cōuenit sed differentia dicat id quo vna species differt ab alia. ergo differentia dicit vltimū actum speciei. Talis autez actus cōsideratur tripliciter. vno modo secundū se ⁊ absolute: et sic significatur per nomen primeintentionis: ut per rationale Secundo modo ut est communicabilis pluribus inferioꝛi ⁊ sic sibi attribuitur intentio ⁊ nomen vniuersalis. Tertio b⁹ modo in quantum facit differre speciez in qua est ab alijs: ⁊ ab illo respectu capit intentionem et nomen differētie ⁊ differentia quantum ad illud cui nomē attribuit dicit vltimum actum speciei: ⁊ inquantum ad suuz formale a quo imponitur dicit respectū differentie ad id a q̄ facit differre.

Secundo sciendū q hic diffinitur differentia pro re subiecta eius ut stat sub intentione vniuersalis ⁊ ꝑdicabilis et nō sub rōne intentionis differētie. ¶Rō est: qz hic diffinitur differentia ut habet respectum ad plura inferiora eius. s. ad plures species in quibus est: sed scōm talē respectū habz rōnem vlis et ꝑdicabilis. ió hic diffinitur sub rōne ꝑdicabilis ⁊ nō ſm illū respectum quo facit differre a quo sumitur ratio differentie. ió hic nō diffinitur differentia q̄tum ad rōnem intentionis differētie quare hic queretur diat differentia est quod ꝑdicatur q̄ differētia est q̄ ꝑdicatur qz qō predicatur dat intelligere ꝑdicabile qō est suū antecedens.

Tertio sciendū q differētia magis propria dupliciter capitur vno modo generaliter ꝓ quacūqz differētia constitutiua speciei siue specialissime siue subalterne: ⁊ hoc mō non diffinitur hic: qz hec diffinitio nō conuenit differentie quetibili cū specie specialissima. Alio mō capitur specialr solū

pro differẽtia generica que cõuertit cũ genere subalterno ⁊ constituit speciẽ subalternã. et hoc modo hic diffinitur: talis enim constituit speciem subalternam que diuidit per plures species: ideo est cõis pluribus speciebus sicut illa species quã constituit. ⁊ predicatur de pluribus speciebꝰ etiã immediate q̃ztũ ad suũ modũ predicandi de ipsis. Quarto sciẽdum q̃ illud dicitur predicari in quale qđ importat formã siue essentiã per modũ qualitatis: sed differentia importat speciei essentiã per modũ qualitatis: q̃r per modum qualificatis ⁊ determinantis genus ad ipsam spẽm: ⁊ ꝓdicat in quale de spẽ. Etiã cõuenienter per differentiã respõdetur ad q̃stionẽ factã per quale de spẽtiõ ꝓdicat de specie in quale nõ accidẽtale sz essentiale. Est.n. triplex quale scz quale generis qđ importat differentiã quod non est quale simpliciter: q̃r differentia nõ aduenit generi post esse suũ cõpletũ sicut accidẽs aduenit subiecto. sz dicit candẽ essentiã cum iporideo dicit quale essentiale. Aliud est quale speciei quod importat per proprium ⁊ est quale simpliciter. Tertiũ est quale indiuiduũ ⁊ est quale pure accidentale quod importatur per accidẽs cõmune qđ est simpliciter quale: quia aduenit rei post esse eius completũ. Sz cõtra predicta ꝓmo arguit. Oẽ ꝓdicabile dicit totũ esse rei de qua predicatur: sz dẽa nõ dicit totũ esse speciei cũ sit ps speciei. ⁊ non dicat totũ esse cõfusum ei⁹ qđ importatur per genus igit ipa nõ predicatur de specie. Secõ sic: differentia solũ predicatur de specie quã cõstituit: sed vna differẽtia vnã solã speciẽ constituit. igitur differẽtia predicatur de vnica specie et nõ de pluribus. Tertio sic. rõnale est differẽtia ⁊ tamen nõ predicat de pluribꝰ speciebꝰ: q̃r cõuertitur cum homine igitur diffinitio differẽtie nõ competit omni contento sub diffinito. Quarto sic: illud quod dicit quiditatẽ rei ꝓdicatur in qđ: sz differentia dicit quiditatẽ speciei quia ponitur in sua diffinitiõe quiditatiua: igitur predicatur in qđ. ⁊ nõ in quale. Quinto sic: accidẽs cõmune ꝓdicat de pluribus speciebꝰ in quale. igitur ista diffinitio cõpetit alijs a diffinito. Ad argumẽta. Ad primũ dicitur q̃ licet differentia non dicat totũ esse speciei ꝑm omnes modos eius: quia non dicit ipsum per modũ confusi: tñ ipsa dicit totum esse eius secundũ vnũ modũ eẽndi. ſ. actuantis ⁊ determinanti ⁊ q̃r solũ dicit illud esse ꝑm vnũ modũ essendi. ideo dicitur pars speciei non q̃ztũ ad esse sz q̃ztũ ad suos modos eẽndi. Ad secundũ dicitur q̃ differentia generica solũ primo constituit vnã speciẽ subalternã tñ ex consequẽti constituit plures species inferiores eius de quibus predicatur in quale.

Ad tertiũ dicitur q̃ rõnale est differentia specifica ⁊ nõ generica de qua solũ datur ista diffinitio. ⁊ tõ non continet sub diffinito huius diffinitionis. ⁊ licet auctor exemplificet de illa in textu hoc tamen est solum ad explicandũ falsam opinionẽ eoꝝ qui posuerunt animal rationale cõmune ad deos ⁊ ad homines ⁊ non ad ostendendũ q̃ animal rõnale sit in pluribus speciebꝰ. Exemploꝝ enim nõ requiritur veritas: sz sufficit ut addiscẽs intelligat. Ad quartũ dicitur q̃ licet differentia dicat quiditatẽ secundũ rem hoc tñ ẽ sub modo qualitatis: ⁊ quia a modo essendi ⁊ non ab essentia secundũ rem sumitur modus predicandi: ideo predicatur in quale. Ad quintũ dicit q̃ licet accidẽs predicetur in quale accidentale non tñ predicatur in quale essentiale. de quo in hac diffinitione solum intelligitur.

¶ Diffinit etiã differentia sic. Differentia est qua abũdat species a genere: ut homo abundat ab animali his differentijs que sunt rationale mortale.

¶ Postq̃z auctor posuit diffinitionẽ differentie sub ratiõe predicabilis ⁊ declarauit ipam. hic cõsequẽter ponit aliam diffinitionẽ que sibi cõuenit inq̃ztũ est constitutiua speciei que talis est. Differentia est qua abundat species a genere: sicut homo abundat ab animali per rationale. ⁊ primo loco huiꝰ diffinitiõis intelligitur genus diffinitu quod est forma vel natura per illud relatiuũ qua: q̃r sensus est differẽtia est qua. i. forma qua spẽs abundat a genere. ⁊ per totũ residuũ differentia distinguitur ab oĩbus alijs predicabilibus quia in nullo alioꝝ spẽs abũdat a genere essentialr. Primo sciendũ q̃ ꝑm q̃nq̃z actus differẽtie dẽa ꝓsideratur q̃n q̃z modis. ⁊ secundũ hoc habet diuersas diffinitiones: ꝓmo modo consideratur ut est vna forma cõmunicabilis multis speciebus ⁊ predicabilis de ipsis ⁊ sic de ipsa datur prima diffinitio eius. Secundo modo ut est constitutiua speciei ⁊ actualiter inducatur in ipsa. ⁊ sic de ipsa datur presens diffinitio. Tertio modo ut facit differre speciem quã constituit ab alijs ⁊ tunc sic diffinitur. Differentia est qua differunt a se singula ideſt singule species alicuiꝰ generis. Quarto modo ut est diuisiua generis ⁊ ex consequenti specierũ q̃ sunt in potestate generis ⁊ tunc diffinitur sic. Differentia ẽ que est apta nata diuidere genus ⁊ ea que sub genere sunt. Quinto modo ut determinat genus ad essentiã speciei. ⁊ hoc modo est pars essentialis speciei ⁊ secundũ hunc actũ sic diffinitur. Differentia est qđ conducit genus ad esse rei ⁊ eius quod est esse rei pars est. ⁊ per hoc patet quomodo secundum diuersos modos essendi differentie sunt eiꝰ plures diffinitiones. Et quomodo hec secunda differentie diffinitio aliter de ipsa datur q̃z prima. Secũdo sciendũ q̃ species actu ⁊ intellectu includit differentiã. Cuius ratio est: q̃r species componitur essentialiter ex genere ⁊ differentia sic ista tua ex ere ⁊ figura. Sed cõpositũ actu includit cõponentia: ergo species actu includit differentiã. ⁊ etiã intellectu: quia impossibile est intelligere speciẽ non intelligendo diffinitionem ⁊ eius essentiã: sed in essentia speciei est differentia: ergo ipsa est de intellectu eius: sed genus non includit suas differentias in actu: quia cum ille differentie sint oppposite: opposita simul ⁊ actualiter essent in eodẽ quod est impossibile: nec etiam includit eas secũdum intellectũ: quia genus secundũ naturã eius precedit suas differentias: modo posterius non est de intellectu prioris: ideo differẽtie nõ sunt de intellectu generis sz genus potest intelligi nõ intelligendo differẽtias eius. Tertio sciendus q̃ illud dicitur abundare respectu alterius quod plus habet alio secundũ actũ. ⁊ dicitur notanter secundũ actũ: quia aliquid non dicitur abundare vltra aliud quod secundũ potẽtiam includit plura alio: sicut homo pauper q̃uis sit in potentia ad habendum plures diuitias q̃s habeat diues non tamẽ dicitur abundare diuite: quia illa potentia non est reducta ad actũ: ⁊ quia spẽs actu includit differẽtiam. genus vero nullam includit actu: ideo species dicitur abundare a genere per differentiã q̃uis tñ genus plures differẽtias includat in sua potestate.

Quarto sciẽdũ q̃ potestas generis est aptitudo essentie generis que habet determinari per diuersas differentias in diuersas species. Essentia enim generis est de se indeterminata ⁊ ẽ de se in potẽtia ut determinetur ad diuersas species: ut natura animalis de se cõmunis ẽ ⁊ indeterminata respectu suarũ specierũ: ⁊ cũ hoc ẽ in potentia ut determinet ad hominẽ vel equũ per differẽtiã eius: ⁊ talis potentia vel aptitudo per quã potest determinari vocat potestas generis ⁊ quandoq̃z vocatur ambitus vel cõmunitas generis: quia ẽ cõmunis respectu essentie generis ad oẽs species. qñ q̃z vero dicitur habitus cõfusus differentiarũ generis: quia in tali aptitudine cõfusiõe ⁊ potẽtia cõtinentur oẽs differẽtie eius q̃ postea distincte accipiuntur per intellectũ abstrahentẽ illas differẽtias ab illo esse confuso. ⁊ nõ differt talis potestas realiter ab essentia generis: sz rõne tantũ: quia talis essentia ẽ ens absolutũ: potestas vero respectiuũ. Et quibus patet intellectus diffinitiõis prius posite. Sz cõtra predicta primo arguitur. hec diffinitio explicat differentiaz ut ẽ constitutiua speciei in quia ẽ ⁊ precedẽs explicat differẽtiã per respectũ ad inferiora speciei cõstitute per differentiã sz differentia prius respicit speciẽ q̃z inferiora eius: ideo ista diffinitio debet precedere primã. Secundo sic: genus includit plures differentias simul: species vero vnã tantũ. igit spẽs non abundat a genere per differentiaz. Tertio sic: differentia nihil addit realiter vltra genus: quia realiter in genere cõtinetur igitur per differentiã spẽs non abundat a genere. antecedens patet: quia si differentia aliquid adderet vltra genus cũ sit in specie essentialr genus non diceret to

ẽ essentiã speciei. Quarto sic: illud qđ est separatũ a genere est separatũ ab ol specie eius: sed differẽtia est separata a genere cũ sit vltra naturã eius ut habetur quarto topicorũ. ideo est sepata a spẽ: ⁊ sic spẽs non abũdat a genere per differẽtiã. Quinto sic: spẽs includit ꝓpriũ sicut homo risibile qđ tñ non includit genus: igit ꝓpriũ est quo spẽs abũdat a genere. igitur diffinitio conuenit aliys a diffinito.

Ad argumẽta. Ad primũ dicit ꝙ licet dĩa prius respiciat speciem quã constituit ꝙ inferiora determinata illi⁹ speciei tñ non prius respicit ipsam speciẽ ꝙ sit forma communicabilis multis: qz ut ipsa precedit naturaliter speciem in illo esse est apta nata esse in multis ⁊ dici de multis. licet non sic respiciat determinata inferiora: ideo prima diffinitio explicãs eam incsse predicabilis cõueniẽter preponitur.

Ad secundũ dicit ꝙ licet genus includat plures differẽtias virtualiter ⁊ ꝑm potestatẽ: non tñ in actu quare nõ dicitur abundare respectu speciei. Ad tertium dicitur ꝙ licet dĩa nihil addat realiter vltra genus scõm essentiã: addit tñ scõm determinationẽ aliquid ⁊ scõm modũ essendi: qz genus dicit essentiã ꝑm esse indeterminatũ. dĩa vero dicit eã per modũ determinãtis ⁊ causat modũ determinati in ipsa. Ad quartũ dicitur ꝙ licet illud qđ separatũ est vniuersaliter ⁊ ꝑm rem a genere sit a specie sepatum: nõ tñ oportet de illo qđ est separatũ a gerere ꝑm rõnem tñ. ⁊ sic dicitur differentiã esse extra genus: quia non includitur in essentia generis sed ipsam consequitur: nec includitur ipsa essentia generis in differentia: eo ꝙ differẽtia de suo forma li solũ dicit vltimũ actũ speciei qui non includit eẽ confusũ generis. Ad quintũ dicitur ꝙ licet species includat ꝓpriũ tanꝯ consequẽs essentiã ⁊ accidentaliter: non tamẽ includit essentialiter sicut includit differentiã. ideo solum abundat essentialiter per differentiam.

¶ Et sciendũ ꝙ eadẽ est differentia diuisiua ⁊ constitutiua. scz diuisiua generis ⁊ cõstitutiua speciei: ut rõnale diuidit aial est differentia sibi opposita. Dicimus enim animaliũ aliud rõnale: aliud irrationale: ⁊ ille differentie constituũt diuersas spẽs sub animali. Dis enĩ differentia aduenies generi constituit speciẽ: ⁊ ideo constitutiua siue specifica differentia nomiatur. Mortale enĩ additũ supra hoc gen⁹ qđ est aial rõnale: cõstituit hominem. Et ob hoc dicit Boetius ꝙ sola species diffinit. Diffinitio enĩ dz eẽ ex genere ⁊ differẽtijs. Sola species habet genus ⁊ differentias. Omne aũt qđ habet genus ⁊ differẽtias diffinit solũ. Quare sola species diffinit.

Postꝯ auctor determinauit de dĩa ponendo duas diffinitiões eius. hic cõsequẽter ponit vnũ notabile ipsius differentie dicens ꝙ eadẽ differentia potest dici diuisiua ⁊ cõstitutiua. Diuisiua generis ⁊ constitutiua speciei. Cui⁹ rõ est: quia ipsius differentie per ordinẽ sunt tres actꝰ. Primꝰ est diuidere genus vnde denoiatur diuisiua. Secũdus est cõstituere speciẽ sub genere qđ diuidit vnde dicitur constitutiua. Tertius est facere differre speciẽ quã constituit ab aliis: ⁊ inde dicitur dĩa. ⁊ qz vnũqđꝯ denomiatur a suo vltimo actu ipa magis denoiatur differẽtia ab hoc vltimo actu ꝙ nominetur a precedẽtibus. Primo sciendũ ꝙ gen⁹ dupliciter consideratur. vno modo ꝯtũ ad essentiã eius q̃ est natura importata per genus. ⁊ quia natura ẽ forma simplex ideo est indiuisibilis ⁊ tota cõtrahitur ad quãlibet speciẽ eius: sicut tota essentia aialis est in homine ⁊ tota in eq̃: variat tñ in diuersis speciebus essentialiter secundũ eẽ formale qđ capit a differentijs que contrahũt genus ad diuersas species. Secundo modo cõsideratur ꝯtũ ad potestatẽ eius que est potentia ipsius essentie qua potest cõtrahi per diuersas differentias in diuersas species: ⁊ quia hec potentia importat plures respectus ⁊ vna differentia aduenies generi solũ contrahit ipsum per vnũ respectum quẽ habet ad vnã speciẽ ⁊ per aliũ contrahitur ab alia differentia: ⁊ genus secundũ suã potestatẽ diuiditur per duas differentias. ideo differentia bene dicitur diuisiua generis. Secundo sciendũ ꝙ illud est constitutiuũ speciei quod contrahit ⁊ determinat genus ad esse determinate speciei. per hoc enĩ ꝙ genus specificatur in esse determinato causatur species: sed differentia contrahit genus ad determinatũ esse ⁊ distinctum speciei: ideo differentia cum genere est cõstitutiua speciei. In tali autẽ constitutione genus se habet per modum materie non tamen est vera materia speciei: sed solũ secundum modum: quia sicut materia est determinabilis per diuersas formas: sic etiã genus dicit potentiã formalẽ determinabilẽ per diuersas differentias. differentia vero per modũ forme vel actus: ⁊ species se habet ut totũ cõpositũ ex genere ⁊ differentia: ideo ut dicit. Porphirius species componitur ex genere ⁊ differentia sicut statua ex ere ⁊ figura quare cõuenienter differentia est constitutiua speciei scz in genere cause formalis ⁊ non in genere cause efficientis. Illud. ñ. quod effectiue causat est extrinsecũ constituto. Ex predictis patet ꝙ tota essentia speciei completur per genus ⁊ differẽtiã: quoꝝ vtrũqz est forma ⁊ non materia. ideo species ꝑm se accepta in sua essentia non includit materiã: sed includit eam in esse phisico ⁊ in suis suppositis. Tertio sciendum ꝙ duplex est compositio: quedã est compositio realis q̃ habet extrema realia realiter distincta ut cõpositio hominis ex corpore et anima: ⁊ ad talẽ compositionẽ duo requiruntꝰ. Primo ꝙ sit entũ realiũ. Secundo ꝙ illa entia sint realiter distincta. Alia est cõpositio rationis que est inter entia rõnis vel alicuius in quo extrema sola ratione distinguntur. Exemplũ primi ut compositio chymere ⁊ alterius imaginabilis. Exemplũ secundi ut compositio prime cause ⁊ voluntatis eius: et quia in compositione speciei extrema non sunt realiter distincta: quia genus ⁊ differentia non sunt realiter distincta sed ratione sc̃lũ ⁊ secundũ modũ essendi. ideo compositio speciei ex genere ⁊ differentia non ẽ compositio realis sed rationis tñ. Quarto sciendũ ꝙ vnũqđꝯ diuidit ꝙ ea ex qb⁹ cõponit qz sic res ꝓponit ex suis ꝓpb⁹ ita in suas partes diuiditur: ⁊ quia species cõponitur ex genere ⁊ differentia: ideo resoluitur per genus ⁊ differẽtiã quod sit in diffinitione quiditatiua speciei: ideo ex predictis patet ꝙ sola species diffinitur diffinitione quiditatiua. Ratio ẽ: quia talis diffinitio continet genus ⁊ differentiã quia debet explicare diffinitũ a prima potentia que est genus vsqz ad vltimũ actum qui est differentia: sed sola species habet genus ⁊ differentiam quia genus generalissimum non habet genus nec etiam differentiã: quia differentia superior non est genus inferiorꝰ. nec etiam individuũ habet genus ⁊ differentiam nisi solum mediante specie: sed sola species habet genus ⁊ differentiam: ideo sola species diffinitur. Sed cõtra predicta primo arguitur. diuidere ⁊ constituere sunt actus diuersi ⁊ oppositi igitur non possunt simul conuenire eidem: igitur eadem differentia non est diuisiua generis et constitutiua speciei. Secundo sic: genus est indiuisibile igitur differentia non est diuisiua generis: nec valet dicere: ꝙ diuisibile secundũ potestatem sit: nam potestas ⁊ essentia generis idem sunt igitur cum essentia generis sit indiuisibilis sic etiã erit sua potestas. Tertio sic: idem non ẽ diuisiuũ ⁊ constitutiuũ respectu eiusdẽ: sed differentia est diuisiua speciei: quia differentia est apta nata diuidere genus et ea que sub eo sunt igitur ipsa non est constitutiua speciei.

Quarto sic: substãtia est genus generalissimũ: ⁊ tamen diffinitur diffinitione quiditatiua: dicendo ꝙ est ens per se: quia ibi explicatur esse substantie per suã essentiã: ergo non sola species diffinitur diffinitione quiditatiua. Quinto sic: differentia dicit totũ esse speciei in actu: igitur

ditione ſpeciei preter differentiã nõ requiritur genus. cum differentia ſufficienter notificet eſſe ſpeciei: igitur nõ omnis diffinitio datur per genus ⁊ differentiã. Ad argumenta. Ad primũ dicitur: q̃ dividere ⁊ conſtituere comparata ad idẽ ⁊ ſecundũ idem ſunt actus oppoſiti: tamen comparata ad diuerſa non opponunt: igit eadẽ differentia poteſt dividere genus ⁊ conſtituere ſpeciẽ. Ad ſcõm dicitur q̃ licet genus ſit indiuiſibile ſecundũ ſuã eſſentiã eſt tamẽ diuiſibile ſecundũ poteſtatẽ eius: ⁊ licet illa poteſtas non differat realiter ab eẽtia. diſtinguitur tamen ſecundũ modũ eſſendi quia eſſentia eſt ens abſolutũ ⁊ poteſtas reſpectiuũ: ideo poteſtas diuidi poteſt eſſentia non diuiſa. Ad tertium dicit q̃ licet differentia ſit diuiſiua vnius ſpeciei ab aliis ſpeciebus per hoc q̃ ſeparat ⁊ facit eã differre ab aliis. tamen non eſt diuiſiua ſpeciei per ſe ſecundũ ſe: ſed conſtitutiua. Ad quartũ dicitur: q̃ illa diffinitio ſubſtantie nõ eſt quiditatiua ſed deſcriptiua tm̃: quia ens quod ibi ponitur non eſt cõius ſecũdum rem q̃ ſubſtantia: ſed ſm̃ vocẽ tm̃ ⁊ per ſe non eſt differentia formalis que contrahit ipm̃ ens. Ad q̃ntũ dicitur: q̃ licet differentia dicat totũ eſſe ſpeciei implicite ⁊ ſecundũ vnũ modũ eſſendi non tm̃ explicite ⁊ ſecundũ oẽs modos eſſendi quod tamen requirit ad diffinitionẽ nam diffinitio explicat eſſe diffiniti ſecundum eẽ potentiale ⁊ actuale ſimul. Ideo in diffinitione non ſufficit differentia tantũ nec genus tm̃: ſed requiritur genus ⁊ differentia ſimul.

¶ Capit. de proprio q̃rto p̃dicabili ⁊c.

PRopriũ quadrupliciter dicitur. Uno enim modo dicitur propriũ quod ineſt alicui ſpeciei ſed nõ omni: ut eſſe medicũ ineſt homini: ſed non omni. vel eſſe geometrẽ. Secundo quod ineſt omni: ſed non ſoli: ut eſſe bipedẽ ineſt homini: ſed nõ ſoli. Tertio q̃ ineſt omni: ⁊ ſoli: ſed non ſemp: quia non niſi in ſenectute ſcilicet caneſcere. Quarto modo dicitur propriũ quod appellat̃ proprie propriũ ⁊ diffinitur ſic. Propriũ eſt quod ineſt omni ⁊ ſoli ⁊ ſemper: ut riſibile ineſt homini omni: et ſoli et ſemper. Non enim dico riſibile actu quod ſemper rideat ſed quia aptus natus eſt ad ridendum. ⁊ hoc quarto modo dicitur propriũ vnum de quinq̃ predicabilibus.

Poſtq̃ auct̃or determinauit de genere: ſpecie et differẽtia que predicant eſſentialiter hic determinat de aliis p̃dicabilibus que predicant accidentaliter. Ratio ordinis eſt: quia illa que predicantur eſſentialit̃ cũ dicãt eſſe eſſentiale rei verioꝛi modo predicantur q̃z illa que predicantur accidentaliter primo determinatur de proprio q̃z de accidente propter duplicẽ rationẽ. Primo quia propriũ fluit a principijs ſpeciei ⁊ conſequit̃ ſpẽm: accidens vero a principijs indiuidui. modo ſpes eſt prioꝛ indiuiduo. Secundo quia propriũ verioꝛi modo predicat̃ q̃z accidens: cum predicetur cõuertibiliter: accidens autẽ non cõuertibil̃r: ideo conueniẽter propriũ precedit accidens. Primo ſciendũ: q̃ proprium ut dicitur in textu accipitur quadrupl̃r. Primo modo proprium ẽ quod ineſt alicui ſoli ſpeciei: ⁊ non omni indiuiduo. Cuius ratio eſt: quia propriũ primo modo conſequit̃ propria p̃ncipia ſpeciei cõtingent̃. ⁊ quia illa principia ſoli ſpẽi cõueniũt cũ ſint propria p̃ncipia: ideo propriũ fluẽs ab ipſis cõuenit ſoli ſpẽi. ſed q̃ fluit ab ipſis contingẽter et nõ neceſſario: ideo non cõuenit omni indiuiduo eius: ſicut eſſe grãmaticũ fluit a proprijs principijs hominis mediante intellectu ⁊ voluntate ſm̃ q̃ intellectus per volũtatẽ ad ſtudium applicatur: ⁊ quia voluntas libere applicat intellectũ ⁊ non de neceſſitate: nec codẽ modo inclinatur in omnib⁹ hominib⁹. ideo eſſe grãmaticũ fluit cõtingenter ab illis p̃cipijs ⁊ non cõuenit omni homini. Et hoc capiendo eẽ grãmaticũ ut dicit actũ ⁊ non aptitudinẽ: quia ſi diceret aptitudinẽ ſic cõueniret omni homini. Secundo ſciendum: q̃ propriũ ſecũdo modo ineſt omni: ſed non ſoli. Cuius ratio eſt: quia tale principiũ cõſequit̃ cõmunia principia ſpeciei de neceſſitate. ⁊ quia illa principia conueniunt omni indiuiduo ſpeciei ⁊ non ſoli ſpẽi cum ſint cõmunia plur̃ibus: ideo propriũ conſequẽs ipſa de neceſſitate conuenit omni indiuiduo ſpẽi ſed non ſoli. ſicut eſſe bipedẽ conſequitur principia cõmunia hominis in quibus conuenit cum auibus in hoc ſcz q̃ in omnibus eſt forma requirens talem diſpoſitionem materie ad debite exercendũ ſuas operationes. ſ. gradiendo cũ duobus pedibus: ideo bipes conuenit omni homini ⁊ non ſoli. Et ſz per accidens q̃nq̃ homo non habeat duos pedes in actu: tm̃ ſecundũ aptitudinẽ ſue ſpẽi q̃libz naſcitur cũ duobus pedib⁹. Tertio ſciendũ: q̃ propriũ tertio modo ineſt omni ⁊ ſoli. Cuius ratio eſt: quia tale propũ conſequitur propria principia ſpeciei de neceſſitate nõ tamen ſub quacũq̃z diſpoſitione ſed ſub vna determinata ipſoꝝ diſpoſitione: et quia conſequitur neceſſario talia principia que conueniunt omni ⁊ ſoli ideo omni et ſoli conuenit: ſed quia ſolũ conſequitur ea ſub vna determinata diſpoſitione que non ſemper conuenit: ideo tale proprium nõ ſemp conuenit: ut caneſcere conſequit̃ principia naturalia hominis neceſſario ut ſtant ſub vna determinata diſpoſitione tẽporis. vnde canicies hominis cauſatur in ſenectute propter debilitatẽ caloris naturalis qui non ſufficit digerere ſuperfluos humoꝛes cerebꝛi vnde cauſatur putredo in cerebꝛo et quo cauſatur albedo ⁊ canicies piloꝝ: ⁊ non conuenit homini niſi in ſenectute niſi per accidens in iuuentute nimis debilitetur caloꝛ naturalis: ⁊ licet in alijs animalibus generentur pili albi: tamen hoc nõ eſt ex putredine cerebꝛi ſed humoꝛũ corporis: ideo non dicuntur caneſcere ſz griſeſcere. Quarto ſciendum q̃ proprium quarto modo ineſt omni et ſoli ⁊ ſemper. Ratio eſt: quia tale propriũ neceſſario conſequitur propria principia ſpeciei intrãſmutabiliter ⁊ ſub quacũq̃z diſpoſitione. ideo ſicut illa propria principia conuenunt ſoli ſpeciei ⁊ omni indiuiduo eiꝰ ⁊ ſemper: ſic ⁊ proprium quarto modo. et iſtoꝝ modoꝝ ſufficientia iſto modo habetur: quia omne proprium fluit a principijs ſpeciei. vel igitur fluit ab ipſis adequate vel nõ adequate. ſi primum eſt dupliciter vel conſequitur tranſmutabiliter ⁊ ſic eſt tertius modus. vel non tranſmutabiliter ⁊ ſic eſt quartus modus. Si non adequate hoc eſt dupliciter: vel principia ſpeciei excedunt proprium ⁊ ſic eſt primus. vel exceduntur ab eo ⁊ ſic eſt ſecundus modus. ⁊ inter iſtos ꝓprium quarto modo eſt verius proprium ⁊ conſequenter alia ſecundum q̃ magis accedunt ad ipſum. ⁊ ſolum proprium quarto modo eſt predicabile ab aliis diſtinctum. Alia vero continentur ſub accidente cõmuni. Sed contra predicta primo arguitur. Philoſophus qui ſufficienter enumerat modos propriꝰ ſolũ ponit tres modos eius ſcilicet ꝓprium quãdo: propriũ ad aliquid: ⁊ proprium ſimpliciter. igitur male dicitur q̃ proprium accipitur quadrupliciter.

Secundo ſic: Species de neceſſitate conuenit omni indiuiduo eius: igitur proprium primo modo omni indiuiduo ſpeciei conuenit. Tertio ſic: eſſe bipedem eſt proprium ſecundo modo ⁊ tamen cõuenit ſoli homini. igitur male dicitur q̃ proprium ſecundo modo ineſt omni et non ſoli. minoꝛ patet: quia bipes eſt vltima differentia diffinitiõis hominis cum dicitur: homo eſt animal greſſibile bipes: ſed vltima differentia ſemper eſt cõuertibilis cum diffinito: igit̃ bipes ſoli homini conuenit. Quarto ſic illud quod ineſt omni conuenit pluribus ⁊ non ſoli: igitur ſi proprium tertio modo conueniat omni nõ poteſt cõuenire ſoli. Qui

to sic:illud quod ineſt omni ē cōmune multis cum multis conueniat.ſed proprīū quarto modo non eſt cōmune:igit non conuenit omni. Ad argumenta. Ad primū dicit ꝙ Ariſtoteles in primo topicoꝝ ſub proprio ad aliquid cō prehēdit duos iſtoꝝ modoꝝ ſcilicet primū et ſecundū: quia vtrūq; dicitur proprīū ſuo ſubiecto ſolū per reſpectū ad aliquid ut eſſe bipedē eſt proprīū homini cōparato ad equū cui non conuenit:ſed quia iſti duo modi diſtinguntur adinuicem ut dictū eſt ideo hic bene ponuntur quatuoꝝ modi.

Ad ſecundū dicitur ꝙ licet illud quod conuenit neceſſario ſpeciei ⁊ eſſentialiter cōueniat oi indiuiduo eius non tamen oportet de illo quod ineſt ſpeciei contingenter ⁊ accidentaliter ſicut proprīū primo modo. Ad tertū dicitur ꝙ licet in diffinitione quiditatiua in qua ponitur proprīa differentia ſub nomine proprio vltima differentia ſit conuertibilis cum diffinito:non eſt tamē ita de illa vbi ponitur proprīa differentia per circūlocutionē tantū ſicut eſt in iſta:homo eſt animal greſſibile bipes.ibi greſſibile bipes circūloquitur rationale:⁊ tamen nullū illoꝝ eſt conuertibile cū homine. Ad quartū dicitur ꝙ licet illud quod ineſt omni inſit pluribus indiuiduis tamē non ineſt pluribꝰ ſpecibus ſed poteſt ineſſe ſoli ſpeciei: ibi enī omni refertur ad indiuidua: ⁊ ſoli ad ſpeciem. Ad quintum dicitur ꝙ licet proprīū comparatū ad ſpeciē non ſit cōmune ſed proprīū tamen reſpectu indiuiduoꝝ ſpeciei dicitur ꝯmune et vniuerſale ideo poteſt conuenire omni.

¶ Diffinitur autē ſic ab ariſtotele. ℘roprīū eſt quod ſoli ineſt ⁊ conuerſim predicatur de re ⁊ nō indicat quid eſt eſſe rei ut riſibile ineſt homini ⁊ non indicat eſſe eiꝰ. hoc mēbrū non indicat quid eſt eſſe ponitur in deſcriptiōe proprij ad differentiam diffinitiōis. Diffinitio enim cōuerſim predicatur de re ⁊ indicat quid eſt eſſe rei: ut ſubſtātia aiata ſenſibilis: cōuertitur cum aiali ⁊ indicat eius eſſe qꝛ oīs diffinitio fit per ſubſtantialia. Omne enī ſuperius eſt de eſſentia ſui inferioris. Diffinitur etiam ſic ab Ariſtotele. Diffinitio eſt oratio q̄d eſt eſſe rei ſignificans. ℘roprium autem non ſignificat quid eſt eſſe.

℘oſtq; auctor diuiſit proprīū in quatuoꝝ modos ut eliceret membrū de quo erat ſibi propoſitū ſcilicet proprium quarto modo quod eſt vnū predicabile diſtinctū ab aliis. hic conſequenter ponit diffinitionē proprij quarto modo dicens proprium eſt quod conuerſim predicatur de re: et non indicat quid eſt eſſe rei.hic autē ponitur quod predicatur loco generis ſcz predicabilis. Deinde ponitur cōnūſim ideſt conuertibiliter ad differentiā aliorū quatuoꝝ predicabiliū quorū nullū de ſuis ſubiectis conuertibiliter predicatur.⁊ ponitur ⁊ non indicat quid eſt eſſe rei ad differētiā predicati diffinitionis:quod predicatur eſſentialiter⁊ cōuertibiliter. hec enī diffinitio proprij data eſt in primo topicoꝝ vbi proprīū diffinitur ut vnū de quatuoꝝ predicatis que ſunt genus diffinitio proprīū ⁊ accidens.ratione cuius ponitur illa particula per quā differt a diffinitione. ℘rimo ſciendū ꝙ ſpecies dupliciter cōſideratur. vno modo in cōmuni ⁊ ſecundū ſe: ⁊ ſic conſideratur per modū vnius et non multoꝝ.⁊ ſub tali ratione cauſa non conſequitur ꝓprium. Alio modo conſideratur per inclinationem eius ad materiā ⁊ ad ſua indiuidua.⁊ iſto modo proprīū conſequitur ſpeciē ⁊ de ipſa predicatur: ⁊ quia ſpecies multiplicata per ſua indiuidua nō habet rationē vnius ſed multoꝝ ⁊ ꝓprīū de ipſa hoc modo predicatur:ideo proprīū immediate predicatur de multis ⁊ ſic eſt vnū predicabile: ⁊ etiā habet propria ſubiicibilia formaliter diſtincta a ſubiicibilibus aliorū predicabiliū vnde inferiora ſpeciei conſiderata reſpectu accidentiū que conſequuntur ſpeciem ſunt ſubiicibilia proprij:⁊ ſi conſiderentur q̄ſtū ad eſſe eſſentiale quod habent a ſua ſpecie ſunt ſubiicibilia ſpeciei: ut ſortes ⁊ plato ſūt ſubiicibilia hominis ⁊ etiam riſibilis ſecundum diuerſa eſſe.

Secundo ſciendū ꝙ proprīū fluit ⁊ cauſatur a propriis principiis ſpeciei ſicut riſibile a propriis principiis hominis: per hoc enī ꝙ homo eſt rationalis ⁊ intellectiuus ex cognitis conſurgit in admiratiōnē ⁊ ex admiratione fit inquiſitiuus veritatis.⁊ per inquiſitionē inuentiuus.⁊ per inuentionē apprehenſiuus delectabilis.vnde cauſat in eo riſibilitas vel etiā triſtabilis vnde ſibi prouenit flebilitas:quia propria principia ſpeciei cōueniunt huic proprio ꝓpertibiliter: ideo proprīū conſequēs ipſam conuerſim predicatur de re ſcz de ſpecie.⁊ iſte eſt proprius modus predicādi eius ſcz predicari cōuertibiliter ⁊ accidentaliter. non eſt tamē intelligēdū ꝙ proprīū formaliter fluat a propriis principiis ſpeciei:ſed fluit effectiue ab ipſis ⁊ in genere cauſe formalis fluit a principiis ſui generis:ut riſibile qō eſt de ſecunda ſpecie qualitatis habet principia in tali genere ut ſunt cognoſcibilitas ⁊ admiratio. Tertio ſciendū ꝙ principia a quibus proprius fluit dupliciter conſiderantur. vno modo ſecūdū ꝙ habēt habitudinē potentie ⁊ actus ⁊ ſub tali rōne ſolū ſunt principia eſſentialia ſpeciei. Alio modo conſiderantē ſub habitudine totius compoſiti ad operationē ſuā: ⁊ ſic ſunt principia effectiua proprij:ideo ſecundū diuerſas rationes ſunt principia formalia ſpeciei ⁊ principia effectiua proprij. vnde patet ꝙ proprīū nō eſt de eſſentia ſpeciei ſed accidēs eiꝰ: quia conſequitur eſſe conſtitutū ſpeciei:q̄q; tamen dicit ineſſe ſpeciei eſſentialiter eo ꝙ imediate conſequitur eſſentiā ſpeciei:ſed non eſſentialiter tanq̄ exiſtēs de eſſentia ſpeciei. Quarto ſciendū ꝙ illud dicitur indicare quid eſt eſſe rei:quod explicat principia eſſentialia ipſius rei:quia eſſe eſſentiale rei cognoſcatur per illa principia a quibus intrinſece cauſatur:ſed proprīū non explicat nec formaliter oſtendit principia eſſentialia:nec eſt de eſſentia ſpeciei ut dictū ē: ideo non indicat quid eſt eſſe rei: ⁊ per hoc differt a diffinitione que explicat quiditatem ⁊ eſſentiam ſpeciei.per hoc ſcilicet ꝙ importat genus ⁊ differentiā ex quibus tota eſſentia ⁊ eſſe eēntiale ſpeciei conſtituitur: ⁊ inde dicitur diffinitio eſt oratio indicans quid eſt eſſe rei:per hoc ſatis poteſt intelligi aperte quis ſit intellectus diffinitiōis ꝓprij. Sz contra predicta primo arguitur. Omne predicabile dicit totum eſſe ſui ſubiicibilis: proprīū non dicit totū eſſe ſpeciei nec indiuiduoꝝ eius cum ſit accidens conſequens eſſe ipſoꝝ:igitur proprium non eſt predicabile. Secundo ſicomne predicabile debet imediate predicari de multis. proprīū autē imediate non predicatur de multis ſed de vna ſola ſpecie ⁊ mediante ipſa de ſuis indiuiduis:igitur non eſt predicabile. Tertio ſic dicendo ſortes eſt riſibilis.riſibile predicatur de ſorte ut proprīū:⁊ tamen non predicatur conuertibiliter de ſorte:igitur proprīū non predicatur conuerſim.

Quarto ſic:accidentia magnā partē conferunt ad cognoſcendū quod quid eſt.⁊ ſpecialiter accidentia ꝓpria: igitur proprīū facit cognoſcere quod quid eſt ſpeciei.igitur male dicitur ꝙ proprīū non indicat quid ē eſſe rei. Quinto ſic:nullū accidens extrinſecū indicat quid eſt eſſe rei: ſed diffinitio eſt accidens extrinſecū diffinito:cum ſit oratio imperfecta ergo ipſa non indicat eſſe rei. Ad argumenta. Ad primū dicitur ꝙ ꝓprium non dicit totū eſſe eſſentiale rei ut ſpeciei et indiuiduoꝝ eius:tamen dicit totū eſſe accidentale quod datur a forma importata per ipſum proprium ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ predicetur de ſpecie ⁊ indiuiduis eius.predicabile enim dicere debet totū eſſe rei ſecundum vnū modū:non tamen ſm omnes. Ad ſecundū dicitur ꝙ licet proprīū imediate predicetur de ſpecie:tamen predicatur de ipſa accepta per modū multoꝝ ut eſt diuiſibilis vel diuiſa per ſua indiuidua ⁊ non ſolū predicatur de ipſa accepta per modū vnius ⁊ ſecundū ſe.ideo imediate ⁊ ſm aptitudinē predicatur de multis. Ad tertiū dicitur ꝙ in hac

propositione sortes ē risibilis. risibile ē ppriū respectu hoīs inclusi in sorte. non tamen respectu sortis. vnde risibile sub ratione predicabilis predicatur de sorte ⁊ platone et de aliis hoibus. sed sub rōne ppriī p̄dicatur de homine in cōmuni. Ad quartū dicitur q̄ licet propriū faciat a posteriori ⁊ quo ad nos ad cognoscendū quod quid est. non tamen a priori tanq̄ dicens principia eētialia rei: ideo nō indicat esse rei. Ad quintū dicitur q̄ si diffinitio consideretur ex parte vocis tm̄ sic est accidēs extrinsecū diffinito. Sed si consideretur ex parte vocis ⁊ significati simul sic nō est accidens eius: qr significata diffinitionis sunt principia essentialia intrinseca diffiniti scz genus ⁊ differentia. vnde illa principia simul sumpta dicunt qō q̄d est vel quiditatē speciei ⁊ diffinitio est signū explicās illā quiditatē: ideo diffinitio ⁊ quiditas differunt sicut signum ⁊ signatum.

¶ Capitulum de accidente.

Accidens est quod adest et abest preter subiecti corruptionē: ut albū ⁊ nigrum: sedere. Hec enim possunt inesse homini ⁊ abesse preter eius corruptionem.

Postq̄ auctor supius determinauit de quarto p̄dicabili scilicet de ppio. hic cōsequenter determinat de vltimo. s. de accidente. Accidēs enim inter cetera predicabilia est imperfectiꝰ: qr solū dicit totū ēe accidētale rei nō cōuertibiliter: ideo habet imperfectiorē modū predicandi aliis omnibus: ideo conuenienter ordinat in vltimo locō: ⁊ sic diffinitur. Accidens est qō adest vl abest preter subiecti corruptionē. vnde per quod intelligitur vle siue predicabile quod se hēt ut genus diffiniti: ⁊ residuū ponit ad differentiā aliorꝰ predicabiliū: quia omnia alia sunt de eētia rei ut sunt genus: spēs: ⁊ differentia. vel necessario sequunt eētiā sicut propriū: ideo nullū aliorꝰ potest adeē vel abesse preter subiecti corruptionē. Primo sciendū q̄ accidens dupliciter capitur. vno modo cōiter pro omni illo qō aduenit rei post esse eius cōpletū. ⁊ sic diuidit contra substantiā: ⁊ dicitur de oi illo qō non ē substantia: ⁊ hoc modo accidēs sub se continet ppriū ⁊ accidens cōmune ⁊ illo modo non diffinitur hic. Alio modo capit specialiter pro oi illo qō aduenit rei post esse eiꝰ completū: ⁊ fluit a propriis principiis indiuidui ⁊ sic est p̄dicabile distinctū a ppriō et omnibꝰ aliis: et hoc modo hic diffinit: ⁊ tale accidēs q̄nq̄ vocatur accidens cōmune quandoq̄ infinitū ⁊ quandoq̄ accidentis peraccidens. Dicit cōmune secundū causalitatē eius: quia a pluribꝰ causis indifferenter pōt in suo subiecto causari. ⁊ dicitur infinitū qr infinitis modis variari pōt secūdū variationē principiorū indiuidui: ⁊ dicit per accidens: qr nō causatur in subiecto per causam eētialē: scz per causam accidentalē. Secundo sciendū q̄ accidens cōmune qō hic diffinitur potest dupliciter cōsiderari: vno modo sm̄ ēe particulare eius qō habet accidentaliter in suo subiecto: ⁊ illo modo corrūpit ⁊ variatur in infinitū: nec isto modo est ens necessariū: ideo sub tali esse non diffinitur. omne enim quod diffinitur debet habere ēe necessariū qō explicetur per diffinitionē eius. Alio modo consideratur secundū ēē vniuersale sub quo attribuitur sibi intentio accidentis: ⁊ sic capitur ut ens necessariū: ⁊ hoc modo multa sibi de necessitate conueniunt: ut qō sit accidens ⁊ qō sit variabile in aptitudine. vnde ēē variabile sibi cōuenit inuariabiliter: ⁊ isto modo in vniuersali hic diffinitur. Tertio sciendū q̄ illud pōt adeē ⁊ abeē suo subiecto qō hēt esse variabile ⁊ causatur contingēter in ipo: sed accidens hēt ēē variabile ⁊ causatur contingenē in ipo subiecto per causam contingentē: eo q̄ consequit principia indiuidui: que sunt variabilia ⁊ transmutabilia: sicut rubedo causata in homine propter verecundiaz: qr causatur in eo per causam contingentē potest faciliter adesse et abesse: igitur accidens cōmune pōt adesse ⁊ abeē subiecto eius: et per hoc datur intelligi modus predicandi accidentis scilicet q̄ predicatur accidentaliter ⁊ non cōuertibiliter. per hoc enim q̄ habet causam cōtingentē predicatur accidentaliter: et quia quandoq̄ abest predicatur non conuertibiliter.

Quarto sciendū q̄ illud qō aduenit rei post esse cōpletū ⁊ contingenter potest adesse et abeē preter subiecti talis corruptionē eo q̄ ante aduentū eius res est completa: ideo non est de compositione vel constitutione rei: ideo per aduentū eius non constituit subiectū nec per remotionē eius causat illius corruptionē: sed accidēs cōmune aduenit rei post esse eius completū ⁊ per causam contingentē: ergo potest adesse ⁊ abesse sine corruptione sui subiecti. Item ad corruptionē posterioris non sequitur corruptio prioris: quia esse prioris a posteriore non dependet: sed accidens cōmune est posterius subiecto: ideo ad eius corruptionē non sequit corruptio subiecti: quare potest adeē ⁊ abeē preter subiecti corruptionem: ⁊ per hoc potest intelligi premissa diffinitio.

Sed contra predicta arguitur. omne diffinibile habet esse necessariū ⁊ finitū: quia contingens et infinitum nō sunt diffinibilia: scz accidens non habet esse necessarium ⁊ finitū sed contingens ⁊ infinitum. igitur non est diffinibile. Secundo sic: in nulla diffinitione debent poni opposita simul sed adest ⁊ abest sunt opposita: igitur diffinitio accidentis non est bona. Tertio sic: mors ⁊ combustio sunt accidētia ⁊ tamen non possunt adesse preter subiecti corruptionē: igit cōtra diffinitionē. Quarto sic: viuere est accidēs cū nō sit de eētia viuentis ⁊ tm̄ non pōt abesse preter subiecti corruptionē igit. Quinto sic accidens corrumpitur per sui subiecti corruptionē: igitur nō pōt abesse preter subiecti corruptionē. Ad argumenta. Ad primū dicit q̄ licet accidens sm̄ esse particulare qō habet accidentaliter in subiecto nō sit necessariū ⁊ finitū: tm̄ sm̄ eē vle eius bene accipitur ut finitū ⁊ necessariū: ⁊ isto mō pōt diffiniri Ad secūdū dicatur q̄ adesse ⁊ abesse ut dicūt actū cōtradictorie opponuntur ⁊ non possunt inesse eidē: sed ut dicūt aptitudinē non opponunt: ⁊ pñt inesse eidē simul: ⁊ sic sumuntur i ista diffinitione. vnde sensus est q̄ accidēs in vli adest ⁊ abest secundū aptitudinē in ꝑticulari adest ⁊ abest actu scz hoc sibi ꝓuenit successiue. Ad tertiū dicit q̄ mors capit dupliciter. vno mō materialiter ut dicit alterationē q̄ precedit corruptionē viuētis ⁊ sic ē accidēs ⁊ pōt adesse et abesse preter subiecti corruptionē. Alio modo capitur formaliter pro corruptione viuentis scz pro subita mutatiōe qua mutatur ō esse ad non esse. ⁊ hoc mō nō est accidens: sed mutatio substantialis q̄ reductiue ē de genere substantie sicut motus est reductiue in genere sui termini ad quē: ⁊ similiter dicendū est de combustione. Ad quartū dicitur q̄ si capiatur viuere pro eē substantiali viuentis sm̄ q̄ viuere viuentibus ē esse hoc modo vita vel viuere non est accidens: sed esse substantie. Sed si capiatur pro operationibꝰ viuentis ut sunt videre ⁊ audire sic est accidens ⁊ potest abesse subiecto preter subiecti corruptionē. Ad quintū dicitur q̄ licet accidēs cōmune corrumpatur per corruptionē subiecti non tm̄ hoc mō solū corrumpit sed tribus aliis modis. vno modo per accidens sibi cōtrariū ut frigus per calorē. Alio mō per remotionē cause per quā est in subiecto ut lumen corrūpitur in aere per remotionē solis. Tertio mō per remotionē termini accidētis respectiui ut pater per corruptionē filij: ideo non oportet q̄ ꝓpter corruptionē accidētis fiat corruptio subiecti. scz pōt corrumpi preter subiecti corruptionē.

¶ Diffinitur etiam sic. Accidēs ē quod nec est genus nec est differentia nec propꝝ num nec spēs ineſt aūt rei. Vel sic. Accidēs est quod contingit eidē ineſſe ⁊ non ineſſe ut album: ſedere hoī: ⁊ de his duobus vltimis dicit Aristoteles. Est autem diffinitio accidentis secūda melior: quia ad intelligendam primam neceſſe eſt prescire qō

ſit genus ⁊ quid ſit propriū et ſic de aliis. ſecūda aūt per ſe finita eſt ad cognoſcendum quid eſt quod dicitur per ipſum.

Poſtq̄ auctor poſuit diffinitionē accidentis. Hic conſequenter notificat ipſum ponendo duas alias diffinitiones quarū prima eſt. Accidens eſt quod neq; eſt genꝰ neq; ſpecies neq; differentia neq; propriū ineſt aūt rei. In prima p te huius diffinitiōis per hoc relatiuū qō intelligit genꝰ diffiniti ſcilicet predicabile. ⁊ reſiduū ponitur ad differentiam aliorū predicabiliū. per abnegationez enī alioꝝ oſtenditur accidens habere vnū aliū modū predicandi ab ipſis. Dein de ponitur ineſt autē rei ad explicādū eſſe eius in ſubiecto.

Primo ſciendum q̄ accidens tripliciter conſideratur. vno modo per reſpectū ad ſubiectū in quo eſt reſpectu cuiꝰ dicitur accidens quaſi ad aliud cadens: ⁊ hoc modo datur de ipſo prima diffinitio. Illa enim explicat ipſum per reſpectū ad ſuum ſubiectum. Secundo modo conſideratur per reſpectū ad alia predicabilia ⁊ ad predicabile in cōmuni: ⁊ hoc modo diffinitur per hāc diffinitionē que datur per abnegationē aliorū predicabiliū ⁊ explicat ipſum in eſſe predicabilis. Tertio modo conſideratur per reſpectū ad cauſam propter quā ineſt ſubiecto ⁊ ſic cōſideratur in tertia diffinitione: ⁊ per hoc patet quomodo iſte diffinitiones diuſimode explicant eſſe accidentis. Secundo ſciendū q̄ oīs priuatio habet eſſe ⁊ cognoſcī per ſuū habitū: ſz diffinitio explicat eſſe rei ideo omnis priuatio habet diffiniri per reſpectū ad ſuū habitū: ⁊ quia accidens ſe habet ut priuatio reſpectu alioꝝ predicabiliū: quia habet imperfectionē modum predicandi omnibus aliis: ideo hic conuenienter diffinitur per abnegationē alioꝝ ſicut priuatio per abnegationem ſui habitus: non tamē diffinitio eſt proprie negatiua. quia prima pars qua intelligitur vniuerſale eſt affirmatiua ⁊ etiam vltima ſcilicet ineſt autē rei: ⁊ ita negatio aliorū predicabilium explicat aliquid affirmatū ſcilicet ſpecialē modū predicandi accidentis: inde eſt q̄ predicatur accidentaliter ⁊ nō eſſentialiter ut tria predicabilia prima. ⁊ predicatur nō cōuertibiliter. ⁊ per hoc non eſt propriū. Tertio ſciendum q̄ alia eſt diffinitio accidentis. Accidens eſt quod contingit eidē ineſſe ⁊ non ineſſe. Ratio eſt: quia illud quod eſt in ſubiecto per cauſam contingentē cōtingit eidē ineſſe ⁊ non ineſſe ſed accidens eſt huiuſmodi ut prius patuit: ⁊ in hac diffinitione explicatur cauſa per quā accidens eſt in ſuo ſubiecto per hoc q̄ dicit cōtigit ideſt cōtingenter aduenit ſcilicet per cauſam contingentē. ⁊ li ineſſe ⁊ non ineſſe poſſunt ſumi octo modis ſecundū octo modos eſſendi in: tamen hic accipitur ineſſe pro illo modo quo forma accidentalis ineſt ſuo ſubiecto: ⁊ ſimiliter non ineſſe: ⁊ hic modus continetur ſub quinto modo eſſendi in: ⁊ per hoc ſatis patet intellectꝰ huius diffinitionis. Quarto ſciendū eſt q̄ inter has tres diffinitiones accidentis tertia eſt melior q̄z ſecunda propter duas rationes. Prima eſt: quia ſecunda explicat eſſe accidentis per reſpectū ad alia predicabilia: ⁊ per negationē aliorū. Tertia vero explicat ipm per reſpectū ad ſuā cauſam ⁊ ad ſuū ſubiectū: ⁊ quia accidens habet ſuū eſſe reſpectu cauſe ⁊ ſubiecti: ⁊ diffinitio debet explicare eſſe rei: ideo tertia ē perfectior ſecunda: quia perfectius explicat eſſe accidentis. Secunda cauſa eſt quia illa diffinitio eſt melior que facilioꝰ explicat diffinitū: ſed tertia facit facilius cognoſcere accidēs q̄z ſecunda: quia ad cognoſcendū ſecundam oportet cognoſcere alia predicabilia non aūt ad intelligendū tertiā: ideo tertia eſt melior ſecunda. Sed contra predicta primo arguitur. nulla bona diffinitio debet dari per negationē: quia negatio non explicat eſſe rei. ſed iſta diffinitio accidentis in qua dicitur accidens non eſt genus ⁊c. datur per negationē igitur. Secundo ſic: color eſt accidens: et tamen eſt genꝰ albedinis ⁊ ſpecies qualitatis: igitur male dicitur in ſecūda diffinitione q̄ accidens non eſt genus neq; ſpecies. Tertio ſic: anima ſortis non eſt genus neq; ſpecies neq; differētia neq; propriū et ineſt rei ſcz corpori: igitur iſta diffinitio alibi competit: ⁊ tamē non eſt accidēs: igitur diffinitio mala

Quarto ſic: illud quod eſt ſemper in ſubiecto ſubſiſtēs non poteſt ineſſe ⁊ non ineſſe in ſubiecto: ſed accidens ſemper eſt in ſubiecto ſubſiſtens ut dicit Porphirius igitur non cōtingit eidē ineſſe et non ineſſe. Quinto ſic: pes ſortis cōtingit eidem ineſſe ⁊ non ineſſe ⁊ tamē non eſt accidēs: igitur.

Ad argumenta. Ad primū dicitur q̄ ſi negatio conſideretur formaliter in q̄ztū dicit non ens ⁊ eſt negatio pura ſic nulla diffinitio debet dari per negationē: ſed ſi conſideretur materialiter in q̄ztū ex cōſequenti pōt explicare aliquā affirmationē ⁊ dare intelligere eſſe diffiniti ſic diffinitio pōt dari per negationē oppoſitorꝝ eiꝰ cuiuſmodi eſt in pdicta diffinitione. Ad ſecundū dicit q̄ licet color reſpectu ſuorum inferiorꝝ ſit genus ⁊ reſpectu ſuperiorꝝ ſit ſpecies: tū non eſt genus vel ſpēs reſpectu ſui ſubiecti: ſed ē accidēs: tō ſub illo reſpectu quo eſt accidens nunq̄ poteſt eſſe genus vel ſpēs: licet tamē materialiter poſſit dici genus ſpēs et accidens reſpectu diuerſorꝝ. Ad tertiū dicitur q̄ prima pars huius diffinitionis non conuenit anime ſortis ſcz predicabile nec etiā vltima: qz licet inſit ei tanq̄ forma ſubſtantialis materie non tū ut forma accidentalis ſubiecto: et iſto modo hic capitur ineſſe. Ad quartū dicitur q̄ cum dicitur accidēs ſemper eſt in ſubiecto ſubſiſtens ſi ſemper dicat diſtributionem pro omnibꝰ partibꝰ tēporis generaliter illa propoſitio eſt falſa nec iſto modo intelligitur a Porphi. ſed ſi dicat diſtributionē pro partibus tēporis durationis accidentis ita q̄ ſit ſenſus. ſemp eſt in ſubiecto ſubſiſtens q̄diu durat in eſſe ſic propoſitio eſt vera ⁊ accidens poteſt eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe. Ad quintū dicitur q̄ pes ſortis poteſt eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe ſicut ps integralis ſuo totiⁿ nō tū ſicut forma accidentalis ſuo ſubiecto de quo mō eēndi in hic intelligitur.

¶ Accidentiū aliud ſeparabile ut albū ſedere homini. Aliud inſeparabile ut nigrum coruo ⁊ ethiopi ⁊ albū cigno. ⁊ licet nigrū accidat inſeparabiliter coruo ⁊ ethiopi: ⁊ albū cigno. Non tamen eſt contra diffinitionē in qua dicitur poteſt adeſſe vel abeſſe preter ſubiecti corruptionem: quia ut vult Porphirius corvus poteſt intelligi albus ⁊ ethiops nitens cādore preter ſubiecti corruptionē. Item accidētis aliud cōmune ut albū ſedere ⁊ ſimū eſſe. Aliud p̄priū ut albedo ſortis ⁊ ſimitas platonis.

Poſtq̄ auctor notificauit accidēs per diffinitionem ponendo tres diffinitiones. hic conſequenter ipſum notificat per diuiſionē ponendo duas diuiſiones eius quarū prima eſt. Accidentiū aliud ſepabile aliud inſeparabile. Cuius diuiſiōis rō eſt: qz oē accidēs eſt in ſubiecto. vl ergo habet cauſam firmā ⁊ pmanentē in ſubiecto ⁊ ſic eſt inſeparabile. vel habet cauſam variabilē ⁊ non ſtantē: ⁊ ſic ē ſeparabile. vl ſeparabile ⁊ inſeparabile ſunt quidā modi accidentales cōuenientes accidenti per reſpectū ad ſubiecta in quibus eſt: ideo hec diuiſio pōt dici ſubiecti in accidētia. Primo ſciendū q̄ ſepabile dicitur qō eſt aptū natū ſepari ab alio faciliter. ſz dupliciter cōtingit aliq̄d ſeparari ab alio. vno modo per realē ſepationē ſic q̄ ambo extrema remaneant facta ſepatione: ⁊ iſto mō nullū accidēs pōt ſepari naturaliē a ſubiecto licet q̄nq; ſupnaturaliter accidēs ſeparet a ſubiecto ut in ſacramēto altaris vbi remanēt accidētia ſeparata ſine ſubiecto. Alio modo poteſt vnum ab alio ſepari per corruptionē eius ⁊ ſic accīs ē ſepabile a ſubiecto: qz pōt abeo faciliter ſepari per eiꝰ corruptionē eo q̄ non hēt cauſam ſtantē ⁊ fortiter radicatā in ſubiecto. Secundo ſciendū q̄ accidens inſepabile eſt qō non poteſt faciliter ſeparari a ſubiecto eo q̄ hēt cauſam fortiter radicatā in tali ſubiecto ut nigredo corui que radicatur in propria complexione coꝝ

ti que non pōt faciliter ab eo separi. Aliqd tñ dicit dupliciter inseparabile. vno mō negatiue sic q̄ nullo mō pōt separari ꝑut illa negatio in addita sepabili negat actū ⁊ potentiā simul ⁊ sic proprium est inseparabile realiter a specie ⁊ etiā differentia. Alio modo dicit inseparabile priuatiue quod nō separatur actu: vel non faciliter separatur ut illa negatio in negat actū vel facultatē actus ⁊ relinquit potentiam ⁊ hoc modo accidens cōmune qō non faciliter sepatur dicitur inseparabile ⁊ non negatiue sic qō nullo modo possit separari sicut nigredo corui trāsmutata complexione corui posset ab eo separari non tamen hoc fieri pōt faciliter. Tertio sciendū q̄ accidens secūdo modo diuidit per cōmune ⁊ ꝓprium: ratio est quia omne accidēs vel potest conuenire pluribus indiuiduis vel indifferenter pluribus partibus sui subiecti ⁊ sic est accidens cōmune ut albū vel nigrū. vel est appropriatū alicui parti sui subiecti vel alicui indiuiduo ⁊ sic est accidens proprium ut albedo sorti vel simitas naso. Ex q̄ patet q̄ ista diuisio sicut precedens est diuisio subiecti in accidentia: quia cōmune et proprium accidunt ipsi accidenti: et licet accidens nunq̄ sit principale subiectū alterius accidētis tamen potest esse subiectū proximū et minus principale ut superficies est proximū subiectum albedinis. Quarto sciendū q̄ accidens sumitur dupliciter. vno modo quantū ad causalitatē eius: eo q̄ indifferenter causatur a pluribus causis: ⁊ hoc modo accidens quod hic diuiditur dicitur accidens cōmune. Alio modo dicitur cōmune per predicationem vel inherentiā: eo q̄ cōuenit pluribus indiuiduis aut speciebus ⁊ etiam pluribus partibus corporis indifferēter: ⁊ hoc modo accidens cōmune est vnū membrū huius diuisionis. tale enim dicitur cōmune per causalitatē ⁊ predicationē. Sed accidens proprium licet sit cōmune per causalitatē: ut albedo sortis non tamē per predicationē. ideo dicitur proprium quia est appropriatū vni indiuiduo vel determinate parti subiecti sui. Et per hoc patent due diuisiones accidētis. Sed contra predicta primo arguitur. Sicut non esse in subiecto est proprium substantie: sic esse in subiecto est proprium accidenti: igitur accidēs semper habet esse in subiecto ⁊ non est separabile. Secundo sic: omne accidens adest ⁊ abest subiecto preter eius corruptionē: ergo nullū accidens est inseparabile. patet antecedens per diffinitionē eius que debet competere omni contento sub diffinito. Tertio sic idem accidens specie est separabile ⁊ inseparabile sicut albū in cigno est inseparabile ⁊ in ligno separabile: ergo mēbra huius diuisionis coincidunt. Quarto sic: accidens commune diuiditur in secunda diuisione: sed illud non dicitur de accidente proprio. et etiā conuertitur cum vno membro illius diuisionis: igitur illa diuisio est mala. Quinto sic: accidens proprium est vnum predicabile distinctū ab accidēte ⁊ non continetur sub ipso: igitur male ponitur membrū diuisionis accidentis in secunda diuisione. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ licet esse in subiecto in aptitudine semper conueniat accidenti tamen esse in subiecto in actu non semper sibi conuenit simpliciter sed solum quandiu durat: ideo potest a subiecto separari per corruptionē. Ad secundū dicitur q̄ licet omne accidens possit aliquo modo separari a subiecto ⁊ abesse: non tamen quodlibet potest separari faciliter: ideo non omne accidens dicitur separabile. nullū enim accidēs dicitur inseparabile negatiue sic q̄ nullo modo separetur a subiecto: sed bene dicitur inseparabile priuatiue q̄ non faciliter separatur. Ad tertiū dicitur q̄ idē accidens in specie dicitur sepabile ⁊ inseparabile respectu diuersoꝝ subiectorū non tamen respectu eiusdē subiecti: ideo ista mēbra nō coincidūt in eodē accidēte in numero.

Ad q̄rtū dicitur q̄ licet accīs diuisum in scōa diuisione dicatur cōmune per causalitatē non tamen per predicationē: ideo verificatur de accidente proprio: quia illud ē cōmune per causalitatē: nec etiam conuertitur cum accidēte cōmuni quod est membrū huius diuisionis: quia illud dicitur cōmune per predicationē. Ad quintū dicitur q̄ licet proprium speciei sit proprium predicabile distinctū ab accidente: non tamen proprium indiuidui de quo est hic ad propositū: sed tale bene continetur sub predicabili accidentis.

De cōitate ⁊ dīa ānqz ꝑdicabiliū.

Commune ē omnib⁹ ānqz ꝑdicabilib⁹ de plurib⁹ ꝑdicari. differūt aūt quoniā gen⁹ ō plurib⁹ ꝑdicat q̄z alia ⁊ p hoc differt ab aliis. Differt vero differētia a genere eo q̄ ponit in quale: gen⁹ aūt in q̄d. Itē differt differētia a specie ⁊ a ꝓprio quoniā differētia ꝑdicat de plurib⁹ speciebus alia vero non. Differt etiā ab accidēte q⁹ accidētia suscipiūt intēsionē ⁊ remissionē: ista vero nō suscipit magis nec min⁹. Differt aūt species a genere q⁹ gen⁹ cōtinet omnes species ⁊ nō cōtinet ab eis. Itē species differt a differētia: q⁹ ex plurib⁹ differentijs pōt vnū fieri. vnde ille due differētie ratiōale ⁊ mortale cōiungūtur ad cōstitutionē huius speciei homo. Species vero nō cōiungit speciei vt generet aliquā aliā speciem Quedā enī particularis eq̄ cuidā ꝑticulari asino ꝑmisceī ad muli generationem: ⁊ nō eq̄ ⁊ asin⁹ in cōi. Itē spēs differt a ꝓprio: q⁹ species natura ꝓr ē ꝓprio. ꝓprium aūt posteri⁹ spē. Preterea quorū termini id ē diffinitiōes sunt differētes ⁊ ipa sūt differētia sz diffinitiōes ꝓprij et spēi sunt differētes: ergo ⁊ ipsa erūt differētia. Item species differt ab accidēte: q⁹ species predicat in q̄d: accīs aūt in quale: vel quō se hēt ⁊ species natura prior est accidēte: omne aūt accidēs natura posterius ē suo subiecto. Proprium aūt differt ab accidēte: qm̄ proprium de vna sola specie predicatur cui⁹ est proprium. Accidēs vero ō pluribus speciebus ⁊ accidēs primo ineſt indiuiduis ⁊ per posterius generib⁹ ⁊ spēbus: nō. n. hō vel aial est nisi q⁹ sortes vel plato. Proprium aūt primo ineſt speciei: ⁊ per speciē indiuiduis. Itē gen⁹ differētia species ꝓprium eqliter participant ab oibus de q̄bus ꝑdicant. Accidēs vero nō sed suscipit intēsionē vel remissionē. Itē genus dīa spēs proprium vniuoce predicantur. Accidēs vero nō predicat vniuoce sz denoiatiue. Predicari aūt vniuoce est scōm nomē vnū: ⁊ scōm rōnem vnā sumptā se-

cundū illud nomen predicari: ut hō scōm vnū nomen solū ꝑdicatur de sorte ⁊ platone ut sortes ē hō plato ē hō: ⁊ rō ei⁹ ꝑm illud nomen est vna ut rōnale mortale secū dū quod predicatur de suis inferioribus: ut sortes ē animal rationale mortale ⁊ sic de alijs. Et ob hoc ens non potest esse genus: quia licet vnū nomen predicet de oībus: tamen non predicatur secundū rationē vnam. ¶Ratio enim entis secundū q̄ dicitur de substantia est ens per se: scōm autē q̄ dicitur de alijs nouem predicamētis est ens in alio: ⁊ ita predicatur secundum diuersas rationes: ⁊ ideo non predicatur vniuoce sed potius equiuoce aut multipliciter. ¶Predicari autē equiuoce est predicari nomine vno ⁊ ratiōibus diuersis sumptis secundū illud nomē: ut canis predicatur nomine vno de latrabili aiali marino pisce ⁊ celesti syderе: ratio aūt secundū illud nomen nō est eadē dicta de oībus sed alia ⁊ alia. Denominatiua dicuntur que cunq; ab aliquo solo differentia casu secundū illud nomē habent appellationem ut a grāmatica grāmaticus: a fortitudine fortis: albus albedine: ut grāmaticus albus ⁊ consimilia predicant denoiatiue: et iō accūs dī denoiatiue predicari.

¶Postq; auctor determinauit de vnoq; q̄nq; predicabiliū. hic cōsequēter determinat de ipis ꝓparatiue. ſ. cōparando ipsa ꝑm cōuenientiā ⁊ differentiā eor. ¶Prius enī vnūquodq; hz secundū se cognosca q; per respectū ad aliud: ⁊ q; cōueniētia est ut habit⁹: ⁊ differentia se habet per modū priuationis ideo anteq; ipsa cōparet ꝑm differētiā ostēdit cōuenientiā ipsor dicēs. Cōmune est oībus quinq; predicabilibus de pluribus predicari. Cuius ratio est: q; hoc est de ratione predicabilis in cōmuni: scilicet ꝑdicari de pluribus: ideo in hoc omnia predicabilia habent cōuenientiā.

Sed ad videndū de suis differentijs. ¶Primo sciendū q; genus differt ab omnibus alijs predicabilibus in generali: per hoc q; predicatur de pluribus q; quodcūq; aliorū. ⁊ etiam quia genus est principiū alioz predicabiliū. Est enī ꝑncipiū differentiarū que inchoātur in potestate generis ⁊ etiam specierū que sunt sub ipso. ⁊ quia proprīū causat a specie accidens vero ab individuis quor genus est principiū: ideo genus est principiū proprij ⁊ accidentis: ⁊ sic est principium ⁊ causa omnū alioz quod nulli alteri conuenit. Sed in speciali primo differt a differētia: quia se habet ut determinabile: differentia vero ut determinans. Secūdo differt a specie: quia genus predicatur de pluribus speciebus: species vero de multis individuis. Tertio differt a proprio: q; genus predicatur non conuertibiliter. proprium vero sic. Quarto differt ab accidente: quia genus predicatur eēntialiter: accidēs vero accidētaliter tantū. Secundo sciendū q; differentia in generali differt ab oībus predicabilib⁹ alijs per hoc q; est formaliter diuisiua generis: ⁊ facit differre essentialiter quod nulli alteri cōuenit. Sed in speciali primo differt a genere per hoc q; ipsa predicat in quale: q; dicit essentiā rei per modum qualitatis: genus vero predicatur in quid: quia dicit essentiā rei per modū substātie. per hoc etiam differentia differt a specie. Secundo differt a specie et proprio: quia predicatur de multis speciebus. species vero ⁊ proprium solū predicant de individuis vnius speciei. ⁊ hoc intelligēdo de differentia generica ⁊ non specifica. Tertio differt ab accidente: quia accidēs suscipit magis ⁊ minus: differentia vero nō: q; eē ipsius cōsistit in indiuisibili: cū sit vltimus actus speciei qui semp ē in aliquo determinato gradu entis. Tertio sciendū q; species in generali differt ab alijs per hoc q; ipsa subijcitur respectu omniū alioz predicabiliū: scilicet generi ⁊ differētie secundū predicationē essentialē. proprio vero ⁊ accidēti scōm predicationē accidentalē: et hoc nulli alioz cōuenit. Sed in speciali primo differt a genere quia genus cōtinet sub se species: et est totū vniuersale respectu suarū specierum: sed species non continet genus quia pars non continet suū totum. Secundo differt a differentia: quia ex pluribus differentijs bene fit vna species sed ex pluribus speciebus nō fit vna species tertia: quia ex duobus entibus completis existentibus in actu non potest fieri vnum tertium. due aūt species sunt entia completa in actu. Tertio species differt a differentia: quia species est ens completum in actu ex duobus scilicet genere ⁊ differentia sed sic nō est differentia. Quarto differt a proprio: q; species ē causa proprij: quare naturaliter ipm precedit: et etiā quia diffinitio spēi ⁊ proprij differūt ut patuit prius. ⁊ spēs differt ab accidente: q; predicat in q̄d: accūs vero in q̄le. Quarto sciendū q; proprium differt ab oībus alijs in generali: quia predicat conuertibiliter q̄d nulli alioz cōuenit. Sed in speciali primo differt a genere specie ⁊ differentia per differentias prius positas: assignādo differētias alioz predicabiliū a proprio. Secundo differt ab accidente: quia proprium de vna sola specie predicat: eo q; consequitur ꝓpria principia speciei: accidens vero de pluribus. ¶Itē proprīū primo inest spēi ⁊ per spēm individuis. accidēs vero econtra eo q; fluit a principijs individui. Ex quo satis patet qualiter accidēs in speciali differt a ceteris predicabilib⁹: quoniā posite sunt differentie oīm alioz predicabiliū ab ipso: tū in generali dupliciter differt a ceteris. ¶Primo q; accidēs suscipit maius ⁊ minus: alia quattuor equaliter participantur a suis inferioribus. Secūdo quia cetera predicantur vniuoce: accidens vero denominatiue: ⁊ ad declarationē huius hic diffinitur vniuoce predicari equiuoce ⁊ denominatiue. vnde ꝑdicari vniuoce est ꝑdicari vno nomie ⁊ vna rōne de multis: ut hō ꝑdicatur de sorte ⁊ platone. ¶Predicari equiuoce est predicari vno noie ⁊ diuersis rōnibus de multis: ut homo de homine viuo ⁊ depicto. Sed predicari denoiatiue est ꝑdicari vno noie tantū ⁊ non rōne: ut album de sorte nomie ⁊ ratione.

Sed cōtra predicta primo arguit: genus non differt ab alijs predicabilibus per hoc in quo cōuenit cū ipsis: sed cōuenit cū alijs in hoc q̄d est de pluribus predicari: igitur nō differt ab alijs per hoc q̄d predicatur de pluribus. Secūdo sic: omne superius actu ⁊ intellectu cōtinet in suo inferiori: igit species continet suū genus. ⁊ male dicitur q; genus cōtinet species ⁊ non cōtinetur ab eis. Tertio sic: ex duobus existentib⁹ in actu nō fit vnū tertiū: sed due differentie sunt entia in actu vel duo actus: igit ex duabus differentijs non potest fieri vna species. Quarto sic: nō esse in subiecto est proprīū substantie: ⁊ tm predicatur de multis speciebus. ſ. de omnibus speciebus substātie: ergo proprīū nō predicatur de vna sola specie. Quinto sic: oē vle debet predicari vniuoce de multis: accidens est vle: igitur. Ad argumenta. Ad primū dicit q; de pluribus capitur dupliciter. Uno mō absolute ut tātū valet sicut de multis. ⁊ hoc mō genus cōuenit cum alijs per hoc q̄d de multis predicatur. Alio mō comparatiue: ⁊ per hoc genus differt ab alijs quia predicatur de pluribus q; alia: ideo non est idem in q̄ genus cōuenit: et in quo differt ab alijs. Ad secundum dicitur q; licet species contineat genus sicut totum eēntiale vel inferius suum superius. ſ. quo ad partē ptātis eius: non tamen sicut totum vniuersale suas partes sic q; contineat

genus secūdū totā potestatē ⁊ cōmunitatē ei⁹. Ad tertium dō ꝙ ex duobus existētibus in actu ut sic nō fit vnū. sed tñ inquantū vnū est in potentia ad alterū bene fit tertiū. modo duarū differentiarū vna potest se habere in potētia respectu alterius per hoc ꝙ differēta superior cōstituit totū genus quod est distinguibile ⁊ determinabile per differentiam inferiorem. nō est tamen intelligendū ꝙ differentia inquātū differentia est: ⁊ est vltimus actus speciei sit in potentia ad aliā differentiā. Sed inquātū se habet ut actus cōfusus speciei inferioris: ⁊ est cōstitutiua generis illius speciei.

Ad quartū dicitur ꝙ si proprīū capitur cōmuniter pro omni proprio generis vel speciei: sic bene predicatur de pluribus specieb⁹: quia proprīū generis predicatur de vno genere ut ē in multis speciebus: sed quia tale est cōmune multis speciebus: ideo nō habet simpliciter modum proprij sed accidentis cōmunis. Sed si capiatur specialiter solū pro ꝓprio speciei specialissime ut hic capitur sic de vna sola specie predicatur. Ad quintum dicitur ꝙ si capiatur predicari vniuoce generaliter pro omni illo quod secundū significatū predicatur de multis: sic omne vniuersale debz predicari de multis vniuoce. et illo modo accidens vniuoce predicatur. Sed si capiatur vniuoce predicari specialiter ut est predicari nomine ⁊ ratione essentiali de subiecto: sic nō predicatur vniuoce: ⁊ hec de predicabilibus dicta sufficiunt.

¶ Incipit tertius tractatus de predicamentis.

a

Ad cognitionem predicamētorum quedam necessaria non ꝑtermittētes sine quorū cognitōe nequaq̄ hr̄i potest cognitio ꝑdicamētorum. Primo distinguimus cum Aristotele triplicē modum predicandi. Eorum enim que predicantur: quedaz sunt equiuoca: quedā vniuoca: alia vero denominatiua.

Iste est tertius tractatus de ꝑdicamētis: in quo posteaq̄ Petrus hispanus in ꝑcedenti tractatu determinauit de dicibili incōplexo sub rōe ꝑdicabilis ⁊ vīs. hic ꝑinter determinat de dicibili incōplexo sub ratione ordinabilis in genere secundū sub ⁊ supra. Cuius ordinis ratio est: quia ordinatio secundū sub ⁊ supra est ordinatio in linea predicamētali in qua genus ordinatur supra speciem: ⁊ species sub genere ⁊ individua sub speciebus ⁊ sic de alijs. ⁊ qz talis ordinatio fit secundū rationes predicabilium: ideo oportebat determinare primo de dicibili incomplexo quantum ad rationē vniuersalis q̄z secundū rationem ordinabilis in genere secundū sub ⁊ supra quod fit in hoc tractatu de predicamētis. Et intitulatur hic tractatus de predicamentis: quia inter dicibilia incomplexa predicamenta sunt principaliora. Et principalioꝛi autem parte subiecti sepe fit denominatio scientie. Primo sciendū ꝙ predicamenta que sunt genera generalissima dupliciter cōsiderātur. Uno modo inquātū sunt prima principia diuersitatis rerum formalia ⁊ hoc modo non potest de ipsis aliquid demonstrari: nec de ipsis sub tali ratione habetur scientia. Alio modo considerant̄ per reductionē ad aliq̄d cōmune in quo conueniunt: ⁊ hoc dupliciter. vel inquātū reducuntur ad ens ⁊ sunt partes entis: ⁊ hoc modo considerantur in methaphisica: que considerat de ente inquantū ens. Alio modo inquantū reducūtur ad dicibile incomplexum: ⁊ sub tali ratione in logica cōsiderantur. Logicus enim nō cōsiderat res absolute sed inquātū referuntur ad rationem dicibilis ⁊ predicabilis: vel ut in ipsis fundātur alique secūde intentiones. Secūdo sciendū ꝙ subiectū huius tractat⁹ est dicibile incomplexū ordinabile in genere ſm sub ⁊ supra. Dicitur dicibile: eo ꝙ hic cōsiderantur res ut referūtur ad dici. Et dicitur incomplexū: ad differentiā subiecti primi tractatus qđ est dicibile complexū. ſ. enūciatio. Dicitur ordinabile in genere ad differentiā subiecti libri predicabiliū quod est dicibile incōplexū sub ratione vniuersalis ⁊ nō sub ratione ordinabilis in genere ⁊ nō est predicamentū subiectū huius tractatus q̄z uis sit principalioꝛ pars eius: quia nō omnia hic cōsiderata principaliter considerātur sub ratione predicamēti sed sub ratiōe dicibilis incōplexi ordinabilis in genere. ⁊ per hoc patet q̄ sit causa materialis h⁹ tractat⁹: per qđ habet̄ q̄ sit causa finalis eius. vnde finis intrinsecus est ꝑfecta cognitio subiecti sicut in alijs sciētijs speculatiuis: et finis extrinsecus est cognitio enūciatōis q̄ fit ex dicibilib⁹ incōplexis ⁊ etiā argumētationis: ⁊ generaliter acquisitio omniū aliarū sciētiarū Et eius causa formalis est modus ꝓducēdi qui est diffinitiuus diuisiuus ꝓbatiuus ⁊ exēploꝝ positiuus. Et forma tractatus est ei⁹ diuisio per capitula: ⁊ capitulorū ꝑtes. vnde tres sunt partes principales. In prima tradūtur antepredicamēta. In secunda ꝑdicamēta. In tertia postꝑdicamenta. Tertio sciendū ꝙ aīpredicamētū est documētū ꝑcedēs determinationē ꝑdicamētorū immediate ordinatū ad cognitionē eorū habēdā. Et dicitur immediate ordinatū. nē. q̄ licet diffinitiones ꝑdicabiliū ad cognitionē ꝑdicamentorū valeant: nō tñ immediate ordinātur ad cognoscēda ꝑdicamēta: sed ad cognoscēdum ipsa vīa. Et sunt tria aīpredicamēta in generali. ſ. diffinitio diuisio ⁊ regula. Et septē in speciali. ſ. tres diffinitiones: duę diuisiones: ⁊ due regule. Quorū sic habetur sufficiētia: qz aīpredicamētū ordinat ad cognitionē ꝑdicamētorū: vel ergo valet ad cognoscēdū conuenientiā vel differentiā vel ordinē. Si primū hoc est tripliciter vel valet ad cognoscendū cōuenientiā ꝑdicamētorū in vnū cōmune equiuocū qđ est ens: et sic est diffinitio equiuocorū vel ad cognoscendū cōuenientiā dicibiliū vnius ordinis: et sic est diffinitio vniuocorū vel ad cognoscendū conuenientiam omniū predicamentorum accidentiū in vnum cōmune subiectū. scilicet in substantiā de qua dicūtur denominatiue: ⁊ sic est diffinitio denominatiuorum. Si ad cognoscendū differentiā hoc est dupliciter. vel docet differentiam eorum que ponuntur in genere ab his que non ponuntur in genere: ⁊ sic est prima diuisio. vel eorū q̄ ponūtur in diuersis generibus inter se: ⁊ sic est secūda diuisio. Si ad cognoscendū ordinē in linea ꝑdicamētali: hoc est dupliciter: vel respectu vnius coordinatōis. vel diuersarū. Si primū sic ē prima regula. Si secundū sic est secūda. Et ista aīpredicamēta sunt illa q̄ premittēda sunt ante predicamēta sine quorū cognitiōe nō pōt haberi facilē cognitō ꝑdicamētoꝝ. Quarto sciendū ꝙ ad cognoscēdū tria ꝓma aīpredicamēta: auctor ponit vnā diuisionē modorū ꝑdicādi siue eorū q̄ ꝑdicātur dicēs ꝙ eoꝝ q̄ ꝑdicātur: alia sūt vniuoca: alia equoca: ⁊ alia denominatiua. Cui⁹ rō est: qz oē qđ ꝑdicat̄ vl ꝑdicat̄ tanq̄z multa: ⁊ sic sunt equoca. Vel tanq̄z vnū: ⁊ hoc dupliciter vel ꝑdicant̄ noīe tm: ⁊ sic est denominatiuū. Vel noīe ⁊ ratione: ⁊ sic est vniuocū: ⁊ de his tribus postea in speciali videbitur. Cōtra ꝑdicta arguit̄ ꝓmo sic: oē illud de quo ē sciētia habet principia ꝑ q̄ de illo ꝓbantur passiones ⁊ cognoscuntur. Sed ꝑdicamēta cū sint prima principia nō habēt ꝑncipia: ergo de ipsis non est sciētia. Secūdo sic: logicus nō habet considerare res cū logica sit sciētia rationalis ⁊ non realis: ergo cum predicamenta sint res naturales hic male determinatur de predicamentis. Tertio sic: prima

ꝓncipia ſunt de ſe nota ſimplr 7 q̄ ad nos: ergo ꝓdicamēta erūt q̄ ſe nota: 7 ad cognoſcēdū ipſa aliqua nō ſunt ꝓmittēda. Quarto ſic: in libro ꝓdicabiliū determinatū ē de modis ꝓdicandi: ergo de ipſis non dz hic determinari ſed tm̄ de dicibilibus incompletis ordinabilibus in genere. 7 ſic male diſtinguitur triplex modꝰ ꝓdicandi. Quinto ſic: mēbra huius diuiſionis coincidunt: ergo rē. añs patet: quia homo vniuoce predicatur de ſorte 7 platone: 7 equiuoce de homine viuo 7 homine picto: ergo iſta diuiſio ē mala. Ad primū dicitur q̄ licet predicamēta non habeant principia formalia 7 vniuoca: habent tm̄ effectiua 7 formalia equiuoca: ideo de ipſis ut reducuntur in vnū cōe poteſt eſſe ſcientia q̄ talia principia. Ad ſecundū dicitur q̄ logicus nō cōſiderat principaliter de rebus ſm̄ ſe acceptis: ſed tm̄ ut ſubſtāt intentionibus primis 7 ſecūdis ex quibus fiūt argumētationes. 7 ob hoc dicit Auicēna q̄ logica eſt de ſecūdis intētionibus adiunctis primis. Ad tertiū dicitur q̄ licet prima principia ꝓpleta ſint per ſe nota 7 ſimpliciter 7 quo ad nos ut iſtud omne totū eſt maius ſua parte: nō tamen ꝓma ꝓncipia incōpleta ſed nobis ſunt difficillima ad cognoſcendū. ꝓdicamēta autē ſunt principia incōpleta 7 non completa.

Ad quartū dicitur q̄ licet in hoc libro nō debeat determinari de aliquibus modis predicandi quinq; vniuerſaliū in ſpeciali: pōt tm̄ determinari in generali de aliquibus modis ad oſtendēdū q̄o genus predicat de ſuis inferioribus: 7 accidēs de prima ſubſtantia. Ad quintū dicitur q̄ licz homo ut accipitur pro omnibus ſignificatis eius predicet equiuoce: 7 q̄n accipit pro vno tm̄ predicetur vniuoce non tm̄ eſt equiuocū 7 vniuocū ſm̄ eandē acceptionē eius ſz ſolū ſm̄ diuerſas: ideo iſta mēbra diuiſionis non coincidunt.

¶ Equiuoca dicuntur quorū nomen ſolū ē commune et ſecundū illud nomen ratio ſubſtantie eſt diuerſa: ut cum animal ſignificet animal viuū vl verum: 7 animal pictum nomen cōmune eſt eis: 7 ſecunduz id nomē ratio ſubſtantie erit diuerſa. Dicimus enim de leone picto in pariete: ecce terribile animal: et de animali viuo quod eſt leo dicimꝰ idem: equiuocando animal ad vtrumq; 7 de ſtatuis regum dicimus iſti ſunt tales reges: 7 de his qui adhuc regnant: ſimile dicimꝰ: iſti ſunt reges ſumēdo equiuoce hoc nomen reges.

Poſtq̄z auctor ꝓmiſit diuiſionē dicibilium per vniuoca equiuoca 7 denominativa. hic cōſequenter ponit diffinitiones horū membrorū: 7 primo ponit diffinitionē equiuocorū. Cuius rō eſt: q̄ illa valet ad cognoſcendū reductionē ꝓdicamentorū ad vnū cōmune quod eſt ens q̄ dicitur equiuoce de ipſis. 7 diffinitio vniuocorū valet ad cognoſcendus reductionē omniū dicibiliū eiuſdē generis ad ipſum genꝰ generaliſſimū: 7 diffinitio denominativorū valet ad reducendū omnia predicamēta accidētiū ad ſubſtantiā de qua predicantur denominative: 7 quia reductio predicamentorum ad ens eſt prior aliis. ideo diffinitio equiuocorū cōueniēter precedit alias: 7 quia etiam reductio dicibiliū ad ſuū genus precedit reductionē accidentiū ad ſubſtātiā: ideo diffinitio vniuocorū precedit diffinitionē denominativorum: ſic ergo ponitur diffinitio equiuocorū. Equiuoca dicuntur quorus ſolū nomen eſt cōmune 7 ratio ſubſtantie ſecūdū illud nomen eſt diuerſa. In qua diffinitione ponitur dicūtur. ideſt ſunt dicibilia ad explicandū genꝰ diffiniti quod eſt dicibile. 7 non ponitur ſunt: quia hic non cōſiderantur inq̄ntū ſunt entia ſed inq̄ntū ſūt dicibilia. 7 totū reſiduū ponitur ad differentiā vniuocorū 7 denominativorum: quia vniuoca nō habēt ſolū nomē cōe ſed cū hoc habēt rationē: 7 denominativa nō predicantur ſm̄ diuerſas rōnes. Primo ſciendus q̄ duplicia ſunt equiuoca. ſ. equiuoca equiuocātia: 7 equiuocata equiuocata. Equiuocū equiuocans eſt nomē cōe diuerſis rōnibus plura ſignificans: ſicut hoc nomē animal diuerſis rōnibus ſignificat animal viuū 7 animal pictū. Sed equiuoca equiuocata dicuntur res diuerſe diuerſis rōnibus per vnū nomē ſignificate: ſicut animal viuū 7 animal pictū ſūt diuerſe res diuerſis rōnibus ſignificate per hoc nomen animal. Hec aūt diffinitio ſolū datur de equocis equiuocatis 7 non equiuocantibus: quia equiuoca equiuocata ſolū habent nomen cōmune: tamen per hanc diffinitionē pōt haberi diffinitio equiuoci equiuocantis: quia ſicut equiuoca equiuocata habent vnū nomē cōmune 7 diuerſas rationes ita equiuocū equiuocans eſt nomē cōmune diuerſis rationibus plura ſignificans: 7 quia equiuoca equiuocata ſemp ſunt plures res ſignificate per vnū nomen cōmune: ō ad deſignandā iſtā pluralitatē: hic diffiniuntur equiuoca in plurali numero. Secūdo ſciendū q̄ adhuc duplex eſt equocū equiuocans 7 ſimiliter equiuocū equiuocatuz. ſ. equiuocū a caſu 7 a cōſilio quod dicitur analogū. vnde equiuocuz a caſu eſt quod eque primo plura ſignificat. Et dicitur a caſu: quia imponēs ipſum ad ſignificandū in ſcōa impoſitiōe eius non habet reſpectū ad ſuam primā ſignificationē: ſed a caſu accidit q̄ tale nomen prius habuit aliud ſignificatuz: ſicut equus ſi dicatur idem ē quod equalis vel idē eſt q̄ animal: 7 imponens ipſum ad vnū ſignificatū nō habuit reſpectū ad aliud: et per hoc poſſunt diffiniri equiuoca equiuocata a caſu. Sed equiuocū a cōſilio eſt vnū nomen per priꝰ et poſterius plura ſignificans. Et dicūtur a cōſilio: quia ſicut in conſilio vnus imitatur iudicū alterius: ſic etiam tali nomini attribuitur vna ſignificatio per reſpectū ad aliā ſicut animal ſignificat animal viuū: 7 ex cōſequenti per ſimilitudinē ſignificat animal pictū. vnde equoca equiuocata a cōſilio ſunt res diuerſe ſecundū prius 7 poſterius ſignificate q̄ vnum nomē: 7 de vtriſq; ſ. a caſu 7 a conſilio datur hec diffinitio equiuocorū. Tertio ſciendū q̄ nomen dicitur cōmune dupliciter. Vno modo ſecundū vocē q̄ cōmunis eſt ad multa ſignificata: ſicut ſortes dicitur nomē cōmune ad iſtū ſortē et ad illum. Alio modo dicitur cōmune ſm̄ ſignificatū eius quod eſt cōmune ad plura ſuppoſita ſicut ſignificatū hoīs. ſ. humanitas q̄ eſt cōis ad omnia indiuidua ciꝰ. hic aūt ſumitur nomē cōmune primo modo pro illo qō eſt commune ſecundum vocem per reſpectum ad plura ſignificata 7 non ſcōo modo: qz ſi ſic acciperetur: tunc nullus terminus ſingularis diceretur equiuoce de multis: cū nō ſit nomen cōe cōitate ſui ſignificati. vnde equiuoca equocata ex quo ſunt diuerſe res diuerſa ſunt ſignificata eiuſdē vocis: iō habēt nomen cōe primo mō. Quarto ſciendū q̄ rō ſubſtantie dupliciter accipit. Vno mō ſpecialiter p diffinitiōe q̄dditatiua vere ſubſtantie q̄ eſt per ſe: 7 iſto mō nō accipitur hic: quia ſic in accidētibus non eſſent aliqua equiuoca: cū non habeant hoc mō rōnem ſubſtantie. Alio modo capitur generaliter p quacūq; diffinitiōe quidditatiua ſubſtātiali 7 accidētali q̄ aliquo mō explicat eſſentiam rei capiēdo ſubſtātiā pro eſſentia: 7 hoc mō equiuocorū rō ſubſtātie eſt diuerſa. Cuius rō eſt: qz quecūq; habēt diuerſas formas q̄bus ſignificantur p vnū nomē 7 etiam ſub diuerſis cōceptiḃ habent diuerſas diffinitiones ſecundū tale nomē. Sed equiuoca eq̄uocata ſunt diuerſe res 7 ſecundū diuerſas formas et diuerſos cōceptus quibus ſignificantur per vnū nomē commune 7 nō ſignificātur p vnū cōceptū cōmunē: 7 ideo ſecūdū nomē ipſoꝝ rō ſubſtātie generaliter ſumpta eſt diuerſa. Et p hoc patet intellectus diffinitiōis equiuocorū. Circa predicta arguitur primo: canis eſt quoddam equiuocuz ad canem latrabilē: piſcem marinū: ſidus celeſte: 7 tamē nō habet vnū cōmune nomen cū ipſuz ſit vnū nomē: ergo male dicitur q̄ equiuoca habent vnū nomen cōmune. Secūdo ſic: in verbis reperiuntur equiuoca: 7 tamē ibi nō ē nomen cōmune: igitur rē. Tertio ſic: equiuoca a cōſilio habent vnā rationē cōmunē vnitate proportiōis et analogie 7 tm̄ ſunt equiuoca: ergo male dicitur q̄ equiuoca habēt ſolum nomen commune: conſequentia tenet: quia iſtis equi-

uocis vltra nomen cõmune est ratio cõmunis. Quarto sic: canis latrabilis marinus pisces sunt equoca equiuocata ⁊ tamen non habent solum nomen cõmune sed cõueniunt in ratione substãtiali corporis animati ⁊ habent vnã rationẽ cõmunem: ergo male dicitur q̃ equiuoca habẽt solum nomen commune ⁊ rationem substantie diuersam.

Quinto sic: vnius rei est tantũ vna forma: sed significatio est forma nominis: ⁊ sic vnius nominis est tantũ vna significatio: ergo ⁊ vnum significatum: ⁊ per conseq̃ns si equoca habeant vnum nomen cõmune habent vnam rationem que significatur per tale nomen. Ad primũ dicitur q̃ licet hoc nomen canis sit equiuocum equiuocans: nõ tamẽ est equocatũ: ⁊ de equiuocis equocatis datur tñ ꝓsens diffinitio. Ad secundum dicitur q̃ si nomen capiat̃ specialiter pro voce que significat per modum permanentis siue habitus ⁊ quietis: ⁊ ut est pars orationis distincta a verbum: sic in verbis non reperitur nomen. Sed si capiat̃ generaliter prout est nota mentis, idest signum illius quod in mente concipitur: sic verbum bene dicatur nomen: ⁊ hoc modo capitur in diffinitione. Ad tertium dicitur q̃ licꝫ equiuoca a consilio habeant rationem cõmunem secundũ modũ non tamen secundum rem: quia vnitas analogie nõ est vnitas secundũ rem sed tantũ secundũ modũ: ⁊ ad cõitatem requiritur vnitas rei. vnde illa que habẽt talem vnitatem proportionis sunt secundũ rem diuersa: licet habeãt quendam modũ vnitatis. Ad quartũ dicitur q̃ licet canis latrabilis ⁊ canis marinus habeant vnam cõmunẽ rationem ut conueniunt in corpore animato: non tamen ut conueniũt in nomine canis: ideo rationes eorũ sumpte secũdũ illud nomen sunt diuerse. Ad quintũ dicitur q̃ licet significatio sit forma accidẽtalis nominis: nõ est tamen forma eẽntialis: ideo vnius nominis possunt esse plures significationes sicut eiusdẽ rei plures forme accidentales: sed sua forma essentialis est dearticulatio siue modus proferendi: ⁊ ipsa vox est materia eius.

¶ Uniuoca dicuntur quorum nomen est cõmune: et ꝑm illud nomen ratio substãtie est eadem ut hoc nomen animal est cõmune homini ⁊ boui ⁊ similiter ratio eius secundum illud nomen ẽ eadem. Dicim⁹ enim homo est animal: bos est animal et homo est substantia animata sensibilis: ⁊ bos est substantia animata sensibilis: et sic nomen est cõmune eis ⁊ ratio eorum secundum illud nomen eadem. Nihil enim est homo ꝑm q̃ est animal nisi substantia animata sensibilis: similiter ⁊ bos.

Postq̃s auctor posuit diffinitiõem equiuocorũ. hic consequenter ponit diffinitionẽ vniuocorũ dicens. Uniuoca dicuntur quoꝝ nomẽ cõe est ⁊ ꝑm illud nomẽ ratio substãtie est eadẽ. In hac diffinitione dicitur. i. sunt dicibilia ponitur loco generis diffinti quod est dicibile: ⁊ non ponitur sunt: quia hic non considerantur vniuoca sub ratione entis: sed in q̃tum referuntur ad dici. Illud quod sequitur ponitur ad differentiam aliorũ ut statim declarabitur. ⁊ accipitur hic nomen cõmune pro voce significatiua que ẽ nota mentis: ⁊ non specialiter ut est pars oratiõis distincta a verbo: quia in verbis reperiũtur vniuoca sicut ⁊ in noib⁹.

Primo sciendũ q̃ duplicia sunt vniuoca. ſ. vniuoca vniuocantia: et vniuoca vniuocata. Unde vniuocũ vniuocãs est nomen secundũ vnam rationem pluribus attributum: ut hoc nomen animal secundũ vnam rationem cõmunem attribuitur hõmi ⁊ asino. Et vniuoca vniuocata sũt res diuerse scõm vnã rationem cõmunem per idez nomen importate ut homo et asinus scõm vnam rationẽ cõmunem reperta in hoc nomine animal. hic autẽ diffiniũtur vniuoca vniuocata ⁊ nõ vniuocũ vniuocans sicut prius dictũ est de equiuocis. ⁊ quia vniuoca vniuocata sũt res plures ⁊ diuerse contente sub eodẽ nomine: ideo ad notandum illam pluralitatẽ hic vniuoca in plurali diffiniuntur. Secũdo sciendũ q̃ vniuoca differũt a multiuocis ⁊ diuersiuocis: q̃ multiuoca sũt diuerse voces vni rei attribute que aliter vocantur sinonima: ⁊ diuersiuoca sunt diuerse voces diuersis reb⁹ attribute: ⁊ de istis hic nõ determinatur sicut de equiuocis ⁊ vniuocis: quia nõ valent ad cognoscendũ reductionẽ predicamentorũ in aliquod vnũ: nec necessario requiruntur ad cognitionẽ eorũ: ⁊ in istis non reperitur vnũ nomen cõmune sed sunt plura nomina. vniuoca vero habẽt vnuꝫ nomen cõmune significans vnũ cõceptũ cõem in quo cõueniunt: ideo in diffinitione vniuocorũ cõueniẽter ponit̃ quorũ nomen est cõmune ad differentiã multiuocorũ ⁊ diuersiuocorũ. Tertio sciẽdũ q̃ vniuoca differũt ab equiuocis: q̃ equiuocũ habet plura significata formalia: ideo dicit eq̃uocũ quasi equaliter plura vocans: ⁊ licꝫ equiuocũ a ꝓsilio ex parte rõnis nois nõ eq̃liter vocet oia significata eius sed ꝑm prius ⁊ posterius: tamẽ ex parte vocis: ⁊ secluſa rõne se habet equaliter. Sed vniuocũ habet tantũ vnũ significatũ formale ⁊ immediatũ: ideo dicitur vniuocũ quasi vnũ vocans sicut animal immediate significat animalitatẽ: ⁊ quia vniuoca vniuocata cõueniunt in significato formali qõ est forma cõmunis significata q̃ nomen vniuocũ: ⁊ illa forma cõmunis habet vnã rationẽ essentialẽ: ideo vniuoca habẽt eandẽ rationẽ substantie sumptã secundũ nomen cõmune eorũ. ideo hec particula ratio substantie est eadem ponitur cõuenienter ad differentiã equiuocorũ. Quarto sciendũ q̃ vniuoca ⁊ denominatiua sic differũt inter se: quia vniuoca vniuocata includũt essentialiter significatũ formale nominis vniuoci in quo ꝙueniũt. ideo ratio ꝓpria illius significati cõmunis est ratio cõmunis ⁊ eẽntialis vniuocatorũ: ideo vniuocũ nomine ⁊ rõne dicitur de vniuocatis. sed denominata alicuius denominatiui nõ includũt essentialiter significatũ formale ipsi⁹ denominatiui ſz accidentaliter tñ: ideo rõ essentialis illius significati non est rõ denominatorũ: ut cũ album predicat̃ de homine ⁊ equo: hõ ⁊ equꝰ sunt denominata: albũ vero denominatiuũ: ⁊ hõ ⁊ equus includũt solũ accidentaliter formale significatũ albi qõ est albedo: ideo rõ illius significati nõ est rõ illorum denominatorꝝ ideo per hanc particulã ratio substantie est eadem vniuoca differũt a denominatiuis. Et q̃ hoc ꝓz q̃ ista diffinitio explicat naturã vniuocorũ facies ipsa differre ab omnib⁹ aliis: ideo est sufficiens. Sꝫtra p̃dicta ꝓmo arꝫ sic: nomẽ vniuocũ habet tñ vnũ significatũ sed vniuoca vniuocata sunt res diuerse ⁊ nõ sunt vnũ significatũ nominis ergo vniuoca vniuocata nõ important q̃ idẽ nomen cõe. Scõo sic: hõ ⁊ equus sunt vniuoca vniuocata: ⁊ tñ ipsorũ nõ est vna rõ substantie sed habẽt diuersas diffinitiones eũ differant ſpẽ: ergo rõ substãtie vniuocorum nõ est eadem. Tertio sic: albedo ⁊ nigredo sunt vniuoca vniuocata ⁊ tamen non habent eandem diffinitionem substantie cõmunem cum sint accidentia: ergo contra diffinitionem. Quarto sic: equiuocum dicitur quod est equaliter plura vocans. ſz animal equaliter vocat hominem ⁊ asinuꝫ: quia tales sub suo genere equaliter continentur: ergo male datur exemplum q̃ animal sit cõe vniuocum hoi ⁊ asino. Quinto sic: ratio animalis secundum vnum modum quodq̃z animal est altera: ⁊ altera ut dicitur septimo phisicoꝝ ergo hic male dicitur q̃ homo ⁊ asinus conueniunt in vna ratione animalis. Ad primum dicitur q̃ si vniuoca considerentur ꝙtum ad id quod sunt ⁊ ad suas rationes proprias sic non significantur per nomen commune vniuocum. Sed si considerentur q̃tum ad naturam communem in qua conueniunt ex consequenti importantur per nomen vniuocum tã q̃z significata materialia eius: ⁊ illa natura communis est significatum suum formale ⁊ immediatum. Ad secundũ dicitur q̃ si homo ⁊ asinus considerent̃ secundus proprias ipsorum formas: sic habent diuersas diffinitiones proprias Sed si considerentur ut cõueniunt in animali bene habẽt vnam diffinitionem substantialem cõmunem ipsis que sũ

mitur secundum formam cōmunem in qua conueniunt.

Ad tertiū dicitur qō si capiatur substantia proprie pro ente per se. sic albedo ⁊ nigredo non habent rationem substantie. Sed si capiatur generaliter pro essentia sicut accipitur in ista diffinitione: sic habēt bene eādem rationem substantie cōmunem. Ad quartum dicitur ꝙ licet hoc nomen animal ex consequenti plura significet equaliter: scilicet species sui significati: non tamen primo ⁊ immediate plura vocat equaliter sed tantum vnum proprium significatū eius. ideo animal nō est equiuocum sed vniuocum equiuocum enim est ex parte vocis immediate plura significans.

Ad q̄ntū dicitur ꝙ si animal consideretur secundū esse quod habet in diuersis speciebꝰ eius contractum per diuersas differentias: sic ratio animalis secundum vnamquāq; speciem eius bene est altera ⁊ altera. Sed si consideretur secundum simplicem eiꝰ essentiam: sic sua ratio est eadem et non diuisa: quia sic accipitur sua essentia indistincta ⁊ non diuisa per differentias eius: ideo ratio explicās ipsam sic acceptam non est diuersificata.

¶ Denominatiua dicūtur quecunq; ab aliquo solo casu differentia secundū illud nomen habent appellationem: ut a grammatica grammaticus. Differunt solo casu ideſt sola cadentia que est a parte rei: et secundum idem nomē habent appellationem. nomen enim denominatiuū debꝫ cōmunicare cum nomine vniuoco in principio: ut a grāmatica grāmaticꝰ: siue ab albedine albus.

¶Postq; auctor posuit diffinitionē vniuocorum que dēēt reductionem diabilium in suū genus generalissimū qō dicitur de ipsis vniuoce. hic consequenter ponit diffinitionem denominatiuorum per quam cognoscatur reductio accidentium ad substantiam de qua predicantur denominatiue dicens. Denominatiua dicuntur quecunq; ab aliquo solo casu differentia sunt: et secundum illud nomen habent appellationem. In qua diffinitione ponitur dicuntur loco generis diffiniti ut dictum est in precedētibus. Deinde alia pars ponitur ad differentiam vniuocorum et equocorum: quia vniuoca ⁊ equoca non habent appellationem ideſt nominationem secundum illud nomen abstractum a quo differunt solo casu sicut denominatiua: sed primo et per se important sua significata et non per cadentiam ab aliquo.

¶Primo sciendum ꝙ in denominatione tria requiruntˢ scilicet denominans denominatum ⁊ denominatiuū. Denominās est forma accidentalis que importatur per nomē abstractum. Et dicitur denominās quasi de se aliud nominans: quia de se dat concreto: qō predicetur ⁊ nominet subiectum. Sed denominatiuū est accidens concretum quod predicatur denominatiue de suo subiecto: ut album vel nigrum. Et dicitur denominatiuum quasi de alio nominatiuum: quia ē denominatiuum subiecti ratiōe forme accidentalis que est alia a subiecto. Denominatum est subiectum de q̄ predicatur accidens concretum: ut in hac predicatione denominatiua sortes ē albus: albedo significata in hoc nomine albus: ⁊ per illud abstractum albedo est forma denominans: ⁊ illud concretum album est denominatiuum sortis: ⁊ sortes est subiectum denominatum. Et per hoc pātet ꝙ denominatiuum ⁊ cōcretum idem sunt: ⁊ denominans ⁊ abstractum similiter idem important. Secundo sciendum ꝙ ad veram denominationem requiruntur tres conditiones. ¶Prima conditio est ꝙ forma denominās sit alia a subiecto sic ꝙ non sit de essentia eius sicut genus respectu speciei: ⁊ ꝙ non fluat ex pricipijs essentialibus eius sicut ꝓprium: defectu cuius predicata essentialia ⁊ propria nō predicantur denominatiue. hic enim non est vera denominatio homo est humanus: vel homo est risibilis. Secunda cōditio est ꝙ forma denominans significetur secundū cadentiam ⁊ inherentiam ad subiectum ut sit in nomine cōcreto: ratione cuius nulla abstracta predicantur denominatiue. Tertia conditio est ꝙ denominatiuum ⁊ abstractum conueniant in principio dictionis: ⁊ differant in fine cuius defectu studiosus non dicitur denominatiue a virtute: quia ibi non est conuenientia in principio dictionis. Tertio sciēdum ꝙ triplicia sunt denominatiua: quedam secundū rem tantū ⁊ nō secundum vocem in quibus scilicet forma concreti naturaliter prouenit a forma abstracti et tamen non est conuenientia in principio dictionis ⁊ differentia in fine: ⁊ sic studiosus dicitur denominatiue a virtute. Alia sunt denominatiua secundū vocem tantum ⁊ non secundū rem que habēt conuenientiam in principio ⁊ differentiā in fine nominis abstracti ⁊ concreti ⁊ tamen non important alienam naturam a denominato sicut homo ⁊ humānitas vel humanus. Alia sunt denominatiua secundū rem ⁊ vocēm simul: ⁊ sunt illa quibus conueniunt tres conditiones ꝓsuppositе simul: sicut albū ⁊ nigrum que sunt vera denominatiua ⁊ solum de ipsis datur diffinitio presens. ¶Quarto sciendum ꝙ denominatiuum ⁊ denominās siue concretum ⁊ abstractum conueniunt dupliciter: ⁊ differunt dupliciter Conueniunt primo in re significata: quia significāt eandēꝫ formam essentialiter: sicut albedo ⁊ albū significant formā albedinis. Dicitur enim in predicamentis: album autē solam quantitatem significat. Secundo conueniunt in principio dictionis ut albedo ⁊ album: ⁊ illa cōuenientia in principio dictionis significat conuenientiā in re significata. Sed differunt in modo significandi ⁊ in modo essendi: quia concretum significat formā cum cadentia ⁊ inherentia ad subiectum per respectum ad subiectum. ⁊ ideo dicitur cōcretū quasi simul cernens formam ⁊ subiectum eius: sicut album significat albedinem inherentem suo subiecto. Sed abstractum significat formam secundum se sine inherentia ⁊ cadētia ad subiectum ⁊ significat eam substantiue ⁊ per modumꝫ per se stantis: ⁊ inde dicitur abstractum quasi ab alio tractū quia secundum modum eius significandi significat formamꝫ cum prescisione subiecti designando ipsam omnino sine suo subiecto. ⁊ inde est ꝙ non potest verificari de suo subiecto. Secundo differunt in finali terminatione vocis ⁊ ista differentia significat differentiam que est in modo significandi ideo in diffinitione denominatiuorum conuenienter dicit ꝙ differunt ab aliquo. scilicet qōlibet a suo abstracto in solo casu: quia solum differunt ab ipsis in cadentiā ⁊ in modo significandi ⁊ in hoc explicantur due differentie denominatiui ⁊ denominantis: ⁊ subiungitur secundum illud nōmen habent appellationem: ad explicandum conuenientiā illorum in principali significato ⁊ in principio dictionis. vn de ordine nature concretum habet appellationem ideſt denominationem a suo abstracto: quia ab ipso accipit suum significatū. ⁊ per hoc patet intellectus diffinitionis. Sed contra predicta primo arguitur sic: in nulla bona diffinitione debet poni vniuersale vniuersaliter sumptum: quia sic talis diffinitio nō posset vere predicari de diffinito. sed in ista ponitur vniuersale vniuersaliter sumptum. scilicet quecunq; ergo male. Secundo sic: album ⁊ nigrum sunt denominatiua ⁊ tamē non differunt solo casu sed etiam in principali significato: ergo in hac diffinitione male ponitur ab aliquo solo casu differentia sunt. Tertio sic: denominatiuum ⁊ abstractum differunt in modo significandi ut prius dictum est ⁊ etiam in genere sicut albedo ⁊ albus ergo non differunt solo casu: ergo. Quarto sic: studiosus est denominatiuum virtutis quia predicatur denominatiue de suo subiecto ⁊ hoc non habet nisi a forma virtutis: tamen non habet appellationem secundū nomen virtutis: ergo male dicitur ꝙ secundum illud nomen habent appellationem.

Quinto sic: abstractum denominatur a concreto sicut a iusto iustitia: ergo abstractū habꝫ appellationē a cōcreto ⁊ nō ecōtra. ergo male dicitur ꝙ denominatiuum ſm illud nomen abstracti habet appellationē. Ad primū dicitur ꝙ q̄cunq; in hac diffinitiōe nō tenet vniuersalitꝫ infinites

ꝛ tandum valet sicut illa que. ideo non ponitur vniuersale vniuersaliter sumptum. Ad secundum dicitur ꝙ licet album ꝛ nigrum nō differant inter se solo casu: tamen respectu suorum abstractorum scilicet albedinis ꝛ nigredinis solo casu differunt. ꝛ sic intelligitur in diffinitione ꝙ denominativa solo casu differunt a suis abstractis. Ad tertium dicitur ꝙ negatur consequentia ꝛ causa est: quia cū dicitur solo casu nō solum intelligitur de cadentia vocis sed etiam de cadentia que est in modo significandi concreti ꝛ abstracti ꝛ etiam ꝗtum ad modos essendi qui per istos modos significandi importantur. Ad quartū dicitur ꝙ licet studiosus sit denominativū ꝑm rem non tamen secundū vocem ꝛ rem simul: ꝛ solum de illis denominativis datur ista diffinitio. Ad quintū dicitur ꝙ licet secundū formationē vocis que a grāmatico principaliter considerat abstractū veriuet̄ a concreto tamen ꝑm ordinē vere significationis ꝛ denominatiōis concretum veriuat̄ ab abstrato eo ꝙ abstractū importat formā ꝑm se: ꝛ cōcretum importat eaꝫ ꝙ cadentiā ad subiectū. modo ipsa secūdū se naturaliter precedit inherētiam eius ad subiectum ideo in tali ordine concretum capit denominationē ꝛ appellationē ab abstracto ꝛ talis ordo denominationis a logico consideratur: ideo dicitur concretum ab abstracto deriuari.

¶ Eorum que dicuntur: quedam dicunt̄ sine complexione: ut homo siue currit: quedam cum cōplexione: ut homo currit.

¶ Postq̄ auctor posuit in speciali tria antepredicamentalia scilicet tres diffinitiones que valent ad reductionem dicibilium et conuenientiam eorū in aliquod vnum cōmune hic cōsequenter ponit duas diuisiones valentes ad cognoscendum distinctionē ꝛ differentiā eorum que ponuntur in predicamento adinuicē ꝛ ab his que nō ponuntur. et quia prius oportet distinguere illa que nō ponuntur in predicamēto ab his que ponuntur in predicamento ꝗz distinguere ea que ponuntur in predicamento adinuicem. Ideo auctor ponit primo hanc diuisionem que valet ad cognoscendum que ponuntur in predicamento ꝛ que non: dicens. Eorum que dicuntur: quedam dicūtur cum complexione sicut oratio. quedam vero sine complexione ut termini incomplexi. Cuius ratio est: quia omne qđ dicitur exprimitur vel significatur per vocem complexam ex pluribus vocibus significatiuis ꝛ sic dicitur cum complexione: vl exprimitur ꝙ vnā solam vocem significatiuam ꝛ sic dicitur sine complexione.

¶ Primo sciendum ꝙ dici tripliciter accipitur. vno modo vt tantum valet sicut deriuari ab alio ut cum dicitur opa letica dicitur a opa quod est duo id est deriuatur. Secundo modo ꝑ tm̄ valet sicut predicari ut in diffinitione predicabilis cum dicitur predicabile est quod aptum natum est de pluribus dici id est predicari. Tertio modo dici accipitur ꝙ ut tātum valet sicut exprimi vel significari per vocem significatiuam: et isto modo sumitur in proposito. et per hoc patet quid sit diuisum in hac diuisiōe. Est enim dicibile quod est significabile: ꝛ dici potest per dictionem que est vox significatiua: ideo tantum valet dicere eorum que dicūtur sicut dicibiliū que per vocem significatiuam exprimuntur. Secūdo sciendū ꝙ cōplexio dupliciter accipitur. Vno mō generaliter pro quacunq̄ compositione duorū adinuicē siue sit duarum rerum vel dictionū litterarum vel sillabarum. et isto modo non accipitur hic. Alio modo accipitur solū specialiter pro compositione plurium vocum significatiuarū et isto modo sumitur in proposito: ꝛ ideo complexio ut hic sumitur est compositio ex pluribus vocibus significatiuis. Et dici cum complexione est significari vel exprimi per vocem compositam ex pluribus vocibus significatiuis. Et dici sine complexione est exprimi per vnam solam dictionē.

Tertio sciendum ꝙ duplex est complexio. Quedam est complexio distans: in qua extrema copulantur per copulaꝫ verbalem: sicut in qualibet oratione perfecta. Et dicitur cōplexio distans: quia extrema illius compositionis accipiuntur ab anima distincte ꝛ tanq̄ entia distincta concipiūtur ꝛ postea vniuntur adinuicem: ꝛ hoc significatur per copulam verbalem que est nota compositiōis facte in intellectu. Vel etiam dicitur distans ideo ꝙ inter extrema eius mediat copula verbalis. Alia est complexio indistans cuius extrema non copulantur per copulam verbalem: ꝛ se habent sicut determinatio ꝛ suum determinabile: sicut fit in oratione imperfecta: ut dicendo: homo albus. Et dicitur indistans: quia extrema talis compositionis designantur confuse ꝛ apprehenduntur ab anima ut vnum ab alio: et ideo inter ipsa nō mediat copula verbalis. Quarto sciendum ꝙ illa que dicuntur cum complexiōe dupliciter possunt cōsiderari. Vno modo in quantum habent complexionem ex pluribus vocib9 ꝛ important conceptum complexum. Et isto modo complexa non ponuntur in predicamento nisi per suas partes. et si ille partes sint de diuersis predicamentis: ut hic homo est albus. tale dicibile secundū suas partes reponitur in diuersis predicamentis: ꝛ si ille partes sint de eodem predicamento: ut animal rationale: tale dicibile ponitur in eodem predicamento tantuꝫ secundū suas partes: quia tamen non per se est vnum dicibile sed plura. ideo simpliciter loquendo dicitur ꝙ tale dicibile complexum nō est reponibile in predicamento. Alio modo potest considerari illud quod dicitur cum complexione scilicet dicibile complexum inq̄tum sumitur ad circunloquēdū vnum incomplexum ꝛ illo modo bene ponitur in predicamento loco illius incomplexi: quod circunloquitur ut quādo diffinitio ponitur loco diffiniti ad circunloquendum ipsum diffinitū. Sed si capiatur diffinitio inq̄tum includit genus ꝛ differētiam: hoc modo non poneretur in predicamento per modum vnius sed per modum plurium secundū suas partes. scilicet per modum generis ꝛ differentie: ꝛ sic dicibilia complexa ut complexa sunt non ponuntur in predicamento: in complexa vero opponuntur. ꝛ per hanc diuisionem cognoscimus quomodo differunt dicibilia complexa ꝛ incomplexa: iō hec diuisio valet ad cognoscēdū ꝺias eoꝝ q̄ ponūtur. in p̄dicamēto ab his q̄ nō ponunt̄. Sz contra p̄dicta arguitur ꝓmo sic: oē dicibile ē predicabile. cū idē sit dici ꝛ p̄dicari sed omne predicabile est incomplexum: ergo ꝛ omne dicibile: ergo nulla dicuntur cum complexione. Secundo sic: vnūquodq̄ habet dici ꝛ significari eo modo quo habet ee. sed omne ens habet esse incomplexum ꝛ esse vnū: ergo omne dicibile est incomplexum. Tertio sic: canis est vnū dicibile: ꝛ tamen non est incomplexum cum includat plura significata: nec complexum cum non habeat plures voces ergo male dicitur ꝙ dicibilium quedam dicuntur cum cōplexione ꝛ quedam sine. Quarto sic: huiꝰ diuisionis mēbra non sunt opposita: quia complexum ꝛ incomplexum in eodem incidunt ergo diuisio est mala. Quinto sic: omne compositum ex voce ꝛ modo proferendi est complexum: sz omne dicibile habet vocem ꝛ modum proferendi: ergo nullum dicitur sine complexione. Ad primū dicitur ꝙ si capiatur dicibile ut est aptum natum predicari sic omne dicibile est predicabile: sed si capiatur ut ē aptum natum exprimi ꝛ significari per dictionem ut in ꝓposito sumitur sic non omne dicibile ē predicabile. Ad secundū dicitur ꝙ licet omne ens secundum se sit vnum ꝛ incomplexum tamen in ordine ad aliud cum quo est complexum vl cum quo est cōponibile aliquod ens potest dici complexum: licet hoc sibi cōueniat formaliter per respectum ad intellectum cōponentem ꝛ diuidentē qui facit actualiter tātū complexionē q̄ prius est in reb9 scōm aptitudinē. Ad tertiū dicitur ꝙ licet canis ex parte vocis ꝛ materialiter sit vnum dicibile: tamē formaliter ex parte significatorum nō est vnum dicibile sed plura: non tamen debet dici dicibile complexū: quia illa significata nō habent inter se aliquam vnionē vel cōpositionē nec se habent ut determinatio ꝛ determinabile: ideo illo mō non potest dici cōplexū vel incōplexū: qz hic diuiditur dicibile quod aliquo modo habet rōnem vnius dicibilis.

Ad quartum dicitur ꝙ licet complexū ꝛ incōplexuꝫ materialiter coincidant in eodē eo ꝙ incomplexū materialiter est pars complexi tamen formaliter opponuntur quantuꝫ

ad formas completi ⁊ incompleti sicut dictum ē circa diuisionem vocis per completam et incompletam in qua multa ponunt que ad intellectū huius diuisionis ꝓsupponūtur.

Ad quintū dr ꝙ licet cōpositū ex voce ⁊ mō ꝓferēdi habeat cōpletionē generaliter acceptam nō tamē habet completionē proprie dictam que est ex pluribus vocibus significatiuis de qua est hic solū ad ꝓpositum.

¶ Sed anteq̄ alterū membrū huius diuisiōis subdiuidatur distinguēdi sunt modi essendi in alio: quia necessarij sunt ad sequentem diuisionem cognoscendam: ⁊ ad quedam que postea dicentur. ¶Primo igitur modo eēndi in dicitur aliq̄d in alio esse sicut pars integralis in suo toto: ut digitus in manu vel paries in domo. Secūdo autem modo: sicut totum integrale est in suis partibus ut dom⁹ in pariete tecto et fundamēto. Tertius modus essendi in sicut species in genere: ut homo vl bos in animali: et vniuersale quodlibet inferius in suo superiori. Quartus modus eēndi: in: est sicut gen⁹ in specie: ut animal in homine vel boue: et vnumquodq̄ diffiniens in suo diffinito siue in diffinitione. Quintus mod⁹ essendi in: est sicut forma in materia. Et ille quintus subdiuiditur: quia ē quedam forma substantialis ut animal est forma substantialis homini. Alia aūt est forma accidentalis: ut album homini. Et prima harum dicitur proprie esse in sicut forma in materia ut anima ē in corpore. Aliter autez dicitur esse in sicut accidēs in subiecto: ut albedo in pariete ⁊ color in corpore. Sext⁹ modus essendi in sicut aliquid primo officio ut in altero suo statu: vl in prima causa efficiente: ut regnum in regnāte. Septimus modus essendi in est sicut aliquid in fine: ut nos sumus in deo tendentes per bona opera ad ipsum: vl ut virtus in beatitudine. Octau⁹ modus essendi in est sicut aliquid in vase: et vniuersaliter sicut locatum in loco. Hos autem octo modos essendi in distinguit Aristoteles in phisicis. Boecius autem assignat nouem: quia subdiuidit vnū in duos quē admodum dictum est.

¶Postq̄ auctor posuit primā diuisionez antepredicamētalem, hic cōsequenter vult ponere secundam. sed quia illa diuisio non potest perfecte cognosci nisi cognoscantur modi essendi in: ideo primo q̄ auctor ponat illam diuisionem dicit esse in alio per octo modos qui in his versibus continentur. In sunt pars: totū: species: genus: ⁊ calor igni. Rex in regno: res in fine: loco: locatum. Quorū sic habet sufficientia: quia omne quod est in aliquo vel conuenit realiter cum eo in quo est vel ab eo differt realiter. Si conuenit cuz eo realiter in quo est hoc est dupliciter: vel est in eo per modum partis vel per modum totī⁹. Si per modum ptis hoc est etiam dupliciter: vel per modum partis integralis: et sic est primus modus. Vel per modum partis subiectiue: ⁊ sic est tertius modus. Si per modum totius hoc est dupliciter vel per modum totus integralis: et sic est secūdus modus. Vel per modum totius vniuersalis: et sic est quartus mod⁹. Si differt ab eo in quo est realiter: hoc est dupliciter. Vel ē in eo actualiter: vel virtualiter tantū. Si actualiter: hoc est dupliciter. Vel id quod est in alio dat esse cui inest: et facit vnū esse cum eo: et sic est quintus modus quo forma est in materia. vl ab eo in quo est suscipit esse ⁊ distinguitur in eē ab ipso: ⁊ sic est octauus modus quo locatuz est in loco. Si sit in alio virtualiter tm̄ hoc est dupliciter: vel est in alio q̄z tū ad virtutē ꝓductiuā qua ꝓducit in esse: ⁊ sic est sextus modus quo effectus est in causa efficiente. vel ē in eo solum virtualiter q̄z tū ad bonitatē: ⁊ sic est septim⁹ modus q̄ effectus habet eē in suo fine: ⁊ nō ē hic diuisio añ predicamētal⁹ q⁹ nō immediate ordinat⁹ ad cognitionē añ predicamētoz sed ad cognitionē vnius diuisiōis añ predicamētalis: licet ex ꝑtī valeat ad cognitionē ꝑdicamētorū. ¶Primo sciendū est ꝙ ptes diuersimode sūt in toto integrali: ⁊ totū integrale in suis ptibus: q⁹ ptes sunt in toto p modū materie ⁊ cōponūt ipsum totū materialiter ⁊ actualiter vniūtur ⁊ continētur ad inuicē p formā totius sub qua vniūtur. Sed totū integrale est in suis ptibus per modū formē: cū sit vniēs actualiter ⁊ ptinens suas ptes adinuicē. vñ cū totū habeat rōnem actus respectu suarū partiū: ⁊ ex ipsis cōponatur et actus est in eo cuius est actus: ideo totū cōueniēter dicit eē in suis ptibus: ⁊ nō differt realiter ab ipsis conūctim acceptis sed rōne tm̄: licet distinguatur realiter a suis ptibus diuisim acceptis: sicut sortes differt a manu eius eo ꝙ includit alias ptes q̄ realiter a manu distinguuntur: et sīr a q̄cūq̄z alia parte diuisim accepta. Scōo sciēdū ꝙ diuersimode species est in genere ⁊ genus in specie: q⁹ species ē in genere potestate tm̄ ⁊ nō actu: ⁊ cōtinetur sub eo ſm totā entitatē eius: ⁊ sīr intelligendū est de qualibet alia pte subiecti ua respectu sui totius. Sed gen⁹ est in specie actu ⁊ intellectu: q⁹ species nō pōt intelligi nō intelligēdo gen⁹: ⁊ etiā est in specie ſm essentiā ⁊ ſm partē sui potestatis ⁊ nō ſm totā cōitatē eius ⁊ p hoc habet dīa tertij modi ⁊ quarti. ⁊ lz genus et spēs sint idē realiter q̄z tū ad eēntiā nō tm̄ ꝓpter hoc sequtur ꝙ idē eodē modo sit in seipso: eo ꝙ genus ⁊ spēs distinguūtur ſm diuersos modos essendi: quare nō est incōueniēs ꝙ sub illis diuersis modis vnū insit alteri ⁊ ecōtra.

Tertio sciendū circa quintū modū ꝙ forma substantialis ⁊ forma accidētalis multipliciter inter se differūt: ⁊ differēter sunt in aliquo. ¶Primo mō: q⁹ forma substātialis dat esse simpliciter materie in qua suscipitur: q⁹ dat sibi eē substātiale q̄d est eē simpliciter. Sed forma accidētalis dat esse ſm q̄d subiecto suo: q⁹ solū dat sibi eē accidētale in genere cause formalis: ⁊ suscipit esse a suo subiecto in triplici genere cause. l. cause efficētis materialis ⁊ finalis. Secūdo differūt: q⁹ forma substātialis nūq̄z ꝓsupponit esse in actu ⁊ cōpletū sui subiecti sed in potentia tantū. Sed forma accidentalis presupponit esse cōpletum in actu sui subiecti. Tertio differūt: quia destructa forma substantiali destruitur illud in quo est: non autem destructa forma accidentali. ⁊ p has causas quintus modus subdiuiditur a Boecio in duos modos. Quarto sciendum ꝙ aliquid est differenter in sua causa efficiente et in sua causa finali: quia res est in suo efficiente per hoc ꝙ ipsum efficiens habet virtutē ꝓductiuam qua potest producere effectum: sicut domificator habet virtutem productiuam qua potest producere domum: ⁊ in efficiente per naturam non est cognitio effectus sed in agente secundū propositum effectus est in sua causa q̄z tuz ad similitudinē ei⁹ p quā cognoscitur: sicut dom⁹ ē in mēte artificis ſm suam sīlitudinē qua cognoscitur domus ⁊ ad: ca

tus imaginē ipsa ꝓducit. sed res est in suo fine accidentaliter tm̄. s. ꝗtū ad bonitatē eius: quia tota bonitas rei ordinate ad finē ꝓuenit ex bonitate finis: ⁊ sic sua bonitas ꝓtinetur in suo fine: sicut bonitas securis cōtinetur in secatiōe ⁊ bonitas equi in equitatiōe: ⁊ per hoc aliqualiter habetur intellectus octo modorū eēndi in. Sed cōtra p̄dicta arguitur primo sic: omne cōtentū excedit ab eo in quo cōtinet sed totū integrale nō exceditur a suis partib⁹ sed ipsas omnes cōtinet: ergo nō cōtinet in suis partibus: ⁊ per ꝫ sequēs nō est in ipsis. Secūdo sic: vnū oppositorū nō potest eē in alio: sed materia ⁊ forma sunt opposita: cuz materia sit potētia: forma ūo actus: ergo forma nō ē in materia ꝫtra qn tū modū. Tertio sic: effectus essentialiter ⁊ realiter distinguit a suo efficiēte ⁊ fine: cū ille due sint cause extrinsece effectus: ergo res nō ē in efficiēte nec in suo fine. Quarto sic: locus ⁊ locatum distinguūtur essentialiter ⁊ realiter: quia locus est in locante ⁊ nō in locato: ergo locatū nō habet eē in loco sed est extra ipsum. Quinto sic: sicut aliquid ē in loco similiter aliquid est in tēpore: ⁊ tamē mod⁹ essendi in tēpore inter istos modos nō enumeratur: ergo nō sufficiēter ponuntur modi essendi in. Ad primū dicitur ꝙ licet totū integrale fm supposita ⁊ esse actuale nō excedatur a suis partibus: tamē excedit ꝗtum ad esse potentiale ⁊ secūdū rationē eo ꝙ esse potētiale sibi cōuenit a suis partibus in quibus primo reperitur. Ad fm dicitur ꝙ licet forma ⁊ materia ꝗtū ad suos modos opponantur. s. ꝗtū ad modū actus ⁊ modū potētie: nō tū fm esse suum: per qd quidē esse cōstitūt materia ⁊ forma in cōposito: ideo forma bene est in materia cui dat esse. Ad tertiū dicitur ꝙ licet effectus nō sit actualiter ⁊ essentialiter in sua causa efficiēte vl finali: tū bene est in aptitudine in ipsis ⁊ virtualiter ut prius visum est. Ad quartū dicitur ꝙ licet locatū nō sit in loco per inherentiā sic ꝙ loco inhereat: tamē est in eo per cōtinentiā: quia a loco cōtinetur ⁊ circūdatur. Ad quintū dicitur ꝙ licet esse in tēpore nō nūeretur hic distincte ⁊ formaliter: tamē equiualēter enumeratur: quia cōtinetur sub octauo mō. s. sub esse in loco: qz esse in loco ⁊ in tēpore ē eē in alio ut in mēsura extrinseca rei.

¶ Eorū autem que sunt: quedā dicuntur de subiecto: in subiecto vero nullo sunt ut genera ⁊ species et differentia substantie: que omnia dicuntur substantie vniuersales extēso nomine substantie: ut homo est animal rationale. Dici de subiecto ut hic sumitur est dici sicut superius de inferiore: ut animal de homīe et homo de sorte ⁊ color de albedine. Esse aūt in subiecto est ut hic sumitur secundō ꝙ accidens est in subiecto. Alia vero neqz dicūtur de subiecto: neqz sunt in subiecto ut indiuidua substātie. Alia vero dicuntur de subiecto ⁊ sunt in subiecto: ut genera ⁊ species aliorū predicamentorū que dicuntur de suis inferioribus: ⁊ sunt in subiecto ut accidēs in subiecto: ut color dicitur de albedine ut de inferiori: et ē in corpore ut in subiecto. Alia vero in subiecto sunt de subiecto autē nullo dicuntur: ut hec scientia est in anima sicut accidens in subiecto ⁊ nō dr̄ de aliquo inferiori: ut iste color ē in subiecto. i. in corpore ⁊ nō dr̄ de subiecto: ois. n. color in corpore ē.

Postq̄ auctor p̄misit diuisionē modorū eēndi in q̄ valet ad cognoscēdū scōaz diuisionē añ predicamētale hic ꝓ̄ ter ponit scōaz diuisionē añ predicamētale dicēs ꝙ entiū decē diuisiū aliq̄ dr̄ de subō ⁊ subō nō sūt: ⁊ alia nec sūt in subiecto nec de subiecto dr̄ alia in subiecto sūt ⁊ de subiecto dicūtur: ⁊ alia in subiecto sunt ⁊ de nullo subiecto dr̄. Cui⁹ diuisiōis sic pōt haberi sufficiētia: qz oīe ens diabile ē substātia vel accidēs. Si substātia: hoc ē dupliciter: vel substantia vlis ⁊ sic est p̄mū mēbrū: vel substātia ꝑticularis: ⁊ sic ē scōz. Si accidēs hoc ē dupliciter: vl accidēs vle: ⁊ sic ē tertiū mēbrū: vel accidēs ꝑticulare: ⁊ sic est quartū mēbrū. Et in hac diuisione subdiuidit scōm mēbrū prime diuisiōis ante predicamētalis. s. diabile incōplexū. nō tm̄ diuidit hic diabile incōplexū in tota cōitate eius sed solū diabile qd̄ est ens reale. iō ponit. Aristo. in textu p̄dicamētoz in hac diuisiōe eorū q̄ sunt ⁊ nō eorū q̄ dicūtur. Primo sciēdū ꝙ dici de subiecto ⁊ esse in subiecto sic differūt inter se: ꝙ dici de subiecto ut hic sumitur est supius dici de inferiori. vnde supius eo ꝙ dicit totū esse sui inferioris predicatur de suo inferiori: ⁊ sic capitur hic subiectū nō pro subiecto accidētis sed ꝑ inferiori subijcibili alicuius superioris. Sed esse in subiecto est esse in alio ut accidēs in subiecto tanq̄ forma sibi inherēs ⁊ aduenies ei post esse cōpletū. Ad hoc enim ꝙ sit accidens requiritur ipsum habere ens cōpletū ante se ad qd̄ cadit aut inheret. ⁊ sic capitur hic subiectū pro subiecto accidētis quod est indiuiduū de genere substantie: ⁊ per hoc patet quomodo diuersimode capitur subiectū dicēdo ꝙ aliq̄ dicuntur de subiecto: ⁊ dicēdo ꝙ aliqua sunt in subiecto qz scilicet in primo modo capitur pro inferiori. In secūdo ūo pro ente cōpleto ⁊ perfecto qd̄ est subiectū accidētis. Secūdo sciendū ꝙ in primo mēbro huiꝰ diuisionis dicitur ꝙ aliqua dicuntur de subiecto ⁊ nō sunt in subiecto: per quod intelligūtur substātie vles. ille enim habēt ꝙ sint substantie ⁊ ꝙ sint vles. in ꝗtū sunt substātie nō sunt i subiecto: qz proprium est substātie in subiecto nō esse: eo ꝙ est ens per se ⁊ nō in alio. Sed in ꝗtum sunt vniuersales dicūtur de subiecto: quia habent inferiora sub ipsis. Sed in secūdo mēbro dicitur ꝙ quedā nō dicūtur de subiecto nec sūt in subiecto: et per hoc intelliguntur substantie ꝑticulares. Ille enim in ꝗtum substātie nō sunt in subiecto. in ꝗtū vero particulares sunt nō dicūtur de subiecto: quia nō habēt aliqua inferiora sub ipsis: ⁊ per istos duos modos habetur differentia inter substātias vles ⁊ particulares. Tertio sciendū ꝙ in tertio mēbro dicitur: alia sunt in subiecto ⁊ dicūtur de subiecto: per qd̄ intelligunt accidētia vlia. Illa enim in ꝗtū accidētia sunt in subiecto sunt: quia omne accidēs habet esse in subiecto. vnde proprium esse accidētis est inherētia ad subiectū. ꝫ in ꝗtū vniuersalia sunt dicūtur de subiecto. s. de suis inferioribus. ⁊ cū dicitur in quarto membro. alia sunt in subiecto ⁊ de subiecto nullo dicūtur: per hoc intelligūtur accidētia ꝑticularia: q̄ in ꝗtū sunt accidētia sunt in subiecto. in ꝗtū vero particularia nō dicūtur de subiecto: qz non habēt inferiora: ⁊ istorū modorū siue mēbrorū exempla satis patēt in textu. Quarto sciēdū ꝙ substātie particulares ⁊ accidentia particularia diuersimode ꝑticularisantur ⁊ indiuiduantur: quia particulares substantie ꝑticularisantur ⁊ indiuiduantur per materiā que est principiū indiuiduationis: ⁊ sic ille substātie indiuiduātur ꝙ aliquid de suo genere. ⁊ quia differūt a suis speciebus ꝙ p̄incipiū indiuiduationis: ideo talia indiuidua de genere substātie ꝙ aliq̄d de suo genere a suis vniuersalib⁹ differūt. sed accidētia ꝑticularia ꝑticularisant ꝙ indiuiduationē sui subiecti: qz capiunt vnitatē ⁊ pluralitatē nūeralē ab vnitate ⁊ pluralitate sui subiecti. ⁊ quia suū subiectū nō est de suo genere: ideo nō indiuiduantur per aliquid sui generis: nec per aliquid sui generis differūt a suis vniuersalibus sicut substantie indiuidue. Vnde ex p̄dictis patet ꝙ per hāc diuisionē cognoscitur differētia eorū q̄ ponūtur in p̄dicamēto substātie ab his q̄ ponūtur in p̄dicamētis accidētū: etiā cognoscitur differentia eorū que ponūtur in p̄dicamento eodē. s. penes vle ⁊ ꝑticu

lare:⁊ ió habetur ad q̃d hec diuiſio eſt vtilis. Cõtra predicta arguitur primo:q̃cquid dicitur de ſubiecto eſt in ſubiecto:cũ dici de ꝓſupponat eſſe in: ergo nulla dicũtur de ſubiecto q̃ nõ ſunt in ſubiecto:ut dicitur in ꝑmo mẽbro. Secũdo:omne ſubiectũ prius eſt illo cuius eſt ſubiectũ: ſed inferius nõ eſt prius ſuo ſuperiori:ergo nõ eſt ſubiectũ ſui ſuperioris:ꝙ cõſequẽs dici de ſubiecto nõ eſt dici de inferiori.

Tertio ſic:aliquis hõ eſt ſubſtãtia ꝑticularis:⁊ tñ dicit̃ de ſubiecto.i.de ſuo inferiori ut dicẽdo ſortes eſt aliquis hõ vbi aliquis homo eſt ſuperius ad ſortẽ: ergo male dicit̃ q̃ ſubſtãtia particularis nõ dicitur de ſubiecto nec eſt in ſubiecto. Quarto ſic:omne q̃ ẽ in ſubiecto eſt in eſſentia vel eſſe ſubiecti:ſed accidẽs vlr nõ eſt intra eſſentiã ſubiecti: cũ nõ ſit de eſſentia eius nec de eſſe:cũ eſſe rei aliene nature nõ ꝓmiſceat̃:igitur accidẽtia vniuerſalia nullo mõ ſunt in ſubiecto. Quinto ſic:omnis forma cõicabilis dicitur de ſubiecto hoc eſt de inferiori:ſed accidẽtia particularia ſunt forme cõicabiles:cũ omnis forma ſit cõicabilis: ergo illa accidẽtia dicũtur de ſubiecto q̃ eſt ꝓtra quartũ mẽbrũ. Ad primũ dicitur ꝙ ſi capiatur ſemp eodẽ modo ſubiectũ: tũc verũ eſt ꝙ quicquid dicitur de ſubiecto hoc eſt de inferiori eſt in ſubiecto.i.in inferiori.Sed capiẽdo ſubiectum diuerſimode ut accipitur in iſtis mẽbris: tũc nõ omne q̃ dicit̃ de ſubiecto hoc ẽ de inferiori ẽ in ſubiecto accidẽt̃ q̃ ẽ ens cõpletũ ⁊ perfectũ exiſtens actu q̃ eſt cauſa ⁊ occaſio alteri exiſtenti in eo:ſicut hõ eſt cauſa albedinis exiſtentis in eo

Ad ſcõm dicitur ꝙ licet ſubiectũ accidẽtis ſit naturalit̃ prius eo cuius eſt ſubiectũ:nõ tñ ſubiectũ alicuius ſuperioris.⁊ iſto mõ capitur hic ſubiectũ in diffinitiõe dici de ſubiecto. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet aliq̃s hõ ꝑdicatiõe ſpeciei ⁊ cõſiderando ipſum ex ꝑte nature cõtracte cõtradicat̃ de ſorte ut de inferiori:nõ tñ ꝑdicatione individui:⁊ cõſiderãdo ipſum ex ꝑte ſigni cõtrahẽtis naturã:ſed hoc mõ dicẽdo ſor.eſt aliquis hõ predicatur idẽ realiter de ſeipſo ⁊ nõ ſuperius de inferiori. Ad quartũ dicitur ꝙ licet accidẽs nõ ſit in eſſentia ſubiecti tanq̃ principiũ eius eſſentie: tñ ꝑ inherentiã dicitur eſſe in eſſentia ſubiecti ex cõſequẽti: ut ẽ in toto cõpoſito ⁊ ſub eſſe ipſius:ſed tñ ꝙ ſe ⁊ ꝑmo nõ inheret eſſentie vel eſſe ſed toti cõpoſito: licet q̃q; rõne materie:⁊ q̃q; rõne forme. Ad quintũ dicitur ꝙ licet omnis forma ſm ſe accepta ſit cõicabilis:nõ tñ forma accepta ⁊ individuata ꝑ ſubiectũ eius ſed eſt incõicabilis: ió accidẽs particulare:eo ꝙ ꝑticulare nõ ẽ cõicabile nec dr̃ de ſubiecto.

¶ Quãdo alterũ de altero ꝑdicatur ut de ſubiecto:quecũq; de eo q̃d predicat̃ dicũtur:omnia ⁊ de ſubiecto dicũtur.ut ſortes eſt homo ⁊ hõ eſt animal ergo ſor. eſt animal. Diuerſoꝝ generum ⁊ non ſubalternatim poſitorũ diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie:ut animal ⁊ ſcientia q̃ ſunt diuerſa genera. differentie enim animalis ſunt rationale ⁊ irratiõale.diuidit̃ enim ꝑ has differentias. Differentie autẽ ſcientie ſũt naturale morale ⁊ ſermotionale. Diuidit̃ enim ſcientia per has differentias. Scientiarum enim alia naturalis alia moralis: alia ſermotionalis.

Poſtq̃ auctor ſuperius poſuit duas diuiſiones valẽtes ad cognoſcẽdũ differẽtias dicibiliũ inter ſe tam ꝑnibiliuꝫ in ꝑdicamẽto q̃z nõ ꝑnibiliũ. Hic cõſequẽter ponit duas regulas ante ꝑdicamẽtales valẽtes ad cognoſcẽdũ ordinẽꝫ illoꝝ q̃ in ꝑdicamẽto ponũtur. Et q̃ prius eſt cognoſcere ordinẽ dicibiliũ reſpectu vnius ꝑdicamenti q̃ docet̃ ꝑ primã regulã q̃z cognoſcere ordinẽ ipſoꝝ reſpectu diuerſorum ꝑdicamẽtorũ:q̃ ſit ꝙ ſcõaꝫ regulam.ió cõuenienter prepo nit primã iſtarũ regularũ q̃ talis eſt. Quando alterũ de altero ꝑdicatur ut de ſubiecto quecũq; de eo quod ꝑdicatur dicũtur omnia de ſubiecto dicũtur: ut ſi ſortes eſt homo et animal ꝑdicetur de hoie etiã ꝑdicabit̃ de ſorte. Primo ſciendũ ꝙ in iſta regula ꝙ illud q̃d predicatur ſiue ꝙ ꝑdicatũ intelligitur ſupius habẽs modũ ꝑdicandi alicuius predicabilis ⁊ ꝙ ſubiectũ intelligit̃ inferius alicuꝰ ſupioris:ideo ſenſus regule eſt quãdo aliq̃d ſuperiꝰ ꝑdicatur de ſuo inferiori quecũq; ꝑdicantur eſſentialiter de illo ſupiori etiã predicantur de inferiori eius. Cuius ratio ẽ q̃ ſuperius actualiter includitur in ſuo inferiori: ió quecũq; inſũt taliſupiori ⁊ de ipſo ꝑdicant̃ eſſentialiter ſunt etiã actualiter in ſuo inferiori:⁊ de illo actualiter ꝑdicantur.⁊ ſi ꝑmũ ſupius eẽ tialiter ꝑdicetur de ſuo inferiori etiã ſua ſupiora ꝑdicabuntur eſſentialiter et ſi accidẽtaliter etiã ſua ſupiora ꝑdicabũtur accidentaliter de ſuo ſubiecto ⁊ ꝙ hoc patet ꝙ iſta regula valet ad cognoſcẽdũ ordinẽ dicibiliũ in vna linea ꝑdicamẽtali:⁊ quomõ de ſe omnia ſupiora alicuius generis ſunt ſuperiora ſuarum ſpecierũ ⁊ etiã que ꝑdicabilia poſſunt de ſe inuicẽ predicari. Scõo ſciẽdũ ꝙ ſm iſtã regulã debẽt obſeruari due cõditiones.¶Prima eſt:ꝙ prima propoſitio ſit directa ⁊ ordinata ſiue ſit ibi eſſentialis ꝑdicatio ſiue accidẽtalis oportet enim ibi aliquod ſuperius ꝑdicari ſm ordinẽ alicuius quãdoq; predicabilis. Scõa cõditio eſt:ꝙ in ſcõa ꝓpoſitiõe ſit ꝑdicatio eſſentialis ⁊ directa defectu cuiꝰ hic nõ arguitur ꝑ regulã homo eſt animal animal eſt aſinꝰ ergo homo eſt aſinus:quia in ſecũda ꝓpoſitione nõ eſt eẽtialis predicatio:cũ inferius nõ predicet̃ eſſentialiter de ſuo ſupiori:quod tñ hic req̃rtur ꝓpter hoc ꝙ reducẽdo talem ordinẽ ad ſillogiſmũ ſcõa ꝓpoſitio ſit maior in prima figura ⁊ illa debet eſſe vniuerſalis ſemper actualiter vel virtualiter:⁊ non eſſet virtualiter vniuerſalis niſi eſſet ibi predicatio eſſentialis.⁊ tenet etiã iſta regula in negatiuis ſuppoſito tamen ꝙ prima propoſitio ſit affirmatiua quã oportet fieri minorẽ in prima figura ⁊ in ſecũda ꝓpoſitione predicatum negatur eſſentialiter de predicato prime. vnde ſeq̃tur ſortes eſt homo. homo nõ eſt aſinus: ergo ſortes non eſt aſinus. Tertio ſciendũ:ꝙ ſcõa regula ante predicamẽtalis talis eſt.Diuerſoꝝ generũ ⁊ nõ ſubalternatim poſitorũ diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie.Cuius ratio eſt:quia ſpecies ⁊ differentie alicuius generis eſſentialiter deſcendunt a ſuo genere.⁊ dicunt eãdẽ eſſentiam cũ ipſo. ſed diuerſa gña eẽtialiter differunt:ergo ſpecies ⁊ differentie includũt eſſentias oppoſitas illorũ generũ:⁊ ꝙ cõſequens diuerſoꝝ generuꝫ ⁊ nõ ſubalternatum poſitorũ diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie.⁊ ꝙ hoc patet ꝙ iſta regula valet ad ſciendũ quomõ ſub diuerſis ꝑdicamẽt̃ debẽt ordinari diuerſe ſpecies ⁊ quomodo eſſentie predicamentorum ſunt impermixte. Quarto ſciendum ꝙ genera ſubalternatum poſita dicũtur quorum vnũ eſſentialiter eſt ſub alio ſicut corpus ⁊ animal.⁊ ꝙ oppoſitũ illa dicũtur nõ ſubalternatim poſita:quorũ vnũ nõ cõtinetur ſub alio eſſentialiter: ut ſunt ſubſtantia ⁊ q̃litas ⁊ in hac regula dicitur nõ ſubalternatum poſita ad differentiam generũ ſubalternatim poſitorũ. quia ipſorum poſſũt eſſe eedẽ ſpecies ⁊ differẽtie:ſicut ſpecies animalis ſunt ſpecies corporis ⁊ etiã ſubſtãtie: licet nõ ſint immediate reſpectu illorũ generũ.⁊ ſimiliter differẽtie animalis ex cõſequẽti ſũt differẽtie coordinatiõis ſubſtãtie. ſed genera poſita nõ ſub alternatum nõ poſſunt ex conſequẽti habere eaſdem differẽtias nec ſpecies propter cauſam prius dictã. Contra ꝑdicta primo arguitur ſic.nõ ſequitur ſortes eſt hõ:hõ ẽ ſpecies:igitur ſortes eſt ſpecies.⁊ tamẽ ibi arguitur ꝑ primã regulã:ergo illa nõ eſt bene aſſignata. Secũdo ſic.nõ ſeq̃tur ꝑ illam regulam hõ eſt albus:albũ eſt accidẽs: ergo hõ eſt accidẽs.et tñ arguitur ſm cõditiones regule prime:ergo nõ eſt ſufficiẽs. Tertio ſic. ſubſtãtia ⁊ quãtitas ſũt diuerſa genera:⁊ tñ corpus eſt ſpecies vtriuſq;:ergo male dicitur in ſecunda regula:diuerſoꝝ generum diuerſe ſunt ſpecies.

Quarto ſic.animal ⁊ ſciẽtia ſunt diuerſa genera nõ ſub alternatim poſita:⁊ tamen ipſorum eſt eadem differentia. ſ.rationale qõ eſt differentia hominis: q̃ diuidit animal ⁊

etiam sciētiā q̄ sc̄ia diuidit̄ p̄ sc̄iam rōnalem ⁊ realē: ergo diuersoꝝ generū nō sūt diuersē differētie. ¶Quinto sic. Intellectuū est differentia hominis ⁊ etiaꝫ angeli: ⁊ tamē homo et angelus non continent̄ sub eodē genere: sed sub diuersis: quia homo continetur sub corpore: et angelus ē sub stātia incorporea: ergo diuersoꝝ generū est eadē differētia.

Ad primū istoꝝ dicitur: q̄ ibi non arguitur per regulam: quia in hac propositiōe: homo est species: non est predicatio essentialis: quia intentiones secunde non predicantur de primis essentialiter: sed accidentaliter solum eo q̄ dicunt respectus accidentales qui accidunt rebus prime intētionis. ⁊ eodem modo diceretur de ista: homo est substantia: substantia est genus: ergo homo est genus: ⁊ sic de alijs.

Ad secundū dicitur q̄ albū in predicato prime propositionis: ⁊ in subiecto secunde differenter tenetur. quia in prima albū tenetur cōtractū ad subiectū secundū q̄ dicit totū esse eius. In secunda vero tenetur sub propria ratione eius ⁊ non in quantū dicit esse per respectū ad suū subiectū: ideo in illa secunda propositione non predicat aliq̄d de p̄dicato prime formaliter accepto: sicut tenebatur in prima. ideo nō arguitur per primā regulā: sed cōmittitur fallacia accidentis. Ad tertiū dicitur: q̄ corpus non est spēs substantie ⁊ quātitatis capiēdo corpus vniuoce: sz capiēdo equiuoce tantū. q̄ prout corpus ē substātia que potest suscipere tres dimensiones est spēs substantie: ⁊ secūdū q̄ importat actu illā dimensionē. s. longitudinē: latitudinē ⁊ profunditatē est species quātitatis ⁊ si tenetur equiuoce nō ē vna spēs sed diuerse. Ad quartū dicitur: q̄ rōnale non ē eadem differētia ut est differentia animalis ⁊ scientie: q̄ non tenetur vniuoce sed equiuoce. q̄ secundū q̄ dicit formam qua possumus vti rōne ē differētia animalis: ⁊ sc̄om q̄ dicit sciētiā q̄ est de ente rationis est differentia scie. Ad q̄ntū dr̄: q̄ intellectiuū nō repit̄ equalr̄ in hoīe ⁊ in āgelo. nec sūt itellectꝰ hois ⁊ āgeli i eq̄li gradu pfectiōis: cū itellectꝰ āgeli sit pfectior eēntialr̄ intellectu hois: ⁊ iō itellectiuū dr̄ ō ipsis analogice ⁊ non vniuoce: iō nō est differētia eadē.

¶Capitulum de predicamētis.

Oꝝ que secūdū nullā complexionē dicūtur. Singulū aut significat substātiā aut quātitatē aut qualitatē: aut ad aliquid: aut ubi: aut q̄n: aut situm esse siue positionē: aut habere siue habit⁹: aut facere siue agere: aut pati. Est autē substātia ut exēplariter dicatur: ut homo equus: q̄ntitas ut bicubitū tricubitū: qualitas ut albedo nigredo: ad aliquid ut duplū triplū. vbi vero ut in loco. quādo aūt ut heri cras. situs ut iacere sedere. habitus ut calciatum esse: armatū esse: facere ut secare vrere. pati ut secari vri.

¶Postq̄z auctor determinauit de antepredicamentis q̄ necessario requirunt̄ ad cognitionē predicamentoꝝ. Hic consequēter incipit determinare de predicamentis. et quia cognitio generalis ⁊ confusa precedit in nobis cognitionē specialē ⁊ distinctā: ideo determinat de ipsis in generali prius q̄z in speciali premittens talē diuisionē. Eoꝝ que dicuntur sm̄ nullā cōplexionē. i. vnū q̄ōq̄z dicibiliū incōplexoꝝ singulū aut significat substātiā aut q̄ntitatē aut qualitatē aut ad aliq̄d: ⁊ sic de alijs. ⁊ de q̄libet istoꝝ satis patēt exēpla in textu: vñ pz q̄ ista diuisio nō ē vnū anpredicamentū. q̄ nō p̄cedit determinationē predicamētoꝝ. Sz determinat de predicamētis in generali distinguēdo ipa ⁊ exēplificādo de quolibet ipsoꝝ. ¶Primo sciendū: q̄ dicibile incōplexum accipitur dupliciter. vno modo pro oī illo q̄ significatur per vnā vocē incōplexā: ut capitur in p̄ma diuisione antep̄ dicamētali: isto mō non capitur hic q̄ multa dicibilia hoc modo incōplexa sunt q̄ nō ponunt̄ in aliq̄ predicamēto ut chymera ⁊ multa alia entia rōnis. Alio mō capitur spāliter solū pro dicibili incōplexo ordinabile in genere: ⁊ hoc modo sumitur dicibile in ista diuisiōe sm̄ q̄ significat substantiā quātitatē ⁊c. ⁊ per hoc q̄ dicit significat: vat intelligere q̄ hic nō cōsiderant̄ res sub rōne entis: nec hō ordinatur in predicamētis. Sed cōsiderant̄ ille voces per quas res significantur: ⁊ sub tali cōsideratiōe ordinantur res in predicamēto. Secūdo sciēdū ē: q̄ ad hoc q̄ aliq̄d sit ordinabile in genere quattuor ꝓditiones req̄runtur. ¶Prima ē: q̄ tale dicibile sit vnū formaliter ⁊ virtualiter. q̄ si eēt equiuoce cū: essent plura dicibilia: ⁊ posset ordinari in diuersis ordinib⁹ siue in diūsis p̄dicamētis: ⁊ ꝓpter hoc eq̄uoca ut eq̄uoca sūt nō ordinant̄ in p̄dicamēto. Secūda cōditio ē: q̄ tale dicibile sit incōplexū. q̄ si eēt cōplexū sm̄ diuersas ptes eius eēt in diuersis predicamētis vel in diuersis locis eiusdē ordinis: sicut patet de diffinitiōe. genꝰ eni ponitur in recta linea. differētia vero in linea laterali. ⁊ ꝓpter hāc rōnem cōplexa nō ponunt̄ in genere sm̄ se ut cōplexa sunt: sed sm̄ sua ptes solū vel in quātū sumunt̄ pro vno incōplexo. Tertia conditio est q̄ tale dicibile sit ens reale: ⁊ q̄ hēat ordinē certū in rebus: ⁊ propter hoc entia rationis: ut chymera ⁊ hircocerus ⁊ similia non ponunt̄ in predicamētis. Quarta conditio est: q̄ tale dicibile sit vniuersale vel particulare: quia ordinatio sc̄om sub ⁊ supra fit secundū rōnes vniuersalis vel particularis: sic q̄ particulare ponitur sub: ⁊ vniuersale supra. ⁊ propter hoc deus non ponitur in predicamento. nō enī est vniuersalis: q̄ nō p̄nt esse plures dij: nec ꝓticularis cū non habeat aliquid superi⁹ vniuocū: ⁊ per hoc patet q̄ id q̄ diuiditur in p̄ma diuisione est dicibile incōplexū ordinabile in genere. Tertio sciēdū q̄ huiꝰ diuisionis sic habetur sufficiētia. q̄ omne dicibile ordinabile in genere vel dicit ens per se vel in alio: si primū sic est substantia: si sc̄om hoc est duplicr̄: vel est ens absolutū vel respectiuū. si absolutū hoc est duplr̄ vel cōsequitur substantiā ḡra materie ⁊ sic ē quātitas. vel ḡra forme sic est qualitas. si respectiuū hoc est duplr̄ vel sumitur a respectu substantie ad aliq̄d extrinsecū vel a respectu alicuiꝰ extrinseci ad substātiā: si primū hoc est dupliciter vel dicit respectū ptiū substātie ad suum totū ⁊ ad locū ⁊ sic est situs. vel dicit respectū simplicē substātie ad aliq̄d extrinsecū: ⁊ hoc ē tripliciter: q̄z vel ozit a forma ⁊ sic est actio: vel oritur a materia ⁊ sic ē passio: vel a toto cōpositō ⁊ sic est ad aliq̄d. Si vero dicat respectū extrinseci ad substātiā hoc ē dupliciter: vel tale extrinsecū est adiacēs et applicatū simul ⁊ sic ē habitus: vel adiacēs tantū ⁊ hoc est dupliciter: vel adiacet rei in motu ⁊ sic est q̄n: vl in q̄te ⁊ sic est vbi ⁊ per hoc habetur q̄ tm̄ decē sunt predicamēta. ¶Quarto sciendū: q̄ p̄dicamētū ē genꝰ generalissimū respectu alicuiꝰ coordinatiōis: vel est ipsa tota coordinatio: ⁊ dr̄ predicamentū de predicari ⁊ metior metiris: q̄z est mēsura oīm alioꝝ que sunt in tali genere: vel etiā q̄z in se vel sub se colligit ola p̄dicata eiusdē generis: ⁊ sicut pz in diffinitiōe predicamēti p̄dicamentū pōt accipi dupliciter: ⁊ vtroq̄z mō tm̄ decē sunt p̄dicamenta. q̄ si sumat̄ primo mō pro genere generalissimo tm̄ decē sunt genera generalissima: ⁊ q̄ coordinationes p̄dicamētales distinguntur per generalissima q̄ sunt p̄ma p̄ncipia formalia illarū coordinationū. igit̄ si sc̄o mō sumat̄ p̄ tota coordinatione erūt decē predicamenta solū. Sz ꝓtra p̄dicta arguitur. ¶Primo sic ens est dicibile ⁊ incōplexū ⁊ sit̄r res aliq̄d vnū verū bonum que sunt trāscēdētia ⁊ tm̄ non ponunt̄ in aliq̄ predicamēto cū ens sit cōmunius q̄libet predicamento ergo ista diuisio nō valet. Secundo sic: deus est in predicamento ⁊ tm̄ nō est in aliq̄ istoꝝ: ergo diuisio mala: antecedēs patet quia oē particulare dicibile incōplexū ponit̄ in p̄dicamento: sed deus est quoddā pticulare cū sit vnū ens in numero: sed vnū in numero ⁊ pticulare idē sunt ergo. Tertio sic. genus et species sunt dicibilia incōplexa ⁊ tamen nō ponūtur in aliquo istoꝝ predicamentoꝝ igitur. ¶Quarto sic:

isti termini incomplexi propositio ꝛ oratio sunt dicibilia in cõplexa et ordinabilia in genere quia propositio est species respectu orationis ꝛ tamen non sunt in aliq̃ istoꝝ predicamentoꝝ. ¶Quinto sic: materia est dicibile incõplexum et ens reale ꝛ sibi cõueniunt condiciones ordinabiliũ ꝛ tamẽ non ponit̃ in aliquo istoꝝ ergo nõ sufficienter enumerantur hic predicamenta. Ad primũ istoꝝ dicitur: q̃ ly ens ex parte vocis sit vnũ dicibile quodãmodo: tamen ex parte significatoꝝ eius non est vnũ dicibile sed multa dicibilia: qꝝ ipsum acceptũ in cõmuni non est vniuocũ igitur non ponitur in aliquo vno predicamento sed secũdum diuersa significata eius ponitur in diuersis predicamentis: similiter dicendũ est de alijs trãscendentibus. Ad secundũ dicit: q̃ licet deus sit vnus in numero quia est indiuisibilis: non est tamen quoddã particulare quia particulare dicit partẽ alicuius totius: deus aũt sub nullo toto cõtinetur: ꝛ ly vnũ in numero ꝛ particulare in aliquo sunt idẽ realiter tamen non sunt idẽ formaliter sed differunt ratione ut dictũ est.

Ad tertiũ dicitur q̃ licet genus ꝛ species de materiali significato eoꝝ dicant ens reale aliquod: tamen quantũ ad sua formalia significata importat entia rationis a quibus sumuntur intẽtiones secunde: ꝛ illi respectus non sunt ẽtia realia: ideo genus ꝛ species non ponunt̃ per se in predicamento. Ad quartũ dicitur: q̃ licet isti termini propositio ꝛ oratio ex parte vocis sint dicibilia incõplexa tamen ex parte significatoꝝ sunt dicibilia cõplexa: ꝛ quia hic non cõsiderantur voces tantũ sed capiuntur voces pro rebus significatis: ideo propositio et oro ꝛ alia que important dicibilia complexa non sunt in predicamento: ideo male ponit Buridanus vndecimũ predicamentũ. ſ. signi ad reponendum omnia ista signa vel entia rationis. Ad quintũ dicitur: q̃ licet materia sit ens reale reductiue ꝛ per modũ p̃ncipij: nõ tñ ẽ ens cõpletũ: ideo per se nõ ponit̃ in p̃dicamento: ſz bene ponitur reductiue in predicamẽto substãtie: et p̃ modũ p̃ncipij substantie corporee eo modo q̃ ipa est ens.

¶Capitulum de substãtia.

Dꝫs habitis dicẽdum est de vnoquoq; ipsoꝝ p̃dicamẽtoꝝ. ꝛ prius de substãtia cũ sit prior alijs predicamẽtis. Substãtia diuidit̃ per primã substãtiã ꝛ scõam. Substãtia aũt prima ẽ: q̃ proprie et principaliter ꝛ maxime substare dicitur. Siue prima substantia est que neq; de subiecto dr̃ neq; in subiecto ẽ: ut aliq̃s homo ꝛ aliquis equus.

¶Postq̃ auctor determinauit de decẽ p̃dicamentis in generali. ¶Hic consequẽter determinat de ipsis in speciali: ꝛ q̃ substãtia est prior accidentib⁹ nãa diffinitione ꝛ tẽpore: ꝛ ẽ causa omniũ accidentiũ in triplici genere cause ſcz efficientis materialis ꝛ finalis: ꝛ causa naturaliter precedit suũ effectũ. ideo prius auctor determinat de substãtia q̃: de accidẽtib⁹: ipsam p̃mo diuidens per primã ꝛ secundã substantiã. Cuius diuisionis sic habetur sufficientia. quia omnis substantia vel per se primo subsłat accidentibus ut substantia particularis: ꝛ sic est substantia prima. vel secũdario subsłat accidẽtibus ut substãtia vlis: et sic ẽ secũda substãtia. ꝛ per hoc ps̃ q̃ nõ sunt ponẽde tres aut q̃ttuoꝝ substantie: ſz solũ due. ſ. p̃ma ꝛ scõa: eo q̃ ois substãtia vel ẽ pticularis vl̃ vlis ſz oẽs vles substãtie secũdo subsłãt accidẽtib⁹ per hoc q̃ sũt in p̃mis: pticulares ũo primo ꝛ per se subsłãt. ¶Primo sciendũ q̃ substantia tripliciter accipitur. ¶Uno modo ut est prima ꝛ perfectior pars entis: ꝛ sic est de consideratiõe methaphisici. Secũdo modo ut est genus ꝛ principiũ primum omniũ substantiarũ: ad quod omnes alie reducuntur. Tertio modo accipitur ut est primũ subiectũ omniũ accidentium: ꝛ istis duob⁹ modis cõsideratur a logico. principalius tamen ut est subiectũ accidentiũ q̃ distinguntur inter se secundũ diuersos modos predicandi de prima substantia. ¶Hic conuenienter diuiditur per primã et secundã in quantũ est subiectũ accidentiũ ꝛ diuersimode de subsłat ipsis q̃z diuideretur sub ratione generis in suas species. Secundo sciẽdũ: q̃ nomen substantie a duob⁹ sumitur. ¶Primo modo a per se essendo: ꝛ sic sumitur a proprio esse substãtie: qđ est esse per se ꝛ absolutũ: ꝛ hoc modo substãtia vniuoce dicitur de omnibus substantijs: et est genus ipsarũ. Alio modo sumitur a subsłãdo: ꝛ sic sumitur ab esse respectiuo substantie quo est in potentia ad subsłandũ accidentib⁹. ꝛ isto modo substantia prius dicitur de substantijs particularibus que principaliter subsłant accidentibus q̃z de substantijs vniuersalibus que secundario subsłant: et quia hic diuiditur substãtia in q̃tũ habet subsłare accidentibus: ꝛ ut sic per prius dicitur de primis substantijs q̃z de secundis: ideo ista diuisio est diuisio analogi in sua analogata. ꝛ hinc est q̃ per prius substantia diuiditur q̃z diffinitur: quia equiuocum prius est diuidendũ q̃z diffiniendum. Tertio sciendũ. q̃ substantia prima vno modo sic diffinitur. ¶Prima substantia est que proprie et principaliter ꝛ maxime subsłare dicitur. in qua diffinitione per illud relatiuũ que subintelligitur substantia loco generis diffiniti: ꝛ ponitur prope ad differentiam accidentiũ in quibus licet vnũ aliquo modo subsłet alteri sicut superficies albedini. tamen hoc non ẽ proprie ꝛ tanq̃z subiectũ principale et per se subsistens sicut prima substantia. deinde ponitur p̃ncipaliter ad differẽtiã secundarũ substantiarũ que minus p̃ncipaliꝝ ꝛ secundario subsłant accidẽtibus. Tertio ponitur maxime ad differentiã specierũ de genere substãtie que magis principaliter vident subsłare q̃z genera: ſz adhuc p̃ma substãtia plibus subsłat q̃z illa species: qꝝ q̃buscũq; subsłat spẽs subsłat individuũ ꝛ vltra hoc ipsi specaei. ꝛ ponitur subsłare ad explanandũ esse substantie q̃ est susceptiua accidentiũ. ¶Quarto sciendum: q̃ aliter diffinit̃ prima substantia que est que nec in subiecto ẽ nec de subiecto dicit̃ ut aliquis hõ aliquis equus: in qua diffinitione subintelligitur genus diffiniti. ſ. substãtia. Deinde dr̃ que nec est in subiecto ad differentiã accidentiũ que sunt in subiecto. deinde ponitur nec de subiecto dicitur ad differentiã secundarũ substãtiarũ q̃ ly non sunt in subiecto tñ de subiecto dicunt̃. ¶Prima. n. substãtia habet q̃ sit substantia ꝛ q̃ sit prima: in q̃tũ ens substantia cõuenit cũ secũdis substantijs ꝛ sibi cõuenit nõ esse in subiecto: qꝝ hoc ẽ cõmune oĩ substantie. sed in q̃tũ prima ẽ nõ habet inferiora sub se nec dr̃ de subiecto: ꝛ per hoc differt a secũdis substãtijs: ꝛ in ista diffinitiõe explificat̃ per individuũ vagũ ut aliq̃s homo aliquis equus magis q̃z per individuũ determinatũ eo q̃ individua determinata ut determinata sunt per cõditiões individuantis sunt ab arte relin quẽda: ꝛ per hoc patet diuisio substãtie ꝛ diffinitiones p̃mi mẽbri eiꝰ. Sꝫ cõtra p̃dicta argu. p̃mo: vbi est eq̃litas ibi nõ est p̃mũ ꝛ scõm. ſz substãtia equalr̃ dr̃ de ambabus substantijs cũ sit genus ipsarũ: ergo male hic diuiditur per primã ꝛ secundã. Secũdo sic: vnũ mẽbrũ huiꝰ diuisiõis predicatur de alio: qꝝ scõa predicat̃ de p̃ma: ergo prima ꝛ secũda nõ opponunt̃ ergo ista diuisio non datur per opposita.

Tertio sic. materia prima principalr̃ subsłat q̃ subsłat: forme substãtiali ꝛ p̃ma substãtia solũ subsłat accidẽtib⁹ ꝛ tñ nõ ẽ prima substãtia ergo illa diffinitio conuenit alijs a diffinito. ¶Quarto sic: omnis passio que realiter puenit plurib⁹ individuis puenit ipsis realr̃ rõne alicuiꝰ cõis in q̃ cõuenit: ſz subsłare est passio cõmunis omnibus substantijs primis: ergo conuenit ipsis ratione alicuius superioris ipsarũ: ſz tale superius nõ ẽ nisi secũda substantia: ergo subsłare per prius cõuenit scõe substãtie ꝛ principalius q̃: prime. ¶Quinto sic: diffinitio prime substantie solũ dat̃ per negationẽ: ergo nõ sufficiẽter naturã diffiniti explicat: ergo non ẽ sufficiẽs. Ad p̃mũ dicit̃: q̃ licet substantia ut dicitur a per se essendo dicat̃ equaliter de oib⁹ substantijs ꝛ vniuoce: tñ nõ ut dicit̃ a subsłãdo ꝛ isto modo diuiditur hic.

Ad secundū dr̄:q licet ſcōa ſubſtātia ⁊ prima ſecundū id quod ſunt non opponātur ⁊ ſecunda predicetur de prima:tn̄ ſm rōnem primi ⁊ ſcōi opponūtur ⁊ ſic ſunt membra diuiſiōis. Ad tertiū dr̄:q lz materia prima ꝓprie ⁊ pn̄cipaliꝫ ſubſtet reſpectu formę ſubſtātialis:nō tn̄ reſpectu accidentiū:lz totū cōpoſitū principaliꝫ ſubſtat accidētibus et materia ⁊ forma nō ſubſtant ipſis niſi ex conſequēti in quātum ſunt in toto cōpoſito:⁊ de tali ſubſtare accidentib⁹ ſolum intelligitur in iſta diffinitiōe. Ad q̄rtū dicitur:q lz ſubſtare per prius cōueniat ſcōe ſubſtāne.ſ.ſubſtātie in cōmuni ſicut cauſe ⁊ forme a qua prouenit talis paſſio: non tn̄ ſibi primo ꝓuenit tāq̄z ſubiecto:lz iſtud per prius conueniat prime ſubſtātie q̄ eſt ens ſeu ſubiectū cōpletū ſeu ſubſiſtēs per hoc q̄ nō ē in alio ⁊ q̄ eſt vltima. Ad quintū dr̄:q in ſcōa diffinitiōe prime ſubſtātie lz ponantur due negatiōes tn̄ ponunt̄ ad explicādū aliquā affirmationem:ibi enī explicat̄ q̄ prima ſubſtātia ē prima in ſubſtādo ꝙ hoc q̄ nō eſt in alio:⁊ q̄ ē vltima in p̄dicando per hoc q̄ non dicitur de ſubiecto ideſt de inferiori.et etiam prima pars diffinitionis eſt affirmatiua.

¶ Secunde ſubſtātie ſunt ſpēs in quib⁹ ſunt prime ſubſtātie:⁊ harū ſpērū genera ut hō ⁊ aial. Eſt enim aliquis hō in hoīe vno genere eēndi.i.in vniuerſali.ſ.qui hō eſt ſpēs ſicut hō in aiali q̄ ē genus. Jndiuidua ſubſtātie dicūtur prime ſubſtantie q⁊ primo ſubſtāt alijs. genera vero ⁊ ſpecies eorū dicuntur ſecūde ſubſtātie: q⁊ ſecundo ſubſtant. Aliquis autē homo dicitur grām̄aticus ⁊ currens:⁊ ita homo dicitur grām̄aticus ⁊ currēs ⁊ aial ⁊ ſubſtātia. Jtē ea q̄ dicuntur de ſubiecto omnia predicant̄ noīe de rōne:ut homo de ſorte. Eorū vero que ſunt in ſubiecto ut in pluribus inuenit̄: quorū neq̄z nomē de ſubiecto neq̄z rō predicat̄ ut hec albedo: ⁊ hoc albū. Jn aliquib⁹ aūt nomē nihil prohibet predicari aliq̄n de ſubiecto:rōne vero impoſſibile ē:ut albū de ſubiecto p̄dicat. rō vero albi nunq̄z de ſubiecto p̄dicatur.

Poſtq̄z auctor ſupius determinauit de ꝑmo mēbro diuiſiōis ſubſtātie.ſ.de primis ſubſtātijs. Hic ꝓſequenter determinat de ſcōo mēbro.ſ.de ſecūdis ſubſtātijs dicēs: q⁊ ſecūde ſubſtātie ſunt vtia vt genera ⁊ ſpēs in q̄b⁹ ſunt prime ſubſtātie.⁊ dicunt̄ ſubſtātie vtes ſecūde:eo q⁊ tales ſubſtātie ſecūdario ſubſtāt accidētib⁹ nō primo ⁊ per ſe ſicut ſubſtātie ꝓticulares. Cui⁹ rō ē:q⁊ accūs fluit imediate a principijs iduidui:⁊ ſubſtātie vtes nō includūt p̄ncipia indiuidui iō nō primo ſubſtāt accidētib⁹:lz ſolū ex cōſequēti in q̄tuz hūt eē in primis ſubſtātijs. Primo ſciēdū q⁊ ſubſtantie vtes dupliciter ꝓſiderant̄. vno mō q̄tū ad eē eēntie iparū ⁊ q̄tū ad hoc q̄ ē per ſe eē:⁊ hoc modo ſunt priores ſubſtātijs ꝓticularib⁹:eo q⁊ ſunt cauſe formales iparū ipſis dātes eē nomē ⁊ rōnez. Alio mō ꝓſiderant̄ ſm eē exiſtētie:⁊ quātū ad hoc q⁊ ē ſubſtare accidētib⁹:⁊ hoc mō ſubſtātie ꝓticulares p̄cedūt vtes.cui⁹ rō ē q⁊ ſubſtātie vtes nō hūt eē exiſtētie nec ſubſtare accidētib⁹ niſi ex ꝓſequēti ⁊ ſm eē q̄ hūt i primis ſubſtātijs.⁊ iō ſubſtātie vtes q̄tū ad exiſtere et ſubſtare accidētib⁹ dicunt̄ ſcōe ſubſtātie. Scōo ſciēdū:q⁊ ſecūde ſubſtātie diūſimode ſunt in p̄mis ⁊ prime i ſcōis.p̄me enī ſunt in ſcōis virtualiť ⁊ potētialiť tn̄:ſicut ꝑs totiꝰ vniuerſaľ eſt in toto vli:⁊ inferiꝰ in ſuo ſuperiori.lz ſcōe ſubſtantie ſunt in primis actu ⁊ intellectu:q⁊ ſunt de intellectu ⁊ eſſentia primarū ſubſtātiarū ⁊ ſolū hūt eē exiſtētie in primis ſubſtātijs.nō tn̄ capiūt illud eē exiſtētie a primis ſubſtātijs lz in genere cauſe efficiētis ⁊ finalis cauſant̄ a cauſis extrinſecis ſicut a prima cauſa ⁊ a natura. ſed in genere cauſe formalis hūt a ſeipſis ſicut ſunt forme quedaz ⁊ non habent ipſuz ab alia cauſa formali:⁊ i genere cauſe materialis quodāmodo: ⁊ ſecundum quid accipiūt eſſe a primis que ſunt materia in qua reſpectu ipſarum ſecundarū ſubſtantiarū.

Tertio ſciendū:q⁊ ea que dicuntur de ſubiecto.ſ.ſuperiora aliquoꝫ inferioꝫ ⁊ ea que ſunt in ſubiecto ſcilicet accidētia diuerſimode p̄dicantur de ſuis ſubijcibilibus: quia ſuperiora predicant̄ de ſuis inferioꝛib⁹ nomie ⁊ rōne. ⁊ cauſa eſt q⁊ illud dr̄ predicari ſm nomen cuius nomen de aliquo p̄dicatur ſeu verificatur:⁊ illud dr̄ p̄dicari rōne cui⁹ diffinitio vel eſſentia includit̄ eēntialiť in inferioꝛi:ſed omne ſuperius ſm nomē cui verificat̄ de inferiori ⁊ includitur eēntialiť in diffinitiōe ſui inferioris:⁊ etiā diffinitio eius cōuenit ſuo inferioꝛi:ideo omne ſupius eſſentiale predicat̄ nomie ⁊ rōe de ſuis inferioꝛib⁹:⁊ ſic predicatur vnuocē: lz accidētia aliq̄ nec noīe nec rōne de ſubiecto p̄dicant̄ ut albedo ⁊ nigredo. Alia ūo noīe p̄dicant̄:lz nō rōne ſicut albū vl nigrū ⁊ ſic ſolū p̄dicant̄ denoīatiue de ſuis ſubiectis. Quarto ſciēdū q⁊ duplex ē accidēs quia quoddam eſt accidēs abſtractum q̄ ꝓportat formā accidētalē ſm ſe ⁊ nō ſecūdū inherē tiā ei⁹ ad ſubiectū ut albedo.⁊ tale accidens nullo modo de ſubiecto p̄dicat̄:q⁊ oē illud q̄ de alio predicatur debēt dicere totū eē eius:ſed accidēs abſtractū nō dicit totū eſſe ſui ſubiecti ſed importat̄ cū preciſione ſubiecti ⁊ ſine inherentia ad ipm:iō nō p̄dicatur de ſubiecto nec noīe nec rōne. Aliud ē accidens cōcretum q̄ ꝓportat formā cū inherētia ad ſubiectū:⁊ tale de ſubiecto predicat̄ noīe ſz nō rōne. Cui⁹cā eſt:q⁊ p̄dicari rōne eſt eēntialiť includi in rōne alterius:modo accidēs cōcretū non predicat̄ eēntialiter de ſuo ſubiecto:nec includit̄ eēntialiter in rōne ſui ſubiecti:iō non predicat̄ de ipſo ſm rōnē ⁊ per hoc cognoſcit̄ dīa ſecūdarū ſubſtātiarū ⁊ accidētiū reſpectu prime ſubſtātie:ſecunde enī ſubſtātie predicant̄ de ipis vnuocē:accidētia ūo denoīatiue tn̄ per hoc etiā cognoſci pōt q̄d eſt eſſe in ſubiecto ⁊ q̄d dici de ſubiecto q̄ in diffinitiōe prime ſubſtantie ponuntur.

Cōtra predicta arg.ꝑmo ſic:ſubſtātie ſcōe ſubſtāt ſecūdario accidētib⁹:lz ſubſtātie vtes nō ſubſtāt accidentibus cū accidēs ſolū i induiduis ſit ⁊ ſolū fluat a principijs indiuidui:ergo ſubſtātie vtes non ſunt ſecūde ſubſtātie. Secūdo ſic:ſubſtātie vtes ſunt priores ꝓticularib⁹ ⁊ per prius ꝓuenit eis rō ſubſtātie.ſ.per ſe eē q̄z induiduis ergo ſubſtātie vtes debēt dici prime ⁊ nō ꝓticulares. Tertio ſic:gen⁹ generaliſſimū dr̄ de ſubiecto. ſ. de ſuis inferioꝛib⁹ ⁊ tn̄ non predicat̄ rōne q⁊ nō hz diffinitionē ergo nō oē ſupius predicatur noīe ⁊ rōne de inferiori. Quarto ſic: oīs forma dās eē alteri dat etiā nomē ſibi ⁊ predicatur noīe de ipo: lz accidēs abſtractū ē forma dās eē ſuo ſubiecto. ergo ſm nomē de ſubiecto p̄dicat̄. Quinto ſic: de q̄cūq̄z predicatur diffinitū predicatur ⁊ diffinitio:ergo ſi accidēs cōcretū predicat̄ de ſubiecto:ergo ⁊ diffinitio ei⁹:⁊ per cōſequēs predicatur noīe ⁊ rōne ſit. Ad ꝑmū iſtoꝝ dicitur: q⁊ lz ſubſtātie vtes nō primo ⁊ per ſe ſubſtēt accidētib⁹. tn̄ ſubſtāt ſecūdario ut ſunt in primis ſubſtātijs ⁊ accidēs conueniens primis ſubſtātijs:etiā cōuenit ex conſequenti ſecundis ſubſtātijs que ſunt in primis.ut quia ſortes eſt albus ex conſequēti homo dicitur albus ⁊ animal ⁊ ſubſtātia. Ad ſecūdū dr̄ q⁊ lz ſubſtātie vtes ſunt priores primis quātuz ad eſſe eſſentie ⁊ quātū ad eſſe per ſe:tn̄ ſunt poſteriores quantū ad actū ſubſtādi accidētib⁹. Ad tertiū dicitur: q⁊ lz genus generaliſſimū non habeat ꝓpriā diffinitionē q̄ditatiuam qua predicetur de ſuis inferioꝛib⁹:tn̄ includitur eēntialiter in rōne ſuoꝝ inferioꝝ.et etiā diffinitio notificās eſſentiam eius conuenit ipſis:ideo predicatur nomie ⁊ ratione de ſuis inferioꝛibus. Ad quartum dicitur:q⁊ licet omnis forma deſignata per modū totius det nomen ſuo ſubiecto et

predicetur nomine de ipso non tamen forma designata per modū partis: cū illa non dicat totū esse subiecti: modo accidēs abstractū designatur per modū partis. Ad quintū dicitur: q licet diffinitio accidētis cōcreti predicetur de suo subiecto denominatiue sicut ipm accidēs: non tū predicat essentialiter: ideo non predicatur rōne. diffinitio enī debet conuertibiliter ⁊ essentialiter inesse.

¶ Ité secundarū substātiarū magis substantia est species q̄z genus: quia species est propinquior prime substātie q̄z gen⁹: et etiam q̄ pluribus substat. quibuscūq; enī substat gen⁹: eisdē substat spēs et etiā ipsi generi. sed species specialissima eq̄liter sunt substātie: ut hō equ⁹ ⁊ cōsimilia.

¶ Postq̄z auctor determinauit de primis substātijs ⁊ secūdis secundū seipsas diffiniendo ⁊ comparando etiam eas ad inuicem. hic consequenter cōparat secūdas inter se dicēs q secundarū substantiarū magis spēs est substantia q̄z genus. Cuius auctor duas assignat rationes. Prima ē: quia secundarū substantiarū illa est magis substantia q̄ ē propinquior prime substātie: cū in omni analogia illud quod est propinquius primo ⁊ magis ptcipat rationē analogi. sed spēs est propinquior prime substātie q̄z genus: q̄ ordinat inter primā substātiā ⁊ suū genus: ergo spēs est magis substantia q̄z genus. Secūda ratio est: quia secundarū substantiarum illa est magis substātia que pluribus substat ſm diuersos modos substādi. sed spēs pluribus substat q̄z genus quia substat accidentibus generis: ⁊ cum hoc substat ipsi generi: ⁊ sic substat ut subiectū accidentibus: et generi ut inferius superiori: ideo species est magis substantia q̄z genus.

¶ Primo sciendū q substantia ut visum est dupliciter cōsideratur. vno modo quantū ad suū proprium esse: quod est per se eē: ⁊ sic sumitur a per se essendo. ⁊ sic vna substantia nunq̄z dicitur magis vel minus substantia q̄z alia. Secundo modo quantum ad esse accidentale quo est in potentia ad substandū alteri: ⁊ hoc modo vna substantia potest esse magis substantia q̄z altera. sed quia tale eē scilicet in potentia ad substandū alteri non est proprium substantie: sed subsequitur suum proprium eē: ideo ipsa in proprio suo eē non intenditur nec remittitur. Ideo propter hoc non debet dici suscipere magis ⁊ minus: sicut etiam dicetur in vna proprietate eius. Secundo sciendū: q speciē eē propinquiorem prime substantie dupliciter intelligi potest. vno modo q sit propinquior prime substantie quantū ad eius esse: et hoc modo ipsa non est propinquior q̄z genus: quia in esse prime substantie genus ⁊ species idem sunt essentialiter et sub actu simul: ideo quātum ad tale eē non dicitur species prime substantie propinquior q̄z genus. Secūdo modo potest intelligi q sit propinquior prime substantie quantum ad modos substandi alijs et hoc modo species est propinq̄ior prime substantie q̄z genus: quia genus habet esse indeterminatū ⁊ confusum. species vero habet eē determinatū per differentiā non secundū numerū: sed secundū speciem prima vero substantia habet eē determinatū secundū numerum: ⁊ sic secundū istum modum essendi species est genere propinquior prime substantie: ⁊ etiam quia species substat accidentibus ⁊ etiam suis superioribus, genus autē in quātum genus non: sed solum substat accidentibus ⁊ non superioribus: iō quantū ad illud quod est substare alijs magis conuenit species cum prima substantia q̄z genus. Tertio sciendū: q omnes species specialissime de genere substantie dicuntur equaliter substantie. Cuius ratio est: quia ille substantie que equaliter appropinquant primis substantijs: ⁊ equaliter habent subijci suis accidentibus sunt eq̄liter substantie. sed omnes tales species specialissime equaliter appropinquant primis substantijs: quia omnes immediate diuisione materiali descendunt ad individua: ⁊ sic species specialissime sunt equaliter substantie. ⁊ licet in analogia membra subordinata inquantum sunt subordinata inequaliter suscipiant rationem analogi: tamen membra nō subordinata int̄ se que solū sunt subordinata vni tertio possunt equaliter suscipere rationē sui superioris. modo species specialissime non sunt subordinate inter se. ideo licet substantia sit quoddam analogū tamen non est inconueniens q species specialissime equalit̄ dicant̄ substantie. Quarto sciendum q omnes prime substantie dicuntur equaliter substantie. vnde sortes non est magis substātia q̄z plato vel econtra. Cuius rō est: q̄ ille equalit̄ dicunt̄ substantie que eque primo substant accidētibus: sz omnes ꝑme substantie eque primo substant accidētibus ergo equaliter debent dici substantie. Et licet qūq; vnū individuū substet plurib⁹ accidentibus q̄z aliud: tū eque primo substant: modo substantia non dicitur magis substātia ꝓpter numerū illorum quibus substat: sz ſm q̄ habet plures modos substandi et perfectiores q̄z alia substantia. Sz cōtra predicta argu. primo sic: ois substātia est ens per se sz genus ⁊ species non sunt entia per se: sz solū habēt eē in alio scz in prima substantia: ergo spēs et genus non sunt substātie: ⁊ sic vnū nō ē magis substātia q̄z aliud. Secūdo sic: genus substat plurib⁹ accidentib⁹ q̄z spēs: q̄ substat oībus accidētibus plurū specierū eius: spēs aūt substat accidentibus vnius speciei: sicut animal substat accidentibus oīm aīalū: homo aūt solum substat accidētibus hominis ergo genus ē magis substantia q̄z species. ⁊ per consequens male dicitur q spēs est magis substantia q̄z genus. Tertio sic: genus per prius convenit prime substātie q̄z species: quia sor. ſm naturā ē ꝑus animal q̄z sit hō: ergo genus est ꝓpinquius ꝑme substantie q̄z spēs ⁊ per consequens male dicitur q species est sibi propinquior. Quarto sic: genus et individuū in hoc conueniūt q̄ vtrūq; est indeterminatū ⁊ quodāmodo infinitum quia individua variantur in infinitū ſm potentiā: ⁊ etiam genus habet de se eē cōfusum: ergo genus magis cōuenit cū prima substantia q̄z species: ergo est sibi ꝓpinqui⁹. Quinto sic: vna species specialissima est pfectior substantia q̄z alia species sicut homo ē pfectior ⁊ prior ceteris speciebus aīalis ergo vna species specialissima ē prior alijs: ⁊ per consequens non sunt equaliter substantie sicut dictū ē. Ad primum dicitur: q licet species ⁊ genus sint in aliquo sicut superius in suo inferiori: non tamen sunt in alio sicut accidēs in subiecto suo: mō illud qō est in alio sicut superius in inferiori potest eē ens per se quando suū inferius ē substantia: quia per vnū ⁊ idem eē sunt inferius ⁊ superius in ipso inferiori. vnde cū substantia dicitur ens per se ibi per se non dicit negationē cuiuslibet cause a qua substātia habeat eē. sed solū dicit negationē alicuius entis completi quod sit causa materialis in qua per cuius existentiaz substantia habeat esse.

Ad secundū dicitur: q licet genus quantū ad numerū accidentiū pluribus substet q̄z species non tamen pluribus substat quātū ad plures modos substandi alijs q̄z species: quia species substat alteri ut subiectū accidentibus ⁊ alteri ut inferius superiori. Ad tertiū dicitur: q licet gen⁹ quātum ad viā generationis prius cōcurrat ad esse prime substantie q̄z species: non tamen ē propinquius prime substātie quātum ad modū eēndi eius: nec etiā quantū ad modū substandi alijs: sed illo modo species est propinquior prime substantie ut dictū est. Ad quartū dicitur: q licet individuū sit indeterminatū q̄z tū ad conditiones accidentales eius que variantur in infinitū: tū quantū adesse substantiale est determinatū: cū illud eē sit tm vnū in numero genus aūt nō est hoc modo determinatū. Ad quintū dicitur: q licet vna species sit perfectior alijs quantū ad gradū perfectionis sue nature ⁊ secundū hoc dicatur prior ⁊ perfectior alijs speciebus tū quantū ad modū substādi suis accidētibus vna non est perfectior alijs: sz hoc modo omnes spēs specialissime de genere substātie dicitur equaliter substātie.

¶ His aūt visis dicēdū ē de cōmunitatibus ⁊ proprietatibus substātie. Cōmune est autē omni substātie in subiecto nō esse

qz eē in ſubiecto ſolū cōuenit accidenti: et hoc patet de primis ſubſtantijs per diffinitionē prime ſubſtantie. de ſecundis autē patet inductione et ſillogiſmo. Inductione ſic: homo non eſt in ſubiecto: equus nō eſt in ſubiecto: neqz animal: ⁊ ſic ō alijs ſecundis ſubſtantijs: ergo nulla ſubſtantia ſecunda eſt in ſubiecto. Sillogiſmo ſic. Nihil eorum que ſunt in ſubiecto predicantur nomine ⁊ ratione: ſed omnis ſecunda ſubſtantia predicatur nomine ⁊ ratione: ergo nulla ſecunda ſubſtātia eſt in ſubiecto. Hoc autē ſcz non eſſe in ſubiecto nō eſt proprīū ſubſtantie: ſz etiā conuenit differentie: ⁊ hoc intelligit de differētijs ſubſtantie. Neqz eſt inſtantia de partib⁹ ſubſtantie que ſunt in ſuo toto: ⁊ ita videntur eſſe in ſubiecto: quia alius eſt modus eēndi iñ: ut accidens in ſubiecto: ⁊ alius ſicut pars in ſuo toto ut prius patuit.

Poſtqz auctor determinauit de ſubſtantia ſm ſe ⁊ quātū ad eſſe ſubſtantiale eius. Hic conſequenter determinat de proprietatibus eius: qz eſſe ſubſtantiale rei debet precedere proprietatē eius cū tale eſſe ſit cauſa illarū ꝓprietatū: ꝑmo ponēs iſtā proprietatē ꝙ cōe eſt omni ſubſtātie in ſubiecto nō eſſe. Et iſt⁹ proprietatis rō eſt: qz nullū ens per ſe ē in ſubiecto per cuius eſſe ſubſtet. qz tunc non eēt ens per ſe ſed ens in alio: vñ eſſe in alio ſolū cōuenit accidentibus ſed omnis ſubſtantia eſt ens per ſe: cum hec ſit diffinitio eius: ideo conuenit oi ſubſtantie in ſubiecto non eſſe. Primo ſciendum: ꝙ per id quod dicitur: cōmune eſt omni ſubſtātie in ſubiecto non eſſe: non intelligit pura negatio: ſz iſta negatio fundatur in affirmatione: ⁊ dat intelligere vnā affirmatiuā. ſ. ꝙ ꝓprīū eſt ſubſtātie eē per ſe ⁊ nō eē in ſubiecto. vnde in tali cē duo ſunt ſm rationē. ſ. eſſe per ſe: qui eſt modus eēndi ſubſtātie. ⁊ negatio modi accidentis: qui modus eſt eē in alio: ⁊ licet eē per ſe nō ſit proprietas ſubſtātie: qz non cōſequit ſuū eē completū: ſed eſt ipſum eē: tamē negatio modi eſſendi accidētis bene ponit proprietas ſubſtātie: qz conſequitur rationē ſubſtantie licet nō diſtinguat realiter a tali eē. ⁊ per hoc patet ꝙ iſta proprietas non cōuenit chymere nec entib⁹ rōnis: qz licet non ſint in ſubiecto: tñ non habent eē quod preſupponitur in iſta proprietate.

Secundo ſciendū: ꝙ iſta proprietas cōuenit tam primis ſubſtantijs qz ſecundis. de primis patet per ſuā diffinitionē ⁊ de ſecundis per inductionē. ⁊ ſillogiſmū in tertu: que probatio ſatis clara eſt. Aliter etiā probatur: quia eē in ſubiecto ut accidens: non eſt eſſe in alio tanqz forma aduenies ſibi poſt eius eē completū. ſed ſecunde ſubſtantie non aduenunt primis poſt eē earum completū: cum ſint cauſe formales dantes eſſe primis ſubſtantijs: ideo ſecunde ſubſtantie non ſunt in ſubiecto. Tertio ſciendum: ꝙ ſubſtantia dupliciter accipitur. vno modo generaliter pro omni illo quod importat naturaz vel eēntiam de genere ſubſtantie: ⁊ hoc modo ſubſtantia cōprehendit omnes ſubſtantias cōpletas ⁊ differentias ſubſtantiales: ⁊ ſi hoc modo ſumatur ſubſtantia ſic iſta proprietas eſt ſubſtantia proprie quarto modo. Alio modo capit ſubſtantia ſpecialiter pro ſubſtātia completa ſolū que eſt ſubſtantia ſecundū rem ⁊ modū ſimul. per hoc quod importat ſubſtantie eēntiaz ⁊ proprīū modū eſſendi eius ⁊ ſic ſubſtantia continet ſubſtantias perfectas q̄ ponuntur in recta linea predicamentali: ⁊ hoc mō hec proprietas eſt propria ſecundo modo ſubſtātie quia cōuenit omni ⁊ non ſoli quia conuenit differentijs ſubſtantie que non ſunt ſubſtantie hoc modo. Quarto ſciēdū: ꝙ licet partes ſubſtantie que ſunt in toto ſuo aliquo modo videantur eē in ſubiecto: que tamen ſunt ſubſtātie ⁊ per hoc aliqua ſubſtātia videatur eē in ſubiecto. tamen ille partes non ſunt in ſuo toto ſicut accidens in ſubiecto quia eſt alius modus eſſendi in quo ptes ſunt in ſuo toto ab illo q̄ accidens eſt in ſubiecto. vnde differunt tripliciter. vno modo quia pars integralis eſt de cōpoſitione ⁊ perfectione totius ⁊ requiritur ad eſſe ei⁹ cōpletū. accidens vero non: ſed conſequit eē cōpletū ſui ſubiecti. Secundo modo differūt quia per ſeparationē ptiū a ſuo toto aliquo modo deſtruitur totū: accidens vero poteſt a ſubiecto ſeparari preter ſubiecti corruptionem. Differunt tertio qz pars integralis poteſt remanere ſeparata a ſuo toto: accidēs vero nō: niſi hoc ſit ſupnaturaliter: quia ſm naturā accidens ſemper eſt in ſubiecto ſubſiſtens: ⁊ per hoc patet prima proprietas ſubſtantie. Contra predicta arguitur: primo ſic: proprium eſt ſubſtantie in ſubiecto non eſſe: ergo male dicitur ꝙ cōmune eſt omni ſubſtantie in ſubiecto non eſſe. Secundo ſic: iſta proprietas non conuenit omni nec ſoli: ergo nullo modo eſt ꝓprietas: antecedēs patet ꝓ prima parte. qz forma ſubſtantialis eſt ſubſtantia q̄ eſt in ſubiecto cū ſit in materia: ⁊ ſcōa pars ꝓbatur: qz antecedēs q̄nqz non eſt in ſubiecto ut in ſacramento altaris vbi accidentia exiſtunt ſine ſubiecto: ergo non eſſe in ſubiecto non cōuenit ſoli ſubſtantie. Tertio ſic: illud quod eſt in ente cōpleto in actu habet eē in ſubiecto ſed ſubſtantie ſcōe ſunt in primis ⁊ prima ſubſtantia eſt ens cōpletū in actu: ergo ſecunda ſubſtātia eſt in ſubiecto. Quarto ſic: omne qualificās aliquid eſt in ſubieco q̄ qualificat: ſz differentia ſubſtātialis qualificat aliq̄d ſcz eſſentiā generis ergo ē in ipſa ut in ſubiecto: ergo male dicitur ꝙ iſta proprietas differentijs conuenit.

Quinto ſic: differētia ſubſtātialis dicit ſubſtantia ergo iſta proprietas non conuenit alijs a ſubſtantia per hoc ꝙ ipſa conuenit ipſi differētie: ⁊ ſic male dicitur in tertu q̄ cōuenit alijs ſcz differentijs. Ad primū iſtoz dicit: ꝙ licet non eſſe in ſubiecto ſit proprīū ſubſtātie in cōmuni ſcz ſm ſe cōſiderate: tñ hoc eſt cōmune ſubſtātie diuiſe ⁊ multiplicate per ſua inferiora. Ad ſcōm dicit: ꝙ licet forma ſubſtantialis adueniat materie tanqz in illo quod recipit ipſam tamen nō aduenit materie poſt ei⁹ eē cōpletū: ſz dat eſſe materie: ideo non eſt in ea ſicut accidēs in ſubiecto. ⁊ ad ſecundam ꝓbationē dicitur ꝙ licet accidens ſupernaturaliter ſit ſine ſubiecto actu hoc eſt ſm actū tñ eſt ſemꝫ in ſubiecto ſecundū aptitudinē: ſz ſubſtantia actu nec aptitudine nunqz eſt in ſubiecto. Ad tertiū dicitur: ꝙ licet ſcōa ſubſtantia ſit in prima ut principiū eius: non tñ aduenit ei poſt eſſe ei⁹ completū: ideo non eſt in ipſa ut accidēs in ſubiecto. Ad quartū dicitur: ꝙ differētia non aduenit generi poſt eſſe ei⁹ cōpletū ſed implet ⁊ perficit ſuū eſſe determinando ipſm ad certā ſpēm. Ad quintū dicitur ꝙ licet differētia ſubſtātie ſit ſubſtantia ſcōm rem quia importat eēntiam ſubſtantie: non tamē ſecundū rem ⁊ modū ſimul: quia non importat eā per modū entis per ſe ſed ſub modo eēndi accidentis ſcilicet qualificantis: ideo non eſt ſubſtantia cōpleta cū nō habeat ſimul eſſentiā ⁊ proprium modum eſſendi.

¶ Itē omnibus ſecūdis ſubſtātijs ⁊ differētijs ſubſtātie cōuenit vniuoce p̄dicari. Hec enī oia predicātur de primis ſubſtātijs noie ⁊ rōne: quare vniuoce p̄dicant. Itē ois prima ſubſtātia ſignificat hoc aliq̄d id eſt indiuiduū ⁊ vnū numero. ſed ſubſtātia ſecunda videtur ſignificare hoc aliquid eo ꝙ eſt in ꝑma ⁊ de eēntia ei⁹: nō tñ

significat hoc aliquid: ſz potius significat aliq̃d cõe. nõ eni q̃ ſignificat̃ per ſubſtãtiã ẽ vnũ: ſicut ẽ illõ q̃ ſignificat̃ ꝑ ꝑmã.

¶Poſtq̃z auctor poſuit primam proprietatẽ ſubſtantie. Hic conſequẽter ponit ſecundã dicẽs: q̃ oĩbus ſecũdis ſubſtantijs et differẽtijs earũ cõuenit vniuoce ꝑdicari de ꝑmis. Cuius rõ eſt: q̃ vniuoce predicari eſt ꝑdicari vno nomĩe ⁊ vna rõne. ſz oẽs ſecũde ſubſtãtie ⁊ differentie earũ vno noĩe ⁊ vna rõne predicantur de primis ſubſtãtijs ⁊ includuntur eẽntialiꝫ in rõnib⁹ primarũ: rõ oĩbus ſecũdis ſubſtantijs et differẽtijs earũ cõuenit vniuoce ꝑdicari de primis. ⁊ dr̃ notanter de ꝑmis ſubſtãtijs ad differentiã accidentiũ vltimũ: q̃ licet ꝑdicent̃ vniuoce de ſuis inferioꝛib⁹: tñ de primis ſubſtantijs ꝑdicant̃ denoĩatiue ſolũ ⁊ nõ vniuoce. ¶Primo ſciendũ: q̃ predicari vniuoce triplicit̃ accipit̃. vno mõ cõiter pro omni illo q̃ ẽm vnũ ſignificatũ ꝑdicat̃ de pluribus ⁊ ſic cõtinet ſub ſe denoĩatiue predicari: ⁊ hoc modo accẽs vniuoce predicat̃ de multis ꝑmis ſubſtãtijs: ut albũ de ſorte ⁊ platone predicat̃ ẽm vnũ ſignificatũ. Alio modo capitur mi⁹ cõiter pro illo ſolo q̃ predicat̃ vno nomĩe ⁊ vna rõne de multis ſiue ſit rõne q̃dditatiua ſiue deſcriptiua: et ſic ꝓpriũ tñmodo ꝑdicat̃ vniuoce de ꝑmis ſubſtantijs: ut dictũ eſt in predicabilib⁹: q̃ proprium vniuoce predicat̃ ỏ in diuiduis ſpẽi. Tertio mõ ſumitur ꝓpr̃e ut ſolũ cõuenit illi q̃ ẽm vnũ ſignificatũ ꝑdicat̃ q̃ ineſt eẽntialr̃ ſubiecto. et cui⁹ ẽ rõ eẽntialis ſubiecti: ⁊ hoc mõ ꝓpriũ ⁊ accidẽs nõ predicant̃ vniuoce de primis ſubſtãtijs: cũ nullũ eoꝝ inſit eis eſſentialiꝫ: ſed hoc ſolũ cõuenit ſecũdis ſubſtãtijs ⁊ differẽtijs earũ: ⁊ ſic capit̃ in ꝓpoſito. ⁊ per hoc pz: q̃ ſi capiatur ſubſtãtia ſcõa generaliꝫ pro oi ſubſtãtia vl̃i cõpleta vl̃ incõpleta hec ꝓprietas ẽ ſibi ꝑpa q̃rto mõ. ſz ſi capiat̃ ſolũ pro ſubſtãtia cõpleta q̃ importat ſubſtãtiã ſub mõ ſubſtãtie ſic eſt ꝓpria ſecũdo mõ: q̃ cõuenit oi ſz nõ ſoli. Secũdo ſciendũ: q̃ tertia ꝓprietas ſubſtãtie ponit̃: q̃ oĩs ſubſtantia ꝑma ſignificat hoc aliq̃d. i. indiuiduũ ⁊ vnũ numero. cuius rõ eſt: q̃ hoc aliq̃d eſt indiuiduũ ſubſiſtẽs in ſpẽ completũ. ſz oĩs ſubſtãtia prima ſignificat indiuiduum ſubſiſtẽs: cum oĩs ſubſtãtia ꝑticularis ſit per ſe ſubſiſtẽs. ⁊ etiam importat aliq̃d cõpletũ in ſpecie: aliter nõ eẽt ꝑma ſubſtãtia q̃ directe ponit̃ ſub ſpẽi. nõ oĩs prima ſubſtãtia ſignificat hoc aliquid et ad rõnẽ hui⁹ q̃ eſt hoc aliq̃d tria req̃runt̃. ¶Primo req̃ritur q̃ ſit indiuiduũ: quare nullũ vl̃e ſignificat hoc aliquid. Secũdo requirit̃ q̃ ſubſtet per ſe: rõne cui⁹ nulla accidẽtia ſignificãt hoc aliq̃d. nec etiã ſecũde ſubſtãtie: q̃ nõ ꝙ ſe ſubſtant: ſz in primis. ſubſiſtere eni eſt ſub ſuo ꝓprio eẽ ſtare. Tertio requirit̃ q̃ tale indiuiduũ ſit ſpecie cõpletũ. ⁊ ꝓpter hoc aia rõnalis a corpore ſepata nõ ſignificat hoc aliq̃d q̃ ſz ſit indiuiduũ ſubſiſtẽs: nõ tñ eſt in ſpecie ens cõpletũ: cũ ſit ps ſpẽi humane: ⁊ hec tria ſiml̃ req̃runt̃ ad ſuppoſitũ: q̃ ỏ idẽ dicit ſicut hoc aliq̃d. ⁊ primũ iſtoꝝ triũ importatur cũ dicit̃: hoc eni eſt ꝓnomẽ demonſtratiuũ tñ rei ſingularis. Tertiũ ipoꝛtat̃ cũ dr̃ aliq̃d: aliq̃d eni dicit ꝓprietatẽ ſubſtãtie in ſpẽ diſtinctũ: ẽm ꝙuenit. ſ. q̃ ſit ſubſiſtens ex cõiũctiõe illoꝝ duoꝝ ⁊ per hoc pz q̃ prima ſubſtantia hz q̃ ſignificet hoc a principio indiuiduationis: ⁊ q̃ ſignificet aliq̃d hz a forma ſpẽi quã includit. Tertio ſciẽdũ: q̃ ſz ſcõa ſubſtãtia nõ ſignificet hoc aliq̃d: eo q̃ nõ ẽ idiuidua ſz vl̃is videt̃ tñ ſignificare hoc aliq̃d. ꝓmo ꝓpr̃ hoc q̃ ineſt eẽntialiꝫ ꝑme ſubſtãtie ⁊ cadẽ ẽ realr̃ cũ ipſa: ſcõo ꝓpr̃ figuram appellatiõis q̃ eadẽ res q̃ſq̃ vocat̃ noĩe ꝑme ſubſtantie et q̃ſq̃ noĩe ſcõe: ſicẽ ſocrates q̃ſq̃ vocat̃ ſub noĩe ſocratis: et q̃ſq̃ ſub noĩe hoĩs ſicut per hoc nomẽ hõ q̃ſq̃ vocat̃ hõ i cõi: q̃ſq̃ ũo i ꝑticulari ſub eadẽ forma vocis q̃ ẽ figura appellatiõis. Quarto ſciẽdũ: q̃ oĩs ſcõa ſubſtãtia ſignificat q̃le q̃d: ſicut oĩs prima ſubſtãtia ſignificat hoc aliq̃d. Cui⁹ rõ ẽ: q̃ q̃le q̃d dr̃ forma ſubſtãtiat̃ cõicabil̃ multꝫ q̃ in q̃ſtũ forma ẽ dr̃ q̃lis ẽm modũ q̃ q̃lificat aliq̃ mõ illud cui⁹ eſt forma ⁊ in q̃ſtũ ſubſtãtiat̃ ẽ dr̃ q̃d: quiditas. n. proprie ſubſtãtiã ipoꝛtat: ſz oĩs ſcõa ſubſtãtia ipoꝛtat formã ſubſtãtiale cõem multꝫ: nõ q̃libꝫ ſignificat q̃le q̃d: ⁊ per hoc pz de genere q̃d ipoꝛtat eẽntiã q̃lificabilẽ ꝑ dr̃iam ei⁹: ⁊ rõez eẽntie dicit q̃d: ⁊ rõne ei⁹ q̃ q̃lificabile eſt dicit q̃le: ⁊ ſiml̃ dr̃ia dicit eẽntiã q̃lificantẽ: ſpẽs ũo q̃lificatã: ⁊ per hoc patẽt ſcõa ⁊ tertia ꝓprietates ſubſtãtie. Sz ꝓtra ꝑdicta arguit̃ ꝓmo ſic: prima ſubſtãtia ꝑdicat̃ vniuoce de ſe ipa: q̃ nõ ꝑdicat̃ eq̃uoce nec denoĩatiue: ergo nõ eſt ꝓpriũ oĩb⁹ ſcõis ſubſtãtijs vniuoce ꝑdicari de ꝑmis. Secũdo ſic: dr̃ia ſubſtãtie non hz gen⁹ ⁊ dr̃iam: q̃ differẽtie nõ ẽ differẽtia: ergo non hz rõnẽ: ergo nõ ꝑdicat̃ noĩe ⁊ rõne de ꝑmis ſubſtãtijs. Tertio ſicidẽ nõ ſignificat ſe ipm ſz ſubſtãtia ꝑma ẽ hoc aliq̃d: ergo nõ ſignificat hoc aliq̃d. Quarto ſic: hoc albũ ſignificat hoc aliq̃d: ⁊ tñ nõ eſt prima ſubſtãtia: ergo ſignificare hoc aliq̃d nõ ẽ ꝓpriũ prime ſubſtãtie: añs patet primo q̃ ſignificet hoc ꝙbat̃: q̃ ẽ indiuiduũ: ⁊ q̃ ſignificet aliq̃d: ꝓbat̃ q̃ nihil ẽ q̃d nõ ſignificet aliq̃d vel nihil: ſz nõ ſignificat nihil: ergo ſignificat aliq̃d. Quinto ſic: idẽ ſignificat̃ per primã ſubſtantiã ⁊ ſcõam: ſz prima ſubſtãtia ſignificat hoc aliq̃d igitur ⁊ etiã ſcõa: ⁊ ſic nõ ſolum ſignificat quale.

Ad primũ dr̃: q̃ ſz ꝑdicatiõe impropꝛa ſubſtãtia ꝑma ꝑdicetur de ſe ipa nõ tñ ꝑdicatiõe ꝓpria: q̃ in ꝑdicatiõe ꝓpria denotat̃ ꝑdicatũ ẽe in ſubiecto. ſz idẽ totaliꝫ nõ ẽ ꝓpr̃e in ſeipõ ió idẽ nõ predicatur ꝑdicatiõe ꝓpr̃e dicta de ſeipõ: ió ut hic dr̃ ab Ariſ. a prima ſubſtãtia nulla eſt predicatio.

Ad ẽm dr̃: q̃ ſz dr̃ia nõ hẽat ꝓpr̃e diffinitionẽ: tñ bene eſt eẽntialiꝫ in diffinitiõe ꝑme ſubſtãtie ⁊ hoc ſufficit ad ꝑdicandũ vniuoce de ipſa. Ad tertium dr̃: q̃ ſz prima ſubſtãtia capta pro re ſubiecta intẽtioni ſit hoc aliq̃d ⁊ non ſignificet hoc aliq̃d: tñ ipſa accepta pro intẽtione cõcreta rei bene ſignificat hoc aliq̃d: ⁊ ſic cõſiderat̃ a logico q̃ cõſiderat res ut per voces important̃. Ad q̃rtũ dr̃: q̃ ſi capiat̃ aliq̃d ut cõuertitur cũ ente hoc albũ ſignificat hoc aliq̃d: ſz ſi capiatur ꝓpr̃e ut dicit q̃ditatẽ ſpẽi ſubſtãtialis ut capit̃ i. ꝓpoſito: hoc albũ nõ ſignificat hoc aliq̃d ſz bene ſignificat hoc q̃le: albũ enim ſolã q̃litatẽ ſignificat. Ad q̃ntũ dr̃: q̃ ſz ꝑma ſubſtãtia ⁊ ſcõa dicãt idẽ ẽm eẽntiã: hoc tñ ẽ ſub diũſis mõis eẽndi: q̃ ſcõa dicat illõ ſub cẽ cõi: prima ũo ſub cẽ ꝑticulari: ió nõ oz q̃ ſi ꝑma ſignificet hoc aliq̃d q̃ etiã ſcõa cũ iſti mõi ſignificãdi ſumant̃ a diũſis mõis cẽndi.

¶Item ſubſtãtie nihil eſt cõtrariũ ⁊ hoc non eſt ꝓpriũ ſubſtãtie q̃ conuenit omni ſubſtãtie ⁊ oĩ q̃ãtitati: ⁊ q̃buſdã alijs.

Item ſubſtãtia non ſuſcipit magis nec minus: non autẽ dico q̃ vna ſubſtantia non ſubſtet magis q̃z alia: ſed dico q̃ vna que q̃z ſubſtantia ſecundũ eſſe ſuũ non intenditur nec remittitur. ut albũ q̃d q̃ñq̃z eſt magis albũ: q̃ñq̃z min⁹. ſortes. n. nõ magis ẽ hõ in vno tpe q̃z in alio: nec magis hõ q̃z plato: ſz hoc nõ eſt oĩno ꝓpriũ ſubſtantie: q̃ cõuenit q̃ãtitati ⁊ relationi.

¶Poſtq̃z auctor poſuit tertiã ꝓprietatẽ ſube. h pſequenter põit q̃rtã q̃ tale ẽ q̃ ſube nihil ẽ ꝓtrariũ. Cui⁹ rõ ẽ q̃: cõtraria ſũt forme actue ⁊ paſſiue ſub eodẽ genere maxime diſtates q̃ ab eodẽ ſubiecto mutuo ſe expellũt actu vel aptitudine. nulla aũt ſubſtãtia ẽ in ſubiecto ut dictũ ẽ ꝓpr̃ius. ergo nulle ſubſtãtie aduniuerſe cõtrariant̃: ⁊ hec ꝓprietas non eſt ꝓpria q̃rto mõ ipſi ſubſtãtie: q̃ cõuenit alijs. ſ. q̃ãtitati et q̃buſdã alijs ut poſtea dicetur. ¶Primo ſciẽdũ q̃ ꝓtrietas dupliciter accipitur vno mõ generaliꝫ prout ſe extẽdit ad cõtrarietatẽ pfectã ⁊ impfectã: iſto mõ cõtrarietas ꝓtinet ꝙpoſitionẽ inter ꝓpuationẽ hitũ: ⁊ etiã ꝓtinet ſub ſe repugnãtiã dũarũ que ecõtrario diuidũt aliq̃ genus: ⁊ aliq̃ mõ tales dr̃ie dicunt̃ ꝓtrarie ẽm q̃ dr̃ q̃ in vno eoꝝ genere ẽ vna prima ꝓtrarietas. ſ. repugnãtia dũarũ q̃ ĩmediate diuidunt ipſum gen⁹. Alio mõ capitur ꝓtrarietas ſolu ꝓ cõtrarie-

tate ꝓfecta q̄ est repugnātia formarū actiuarū ⁊ passiuarū eiusdē generis q̄ mutuo se expellūt ab eodē subiecto ⁊ talis cōtrarietas solū reperitur inter q̄litates de tertia specie qualitatis. Secūdo sciendū q̄ si substātia capiatur generaliter ꝓ oi illo qđ ponitur per se vel reductiue in genere substantie siue ponatur ut substātia cōpleta in recta linea ꝓdicamētali ut genꝰ spēs vel induiduū siue ponatur reducti ue tanq̄ principiū diuisiuū generis ⁊ ꝓstitutiuū spēi ut sunt dñe. Siue ponatur ut principia spērū de tali genere ut materia ⁊ forma. siue ponatur ut via ad terminū ut generatio ⁊ corruptio: siue ut negatio vl̄ priuatio alicuoꝝ de tali genere tūc hoc mō in substātia bene reperitur ꝓtrarietas impfecta. q̄ ibi regitur repugnātia oppositarū dñarū: q̄ impfecte ꝓtrariantur. etiā ibi reperitur oppositio forme ⁊ priuatiōis ⁊ ꝓtrarietas formarū naturaliū q̄ aliq̄ modo se expellūt ab eodē subiecto. ⁊ etiā generatio ⁊ corruptio aliq̄ mō ꝓtrariātur impfecte: ꝛ si capiat spāliꝫ substātia ꝓ substātia ꝓpleta solū q̄ ē substātia ꝑm eēntiā ⁊ modū eēndi ⁊ ponitur in recta linea ꝓdicamētali sic in substātia nō reperitur ꝓtrarietas nec ꝓfecta nec impfecta: ⁊ q̄ hoc mō accipiē iō bene dicitur simplr̄ q̄ substātie nihil est contrariū: eo q̄ nulla talis substātia ē in subiecto: ⁊ per hoc ꝑz intellectꝰ huiꝰ proprietatis ⁊ quō est ꝓpria substātie. Tertio sciendū q̄ q̄nta ꝓprietas substātie ponit̄ .s. q̄ substātia nō suscipit magis et minꝰ: cuiꝰrō ē: q̄ suscipe magis ⁊ minꝰ ē aliq̄d intēdi et remitti ꝑm suū eē eēntiale ꝓpriū: ꝛ substātia nō intenditur nec remittit̄ ꝑm suū ꝓpriū eē eēntiale q̄ eē eēntiale substātie solū sit̄ acq̄ritur ⁊ cōsistit in indiuisibili. iō substātia nō suscipit magis ⁊ minꝰ. ⁊ ꝛ vna substātia quantū ad esse accidētale eiꝰ .s. quātū ad actū substandi alijs ꝺicat̄ magis substātia q̄ꝫ alia. ut prima ē magis substātia q̄ꝫ scōa quantū ad suū ꝓpriū eē qđ ē eē per se vna nō ꝺr̄ magis substantia q̄ꝫ alia: nō intendit̄ nec remittit̄ ꝑm suū ꝓpriū esse neq; suscipit magis neq; minꝰ. Quarto sciendū q̄ intēdi ē aliq̄d successiue ꝓficiꝫ in suo ꝓprio eē ut cū aliq̄d ē albū ⁊ efficitur albiꝰ illa albedo ꝓficitur in suo ꝓprio esse: ⁊ talis augmētatio ꝓfectiōis vocat̄ intēsio: q̄ ibi forma tendit ab eē impfecto in suū eē cōpletū. ⁊ ecōtra remitti ē aliq̄d impfecti in suo eē: ⁊ ꝺr̄ illa impfectio remissio q̄si forme missio retro suū eē ꝓfectū vl̄ iterata missio ad suū eē incōpletū ⁊ impfectū. Et ꝺupl̄r aliq̄d pōt suscipe intensionē ⁊ remissionē. vno mō ꝑm maiorē ⁊ minorē ymixtionē cū suo ꝓtrario ut aliq̄d ꝺr̄ eē albiꝰ qđ ē nigro imixtuꝰ: vl̄ ꝺr̄ minꝰ albū ꝑm q̄ ē nigro plus ymixtū. Alio mō fit intēsio ⁊ remissio sc̄ōm maiorē ⁊ minorē radicationē forme in subiecto: q̄ qđē radicatio sequit̄ actionē cōtrariorꝝ q̄ magis ⁊ minꝰ disponunt subiectū ad susceptionē talis forme: ⁊ q̄ substātia nō est in subiecto neq; hꝫ ꝓtrarū ut prius dictū ēiō nullo istoꝝ modoꝝ pōt suscipe intēsionē ⁊ remissionē siue magis ⁊ minus capiēdo substātiā ꝓ substātia ꝓpleta ut in ꝓprietate ꝑcedēti. ⁊ est hec ꝓprietas eodē mō ꝓpria substātie sic ꝑcedēs.

Sꝫtra ꝑdicta arguitur. ꝓmo sic: ignis ⁊ aqua ꝓtrariantur ⁊ tñ sūt substātie. ergo substātie aliq̄d ē ꝓtrariū. Secūdo sic: oē qđ corrūpit̄ a suo ꝓtrario corrūpitur. ꝛ multe substātie corrūpunt̄. ergo substantia hꝫ ꝓtrarū. Tertio sic: elemēta ut ignis ⁊ aqua sunt substātie ⁊ tñ in mixto intēduntꝰ ⁊ remittunt̄. ergo substātia suscipit magis ⁊ minus.

Quarto sic: rōnale ē substātia ⁊ tñ suscipit magis ⁊ minus. q̄ aliq̄ homines dicuntur magis rōnales alijs. Quinto sic: ignis lux ē magis substātia q̄ꝫ ignis flāma: ⁊ ignis flama q̄ꝫ ignis carbo. ergo cū ignis sit substātia cōpleta: sequitur q̄ substātia suscipit magis et minꝰ. Ad ꝑmū ꝺicitur q̄ ignis ⁊ aqua ꝑm accūs cōtrariant̄. .s. ꝑm suas q̄litates: q̄ sunt calidū ⁊ frigidū hūdū ⁊ siccū. tñ nō cōtrariant̄ per se ꝑm suas formas substātiales. ⁊ de ꝓtrarietate per se solū est hic ad ꝓpositū. Ad ꝑm ꝺr̄ q̄ oē qđ corrūpit̄ corrumpit̄ a suo ꝓtrario per se vl̄ per accūs ꝛ nō oꝫ oē qđ corrūpitur habere ꝓtrarū. ⁊ nā substātia q̄ corrūpit̄ corrūpitur ab aliqua q̄litate. Ad tertiū ꝺr̄ q̄ ꝛ elemēta in mixto ꝑm suas q̄litates intendant̄ ⁊ remittantur: nō tñ ꝑm suū ꝓpriū eē substātiale. iō nō suscipiūt magis ⁊ minꝰ. Ad quartū ꝺr̄ q̄ rōnale capitur ꝺupl̄r. vno mō quātū ad formā quā importat ꝑm se: ⁊ sic nō suscipit magis ⁊ minꝰ. Alio mō capit̄ ut ē principiū opatiōis rōnis. Et adhuc ꝺupl̄r. vno mō ex pte ipius forme et sic iterū non suscipit magis ⁊ minꝰ. Alio mō ex pte materie q̄ ꝑm magis ⁊ minꝰ pōt eē ꝺispōsita ad talē opationē rōnis: ⁊ sic ex pte materie rōnale quātū ad opationes eiꝰ suscipit magis ⁊ minꝰ: ꝛ hoc ē ꝑm sua accidētia. ꝛ ꝑm ꝓpriū eē non suscipit intēsionē nec remissionē. Ad quintū ꝺr̄ q̄ ignis lux quātū ad eē substātiale non ē magis ignis q̄ꝫ ignis flāma. sed solū quātum ad esse accidētale: ut sunt claritas puritas ⁊ luciditas. ⁊ sic de alijs. ideo secundū suū ꝓpriū esse non suscipit magis ⁊ minus.

¶ Itē ꝓpriū ē substātie secūdū sui mutationē eē susceptibilē cōtrariorū: ut ideē hō aliq̄n ē albus: aliq̄n niger: aliq̄n calidus: aliq̄n frigidꝰ: ⁊ prauꝰ ⁊ studiosus: nec ē de oratione instātia. q̄ ꝛ eadē oratio ut hec ꝓpositio sortes sedet: aliq̄n sit vera aliq̄n falsa non tamē ē hoc sc̄ōm sui mutationē ꝛ sc̄ōz mutationē rei. aut quia sor. surgit aut currit. ⁊ iō nota q̄ verū ⁊ falsum sunt in rebꝰ ut in subiecto ⁊ in oratione: ut in signo. vnde equocat̄ modꝰ eēndi in cū ꝺr̄ verū vel falsum ē in rebꝰ ⁊ in oratione. et sim̄ equocatur susceptibile cū ꝺr̄ res ē susceptibil̄ veri et falsi ⁊ oratio ē susceptibil̄ veri ⁊ falsi sicut equocat̄ susceptibile cū ꝺr̄ vrina ē susceptibilis sanitatis: ⁊ aial ē susceptibile sanitatis hoc ē suscipit sanitatē. q̄ significat eā. illꝰ vero qđ subiectū ē eius. ⁊ ita hoc ꝓpriū non conuenit omni sed soli substantie.

¶ Postq̄ꝫ auctor posuit q̄ntā ꝓprietatē substātie. hic cōsequent̄ ponit septā ⁊ vltimā dicēs q̄ maxime ꝓpriū ē substātie cū sit vna ⁊ eadē numero ꝑm sui mutationē eē susceptibilē ꝓtrariorꝝ. Cuiꝰrō ē: q̄ oīa ꝓtraria sūt forme accidētales cū suba non habeat ꝓtrariū ut dictū ē. ꝛ oīa accidētia sunt in substātia sic in subiecto ⁊ etiā ꝓtraria sūt circa idē subiectū in numero a q̄ mutuo se expellūt ut patet per ipōrū diffinitionē ergo substātia vna manēs ⁊ eadē numero ē susceptibilis ꝓtrariorꝝ: sicut idē hō est q̄ꝫ albꝰ q̄ꝫ niger q̄ꝫ calidus q̄ꝫ frigidus ⁊ sic de alijs. ¶ Primo sciendū q̄ ꝓtraria nō pñt recipi in eodē subiecto numero sine aliq̄ sui mutatiōe: iō substātia nō pōt sine aliqua sui mutatione susciperē ꝓtraria: talis aūt mutatio nō ē ipoꝝ ꝓtrariorꝝ tanq̄ꝫ subiecti qđ mutatur. cū illa ꝓtraria sint termini mutationis: iō talis mutatio ē substātie tanq̄ꝫ subiecti. q̄ qđē substātia manet eadē sub vtroq; ꝓtrariorꝝ: iō in hac ꝓprietate bene ꝺr̄ q̄ substātia sc̄ōm sui mutationē ē susceptiua ꝓtrariorꝝ. Et ꝛ substātia ꝑm suū eē substātiale nō mutet̄ ꝛ maneat sub vtroq; ꝓtrariorꝝ. tñ mutat̄ ꝑm suū eē accidentale qđ capit ab ipis ꝓtrarijs. Sc̄o sciendū q̄ ista ꝓprietas ꝓuenit oīb⁹ substātijs tā ꝑmis q̄ꝫ sc̄ois ꝛ diuisimode q: ꝑme substātie sūt ꝑ se susceptiue ꝓtrariorꝝ ⁊ sc̄oa suba ex ꝑnti suscipit ꝓtraria ꝑ hoc q̄ hꝫ eē in ꝑmis. ꝑ hoc. n. q̄ sor. ē albus vl̄ niger hō ex ꝑnti ē albꝰ vl̄ niger ⁊ sim̄ corꝰ vl̄ suba ⁊ sic sc̄ōda suba manēs eadē numero cū ꝑma suba ē susceptibilis ꝓtrariorꝝ ꝛ ex ꝑnti ⁊ sic ista ꝓprietas ꝓuenit oī substātie et etiā ꝓuenit soli q: nulla quātitas manēs eadē numero ē ꝑ ꝓpriū susceptibile ꝓtrariorꝝ sicut eadē linea in numero nō fit curua ⁊ recta sim̄ etiā nec eadē q̄litas suscipit ꝓtraria: nec eadē actio: eadē enī actio in numero nō pōt eē bona ⁊ mala ⁊ sic de alijs accidētibus: ⁊ sic ista ꝓprietas cōuenit omni substātie ⁊ soli ⁊ etiā semꝑ ꝑm aptitudinē ⁊ sic ē sibi ꝓpria quar-

tō⁹. Tertio sciēdū q̄ ꝛ̄ eadē oīo sit q̄nq̄z vera q̄nq̄z falsa ⁊ p hoc videat manēs vna numero eē susceptiua ꝓrarioꝝ: tñ sibi nō ꝓuenit hec ꝓprietas ꝓp̄ duas rōnes. ꝙma est q̄ ipsa non suscipit ꝓtraria sc̄z verū ⁊ falsum ꝑm sui mutationē. ꝛ̄ ꝑm mutationē rei significate. vñ veritas oīonis est adeq̄tio ei⁹ ad rē significatā ⁊ falsitas ē inadeq̄tio. Sz talis adeq̄tio vl̄ inadeq̄tio mutat̄ per mutationē significati ꝓpōis: ⁊ nō p mutationē oīonis. sicut hec oīo ꝟ Jacob⁹ sedet Jacobo sedēte ē vera ipo vero nō sedēte ē falsa per mutationē rei. Scōa rō ē q̄ oīo nō ē susceptiua veri vl̄ falsi p modū subiecti sed tñ per modū signi ⁊ in illa ꝓprietate intelligitur q̄ substātia sit susceptibilis cōtrarioꝝ tanq̄z subiectū ipoꝝ. iō oīo nō ē susceptibilis ꝓtrarioꝝ ut hic capit̄ susceptibile. Quarto sciendū q̄ verū ⁊ falsum solū sunt in oīone ut in signo ꝑm q̄ oīo ē signū adequatū vl̄ inadequatū ꝓpositiōis extremoꝝ q̄ ē ex ꝑte rei. ⁊ in intellectu tā q̄z in cognoscēte. ⁊ sunt in reb⁹ tanq̄z in subiecto. Cuius cā ē q̄ veritas ē vera rei entitas ⁊ ē passio entis ſz passiones entis sunt in reb⁹ ut in subiecto. cui⁹ etiā signū ē q̄ si nullus intelligat significatū huiꝰ oīonis ſor. sedet ⁊ nō intelligēs ꝓferat illa ꝓpositio erit vera ſorte sedēte: ⁊ talis veritas non est in ꝓpōne ut in subiecto: ergo relinq̄tur q̄ sit in rebus. et per hoc ꝑz q̄ verū ⁊ falsum diūsimode sunt in reb⁹ ⁊ in oīone: iō eq̄uocat̄ modꝰ cēndi in. cū dr̄ cē in vtroq̄z illoꝝ: ⁊ etiā susceptibile cū dr̄ q̄ res ē susceptibilis veri ⁊ falsi: ⁊ etiā oīo q̄ oīo susceptiua ē solū tanq̄z signū ⁊ res sicut subiectū: ⁊ per hoc ꝑz intellect⁹ huiꝰ ꝓprietatis. Sz ꝓtra ꝑdicta arg. primo sic: De⁹ ē substātia cū sit ens per se. ⁊ tñ nō ē susceptibil ꝓtrarioꝝ cū in illo nullū sit accīs ergo nō oīs substātia susceptibilis ē ꝓtrarioꝝ. Secūdo sic: ágeli nō sunt susceptibiles ꝓtrarioꝝ cū sint forme simplices ⁊ sīr̄ neq̄z cēlū q̄ ē sepatū ab oīb⁹ ꝓtrarijs ergo illa ꝓp̄etas nō ꝓuenit oī subē.

Tertio sic eadē supficies in numero suscipit albū ⁊ nigrū q̄ sunt ꝓtraria ergo nō solū subā ē susceptiua contrarioꝝ.

Quarto sic duo ꝺ̄dictoria nō ꝑñt verificari de eodē sine sui mutatiōe. ſz verū ⁊ falsum se hñt ut ꝓtradictoria respectu ꝓpōnis: ergo eadē ꝓp̄ō non pōt cē vera ⁊ falsa sine sui mutatiōe. Quinto sic: illud q̄ semp significat idē nō q̄nq̄z significat verū q̄nq̄z falsum. ſz vna oīo semp idem significat ut hec oīo: petr⁹ sedet semp significat petrū sedentē siue sedeat siue nō. ergo eadē oīo nō sit q̄nq̄z ūa q̄nq̄z falsa per mutationē rei. Ad primū dicit̄ q̄ ꝛ̄ capiēdo subam cōiter pro oī ente per se de⁹ sit suba. tñ si capiat̄ substātia speciali ter solū pro substātia vñ ⁊ ꝑticulari ut capit̄ in ꝓposito sic de⁹ nō est substātia. Ad scōm dicit̄ q̄ ꝛ̄ ágeli nō suscipiant cōtraria realia: q̄ sunt q̄lītates actiue ⁊ passiue: nec etiā celū: tñ bene suscipiūt contraria in genere motꝰ: q̄ ꝑm eoꝝ naturā variabiles sunt de bono in malū: ⁊ etiā sunt susceptibiles scientie ⁊ ignorantie: ⁊ etiā celū suscipit cōtraria de genere situs: ⁊ de genere vbi ut deorsum sursum ante et retro. ⁊ sic de alijs: ⁊ etiā suscipit aliquas contrarietates: ut densum ⁊ rarū. Ad tertū dicit̄ q̄ licet eadē supficies suscipiat contraria tanq̄z subiectū quo: nō tamē suscipit contraria tanq̄z subiectū quod suscipit ipsa ⁊ dat ipsis exīstētiā. ⁊ hoc modo substātia est susceptiua ꝓtrarioꝝ. Ad quartū dicitur q̄ si capiat̄ generat̄ mutatio pro quacūq̄z variatiōe in aliqua forma absoluta vel respectiua cōtradictoria nō ꝑñt verificari de eodē sine sui mutatiōe. ſz si capiat̄ mutatio solū pro variatione in aliqua forma absoluta sic contradictoria bene verificant̄ de eodē sine sui mutatiōe: modo verū ⁊ falsum sunt forme respectiue ⁊ nō absolute. iō bene v̄ificant̄ de ꝓpōne p mutationē rei sine mutatione oīonis. Ad q̄ntū dr̄ q̄ ꝛ̄ oīo significet semp idē significatū: nō tñ semp significat ipm adequate iō nō semp ē vera.

¶ Capm̄ quātitatis.

Quantitatis aliud continuū aliud discretum.

Postq̄z auct⁹ determinauit de primo ꝑdicamēto q̄ ē substātia. Hic cōsequēter determinat de ꝑdicamētis accidentiū ⁊ primo de quātitate. Cuius ratio est: quia predicamenta ordinantur secundū q̄ propinquius se habēt ad substantiā. sed inter omnia accidētia quātitas imediat⁹ in est substātie materiali: et etiā accidentia insunt subst̄ie mediāte quātitate: eo q̄ alia accidētia a quantitate in substātia materiali acquirunt̄ per motū: vel primo vel ex cōsequenti: sed substātia materialis nō subijcit̄ motui nisi per quātitatē. iō accidētia alia mediāte quātitate in substantia acquirunt̄. iō cōuenienter ꝓponit̄ alijs accidētib⁹. ꝙmo sciendū q̄ licet quātitas vniuoce dicat̄ de omnib⁹ quātitatibus: q̄ predicat̄ de ipsis ꝑm vnū nomē ⁊ vnā rōnem q̄ est q̄ quātitas ē mēsura substātie: tamē q̄ quātitas non pōt diffiniri quiditatiue: ⁊ a priori etiā nō posset dari diffinitio de ipsa qua distincte notificaretur quantū ad diūsos modos quibus mēsurat substantiā: ⁊ illi modi possunt distincte notificari per diuisionē. ideo quantitas cōuenienter diuiditur anteq̄z diffiniatur. vnde si diffiniretur in cōmuni talis diffinitio parū notificaret quantitatē: ⁊ ipa magis notificatur a posteriori per diuisionē: sicut etiā alia generalissima q̄nq̄z magis notificant̄ ⁊ faciliꝰ per diuisionē q̄z per diffinitionē. q̄ magis distincte cognoscuntur secundū suas species. Secundo sciendū q̄ quantitas in textu diuidit̄ sic: q̄ntitatis aliud continuū aliud discretū. Cuius diuisionis ratio ē: q̄ omnis quātitas est mensura substātie: vel ergo mēsurat ipam scōm q̄ hēt ꝑtes sepatas ⁊ discretas adinuicē: ⁊ sic est discreta. vel ꝑm q̄ hēt partes cōtinuas ⁊ cōtactas inter se: ⁊ sic ē quātitas cōtinua. vnde in quātitate discreta ꝑtes nō copulant̄ ad aliquē terminū cōmunē ſz sunt adinuicē discrete ⁊ separate: ⁊ in quātitate cōtinua ꝑtes copulant̄ ad aliquē terminū cōmunē qui est p̄ncipiū vnius partis ⁊ finis alterius. ⁊ in hac diuisione dicitur quātitatis in singulari numero ⁊ non quantitatū ad denotandū seu ostendēdū vnitatē generis quātitatis. ⁊ ponitur aliud ⁊ nō alia ad ostendendū q̄ ista diuisio non est diuisio generis in suas spēs spālissimas sed in genera subalterna. vnde sensus est̄ generū quantitatis aliud cōtinuū aliud discretū. et magis dicitur aliud q̄z alterū ad ostendendū diuersitatē essentialē quātitatis cōtinue ⁊ discrete. Tertio sciendū q̄ iste due spēs sc̄z continuū ⁊ discretū possunt dupliciter cōsiderari. vno modo comparādo eas ad quantitatē in communi ⁊ hoc modo vna nō est ꝓrior altera: sed quātitas eā primo et vniuoce dicitur de ipsis. Alio modo comparādo eas inter se ⁊ hoc dupliciter. q̄ sic possunt vno modo inter se cōparari secundū viā nr̄e cognitionis ⁊ quo ad nos ⁊ sic quātitas cōtinua precedit quia per diuisionē cōtinui causatur quodāmodo numerus ⁊ cognoscitur a nobis qui est quantitas discreta. Alio modo cōparantur secundū ordinē nature ⁊ simplicitatis: ⁊ hoc modo discreta precedit cōtinuā: quia vnitas que est p̄ncipiū discrete ꝓrior est simpliciter puncto qui est p̄ncipiū q̄ntitatis continue eo q̄ vnitas non habet positionē in continuo sicut habet punctus ⁊ per hoc patet ordo illarū specierū. Quarto sciendum q̄ in diuisione quātitatis auct⁹ enumerat continuū ante discretū ⁊ determinando de ipsis ꝓponit quantitatē discretam cōtinue: ⁊ hoc facit ad ostendendū dupliceꝰ ordinē illarum specierū inter se. per hoc enim q̄ in diuisione cōtinuū ꝓponitur discreto ostenditur harū specierū ordinatio ꝑm ordinē nr̄e cognitiōis ⁊ quo ad nos: sed determinādo de ipsis discretū ꝓponitur cōtinuo ad ostēdendū ordinē illarū specierū scōm ordinē nature. et per hoc satis patet ordo quantitatis inter alia ꝓdicamenta. ⁊ quare ꝓrius diuiditur q̄z diffiniatur. ⁊ declaratio sue diuisionis ⁊ ordinis suarū specierū. Contra ꝓdicta arguit̄ primo sic: vnū ꝓdicamētū hēt vnū modū denominandi ꝓmā substantiā cū ꝓdicamenta distinguant̄ scōm diuersos modos ꝑdicandi de prima substātia. vñ illa que non possunt habere eundē modū ꝓdicandi cōmunē de ipa semp sunt in diūsis ꝓdicamentis: ſz q̄ntitas nō hz vnū modū ꝑdicādi de ꝓma substantia q̄ quātitas cōtinua denoiat̄ substantiā quantā et discreta q̄tā: ergo quātitas nō est vnū ꝑdicamētū. Scōo sic oē gen⁹ eq̄lr̄ dr̄ de suis spēb⁹: ſz q̄ntitas nō dr̄ eq̄lr̄ de suis spēb⁹ scilicet de continua ⁊ discreta. sed discreta ꝓrior ē cōtinua er

go q̃ztitas nō est vnū gen⁹ p̄dicamētale. Tertio sic in oi genere est vnū minimū qō est metrū ⁊ mēsura oīm illoꝝ q̃ sunt in tali gñe:ſz in q̃ztitate sūt duo minima.ſ.vnitas ⁊ punctus:ergo nō est vnū predicamentū q̃ztitas. Quarto sic oē vniuocū habet p⁹ diffiniri q̃z diuidi:q̃ztitas est vniuocū ergo male diuiditur p⁹ q̃z diffiniat. Quinto sic oē cōtinuū ē discretū cū oē cōtinuū sit vnū in se ⁊ diuisum ab alijs:ergo cōtinuū ⁊ discretū coincidūt ergo mēbra hui⁹ diuisionis nō sunt opposita. Ad p⁹mū ustor dī q̄ licet ꝑm vsum nr̄m nō habeam⁹ vnū modū denominādi p̄mā substantiā q̃ztitatē:tn̄ ꝑm esse q̃ztitatis habet vnū modū cōmunē denoiandi ipsam: qr cū ois q̃ztitas dat eē quātū pōt denoiari substantiā q̃ztam.ſz illud denoiatiuū quo ad nos sit appropriatū quātitati cōtinue:eo q̄ hēmus aliud denoiatiuū p⁹ū q̃ztitatis discrete.ſ.quot.etiā omnis quātitas denoiat substantiā mensurabilē vel mēsuratam. Ad secūdū dicitur q̄ licet cōparādo illas duas spēs inter se discreta sit vno modo p⁹:cōtinua tn̄ p respectū ad suū genus equaliter se hūt ⁊ q̃ztitas dī vniuoce de ipsis. Ad tertiū dī q̄ licet punctus ⁊ vnitas sunt minima respectu aliquarū specierū q̃ztitatis.tn̄ nullū illoꝝ ē simplicit̄ minimū respectu totius generis q̃ztitatis:qr nullū illoꝝ est cōe p̄incipiū oīm specierū eius: ſz eē quātitatis in cōi ē minimū simplicit̄ in isto p̄dicamēto. Ad quartū dī q̄ licet omne vniuocū qō potest distincte magis notificari per diffinitionē q̃z p diuisionē p⁹ius debeat diffiniri q̃z diuidi non tamē oportet de eo qō facilius ⁊ magis distincte notificetur p diuisionē q̃z per diffinitionē:modo sic est de quātitate ut dictū est p⁹ius. Ad quintū dicitur q̄ licet cōtinuū ⁊ discretū in vno materialiter coincidant ⁊ secundū diuersas rōnes nō tn̄ formaliter ⁊ secundū vnā rōnē:vñ aliqō subiectū in q̃ztū eius ꝑtes inter se copulantur ad vnū terminū cōem dicitur cōtinuū:ſz in q̃ztum est discretū ⁊ sepatū ab alijs indiuiduis dī discretū ⁊ sic hūt mēsurari quātitate cōtinua ⁊ discreta.

¶ Est autem discreta quantitas. numer⁹ ⁊ oratio. vñ due sunt spēs eius non enī est in numero aliquis cōmunis terminus ad quē partes numeri copulentur:ut in decem quinq; ⁊ quinq;.aut tria ad septē ad nullū terminum cōmunē copulētur:ſz semper discreta sunt et separata. Est autez numerus multitudo ex vnitatibus aggregata.similiter ⁊ in oratione sillabe nō copulantur ad aliquē terminum cōem:sed vna queq; separata est ab alia.

¶ Postq; auct⁹ p̄misit diuisionē quātitatis. Ibi⁹ p⁹sequēter determinat de mēbris eius.ſ.de continua ⁊ discreta. ⁊ qr ordine nature quātitas discreta p⁹ior est quātitate cōtinua cum sit simplicior. ideo p⁹ determinat de discreta q̃z de cōtinua:cū discreta sit simplicior ipsa:qr tamē ⁊tinua ē nobis notior q̃z discreta.ideo notificat discretam p negationē illius quod cōuenit continue.ſ. q̄ habeat partes q̄ per vnum terminū cōmunē ad inuicem copulētur. vnde sic diffinitur quātitas discreta est cuius partes non copulātur ad aliquē terminū cōmunē:sed semp inter se discrete ⁊ separate sunt. ⁊ diuiditur in duas spēs.ſ.numerū ⁊ oꝛonem.cuius rō ē: quia ois quantitas discreta habet ꝑtes ꝑmanentes vel successiuas.si p̄mū sic est numerus.si ꝑm sic est oꝛo. ¶ Primo sciendū q̄ numerus est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. Et ibi ponitur multitudo loco generis:⁊ dicit ex vnitatib⁹ aggregata.ſ.ex vnitatibus formalibus de genere quātitatis ad denotādū q̄ nūerus est multitudo formalis q̄ ex talib⁹ vnitatibus cōsurgit ad dīaz multitudinis materialis:sicut est multitudo subiectoꝝ hūtiuz tales vnitates.⁊ ē talis numerus quātitas discreta.⁊ q̄ sit quantitas patet:qr ois mēsura substātie est quātitas.ſz q numerū substantiā mēsuramus:sicut q denū mensuramus decē canes vel lapides. ergo nūerus est quātitas.⁊ q̄ sit discreta patet.qr ꝑtes ei⁹ nō copulantur ad aliquē terminū cōem q̄ sit terminus vni⁹ ptis ⁊ p̄ncipium alterius. sed oēs vnitates in nūero remanēt diuise ⁊ discrete inter se:cū quelibet possit ab alia indifferēter separi. Sc̄o sciēdū q̄ causa formalis numeri ē vnio suarū vnitatū sub forma discretionis q̄ ꝑuenit ab vltima vnitate numeri q̄ dat sibi nomen ⁊ rōnem sicut denarius capit formā ⁊ spēm nūeri denarij a decima vnitate. ⁊ licet sic vniantur vnitates sub forma discreti:tn̄ nō copulātur siue vniuntur q copulationē ad aliquē terminum cōem. Sz causa materialis in q̄ numeri sunt res numerate in q̄bus est nūerus ut in subiecto:sicut denari⁹ est subiectiue in decem canibus. Et causa finalis ei⁹ ē certificatio vel mēsuratio substātie accepte ꝑm suas ꝑtes sepatas ⁊ discretas:⁊ ei⁹ causa efficiens ē causa efficiēs sui subiecti quātū ad suū formale:⁊ q̃ntū ad actū nūerandi ē anima numerās.⁊ capitur nūer⁹ nō p nūero nūerato q̄ est res nūerate:sicut decē canes vl decē equi. neq; p nūero nūerāte effectiue q̄ dī anima nūerans: sed p nūero nūerāte formaliter q̄ ē quātitas formalis existēs in rebus numeratis. Tertio sciendū q oꝛo triplicit̄ accipitur.vno mō p voce plata ⁊ sic est de scōa specie qualitatis. Alio mō p voce cōplexa ut significatiua ē ⁊ sic ē ens rōnis q̃ztū ad suū formale qō est ordinatio ad significandū ⁊ sic nō ponitur in p̄dicamēto. Tertio mō accipit̄ pro mensura sonoꝝ litterarū ⁊ sillabaꝝ existētiū in voce plata scōz quā vna sillaba dī breuis vel lōga. ⁊ dī mēsurari q̄ plationes suaꝝ sillabaꝝ ⁊ sillaba q̄ sonū lr̄aꝝ ⁊ illo mō accipit̄ hic oꝛo formalit̄ p illa mēsura sonoꝝ vocis plate:⁊ p hoc p⁹ q̄ hic nō sumit̄ oꝛo ut est in voce cōplexa:ſz gñaliter put ē in q̄libet voce plata put oꝛo dī oris prolatio. Quarto sciendū q̄ talis mēsura vocis plate est quātitas discreta.⁊ p̄mo p̄batur q̄ sit quātitas:qr oē accidēs mēsuratiuū substātie siue sui subiecti ē quātitas: sed oꝛo est mēsuratiua sui subiecti siue sui materialis qō est vox plata ergo ē quātitas.⁊ q̄ sit discreta p⁹ qr ptes eius nō copulant̄ ad aliquez terminū cōem q̄ sit finis vnius ptis eius ⁊ p̄incipiū alteri⁹ aut ecōtra vñ in voce plata vna sillaba nō est p̄incipium vni⁹ ptis ⁊ finis alteri⁹. sed oēs sillabe oꝛonis sunt discrete ⁊ sepate ab inuicē.⁊ ſz sint distincte tn̄ capiūt formā vnius discreti q aggregationē ⁊ ordinē earuz inter se: ⁊ q hoc aliq̄ mō vniunt̄.⁊ differt oꝛo a numero:qr ſz vterq; incipiat ab vno indiuisibili tn̄ in numero illud idē indiuisibile qō ē p̄incipiū resumit̄ cū sequētibus ad certificandū suū subiectū ſz in oꝛone p̄mū indiuisibile nō resumit̄ cū sequētibus qr sue ptes nō sūt ꝑmanētes ⁊ q hoc satis patēt spēs q̃ntitatis discrete. Sed cōtra p̄dicta arguit̄ p⁹mo sic.multitudo nō est quātitas sed relatio cū multū sit de genere relatiōis sicut et paucū:sed nūerus est multitudo ergo nō est q̃ztitas. Secūdo sic ois spēs habet aliqō indiuiduū vnū numero:ſz numerus nō habet aliqō indiuiduū vnū numero:cū null⁹ numer⁹ ꝑticularis habeat vnū solū subiectū in numero:ſz sit in diuersis:sicut decē vnitates ex q̄bus ē denari⁹ sunt in decē canib⁹:ergo numer⁹ nō ē spēs quātitatis discrete. Tertio sic:omne cōpositū ex indiuisibilibus ē indiuisibile.ſz numer⁹ nō est indiuisibilis:ergo nō ē multitudo aggregata ex vnitatib⁹ q̄ vnitates sūt indiuisibiles. Quarto sic ois q̃ntitas ē mēsura substātie:oꝛo nō ē mēsura substātie ſz vocis ergo nō ē q̃ztitas. Quinto sic vox plata ē ⁊tinua qr passiōes vocis sūt ⁊tinuitas melodia ⁊ dearticulatio sonoꝝ:ergo oꝛo q̄ est mēsura talis vocis ē ⁊tinua ⁊ p̄ns nō est quātitas discreta. Ad p⁹mum dicitur q̄ si capiatur multuz respectiue ut opponitur pauco est in genere relationis sed si capiatur absolute ut opponitur vni sicut etiā vnitas ⁊ multitudo opponuntur sic multum est in genere quantitatis et etiam multitudo. Ad secundum dicitur. q̄ licet numerus non habeat vnū subiectū simpliciter tamen habet subiectum vnum vnitate aggregationis et hoc sufficit ad vnitatem indiuisibilem alicuius numeri quia numerus nō est vnus nisi vnitate aggregationis sed est realiter multitudo.

Ad tertiū dicitur:q̄ licet compositum ex indiuisibilibus sub forma continuationis vel copulationis sit indiuisibile

Quātitas cōtinua est cuius ꝑtes copulantur ad eun dē terminum cōem: ut ꝑtes linee copulantur ad punctum.

tamen cõpositũ ex indiuisibilibus sub forma discretionis ⁊ aggregationis simul nõ dr indiuisibile: ideo licet numer⁹ sit diuisibilis tñ hoc mõ põt cõponi ex vnitatibus indiuisibilibus que remanent ab inuicẽ distincte. Ad quartũ dicit ꝙ licet oratio nõ mensuret verã substantiã per se primo. tñ mẽsurat aliq̃d qõ habet modũ substantie respectu ipsius. ſ. ipsam vocẽ prolatã que est subiectũ eius. Ad quintũ dicitur ꝙ licet in voce sit cõtinuitas quantũ ad sonũ eius: tamen ibi est discõtinuitas quantũ ad figurationem ⁊ formationẽ sonorũ litterarũ ⁊ sillabarũ. ⁊ mensura huius pationis dr formaliter oro. ideo est formaliter discreta.

¶ Quantitatis autem cõtinue: alia linea alia superficies: alia corpus: alia tempus: alia locus. vnde quinq; sunt species eius. ꝙ autem linea sit quantitas continua patet: quia partes eius copulantur ad communem terminum. scilicet ad punctum: et partes superficiei ad lineam: ⁊ partes corporis ad superficiem.

¶ Postq̃ auctor determinauit de q̃ntitate discreta. hic consequenter determinat de continua: que ẽ cuius ptes copulantur ad aliquẽ terminũ cõem: ipsam diuidẽs p q̃nq; spẽs q̃ sunt linea: superficies: corp⁹: tps ⁊ locus: quor sic habet̃ sufficiẽtia: qr dis quãtas ⁊tinua mẽsurat substãtiã fr aliquã extẽsionẽ: vl ergo fm extensionẽ durationis: ⁊ sic ẽ tps. vl fm extensionẽ magnitudinis: ⁊ hoc dupl̃r. vel mẽsurat extrinsece: ⁊ sic est locus. vel intrinsece: ⁊ hoc dupliciter: vel fm vnã dimẽsionẽ tñ: ⁊ sic est linea. vel fm plures ⁊ hoc dupl̃r: vel fr duas: ⁊ sic ẽ superficies q̃ mẽsurat fm lõgũ ⁊ latũ. vel fm tres dimẽsiones: ⁊ sic corp⁹ qõ mẽsurat fm longũ latũ ⁊ p fundũ. ⁊ qr iste tres spẽs. ſ. linea: superficies: ⁊ corp⁹ intrinsece mensurãt: alie vero extrinsece. iõ primo de ipsis vidẽdũ est q̃r de aliis. ¶ Primo sciendũ ꝙ linea ẽ lõgitudo sine latitudine ⁊ pfunditate: cui⁹ extremitates sunt duo pũcta. Cuius rõ ẽ: qr linea intelligitur causari ex fluxu pũcti in longũ. iõ linea ex fluxu pũcti habet longitudinẽ. ⁊ qr pũctus nõ põt intelligi fluere in latũ nec in pfundũ. iõ linea est sine latitudine ⁊ pfunditate: qõ dr intelligi sine latitudine ⁊ pfunditate ipsi⁹ linee: ⁊ nõ superficiei vl corporis qr nõ põt eẽ linea quin sit in corpe. ideo nõ põt esse sine latitudine ⁊ pfũditate corporis: ⁊ qr fluxus puncti a pũcto semp incipit ⁊ terminatur in pũctũ. iõ extremitates linee sunt duo pũcta. ⁊ p hoc patz ꝙ in linea pũctus est materiale eius. habet enim modũ materie in hoc ꝙ substat suo fluxui: ⁊ fluxus eius est formale lince: qr ipsam formaliter ꝓstituit. p hoc etiã pr ꝙ linea vno mõ solũ est diuisibilis. ſ. fm lõgitudinẽ: qr ipsa nõ habet diuisibilitatẽ a puncto cũ ille sit indiuisibilis: fr solũ hr a fluxũ illius pũcti: qui solũ fit fm vnã dimẽsionẽ. Scõo sciendũ ꝙ superficies est lõgitudo cũ latitudine sine pfunditate: cui⁹ extremitates sunt due linee. Cuius rõ est: qr superficies imaginatur causari ex fluxu lince in latũ. ⁊ iõ a linea hr lõgitudinẽ: ⁊ a fluxu linee in latũ hr latitudinẽ. ⁊ qr nõ põt intelligi fluere in pfundũ. iõ superficies ẽ sine pfunditate. ⁊ qr fluxus linee incipit a linea ⁊ in lineã terminat̃. iõ superficiei q̃ ex tali fluxu causat̃ extremitates sũt due linee. Tertio sciẽdũ ꝙ corpus ẽ lõgitudo cũ latitudine ⁊ pfũditate: cui⁹ extremitates sunt due superficies. Cui⁹ rõ est: qr corp⁹ imaginat̃ causari ex fluxu superficiei i pfũdũ iõ a superficie hr lõgitudinẽ: ⁊ latitudiẽ ⁊ a fluxu superficiei hr pfũditatẽ. ⁊ qr ille fluxus ab vna superficie icipit ⁊ in aliã terminat̃. iõ extremitates corpis sunt due superficies. ⁊ p hoc pr ꝙ superficies diuisibilis ẽ fm duas dimẽsiones: ⁊ corpus ẽ diuisibile fm tres. ſ. longitudinẽ latitudinẽ ⁊ pfunditatẽ. iõ corp⁹ hr oẽs tres dimẽsiones: ⁊ vndiq; est diuisibile. Quarto sciẽdũ ꝙ sicut in linea pũcti ẽ ꝓncipiũ materiale linee ⁊ fluxus pũcti ẽ ꝓncipiũ formale sic etiã in superficie linea se hr ut materiale: ⁊ fluxus linee ẽ ꝓncipiũ formale. ⁊ sic̃r in corpe superficies se hr ut ꝓncipiũ mãle ⁊ fluxus superficiei tanq̃ formale. ⁊ de q̃libet hr spẽs pbatur primo ꝙ sit quãtitas: qr quelibet ẽ mẽsura substantie. Scõo ꝙ sit ⁊tinua quãtitas: qr quantitas cõtinua est illa in qua ptes copulãtur ad aliquẽ terminũ cõem qui est ꝓncipiũ vnius ptis et finis alterius sed cuiuslibet harũ specier⁹ ptes copulantur ad aliquẽ terminũ cõmunem sicut ptes linee copulantur ad punctũ q̃ est principiũ vnius partis ⁊ finis alterius quia vbicũq; cadat diuisio lince cadit supra pũctũ ⁊ partes superficiei copulant̃ ad lineam. quia vbicũq; diuidatur superficies hoc erit per lineã que terminat ambas eius partes. ⁊ ptes corporis terminantur ad superficiem quia corpus p superficiẽ semp habz diuidi. ⁊ hic capitur terminus cõis in terminãdo nõ in pdicando: ⁊ sic patet declaratio trium specierũ q̃titatis cõtinue. Contra pdicta arguit̃ ꝓmo sic. vna species opposita alteri nõ est de cõstitutiõe alterius nec includitur in alia sed linea includitur in superficie ⁊ in corpe quare videtur ꝙ non sit spẽs distincta ab aliis.

Scõo sic pfectũ ⁊ imperfectũ nõ variant spẽm sed linea ⁊ superficies se habent ad corpus sicut impfectũ ad pfectũ: ergo nõ distinguũtur specie a corpe ⁊ sic nõ sunt quinq; spẽs q̃titatis cõtinue. Tertio sic corpus ẽ species substantie. ergo hic male ponitur spẽs quãtitatis cõtinue. Quarto sic illud qõ copulat ptes linee adnuicẽ habz rõnem forme respectu linee quia copulare ⁊ vnire ẽ actus ipsius forme. fr pũctus nõ est ꝓncipiũ formale linee sed materiale: ergo partes eius nõ copulantur ad punctũ. Quinto sic termin⁹ est indiuisibilis quia si esset diuisibilis posset diuidi ⁊ sic vna pars terminaret aliam ⁊ sic nõ terminaret nisi gratia partis. sed superficies nõ est indiuisibilis: ergo nõ est termin⁹ cõmunis ad quẽ partes corporis copulantur. Ad primum dicitur ꝙ fr linea includatur materialit̃ in superficie ⁊ in corpore nõ tamẽ includitur formaliter tanq̃ pertinẽs vel sese tenẽs ex pte forme corporis vel superficiei. vñ nõ est inconueniens ꝙ specier⁹ distinctarũ formaliter vna cõcurrat materialiter ⁊ virtualiter ad cõstitutionẽ alterius sicut binari⁹ est materialiter de cõpositione trinarij. Ad scõm dicitur ꝙ licet perfectũ ⁊ impfectũ fm esse tñ non variẽt spẽm tamẽ perfectũ ⁊ imperfectũ fm essentiam bene variant speciẽ modo superficies ⁊ linea secundũ pfectionẽ essentie a corpe distinguũtur ideo ab ipsa specie differũt. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet corpus acceptũ p subiecto trine dimensionis sit species substantie: tñ corpus captum pro actuali trina dimensione ut capitur hic nõ est substantia sed quantitas. Ad quartũ dicitur ꝙ si consideretur punctus ut est cõtinuans ⁊ copulans partes linee inter se sic habet modum forme in se respectu linee ⁊ hoc modo solum est punctus in potentia ⁊ non in actu sed si cõsideretur ut suo fluxu causat lineam sic est principiũ materiale linee. Ad quintũ dicitur ꝙ licet superficies sit diuisibilis fm longitudinẽ ẽ tñ indiuisibilis fm pfunditatẽ ⁊ respectu pfunditatis ẽ terminus corpis. ideo eo mõ quo est terminus est indiuisibilis.

¶ Partes autẽ temporis ad nunc preteritum ⁊ futurum ad presens. Partes autẽ loci ad eundem terminum copulantur ad quem corporis particule.

¶ Postq̃ auctor determinauit de linea superficie ⁊ corpe que mẽsurãt intrinsece. hic pr̃iter determinat de q̃titatib⁹ ⁊tinuis q̃ mẽsurãt extrinsece. ſ. de loco ⁊ tpe. ⁊ inde sumit̃ rõ huius ordis. ¶ Põt etiã sumi alia rõ. qr licet capiẽdo quãtitatẽ sub rõne mẽsure ut ꝓsideratur a logico ⁊ mathematico tps ⁊ loc⁹ sint spẽs quãtitatis ab aliis distincte. tñ si ꝓsideretur quãtitas quãtũ ad suã diuisibilitatẽ ⁊ sub ratiõe entis ut in methaphisica ꝓsideratur tũc tps ⁊ loc⁹ nõ sunt spẽs quãtitatis distincte p se ab aliis. hoc enim mõ loc⁹ nõ distinguit̃ a superficie. ¶ Primo sciẽdũ ꝙ tẽpus põt tripliciter ꝓsiderari. vno modo generaliter pro quacunq; mẽsura durationis: siue distinguatur realiter a mensurato siue non. ⁊ hoc modo tempus continet sub se eternitatem: que est mensura rei carentis principio et fine. scilicet prime cause. ⁊ cuiternitatẽ

que est mensura rei habentis principiū ⁊ carentis fine: sicut sunt angeli. ⁊ tempus proprie dictum quod est mensura rei habentis principium ⁊ finem: ut sunt omnia corruptibilia Secūdo mō accipitur tempus minus generaliter pro mensura durationis: que est realiter distincta a mēsurato. ⁊ sic solum continet euternitatē. ⁊ tempus proprie dictum ⁊ nō eternitatem: cum ipsa non distinguatur realiter ab eterno. Tertio modo capitur proprie solum pro mensura durationis rei corruptibilis ⁊ specialiter motus. ⁊ hoc modo diffinitur tempus est numerus motus secundū prius ⁊ posterius. ⁊ in presenti proposito sumitur tempus prout accipitur secundo modo. s. pro mensura durationis: que est quantitas distincta a mensurato. Secundo sciendū q̄ motus ⁊ duratio rerum productarum habēt mensurari per aliquaz quantitatem ⁊ certificari quo ad nos: eo q̄ alique res dicitur equalis durationis: ⁊ alique inequalis. equale enī et inequale accipiuntur secundū quantitatem. sed motus ⁊ talis duratio non mensuratur per aliam speciem quantitatis q̄z per tempus ut probaretur inductiue in omnibus aliis speciebus. ergo habent mensurari per tempus: et sic tempus est quantitas. ⁊ quia mensura rei continue debet esse continua: quia debet esse proportio mensure ad mensuratū. sed motus est continuus: ⁊ etiam duratio esse rei. ergo tempus est quantitas continua. Adhuc aliter probatur in textu: q̄ ptes tpis ad vnū terminū cōmunē copulant' vt ptēritū ⁊ futurū copulant' ad nūc pñs q̄ ē finis ptēriti ⁊ principiū futuri. ergo tempus est quātitas continua. vnde sicut in linea punctus est tota substantia rei: ⁊ ex fluxu suo causat lineam ⁊ copulat partes eius: ita in tempore nūc est tota substantia tēporis vel essentia ⁊ fluxu suo de priori in posteri⁹ causat tempus ⁊ copulat partes eius ad inuicem. Tertio sciendū q̄ locus capitur dupliciter. vno modo phisice pro superficie corporis continentis secundū q̄ in eo est virt⁹ generatiua ⁊ conseruatiua locati ibi diffusa a corporibus celestibus. ⁊ hoc modo sic diffinitur: est superficies corporis cōtinentis immobile primū. Alio modo capitur mathematice vel logice pro superficie corporis sine illa virtute cōseruatiua locati que est quedam qualitas de predicamento qualitatis: ⁊ hoc modo capitur hic: ⁊ diffinitur sic: quod est superficies corporis continentis mēsuratiua locati: sicut superficies aeris circundans lapidem dicitur locus lapidis: q̄ potest dupliciter considerari vno modo respectu corpis cōtinentis in quo est subiectiue ⁊ quod mēsurat intrinsece secundum duas dimēsiones tantum: ⁊ sic dicitur superficies. Alio modo respectu corporis contenti quod mensurat extrinsece secundum tres dimensiones: ⁊ sic dicitur locus.

Quarto sciendum q̄ sicut locatum mensuratur intrinsece per longitudinem latitudinem et profunditatem eius sic etiam mensuratur extrinsece secundū tres dimensiones loci in quo suscipitur: sicut vnū mensuratur secundū lōgitudinem latitudinē ⁊ profunditatē superficiei concaue vasis in quo suscipitur. ⁊ p hoc habetur q̄ locus est q̄ztitas: quia est mensura substantie: ⁊ q̄ sit continua patet: q̄ ptes eius copulantur ad eundē terminū cōem ad quem ptes corpis copulantur: q̄ sicut ptes corpis locati oēs copulantur ad cētrū eius: sic ēt oēs pticule loci: q̄ est idē cētrū p̄m rē q̄ō ē cētrū locati intrinsecum ⁊ extrinsecū loci: ⁊ sunt eāles diametri protēse a superficie q̄ est locus: ⁊ a superficie locati vsq̄z ad cētrū eius: ⁊ sic diametri loci ⁊ locati ad idē cētrū copulantur. ⁊ isti diametri dicuntur ptes loci nō essentie eius: quia iste ptes sunt superficies: sed dicuntur cōtinuatiue loci: ⁊ ēt licet partes corporis inq̄ztum corpus copulentur ad superficiem: tamē ptes eius ut est locatū copulantur ad cētrū ⁊ ēt ptes locati. Cōtra p̄dicta arguitur p̄mo sic motus localis p̄mi mobilis in quo est tēpus subiectiue p prius ē continuus q̄z sit tempus quia dat tēpori ꝓtinuitatē: ⁊ tñ ille mot⁹ ē spēs quātitatis: ergo a maiori tps nō est q̄ztitas. Secūdo sic oē illud cuius ptes ad eundē terminū copulantur hz simul plures ptes. sz tpis nō possunt eē plures ptes simul ergo ptes eius nō copulant' ad aliquē eundē terminū et sic nō est quātitas cōtinua. Tertio sic: numerus nō est q̄ztitas cōtinua sed discreta: sed tēpus ē numer⁹ motus ergo nō est quātitas cōtinua. Quarto sic superficies ⁊ locus dicūt idē realiter seu essentialiter: ergo nō sunt species quātitatis ergo locus male ponitur alia species quantitatis a superficie.

Quinto sic omne illud qō mēsurat p̄m tres dimensiones includēs ipsas est corpus: sed locus habet longitudinē latitudinē ⁊ profunditatem ⁊ mensurat secundū ipsas: ergo locus nō est species a corpore distincta. Ad primū dicit' q̄ licet motus localis secundū esse sit cōtinuus nō tamē secundū essentiā eius q̄ est vbi fluēs ⁊ q̄ res ponitur in genere secūdū suā essentiā. nō mot⁹ nō est q̄ztitas sed tps est cōtinuum p̄m rem ⁊ essentiā simul licet effectiue capiat cōtinuitatē a motu. ideo magis ponit' in p̄dicamēto quantitatis q̄z motus. Ad secundū dicitur q̄ licz plures partes tpis nō possint eē simul p̄manentes tñ possunt eē simul plures successiue ⁊ in fieri qō sufficit ad hoc q̄ copulentur ad eundez terminū cōmunē. Ad tertiū dicitur q̄ licet tēpus sit materialis numerus ⁊ numerus nūerat⁹ nō tñ est numer⁹ formalis sed solū formalis est quantitas discreta. Ad quartū dicitur q̄ si locus ⁊ superficies cōsiderentur materialit' q̄z tū ad id quod sunt dicūt idē essentialiter: sed si cōsiderētur formaliter q̄ztum ad suos modos mēsurandi sic specie differunt ⁊ formal⁹ distinguūtur q̄ superficies mēsurat intrinsece p̄m duas dimensiones tñ. loc⁹ vero extrinsece p̄m tres dimensiones. Ad quintum dicitur q̄ licet locus habeat tres dimensiones p̄m cōtinentiā eius. p̄m tñ essentiam habet duas tñ. s. longitudinē ⁊ latitudinē. ⁊ solū illud est corpus quod p̄m essentiam habet tres dimensiones.

¶ His visis dicendum est de cōmunitatibus quantitatis. ¶ Prima communitas est q̄ quantitati nihil est contrarium ut bicubito tricubito vel superficiei nihil est contrarium: quia contrarietas primo ineſt q̄litatibus ⁊ non omnibus seo quibusdaz: quantitas autem non est qualitas: quare non est in quantitate contrarietas. ¶ Item quantitas nō suscipit magis ⁊ min⁹. ¶ Nō enī vna linea magis est q̄ntitas q̄z alia linea ⁊ ternari⁹ nō ē magis numer⁹. q̄z q̄narius. ¶ Itē ꝓpriū ē q̄ntitatis p̄m eā eq̄le vel inequale dici: ut numerus est equalis vel inequalis alij numero: ⁊ corp⁹ alij corpori: ⁊ linea alij linee. ⁊ ita de singulis.

¶ Postq̄z auctor superius determinauit de quantitate secundum se et quantum ad suas species: hic consequenter determinat de ipsa quantum ad suas proprietates que fluunt ab ipsa considerata per inclinationem ad materiam ⁊ ad sua inferioriora enumerans tres proprietates ipsius. Quarū prima est q̄ztitati nihil est contrariū. Cuius ratio est quia illud non habet contrarium quod in materia p̄cedit omnem cōtrarietatem: sed quantitas in materia siue in substantia materiali precedit omnia contraria. ergo quantitas non habet contrarium. minor patet: quia cōtraria recipiuntur in materia per motum ⁊ mutationem. quia ab eodem subiecto mutuo se expellunt. sed substantia non subiicitur motui nisi per quantitatem. quia omne quod mouetur oportet esse diuisibile ⁊ protensum sed substantia nō est diuisibilis nisi per quantitatem. ideo per eam subiicitur motui. hanc etiaz proprietatem probat inductiue auctor in textu declarando eam exemplariter in diuersis speciebus quātitatis. ¶ Primo sciendum q̄ quantitas dupliciter consideratur. vno modo scōm simplicez eius essentiam: vel sub ratione mensure: ut consideratur a mathematico vl̄ a logico: ⁊ sic in quantitate non est motus nec contrarietas: nisi capiatur cōtrarietas p repugnātia duarū differentiaz vnū

terminus

ter

genus condiuidentiū. Alio mō cōsideratur ut est minus rei naturalis: put dicitur in scō de anima q in oibus ꝑuē tibus positus est certus terminus augmēti et decremēti ab anima: ⁊ sic in ipsa est rō ꝑfecti ⁊ impfecti: ⁊ sic in ea reperit cōtrarietas accepta generaliter ꝑ quacunq; repugnātia ꝑfecti ⁊ impfecti. ⁊ isto modo cōsideratur in naturalib⁹ ⁊ nō in logica. ⁊ hoc modo in illa est motus ad quē sufficit talis cōtrarietas secūdū ꝑfectū ⁊ impfectū. quia nō oportet semꝑ motum esse inter illa que cōtrariantur ꝑm suas formas ut patet de motu qui est a minus albo ad magis albū. ⁊ per hoc patet q nō habere cōtrariū: ut capitur hic cōtrarium ꝑ cōtrario ꝑfecto conuenit quātitati omni: sed nō soli: q cōuenit substantie: ⁊ sic est ꝓprium scō modo ipsi quanti tati. Secūdo sciēdū q secūda ꝓprietas quantitatis ē q quantitas non suscipit magis ⁊ minus. cuius rō est: q suscipere magis ⁊ minus est aliquid perfici in suo ꝓprio esse specifico: sed quantitas non potest magis nec minus perfici in suo ꝓprio esse quia eē eius consistit in indiuisibili: ut patet in numero: quia ipsi addita vel ablata quacunq; vnitate variatur species numeri. ideo in ipso ꝓprio esse speciei non potest variari secundū magis perfectum ⁊ minus ꝑfectum. similiter patet de quantitate cōtinua: quia in ipa re mota vel addita aliqua ꝑte quātitatis quātūcunq; parua variatur species quātitatis considerate sub rōne mensure: quia si ibi sit equalitas ⁊ fiat additio vel remotio fit ineqlitas que semꝑ est inter diuersas species. ⁊ sic patet q quantitas cōtinua non potest magis vel minus ꝑfici specie remanēte eadem. Tertio sciendū q magis ⁊ minus ⁊ maius ⁊ minus ad inuicē differūt. quia maius ⁊ minus attenduntur ꝑm maiorē vel minorē additionē ꝓtiū q̄titatis ⁊ acquiruntur ꝑ augmētationē vel diminutionē. sed magis ⁊ minus dicūt maiorē vel minorē ꝑfectionē ꝓprii eē forme ꝑm q in subiecto est: ⁊ sunt ꝑm additionē vel remotionē ꝑfectionis forme in subō. ⁊ ideo licet quantitas bene suscipiat maius ⁊ minus extēsiue ꝑ augmētationē vel diminutionē nō tn oportet ipsam suscipe magis ⁊ minus intēsiue: q sic illa differūt inter se: ⁊ ē hec ꝓprietas ꝓpria scō mō q̄ntitati sicut ⁊ ꝓcedens. Quarto sciēdū q tertia ꝓprietas q̄ntitatis ē. ꝓprium est q̄ntitati ꝑm eā eq̄le vel ineq̄le dici: ut ꝑm duas lōgitudines duo corpora dicūtur equalia vel inequalia: ⁊ ꝑm duos numeros eiusdē speciei aliq̄ res nūerate dr̄ eq̄les. Et rō huius est: q equalia sunt q̄ sibi supposita scīnuicē nō excedūt: ⁊ inequalia sunt quorū vnū excedit aliud. Sed excessus ex ꝑte mēsure sumitur: ⁊ mēsura sumitur ꝑm quantitatē ⁊ solū ꝑm ipsam. ergo oī q̄titati ⁊ soli cōuenit ꝑm eā eq̄le vel meq̄le dici. Itē eq̄litas ē rerū dīntiū eadē q̄titas in spē. Ineq̄litas aūt est rerū differētiū diuersa q̄titas. ⁊ ideo eq̄lia sunt res diuerse eiusdē q̄titatis inter se. ió solū ꝑm q̄titatē aliq̄d dī equale vel inequale: ⁊ sic ista ꝓpietas ē ipsi q̄titati quarto mō ꝓpria. Cōtra ꝑdicta arguitur ꝓmo sic: cōis motus ē de cōtrario in ꝓtrariū: sed in q̄titate ē mot⁹. s. augmētatiōis ⁊ diminutiōis. ergo in q̄titate est ꝓtrarietas: ⁊ sic habet cōtrariū. Scōo sic: locus sursū ⁊ locus deorsū ꝓtrariātur: ⁊ tn sunt q̄titates: ergo quātitati est aliq̄d cōtrariū. Tertio sic. quātitas magis ⁊ minus ꝑficitur ꝑm esse quātitatis. q: numerus habet ꝑfectius esse in quaternario q̄z in binario: ergo suscipit magis ⁊ minus

Quarto sic: q̄z ineq̄litatē aliq̄d dī cē ineq̄le vl eq̄le ꝑ eq̄litatē: ⁊ tn equalitas vel ineq̄litas sunt relatōes. ergo nō cōuenit soli q̄titati ꝑm eam equale vl inequale dici. Quinto sic secundum virtutem homines duo dicuntur equales virtute. ⁊ tn virtus nō est q̄titas. ergo nō est ꝓprium quātitati ꝑm eam equale vel inequale dici. Ad primū dicit q lz in quātitate cōsiderata ꝑm suū eē physicū sit motus et cōtrarietas impfecta. tn in quantitate cōsiderata sub rōne mēsure nō est motus nec etiam cōtrarietas ⁊ solū isto modo in logica cōsideratur. Ad scām dicitur q si locus sursum ⁊ locus deorsum cōsideretur ꝑm suas essentias vl rōne mensure nō contrariant. Sed si ꝓsideretur q̄tū ad qualitatem ⁊ influentiā q̄ sunt in illis diuersis locis bene contrariantur: sed illo mō non sunt in genere quātitatis: q: non dicunt simplicem formā de genere quātitatis: sed importāt quantitatē cum qualitatibus. Ad tertiū dicitur q licet quantitas possit magis ⁊ minus perfici in esse diuersarum specierum ꝑm q vna species perfectior est altera nō tamen potest magis ⁊ minus ꝑfici in ꝓprio cē vnius speciei: qō tn ad susceptionē magis ⁊ minus requritur. Ad quartū dicitur q̄z licet ꝑm equalitatē aliquid dicatur formaliter eq̄le nō tn effectiue: sed hoc solum ꝓuenit quantitati: ⁊ ista ꝓprietate hec ꝓpositio ꝑm dicit solum circūstantiam cause efficientis ꝓpinque ⁊ nō cause formalis. Ad quintū dicitur q licet aliqui dicantur equales vel inequales secundum virtutem hoc non est proprie sed solum similitudinarie sed proprie dicuntur similes vel dissimiles secundum suā virtutem: sed secundū q ista virtus mensuratur per respectū ad obiectum habet modū quātitatis ⁊ mensure: ideo similitudinarie aliqui dicuntur equales ꝑm virtutē eodē modo quo ipsa est quantitas ꝑm quandā silitudinē.

¶ Capm de ad aliquid seu relatione.

Ad aliquid vero talia dicūtur q̄cunq; hoc ipsū q sunt alioꝝ eē dicunt: vl quōlibz aliter ad aliō ut duplū dimidij duplū ⁊ dimidius dupli dimidiū: ⁊ pater filij pater ⁊ filius patris filius: ⁊ maius minore maius: ⁊ similis similis. ¶ Relatiuorū tres sunt spēs. Quedā dicūtur eq̄parantia ut q̄ eodē nomine dicūtur: ut similis simili similis ⁊ equalis equali eq̄lis ⁊ vicinus vicino vicinus. Alia vero secundū suppositionē ut dñs duplū triplū. Alia vero ꝑm suppositionē ut seruus sub duplū sub triplum quia illa supponūtur istis ⁊ alia supponuntur istis. Dñs enim supponit seruo ⁊ pater filio ⁊ duplū dimidio. Seruꝰ vero supponit dño ⁊ filiꝰ pri. ⁊ sub duplū siue dimidiū qō idē ē duplo.

Postq̄z auctor determinauit de scōo ꝑdicamēto qō est quātitas. hic ꝓsequitur determinat de tertio. s. de ad aliq̄d seu de relatiōe. Et rō ordinis est. q: oē accidēs respectiuū habz cognosci ꝑ absolutū in quo fundat ⁊ ꝑ qō ineſt subst̄ie: sed relatio est accidens respectiuū ⁊ fundat in q̄titate: q: plures relatiōes fundant in quātitate quā in aliquo alioꝝ ꝑdicamētorū q: in ea fundant gnaliter oēs ꝓportiones nūerorū ut duplū dimidiū triplū q̄druplū ⁊ sic de alijs: ⁊ oēs ꝓportiones ꝓtinuarū q̄titatū. ⁊ nō relatio maxime hz cognosci ꝑ q̄titatē. ió licet ordine nature eq̄litas qō est accidēs absolutū ꝑcedere debeat relationē: tn ordine doctrine relatio cōuenienter ponit aī eq̄litatē ⁊ post quātitatē ꝓpter causam prius dictā. Primo sciendū q ꝑdicamēta accidētiū distinguūtur ꝑm diuersos modos denoiatiue ꝑdicādi de ꝑma substantia: ⁊ q: ad aliq̄d habz vnū modū specialē denoiandi ꝑmā substātiā: q: denoiat in hoc qō est ad aliq̄d se habere ꝑm mutuā dependētiā. ió aliq̄d ꝓuenienter ponitur vnus ꝑdicamentū ab alijs distinctū. ⁊ cōuenientius denominat ꝑ ad aliq̄d q̄z ꝑ relatiuū siue relationē. cuius rō est: q: relatio dicat essentiam relationis secūdū se sine respectu ad terminū eius vel ad suum subiectū: cū sit nomen abstractum. ideo significat eam ut cōceptam tn ⁊ nō ꝑm suū eē: ⁊ relatiuum importat essentiaz relatiōis ꝑ respectū ad suū subm

ꝫ cū dependētia referibilitatis: ꝫ nō importat terminū eiꝰ de pdētie. sed ad aliq̄d importat ista essentia quātū ad eiꝰ dependētiā ꝙ hoc q̄ dr̄ ad: hec enī ꝓpositio ad dicit dependētiā ad aliquē terminū: ꝫ cū hoc importat terminū illius dependētie ꝙ hoc q̄ dr̄ aliq̄d. ꝫ q̄ ista duo ꝙueniūt formaliter nature huius pdicamēti. ſ. dependētia ꝫ terminus dependentie. ideo natura huius pdicamēti melius notificatur quātū ad suū esse formale in noīe ad aliquid q̄z per relatiuū q̄ dicit essentiā illam ꝙ respectū ad suū materiale subiectū: vel ꝙ relationē q̄ dicit illā essentiā ut cōceptam tm̄. vnde res debēt denominari eo mō quo ꝑfectius ꝫ facilius notificātur. ideo hoc pdicamentū cōuenienti⁹ ꝑmo a platone noiatum est ad aliq̄d. ꝫ sic diffinit⁹ in tertio. Ad aliquid vero talia dicūtur q̄cunq̄z hoc ipsum q̄ sunt aliorū dicūtur: vl̄ q̄olibet aliter ad aliud. Secūdo sciendū q̄ duplicia sunt relativa: q̄dā relativa ſm esse q̄ solū habent esse relativū huius generis: ꝫ nō habēt esse alterius generis: ut pater ꝫ filius. Alia sunt relativa ſm dici: q̄ habent esse alterius generis q̄z relatiōis ꝫ vltra hoc habēt respectū accidētalem ad aliud quo dicuntur relativa ſm dici: ut scientia q̄ habet esse absolutū de genere qualitatis: ꝫ vltra hoc importat respectū ad ipsum scibile. Et ideo ꝓpter relativa ſm esse ponitur prima ps huiꝰ diffinitionis. ſ. quecunq̄z hoc ipsum quod sunt aliorū dicūtur. i. quorū totū esse est respectiuū. Et ꝓpter relativa secūdū dici ponitur ſcōa pars. ſ. vl̄ q̄olibet aliter ad aliud. i. aliquo mō ad aliud referūtur. ꝫ in hac diffinitione ponitur dicūtur et nō sunt: q̄ hic cōsiderātur relativa nō inquātum sunt entia: sed inquantū sunt dicibilia. Et ponitur talia ad denotādū q̄ relativa semp fundātur in aliquo accidēte absoluto: per q̄ substātie insunt. tale enim est denoiatiuū accidentis absoluti: ꝫ per hoc patet q̄ si capiatur ad aliq̄d generaliter ut cōprehendat tā relativa ſm esse q̄z ſm dici. hec diffinitio est cōuertibilis cum ipso: sed si capiatur specialit⁹ solū ꝙ relativis ſm esse que tm̄ ponūtur in pdicamēto isto sic nō est cōuertibilis cum ipso ad aliq̄d. ideo ꝑmo mō debz hic capi ad aliquid analogice ad omnia relativa: ꝫ nō ut ē vnū genus generalissimū eorū que sunt in genere relationis. Tertio sciendū q̄ relativū diuiditur in tres spēs. q̄z quedā sunt relativa equiparantie: quedā suppositiōis: ꝫ q̄dā suppositiōis: quorū sic habetur sufficiēcia: q̄z omne relativū dicit respectū vnius ad alterū: vel ergo dicit respectū eq̄lū: ꝫ sic sunt relativa eq̄parantie. vel dicit respectū ineq̄lū: ꝫ hoc dupliciter. vel dicit respectū excessiue minoris ad maiꝰ: ꝫ sic sunt relativa suppositionis: vl̄ excedētis vel maioris ad minꝰ: ꝫ sic sunt relativa suppōnis. Quarto sciēdū q̄ relativa equiparātie sunt q̄ eodē noie nuncupātur ꝫ hoc ꝙuenit eo q̄ vtrūq̄z eorū importat relationē eiusdē speciei q̄ fūdat supra eādē formā in specie ut sunt vicinus cū vicino: ꝫ similis cū simili. Sed relativa suppōnis sunt q̄ ſm sua fūdamēta ponuntur sup sua correlativa ut ꝑ q̄ quantū ad suū fūdamētū q̄ō est generatio actiua ponit⁹ supra filiū: ꝫ dñs q̄z tum ad obligationē actiuā supra seruū ꝫ est causa eius. Sz relativa suppositionis sunt q̄ ſm sua fundamēta ponuntur sub suo correlativo ut filius q̄z tū ad suū fundamētū q̄ō est generatio passiua ponitur sub ꝑe ꝫ seruus sub dño. Cōtra pdicta arguitur ꝑimo sic: ꝑtes substātie ꝫ silr̄ sciētia et habitus nō sunt relativa ꝫ tm̄ aliquo mō dicūtur ad aliud. ergo ista diffinitio cōuenit aliꝰ a diffinito: ergo nō ē bona

Secūdo sic: pīnitas est ad aliq̄d: ꝫ tm̄ nō refertur ad aliō q̄z non dr̄ pīnitas filij pīnitas: ergo ista diffinitio nō cōuenit oībus relativis. Tertio sic: paternitas ꝫ ꝑ eodē nuncupātur noie: ꝫ tm̄ nō sunt relativa eq̄parantie sed suppositiōis: ergo male dr̄ q̄ relativa equiparātie sunt q̄ eodē noie nuncupātur. Quarto sic: oēs spēs eiusdē generis equaliter sub eodē genere ꝓtinentur ꝫ vna nō ponit⁹ supra aliam ergo specierū relatiōis nulla est suppositio neq̄z suppositio.

Quinto sic: eorū q̄ supra se ponūtur vnū predicatur de alio: sed vna spēs relationis non pdicatur de alia: ergo vna non ponitur supra aliam: ergo male ponuntur relativa suppositionis ꝫ suppositiōis. Ad primū dicitur q̄ licet partes substātie silr̄ sciētia ꝫ habitus ꝫ multa alia talia nō sint relativa ſm ee tm̄ sunt relativa ſm dici ꝓut ꝓxīter habent re spectū quendā ad aliud ut ptes ad totū sciētia ad scibile ꝫ habitus ad habentē: mō hic diffinitur ad aliq̄d generaliter ꝓo relativis secundū ee ꝫ ſm dici: ideo hec diffinitio nō cōuenit aliꝰ a diffinito. Ad secundū dicitur q̄ licet paternitas nō referatur in abstracto actualiter ad aliquid tamē refertur aptitudinaliter ꝫ actualiter in cōcreto. Ad tertiū dicitur q̄ licet paternitas ꝫ pater respectu suorū correlativorū sint relativa. nō tm̄ adinuicē: ió nō sunt relativa equiparātie. q̄z nō referuntur inter se sub eodē noie. Ad quartū dicitur q̄ si iste spēs cōsiderētur ſm suas essentias ꝫ formaliter sic vna nō ponitur supra aliā sed si cōsiderētur materialiter ꝫ tm̄ ad sua fundamenta vna bene est supra aliam. Ad quintū dicitur q̄ illorū q̄ ponūtur ſm sub ꝫ supra ſm ordinē subiicabilis ꝫ predicabilis vnū pdicat⁹ de alio: nō tm̄ de illis q̄ ponuntur sub ꝫ supra ſm ordinē cause ꝫ effect⁹ siue principij ꝫ principiati. ꝫ hoc modo ista relativa ponuntur supra seinuicem.

¶ Post hec autē sequūtur cōitates relationis. Prima est q̄ contrarietas est in relatione ut virtus ꝙtraria est vicio: cū vtrū q̄z eorū sit ad aliquid. hoc autē nō conuenit omni relationi. Duplo enim nihil est cōtrariū vel triplo. Item relativa suscipiunt magis ꝫ min⁹ ut sīle dicitur magis et minus sīle ꝫ eq̄le sīle: sed hoc nō conuenit oīb⁹ relativis: duplum enim non dicit magis duplū ꝫ minus duplum. Neq̄z triplū neq̄z pr̄ magis ꝫ minus pater.

Postq̄z auctor superius determinauit de relatiōe ſm se ponēdo diffinitionē ꝫ diuisionē eius ꝙ suas species: hic cōsequenter determinat de ipsa ſm suas ꝓprietates: ꝫ inter ipsas primo ponit duas cōitates relativorū quarū ꝑma ē q̄ cōtrarietas est in relatione sicut virtus ꝫ vicium cōtrariātur: ꝫ tm̄ sunt relativa ſm dici licet simpliciter sint de prima specie qualitatis virtus enim dicitur relative ad virtuosum et vicium ad vicio sum: ideo in relativis reperitur contrarietas. Primo sciendū q̄ duplicia sunt relativa: ut dictum est. ſ. relativa ſm esse ꝫ ſm dici. vnde in relativis ſm ee non reperitur cōtrarietas. Cuius rō est q̄z cōtraria sunt forme actiue ꝫ passiue que mutuo se expellūt ab eodē subiecto: ut patet ex diffinitiōe eorū. sed relativa ſm esse nō sunt forme actiue aut passiue: nec sua actione se ab eodem subiecto expellunt: q̄z forme actiue ꝫ passiue sunt forme absolute. ideo relativa secundū esse nō possunt habere cōtrariū: sed aliq̄bus relativis ſm dici cōuenit habere cōtrariū. Scōo sciendū q̄ relativa ſm dici duplicit cōsiderantur: vno mō formaliter inquantū relativa sunt: ꝫ ſm respectū quē addunt formis alterius generis. ꝫ isto mō in relativis ſm dici non est cōtrarietas. cuius rō est: quia relativa ſm dici nō cōtrariātur respectu illorū ad q̄ referūtur: sed respectu aliorū sicut virtus nō ꝙtrariatur virtuoso ad quē refert⁹: nec vicium vicioso. ſz virt⁹ ꝫ vicium ꝙtrariatur inter se. ergo relativa ſm dici inquātū relativa sunt nō cōtrariātur. Alio mō cōsiderātur materialiter: ex ꝑte suorū fundamentorū. ꝫ hoc mō aliq̄ relativa ſm dici cōtrariātur. rō est quia aliqua relativa fūdantur in qualitatibus cōtrarijs quas importāt. ideo rōne illarum qualitatum cōtrariantur. Ex quibus patet q̄ habere cōtrarium nō conuenit omnibus relativis: nec etiam conuenit solis relativis. ideo nō est aliquo modo ꝓpriū ipsis relativis: cum omne ꝓpriū cōueniat omni vel soli. ſz est cōitas quedam cōueniens pluribus relativis secundū dici ꝫ quia ꝑius posita est diffinitio ad aliquid a platone conueniens tam relativis secūdū esse q̄z ſm dici. ideo ponūtur hic cōitates vtriusq̄z illorū relativorum cōuenientes. Tertio sciendū q̄ ſcōa ꝓprietas relativorū est q̄ relativa suscipiunt magis ꝫ minus. cuius ratio est quia suscipere magis

ꝛ minus eſt aliquid manens idem in ſpecie in ſuo eſſentia
li eſſe intendi ꝛ remitti. ſed hoc cõuenit aliquibus relatiuis
ut ſimile manens idem in ſpecie dicitur magis ꝛ minus ſi
mile: ꝛ etiam diſſimile ꝛ inequale. ergo aliqua relatiua ſuſci
piunt magis ꝛ minus: hoc tamen non cõuenit relatiuis in
quãtũ relatiua ſunt. ſ. ſm reſpectum quẽ habent ad ſua cor
relatiua: ſed hoc cõuenit ſibi ratione ſuorũ fundamentor.
ꝛ ut ſunt in ſubiecto: quia intendi ꝛ remitti cõuenit forme
ſecundũ eſſe quod habet in ſubiecto ſm ꝙ magis ꝛ minus
perficitur. Quarto ſciendũ ꝙ hec cõitas aliter cõuenit
relatiuis q̃ꝫ p̃cedens: quia p̃cedẽs ſolum conuenit relatiuis
ſm dici. hec aũt cõuenit relatiuis ſm dici: ꝛ aliquibus ſecũ
dũ eſſe quia ſimile ꝛ diſſimile ꝛ inequale bene ſuſcipiũt ma
gis ꝛ min⁹: que tñ ſunt relatiua ſm eſſe: quia tamẽ hec cõ
tas nõ cõuenit omnibus relatiuis ſm eſſe. neq; etiã ſolis:
quia cõuenit qualitati. ideo nõ eſt aliquo mõ ꝓpria ipſi re
lationi: ſed eſt quedã cõitas ſolum ꝙueniens aliq̃bus ſpecie
bus relatiuorũ. ſ. illis quorũ fundamẽta intendũtur. vel re
mittuntur ꝛ augentur ꝛ diminuuntur manẽte eadẽ ſpecie
relationis. ꝛ per hoc patent due p̃me cõitates relatiuorũ.

Cõtra p̃dicta arguitur primo ſic: nulla relatiue oppoſita
cõtrariãtur: cũ cõtrarietas ꝛ oppoſitio relatiua ſint oppoſi
tiones diſtincte. ſ̃z relatiua relatiue inter ſe opponũtur. ergo
nulla relatiua cõtrariãtur. Scõo ſic: vbi ẽ cõtrarietas ibi
eſt motus: ſed in relatione nõ eſt motus: ut dicitur in quin
to phiſi. ergo in relatione nõ eſt contrarietas. Tertio ſic:
nulla forma indiuiſibilis ſuſcipit magis ꝛ minus: ſed oĩs re
latio eſt indiuiſibilis: cum ſit ſimplex reſpect⁹ relatiui ad cor
relatiuum ergo nulla relatiua ſuſcipiũt magis ꝛ minus.

Quarto ſic: ſicut equale fundatur in vna q̃ꝫtitate in ſpẽ
cie: ſic etiam ſimile in eadem qualitate. ſ̃z equale nõ ſuſcipit
magis ꝛ minus. ergo ſimile nõ ſuſcipit magis ꝛ minus: cui⁹
oppoſitũ dr̃in tertu. Quinto ſic: relatiua nõ ſuſcipiũt ma
gis ꝛ minus niſi rõne ſuorũ fundamentorũ. ſed quãtitas in
qua fundatur inequale nõ ſuſcipit magis ꝛ min⁹. ergo ma
le dicitur in tertu ꝙ inequale ſuſcipit magis ꝛ min⁹. Ad
primũ dicitur: ꝙ licet nulla relatiua cõtrarientur reſpectu
ſuorũ correlatiuorũ quibus relatiue opponũtur: tñ bene cõ
trariãtur reſpectu aliorũ ſicut virtus relatiue opponitur vi
tuoſo: tñ cõtrariatur vicio. Ad ſecundũ dicitur: ꝙ vbi
eſt cõtrarietas p ſe ibi eſt motus: ſed in relatione nõ eſt cõ
trarietas p ſe: ſed tñ p accidens: ꝛ eo mõ quo eſt contrarie
tas: eſt etiã motus. Ad tertiũ dicitur: ꝙ licet oĩs relatio
ſecũdũ ſe ꝛ quantũ ad reſpectum quẽ habet ad correlatiuũ
ſit indiuiſibilis: tñ ſm ſuũ eſſe in ſubiecto: qõ poteſt variari
ſm magis ꝙfectũ ꝛ min⁹ ꝙfectũ aliqua bene eſt diuiſibilis:
ꝛ p hoc bñ põt ſuſcipere magis ꝛ minus. Ad quartũ di
citur: ꝙ licet ſitẽ fundet̃ in vna qualitate in ſpẽ: tñ illa q̃li
tas põt intendi ꝛ remitti manens eadem in ſpẽ: ideo ſimile
ſuſcipit magis ꝛ minus: ꝛ equale fundat̃ in eadẽ quantita
te in ſpẽ q̃ non põt augeri vl̃ diminui intẽdi vel remitti ma
nẽs eadẽ in ſpecie: ideo equale nõ põt ſuſcipere magis ꝛ mi
nus: nec eſt ſimile de equali ꝛ ſimili. Ad quintũ dicit̃: ꝙ
licet quãtitas nõ ſuſcipiat magis ꝛ minus: tñ poteſt augeri
ꝛ diminui: ꝛ p talem maioritatẽ vl̃ minoritatẽ p quã fit ma
ior vel minor receſſus ab equale inequali poteſt ſuſcipe ma
gis ꝛ minus. vnde inequale fundatur inter diuerſas quan
titates in ſpecie: ꝛ quia ille ſpecies poſſunt cõtinue variari
ſm receſſum ab vnitate ſpẽi: ideo variatur inequale q̃ꝫ
equale nõ ſuſcipiat magis neq; minus.

¶ Item omnia relatiua dicũtur ad con
uertentiã: ut ſi pater eſt filius eſt ꝛ ecõuer
ſo. ꝛ ſi dñs eſt ſeruus eſt ꝛ econuerſo et ſi
duplũ ꝛ dimidiũ. Itẽ relatiua videntur ſi
mul eſſe natura. ſimul enim eſt duplũ ꝛ di
midiũ ꝛ pater ꝛ fili⁹. Itẽ relatiua poſita
ſe ponunt ꝛ pempta ſe perimunt. ut ſi du
plũ nõ eſt dimidiũ nõ eſt: ꝛ ſi pater nõ eſt
filius non eſt: ꝛ econuerſo.

Poſt q̃ꝫ auct⁹ poſuit duas cõitates relatiuorũ que non
ſunt ipſis aliquo mõ ꝓprie. hic cõſequẽter ponit alias cõi
tates q̃ ſunt ipſis aliquo mõ ꝓprie. Quarũ ꝓma eſt. Rela
tiua dicuntur ad cõuertentiam. Cuius rõ eſt: qr que ad ſe
inuicem ſm mutuam dependentiã eorũ referuntur: dicun
tur ad cõuertẽtiam. ſed oĩa relatiua ad ſua correlatiua refe
runtur ſm mutuã dependentiã: ut dicẽdo p̃ filij p̃: ꝛ econ
tra filius p̃is filius: ibi pater refertur ſm dependentiã ei⁹ ad
filiũ et filius ad patrẽ: ꝛ ſic ſitr eſt in oĩbus alijs: ergo omnia
relatiua dicũtur ad cõuertentiã. Primo ſciendũ: ꝙ con
uertẽtia dupliciter accipit̃. vno mõ ꝓ cõuerſione aliquorũ
ſm exiſtendi cõſequentiã: ꝛ illo mõ in relatiuis bene ẽ con
uertẽtia: ut dicẽdo p̃ eſt: ergo filius eſt: ꝛ ecõuerſo filius eſt:
ergo p̃ eſt. ꝛ iſto mõ nõ ſumitur in hac ꝓprietate: qr ꝙuer
tẽtia hoc mõ nõ ſolũ cõuenit relatiuis: ſed etiã multis alijs
ſicut ſubiecto ꝛ ꝓprie paſſioni. Alio modo ſumitur ꝙuer
tẽtia: ut eſt mutua dependentia relatiui ꝛ correlatiui inter ſe
ꝛ hoc mõ ſumitur in hac ꝓprietate: ideo dici ad cõuertẽti
am eſt aliqua referri inter ſe ſcõm dependentiã. Et differt cõ
uertẽtia a cõuerſione ꝛ cõuertibilitate: quia cõuertẽtia eſt
paſſio relatiuorũ. cõuerſio ũo q̃ eſt debita trãſpoſitio ſubie
cti in p̃dicatũ: ꝛ ecõtra eſt paſſio ꝓpoſitionũ. Sed cõuerti
bilitas ẽ paſſio terminorũ cõuertibiliũ: ꝛ illi termini dicun
tur ꝙuertibiles qui de ſe inuicẽ mutuo vñiter ꝛ affirmatiue
verificantur eo ꝙ habent equalia ſuppoſita ut hõ ꝛ riſibile

Secũdo ſciendũ: ꝙ conuertentia relatiuorum nunq̃ fit
in recto caſu. ratio eſt: quia inter relatiuum ꝛ correlatiuum
ſemper eſt tranſitio vel diuerſitas: ſed talis diuerſitas nõ ſi
gnificaretur in rect caſu ſed ſignificaret̃ identitas eorũ: ut
dicẽdo p̃ eſt filius ꝛ talis locutio eſſet falſa: ſed illa cõuertẽ
tia ſemper fit in obliquis: qr ſolũ obliqui ſignificãt per mo
dũ termini rectus vero p modũ principij ꝛ põt fieri in om
nibus obliquis ut faciliter daretur exẽplũ in oĩbus hoc fit
tñ differenter in relatiuis ſm eſſe ꝛ in relatiuis ſm dici. qr
in relatiuis ſm eſſe fit cõuertẽtia referendo vtrunq̃ ad ali
ud ſub habitudine eiuſdẽ caſus ut maius minore maius et
econtra min⁹ maiore minus: ſ̃z in relatiuis ſm dici fit q̃ñq̃
ſub habitudine eiuſdem caſus ut inter formam ꝛ materiã
q̃ñq̃ vero ſub habitudine diuerſorũ caſuũ vt ſcibile ſciẽtia
ſcibile. ꝛ econtra ſcientia ſcibilis ſcientia ꝛ per hoc patet ꝙ
dici ad cõuertẽtiam cõuenit omnibus relatiuis ſed differen
ter. ꝛ cõuenit ſolis ꝛ ſemp ideo hec ꝓprietas eſt ipſis ꝓprie
ꝓpria ꝛ hoc capiẽdo generaliter ad aliq̃d tam ꝙ relatiuis
ſm eſſe q̃ꝫ ſm dici qr ſi caperetur ſpecialiter ſolũ pro relati
uis ſm eſſe hec ꝓprietas eſſet ſibi ꝓpria ſcõo mõ. Tertio
ſciendũ ꝙ relatiuorũ alia ꝓprietas eſt ꝙ relatiua ſunt ſimꝫ
natura: ꝛ rõ eſt qr illa q̃ poſita ſe ponũt ſm rem ꝛ intellectũ
ſimꝫ ꝛ pempte ſe pimũt ſm eſſe ſunt ſimul natura. illa enĩ
dicuntur ſimul natura q̃ ſunt ſimul in naturali intelligen
tia. ita ꝙ vnũ eorũ nõ põt intelligi ſine alio. nec eſt ibi pri
oritas ſm intellectũ ſed relatiua poſita ſe ponunt ſm eſſe: qr
eſſe relatiuorũ eſt eẽ ad ſuũ correlatiuũ: ideo ſm rem poſi
to vno in eſſe oportet ſuum correlatiuũ eſſe qõ requritur ad
eſſe relatiui: ꝛ ſimiliter poſita ſe ponũt ſm intellectũ qr non
põt intelligi eẽ relatiui quod eſt dependẽs ad correlatiuũ ni
ſi intelligatur illud correlatiuũ ad qõ dependet ergo poſita
ſe ponũt ſm intellectũ ꝛ ſimiliter pempta ſe pimũt: tõ ſunt
ſimul natura. ſ. natura relationis: ꝛ etiam ſunt ſimul natu
ra. i. naturali intelligẽtia. Quarto ſciẽdũ: ꝙ relatiua tri
pliciter cõſiderantur. vno mõ quãtũ ad ſua ſubiecta ꝛ fun
dameẽta ꝛ ſic vnũ illorũ bñ p̃cedit aliud ut pater p̃cedat filiũ.
Scõo mõ inquãtũ habẽt dependentiã inter ſe ꝛ vnũ ter
minat dependentiã alterius ꝛ ecõtra ꝛ ſic adhuc vnũ ẽ prius
alio: ꝛ quodãmodo notius ꝛ ponitur in diffinitõe alte
rius. ſ. illud quod terminat dependẽtiã alterius. Tertio cõ
ſiderãtur quãtũ ad hoc ꝙ habẽt eẽ ſub forma relatõis ſub
qua ſimul ponũtur ut q̃ꝫ cito ponitur p̃ ſub p̃nitate ponũ
tur filius ſub filiatiõe ꝛ hoc mõ ſunt ſimul natura ſm rem
ꝛ intellectũ ſimul ut dicitur in iſta ꝓprietate: ꝛ hec ꝓprie
tas eodẽ mõ ꝓpria relatiõis ſicut p̃cedẽs. Contra pre

ãicta arguitur primo sic: cõuertentia est mutua dependentia relatiuorũ inter se: sed scientia ⁊ scibile q̃ sunt relatiua non habent mutuã dependentiã inter se: quia scientia licet dependeat a scibili tñ scibile non habet dependentiã ad scientiam: ergo nõ omnia relatiua dicuntur ad cõuertentiam.

Secũdo sic bene sequitur si homo est risibile: ⁊ ecõtra: ergo homo ⁊ risibile dicuntur ad cõuertentiã que tamẽ non sunt correlatiua: ergo dici ad cõuertentiã non solũ cõuenit relatiuis. Tertio sic: causa ⁊ effect̃ sunt relatiua: ⁊ tamẽ causa ꝑm naturã precedit effectũ ergo relatiua nõ sũt simul natura. Quarto sic: vnũ relatiuorũ ponitur in diffinitione alterius ergo est prius alio ergo relatiua nõ sunt simul natura. Quinto sic illa que opponũtur inter se nõ posita se ponunt sed vnũ oppositum destruit aliud: sed relatiua opponũtur ad inuicẽ: ergo male dr̃ q̃ posita se ponãt ⁊ pẽpta se perimant. Ad pmũ dicitur q̃ si scibile cõsideretur materialiter quantũ ad id qõ est sic nõ habet dependentiã ad scientiã. isꝫ ex natura precedit eã: isꝫ si ꝓsideret̃ formaliter quãtũ ad rõnẽ scibilis sic habet respectũ ⁊ dependentiã ad scientiã ⁊ dr̃ cũ ea ad cõuertentiã: ⁊ sic dr̃ ẽ de sensu ⁊ sensibili. Ad ꝫm dicitur: q̃ si capiatur cõuertentia ut est conuersio aliquorũ ꝫm existendi consequentiã sic hõ ⁊ risibile bene dicuntur ad conuertentiã: sed nõ capiẽdo cõuertentiã ut est mutua dependẽtia relatiui et correlatiui ut in ꝓposito capit̃. Ad tertiũ dicit̃: q̃ si cõsiderent̃ causa ⁊ effect̃ materialiter quãtũ ad id qõ sunt nõ sunt simul natura. sed si cõsiderent̃ formaliter quantũ ad relationẽ cause ad effectũ vel effect̃ ad causam ut sunt relatiua sic sunt simul natura: ⁊ similiter diceret̃ de patre ⁊ filio dño ⁊ seruo. Ad quartũ dicitur: q̃ licet vnũ relatiuorũ ut terminat dependentiã alteri⁹ sit aliq̃ mõ prius alio ⁊ ponatur in diffinitione alterius: tñ quãtũ ad eẽ sub forma relatiõis vnũ nõ ꝓcedit aliõ. Ad q̃ntũ dr̃: q̃ ꝫ relatiua respectu eiusdẽ subiecti opponant̃: ⁊ nõ posita se ponãt: tñ respectu diuersorũ subiectorũ nõ opponunt̃.

¶ Item alia diffinitio relatiuorum est talis. Ad aliquid sunt q̃bus hoc ipsum esse est ad aliq̃d quodãmodo se hr̃e: ⁊ hec diffinitio ẽ ꝓpria relatiuorũ. Itẽ ꝓpriũ ẽ relatiuorũ: q̃ si quis diffinite vnũ nouerit relatiuorũ: diffinite nouerit ⁊ reliquum: ut si q̃s nouerit diffinite duplũ: diffinite nouerit ⁊ cuius ẽ duplum. Necesse enim vtrorumq̃ rationibus vtriusq̃ vti.

Postq̃ auctor posuit diffinitionẽ ⁊ proprietates ad aliquid cõiter accepti ut se extendit ad relatiua secundũ esse ⁊ ꝫm dici. Hic consequenter ponit aliã diffinitionẽ ipsius ad aliq̃d specialiter accepti ut solũ ꝓtinet relatiua ꝫs esse q̃ ẽ ꝓpria diffinitio ad aliq̃d ut ẽ vnũ ꝑdicamẽtũ ab aliis distinctũ ⁊ data ab Aristo. corrigẽdo primã diffinitionẽ relatiorũ a platone positã q̃ nõ est ꝓpria diffinitio: ⁊ ẽ hec diffinitio. Ad aliq̃d sunt q̃bus hoc ipsũ eẽ qõ sunt est ad aliud q̃dãmodo se hr̃e. In cui⁹ ꝑma ꝓ intelligit̃ genus diffiniti. s. dicibile. ⁊ ponitur q̃bus hoc ipsũ esse ẽ ad aliud se hr̃e ad differentiã substãtie ⁊ accidentiũ absolutorũ ⁊ relatiuorũ ꝫm dici: quorũ ꝓpriũ esse nõ est ad aliud se hr̃e. Deiñ ponitur quodãmodo. i. quodã speciali mõ: q̃ esse relatiui ẽ ad aliud tanq̃ ad terminũ cũ quo dr̃ ad cõuertentiã. Primo sciẽdũ: q̃ accidens absolutũ ⁊ respectiuũ sic inter se differunt: q̃ accidẽs absolutũ habet dependentiã solũ ad suũ subiectũ ⁊ nõ ad terminũ extrinsecum: ió ad suũ esse sufficit suum subiectũ ⁊ etiã diffinitur ꝓ tale subiectũ. sed accidens respectiuũ habet dependentiã ad suũ subiectũ inquãtũ est accidens: ⁊ ad suũ correlatiuũ inquãtũ est respectiuũ. ⁊ ideo ad esse accidẽs respectiui sequitur esse sui subiecti ⁊ eẽ sui correlatiui: ⁊ habꝫ diffiniri ꝓ ista duo: ideo bene dicitur in hac diffinitione: q̃ esse relatiui est ad aliud quodãmodo se habere: ⁊ licet relatio semper sit inter duo extrema: tñ nõ est in vtroq̃ ut in subiecto: sed est in vno subiectiue ⁊ in alio ut in termino: ut paternitas est in patre ut in subiecto. ⁊ in filio vt in termino. ⁊ filiatio ẽ in filio subiectiue et i patre terminatiue. Scõo sciendũ: q̃ duplex est relatio. quedã est realis q̃ est inter duo extrema realia differẽtia realiter a quib⁹ ipsa est realiter distincta. ⁊ ad hanc relationẽ tres cõditiões requruntur. Prima est: q̃ habeat extrema realia defectu cuius relatio inter entia rõnis: ut relatio generis ad spẽm nõ põt esse relatio realis. Scõa ẽ: q̃ extrema relatiõis realiter differãt. rõne cui⁹ idẽtitas nõ est relatio realis. Tertia ẽ q̃ talis sit realiter distincta ab vtroq̃ extremoꝝ. q̃ si esset cadẽ realiter cũ suo fundamẽto hẽret eẽ absolutũ sui fundamẽti ⁊ nõ diceret̃ eẽ realis quãtũ ad suũ esse respectiuũ: ꝫ quãtũ ad suũ eẽ absolutũ: q̃ a pfectiõe res capit denoiationem ideo nõ esset relatio realis: nec totũ ei⁹ eẽ eẽt ad aliud: ⁊ defectu illius relatio creatoris ad creaturã nõ est realis: quia in deo nullũ ẽ accidẽs ab eo realiter distinctũ. Alia est relatio rationis q̃ potest fieri tribus modis ꝫm q̃ sibi deest vna illaꝝ conditionum. ⁊ illa relatiua q̃ dicunt relationẽ realeꝫ sunt relatiua ꝫm esse. alia vero ꝫm dici ⁊ solũ de his q̃ dicũt relationẽ realẽ que ponitur in ꝑdicamẽto ista data est ꝓs diffinitio: ⁊ per hoc differt ab alia diffinitione ad aliquid.

Tertio sciendũ q̃ ex ista diffinitione auctor infert vnaꝫ ꝓprietatẽ relatiuorũ q̃ talis est: si quis diffinite nouerit vnũ relatiuorũ diffinite nosci⁹ ⁊ reliquũ. Cuius rõ est: quia qõlibet vnũ diffinite ⁊ distincte cognoscitur eo mõ quo habet eẽ ⁊ etiã eo mõ quo habet diffiniri cũ diffinitio sit ozo indicãs q̃d sit esse rei: sed esse vnius relatiuorũ est ad aliud vt dictũ est: ergo nõ põt distincte cognosci nec diffiniri: nisi ꝓ suum correlatiuũ: ergo si quis distincte cognoscit vnum ozo distincte cognoscere reliquũ cũ nullũ eorũ possit sine alio cognoscẽdo: ideo necesse ẽ ei diffinire vtruꝝ relatiuorũ poni sua correlatiua. Quarto sciendũ: q̃ in diffinitione relatiui nõ ponit̃ suũ correlatiuũ tanꝫ pars essentialis eius cũ relatiuũ ⁊ correlatiuũ sint realiter ⁊ eẽntialiter distincta ⁊ opposita sicut pr̃ ⁊ filius. sed ponitur in eius diffinitiõe tanꝫ terminus dependentie ipsius relatiui: q̃ talis dependentia nõ ꝓfecte cognosceretur: nisi cognosceretur termin⁹ eius: ⁊ ponitur talis terminus loco differẽtie q̃ in relatiuis sumit respectu talis termini: q̃ de se est nobis ignota: ꝫ circuloquitur ꝓ ipm terminũ. vñ diffinẽdo relationẽ ponitur dependentia ꝑ genere ⁊ subiectum ⁊ correlatiuũ eius ꝓ dẽa: ut dicẽdo pr̃initas est dependentia vel relatio pr̃is ad filiũ: vel pr̃ est res habẽs filiũ: ⁊ ꝓ hoc patet intellectus hui⁹ vltime diffinitionis ⁊ vltime ꝓprietatis relatiuorũ. Contra ꝑdicta arguitur pmo sic: q̃ ptes substãtie nõ sunt vera relatiua: et tamen conuenit eis ista diffinitio: cũ ipsorũ esse sit ad aliud quodãmodo: ergo ipsa nõ est bona. Scõo sic: oẽ accidẽs habet dependentiã ad suũ subiectum: ergo esse eius est ad aliud quodãmodo se habere: ergo ista diffinitio cõuenit oibus accidentibus alijs ⁊ nõ soli diffinito. Tertio sic: vnũ quodq̃ diffinitũ cognoscitur eo modo quo habet eẽ ꝫ vnũ relatiuũ habet esse separatuꝫ ⁊ distinctũ a suo correlatiuo: ergo vnum potest diffinite cognosci nõ cognoscẽdo aliud.

Quarto sic loco diffiniti licet ponere suam diffinitionẽ ergo si in diffinitione relatiui ponatur suum correlatiuum loco illius correlatiui poterit poni diffinitio eius in qua poneretur suum correlatiuũ: ergo idem poterit pom in diffinitione sui ipsius quod est inconueniẽs ⁊ sic male dicitur q̃ relatiuũ habet diffiniri per suũ correlatiuum. Quinto sic: vnũ quodq̃ habẽs genus ⁊ differẽtiam diffiniri põt ꝑ genꝰ ⁊ dẽam ei⁹. sed relatiua hñt genus ⁊ dẽam intrinsecã: ergo etiã pñt diffiniri ꝑ suum genus ⁊ suã dẽam sine correlatiuo.

Ad primũ dr̃ q̃ totũ esse partium substantie nõ est ad aliud ut intelligitur in hac diffinitiõe: ꝫ vltra suũ eẽ substãtiale importent quẽdam respectũ ad opatiões totius a quo respectu capiunt noĩa ꝓpria partiũ: ió ipis nõ cõuenit hec diffinitio. Ad scõm dr̃: q̃ ꝫ totũ esse cuuslibet accidentis sit ꝑ dependẽtiã ad subiectũ: tñ illud esse nõ se habet ad aliud tanꝫ ad terminũ cũ quo dicitur ad ꝓuertẽtiã nisi in veris relatiuis q̃ tñ intelligitur in hac diffinitiõe ꝑ illã pticulã quodãmodo. Ad tertiũ dr̃ q̃ licet relatiuũ habeat

esse sepatū a suo correlatiuo: tñ illud esse nō ē absolutū sed respectiuū in ordine ad suū correlatiuū: iō habet cognosci ⁊ diffiniri p ipsum. Ad q̄rtū dī: q̄ licet in absoluti loco nominis liceat ponere diffinitionem nō tñ in respectiuis: iō in diffinitiōe relatiui loco correlatiui nō potest poni sua diffinitio. Cuius ratio est: q̄ diffinitio correlatiui explicat ipm ut est dependēs ad relatiuū: ⁊ ipm ponit in diffinitiōe relatiui tanq̄ terminus dependentie sui relatiui: ideo diffinitio nō explicat ipm eo mō quo ponitur in diffinitiōe alterius.

Ad quintū dicitur: q̄ licet relatiuū habeat differentias: tñ illa differētia nō est absoluta sed respectiua ⁊ dependens ad terminū extrinsecū: iō p ipsam nō posset pfecte cognosci neq̄ notificari relatiuū nisi apponeret terminꝰ dependētie.

¶ Capitulum qualitatis.

Qualitas est ꝑm quā q̄les eē dicimur: ut ꝑm albedinē dicimur albi: ⁊ ꝑm colorē colorati. ⁊ ꝑ iusticiā iusti. Qualitatis autē q̄ttuor sūt spēs.

Posteq̄ superius auctor determinauit de tertio predicamēto q̄ est ad aliq̄d. Hic cōsequēter determinat de q̄rto. s. de q̄litate ipaz ꝑmo sic diffinies. Qualitas ē ꝑm quā quales eē dicimur ut ꝑ albedinē dicimur albi. In q̄ diffinitiōe subintelligit forma accidētalis q̄ se habet ut genus diffiniti ⁊ aliquo mō datur intelligi p illud relatiuū quā: deiñ ponitur ꝑm quā q̄les esse dicimur ad differētiā oīm aliorū predicamētorum: q̄ nullū eorū p̄dicatur in quale simpliciter ut faciliter ꝓbaretur inducendo. substātia enī predicatur in quid. quātitas in quātū vel in quottū: ⁊ cetera predicamēta predicātur in hoc q̄ est se habere ad aliud cū sint respectiua: ideo sola qualitas denominat p̄mā substātiā simpliciter qualē: ⁊ in hac diffinitione hec prepositio ꝑm dicit circūstantiā cause formalis. Primo sciēdū: q̄ in hac diffinitione ponitur dicimur ⁊ nō dicūtur ꝑm Albertū nō ad denotandū q̄ soli hmōi cōueniat q̄litas. sed ad denotāduz q̄ hō est susceptiuus pluriū qualitatū q̄ quecūq̄ alia substantia. hō enī est cōpositus tam ex substātia naturali q̄ spirituali simul: ideo sibi cōueniūt q̄litates rerū corpalium et etiā spiritualiū. Sed substātie spūales solū recipiūt qualitates spūales. Substantie vero corporales alie ab hoīe solū suscipiūt qualitates corporales ⁊ nō spūales: ideo hō ceteris substātijs est pluriū qualitatū magis susceptiuus. ſz tñ posset dici facilius q̄ cū in hac diffinitiōe ponitur dicimur nō intelligitur solū nos hoies dicimur sed intelligitur nos substātie dicimur ⁊ nō refertur ad hoiem tñ sed ad substātiam in cōmuni: ⁊ p hoc soluuntur plura argumēta. Secūdo sciēdū: q̄ omnis forma accidētalis habet determinare primā substātiā ꝑm esse q̄ ipsa dat prime substātie: ⁊ q̄ qualitas dat substātie eē quale ideo habet denominare primā substātiā qualē ⁊ p illū modū denominādi p quē dividitur ab oībus aliis accidētib⁹ hic diffinitur. ⁊ licet q̄le cōsequatur qualitatē ut effectus eius formalis ⁊ sit posteri⁹ ꝑm naturā ipsa qualitate: tñ ꝑm ordinē nre cognitionis ⁊ quo ad nos quale est prius q̄ qualitas: q̄ p ipm cognoscim⁹ q̄litatē: ideo nobis cōueniēter notificatur q̄litas p quale: ⁊ licet inferius quale p qualitatē diffiniatur: tñ hoc est a priori simpliciter ⁊ a posteriori quo ad nos. nō. n. ē incōueniēs idē ꝑm diuersas cōsiderationes esse notiꝰ ⁊ ignotius ꝓpius ⁊ posterius alio. Tertio sciēdū: q̄ qualitatis ponūtur quattuor species: q̄rū ꝑma est habitus: ⁊ dispositio. Scōa naturalis potētia vel impotētia. Tertia passio ⁊ passibilis q̄litas. Quarta forma ⁊ circa hoc aliquid cōstans figura: quarum sic habetur sufficiētia: q̄ omnis qualitas q̄lificat substātiā vel ergo se tenet ex pte materie ⁊ sic ē forma ⁊ circa hoc aliquid cōstans figura: q̄ qualificat substātiā ꝑm quātitatē et materiā ei⁹: licet effectiue oriatur a forma substātiali: vel se tenet ex pte forme: ⁊ hoc ē dupliciter vel qualificat substantiā immediate vel mediātibus naturalib⁹ potētijs si sic ꝑm sic est habit⁹ ⁊ dispositio q̄ primo determinat ⁊ disponit potētiam ⁊ ex cōsequēti subiectū ei⁹: si immediate q̄lificat substantiā hoc ē dupliciter: vel ē principiū opādi determinatū vel indeterminatū: si primū sic est passio ⁊ passibilis qualitas: si scōm sic est naturalis potētia vel impotētia. potentia enim de se indeterminata est q̄ꝫtū ad modū expandi: sed determinatur p suos habitus. Quarto sciēdū q̄ diuisio q̄litatis est diuisio generis in suas species: q̄ qualitas cēntialiter ⁊ vniuoce de ipsis p̄dicatur. Et dupliciter pōt fieri diuisio generis in suas species vno modo p species immediatas ⁊ tunc solū fit p duas species eo q̄ fit p duas differētias formaliter oppositas q̄ solū sunt due sub vno genere ⁊ solū duas species ꝓpinquas sub eo cōstituūt. Alio mō p̄ pōt fieri diuisio generis p species remotas eius: ⁊ hoc q̄n species ꝓpinque sunt nobis ignote. ⁊ tunc nō oportet diuisionē generis fieri p duas species tñ: sed potest fieri p q̄ttuor vel plures ꝑm exigentiā multitudinis earū ⁊ hoc mō fit hec diuisio qualitatis: ideo in ea bene ponūtur quattuor species: ⁊ p hoc patet diuisio ⁊ diffinitio q̄litatis. Cōtra p̄dicta arg̃ ꝑmo. sic differentia substātialis vtputa rōnale nō est qualitas: ⁊ tñ ꝑm ipsam dicimur quales: ergo ista diffinitio nō cōuenit soli quantitati. Secūdo sic. omne accidēs p̄dicatur in quale cū nō p̄dicetur in q̄d: ergo ꝑm quodlibet accidēs dicimur quales: ergo ista diffinitio cōuenit aliis a q̄litatib⁹. Tertio sic hinnibilitas est qualitas: ⁊ tñ ꝑm ipsam nō dicimur esse quales ut ꝑm albedinē: ergo ista diffinitio nō conuenit omni qualitati. Quarto sic. hec diuisio q̄litatis in quattuor species fit ꝑm diuersos modos essendi qualitatis i substantia. sed isti modi essendi sunt accidētales: ⁊ accidūt qualitati: ergo diuisio ista ē diuisio subiecti in accidētia ⁊ non diuisio generis in suas species. Quinto sic. habitus ē vnū p̄dicamentū a qualitate distinctū: ergo male ponit prima species qualitatis. Ad primū dicitur: q̄ licet differentia substātialis p̄dicetur in quale essentiale q̄ est quale q̄d. nō tñ p̄dicatur in quale simpliciter q̄ solū dicit qualitatē substātie accidētalē ut capitur in hac diffinitiōe. nec ē etiā talis differētia forma accidētalis: q̄ tñ i illa diffinitiōe subintelligitur. Ad scōm dicitur: q̄ si capiatur quale ḡnaliter pro quocūq̄ esse accidētali: sic omne accidēs p̄dicatur in quale sed si capiatur specialiter p eē accidētali q̄ cōsequitur substātiā gratia forme ⁊ nō habet aliū modū specialē denoiandi substātiā q̄ in quale: sicut habēt cetera accidēta sic p̄dicari in quale soli qualitati cōuenit: ⁊ hoc mō sumitur in p̄senti diffinitiōe. Ad tertū dī: q̄ licet p hinnibilitatē equi nos in specie nō dicamur quales tñ nos i genere. s. nos substantie denominamur quales. Ad quartū dicitur: q̄ licet isti diuersi modi essendi specierū qualitatis in subiecto sint accidētales qualitati ꝑm modū: tñ nō sunt sibi accidentia ꝑm rē. sed magis sunt modi essentiales illaruz specierū: ideo ista nō ē diuisio subiecti in accidētia. Ad quintū dī q̄ si capiatur habitus ut ē corporū ⁊ eorū q̄ circa corp⁹ sūt adiacētia ē p̄dicamentū a qualitate distinctū. sed si capiat p qualitate q̄ disponit potētiā ad opationē ut in p̄senti sumitur: sic nō est vnū p̄dicamētū: ſz est ꝑma species q̄litatis.

¶ Prima est habitus ⁊ dispositio: quia habit⁹ est pmanētior ⁊ diuturnior ut virtutes ⁊ sciētie. sciētia enim difficile est mobilis nisi forte grādis fiat pmutatio: vl̄ ab egritudine vel ab estu: vl̄ ab alio hmōi circa sciētē vel habentē virtutes: iusticia vl̄ castitas nō de facili pmutantur. Dispositiones aūt dicimus q̄ de facili pmutantur ut calor: frigiditas: egritudo: sanitas: ⁊ cōsimilia: tñ habitus possunt dici dispositiones: sed nō ecōuerso. Illi aūt q̄ habitum

habēt quodāmodo dispositi sunt vel melius vel peius ad ea q̄ habent. Dispositiones aūt nō sunt habitus: vnde habitus sic pōt diffiniri. Habit⁹ ē q̄litas difficile mobilis, dispositiovo ē q̄litas facile mobilis.

Postq̄ auctor premisit diffinitionē et diuisionē qualitatis. Hic consequenter determinat de speciebus eius quarū prima est habit⁹ et dispositio. Cuius ratio est: q̄ habit⁹ ⁊ dispositio cōueniunt tā substantijs spūalibus q̄ corporalibus. ⁊ passio ⁊ passibilis qualitas q̄ est tertia spēs qualitatis. ⁊ forma ⁊ figura q̄ ponuntur quarta species qualitatis solū conueniunt substātijs corporalibus: ideo habitus et dispositio cōuenienter precedit illas duas spēs. Itē habitus qualificat ⁊ determinat naturales potentias ad operationē: ⁊ iō perfectius habet rationē qualitatis q̄z naturalis potētia vel impotētia: iō cōuenienter precedit naturalē potentiā vel impotentiā que ponit̄ secūda species q̄litat⁊. Primo sciendū q̄ habitus tripliciter accipit̄: vno mō ut opponit̄ p̄uationi: sicut visus opponit̄ cecitati: ⁊ sic q̄libz forma habēs priuationē sibi oppositā siue sit eēntialis siue accidētalis dicit̄ hitus alio mō accipit̄ ut ē corpoz ⁊ eoz q̄ circa corpus sunt adiacentia: ⁊ sic est vnū predicamentū ab alijs distinctū: ⁊ istis duobus modis nō capitur hic hitus. Tertio modo ꝓut est qualitas perfecte dispositiua sui subiecti ad operatiouē sicut sciencia disponit intellectū hois et ex cōsequenti ipm hominē ad cognoscendū ea de quibus est sciētia: ⁊ q̄ pfecte disponit suū subiectū ad operationē: ideo dic̄ Auerrois q̄ habitus ē quo quis opatur quādo vult: ⁊ isto tertio modo sumit̄ hic habitus ⁊ est prima species qualitatis. Scōo sciendū q̄ dispositio dupliciter accipitur vno mō generaliter pro quacūq̄z qualitate q̄ disponit potētiam sui subiecti ad opationē siue pfecte siue impfecte: ⁊ hoc mō dispositio sub se tenet habitū ⁊ dispōtionē ꝓprie sumptā ⁊ hoc modo capit̄ in textu cum dic̄ q̄ ois habitus est dispositio ⁊ non ecōtra: ⁊ sic capitur a Tulio cū dr̄: q̄ habitus est dispositio pfecti ad optimū: ⁊ ab Aris. cū dicit q̄ virtus est dispositio ad felicitatē. Scōo mō capitur ꝓprie solū pro qualitate q̄ impfecte disponit potentiam ad opandū ⁊ isto modo distinguitur cōtra habitū sicut impfectū cōtra perfectū ⁊ sic capitur cū dic̄ q̄ habitus ⁊ dispositio sunt prima spēs qualitatis: ⁊ cum dr̄ q̄ habitus differt a dispositione. vnde nomē dispositiōis de se ē cōmune nomē ad habitū et dispositionē ꝓprie captā. sed quia alteri eoz est ꝓpriū nomē impositū. s. habitus: iō alteri q̄dāmodo appropriat̄ nomē dispositionis. Tertio sciendū: q̄ habitus ⁊ dispositio ꝓprie capta inter se cōueniūt et differūt: vñ conueniūt in hoc q̄ dicunt eandē formā sm eēntiā ⁊ vtrūq̄z disponit naturalē potentiā sui subiecti ad opationē. Iz differūt in hoc q̄ habitus dicit illā formā sm esse pfectū et radicatū in subiecto: ⁊ pfecte disponit subiectū ad opandū: iō habitus dicitur ē diuturnior ⁊ permanētior dispositione: ⁊ dr̄ qualitas de difficili mobilis eo q̄ tale esse perfectū et radicatū est in subiecto ⁊ difficile est mobile a subiecto: sed dispositio dicit eandē formā subeē imperfecto: ⁊ impfecte disponit subiectū ad opandū: ideo diffinitur q̄ est q̄litas de facili mobilis a subiecto. Ex quo patet q̄ habitus ⁊ dispositio dicūt vnam ⁊ eandē formā differentē sm esse pfectū et impfectū: ⁊ quia perfectū ⁊ imperfectū sm esse nō variāt speciē: ideo cōuenienter ponunt̄ vna species: ⁊ copulant̄ coniūctione copulatiua q̄ pfectū ⁊ impfectū sunt diuersi modi essendi quos dicūt habitus ⁊ dispositio: iō conuenienter denominatur duobus nobus ⁊ melius q̄z vno solo noie sicut antiq̄ qui hāc spēm noiauerūt applicatione. Quarto sciendum: q̄ sub hac spē qualitatis generalit̄ ponunt̄ q̄litates disponentes subiectū ad operandū mediāte potētia ut sunt oēs habit⁹ vñ ipsoz habituū q̄dā sunt corꝑales ut sanitas. robur. elegātia. agilitas ⁊ sic de alijs. Alij vero sunt spūales ⁊ istoz alii qui sunt morales qui disponūt appetitū sēnsitiuū vl̄ intellectiuū ut sunt iustitia: temperantia: ⁊ fortitudo ⁊ sic de alijs virtutib⁹ moralib⁹: ⁊ sīr̄ de vitijs oppositis. Alij sunt intellectuales q̄ disponunt intellectū ad prompte ⁊ faciliter cognoscendū intelligibilia ut sunt sapientia: scientia: intellect⁹ prudentia: et ars. ⁊ istoz habituū aliqui sunt naturaliter acquisiti ut sciētia ab homine acquiritur per studiū. Alij sūt infusi ut fides: spes: charitas. Alij aūt cōcreati ut spēs vl̄ rationes rerū in mentibus angeloz. ⁊ sic patet q̄ sit prima species qualitatis: ⁊ que qualitates sub ipsa ponuntur. Sed cōtra predicta arguit̄ primo sic. Diuersa noia importāt diuersas formas cū nomē imponat̄ a forma. Iz habitus ⁊ dispositio sunt diuersa noia: ergo dicunt diuersas formas: ⁊ non sunt vna spēs qualitatis. Secūdo sic: quecūq̄z dicunt eādem speciē importāt eundē modū eēndi: cum vnius spēi sit vnus modus tm̄. sed habitus ⁊ dispositio nō dicunt eundē modū essendi sed diuersos: ergo male ponit̄ vna spēs qualitatis. Tertio sic: nullū ens in alia reponit̄ in p̄dicamento: sed solū ens extra aiaz. sed scia ē ens in aia tm̄: ergo male ponit̄ hic sub prima spē qualitatis. Quarto sic: risibile est qualitas de difficili mobilis ⁊ tū nō est habit⁹: ergo diffinitio habitus cōuenit alijs a diffinito. Quinto sic: naturalis inclinatio intellect⁹ ad sciam est dispositio: ⁊ tamen nō est de facili mobilis a suo subiecto: ergo male dicitur q̄ dispositio est qualitas de facili mobilis a suo subiecto. Ad p̄mū dicit̄ q̄ diuersa noia non semp dicūt diuersas formas sed q̄ñq̄z dicūt diuersos modos eiusdē forme. ⁊ sic est in proposito ⁊ licet capiendo formā generaliter pro omni illo qō habet modū forme ⁊ determinantis aliud omne nomē imponatur a forma: nō tamē capiendo formā specialiter solū pro forma reali. Ad secundū dicitur: q̄ licet habitus et dispositio dicant diuersos modos eēndi accidētales vnius forme. tamen bene dicunt vnū modū eēndi essentialē qui ē disponere potentiā sui subiecti ad operationē. Ad tertiū dr̄: q̄ licet scia sit ens in aia ut in subiecto: nō tū est ens solū in aia ut in cognoscēte sic q̄ solū habeat eē in apprehēsione aie: ⁊ isto modo capitur ens in aia cū distinguitur ꝓtra ens reale. vnde scia q̄z nō est solū in apprehēsione quātū ad tale esse pōt dici ens extra aiam: q̄z hz aliud eē q̄z in tali apprehēsiōe aie. Ad quartū dr̄: q̄ in diffinitiōe hit⁹ ꝓsupponit̄ q̄ sit q̄litas acquisita disponens potētiā ad opationē: ⁊ hoc nō cōuenit risibili: iō sibi non cōuenit illa diffinitio. Ad q̄ntū dr̄: q̄ licet naturalis inclinatio intellectus ad sciaz sit q̄dā dispositio passiua quodāmō subiectiua. non tamen ē dispositio formalis: de qua dispositiōe ē h̄ solū ad ꝓpositū.

¶ Secūda species qualitatis ē naturalis potētia vel impotētia ad facile faciēdi vl̄ patiēdi: ut sanatiuus dr̄ eo q̄ hēat naturalē potentiā ut nihil a q̄buslibet accñtibus patiat. Egrotatiuus vero eo q̄ hz naturalē impotētiā nihil patiēdi: ut durū hz naturalē potētiā nō cito secādi. Mollē autē naturalē potentiā cito secandi. Cursores vero ⁊ pugillatores dicūtur similiter non q̄ exerceant actus illos: sed q̄ habent naturalē potentiā hoc facile faciendi.

Postq̄ auctor determinauit de prima specie q̄litatis. Hic cōsequēter determinat de secūda. s. de naturali potētia vel impotētia q̄ cōuenienter ordinat̄ post p̄mā spēm: quia licet via generatiōis naturalis potētia p̄cedat habitū ⁊ dispositionē eo q̄ habitus qualificat ⁊ pficit naturalē potentiā ⁊ ineſt substātie mediāte naturali potētia sicut scia qualificat intellectū ⁊ ineſt homini mediāte intellectu: tū via pfectionis habit⁹ p̄cedit naturalē potentiā: q̄z hit⁹ ē pfectio naturali potētia ⁊ pfectius disponit ⁊ q̄lificat substātiā ad opationē. vñ hit⁹ est ꝑ nāli potētia: iō h̄ spēs bñ sequit̄ p̄mā: et etiā p̄cedit duas vltimas: q̄z ille solū ꝓueniūt substātijs corporeis: h̄ aūt cōuenit tā corꝑalib⁹ q̄z spūalib⁹: iō cōueni-

enter ordinat scōa. Primo sciēdū: q naturalis potētia est substātie pprietas q ē naturaliter potēs ad aliq̄d faciēr opandū ⁊ resistēdū ptrarijs sicut sanatiuū ē pprietas substā tie qua sanus ē naturaliē potēs ad faciliter suas opationes exercēdū ⁊ etiā per hoc pōt resistere cōtrarijs ⁊ nociuis: et dr talis q̄litas naturalis eo q cōsequit̄ pncipia naturalia scz materiā ⁊ formā: ⁊ dr potētia eo q est vigor ⁊ valor forme supra materiā ad exercēdū suas opationes naturales: sz ecōtra naturalis impotētia ē pprietas substātie: qr ipa est impotēs ad faciliē opandū ⁊ cōtrarijs resistēdū: sicut egrotatiuū dicit qualitatē q̄ hō ē impotēs ad opandū ⁊ per ipaz etiā faciliē ledi a ptrarijs: ⁊ dr talis q̄litas naturalis nō q causet a natura rei: sz qr se tenet circa pncipia naturalia ipius rei: ⁊ dr impotētia eo q est vigor ⁊ valor materie supra formā in ordine ad opationes naturales eiꝰ. Scōo sciendū: q naturalis potētia in substātia causat̄ ex victoria forme supra materiā ⁊ ē talis victoria vel dominiū qñ materia ē totaliter dispositā sm exigētiā forme sic q nō habet dispositiones ptrarias impedientes ppas opationes ipius forme: sz forma pōt faciliter ⁊ libere exercere in tali materia suas opationes. Sz ecōtra naturalis impotētia puenit ex victoria vel dominio materie supra formā q̄ ē qñ materia habet dispositiones ptrarias dispositionibus req̄sitis ad ipaz formā per quas ipa forma impedit̄ ad faciliter opandū vel resistēdū cōtrarijs. Tertio sciendum: q naturalis potētia ⁊ impotētia cōsiderant̄ dupliciter. vno modo in quātū cōueniūt in vno genere supion ⁊ ipm circunloquunt̄ eo q tale genus ē nobis ignotū: ⁊ isto modo faciūt vnā spēm qualitatis non specialissimā sz subalternā. Alio mō considerant̄ sm ppias eēntias ꝓparādo ipas inter se ⁊ hoc mō sunt diuerse spēs ab inuicē distinctē qr specifice differūt ⁊ propter hoc cōungunt̄ cōiūctiōe disiunctiua q̄ disiūgit significata terminoꝝ: ꝓpter hoc etiā pueniētius nomiant̄ diūsis nominibꝰ ad explicādū hāc diūsitatē q̄z noiarentur vno solo nole sicut fecerūt antiq̄ q hāc spēm appellauerūt aptitudinē: h̄ cū ponunt̄ ista duo noia loco sui generis ꝓpinqui quod circūloquunt̄: ⁊ cū hoc per ista diūsa noia explicat̄ diūsitas istarū spērū. Quarto sciendū: q sub hac spē q̄litatis generalr reponunt̄ oēs aptitudines vel inclinatiōes q̄bꝰ substātia ꝓducta naturaliter inclinatur ad aliq̄d operandum vl etiā ad resistēdū cōtrarijs suis: ⁊ oēs q̄litates q̄bꝰ naturaliter impedit̄ a suis opatiōibꝰ: ⁊ iō sub hac specie reponuntur oēs potētie aie vegetatiue q̄ sunt nutritiuū augmētatiuū ⁊ generatiuū: ⁊ potētie aie sensitiue ut sunt q̄nq̄z sensus exteriores ⁊ q̄nq̄z sensus interiores. ſ. sensus cōis imaginatiua: extimatiua: fantasia: ⁊ memoria: ⁊ potētia motiua ⁊ appetitiua eius: ⁊ etiā potētie aie intellectiue ut rō: intellectus ⁊ voluntas. Hic etiā reponunt̄ aliq̄ inclinatiōes naturales q̄ noiant̄ noibus virtutū vel habituū: eo q inclinat ad simules opatiōes sicut ipi habitus ut aliq̄ dicuntur naturaliter iust̄ ⁊ naturaliē liberales qr habēt naturalē inclinationē ad opa iusticie vel liberalitatis: ⁊ sic iusticia ⁊ liberalitas ⁊ silr de alijs noibꝰ habituū possunt poni equoce in prima spē q̄litatis ⁊ etiā in scōa: ⁊ sic patet q̄ sit scōa spēs q̄litatis ⁊ q̄ qualitates sub ipa ponant̄. Contra ꝓdicta arguit̄ primo sic: potētia materie ad formā est naturalis potētia: tamē nō ē q̄litas: ergo male dicit̄ q naturalis potētia est species qualitatis. Scōo sic: nullū ens respectiuū ē q̄litas cū q̄litas sit ens absolutū: sz naturalis potētia ē ens respectiuū qr potētia semp respicit actū: ergo nō est species qualitatis. Tertio sic: nulla priuatio ē spēs q̄litatis: sz naturalis impotētia dicat priuationē naturalis potētie: ergo naturalis impotētia nō ē spēs q̄litatis. Quarto sic: oīs impotētia est preter naturā vl cōtra naturā: ergo nulla impotētia ē naturalis: ergo naturalis impotētia nō est vna spēs qualitatis. Quinto sic: naturalis potētia ⁊ naturalis impotētia essentialiter differūt: ergo sunt diūse spēs: ergo male ponunt̄ vna spēs q̄litatis. Ad primū istoꝝ dr: q licet potētia materie ad formā sit q̄dā naturalis potētia ad eē: tū nō ē potētia ad opandū q̄ cōsequit̄ totū cōpositū substātiale: ⁊ de tali potētia ad opandū solū hic intelligit̄. Ad sm dicit̄: q sz naturalis potētia quātū ad ꝓprietatē nois potentie dicat respectū ad actus: ⁊ rōne eiꝰ dicat̄ relatiuū scōm dici. tū quantū ad id q̄ ē: est ens absolutū: ⁊ ē quedā qualitas disponēs subiectū ad opandū. Ad tertū dr: q sz naturalis impotētia quantū ad rōnē impositiōis nois dicat priuationē naturalis potētie. tū quantū ad rē significatā ⁊ quātum ad id q̄ ē dicit vnā q̄litatē positiuā q̄ contrariat̄ naturali potētie. Ad quartū dicit̄: q sz impotentia sit aliq̄ modo inaturalis vel ptra naturā eo q impedit opatiōes ꝓpias ipsius nature. tū bene dr naturalis eo q se tenet circa principia naturalia rei ⁊ respicit opationes nature. ⁊ hoc modo hic naturalis impotētia sumit̄: qr nō dr naturalis eo q causet̄ a natura rei. vl etiā cōfortat ad naturā rei: sz ꝓpt̄ causam dictā. Ad q̄ntū dr q sz naturalis impotētia ⁊ potentia sint inter se diuerse species secundū q ad se inuicem cōparantur: tamen ut circūloquuntur suū superius bene ponuntur vna species qualitatis: ut prius dictū est.

¶ Tertia spēs qualitatis ē passio ⁊ passibilis q̄litas ut ille q̄litates q̄ in sensibus efficiūt passiones: ut in gustu dulcedo ⁊ amaritudo ⁊ cōsilia. ⁊ etiā ille q̄litates sunt sub vna spē q̄ ab aliq̄bꝰ passiōibꝰ generātur difficile mobilibus ⁊ pmanētibus. siue. n. nigredo ab aliq̄ passione generet̄ siue ab egritudine: siue ab estu q̄litas dicitur.

Postq̄z auctor determinauit ō secūda specie qualitatis. Hic cōsequent̄ determinat de tertia q̄ est passio ⁊ passibilis q̄litas: q̄ spēs cōuenient ponit̄ tertia: qr sequit̄ primā ⁊ secundā propt̄ causas dictas. Et ponit̄ imediate post scōam ⁊ ante quartā eo q in scōa ponuntur naturales virtutes aie. in hac aūt specie reponūtur ille q̄litates q̄ sunt obiecta potētiarū aie: ⁊ qr obiecta cognoscūtur per potētias a posteriori. ⁊ potētie per obiecta a priori. iō cōueniēter post naturalē potētiā ⁊ impotētiā imediate determinatur de passione ⁊ passibili qualitate anteqūz ponatur q̄rta spēs q̄litatis. ⁊ sz obiecta quātū ad actū potentiarū quodāmō precedant potētias sicut actus precedit passiuū. tū quātū ad hoc qō est denotare substātiā qualē naturales potētie q̄ fluūt a naturalibꝰ pncipijs substātie ⁊ denomināt eā intrinsece pores sunt suis obiectis q̄ denomināt eā extrinsece eo q causant in subiecto per aliq̄ extrinsecū: iō nō oportuit ponere istā speciē ante secundā. Primo sciēdū q passio ⁊ passibilis q̄litas inter se cōueniūt ⁊ differūt. vnde cōueniūt in hoc q vtrūq̄z dicit eandē q̄litatē q̄ infertur a passiōe vl infert passionē. Sz differunt primo qr passio dicit illaz qualitatē sub ē impfecto ⁊ nō pmanēte in subiecto sicut rubedo ex verecūdia prouenies. sz passibilis qualitas dicit illā q̄litatē sm esse pfectū ⁊ fortiter radicatū ⁊ pmanēs in subiecto: sicut ē rubedo que prouenit a natura. Differūt scōo qr passio nō denoiat substātiā simpliciter qualē: sz magis denoiat subiectū eē passum. rōne cuius dr passio sicut rubedo causata ex verecūdia nō denoiat subiectū rubeū simpliciter: sed denominat ipm passum esse sed passibilis qualitas denominat suū subiectū quale simpliciter eo q habet in subiecto eē perfectū ⁊ hec differētia prouenit ex precedenti. Scōo sciendū: q passio ut hic sumitur est qualitas cito trāsiēs inferēs passionē vel illata a passiōe. sicut rubedo infertur ex passione verecūdie vel palliditas ex passione timoris: ⁊ dr passio qr causatur a passione vel qr causat passionē in suo subiecto: ⁊ etiā qr denoiat suū subiectū fuisse passuz per modū passionis ⁊ habet simile modū eēndi cum passione scilicet esse cito trāsiens ⁊ non radicatū in subiecto: sed passibilis q̄litas est qualitas inferens passionē vel illata a passione per manens in suo subiecto: sicut est albedo ⁊ rubedo naturalis ⁊ alie qualitates que sensibus inferunt passiones: ⁊ non dicitur passibilis qualitas eo q aliquid patiatur tanq̄z subiectū passionis: sz qr infertur ab aliqua passiōe vel quia infert passionē sensibue: ideo cōungitur passioni vl ut causa vel ut effectus cuius ratione cuius dicitur passibilis q̄litas.

Tertio sciendū: q passio ⁊ passibilis qualitas semper dicunt eandē speciē qualitatis cum importent eandē qualitatē secūdū essentiā speciei sicut est eadē essentia rubedinis q primo habet esse imperfectum in subiecto ⁊ est passio ⁊ postea habet esse perfectū et dicitur passibilis qualitas: ⁊ propter hoc ista copulant per coniunctionē copulatiuā ꝫ qz important illā formā sub diuersis modis essendi qui modi per idē nomen sufficienter explicari possunt: ideo nominātur diuersis nominibus ⁊ melius q̄ꝫ vno solo nomine sicut antiqui nominauerūt hanc speciē nomine calus eo q qualitas huius speciei causatur in subiecto ab aliquo extrinseco per modū illius q a calu producitur. Quarto sciendum: q sub hac specie reponuntur omnes qualitates sensibiles generaliter: quarū alique pertinent ad corpus quedā vero ad animā. Ad corpus pertinent omnes que sunt obiecta quinq̄ sensuū exteriorū ut color: sonus: odor: sapor: caliduū: frigidū: humidū: siccuꝫ: graue: leue: ⁊ alie qualitates tangibiles: quia omnes iste qualitates inferunt sensib⁹ passiones: ⁊ pertinentes ad animā sunt ira: gaudiū: timor: ⁊ sic de aliꝫ que causantur in appetitu ex aliqua passione. In hac etiam specie reponuntur alique qualitates occulte que inferunt passiones corpori: et omnes influentie celestes: et etiam occulte virtutes herbarum vel aliquorū lapidū sicut est virtus magnetis que attrahit ferrū: vel qualitas veneni que inficit homines ⁊ per hoc patet de tertia specie qualitatis: ⁊ que sint qualitates sub ea contente. Contra predicta arguitur primo sic: passio est vnū predicamentū distinctum a qualitate: ergo nō est vna species qualitatis. Secundo sic: omnis qualitas de prima substantia predicatur in quale: sed passio non denominat substantiā qualem ut prius dictum est: ergo passio male ponitur vna spēs qualitatis. Tertio sic: omne passibile est aptū natū aliquid pati: sed nulla qualitas ē apta nata aliquid pati: cū nulla qualitas possit esse subiectū passionis ergo nulla qualitas ē passibilis: ⁊ sic passibilis qualitas nō ponitur sub hac specie q̄litatis. Quarto sic: quecūq̄ꝫ dicunt eandē essentiā sunt in equali gradu perfectiōis: sed passio ⁊ passibilis qualitas non sunt equalis perfectionis: ergo non dicunt vnam speciem qualitatis. Quinto sic: albedo ⁊ nigredo sunt qualitates passibiles et tamen non inferunt passionem sensibus: utputa visui quia non tangunt ipsum visum: ergo nō agunt in ipm: nec possunt in eo causare passionez: ergo male dicitur q passibiles qualitates inferunt sensibus passiones. Ad primū dicitur: q passio ut est effectus illatioq̄ actionis bene est predicamentum distinctū a qualitate ⁊ sic non est species qualitatis: sed tamen passio que est sensibilis qualitas habens esse impfectuꝫ ⁊ cito transiens non est predicamentū sed vna species qualitatis. Ad secundum dicitur: q licet qualitas secundū essentiā ⁊ esse perfectum simul que dicitur qualitas denominet substantiā qualē non tamen qualitas que solum habet essentiam qualitatis ⁊ esse imperfectum: sed solum denominat secundū quid eo modo quo habet esse in substantia ⁊ sic est de passione ut dictum est. Ad tertium dicitur: q vno modo aliquid dicitur passibile tanq̄ subiectum passionis: ⁊ tale est aptū natum aliquid pati. Sed alio modo aliquid dicitur passibile a causa vel effectu eius quia causat passionem vel causatur a passione: ⁊ passibile hoc modo non est aptum natum aliquid pati. ⁊ solum hoc modo dicitur aliqua qualitas passibilis. Ad quartum dicitur: q licet passio et passibilis qualitas non sint equalis perfectionis quantū ad modum essendi tamen quantū ad essentiā sunt in equali gradu perfectionis: ideo vnam solam speciem important: non specialissimam sed subalternā: ⁊ in suis inferioribus conueniunt in eadem specie specialissima: ⁊ quandoq̄ꝫ in eodem indiuiduo scilicet quando vna qualitas primo habet esse passionis ⁊ per radicationem in subiecto efficitur passibilis qualitas. Ad quintum dicitur: q licet albedo ⁊ alij colores nō agāt corpaliter nec inferāt passionē corporalē viuis: tū sibi inferūt passionē spiritualē ⁊ perfectiuam: et agunt in ipm intentionaliter: ⁊ in hoc differunt ab aliꝫ obiectis sensuuꝫ q̄ agūt corporaliter in sensuꝫ ut q̄litates tāgibiles in tactū.

¶ Quarta species qualitatis est forma ⁊ circa hoc aliquid cōstās figura: ut dispositio corporis: ut triangulatio ⁊ quadrangulatio rectitudo ⁊ curuitas. 1

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de tertia specie qualitatis hic consequenter determinat de quarta que est forma: et circa hoc aliquid cōstans figura. ⁊ rō est: quia post naturalem potentiā oportuit ponere tertiam speciē qualitatis sub qua continentur obiecta naturaliū potentiarū que est passio ⁊ passibilis qualitas: ideo oportuit hanc speciē poni vltimā: ⁊ etiā propter hoc quia qualitates triū specierū precedentiū se tenent ex parte forme: hec autē ex parte materie: ⁊ quia qualitas a toto genere insequitur substantiam gratia forme: ideo alie qualitates que se tenent ex parte forme per fectius habent rōnem forme qualitatis q̄ꝫ forma ⁊ figura: ideo hec species conuenienter in loco vltimo ordinatur.

¶ Primo sciendū: q forma ⁊ figura inter se cōueniūt ⁊ differunt. in hoc enim conueniunt q dicunt eandē speciē qualitatis scilicet qualitatem que est terminatio quātitatis in subiecto. primo enim terminat quantitatē: ⁊ per quantitatē subiectū eius. Sed differunt in hoc quia talis terminatio quātitatis potest cōparari ad formā substantie in qua est: ⁊ ad quantitatē quā imediate terminat: ⁊ secundū comparationē eius ad formā quam terminat dicitur forma: quia ipsa causatur circa quantitatē ꝫm exigentiā illius forme: et per comparationē ad quantitatē quā terminat dicitur figura. Vnde actus forme est cōtinere illa que sunt ad intra. et actus figure est depingi ad extra secundū exigentiā terminationis quantitatis. Ex quo patet q forma ⁊ figura cum dicant eandē eēntiā cōueniēter ponuntur vna species qualitatis: ⁊ bene cōiunguntur per coniunctionē copulatiuā. ⁊ qz differunt ratione: ideo ad ostēdendū illā diuersitatē cōueniēter duobus noib⁹ noiantur melius q̄ꝫ noiarent vno nomine tantū. Secūdo sciendum: q forma potest capi dupliciter. Vno modo pro quacunq̄ꝫ essentia dante aliq̄ō esse formale: ⁊ sic est quoddā superius ad oēs formas essentiales ⁊ accidentales: ⁊ hoc modo non capit hic. Alio modo capitur specialiter pro figura terminatiua quantitatis: ⁊ sic capitur in proposito. ⁊ talis qualitas terminās quantitatē magis dicitur forma q̄ꝫ quecūq̄ꝫ alia spēs qualitatis p̄ pter hoc q in speciebus nature illa figura consequitur formā essentialē spēi: ⁊ est figuratiua ⁊ notificatiua illius forme substātialis: sicut cognoscimus formā hominis vl asini per figurā eius ⁊ distinguimus spēs corpoꝝ ab inuicē per tales figurā. Vnde quecūq̄ differunt specie: differunt etiā figura ⁊ forma. ⁊ que in specie cōueniūt eodē modo figurantur ut homo in oibus suis indiuiduis habet formā erectā sursum ⁊ quodāmodo similē figurā in capite manibus ⁊ pedibus ⁊ aliꝫ mēbris. Tertio sciendū q figura potest accipi dupliciter. Vno modo pro q̄ntitate figurata vel terminata ⁊ sic est quātitas ⁊ hoc mō capit hic. Alio modo capitur formaliter pro formatione vel figuratione quantitatis ut sunt triāgulus: quadrāgulus: ⁊ sic figura est qualitas circa quātitatē posita: ⁊ sic capitur hic. ⁊ quia est qualitas circa hoc aliquid idest circa indiuiduū completū de genere substantie. ideo talis forma vel figura quantitatē terminās est constans circa hoc aliq̄d. Quarto sciendū: q sub hac specie generaliter ponunt oēs figure corporales ⁊ superficiales quarū alique sunt figure naturales q̄ causant a natura ⁊ a formis naturalibus corpoꝝ in quib⁹ sunt ut bipedalis in hoie ⁊ quadrupedalis in equo ⁊ sic de aliꝫ. Alie vero sunt artificiales q̄ causant ab arte ut est figura domus cathedre vel scamni. vnde oia artificialia sub hac specie ponūtur. etiam sub ipa cōtinent passiones linee ut sunt rectū: curuū: longū: ⁊ breue. ⁊ aliq̄ passiones numeri q̄ sibi conueniūt per similitudinē ad figuras corporales ut quadratū: ⁊ bicubitū ⁊ sic de multis aliꝫ: ⁊ per hoc patet que sit quarta spēs qualitatis ⁊ q̄ q̄litates sub ipa ponunt. Cōtra predicta arguitur p̄mo sic nullū superius ad qualitatē est spēs qualitatis. ꝫ forma est quoddā superius ad qualitatē quia conue-

niunt omnibus accidẽtibus: ergo non est spẽs eius. Secũdo sic: figura est quedã quantitas que termino vel terminis claudit: ergo non est species qualitatis. Tertio sic: omnis terminus est eiusdẽ predicamenti cũ suo terminato sicut differentia terminãs genus est eiusdẽ predicamẽti cũ ipo. ꝫ figura est terminus quãtitatis: ergo est de predicamẽto quãtitatis ⁊ non qualitatis. Quarto sic: illud qõ cõtinetur ⁊ includit infra hoc aliquid nõ est circa hoc aliqd sed figura continetur infra hoc aliquid cum sit in eo ut in subiecto: ergo nõ est cõstans circa hoc aliquid. Quinto sic: forma domus ⁊ figura est de ista specie: ⁊ tamen non est circa vnũ individuũ sed constat in quadam multitudine lignorũ ⁊ lapidũ: ergo male dicitur: ꝙ hec qualitas est figura constans circa hoc aliquid. Ad primũ dicitur: ꝙ si capiatur forma pro omni illo qõ dat eẽ rei est quoddã superius ad qualitatẽ. Sed si capiatur pro qualitate q̃ dicit terminationẽ quantitatis secundũ exigentiã forme substantialis non est superius ad qualitatẽ et hoc modo solũ hic accipitur. Ad secundũ dicit: ꝙ licet figura accepta materialiter sit quantitas: non tamẽ figura formaliter accepta ut dictũ est. Ad tertiũ dr. ꝙ licet terminus intrinsecus ⁊ essentialis sit eiusdẽ predicamẽti cũ suo terminato: nõ tamen terminus extrinsecus: modo forma vel figura est terminus extrinsecus quantitatis: iõ non ponit in eodẽ p̃dicamento cum ipsa. Ad quartũ dicitur: ꝙ licet figura contineatur infra hoc aliqd: tamen hoc nõ fit secundũ profunditatẽ ꝫ secundũ suã superficiẽ qui aliquo mõ intrinsece circundat ipm hoc aliquid: iõ bene dr cõstãs circa ipm. Ad quintũ dicit: ꝙ licet forma domus sit multitudo individuorũ ꝫ lignorꝫ ⁊ lapidũ tñ oia individua per aggregationẽ ⁊ ordinẽ illorꝫ inter se se habẽt per modũ vnius individui suscipientes talẽ figurã ideo illa figura est circa hoc aliquid.

¶ Qualia vero dicũtur que secundũ hec denominatiua dicuntur ut a grammatica grãmaticus: ⁊ a iusticia iustus denominatiue dicuntur: vel que dicuntur ab alia q̃litate non denominatiue. Et hoc duplicit quia quedam dicuntur nõ denominatiue ab aliqua qualitate eo ꝙ nomen non est impositũ ipi qualitati ut cursor aut pugillator non dicitur denominatiue quia a q̃litate a qua dicitur quale non est nomẽ impositum ut cursor aut pugillator. Et nota ꝙ cursor aut pugillator dicuntur dupliciter: quia vno modo dicitur cursor ab arte currendi: ⁊ pugillator ab arte pugnandi: ⁊ sic sunt in primo genere qualitatis: quia ille artes habitus sunt qui sunt sub primo genere qualitatis. Alio modo dicitur cursor: non quia habeat artem currendi: sed naturalem potentiam habet facile currendi. ⁊ pugillator non quia habeat artẽ pugillatiuã: sed quia habeat naturalem potentiam pugillandi: ⁊ ideo hoc modo dicũtur qualia ab istis naturalibus potentijs sed non denominatiue eo ꝙ nomina non sunt imposita istis potentijs a quibus dicũtur qualia: ⁊ sic cursor ⁊ pugillator sunt in secundo genere qualitatis. Alia vero dicuntur qualia non denominatiue non qꝛ nomẽ sit impositum qualitati: sed dicitur quia non participant nomen qualitatis a qua dicuntur qualia licet nomen sit impositum: ut studiosus a virtute: ⁊ sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate.

Postq̃ auctor determinauit de qualitate in cõmuni et quantũ ad suas spẽs. Hic cõsequenter determinat de quali qõ est denotatiuũ eius. Et rõ ordinis est: qꝛ qualitas dat formaliter eẽ quale: ⁊ est causa ipsius qualis. Ideo prius finita est a posteriori per quale tanq̃ per suũ effectũ. ꝫ quia quale ẽ ꝑ prius effectꝰ ⁊ formalis ipsius q̃litatis: ⁊ causa naturaliter p̃cedit suũ effectũ: iõ prius determinatũ est de qualitate anteq̃ determinaret de quali. Primo sciendũ: ꝙ qualitas ⁊ quale in hoc cõueniũt ꝙ dicunt eãdẽ eẽntiã qualitatis: ⁊ sic conueniũt in significato: ꝫ differũt in hoc ꝙ q̃litas dicit illã eẽntiã secundũ se ⁊ non ꝑm inherentiã ad subiectũ. Quale vero importat illã eẽntiã cũ inherẽtia ad subiectũ: ⁊ ideo differũt quale ⁊ q̃litas sicut ꝛcretũ ⁊ abstractũ sic ꝙ qualitas est abstractũ: quale vero ecꝰ cõcretũ. ⁊ quia dicit eãdẽ eẽntiã: iõ reponunt in eodẽ predicamẽto. ⁊ sicut q̃litas est vnũ genus generalissimũ qõ p̃dicat de suis inferioribus acceptis in abstracto: ita etiã ⁊ quale ẽ vnũ genꝰ generalissimũ nõ distinctũ a q̃litate qõ predicat de suis inferiorib⁹ in ꝛcreto acceptis. ut dicẽdo albũ ẽ q̃le: nigrũ ẽ q̃le.

Scõo sciendũ: ꝙ cõcretũ dupliciter ꝛsideratur. vno modo ꝑm respectus quẽ hꝫ ad suũ subiectũ: ⁊ ꝑm talẽ respectũ nõ ordinat in p̃dicamẽto: ⁊ hoc mõ nõ ẽ genus nec spẽs ꝫ accñs. Alio mõ ꝛsideratꝰ ꝑm respectũ quẽ hꝫ ad sua supiora: quoꝝ est spẽs: ⁊ ad sua inferiora quoꝝ est genꝰ: ⁊ ꝑm talẽ respectũ ẽ ordinabile secũdũ sub ⁊ supra: ⁊ per se reponit in predicamẽto. vnde ꝫ respiciat suũ subiectũ: tñ ille respectus ab eo nõ tollit respectũ eẽntialẽ ad sua supiora ⁊ inferiora: iõ nõ impedit ipm per se reponi in predicamẽto: ⁊ licet cõnotet suũ subiectũ eo ꝙ significat formã cũ inherẽtia ad suũ subiectũ: tñ nõ significat ipm de suo principali significato qꝛ ut dr in p̃dicamẽtis phi albũ solã qualitatẽ significat. Et qꝛ vnũ qõq̃ reponit in p̃dicamẽto ꝑm suã eẽntiã quã importat ⁊ cõcretũ dicit solũ eẽntiã sui abstracti: ideo ponitur in eodẽ predicamento cũ suo abstracto. Tertio sciendũ: ꝙ quale sic diffinit. Qualia dicuntur q̃ secũdũ hec ab aliqua qualitate denotatiue dicunt: vel que dicunt ab aliqua q̃litate nõ denotatiue. In qua diffinitiõe loco generis diffiniti subintelligit dicibilia: dicibile. n. habet modũ generis respectu oĩum predicamentorꝝ. Deinde ponit q̃ ꝑm hec denotatiue dicunt: ad denotandũ qualia q̃ ꝑm verã denotationẽ ab aliqua q̃litate dicunt: sicut a grãmatica grãmaticus: a iusticia iustus q̃ dicunt denotatiue scõm hec. i. scõm istas species qualitatis superius positas. Deinde ponitur vel ab aliqua qualitate nõ denotatiue ad denotandus qualia que dicunt a qualitate non scõm verã denominationẽ sicut studiosus a ẏrtute. Quarto sciendũ: ꝙ pluribꝰ modis non dr quale denotatiue a q̃litate. vno mõ qñ qualitas hꝫ impfectũ eẽ in suo subiecto: ut qñ hꝫ eẽ remissum in suo subiecto qõ nõ sufficit denotare subiectũ sicut est caliditas in aqua tepida: vel qñ ẽ solũ in trãsitu ⁊ non ꝑmanet in subiecto ut pallor ex timore: vl qñ inest subiecto solũ ꝑm ptẽ q̃ nõ sufficit denotare totũ sicut ẽ albedo in dẽtibꝰ ethiopis q̃ nõ sufficit denotare ipm albũ. His tribꝰ modis q̃ sumunt ex pte rei nõ sumit q̃le a q̃litate. Sz alio mõ q̃le sumit a q̃litate nõ denotatiue ex pte vocis qñ. s. ipm q̃le non hꝫ denotationẽ ꝑm notationẽ abstracti: sic ꝙ conueniat cũ ipo in p̃ncipio ⁊ differat in fine. qõ tñ reqrit ad denotationẽ et hoc ꝛtingit adhuc duplicit. vno mõ qñ q̃litati a qua sumit q̃le nõ ẽ nomẽ impositũ ut cursor ⁊ pugillator qñ dicunt a naturali potẽtia currẽdi vl pugillãdi dicunt nõ denotatiue qꝛ illi naturali potẽtie nõ ẽ nomẽ impositũ: ꝫ ut di

cit ab arte currēdi vel pugillādi ut sunt in ꝑma specie qualitatis bene dicunt denoiatiue. Alio mō qñ ql̄itatiua qua sumit quale ē nomē impositū: ⁊ nomē ql̄is non sumit ſm nomē sui abstracti ut studiosus dicitur a virtute. Et ꝓpter istos vltimos modos ql̄is ponitur vltima ꝑs diffinitionis qualiū. Cōtra ꝑdicta arguit ꝓmo sic in predicamento quātitatis nō ponitur diffinitio cōcreti quātitatis vl denominatiui ei⁹: ergo similiter hic non debet poni seu diffiniri denoiatiuū ql̄itatis. Scō sic: oē qđ diffinit debet capi per modū vnius sed quale hic nō capit per modū vni⁹ sed pluriū cum ponat in plurali numero: ergo male hic diffinitur qualia in plurali numero. Tertio sic: simile dicit ab aliqua ql̄itate nō denoiatiue ergo sibi cōuenit hec diffinitio ⁊ tamē non est quale: sed ad aliquid: ergo ista diffinitio nō conuenit soli diffinito. Quarto sic: nulla bona diffinitio debet dari per disiūctionē quia disiunctio non significat aliquid determinate ſz significat vnū per disiūctionē ad aliud mō diffinitio debet dicere determinate eē diffiniti. ſz ista diffinitio datur per disiunctionē: ergo nō ē bona. Quinto sic: oē ql̄e sumit ab aliqua ql̄itate ⁊ illa ql̄itas est natura denominās ⁊ quale ē denoiatiuū eius: ergo nullū quale sumitur ab aliqua ql̄itate nō denoiatiue. Ad ꝓmū dicit: q̄ ſz in quātitate sint duo denoiatiua, s. quātū ⁊ ātū: tñ vtrūq; illoꝝ semꝑ dicitur eodē mō denoiatiue a quantitate: sed ql̄e nō semꝑ dicit eodē modo a ql̄itate ſz qñq; nō. Ideo ad oēm dendū hāc diuersitatē qualiū magis hic oportet determinare de quali: q̄z de cōcreto quātitatis. Ad scōm dicitur: q̄ ſz quale nō sumat hic per modū vnius in numero sed pluriū: tñ sumit per modum vnius in genere ⁊ hoc sufficit ad hoc qđ diffiniatur: tñ hic ponitur in plurali numero ad denotandū pluralitatē qualiū quoꝝ aliqua dicunt a ql̄itate denominatiue ⁊ aliqua nō. Ad tertiū dicit: q̄ licet simile dicatur effectiue ab aliqua qualitate: nō tñ dicitur formaliter ab aliqua: ⁊ hoc mō intelligitur q̄ quale dicatur a qualitate. Ad quartuz dr: q̄ licet nulla diffinitio ſm se tota debeat dari per disiunctionē q̄ nihil determinate notificaret: tñ pōt dari per disiunctionē quantū ad aliquas partes eius ꝓpter diuersitatē aliquā inferioꝝ diffiniti ⁊ sic est in ista in qua ponit determinate illa pars ql̄ia dicunt q̄ dicūtur ab aliq̄ ql̄itate denoiatiue. ⁊ ponit disiunctio inter istas ꝑtes denoiatiue vel nō denominatiue ꝓpter diuersos modos qualiū. Ad quintū dicitur: q̄ licet oē quale sumat a qualitate ſm rem: non tamē scōm rem ⁊ vocēm simul in aliquib⁹ ut dictū est. Ideo aliqua dicunt nō denominatiue.

¶ Inest cōtrarietas in ql̄itatib⁹: ut albedo nigredini: iusticia iniusticie contraria sunt. Hoc autē nō est ꝓpriū qualitatis: quia non conuenit omni. Figura enī non habet cōtrariū neqz aliquis medi⁹ color. Itē si vnū cōtrariorū erit quale: reliquū erit quale: ut iusticia iniusticie cōtraria ē. iusticia enī ql̄itas est: ergo iniusticia est q̄ litas. ⁊ iustū quale: ergo et iniustū. Itē q̄litas suscipit magis ⁊ minus. Justū enim magis ⁊ minus dicitur ⁊ grāmaticus ⁊ albus. Sz hoc nō est ꝓpriū ql̄itatis: qz q̄ dratū nō suscipit magis ⁊ min⁹: neqz circulus siue quadrāgulatio neqz circulatio. Itē ꝓpriū est qualitatis scōm eā simile ⁊ dissimile dici: ut albus albo similis dicitur: ⁊ iustus iusto. albus autem dissimilis nigro dicitur; ⁊ sic de consimilibus.

Postq̄z auctor determinauit de qualitate ⁊ quali quantū ad suū esse essentiale. Hic cōsequenter assignat tres ꝓprietates ei⁹. In quarū prima dr q̄ in qualitatib⁹ reperit cōtrarietas. Cuius rō est: qz oēs forme repugnātes q̄ se mutuo expellūt ab eodē subiecto inter se cōtrariant. sed alique qualitates inter se repugnāt respectu subiecti vnius a q̄ mutuo se expellūt sicut virtus ⁊ vitū repugnāt admiuicē respectu eiusdē subiecti. ⁊ iusticia et iniusticia: ⁊ multe alie de prima specie qualitatis: ⁊ multe qualitates de tertia specie qualitatis: ut calidū ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū. ⁊ qualitates secūde q̄ causantur ab istis qualitatibus primis: ut graue ⁊ leue albū ⁊ nigrū: ⁊ sic de multis alijs qualitatibus: ergo cōtrarietas inest qualitati. Primo sciendū: q̄ cōtrarietas qualitatū dupliciter sumit. Uno modo cōmuniter ꝓ repugnātia quacūq; qualitatū que se expellūt ab eodē subiecto ꝓpter repugnantiā quā habēt ad inuicē: ⁊ sic reperit cōtrarietas in qualitatibus prime specieі etiā tertie. Alio modo sumitur ꝓprie ꝓ repugnātia qualitatū passiuarū ⁊ actiuarū: q̄ per actionē phisicā ⁊ ꝓpriā se expellūt ab eodē subiecto: sicut calidū ⁊ frigidū ab eodē corpore: ⁊ hoc modo solum reperit contrarietas inter qualitates tertie speciei: illē enī sole ꝓprie sunt actiue ⁊ passiue. Sz hic ꝓmo mō sumitur ꝓtrarietas: ⁊ nō cōuenit ql̄itatib⁹ scōe spēi: qz contraria successiue sunt in eodē subiecto qō nō cōuenit naturali potētie vel impotētie: qz si subiectū sit naturaliter potēs ad vnā operationē nō pōt eē naturaliter impotēs ad ipsam. Similiter etiā multe qualitates quarte speciei nō ꝓtrariant: sicut triāgulus ⁊ quadrāgulus: ⁊ sic de multis alijs. ⁊ per hoc ꝑz q̄ habere cōtrariū non cōuenit oi qualitati. nec etiā soli cui conueniat actioni ⁊ passioni. ⁊ sic nō est sibi ꝓpriū aliquo modo ꝓprij: sed ē quedā cōmunitas in qua cōueniūt plures spēs qualitatis. Scōo sciendū q̄ si vnū cōtrariorū fuerit quale reliquū erit quale. Cuius rō est, qz cōtraria sub eodē genere posita sunt, sed quale est vnū genus ergo si vnū cōtrariorū fuerit quale ⁊ de genere qualitatis reliquū erit q̄le ⁊ in genere ql̄itatis. ut si iustū sit quale iniustū erit quale. ⁊ ſz ꝓtraria ſm suas formas specificas habeāt repugnantiā ⁊ nō cōueniāt in vna forma specifica: tñ nō habēt repugnātiā ſm formā sui generis. ſz semꝑ illa in genere cōueniūt. ratione cuius semꝑ requirūt idē subiectū qō est ꝓportionatū forme sui generis. Ideo si vnū cōtrariorū fuerit quale reliquū erit quale. ⁊ si vnū fuerit qualitas reliquū erit ql̄itas ⁊ sicut due spēs sub eodē genere. Tertio sciendū q̄ scōa ꝓprietas ql̄itatis est q̄ qualitas suscipit magis ⁊ minus. ⁊ ro est qz aliq̄ qualitates ſm suū eē ꝓpriū intendunt ⁊ remittunt ⁊ magis ⁊ minus ꝑficiunt ſm suū ꝓpriū esse qō habent in subiecto ut qualitates prime specei intendunt ⁊ remittuntur ſm maiorē ⁊ minorē radicationē in subiecto ut virtus ⁊ scia ⁊ multe alie ⁊ qualitates de tertia specie intendunt ⁊ remittuntur ſm permixtionē cōtrarij cū contrario ut calidū dicit magis vel minus calidū ſm q̄ magis ⁊ minus miscetur cū frigido ⁊ alique ql̄itates quarte speciei intēdunt ⁊ remittunt ſz pauce intēdantur ⁊ remittantur sicut rectū nō pōt eē magis aut minus. ſz curuū pōt suscipere magis ⁊ minus ⁊ sic suscipe magis ⁊ minus non cōuenit oi qualitati nec etiā soli ut dictū est de precedenti cōmunitate ⁊ non est hic intelligendū q̄ qualitas ſm suā eēntiā ⁊ in abstracto suscipiat magis ⁊ minus sed scōm esse qō hēt in subiecto ⁊ in cōcreto. Quarto sciendū q̄ tertia ꝓprietas qualitatis est. Ipropriū est qualitati scōm eā simile vel dissimile dici. Cuiꝰ rō est qz similitudo est rerū differentiū eadē qualitas. ſz nō in numero qz idē accīs in numero nō pōt eē in diuersis subiectis. nec sufficit q̄ sit eadē qualitas in genere. qz si sic albū ⁊ nigrū eēnt similia: ſz requiritur q̄ sit eadē qualitas in specie specialissima. Et dissimilitudo est rerū differentiū diuersa qualitas in specie. sicut albū ⁊ nigrū dicunt dissimilia. ergo simile ⁊ dissimile dicunt ſm qualitatē capiēdo ſm ut dicit circūstātiā cause efficiētis ⁊ nō formalis. ⁊ hoc cōuenit oi qualitati ⁊ soli ⁊ ſz ut ꝑz inductiue. per exēpla etiā ꝓbari posset ergo ista ꝓprietas est sibi ꝓpria q̄rto mō. Sz cōtra ꝑdicta arguit ꝓmo sic oīa cōtraria sub eodē genere ponunt. ſz q̄litas nō ponit sub aliquo

genere cū sit genus generalissimū ergo qualitas non habet cōtrariū. Secūdo sic:mediū cōtrariorū vtriq; cōtrariat cū possit fieri motus ab illo ad vtrūq; extremorū: ut de rubeo ad albū ⁊ ad nigrū: ergo male dicit in textu q̄ nullus medius color hēt cōtrariū. Tertio sic:contraria inter se maxime abinuicē distāt:ergo nō conueniunt genere:ergo si vnū cōtrariorū fuerit q̄le aliud nō pōt esse quale. Quarto sic:vna albedo nō est magis albedo q̄z alia nec nigredo ē magis qualitas q̄z albedo ⁊ sic de oīb⁹ aliis qualitatib⁹:ergo nulla qualitas suscipit magis ⁊ min⁹. Quinto sic:species est tota similitudo oīum suorū indiuiduorū: ergo idiuidua eiusdē spēi substātie dicūtur similia per formā sue spēi:ergo nō cōuenit soli qualitati secūdū eā simile vel dissimile dici.

Ad primū dr:q̄ lz qualitas accepta in cōmuni ⁊ in genere nō ponatur sub aliquo genere negz illo mō hēat contrariū:tm̄ ut est in suis spēb⁹ quarū aliq̄ inter se ꝓtrariant bene hēt cōtrariū ⁊ ponit sub genere. Ad scōz dr q̄ si mediū cōtrariorū cōsideretur ut mediū sic nō hēt cōtrariū qz nō maxime distat ab extremis:lz si cōsideret in quātū ē participatiuū vtriusq; extremorū sic ꝓtrariatur vtriq; extremorū licet cōtrarietate impfecta:ut rubeū in quātū importat aliq̄d de nigro cōtrariatur albo ⁊ inquātū hēt aliq̄d de albo ꝓtrariatur nigro lz primo mō intelligitur hic q̄ media nō cōtrariantur extremis. Ad tertiū dr q̄ licet cōtraria maxime distēt sub eodē genere:nō tm̄ maxime distāt simpliciter. Ideo si vnū est quale aliud pōt bene esse q̄le. Ad quartū dr:q̄ licet albedo ⁊ alie qualitates in abstracto nō suscipiūt magis ⁊ minus:tm̄ bene suscipiūt in cōcreto:ut albū dicitur magis ⁊ min⁹ albū. Ad quintū dicitur q̄ lz species sit similitudo essentialis suorū idiuiduorū q̄ propriē non est similitudo sed magis propriē dicitur idētitas: tamē non est similitudo accidentalis que propriē est similitudo: de qua hic intelligitur.ideo indiuidua substantie non dicūtur per suā spēm silia similitudine accītali: lz hoc solū conuenit qualitatibus.

Capitulum actionis.

Actio est secundū quā in id qđ subijcit agere dicimus: ut secans dicit aliquis eo q̄ quid secat. nomē secatio est actio ⁊ scōm actionē agit secans in eo q̄ secatur ⁊ percussio est actio. Propriuz autem actionis est ex se inferre passionē. Recipit autem facere ⁊ pati cōtrarietatē. Calefacere enim est cōtrariuz ei quod est frigidum facere: ⁊ calidū fieri ⁊ frigidum fieri ⁊ delectari ⁊ tristari. Itē recipit magis ⁊ minus. Calefacere enim magis ⁊ minus quod est agere ⁊ calefieri similiter quod est pati:⁊ delectari ⁊ tristari magis ⁊ minus.

Postq̄z auctor determinauit de quattuor ꝑdicamentis principalibus in quib⁹ reperiuntur q̄ttuor simplices modi predicādi scz de substātia quātitate ad aliquid ⁊ qualitate. Hic ꝓsequent determinat de aliis ꝑdicamētis min⁹ principalibus:quoꝝ modi predicādi fundantur in modis predicandi precedētiū.⁊ quia actio imediate causatur a qualitate:qz ꝓcedit a substātia mediāte naturali potētia: ⁊ passio imediate causat ab actione. Ijō cōuenient auctor post q̄litatē ⁊ añ passionē determinat de actiōe ipam ꝓmo sic diffiniēs. Actio est ſm quā in id qđ subijcit agere dicimur: ut ſm secationē dicimur secare. Primo scīdū q̄ in hac diffinitione loco generis diffiniti subintelligit forma accītalis ⁊ aliq̄ mō dat intelligi per hoc relatiuū quā: ⁊ totū restduū ponitur ad dūam oīum alioꝝ ꝑdicamentoꝝ.⁊ dr scōm quā agere dicimur:ita q̄ ſm dicat circūstantiā cause formalis ⁊ nō cause efficiētis:qz ſm q̄litatē vl formā substātialem bene dicimur agere effectiue ⁊ dz itelligi dicamur.s. nos substātie:⁊ nō solū nos hoies in spē dicimur agere ⁊ lz actio et agere realr idē sint sicut q̄litas et q̄le tm̄ differunt sic abstractū ⁊ cōcretū:iō actio diffinitur per agere tanq̄z per suū effectū nobis notiorē ipsa actione.vltimo ponit in id qđ subijcitur.i.in ipm̄ patiēs.actio.n.agētis semp fit in patiens dispositū. Scdo sciendū q̄ actio dupliciter accipit vno mō spāliter ut distinguit cōtra factionē a qua differt hoc mō: qz actio importat actionē q̄ nō trāsit in rem opatā sicut est eqtare nauigare intelligere.lz factio noīat opationē q̄ transit in rem opatā vbi scz preter opationē est res opata:ut sūt domificatio frenefactio ꝛc. Alio mō accipit actio generalr ut se extēdit ad actionē ⁊ factionē proprie captaz. ⁊ isto mō sumit in hac diffinitiōe. Tertio sciendū q̄ proprie proprium est actiōi ex se inferre passionē. Et rō est qz actio est processus virtutis agentis per effectū ab agēte in patiēs ut calefactio q̄ fit ab agēte est ꝓcessus caloris ignis per suū effectū in id qđ calefit. Passio vero est receptio forme procedentis ab agēte in patiēs ut receptio caloris in id qđ calefit vocat passio. Sed talis receptio causatur a fluxu forme ab agēte: ergo cōuenit actioni ex se inferre passionē. ⁊ qz hoc cōuenit omni actioni:⁊ soli ⁊ semp iō dicitur sibi ꝓprie ꝓpriū. licet qualitas aliqua inferat passionē hoc tamen nō est ex se ipa imediate sed mediante actione. Quarto sciendū q̄ ip⁹ actionis ⁊ etiam passionis sunt due cōmunitates: quarum prima est q̄ actio ⁊ passio recipiūt contrarietatē.ratio ē qz alique actiones imediate causantur a qualitatibus contrarijs:et etiā imediate causant qualitates contrarias:ut calefacere ⁊ frigefacere imediate causantur a calore ⁊ frigore:⁊ imediate causant caliditatē ⁊ frigiditatē. ergo alique actiones inter se cōtrariantur. Et eadē ratione alique passiōes: ut calefieri ⁊ frigefieri. Alia cōmunitas est q̄ actio ⁊ passio suscipiunt magis et minus. Ratio est quia alique actiones ⁊ passiones causantur a qualitatibus:q̄ in agēdo quādoq; intendunt ⁊ remittunt ideo actiones que fiunt ex ipsis et etiā passiones intēduntur ⁊ remittuntur ut calefacere intēditur per intensionē caloris calefacientis. Et dicunt bene iste due cōmunitates:quia nulla illarū conuenit omni actioni vel passioni:nec etiā soli: cum cōueniat primo aliq̄bus qualitatibus.sed in istis cōmunitatibus conueniunt multe spēs actionis ⁊ passionis. Contra predicta arguit primo sic secundū securim dicimur agere in id quod secatur:⁊ tamen securis non est actio ergo ista diffinitio conuenit aliis a diffinito. Secundo sic:creatio est actio:⁊ tamen non fit in id quod subijcitur qz in creatiōe nihil presupponitur tanq̄z subiectū:sed res secundū se tota simul producitur.ergo male dicitur q̄ actio fit in id quod subijcitur. Tertio sic:omne principiū precedit principiatū.sed actio non precedit passionē:cum simul fiant actio ⁊ passio. ut calefacere et calefieri.ergo non conuenit actioni ex se inferre passionem.

Quarto sic;ꝓtraria sunt forme actiue et passiue inter se. sed due actiones nunq̄z sunt actiue:quia si sic mediāte actione agerent ⁊ sic actioni cōueniret alia actio ⁊ eēt processus in infinitū:qđ est incōueniēs.ergo actio non habet contrariū. Quinto sic:nulla forma simplex suscipit magis ⁊ minus cum forma sit cōpositioni cōtingēs simplici ⁊ inuariabili essentia cōsistēs.illud enī qđ est inuariabile nō intēdit nec remittitur.sed ois actio ⁊ etiā passio est forma simplex: ergo actio ⁊ passio non suscipiunt magis ⁊ minus. Ad primū dicitur q̄ licet scōm securim dicamur agere effectiue ⁊ instrumentaliter nō tamen formaliter sicut de actione intelligitur. Ad secundū dicitur q̄ licet creatio sit actio secundū modū non tm̄ est actio ſm rem:q̄ sit de predicamento actionis.eo q̄ ipsa non est accidēs a creatura distinctū. nec est ens limitatū ad aliquod certū genus sicut negz prima causa.⁊ hoc intelligendo de creatione actiua:qz creatio passiua est accidens creature ⁊ in genere relationis. Ad tertiū dicitur q̄ licet actio sit sīl̄ cum passione: tm̄ scōm

natura actio precedit passionē qz eā ꝑm naturā precedit effectū. Ad quartū dr ꝙ lz cōtraria q̄ primo ⁊ per se contrariant sint forme actiue ⁊ passiue: ut sunt q̄litates cōtrarie. tū nō oportet de his q̄ solū ex cōsequēti ꝯtrariant ⁊ per aliud: ⁊ hoc mō solū actiones cōtrariant. ſ. per q̄litates q̄s inferūt vel a q̄b⁹ inferunt. Ad q̄ntū dr ꝙ licet ois forma sit inuariabilis ꝑm suam eēntiā ⁊ in abstracto: ⁊ sic non suscipit magis ⁊ minus. tamen aliqua est variabilis secūdū esse in subiecto ut designatur in cōcreto. et hoc modo actio ⁊ passio suscipiunt magis et minus.

¶ Capitulum passionis.

Passio est effect⁹ illatioqz actiōis ut calefieri efficit ⁊ infert a calefacere. ꝓprium aūt est passiōis ꝑmo inferri ex actiōe. Itē passio nō est in agente sed in patiente.

Postq̄z auctor determinauit de actiōe q̄ est causa passionis. Hic cōsequenter determinat de passione q̄ est effect⁹ propinquus actiōis: ipsam primo sic diffiniēs. Passio est effectus illatioqz actionis: ut calefieri efficitur: et infert a calefacere. In qua diffinitione ponitur effectus loco generis. effectus enim cōuenit generaliter oībus entib⁹ creatis que ponuntur in predicamento. Deinde ponitur illatio ad differentiā effectus permanentis: qui solū nō habet esse in fieri sicut ipsa passio: sed etiā in facto esse. Deinde ponit actionis ad differentiā ipsius actionis: que licet sit effectus ⁊ illatio respectu qualitatis a qua causatur: non tamen respectu actionis. Primo sciendū ꝙ in cōmuni duplex est effectus quidam est effectus permanens qui non solū habet esse in fieri: sed etiā in facto esse: ut sunt domus ⁊ scamnū. Alius est effectus successiuus qui solū habet esse in fieri ⁊ nunqz in facto esse: ut equitatio vel nauigatio. Effectus autem generaliter dicitur tam de effectu permanente qz successiuo. Illatio vero solum dicitur de effectu successiuo qui solū habet esse in fieri: ⁊ in quadā illatione secundū ꝙ infertur ab alio. ⁊ ideo effectus est quoddā superius ad illationē: ratione cuius in hac diffinitione effectus bene preponitur illationi tanqz superius eius. ⁊ subiungitur illatio tanqz inferi⁹ eius contrahens ipsum. Secundo sciendū ꝙ passio pluribus modis accipitur. vno modo accipitur pro accidente proprio alicuius subiecti: ut risibile dicit propria passio hominis ⁊ hinnibile equi. Secundo modo accipitur pro conceptu anime vel affectu ut dicitur ꝙ voces sunt note vel signa passionū que sunt in anima id est conceptuū vl affectuum anime. Tertio modo accipit pro motu appetitus sensitiui: ut sunt passiones ire vel timoris vel gaudij ut dicatur tertio ethicorū ꝙ fortitudo moderatur passiones timoris ⁊ audacie. Quarto modo pro dolore vl pena que alicui violenter infertur ut fuit passio xpi. Quinto mō sumitur pro qualitate sensibili q̄ hēt eē impfectū ⁊ est inferēs passionem sensibus vel illata ab aliqua naturali passione: ⁊ sic est vna spēs qualitatis. Sexto modo sumit prout est imediat⁹ effectus actiōis: ut est susceptio forme ab agēte in patiēs: ⁊ hoc vltimo mō diffinitur hic passio ⁊ est vnū p̄dicamētū ab aliis distinctū. Tertio sciendū ꝙ ipsius passiōis hic assignātur due ꝓprietates: quarū prima est ꝙ proprium est passioni inferri ex actione. Ratio est qz passio ē susceptio forme ab agēte in patiēs. ⁊ talis susceptio imediate infertur per actionē agētis. et hoc est propē ꝓprium ipsi passioni. Scōa ꝓprietas est ꝙ passio nō est in agēte subiectiue lz in patiēte. Cuius rō est qz susceptio forme q̄ fit per actionē agētis causat in patiēte qō subijcit actioni ergo passio q̄ noiat talē susceptionē est in patiēte subiectiue: ⁊ qz accidēs hēt p̄dicari denoiatiue de subiecto in quo est iō passio p̄dicat de patiente in hoc qō est aliquo modo se hēre ad ipm agēs: qz denoiat ipm pati ⁊ non denoiat ipm agēs pati: quare non est in eo subiectiue. Quarto sciendū ꝙ passio de qua est ad propositū dupliciter accipit. Uno modo materialiter pro forma fluēte ab agēte in patiēs. Alio mō formaliter pro receptiōe illius forme: ut cū peregrinus calefit ibi est calor fluēs ab igne in pegrinū: et ibi est receptio caloris in pegrino que est passio formaliter accepta. ⁊ vtroqz mō passio est in patiente: ut in subiecto. Et similit actio vno modo accipit materialiter pro illa forma q̄ fluit ab agēte in patiēs: ⁊ sic est in patiēte subiectiue. Alio modo capit formaliter pro tali fluxu forme ab agēte ⁊ sic est subiectiue in agēte ⁊ nō in patiēte. ⁊ rō est qz oē illud in q̄ est actio formaliter accepta dr agere sed patiēs nō dicit agere. ergo in ipso non est actio formaliter accepta. si enī eēt in patiēte patiens diceretur agere qō falsum est. ⁊ sic patet q̄d sit passio: ⁊ de proprietatib⁹ ei⁹.

Cōtra predicta arguit primo sic: nullū primū principiū est effect⁹ alterius: lz decē predicamēta sunt decē ꝓncipia prima rerū. ergo passio cū sit vnū predicamētū est vnū primū principiū. ergo nō est effectus. Scōo sic effectus ⁊ illatio idē sunt. ergo superflue ponit vnū illoz in ista diffinitione. Tertio sic: eoz q̄ sunt idē realiter vnū nō est cā alterius: sed actio ⁊ passio realiter idē sunt: cū vtrūqz sit forma fluēs ab agēte in patiēs: q̄ est eadē realiter: ergo passio nō est effectus actionis. Quarto sic: oē ꝓprium cōsequitur eē completū sui subiecti: lz inferri ex actione nō cōsequit eē cōpletū passiōis: cū sit productio ei⁹. ergo inferri ex actione nō ē ꝓprium passiōis. Quinto sic: in oī illo qō patit est passio subiectiue: lz oē agēs phisicū in agēdo repatitur. ergo in tali agēte est passio subiectiue: ⁊ non solū in patiēte. Ad p̄mū argumentū dicitur ꝙ lz passio sit primū principiū in genere cause formalis suoz dicibiliū sue coordinatiōis: ⁊ in tali genere cause nō possit eē effect⁹ alicuius ꝓncipij prioris tū in genere cause efficiētis bene pōt eē effect⁹ actionis ⁊ substātie. cū enī p̄dicamēta dicantur prima principia rerū: que nō habēt aliqd ante se: solū itelligit de ꝓncipijs formalib⁹.

Ad ꝑm dicit ꝙ lz effect⁹ ⁊ illatio dicant idē ꝑm eēntiā tū differūt ꝑm modos eēndi: sicut supius ⁊ inferius: ⁊ vnū illorū cōtrahit aliud: q̄re nullū illoz superfluit. Ad tertiū dr: ꝙ lz actio ⁊ passio materialiter accepte pro forma fluēte ab agēte in passum realit idē sint: tū si sumantur formalit sc̄z actio pro fluxu forme ab agēte: ⁊ passio pro receptione ei⁹ in patiēte: sic realit distinguunt: qz in diuīsis subiectis sunt: et sic vnū bene pōt eē effect⁹ alteri⁹. Ad quartū dr: ꝙ lz inferri ex actiōe nō sequat ꝑm rēi eē cōpletū passiōis: sequit tū ipm ꝑm rōnē ⁊ nr̄m modū intelligēdi: eo mō q̄ est passio ei⁹: qz nō est passio realit distincta a suo subiecto: sed rōne tm̄. Ad quintū dr: ꝙ lz in agēte phisico ea pte qua patitur sit passio ut in subiecto: nō tū ea pte qua agit. iō passio nō est in eo ut agēs sed ut ipm ꝑm aliud est patiēs. vnde tale agēs rōne sue forme agit ⁊ ratione materie sue in qua cōmunicat cum patiente patitur ⁊ sic secundū diuersa agit et patit. De reliquis autē sufficiant que dicta sunt prius.

¶ Capm̄ predicamēti quando.

Quādo ē qō ex adiacētia tc̄. Postq̄z auctor determinauit de actione ⁊ passione. Hic cōsequēter est determinandū de quattuor predicamētis vltimis: de q̄bus aut nullā aut paruam fecit auctor mētionē. Et ꝑmo de qñ qō ab auctore ser ꝓncipioz sic diffinitur. Qñ est ꝙ ex adiacētia tpis relinq̄tur in re tpali. In qua diffinitione datur intelligi accidēs pro genere diffiniti per illud relatiuū qō. Deinde ponitur relinquitur ex adiacētia tpis ad explicandū causam ꝓpinquā ipsius qñq̄z ē tēpus. Quando enī est eē in tpe: sed eē in tpe: relinquitur immediate per adiacentiam tpis in re tēporali. Et per hoc differt qñ ab omnibus alijs accidētibus quoz nullū imediate causat a tēpore. Deinde ponit in re tēporali ad explicādū ꝓprium subiectū ipsius quādo. et in hac diffinitione capit tēpus non solū pro mensura durationis rerū temporaliū: sed generaliter pro omni mensura durationis eē rei: ut sub se continet eternitatem euiternitatem ⁊ tempus ꝓprie dictum. Primo sciendum ꝙ tempus ⁊ quādo licet inter

se multū ꝓueniāt in hoc ꝙ vtrūq; est successiuū: ⁊ vnū īmediate est causa alterius: ñ ab inuicē realiter distinguūtur: quia omnis causa efficiens extrinseca realiter distinguitur a suo effectu: tēpus autē est causa efficiens extrinseca respectu quando. ergo ab ipso realiter distinguitur. Vnde differūt inter se in duobus. ¶Primo quia tēpus est in motu p̄mi mobilis: ut in subiecto. Quando vero est subiectiue in re tēporali que per tempus mensurat. Secundo differunt quia tēpus est accidēs absolutū ⁊ mēsurat durationē rei. Sed quādo non est mēsura durationis sed est accidēs respectiuū q̄ relinquitur in re temporali per respectū ad mensuram siue durationis que est tempus: non est tamen respectiuū secundum esse: sed secundū dici: quia totū esse eius non est ad aliud cū quo proprie dicatur ad conuertentiam. Secundo sciendū ꝙ quando tripliciter accipitur. vno modo interrogatiue ut si dicatur querēdo quādo venit petrus. Alio modo relatiue ut dicendo: sortes venit quando fuit meridies. ⁊ his duobus modis quando est sincathegorema: quia proprie non significat ens: sed est modus entis. ideo istus duob⁹ modis non ponitur in predicamento nec est predicamentum. Tertio modo capitur indefinite ut tantū valet sicut aliquando vl esse in aliquo tempore. et hoc modo dicit ens reale: ⁊ sic capitur hic: et est vnum predicamentū: cuius genera subalterna sunt esse fuisse ⁊ fore in tempore. ⁊ species specialissime sunt fuisse in hora vel esse in die: vl esse in nūc. ⁊ īdiuidua sunt esse in ista hora vel in illa die vl in illo nūc. Et eius modus predicandi est predicari de prima substantia in hoc quod est esse in tempore. Tertio sciendum ꝙ quando diuiditur per quando simplex ⁊ quando compositum. Quando simplex est quod causatur a tempore simplici: ut ab instanti: vel a nunc. vel a tempore indiuisibili quo ad nos: ut esse nunc. Sed quando cōpositū est quod causatur a tempore composito: ut est fuisse in preterito fore in futuro esse in p̄senti. Et licet iste tres species scilicet esse in presenti fuisse in preterito ⁊ fore in futuro non causentur in re eterna ab eternitate: eo ꝙ in eterno non est preteritū neq; futurū: sed oia sunt simul ⁊ nihil acquiritur de nouo vel deperditur: tamē ipsi eterno per relationē ad tempus: et quo ad existentiā eius cum tempore attribuitur esse fuisse ⁊ fore ut dicendo: deus est fuit ⁊ erit tamen ut attribuūtur eterno non sunt accidentia realiter distincta ab eo: que reponant in aliquo predicamento: sed solū est ibi modus predicandi huius predicamenti. Sed ab eiternitate bene causat quādo reponibile in isto predicamēto. ⁊ per hoc patet que sint species per quas diuiditur quando. Quarto sciendū ꝙ ipsius quādo due sunt proprietates. ¶Prima est ꝙ quando non habet contrariū. cuius ratio est: quia si haberet cōtrariū maxime conueniret preterito ⁊ futuro. sed hoc non potest dici quia quādo presens preteritū ⁊ futurū simul verificantur de eodem ut dicendo iste est fuit ⁊ erit cōtraria vero de eodē nunq; simul verificantur. Secūda proprietas: est ꝙ quando nō suscipit magis et minus. Cuius ratio est quia quando immediate causatur a tempore et dicit esse in tempore. ſz tēpus non suscipit magis ⁊ minus ergo neq; quando. Et per hoc patet quid sit quādo ⁊ quomodo est predicamentū ⁊ que sint species ⁊ proprietates eius. Contra predicta arguitur primo sic: iuuentus et senectus ex adiacētia temporis in re tēporali relinquuntur: ⁊ tamen senectus non est quando sed est qualitas de secunda specie qualitatis: ergo ista diffinitio quando conuenit alijs a diffinito.

Secundo sic: sicut se habent esse albū ⁊ albedo: ita esse in tempore ⁊ tempus: sed albū et albedo realiter idem sunt: ergo esse in tēpore siue quādo et tēpus idem sunt realiter. ergo quando non est predicamentū a tempore distinctū: sed continetur sub quantitate. Tertio sic nullū est tempus simplex: cum temp⁹ diuisibile sit in plures partes: ergo nullū quando causatur a tempore simplici ⁊ sic nullū est quando simplex. Quarto sic: quādo preteritū ⁊ quādo futurū maxime distāt ⁊ eidē susceptibili vicissim insunt: ⁊ ab eodem mutuo se expellunt: quia idē non pōt simul esse preteritū et futurū. ergo quādo habet contrariū. Quinto sic fuisse in tempore dicat quando ⁊ tamen suscipit magis ⁊ minus quia aliquid dicitur magis vel minus fuisse in tempore ergo quando suscipit magis ⁊ minus. Ad primū dicit ꝙ si capiatur senectus ut dicit naturalē impotentiā: que causatur per longā transmutationē: que fit sub motu ⁊ tempore: ⁊ etiā iuuentus ut dicit naturalē potentiam hoc modo sunt qualitates de secunda specie qualitatis et non relinquuntur īmediate ⁊ per se ex adiacētia temporis sed per alterationē: que sub tempore causatur. Sed si capiātur ut dicunt diu fuisse in tempore vel parū sic aliquo modo important quando: et hoc non est significatū principale eor: ⁊ eo modo quo dicūt quando relinquūtur ex adiacentia temporis in re tēporali. Ad secundū dicitur ꝙ licet albedo ⁊ esse albū ⁊ tempus ⁊ esse in tēpore habeant similitudinem aliquo modo in denominatione: quia sicut albū dicitur ab albedine: ita quando dicitur a tempore: tamen dissimile est in hoc: quia tempus non dat intrinsece ⁊ formaliter esse in tempore: quia non semper est in eodem subiecto: cum esse in tēpore sicut albedo dat intrinsece ⁊ formaliter esse albū.

Ad tertiū dicitur ꝙ licet tēpus quod importat esse ⁊ essentiam temporis sit diuisibile: tñ si capiatur generaliter tēpus pro illo quod dicit essentiam temporis. sic aliquod tempus dicitur indiuisibile sicut est ipsum nunc. Ad quartū dicitur ꝙ licet in eodem non sint simul in actu preteritū ⁊ futurum: tamen secundū denominationē quando preteritū ⁊ quando futurū bene possunt dici de eodem simul: ut prius dictum est: ⁊ ꝙ secundū actum se expellant ab eodem hoc est propter successionem ipsorū: ⁊ non propter contrarietatem vel repugnantiam quam habeant. Ad quintum dicitur ꝙ licet aliquid dicatur magis ⁊ minus fuisse in tempore secundū extensionē: non tamen secundū intensionem: ideo quando per hoc non suscipit magis et minus.

¶Capitulum. vbi.

Vbi est circūscriptio. ¶Postq; auctor determinauit de quando q̄ conuenit tā substantijs corporeis q̄ incorporeis. Hic cōsequēter determinat de vbi q̄ proprie conuenit solū substātijs corporeis: q̄ a gilberto porretano sic diffinitur. Vbi est circūscriptio corporis a loci circūscriptione procedēs. In qua diffinitione ponitur circumscriptio loco generis q̄ ipsa se hēt per modum generis: respectu vbi. Deinde ponitur corporis ad explicandū proprium subiectū ipsius vbi quod est subiectiue in corpore locato. Et per hoc differt a circūscriptione actiua loci. Deinde ponitur a circūscriptione loci procedens ad ostendendū propriā causam ⁊ propinquam ipsius vbi: que est locus circūscribens locatum. Et per hoc differt vbi ab alijs predicamētis accidentiū: quoꝝ nullū causatur imediate a loci circūscriptione ut possit videri inducendo in omnibus. ¶Primo sciendū ꝙ triplex est circumscriptio quedā est circūscriptio actiua loci: que est actio ipsius circūscribentis locatum que ponitur in predicamento actionis. Secūda est circūscriptio siue circūdatio passiua q̄ ē passio corporis circūdati: q̄ reponitur in predicamēto passionis. ⁊ q̄libet istarū duarū est ens successiuū ⁊ non permanens. Tertia est circūscriptio neutralis q̄ est esse circundatū a loco ipsi⁹ locati: seu esse circūscriptū a loco: ⁊ hec circūscriptio est ens ꝑmanēs in locato: ⁊ causatur a circūscriptione actiua ⁊ passiua. ⁊ de tali circūscriptione intelligitur in diffinitione vbi. ⁊ per hoc patet ꝙ substantie incorporee ⁊ etiā accidentia que non proprie circūscribuntur in loco per se sed per accidēs proprie non habēt vbi: sed solū corpora que in loco circūscribunt habent proprie vbi. Secūdo sciendū ꝙ licet locus ⁊ vbi magnā habeāt cōuenientiā: q̄ locus est causa propinqua ipsius vbi. ratione cuius ponitur in sua diffinitione tamē ab inuicē realiter distinguūt: eo ꝙ locus est causa efficiens extrinseca ipsius vbi: ⁊ talis causa semper realiter distinguitur a suo effectu. Vnde differūt primo locus ⁊ vbi et parte sui subiecti: quia locus est subiectiue in locante. vbi vero in corpore locato: ut cum lapis est in aqua superficies aque circundantis lapidem que est locus eius

est subiectiue in aqua circūdante: ⁊ esse circūdatū vel esse locatū: quod est vbi lapis est subiectiue in lapide: quia de ipso affirmatiue predicatur. Differunt secūdo quia locꝰ est mēsura extrinseca locati. vbi vero est accidens respectiuū locati quod dicit respectum ad talem mensuram: quia proprie vbi non est aliud q̄z esse in loco vel cōmensurari in loco. Et per hoc habetur tertia differentia q̄ locus est ens absolutū ⁊ vbi est ens respectiuum. Tertio sciendum q̄ vbi diuiditur per vbi compositū ⁊ vbi simplex. Vbi compositum est esse locatum vel esse mensuratum loco composito vel circūscriptum. ⁊ sic solū causatur a loco composito. Sed vbi simplex est quod causatur a loco simplici: ⁊ est locus simplex ali quod indiuisibile loci correspondens indiuisibili sui locati. Et dicitur tale vbi per similitudinem ad vbi compositum: quia sicut totum locatum circumscribitur adequate a loco ⁊ habet proportionē ad ipsum: sic etiam quodlibet indiuisibile locati habet proportionem ad indiuisibile loci: sicut cētrum locati ad centrum loci: licet tamen vnum non circundetur proprie ab alio: nec realiter distinguatur ab ipso. ratione cuius dicit textus q̄ idem sunt punctus ⁊ punctꝰ locꝰ. ideo vbi simplex non est proprie vbi: sed per similitudinem solum ad vbi compositum. ⁊ quia vbi compositum causatur a loco qui diuiditur per locum sursum ⁊ deorsum ante ⁊ retro dextrum ⁊ sinistrum. ideo vbi compositum diuidit per vbi sursum quod est esse sursum: ⁊ vbi deorsum ⁊ sic de alijs. Et per hoc patet que sūt genera subalterna ⁊ species vbi. ¶Quarto sciendum q̄ ipsius vbi due sunt proprietates. ¶Prima est q̄ vbi non habet contrarium. Cuius ratio est quia vbi causatur immediate a loco: quia est esse circumscriptum a loco: sed locus cum sit quantitas non habet cōtrariū. ergo eadē ratiōe nec vbi. vnde si vbi sursum ⁊ vbi deorsum contraria sint: cū idem dicatur sursum ⁊ deorsuz respectu diuersorum sequeretur q̄ duo contraria simul verificarentur de eodez quod est impossibile. Secūda proprietas est q̄ vbi non suscipit magis ⁊ minus. Cuius ratio est: quia vbi est esse in loco: sed esse in loco non intenditur nec remittitur: licet possit augmentari per maiorem extensionē loci ⁊ locati. ergo vbi non suscipit magis ⁊ minus. ⁊ per hoc habetur diffinitio vbi species ⁊ proprietates eius. Contra predicta arguitur primo sic. circumscriptio est actio cum circūscribere sit agere. sed vbi non est actio. ergo non est circumscriptio. Secūdo sic. anima a corpore separata habet vbi quia est in aliquo loco ⁊ tamē in ea non est circumscriptio corporis. ergo vbi non est circumscriptio corporis. Tertio sic vbi est sincathegorema ⁊ solum significat modum entis ergo hic male diffinitur tanq̄z vnū predicamentū quod debet esse ens reale. Quarto sic omne vbi est circumscriptio corporis. sed vbi simplex non est circumscriptio corporis: ergo nō ptinetur sub genere vbi: ⁊ sic vbi male diuiditur per vbi simplex ⁊ compositum. Quinto sic. omnis motꝰ fit de contrario in contrarium. sed de vno vbi ad aliud fit motus: ergo vbi habet contrarium. Ad primū dicitur q̄ licet circumscriptio actiua sit quedam actio. non tamen circumscriptio permanens ⁊ neutralis de qua solum intelligitur in diffinitione vbi. Ad secundum dicitur q̄ licet anima separata sit in loco diffinitiue ⁊ secundū similitudinē nō tamen est in loco circumscriptiue ⁊ proprie. ideo solū habet vbi secundū similitudinē eo modo quo ponitur esse in loco

Ad tertium dicitur q̄ licet vbi acceptum interrogatiue vel relatiue sit sincathegorema. nō tamen quando sumitur pro alicubi ⁊ solum hoc modo hic accipitur. Ad quartū dicitur q̄ vbi proprie dictum est circumscriptio corporis ut ponitur in sua diffinitione sed non oportet de vbi similitudinarie accepto. modo vbi simplex est vbi secūdū quādam similitudinem ad vbi compositum. Ad quintuz dicitur q̄ duo vbi considerata ut maxime distantia sunt contraria ⁊ fit motus de vno in aliud. tamen si considerentur ut solum dicunt esse circumscriptum locati ⁊ predicantur denominatiue de prima substantia hoc modo non habent contrarietatem nec sub tali ratione fit motus de vno in aliud ⁊ quia vbi sic a logico consideratur. ideo non dicitur habere contrarium.

¶Capitulum. ¶Positionis.

POsitio est quidaz. ¶Positēz auctor determinauit de predicamento vbi quod dicit simpliciter esse in loco. Hic conseqn̄ter determinat de predicamento sit⁹ qō dicit modum essendi partium in toto ⁊ in loco. quod ab auctore pri⁹ dicto sub nomine positiōis hoc modo diffinitur. ¶Positio est quidā partiū situs ⁊ generationis ordinatio sicut sedere vel stare dicit quandā situationē partiū in toto ⁊ in loco ⁊ ordinem compositionis ullarū partiū. In qua diffinitiōe situs se habet per modū generis ⁊ notioris. Et ponit partiū ad denotandū subiectū immediatū positionis in quo est tota compositio. Deinde ponit generationis ordinatio quia positio dicit proprie ordinē partiū qui conuenit ipsis per compositionē quaz habent in toto. ⁊ illam compositionē habent in generatione totius si totū generetur. Si autem sit ingenerabile tunc habent talem ordinem per formā totius que ipsas continet ⁊ sub qua ordinantur: ⁊ non debet hic poni ⁊ copulatiue sed expositiue ut tantū valet sicut idest. ¶Primo sciendum q̄ licet situs ⁊ positio realiter ⁊ essentialiter conueniant differunt tamen ab inuicē secundū rationem: primo quia situs reperitur tā in naturalibus q̄z in mathematicis. ¶Positio vero si capiatur proprie solum reperitur in naturalibus in quibus ē naturalis ordinatio partiū ex compositione rei si tamen vtrūq̄z capiatur generaliter conuertuntur. sed adhuc differunt hoc modo quia situs dicit p̄ prius ordinē partiū ad locū q̄z ad situ totū. ⁊ positio econuerso per prius dicit ordinē partiū inter se. secūdo in respectu ad totū tertio ad locum. Ista autē triplex ordinatio partiū per positionē importatur: ⁊ p̄ ea que in hoc predicamento reponuntur. ideo positio denominat substantiā in hoc q̄ ē suas partes sic se habere ad inuicē: ⁊ ad totū ⁊ ad locū: quare prius dictum est q̄ situs nō dicit simplicē cōparationē substantie ad aliquid extrinsecū.

Secūdo sciendū q̄ positio cuz sit vnū genus generalissimū nō habens supra se superius vniuocū: conuenienter ponitur vnū predicamentū: ⁊ quia habet vnū specialē modum predicandi de prima substantia. s. in hoc q̄ est se habere ad aliud secundū suas partes. ideo conuenienter ponitur vnū predicamentum ab alijs distinctum. Cuius species sunt positio innata positio acquisita. ex consueto motu nature: ⁊ eq̄liter poni sursum ⁊ deorsum: ante ⁊ retro: dextrū ⁊ sinistrū. Iste enim sunt communes differentie vel species positiōis. ⁊ eius species specialissime sunt iacere sedere stare. ⁊ indiuidua sunt sessio petri: sessio sortis. sed quesitiuum huius predicamenti sub nomine proprio non habemus: sed circumloquimur ipsum querendo qualiter hoc ponitur vel situatur

Tertio sciendum q̄ positionis tres sunt proprietates. ¶Prima est q̄ positio non habet contrarium. Cuius ratio est: quia si haberet cōtrarium sequeretur q̄ vni ⁊ eidē eēnt plura contraria: quod est inconueniens. consequētia tenet: quia si sedere ⁊ stare essent contraria: eadem ratione iacere esset contrarium huic quod est sedere: vel etiam stare. quia sicut duo prima non possunt esse simul in eodem sic iacere non potest simul esse cum ipsis. ⁊ sic vni contrariaretur plura. Item contraria sunt forme actiue ⁊ passiue sed positiones nō sunt actiue vl̄ passiue. ergo nō contrariantur. Secūda proprietas est q̄ situs non suscipit magis ⁊ minus: quia nihil dicitur magis ⁊ minus sedere intēsiue. ⁊ si dicatur magis ⁊ minus sedetur extensiue: hoc est quo ad durationem: nec aliquid dicitur similiter magis vel minus stare. ⁊ sic de alijs positionibus. ergo positio non suscipit magis vel minus. ¶Quarto sciendum q̄ tertia proprietas positionis inest sibi propria quarto modo est q̄ maxime est proprium positioni proximus assistere substantie. ⁊ dicitur illud accidens assistere substantie: quod in nomine suo nō dicit eē in subiecto: sed dicit principalius cōparationē vel respectū substantie ad aliquod extrinsecū: ut sunt ad aliquid quādo vbi situs ⁊ habitus: q̄ magis dicunt respectū ad aliquid extrinsecū suo subiecto q̄z inherentiā eoz in suo subiecto. ⁊ qz inter

ista positio nō dicit solum respectum ad aliquid extrinsecū .s. ad locum. sed etiam dicit respectū partium inter se ad suum totum: qui respectus proximior est q̄z respectus ad extrinsecum solum. Ideo inter omnia que hoc modo assistunt. positio dicitur proximius assistere substantie. Et hoc modo satis patēt diffinitio species ⁊ proprietates positionis. Sed cōtra predicta arguitur primo sic: positio ⁊ situs idem sunt ⁊ inter se conuertuntur. sed idem non debet diffiniri per seipsum. ergo diffinitio male diffinitur per situm. Secūdo sic: positio vel situs denominare habet totū ⁊ non partem: ut totus homo dicitur iacere vel sedere: ⁊ nō partes eius. ergo diffinitio nō cōuenit partibus sed toti. ergo male dicitur q̄ est situs partiū. Tertio sic: in celo est positio vel situs: ⁊ tamē ibi nō est generationis ordinatio. cū celū sit ingenerabile. ergo male dicitur in diffinitione positionis q̄ō est generationis ordinatio. Quarto sic: sedere ⁊ stare maxime distant ⁊ se expellunt ab eodē subiecto in quo sunt successiue ⁊ etiam de vno in aliud fit motus. ergo contrariantur. ⁊ sic positio habet cōtrariū. Quinto sic: a daliquid oritur in substantia ex parte totius. positio vero oritur ex pte partiū tantū. ergo positio nō proximius assistit substātie sed ad aliquid. Ad primū dicitur q̄ si situs et positio capiant̄ ambo generaliter sic bene conuertuntur: quia q̄cunq; habent positionē etiam dicuntur situm habere ⁊ econtra. Sed si capiatur positio specialiter pro ordine partium qui prouenit ex compositione totius: ut hic principaliter capitur: situs se habet ut superius ad positionem ut dictū est. Ad secundū dicitur q̄ licet situs conueniat toti principaliter tanq̄z illi quod denominatur p ipsum: tamē primo cōuenit ipsis partibus inter se ordinatis. ⁊ postea ordinant̄ ad totū ⁊ ad locū eo q̄ dicit ordinē partiū inter se ad totū ⁊ ad locū. vñ partes se habent ut subiectū quo totū vero ut subiectū q̄ō ⁊ p̄n cipale. Ad tertiū dicitur q̄ si capiatur generatio ꝓprie pro ut est ꝓgressio de non esse ad esse subiecto presuppositō sic in celo nō est generatio. sed si capiatur generaliter p qua cūq; progressione cōpositione rei vel p̄dicatione sic in celo reperitur generatio ⁊ sic capitur generatio in hac diffinitione. Ad quartū dicit̄ q̄ ly sedere ⁊ stare p accidēs se expellant ab eodē subō p hoc q̄ per motū localē cū vnū acquiritur aliud abiicitur: non tamen se expellunt p se a tali subiecto nec per se fit de vno in aliud motus. Ad quintū dicitur q̄ licet relatio se teneat ex parte totius ⁊ positio ex parte partiū: tamen positio importat respectū ad aliquid intrinsecū relatio vero non. ideo positio dicitur proximius assistere substantie q̄z relatio.

¶ Capitulum. Habitus

Habitus est corpoꝝ. Postq̄z prius determinatū est de situ quod cōmuniter ⁊ vniuersaliter cōuenit omnibus substantijs. Hic consequenter determinandus est de vltimo predicamento. .s. de habitu q̄ō solum ꝓuenit homini ⁊ his q̄ instrumentaliter subseruiunt homini ⁊ ab auctore primus dicto sic diffinitur. habit⁹ est corpoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ circa corpus sunt adiacentia. In qua diffinitione ponitur adiacētia loco generis. ⁊ licet secundū vocē ⁊ causa ornatus ponatur in vltimo loco diffinitionis tamen ſm rē ⁊ intellectū ponitur in primo loco. Deinde ponitur corpoꝝ ad explicandū subiectū habitus ⁊ causam finalē eius. Deinde ponitur ⁊ eoꝝ q̄ circa corpus sunt ad explicandū causam efficientē ⁊ quodāmō materialē ipsi⁹ habitus: ⁊ per hoc intelligūtur ea q̄ adiacēt ⁊ applicantur corpori secundū figuram eius ⁊ per hoc differt habitus ab omnibus alijs. Primo sciendū q̄ habit⁹ ut hic sumitur nō est res habens nec res habita. sed est quodāmodo accidens respectiuū inter rē habitam ⁊ habentē sicut esse capuciatus non est res habens capucū nec ipsum capuciū. sed dicit esse accidentale hominis sibi ꝓueniens ex adiacentia capucij ⁊ ideo hic nō capitur habitus ut ē qualitas de difficili mobilis: neq; ut opponitur priuationi. sed pro tali accidente respectiuo q̄ō est mediū rei habentis ⁊ rei habite. ⁊ licet sit ens respectiuū non tamē est relatiuū ſm esse. quia nō referr̄ ad aliud cū quo dicatur ad conuertentiā sub habitudine eiusdē casus sed solū est relatiuū ſm dici. Secūdo sciendū q̄ habitus hoc mō acceptus est vnū p̄dicamentū ab alijs distinctū. Cuius rō est q̄ est vnū genus generalissimū ⁊ habz vnū specialē modū predicandi de prima substātia. p̄dicat enim de ipsa in hoc q̄ est esse sic vel sic habituatū. Cui⁹ q̄si tituū sub noīe ꝓprio nō habemus sed ipsum circūlo quimur dicēdo qualiter est hoc habituatū: ⁊ eius species sunt habitus totius ⁊ habitus partis. Exemplum de primo ut armatū esse vestitū esse. Exemplū de secūdo ut tunicatū eē vl capuciatū esse. ⁊ iterū armatū esse plures ꝓtinet species specialissimas ut loricatū esse lanceatum esse ⁊ sic de alijs. ⁊ vestitum eē plures species specialissimas ꝓtinet etiā sub se ut tunicatum eē ⁊ capuciatus esse. ⁊ induidua sunt ut armatio sortis ⁊ platonis ⁊ sic de alijs. Tertio sciendum q̄ habitus tres ponuntur cōmunitates. quarum prima est q̄ habitus suscipit magis ⁊ minus. Cuius ratio est. quia suscipere magis ⁊ minus est idem manēs in specie magis vl minus accedere ad perfectum esse illius speciei. ita q̄ per accessum ad talem terminum dicitur suscipere magis: ⁊ min⁹ p recessum ab eo. sed hoc cōuenit habitui sicut aliquis dicit̄ magis armatus vel minus armatus nam vnus est armatior alio secundū q̄ magis vel minus accedit ad perfectus eē sue speciei: ⁊ sic habitus suscipit magis ⁊ min⁹. Secunda ꝓprietas est q̄ habitui nihil est contrarium. Cuius ratio est quia nullum accidens respectiuum habet contrariū inquātum respectiuum est: quia non per se contrariatur illi ad quod refertur: sed tantū ratione sui fundamenti: sed fundamenta habitus non contrariantur: ut corpora inter se non contrariantur: nec illa que sunt circa corpus ut sunt tunica capucium: ⁊ sic de alijs. ergo habitus non habet contrariū.

Quarto sciendum q̄ ipsius habitus tertia proprietas est q̄ proprium est habitui semper in pluribus existere. Cuius ratio est: quia habitus est corpoꝝ ⁊ eoꝝ que circa corpus sunt adiacentia. sed in tali adiacentia illa que habēt applicantur ⁊ figurantur secundū figuram habentis: ratione cuius aliquid dicitur habere: ⁊ econtra ipsū habens quodāmō applicatur: ⁊ quodāmodo adiacet rei habite ratione cuius dicitur haberi. ⁊ ideo vtrūq; illorum est aliquo modo adiacens ⁊ applicatum ad alterum. Ideo habit⁹ semper in pluribus existit: tamen non est proprie ut in principali subiecto in re habita ratione cuius non per se denominat rem habitam: ut capuciū non dicitur capuciatum: sed ut in principali subiecto est in ipso habente ⁊ ipsum denominat: ut dicendo sortes est capuciatus. Et per hoc satis patent diffinitio modus predicandi species induidua ⁊ proprietates ipsius habitus. Contra predicta arguitur primo sic: visus est habitus: ⁊ tamen non est adiacentia corpoꝝ. ergo diffinitio mala. Secundo sic tunica est habitus ⁊ similiter capucium: ⁊ tamen non est adiacentia corporum: sed est illud quod est circa corpus. ergo contra diffinitionem. Tertio sic: vbi est adiacentia corporis ⁊ loci existentis circa corpus: et tamen non est habitus. ergo ista diffinitio conuenit alijs a diffinito. Quarto sic suscipere magis ⁊ minus presupponit habere contrarium: sed habitus non habet contrarium. ergo non suscipit magis ⁊ minus. Quinto sic: nullū accidens est in pluribus subiectis: quia accidēs numeratur ⁊ multiplicatur secundum multitudinē suoꝝ subiectorum. ergo nulli habitui conuenit in plurib⁹ existere: ⁊ per consequens male ponitur tertia ꝓprietas ipsius habitus. Ad primū dicitur q̄ si capiatur habit⁹ pro puro habitu seu forma positiua que opponitur priuationi que est carentia forme in subiecto apto nato sic visus est habitus: sed non ē habitus capiendo habitum pro accidente medio inter rē habentē ⁊ rem habitam ut hic solum accipitur. Ad secundū dicitur q̄ licet tunica ⁊ capucium dicantur materialiter habitus nō tamē formaliter. ſz adiacentia ipsorum ipsis habentibus dicitur formaliter habitus: tamen illa sunt nobis notiora q̄z illa adiacentia. Ideo sepe noiantur noīe habit⁹ ⁊ sic reponūtur in q̄rta specie q̄litatis. Ad tertiū dicit̄ q̄ licet vbi dicat adiacentiā locati ⁊ loci: nō tamen adiacenti

am habentis ⁊ habiti quod applicatur ⁊ figuratur ad figuram habentis. vnde ad habitum requiritur adiacentia tm̃ ⁊ applicatio simul que conuenit corpori ⁊ in vbi ẽ adiacentia tm̃ ⁊ hoc intelligitur in hac diffinitione cũ dicitur eorũ que sunt circa corpus adiacentia. Ad quartũ dicitur ꝙ suscipere magis ⁊ minus ex permixtione contrarij cuius contrario semper presupponit contrarietatem: non tamen suscipere magis ⁊ minus per accessum ad terminũ ⁊ recessum a termino. ⁊ hoc modo habit⁹ suscipit magis ⁊ minus quã uis non habeat contrariũ. Ad quintũ dicitur ꝙ licꝫ nullum accidens in numero sit pfecte in pluribus subiectis: qr tũc nõ esset vnũ: tamẽ bene põt esse cõplete ⁊ pfecte in vno subiecto ⁊ imperfecte in alio ut in causa ppinqua: ⁊ sic ẽ de habitu qui est in habẽte cõplete ut in subiecto. ⁊ in re habita incõplete ⁊ ut in causa ut dictum est prius.

¶ Capitulum postpredicamentorum.

DIcitur autẽ alterũ alteri opponi q̃dupliciter. Oppositorum enim alia sunt relatiue opposita ut pater et filius duplũ ⁊ dimidiũ: dñs ⁊ seruus. Alia sunt priuatiue opposita ut priuatio ⁊ habitus ut visus ⁊ cecitas: aut auditus ⁊ surditas. Alie sunt cõtrarie opposita ut album ⁊ nigrũ. Alia cõtradictorie opposita ut affirmatio et negatio sicut sedet ⁊ non sedet.

¶ Postq̃ auctor determinauit de p̃dicamẽtis. Hic consequenter determinat de postpredicamẽtis: ⁊ rõ ordinis ẽ: qr p̃dicamentũ dicit solũ coordinationem dicibiliũ q̃ sunt sub eodẽ genere tantũ. ¶ Postpredicamẽtũ vero dicit coordinationẽ eorũ q̃ in diuersis p̃dicamẽtis reponunt. diffinit enim sic: postp̃dicamẽtũ ẽ coordiatio pluriũ dicibiliũ reducibiliũ ad diuersa p̃dicamẽta valẽs ad ꝓpletã noticiã eorũ habẽdã sicut mot⁹ dicit coordinationẽ suarũ specierũ q̃ ad diuersa p̃dicamẽta reducũtur. ut patebit inferi⁹. ⁊ qr prius oportet cognoscere coordinationẽ dicibiliũ sub vno genere q̃z coordinationẽ eorũ q̃ ad diuersa gña reducũtur. Ideo cõueniẽter post predicamenta determinatur de postpredicamentis

¶ Primo sciendũ ꝙ hic ponuntur quinq̃ postpredicamẽta. s. oppositio: prius: simul: motus: ⁊ habere. Quorũ sic habetur sufficiẽtia: quia oẽ postpredicamẽtũ valet ad noticiã cõpletam p̃dicamentorũ vel ergo valet ad cognoscendũ ea que sunt in p̃dicamento q̃ntũ ad suũ esse. ⁊ hoc tripliciter: qr vel valet ad cognoscẽdum repugnantiã eorũ vel ordinẽ vel cõuenientiã. Si repugnãtiã sic est oppositio: q̃ quã cognoscimus diuersitatez ⁊ distinctionẽ generũ ⁊ eorũ q̃ ponuntur sub genere: distinctio enim ⁊ diuersitas semp in aliq̃ oppositione fundãtur. Si ad cognoscendũ ordinem sic ẽ prius. Si ad cognoscẽdũ cõuenientiã hoc est dupliciter: vel valet ad cognoscendũ cõuenientiã inferiorũ in suis superioribus ⁊ sic est simul. vt accidentiã in substãtiã ⁊ sic est habere. Et qr oppositio valet ad cognoscendũ diuersitatẽ q̃ inter generalissima primo reperitur: alia aũt postpredicamenta magis valent ad cognoscendũ ea q̃ in diuersis generibus reponuntur. Ideo inter postpredicamẽta prius determinatur de oppositione. Secũdo sciẽdũ ꝙ oppositõ capit dupl⁹. Vnomõ ut ẽ repugnãtia duaꝝ ꝓpositionũ in q̃ntitate vt q̃litate. ⁊ sic ẽ passio ꝓpõnis ⁊ de tali oppositõe nõ ẽ ad ꝓpositũ hic: sz de illa determinatur in p̃mo tractatu. Alio mõ capitur oppositio ꝙ oppositõe rerũ siue dicibiliũ incõpleꝛorũ: ⁊ talis oppositio accipitur adhuc dupliciter: vno mõ inquãtũ valet ad cognoscẽdũ diuersitatẽ dicibiliũ q̃ ordinant⁹ in p̃dicamẽto: ⁊ sic ꝓsideraꝰ in isto tractatu. Alio mõ ꝓsideraꝰ inq̃ntũ valet ad cognoscẽdũ habitudines locales oppositoꝝ: ⁊ sic de ipa determinatur in locis dialetic. Tertio sciẽdũ ꝙ oppositio ut est passio rerũ sic solet diffiniri. Oppositio est repugnantia duorũ extremorũ nõ ꝑmittentiũ se simul in eodem subiecto ⁊ respectu eiusdẽ: sicut contrarietas caliditatis ⁊ frigiditatis est repugnantia caliditatis ⁊ frigiditatis q̃ nõ ꝑmittunt se simul in eodẽ subiecto. In qua diffinitione ponitur repugnantia loco generis repugnantia enim est quoddam superius ad repugnantiam materialem ⁊ formalez que est oppositio. Deinde ponitur duorũ extremorum ad explicandum subiecta vel terminos oppositionis: que est quoddã ens respectiuũ ⁊ dicitur non ꝑmittentiũ se simul in eodez subiecto ꝓpter contraria priuatiua ⁊ cõtradictoria. ⁊ dicitur respectu eiusdem propter relatiua: que simul se permittunt in eodẽ respectu tamen diuersorum sicut pater ⁊ filius. ¶ Quarto sciendus ꝙ oppositio diuiditur in quattuor species. s. in oppositionẽ relatiuã cõtrariã ꝓpriatiuã ⁊ cõtradictoriã: qrũ sic habetur sufficientia: ois oppositio est repugnãtia duorũ extremorũ: vel ergo est inter ens ⁊ ens: vel inter ens ⁊ nõ ens. Si inter ens ⁊ ens hoc est dupliciter: vel illa extrema se expellũt ab eodẽ subiecto secundũ actũ tantũ ⁊ se permittunt secundũ potentiã: ⁊ sic est oppositio contraria. vel se expellunt secundũ actũ ⁊ potentiã simul respectu eiusdẽ ⁊ sic est relatiua oppositio. Si inter ens ⁊ nõ ens hoc est dupliciter: vel inter ens ⁊ non ens simpliciter: ⁊ sic est contradictoria oppositio⁹ cuius vnũ extremũ est nõ ens simpliciter. vel inter ens ⁊ nõ ens secundũ quid: ⁊ sic est priuatiua oppositio. Contra predicta arguitur primo sic: quecunq̃z ponuntur in eadem coordinatione habent inter se cõueientiã sed ea q̃ ponũtur in diuersis predicamentis nõ habent inter se cõuenientiam ergo male dicitur ꝙ postpredicamentũ est coordinatio pluriũ que reponũtur in diuersis predicamentis. Secundo sic: homo ⁊ asinus habẽt inter se repugnantiã ⁊ nõ se simul in eodẽ permittunt: ⁊ tamen non opponuntur: quia nõ habent aliquã speciẽ oppositionis ergo diffinitio oppositiõis conuenit aliꝫ a diffinito. Tertio sic: omne quod habet species est gen⁹: sed oppositio nõ est genus. ergo male dictũ est ꝙ ipsius quattuor sunt species. Quarto sic: omnia opposita semper sunt relatiua: quia omne oppositũ semper refertur ad suũ oppositũ ⁊ econtra. ergo omnis oppositio ẽ relatiua. ergo male ponitur vna species distincta ab aliꝫ speciebus oppositionis. Quinto sic: mẽbra huius diuisiõis coincidunt: ergo non est bona. antecedens patet: quia albedo ⁊ nigredo contrariantur: ⁊ similiter habẽt priuatiuam oppositionẽ quia nigrum dicit carentiã albedinis ⁊ relinq̃t aptitudinẽ ad illam: ⁊ similiter nigruꝫ includit non album q̃ coincidit albo. ergo ibi sunt tres oppositiões. Ad primũ dicitur ꝙ illa que ponuntur in vna coordinatione sub aliquo vniuoco habent ꝓuenientiã secundũ rem ⁊ vocem simul: ⁊ illa que simul ordinantur sub aliquo equiuoco habent conuenientiã solum ex parte vocis: ⁊ hoc modo fit coordinatio postpredicamentalis. mõ licet illa q̃ sunt in diuersis predicamentis non habeant conuenientiã secundũ rem ⁊ vocem simul: habent tamen bene cõuenientiã secundus vocem: et hoc sufficit ut simul cõtineantur sub vno postpredicamento. Ad secundũ dicitur ꝙ homo ⁊ asin⁹ nõ habent repugnantiã formalez ad inuicẽ: sed materialiter ⁊ virtualiter includunt repugnantiã differẽtiaꝝ animalis: q̃ habent contrarietatẽ imperfectã. ideo homo ⁊ asinus virtualiter includunt contrariã oppositionẽ vel priuatiuã: ⁊ ꝓprie dñr dispata ⁊ nõ opposita. Ad tertiũ dr ꝙ ls oppositio nõ sit genus sm rẽ ẽ tamẽ secundũ modũ: ⁊ hoc modo dicitur habere species. i. modos specierũ qui tamẽ nõ sunt species secundũ rem. Ad quartũ dicitur ꝙ si considerentur opposita quantũ ad intentionẽ cõmunẽ oppositi vt cõtrarij: sic sunt relatiua inter se. Sed si considerentur opposita quantũ ad res subiectas illis intentionibus: sic nõ semp opponuntur relatiue. sed quãdoq̃z contrarie quãdoq̃z ꝓpriatiue vel contradictorie. ⁊ qr oppositio accipitur inter ea q̃ntum ad id ꝙ sunt: ⁊ non ex parte intentionis. ideo nõ omnis oppositio est relatiua. Ad quintũ dr ꝙ licet albedo ⁊ nigredo ꝓpriatiue includãt oppones ꝓpriatiuã ⁊ ꝯdictoriam

tamen formaliter solū habent oppositionē contrariā. iō ille oppositiones formaliter nō coincidunt.

¶ Que autē sunt relatiue opposita dictū est prius. Contraria sunt que sub eodem genere posita sunt: et maxime a se distant ⁊ eodez susceptibili vicissim insunt nisi alterū insit a natura ut albedo cigno et niui ⁊ nigredo coruo ⁊ carboni ⁊ ebano: ⁊ caliditas igni. caliditas autem non est in igne ut accidens in subiecto: immo ut substantiale in eo cuius est substantiale: sicut sunt que cadunt in diffinitione alicuius non secundū predicationē sed potiꝰ ut principiū ut p̄ctus cadit in diffinitione linee: ⁊ vnitas in diffinitiōe nūeri. Et iste modꝰ eēndi in cōtinetur sub q̄rto modo ꝑm q̄ vnaqueqz ps diffinitiōis est in diffinito: ⁊ sic ignis nō est subiectū caliditatis sed materia ignis est subiectū eiꝰ hoc enim est receptibile caliditatis ⁊ frigiditatis: vnde caliditas est in materia ignis ut in subiecto in igne vero nō ut in subiecto sed ut substantiale in eodē cuius est substantiale.

Postq̄z auctor posuit diuisionē oppositionis in generali de omnibus speciebus siue modis eius. Hic p̄nter explicat in spāli de illis modis oppositionū. Et q̄ in oppositiōe relatiua ⁊ cōtraria extrema sunt entia ⁊ in p̄uatiua ⁊ cōtradictoria vnū extremū est ens ⁊ aliud nō ens: iō prius videndū est de relatiua oppositiōe ⁊ cōtraria q̄z de alijs: ⁊ iterū q̄ in relatiua oppositiōe vnū extremoꝝ est in actu simul cū alia ꝝ in diuersis subiectis: in contraria vero vnū extremū est in actu reliquū vero in potētia: q̄ ptraria ut opponuntur nū q̄z possunt eē simul in eodē actu: ideo priꝰ determinādū est de relatiua oppositiōe de cuius determinatiōe se excusat auctor eo q̄ priꝰ satis determinatū ē de ipsis relatiuis. Vltimo sciēdū q̄ relatiua oppositio ē repugnātia relatiui ⁊ correlatiui inter se: sicut ē repugnātia patris ⁊ filij ad simul eēndū in eodē subiecto ⁊ respectu eiusdē licet in diuersis subiectis posita se ponāt ⁊ pempta se perimant. Que aūt sint relatiue opposita dictū est prius: q̄ ꝑm rem idez sunt relatiua ⁊ relatiue opposita. Relatiua aūt sunt quoꝝ totū esse ē ad aliud quodāmō se habere. s. q̄ referātur ad inuicē sicut prius dictū est. Et ꝑ hoc differt relatiua oppositio ab alijs oppositionibus: q̄ in relatiua oppositiōe vnū extremū refert ad aliud ut dicēdo pater filij pater ⁊ ecōtra ⁊ etiā ambo extrema sunt simul in actu q̄ō non fit in alijs ut ꝑ inductiue: albū enim nō refertur ad nigrū dicēdo albū nigri albū: neq; visus ad cecitatē: nec sedere ad nō sedere ⁊ sic de alijs: iō relatiua oppositio cōuenienter distinguit ab alijs. Secūdo sciēdū q̄ cōtrarietas est repugnātia duoꝝ ptrariorꝝ inter se. ⁊ sunt cōtraria q̄ sub eodē genere posita sunt ⁊ maxime a se inuicē distant: ⁊ eidē susceptibili vicissim insunt a q̄ mutuo se expellunt nisi alterū insit a natura. In qua diffinitione intelligit oppositā loco generis. Deinde dr̄ q̄ sub eodem genere posita sunt ad differētiam priuatiuoꝝ ⁊ cōtradictoriorꝝ quorū vnū est semp nō ens qđ nō ponit sub genere. Deinde ponit ⁊ maxime a se inuicem distāt ad dr̄iam mediorꝝ q̄ sunt inter ꝺria: q̄ inquātū media sunt ꝑprie nō ptrariant extremis: sicut rubeum qđ est mediū albi ⁊ nigri nō ptrariat alicui illoꝝ. Deinde ponit eidē susceptibili vicissim insunt, i. successiue ad dr̄iam relatiue oppositoꝝ q̄ nō sunt successiue circa idē subiectū acceptū cum p̄mo fundamēto relatiōis. Deinde ponitur mutuo se expellūt ꝓpter disperata quibus cōueniunt partes precedētes huius diffinitionis: sed illa nō se expellūt ab eodē actione ꝓpria nec sunt cōtraria. Et ponitur nisi alterū eoꝝ insit a natura ꝓpter cōtraria q̄ naturaliter insunt suo subiecto: ut est calor in igne q̄ nō pōt ab eo expelli: ⁊ ē in eo ut principiū essentiale eius. Tertio sciendū q̄ ignis dupliciter pōt cōsiderari. Vno modo ꝑm eē essentiale: ut est quoddā cōpositū ex materia ⁊ forma substātiali: et sic calor est sibi accidēs ⁊ nō forma substātialis: neq; principiū essentiale eius: quia qđ vni est substātia nulli est accidēs ideo si calor esset principiū essentiale ignis sequeretur q̄ nulli esset accidēs: quod est falsum. Alio mō cōsideratur ut est principiū actiuū aliorū respectu corporū generabiliū ⁊ corruptibiliū: ⁊ hoc modo q̄ ignis agit mediante calore suo calor dicitur aliquo mō principiū essentiale ignis inquātū est actiuus. ⁊ hoc modo debēt intelligi ea q̄ dicuntur in textu: quia nisi sic intelligerentur viderentur esse falsa: q̄ calor non est de essentia ignis: nec ꝓncipium eius: si cōsideretur inquātum ad suū eē substantiale.

Quarto sciēdū q̄ duplicia sunt ptraria. s. mediata ⁊ immediata. mediata sunt inter que mediat aliqua species sui generis quodāmodo participans naturā vtriusq; cōtrariorū: ut inter albū ⁊ nigrū mediat rubeum fuscū ⁊ croceū: q̄ quodāmodo participant naturam albedinis ⁊ nigredinis. Et dicuntur talia cōtraria mediata: quia habent mediū ꝑ participationē. Sed cōtraria immediata sunt inter que nō mediat aliqua species sui generis: ut sanū ⁊ egrū inter q̄ nō est aliqua species media: sed semp necesse est vnū illoꝝ esse in ꝓprio subiecto ipsoꝝ: quia quodlibet animal vel est sanū vel egrū: ⁊ non est dandū medium: quia in quolibet animali est adequatio humoꝝ: ⁊ sic est sanū. vel inequatio: et sic est egrū. Et nulla cōtraria dicuntur immediata per carentiā medij ꝑ participationē licet habeant mediū per abnegationē: de quo ambo extrema vere negantur: ut de lapide simul negatur sanum ⁊ egrū: ⁊ de vtrūq; illoꝝ cōtrariorum intelligitur diffinitio prius posita. Contra p̄dicta arguitur primo: sic nulla opposita ad se inuicē consequunt: cum vnū destruat aliud: sed relatiua se consequūtur mutuo cuz ad esse vnius sequat eē alterius: ⁊ inter se conuertunt secūdū existentiā. ergo relatiua nō sunt opposita. Secūdo sic quecunq; opponunt habent oppositionē secūdū respectū vnius ad alterū: sed relatiua nō habent oppositionē secundū respectū vnius ad alterū quia vnius ad alterū est forma relationis in qua ambo cōueniūt. ergo nulla relatiua opponūtur. Tertio sic: bonū ⁊ malū cōtrariant: ⁊ tamē non ponūtur sub eodē genere. sed sunt prima genera. ergo ptraria nō ponuntur sub eodē genere. Quarto sic: contradictoria plus distant q̄z cōtraria. ergo cōtraria nō maxime distant cōtra diffinitionē cōtrariorū. Quinto sic: caliđ ⁊ frigidū cōtrariantur: ⁊ tamē nō se mutuo expellūt ab eodē subiecto: q̄ simul sunt in tepido ergo male dr̄ in diffinitiōe cōtrariorū q̄ mutuo se expellūt ab eodē subiecto. Ad ꝑmū dicitur q̄ licet relatiua quātū ad eē in diuersis subiectis consequant se inuicē ⁊ conuertūtur scōm existentiā: nō tamē quātū ad esse in eodē subiecto: sed respectu eiusdem subiecti opponuntur. ideo eo modo quo cōsequūtur se inuicez non opponūntur. Ad secundū dicitur q̄ inter relatiua est quida respectus positiuus qui est forma relatiōis in qua relatiua cōueniunt: ⁊ secundū talē respectū non opponuntur. Alius est respectus repugnātie correlatiuorū ad simul esse in eodem subiecto: ⁊ secundū illū respectū habent oppositionē. Ad tertū dicitur: q̄ licet bonū ⁊ malū nō ponātur sub eodem genere moꝝ: sed sint diuersa in moribus: tamē bene ponuntur sub eodē genere logico: q̄ ponūtur sub prima specie qualitatis: ut dicūt habitus bonos vel malos ⁊ sub genere actionis inquātū dicūt actus. ⁊ hoc capiendo bonū ⁊ malū ut capiūtur in moralibus. q̄si caperentur ut sunt passiones entis: sic opponūtur p̄uatiue: ⁊ nō ponuntur sub eodē genere. Ad quartū dicitur: q̄ licet contradictoria simplr̄ maxie distāt: nō tamē sub eodē genere: ꝺ sic cōtraria maxime distant. Ad quintū dr̄: q̄ luz in tepido

sit caliduꝫ ⁊ frigiduꝫ ſm eſſe remiſſum: non tamē ſm eſſe intenſum quo modo inter ſe contrariantur.

¶ Priuatiue oppoſita ſunt que circa idē habent fieri ordine irregreſſibili: ut ab habitu eſt deuenire in priuationem ⁊ nō ecōuerſo. Impoſſibile eſt enim a priuatione regreſſum fieri in habitū ut cecitas et viſus habent fieri circa oculum ⁊ a viſu contingit fieri motum ad cecitatem et nō ecōuerſo per naturam.

Poſtq̄ auctor determinauit de relatiua oppoſitōe ⁊ cōtraria quarū ambo extrema ſunt duo entia. Hic cōſequenter determinat de oppoſitione priuatiua ⁊ cōtradictoria: q̄rū vnū extremū eſt ens: ⁊ aliud nō ens. Et q̄ in oppoſitione cōtradictoria vnū extremoꝝ eſt nō ens ſimpliciter. In priuatiua vero eſt nō ens ſm quid: ⁊ prius videndū eſt de priuatiua oppoſitione q̄z de contradictoria. Ite oppoſitiones poſſunt dupliciter cōſiderari. vno mō ex parte repugnātie quam important. ⁊ q̄n contradictione eſt maior repugnātia q̄z in aliis: ideo hoc mō precedit cōtradictoria oppoſitio: deinde priuatiua: tertio contraria: ⁊ vltimo relatiua. Alio modo conſiderantur quantū ad entitatē ſuoꝝ extremoꝝ: ⁊ hoc modo relatiua oppoſitio prior eſt: ſecūdo cōtraria: tertio p̄uatiua: vltimo contradictoria. Et quia hic conſiderantur oppoſitiones ex parte ſuoꝝ extremoꝝ: ideo hic vltimo in textu ordinatur ⁊ conueniēter ponitur oppoſitio priuatiua ante contradictoriā. Primo ſciendū: q̄ priuatiua oppoſitio eſt repugnātia habitus ⁊ priuationis ſiue p̄uatiue oppoſitorū. ⁊ habit⁹ eſt forma habita in aliquo ſubiecto ſicut eſt viſus in oculo. Priuatio vero eſt negatio forme in ſubiecto cū aptitudine ad illam: ſicut cecitas dicit negationē potentie viſiue ⁊ relinquit aptitudinē ad illā eo q̄ relinquit principia remota viſus. ⁊ illa duo. ſ. priuatio ⁊ habitus dicūtur priuatiue oppoſita: q̄ ſic poſſunt diffiniri. priuatiue oppoſita ſunt: quoꝝ vnū dicit negationē alteri⁹ cuꝫ aptitudine ad ipſum. Secundo ſciendū: q̄ aliter diffiniūtur in textu ſic. priuatiue oppoſita ſunt q̄ circa idem ſubiectū habēt fieri ordine irregreſſibili ⁊ tēpore determinato a natura ſicut viſus ⁊ cecitas circa oculū. Cuius ratio eſt: q̄ priuatio dicit corruptionē habitus ⁊ principioꝝ eius in ſuo ſubiecto: ideo priuatio habet fieri circa idem ſubiectū ſicut ⁊ habitus. ⁊ quia corruptio preſupponit illud q̄ corrūpitur: ideo priuatio preſupponit habitū: ⁊ habitus naturaliter precedit priuationē: ideo habent fieri in eodē ſubiecto ſecūdū ordinē: ⁊ q̄ corruptis p̄ncipiis habitus non p̄t fieri regreſſus in habitū. Et p̄uatio dicit corruptionē illoꝝ p̄ncipioꝝ. Ideo habitus ⁊ p̄uatio fiūt circa idē ſubiectū ordine irregreſſibili. ⁊ q̄ aliquis dicitur habere priuationē quando nō habet habitū tēpore quo debet haberi: ⁊ dicit tēpore determinato a natura ſicut catulus ante nouē dies non dicitur cecus q̄z caret viſu ⁊ faciliter p̄t videri q̄d ſit genus ⁊ differentia in iſta diffinitione. Tertio ſciēdū: q̄ duplex eſt priuatio q̄dā eſt p̄fecta q̄ negat habitū ⁊ principia p̄pinqua habitus ⁊ ſolū relinquit principia remota ipſius habitus ſicut eſt cecitas reſpectu viſus q̄ negat viſum ⁊ debitā cōplexionē organi ⁊ de tali priuatione non p̄t fieri regreſſio in habitū ut dictum eſt. Alia eſt priuatio impfecta q̄ negat habitū tantū ⁊ relinquit principia habitus tam p̄pinqua q̄z remota ut ē quies reſpectu motus: ⁊ de tali p̄uatione p̄t fieri regreſſus in habitū ⁊ ecōtra ut poſt quietē poteſt fieri motus ⁊ econtra. Et ſolū de priuatiue oppoſitis in quibus eſt p̄fecta mutatio datur illa diffinitio p̄uatiue oppoſitorū: ⁊ ſ̄ bene ponitur ordine irregreſſibili ad d̄ictaꝝ cōtrariorū ⁊ contradictoriorū. Quarto ſciendū q̄ d̄dictio ſic diffinitur. Contradictio eſt oppoſitio cuius ſm ſe nō eſt dare mediū. Et ponitur oppoſitio loco generis ⁊ ponit⁹ cuius ſm ſe nō eſt dare mediū ad differentiā omniū aliaꝝ ſpecierū oppoſitionis vbi ſemp p̄t reperiri mediū vel per participationē vel p abnegationē: q̄ non p̄t fieri in cōtradictione. Cuius rō eſt: q̄ cōtradictio eſt cōtradictorioꝝ repugnantia inter ſe: ſed inter cōtradictoria nullū eſt mediū: q̄ cōtradictoria ſunt illa quoꝝ vnū ſimpliciter dicit negationē alterius ⁊ nihil ponit affirmatiue ut ſunt ens ⁊ nō ens: ſedet ⁊ nō ſedet: ⁊ q̄ inter ens ⁊ non ens ſimpliciter nō p̄t eſſe mediū: ⁊ō in cōtradictione nō p̄t reperiri mediū: ⁊ hoc ſibi cōuenit per ſe primo ⁊ nō rōne alicuius oppoſitionis p̄cedētis: ⁊ō dicitur q̄ ſibi cōuenit ſm ſe. Et p hoc habet intellectus diffinitionū illarū oppoſitionū p̄cedentiū. Cōtra predicta arguitur p̄mo ſic: rationale ⁊ irrationale p̄uatiue opponuntur: ſimiliter equale ⁊ inequale: ⁊ tamē nō habent fieri circa idē: ergo male ponitur diffinitio p̄uatiue oppoſitoꝝ. Scōo ſic: illō q̄ eſt nō ens nō p̄t fieri: q̄ factio terminatur ad eē rei: ſed p̄uatio eſt non ens: ergo nō habet fieri circa aliquod ſubiectū. Tertio ſic: ſciētia ⁊ ignorantia opponūtur priuatiue quia ignorantia eſt priuatio ſcientie: ⁊ tamen de ignorantia p̄t fieri naturaliter egreſſus in habitū. ſ. ad ſcientiā: ſicut cū aliqui ſunt primo ignorantes poſtea efficiuntur ſcientes per ſtudiū: ergo priuatiue oppoſita non ſemp ſunt ordine irregreſſibili. Quarto ſic: omnis oppoſitio habet duo extrema: ſed cōtradictio nō habet duo extrema cū ſit inter ens ⁊ nō ens ſimpliciter: modo nō ens nō eſt vnū extremū: ergo cōtradictio nō eſt oppoſitio.

Quinto ſic: in oppoſitione cōtrariorū immediatoꝝ nō reperitur mediū: ergo diffinitio contradictionis cōuenit aliis a diffinito. Ad primū dicitur: q̄ licꝫ rationale ⁊ irrationale ſm modos ſignificandi ⁊ intelligendi quib⁹ cognoſcūtur a nobis. ſ. vnū per negationē alterius ſunt aliq̄ modo priuatiue oppoſita: tamen ſecūdū id quod ſunt nō ſunt priuatiue oppoſita cū ſint forme poſitiue: ſed magis habēt rationem cōtrariorū: ⁊ eo modo quo priuatiue opponuntur ſunt circa idem in genere licet nō in ſpecie vel in numero. Ad ſecūdū dicitur: q̄ licet priuatio non fiat per ſe tamen bene per accidens. ſ. per corruptionem habitus: quare etiam non eſt ens niſi per accidens ⁊ ſecundū quid. Ad tertiū dicitur: q̄ ſcientia ⁊ ignorantia priuatiue opponūtur priuatione impfecta ⁊ ſolum de priuatione perfecta datur iſta diffinitio. Ad quartū dicitur: q̄ licet nō ens ſimpliciter nō ſit vnū extremū ſm rem: ſed ſm intellectum q̄ concipit non ens per negationē eius nō ens bene eſt vnum extremū oppoſitionis quia tamen non eſt vnū extremum ſeclūſo opere intellectus: ideo ſine opere rationis cōtradictio non habet eſſe in rebus completum in actu: ſed in potētia tantū ⁊ perficitur in actu per intellectum. Ad quintum dī: q̄ licꝫ inter ꝓtraria imediata nō ſit mediū p participationē: ē tñ mediū p abnegationē: de quo p̄t vere negari vtrūq̄ extremoꝝ: ⁊ inter ꝰdictoria nullū eſt ſimpliciter mediū.

¶ Prius autem dicitur quadrupliciter. Primo modo ⁊ proprie dicitur aliquid p̄ius altero ſecundum tempus prout dicitur aliquid antiquius ⁊ ſeni⁹ altero: ſicut homo habens triginta annos dicitur antiq̄or ⁊ ſenior illo qui habet viginti. Secundo autem modo dicitur prius quod nō cōuertitur ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam: ut vnum prius eſt duobus: duobus enim exiſtentibus mox conſequēs eſt vnū eſſe: ut ſi duo ſunt vnum eſt: ⁊ non ecōuerſo. Tertio autem modo dicitur prius ſecūdū ordinē. ut in diſciplinis principia priora ſunt concluſionibus. ⁊ in grāmatica littere priores ſunt ſillabis: et in narratione

prohemiuz prius est narratione per ordi-
nem. Quarto modo quod melius ꝛ hono
rabili⁹ est dicitur prius cōsuetudine. Cō
sueuerunt enim plurimi honorabiliores ꝛ
magis dilectos dicere priores apō se. ℙre
ter quattuor modos iam dictos est alter
modus prioris eorum. ſ. que cōuertuntur
secundū essentie consequentiā. ꝛ alterū est
causa alteri⁹ quodāmodo ut sit digne pri
us ipso: ut res est causa veritatis oratiōis
facte de ipsa re: ut hominez currere cōuer-
titur cū hac oratiōe: homo currit: ut si ho-
minē currere est verū: homo currit est ve-
rū: ꝛ ecōuerso. ℙRes enim est causa oratio-
nis vere de se facte. oratio autē nō est cau
sa ꝙ res sit. ab eo enim ꝙ res est vl nō est:
oratio est vera vel falsa.

ℙPostꝫ auctor determinauit de postpredicamēto oppo-
sitionis qō simpliciter valet ad cognoscendū distinctionem
ꝛ diuersitatē dicibiliū incōplexoꝝ que ponūtur in predica-
mēto. ℙHic cōsequēter determinat de postpredicamēto pō-
ris quod valet ad cognoscēdū ordinem illoꝝ dicibilū assi-
gnans quinqꝫ modos eius qui in his versibus continentur
Tempore natura prius ordine dic ꝛ honore. Causaz causa-
to dicimus esse prius. Et licet posterius sit vnum postpredi
camentū: tamē ꝙ prius ꝛ posterius opponūtur relative: tō
tot modis dicitur vnū quot modis dicitur ꝛ reliquū: ꝛ co-
gnito vno oportet cognoscere aliud: ideo per distinctionez
modoꝝ prioris satis habetur distinctio modoꝝ posterio-
ris: nec erit specialiter determinandus de ipso posteriori.

ℙPrimo sciendū ꝙ primus modus ꝛ secundus prioris sic
differūt inter se: quia prius primo mō quod est prius tēpo-
re dicitur illud cuius duratio precedit durationē alteri⁹: si-
ue illa duratio precedat secundū tēpus proprie dictū siue se
cundū tēpus captū ꝑ eternitate ut aliquis senior altero di-
citur prior illo secundū tēpus ꝛ durationē illius: ꝛ valet ille
modus ad cognoscendū ordinē inter vniuersalia q̄ sunt per
petua ꝛ singularia: q̄ sunt coꝛruptibilia ꝛ tēporalia. vniuer
sale. n. quod est semp est prius duratione quolibet suoꝝ in
diuiduoꝝ quod posit non esse accipit eē. Sed prius secūdo
mō qō est prius natura dicitur illud qō nō cōuertitur ſm
existendi cōsequentiā: vel est illud qō requiritur ad esse alte
rius ꝛ alterū nō requiritur ad eē eius: sicut vnū est pri⁹ duo
bus. Et dicitur cōsequentia existēdi in qua ad eē vnius seq̄
tur esse alterius: ut homo est: ergo animal est. Et dicit con
uerti debite talis cōsequētia quādo sicut ad esse p̄mi sequi-
tur existentia secūdi: ita ad existentiā secūdi sequitur existen
tia primi: ut hic hō est: ergo risibile est ꝛ ecōtra: risibile ē: er-
go homo est. Et valet ille modus generaliter ad cognoscen
dū ordinē superioris ad inferius: qz omne superius est hoc mō
prius suis inferioribus. Secūdo sciēdū: ꝙ tertius mod⁹
ꝛ quartus sic inter se differūt: qz prius tertio mō dicitur qō
est prius alio ordine cōpositionis vel doctrine sicut illud qō
est simplicius alio sicut principia sunt priora cōclusionibus
ꝛ littere syllabis: ꝛ syllabe dictionibus. Et dicitur tale prius
prius ordine capiēdo ordinē specialiter ꝑ ordine cōpositio-
nis vel doctrine: vbi proceditur a simplicibus ad cōposita ꝛ
nō capiēdo ordinē gñaliter ꝑ quocūqꝫ ordine rei vel ratio
nis: ꝛ ꝑ hunc modū cognoscimus ordinē generis ꝛ differen
tiarū ad speciē q̄ ex ipsis cōponitur. Sz pri⁹ quarto modo
quod est prius honore dicitur illud qō est pfectius ꝛ hono-
rabilius alio qō dicitur pri⁹ ſm pfectionē ut homo virtu o
sus dicitur prior homini nō virtuoso: ꝛ hoc mō oē inferiꝰ
cū sit pfectius suo superiori dicit pri⁹ suo superiori: ꝛ sic ille mo
dus valet ad cognoscendū ordinē specieruz ad sua superiora.

Tertio sciendū: ꝙ prius quinto modo quod est pri⁹ cau
salitate dicitur quod cōuertitur ſm existendi cōsequentiaz:
ꝛ tamen vnū est causa alterius ut homo: ꝛ risibile conuertū
tur ſm existēdi cōsequentiam ꝛ tamen homo est causa risi-
bilis: ꝛ etiā veritas orationis ꝛ res significata per eā q̄ est cō
positio p̄dicati cū subiecto cōuertūtur ſm esse ꝛ tamē res
significata ꝑ orationē est causa veritatis orationis. Ab eo
enim ꝙ res est vel nō est oratio dicitur vera vel falsa: quod
intelligēdū est nō de re subiecti vel p̄dicati: sz de re formalit
significata per orationē ut est inherentia vel cōpositio p̄di
cati cū subiecto. Et valet ille modus ad cognoscendū ordi-
nē differētie ad speciem ꝛ speciei ad sua accidentia ꝓpria. ꝛ
differt ab omnib⁹ modis precedentibus quia in isto cōuer-
titur existendi consequentia quod nō sit in aliis precedenti-
bus. Quarto sciendū: ꝙ illoꝝ modoꝝ prioris sic habe-
tur sufficientia: quia omne prius vel sumitur ſm ordinem
discipline ꝛ cognitionis ꝛ sic est tertius modus: vel ſm ordi
nē rei ꝛ hoc dupliciter: vel sumitur ex parte rei vel ex parte
consequentium ipsum esse ut sunt: perfectio: ꝛ causalitas.
Si primū hoc est dupliciter: vel sumitur ex parte esse rei ſm
pliciter ꝛ absolute: ꝛ sic est secundus modus: vl ſm duratio
nē esse illius: ꝛ sic est primus modus. Si ex parte consequen
tium hoc est dupliciter: vel sumitur ſm modum perfectio-
nis ꝛ sic est quartus modus: vel causalitatis ꝛ sic est quint⁹
modus. Et sic patet de modis prioris. Sed contra predi
cta arguitur primo sic: in tempore non est prius nec posteri
us quia de tempore non habemus nisi nunc in quo non est
prius neqꝫ posterius cum sit indiuisibile: ergo nihil dicit ꝑ
ius tempore. Secūdo sic: omne superius est secundo mo
do prius suo inferiori: ꝛ tamen inter superius ꝛ inferius cō
uertitur consequentia subsistendi: quia sicut sequitur infe-
rius est: ergo superius est: ꝛ ecōtra si superi⁹ ē: inferi⁹ est. ergo
male diffinit ꝑius natura qō nō conuertit ſm existēdi ꝓpoz
Tertio sic. omne prius ē prius ſm ordinē: ergo ꝑius ordi
ne nō est modus distinct⁹ ab aliis. Quarto sic. spēs ē p-
fectior ꝛ honorabilior genere: ꝛ tū nō est prior illo: cū prin
cipiatū nō p̄cedat principiū: ergo male dicitur ꝙ honorabi
lius ꝛ melius dicitur pri⁹ quarto modo. Quinto sic. eoꝝ
que sunt simul vnū non est prius alio. sed ea que conuertū
tur ſm esse simul sunt: ergo vnū non est prius ut in quinto
modo dicitur. Ad primū dicitur: ꝙ licet de tēpore non
sit nisi nunc in actu ꝛ in facto esse: tū ſm successionē ꝛ secū
dū potentiā sunt plures partes tpis: ut preteritū ꝛ futuruz
que sunt in fieri ex fluxu ipsius nunc. Ad secundū dicit:
ꝙ licet inferius ꝛ superius si cōsiderentur quantū ad intēcio
nes superioris ꝛ inferioris sic cōuertant ſm existendi. cōsequē
tiam eo ꝙ hoc mō sunt relativa: nō tū cōuertunt si cōside-
rātur quantū ad naturas eoꝝ: sed superius p̄cedit inferius.
Ad tertiū dicitur: ꝙ licet omne pri⁹ ſm ordinē gñaliter
acceptū sit prius: nō tū ordine doctrine vel cōpositionis: de
quo ordine solū est hic propositū. Ad quartū dicit: ꝙ lz
spēs via generationis nō sit prior genere: tū ordine pfectio-
nis illa prior est. Ad quintū dz: ꝙ licet ea q̄ cōuertūtur
ſm existendi consequentiā sunt simul tpe: nō tū sunt simul
natura: quia cum vnum est causa alterius ē prius natura
alio: cū omnis causa natura p̄cedat suū effectum.

℔Simul aūt dicitur tribus modis. ℙPri-
mo enim modo dicitur simul: quoꝝm ge-
neratio est in eodē tempore: neutrum enim
illoꝝ non est prius neqꝫ posterius: ꝛ hec
dicūtur simul tēpore. Secūdo mō dicit si
mul quecūqꝫ cōuertūtur ꝛ neutrū est cau
sa alterius ut sit: ut quelibet relativa ut
duplum ꝛ dimidiuz: ꝛ sic de aliis. Tertio

modo dicitur simul quecūqz ecōtrario cō diuidunt aliquod genus: ut homo equus et leo: ⁊ sic de alijs que diuidunt hoc genꝰ aīal. ⁊ etiā dr̄ie: ut rōnale ⁊ irrōnale. Isti aūt duo vltimi modi dn̄r fit natura. Primus aūt dicitur modus simul tpe.

Postqz auctor determinauit de postpredicamēto poris ⁊ posteriozis qō valet ad cognoscēdū ordinem superiozis ⁊ inferiozis inter se. Hic cōsequēter determinat de postpredicamēto simul: qō valet ad cognoscēdū cōuenientiā pluriuz inferiozꝫ in suo supiozi: assignās tres modos eius qui in his versibus cōtinētur. Tpe dico simul quoz generatio nūc ē. Suntqz simul species genus vnū cōdiuidentes. Que cōuertūtur dicimus esse simul. Et hozū modozū sic habetur sufficientia: qz quecūqz sunt simul: sunt simul natura vl tpe. Si simul tēpore: sic est primꝰ modus. si simul natura: hoc ē dupliciter. vel talia sunt simul natura diuisionis: ⁊ sic est tertiꝰ modus. vel natura relationis: ⁊ sic est scōus modus. Primo sciendū: q simul dupliciter accipitur. Uno modo pro quacūqz conuenientia duoz̄ in vno tertio ut comprehendit omnia illa quecūqz sunt aliquo modo simul. ⁊ hoc modo cōtinentur sub ipso simul in loco: ⁊ simul in spacio: et simul in motu qui hic nō enumerātur. Alio modo capit specialiter solū ut se extēdit ad modos simt̄ qui valēt ad cognitionē p̄dicamētozū habendā ⁊ hoc modo hic cōsideratur ⁊ nō primo modo: ⁊ quia esse simul in motu vel esse in loco nō requiritur ad noticiā predicamentozū eo q̄ proprie cōueniunt solū indiuiduis q̄ sunt corruptibilia: ⁊ nō habent esse in p̄dicamēto tanqz dicibilia. sed ut subiectibilia tātū: ió hic illi modi nō enumerantur. Scōo sciendū: qō simul tempore dicuntur aliqua quozū generatio est in eodē tēpore ⁊ etiā tota duratio ut sunt illa q̄ simul generant ⁊ corrūpūtur ut homo et risibile dicūtur simul tēpore: ⁊ debet intelligi q̄ eozū generatio sit in eodē tēpore tam p̄m esse qz secundū essentiā: ita q̄ sit in eodē instanti tēporis: ⁊ similiter corruptio eozū: ⁊ nō sufficit q̄ generatio eozū sit in eodē tēpore p̄m essentiā qz cū sit tantū vnū tēpus secundū essentiā omniū tpaliū sequeretur q̄ omnia p̄terita ⁊ futura essent simul tempore. Tertio sciendū: q̄ simul scōo modo dicūtur illa q̄ conuertūtur ⁊ neutrū est causa alterius: ut sunt relatiua q̄ simul ponūtur inesse ⁊ nō inesse: ⁊ inter se non cōuertūtur secundū suppositā sic q̄ de seinuicē verificent: sed cōuertuntur secundū exīstendi consequentiā: quia sicut ad esse vnius sequit̄ esse alterius ita ecōuerso: ⁊ neutrū est causa alterius eo q̄ vnū nō precedit naturaliter aliud: nec potest habere eē nūi ponat̄ suū correlatiuū. Et illa q̄ sic dicuntur simul habent oppositionē ad duos modos priozes. s. ad scōm ⁊ quintū ió hic ponitur q̄ cōuertunt̄ ad dr̄iam secūdi modi priozis ⁊ neutrū est causa alterius ad dr̄iam q̄nti ⁊ primus modus simul opponitur primo modo priozis.

Quarto sciendū: q̄ simul tertio modo dicūtur q̄ ecōtrario condiuidunt aliqō genus: ut sunt due differētie vel due species eiusdē generis: ⁊ ille species vel differētie possunt dupliciter cōsiderari. Uno modo cōparando illa inter se: ⁊ sic vna semp est prioz alia via yfectionis: cū vna semp sit perfectioz altera. Alio modo cōsiderantur inquantū cōueniunt in suo genere in quo essentialiter continentur ⁊ sunt equalis yfectionis: ⁊ sic sunt simul yfectione: nec vna est yfectioz alia vel prioz vel posterioz: ideo iste modus simul pōt dici yfectione ⁊ opponitur quarto modo priozis quo aliqd dicit prius honoze vel yfectione. Et q̄ hoc satis patet declaratio diuisionis simul ⁊ modozū eius. Sed contra predicta arguitur primo sic: simul ⁊ prius opponūtur: quia simul dicit negationem priozis ⁊ posteriozis relinquens aptitudinē ad illa: ergo tot modis dicitur simul quot modis dicitur prius: ergo sicut sunt quinqz modi priozis ita debēt esse q̄nqz modi simul. Scōo sic: illa que cōuertūtur ⁊ neutrū est causa alterius sunt simul tēpore cū generatio ⁊ corruptio eozū sit in eodem instanti tēporis: ergo secundus modus simul ⁊ primus coincidūt: ergo illi tres modi nō bene distinguunt̄

Tertio sic: puer ⁊ senex nūc viuentes sunt simul tēpore: cū sint in eodē nunc: ⁊ tamen eozū generatio nō fuit in eodem tpe: ergo male diffinitur primꝰ modꝰ simul. Quarto sic: causa est ad cuius esse sequitur aliud sed ad esse vnius relatiui sequitur esse alterius: ergo vnū est causa alteriꝰ: ergo cōtra scōz modū. Quinto sic: q̄cūqz sunt simul in aliquo simul cōueniunt: sed illa q̄ diuidūt ecōtrario vnū genus nunqz sunt simul in eodē neqz cōueniunt in aliq̄ vno quia opponuntur inter se: ergo male assignatur tertiꝰ modus simul. Ad primū dicitur: q̄ licet simul priuatiue opponatur prioꝛ ⁊ posterioꝛi: ⁊ ideo p̄m rem possūt poni tot modi simul quot ponunt̄ priozis ⁊ posteriozis: tamē secundū vsum accipiendo simul ut valet ad cognitionē p̄dicamētozū hic solū assignantur tres modi simul. Ad secundū dicitur: q̄ licet ea q̄ cōuertuntur p̄m exīstendi cōsequentiā sint simul tempore tamen alia ratione dicūtur simul tēpore ⁊ simul natura: quia inquantū simul prodūcūtur in eodē instanti dicūtur simul tēpore ⁊ inquantū intelliguntꝰ simul esse sub aliqua natura dicūtur simul naturā: ió illi modi nō coincidūt. Ad tertiū dicitur: q̄ licet puer ⁊ senex nunc viuentes sint simul tēpore p̄m aliquā partē sue durationis nō tamē p̄m totā durationē eozū: sed vnus est prioꝛ alio tēpore. Ad quartū dicitur: q̄ licet ad eē vnius relatiui sequatur illatiue eē alterius: nō tamē sequitur causaliter ⁊ p̄m naturā: quo tamē modo effectus sequitur ad suā causam. Ad quintū dicitur: q̄ licet ea q̄ opponūtur non pñt eē simul in eodē numero: tñ bene possunt eē in eodē genere: ⁊ hoc modo sunt simul illa q̄ cōdiuidunt aliquod genus: quia simul sunt in natura cōi importata per genus.

¶ Motus species sex sunt: generatio: corruptio: augmentum: diminutio: alteratio secundū locum mutatio. Generatio est exitus a non esse in esse. Corruptio est egressus ab esse in non esse. Augmentū est preexistentis quantitatis additamentū. Diminutio est preexistentis quātitatis minoramētū. Alteratio ē mutatio a cōtraria q̄litate i cōtrariā vl̄ in mediā: ut cū aliqs mutat̄ ab albedine in nigredinē vl̄ in medios colores. Motus p̄m locuz est mutatio ab vno loco in alterū. motus aūt p̄m locū sex sunt species siue differentie: sursum deorsū ante: retro: dextrorsum sinistrorsū. Ad omnes enim has partes fit motus.

Postqz auctor determinauit de modis oppositionis poris ⁊ simul que valent ad cognoscendum dicibilia incōplexa quantum ad suū esse. Hic consequenter determinat de motu qui valet ad cognoscēdū illa quantū ad suū fieri. Illozū enim dicibiliū aliqua causantur ex alijs per motū rōnis: sicut plures species ab eodē genere. Alia vero per motū realē: sicut accidentia causantur a substantia per motū. Et primo enumerātur sex species motus q̄ in his versibus cōtinentur. Auget diminuit corrūpit ⁊ generatur. Alterat ⁊ mutat sic per multa loca vagatur. Istis sex modis dicitur esse motus. Et illarū specierū sufficiētia sic haberi pōt. Ad omnis motus fit inter duos terminos: vel ergo illozum terminozū vnus est affirmatiuus ⁊ alius negatiuus: vel sunt ambo affirmatiui. Si primū: tūc hoc ē dupliciter. Quia vel terminus ad quē est affirmatiuus. ⁊ sic est gñatio. Vel terminus a quo: ⁊ sic est corruptio. Si ambo termini sunt af-

firmatiue: hoc est dupliciter. Vel talis motus fit ad formā respectiuā: ⁊ sic est loci mutatio q̄ fit ad vbi. Vel ad formā absolutā: ⁊ hoc est dupliciter. Vel ad qualitatē: ⁊ sic est alteratio. Vel ad quantitatē: ⁊ hoc est dupliciter. Vel ad quātitatē ꝓfectā: ⁊ sic est augmentatio. Vel ad qualitatē impfectā: ⁊ sic est diminutio. ¶Primo sciendū: ꝙ generatio ē progressio de nō esse ad esse: ut cū fit mutatio de nō esse ad esse eius per mutationē subiecti. Et capitur ibi progressio non specialiter. s. ꝓ motu ꝓgressuo animalis: sed generaliter ꝓ quacūq; mutatione in qua acq̄ritur forma post formā in aliquo subiecto. Et ponitur ibi ꝓgressio loco generis: ⁊ de non esse ad eē ad explicandū terminū a quo aut terminū ad quem generationis ⁊ capitur ibi non esse non ꝓut negat generaliter omne esse: sed solū ꝓout negat eē in actu ⁊ reliquit esse in potentia: quia generatio fit de nō esse in actu esse tū in potētia ad esse in actu. Et per oppositū corruptio est progressio de esse ad nō esse vbi ponit ꝓgressio loco generis: ⁊ de esse ad non esse ad differentiā aliarū specierū motus. Secundo sciendū: ꝙ augmentatio dicit ꝓ existentis quātitatis additamentū: ⁊ ratio est quia augmētatio est motus de minore quantitate ad maiorē: sed quantitas nō pōt fieri maior nisi ꝓ additionē alicuius partis q̄ntitatis. Et per oppositū diminutio est pexistentis quantitatis minoramentū. Et ratio est quia ille motus est de maiore quantitate in minorē ⁊ maior quātitas nō pōt fieri minor nisi ꝑ remotionē alicuius ꝑtis eius: ideo fit ibi minoramentū pexistentis quantitatis eius. Vnde in hoc conueniunt augmētatio ⁊ diminutio q̄ sunt ad quantitatē: ⁊ differūt in hoc quia vna fit ad quātitatē ꝓfectā ⁊ alia ad imperfectā. Tertio sciendū: ꝙ alteratio est mutatio ab vna cōtraria qualitate in aliā contrariā vel in mediā: ⁊ ponit mutatio loco generis ⁊ residuū ponitur ad differentiā aliorum motuū: quorū nullus fit ad qualitatē: ⁊ nō requiritur ꝙ q̄litates inter quas est alteratio sint contrarie ꝑm essentiam ⁊ speciem: sed sufficit ꝙ sint contrarie ꝑm ꝓfectū ⁊ imperfectū: ideo ibi ponitur vel in qualitatē mediā q̄ alique qualitates medie non contrariant extremis ꝑm speciem: ꝫ tantū ꝑm esse ꝓfectū vel imperfectū: ⁊ in aliquibus est contrarietas ꝑm speciem ut inter albedinem ⁊ medios colores.

¶Quarto sciendū: ꝙ loci mutatio est mutatio de vno loco ad aliū locū: ⁊ talis modus extrinsece terminatur ad locū: intrinsece vero terminatur ad vbi quod causatur a loco ideo talis motus reductiue est in p̄dicamento vbi: ⁊ per hoc differt ab aliis motibus. Et diuiditur in sex species. s. in motum: sursum: deorsum: ante: retro: dextrū: ⁊ sinistrū. Cuius ratio est quia motus diuiditur ꝑm diuisionem termini ad quē: sed vbi est terminus ad quē motus localis qui diuidit̄ per sursum ⁊ deorsum ⁊ sic de aliis: ergo motus localis cōuenienter diuiditur per has species ⁊ differentias. Vnde sursum ⁊ deorsum si capiantur ꝓ locis illis sunt in p̄dicamēto quantitatis: ⁊ si capiant̄ ꝓut dicunt rē in talibus locis esse sunt in p̄dicamento vbi. Sed si capiantur ut dicūt situationes in illis locis sunt differentie positionis ⁊ de p̄dicamēto situs ⁊ hoc vltimo mō nō sunt termini motus localis sed secūdo modo. Et ꝙ hoc patet q̄ ⁊ quot sunt ⁊ quomō diffiniuntur species motus. Sed cōtra predicta arguitur ꝓmo sic: omnis motus est continuus ⁊ diuisibilis cū in tēpore fiat: sed generatio nō est diuisibilis: sed fit in instanti: ⁊ similiter corruptio: ergo generatio ⁊ corruptio nō sūt species motus ⁊ sic ꝙ ꝓ̄s ille species male enumerant̄. Secūdo sic dū aqua generatur ex aere: est ibi generatio: ⁊ tū ipsa fit ab esse aque ad esse aeris: ergo male dicitur ꝙ generatio fit de nō esse ad esse. Tertio arguitur sic: in ebulitione lactis ē augmētatio: ⁊ tū ibi nō fit additamentū pexistenti quantitati ergo male diffinitur augmētatio. Quarto sic: mutatio de min⁹ albo ad magis albū est alteratio: ⁊ tamē nō fit mutatio de vna qualitate in aliā cōtrariā nec in mediam: quia albū ⁊ albus nō cōtrariant̄: ergo male ponitur diffinitio alterationis. Quinto sic: celū mouetur motu locali: ⁊ tū nō mutatur de vno loco in alium sed semp manet in eodē loco: ergo cōtra diffinitionē loci mutationis. Ad ꝓmū dicitur: ꝙ si motus capiatur specialiter ꝓ motu successiuo qui semꝫ fit inter terminos affirmatiuos sic omnis motus est diuisibilis ⁊ sic generatio ⁊ corruptio nō sunt mot⁹. sed si capiatur generaliter tm̄ ꝓ omni mutatiōe instantanea siue successiua sicut in ꝓposito capitur: sic generatio ⁊ corruptio bene sunt motus. Ad secundū dr: ꝙ cū aqua generatur ex aere: illa generatio fit ab esse aeris tanq̄ a termino extrinseco: sed a nō esse aque tanq̄ a termino intrinseco ⁊ ꝓprio a quo magis denominatur q̄ a termino extrinseco. Ad tertiū dr: ꝙ licet in tali augmētione q̄ fit ꝑ ebulitionē lactis vel ꝑ rarefactionē nō sit additamentū substantie: est tm̄ additamentū partiū quātitatis. Ad quartū dicitur: ꝙ licet minus albū ⁊ magis albū nō cōtrarient̄ ꝑm essentiā cū sint eiusdē speciei: tm̄ cōtrariantur ꝑm eē qualitatis ꝓfectū ⁊ impfectū: qđ sufficit ad motū. Ad quintū dr: ꝙ ꝫ celū ꝑm se totū nō moueat̄ ab vno loco in aliū: tm̄ mutat̄ ꝑm suas ꝑtes: et ideo sibi attribuit̄ mot⁹ localis.

¶Sequitur habere.

Habere autem dicitur multꝫ modis. ¶Primo habere aliquam qualitatem: ut disciplinam aut virtutem. Secūdo habere quantitatē ꝙ cōtingit ei qui habet magnitudinem: ut bicubitum tricubituꝫ. Tertio modo dicitur habere ea que circa corpus sunt: ut vestimentum vl' tunicam: aut in membro ut in manu anuluꝫ. ⁊ habitus illo tertio modo sumptus est vnum de predicamētis: ⁊ diffinitur sic. Habitus est corporum ⁊ eorum que circa corpus sunt adiacentia: ut armatio calciatio: et similiter figurantur nomina in alijs. ⁊ secundū adiacentiaꝫ istā hec dicuntur habere: illa vero haberi. Quarto autem modo habere membrum: ut manū aut pedem. Quinto habere cōtentum: ut lagena habere dicitur vinum aut modium grana tritici. Sexto habere possessionē: ut domos aut agrum. Septimo habere vrorem: et de hoc vltimo mō dicit Aristoteles ꝙ ille modus alienissim⁹ est in eo quod est habere: ⁊ dicit. modi alij a predictis apparebunt forte de eo quod ē habere. sed qui consueuerunt dici pene omnes enumerati sunt.

¶Postq̄ auctor determinauit de motu. Hic cōsequēter determinat de quinto postpredicamēto ⁊ vltimo. s. de habere ⁊ ratio ordinis est: q̄ motus valet ad cognoscendū quo accidentia a substantia causantur. hꝫ vero valet ad cognoscendū reductionē accidētiū ad substātiā. Et q̄ illa accidētia ꝓius causant̄ q̄ ad aliud reducantur: ideo cōuenienter determinatur de postpredicamēto habere post motum.

¶Primo sciēdū: ꝙ habere dupliciter accipitur. Vno mō generaliter ut se extendit ad omnes suos modos: ⁊ sic ponitur reductiue in diuersis p̄dicamētis: ⁊ hoc mō ponit̄ vnū postpredicamentū. Alio mō capit̄ spāliter soliū ꝓ tertio mō habere: ꝓut ē corporū ⁊ eorū q̄ circa corpus sunt adiacētia: ⁊ sic est vnū p̄dicamētū ab aliis distinctū: de quo pa⁹

determinatū est ⁊ hoc vltimo mō nō capit hic: sz ꝑmo mō ió cōuenienter ponit postpredicamētū. Secūdo sciēdū: q illius habere septē modi ponūtur in textu in his versib⁹ cōtenti. Affectū quātū vestitū nunc velut aurū. Membrū contētū possessio vir mulierē. Mō per affectū designat primus modus habere q̄ est habere qualitatē: qualitas.n. afficit substantiā ⁊ qualificat eā: ⁊ per quātū designatur scōus modus. s. habere quantitatē. ⁊ per vestitū designat tertius modus q̄ ē habere ea q̄ corpori adiacēt ꝑm totū ut tunica siue ꝑm ptē ut anulus aure⁹ in digito: ⁊ per mēbrū designatur quart⁹ modus q̄ ē habere mēbrū ut caput vel ptē integralē. per contētū designat quint⁹ modus qui est ut ꝓtinēs habet cōtentū ut lagena hz vinū ⁊ modū grana tritici. Et sextus mod⁹ designat per possessionē ⁊ per mulierē septim⁹ sz habere vxorē ⁊ per hoc pōt haberi ordo ⁊ numerus illorū modoꝝ. Tertio sciendū: q primus modus habere. s. hēre qualitatē reponit in predicamēto qualitat] reductiue q̄ tale habere dicit inherentiā qualitat] ad substātiā ⁊ talis inherētia ē eē illius qualitat]: ⁊ sīr secūd⁹ modus. s. habere quātitatē est in ꝑdicamēto quātitat]. Sz habere tertio modo ē ꝑdicamentū ab alijs distinctū ⁊ habē mēbrū siue partē integralē est reductiue in predicamēto substātie: q̄ dicit vnionē ptis in toto. Talis aūt vnio fit per formā substātialē. Sz habere cōtentū est in ꝑdicamento vbi q̄ tale habere dicit eē in loco ꝓtinēte. Et habere possessionē ē in ꝑdicamēto relatiōis: q̄ possessor dicitur correlatiue ad rē possessam tanq̄ ad correlatiuū ei⁹. Et similiter habere vxorē est in ꝑdicamēto relatiōis: cōiunct.n. dicit correlatiue ad coniugē ⁊ sunt relatiua equipantie. Et per hoc habet quomō habere ꝑm diuersos modos ei⁹ ponitur in diuersis ꝑdicamentis.

Quarto sciendū: q̄ istoꝝ nominū haberi sic pōt sufficientia: q̄ in oi modo hēri habēs ē ꝑncipiū habiti: vt ergo ē ꝑncipiū ei⁹ ꝑm naturā ⁊ voluntatē simul ⁊ sic ē quart⁹ modus sz habere mēbrū: mēbrū enī habet ꝑm naturā ⁊ ꝑm voluntatē applicatur ad operationē: vel ē principiū eius ꝑm naturā tm̄ vel ꝑm voluntatē tm̄. si primū hoc ē dupliciter vel est principiū alterius rōne materie ⁊ sic ē scōus modus: vel rōne formē ⁊ sic ē prim⁹ modus. Si scōm voluntatē tm̄ hoc ē duplicit: vel habēs habet tm̄: vel habet ⁊ habet. si scōm sic habetur septimus mod⁹. Si primū hoc ē dupliciter: vt habitus figuratur ad formā habēns vel nō: si scōm sic est sextus modus. Si primū hoc ē dupliciter: vel habēs circūdat habitū ⁊ sic ē quintus modus vel circundatur ab illo q̄ habetur ⁊ sic ē tertij mod⁹: ⁊ sic patet distinctio modoꝝ habere.

Sz cōtra predicta arg. primo sic: idē nō est predicamentū ⁊ postpredicamentū: q̄ oportet idē eē in diuersis ꝑdicamētis: ⁊ poni in vno tm̄: sz habere est vnū predicamētū: ergo male ponit vnū postpredicamētū. Secūdo sic: o ē q̄ diuiditur ē aliq̄ totū: sz habere nō est aliq̄ totū cū nō sit vnū: ergo male diuidit per septē modos. Tertio sic: omne habere mediat inter rē habentē ⁊ rē habitā: sz inter quātitatē ⁊ substātiam nihil mediat cū quātitas imediate insit substātie: ergo nihil dicitur habere quātitatē. Quarto sic: in omni modo habere hīs est principiū habiti sz possessor non est principiū rei possesse neq; vir respectu vxoris: ergo male ponunt sextus ⁊ septimus mod⁹ habere. Quinto sic: substātia dicit habere relationē actionē et passionē: ⁊ similiter genus dicitur habere speciē ⁊ qualitas habere cōtrariū: ⁊ tamen illi modi hic non enumerantur: ergo modi habere non sufficienter enumerātur hic. Ad primū dicitur: q̄ licet idē vnīuoce et eodē modo captū non sit predicamentū ⁊ postpredicamentū: tamē idē secundū vocē equiuoce acceptū potest esse predicamentū ⁊ postpredicamentū ⁊ sic est de habere ut dictū est. Ad secundū dicitur: q̄ licet habere non sit aliquod totū secundum rem: est tamen vnū totū secundū vocē: ideo bene diuiditur diuisione vocis in suas significationes. Ad tertiū dicitur: q̄ licet habere quantitatē non mediet realiter inter quantitatem ⁊ substantiā tanq̄ accidens realiter distinctū a quātitate: quia idem est realiter cum quantitate: tamē mediat secundū rationē ⁊ modū: quia dicit inherentiā quantitatis ad substātiā. Ad quartū dicitur: q̄ licet possessor in quantū relatiue dicitur ad rem possessam: ⁊ etiā vir respectu vxoris nō sit principiū. tamen secundū id quod ē: est aliquo modo ꝑncipium in genere cause finalis. possessio enī est propter possessorē: ⁊ vxor propter virū. Ad quintū dicitur: q̄ licet rē periantur plures modi habere q̄z illi septē: tamen alij ab illis sunt minus principales ⁊ minus vsitati: ⁊ sic sufficienter possunt cognosci per illos modos: ideo sufficienter enumerātur principaliores modi ipsius habere. Hec de tertio tractatu magistri Petri hispani dicta sufficiant.

Incipit tractat⁹ quartus de sillogismo simpliciter.

Lectio .1ª

Propositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicui⁹ ab aliquo. Terminus est in quē resoluit̄ proposicio ut in subiectum ⁊ predicatum.

Iste est tractatus quartus sūmularū magistri Petri hispani in quo post q̄z determinauit de ꝓtib⁹ remotis sillogismi sz de predicabilib⁹ ⁊ predicamētis: ⁊ de ꝓtibus propinquis ei⁹ sz de enunciatiōe siue ꝓpositione: consequēter determinat de ipso sillogismo siue de totali argumētatione: ⁊ q̄z vnumquodq̄z prius hēt cōsiderari ꝑm se q̄z ꝑ comparationē ad aliud. Ideo prius q̄z determinet ipse de sillogismo cōtractō ad materiā ꝓbabilē ⁊ sophisticā: qō fit in tractatu de locis ⁊ fallacijs ipse in presenti tractatu determinat de sillogismo simpliciter ⁊ ꝑm suā formā considerato sine contractione ad materiā. Ex quo p̄z q̄ sillogism⁹ simpliciter est subiectū in isto tractatu ⁊ q̄z res hēt cognosci per sua principia: iō ante q̄z diffinit sillogismū: prius determinat de aliquib⁹ principijs sillogismi: ⁊ primo de materialib⁹ q̄z de regulatiuis eius sz de propositiōe ⁊ termino. Primo sciendū q̄ propositio diffinitur sic. Propositio est oro affirmatiua vl negatiua alicui⁹ de aliquo: vel alicui⁹ ab aliquo: vbi ponit oro loco generis diffiniti. Deinde ponitur affirmatiua vel negatiua ad explicandū vnā differentiā cōuertibilē cū propositione: ⁊ licet affirmatiuū vel negatiuū sint mēbra diuidentia respectu ꝓpositionis: non tamē ponunt in hac diffinitiōe inquantū sunt diuidētia diffinitū: sz in quātū sunt nobis notiora ipso diffinito ⁊ explicāt differentiā propositionis secundū eē q̄ habet in suis speciēb⁹. Et dicitur alicui⁹ de aliquo. i. predicati de subiecto. ⁊ magis diffinit̄ per affirmatiuū ⁊ negatiuū que se tenent ex parte formē propositionis q̄z per vniuersale ⁊ particulare que se tenent ex ꝑte materie eō q̄ forma magis notificat esse rei: ⁊ diffinitio indicat esse rei. Scōo sciendū: q̄ propositio pōt dupliciter cōsiderari. Uno modo in quantū est signū cōcept⁹ mentis: vl nūcius nri intellectus ad exprimendū cōceptū ꝓplexū: ⁊ hoc modo hēt rōnē enunciatiōis ⁊ hoc modo sibi conuenit significare verū vel falsum respectu sui significati: et quia in primo tractatu cōsideratur sub rōne enūciationis ideo ibi diffinitur per verum ⁊ falsum. Alio modo consideratur ut est pars propinqua sillogismi ⁊ hoc modo cōsideratur in ꝑsenti loco: et quia per affirmationē ⁊ negationē que se tenēt ex parte formē enunciationis maxime habet variare sillogismū ideo conuenienter notificatur per affirmatiuū ⁊ negatiuū. Et sic patet quomodo diuersimode consideratur et diffinitur propositio hic ⁊ in primo tractatu. Tertio sciēdū: q̄ termin⁹ dicitur in quē resoluit̄ propositio ut in subiectū ⁊ predicatū. Cuius rō est: q̄ terminus est principium

materiale cõponẽs propositionẽ: dicitur enĩ terminus a terminando q̃ materialiter terminat ꝓpositionẽ: sꝫ vnũqꝺq̃ resoluitur in ea ex quib⁹ cõponitur: ergo propositio resoluitur per terminos tanꝯ in suas ptes iõ terminus bene dicitur in quẽ resoluitur ꝓpositio: ⁊ intelligitur de resolutiõe que fit in voces significatiuas ⁊ nõ de quacũq̃ resolutione: q̃ logicus solũ cõsiderat voces significatiuas ⁊ nõ habet cõsiderare litteras ⁊ sillabas que a grãmatico considerantur.

Quarto sciendũ: q̃ licet terminus sit principiũ ⁊ pars ꝓpositiõis tñ cõuenienter diffinitur post ꝓpositionẽ duplici de causa. ¶Prima causa est: q̃ in diffinitione termini ponit propositio: iõ ante diffinitionem termini oportet notificare ꝓpositionẽ ne per ignota ꝓcederetur. Secunda causa est: q̃ licet via cõpositionis pars ꝑcedat totũ et terminus propositionẽ tñ via resolutionis totũ est prius ꝓtibus suis: et quia hic cõsiderantur terminus ⁊ propositio secũdũ viam resolutionis q̃ diffinitur termin⁹ in quantũ ꝓtinet ad resolutionẽ ꝓpositiõis: iõ conuenienter sequitur ꝓpositionez: ⁊ quãuis sillogismus resoluatur per ꝓpositionẽ: q̃ tñ ipsa nõ diffinitur hic per sillogismũ: nec in quãtũ ẽ terminus resolutiõis sillogismi: iõ nõ oportuit primo diffinire sillogismũ q̃ propositionẽ ⁊ sic patet diffinitio ꝓpositionis ⁊ termini ⁊ ordo earũ. Sed cõtra predicta arguitur ꝓmo sic: cõclusio est oro affirmatiua alicuius de aliquo ⁊ tñ non ẽ ꝓpositio q̃ non ponitur pro aliquo. dicit enĩ. propositio q̃ si pro alio positio. i. pro cõclusione inferẽda: ergo ista diffinitio cõuenit alijs a diffinito. Secũdo sic: nullũ superi⁹ debet diffiniri per sua inferiora: sꝫ affirmatiuũ ⁊ negatiuũ sũt inferiora ꝓpositionis ergo male ponunt in diffinitione ei⁹

Tertio sic: hec ẽ ꝓpositio non hõ currit ⁊ tñ nõ est affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo quia nõ hõ non est aliq̃d ergo cõtra diffinitionẽ ꝓpositiõis. Quarto sic: ꝓpositio resoluitur per elemẽta ⁊ litteras ⁊ tñ littere ⁊ elemẽta nõ sunt termini ergo ista diffinitio nõ cõuenit soli termino. Quinto sic: ꝓpositio resoluitur per copulã verbalẽ ⁊ tamen copula verbalis nõ ẽ terminus: quia tũc in sillogismo eẽnt plures termini q̃ tres: maior patet q̃ propositio componitur ex copula verbali ergo resoluitur per ipsam.

Ad primũ dicitur: q̃ licet cõclusio non ponatur pro aliquo in actu tñ ponitur aptitudine q̃ sufficit ad hoc quod dicatur ꝓpositio. Ad secũdũ dicit: q̃ licet superius non debeat diffiniri per sua inferiora ea rõne qua sunt inferiora eius: tñ bene põt per ea diffiniri in quãtũ sunt ipõ diffinito notiora ⁊ ponunt ad circũloquendũ differentiã cõuertibilẽ sui supioris: ⁊ sic ponunt affirmatiuũ ⁊ negatiuũ in ista diffinitiõe. Ad tertiũ dicitur: q̃ si capiatur nõ hõ ut instrumentũ est sic nõ dicit aliq̃d nec est ibi propositio. Sed si capiatur ut virtute intellect⁹ determinetur ⁊ accipiatur pro aliq̃ finito utputa pro asino sic ibi aliq̃d de aliquo affirmat q̃ non hõ est aliq̃d. Ad quartum dicitur: q̃ licet ꝓpositio resolui possit in litteras ⁊ sillabas vel elemẽta tanꝯ in ꝓncipia vocis significatiue q̃ resolutio nõ cõsideratur a logico tñ non resoluitur in ipas tanꝯ in voces significatiuas: de qua resolutione hic intelligitur. Ad quintũ dicitur: q̃ resolutio habet proprie fieri in partes materiales que remanẽt resolutione facta ⁊ quia copula verbalis nõ ẽ pars materialis ꝓpositionis: ideo proprie non resoluitur per copulã verbalẽ: bene tamen si capiatur generaliter resolutio pro quacũq̃ diuisione totius in sua principia vel materialia vt formalia indifferenter ⁊ sic non capitur hic sed tantum pro resolutione in principia materialia quod explicatur cum dicitur in subiectum et predicatum.

¶ Dici de omni est quando nihil ẽ sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatuz ut omnis homo currit: hic cursus dicit de oi hoie ⁊ nihil est sub homie de quo non dicatur cursus. Dici de nullo est q̃n nihil est sub subiecto a quo non remouea tur predicatum ut nullus homo currit: hic cursus remouetur a quolibet homine.

¶Postq̃ auctor determinauit de principijs materialib⁹ sillogismi sc̃z de propositione ⁊ termino. Hic consequenter determinat de principijs regulatiuis eius: per que principia materialia sillogismi regulantur sc̃z dici de oi ⁊ dici de nullo. Et q̃ dici de nullo importat negationẽ: ⁊ dici de omni affirmationẽ: ideo prius determinat de dici de omni ipsum primo sic diffiniẽs. Dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum. Cuius rõ a est: quia in aliqua propositione est dici de omni quando p̃dicatũ affirmatur de subiecto distributo pro omnibus suis suppositis ut hic omnis homo est albus. Sed quãdo predicatũ vniuersaliter affirmatur de subiecto nihil sumit sub subiecto de quo non enunciet actualiter ⁊ affirmetur p̃dicatũ cũ dicatur de quolibet subiecto ei⁹ et affirmetur: iõ per predictã diffinitionẽ dici de omni conuenienter explicatur.

¶Primo sciendũ: q̃ dici de omni est conditio predicati in ordine ad subiectum quia dici seu predicari est conditio predicati et non subiecti ⁊ licet esse in toto siue distributum sit conditio subiecti quod distribuitur: tamẽ dici de omni siue predicari de distributo est conditio predicati: ⁊ per hoc differunt dici de omni ⁊ esse in toto eo q̃ dici de omni importat habitudinẽ predicati ad subiectũ ⁊ est conditio predicati: sed eẽ in toto est conditio subiecti in ordine ad predicatũ quia subiectũ est in predicato sicut pars subiectiua ẽ in suo toto vniuersali. Et similiter etiã dici de nullo in propositione vniuersali negatiua est conditio p̃dicati in ordie ad subiectũ. Secundo sciẽdum: q̃ duplex est dici de omni scilicet prioristicũ ⁊ posterioristicũ. ¶Posterioristicũ est: quãdo predicatũ secundũ rem dicitur de subiecto et sibi conuenit pro quolibet suo supposito ⁊ pro qualibet differentia temporis ut hic homo est animal: ⁊ ideo ad tale dici de omni requiritur duplex vniuersalitas scilicet suppositoꝝ ⁊ temporꝝ. Sed dici de omni prioristicũ: est quando in aliqua propositione predicatũ secundũ modũ enunciandi affirmatur de subiecto pro quolibet suo supposito: ut hic omnis homo est albus et nõ requiritur ad ipsum vniuersalitas suppositoꝝ vel temporꝝ secundũ rẽ: sed sufficit q̃ in modo enunciandi sit vniuersalitas suppositoꝝ de quibus predicatũ affirmat ⁊ de isto dici de omni est solũ hic ad propositũ ⁊ non de primo: quia ipsum est regulatiuũ sillogismoꝝ affirmatiuorum et aliud non. Tertio sciendũ: q̃ dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatũ ut nullus homo currit: rõ est: quia in aliqua propositione est dici de nullo quãdo predicatũ negatur de subiecto distributo per signũ vniuersale pro omnibus suis suppositis: ⁊ quando nulli supposito inest. Sed quando negat taliter de subiecto nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatũ secundũ modũ enunciandi: ideo bene diffinitur dici de nullo quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatũ. Quarto sciendũ q̃ dici de omni ⁊ dici de nullo sunt hoc modo principia regulatiua sillogismoꝝ: quia per dici de omni intelligitur ista maxima: quicquid dicitur de subiecto distributo dicitur etiam de quolibet supposito eius sumpto sub ipso per quam possunt probari omnes sillogismi affirmatiui: ut facto sillogismo omne animal currit: omnis homo est animal: ergo omnis homo currit: ibi currit in maiori dicitur de animali distributo: ergo affirmatur de quolibet supposito animal. sed homo in minori sumitur sub animali: ergo currit de homine predicabitur. ⁊ similiter per dici de nullo intelligit ista maxima. quicquid negatur de subiecto distributo: negatur de quolibet supposito eius: ⁊ per illam probantur similiter sillogismi negatiui sicut affirmatiui per aliã. Vnde omnes sillogismi perfecti qui sunt directe concludentes in prima figura directe regulantur per dici de omni ⁊ dici de nullo. sed alij sillogismi imperfecti regulantur indirecte et ex cõsequẽti in quantum reducũtur ad sillogismos perfectos. Cõtra predicta arguitur primo sic: in ista propositione homo

est animal: nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicatur predicatū; ꝛ tamen ibi non est dici de omni: ergo cōtra diffinitionē eius. Secundo sic: in ista propositione: omnis homo currit: aliquid est sumere sub subiecto de quo nō dicitur predicatū: quia ibi currit non predicatur de antixpo vel de adam: ergo male dicitur ꝙ dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat predicatum.

Tertio sic: in ista: omnis equus currit: est dici de omni et tamen est aliquid sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatū: quia potest sumi pes vt caput equi: de quo tamē non dicitur cursus: ergo contra diffinitionem. Quarto sic: in ista sortes non currit: nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatū: et tamen ibi non est dici ō nullo: ergo diffinitio eius cōuenit alijs a diffinito. Quinto sic. nulla regula ingreditur regulatū vel est de cōpositione eius: sed dici de omni ꝛ dici de nullo ingrediuntur compositionē sillogismi: quia in omni propositione vniuersali affirmatiua est dici de omni: ꝛ in vniuersali negatiua est dici de nullo: ergo ipsa non sunt principia regulatiua sillogismorum. Ad primum dicitur: ꝙ licet in ista homo est animal: nihil sit sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatū secundū rem ꝛ in aptitudine: non tamen dicitur secundū modū enunciandi: ꝛ in actu de quolibet supposito subiecti: ideo ibi non est dici de omni proprie. Ad secundū dicitur: ꝙ in ista omnis homo currit: homo solum distribuitur pro hominibus presentibus ad quos restringitur ratione illius verbi presentis temporis currit ꝛ de illis non est aliquid accipere de quo non dicatur predicatum. Vnde adā et antixps non continentur sub homine ibi distributo. Ad tertiū dicitur: ꝙ licet pes equi possit sumi sub equo tanq̄ pars integralis eius: nō tn̄ tanq̄ pars subiectiua eius ꝛ tanq̄ suppositū eius: de qua sumptione solū est hic ad propositū. Ad quartū dicitur: ꝙ ad dici de nullo presupponit ꝙ possit aliquid sumi sub subiecto: et ꝙ ō quolibet sumpto sub eo remoueatur predicatū: modo sub sorte simpliciter nihil est subsumere eo ꝙ non habet suppositā: ideo in illa propositione: sortes non currit non est dici de nullo. Ad quintū dicitur: ꝙ licet dici de omni et dici de nullo per accidens ingrediantur compositionē sillogismi tanq̄ dispositiones materie eius: non tamen ingrediuntur per se tanq̄ partes materiales cōponentes sillogismū. Et non est inconueniens ꝙ regula alicuius virtualiter vel per accidens ingrediatur compositionem ipsius.

¶ Capitulū de sillogismo.

Sillogism⁹ est oratio in qua quibusdam positis ꝛ concessis necesse est aliud euenire per ea que posita sūt: ut omne animal est substātia: omnis homo est animal: ergo ōmnis homo est substantia: hoc totum est oratio quedam in qua quibusdam positis idest duabus premissis propositionibus necesse est per illas sequi aliud idest conclusionem.

Postq̄ auctor determinauit de principijs sillogismi materialibus ꝛ effectiuis. s. de principijs regulatiuis. Hic consequenter determinat de ipso sillogismo ipsum primo sic diffiniens. Sillogismus est oro in qua quibusdā positis ꝛ concessis necesse est aliud euenire per ea que posita sunt ꝛ concessa. In qua diffinitione ponitur oratio loco generis. Deinde ponitur in qua quibusdā ad differentiā entumemat]: in quo licet sint due premisse virtualiter ꝛ scōm intellectū tn̄ est vna formaliter: et in sillogismo debēt eē plures formaliter. Deinde ponit positis idest dispositis in modo et figura ad differentiā inductionis ꝛ exēpli ꝛ aliarū cōbinationū inutiliū vbi propositiones non disponuntur in modo. Deinde ponitur necesse ē accidere idest sequi ad differentiā galogismorū fallaciae accidētis vbi cōclusio non sequit de necessitate. Ponit aliud ad differentiā petitionis principij vbi cōclusio non est alia a premissis. Et ponitur per ea que posita sunt ad differentiā galogismoꝝ secundū non causam ut causam vbi cōclusio nō sequit propter premissas positas.

Primo sciendū: ꝙ licet sillogismus non sit oro simplicit vna et cathegorica: est tamē vna hipotetica propositio. Et dicitur vna propositio propter tres causas. Primo propter vnitatē medij in quo due extremitates vniunt ꝛ conueniunt due premisse: ꝛ illud rationē hēt efficiētis respectu illationis cōclusionis. Secūdo propter vnitatē forme: quia duarū premissarū minor est cōtrahēs ꝛ determinās respectu maioris: ideo habēt vnitatē ille due pmisse per modū actus ꝛ potentie ratione talis dispositionis. Tertio propter vnitatē finis: qr ille due ordinātur ad eandē cōclusionē inferēdā. ꝛ ideo q̄uis non semp vniantur per coniūctionē mediā formaliter: tn̄ virtualiter possunt vniri propter causas pdictas. Secūdo sciendū: ꝙ in argumentatione duplex reperitur necessitas. s. necessitas cōsequentie ꝛ consequētis. Necessitas cōsequentie est necessitas illationis q̄ prouenit necessario ex necessaria habitudine antecedentis ad consequēs per hoc ꝙ consequēs in antecedente includitur. ideo posito antecedēte necesse est ponere cōsequēs: siue ātecedēs sit vnū siue nō. Sed necessitas cōsequētis est necessitas propositionis prueniēs ex necessaria habitudine suoꝝ extremoꝝ: ut hic homo est risibilis: vel homo est animal. Et q̄nq̄ dicit causalitatē antecedētis supra cōsequēs: ꝛ in ista diffinitione non intelligitur de necessitate cōsequētis sic ꝙ cōclusio sit necessaria: sed solū de necessitate cōsequētie sic: ꝙ conclusio sequatur necessario. Tertio sciendū: ꝙ conclusio sillogismi non est de essentia sillogismi. ꝛ rō est: qr illud nō ē de eēntia alterius quo remoto alterū remanet pfectū ꝛ cōpletū in sua specie: ꝛ cōclusione remota remanet sillogismus pfectus in specie: qr remanet in determinato modo ꝛ determinata: cū ibi sit dispositio triū terminoꝝ in figura et duarum premissarū in modo: ergo cōclusio nō est de eēntia eius: iō in ista diffinitione cōuenienter ponitur aliud: ꝛ dato ꝙ cōclusio non eēt alia a toto sillogismo: esset tamen alia a premissis: ideo in sillogismo ex premissis positis sequitur aliud ab ipsis. Quarto sciendū ꝙ sillogismus diuidit per perfectū ꝛ imperfectū. Sillogismus perfectus est qui habet euidentē necessitatē cōcludēdi sicut sunt quattuor modi directe concludētes in prima figura vbi sillogismus habet euidētē necessitatē sue illatiōis. Sed sillogismus impfectus est q̄ nō habet euidētē necessitatē sue illationis: ꝛ ille sit euidens per hoc quod reducit ad modos euidētes prime figure sic sunt oēs alij a quattuor primis modis pme figure ꝛ tamē in omnibus iſtis sequitur conclusio de necessitate: licet nō euidenter iō predicta diffinitio sillogismi cōuenit tam sillogismo pfecto q̄ imperfecto ꝛ per hoc patet ꝙ est sufficiens.

Contra predicta arguitur primo sic: nullus motus rationis vel discursus intellect⁹ est oro cum nō sit vox: sed sillogismus est discursus intellectus: ergo male dicitur ꝙ sillogismus est oro. Secūdo sic: ad sillogismū simpliciter nō requiritur ꝙ premisse concedant: quia siue cōcedantur siue nō conclusio sequitur necessario: ergo male ponit in textu positis et concessis. Tertio sic: cōclusio in materia cōuenit cū premissis: qr includit ambas extremitates ꝛ etiam conuenit in forma cū ipis. s. in copula verbali: ergo non est alia a premissis: ergo male ponit ꝙ in sillogismo de necessitate sequitur aliud. Quarto sic: illud quod accidit nō sequitur de necessitate cum possit adesse vel abeē: sed cōclusio sequitur de necessitate in sillogismis: ergo non est necesse eam accidere per ea que posita sunt. Quinto sic: omnis sillogismus necessario infert suā conclusionē: ꝛ omnes sillogismi habēt equaliter necessitatē cōcludendi: ergo ōmnes sillogismi sunt pfecti ergo male diuiditur sillogismus ꝑ perfectū ꝛ imperfectū. Ad primū dicitur: ꝙ sillogism⁹ non est formaliter discursus interior intellectus: sed solum vox completa significans illum interiorem discursum qui fit in intellectu ideo bene dicitur ꝙ est oratio. Aliquando

ta mẽ capitur pro illo discursu capiendo significatum pro signo sed sic non capitur in proposito. Ad secundũ dicit: q licet ad sillogismũ simpliciter non requiratur q premisse concedant q ille abstrahit a materia vera vl falsa: tamẽ requirit ad sillogismũ dyaleticũ: et q Petrus hispan⁹ hãc diffinitionẽ sumpsit a Boecio diffiniente in thopicis sillogismũ dyaleticũ: ideo hic dimisit positis ⁊ concessis in ista diffinitione: quia q̃uis hoc non requiratur ad sillogismuz in cõmuni: tamen sibi non repugnat. Ad tertiũ dicitur q licet conclusio secundũ partẽ cõueniat materialiter cum premissis differt tamẽ formaliter ab ipis cũ ibi sit alia habitudo predicati ad subicatũ et ex consequenti alia compositio eozundẽ quam in premissis: licet enim copula verbalis secundũ se maneat eadẽ tñ cõpositio eius variat̃ per variationẽ habitudinis extremoz. Ad quartũ dicit̃: q si capiatur accidit prout contingẽter euenit sic cõclusio non accidit de necessitate ex premissis: sed si capiatur accidit prout tñ valet sicut sequitur illo modo cõclusio bene accidit et sic accipitur hic. Ad quintũ dicitur: q licet omnes sillogismi sint perfecti quantũ ad necessitatẽ eoz et q̃ ad eẽ non tñ quo ad euidentiã necessitatis sue et quo ad bene esse.

Omnis autem sillogismus cõstat ex tribus terminis ⁊ duabus propositionibus. Quarum propositionum prima vocatur maior propositio secunda vero minor. Ex tribus autẽ terminis nõ possunt due propositiones fieri nisi alter illorum sumatur bis: ⁊ tunc aut iste terminus subijcietur in vna propositione ⁊ predicabitur in alia: aut subijcietur in vtraq3 aut predicabitur in vtraq3. Horum autem terminorum: alter vocatur medium alter maior extremitas, alius minor extremitas. Medius est terminus bis sumptus ante conclusionez maior extremitas est terminus sumptus i maiori propositione cum medio, minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio.

Postq̃ auctor determinauit de sillogismo. Hic consequenter ostendit que ⁊ quot principia requirantur ad constitutionẽ eius. ⁊ quia materia via generatiõis precedit formam: ideo anteq̃ ostendat que principia formalia requirãtur ad sillogismum prius ostendit que principia materialia requiruntur ad constitutionẽ eius, sicut enim in sillogismo est duplex forma, scilicet remota siue cõmunis que est figura ⁊ propinqua, scilicet modus sic est ibi duplex materia scilicet propinqua ⁊ remota. remota ut sunt tres termini correspondentes figure. ⁊ propinqua scilicet due propositiones que correspondent ipsi modo: quia modus dicit ordinationem propositionum sicut figura terminorum. Primo sciendũ q in omni sillogismo requiruntur tres termini ad cõpositionẽ ei⁹ cuius ratio est quia in omni sillogismo ostẽditur vnio siue separatio duoz terminoz in conclusione q̃ talis vnio vel separatio non potest ostendi per terminos cõclusionis quia sic idem probaretur per se ipsum ergo preter illos terminos requiritur tertius terminus ad ostendendũ talem vnionem vel separationẽ ergo omnis sillogismus cõstat ex tribus terminis: ⁊ quia ad vnitatem sillogismi requiritur vnitas conclusionis quia ab ipsa sillogismus dicitur vnus ideo tantum in sillogismo requiruntur due extremitates ⁊ vnum medium per quod probatur vnio vel separatio illarum extremitatũ ⁊ per hoc patet q omnis sillogismus resoluitur per tres terminos cum ex tribus terminis componatur. Secundo sciendũ q isti tres termini vocãtur mediũ. maior extremitas. ⁊ minor extremitas vnde medium dicitur terminus bis sumpt⁹ ante conclusionẽ. ⁊ hõ ẽ quia extremitates in sillogismo vniuntur in cõclusione propter vnionẽ earũ in premissis cũ medio. sed mediũ in vna acceptione soluz vnitur cum vna extremitate: ergo ad hoc q vniatur cum duabus extremitatibus vl extremitates cũ ipso oportet q bis sumatur ideo mediuz bis sumitur ante conclusionem. Sed maior extremitas est terminus sumpt⁹ in maiori propositione cum termino medio: ⁊ dicitur maior extremitas quia semper sub se continet minorẽ extremitatem eo q in conclusione directa semper est predicatũ respectu minoris: ⁊ quandoq3 etiam continet mediũ cum minori extremitate ut in prima figura ⁊ tertia: ⁊ se habet per modum totius respectu eozum. modo totum est maius sua parte. Sed minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio: ⁊ dicitur minor respectu maioris in qua continetur sicut pars in toto. Tertio sciendum q dupliciter dicatur medium in sillogismis quandoq3 enim dicitur medium coniunctione eo q ipsum est vnituum extremitatũ in conclusione ⁊ hoc modo reperitur mediũ in qualibet figura. Alio modo dicitur mediũ positione quando scz secundũ suã subiectionem ⁊ predicationẽ ponitur inter duas extremitates ut quãdo subijcitur maiori extremitati ⁊ predicatur de minori: ut est in prima figura tũc dicitur medium positione: ⁊ solũ tale mediũ positione reperitur in prima figura. in alijs autem solum est mediũ coniunctione: et de vtroq3 medio intelligitur predicta diffinitio medij q est termin⁹ bis sumptus ante cõclusionẽ. Quarto sciendũ q omnis sillogismus constat ex duabus propositionib⁹. cuius ratio est quia in sillogismo ut dictũ est ostẽditur vnio extremitatũ inter se in conclusione: propter vnitatem earum cum medio: sed non potest ostendi vnio illarum cum medio: nisi sint due propositiones: ⁊ nisi medium bis sumatur: ideo in omni sillogismo due premisse requirũtur: et etiam solũ due: eo q ista vnio extremitatũ cum medio cum duabus premissis sufficit ad ostendendũ vnionem extremitatum inter ses ⁊ harum propositionũ prima dicitur maior ⁊ secunda minor. ⁊ ratio est: quia secunda se habet sicut contrahens ⁊ determinans maiorem: ⁊ quodãmodo est pars prime premisse. Sed contrahens ⁊ determinans se habet in minus q̃ illud quod contrahitur: ⁊ etiã pars respectu totius ratione cuius secũda premissa cõuenienter dicitur minor ⁊ per hoc patet que ⁊ quot principia materialia requirũtur in cõpositione sillogismi. Contra predicta arguitur primo sic: in qualibet propositiõe sunt duo termini: sed in sillogismo sunt due propositiões: ergo in qualibet sillogismo sunt quattuor termini ⁊ nõ tantũ tres. Secundo sic: in sillogismo ex oppositis tantũ sunt duo termini ut hic omnis hõ currit: nullus homo currit: ergo nullus hõ ẽ homo. ergo male dicitur q in omni sillogismo sunt tres termini. Tertio sic: in omni sillogismo sunt due premisse cũ vna conclusione: sed conclusio est vna propositio: ergo sillogismus nõ cõstat ex duab⁹ propositiõibus tantũ: ⁊ ex trib⁹.

Quarto sic: ois terminus est aliq̃ extremũ q dicitur a terminãdo: ergo nullus terminus est mediũ: ergo terminorũ sillogismi nullus dicit̃ medius. Quinto sic: in eadem propositione non potest bis sumi idẽ terminus cũ alio termino: sed sillogismus est vna propositio ⁊ vna oõ ut dictuz est prius: ergo in eo mediũ non bis sumit̃ ante cõclusionẽ.

Ad primũ dicitur q licet in duabus propositiõib⁹ semper sint quattuor termini secundũ numerũ: tñ sunt tãtum tres secundũ speciẽ: q idẽ terminus scz medius sub eadẽ ratione sumitur in duabus premissis: iõ est idẽ terminus secũdũ speciẽ ⁊ rationẽ. Ad secundũ dicit̃ q licet in sillogismo ex oppositis tantũ sint duo termini materialiter. sunt tamẽ tres formaliter: quia vnus terminus habet rõnẽ maioris ⁊ minoris extremitatũ qui de se ipso negatur in cõclusione. Ad tertiũ dicit̃ q licet cõclusio sit propositio tamẽ ipsa nõ est de essentia sillogismi: sed tantũ ut ẽ premisse ideo in ipso nõ sunt tres propositiones. Ad quartũ di:

q licet mediū hēat rōnē extremi respectu p̄missarū q̄s terminat tñ respectu extremitatū quas cōiūgit: vel inter quas ponitur cōuenienter dicitur mediū: ideo respectu vtriusq; dicitur terminus ⁊ mediū. Ad quintū dicat q licet sillogismus sit vna propositio hipothetica: tñ includit plures categoricas in quib⁹ mediū bis sumit. et hoc sufficit.

¶ Ad sillogismum autem exigitur modus ⁊ figura. Figura est ordinatio trium terminorū secundū subiectionē ⁊ predicationē. Hec autem ordinatio fit tripliciter ut dictū est ⁊ secundū hoc sunt tres figure. Prima figura est quādo illud quod subiicitur in prima propositione predicatur in secunda ut omne animal est substantia omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. Secunda figura est q̄n idem predicatur in vtraq; ut omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quando idem subiicitur in vtraq;: ut omnis homo est animal. omnis homo ē risibilis ergo quoddam risibile ē animal vnde versus. Prima prius medium subiicit post predicat ipsum. Altera bis dicit tertia bis subiicit. Aliter sub pre p̄ma secunda pre bis sed tertia sub bis. Modus est ordinatio duarum propositionum in debita qualitate ⁊ quantitate.

Post q̄ auctor superius ostendit que et quot principia materialia requirantur ad formationē sillogismi. hic consequenter ostendit que principia formalia ad ipsum requirantur dicens q ad sillogismū requiruntur duo principia formalia scilicet modus ⁊ figura: ⁊ quia modus ē forma specialis sillogismi. figura vero forma cōmunis: ideo prius determinat de figura q̄z de modo ipsam primo sic diffiniens. figura est ordinatio trium terminorum secundū subiectionem ⁊ predicationē. ⁊ ponitur ibi ordinatio loco generis. ordinatio enim conuenit tā figure q̄z modo. ⁊ dicitur triu⁹ terminorum ad differentiam modi qui est ordinatio duarū propositionū: ⁊ dicitur secundū subiectionem ⁊ predicationem ad indicandū qualiter fit illa ordinatio trium terminorum. vnde talis ordinatio trium terminorū non dicitur figura capiendo figurā proprie ut est terminatio quantitatis: sed secundū similitudinē ⁊ per similitudinē ad figuram trianguli: sicut enim in triangulo sunt linee que coniungūtur tribus angulis: sic in sillogismo due propositiones coniūgūtur trib⁹ terminis. Primo sciendū q sunt tantum tres figure sillogismorum cuius ratio est quia figura est ordinatio trium terminorum scilicet medij ⁊ duarū extremitatū vel ergo tale mediū subiicitur maiori extremitati ⁊ predicatur de minori ⁊ sic est prima figura. vel p̄dicatur de vtraq; ⁊ sic est secunda figura. vel subiicitur vtriq; ⁊ sic est tertia figura. ⁊ per hoc habentur diffinitiones trium figurarum. vnde prima figura est quando illud quod subiicitur in maiori predicatur in minori propositione. Secunda vero ē q̄n idem predicatur in vtraq;. Tertia vero q̄n idē subiicitur in vtraq; ⁊ ordinatur sic. q̄z mediū q̄z subiicitur in vna ⁊ predicatur in alia est mediū positione ⁊ cōiunctione simul: ió est verius mediū q̄z illud quod subiicit vel predicatur tñ ⁊ iterū q̄z semp predicatur cōiungit extremitates vniuersaliter ⁊ non particulariter sicut quādo subiicitur ideo cōuenienter ponitur secūda figura in qua mediū predicatur in vtraq; propositione. figure enim ordinantur secundū maiorem vel minorē perfectionē sui medij. Secundo sciendū q licet sit vna figura in qua mediū subiicitur in maiori ⁊ predicatur in minori: tamen non potest esse figura in qua mediū predicetur in maiori propositione ⁊ subiciat in minori. ⁊ ratio est q̄z si mediū predicaretur in maiori propositione: haberet rationē totius respectu maioris. ⁊ si subiceretur in minori haberet rationē partis respectu minoris: et quia maior extremitas se habet ut totū respectu minoris: si tale medium sit totū respectu maioris: erit totum respectu minoris extremitatis: ⁊ sic erit totum ⁊ pars inferius: et superius maius ⁊ minus respectu minoris extremitat]: q̄z hoc est impossibile: ideo talis dispositio figure est impossibilis. ideo non est ponenda quarta figura sicut posuit Galienus licet medium quandoq; in prima propositione predicet: ⁊ in secunda subiiciatur: tamen secundū rem secūda propositio est maior: quia predicatū eius continet mediū ⁊ minorem extremitatē: ideo in ea sumitur maior extremitas cum medio: ⁊ ibi est dispositio p̄me figure: sed est trāspositio premissarū. Tertio sciendū q modus est ordinatio duarum propositionū in debita qualitate ⁊ quantitate: ⁊ ponitur ordinatio loco generis. ⁊ ponitur duarū propositionum ad differentiā figure: que est ordinatio trium terminorum. ⁊ ponitur in debita qualitate ⁊ quantitate ad differentiā cōbinationū inutiliū in quibus non est debita qualitas ⁊ quātitas. vnde cōbinatio inutilis est ordinatio duarū propositionū ex quibus non sequitur formaliter aliqua conclusio: sicut quando ambe sunt particulares: vl ambe negatiue talis combinatio dicitur inutilis: quia nō valet ad aliquid cōcludendū: ⁊ licet in ea sit dispositio figure: tamē ibi nō ē debita ordinatio propositionū: ideo nō est modus. Quarto sciendū q debita quantitas est q si vna est particularis reliqua sit vniuersalis. ⁊ ratio est quia ex puris particularibus nihil sequit: ideo si vna est particularis alia oportet esse vniuersalē: non tamen oportet econtra si vna sit vniuersalis q alia sit particularis. ambe enī possunt simł esse vniuersales. Sed debita qualitas est q si vna sit negatiua reliqua sit affirmatiua: ⁊ hō est q̄z ex puris negatiuis nihil sequitur: ⁊ non econtra: si vna sit affirmatiua reliqua erit negatiua: quia ex puris affirmatiuis potest fieri bonus sillogism⁹ ⁊ per hoc patet que et quot sunt principia formalia ad sillogismū requisita. Sed contra predicta arguitur primo sic: ordinatio est quedā actio cū ordinare sit agere: sed figura non est actio ergo male dicitur q est ordinatio. Secūdo sic: in hac propositiōe animal rōnale est hō est ordinatio triū terminorum secundū subiectionē ⁊ predicationē: ⁊ tñ ibi non est aliqua figura: quod probaretur inducendo in oībus figuris: ergo diffinitio figure q̄uenit alijs a diffinito. Tertio sic: illud quod predicatur de vtraq; extremitate ponit super ambas extremitates. sed illud quod subiicitur in vtraq; est inferius ad ipsas: ergo nullū tale est mediū: ergo non est vna figura in qua mediū predicetur in vtraq; vel subiiciatur in vtraq;. Quarto sic: impossibile est modus: et tamen non est ordinatio duarū propositionum: ergo cōtra diffinitionē modi. Quinto sic: quando ambe premisse sunt vniuersales affirmatiue in secūda figura: est ordinatio duarū propositionū in debita qualitate ⁊ quantitate: tamē non est modus: ergo diffinitio modi conuenit alijs a diffinito. Ad primum dicitur: q si capiatur ordinatio actiue p actione ordinantis: sic est actio. sed si formaliter capiat pro dispositione formali terminorum: sic non est actio. et hoc modo solū figura est ordinatio. Ad secundū dicitur: q licet in illa propositione animal rationale est homo sit secundū rem ordinatio triū terminorum: tamen non ordinant⁹ per modū trium: sed per modum duorum: quia animal ⁊ rationale se habent per modum vnius termini tantum: et ad figuram requiritur q ordinentur tres termini secundū modum trium terminorum. Ad tertium dicitur: q licet illud quod predicatur de vtraq; extremitate non sit mediū positione eo q est superius positione tamen bene est medi-

um coniunctione respectu extremitatū. et etiā quod subijcitur in vtraq; est mediū coniunctione licet sit inferius positione. Ad quartū dicitur q; si capiatur modus ut est adiacens rei determinatio sic impossibile est modus. ꝫ si capiatur pro formali dispositione propositionū sicut solū in proposito capitur sic non est modus. Ad quintū dr̄ q; quando ambe sunt vniuersales affirmatiue in secunda figura licet ibi sit qualitas debita ad modū in communi tamen ibi non est debita qualitas ad modum secūde figure. et ad hoc q; sit modus in aliqua figura ibi requiritur d̄bita qualitas ⁊ quantitas secundum exigentiam figure: ideo illi dispositioni non conuenit diffinitio modi.

¶ Unde dantur tales regule vniuersales ad quālibet figuram. Ex puris particularibus indefinitis vel singularibus nō potest fieri sillogismus: vnde oportet alterā premissarum esse vniuersalem vel vtrāq;. Item ex puris negatiuis in nulla figura potest fieri sillogismus vnde oportet alteram premissarum esse affirmatiuā. Itē si aliqua premissarum est particularis cōclusio debet esse particularis ⁊ econuerso. Item si aliqua premissarum est negatiua conclusio erit negatiua ⁊ econuerso. Itē medium nunq; debet poni in conclusione.

¶ Postq; auctor determinauit de modo ⁊ figura in generali que sunt principia formalia sillogismorum. Hic consequenter ponit alias regulas que sunt generales cuilibet figure: quarū prima est. q; ex puris particularib⁹ vel indefinitis non potest fieri sillogismus. Cuius regule tres sunt rationes quarū prima est quia omnis bonus sillogismus regulatur per dici de omni vel dici de nullo: sed cū ambe premisse sunt particulares ibi nō est dici de oi vel dici de nullo cum ibi nō sit propositio vniuersalis: ergo talis dispositio ē inutilis. Secūda causa est quia propter vnionē extremitatū cū medio pro diuersis partibus medij nō sequit vnio extremitatū inter se gratia forme licet aliquādo fiat hoc gratia materie: sed quādo ambe premisse sunt particulares extremitates possunt vniri cū medio pro diuīsis partibus ut hic quoddā animal est equus. quidā homo est animal: ergo homo est equus ibi homo et equus vniunt cū animali pro diuersis ptibus eius. ideo non sequit vnio illarū extremitatū inter se. Tertia causa est. quia arguēdo ex puris particularibus vel indefinitis possunt reperiri termini in q̄bus omnis in quibus nulli: ergo talis cōbinatio est inutilis. q; autē sit reperire terminos in quibus omni ⁊ in quibus nulli alias videbitur. et nunc causa breuitatis relinquitur: ergo ex puris ꝑticularibus siue indefinitis non fit bonus sillogismus.

¶ Primo sciendū q; secunda regula est q; ex puris negatiuis in nulla figura fit bonus sillogismus. sed oportet alterā premissarū esse affirmatiuā vel ambas. Cuius sunt due rationes. prima est quia propter separationem aliquor extremorū ab aliquo tertio non sequitur vnio vel separatio eorum inter se sicut propter separationē hominis ⁊ risibilis a lapide non sequitur vnio vl̄ separatio hominis ⁊ risibilis ad inuicem. Sed quando ambe premisse sunt negatiue denotatur ibi separatio duarū extremitatū ab vno tertio: ergo nō sequitur vnio vel separatio duarū extremitatū inter se ideo ex puris negatiuis nunq; formaliter sequitur aliqua cōclusio nec in aliqua figura potest fieri bonus sillogismus. Secunda ratio est: quia arguendo ex puris negatiuis possunt reperiri termini in quibus omni: ⁊ in quibus nulli. termini in quibus omni sunt: ut animal lapis equꝰ. termini in quibus nulli ut equꝰ hō lapis: ergo nihil sequitur formaliter ex puris negatiuis. ⁊ hec est probatio generalis quā dat Aristoteles ad omnes combinationes inutiles: de qua posteri⁹ videbitur. Secundo sciēdū q; secunda regula est q; si aliqua premissarū fuerit particularis cōclusio erit particularis. Cuius rō est q; extremitates sillogismi vniunt in conclusione virtute vnionis earū cū medio in p̄missis. Sed cū aliqua premissarū est particularis ⁊ alia vniuersalis: extremitates vniuntur in medio ꝑticulariter tm̄: q; quāuis una vniatur vl̄ter cū medio: alia tm̄ vnitur ꝑticulariter solū cū ipso medio ⁊ cū alia extremitate: ergo tales extremitates solū particulariter in cōclusione debēt vniri: vnde in tali dispositōe premissa vlis ⁊ premissa particularis se habēt sicut causa vlis ⁊ causa ꝑticularis in naturalib⁹: ꝫ effect⁹ in naturalibus magis similat̄ cause ꝑticulari q̄z cause vlī: ut hō generans magis assimilat̄ hoi generāti q̄z sol: q; sol est vl̄ generans: ergo similiter in predictis cōclusio debet magis assimilari premisse ꝑticulari q̄z vlī. Tertio sciendū q; quarta regula talis est q; si aliqua premissarum fuerit negatiua cōclusio debet esse negatiua. Cuiꝰ rō est q; vnio vel separatio extremitatū in cōclusione sequitur ꝓpter separationē vel vnionē earū in premissis. sed quādo vna premissarū est affirmatiua: ⁊ alia negatiua: que extremitates separant̄ ab inuicē per hoc q; vna cōungitur cū medio a quo alia separatur in premissa negatiua: ergo oportet ipsas extremitates separari ab inuicē in cōclusiōe: ergo quādocūq; aliqua premissarū est negatiua oportet conclusiones esse negatiuam.

Quarto sciendū q; quinta regula talis est q; mediū nū q̄z debet poni in conclusione. Cuius sunt due rationes. Prima ratio est: quia vel poneretur cū maiore extremitate ⁊ tūc cōclusio nō differret a maiore premissa: vl̄ poneretur cū minore extremitate: ⁊ tūc cōclusio nō differret a minore proportione: ⁊ sic vtroq; modo non esset alia a premissis: quod est cōtra rationē sillogismi: igit̄ mediū non debet poni in conclusione. Secunda ratio est: quia in omni sillogismo debet concludi vnio vel separatio extremitatū inter se: cum ille sit finis sillogismi. sed si mediū poneretur in cōclusione denotaretur vnio vel separatio medij ab aliqua extremitate: ⁊ non extremitatum inter se: ergo non haberetur finis sillogismi. ⁊ per consequens non debite fieret sillogismꝰ ⁊ in hoc patent regule sillogismor⁹ generales omnibus figuris. Contra predicta arguitur primo sic: bene sequitur: sortes est animal: sortes est risibilis: ergo quoddam risibile est animal. ergo ex puris singularibus aliquid sequitur: ergo eadem ratione ex puris particularibus. Secundo sic: bene sequitur si non est homo non est risibile: sed nō est hō ergo non est risibile: ⁊ tamen ibi arguitur ex puris negatiuis: ergo ex puris negatiuis aliquid sequitur. Tertio sic: quanto aliqua causa est maioris virtutis tanto potest sibi assimilare effectū: sed premissa vniuersalis est maioris virtutis q̄z particularis: ergo magis debet sequi conclusio vniuersalis q̄z ꝑticularis: cū premissarū semper vna sit vniuersalis.

Quarto sic: non sequitur separatio extremitatū in conclusione nisi separentur in premissis sed quādo vna premissarū est affirmatiua ⁊ alia negatiua extremitates non separantur ab inuicem in premissis: ergo non sequitur separatio earū in conclusione: ⁊ per consequens non oportet q; si aliqua premissarum sit negatiua q; conclusio sit negatiua.

Quinto sic: mediū quandoq; includitur in minori extremitate: sicut superius in inferiori. ꝫ minor extremitas semper ponitur in cōclusione: ergo medium intrat q̄nq; in conclusionē. Ad primū dr̄ q; licet in illa argumētatione sequatur aliquid sillogistice per sillogismū expositorū non tamen per sillogismū simpliciter qui sit in aliquo modo ⁊ i aliqua figura. ⁊ est sillogismus expositorius cuius mediū est singulare singulariter tentū ut ibi sortes est animal. sortes est risibilis: ergo risibile est animal. Et principū regulatiuū eius pro affirmatiuis est quecūq; in vno singulari singulariter tento conueniunt illa inter se conueniunt. Sed principium regulatiuum eius pro negatiuis est: quando cuiq; duorum vnū conuenit cum vno singulari a quo aliud disconuenit illa inter se disconueniunt. Ad secundum dicitur q; ibi

non arguitur ex puris negatiuis qz maior est vna conditionalis affirmatiua: nec arguitur per sillogismū cathegoricū: sed per sillogismū ypotheticū scz a tota cōditionali cū positione antecedētis ad positionē cōsequentis. Ad tertium dicitur q licet propositio vniuersalis sit maioris virtutis in inferēdo conclusionē qz particularis tamen nō oportet cōclusionē magis assimilari vniuersali eo q ipsa non est totalis causa ipsius conclusionis ꝛ propinqua sed particularis premissa est causa propinquior ꝛ imediatior conclusionis.

Ad quartū dicitur q quando aliqua premissarū est negatiua licet extremitates nō primo ꝛ per se abinuicē separētur: tamen bene ex cōsequēti separant in quantū vna coniungitur cū medio a quo alia separatur. Ad quintū dicitur q licet medium secūdū rem includatur in minori extremitate non tn secundū rem ꝛ vocē simul ideo non intrat cōclusionē eo modo quo ponitur medium in premissis.

¶ Prima figura nouem habet modos. Quorum quattuor primi sunt directe cōcludentes et quinqz sequentes indirecte. Directe autem cōcludere est maiorem extremitatē predicari de minori in conclusione. indirecte autē cōcludere est minorem extremitatem predicari de maiori in conclusione. Nota hic duas regulas: quarū prima conuenit tantum primis quattuor modis prime figure directe concludentibus ꝛ omnibus tertie. Secunda vero cōuenit prime quo ad eosdem primos quattuor modos tantum: ꝛ secūde quo ad omnes. Prima regula talis est in q̄ttuor modis prime figure directe concludentibus minore existente negatiua nihil sequitur. Item in eisdem maiori existente particulari nihil sequitur.

Postqz auctor determinauit de sillogismo in generali ponendo diffinitionē eius et ostēdendo ex quibus principiis materialibus ꝛ formalibus cōponitur ꝛ ponendo aliqs regulas generales omnibus figuris. Hic consequenter determinat de ipso in speciali docēdo formationē sillogismorum in qualibet figura ꝛ primo docet formare sillogismos in prima figura. Cuius ratio est quia illi sillogismi qui sunt per se de prima figura sunt perfectiores alijs eo q in ipsis medium positione est et coniunctione quia subijcatur maiori extremitati ꝛ predicatur de minori: ꝛ etiā coniungit extremitates inter se. in alijs autē est solū medium coniunctione ꝛ non positione. ꝛ propter hoc etiā auctor determinauit prius de prima figura q̄ de alijs duabus: primo enumerando suos modos in generali postea determinando de ipis in speciali.

Primo sciendū q prime figure nouem sunt modi quattuor directe cōcludentes: ꝛ quinqz indirecte: quorum sic habetur sufficientia: qz modus est ordinatio duarū premissarū vel ergo ambe premisse sunt vles vel ambe particulares: vt maior vniuersalis ꝛ minor particularis vel econtra. Si ambe sunt vniuersales hoc est quadrupliciter: vel ambe sunt affirmatiue ꝛ sic est barbara: ꝛ baralipton indirecte concludens. vel ambe negatiue: ꝛ sic nihil sequitur. vel maior affirmatiua ꝛ minor negatiua: ꝛ sic est fapesmo. vel econtra maior negatiua ꝛ minor affirmatiua: ꝛ sic habentur celantes ꝛ celarent. Si ambe sunt particulares hoc est quadrupliciter ut prius: et quocunqz modo disponant semper est combinatio inutilis: quia in puris particularibus nihil sequitur. Si maior sit vniuersalis ꝛ minor particularis hoc est quadrupliciter: quia vel ambe sunt affirmatiue: ꝛ sic sunt darii ꝛ dabitis. vel ambe negatiue: ꝛ sic nihil sequitur. vel maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua: ꝛ sic est ferio. vel maior ē affirmatiua ꝛ minor negatiua: ꝛ sic iterū nihil sequitur. Si vero maior sit particularis ꝛ minor vniuersalis hoc est quadrupliciter: ut prius: ꝛ quocūqz modo disponantur semper est combinatio inutilis: nisi quando maior est affirmatiua ꝛ minor negatiua sicut est friseſmorū. Secundo sciendū q baralipton celantes ꝛ dabitis non distinguūt a tribus primis modis essentialiter quantū ad dispositionē duarū propositionū in debita qualitate ꝛ quantitate: quia eadem est ordinatio premissarū in barbara ꝛ in baralipton ꝛ similiter in alijs: sed distinguūtur ab ipsis accidentaliter quantū ad modos concludendi directe ꝛ indirecte. ideo Aristoteles qui solum distinguit modos sillogismorū quantū ad essentialē distinctionē scilicet ordinē premissarum non distinguit illos modos a trib⁹ primis. Sed Boetius ꝛ Petr⁹ hispanus considerantes sillogismū quantū ad premissas et modum concludendi posuerunt illos tres modos distinctos ab alijs tribus modis eo q concludunt indirecte. alij vero directe. Tertio sciendum q directe concludere est maiorē extremitatē predicari de minori in conclusione. ꝛ cōcludere indirecte est minorē extremitatē predicari de maiori in cōclusiōe. Cuius rō est: qz qn̄ maior extremitas predicatur de minori in cōclusione ibi designat⁹ directus motus rōnis: q incipit a maiori extremitate: ꝛ fit per mediū ad minorē extremitatē. ꝛ deinde comparat⁹ minor extremitas ad maiorē in cōclusione. et intellect⁹ in tali motu cū puenit ad minorē extremitatē directe cōparat eā ad maiorē. ꝛ ibi fit directa cōclusio. Sz qn̄ minor predicatur de maiore designatur indirect⁹ motus rōnis: qz designat⁹ q intellect⁹ primo accipit maiorē cū medio: ꝛ scōo minorē cum medio: ꝛ iterū reuertit⁹ ad maiorē extremitatē anteqz vniat ipam cū minori extremitate: ꝛ non vnit minorē directe ꝛ imediate post acceptionē minoris cū medio. ꝛ hec causa quare cōclusio dicitur directa vel indirecta est generalis ad omnes figuras.

Quarto sciendū q pro modis prime figure directe concludentibus ponunt plures regule: quarū prima est q minore existēte negatiua nihil sequit⁹ in prima figura directe. Cuius rō est: qz si minor est negatiua oportet maiorē esse affirmatiuā ꝛ cōclusionē esse negatiuam ꝓpter duas regulas prius positas: ergo maior extremitas non distribueretur in maiori propositione: cū eēt predicatū ꝓpositiōis affirmatiue: ꝛ tn̄ distribueret⁹ in cōclusione cū eēt predicatū ꝓpositionis negatiue qđ semp distribuitur. ꝛ sic argueret⁹ a non distributo ad distributū: ꝛ hoc est arguere a positione cōsequētis ad positionē antecedētis: qz nō distributū est consequēs respectu distributi: sicut hō est ꝓsequēs ad oēm hominē: ꝛ etiā ibi possunt dari termini in q̄b⁹ sit vt asal hō equus: ꝛ termini in quib⁹ nullus sit vt asal hō lapis: ergo minore existēte negatiua nō sequit⁹ aliqua cōclusio directe. dicitur directe qz bene sequitur indirecte ut in fapesmo ꝛ friseſmorūz. Secūda regula est q maiore existēte particulari nihil sequitur directe in prima figura. Cuius rō est qz in prima figura ad cōcludendū directe oportet minorē esse affirmatiuā ut dictū est ꝛ sic medium nō distribueret⁹ in minore cū sit predicatū minoris ꝓpositionis affirmatiue: nec i maiori cū sit subiectū ꝓpositiōis ꝑticularis ꝛ sic tenebit⁹ ꝑticularit⁹ in vtraqz ꝛ poterit vnir⁹ pro diuersis partibus eius cū duab⁹ extremitatibus. ex qua vnione nō sequit⁹ aliqua cōclusio: ꝛ maiore existēte ꝑticulari in prima figura nihil sequitur directe sz bene indirecte ut in friseſmo: ꝛ etiā posita maiori particulari pñt reperiri termini in q̄bus sit vt in q̄bus nullus. ꝛ sic est cōbinatio inutilis. Sz cōtra predicta arguit⁹ primo sic. idē est modus ꝛ cōbinatio vtilis. sz in prima figura sunt tn̄ q̄ttuor cōbinationes vtiles ad cōcludendū directe ꝛ due ad cōcludendū indirecte: ergo tn̄ sunt ser modi prime figure et sic male ponunt⁹ nouem. Secōo sic hic maior extremitas predicatur de minori vicēdo ois homo est animal substantia est hō: ergo substātia est animal: ꝛ tn̄ ibi est indirecta cōclusio cum ibi sit indirecta predicatio. ergo contra diffinitionē huius quod est directe ꝛcludere. Tertio sic: minor

extremitas se habet ut pars respectu maioris. sed pars non predicatur de toto: quia nō dicit esse totius: ergo indirecte concludere non est quando minor extremitas predicat de maiori. ¶Quarto sic: bene sequit quoddā rationale currit ergo quidā homo currit q̄ ex opposito consequentis sequitur oppositū antecedentis ut clare patet intuenti. ergo maiore particulari existēte aliquid sequitur directe in prima figura. ¶Quinto sic: bene sequitur omne nō homo est non risibile lapis nō est homo ergo lapis non est risibilis: ergo minore existēte negatiua in prima figura aliquid sequitur. Ad primū dicitur q̄ licet in prima figura sint tantū due cōbinationes primo ⁊ per se vtiles ad cōcludendū indirecte: tamen sunt plures alie vtiles ex consequenti ad cōcludendū indirecte quia combinationes que sunt in tribus modis primo et per se valent ad concludendū directe ⁊ ex consequenti per conuersionē suarū conclusionū ad concludendū indirecte. vnde omnis syllogismus cuius conclusio conuerti potest. potest cōcludere directe et indirecte. Ad secundū dicitur q̄ nō dicitur directa cōclusio eo q̄ sit ibi directa predicatio sed quia ibi denotatur directus processus rationis ut supra dictum est.

Ad tertiū dicit̄ q̄ licet minor extremitas nō semper dicat scōm rem totū esse maioris. tamen bene dicit secundus modū in quantū enunciatur de ipsa ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ predicetur de maiori quia hic indifferens est vtrū vere vel false predicetur. Ad quartū dicitur q̄ licet in illo argumento sequatur conclusio gratia materie scz̄ propter conuertibilitatē rationalis ⁊ hominis non tamē gratia forme arguendi. quia non tenet in oībus terminis consimili forma arguendi retenta ut non sequitur quoddā animal est asinus. omnis homo est animal. ergo quidā homo est asin⁹ cum antecedens sit verum ⁊ consequēs falsum. Ad ān-tum dicitur q̄ ibi non est formaliter syllogismus eo q̄ subiectum maioris scilicet non homo non predicatur in minore sed homo ibi predicatur: ideo non bene arguitur in prima figura sed tamē est ibi virtualiter syllogismus inquantū ista lapis non est homo equiualet isti lapis est non homo sed tunc minor erit affirmatiua ⁊ arguetur in darij.

¶Barbara. Primus autem modus prime figure constat ex duabus vniuersalib⁹ affirmatiuis vniuersalem affirmatiuā cōcludentibus: ut omne animal est substantia: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. ¶Celarent Secundus constat ex vniuersali negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua vniuersalem negatiuam concludentibus: ut nullum animal ē lapis: omnis homo est animal: ergo nullus homo est lapis.

Postq̄ auctor in generali enumerauit modos prime figure. Hic cōsequēter in spāli determinat de vno quoq̄ ipo-rū: ⁊ primo de modis directe cōcludētib⁹ q̄z de indirecte concludentibus. Et inter modos directe cōcludētes primo determinat de modis vtibus q̄z de particularibus. ⁊ adhuc inter vtes primo determinat de modo vti affirmatiuo q̄ intelligitur per barbara q̄z de modo vti negatiuo qui intelligit̄ per celarēt eo q̄ affirmatio p̄cedit negationē. Primo sciendū q̄ barbara cōstat ex duabus ꝓpositionibus vtibus affirmatinis maiore ⁊ minore vlem affirmatiuā directe concludentibus: ut omne aial est substātia: oīs homo est aial: ergo oīs homo est substātia. Probatur ista cōsequentia: q̄ regulatur per dici de omni. nam q̄cquid predicatur de subiecto distributo p̄dicat̄ de q̄libet supposito sūpto sub ipō. ſz in isto syllogismo substantia dicit̄ de animali distributo in maiore: ⁊ homo subsumitur sub animali: cū animal enunciatur de ipso: ergo substantia dicitur de omni homine eo modo quo dicitur de omni aiali in quo includit̄ omnis homo. aliter sic probatur: q̄ cōsequentia formalis est q̄ tenet in omnibus terminis cōsimili forma arguēdi retēta: sed cōsequentia facta in barbara tenet in oībus terminis: q̄ nō est dabilis instātia: igit̄ ibi est cōsequētia formalis. Secūdo sciendū est q̄ inter oēs modos figurarū iste modus scilicet barbara est pfectior simpliciter. ⁊ rō est q̄ est vtis ⁊ affirmatiuus. sed in quantū est vtis est perfectior oīb⁹ alijs particularibus: ⁊ in quantū est affirmatus est pfectior oībus modis negatiuis. Item in eo cōcludit̄ vniuersalis affirmatiua conclusio. sed illa est difficillima ad concludendū quia solum in vna figura ⁊ in vno modo potest concludi. Ipsa enim non cōcluditur in secūda figura: cū ibi concludat̄ negatiue tantū: nec in tertia: cū ibi concludatur particularit̄ tantū: nec cōcludit̄ in alio modo prime figure ab isto p̄mo iō solū in illo modo ipsa pōt concludi. quelibet autem alia conclusio pōt pluribus modis cōcludi: ut in sequentib⁹ apparebit. Tertio sciendū q̄ celarēt secundus modus constat ex maiori vniuersali negatiua: et minore vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam concludentibus. et probatur q̄ ista consequentia sit bona per regulam dici de nullo: arguendo sic: nullum animal est lapis: omnis homo est animal ergo nullus homo est lapis: ibi lapis negat̄ in maiori de animali distributo: ⁊ de quolibet contento sub ipo. ſz oīs hō cōtinet̄ sub aiali distributo: igit̄ remouetur lapis ab homie distributo. pōt etiā probari per diffinitionē cōsequētie formalis: q̄ tenet in oībus terminis cōsimili forma arguendi retenta. ¶Quarto sciendū q̄ in isto modo ⁊ in omnibus alijs oportet mediū manere idē cum subijcitur in maiore ⁊ predicat̄ in minore: ⁊ etiā maior extremitas debz manere eadē in predicato maioris ꝓpositiōis: ⁊ in predicato cōclusiōis: ⁊ minor extremitas in subiecto maioris ⁊ conclusiōis q̄ si variarent̄ in tali syllogismo eēnt plures termini q̄z tres. ⁊ secundū tria debet quilibet terminus idē manere primo secundū. vocē secundo quantū ad significatuz. ita q̄ mediū in maiore ⁊ minore non teneatur equiuoce ꝓ diuersis significatis: quia tunc nō eēt idē terminus sed plures secundū rem significatā. tertio debet manere idē quātū ad supposita pro quibus accipitur. ita q̄ in maiore propositiōe non teneatur pro aliquib⁹ suppositis et in minore pro alijs. ſz semp debet capi pro eisdē ⁊ pro equalibus ita q̄ nō magis stricte vel magis ample in vna q̄z in alia premissarū. ⁊ similiter de extremitatib⁹ ⁊ per hoc patet intellectus istoz modoz vniuersalū. Contra predicta arguit̄ primo sic. non sequitur omne animal si est rudibile est asinus. omnis homo est aial si est rudibilis. ergo omnis homo est asinus ⁊ tamen arguitur in barbara. Secundo sic: non sequit̄ omne rationale vel irrationale est homo omnis equus est rationalis vel irrationalis ergo omnis equus est homo et tamen arguitur in barbara. Tertio sic: nō sequit̄ cuiuslibz hominis asinus currit omne rudibile est asinus: ergo omne rudibile currit: q̄ antecedēs pōt esse verū consequēte ex istēte falso. posito casu q̄ oīs hō habeat vnū asinū currētē ⁊ aliuz quiescentē ⁊ tū arguitur in primo modo: ergo ibi nō est consequentia formalis. ¶Quarto sic: nō sequitur nullum viuens generabitur omnis homo est viuens ergo nullus homo generabitur ⁊ tamen ibi arguitur in celarent.

¶Quinto sic: nullū currēs est asinus omnis homo preter sortem currit: ergo nullus homo preter sortem est asin⁹ nō sequitur quia conclusio est falsa cū dicat sortē esse asinuz et premisse sunt vere. ⁊ tamen ibi arguitur in celarent: igitur in ipso non est consequentia formalis. Ad primum dicitur q̄ ista maior omne animal si est rudibile est asinus potest esse conditionalis vel de conditionato extremo si sit cōditionalis ibi non est bonus syllogismus in primo modo. quia ex ipotheticis non fit bonus syllogismus cathegoricus. si vero maior sit cathegorica tunc illa conditio si est rudibile potest referri ad subiectum ⁊ sic maior est falsa et sequitur conclusio. ⁊ sensus eius est de quocumq̄z est verum dicere q̄ est animal si est rudibile est verum dicere q̄ est asinus vel illa conditio refertur ad predicatum ⁊ tunc maior est vera ⁊ male subsumitur in minore quia illa conditio nō

debet sumi cum medio in predicato minoris cum nō ponerētur ad mediū in subiecto maioris iō ibi nō arguitur in p̄mo mō. Ad 3z dō q illa maior oē rōnale vel irrationale ē hō pōt esse disiūcti ua ꝛ sic est vera ꝛ nō ē ibi sillogismus cathegoricus. vel pōt esse de disiuncto subiecto ꝛ hoc duplicit. qz vel distribuitur illud totū disiūctū rationale vel irrationale ꝛ sic est bon⁹ sillogism⁹: sed maior ē falsa sicut cōclusio vel distribuit tm̄ prima ps disiunct. s. rationale ꝛ tūc est vera ꝛ tunc nō bene arguitur: qz in plus ē predicatū minoris q̄z subiectū distributū in maiore. Ad tertiū dō q ibi male subsumitur qz subsumitur sub asino qui nō distribuitur in maiore ꝛ nō subsumitur sub homine q̄ est subiectū distributionis maioris sic ergo deberet subsumi cuiuslibet hominis asinus currit. omne rudibile est hō ergo cuiuslibet rudibilis asinus currit. Ad quartū dō q ibi arguit a minus amplo ad magis ampliꝰ cū distributiōe magis ampli ex p̄te hominis qui in minore solū distribuitur p hominibus p̄sentibus ad quos restringitur p verbū p̄sentis tpis ꝛ in cōclusione distribuitur p presentibus ꝛ futuris ad quos ampliatur p illud verbū futuri tpis generabitur. Ad quintū dō q in illo sillogismo male cōcluditur qz hec dictio p̄ter nō excipit sor. in cōclusione ab eodē p̄dicato sicut in minore nec est eadē dispositio subiecti in affirmatiua ꝛ negatiua. iō sic debet ꝛcludi: ergo nullus hō alius a sorte est asinus.

¶ Darij Tertius constat ex vniuersali affirmatiua ꝛ particulari affirmatiua particularē affirmatiuam concludentibus: ut omne animal ē substantia: quidam homo est animal: ergo quidam homo est substātia. ¶ Ferio Quartus constat ex vniuersali negatiua et particulari affirmatiua particularem negatiuam concludentibus: ut nullus homo est lapis: quoddam risibile ē homo: ergo quoddam risibile nō est lapis.

Postq̄z auctor determinauit superi⁹ de modis vniuersalibus prime figure directe concludētibus. Hic consequēter determinat de modis particularibus directe cōcludentibus s. de darij ꝛ ferio. ꝛ primo diffinit darij eo q̄ ē affirmatiuus ꝛ alter negatiuus dicens. Darij tertius modus prime figure constat ex vniuersali affirmatiua maiori: particulari affirmatiua minore particularē affirmatiuā directe cōcludentibus: ut omne animal currit: quidā homo est animal. ergo quidā homo currit ꝛ probatur hoc modo cōsequentia per regulā. s. dici de omni: quia in isto sillogismo currit de subiecto. s. de animali distributo dicitur: igitur dicitur de quolibet contento sub ipso: sed aliquis homo cōtinetur sub animali: ergo de ipso predicatur currit. ꝛ posset etiaz probari q diffinitionē consequētie formalis sicut dictū est de alijs modis. Primo sciēdū q ad debite sillogizādū in darij oportet q termini debite accipiantur sic q̄ non fiat variatio terminorū reiterando extremitates in cōclusione: vel in reiteratione medij in premissis. ꝛ per talē considerationem circa terminos poterunt cognosci multi paralogismi qui fiūt apparenter scōm istū modū. etiā inspiciendū est ad premissas ꝛ q̄ ille debite disponantur ita q̄ ibi sint due cathegorice tātū tanq̄z principales premisse: quia sillogismus cathegoric⁹ solū cōponitur ex propositionibus cathegoricis ꝛ si in aliq̄ sillogismo sunt plures premisse q̄z due oportet ipsum resoluere primo ad duas propositiones que sint principales eius premisse: ꝛ ex cōsequenti ad tres terminos ad videndū vtrū debite formetur in isto vel in alijs. Secūdo sciendū q̄ ferio quartus modus prime figure constat ex vniuersali negatiua maiori particulari affirmatiua minori particularē negatiuā concludentibus directe: ut nullum animal est lapis: quidā homo est animal: ergo quidā homo nō est lapis. ꝛ probatur per regulaz q dici de omni ꝛ dici de nullo: quia ibi lapis negatur de animali distributo: ergo nihil est sumere sub animali a quo non remoueatur lapis: ꝛ qz hō sumitur sub animali: ideo lapis remouetur ab ipso. Tertio sciendum q̄ isti duo modi particulares sunt perfecti ꝛ quantū ad necessitatē concludendi: ꝛ quantū ad euidētiam ipsorū: quia immediate regulantur q dici de nullo. ꝛ quantū ad illā p̄fectionē non habent p̄fici q alios modos sed quantū ad quātitatē modi vniuersales sunt perfectiores aliquo modo. ꝛ si negetur cōsequentia istorū modorū potest aliquo modo p̄bari reducendo ipsos ad modos vniuersales hoc modo: qz darij reducitur primo ad camestres in secunda figura capiendo cōtradictoriū cōclusionis sue cū maiore inferēdo oppositū cōtradictoriū minoris: ut arguendo in darij: omnis homo est animal quoddā risibile est homo. ergo quoddaz risibile est animal reducitur sic ad camestres omnis homo est animal: nullū risibile ē animal: ergo nullū risibile est homo. ꝛ etiā ferio reducitur ad cesare vel ad camestres: ꝛ quia illi modi iterū reducuntur ad celarent per cōuersiones: ideo isti modi particulares ex consequenti possunt reduci ꝛ probari per vniuersales: et non reducūtur isti modi ad modos secunde figure ut ibi perficiantur vel ut ibi stet eorum reductio sed ut mediātibus ipsis reducantur ad modos vniuersales prime figure. Quarto sciendū q̄ in istis quattuor modis prime figure iam habitis cōcluduntur quattuor genera propositionū scilicet vniuersalis affirmatiua que concluditur in barbara. vniuersalis negatiua in celarent. particularis affirmatiua in darij particularis negatiua in ferio. inter quas vniuersalis affirmatiua est difficillima ad cōcludendum quia solū in vno modo concluditur scilicet in barbara. Deinde vniuersalis negatiua que concluditur in vno modo in prima figura scilicet in celarent. ꝛ in duob⁹ modis in secunda figura scilicet in cesare ꝛ camestres. tertio particularis affirmatiua que concluditur in vno modo in p̄ma figura scilicet in darij: ꝛ in tribus modis tertie figure scilicet in darapti disamis ꝛ datisi. ꝛ quarto particularis negatiua que facillima est ad concludendū que potest cōcludi in vno modo prime figure scilicet in ferio: ꝛ in duobus modis secūde figure scilicet in festino ꝛ baroco ꝛ in tribus modis tertie figure scilitet felapton bocardo ꝛ ferison. sed cōtra particularis negatiua difficillima est ad interemendum. interimitur enim per suam ꝛtradictoriā que est vniuersalis affirmatiua que est facillima ad destruendum: ꝛ per hoc posset haberi ordinatio horum quattuor modorū prime figure directe concludentium. Sed contra predicta arguitur primo sic non sequitur omne risibile est animal. tantum homo est risibilis ergo tantum homo est animal ꝛ tamen ibi arguit in darij: ergo in ipso non est consequentia formalis. Secundo sic hic bene arguitur in darij omne individuum alicuius speciei est asin⁹ sortes est individuum alicuius speciei: ergo sortes est asin⁹ ꝛ maior probaretur quia omne individuum asini est asin⁹: ergo omne individuum alicuius speciei est asinus ꝛ tamen in primo sillogismo non est bona consequentia: ergo contra tertium modum. Tertio sic non sequitur omne currens est asinus aliquis homo potest esse currens: ergo aliquis homo potest esse asinus ꝛ tamē arguit ibi secundū tertiū modum. Quarto sic non sequitur nullū aīal est species: homo ē animal ergo hō nō est species ꝛ tamen ibi arguitur in ferio. Quinto sic nō sequit nullus denarius valet albū quidam francus valet denarium: ergo quidā francus non valet albū. ꝛ tm̄ ibi arguitur in q̄rto modo: ergo non est consequentia formalis. Ad p̄mū istorum dicitur q̄ ibi male concluditur eo q̄ in minori hec dictio tātū excludit respectu risibilis negando ipsum ab omnibus alijs ab homine: ꝛ in cōclusione excludit respectu animalis negando animal ab omnibus alijs ab homine: ꝛ sic ibi arguit a negatiōe inferioris ad negationem superioris ꝛ cōmittitur fallacia cōsequentis. sed debet cōcludi non ponēdo dictionē exclusiuā in conclusione. Ad secundū dicitur q̄ ibi bene arguitur in darij. sed maior illius sillogismi est falsa. s. omne individuuz speciei alicuius est asinus: ꝛ ad probationem eius dicitur q̄ ibi arguitur ab inferiori ad su

perius cū distributiōe superioris quia indiuiduū asini se habet ut inferius ad indiuiduū alicuius speciei ideo nō sequitur omne indiuiduū asini est asinus: ergo omne indiuiduū alicuius speciei est asinus. Ad tertiū dicitur q̄ ibi male arguitur quia subiectum maioris. scilicet currens nō est predicatū minoris. sed potens esse currens predicatur in minori ideo ibi non sunt tres termini tantū immo quatuor.

Ad quartū dicitur q̄ in illo argumento homo tenetur in minore pro suppositis ⁊ in conclusione pro natura communi ideo variatur minor extremitas ⁊ non sunt tres termini tantum nec debite arguitur. Ad quintum dicitur q̄ ibi non bene arguitur quia non est idem subiectum maioris ⁊ predicatum minoris quia denarius subijcitur in maiori ⁊ valens denarium predicatur in minori ideo nō arguitur in quarto modo.

¶ Baralipton Quintus constat ex duabus vniuersalib⁹ affirmatiuis particulare affirmatiuam concludētibus indirecte: ut omne animal est substantia: omnis homo est substantia: ergo q̄dā substātia ē hō ⁊ ꝓbatur ꝑ primū prime cōcludētē vl̄em affirmatiuā q̄ cōuertitur in ꝑticularē: q̄. s. ꝑticularis ꝯcluditur in hoc q̄nto. ¶ Celārtes sext⁹ cōstat ex vl̄i negatiua ⁊ vl̄i affirmatiua vl̄em negatiuam indirecte concludētib⁹: ut nullū āial est lapis omnis hō ē animal: ergo nullus lapis est hō. ⁊ reducitur ad secundū prime ꝑ cōuersionē conclusionis simpliciter. ¶ Dabitis Septimus constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ ꝑticulari affirmatiua: ꝑticularē affirmatiuā indirecte concludentibus: ut omne animal est substantia: quidam homo est animal: ergo quedam substantia est homo. ⁊ reducitur ad tertiū prime per cōuersionem cōclusionis simpliciter.

¶ Postq̄ auctor determinauit de modis p̄me figure directe concludentibus. ¶ Hic consequēter determinat de modis indirecte concludētibus. ⁊ primo de baralipton dicēs sic: q̄ baralipton constat ex maiori vl̄i affirmatiua: ⁊ minori vl̄i affirmatiua: ꝑticularē affirmatiuā indirecte cōcludentibus ꝓbatur q̄ in isto modo sit cōsequentia bona ⁊ formalis reducēdo ipsum ad barbara ꝑ cōuersionē ꝑ accidēs cōclusionis de barbara: ⁊ quicq̄d sequitur ad cōsequēs bone ꝯsequētie sequitur ad antecedens eius. sed ad cōclusionē primi modi q̄ est vl̄is affirmatiua sequitur particularis affirmatiua cōuertēs eius: ergo illa ꝑticularis affirmatiua sequitur indirecte ad premissas de barbara. ⁊ q̄ ille premisse sunt p̄misse in baralipton: ideo ex ipsis in baralipton debite infert⁹ ꝑticularis affirmatiua indirecte quod faciliter videtur ꝑ exempla. ⁊ reducitur iste modus per impossibile ad celarent capiendo cōtradictoriū cōclusionis de baralipton ꝑ maiori de celarent: ⁊ seruando maiorē de baralipton ꝑ minore inferēdo cōuersam contrarie minoris de baralipton ad quā sequitur cōtradictoria minoris per conuersionē per accidēs.

¶ Primo sciendū q̄ reducere vnū modū ad aliū est ostendere euidentiā cōsequentie vnius modi ꝑ aliū euidentē ad quē reducitur. sed per hoc q̄ cōclusio de barbara infert per cōuersionem conclusionē de baralipton ostēditur euidētia modi cōcludendi de baralipton ⁊ nō ostenditur euidentia primi modi. ideo per hoc baralipton reducitur ad primum modū: ⁊ nō econuerso. etiā capiendo oppositū conclusiōis sue cū maiore ad inferendū oppositū minoris in celarēt oīditur sua necessitas concludendi et illā regulā quādo cuiq̄ ex opposito cōsequentis infertur oppositū antecedentis ibi est bona consequētia: sed ex opposito cōclusionis de baralipton cū vna premissarū infertur in celarent oppositum alterius premisse. ideo per hoc probatur sufficienter. Secundo sciendū q̄ celantes sextus modus constat ex vniuersali negatiua maiori ⁊ minore vniuersali affirmatiua vniuersalē negatiuā indirecte concludentibus. et reducitur ad celarent per conuersionē simplicē conclusionis de celarent: quia ad illam conclusionē sequitur per conuersionē simplicē vniuersalis negatiua ꝑuertēs ei⁹. ergo illa vniuersalis negatiua sequitur ad premissas de celarēt: ⁊ ille sunt premisse in celantes ergo debite cōcludit indirecte. vniuersalē negatiuā: ⁊ nō tantū ostenderetur euidētia ꝑ cōuersionē cōclusionis de celantes. sed magis oīderetur q̄ ad duas eius p̄missas seq̄retur conclusio de celarēt: ⁊ magis ꝓbaretur secundus modus q̄ sextus. Sed ꝑ impossibile iste modus reducitur ad darij capiēdo cōtradictoriū sue cōclusionis ꝑ minore ⁊ minorē eius ꝑ maiore ad inferendū cōuersam contradictorie maioris eius ad quā sequitur cōtradictoria maioris eius. ut facto isto sillogismo in celantes nullū animal est lapis. omnis homo est animal: ergo nullus lapis est hō: arguitur in darij omnis hō ē animal quidā lapis est hō: ergo quidā lapis est animal. ⁊ ad istā sequitur quoddā āial ē lapis q̄ est contradictoria maioris primi sillogismi. Tertio sciendū q̄ dabitis septimus modus cōstat ex vl̄i affirmatiua maiore ⁊ particulari affirmatiua minore ꝑticularē affirmatiuam indirecte concludentib⁹: ⁊ ꝓbatur reducendo ipsum ad darij ꝑ conuersionē simplicē cōclusionis de darij ad quā conclusionem sequitur particularis affirmatiua ꝑuertens eius: ⁊ illa conclusio sequitur ad premissas de dabitis que sunt in darij: ergo per easdem premissas bene infertur in dabitis particularis affirmatiua indirecte que est cōuertens conclusionis de darij. ⁊ per impossibile iste modus reducitur ad celarent accipiendo cōtradictoriū ꝯclusionis ei⁹ pro maiore ⁊ minorē eius pro minore inferendo cōuersam cōtradictorie minoris eius ut faciliter potest per exemplaꝝ deri. Quarto sciendū q̄ licet sint tres modi indirecte cōcludentes correspondentes tribus modis primis directe cōcludentibus. ⁊ compositi sint ex eisdem premissis sicut ipsi tamen nullus est modus correspondens quarto modo. scilicet ferio qui fiat ex eisdem premissis cum eo: ⁊ ratio habetur per regulā Boetij q̄ omnis sillogismus inferens cōclusionē que potest conuerti potest inferre indirecte conuertētem eius. ⁊ econtra sillogismus inferens conclusionē q̄ non potest conuerti non potest inferre indirecte aliquam cōclusionē. sed conclusiones in tribus primis modis possunt bene conuerti. ideo illi tres modi possunt indirecte concludere: sed conclusio de ferio cum sit particularis negatiua non potest conuerti in terminis nec simpliciter nec per accidēs: ideo premisse de ferio non inferunt aliquaꝫ conclusionem indirecte. ideo nō est aliquis modus indirecte cōcludēs conueniens ferio in premissis: ⁊ per hoc patet intellectus istoꝝ modoꝝ correspondentiū trib⁹ primis modis. Sed cōtra predicta arguitur primo sic. omnes modi prime figure sunt perfecti cū immediate regulentur per dici de omni vel ꝑ dici de nullo. ergo vnus nō reducitur ad aliū: ergo male dicit⁹ q̄ baralipton reducitur ad barbara. Secundo sic nō seq̄tur oē albū est accidēs: omnis hō est alb⁹ ergo quoddā accidēs est homo ⁊ tamē arguitur in baralipton: ergo in illo mō nō est bona cōsequētia. Tertio sic mod⁹ ē ordinatio duaꝝ premissarū in debita qualitate ⁊ q̄titate. ꝫ in celātes est eadē ordinatio premissarū in debita qualitate ⁊ q̄titate: ⁊ etiā est eadē q̄ntitas cōclusionis sicut in celarent: ergo iste modus nō distinguitur ad celarēt nec ad ipsum reducitur.

Quarto sic nullū currēs est homo supposito q̄ null⁹ hō existat. oē animal est currens: ergo nullus hō est animal. et tamen ibi arguitur in celātes: ergo in eo nō est bona conse-

quentia. ¶Quinto sic nō sequitur omne animal ē individuū. aliqđ genus est animal: ergo aliquod individuū est genus ⁊ tamen arguitur in habitis: ergo in ipso non est bona consequentia. Ad primum istorū dicitur ꝙ licet omnes modi prime figure sint perfecti quantū ad subsumptionem nō tamen q̄z tū ad modum concludendi. quia indirecte cōcludentes non habent euidentem modū concludendi: sed fiunt euidentes per reductionem ad alios modos. Ad secundū dicitur ꝙ albū in maiore illius sillogismi accipit p̄m se ea parte qua differt ratione a suo subiecto: ⁊ in minore capitur p respectū ad suū subiectū in q̄ntum dicat esse accidentale eius. ⁊ ideo accipit medū sub diuersis respectibus: ⁊ ut diuersa sibi accidūt. ideo medium variatur in duabus p̄missis ⁊ ibi cōmittitur fallacia accidentis. Ad tertiū dicitur ꝙ licet celantes non distinguat essentialiter a secundo modo quantū ad dispositionē p̄missarū: tamē accidentaliter q̄ntū ad modū cōcludendi distinguitur ab ipso ut dictum ē p̄ius. Ad quartū dicitur ꝙ in illo sillogismo homo in p̄dicato maioris stat pro hominibus existentib⁹ tantū: ⁊ in cōclusione stat tam pro existentibus q̄z pro nō existentibus eo ꝙ nō subijcitur cū aliquo accidentali cōtrahente ipsum ad suppositā existentia sicut in maiore. Ad quintū dicit ꝙ in illo sillogismo animal in subiecto maioris accipitur p̄ suis suppositis ⁊ in predicato minoris supponit pro natura communi. ideo ibi fit variatio medij in duabus p̄missis: ⁊ nō bene arguitur: nec sunt tres termini tantū.

¶ Fapesmo octauus constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua particularē negatiuā concludētibus indirecte ut omne animal est substantia: nullus lapis est animal: ergo quedam substātia nō est lapis. Et reducitur ad quartum prime maiori conuersa per accidēs: ⁊ minori simpliciter per transpositionē. ¶ Frisesmoz. ¶Nonus cōstat ex particulari affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua particularem affirmatiuam concludentibus indirecte: ut qđdam animal est substantia: nullus lapis ē animal: ergo quedam substantia non ē lapis. Et reducitur ad quartaz prime maiori ⁊ minori conuersis simpliciter et p trās positionem.

Postq̄z auctor determinauit de modis prime figure indirecte concludentibus cōuenientibus in p̄missis modis directe concludentibus. Hic consequenter determinat de modis indirecte concludentibus differentibus in p̄missis a modis directe ꝯcludēbus. s. fapesmo ⁊ frisesmoz: ⁊ q̄z fapesmo est mod⁹ vniuersalis. alter vero est ꝑticularis. iō auctor p̄ius determinat de ipso dicens: ¶ octauus modus. s. fapesmo cōstat ex vniuersali affirmatiua maiori ⁊ vlr negatiua minori ꝑticularē negatiuam concludentibus indirecte. ⁊ reducitur ad ferio maiore cōuersa per accidens: ⁊ minore simpliciter facta transpositione p̄missarū. Et ꝓbatur cōsequētia huius modi p illam regulā quicqđ sequitur ad cōsequens bone cōsequentie sequitur ad antecedēs eius. q̄z ad p̄missas de fapesmo facta cōuersione p̄missarū cū trāspositione ipsarū sequunt̄ p̄misse de ferio: ⁊ ad illas p̄missas sequitur ꝑticularis negatiua: ergo cōclusio illa sequitur ad p̄missas de fapesmo: ergo in illo mō est bona cōsequentia.

Primo sciendū ꝙ ꝓ impossibile fapesmo pōt reduci ad barbara capiendo cōtradictoriū sue cōclusionis p maiore ⁊ maioꝛē eius p minore inferēdo cōuersā ꝓtra[illegible]ne minoris ad quā sequtur illa cōtradictoria: ut arguēdo sic in fapesmo: ois hō est animal: nullus lapis ē hō: ergo qđdaz animal nō est lapis. ⁊ sic arguitur in barbara: oē animal est lapis: ois hō est animal. ergo ois hō est lapis. ad quā sequitur ꝙ conuersionem p accidēs: quidā lapis est hō q̄ est cōtradictoria minoris. et pōt etiā reduci ad celarēt capiēdo contradictoriā conclusionis p minore ⁊ minorē p maiore inferēdo cōuersam oppositi maioris ut p̄supposito sillogismo facto in fapesmo arguitur sic in celarent: nullus lapis est hō omne animal ē lapis sequitur ergo nullū animal est homo ad quā ꝙ cōuersionē p accidēs: sequitur quidā hō nō est animal. Secūdo sciendū ꝙ nonus modus. s. frisesmozū constat ex ꝑticulari affirmatiua maiore ⁊ vniuersali negatiua minore ꝑticularē negatiuā cōcludentib⁹ indirecte. ⁊ reducitur ad ferio maiore ⁊ minore cōuersis simplicit ⁊ facta trās positione p̄missarū. p hoc ꝓbatur ꝙ sit in eo bona consequētia: q̄z ad p̄missas eius sequuntur p cōuersionē cum trāspositiōe p̄missaꝝ p̄misse de ferio p q̄s p̄missas sequit ꝑticularis negatiua conclusio: ergo eadē sequitur ad p̄missas de frisesmozū ut arguēdo sic: quidā hō est animal: nullus lapis est homo: ergo quoddā animal nō est lapis cōuertendo simpliciter ⁊ trāsponēdo p̄missas sic arguitur in ferio: nullus homo est lapis quoddā animal est hō. iste p̄misse sequūtur ad alias p̄missas ⁊ sequitur quoddā animal non est lapis. Tertio sciendū ꝙ iste vltimus modus pōt p impossibile reduci ad celarent capiendo cōtradictoriū cōclusionis p minore ⁊ minorē loco maioris inferendo cōuersam oppositi maioris: ut arguēdo sic: quidā hō est animal. nullus lapis est homo: ergo quoddam animal non est lapis. ⁊ sic arguēdo in celarent: nullus lapis est hō: omne animal est lapis: ergo nullū animal est hō. ad quā sequitur iterū p cōuersionē nullus hō est animal. q̄ est contradictoria prime maioris. ⁊ pōt reduci ad dary capiendo contradictoriū conclusionis p maiore ⁊ maiorē p minore inferendo conuersam cōtradictorie minoris ad quā sequitur illa contradictoria.

¶Quarto sciendū ꝙ fapesmo ⁊ frisesmozū valent in qualibet figura ad concludendū ꝑticularem negatiuā indirecte ⁊ q̄z reperiuntur in omnibus figuris Aristo. determinat de ipsis post q̄z docuit formationes sillogismozū in tribus figuris. aliter tamen reperiuntur in prima figura ⁊ in alijs quia q̄n mediū subijcitur in vna p̄missaruꝫ ⁊ predicatur in alia sunt in prima figura: ⁊ cū predicatur in vtraq; sūt in secunda figura: ⁊ cū subijcitur in vtraq; sunt in tertia figura: ⁊ q̄z per p̄ius reperiuntur in p̄ma figura q̄z in alijs: ideo quoda mō appropriantur p̄me figure rōne cuius cōuenienter a ꝑpetro hispano enumerantur inter modos prime figure nec tamen negat quin reperiantur in alijs. Contra predicta arguitur p̄mo sic: in omni sillogismo conclusio debet esse similis alicui p̄missarū sed particularis negatiua non est similis alicui p̄missarū de fapesmo cuz ambe sint vniuersales: ergo male dicitur ꝙ ibi concluditur particularis negatiua.

Secundo sic: p̄misse de fapesmo maiorē cōuenientiam habent cū p̄missis de celarēt q̄z cū p̄missis de ferio: ergo magis debet reduci p cōuersionē ad celarēt q̄z ad ferio et sic male dicitur ꝙ reducitur ad ferio p cōuersionē. Tertio sic: frisesmozū est cōbinatio inutilis: q̄z ibi sunt dabiles termini in q̄bus omni ⁊ in q̄bus nulli: ergo male ponit ille modus. ¶Quarto sic: in omni sillogismo debet fieri subsūptio: sed in frisesmozū nulla fit subsumptio: quia maior ē ꝑticularis ⁊ sub ꝑticulari nihil est sumere etiā subsumptio fit affirmando subiectū p̄ius distributum de aliquo inferioꝛi eius qđ nō fit ibi cū minor sit negatiua: ergo ibi non est bonus sillogismus. ¶Quinto sic: isti duo vltimi modi solum differunt in quātitate maioris p̄misse et nō in cōclusione nec in modo concludendi: sed quantitas cū se teneat ex parte materie nō variat speciē: ideo propositio ꝑticularis ⁊ vniuersalis non differunt specie: ergo isti duo modi secundum speciem nō distinguūtur inter se. Ad p̄mū dicitur ꝙ licet in omni sillogismo conclusio debeat esse similis alicui p̄missarū in qualitate: nō tamē in quātitate sicut patet in dato argumento. etiam similitudo p̄prie non attenditur ex ꝑte quantitatis sed qualitās vel inequalitas. Ad secundum dicitur ꝙ licet fapesmo ⁊ celarent magis conueniant in quā-

ditate suarū premissarū q̄z fapesmo ⁊ ferio: tamen premisse de celarent non possunt sequi p conuersionē ad premissas de fapesmo: eo q̄ maior que est vniuersalis affirmatiua non potest conuerti simpliciter in vniuersalem sed solum per accidens in particularē ⁊ sic ad istas premissas bene sequunt premisse quarti modi. Ad tertū dicitur q̄ concludendo directe in friſesmorum darentur termini in quibus omni et in quibus nulli: ⁊ similiter in fapesmo nunq̄z tamen darentur concludendo indirecte: ⁊ isti modi solum valent ad cōcludendū indirecte. Ad quartū dicitur q̄ licet in friſesmorū formaliter non fiat subsumptio tamē ibi bene fit virtualiter in q̄ntum in premissis eius virtualiter includuntur premisse de ferio q̄ sequuntur ad ipsas in quibus fit debita subsumptio. Ad quintū dicitur q̄ licet quātitas nō variet speciem propositionis tamen bene variat speciem syllogismi vel modi eius: quia variata quātitate est alia ordinatio premissarū in debita qualitate ⁊ quātitate ideo isti duo modi specie ab inuicem distinguuntur.

¶ Sequitur de secūda figura cuius tales dantur regule. In secunda figura maiori existente particulari nihil sequitur. In secūda figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. In secunda figura semper concluditur negatiue. Sed hec tertia regula potest intelligi p secundā. Secūda vero figura quattuor habet modos.

¶ Postq̄z superius ¶ Petrus hiſpanus determinauit de prima figura ⁊ modis eius: hic consequenter determinat de secūda figura ⁊ de modis eius. ¶ Est autē secūda figura quādo medium predicatur in vtraq̄z premissarū: ⁊ tali ordine terminorū mediū dicitur primus terminus: quia ponitur supra ambas extremitates cum p̄dicetur de vtraq̄z ⁊ maior extremitas est secundus terminus ⁊ mediū positione quia ponitur sub medio cū subijcitur in maiore propositione ⁊ supra minorē cū predicatur in conclusione. Sed minor extremitas est tertius terminus ⁊ vltimus positione: quia subijcitur medio in minore p̄one ⁊ maiori extremitati in cōclusione. ¶ Et quo patet q̄ mediū in secūda figura nō est ita perfecte mediū sicut in prima figura: quia solum hic est mediū coniunctione ⁊ non positione ⁊ est perfectius mediū q̄z mediū tertie figure quod subijcitur vtriq̄z extremorū: ⁊ inde est q̄ mediū prime figure valet ad concludendū vniuersaliter ⁊ affirmatiue. ⁊ medium secūde figure ad cōcludendū negatiue sed particulariter ⁊ vniuersaliter. ⁊ mediū tertie figure ad concludendū particulariter solū affirmatiue vel negatiue: ⁊ per hoc habetur quare ista figura sic ordinat̄. ¶ Primo sciendū q̄ propter syllogismos huius figure tres ponuntur regule. ¶ Prima est q̄ in secunda figura maiore existente particulari nihil sequitur. ¶ Cuius ratio est: quia in secunda figura semper concluditur negatiue ut infra dicetur. ergo si maior esset particularis ibi argueretur a non distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis: que nō distribueretur in maiore propositione cū esset subiectū propositiōis particularis ⁊ tamen distribueretur in cōclusione quia eēt p̄dicatum propositionis negatiue ⁊ sic ex parte eius argueretur a nō distributo ad distributū. ⁊ inde posset cōtingere q̄ consequens esset falsum antecedente existente vero. ¶ Itē in tali dispositione possunt reperiri termini in quibus omni ut aial hō risibile ut sic arguendo quoddaz animal non est homo. omne risibile est homo. cū illis stat hec vniuersal̄ omne risibile est animal. termini in quibus nulli ut animal homo lapis arguendo ut prius ergo talis dispositio est inutilis. Secundo sciendū q̄ secūda regula est q̄ ex puris affirmatiuis in secūda figura nihil sequitur. Cuius rō est: q̄ propter vnionē extremitatum in aliquo supiori in quo p̄nt vniri pro diuersis partibus eius nō sequitur vnio extremitatū inter se ut propter vnionē hominis ⁊ equi in animali nō sequitur vnio eorū inter se quia possunt in ipso vniri p diuersis partibus potestatis eius. Sed arguēdo ex puris affirmatiuis in secūda figura denotaretur vnio extremorū in suo supiori tm̄. ideo in tali vnione ex talibus premissis non sequitur cōclusio. Itē ibi dabiles sunt termini in quib⁹ omni ut animal hō risibile: ⁊ termini in quib⁹ nulli ut aial hō equus igitur talis dispositio est inutilis. Tertio sciendū est q̄ tertia regula est q̄ in secūda figura semp̄ concluditur negatiue. Cuius ratio est: q̄ vna premissarū in secūda figura semp̄ est negatiua: sed si aliqua p̄missarū sit negatiua cōclusio debet esse negatiua: ideo semp̄ in secūda figura cōcluditur negatiue: ⁊ etiā potest in ipsa concludi vniuersaliter ⁊ particulariter ⁊ ideo q̄ntus in tertia figura cōcludatur affirmatiue ⁊ negatiue tm̄ q̄ ibi p̄cluditur solū particulariter ⁊ difficilius est cōcludere vniuersalē negatiuā q̄z particularē affirmatiuā ut prius dictū est ió nō p̄pter hoc sequitur q̄ tertia figura sit p̄fectior ista: licet in ista cōcludatur negatiue solū.

Quarto sciendū q̄ tm̄ sunt quattuor modi secūde figure. Quorū sufficientia sic habetur: q̄ omnis modus secūde figure est ordinatio duarū premissarū in quibus idē p̄dicatur. vel ergo ambe premisse sunt particulares vel vles: vel maior vlis ⁊ minor particularis vel ecōtra. Si ambe premisse sunt vles. hoc est quadrupliciter vel ambe sunt affirmatiue ⁊ sic nihil sequitur p̄pter vnā regulā ultus figure. vl ambe negatiue ⁊ sic etiam nihil sequitur: vel maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua: ⁊ sic est cesare. vel ecōtra: ⁊ sic est camestres. Si ambe sint particulares hoc est quadrupliciter. ⁊ q̄cūq̄z modo disponantur nihil sequitur. Si vero maior sit particularis ⁊ minor vniuersalis p̄t esse quadrupliciter ⁊ semper sequitur quia maiore existente particulari in secunda figura nihil sequitur. Si autē maior sit vniuersalis ⁊ minor particularis hoc est quadrupliciter q̄z vel ambe sunt affirmatie ⁊ sic nihil sequitur: vel ambe negatiue ⁊ iterū nihil sequit̄. vel maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua ⁊ sic est festino vel ecōtra ⁊ sic est baroco. ⁊ per hoc patent regule secunde figure: ⁊ numerus modorū eius in generali. Sed contra predicta p̄mo arguitur: sic mediū quod p̄dicatur de vtroq̄z extremorū perfectiꝰ est q̄z illud q̄ subijcitur vni ⁊ predicatur de alio: q̄ predicatū est p̄fectius subiecto: ergo figura in qua mediū semp̄ predicatur deberet poni prima. Secundo sic: friſesmorū valet in qualibet figura ut prius dictū est ⁊ tm̄ in ipso maior est particularis: ergo in secunda figura maiore existente particulari aliquid sequitur. Tertio sic: q̄cūq̄z vni tertio sunt eadem illa inter se sunt eadez ⁊ inter se conueniūt sed arguēdo ex puris affirmatiuis in secūda figura denotatur extrema esse eadē vni tertio. s. medio: ergo p̄ hoc sequitur q̄ extrema inter se conuenunt: ⁊ sic ex puris affirmatiuis aliquid sequitur. Quarto sic: bene sequit̄ in secūda figura aliq̄ animal est sortes aliq̄s hō est sortes: ergo aliquis hō est animal: ⁊ tm̄ ibi cōcluditur affirmatiue: ergo in secūda figura non semp̄ concluditur negatiue. Quarto sic: in cesare ⁊ camestres sūt eedē premisse. s. vniuersalis affirmatiua ⁊ vlis negatiua: sed modi distinguunt̄ ex parte premissarū: ideo illi modi nō sunt distincti ⁊ sic nō sunt q̄tuor modi secūde figure. Ad primū istorū dicitur q̄ licet mediū q̄ predicatur vtrobiq̄z sit p̄fectiꝰ secundū se illo q̄ subijcatur ⁊ predicatur tamē nō est p̄fectius in ratione medij ió mediū prime figure p̄fectius est q̄z mediū secūde figure. Ad secundū dicitur q̄ licet in friſesmorū in secunda figura maiore existente particulari sequat̄ aliq̄d indirecte nō tm̄ directe. Ad tertiū dicit̄ q̄ quecūq̄z sunt eadē vni tertio ⁊ simpliciter in actu inter se sunt eadē: sed illa q̄ sunt eadē solū vni tertio supiori ⁊ in potētia nō sunt eadē inter se: ⁊ arguēdo ex puris affirmatiuis in secūda figura denotantur aliqua solum esse eadē cū suo supiori in quo conueniūt in potentia tm̄. Ad q̄rtū dicitur q̄ ibi sequit̄ aliq̄d grā materie eo q̄ mediū est vnū singulare singulariter tentū tm̄ ibi nō sequitur aliquid formaliter: ⁊ p̄ syllogismū perfectū. ibi enī est syllogismus expositorius qui bene valet in secūda figura affirmatiue. Ad quintū dicitur q̄ licet in cesare ⁊ camestres materialiter sint eedem premisse non tamen sunt eodem mō dispositē ⁊ modi distinguūtur ex p̄te ratio-

nis dispositionis formalis suarū premissarū: ideo illi modi specie ab inuicem distinguuntur.

¶ Cesare Primus constat ex vniuersali negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam concludentibus: ut nullus lapis est animal: omnis homo est animal: ergo nullus homo est lapis. et reducitur ad secundū prime maiori cōuersa simpliciter. ¶ Camestres Secundus cōstat ex vniuersali affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua: vniuersalem negatiuam concludētib⁹ ut omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est hō. ⁊ reducitur ad secundū prime minore cōclusione conuersa simpliciter ⁊ p trāspositionē. ¶ Festino Tertius constat ex vniuersali negatiua ⁊ pticulari affirmatiua: pticularem negatiuā cōcludentib⁹: ut nul⁹ lapis est animal: quidā homo ē aīal ergo quidā hō nō est lapis: ⁊ reducit ad quartum prime maiore conuersa simpliciter. ¶ Baroco Quartus constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ pticulari negatiua: pticularē negatiuā concludentibus: ut ois hō ē animal: quidaz lapis nō est animal: ergo quidaz lapis nō est homo: ⁊ reducitur ad primū prime p impossibile. ¶ Reducere autē p impossibile est ex opposito conclusionis ⁊ altera p̄missarū inferre oppositū alterius p̄misse. Sumatur enim oppositum conclusionis hic. s. ois lapis est hō: cū maiori huius quarti: ⁊ sillogizabitur in primo prime sic: omnis hō est animal: omnis lapis est hō: ergo omnis lapis ē animal. Ista conclusio opponitur minori quarti ⁊ hoc est probare per impossibile vnde talis versus assignatur. Seruat maiorē variatqz secunda minorē. Tertia minorem seruat variatqz maiorem.

Postqz auctor ostēdit supius q̄ est scōa figura ⁊ q̄ sunt regule ei⁹ ⁊ enumerauit suos modos in cōi. Hic p̄cipit determinat de ipsis in speciali: ⁊ primo de vniuersalib⁹ q̄z de pticularib⁹: ⁊ inter vlēs adhuc primo determinat de cesare dicēs q̄ cesare p̄mus modus p̄stat ex vli negatiua maiori: vli affirmatiua minori: vniuersalē negatiuā cōcludentib⁹: ⁊ reducitur ad p̄m modum p̄me figure maiore de cesare p̄uersa simpliciter p quā reductionē sic p̄batur p̄ntia eius: q̄ p̄uersa maiore de cesare ad p̄missas sequunt p̄misse de celarēt: ⁊ ad p̄missas de celarēt sequit vlis negatiua: ergo illa eadē sequitur ad premissas de cesare: q̄ quicq̄d sequitur ad consequēs bone cōsequentie sequitur ad antecedens eius. Sed p impossibile reducitur cesare ad celarent capiendo oppositū cōtrariū conclusionis cū maiore inferendo cōtrariū minoris: vel reducitur cesare ad ferio capiēdo contradictoriū cōclusionis cū maiore inferendo contradictoriū minoris.

Primo sciendū q̄ camestres secūdus modus secūde figure cōstat ex vniuersali affirmatiua maiore: vli negatiua minori vlem negatiuā cōcludentibus. ⁊ reducitur ad celarent minore ⁊ cōclusione cōuersis simpliciter ⁊ per transpositionē p̄missarū: ⁊ per hoc eodē modo p̄batur sicut cōsequētia primi modi. Et reducitur ad barij p impossibile capiendo oppositū contradictoriū cōclusionis cum maiore inferēdo contradictoriū sue minoris. Et etiā p impossibile capiēdo cōtrariū cōclusionis cū maiore pōt inferre cōtrariū sue minoris in barbara ad quā cōtrariā iterum sequitur cōtradictoria minoris: ut arguēdo sic in camestres: omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est hō ⁊ sic in barbara: omnis homo ē animal: omnis lapis est hō ergo omnis lapis est animal. q̄ est contraria prime minoris ad quā sequitur quidā lapis est animal. Secūdo sciendū q̄ festino tertius modus constat ex vniuersali negatiua maiori: particulari affirmatiua minore pticularē negatiuā cōcludentibus: ⁊ reducitur ad ferio maiore cōuersa simpliciter. vñ reducēdo modos secūde figure ad primā p conuersionē oportet illam premissam cōuerti q̄ sit maior in p̄ma figura ⁊ non requiritur de minore. Et rō est: q̄ in secunda figura mediū semp p̄dicatur ideo ad hoc q̄ subijciatur in illa q̄ sit maior in prima figura oportet illā p̄missam cōuerti: ⁊ alia nō debet cōuerti sed debet remanere ut mediū predicet in minore. Sed p impossibile reducitur ad celarent capiendo cōtradictoriū cōclusionis de festino cū maiore eius inferendo oppositū contradictoriū sue minoris in celarent. Tertio sciendū q̄ baroco quartus modus cōstat ex vli affirmatiua maiori: pticulari negatiua minore: pticularē negatiuā concludentibus: ⁊ nō reducitur ad aliquē modū p̄me figure p cōuersionem: quia vel hoc esset cōuertēdo maiorē que solū cōuertitur p accidēs in particularē: ⁊ tūc ambe p̄misse essent pticulares. vel cōuertēdo minorē vel conclusionē et⁹: ⁊ hoc nō q̄ sunt pticulares negatiue modo pticularis negatiua nō cōuertitur in terminis sed p contrapositionē tm̄ q̄ cōuersio nō valet ad reductionē sillogismorū: quia ibi non manēt idem termini simpliciter ideo baroco nō pōt probari p cōuersionem. Sed p̄batur p impossibile capiendo cōtradictoriū sue cōclusionis cū maiore inferendo contradictoriū minoris in barbara: ⁊ sic reducitur ad ipsum p impossibile. Quarto sciendū q̄ reducere vnū modū ad alium p impossibile est ex opposito cōclusionis cū vna p̄missarum inferre oppositū alterius premisse. p quā reductionem ostēditur bonitas consequentie sillogismi primi facti: per hoc q̄ ex opposito cōsequētis eius infertur oppositū sui antecedētis. ⁊ ad reducendū p impossibile modos secūde figure ad p̄mā oportet capere oppositū cōclusionis cū maiore eo q̄ idē subijcitur in maiore ⁊ predicatur in cōclusione ⁊ etiā in opposito cōclusionis: q̄ opposita sunt eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati: ⁊ illud quod subijcit in maiore ⁊ p̄dicatur in opposito cōclusionis est maior extremitas: que fit mediū p̄me figure: ⁊ p hoc habetur dispositio prime figure: qua habita oportet videre quales ⁊ quāte sunt maior p̄missa ⁊ oppositū conclusionis ad sciendū ad quē modū prime figure fit reductio. ⁊ si velimus reducere modos secūde figure ad tertiā p impossibile oporteret capere oppositū cōclusionis cū minore: q̄ idem subijcitur in vtraq̄: ⁊ minor debet poni loco maioris eo q̄ in ipsa maior extremitas p̄dicatur. s. illud q̄ erat mediū in secūda figura: ⁊ debet inferri oppositū maioris. vnde versus. Seruat maiorem variat que secūda minorem. Tertia maiorē variat seruando minorem. Et habita tali dispositione figure ad sciendum ad quem modum fit reductio oportet videre quomodo disponuntur in qualitate ⁊ quantitate minor ⁊ oppositū conclusionis: ⁊ per hoc possunt reduci omnes modi secunde figure ad modos tertie: et probari per ipsos: si quis cōcedat modos tertie figure ⁊ nō modos secūde: ⁊ per hoc patent quattuor modi secūde figure. Sed contra p̄dicta arguit primo sic: q̄ nō sequit nullum dextrū ē sinistrum: cuuslibz hominis oculus ē sinister

ergo nulli⁹ hominis oculus ē dexter. quia antecedens pōt esse verū consequēte existente falso: ⁊ tamē ibi arguitur in cesare: ergo in ipso nō est bona consequētia. Secūdo sic: non sequitur omne corruptum vel mortuū ē non ens: nullus homo ē non ens: ergo nullus hō ē corruptus vel mortuus: ⁊ tamen ibi arguitur in camestres: ergo in ipso nō ē formalis consequētia. Tertio sic: in camestres mediū nō distribuitur in maiore: quia est predicatū ꝓpositionis affirmatiue: ⁊ tamen distribuitur in minore: ergo ibi arguit̄ a non distributo ad distributū ⁊ per cōsequens nō est bona consequentia. Quarto sic: nō sequitur nullū animal dū dormit vigilat: quidam hō vigilat: ergo quidam homo nō est animal: ⁊ tamen ibi arguitur in festino: ergo. Quinto sic: non sequitur omnis homo currit: adam nō currit: ergo adam nō est homo: ⁊ tamen ibi arguitur in baroco: ergo in ipso nō est formalis cōsequentia. Ad primū dicit̄ ꝙ in isto sillogismo oculus nō distribuitur in minori: ⁊ tamē distribuitur in conclusione ꝙ illaz regulā ꝙ distributio affirmatiua in obliquo nō distribuit terminum in recto sequentē. Sz distributio negatiua in obliquo bene distribuit rectū sequentē ipsam. ideo dicendo nulli⁹ hois oculus est dexter: ibi distribuitur oculus ⁊ sic arguitur a nō distributo ad distributū: sed deberet sic cōcludi: ergo cuiuslibet hominis oculus non est dexter: quia oculus ibi non distribuitur.

Ad secundum dicitur ꝙ ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributiōe magis ampli ex parte hominis qui in minore solum stat pro presentibus ⁊ in cōclusione distribuitur pro presentibus ⁊ preteritis ad quos ampliatur ꝙ preteritū participij. Ad tertiū dicitur ꝙ in illo sillogismo nō arguit̄ ad mediū inferendo ipsum de aliquo vel aliquid de ipso: quia non ponitur in conclusione sed solū arguitur ad extremitates: ideo q̄z quis distribuatur in secūda premissa ⁊ nō in prima nō propter hoc arguitur a nō distributo ad distributū. Ad quartū dicitur ꝙ illa nullus animal dum dormit vigilat potest esse temporalis: ⁊ sic ē vera sed tunc ex ipsa nō sit sillogismus cathegoricus. vl̄ potest esse cathegorica: ⁊ hoc est dupliciter quia vel illa determinatio dum dormit fertur ad subiectum ⁊ tunc ibi bene arguitur: sed sicut conclusio est falsa ita ⁊ maior: quia sensus est de quocūq; verum ēdicere ꝙ est animal dum dormit: verū est dicere ꝙ non vigilat ⁊ hoc est falsum. vel potest ferri ad predicatum ⁊ sic maior est vera: sed male sumitur minor: sz sic debet accipi: quidaz homo vigilat dum dormit. quia illa determinatio dum dormit ponebatur ad medium in maiore premissa ⁊ sic minor erit falsa sicut conclusio. Ad q̄rtum dicitur ꝙ homo in maiori solum distribuitur pro presentibus ad quos restringitur per hoc verbum currit et in conclusione distribuitur tam pro presentibus q̄z non ꝓsentibus ideo ibi nō bene arguitur.

¶ Sequitur de tertia figura. Est autem tertia figura in qua idē subijcitur in vtraq; z. Cuius tales dantur regule. In tertia figura minori existente negatiua nihil sequitur. In tertia figura non concluditur nisi particulariter. Tertia vero figura sex habet modos.

Postq̄ auctor determinauit de duabus figuris. s. de prima ⁊ secunda. Hic consequenter determinat de tertia propter causam prius dictā: ⁊ est tertia figura ordinatio trium terminorū in qua mediū subijcitur vtriq; extremoz: ⁊ in tali ordinatione mediū est vltimus terminus positione eo ꝙ subijcitur vtriq; extremitati ⁊ secundū rationē subiectū est posterius predicato: sed minor extremitas est mediū positione: quia ponitur supra mediū cū de ipso predicetur in minore: ⁊ sub maiori extremitate cum subijciatur in conclusione. Maior vero extremitas est primus terminus positiōe: quia ponitur supra mediū cum predicatur in maiori ⁊ supra minorē extremitatē cum predicatur in conclusione ⁊ per hoc patet qualiter ordinantur termini in tertia figura. Primo sciendū ꝙ pro sillogismis tertie figure ponūtur due regule quarū prima est ꝙ in tertia figura minore existente negatiua nihil sequitur. Cuius ratio est: quia si minor esset negatiua oporteret maiorē ee affirmatiua quia ex puris negatiuis nihil sequitur ⁊ conclusionē esse negatiuā: quia si aliq̄ premissarū fuerit negatiua cōclusio erit negatiua: ergo maior extremitas non distribueretur in maiore cum esset predicatū propositionis affirmatiue ⁊ tamen distribueretur in conclusione cum esset predicatum propositionis negatiue: ergo ibi argueretur a non distributo ad distributū q̄re antecedens potest esse verum consequente existente falso. Et etiā ibi essent reperibiles termini in quib⁹ omni ut animal homo equus arguendo sic: omnis homo est animal: nullus homo est equus cum quibus stat ista de omni omnis equ⁹ est animal. Et etiā termini in quib⁹ nulli ut animal homo lapis, sic arguendo: omnis hō est animal: nullus homo est lapis. cū istis premissis stat ista de nullo: nullus lapis est animal: ergo ista combinatio in qua ponitur minor negatiua in tertia figura est inutilis. ⁊ hec est generalis probatio ad ostendendum combinationes inutiles nihil concludere.

Secundo sciēdū ꝙ termini in quibus omni dicūtur tres termini ex quibus in aliqua combinatione fiunt due p̄misse cum quibus stat in veritate vna vniuersalis affirmatiua composita ex extremitatibus illarū premissarū. Sed termini in quibus nulli sunt tres termini ex quibus in aliqua cōbinatione disponuntur due premisse vere cum quibus stat in veritate vna vniuersalis negatiua composita ex extremis illarū premissarū sicut patet in repertione iam facta terminorū in quibus omni ⁊ in quibus nulli. ⁊ ad faciliter reperiendū eos ad qualibet combinationē inutilem ponuntur tres regule. Prima est ꝙ accipiendi sunt duo termini disperati cum suo superiori: ut due species cum suo genere: ut homo asinus animal. Secunda regula est ꝙ accipiendi sunt duo termini de se ad inuicem verificabiles siue cōuertibiliter siue nō cū extraneo ad vtrumq;: ut homo risibile lapis. vel homo animal lapis. Tertia regula est ꝙ accipiendi sūt duo termini de se inuicē verificabiles siue cōuertibiliter siue nō: cum superiore ad vtrūq; ut homo risibile substantia: vl̄ homo animal substantia: ⁊ per has tres regulas cuicūq; p̄dicamento applicentur faciliter reperientur termini in q̄bus omni ⁊ in quibus nulli ad qualibet combinationē inutilē.

Tertio sciendū ꝙ combinatio in qua simul reperiuntur termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli nō infert formaliter aliquā conclusionem. quod sic probatur: quia si dicat ꝙ in tali cōbinatione sequitur aliqua conclusio formaliter utputa vniuersalis affirmatiua in terminis in quibus omni arguitur sic. Quicquid sequit̄ formaliter in aliq̄ dispositiōe semper sequitur in omnib⁹ terminis: ergo si sequatur in tali combinatione vniuersalis affirmatiua conclusio per aduersarū: tunc illa sequitur in omnibus alijs terminis in tali dispositione: ergo illa sequitur acceptis terminis in quibus nulli: ⁊ vltra in illa cōbinatione antecedens est verum ergo consequens est verū: quia ex vero nō sequitur nisi verū: ergo in terminis in quib⁹ nulli vniuersalis affirmatiua cōclusio stabit in veritate cum duab⁹ premissis: ⁊ etiā vniuersalis negatiua de nullo facta ex eisdem terminis: et ille due erunt contrarie: ergo due contrarie ex quibus sequunt̄ due contradictorie stabunt simul in veritate quod est impossibile. Et sic duceretur aliquis ad contradictoria: qui diceret combinationē valere in qua reperiuntur simul termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli. Quarto sciendum ꝙ secunda regula est ꝙ in tertia figura nō concluditur nisi particulariter: cuius ratio est: quia si ibi concluderetur vniuersaliter argueretur a nō distributo ad distributū ex parte minoris extremitatis que nunq̄z distribueretur in minore premissa cū sit predicatū propositionis affirmatiue: quia oportet semper minorē ē affirmatiuā ut dictū est ⁊ tamē distribueretur in conclusiōe cum esset subiectū propositionis vniuersalis. Item superiora vniuntur in inferiori particulariter tantū ⁊ nō vniuersaliter: sed mediū tertie figure est inferius ad ambas extremitates: ergo extremitates per ipsum solum

vniuntur particulariter ꝛ ex tali medio non potest cōcludi vniuersaliter. Sed contra predicta arguitur primo sic: frustra fit per plura qō pōt fieri p pauciora: sed quelibet cōclusio sufficiēter cōcludi pōt per primā ꝛ scōam figuras: ergo tertia figura supfluit ꝛ nō est ponēda. Secūdo sic: omne medīū alicuius sillogismi est vnitiuū extremitatū eiꝰ sed illud qō subijcatur vtriq; extremoꝝ nō est vnituū respectu ipsoꝝ: qz se habet p modū materie ꝛ materia nō est vnitiua sed vnitur p formā ergo male dicitur ꝙ medius tertie figure subijcatur vtriq; extremoꝝ. Tertio sic: oēs pmisse inferētes aliquā conclusionē transpositē adhuc inferūt illā conclusionē: ergo pmisse de felapton tranpositē inferre pñt pticularem negatiuā: ergo minore existente negatiua in tertia figura aliqđ sequitur. Quarto sic: bene seqtur omne rationale currit: oē rationale est homo: ergo ois homo currit: qz ex opposito cōsequentis seqtur oppositū antecedētis: ergo in tertia figura pōt concludi vniuersaliter. Quinto sic: in omni modo sillgismi potest esse vniuersalis affirmatiua conclusio ꝛ vniuersalis negatiua: ergo in omni modo sunt recipibiles termini in quibus omni ꝛ in q̄bus nulli: ꝛ tñ nō est cōbinatio inutilis: ergo nō ois cōbinatio in qua possunt reperiri tales termini est inutilis. Ad primū dicitur ꝙ licet q̄libet cōclusio in specie posset sufficienter concludi in prima figura ꝛ secunda: nō tñ omnib⁹ modis q̄b⁹ quelibet cōclusio cōcludi potest: ideo ille figure sufficiūt q̄ꝰ tū ad numerū cōclusionū sed nō quātū ad numerū modorū concludendi. Ad secūdū dicitur ꝙ licet inferius in eo qō subijcitur extremis habeat modū materie non tamē inquātū vnit ꝛ ptinet sua supiora in se actualiter: sed se habet p modū totius respectu ipsoꝝ ꝛ sic p modum forme ꝛ hoc mō bene est vnitiuū suoꝝ extremoꝝ que sunt supiora ipsius licet pticulariter tñ. Ad tertiū dicitur ꝙ licet pmisse de felaptō trāpositē inferant pticularē negatiuā cōclusionē indirecte: nō tamē directe ꝛ hoc mō intelligitur illa maior ꝙ oēs pmisse inferentes aliquā cōclusionē qñ transponuntur inferunt eandē indirecte. Ad quartū dicitur ꝙ licet ibi sequatur cōclusio vniuersalis gra materie nō tamē formaliter: qz nō tenet in omnibus terminis consimili forma arguendi retenta. Ad quintū dicitur ꝙ licet in quolibet modo ex extremis sillogismi facti possit fieri vtis affirmatiua ꝛ vniuersalis negatiua tñ ille nō stabūt simul in veritate cū pmissis compositis ex eisdem terminis: ꝛ hoc reqritur ad terminos in quibus omni ꝛ in quibus nulli.

¶ Darapti Primus constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis: particularem affirmatiuā concludentibus: ut ois hō est substantia: ois homo ē animal ergo quoddam aīal est substantia: ꝛ reducitur ad tertium prime minori conuersa per accidens ¶ Felapton Secūdus constat ex vniuersali negatiua ꝛ vniuersali affirmatiua: pticularē negatiuā concludētibus: ut nullus homo ē lapis: omnis hō est animal: ergo quoddam animal non est lapis: ꝛ reducit ad quartum prime minori cōuersa per accidens.

Postq̄ auctor ostendit q̄ est tertia figura ꝛ posuit regulas eius. hic cōsequēter determinat de modis ipsiꝰ ꝛ anteq̄ in speciali de ipsis determiet enumerat eos in generali dicēs ꝙ tertia figura sex habet mōs. s. darapti: felapton: disamis: datisi: bocardo: ferison quorū sic habetur sufficientia: quia omnis modus tertie figure est ordinatio duarū pmissarū in quibus mediū semp subijcatur vel ergo ambe premisse sunt vniuersales vel ambe pticulares. vl maior vniuersalis ꝛ minor pticularis: vel ecōtra. Si ambe sunt vniuersales hoc est quadrupliciter: vel ambe sunt affirmatiue ꝛ sic est darapti. vel ambe negatiue ꝛ sic nihil sequitur. vel maior est affirmatiua ꝛ minor negatiua ꝛ sic itez nihil sequitur ꝑpter primā regulā huius figure: vel ecōtra maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua ꝛ sic est felapton. Sed si ambe sint pticulares hoc potest esse quadrupliciter: ꝛ quocūq; modo disponantur nihil seqtur. Si vero maior sit vniuersalis ꝛ minor particularis hoc est quadrupliciter: vel ambe sunt affirmatiue ꝛ tūc est datisi. vel ambe negatiue ꝛ tūc nihil seqtur. vel maior affirmatiua ꝛ minor negatiua ꝛ itez nihil seqtur. vl ecōtra maior negatiua ꝛ minor affirmatiua ꝛ sic est ferisō. Si vero maior sit pticularis ꝛ minor vniuersalis hoc est q̄dripliciter: qz vel ambe sunt affirmatiue ꝛ sic est disamis vl ambe negatiue ꝛ sic nihil seqtur: vl maior affrmatiua ꝛ minor negatiua: ꝛ sic itez nihil sequitur. vel econtra maior negatiua ꝛ minor affirmatiua ꝛ sic est bocardo. ꝛ sic in tertia figura sunt sexdecim cōbinationes quarū decem sunt inutiles ꝛ sex vtiles ꝛ p cōsequens tñ sunt sex modi eius. Primo sciendū ꝙ darapti primus modus constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis: particularē affirmatiuā concludentibus. ꝛ pōt iste modꝰ tripliciter ꝓbari. s. p conuersionē: per impossibile: ꝛ p sillogismū expositoriū. vnde p conuersionē ꝓbatur ipsum reducēdo ad darij qz minore de darapti conuersa p accidēs ad pmissas eiꝰ sequunt premisse de darij: et ad illas pmissas sequit conclusio pticularis affirmatiua: ergo eadē seqtur ad pmissas de darapti. ꝛ p impossibile ꝓbatur reducēdo ipsum ad celarēt capiēdo cōtradictoriū cōclusionis eius ꝙ maiore ꝛ minorē loco minoris: inferēdo ꝙ trarum maioris in celarent ꝛ ex consequēti contradictoriū. potest etiā reduci ad cesare capiēdo contradictoriū sue ꝓclusionis ꝙ maiore ꝛ maiorē ꝙ minore inferēdo cōtrariū minoris. Sed p sillogismū expositoriū sic ꝓbatur: qz si iste premisse sunt vere: omnis hō est animal: ois hō est risibilis: de aliquo singulari homine verificabunt aial ꝛ risibile: signet ergo illud singulare ꝛ sit sortes. Tunc arguit sic exposito rie sortes est aial sortes est risibilis ergo quoddā risibile ē aial. Iste premisse singulares sequūtur ad pmissas de darapti: et ad istas premissas singulares sequitur pticularis affirmatiua conclusio: ergo eadē sequitur in darapti: qz quicqd sequitur ad ꝑis bone cōsequentie sequitur ad antecedens eius.

Secundo sciendū est ꝙ sillogismus expositorius est cuiꝰ mediū est singulare singulariter tentū: ꝛ de ipso nō determinat auctor: qz talis reductio est secundū sensum manifestat: ꝛ valet sillogismus expositorius affirmatiuus in qualibet figura sed negatiuus nō valet in secūda figura: qz vel maior esset affirmatiua vel minor: ꝛ vtroq; modo conclusio esset negatiua: ꝛ hec cum maior esset particularis semp argueret a nō distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis que non distribueretur in maiore ꝛ tamē distribueretur in conclusione ut dicendo sic: quoddā animal nō est sortes: quidam homo est sortes: ergo quidā homo nō est animal. ꝛ talis sillogismus negatiuꝰ valet in prima figura ꝛ in tertia posita maiore negatiua ꝛ minore affirmatiua: ut posset videri per exemplas sed nō valet econtra posita minore negatiua: quia tunc argueretur a nō distributo ad distributū ex parte maioris extremi. Tertio sciendū ꝙ felapton secundus modus constat ex maiori vniuersali negatiua. minori vniuersali affirmatiua: particularē negatiuam concludentibꝰ. ꝛ reducitur ad ferio minore cōuersa per accidens: ꝛ per hoc potest ꝓbari cōsequētia eius sicut probata fuit in primo modo. ꝛ per impossibile reducitur ad barbara capiendo cōtradictoriū sue conclusionis pro maiore seruando minorē ꝛ inferendo oppositū contrarū maioris: ꝛ ex consequenti cōtradictorium. potest etiam reduci ad camestres in secūda figura capiendo contradictorium conclusionis pro maiore ꝛ maiorem pro minore inferendo oppositum contrarium minoris ꝛ ex consequenti contradictorium. potest etiā probari iste sillogismus p sillogismū expositoriū capiendo vnum singulare sub medio eius de quo negetur maior extremitas: et affirmetur minor: ꝛ deinde inferatur particularis negativa conclusio sicut factū est in darapti de pticulari affirmatiua.

Quarto sciēdū ꝙ reducēdo modos tertie figure ad mo

dos ꝑme ꝙ conuersionē oportet illaz premissā cōuerti q̄ sit minor in prima figura: ⁊ nō debet conuerti illa q̄ sit maior. Cuius rō est: qz in tertia figura semp medīū subijcitur: ergo ad hoc ꝙ idem medīū subijciatur in maiori premissa ꝑme figure illa ꝑmissa nō debet cōuerti. sed ad hoc ꝙ ꝑdicetur in minori oportet ꝙ illa cōuertat: nō est tñ intelligēdū ꝙ semp illa q̄ est minor in tertia figura conuertat: qz in disamis nō cōuertitur minor sed maior. sed intelligendū ē de illa q̄ sit minor in sillogismo prime figure: ⁊ ꝙ hoc patent illi duo modi vles tertie figure. Sed cōtra predicta ꝑmo arguitur sic in secūda figura sunt tñ quattuor modi: ⁊ tertia figura ē impfectior secūda ergo nō habet plures modos q̄z secūda: ergo male ponūtur sex modi eius. Secūdo sic: nō seqtur in darapti: omnis hō est albus: omnis hō inquātū homo est risibilis: ergo quoddā risibile inquantū homo est album: ergo in darapti non est bona ꝓña. Tertio sic: modi ꝓfectiores nō reducūtur ad modos imperfectiores ⁊ oēs modi vles sunt ꝓfectiores ꝓticularibus: ergo darapti ē ꝓfectior q̄z darij ⁊ cōsequens nō reducitur. Quarto sic nō seqtur nullus hō est genus: ois homo ē animal: ergo animal nō est genus. ⁊ tñ arguitur in felapton: ergo. Quinto sic: datisi ⁊ disamis reducūtur ad darij: ⁊ felaptō ad ferio ergo illi modi debēt ꝑcedere felapton ⁊ ꝙ cōsequēs felaptō male ponitur secūdus modus. Ad primū dicitur ꝙ licz tertia figura habeat plures modos q̄z secūda: nō tñ ꝓpter hoc est ꝓfectior scōa: qz vna figura non dicitur ꝓfectior alia ꝓpter maiorē pluralitatē modoz eius: sed qz habet ꝓfectiorē modū concludēdi. vnde qz tertia figura habet impfectiorē modū concludēdi: ideo potest pluribus modis cōcludere q̄z secūda: qz pluribus modis pōt fieri impfectū q̄z ꝓfectū.

Ad secundū dicit ꝙ ibi male cōcluditur: qz illa reduplicatio nō debet poni in conclusione sic ꝙ ferat ad predicatū vel copulā: qz in premissis nō ferebat ad maiorē extremitatē sed debet relinqui vel solū poni cū implicatiōe ad subiectū cōclusionis ut dicendo ergo aliqō q̄ō est risibile inquātū est hō est albū. Ad tertiū dicitur ꝙ licet modi vniuersales sint ꝓfectiores ꝓticularibus in eadē figura ⁊ inter diuerse cōcludētes nō tñ semp in diuersis figuris: iō darapti nō est ꝓfectior modus q̄z darij rōne figure. Ad quartū dicitur ꝙ animal nō tenetur ibi eodē mō in minore ⁊ cōclusione: qz in minore tenetur ꝓ natura accepta cōcretiue ꝓ respectū ad suppōsita. in cōclusione vero ꝓ natura ꝑm se accepta cū ꝓpositione suppositoꝝ ꝓut sibi attribuit hec scōa intētio genus. Ad quintū dicitur ꝙ isti modi nō ordinant ꝑm ordinē modoz ꝑme figure ad quos reducunt: sed ordinantur inter se penes vniuersale ⁊ ꝓticulare affirmatiū et negatiū sicut darapti ⁊ felaptō: qz sunt modi vniuersales ꝑcedūt quattuor sequētes qui sunt modi particulares.

¶ Disamis Tertius cōstat ex particulari affirmatiua ⁊ vniuersali affirmatiua ꝓticularem affirmatiuam concludentib⁹ ut quidam homo est substātia: omnis homo est animal: ergo quoddam animal est substātia. ⁊ reducitur ad tertium prime minori ⁊ conclusione conuersis simpliciter et ꝓ trāspositionē. ¶ Datisi Quartus mod⁹ constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ particulari affirmatiua: particularē affirmatiuam concludentibus: ut omnis hō est substantia quidā homo est animal: ergo qō dam animal est substantia: ⁊ reducitur ad tertiū prime minori conuersa simpliciter. ¶ Bocardo. Quintus constat ex pticulari negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua: particularē negatiuā concludentibus: ut quidam homo nō est lapis: omnis homo est animal: ergo quoddā animal nō est lapis ⁊ reducitur ad primū prime per impossibile. Sumatur. n. oppositum conclusiōis cū altera premissarū et inferat oppositum alterius: ut omne animal est lapis: omnis homo est animal: ergo omnis homo ē lapis. Hec conclusio in primo prime facta contradicit maiori quinti modi scilicet tertie figure. ¶ Ferison Sext⁹ cōstat ex vniuersali negatiua et ꝓticulari affirmatiua: particularem negatiuam concludentibus ut nullus homo est lapis: quidam homo est animal: ergo quoddam animal nō est lapis: ⁊ reducitur ad quartū prime minori conuersa simpliciter.

Postq̄z determinatū est de modis vlibus tertie figure. hic cōsequenter determinat auctor de modis ꝓticularibus eius: ⁊ primo de modis affirmatiuis: secūdo de negatiuis: et inter affirmatiuos primo determinat de disamis dicēs ꝙ disamis tertius modus constat ex maiore ꝓticulari affirmatiua: ⁊ minore vli affirmatiua ꝓticulare affirmatiuā cōcludēte ibus ut patet in exemplo textus. ⁊ reducitur ad darij ꝙ conuersionē simplicē maioris ⁊ cōclusiōis ⁊ ꝙ transpositionem premissarū: ⁊ ꝓ hoc ꝓbatur bonitas cōsequentie eius. Secūdo ꝓbatur cōsequētia huius sillogismi ꝙ sillogismū expositoriū: qz istis premissis quidā homo est substātia: ois homo est animal: seqtur ꝙ de aliquo singulari homine verificabuntur substantia ⁊ animal. Tunc signet illud singulare ⁊ sit sor. ⁊ arguit sic: sortes est substātia sortes est animal ergo quoddā animal ē substātia. premisse huius sillogismi expositorij sequūtur ad premissas de disamis: ⁊ ad istas premissas sequit ꝓticularis affirmatiua cōclusio: ergo eadē sequitur ad premissas de disamis. Tertio pōt ꝓbari ꝙ impossibile ⁊ reducitur ad celarent capiēdo oppositū cōclusiōis cuius minore inferēdo contradictoriū maioris. ⁊ in secūda figura reducatur ad festino accipiendo oppositū cōtradictoriū conclusionis de disamis cū maiore posita loco minoris inferendo contradictoriū sue minoris. Primo sciendū est ꝙ reducendo modos tertie figure ad primā ꝙ impossibile semp oportet accipere oppositū conclusionis ꝙ maiore ⁊ minorē ꝙ minore prime figure inferendo oppositū maioris. Cuius ratio est: qz idē subijcitur in cōclusione sillogismi tertie figure ⁊ in opposito conclusionis: ⁊ predicatur in minore. s. minoz extremitas. ideo capiēdo oppositū cōclusionis cū minore habetur dispositio prime figure: ⁊ valet ad inferendū oppositū maioris. ideo reducere ꝙ impossibile in tertia figura est ex opposito cōclusiōis cū minore inferre oppositū maioris ⁊ acceptis illis ꝓpositionibus ad videndū ad quē modū fit reductio oportet videre quō oppositū cōclusionis ⁊ minor ordinant in debita q̄litate ⁊ quātitate. Sed ad reducendū modos tertie figure ad secūdā oportet capere oppositū conclusionis ꝙ maiore posita maiore loco minoris. Rō primi est: qz idē ꝑdicatur in opposito conclusionis ⁊ in maiore in tertia figura: ideo acceptis illis ꝓpōnibus habetur dispositio secūde figure: sed rō secūdi est quare maior debet poni loco minoris: qz ad directe cōcludendū in scōa figura oportet ꝙ idē subijciatur in cōclusione ⁊ in minore ꝓpōne. s. minor extremitas: ⁊ in tertia figura idē subijcitur in maiore: ⁊ in opposito minoris: qō debet inferri ꝙ cōclusione in secū-

da figura. Et ad sciendū ad quē modū fit reductio cognosci pōt ut prius dictū est. Secūdo sciendū q̄ quart⁹ modus tertie figure. s. darij ꝓstat ex vlī affirmatiua maiore particulari affirmatiua minore ꝑticularē affirmatiuā cōcludē tibus: ⁊ pōt ꝓbari tripliciter. s. per cōuersionē per expositionē ⁊ per reductionē per impossibile. ꝓbādo ipsum per cōuersionē reducitur ad darij minore de datisi cōuersa simpliciter. ⁊ per sillogismū expositorij posset ꝓbari eodē modo sicut ꝓcedēs capiēdo vnū singulare sub medio de quo verificentur ambe extremitates. sed per impossibile pōt probari reducēdo ipm ad ferio in prima figura capiendo oppositū cōclusionis cū minore inferēdo cōtradictorij maioris: ⁊ in secūda figura reducit⁹ ad cesare capiēdo contradictorij sue cōclusionis ⁊ maiorē positā loco minoris inferēdo cōtradictorij sue minoris. Tertio sciendū q̄ bocardo quintus modus cōstat ex particulari negatiua maiori: ⁊ vlī affirmatiua minore: particularē negatiuā concludentib⁹: ⁊ nō probatur per cōuersionē reducendo ipm ad aliquē modū ꝓme figure propter eandē rationē sicut prius dictū est de baroco: sed potest probari per sillogismū expositorij negatiuus capiendo vnū suppositū medij: de quo negetur maior extremitas: ⁊ verificetur minor: in qua dispositione sequet particularis negatiua conclusio. Et ipm probando per impossibile reducitur ad primū modū prime figure capiendo cōtradictorij sue conclusionis cū minore inferendo contradictorium maioris ⁊ in secunda figura reducitur ad baroco capiendo contradictorij sue conclusionis ꝓ maiore ⁊ maiorē loco minoris inferendo contradictorium sue minoris. Quarto sciendū q̄ ferison sextus modus constat ex vlī negatiua maiore: particulari affirmatiua minori: particularē negatiuā cōcludentibus. Et per cōuersionē reducit ad ferio sua minore cōuersa simpliciter. ⁊ pōt probari per sillogismū expositorij sicut ꝓcedentes modi. sed per impossibile reducit ad darij capiendo contradictorij sue cōclusionis cū minore inferēdo contradictorij maioris: ⁊ in secunda figura reducitur ad cameltres capiēdo cōtradictorij sue conclusionis ꝓ maiore ⁊ maiorē ꝓ minore inferendo contradictorij sue minoris: ⁊ per hoc satis patent formatiōes ⁊ probationes modoꝝ tertie figure. Sed contra predicta arguitur primo sic: non sequit alicui homini ineſt sanitas: omni homini ineſt albedo: ergo quedā albedo est sanitas. vel cuidā albedini ineſt sanitas: ⁊ tamen ibi arguitur in disamis: ergo in eo nō est bona cōsequētia. Secūdo sic: nō sequit a quodā homine videtur equus: ab oi hoīe videtur lapis: ergo a quodā lapide videtur equus: ⁊ tū ibi arguitur in disamis: ergo in ipso nō ē formalis consequentia. Tertio sic: non sequitur oīs hō est natus: aliquis hō est nascendus: ergo quoddā nascendū est natū: et tamen ibi arguitur in datisi: ergo. Quarto sic: nō sequit sortes nō ē minor sorte: totus sortes est minor sorte: ergo aliq̄d min⁹ sorte nō est minus sorte: ⁊ tū arguitur in bocardo: ergo ⁊c. Quinto arguitur sic: nō sequitur nullus hō est ꝓpriū: quidam hō est risibilis: ergo risibile nō est ꝓpriū: ⁊ tū ibi arguitur in ferison: ergo ibi nō ē bona cōsequētia. Ad primū istorū dicitur q̄ ibi nō bene arguitur in disamis: q̄ male concluditur: sed sic debet cōcludi: alicui homini ineſt sanitas: oi hoī ineſt albedo: ergo alicui cui ineſt albedo ineſt sanitas.

Ad secundū dicit⁹ q̄ ibi similiter nō bene cōcluditur sed debet sic concludi: ergo a quo videtur lapis videtur equus.

Ad tertiū dicit⁹ q̄ ibi nō bene arguitur in datisi q̄ ibi fit variatio medij quātū ad suppositā ꝓ quibus tenet: quia homo in maiore supponit ꝓ presentib⁹ ⁊ preteritis tantū: ad quos restringit⁹ per illud preteritū natus: in minore vero supponit ꝓ presentibus ⁊ futuris solū ad quos restringitur per illud futurū nascendus. Ad quartū dicitur q̄ in illo sillogismo sortes in maiore supponit ꝓ ipso sorte ꝓfecto: in minore vero supponit ꝓ partib⁹ integralib⁹ eius ad quas restringitur per illud distributiuū totus: ideo medium nō tenetur similiter in maiore et in minore: ideo non bene arguitur in bocardo. Ad quintum dicitur q̄ risibile in predicato minoris illius sillogismi tenetur concretiue et per respectū ad suū subiectū in conclusione vero tenetur q̄dāmodo abstractiue ⁊ secundū se: eo q̄ subijcitur respectui huius intentiōis ꝓpriū iō nō est simpliciter idē ꝓdicatū minoris ⁊ subm ꝓclusiōis. nec bene arguit⁹ in ferison: sz ad bene arguendū sic dz ꝓcludi: ergo aliq̄d risibile nō ē ꝓpriū.

¶ Sillogismoꝝ aūt concludentium ꝑticularē negatiuā indirecte: tales dantur regule. ſNullus sillogismus cōcludēs ꝑticularē negatiuā indirecte pōt eam cōcludere directe: ⁊ concludēs directe non pōt eā concludere indirecte. Itē prima figura concludit oīa genera propositionū. s. vniuersalē particularē negatiuā affirmatiuā. Secūda concludit vniuersalē ꝑticularē negatiuā. Tertia vero particularē affirmatiuā: ⁊ particularē negatiuā tm̄. vnde versus.

Omne genus claudit ꝓbleumatis prima figura. Fitq̄ negatiue cōclusio queq̄ secunde. Tertia cōcludit tantū modo particularē. De modis oium figurarū isti sunt versus. Barbara celarēt darij ferio baraliptō. Celātes dabitis fapesmo frisesmorum. Cesare camestres festino baroco darapti. Felaptō disamis datisi bocardo ferison. In his versibus sunt decē ⁊ nouē dictiones decē ⁊ nouē modos triū figurarū designātes: ita q̄ per primā dictionē intelligit⁹ primus modus ꝓme figure. et per secūdū secūdus: ⁊ sic de alijs. Unde primi duo versus ꝺseruiūt modis prime figure. Tertius vero versus ꝓter eius vltimā dictionē deseruit modis secūde figure: ita q̄ prima dictio tertij versus deseruit primo modo scōe ⁊ scōa secūdo: ⁊ sic de alijs. Ultima vero dictio tertij versus cum alijs dictionib⁹ quarti versus deseruit modis tertie figure per ordinē. Sciendū ergo q̄ p has quattuor vocales a e i o intelligunt quattuor genera propositionū. ſPer hāc vocalē a intelligitur vniuersalis affirmatiua. per e vniuersalis negatiua. per i ꝑticularis affirmatiua. per o ꝑticularis negatiua. In qualibet dictiōe sunt tres sillabe ⁊ si sit ibi aliq̄d residuū supfluit: ut postea patebit: ⁊ per ꝓmā illarū triū sillabarū intelligitur maior ꝓpositio sillogismi ⁊ per scōam minor: per tertiam cōclusio. Verbi gra ꝓma dictio. s. barbara habet tres sillabas in q̄rū q̄libet ponit⁹ a ⁊ per a ter posi

tum significatur q̄ p̄mus modus p̄me figure cōstat ex duabus vl̄ibus affirmatiuis vl̄em affirmatiuā cōcludētibus: ⁊ ita intelligitur de alijs dictiōibus scōm vocales ibi positas. Item sciendū q̄ p̄me q̄tuor dictiones p̄mi versus incipiunt ab his cōsonātibus b c d f ⁊ omnes alie dictiones sequentes: ⁊ per hoc intelligendū est q̄ oēs modi significati per dictionē inchoantē a b reducūtur ad p̄mū p̄me: ⁊ omnes modi significati per dictionē inchoantem a c ad secundū: per d ad tertiū ⁊ per f ad quartū. Itē vbicūq; ponitur s in his dictionibus significatur q̄ propositio intellecta per vocalem precedentē imediate debet cōuerti simpliciter: ⁊ per p significatur q̄ debet conuerti per accidēs propositio significata per vocalē positam ante p. Vbicūq; autē ponitur m significat q̄ debet fieri trāspositio in p̄missis. Est autē trāspositio facere de maiori minorē ⁊ ecōuersō. Vbi ponitur c significatur q̄ modus intellectus per dictionē illā debet probari per impossibile p̄terq̄z si eēt in p̄ncipio dictionis. vnde versus. S vult simpler verti p vero per acci. M vult transponi c per impossibile duci. Asserit a negat e sed vl̄r ambe. Asserit i negat o sed p ticulariter ambe. Et q̄ Aristoteles in p̄mis ostendit coniugationes in quibus nō sequitur cōclusio ex p̄missis esse inutiles per inuentionē terminorū in quibus non tenet coniugatio: ió vtilis est inuentio taliū terminorū. Vbicumq; igitur fiat inutilis cōiugatio cōtra regulas sillogismorū p̄ius assignatas querende sunt instantie accipiendo duas species cum suo genere ut homo asinus animal. vel duas species cum p̄prio alterius: ut hō asinus risibile: vel vnā speciez cum suo genere ⁊ suo p̄prio: ut animal hō risibile. Vel aliter accipiendi sunt duo termini ut. s. due spēs sub vno genere: ut hō asinus aial: vl̄ duo termini alter de altero p̄dicatur siue cōuertibiliter siue nō cū extraneo vtriusq;: ut hō risibile lapis vel hō aial lapis aut etiā accidentia sunt duo termini quorū alter de altero p̄dicet siue cōuertibiliter siue nō cū superiori ad vtrūq;: ut hō risibile substātia: vl̄ hō aial substātia. Per has enī tres dictas regulas cuicūq; generi applicent siue substātie siue qualitati siue alicui aliorū semp inueniant termini p quos inutilis cōiugatio videbit nō tenere: ⁊ tales terminos Aristoteles appellat in p̄mis terminos in quibus nō sequit cōclusio. In his.n. iuenit instātia: ⁊ est inuenire instātias accipere terminos in quib⁹ nō: est ex acceptis terminis facere cōiugationē in qua p̄misse sint vere ⁊ cōclusio falsa. p̄positiōibus manētibus eiusdē q̄ntitatis ⁊ qualitatis in instātia in cōiūgatiōe inutili cōtra quā dat instātia. Verbi gra hec est inutilis coniugatio: nullus hō est asin⁹: nullus lapis est hō: ergo nullus lapis est asinus: ⁊ isti sunt termini in quib⁹ sic cōtra cōiugationē hāc inutilē: ⁊ sic accipiuntur termini in q̄bus nō. Nullus asinus est hō: nullū risibile ē asinus: ergo nullū risibile est hō. Ecce p̄misse sunt vere ⁊ cōclusio falsa: ⁊ sic manifestat virtus argumēti cū oñdit supra quā cōclusionē potest ⁊ supra quā nō pōt q̄ sit in argumentatione seruata in eadē qualitate ⁊ quantitate p̄pōnū ⁊ manēte eadē figura i vtraq; cōiugatiōe inutili siue falso sillogismo.

Postq̄z auctor determinauit superi⁹ de oib⁹ modis ⁊ figuris sillogismor⁹ in spāli. Hic cōsequenter ad maiorē intellectū precedētiū ponit aliqua notabilia. p̄mo ponēs talē regulā de modis p̄ticularib⁹ negatiuis. q̄ nullus sillogismus cōcludēs p̄ticularē negatiuā directe pōt eā cōcludere indirecte: neq; econuerso cōcludēs eā indirecte pōt eā cōcludere directe. Cui⁹ rō est: q̄ p̄ticularis negatiua nō pōt conuerti in terminis s̄z solū per cōtrapositionē: in qua cōuersione non remanent simplr termini p̄me p̄pōnis. S̄z oēs sillogismi cōcludētes aliquā affirmatiuā vel negatiuā vl̄em per cōuersionē siue cōclusiōis possunt inferre indirecte cōuertentem siue cōclusiōis: sicut declaratur in p̄ma p̄tate sillogismorū. Primo sciendū q̄ sex sunt p̄tates sillogismor⁹ q̄ sunt naturales p̄prietates sillogismi. P̄rima ē posse plura cōcludere ut q̄n sillogismus infert cōclusionē q̄ pōt cōuerti pōt inferre cōuertentē ei⁹ q̄ sequit ad suā p̄ncipalē cōclusionē: ⁊ si plures p̄pōnes sequant ad illā cōclusionē pōt vltra p̄ncipalē cōclusionē inferre plures conclusiones. S̄cda p̄tas est ex falso posse cōcludere verū: sed ex veris nō nisi verū: exemplū p̄mi: ut ois lapis ē aial: ois hō est lapis: ergo ois hō est aial. Tertia p̄tas est posse cōcludere circulariter aliquā p̄missarū q̄n fit capiēdo cōclusionē vnius sillogismi cōuersa cū vna p̄missarū ad inferendū alterā p̄missam. Quarta ē posse cōcludere cōuersine capiēdo oppositū cōclusiōis vnius sillogismi facti cū vna p̄missarū: ad inferendū oppositū alterius p̄misse. Quinta p̄tas est posse cōcludere per impossibile: q̄n fit capiēdo cōtradictoriū cōclusionis probā

pe cū vna premissarū manifeste vera: ad inferēdū vnū manifeste falsum. ex cuius falsitate infert falsitas cōtradictorij cōclusionis phāde. Sexta ptās est posse cōcludere ex oppositis: ut qñ fit sillogismus ex quab⁹ premissis cōtrarijs vel cōtradictorijs: inferēs negationē eiusdē de se ipso: ⁊ de istis ad longū videtur in secō prior. Scō sciendū pro cōparatione figurarū inter se q̄ prima figura cōcludit oīa genera propositionū. s. vle particulare affirmatiuū ⁊ negatiuū: sic patet in q̄ttuor modis directe concludētibus prime figure. Sed secūda figura solū cōcludit tria genera. s. vle ꝑticulare ⁊ negatiuū ⁊ non cōcludit affirmatiuū propter causam predictā in secūda figura. Tertia figura etiā cōcludit tria genera trū: scz affirmatiuū ⁊ negatiuū ⁊ particulare: ⁊ non pōt cōcludere vle propter causam predictā in tertia figura. ⁊ q̄ perfectius est cōcludere vlem affirmatiuam q̄z vlem negatiuam: ⁊ iterū perfectius est cōcludere vlem negatiuā q̄z particularē affirmatiuā vel negatiuā ideo prima figura est perfectior secunda: ⁊ secūda perfectior tertia. Tertio sciēdū pro declaratione oīm modor⁹ triū figurarū; q̄ triū figurar⁹ sunt decē ⁊ nouē modi: nouē prime figure. quattuor⁹ secūde ⁊ sex tertie. quor⁹ nominatio ordo ⁊ numerus in his versibus cōtinentur. Barbara celarent darij ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesmor⁹. Cesare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis datisi bocardo ferison. Et in qualibet dictione rōne sillogismi sunt tres sillabe: ⁊ si sint plures hoc solū est ad perfectionē metri. Et vocalis prime sillabe significat maiorē premissam qualitatem et quātitatē eius. ⁊ secūda vocalis significat minorē: tertia cōclusionē. Unde per a intelligitur vlis affirmatiua per e vniuersalis negatiua: per i particularis affirmatiua: per o particularis negatiua. Quarto sciendū q̄ predictor⁹ modorū quattuor primi modi prime figure sunt perfectiores: et incipiunt per has quattuor cōsonantes b c d f q̄ in ipsis significant ordinē ipsor⁹. sz alij modi reducuntur ad istos q̄ttuor: ⁊ iste consonātes in alijs modis significāt reductionē ipsor⁹: ita q̄ oēs modi incipiētes per b reducunt⁹ ad barbara: per c ad celarent: per d ad darij: per f ad ferio. Item in predictis dictiōibus cū ponit⁹ s significatur q̄ propositio intellecta per vocalē precedentē debet cōuerti simpliciter in reductione talis sillogismi. Et per p designat⁹ q̄ debet fieri cōuersio per accidēs. Et m designat trāspositionē premissarū et c significat reductionē per impossibile: nisi ponat⁹ in principio dictionis: iuxta illos versus. Simpliciter verti vult s: p vero per acci. M vult trāsponi: c per impossibile duci. Resi duū tertus videlicet. Et q̄ Aristo. ⁊c. vsq̄z ad finē tractat⁹ huius: q̄ per se satis clarus est: iō nō indiget alia explanatione. Cōtra predicta primo arguit⁹ sic. Celarēt potest cōcludere particularē negatiuā directe et indirecte: ergo male dicitur q̄ nullus sillogismus cōcludēs particularē negatiuā directe pōt eā cōcludere indirecte. Secundo sic: nulla pars est vlis cū vle ⁊ totū idē sint: sed quelibet cōclusio prime figure est ps respectu maioris premisse: ergo nulla ē vlis sed debet dici particularis: ⁊ sic prima figura nō cōcludit vniuersalē. Tertio sic: extremitates in cōclusione vniuntur eō mō quo vniunt⁹ in premissis cū medio: sed in darapti in tertia figura extremitates vniunt⁹ vlr cum medio: ergo eodē mō possunt vniri in cōclusione: ⁊ pōt ibi cōcludi vniuersaliter. Quarto sic: vnitas sillogismi sumitur ab vnitate cōclusionis: ergo vnus sillogismus hēt tm̄ vnā conclusionē ⁊ non pōt plura cōcludere sicut dictū est. Quinto sic: in omni cōsequētia cōsequēs includitur in antecedēte: sz verū nō includitur in falso: ergo ex falsis non pōt cōcludi verū.

Ad primū dicit⁹ q̄ licet celarēt ex cōsequenti concludat particularē negatiuā directe ⁊ indirecte: tm̄ primo ⁊ per se cōcludit vniuersalē negatiuā. Ad scōm dr̄ q̄ nulla dicitur vlis respectu sui totius: sed bene dicit⁹ vlis respectu suarū ptiū. ⁊ hoc mō cōclusio vlis pme figure dr̄ ꝑticularis ex⁹ modū respectu maioris premisse: sed bene dicitur vlis respectu suarū singlariū rōne sui subiecti distributi. Ad tertiū dr̄: q̄ licet in darapti extremitates vniantur vlr cū medio vlitate medij qđ distribuitur: nulla tm̄ vnitur cum ipso vlīter ex̄pte sui: q̄ nulla extremitas ibi distribuit⁹ rōne cuius nulla pōt distribui in cōclusione. Ad quartū dicit⁹ q̄ licet vnius sillogismi sit tm̄ vna principalis conclusio: tm̄ possunt esse plures minus principales q̄ inferunt⁹ in virtute prime cōclusionis; nō oēs ille se habent per modū conclusionis quantū ad virtutē qua inferunt⁹: licet varientur materialiter quantū ad numerū ꝓpositionū. Ad quintum dr̄ q̄ licet verū nō includat⁹ in falso rōne forme falsitatis; tm̄ includitur rōne materie scz terminor⁹ vel propositionū quibus inest falsitas: ⁊ sic in falso pōt includi verū; ⁊ hec de sillogismo simpliciter dicto pro nunc sufficiant.

Incipit tractat⁹ quintus de locis dyaleticis.

Altio multipliciter dicitur. Uno enim modo idem qđ diffinitio vel descriptio ut hic. Uniuoca sūt quorū nomē est cōmune ⁊ rō secūdū illud nomē substantie est eadē. Allio aūt modo idē est q̄ queda virtus anime. Allio modo idē q̄ animo ostendens aliquid sicut sunt rōnes disputationū. Allio modo idem est q̄ forma materie ut in cultello ferrū est materia dispositio vero inducta super ferrū est forma. Allio modo idem q̄ essentia cōmunis predicabilis de pluribus: ut essentia speciei vel generis vel differentie. Allio autē modo ratio idem est q̄ mediū inferens cōclusionē. ⁊ hoc vltimo modo sumitur ratio in diffinitione argumenti. Unde versus,

Diffinit virtutem ostēdit forma vel esse,
Est mediū ratio per qđ cōcluditur ergo.

Iste est quintus tractatus summularū magistri Petri hispani in quo ipse postq̄z in quarto tractatu determinauit de sillogismo simpliciter dicto ꝑ suā formā nō contracto ad aliquā materiā specialē. Hic consequenter determinat de sillogismo dyaletico qui est sillogismus contract⁹ ad materiā probabilē. Et ratio ordinis est: quia in rebus artificialibus siue sint entia realia siue rationis vnūqōq̄z habet prius cognosci secundū suā formā q̄z q̄ illa forma contrahatur ad materiā aliquā. sicut domificator prius cognoscit formā domus secundū se q̄z applicet eā ad determinatā materiam. Et quia sillogismus aliquo modo est ens artificiale scilicet eius rationis: ideo cōueniēter determinatū est prius de sillogismo simpliciter qui se habet per modum simplicis q̄z de sillogismo cōtracto ad aliquam materiā qui se habet per modum compositi. Primo sciendū q̄ sillogismus triplicit⁹ cōtrahit⁹ ad materiā. Uno mō ad materiā necessariā q̄ ē naturalis materia: ⁊ sic est sillogism⁹ demōstrat⁹. Scō mō ad materiā probabilē q̄ est materia cōtingēs vlr capta sub mō contingentie: ⁊ sic est sillogismus dyaleticus. Tertio mō ad materiā apparentē q̄ est qñq̄z materia rem

ta inq̃tū habet similitudinē quandā cū materia probabili: ꝛ sic ē sillogismus sophistic⁹. ꝛ qz materia naturalis est p̄fectior materia ꝓbabili: ꝛ ꝓbabilis apparēter: ꝓbabili: ió sillogism⁹ demōstratiu⁹ est p̄fectior dialetico: ꝛ siliter dialeticus sophistico. Sed petrus hispa. nō facit mentionē de demōstratiuo sillogismo: eo q̄ est introductor nouenū. de quo tñ determinat Aristo. in libro posteriorū. Sed petr⁹ hispa. facit mētionē de dialetico ꝛ sophistico: ió iste tractat⁹ cōuenienter ordinat⁹ post tractatū de sillogismis: ꝛ añ tractatū de fallacijs. ¶ Secūdo scādū est q̄ propriū subiectū hui⁹ tractatus est sillogism⁹ dialeticus: eo q̄ de ipso principaliter hic intenditur ꝛ oia hic cōsiderata habēt reductionē ad ipsum: et est adequat⁹ scibtie hui⁹ tractat⁹: ꝛ licet ista scientia nominetur a loco: tñ hoc nō ē tanq̃ a ꝓprio subiecto: ꝫ tanq̃ a principio sui subiecti: qz locus in quo fundatur sillogism⁹ dialeticus ē principiū sillogismi dialetici: et sub tali rōne hic cōsiderat⁹ de locis. ¶ Et q hoc ꝓ q̄ sit causa materialis huius tractatus. ¶ Et etiā q hoc habet causa finalis ei⁹ q̄ est p̄fecta cognitio sillogismi dialetici. et eius causa efficiēs dicta est prius. Et ei⁹ causa formalis ē mod⁹ p̄cedēdi: q̄ est diffinitiu⁹ nouissimus: ꝛ exemplor positiuus. Sed forma tractat⁹ est diuisio huius quinti tractatus p partes. Mñ hic pn⁹ determinat⁹ de sillogismo dialetico in cō: deinde in speciali ostendēdo quo modo fit ꝑm diuersos locos particulares. ¶ Et quia in diffinitione argumenti ponitur ratio: ideo auctor primus ostendit multiplicitatē eius. Tertio scaendū q̄ ser modis sumitur ratio. Primo modo sumitur pro diffinitione rei: ut sumit⁹ in diffinitiōe equiuocorū: cum dicitur ꝑm illud nomē ratio substātie est diuersa. Secūdo modo capitur ratio pro intellectu ut idem est quod intellectus: ꝛ sic diffinitur ab Ysach. Ratio est anime intellegibilis virtus faciens currere causā in causatū. Tertio modo sumitur pro argumentatiōe: ut ē oratio ostendens aliquid de aliquo. Quarto mō sumit⁹ ꝓ forma partis que est forma materie. Quinto mō capit⁹ pro forma totius que est essentia predicabilis de multis: ut essentia generis vel speciei. Sexto modo capitur pro medio ꝓbatiuo cōclusionis: de quo erit postea ad propositū in diffinitione argumēti: qui modi in his versibus cōtinentur. Diffinit: virtus: ostendit: forma: vel esse. Est medū ratio: per qō concluditur ergo. Quarto scaendū q̄ istorū modorū sic potest haberi sufficiētia: quia ratio sumitur ab hoc qō ē ratiocinari: vel ergo sumitur pro ipsa ratiocinatiōe: ꝛ sic ē tertius modus. vel pro principio ratiocinatiōis vel discursus: ꝛ hoc est dupliciter: quia vel est principiū efficiens principale discursus: ꝛ sic est secūdus modus. vel instrumētale tantū ꝛ hoc est dupliciter: qz vl sumitur formaliter inq̃tum ē ꝑncipiū discursus: et sic est sextus modus. vl ꝑm id quod est: et hoc est dupliciter: quia vel est principiū complexū: ꝛ sic est primus modus. vel incomplexū: ꝛ hoc dupliciter: quia vl se habet per modū partis: ꝛ sic est quartus modus. vl per modū totius: ꝛ sic est quintus modus. Sed contra predicta arguitur primo sic: si ratio idem esset quod diffinitio sequeretur q̄ asinus haberet rationē: cum asinus habeat diffinitionē: sed illud quod habet rationē est rationale: ergo asinus ē rationalis quod est falsum. Secūdo sic: idē nō facit hominē conuenire ꝛ differre respectu eiusdē: sed per intellectū homo conuenit cum angelo: ꝛ ab eo differt per rationē: ergo intellectus ꝛ ratio non sunt idem. Tertio sic: effectus rationis nō est ratio: sed argumentatio est effectus ratiōis. ergo nō est ratio. Quarto sic: si forma materie eēt ratio: vl esset ratio materie vel cōpositi. sed nullū est dicendū: qz differt ratione ab vtroq̃. ergo ratio nō debet sumi pro forma materie. Quinto sic: essentia rei: forma materie: ꝛ diffinitio rei idem realiter important: ergo quintus modus rationis male distinguitur a primo ꝛ quarto. Ad primū istorū dicitur q̄ si capiatur ratio ꝓ virtute intellectiua anime: sic omne habens rationem est rationale: sed nō si capiatur pro oratiōne que explicat esse rei ut sumitur in primo modo ideo licet asinus hoc modo habeat rationē: non tamen ē rationalis. Ad secundū dicitur q̄ licet idem sub eadē ratione nō facit hominē cōuenire ꝛ differre respectu eiusdem: tamen bene secundū diuersas rationes: ꝛ sic intellectus hominis inq̃tum est simpliciū apprehensiuus facit hominē cōuenire cum angelis: ꝛ inq̃tum est discursiuus facit eū differre ab ipsis ꝛ sic facit eum cōuenire ꝛ differre secundū diuersos actus. Ad tertiū dicitur q̄ licet argumētatio non sit ratio ut sumitur pro intellectu qui essentialiter ratio dicitur: argumentatio tamē participatiue vocatur aliqua ratio eo q̄ est effectus rationis. Ad quartū dicitur q̄ licet forma materie nō sit ratio completa materie vel cōpositi: est tamē ratio vtriusq; per modū principij: sed materie per modum principij finalis: ꝛ est principium formale compositi. Ad quintum dicitur q̄ ratio in quinto modo sumitur pro forma totius secundū se: ꝛ in primo modo pro oratiōe explicante formā totius: et in quarto modo pro forma partis ut dictū est: ideo illi modi ab inuicē distinguūtur.

¶ Argumentum est ratio rei dubie faciens fidē idest medium ꝓbans cōclusionē q̄ debet cōfirmari ꝑ argumētū. Est enī cōclusio argumēto vel argumētis approbata ꝓpositio. sed anteq̃ ꝓbetur est dubitabilis: ꝛ tūc est idem q̄ q̄stio. Questio enim diffinit sic. Questio est dubitabilis ꝓpositio. Medium est qō habet duo extrema.

Postq̃ auctor posuit distinctionē modorū rationis ad eliciendū membrum quod ponitur in diffinitione argumenti hic cōsequenter determinat de argumēto ipsum primo sic diffiniens. Argumentū est ratio rei dubie faciēs fidē. ꝛ explicat cū dicit. i. medium probans cōclusionē que debet cōfirmari per argumentum. In qua diffinitione ponitur ratio loco generis. Ratio enim dicitur tam de medio sillogismi simpliciter q̃ de medio sillogismi demōstratiui q̃ et ꝙ sillogismi dialetici. Et argumentū nō dicitur de medio sillogismi simpliciter. Deinde ponitur rei dubie faciēs fidē: ad differentiā medij sillogismi simpliciter qui nō est ꝓbatiuus nec demōstratiuus inq̃tum huiusmodi. nec facit fidē de cōclusione ꝫ solū habet necessitatē inferēdi cōclusionē ꝛ nō probandum ipsam. Primo scaendū q̄ argumentū potest capi dupliciter. Uno modo pro ipsa intentione que attribuitur termino ꝓbatiuo alicuius cōclusionis. Alio mō pro re subiecta intentioni que est ille terminus siue medium probatiuum cōclusionis hic autē nō diffinitur argumentū pro re subiecta intentioni secundū se nec pro intentione secundū se: sed pro intentione concreta rei: vel pro re subiecta intentioni secundum q̄ sibi subiecta est: ꝛ diffinitur pro toto cōposito secundū rationem ex re ꝛ intentione: ꝛ res se habet per modū materialis: intentio vero per modū formalis sub quo illud materiale diffinitur. ꝛ sic patet quid sit diffinitū in hac diffinitione. Secūdo scaendū q̄ medium ratio et argumentū idē sunt secundum rem: sed differunt secundū rationes superiorus ꝛ inferiorus: quia dicitur medium inq̃tum habet duo extrema: ꝛ est vnitiuū extremorū secundū aliquē modū. Sed tale medium dicitur ratio inq̃tum est instrumentū intellectus vl rationis ad inferendū aliquā conclusionē: sed idē medium dicitur argumentum inq̃tū habet vim probatiuam respectu cōclusionis: quā addit vltra virtutē illatiuā: ratione cuius dicitur argumentum quasi arguēs mentē: quia per illaz virtutē aliquo modo cogit mentē ad concedendū conclusionem. Et prouenit illa virtus probatiua propter habitudinem medij ad extrema q̄ est notior intellectui q̃ habitudo extremitatū inter se. ꝛ cū intellectus apprehendit illā habitudinē vel conuenientiam extremorū cū medio eē necessariā cogit simpliciter assentire cōclusioni: ꝛ cū ipsa cognoscitur ut contingens intellectus assentit probabiliter tantū: ꝛ per hoc patet quomodo medium ꝛ ratio se habent per modū superiorū ad argumentū. Tertio scaendū est q̄ fides dupliciter accipitur. vno modo ꝑ assensu vel credulitate intellectus circa aliq̄d credibile ꝓpter auctorem aut amorē prime veritatis ipsum reuelantis: ꝛ sic ē virt⁹ theologica: q̄ ꝙ argumētū nō acquirit: ꝛ hoc mō nō ca-

pitur in diffinitione. Alio mō capitur fides pro assensu intellectus ad aliquā cōclusionē mediāte rōne ꝓbabili ⁊ sic ē credulitas qua intellectus credit cōclusionē esse verā per aliqō argumentū. ⁊ hoc mō argumentus est faciens fidē de re dubia eo ꝙ habet virtutē ꝓbatiuā cōclusionis: per quā facit intellectū credere cōclusioni que prius erat dubia: iō bene dicitur mediū probans cōclusionē. Quarto sciendus ꝙ cōclusio q̄stio propō ⁊ enūciatio sic inter se differūt: qr enūciatio dicitur cōclusio prout est argumento vel argumentis approbata propositio: ⁊ tunc accipitur tanq̄ certa: sed dicitur anteq̄ probetur questio ⁊ est adhuc dubia. Est enim q̄stio dubitabilis propositio: vel est propositio sumpta cum signo interrogatiuo. Sed dicitur propositio prout potest poni pro alio scilicet pro conclusione inferenda. et quia argumentū facit cognitionem propositionis que prius erat dubia: ⁊ postea cū probatur dicitur conclusio: ideo bene dicit argumentū ratio rei dubie faciens fidem. idest medium probans conclusionē. Contra predicta arguitur primo sic: idem nō diffinitur per seipsum: sed argumentū ⁊ ratio idez sunt secundū rationē vltimo modo captam ut hic accipit: ergo male diffinitur argumentū per rationē. Secūdo sic de re certa bñ fit argumentū ut de ista propositione deus ē: que est certissima ⁊ tamen illud nō est rei dubie faciens fidē ergo contra diffinitionē. Tertio sic: locus dialecticꝰ ⁊ etiā sillogismus dialeticus est ratio rei dubie faciens fidem et tamen nullū eorū est argumentū: ergo ista diffinitio nō cōuenit soli diffinito. Quarto sic: in illo sillogismo: omnis lapis est animal: omnis homo est lapis: ergo omnis homo est animal. tertia propositio est conclusio: ⁊ tamen non est probata argumento vel argumētis: quia falsum nō est mediū probatiuū veri: cum sit ignotius ipso: ergo male diffinit cōclusio. Quinto sic: omnis propositio est vera vel falsa. ſz questio non est vera vel falsa determinate: ut dicendo vtruz sortes currit: nō significatur determinate verū vel falsum: ergo male dicitur ꝙ questio est dubitabilis propositio. Ad primū dicitur ꝙ licet argumentū ⁊ ratio idē sint secundum rem: tamen differunt ratione: ⁊ ex ea parte qua differūt ratio est cōmunior ⁊ notior argumento: ideo argumentū bene diffinitur per rationē siue per mediū. Ad secundū dicitur ꝙ argumentum non facit fidem de re certa inq̄tū certa sed inq̄tum ponitur sub modo dubij ⁊ per modum questionis: ideo semper facit fidē de re dubia siue secundum rem siue secundū modū. Ad tertium dicitur ꝙ locus dialeticus non facit immediate fidē de re dubia sed mediate inq̄tum in ipso fundatur argumentū: ⁊ sillogismus dialeticus non facit fidē conclusionis ratione sui sed ratione sui medij in quo est virtus probatiua conclusionis: ideo solum argumentū per se ⁊ immediate facit fidem de conclusione. Ad quartū dicitur ꝙ licet in illo sillogismo sit conclusio sillogismi simpliciter: non tamen ibi est conclusio sillogismi probatiui pro qua solum hic diffinitur cōclusio. Ad q̄ntū dicitur ꝙ licet questio formaliter accepta sub modo questiōis non sit vera vel falsa: tamen q̄tum ad suum materiale cui additur signum interrogatiuū significat verū vel falsum: iō bene dicitur materialiter propositio. ⁊ additur dubitabilis ad explicandum formale eiꝰ quod est acceptio eius sub modo questionis ⁊ dubij.

¶ Argumentatio est argumenti per oratiōnē explicatio: idest oratio explicans argumentū. Differt aūt argumētū a medio ⁊ ab argumtēatione: qr mediū dicitur eo ꝙ habet duo extrema. Argumentuz dicit eo ꝙ addit supra mediū virtutē probandi conclusionē. vnde ad hoc ꝙ sit argumentū exigitur ꝙ sit mediū et ꝙ habeat virtutē probandi conclusionē. Argumentatio autem dicitur oratio totalis composita ex ꝓmissis et cōclusione: et in illa manifestatur virtꝰ argumēti. Aliquādo enim totalis ōro potest inferre vniuersalē affirmatiuā. Aliqñ nō nisi ꝑticularē affirmatiuam. aliquādo nō nisi vniuersalē negatiuā. aliqñ vero nō nisi ꝑticularē negatiuam: ut supius est ostēsum p regulas. Argumentationis quattuor sunt species: sillogismus: inductio: entimema exemplū. Diffinitio sillogismi dicta est iam prius.

Postq̄ auctor determinauit de argumento qō est principiū argumētationis. Hic cōsequēter determinat de ipa argumētatione ipsam primo sic diffiniēs. Argumentatio est argumenti per orationē explicatio. In qua diffinitione ponitur explicatio loco generis. Et ponitur argumenti ꝑ orationē: ad differentiā diffinitionis que est explicatio diffiniti: ⁊ ad differētiā orationū cathegoricarū ⁊ ypotheticarū quibus nō conuenit explicare virtutē argumēti. Et huius diffinitionis sic pōt dari ratio: quia argumētatio dicitur totalis oratio cōposita ex premissis ⁊ cōclusione. sed in tali oratione manifestatur virtus argumenti: quia aliqua totalis oratio infert vniuersalē affirmatiuā. Et in hoc explicat ꝙ mediū eius habet virtutem probandi ⁊ inferendi vniuersalē affirmatiuā. alia vero vniuersalez negatiuam alia particularem affirmatiuā. alia particularem negatiuaz. ⁊ in hoc manifestatur virtus argumenti quia in illis argumentationibus medium habet diuersam virtutē ꝓbandi et inferēdi conclusionē. Primo sciendum ꝙ argumētatio ⁊ argumētum sic inter se differunt: quia argumentū est mediuz habens virtutē inferēdi ⁊ ꝓbandi conclusionem aliquam. sed argumētatio ē oro. q̄ explicat talē virtutem ipsius argumenti. Sicut enī diffinitio explicat ipsū diffinitū resoluēdo ipsum per sua principia. ſ. per genus ⁊ differentiā. ita similiter argumētatio explicat virtutem argumenti ostendendo quomodo mediū habet conuenientiaz ⁊ habitudinem ad maiorē extremitatem ⁊ minorez: ⁊ quomodo extremitates habent conuenientiā cū medio. per quā conuenientiam cognoscitur virtus medij qua possunt vnuri extremitates inter se: ⁊ per quam potest inferri ⁊ probari conclusio. Secundo sciendum ꝙ argumentatio dupliciter capitur. vno mō generaliter pro omni oratione in qua est antecedens ⁊ cōsequēs ⁊ medium illatiuum conclusionis. Et hoc modo se extendit ad quēlibet modū argumentationis. Alio modo capitur specialiter solū pro argumētatione probatiua: cuius mediū habet virtutē illatiuā ⁊ probatiuam respectu conclusionis. Et sic in diffinitione prepposita diffinitur argumētatio probatiua: ⁊ nō diffinitur ibi argumētatio cōiter accepta pro quacūq̄ oratione illatiua cōclusionis. Et huius ratio est: quia sicut in hoc libro nō habet considerari sillogismus in tota cōitate eius: sed consideratur specialiter de sillogismo dialetico qui ꝓbatiuꝰ est. ita similiter nō habet hic considerari argumentatio in tota communitate eius sed solum argumētatio probatiua. Tertio sciendum ꝙ argumētatōis quattuor sunt spēs. ſ. sillogismus inductio entimema ⁊ exemplū. Quarū sic habetur sufficientia: quia in oī argumētatiōe ꝓcedit ab añte ad q̄ñs: vel ergo ibi est processus a toto vl̄ a parte. si a toto siue vl̄: hoc ē dupliciter. vel in añte sunt due premisse simul disposite in mō ⁊ figura. ⁊ sic est silogismus. vel ibi est vna premissa tm̄ ⁊ non fit dispositio in modo ⁊ in figura in añte: ⁊ sic est entimema. In hoc enīz cōueniūt sillogismus ⁊ entimema: qr in vtroq̄ fit processus a toto ad partē: siue ab vl̄i ad particulare. Sed si fiat ꝓcessus a ꝑte hoc est dupliciꝫ. vl̄ fit a singularibus ad vniuersale: ⁊ sic est inductio. vel ab vno singulari ad aliud singulare: ⁊ sic est exēplū. Quarto sciēdū ꝙ ista diuisio argumentationis nō est diuisio generis in suas species: qr diuisiuz nō ꝓuenit equaliter mēbris diuidentibꝰ

ſed eſt diuiſio analogi in ſua analogata: eo q̄ argumentatio dicitur de ipſis q̄tuor ſm prius ⁊ posteri⁹: ⁊ ideſt quia argumētatio dicitur ab hoc quod eſt arguere mētē ad aſſentiendū concluſioi que infertur: ſz hoc per ſe p̄mo cōuenit ſillogiſmo ⁊ nō alijs ſpēbus argumentationis: miſi in q̄ntū in ipſis eſt aliquo modo virtus ſillogiſmi: rōne cuius alie ſpēs a ſillogiſmo ſumūt rōez argumētatōis ab eo. Cōtra p̄dicta ar̄ p̄mo ſic: argumētatio ⁊ argumētū differūt ſicut p̄creatū ⁊ abſtractum: quia cōueniūt in principio dictōis ⁊ differūt in fine, ſed abſtractum non habet explicare cōcretū: ergo argumētatio non eſt argumenti explicatio. Secūdo ſic: ſillogiſmus procedēs ex manifeſte falſis eſt argumentatio: cum ſit ſub vna ſpecie argumētatōis: ⁊ tamē nō eſt explicatio argumēti: cū in eo nō ſit mediū habens virtutem p̄bandi cōcluſionē: ergo male ponitur diffinitio argumentationis. Tertio ſic: argumētatio dicit quaſi arguēs mētē. ſed tota oratio compoſita ex p̄miſſis ⁊ concluſione non arguit mentē: q⁹ hoc ſolū conuenit añti. ergo male dicitur q̄ argumētatio eſt totalis oro cōpoſita ex p̄miſſis ⁊ cōcluſiōe. Quarto ſic: in p̄mo thopicorū ſolū enumerantur due ſpēs argumētatōis. ſ. ſillogiſm⁹ ⁊ inductio: ergo hic male ponūtur q̄tuor. Quinto ſic: ſpēs inter ſe oppoſite nō reducūtur vna ad aliā: ut hō ⁊ equ⁹. ſz oēs ſpēs argumētatiōis a ſillogiſmo reducūtur ad ſillogiſmū: ergo nō ſūt ſpēs ſiue modi ab eodē diſtincti. Ad primū dicitur q̄ ſz argumētatio ⁊ argumētū cōueniāt in principio dictōis ⁊ differant in fine: non tñ cōueniunt in re ſignificata: quia argumentū ſignificat mediū argumētatiōis: ⁊ argumentatio totam orationē cōpoſitam ex p̄miſſis ⁊ cōcluſiōe: ideo nō differūt ſolū ſicut cōcretū ⁊ abſtractū: rōne cui⁹ vnū pōt eſſe explicatio alterius. Ad ſecundū dicit q̄ ſillogiſmus p̄cedēs ex manifeſte falſis nō eſt argumētatio p̄bativa de q̄ ſolū intelligitur in hac diffinitōe: ſed ſolū eſt argumētatio illativa. Ad tertiū dicitur q̄ tota oro cōpoſita ex p̄miſſis ⁊ cōcluſiōe bene arguit mentē ſm partē eius ⁊ reſpectu añti ⁊ hoc capiendo tota collectiue p̄ p̄fecta: q⁹ ſi caperet tota diſtributiue ut eſt idē q̄ q̄libet pars: ſic tota oro cōpoſita ex p̄miſſis ⁊ cōcluſiōe nō arguit mentē ſed vna pars tantū. Ad q̄rtū dī q̄ Ariſto. in p̄mo thopicoꝝ ſub ſillogiſmo cōprehēdit entimema: ⁊ ſub inductione exēplū. Ad quintum dicit q̄ ſz alie ſpēs quantū ad virtutē inferēdi ad ſillogiſmū reducant: non tñ q̄ntū ad formā arguendi: ideo ſunt ſpecies a ſillogiſmo diſtincte

¶ Inductio eſt p̄greſſus a partibus ſufficiēter enumeratis ad ſuū vle ſiue totuz ut hic ſor. curit hic plato currit: ⁊ ſic de ſingulis: ergo omnis homo currit.

Poſtq̄ auct⁹ ſupi⁹ dixiauit de argumētatiōe in cōi tā diffinitiue q̄z diuiſiue ipſam diuidēdo p̄ ſuas ſpēs. Hic p̄nt dixiat de ſpēbus ei⁹. Et quia diffinitio ſillogiſmi eſt poſita ſufficiēter in quarto tractatu: quia p illā diffinitionez pōt diffiniri ſillogiſm⁹ ſimpliciter remota illa p̄ticula ⁊ cōcluſis ⁊ etiā ſillogiſm⁹ dialecticus poſita eadē p̄ticula: ut dicēdo: ſillogiſmus eſt oro in qua q̄buſdā poſitis ⁊ cōceſſis neceſſe eſt aliud accidere p̄ ea q̄ poſita ſunt ⁊ cōceſſa. ideo auct⁹ ſe excuſat de ſpeciali determinatione ſillogiſmi: q⁹ diffinitio eius data eſt prius. iō inter alias ſpēs argumētationis primo determinat de inductiōe: q⁹ eſt aliquo modo perfectior alijs.

Primo ſciendū q̄ ſic diffinit inductio. Inductio eſt p̄greſſio a ſingularibus ad vle p̄bandū: ut ſortes currit: plato currit: ⁊ ſic de alijs: ergo oīs homo currit. In qua diffinitione ponitur p̄greſſio loco generis. ⁊ capitur ibi ſimilitudinarie p̄greſſio per ſimilitudinē ad motū p̄greſſiuū animalis: q⁹ ſicut ille mot⁹ fit p̄ponēdo pedē pedi: ſic ille mot⁹ rōnis. i. p̄greſſio fit capiēdo vnuz ſingulare poſt aliud: iō ibi capitur p̄greſſio p̄ motu rōnis. deinde ponitur a ſingularibus: ad differētiam ſillogiſmi ⁊ entimematis q̄ procedunt ab vlibus ad ſingularia: ⁊ ſubiūgit ad vle: ad differētiā cr̄ēpli q̄ procedit ab vno ſingulari ad aliud: ⁊ nō ad vniuerſale. Ex qua diffinitiōe patet q̄ inductio ⁊ deſcenſus aliquo mō opponuntur: q⁹ deſcenſus eſt ab vniuerſali ad particulare: inductio vero ecōtra. Scōo ſciendū q̄ ſingulare dupliciter ſumitur. vno mō ſpecialiter ſolū p̄ indiuiduo determinato. Alio mō generaliter p̄ quolibet inferiori alicuius ſuperioris: ⁊ hoc mō ſpecies alicuius vniuerſalis poſſunt dici ſingularia generis: q⁹ licz nō ſint ſingularia ſimpliciter. ſunt tñ ſingularia in reſpectu. ⁊ hoc mō ſumitur ſingulare in diffinitione: ⁊ etiam capitur vniuerſale generaliter p̄ quolibet ſuperiori: ⁊ nō fit proceſſus ad vniuerſale indefinite acceptū: quia ibi non eſt p̄prie inductio ſortes currit plato currit ⁊ ſic de alijs: ergo homo currit ſed debet fieri proceſſus ad vniuerſale vniuerſaliter ſumptū q̄ eſt vniuerſale ſecundū rem ⁊ modū ſimul: ut cōcludendo: ergo omnis homo currit. Tertio ſciendū q̄ dupliciter poteſt fieri inductio. Vno mō enumerando aliqua ſingularia tantū ⁊ nō omnia: ut dicendo ſortes currit plato currit: ergo omnis homo currit. ⁊ hec inductio nō eſt cōſequentia neceſſaria: quia antecedens poteſt eſſe verū conſequente exiſtente falſo: ſed eſt probabilis tantū. Alio modo fit inductio enumerādo omnia ſingularia ſimul: ⁊ adhuc poteſt fieri dupliciter. Vno modo enumerādo omnia ſingularia in propria forma cū illa particula: ⁊ nō ſunt plura. Alio modo enumerādo aliq̄ ſingularia in propria forma ⁊ cōprehendēdo alia ſub vna clauſula cōmuni: ut dicendo ⁊ ſic de alijs. ⁊ vtroq⁹ iſtorū modorū inductio eſt cōſequētia neceſſaria: ſed tamē nō eſt cōſequentia formalis: ſed materialis tantū: quia tenet gratia habitudinis materialis: ſcilicet p̄pter habitudinē ſingulariū ad ſuū vniuerſale p̄pter quā habitudinē p̄ ſupponitur in inductione vna p̄poſitio per ſe nota que cōtinetur in mente: ex qua cū antecedente inductionis fit ſillogiſmus reducēdo inductionem ad ſillogiſmuz. Quarto ſciendū q̄ inductio ſic reducitur ad ſillogiſmū: quia in concluſione inductionis ſunt duo termini quorum ſubiectū ſit minor extremitas ⁊ predicatuz ſit maior extremitas in ſillogiſmo: ⁊ ſingularia que nō ponunt in concluſione accipiūtur p̄ medio: ut iſta inductio ſortes currit plato currit: et ſic de alijs: ergo omnis homo currit: ſic reducitur: omne q̄d eſt ſortes vel plato: et ſic de alijs currit: omnis homo eſt ſortes vel plato: et ſic de alijs: ergo omnis homo currit. ⁊ debēt capi illa ſingularia diſiūctiue ⁊ nō copulatiue: quia nō poſſunt cupulatiue verificari de ſuo vniuerſali: ſz diſiūctiue tā tū. Cōtra predicta arguitur primo ſic: inductio eſt motꝰ rationis vel intellectus cū ſit argumētatio: ſed motus intellectus nō fit a ſingularibus: quia intellectus non cognoſcit ſingularia ſed ſolū vniuerſale quod eſt obiectū eius ergo inductio nō fit a ſingularibus. Secūdo ſic: in omni argumētatione p̄bativa antecedens debet eſſe notius cōſequente ſed ſingularia nō ſunt notiora ſuo vniuerſali: cuz ſint infinita ⁊ indeterminata: ergo inductio nō fit a ſingularibus ad vniuerſale. Tertio ſic: hec eſt bona inductio: omnis equ⁹ currit: omnis homo currit: ⁊ ſic de alijs ſpeciebus animalis: ergo omne animal currit: ⁊ tamen ibi non arguitur a ſingularibus ad vniuerſale: ergo contra diffinitionē. Quarto ſic: hic arguitur a ſingularibus ad vniuerſale: ſortes currit: plato currit: ⁊ ſic de alijs: ergo omnis aſinus currit: ⁊ tamen ibi non eſt bona conſequentia: ergo male dicitur q̄ inductio eſt bona conſequentia. Quinto ſic: in omni ſillogiſmo ſunt tres termini. ſed in inductione ſunt plures termini q̄z tres: ergo inductio nō reducitur ad ſillogiſmū. Ad p̄mū dicitur q̄ licet intellectus non cognoſcat ſingularia directe: tamen bene cognoſcat reflexe per hoc q̄ intellectus reflectitur ad ſenſum quo ſingularia cognoſcuntur: ſed ſoluz cognoſcit vniuerſale directe tanq̄z p̄priū obiectum eius.

Ad ſecunduz dicitur q̄ licet ſingularia non ſint notiora ſimpliciter ſuo vniuerſali: tamē ſunt notiora quo ad nos q̄z ſuum vniuerſale. et licet aliquando ſingularia ſint infinita quo ad nos: tamen aliqua poſſunt eſſe nobis nota: ⁊ tunc enumerando illa que ſunt nobis nota ⁊ comprehendendo alia ſub illa clauſula cōmuni: ⁊ ſic de alijs poteſt fieri inductio. Ad tertium dicitur q̄ licet ibi non bene arguatur a ſingularibus ſimpliciter: tamen bene arguitur a ſingulari-

bus in respectu: quia ista omnis equus currit est quodāmodo singularis ad istam: omne animal currit: ꝛ hec sufficit ad inductionē ut dictum est. Ad quartū dicitur ꝙ ibi nō arguitur a singularibus ad vniuersale illorū singulariū enumeratorū quod ad inductionē requiritur. Ad quintum dicitur ꝙ licz in inductōe sint plures termini q̄z tres ꝑm vocem: tamen accipiuntur per modum trium in sillogismo: quia cuncta singularia in antecedente inductionis posita capiuntur pro medio.

¶Entimema est sillogism⁹ imꝑfectus .i. oratio in qua nō oibus ante positis ꝓpositionibus infert conclusio festinata: ut oē animal currit: ergo ois hō currit. In hac enim dicta argumētatiōe intelligit hec ꝓpositio: ois hō est aial ꝛ non apponit ibi: quia si apponeret perfectus esset sillogismus. Aristo. autem sic diffinit entimema. Entimema est ex icotibus ꝛ signis. Icos autem idem est ꝙ propositio probabilis. Signū autē ꝙ hic sumitur idē est ꝙ ꝓpositio demōstratiua vel necessaria: ꝛ hoc est inferēdo. vnde signū cōmuniter ꝑm ꝙ hic sumitur dicit necessitatez illationis. Icos dicit ꝓbabilitatē ipsius ꝓpositionis in se: ꝑm quam ꝓbabilitatem propositio videtur esse vera. Unde nota ꝙ in entimemate est tm̄ ꝓpositio vna inferēs: et alia illata. vnde ꝑz ꝙ propositio inferēs apparet omnibus vel pluribus esse vera: sicut est icos quia iam sic ē probabilis: ut quilibet diligit diligentē se. Sciendū aūt ꝙ illa eadez propositio de necessitate infert cōclusionē: ꝛ sic est signū: ꝛ sic eadez ꝓpositio est icos ꝛ signū: ꝑz secundū aliud ꝛ aliud. Siquis obijciat ꝙ debz diffiniri entimema sic. Entimema est ex icote ꝛ signo: cum non sit nisi vna propositio inferens que est icos ꝛ signū ꝑm diuersa. Dicendū est ꝙ licz sit tm̄ vna propositio inferens: habet tamē in se virtutē duarū propositionuz. qz habet in se virtutē suā propriam ꝛ illius que intelligitur: ꝛ sic est vna ꝑm substantiā: ꝛ est due propositiones ꝑm virtutem: ꝛ ideo dicit in plurali ex icotibus ꝛ nō ex icote: ꝛ sil̄r ex signis ꝛ nō ex signo. Sciendū autē ꝙ omne entimema debz reduci ad sillogismū: qz in quolibz entimemate sūt tres termini sic in oi sillogismo: quoz terminoz duo ponunt in ꝓclusiōe ꝛ sunt extremitates. aliud aūt ē medium qđ nunq̄z ponitur in ꝓclusiōe. Illarū autē extremitatū altera sumpta est bis: in entimemate altera sel̄ et extremitate semel sumpta et medio debz fieri propositio vna ꝑm exigētiā modi: ꝛ sic fiet sillogism⁹ Uerbi grā: in hoc entimemate: oē aial currit: ergo ois hō currit: hō ꝛ currit sūt extremitates: animal est medium. sed extremitas hec scilicet hō sumpta est semel: ergo ex ipsa ꝛ medio fiat propositio vna: sic ois hō est animal: et tūc cōpletus erit sillogism⁹ sic: omne animal currit: ois homo est animal: ergo omnis homo currit. Ꝛēplū autē est quando per vnū particulare probatur aliō particulare per aliquod simile repertū in ipsis: ut legionēses cōtra astoricēses pugnare malum est: ergo astoricenses contra camorenses pugnare malū ē. vtrūqz enim̄ est malum affines contra affines pugnare.

¶Postq̄z auctor determinauit de sillogismo ꝛ inductione que sunt principaliores partes argumentationis. Hic consequenter determinat de entimemate ꝛ exemplo que sunt reducibiles ad alias species: scilicz entimema ad sillogismū: et exemplū ad inductionē: et quia entimema est exemplo perfectius: ideo prius determinat de entimemate q̄z de exemplo ipsum primo sic diffiniens. Entimema est sillogismus imꝑfectus. In qua diffinitione ponitur sillogismus loco generi capiendo sillogismū cōmuniter ut se extendit ad sillogismū perfectū formaliter in modo ꝛ figura: ꝛ ad sillogismū perfectū virtualiter. Et ponitur imperfectus ad differentiam sillogismi perfecti formaliter completi ex duabus premissis: et consequenter explicatur hec diffinitio. Entimema ē oratio in qua nō omnibus premissis positis: sed tantū vna infert festinata conclusio: ut hic omnis homo currit: ergo ꝺor. currit posita maiore tātum: ꝛ presuppositā minore infertur cōclusio. ¶Primo sciendum ꝙ in omni entimemate secūdū intellectū ponuntur due premisse: sed secundū vocē ponit vna tantū: ꝛ alia tacetur ꝛ retinetur in mente: ꝛ in q̄tū sunt ibi due premisse secundū intellectū vocatur sillogismus: ꝛ ea parte qua deficit vna secunduz vocem dicitur imperfectus. ꝛ quia vna tacetur que retinetur in mente: ideo dicitur entimema ab en quod est in ꝛ timos quod est mens et monos quod est vnū quasi in mente retinēs vnam propositionē. ꝛ oportet illam que retinetur in mente esse probabilē ꝛ necessaria: ꝛ ꝓsupponatur tanq̄z vera. Et propter hoc Aristoteles sic diffinit entimema. Entimema est sillogismus ex icotibus ꝛ signis. Icos enim est propositio probabilis, ꝛ signū ibi capitur ꝙ propositione necessaria: ut hic omne animal currit: ergo omnis hō currit minor ꝓsupponit .f. ois homo est animal: q̄ est ꝓpositio necessaria: ꝛ signū. Ex quo patet ꝙ cōsequētia entimematis nō tenet grā forme arguēdi sed grā materie: qz ibi ꝓsupponit virtus alicuius ꝑmissarū. Secundo sciendū ꝙ entimema sic reducitur ad sillogismū: qz in ipso sunt due extremitates in ꝓclusiōe quarū maior extremitas est ꝑdicatū: ꝛ minor extremitas subiectū: ꝛ ibi ponitur mediū: qđ nō intrat cōclusionē: ꝛ ponit in antecedente cū altera extremitatū. vnde formādo vnā ꝑmissarū cū medio ꝛ cū extremitate nō posita in aūte fit sillogism⁹ ꝑfectus. Et si mediū ponatur in aūte cū subiecto cōclusiōis ibi est minor ꝓmissa et deficit maior: ut hic: ois homo est risibilis: ibi deficit maior: scilicet omne risibile est animal: ergo omnis homo est animal. Et si mediū ponatur cū predi-

caro conclusionis quod est maior extremitas ibi est maior p̄missa ⁊ deficit minor: ut hic omne animal currit: ergo omnis homo currit: ibi deficit minor scilicet: omnis hō est animal. Et si tale medium possit subiici maiori extremitati ⁊ p̄dicari de minori entimema reducitur ad primā figurā. Et si predicatur de vtraq; sic reducitur ad secundā: ⁊ subiicitur vtriq; sic reducitur ad tertiam figuram. Tertio sciendū q; exemplum sic diffinitur. Exemplū est progressus a vno particulari ad aliud particulare probandū propter aliquod simile in ipsis repertum: ut sortes est risibilis: ergo plato ē risibilis: eo q; vterq; est homo: in quo habent similitudinem essentialem. In qua diffinitione ponitur progressus loco generis. ⁊ ponitur ab vno particulari ad differētiam entimematis ⁊ sillogismi. ⁊ ponitur ad aliud particulare ad differētiam inductionis que p̄cedit ad vniuersale probandū. ⁊ ponitur p̄pter aliq̄d sile in ipsis reptū: ad oñdēdū vñ p̄uenit virt⁹ p̄batiōis in exēplo q; p̄uenit p̄pter silitudinē duor̄ particularium ad inuicē: ⁊ quicq̄d conuenit vni singulari in q̄ntum est simile alteri etiam conuenit alteri: ut risibile conuenit sorti in q̄ntum est homo: ideo risibile conuenit platoni in q̄ntum est homo. Quarto sciendum est q; ad reducendū exemplum ad sillogismū oportet primo per inductionē imperfectā ostendere maiorem extremitatem que est predicatū conclusionis de illo cōmuni in quo conueniunt illa singularia: ⁊ per illud cōmune ostenditur sillogistice de alio singulari quod est minor extremitas: ut arguendo sic: sortes est risibilis: ergo omnis homo est risibilis. ibi est inductio imperfecta. ⁊ vltra: ois homo est risibilis: plato est homo: ergo plato est risibilis. in hoc sillogismo homo ponitur p̄ medio: ⁊ illud cōmune in quo sibi assimilantur p̄ maiori extremitate: et suum simile quod est plato est minor extremitas. Et diffinitur aliter exemplū ab Aristotele. Exemplū est argumentatio que per simile minoris extremitatis ostēdit maiorem extremitatem de medio: ⁊ per medū de minori extremitate. ⁊ oportet maiorē extremitatem notiori modo cōuenire primo singulari q̄ medio. ⁊ q; noti⁹ insit medio q̄ minori extremitati: ratione cuius totus p̄cessus exemplaris vocatur ⁊ per hoc patet quid sit entimema ⁊ exemplū: ⁊ quo mō reducūtur ad sillogismū. Cōtra predicta arguitur p̄mo sic: entimema ⁊ sillogismus inter se opponunt̄ ⁊ sunt species distinctę: ergo entimema non est sillogismus. Secūdo sic: in primo posteriorū dicitur q; entimema est vere sillogism⁹ ergo entimema nō est sillogism⁹ imperfectus. Tertio sic: hic est sillogismus imperfectus: ois asinus currit: ergo omnis homo currit. ⁊ posita illa minore: omnis homo est asin⁹ erit sillogismus perfectus: ⁊ tamē nō est bona cōsequētia: ergo male dicitur q; in entimemate est bona consequentia.

Quarto sic: vnū singulare simile alteri nō est magis notū q̄ aliud. ꝫ omnis argumētatio p̄cedit a magis noto ad minus notū: ergo in exēplo vnū particulare nō p̄batur p aliud. Quinto sic: non sequitur sortes ē risibilis: ergo ois homo est risibilis: ⁊ tamē ibi arguitur eo mō reducēdo exēplum ad sillogismū ostēdendo maiorē extremitatem de medio in quo cōueniunt plura singularia: ergo exemplū nō est reducibile ad sillogismū. Ad primum ūtorum dicitur q; licet entimema non sit sillogismus perfectus in modo ⁊ in figura formaliter: tamē est bene perfectus virtualiter: ⁊ ē imperfectus formaliter: eo q; deficit vna premissarū: ⁊ est perfectus virtualiter: quia ibi sunt due premisse secundū intellectū arguentis qui tacet vnā quā p̄supponit per se eē notā ideo dicitur perfectus sillogismus: ⁊ per hoc soluitur secūdū argumentū. Ad tertiū dicitur q; in entimemate requirit̄ q; illa premissa quam p̄supponit sit vera vel probabilis: ⁊ hoc nō fit in ūsto argumēto: omnis asin⁹ currit: ergo omnis homo currit: ideo ibi non est entimema. ⁊ licet ibi sit sillogismus perfectus formaliter: nō tamen est perfectus virtualit̄ quod requiritur ad rationē entimematis. Ad quartum dicitur q; licꝫ ꝑm rem vnū singulare nō sit notius alio in eo q; singularia sunt: tamē bñ p̄t esse quo ad nos notius alio ⁊ secundū hoc p̄t probare aliud. Ad quintū dicit̄ q; licet inducēdo exemplū ad sillogismū: in illa reductione imperfecta nō sit cōsequētia necessaria: tamē bene est ibi cōsequētia p̄babilis: q; p̄babile est q; si maior extremitas cōueniat vni singulari eo q; cōuenit cū alio singulari in tali medio: et illud singulare cōtineatur sub illo medio q; illa maior extremitas illi medio vniuersaliter cōueniat.

¶ Argumētū aūt per locū ꝓfirmatur. vn de danda est diffinitio loci ꝑut hic sumit̄. Locus enim est sedes argumēti: vel vnde ad questionē ꝓpositā cōueniens trahitur argumentū. Quid aūt sit q̄stio dictū ē p̄ius. Sciendū aūt q; ꝓpō q̄stio ⁊ cōclusio ꝑm substantiā siue in subiecto idē sūt. Ea dē enim oro ꝓpō est ⁊ q̄stio et cōclusio ut hic: ois homo currit. Differūt aūt ꝑm rōnes vel diffinitiones ut p̄ius patuit. Secūdū enim q; dubitatur est q̄stio: ꝑut aūt ꝓbata est per argumētū est conclusio ꝑm aūt q; ponitur p̄o alio in p̄missis est ꝓpositio. vnde ꝓpō dicitur ꝑm q; est in p̄missis ad ꝓbandū cōclusionē. Locus diuidit̄ in locū maximā: ⁊ in locū differentiā maxime. locus maxima idē ē q; ipsa maxima. Maxima autē est ꝓpositio q̄ altera nō est p̄ior: idest notior: ut omne totū maius est sua parte. De quacunq; p̄dicatur diffinitio ⁊ diffinitū. De quacūq; p̄dicatur spēs ⁊ genus. Locus vero differentie maxime ē ille quo vna maxima differt ab illa maxima. verbi gratia. Iste maxie de cunq; predicat̄ species ⁊ genus. De quo quocūq; diffinitio ⁊ diffinitū: differūt per terminos ex quibus cōponuntur. vna enī cōponit̄ ex genere ⁊ spē. alia vero ex diffinitōe ⁊ diffinito. Añ isti termini simplices dñr dñe maxiæ ⁊ tā locus maxia q̄ loc⁹ differētie maxiæ dr̄ loc⁹: q; vtrūq; ꝓfert firmitudinē argumento. vnde ꝓportionabiliter sumitur hic locus ad locū in rebus naturalibus: q; sicut locus ibi dat fortitudinē reb⁹ naturalib⁹ ⁊ cōseruat eā in esse. Similiter hic loc⁹ cōseruat argumētū.

Postq̄ auct̄or determinauit de argumēto ⁊ argumētatione. Hic cōsequēter determinat de loco qui per argumentū diffinitur ꝑm q; in eo cōfirmatur ipsum argumentū ipm primo sic diffiniēs. Locus ē sedes argumēti vel id a quo ad propositā quēstionē cōueniēs elicitur argumentū. Cui⁹ rō est: q; locus est habitudo necessaria terminorū ad inuicem. Vel est ꝓpositio necessaria q̄ est p; se nota ꝑpter talē habitudinē terminor̄ inter se: sed in tali habitudine terminorū inter se: vel in ꝓpositione p; se nota q̄ fit ex illis terminis cōfirmatur medū probans ⁊ inferēs conclusionē quod dicit̄ argumentū: ⁊ etiā elicitur virtus argumenti ad ꝓpositā q̄stionē ex illa habitudine terminorū: vel ex aliqua ꝓpositione per se nota: ideo locus bene dicitur argumentū vel aliud a

quo elicitur argumentū. ¶Prima aūt pars conuenientius ꝛ principalius cōuenit loco maxime. ꝛ secūda conuenit loco differentie maxime: q̄uis quelibꝫ pars aliquo modo possit cōpetere cuilibet loco: qr in vtroq̄ cōfirmatur argumentū: et etiā ab vtroq̄ potest elici argumentū ad aliquā propositaꝫ questionē. ¶Primo sciendū q̄ hic nō capitur ꝓprie locus p superficie corporis cōtinentis que est mēsura locati ut capitur in predicamētis: sed capitur transsumptiue pro habitudine terminorū: vel propositione per se nota que est aliquo modo generatiua ꝛ cōseruatiua argumenti: sicut locus dicitur conseruatiuus locati. Et dicitur etiam talis locus dialeticus sedes argumenti: nō proprie sed methaphorice siue trāsumptiue: quia sicut sedens in sede cōfirmatur ꝛ quiescit ita argumentatio quiescit ꝛ confirmatur in loco dialetico: quia cum intellectus dubitat de virtute probativa vel illativa argumenti: ꝛ reperit hitudinē terminorum: vel propositionē per se notam vbi cōfirmatur illa habitudo: tunc intellectus quiescit ꝛ amplius nō dubitat de illa virtute nec de cōclusione probata per argumentū. Secūdo sciendū q̄ locus diuiditur per locū maximā: ꝛ locum differentiā maxime qui sic inter se differunt: quia locus differētia maxime dicit habitudinē terminorū in qua fundatur ꝛ cōfirmatur argumentū incōplete tamē ꝛ imꝑfecte: ꝛ locus maxia dicit ꝓpōnē per se notā ꝓpter illā habitudinē terminorū: q̄ cōplete et explicite terminat argumentū: verbi gra arguēdo sic: sortes est hō: ergo sortes est aial: si ꝓbet ꝙ locū a specie ad genus ē locus differentia maxime ꝛ terminat imperfecte argumentū qr pōt adhuc dubitari qualis est illa habitudo speciei ad genus. sed cū aduenit ista maxima de quocūq̄ predicatur species ꝛ suū genus: tunc explicite terminat argumentū: ꝛ per hoc habetur sufficientia istorū membrorū: quia omnis locꝰ cōfirmat argumentū: vel ergo cōfirmat explicite ꝛ perfecte: ꝛ sic locꝰ ē maxima. vel implicite ꝛ imperfecte: ꝛ sic est locus differētia maxime. Et quibus ꝑs q̄ locus differētia maxime via generationis est ꝑior q̄ locus maxima: tū via ꝙfectionis est posterior. ꝛ dē locus maxima ꝙ appōnē. ¶Et sic ibi nō ē incōgruitas cōstructionis: maxima enī tenet substātiue ꝛ nō adiectiue. Tertio sciendū q̄ locus maxima idē est q̄ ipsa maxima ꝛ maxima est ꝓpō per se nota qua nō est altera ꝑior neq̄ notior: ut omne totū est maius sua ꝑte. Et rō diffinitionis est: qr in tali ꝓpōne est habitudo �less immediata vel per se nota terminorū inter se: ideo cognitis illis terminis intellectus statim apprehendit habitudinē illorū terminorū ꝛ cognoscit ꝓpositionē necessariā que fit ex illis terminis ꝛ illa nō notificatur per aliā propositionē sed per suos terminos: ideo nulla est notior ipsa: ꝛ vocatur maxima: qr licet sit parua in quantitate est tamē maxima in virtute: ꝛ in gradu certitudinis: quia potest certificare multas alias propositiones. Alio nomine dicit dignitas: quia seipsaꝫ dignificat ut ab intellectu cognoscat. Alio modo dicitur cōmunis animi cōceptio: quia ab intellectu multorū faciliter concipitur: ꝛō illam sic diffinit Boetius: cōmunis animi cōceptio est quam quisq̄ probat auditā. Quarto sciendū q̄ locus differentia maxime ē ille per quez vna maxia differt ab alia: ut sunt termini habentes necessariā habitudinē inter se: ex qua pro uenit necessitas illius maxime: ut iste maxime de quocūq̄ ꝑdicatur species ꝛ suū genus: ꝛ de quocūq̄ predicatur diffinitio ꝛ diffinitū: differunt per suos terminos: ꝛ illi termini inquātū habent habitudinē necessariā ad inuicē vocantur loci differentie maxime. vnde dicūtur loci inq̄tū ex ipsis elicit argumentū: vel in ipsis cōfirmatur. ꝛ dicuntur differētie maxime: inq̄tū faciunt vnā maximam differre ab alia. Cōtra predicta arguitur primo sic: argumentū est mediū argumentationis ꝓbans cōclusionē: ꝛ locus maxima est vna ꝓpositio argumentationis: sed mediū nō cōfirmatur in ꝑmissis argumentationis: ergo locus maxima nō est sedes argumenti. Secūdo sic: argumentū ꝛ locus idē sunt: ut in isto argumento homo currit: ergo animal currit: homo est argumentū qr est mediū ꝓbans conclusionē: ꝛ etiā est locus inq̄tum in ipso est species: ꝛ dicitur locus a specie. sed idem nō cōfirmat seipsum: ergo locus male dicitur sedes argumē ti. Tertio sic: locus differentia maxime est pars loci maxime ꝛ in eo continetur. ergo mēbra huius diuisionis cōtinēdunt. Quarto sic: hec est vna maxima: omne totū ē maius sua parte: ꝛ tū aliqua est notior ipsa: ut ista de quolibet esse vel nō esse de nullo ambo simul: ergo cōtra diffinitionē maxime. Quinto sic: omnis locus est habitudo ut patet in diffinitionibus omniū locorū: sꝫ termini maxime nō sunt habitudo: ergo male dicūtur loci differētie maxime. Ad primū dicitur q̄ licet argumentū q̄tū ad suū materiale q̄d est terminus: qui est mediū argumētationis nō cōfirmetur per maximā tamē q̄tū ad virtutē ꝓbandi conclusionē confirmatur in maxima per quā virtus argumenti perfecte explicatur ꝛ manifestatur intellectui. Ad secundū dicit q̄ licet locus ꝛ argumentū q̄nq̄ sint idē materialiter tamē differunt formaliter: ut in illo exēplo predicto hō inq̄tum habet virtutē probandi conclusionē dicitur argumentū ꝛ inq̄tuꝫ est species ꝛ habet habitudinē ad genus dicitur locus ꝛ in ista habitudine cōfirmat virtus q̄ dicitur argumentū.

Ad tertiū dicatur q̄ licet in maxima includat materialiter locus differētia maxime tanq̄ pars materialis eius: non tamen formaliter ut ꝙtinēs ad formā maxime: ꝛō locus maxima ꝛ locus differētia maxie nō coincidūt in idem formaliter.

Ad quartū dicit q̄ licet aliq̄ ꝓpō sit simpliciter notior ista oē totū ē maiꝰ sua ꝑte: nulla tū ē notior in suo genere: hoc est q̄ fiat ex eisdē terminis ꝛ in eodē genere terminorum: qr ex talibus terminis nulla cōstituit imediatior ista. s. omne totū est maius sua ꝑte. Ad quintū dē q̄ licet termini maxime ꝛm vocē nō sint habitudines: tū q̄tum ad significata ipsorū important habitudines: qr sunt termini cōes: ꝛ tales significant habitudines rerū inter se: ut genus significat habitudinē superioris ad inferiora ꝛ spēs ecōtra.

¶Locus differētia maxime diuidit ꝑ locū intrīsecū ꝛ extrinsecū ꝛ mediū. Locꝰ intrinsecus est qñ sumitur argumētū ab eis que sunt de substantia rei ut a diffinitiōe: ut aīal rōnale mortale currit: ergo hō currit. Locus extrinsecus est qñ sumitur argumētū ab eis q̄ sunt oīno separata a substantia rei ut ab oppositis: ut si queratur vtrū sortes sit albus et terminet sic: sortes est niger: non ergo est albus. Locus medius est qñ sumit argumentū ab eis q̄ partim cōueniūt ꝛ partim disconueniūt cū terminis in q̄stiōe positis: sicut in vniuoco et denominatiuo q̄ dicūtur cōiugata: ut si q̄ratur vtrū iusticia sit bona: ꝛ probetur sic iustū est bonū: ergo iusticia est bona.

¶Postq̄ auctor determinauit de loco in cōmuni tam diffinitiue q̄ diuisiue: ꝛ posuit diffinitionem loci maxime et etiam loci differentie maxime: hic consequenter diuidit locum dꝫiam maxime per locū intrinsecuꝫ extrinsecū ꝛ mediū. Cuius diuisionis ratio est: quia omnis locus differentia maxime importat habitudinem termini inferentis ad terminuꝫ illatum. vel ergo terminus inferens simpliciter conuenit cum termino illato ꝛ sic est locus intrinsecus. vel disconuenit ab eo: ꝛ hoc est dupliciter: quia vel disconuenit simpliciter vel partim conuenit partim differt. Si primum sic est locus extrinsecus. si secundum sic est locus medius. ¶Primo sciendum est q̄ locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt de substantia rei: hoc est quando terminus inferens est de substantia vel essentia termini illati: ut proposita ista questione: vtrum sortes sit animal arguitur sic: sortes est homo ergo sortes est animal: ibi su-

mitur argumentū ab illo termino inferente homo q̄ intrinsece cōuenit cū termino illato .s. cū aīali. Et dō loc⁹ intrinsecus: q; qñ terminus inferēs est intrinsecus illato vel ecōtra ibi ē intrinseca habitudo inter illos terminos: eo q; habitudo vni⁹ termini ad aliū nō distinguit realiter a termino cuius est habitudo (nec semp oportet ad talē locū q; termin⁹ inferēs sit de essentia vel diffinitione termini illati: ꝫ sufficit q; sit intrinsec⁹ ꝑm aliquē modū essendi in. Secōo sciendū q; locus extrinsecus ē qñ sumit argumētū ab his q̄ sunt oīno sepata a substātia rei. i. qñ termin⁹ inferēs simplr ē extrinsec⁹ ⁊ discōueniēs cū termino illato: ut arguēdo sic: sortes ē albus. ergo sortes nō est niger terminus inferēs. s. alb⁹ est totaliter extrinsecus termino illato. s. nigro ⁊ ꝓpter hāc causā talis locus vocatur extrinsecus. Et ꝫ habitudo localis in illo loco sit quodāmodo intrinseca in termino inferēti tn̄ est extrinseca in ordine ad terminū illatū ⁊ est habitudo negatiua tn̄ inter illos terminos ⁊ nō habitudo positiua sicut in loco intrinseco. Tertio sciendū: q; locus medi⁹ est qñ sumit argumentū ab his q̄ ptim conueniūt ⁊ ptim differūt cū terminis in q̄stione positis: hoc est qñ terminus inferēs ptim conuenit cū termino illato: ⁊ ptim differt sicut est inter cōcretū ⁊ abstractū q̄ cōueniunt in re significata: ⁊ differūt in mō significandi: ⁊ cōueniūt in p̄ncipio dictionis: ⁊ differūt in fine sicut est inter cōiugata ⁊ casus. ut si quaratur vtrū iusticia sit bona ⁊ ꝓbetur sic. Iustū est bonū ergo iusticia est bona: ibi iustū ptim conuenit ⁊ ptim differt a iusticia. Et dicit talis locus medius: q; terminus inferēs medio modo se habet ad terminū illatū quantū ad hoc q̄ ē cōuenire ⁊ disconuenire: ió iste locus q̄ātū ad cōuenientiā ⁊ dīam termini inferentis ⁊ termini illati dicit aliquo mō medius p ptic̄ipationē inter terminū intrinsecū ⁊ terminū extrinsecū. Quarto sciendū: q; p̄dicta diuisio loci p illos tres modos nō est diuisio generis in suas species: q; loc⁹ nō dicatur equaliter de istis tribus membris: sed est diuisio analogi in sua analogata: q; locus dicit de istis tribus ꝑm prius ⁊ posterius: prius enim dicit de loco intrinseco ⁊ postea de aliis. Et rō est q; loc⁹ est habitudo termini inferētis ad terminū illatū sed in loco intrinseco vbi est habitudo positiua tn̄ est ꝓfectior habitudo q̄ꝫ in loco extrinseco vbi est habitudo priuatiua tn̄: q̄ solū habet cognosci p respectū ad habitudinē positiuā sicut ꝑuatio cognoscit p habitū: ⁊ etiā locus medius ptic̄ipat rōnē vtriusq; loci q; habet cōuenientiā cū loco intrinseco ⁊ extrinseco: ⁊ ea ꝑte qua cōuenit cū loco intrinseco ꝓfectior est loco extrinseco: ⁊ per hoc patēt diffinitiones ⁊ compatio illoꝝ locorū inter se. Sed cōtra p̄dicta arguitur primo sic. Locus maxima multiplicat sicut locus dīa maxime: sed locus maxima nō diuidit p locū intrinsecū extrinsecū ⁊ mediū: ergo male diuiditur hoc modo locus differentia maxime. Secōo sic: locus differētia maxime habet diuidi ꝑm diuersas differentias entis. eo q; dicit habitudinē termini ad terminū que se tenet ex ꝑte rei significate. ꝫ plures sunt dīe entis q̄ꝫ tres sicut idē: diuersum: actus: potētia: accidēs ⁊ substantia: ⁊ sic de aliis ergo non sunt tn̄ tres modi differentie maxime. Tertio sic: locus dialeticus dicitur ꝑm sīlitudinē ad locū realem: sed omnis locus realis est extrinsecus locato q; est subiectiue in locante: ergo omnis locus dialeticus ē extrinsec⁹ ⁊ nullus ē intrinsec⁹. Quarto sic: omnis locus est habitudo medians inter terminū inferentem ⁊ terminum illatum: ergo omnis locus est medi⁹.

Quinto sic arguēdo sic: homo currit ergo animal currit terminus inferēs scilicet homo partim conuenit cuꝫ termino illato ⁊ partim ab eo differt ⁊ tamen ibi nō est locus medius: sed locus a specie ad genus: ergo male diffinitur locus medius. Ad primū dicitur: q; licet non ponatur explicite diuisio loci maxime: tamen satis ponitur implicite: quia potest intelligi multiplicatio eius per diuisionem loci differentie maxime: quia variatis terminis qui sunt differentie maxime secunduꝫ diuersos locos etiam variantur maxime que formantur secundū habitudinis illoꝝ terminorū. ideo in quolibet loco speciali sit vna maxima specialis. Ad secundum dicitur: q; licet diuisio loci differētie maxime sumatur secundū aliquas differentias entis scilicet secundū idem diuersum ⁊ partim idem ⁊ partim diuersum: non tamen sumitur secundū omnes differentias entis: ideo non oportet q; sint tot modi locorū quot sunt modi entis. Ad tertiū dicitur: q; licet locus dialeticus habeat similitudinē cum loco naturali in eo q; est conseruatiuus ⁊ generatiuus argumenti: sicut locus naturalis est conseruatiuus locati: nō tamen sumitur secundū illā similitudinē que est esse extrinsecū: quare nō oportet q; omnis locus differētia maxime sit extrinsecus. Ad quartū dicitur: q; negatur cōsequētia. ⁊ ratio est: quia nō dicitur locus medius eo q; sit habitudo medians inter illos duos terminos. ꝫ quia terminus inferens partim cōuenit cū termino illato ⁊ partim differt ab eo.

Ad quintū dicitur: q; licet homo ⁊ animal ptim cōueniant ⁊ differāt: tn̄ hō ibi nō infert animali illo argumēto inquantū est cōueniens ⁊ differens simul: sed ratione cōuenientie tantū: ió ibi est locus intrinsecus.

¶ Locus intrinsecus diuidit p locū a substātia ⁊ p locū a ꝓcomitātib⁹ substātiam. Loc⁹ a substātia est qñ sumit argumētū a substātia terminoꝝ positoꝝ in questiōe. Et diuidit hic loc⁹ p locū a diffinitōe ⁊ locū a descriptione ⁊ locum a nominis interpretatione.

¶ Postea auctor posuit diuisionē loci differentie maxie et diffinitiōes membroꝝ ei⁹. Hic ꝓnter subdiuidit vnū membrum illius diuisionis. s. locū intrinsecū dicēs: q; loc⁹ intrinsec⁹ diuidit p locū a subā ⁊ p locū a ꝓcomitātib⁹ subāz. Cuius rō ē: q; in oī loco intrīseco termin⁹ inferēs aliq̄ mō facit vnū cū termino illato vel ergo dicit cōuertibiliter totā substantiā termini illati vel dicit aliq̄d cōcomitās illā substantiā: ⁊ nō dicit cōuertibiliter illā substantiā ꝑm se totā. Si primū sic ē locus a substātia. Si secundū sic est locus a cōcomitantibus substantiā. ⁊ q; termin⁹ dicēs cōuertibiliter totā substātiam alterius ꝓfectionē habet habitudinē ad alterū q̄ꝫ ille q̄ nō dicit cōuertibiliter ipsam: ió loc⁹ a substātia ꝓfectior est q̄ꝫ loc⁹ a cōcomitātib⁹ subām. ¶ Primo sciēdū: q; loc⁹ a substantia est qñ termin⁹ inferens dicit cōuertibiliter totā substātiā termini illati: ut arguēdo a diffinitiōe ad diffinitū: licet nō oporteat ad talem locū q; semp terminus inferēs explicet substantiā termini illati: q; locus a diffinito ad diffinitionē est locus a substātia: ⁊ tn̄ diffinitū nō explicat naturā diffinitionis nec descriptū respectu descriptōis: ió nō semp oportet q; terminus inferēs dicat explicationē alterius: sed sufficit q; dicat cōuertibiliter totā substantiā ei⁹. ⁊ ideo in textu sic diffinitur: locus a substantia est quādo sumitur argumētū a substantia terminoꝝ in questiōe positoꝝ: quod debet intelligi a substantia: hoc est ab illo quod dicit conuertibiliter totā substantiam rei. Et nō capitur ibi substantia generaliter pro quocūqz esse rei: ut sumitur in diffinitiōe loci intrinseci alias nō differret diffinitio loci intrinseci a diffinitione loci ad substātiā. ¶ Secūdo sciendū: q; locus a cōcomitantibus substantiā est qñ sumit argumētū ab his q̄ cōueniūt cū substantia rei: nō tamē dicit ꝯuertibiliter totā substantiam eius: ut quādo termin⁹ inferens cōuenit cū termino illato: non tamē conuertibiliter: ut arguēdo a parte ad totum: vel a toto ad partem. vel a causa ad effectū: vel econtra. in talibus enim terminus inferēs semper facit aliq̄ modo idē cū termino illato nō tamē cōuertibiliter. ⁊ non oportet in tali loco q; semper terminus inferens sit vnū in essentia cū termino illato: sed sufficit q; ꝑm aliquē modum essendi in includatur in eē eius ⁊ facit vnū cū ipso in rōne inferētis ⁊ per respectū ad argumētū q̄ infert terminū illatū positū in q̄stione. Tertio sciēdū: q; locus a substātia diuiditur p locū a diffinitione a descriptiōe ⁊ a nominis interpretatione. Cuius rō est: q; in loco a substātia vn⁹ terminoꝝ ꝑ dicit explicationē alteri⁹: licet nō semp terminus inferēs dicat explicationē termini illati ut prius dictū est: sed ab ipso denominat locus: vel ergo talis explicatio sumit a p̄ncipiis

essentialib⁹ rei: ⁊ sic est locus a diffinitione: vl̃a ꝓprietatib⁹ ei⁹ ⁊ hoc dupliciter: vel sumit̃ a ꝓprietatib⁹ rei ꝑm se: vl̃ ab ipsis ꝓprietatibus inquãtũ ab ipsis fit impositio nois. Si ꝓ mũ sic est locus a descriptiõe: si scõm sic ẽ locus a nois interpretatiõe. diffinitio .n. explicat eẽ rei ẽntialia ⁊ descriptio idẽ explicat ẽntialia ipsi⁹: ⁊ interpretatio explicat ipm ꝓprietates a quibus nomẽ imponitur: ⁊ qñq; võcat diffinitio quid nois. ¶ Quarto scẽdũ: q diffinitio dupliciter ꝓsideratur. vno mõ quãtũ ad eius substantiã ꝑut dicit ꝑncipia essentialia diffiniti: ⁊ sic ipsa est mediũ sillogismi demõstrationis ⁊ ab ea sumitur locus demõstrationis ⁊ nõ dialecticus. Alio mõ cõsideratur inquãtũ sumitur sub illa intẽtione secũda q̃ est diffinitio ⁊ hoc dupliciter quia vl̃ sumitur ꝓ respectu⁹ ad predicata que notiõi modo cõueniunt diffinito q̃; diffinitioni ⁊ sic ab ea sumitur locus sophisticus ⁊ arguitur ꝑm fallaciam petitionis principij. Alio modo sumitur respectu predicatorũ que notiõi modo conuenunt diffinitioni q̃; diffinito: ⁊ hoc modo ab ea sumitur locus dialeticus ⁊ hoc modo hic consideratur: ⁊ per hoc patet diuisio ⁊ subdiuisio loci intrinseci. ¶ Contra predicta arguitur primo sic: a causa efficiẽte sumitur locus intrinsecus: ⁊ tamen nõ est locus a substantia ut patet in textu nec etiã a ꝓcomitãtib⁹ substãtiã q⁹ causa efficiẽs nõ cõcomitat̃ suũ effectũ: ꝫ est sibi extrinseca: ergo insufficienter diuiditur loc⁹ intrinsecus in textu. ¶ Secũdo sic arguendo a genere ad speciem sumitur argumentũ a substantia terminorũ in questiõe positorũ: ⁊ tamẽ ibi nõ est locus a substantia: ergo contra diffinitionẽ loci a substantia. ¶ Tertio sic: illa q̃ cõcomitantur substantiã rei sunt extra ipsam substantiã: ergo q̃n sumitur argumẽtũ a ꝓcomitãtib⁹ subãm fit loc⁹ extrinsec⁹ ⁊ nõ intrinsec⁹. ¶ Quarto sic: ab eodem non sumitur locus dialeticus ⁊ sophisticus cum inter se oponantur: sed a diffinitione sumitur locus sophistic⁹ ergo ab ipsa non sumitur locus dialeticus: ergo contra diuisionẽ loci a substantia. ¶ Quinto sic: locus a diffinito ⁊ a descripto sunt loci a substantia ⁊ tñ nõ ponuntur in ista diuisione loci a substantia: ergo ipsa est insufficiens. ¶ Ad primũ istorũ dicitur: q licet causa efficiens sit extrinseca effectui secundũ esse: tñ ꝑm virtutẽ est aliq̃ mõ intrinseca ⁊ aliquo modo facit vnũ cũ ipso: ⁊ ꝑm illam virtutẽ se habet ut terminus inferẽs respectu effectus: ⁊ etiã respectu illorũ duorũ ꝓdicatorũ. s. bonũ ⁊ malũ. ¶ Ad secũdũ dicitur: q licet gen⁹ sit de substãtia speciei ꝑ modũ ꝑncipij tñ nõ dicit totã substãtiã spẽi cõuertibiliter: iõ arguẽdo a genere ad speciẽ nõ arguit̃ a substãtia rei eo mõ q̃ intelligitur in diffinitione loci a substantia. Ad tertiũ dicitur: q licet illa q̃ ꝓcomitãtur substantiã nõ sint intrinseca essentialiter: tamẽ bñ sunt intrinseca ꝑm aliquẽ modũ eẽndi ⁊ hoc sufficiat ad locũ intrinsecũ. Ad quartũ dicitur q ab eodẽ vno mõ capto nõ sumitur locus dialeticus ⁊ sophisticus: ꝫ bene ab eodẽ sumpto diuersimode: modo sic est de diffinitione ut dictum est in quarto notabili. Ad quintũ dicitur: q licet in ista diuisione loci a substantia non ponatur explicate locus a diffinito tamen subintelligitur per locũ a diffinitione: ⁊ similiter diceretur de loco a descripto: ⁊ ab interpretato quia omnia ista correlatiue se habent in ordine ad diffinitionẽ: descriptionẽ ⁊ interpretationẽ; ⁊ etiã locus qui fit a diffinitione causali que datur per causas efficientes vel finales sub loco a descriptione cõprehenditur quia illa reducuntur ad diffinitionem descriptionis.

¶ Diffinitio est oratio quid est esse rei significans ꝑ substantialia. Locus a diffinitione ẽ habitudo diffinitionis ad diffinitũ. Et cõtinet quattuor argumẽta ⁊ quattuor maximas. Primo subijciendo diffinitionẽ affirmatiue. Secũdo predicãdo eaz affirmatiue. Tertio subijciendo eã negatiue. Quarto predicando eã negatiue. Et ẽ pla omniũ horũ sunt hec. Animal rationale mortale currit: ergo homo currit. Unde locus a diffinitiõe: maxima. Quicquid ꝓdicatur de diffinitione ⁊ de diffinito. Sortes est animal rationale mortale: ergo sortes est homo. Ũñ locus a diffinitione. maxima. De quocunq; predicatur diffinitio ⁊ diffinitum. Animal rationale mortale nõ currit: ergo homo non currit. Loc⁹ a diffinitione. maxima. Quicqd remouet̃ de diffinitiõe ⁊ a diffinito. lapis nõ est animal rõnale mortale: ergo lapis nõ est hõ. locus a diffinitiõe. maxima. A quocũq; remouet̃ diffinitio ⁊ diffinitũ. locus a diffinito ẽ habitudo diffiniti ad diffinitionẽ. Et cõtinet similiter quattuor argumẽta ⁊ qttuor maximas: primo subijciẽdo diffinitũ affirmatiue: ut hõ currit: ergo animal rationale mortale currit. Loc⁹ a diffinito. maxima. Quicqd ꝓdicat̃ de diffinito ⁊ de diffinitione. Secõ sic ꝓdicãdo affirmatiue. Sor. ẽ homo ergo sortes est animal rõnale mortale. locus a diffinito. maxima. De quocũ q; predicatur diffinitũ ⁊ diffinitõ. Tertio subijciendo eũ negatiue sic. Hõ nõ currit ergo animal rõnale mortale nõ currit. locus a diffinito. maxima. Quicqd remouet̃ a diffinito ⁊ a diffinitione. Quarto ꝓdicãdo eũ negatiue sic: lapis nõ est hõ: ergo lapis nõ est animal rationale mortale. locus a diffinito. maxima. A quocũ q; remouetur diffinitũ ⁊ diffinitio. Et sciendu; q in omnibus locis denominatur loc⁹ ab inferẽte: ⁊ nõ ab illato. Ũñ quãdo diffinitio est inferens: est locus a diffinitione. q̃ndo autẽ diffinitũ est inferẽs est locus a diffinito: quia inferens est agens: ergo ab inferente debet denominari locus: vl̃ a differentia maxime ⁊ nõ ab illato.

Postq̃ auctor ꝓmisit diuisionẽ; loci a substantia. hic ꝑter determinat de mẽbris ei⁹: ⁊ ꝑmo de loco a diffinitiõe: q ẽ ꝑfectior alijs. ⁊ incipit determinare in spali ꝺ sillogismo dialetico oñendo quõ in ꝑticulari format̃ ꝑm diuersos locos spales. ⁊ q⁹ loc⁹ a diffinitiõe ꝑsupponit ipsam diffinitionẽ: q⁹ ea diffinitur: iõ auctor ꝓ⁹ oñdit q̃d sit diffinitiõ dicẽs: q diffinitio est oõ indicãs q̃d est eẽ rei ꝙ essentialia: et dicit oratio eo q est quoddã cõplexũ includẽs diuersa principia diffiniti. s. gen⁹ ⁊ differẽtiã. quod quidẽ cõplexũ est oõ imꝑfecta ⁊ significat q̃d ẽ eẽ rei: q⁹ explicat ꝑncipia cẽntialia spẽi ex q̃bus cõstat tota q̃dditas spẽi. s. gen⁹ ⁊ differentiam: q̃ dicũt totũ esse essentiale eius a prima potentia vsq; ad vl-

tim̃ actū transeundo per oēs actus intermedios. Et solus hic diffinitur diffinitio pro diffinitōe quidditatiua q̃ est simpliciter diffinitio: ⁊ non pro diffinitione causali que datur per causas extrinsecas diffiniti: nec pro diffinitione descripti ua: nec quid nominis. Primo sciendū: q̃ locus a diffinitōe est habitudo diffinitōis ad diffinitū: ⁊ illa hitudo ē hitudo idemptitatis ⁊ conuertibilitatis: quia diffinitio dicit idem essentialiter ⁊ conuertibiliter cum diffinito. ⁊ inde p uenit q̃ quicq̃d affirmatur vel negatur de diffinitione: etiā affirmatur vel negatur de diffinito. econtra de quocūq; verificatur diffinitio vel negatur: ⁊ etiam diffinitū: ⁊ ecōtra. et continet iste locus quattuor argumenta ⁊ quattuor maximas: primo subijciendo diffinitionem affirmatiue. secundo predicando. tertio subijciendo negatiue. ⁊ quarto predicando negatiue. quorū exempla ⁊ maxime satis patent in textu. ⁊ causa illarū maximarum redditur propter habitudinem diffinitionis ad diffinitum. Secundo sciendū: q̃ licet diffinitio sit eadē essentialiter cū diffinito: tamen differt secundā rationem accidentalem ab eo: quia diffinitio dicit principia diffiniti que naturaliter precedunt diffinitum. ⁊ capitur sub modo plurium. diffinitum vero sequitur illa principia: ⁊ se habet per modum vnius compositi ex illis principijs. ⁊ arguendo a diffinitione ad diffinitum oportet arguere ab ipsa eo modo quo est eadem ⁊ conuenit cum diffinito et nō ea parte qua differt ab ipso: quia sic non argueretur ab ea inquantū diffinitio est. ⁊ similiter arguendum est a diffinito ad diffinitionem: ideo non sequitur animal rationale est oratio: ergo homo est oratio. quia ibi arguitur a diffinitione ea parte qua differt a diffinito: ⁊ non inquantū ipsa ē diffinitio: ⁊ cōmittitur fallacia accidentis. Similiter nō sequitur: homo est diffinitum: ergo animal rationale est diffinitum propter eandem causam: et similiter diceretur de multis aliis. Tertio sciendum q̃ locus a diffinito est habitudo diffiniti ad diffinitionem: ⁊ tenet quattuor modos sicut locus a diffinitione: primo subijciendo diffinitum affirmatiue: secundo predicando diffinitum affirmatiue. tertio subijciendo diffinitum negatiue. quarto predicando diffinitum negatiue. quorū modorū exempla ⁊ maxime satis patent in textu. Ratio autem quare loc⁹ a diffinito similiter tenet sicut locus a diffinitione est. quia sicut diffinitio dicit essentialiter ⁊ conuertibiliter idem cum diffinito: ita diffinitum cum diffinitione. ⁊ propter illam idemptitatē capiuntur modi quattuor arguendi a diffinito ad diffinitionem: sicut etiam capiuntur quattuor modi arguendi a diffinitione ad diffinitū eo q̃ vtrunq; habet ad aliud simile habitudinem.

Quarto sciendū: q̃ locus semper denominatur a termino inferente ⁊ non a termino illato. Cuius ratio est q̃ locus est habitudo confirmatiua argumenti p quam accipitur probatio consequētis ⁊ termini illati. sed illa habitudo confirmatiua argumenti ⁊ virtus probatiua ipsius cōsequētis est in ipso termino inferente scilicet in medio ⁊ nō in termino illato: ideo locus semper denominatur a termino inferente ⁊ non a termino illato ⁊ propter hoc quando in antecedente ponitur diffinitio dicitur locus a diffitione: ⁊ quā do ponitur diffinitū dicitur locus a diffinito. tamen locus nō denominatur a termino inferente materialiter accepto sed a termino accepto formaliter. s. sub illa intentione ⁊ ratione quia est termin⁹ inferens: ideo cū dicitur sortes est homo igitur sortes est animal q̃cuis homo sit quoddā diffinitū: tamen nō dicitur ibi esse locus a diffinito vel ab homie: quia homo non est termin⁹ inferens sub ratione diffiniti siue hominis sed sub ratione speciei: ideo dicitur locus a specie: ⁊ per hoc patent loci a diffinitione ⁊ a diffinito. Contra predicta arguitur primo sic: vnū quodq̃ capit denomiationem a suo vltimo actu: sed differētia est vltimus act⁹ diffinitionis: ⁊ ab ipsa diffinitio redditur conuertibilis cū diffinito: ergo differentia cuz predicetur in quale tota diffinitio debet predicare in quale: ⁊ sic diffinitio non significat quid est esse rei. Secūdo sic arguēdo sic: animal rationale currit ergo homo currit est petitio principij ergo ibi incōueniēter arguitur a diffinitiōe ad diffinitum nec ille tenet subijciendo affirmatiue diffinitiōem. Tertio sic: hec est demōstratio homo est animal rationale: ergo homo est risibilis. ergo predicando diffinitionem affirmatiue de diffinito non est locus dialeticus sed demonstratiuus. Quarto sic: eadē est habitudo medians inter diffinitiōem ⁊ diffinitum et econtra sicut eadem est via de sursum ad deorsum ⁊ ecōtra ergo cum locus sit habitudo termini ad terminum sequit q̃ locus a diffinitōe ⁊ a diffinito nō distinguūtur. Quanto sic vnūquodq̃ capit denominationem a fine ut habetur in secundo de anima: sed terminus illatus in loco se habet p modum finis: ergo denominatio loci debz fieri ab ipso ⁊ nō a termino inferēte. Ad primū dicitur q̃ licet differētia predicetur in quale non tamē diffinitio: ⁊ ratio est: quia solū illud predicatur in quale qō dicit actū qualificantē ⁊ determinantē potentiā precedentē ipsum: sicut differentia q̃lificat genus quod determinat sed diffinitio cū dicat totū esse speciei a prima potentia vsq; ad vltimū actū non presuppo nit aliquā potentiā quā qualificet: ideo nō predicatur in q̃le: nec differentia est ꝓprie vltimus actus diffinitionis: sed esse aggregatū ex genere ⁊ differentia: ideo. Ad secundū dicitur: q̃ si in illo argumento consequens sit notius respōdenti q̃z antecedēs: tūc ibi est petitio principij: hoc est si illō p̄dicatū currit notius dicatur de diffinito q̃z de diffinitione in ordine ad ipsum sed si econtra in ordine ad respōdentem antecedēs sit notius consequēte ibi est bonus locus dialeticus: q⁹ ad locū dialeticū non oportet semper p̄cedere a notioribus simpliciter: sed a notioribus respectu respōdentis ⁊ in eodem argumento respectu diuersorū respondentiū potest esse locus dialeticus ⁊ petitio principij secūdū q̃ vni antecedens erit notius ⁊ consequens alteri. Ad tertiū dicitur: q̃ si in illa argumētatione ostendatur conclusio ꝓpter habitudinem ipsorū principiorū hois animal rationale ad illam passionē q̃ est risibile ibi est bona demōstratio ⁊ ostēditur propria passio subiecti p propria principia eius: sed si ostendatur illa cōclusio virtute habitudinis diffinitiōis ad diffinitū scilicet mq̃tum animal rationale est diffinitio istius diffiniti quod est homo ⁊ ut illa habitudo fundatur in illa intentione cōmuni que est diffinitio ibi est locus dialeticus. Ad quartū dicitur: q̃ licet a diffinitiōe ad diffinitū ⁊ econtra sit eadem habitudo materialiter: est tamē differens formaliter inq̃tū virtus ꝓbatiua sumitur a diffinitione vel a diffinito. Ad quintū dicitur: q̃ licet in his q̃ dicunt causalitatē terminis semp a fine fiet denominatio: nō tū in his que dicunt causalitatē efficientis ꝛ ibi sumitur denominatio ab efficiente: mō locus dicit causalitatē efficientis ⁊ illud efficiens est terminus inferens: ideo habet denoiari a termino inferente ⁊ non a termino illato.

¶ Descriptio est oratio esse rei significās per accidentalia: ut animal risibile est descriptio hominis. vel sic. Descriptio ē oratio constans ex genere ⁊ ꝓprio: ut animal risibile. Locus a descriptione est habitudo descriptionis ad descriptū. Et cōtinet quattuor argumenta ⁊ quattuor maxias sicut locus a diffinitione ⁊ formātur argumenta ⁊ maxime hic sicut ibi nisi q̃ ibi ponitur diffinitio: hic aūt descriptio.

Postq̃z auctor determinauit de loco a diffinitōe ⁊ diffinito. Hic consequenter determinat de loco a descriptione ⁊ descripto: primo diffinies descriptionē. cuius cognitio req̃ritur ad cognitōem loci a descriptiōe dicens. Descriptio est oratio significās quid est eē rei p accidētalia. ⁊ dr oro quia descriptio cōponitur ex plurib⁹ quorum vnum contrahit aliud: ⁊ est quoddam cōplexū: vt asal risibile. et ponitur hic oro loco generis. deinde ponitur significās q̃d est eē rei per accidentalia: ad differentiam diffinitionis que significat eē rei per essentialia. Et ratio huius assignari potest: quia illud quod significat esse rei per ea q̃ sequūtur ens in specie

cõpletũ explicat ipsum per accidentalia: cum omnia consequentia esse rei in specie cõpletũ sint accidentalia. sed descriptio explicat esse rei p illa que consequũtur ens in specie cõpletu: ideo explicat ipsum esse per accidentalia. ¶Primo sciendũ: q duplicia sunt accidentia. Quedaz sunt cõmunia que consequũtur principia individui. Alia sunt propria q̃ fluunt a principijs speciei. Descriptio aũt habet dari p accidentia propria ⁊ nõ cõmunia nisi inquantũ plura accidentia cõmunia capiuntur loco vnius proprij secundũ q vltimũ illozũ restringit alterũ: ⁊ per hoc faciũt vnũ conuertibile cũ descripto. verbi gratia: gressibile bipes sunt ambo accidentia cõmunia respectu hominis: ⁊ tamẽ hoc aggregatũ gressibile bipes est vnũ cõuertibile cũ homine eo q vnũ cõtrahit aliud: ⁊ ecõtra. ⁊ ideo illud aggregatũ equipollet vni accidenti proprio q̃uis sint ibi plura accidentia cõmunia. Et debz sic intelligi diffinitio: descriptio est oratio significãs esse rei per accidentalia: hoc est p accidentia propria vel cõmunia appropriata. Et melius dicitur per accidentalia q̃z per accidentia. quia quãdoq̃z descriptio datur per inferiora alicuj superiozis: ⁊ qñq̃z p modos essendi subiecti. ⁊ ista non sunt vera accidentia: sed bene dicuntur accidẽtalia qz habent modũ accidẽtũ. Secũdo sciendũ: q aliter sic diffinitur descriptio. Descriptio est oratio constans ex genere ⁊ proprio: ut animal risibile est descriptio hominis ⁊ includit genus ⁊ propriũ eius. aliter tamẽ ponitur genus in diffinitione ⁊ descriptione: quia genus consideratũ ut est principiũ formale ⁊ essentiale speciei ponitur in diffinitione quidditatiua: sz ut ẽ principiũ effectiuũ proprij quod causatur ⁊ effectiue a genere ⁊ differentia ponitur in descriptione. vñ descriptio dupliciter capitur. vno modo generaliter pro quacũq̃z oratione que explicat esse rei per accidentalia siue sint propria siue appropriata: siue sint cause extrinsece ex quibus fit diffinitio causalis: ⁊ sic capitur descriptio in prima diffinitione. Alio modo capitur specialiter solũ pro illa oratione que fit ex genere ⁊ proprio accidente: ⁊ hoc modo capit descriptio in hac diffinitione eius: ideo he diffinitiones diuersimode dantur de descriptione. ¶Tertio sciendũ: q descriptio causat locũ a substantia: quia dicit idẽ realiter ⁊ cõuertibiliter cũ descripto. ⁊ quicquid verificatur de vno: verificatur etiã de alio. ⁊ de quocũq̃z verificatur descriptio ⁊ descriptũ: ⁊ econtra propter conuertibilitatẽ eozũ ad inuicẽ. et licet descriptio explicet esse rei p accidentalia q̃ cõcomitantur substantiam rei: tamẽ ipsa accipitur ⁊ supponit pro eodẽ in substantia cũ suo descripto ut dicendo animal risibile currit: ergo homo currit: ibi animal risibile supponit p eisdẽ suppositis ⁊ p eodẽ in substantia sicut homo: ideo facit locũ a substantia. ¶Quarto sciendũ: q locus a descriptione est habitudo descriptionis ad descriptũ: q quidẽ habitudo est habitudo conuertibiliũ ad inuicẽ ⁊ continet q̃tuoz argumenta ⁊ quattuoz maximas. ¶Primo subijciendo affirmatiue descriptionẽ. Scõo predicãdo eã affirmatiue. Tertio subijciendo negatiue. Quarto predicando negatiue. exempla ⁊ maxime eodẽ mõ hic accipiunt sicut in loco a diffinitione mutando solũ diffinitionẽ in descriptionẽ ⁊ capiendo descriptũ loco diffiniti. Sed locus a descripto ẽ habitudo descripti ad descriptionẽ. ⁊ habet quattuoz argumẽta ⁊ quattuoz maximas ut precedens scilicet subijciẽdo affirmatiue ⁊ predicando affirmatiue ⁊ subijciendo negatiue ⁊ p̃dicando negatiue: ⁊ eodem modo formando argumenta ⁊ maximas sicut in loco a diffinito ⁊ sic patet de loco a descriptione ⁊ descripto. Contra predicta arguitur primo sicñ descriptio diffiniatur hoc erit p aliã descriptionẽ cũ ipsa nõ habeat diffinitionẽ quidditatiuã cũ sit quoddã cõplexũ ⁊ iterũ illa descriptio per quã describeretur haberet aliaz descriptionẽ eadẽ ratione ⁊ sic esset processus in infinitũ q̃ est inconueniẽs ergo descriptio non põt diffiniri. Secũdo sic: q̃ signficat accidentia rei non significat esse rei. sed descriptio significat accidentia rei: q̃ datur solũ per accidentalia: ergo nõ significat esse rei. Tertio sic: omnis descriptio debet dari p accidentalia speciei: sed genus ⁊ propriũ ambo sunt essentialia speciei: quia genus est de essentia eius ⁊ propriũ immediate consequitur eius essentiã ergo nulla descriptio datur per genus ⁊ propriũ. ¶Quarto sic: dicendo homo est animal risibile ergo homo nõ est lapis ibi ẽ habitudo descriptionis ad descriptũ ⁊ ecõtra: ⁊ tamẽ ibi nõ est locus a descriptione nec a descripto: sed a disperatis ergo cõtra diffinitiones illozũ locozũ. Quinto sicñ sequit̃ animal risibile componitur ex genere ⁊ ꝓprio: ergo homo cõponitur ex genere ⁊ proprio: ⁊ tamẽ ibi arguitur a descriptione ad descriptũ subijciendo descriptionẽ affirmatiue: ergo iste locus a descriptione nõ est bonus. Ad primũ dr: q descriptio accepta sub intentione incõplexa diffinit̃ per aliam descriptionẽ: ⁊ illa descriptio nõ habet vlterius diffiniri per aliã eo q est quoddã complexũ cũ hoc qz talis descriptio est particularis: mõ particularium non est diffinitio nec descriptio. ideo non oportet procedere in infinitũ in descriptionibus. Ad secũdũ dicitur: q licet descriptio q̃ datur soluz per accidentalia de suo formali significato: tñ significet accidẽtia rei tñ de suo materiali significato importat esse eẽtiale rei quod per illa accidẽtia explicatur a posteriori ⁊ etiã supponit p essentia rei. Ad tertiũ dr: q licet genus ⁊ propriũ sint essentialia speciei inq̃ztũ respiciũt essentiã eius: tñ pñt dici accidentalia inq̃ztũ genus ẽ causa effectiua ꝓprij et proprij consequitur totũ esse cõpletũ spẽi: qz etiã genus et dãia nõ causant ipsum ꝓprij nisi post esse cõpletũ spẽi: iõ genus aliquo modo cõsequitur esse spẽi inq̃ztũ est causa ꝓprij. Ad quartũ dr: q licet in illo argumento sit habitudo descriptionis ⁊ descripti inter terminos antecedẽtis non tñ inter terminũ inferentẽ ⁊ terminũ illatũ qz animal risibile est ibi terminus inferens cũ sit mediũ. ⁊ lapis est terminus illat⁹ ⁊ inter ipsos non ẽ habitudo descriptionis ad descriptũ nec ecõtra. Ad quintũ dicitur: q ibi nõ arguitur a descriptione ea parte qua cõuenit cũ descripto sed ea parte qua differt ab ipso: ideo ibi cõmutatur fallacia accidẽtis nec bene arguitur per locum a descriptione.

¶Interpretatio est duplex. Quedã enim est q̃ nõ cõuertit̃: ut ledẽs pedẽ est interpretatio huius qđ dico lapis. Alia aũt q̃ conuertit̃: ut amator sapiẽtie ẽ interp̃tatio huius qđ dico pḥs: ⁊ hoc mõ sumit̃ hic ⁊ diffinitur sic. Interp̃tatio est expositio vnius vocabuli mins noti p magis notũ. locꝰ a nois interp̃tatiõe ẽ habitudo interp̃tationis ad interp̃tatũ. Et cõtinet tot argumẽta: ⁊ tot marias sicut p̃dicta: ut amator sapiẽtie currit: ergo pḥs currit. locus a nois interp̃tatiõe. maria. Quicq̃ p̃dicat̃ de interp̃tatiõe ⁊ de interp̃tato: et si a pte p̃dicati: vt sortes est amator sapiẽtie: ergo sortes est philosophus. maxima. De quocunq̃z p̃dicatur interp̃tatio et interp̃tatũ. negatiue sic. Amator sapiẽtie non inuidet: ergo philosophus nõ inuidet. locꝰ a nois interpretatione. maxima. Quicq̃ remouetur a nois interpretatiõe ⁊ a nois interp̃tato. ⁊ sic̃ in p̃dicato. maria. A quocũq̃z remouetur interp̃tatio ⁊ interp̃tatũ. Et nota q tot argumenta sumuntur ab interpretato quot ab interp̃tatione sicut in diffinito et descripto similiter sicut dictum est.

¶Postq̄z auctor determinauit de loco a descriptiõe ad descriptũ:ꝛ ecõtra. Hic consequenter determinat de loco ab interpretatione ad interpretatũ:primo distinguẽdo modos interpretationis:quia quedam est interpretatio nõ conuertibilis cũ interpretato:ꝛ hec est dupler.q̄ quedã est in plus ꝛ excedit interpretatũ:ut ledens pedem est interpretatio lapidis:ꝛ de pluribus verificatur q̄z lapis. Alia est excessa ab interpretato quẽ de paucioribus verificatur q̄z interpretatũ:sicut perfectũ ꝛ perfecte factũ,naz perfectũ dicitur de deo ꝛ creaturis.sed perfecte factũ solũ dicitur de creaturis. Alia est interpretatio conuertibilis cum interpretato:ut amator sapientie est interpretatio huius nominis philosophus:ꝛ cõuertitur cũ ipso. dicitur enim philosophus a philos qõ est amor:ꝛ sophos sapientia:quasi amator sapiẽtie. ¶Primo sciendũ:q̄ ab interpretatione nõ cõuertibili nõ sumit locꝰ a substantia:eo q̄ non dicit idem cõuertibiliter cũ interpretato:quod tamen requiritur in loco a substantia:sed ab ea sumitur locus sophisticus si sit cõmunior ipso interpretato sed ab interpretatione cõuertibili ad interpretatũ tm̃ sumitur locus dyaleticus q̄ est locus a substantia:q̄ talis interp̃tatio dicit idẽ cõuertibiliter ꝛ realiter cũ suo interpretato:ꝛ de ipsa solũ est hic ad propositũ:ꝛ diffinitur sic. ¶Interpretatio est expositio vnius nois minus noti ꝙ aliud nomen magis notũ. Secũdo sciendũ:q̄ ethimologia trãslatio ꝛ interpretatio sic inter se differũt:q̄ ethimologia est expositio vnius dictionis ꝙ alias dictiones eiusdẽ idyomatis ut dõ sol quasi sup̃ omnia lucẽs.ꝛ luna dr̃ q̃si luce nitẽs aliena. Sed translatio ẽ mutatio ſmonis de vno ydiomate in aliud:ut cũ mutatur grecũ in latinũ ut kyrios grece ẽ dñs latine. Sz interpretatio est q̃n vna dictio exponit ꝙ alias dictiões eiusdẽ ydiomatis vel diuersorũ ꝛ sic interpretatio est superi9 ad ethimologiã ꝛ distinguit̃ cõtra translationẽ in qua nõ est expositio nois:sed mutatio sermonis in sermonẽ extrinsecũ: ideo ab ipsa sumit̃ locus extrinsecus.sz in alijs sumitur locꝰ intrinsecus qui generaliter dicitur locus ab interpretatiõe ad interpretatũ. ¶Tertio sciendũ: q̄ locus ab interpretatione est habitudo interpretatiõis ad interpretatũ: ꝛ tenet quattuor modos sicut p̃cedentes. ¶Primo subijciẽdo interpretationez affirmatiue.Secũdo predicando affirmatiue. ¶Tertio subijciẽdo negatiue.¶Quarto predicando negatiue. ꝛ formantur argumenta ꝛ maxime sicut in p̃cedẽtibus. Sz locus ab interpretato est habitudo interpretati ad interpretationẽ:ꝛ tenet etiã q̃druplicit̃ sicut locꝰ ab interpretatione. Rõ est q̄ interpretatio ꝛ interpretatũ inter se cõuertuntur:ideo vtriusq̄z ad alterum habitudo eodẽ modo tenet ꝛ possunt eodẽ modo formari argumenta ꝛ maxime sicut in p̃cedentibus. ¶Quarto sciẽdũ: q̄ preter istos locos a substantia prius positos sunt adhuc alij plures loci minus p̃ncipales reducibiles ad predictos,s.locus a sinonimo ad sinonimũ ut tullius currit:ergo marcus currit. Et a differentia magis ꝓpria ad speciẽ ut rõnale currit:ergo homo currit: vel ecõtra locus a specie ad differentiã. Et locus a ꝓprio ad speciem ꝛ ecõtra ut risibile est animal ergo homo ẽ aial. Et locus ab exponentibus ad expositũ vel ecõtra ut homo currit ꝛ nihil aliõ ab hoie currit:ergo tantũ homo currit. ¶In de locus a sinonimo ad sinonimũ ꝛ a differentia ad speciez ꝛ ecõtra reducuntur ad locũ a diffinitione vl̃ a diffinito:q̄ ibi terminus inferens idem dicit essentialiter ꝛ conuertibiliter cum termino illato ꝛ inde sumitur virt9 probatiua in loco a diffinitione vel a diffinito. Sed locus a ꝓprio ad speciem reducitur ad locũ a descriptiõe eo q̄ ꝓpriũ se habet tanq̄z vltima differentia in descriptione. Et locus a specie ad ꝓpriũ reducitur ad locũ a descripto.Sed locꝰ ab exponentibus ad expositũ reducitur ad locum ab interpretatione.vnde generaliter in omni loco a substantia terminus inferens ꝛ terminus illatus cõuertuntur inter se:ꝛ propter illam conuertibilitatẽ sumunt̃ omnes loci ꝛ maxime a substantia. Et posset poni vnus locus generalis.s.locus a conuertibilibus in quo ꝓtinentur generaliter omnes loci a substantia.ꝛ posset argui quattuor modis per illũ locũ ꝛ etiaz possunt formari quattuor maxime. ¶Prima est quicq̃d verificatur de vno conuertibiliũ verificatur de reliquo.Secũda est de quocunq̄z verificatur vnũ conuertibiliũ ꝛ reliquum. Tertia est quicquid negatur de vno conuertibilium negat̃ de alio.¶Quarta est de quocũq̄z negatur vnũ conuertibiliũ ꝛ aliud. Sed contra predicta arguitur primo sic: sicut se habet diffinitio ad diffinitũ:ita se habet interpretatio ad interpretatũ:sed ois diffinitio est ꝙuertibilis cũ diffinito;ergo omnis interpretatio est conuertibilis cum interpretato.

Secũdo sic:bene sequitur aer non est ledẽs pedem: ergo nõ est lapis:ergo ab interpretatione nõ cõuertibili sumitur locus dyaleticus ꝛ econtra sequitur hoc corpus est lapis;ergo est ledens pedẽ:ergo. Tertio sic dicendo:intelligere est intus legere:est interpretatio:ꝛ tamẽ ibi nõ est expositio vnius nominis sed verbi quodãmodo: ergo contra diffinitionẽ interpretationis. Quarto sic:in diffinitione est expositio vnius vocabuli ꝙ aliud vel ꝙ plura:ꝛ tamẽ diffinitio nõ est interpretatio;ergo ista diffinitio cõuenit alijs a diffinito ¶Quinto sic non sequitur:rusticus est amator sapiẽtie;ergo rusticus est philosophus:ꝛ tamen arguitur ab interpretatione ad interpretatũ predicando affirmatiue interpretationẽ:ergo iste locus non tenet. Ad primũ dicitur: q̄ sicut diffinitio explicat diffinitũ: ita interpretatio explicat interpretatũ.sed tamẽ interpretatio q̃ est diffinitio quid nois nõ semp̃ sumitur a ꝓprietate cõuertibili cũ interpretato sicut diffinitio semp̃ sumit̃ a dña ꝙuertibili cũ spẽ.ió nõ 05 q̄ ois interp̃tatio sit ꝙuertibilis:sicut q̃libz diffinitio. est enim aliquo mõ simile ꝛ aliquo mõ dissimile. Ad secũdũ dicitur q̄ bñ sequitur:aer nõ est ledẽs pedem:ergo aer nõ est lapis:sz nõ ꝙ locũ a substãtia:sz arguẽdo a supiori ad inferi9 negatiue.ꝛ si argueret affirmatiue esset fallacia p̃tis. ¶In q̃n interp̃tatio excedit interpretatũ ipsa se hz ut genꝰ: ꝛ interpretatũ ut spẽs,q̃n ecõtra interpretatio exceditur ipsa se habet ut spẽs:ꝛ interp̃tatũ ut genus.ꝛ sic ibi p̃t formari loci a genere ad spẽm;ꝛ ecõtra. Ad tertiũ dr̃:q̄ si capiat̃ nomẽ sp̃aliter ut ẽ dictio significãs ꝙ modũ ꝓmanẽtis:ibi nõ ẽ expositio nois.sz si capiat̃ gñaliter ut ẽ nota mẽtis sicut capitur in p̃ti diffinitiõe:sic ibi ẽ expositio nois:q̄ verbũ sub noie hoc mõ accepto ꝓtinet̃. Ad q̃rtũ dr̃: q̄ sz diffinitio ex p̃ti dicat expositionẽ nois diffinti: nõ tm̃ primo et p̃se. ipsa enim primo explicat eẽ rei significate ꝙ nomẽ: ꝛ ex p̃ti explicat nomẽ q̃ntũ ad significationẽ.ecõtra ũo interp̃tatio ꝓmo explicat nomẽ:ꝛ ex p̃ti significationẽ: ꝛ ꝙ eodẽ supponit cũ interp̃tato. Ad q̃ntũ dr̃:q̄ sz rusticus appetat vel desideret sapiẽtiã;nõ tm̃ amat ipsam.Est enim desiderium appetitus rei absentis ꝛ nõdũ habite: sed amor est delectatio appetitus rõne rei iã habite:sz rustic9 carẽs sciẽtia non hz talẽ delectationẽ:q̃re nõ ẽ amator sapie. Et hec de locis a subã.

¶Sequit̃ de loco a cõcomitãtib9 substãtiam:q̄ est q̃n sumit̃ argumentuz ab eis q̄ cõsequũtur terminos positos in questiõe. Et diuiditur sic:q̄ alius ẽ a toto. alius est a pte.ali9 a causa.ali9 ab effectu.ali9 a generatiõe.alius a corruptiõe.ali9 ab vsib9 ali9 a cõiter accidẽtib9. ¶Locꝰ a toto diuiditur sicut totũ. Est enim quoddã totũ vle aliõ integrale.aliud in quãtitate aliõ ĩ mõ aliud in loco.aliõ in tpe.ꝛ sic̃ diuidit̃ locꝰ a toto:q̄ ali9 est a toto vniuersali. alius a toto integrali:ꝛ sic de alijs. Totũ vniuersale ut hic sumit̃ est supius ꝛ substantiale: ut aial.ps subiectiua est q̃ est inferius sub vl̃i.ut hõ. Locꝰ a toto vl̃i siue a genere ẽ hitudo ipsi9 ad suã ptẽ siue ad suã speciẽ: ꝛ ẽ semp̃ destructiu9:ut lapis nõ ẽ aial: er

go lapis nō est homo. ¶Locus a genere maxima. ℔Remoto genere siue toto vniuersali remouetur spēs siue pars subiectiua. ¶Locus a spē siue a pte subiectiua ē habitudo ipsius ad suū genꝰ siue ad suū totū: ⁊ est semp cōstructiuꝰ. Et cōtinet duo argumēta. primo subijciendo spēm: ut hō currit: ergo aīal currit. locus a spē siue a pte subiectiua. maxima. Quicqd p̄dicatur de spē et de genere. Sor. ē hō: ergo sor. est animal. Ān locꝰ a spē. maxima. De quo cūqz p̄dicatur spēs ⁊ genus.

℔Postqz determinatū est de loco a substātia. Hic consequēter auctor determinat de locis a cōcomitantibꝰ substātiā. Vnde locus a concomitantibus substantiā est quādo sumitur argumentū ab his q̄ cōsequūtur terminos in questione positos. ℔Ponit aūt octo species siue modos eius qui sunt locus a toto: locꝰ a parte: locus a causa: ab effectu: a generatione: a corruptione: ab vsibus: ⁊ locus a cōiter accidētibus ⁊ horū locorū differētie ⁊ diffinitiones inferiꝰ satis patebunt: ⁊ inter omnes istos locos auctor prius determinat de loco a toto ⁊ de loco a parte quodāmodo p̄mūtant: quia vnus cognoscitur p aliū: ⁊ qz nō valemus bene cognoscere locū a toto in speciali nisi cognosceremus ipsa tota: ideo determinando de quolibet loco a toto ⁊ a parte in speciali ponit diffinitiones cuiuslibet totius ⁊ ptis. ¶Primo sciendū: q totū diuiditur p totum vniuersale integrale in quātitate in mō in loco ⁊ totū in tēpore: quorū sufficientia sic habet: qz omne totū continet sub se aliquas ptes: vel ergo continet eas in potentia tantū valet vel in actu. si primū hoc ē dupliciter: vel dicit totā essentiā sue ptis vl tantū ptem illius essentie. si primū sic est totū vniuersale. Si secꝺ sic est totū in modo. Si vero continet suas ptes in actu hoc est dupliciter vel tale sumitur per modū vnius indiuisi ⁊ sic est totū integrale: vel per modū vnius diuisi ⁊ multiplicati per sua inferiora ⁊ hoc dupliciter: quia vel importatur nominaliter ⁊ sic ē totū in quantitate: vel aduerbialiter ⁊ hoc dupliciter quia vel habet ptes in successione ⁊ sic est totū in tēpore: vel in ymanentia ⁊ sic est totū in loco. Et quia totuꝫ ⁊ pars opponuntur relatiue: ideo tot sunt modi partis quot sunt modi totius: ⁊ etiā quia locus a toto ⁊ a parte multiplicant secūdā diuisionem totius ⁊ partis: ideo sunt sex loci a toto ⁊ sex a parte inter quos auctor prius determinat de loco a toto vniuersali: ratione cuius primo ponit diffinitionē totiꝰ vniuersalis. Secundo sciendū: q totū vniuersale est superꝰ essentiale alicuius inferioris: ⁊ nō capitur hic supius solum pro genere ⁊ inferius p specie que ordinant secundū superius ⁊ inferius in recta linea p̄dicamentali: sed capitur generaliter superius p quocūqz magis cōmuni quod p̄dicatur per modū generis de pluribus inferioribus siue illud superius sit ens reale siue rationis siue sit vniuocū siue analogū. Et dicitur tale superius totum eo q in suo ambitu cōtinet sua inferiora tanqz partes. ⁊ dicitur vniuersale eo q est vnū in multis. Sed pars subiectiua est inferius alicuius superioris sicut est species respectu generis: ⁊ individuum respectu speciei: ⁊ generaliter omne minus cōmune respectu magis cōmunis quod de ipso essentialiter predicatur. Et dicit ps subiectiua quia ponitur sub suo toto in ordine subiectiōis ⁊ predicationis. ¶Tertio sciendū: q locus a toto vniuersali est habitudo totius ad suā partem subiectiuā ⁊ non tenet iste locus constructiue id est affirmatiue cuius ratio est: quia totū vniuersale cōmunius est sua parte subiectiua: ideo non oportet q si aliquid verificetur de eo secundū q est in vna parte eius q propter hoc verificetur de ipso secundum qd est in aliis ptibus. nec oz si ipm verificet de aliq q de ipso verificet sua ps subiectiua ut nō sequit asinus ē animal: ergo asinus ē hō: qz si de aliq verificatur genus nō oz de ipso q̄libet species ei⁹ verificari: ideo nō tenet iste locus cōstructiue: sed bene tenet destructiue. i. negatiue p̄dicando totū vniuersale: ut bene sequit lapis nō est animal: ergo lapis nō ē homo. maxima est: a quocūqz removetur totum vniuersale ⁊ quelibet eius pars. Et ratio huius est: quia totū vniuersale est cōmunius sua parte subiectiua: ⁊ p̄supponitur in qualibet eius parte: ergo ipso remoto remouent omnes ei⁹ partes. ¶Quarto sciendum: q locus a parte subiectiua siue a specie est habitudo eius ad suū totū ⁊ nō tenet iste locꝰ negatiue quia ad negationē speciei siue minus cōmunis nō sequitur negatio generis siue magis cōmunis quia specie destructa genꝰ pōt remanere in alijs speciebꝰ. Sed tenet affirmatiue duobꝰ modis. ℔Primo mō subijciēdo spēz ut hō currit: ergo animal currit. Vnde locus a specie vel a parte subiectiua ad genus siue ad suū totum. ¶Maxima. quicquid p̄dicatur de specie ⁊ de genere. Secūdo p̄dicando eam affirmatiue ut sortes est homo: ergo sortes est animal. ¶Maxima. de quocūqz p̄dicatur species ⁊ suum genus. Et huius ratio est quia genus siue superius essentiale actu ⁊ intellectu cōtinetur in suo inferiori: ideo quicquid predicat de inferiori verificatur de superiori. ⁊ de quocūqz verificat inferius ⁊ etiā superius actualiter in eo contentū. ⁊ per hoc patet loci a toto vniuersali ⁊ a sua parte subiectiua. ¶Contra predicta p̄mo arguitur sic: superius essentiale est pars sui inferioris sicut genus est pars speciei: ergo tale superius non est totum vniuersale: ⁊ sic male diffinit totū vniuersale. Secūdo arguitur sic: q̄cqd predicatur de superiori predicatur de ei⁹ inferiori ut patet p primā regulā antepredicamētalē. s. quādo alterū de altero predicatur: ergo arguēdo a superiori ad inferius bene tenet locus constructiue. ¶Tertio sic: nō sequitur animal nō currit: ergo homo non currit: quia quiescente asino ⁊ homine currente antecedēs erit verū ⁊ cōsequēs falsum ⁊ tamen arguitur de genere ad speciem negatiue: ergo ille locus nō tenet destructiue. ¶Quarto sic: bene sequitur homo non est albus: ergo animal non est albus quia ex opposito contradictorio consequētis sequitur oppositū antecedentis: ut omne animal est album: ergo omnis hō ē albus: ⁊ tamen ibi arguitur a parte subiectiua ad suū totum destructiue: ergo iste locus tenet destructiue. ¶Quinto sic: non sequitur sortes incipit currere: ergo sortes incipit moueri: ⁊ tamen arguitur a specie ad genus constructiue: ergo locus a specie ad genus non tenet affirmatiue. Ad p̄mū dicatur: q superius essentiale acceptum ut contractū est per suam differentiam ad sua inferiora bene est pars essentialis ipsorū: sed ipsum acceptum in tota sua cōmunitate excedit quodlibet suorū inferiorum ⁊ est totū vniuersale ipsorum.

Ad secundū dicitur: q in predicationibus essentialibus ⁊ per se quicquid dicitur de superiori dicitur etiā de eius inferiori per predictam regulā: sed in predicatis accidentalibꝰ hoc non oportet propter causam prius dictam: ideo locus a genere non tenet in omnibus constructiue: ⁊ si in aliqbus teneat hoc non est gratia habitudinis generis ad speciē: sed virtute alterius habitudinis scilicet generis ad illud predicatum quod sibi essentialiter conuenit ⁊ ideo predicatur de suis inferioribus in quibus superius actualiter continetur.

Ad tertiū dicitur: q ibi non arguitur destructiue a toto vniuersali eo q negatio non negat animal: sed negat illud predicatū currit de animali particulariter accepto: ideo ibi non arguitur negatiue sed affirmatiue nec valet consequentia. Ad quartuꝫ dicitur: q ibi arguitur affirmatiue ⁊ nō negatiue: quia ibi nō negatur homo sed album de homine: ideo ibi nō est bona consequentia a specie ad genus negatiue. Ad quintum dicitur: q ibi arguitur a specie ad genus negatiue eo q incipit importat negationem ut patet in expositione eius: tantum enim valet sortes incipit currere sicut sortes nunc non currit et immediate post hoc curret.

¶Totum integrale est qd est cōpositum ex partibus habentibus quantitatē: ⁊ ps

eiꝰ dicitur ps integralis. ¶Locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suam partem ⁊ est semper constructiuus ut domus est ergo paries est. ¶Locus a toto integrali maxima. Posito toto integrali ponitur quelibet eius ps. ¶Locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suum totum ⁊ est destructiuus: ut paries nō est: ergo domus non est. ¶Locus a parte integrali maxima. Parte destructa integrali destruitur ⁊ suū totum.

Postq̄ auctor determinauit de loco a toto vniuersali. Hic cōsequēter determinat de loco a toto integrali ipsū primo sic diffiniens. Totū integrale est qđ est cōpositū ex partibus quantitatē habētibus. In qua diffinitiōe subintelligitur ens loco generis. ⁊ ponitur est cōpositū ad differentiā ptiū simpliciū: ⁊ ponitur ex ptibus quātitatē hn̄tibꝰ ad differentiam totius vlis ⁊ totius potestatiui ⁊ aliorū totorū quorū nullū cōponitur sub tali rōne ex ptibus quātitatem hn̄tibus. Vñ in hoc differūt totū vle ⁊ totū integrale ⁊ totū potestatiuū: qꝛ vle est ſm totā essentiā in qualibet eiꝰ pte. Integrale vero nec ſm totā eius essentiā nec ſm totam eius virtutē est in qualibꝫ eius pte. sed totū potestatiuū ſm totā eius essentiā adest cuilibet eius pti: nō tn̄ ſm totā eius virtutē: ut anima rationalis respectu vegetatiui sensitiui ⁊ intellectiui. ¶Primo sciendū: qꝺ duplex est totuꝫ integrale. s. homogeneū ⁊ etherogeneū. Totū homogeneū est qđ ē eiusdē nature in oībus suis ptibus: quarū q̄libet recipit p̄dicationē sui totius ut terra ⁊ aer. vñ quelibet ps terre est terra ⁊ q̄libet ps aeris est aer. Et dr̄ homogeneū ab homos qđ ē simile: ⁊ geneos qđ est natura: quasi simil nature in oibꝰ suis ptibus. Sed totū etherogeneum est qđ est diuerse nature in oībus suis ptibus: ⁊ nō potest p̄dicari de qualibet eius pte: ut hō ⁊ equꝰ. hō enim habet ptes diuersas: ut sunt os caro ⁊ sanguis: nec potest de ipsis p̄dicari in recto. Et dr̄ etherogeneū ab etheron qđ est varū: ⁊ geneos natura quasi aliquid diuerse nature seu varie in oībus suis ptibus. Et cuilibet ustorū cōuenit pñs diffinitio. ¶Secundo est sciendū: qꝺ ps integralis est ps quātitatiua cōponens totū integrale. ⁊ qñq̄ vocatur ps materialis: qñq̄ ps integralis: ⁊ qñq̄ ps quātitatiua: tn̄ ſm diuersas rōnes. Dicit enim materialis inquantū includit ptem materie ipsius cōpositi: ⁊ dr̄ quātitatiua eo qꝺ includit quantitatē: ⁊ est cōposita ex materia ⁊ quātitate. Sed dicit integralis eo qꝺ integrat ⁊ pficit suum totū: ⁊ sic sunt eedē ptes ſm substantiā q̄ dicūtur materiales integrales ⁊ quātitatiue. Sꝫ tales ptes adhuc distinguūtur. qꝛ quedā sunt ptes p̄ncipales totius: ⁊ sunt ille sine quibus totū nō potest eē. ſꝫ de necessitate req̄runtur ad esse totius: ut paries: tectū: ⁊ fundamentuꝫ respectu domus. Alie sunt munus p̄ncipales q̄ nō sunt necessarie ad eē cōpositi: ſꝫ tn̄ ad bene esse: sine quibus totū potest existere: ut fenestra vel ostiū in domo. Et diffinitio predicta intelligitur de omnibus ptibus. sed locus a pte integrali solū sumitur a ptibꝰ p̄ncipalibus: ⁊ silr̄ arguēdo a toto ad partē oportet arguere ad ptes p̄ncipales. ¶Tertio sciēdū est qꝺ locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suam partē integralē. ⁊ tenet cōstructiue: ut domus est: ergo paries est. Maxima. posito toto integrali: ponitur q̄libet eiꝰ ps. Cuiꝰ rō: qꝛ totū integrale cōponitur ex suis ptibus p̄ncipalibus: ⁊ necessario req̄runtur ad esse ipsius: ergo posito ipso toto: necessario ponūtur eius ptes. Sed talis locus nō tenet destructiue. Cuiꝰ rō est: qꝛ ptes totius integralis ſm esse p̄dres sunt suo toto. nec ab ipso suscipiūt eē: ergo destructo toto nō oportet partes destrui: qꝛ destructo posteriori nō ꝓpter hoc destruitur prius: iō iste locus nō tenet destructiue. Quarto sciēdū qꝺ locus a pte integrali est habitudo ipsius ad suū totū. Et tenet destructiue: ut pies nō est: ergo domus non est. Maxima. destructa parte integrali destruitur eius totū. Cuiꝰ rō est: qꝛ destructo priori destruit posteriꝰ qđ ab eo suscipit eē. sed totū integrale est posterius suis ptibus ⁊ ab eis suscipit esse: ergo. Sed nō tenet iste locus affirmatiue: ⁊ rō est: quia posito priori qđ est in potentia ad posterius non est necesse ponere posterius: sed ptes sunt in potētia ad totū integrale ⁊ p̄cedūt ipsuꝫ: ideo posita pte nō sequit̄ ꝓpter hoc positio totius. Contra p̄dicta arguitur ꝑmo sic: hec oīo homo est animal rōnale est totuꝫ integrale ⁊ tn̄ non cōponitur ex ptibus quantitatē habētibus: ergo cōtra diffinitionē totiꝰ integralis. Secūdo sic: non sequitur domus valet centū libras: ergo ⁊ pies. vel domus est alba: ergo ⁊ fundamentū eius: ⁊ tn̄ arguitur a toto integrali: ergo locꝰ a toto integrali non tenet affirmatiue. Tertio sic: totū integrale dat cē suis ptibus qꝛ simul vnit ⁊ actuat ipsas: ergo locꝰ a toto integrali valet destructiue. Quarto sic: nō sequit̄ pes sortis nō est: ergo sortes nō est: ⁊ tamen ibi arguitur a pte integrali ad suū totū: ergo locus a pte integrali nō tenet negatiue. Quinto sic bene sequitur pars aque est: ergo aqua ē: ⁊ similiter ps panis est: ergo panis est ⁊ tamē ibi arguit̄ a pte integrali ad suū totū cōstructiue: ergo iste locus nō tn̄ valet destructiue. Ad primū dr̄: qꝺ illa oīo nō est totū integrale ꝓprie ⁊ ſm veritatē: sed solū ſm similitudinē eo ꝙ integratur ex pluribus vocibus significatiuis sicut totū integrale cōponitur ex ptibus quātitatē hn̄tibus ⁊ eo mō quo dicitur totū integrale cōponitur ex ptibꝰ quātitatez hn̄tibꝰ ſm similitudinē ⁊ eodē mō diceretur de alijs pluribus entibus rōnis q̄ se habent p modū totius integralis. Ad secūdū dr̄: qꝺ locꝰ a toto integrali solū tenet ꝓprie q̄ztū ad existentiā totius ⁊ partis respectu huius verbi est scūdi adiacentis: iō ibi nō bene arguitur p istū locū: domus valet centū libras ergo ⁊ paries. nec ecōtra argueret̄ a pte integrali: paries valet centū libras: ergo ⁊ domus q̄uis ibi sit bona cōsequētia. tenet. n. p locū a minori ad maius: nō p habitudinē ptis ad totū. Ad tertiū dr̄: qꝺ totū integrale bn̄ dat eē totus ⁊ esse cōe suis ptibus: sed nō dat ipsis esse ꝓprium partiū: nō ipso destructo nō est necesse qꝺ ptes destruant ſm esse ꝓpria ipsarū. Ad quartū dr̄: qꝺ locus a pte integrali solū tenet arguēdo a ptibus p̄ncipalibus: mō pes sortis nō est ps p̄ncipalis eius: ideo ibi nō bn̄ arguit̄ p locū a pte integrali. Ad quintū dr̄: qꝺ licet bene sequat̄ ps aque ē: ergo aqua ē: tn̄ hoc non ē ꝓpter habitudinē ptis integralis ad suum totū: sed partis subiectiue quia in q̄libet toto hōgeneo pertes integrales sunt quātitatiue ⁊ etiā subiectiue: eo qꝺ totū de ipsis predicatur ut superius de inferiori: sed secūdū suū esse quantitatiuū est totū integrale ⁊ scōm suā essentiā scōm quā verificatur de omnibus suis partibus est totū vniuersale: ⁊ sic ibi pōt sumi locus a toto vniuersali ⁊ a toto integrali ⁊ locus a parte subiectiua ⁊ a parte integrali: ſꝫ diuersimode ſm diuersas habitudines.

¶Totū in quantitate est quādo vniuersale sumitur vniuersaliter ut oīs hō: nullꝰ homo. locus a toto in quātitate est habitudo ipsius ad suā partem qui est cōstructiuus ⁊ destructiuus ut omnis homo currit ergo sortes currit: locus a toto in quātitate. maxima. Quicquid predicatur de toto in quantitate ⁊ de qualibet eius parte vel si vniuersalis est vera quelibet eius singularis est vera. Destructiue sic: nullus homo currit: ergo sor. nō currit. ¶Locꝰ a toto in quantitate. maxima. Quicq̄d remouetur a toto in quātitate remouetur a q̄li-

bet eius pte. Vel si vniuersalis est vera: q̄ libet eius singularis est vera. locus a pte in quātitate est habitudo ptiū in quātitate oīum simul sumptorū ad suum totū. Et constructiuus ꝛ destructiuus ut sor. currit: pla. currit: cicero currit: ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō currit. locus a pte in q̄ntitate. maxima. Quicquid predicatur de oīb⁹ partibus in quātitate simul positis ꝛ de suo toto. negatiue sic. Sor. nō currit. plato non currit: cicero nō currit: ꝛ sic de singulis: ergo nullus hō currit. locus a pte in q̄ntitate. maxima: Quicq̄d remouetur a ptib⁹ in q̄ntitate fit sūptis ꝛ a suo toto. Vel si q̄libet singularis est vera: sua vlis est vera.

Postq̄ auctor determinauit de loco a toto integrali. Hic consequenter determinat de loco a toto in quantitate ipsum primo sic diffinies. Totum in quātitate est vniuersale vniuersaliter sumptū. i. cum signo vniuersali: ut omnis hō: ibi homo est totū in q̄ntitate nō scōm se: sed ꝑm qō est distributū per illud signū oīs. rōne cuius tenet vniuersaliter: quia si scōm se sumatur est totū vniuersale. ꝛ cū sumit vlter est totū in quātitate. in hoc enim differūt illa duo tota: qz totū vniuersale importat naturā vniuersalē per modū vnius in cōmuni. ꝛ totum in quātitate importat illā naturā per modū pluriū in quantū diuisa ēt multiplicata per sua inferiora: ut cū dicitur omnis homo: importatur natura humana ut diuisa ꝛ multiplicata per oīa inferiora eius. Et quibus patet q̄ dicendo oīs homo: illud aggregatū ex signo ꝛ termino cōmuni non proprie dicitur totū in quantitate: sed terminus cōmunis distributus vocatur totū in quātitate per similitudinē ad quantitatē ꝓtinuā qz sicut cōtinuū est diuisibile in plures ptes quarū quelibet suscipit p̄dicationē totius: ut linea diuiditur per plures lineas sic tale totū multiplicatur per plures ptes de quib⁹ pōt predicari ꝑm se. Patet vlterius q̄ ps totius in quātitate est singulare: vel inferius cōtentū sub vlī distributo. Primo sciendū: q̄ locus a toto in quātitate est habitudo ei⁹ ad suā partem. Et tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue sic. Oīs homo currit: ergo sor. rit: ergo sor. currit: ꝛ plato currit: ꝛ sic de alijs. Maxima. Quicquid predicatur de toto in quantitate ꝛ de q̄libet ei⁹ pte. Cui⁹ rō est: qz oēs ptes ei⁹ simul ꝛ actualiter includunt in ipo toto in quātitate: sicut oīs hō includit sortē ꝛ platonē: ꝛ sic de alijs. ꝛ qz actualiter includit sua inferiora ō posito toto in quātitate ponit necessario q̄libet ei⁹ ps: ꝛ sic tenet affirmatiue. Negatiue sic: Nullus hō currit: ergo sor. non currit: plato non currit: et sic de alijs. Maxima: Quicquid negatur de toto in quantitate: negatur etiaz de qualibet eius parte. ꝛ est eadē ratio sicut in precedēti. Secūdo sciendū: q̄ dupliciter pōt argui per locū a toto in q̄ntitate. primo subijciēdo ipsum ut prius visum ē. Alio modo predicādo ipm ut bene sequit sor. videt oēm hominē: ergo sor. videt platonē calliā: ꝛ sic de alijs. ꝛ etiam predicando in recto totū in quātitate: ut sortes est oīs hō: ergo sortes ē plato callias: ꝛ sic de alijs: qz quāuis illa propositio sit falsa in qua predicatur vlē vlter sumptū: tn̄ aliqua talis pōt esse alicui probabilis: ō ꝑm ipam bene pōt formari sillogism⁹ dyaleticus. Vnde generaliter loquēdo quotiēscūq̄ ponit totū in quātitate remanens totū in quantitate ipso posito ponuntur sue partes: et ipso remoto remouentur. Tertio sciendū q̄ locus a partibus totius in quantitate est habitudo illarū partium ad suum totū. Et tenet affirmatiue sic sortes currit plato currit ꝛ sic de alijs: ergo omnis homo currit. Maxima. Positis partibus totius in quantitate ponitur ꝛ ipm totū. Cuius ratio est qz ad esse totī⁹ in quantitate sufficit actualis positio ꝛ vnio suarum partium sufficienter enumeratarū. Et tenet negatiue sic sortes non currit plato non currit ꝛ sic de alijs: ergo nullus hō currit. Maxima destructis ptibus totī⁹ in quātitate: destruit ipm totū. Cuius ratio est qz ad suū esse actuale requirunt oēs sue partes: eo q̄ ipsum actualiter includit oēs illas: ergo ipsis remotis non manet suū esse. Quarto sciendum q̄ dupliciter potest argui a partibus totius in quantitate. vno mō accipiēdo vnā partē tantū ꝛ sic non tenet locus: affirmatiue nec etiā negatiue toto in quantitate remanente sub forma totius in quantitate: licet bene valeat ad destruendū ipm quantū ad totalitatē eius: ut bene sequitur sortes nō currit. ergo nō omnis homo currit sed quia in cōsequēte non remanet totū in quātitate: nō ibi nō bene arguitur per locū a pte totius in quātitate: ſz equiualenter ē ibi locus a specie quia sortes est inferius ad aliquē hominem. Alio mō potest argui cū sufficienti enumeratione partium totius in quātitate capiendo eas sub nominib⁹ proprijs cū illa ꝓticula ꝛ nō sunt plures si sint in numero determinato ꝛ si sint in numero incerto debēt capi alique partes in numero finito cōprehēdendo alias sub illa particula cōmuni ꝛ sic de alijs. Et sic tenet iste locus affirmatiue ꝛ negatiue ut dictū est. Sed cōtra predicta arguitur primo sic totū vlē ꝛ totū in quātitate sunt diuersa tota ut dictū ē: sed vniuersale vlr sumptū ē totū vlē qz est superius eēntiale: ergo non est totū in q̄ntitate ꝛ sic diffinitio ē īsufficiēs. Secundo sic: nō sequitur oīs hō currit: ergo adā currit: cū antecedēs possit esse verū ꝛ cōsequēs falsum ergo locus a toto in quantitate nō tenet cōstructiue. Tertio sic destructa aliqua parte totius in quātitate destruitur ipm totū ꝛ tn̄ vna destructa non oportet destruere alias: ergo destructo toto in quātitate nō oportet destruere q̄libet eius partē ꝛ sic locus a toto in quātitate nō tenet negatiue. Quarto sic arguendo a particularib⁹ ad vlē fit petitio principij quia ibi petit vniuersale in suis singularibus: ergo a ptibus in quātitate ad suū totū non est locus dyaleticus. Quinto sic: non sequitur sortes non est totū in quātitate plato non est totū in quātitate ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō non est totū in quantitate: ergo locus a ptibus totius in quātitate nō valet negatiue. Ad primū dicitur q̄ lz vlē vlr sumptū ꝑm suam eēntiā sit totū vlē non tn̄ scōm esse sub quo accipitur quia accipitur sub modo plurū ꝛ non sub modo vni⁹ qō tn̄ requirtur ad totū vlē. Ad ꝑm dicit q̄ in illo antecedēte homo solū distribuitur pro presentib⁹ mō adam non est de presentibus ō nō est pars illius totius nec arguitur a toto ad partē. Ad tertū dicitur q̄ licet destructa vna pte totius in quātitate bene destruat ipm totū quantū ad rōnē totius: tn̄ non arguitur negatiue ab ipso manente toto: qō tn̄ requirit ad arguendū per istū locū: ſz si ipm totū teneatur sub rōne totius bene valebit negatiue ad quālibet eius partē. Ad q̄rtū dr̄ q̄ lz arguēdo a ptibus totī⁹ in quantitate ad suū totū respectu predicati qō notioris modo conuenit toti q̄z ptibus sit petitio ꝓncipij: ſz arguendo respectu predicati qō notiori modo cōuenit partibus q̄z toti: ibi est bonus locus dyaleticus: siue illud predicatū cōueniat ipsis notiori mō simplr̄ siue quo ad nos: siue sit in p̄dicatis eēnti alibus siue accīntalibus. vnde hic est bonus locus dyaleticus: sortes est sub̄a: plato est substātia: ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō est substātia: ꝛ hoc si antecedens sit notius respondenti q̄z consequens. Ad quintū dr̄: q̄ ibi arguit a ptibus in quātitate ea pte qua differūt ab ipso toto: ꝛ non ea parte q̄ cū ipso cōueniūt: ideo consequentia non valet.

¶ Totū in mō est ipm vlē sumptū sine determinatiōe: ut hō Pars in modo est vlē sumptū cū determinatiōe non diminuēte ut hō albus. Et qz oīa formantur similit argumēta: ꝛ maxime in hoc loco ꝛ sua pte

sicut in genere ⁊ specie: ideo relinquantur exempla.

Postq̃ determinatum est de loco a toto in quantitate. Hic consequenter auctor determinat de loco a toto in modo. Ratione cuius primo sic: diffinit totū in modo dicens. Totū in modo est vle sumptū sine determinatione: ut homo per se sumptus dicit totū in modo: cuius ratio est: quia homo sumptus sine determinatione est totum respectu sui ipsius modificati: quia homo in cōmuni se extendit ad oia sua suppositа. sed cū dicitur homo albus: homo ibi modificatur per illā determinationē albus: ⁊ solū sumitur pro illa parte vna suoꝝ suppositoꝝ. Et potest etiam dari alia ratio: qr vle sumptū sine determinatione scōm se est sine modo: iō pōt dici totū in mō. i. sine mō: capiēdo in priuatiue ꝙ precedēs rō melior est: quia si daretur totū in modo priuatiue tm̃: tunc totū vle posset dici totū in modo: iō melius dicit totū in modo: eo q̃ est totum respectu partis in mō. s. respectu sui ipsius: vel sui inferioris modificati. Vnde in hac diffinitione ponitur sine determinatione ad differentiā partis in modo: que sumit cū determinatione. Primo sciendū q̃ pars in modo est vle sumptū cū determinatiōe nō diminuente: vel est ps subiectiua alicuius superioris sumpta cū determinatione contrahente: ut hō albus est pars in modo respectu hominis: ⁊ etiam respectu animalis. Cuius ratio est: quia vniuersale sumptū cū determinatione contrahente restringitur ad standū pro vna parte suoꝝ inferioꝝ: si illa determinatio contrahat quo ad suppositа: ideo vniuersale sic acceptū est pars respectu sui ipsius accepti sine determinatione: ⁊ est etiā ps sui superioris sumpti sine determinatione: ut homo albus est ps aialis: quia solū cōtinet partē suppositoꝝ eius. vnde in predicta diffinitione ponit vniuersale loco generis. ⁊ ponit sumptū cū determinatiōe ad differentiā totius vniuersalis. ⁊ ponitur non diminuēte ad differentiā dicti ſm q̃d qō sumit cū determinatione diminuēte. Scdo sciendū q̃ triplex est determinatio. quedaꝝ est determinatio cōtrahēs tm̃: q̃ nō priuat nec diminuit rationē eius cui adiūgit: ut albus est determinatio hois: cū dr hō est albus: ⁊ nullo mō tollit cōpletā rōnem hominis. Alia ē determinatio priuās: q̃ totaliter priuat rationē eius cui adiungit: ut dicēdo hō mortuus: ubi mortuꝰ priuat rationē hois. Alia est determinatio diminuēs q̃ nō tollit simpliciter rationē illius cui adiūgitur: ſz ptim tollit ⁊ partim relinq̃t: sicut est imaginabile ⁊ opinabile respectu entis: ut dicēdo ens opinabile diminuit rationē entis: qr facit ipm teneri in cōmuni: ut se extēdit ad ens reale: ⁊ ad ens in apprehēsione siue rōnis: ⁊ sic partim tollit rō entis ⁊ partim relinquit. Et differūt in hoc ille tres determinationes qr vltime due facūt dictū ſm q̃d et iō q̃libet ipārū facit locum sophisticū a dicto ſm q̃d ad dictū simplicit ut nō sequit chimera est ens opinabile: ergo est ens: ⁊ sic de multis aliis. Sz determinatio cōtrahēs tm̃ q̃ nullo mō diminuit: facit partē in mō q̃ q̃dē ps q̃q̃ vocat dictū ſm q̃d capiēdo generaliter dictū ſm q̃d pro omni dicto sumpto cū determinatione aliqua: ⁊ totū in mō q̃q̃ vocat dictū simplicit. Tertio sciendū q̃ locus a toto in mō est habitudo ipsius ad suam ptē ⁊ tenet destructiue sic lapis nō est hō: ergo lapis nō ē hō albus. Maxima destructo toto in mō: destruitur q̃libet eius ps. Cuius rō est qr destructo priori ſm naturā destruunt posteriora: ſz totū in mō est ꝑius ⁊ supius respectu sue partis quare ipso destructo destruit sua ps. iō iste locus tenet destructiue sed non tenet cōstructiue: quia posito superiori nō oportet ponere inferius sicut dictū est in loco a genere. vnde iste locus eodē modo tenet sicut locus a genere. et locus a parte in mō tenet sicut locus a specie. Quarto sciendū q̃ locus a pte in mō est habitudo ipius ad suū totū. ⁊ tenet cōstructiue duobus modis. ꝑmo modo subiciēdo partē in modo affirmatiue: ut homo albus currit: ergo homo currit. Maxima. q̃cūq̃ predicatur de pte in modo predicat de suo toto. Et rō est qr q̃cūq̃ predicat de inferiori predicat de suo superiori quod actu ⁊ intellectu includitur in inferiori: sed totū in mō ē supius ad partē in modo ⁊ actualiter in ea cōtinetur. Alio mō tenet p̃dicādo affirmatiue ut sortes est hō albus: ergo sortes ē hō. Maxima. de quocūq̃ p̃dicat pars in mō: ⁊ ipm totū ꝓpter rōnē iam dictā. Sz iste locus non tenet destructiue qr ad negationē inferioris nō sequit negatio superioris: licet bene sequatur hō albus nō currit: ergo hō non currit: qr ibi ps in mō nō destruit per negationem: sed tm̃ aliquid remouet ab ipsa. Cōtra predicta arguitur ꝑmo sic vle sumptū sine determinatione ē totū vniuersale: sed totū in modo non est totū vle: ergo totū in mō nō est vle sumptū sine determinatiōe. Secūdo sic: omne totū plura cōtinet q̃z sua ps. sed hō nō plura cōtinet q̃z hō albus: ergo nō est totū respectu hois albi: ⁊ sic vle sumptū sine determinatiōe nō est totum in modo. Tertio sic homo albus est pars in modo: ⁊ tamē hō sumitur cum determinatione diminuēte: quia albus cōtrahit hominē ⁊ diminuit eius acceptionē: quia facit ipm solū teneri pro hominibus albis: ⁊ sic ē determinatio diminuēs: ergo contra diffinitionē partis in mō. Quarto sic: in oi loco cōsequēs debet includi in antecedēte: ſz ps in mō nō includit actualit in suo toto: ergo a toto in modo ad suā partē non valet locus affirmatiue nec negatiue. Quinto sic bene sequitur lapis nō est hō risibilis: ergo lapis nō est hō: ⁊ tm̃ arguitur a parte in mō destructiue: ergo locus a pte in mō tenet destructiue. Ad primū dicitur q̃ vle sumptū sine determinatione respectu partis sub eo constitute per differentiā essentialē ⁊ intrinsecā dicit totū vle: sed respectu partis sub eo cōstitute per differentiam accidentalē ⁊ extrinsecā dicitur totū in modo. totū enī cū dicatur relative ad partē habet variari ſm variationē sue ptis. Ad ſm dr q̃ licet hō non cōtineat plura scōm significata q̃z hō albus: tm̃ secundū suppositа plura continet ⁊ se habet in plus: iō quo ad ambitū suppositoꝝ dicit totū respectu hois albi: licet scōm significata possit dici ps integralis secūdū modū respectu hois albi. Ad tertiū dr q̃ licet albū diminuat illud dictū homo quo ad ambitū siue cōmunitatis ⁊ quantū ad suppositionē q̃ est pro suppositis: tamē nō diminuit ipm quantū ad rōnē formalē eiꝰ: iō albꝰ nō est determinatio diminuēs respectū hois. Ad q̃rtū dr q̃ ꝙ cōsequēs cōpletū semp includat virtualiter in antecedēte: ⁊ ponat actualiter in ipso: tamen terminus illatꝰ nō semp debet actualr contineri in termino inferēte: iō ꝙ in mō nō sit actualit in suo toto: nō tm̃ sequitur q̃ a toto nō sumat locus dyaleticus. Ad q̃ntū dr: q̃ hō risibilis non est ps in mō respectu hois: quia licet risibile sit determinatio hois quātū ad modū intelligēdi nō tm̃ est determinatio contrahens ipsum quo ad suppositа ⁊ que faciat ipsum teneri pro parte suoꝝ suppositoꝝ: ideo non facit partē in modo respectu hominis ꝙ bene respectu aialis.

¶ Totū in loco est dictio comprehēdens oēm locum aduerbialiē: ut vbiq̃. Pars in loco est dictio comprehēdens vnum locum aduerbialiter: ut hic vel ibi. Locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suaꝝ partem: ⁊ est constructiuus ⁊ destructiuꝰ: ut deus est vbiq̃: ergo deus est hic. cesar nusq̃ est: ergo cesar non est hic. Locus a toto in loco. Maxima. Cuicumq̃ conuenit totum in loco et quelibet eius pars vel quicquid remouetur a toto in loco ⁊ a qualibet eius parte. Locus a parte in loco est habitudo ipsius ad suum totum. et est destructiuus: ut cesar non est hic: ergo non est vbiq̃. Maxima. Cuicumq̃ nō conuenit pars in loco nec eius totum.

Postq̃ determinatum est de loco a toto in modo. Hic cõsequenter determinat de loco a toto in loco: rõne cuius primo diffinitur totũ in loco dicẽdo. Totũ in loco est dictio aduerbialiter oẽm locum cõprehendens: ut vbiq; ⁊ nusq;. In qua diffinitione ponit dictio loco generis. totus enim in loco non cõsiderat hic secundũ esse suũ reale: sed inquãtũ est dicibile ⁊ per dictionẽ importat: iõ bene ponitur dictio loco generis. Deinde ponitur cõprehendẽs oẽm locũ: ad dĩam totius in tpe: ⁊ ponit aduerbialiter ad differentiã totius in quantitate: qõ qiq; importat oẽm locũ nominaliter: ut dicendo ois locus: vel in omni loco: non tamen adũbialiter sicut totũ in loco. Et per oppositũ ad totũ in loco. pars in loco sic diffinitur. Pars in loco est dictio comprehendens vnũ locũ aduerbialiter: ut hic vel ibi. Primo sciendũ q̃ totum in loco ⁊ etiam pars eius importat esse in loco. Sed dupliciter aliquid põt esse in loco. vno modo in aptitudine tantũ: ut vniuersale dicitur esse vbiq; secundus aptitudinẽ: eo q̃ habet aptitudinẽ essendi in suis singularibus pro quolibet loco: ⁊ etiã pro qualibet tẽporis differentia. ⁊ illa aptitudo reducitur ad actũ successiue in suis singularibus. Alio modo dicitur aliquid esse in loco secundũ actũ: sicut singulare quod est actualiter hic et nunc. Et adhuc secundũ actũ aliquid dicit esse in quolibet loco dupliciter: vno modo per se primo sicut deus qui est vbiq;. Alio modo secundũ suas partes sicut mundus qui est vbiq; secũdũ suas ptes. Et ad arguendũ a toto in loco ad suã partẽ: vel ecõtra oportet eodẽ modo alicui attribuere partem in loco sicut sibi conuenit ipsum totum: ut si totũ cõueniat cũ aptitudine tantũ. debet similiter inferri pars secundũ aptitudinẽ tantũ ⁊ ecõtra arguẽdo a pte ad totũ. Scõo sciendũ q̃ locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suã partẽ: et tenet destructiue ⁊ constructiue. Constructiue sic: deus est vbiq;: ergo deus est hic. Maxima posito toto in loco in aliquo subiecto ponitur quelibet eius pars: cuius ratio est q̃ totũ in loco simul actualiter includit omnes partes eius iõ ipso posito in aliquo subiecto ponit quelibet eius pars. nec est necesse in arguendo ponere existentiã partis quia si aliq̃ pars non habeat existentiã ipsa nõ erit pars totius in loco quia non erit actualiter in ipso cõtenta. Destructiue tenet sic cesar nusq; est: ergo non est hic. Maxima. remoto toto in loco remouet quelibet eius pars. cuius est eadẽ ratio sicut maxime precedentis. Tertio sciendũ q̃ locus a parte totius in loco est habitudo eius ad suũ totũ. ⁊ tenet destructiue ⁊ constructiue. Constructiue sic deus est hic ⁊ ibi ⁊ sic de alijs: ergo deus est vbiq;. Maxima. Positis partibus totius in loco sufficienter enumeratis: ponitur ipsum totũ. ⁊ ratio est quia totũ in loco nõ est nisi sue partes simt ⁊ actualiter posite. Destructiue sic sortes nõ est hic: nec ibi ⁊ sic de alijs: ergo sortes nusq; est. Maxima. destructis partibus totius in loco sufficienter enumeratis: destruitur earum totũ. Quarto sciendũ q̃ dupliciter contingit arguere a pte totius in loco. Uno modo a partibus sufficienter enumeratis. Et hoc mõ tenet affirmatiue ⁊ negatiue ut dictũ est. Alio mõ arguẽdo ab vna pte tantũ ⁊ nõ ab oĩb simul sumptis ⁊ hoc mõ non tenet nisi negatiue ⁊ sm hunc modũ dr in textu q̃ iste locus semp est destructiuus ut arguendo sic cesar nõ est hic: ergo nõ est vbiq;. Maxima. Cui non cõuenit pars in loco: nec ipm totũ. hoc mõ tamen nõ arguit a parte in loco negatiue ad destructiones sui totius secundũ id qõ est q̃ ibi nõ destruit totũ in loco simpliciter ⁊ secundũ oẽs suas ptes sz solũ arguit ibi ad destructiones totius in loco quãtũ ad totalitatẽ eius: ⁊ quia destruitur totum quantũ ad totalitatẽ eius ⁊ nõ remanet amplius totũ in loco: ideo nõ arguitur prope hoc mõ a pte in loco ad suum totũ. Contra predicta arguit primo sic nullus loc est dictio cõprehendens oẽm locũ: sed totũ in loco est locus vel esse in loco: ergo male dr q̃ est dictio oẽm locũ cõprehẽdẽs. Scõo sic: locus a toto in loco tenet in hitudine vlis vlr sumpti ad suã ptẽ: sz hitudo vlis vlr sumpti ad suã partẽ est locus a toto in quãtitate: ergo locus a toto in loco est idẽ locus cũ loco a toto in quãtitate ⁊ sic male distinguitur ab ipso. Tertio sic: non sequitur mundus est vbiq;: ergo mundus est hic: ergo locus a toto in loco non tenet destructiue. Quarto sic non sequitur sortes non est vbiq;: ergo sortes nõ est hic: ergo locus a toto in loco non tenet negatiue. Quinto sic non sequitur aliq̃ corpus est hic: aliquod corpus est ibi ⁊ sic de alijs: ergo aliquod corpus ẽ vbiq;: quia antecedẽs est verũ ⁊ consequens falsum: ⁊ tamẽ ibi arguitur a partib9 in loco sufficiẽter enumeratis: ergo iste locus non tenet constructiue. Ad primũ dr: q̃ licet locus secundũ suũ esse reale non sit dictio: tamẽ secundũ esse dicibile põt dici dictio ⁊ hoc modo intelligitur hic. Ad secũdũ dicitur q̃ licet locus a toto in loco nõ distinguatur essentialiter quantũ ad virtutẽ confirmatiuã argumenti a loco a toto in quantitate: quia vbiq; virtus cõfirmatiua argumenti est habitudo vlis vlr sumpti: ratione cuius Aristoteles non distinguit locũ a toto in loco ⁊ a toto in tempore a loco a toto in quantitate: tamen ab eo distinguitur accidẽtaliter quantũ ad modũ significandi: quia totũ in quantitate designatur per modũ permanentis ⁊ nominaliter et totũ in loco designat aduerbialiter ⁊ sub modo fluxus ⁊ fieri quamuis secũdũ rem locus sit ens permanẽs. Ad tertiũ dicitur q̃ mundus non est vbiq; secundũ se totũ sed secundũ suas partes: ideo ibi male cõcluditur sed deberet sic cõcludi: ergo aliqua pars mũdi est hic ⁊ aliq̃ ibi ⁊ sic de alijs. Ad quartũ dicit q̃ in antecedẽte negatur totũ in loco ⁊ sic nõ remanet sub esse totius in loco: iõ nõ arguitur a toto in loco ad suã partẽ. sed equiualenter arguitur a negatione vnius ptis in loco ad negationẽ alterius partis determinate ut hic sortes in aliquo loco nõ est: ergo sortes nõ est hic. Ad quintũ dr: q̃ ptes antecedẽtis verificant de corpore pro diuersis suppositis eius: ⁊ sic in antecedẽte corpus habet plures suppositiones determinatas: ⁊ in cõsequente hẽt vnã tm: ⁊ sic ibi arguit a pluribus suppositionibus determinatis ad vnã determinatã tantũ: ⁊ pmittitur fallacia figure dictionis: vnde subiectũ antecedẽtis non tenetur eodem modo in consequente sicut tenetur in antecedente: iõ non bene arguitur a parte in loco ad suum totum.

Totum in tempore est dictio comprehendens omne tempus aduerbialiter ut semp nunq̃. Pars in tpe est dictio significans aliquod tempus aduerbialiter: ut nunc tunc hodie heri. exempla huius sumuntur sicut in toto in loco.

Postq̃ auctor determinauit õ loco a toto in loco. Hic cõsequenter determinat de loco a toto in tempore. Rõne cuius diffinit totum in tempore dicens q̃ totũ in tempore est dictio comprehẽdens omne tẽpus aduerbialiter siue sit affirmatiue: ut semp: siue negatiue ut nunq̃. Et econtra pars in tempore est dictio comprehendẽs partem temporis aduerbialiter: ut hodie nunc: ⁊ sic de alijs. Et iste due diffinitiones debent intelligi ⁊ exemplificari sicut diffinitiones totius ⁊ partis in loco. Primo sciendũ q̃ locus a toto i tempore est habitudo ipsius ad suã partẽ: ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Constructiue sic: deus est semper: ergo deus est nunc. Maxima. posito toto in tempore in aliquo subiecto: necessario ponitur quelibet eius pars. Cuius ratio est: quia totum in tempore simul ⁊ actualiter includit omnes partes suas: q̃ importat tempus distributũ pro omnib9 suis partib9: ideo ipso toto in tẽpore posito necessario ponit quelibet eius pars. Destructiue tenet sic: chimera nunq̃ ẽ: ergo non est hodie. Maxima. remoto toto in tempore ab aliquo subiecto: remouetur quelibet eius pars. Et arguẽdo per istũ locũ magis proprie arguitur ponendo totũ in tempore ex parte predicati q̃ ex parte subiecti: eo q̃ aduerbium semper habet determinare verbũ: ⁊ verbũ in ratione semp se tenet ex parte predicati: nisi ponatur cum implicatione a parte subiecti ⁊ supponatur: quia sic in subiecto posset poni cũ ipso aduerbio in subiecto: ⁊ per cõsequẽs posset argui a toto in tẽpore se tenente ex parte subiecti. Secundo sciendũ q̃ locus a parte in tempore est habitudo eius ad suum

totū: ⁊ tenet cōstructiue ⁊ destructiue arguendo ab ipsis sufficienter enumeratis. Constructiue sic sortes fuit heri ⁊ pridie: ⁊ sic de aliis: ergo sortes semper fuit. Maxima. positis ꝑtibus in tpe sufficienter enūeratis ponitur ipm totū qz totū nihil addit vltra omnes suas ꝑtes. Destructiue sic: antechristus nō fuit heri nec pridie: ⁊ sic de aliis: ergo nūq̄ fuit. ma. prima remotis partibus in tpe sufficiēter enūeratis: remouetur ipsum totū. Et si arguatur per istū locū ab vna ꝑte tm: ⁊ non ab omnibus: tunc solū tenet destructiue: ⁊ non constructiue ⁊ adhuc arguitur a parte ad destructionē totius quantū ad totalitatē eius: ⁊ nō arguitur ad ipsum remanens totū in tēpore: ut hic sortes nō est nūc: ergo sortes nō est semp. Tertio sciendū ꝙ ꝓter ista tota superius posita reperiūtur alia quinq̄ tota que ad ꝓdicta reducuntur ſ. totū copulatiuū diſiūctiuū potestatiuū successiuū ⁊ collectiuū seu aggregatiuum. Totū copulatiuū est in q̄ plura copulantur per coniūctionē copulatiuā: ut sortes currit ⁊ plato disputat. Et pars eius est aliquod illorū que inter se copulantur. Totū disiunctiuū in quo plura coniunguntꝫ ꝙ cōiunctionē disiunctiuā: ut sortes currit vl plato disputat. Totū potestatiuū est quod componitur ex pluribus virtutib⁹ vel potentijs: vel quod plura continet secundū virtutem: ut anima rationalis est totum potestatiuum respectu vegetatiui sensitiui ⁊ intellectiui licet anima in cōmuni sit totum vniuersale respectu anime vegetatiue sensitiue ⁊ intellectiue. Et similiter quaternarius est totū potestatiuū respectus binarij ⁊ ternarij: quia superior numerus cōtinet in virtute omnes inferiores nūeros. Totū successiuū est quod cōponitur ex partib⁹ successiuis que non possunt simul eē ut tps ⁊ motus. Sed totū collectiuū siue aggregatiuum est qđ sub voce singulari plura ad inuicem distincta importat sicut ppls grex societas. Sed pars eius est aliquod illorum ex quibus componitur ut homo respectu populi: vel aries respectu gregis. Quarto sciendū ꝙ totū copulatiuū totuꝫ potestatiuuū ⁊ totum collectiuum reducuntur ad totū integrale: eo ꝙ ab istis totis ad suas partes eodem modo tenet locus dialecticus sicut a toto integrali scilicet constructiue tantū ⁊ non destructiue: ⁊ ecōtra locus a parte: ut arguēdo a toto copulatiuo sortes currit ⁊ disputat: ergo sortes currit. ⁊ a toto potestatiuo: ut quaternarius est: ergo binarius est: vel anima rationalis est: ergo sensituū est. Maxima. posito toto potestatiuo: ponitur quelibet eius pars. Et a toto collectiuo: ut populus est: ergo homo est. Et ecōtra potest argui destructiue a suis partibus. Sed totum disiunctiuū ⁊ successiuū reducūtur ad totū vniuersale quia ab ipsis eodē modo tenet locus sicut a toto vniuersali scilicet negatiue tātū: ut arguēdo sic a toto disiunctiuo: nō sortes currit vel disputat: ergo sortes non currit. Et a toto successiuo ut non est dies: ergo non est meridies. Et ecōtra locus a ꝑtibus eorū tenet constructiue tantū: ut faciliter videretur in exemplis. Sed cōtra predicta arguitur primo sic in omni tempore ⁊ semper idem sunt sicut in omni loco ⁊ vbiqz: sed in omni tempore est totū in quantitate: ⁊ nō in tēpore: ergo ⁊ semper: ⁊ sic male diffinitur totum in tēpore quod est dictio cōprehendens omne tēpus aduerbialiter. Secundo sic hic est locus a toto in tēpore deus est semper: ergo est in isto tēpore ⁊ tamen non sequitur pars in tēpore cum in isto tēpore nō sit aduerbiū significans partē tēporis. ergo cōtra diffinitionē loci a parte in tēpore. Tertio sic nō sequitur vniuersale est semper: ergo est nunc: cū antecedens sit verum ⁊ cōsequens falsum. antecedens patet quia vniuersale ē vbi qz ⁊ semper ⁊ non est hic ⁊ nūc: sed solum singulare: ergo locus: a toto in tempore nō valet constructiue. Quarto sic partes totius in tēpore non possunt esse simul ergo non poterunt simul accipi: ergo locus a parte in tempore nō tenet constructiue ab omnibus partib⁹ simul sumptis. Quinto sic nō sequitur: adam non est nunc: ergo adam nunq̄ fuit: ⁊ tamen arguitur negatiue ab vna parte totius in tempore ad ipsum totum: ergo locus a parte in tēpore nō tenet destructiue ab vna ꝑte ad suū totū. Ad primū istoꝝ dicitur ꝙ licet semp ⁊ in oi tpe sint idē ſm rē significatā ⁊ materialiter: differunt tñ ſm suos modos significandi ⁊ formaliter qz semp importat tps distributū sub mō fluxus ⁊ fieri ⁊ in oi tpe importat idē tempus distributū ꝑ omnibus ptibus eius sub modo ꝓmanētis siue habitus ⁊ quietis: ⁊ ꝑ hoc distinguūtur totum in quantitate ⁊ totū in tempore licet nō essentialiter. Ad secundū dicitur ꝙ licet in illo argumento nō ponatur formaliter pars in tēpore aduerbialiter: ponitur tamen equipalenter ⁊ secundū rē significatā: qz in isto tempore includit virtualiter ipsum nūc. Ad tertiū dicit ꝙ licet vniuersale sit semp in aptitudine: non tamen est semper in actu: ⁊ eo modo quo ponitur semper esse bene sequitur ꝙ est nūc. ſ. ſm aptitudinē: sed illa aptitudo reducit ad actum in suis singularibus ⁊ successiue. Ad quartū dicitur ꝙ licet partes temporis nō possint esse simul ſm suum esse reale: sicut preteritū non potest esse cum futuro: tamen possunt esse simul in apprehensione anime que retinet partem preteritā ⁊ futurā cum presenti ⁊ sic simul possunt accipi oēs ptes tpis. Ad q̄ntū dō ꝙ ibi nō bene arguitur: qz arguēdo ab vna parte tantū destructiue oportet arguere ad destructionē totius quantū ad rationē totius: ita ꝙ in consequente sibi ꝓponatur negatio destruēs totalitatē ei⁹ qđ nō fit in illo argumento: deberet enim sic inferri: adam non est nunc: ergo non est semper.

¶ Causa est ad cuius esse sequitur aliud ſm naturā. Et diuiditur in causam efficiētē materialē formalē ⁊ finalem.

Postq̄ auctor superius determinauit de locis a toto a ꝑte: hic ꝓnter determinat de locis a causa ⁊ ab effectu. Et qz locus a causa in cōi est habitudo cause ad effectū: ⁊ loc⁹ ab effectu ē habitudo effectus ad causam. ideo ꝓmo qz auctor determinet de locis a causa in speciali determinat de causa generali diffinitiue ⁊ diuisiue: ipsam ꝓmo sic diffinies. Causa ē ad cuius eē sequit aliud ſm naturā. In qua diffinitiōe intelligitur ens ꝙ genere. ens enim diuidit ꝙ causam ⁊ effectū ⁊ est superius ad vtrūq̄ ſm modū. Deinde ponit ad cuius esse sequit aliud ad ōiam effectus qui sequit ad esse alterius: ⁊ ad cuius eē nō sequit aliud sub ratione effect⁹. Et ponitur ſm naturā ad explicandū modū quo effectus sequit suam causam. Et ecōtra pōt diffiniri effect⁹ ꝙ est ens: cuius esse sequit ad aliud ꝙ naturā: vel est partita similitudo siue cause. Primo sciendum ꝙ sequitur capitur dupliciter Uno mō ut dicit ordinē tm: ut cū dō vnus dies sequit alū Alio modo ut dicit ordinē ⁊ dependentiā vnius ab alio: et hoc mō uterū dupliciter: vno mō ut solū dicit ordinē ⁊ dependentiā siue cōsequentie siue illationis vnius ab alio: sicut cōsequens sequitur illatiue ad ancedens: ⁊ dependet ex ipso secūdū illationē. Alio mō ut dicit dependentiā in esse vnius rei ab alia: sicut quilibet effectus ſm suum esse dependent a sua causa. Et hoc modo capitur in ista diffinitione ut dicat ordinē dependentie vnius rei ab alia secundū suū esse: ⁊ nō solū ut dicat ordinem ꝓrioris ⁊ posterioris: neqz ut solū dicit dependentiā consequentie: quia in argumentatione ancedēs non semp est causa consequentis licet semp sit causa illationis eius. Secundo sciendū ꝙ ad rationē cause nō requiritur ꝙ causa semp ꝓcedat suū effectū ſm tempus sed qñq̄ ꝓcedit ipsum ſm tempus: ut domificator precedit domū secundū tempus: qñq̄ vero ꝓcedit ipsum ſm naturā tm: ⁊ simul est tēpore cū ipso: sicut hō est causa risibilis: ⁊ tñ ꝓcedit ipsum ſm naturā tm: ⁊ sit ē tpe cū eo: ideo ad explicandū quo mō effect⁹ dz seq̄ causam: ⁊ causa ꝓcedere effectū in diffinitione cause ponit ſm naturā. Et ad ōiam illoꝝ quoꝝ eē vnius sequit ad eē alterius ſm ordinē: ⁊ tñ non dependet ex alio ſm naturā: ut esse vni⁹ diei nō dependet naturaliter ab eē alterius. Tertio sciēdū ꝙ causa diuiditur ꝙ causam efficientē materialē formalē ⁊ finalē. Cuius diuisionis sic habetur sufficiēna: qz ad oēm causam sequit effectus: vel ergo talis causa ē intrinseca effectui: vel extrinseca. Si intrinseca hoc ē dupliciter: qz vel ipsa est actus dās eē: ⁊ sic ē causa formal⁹ vl potētia recipiēs eē: ⁊ sic est causa materialis. Si est extrinseca hoc ē dupliciter: quia vel ipsa est ad id a quo res fit: ⁊ sic est efficiens causa. vel illud ꝓpter quod res fit: ⁊ sic est cā fina-

lis. Et sumitur ista diuisio nō ꝑm diuersitatē rerū: sz ꝑm diuersos modos formales: qz idem realiter ꝑm diuersos modos causandi: ꝛ respectu diuersoꝝ qnqz hz rationem pluriū causarum: ꝛ non est diuisio generis in suas spēs: sed diuisio analogi: qz cā ꝑm ꝓpus ꝛ posteriꝰ dr̄ de istis quattuor causis. Quarto sciēdū q̄ cause possūt qttuor modis ꝓsiderari. Uno mō ꝑm rōem causādi: ꝛ sic finis est prior. scōo efficiens: Tertio materia: ꝛ q̄rto forma: quia in causando rem finis mouet intellectum agētis ad ꝓducendū effectū ꝛ efficiens motus a fine mouet materiam qua disꝑsita vltimo introducitur forma. Scōo modo considerāt cāe ꝓ vt concurrunt ad compositionē effectus ꝛ sic materia prior est: secūdo forma: tertio efficiens: ꝛ vltimo finis. Tertio modo considerātur vt dant esse actuale effectui ꝛ sic forma est ꝓior. vnde efficiēs: tertio finis: quarto materia. Quarto modo considerantur ꝑm q̄ habēt esse existentie ꝙ q̄ nobis notificant. ꝛ sic causa efficiēs est ꝓior: secūdo materia vnde forma: ꝛ vltimo finis. Et quia hic consideratr̄ ꝑm qō nobis notificāt ꝛ ab ipsis sumūt loci dialetici: ī ūsto modo ordinātur in textu ꝛ ꝑus determinatur de cā efficiēte q̄z de alijs. Sed contra predicta arguit ꝓmo sic aliud dicat diuersitatē eēntialē cuz sit relatiuum diuersitatis substātie sed effectus non semper differt eēntialr̄ a sua causa q̄ cuōe nit eēntialiter cū sua cā formali: ergo male dr̄ q̄ ad eē cāe sequitur aliud. s. effect⁹. Secūdo sic cā totalit̄ posita ponitur sit suus effectus: ergo cā non precedit effectū: ꝛ sic ad esse cāe non sequitur aliud. Tercio sic cā ꝛ effectus sunt simul natura cū sint relatiua: ergo effect⁹ nō sequitur suā causam ꝑm naturam. Quarto sic forma ꝛ finis coincidunt vt dr̄ secundo phisicorū ergo forma nō est cā distincta a fine: nec membra huius diuisionis sunt opposita.

Quinto sic ois cā ꝑcedit suum effectū: sed finis non precedit suum effectuz: sed sequitur: ergo finis non est cā: ꝛ sic male ponātur quattuor cause. Ad primū dr̄ q̄ lz aliud proꝑe sumptū vt est relatiuū diuersitatis substantie dicat diuersitatē essentialem: nō tñ aliō cōiter acceptum: vt dicat quancūqz diuersitatem siue essentialē siue accidētalē vt sumitur in diffinitiōe cāe. Ad scōm dr̄ q̄ lz posita cā totali ponatur eius effect⁹ simul tpe nō tñ ponitur sit scōz nāz quia naturaliter cā prⁱ hz esse ꝛ intelligi q̄z effectus ꝛ hoc sufficiat ad rōnē cāe q̄ precedat effectū ꝑm naturaz. Ad tertiū dr̄ q̄ lz causa et effectus ꝑm intēciones cāe ꝛ effect⁹ dicātur correlatiue tñ materialr̄ ꝛ ꝑm id qō sūt nō dicūt correlatiue: iō ꝑm id quod sunt nō sunt sit ꝑm nām. Ad quartū dr̄ q̄ lz forma ꝛ finis q̄nqz coincidant materialr̄ ꝛ ꝑm rem in idē nō tamē coincidūt in idē formalr̄ quātū ad suos mōs formales cāndi: ꝛ hoc mō ponuntur cāe ad inuicem distinctē. Ad quintū dr̄ q̄ lz finis ꝑm suū esse reale sequatur suum effectū tñ ꝑm intēcionale in intēctōe agētis sub quo sibi ꝓuenit ratio cāe finalis ꝑcedit suū effectū: iō eo modo quo est causa nāliter ꝑcedit suū effectum.

¶ Causa efficiens est a qua primo est motus ut domificator est primum mouēs ꝛ operans ut domus sit: ꝛ faber ut cultellus sit. locus a causa efficiente est habitudo ipsius ad suum effectum ꝛ est constructiuus ꝛ destructiuꝰ ut domificator est bonus ergo domꝰ est bona vel faber est bonus ergo cultellus est bonus. Locꝰ a causa efficiente. Maxima. cuius cā efficiēs ē bona ipsuz est bonū vel posita causa efficiente immediate ponitur effectus: ꝛ econuerso est locus ab effectu ad efficientē.

Postq̄z auctor determinauit de cā in cōmuni tam diffinitiue q̄z diuisiue. Nic ꝓpōit in ꝑālī vult determinare de loca cā ꝛ primo de loco a cā efficiente eo q̄ cā efficiens ceteris est nobis notior: rōne cuius ipsam ꝓmo sic diffinit. Causa efficiens ē a qua primo fit motus. In qua diffinitiōe ꝓmo subintelligitur cā loco generis diffinit. ꝛ ponitur a q̄ ꝓmo fit motus ad dr̄iaz aliaz cāz q̄z nulla ꝓmo cāt motū siue ꝓductiōez effect⁹ sz efficiēs tñ sicut pz in ꝓductōne effectus ꝙ finis enīz ratione siue bonitatis per desideriū mouet ꝛ attrahit appetitum agentis ad ꝓducēdū effectum: ꝛ efficiens sic motū ꝛ tractū a fine disꝑsit materiā ad introductionē forme: ꝛ sic primo causat motum quo producitur effectus.

Primo sciēdum q̄ locus a causa efficiente est habitudo ipsius ad suū effectum: ꝛ tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue sic domificator est bonus: ergo domus est bona. Maxima. Cuius causa efficiens est bona: ipsum quoqz bonum est: que maxima debet intelligi de bonitate efficientis inquātū efficiens: ꝛ non de bonitate motis: vel de bonitate eius ꝑm se similiter debet intelligi de bonitate forme effectus: ita q̄ si efficiens sit bonū in ratiōe cause efficientis. ꝛ vt producit effectuz sequitur q̄ effectus erit bonus bonitate forme eius: non autem loquendo de bonitate finis: et totius cōpositi: quia si domificator sit bonus artifex et operetur perfecte secundū artem ei⁹: ꝛ careat bona materia tūc domus non erit bona bonitate finis: sed tantūmodo bonitate forme que prouenit ab efficiēte. Negatiue tz sic domificator non est bonus: ergo domus nō est bona. Maxima. Cuius efficiens malū est: ipsum quoqz malū ē. Secūdo sciendū q̄ [illegible] causa efficiēs est duplex. s. causa efficiens in actu ꝛ causa efficiēs in potēcia: vt respectu dom⁹ domificator est causa efficiens in potētia: ꝛ domificans est causa in actu respectu fieri domus. Et quelibet iterum diuidit: qz q̄dam est causa vniuoca que ꝓducit effectū sibi simile in spē vt hō generās hominē est efficiens vniuocū. Aliud est efficiens equiuocū quod ꝓducit effectū sibi dissimile in specie vt sol generans hominem est agēs equiuocum. vñ arguendo a causa efficiente in potentia ad suū effectū debet argui ab esse cause ad esse in potentia respectu effectus ꝛ non ad eē in actu: vt domificator est: ergo domus est in potentia ꝛ arguendo a causa efficiēte in actu debet argui ab esse eius ad fieri ipsius effectus. Et arguendo a causa vniuoca tenet iste locus respectu oium ꝑdicatorū que conueniūt ipsi cause a tota specie: vt plato est risibilis: ergo sortes ab eo genitus est risibilis. Sed arguendo a causa equiuoca solū tenet respcū horū predicatorū bonū ꝛ malū esse ꝛ fieri. Tertio sciendū q̄ locus ab effectu cause efficiētis est habitudo ei⁹ ad suam causam: ꝛ tenet affirmatiue sic: domus est in fieri: ergo domificās est. Maxima: posito effectu propinquo cause efficientis: ponitur ipsum efficiens. Potest etiam argui respectu horum predicatorum bonum ꝛ malum esse: ꝛ fieri ꝛ tenet negatiue sic: domus non est bona: ergo domificator non est bonus. Maxima: Cuius effectus non est bonus: ipsum quoqz non est bonum. ꝛ debet intelligi q̄ si effect⁹ non sit bonus quantum ad perfectionem forme eius: efficiens non est bonū inquātū efficiēs vel ꝓducēs talem effectū: sicut ꝓpus dictum est in loco a cā efficiente. Quarto sciendū q̄ efficiēs duplicit̄ se habz ad suū effectū. Qnqz enī efficiēs reqrit̄ tñ quātū ad fieri ipsi⁹ effect⁹ ꝛ nō quantū ad esse: vt domificator respectu dom⁹ solū requirit̄ ad fieri ꝛ nō quātū ad esse. Sz qnqz requiritur ꝛ quātū ad fieri ꝛ quātū ad esse: ꝛ ad cōseruationē in esse: vt diei sol est causa quo ad fieri ꝛ quo ad esse: ꝛ deus respectu oium creaturarū. Et arguēdo ab effectu cause efficientis: q̄ reqritur quo ad fieri tñ ꝛ nō q̄ ad esse effect⁹: nō sequit̄ eē cāe in ꝑtu sz in ꝑterito tñ. sz ad fieri effectus sequit̄ esse illi⁹ cause. Sz arguēdo ad efficiēs reqsituz ad eē ꝛ fieri simul sp sequit̄ affirmatiue esse cause ad esse effect⁹: vt bene sequit̄ dies est: ergo sol est. Et qñ ē habitudo necessaria cāe ad effectū: etiā seq̄t negatiue a negatōe effect⁹ negatio cāe. Sz qñ habitudo ē ꝓtingēs sz negatiue vt ñ seq̄t sor. ñ ē: ergo de⁹ nō ē. Sz isti diuersi mōi arguēdi nō sumūt ab efficiēte inquātū efficiēs ē: sz ab efficiente inqntū tale vel tale efficiēs ē. Cōtra ꝑdicta arguit primo sic: causa efficiēs ē de ꝓsideratione phisici cum sit causa mot⁹: ergo nō ē de ꝓsideratōe logici: ꝛ sic hic male diffinit

Secūdo sic efficiens nō mouet nisi ꝓius moueatur a fine: ergo finis est a quo primo fit motus ⁊ nō causa efficiens

Tertio arguitur sic causa efficiēs ē extrinseca suo effectui ergo in loco a causa efficiente terminus inferens est extrinsecus termino illato: ⁊ sic erit locꝰ extrinsecus: ⁊ per ꝯns male diffinit inter locos intrinsecos.

Quarto arguitur sic nō sequitur deus est bonus: ergo latro ē bonus: ergo locus a causa efficiēte nō tenet affirmatiue.

Quinto sic nō seq̄ domus est: ergo domificator est: cū añs sit verū ⁊ ꝯns falsū ergo locus ab effectu cause efficiētis nō tenet cōstructiue.

Ad primū istorū dicitur q̄ lz cā efficiens in quantū ē causa motus ⁊ rerū naturaliū ⁊ ꝓncipiū cognoscēdi ipsas sit de cōsideratione phisici: tū in quantum ab ipsa sumitur locus dialeticus ꝑ habitudinē ad suū effectū ipsa ē de cōsideratione logici.

Ad secundū dicitur q̄ licet a fine fiat motꝰ intentionalis ⁊ spūalis in efficiēte: tū ab ipso nō fit primꝰ motus realis de quo hic solū intelligitur. finis enim nō mouet intētionē agēti motu ꝓprie dicto lz tū ꝑ similitudinē sic pomū apprehēsū intētionaliter mouet appetitū pueri ad psecutionez eiꝰ.

Ad tertiū dō q̄ lz causa efficiēs ꝑm eē sit extrinseca effectui tū ꝑm virtutē ⁊ similitudinē eius ē aliquo mō sibi intrinseca: ⁊ hoc sufficit ad causandū locū intrinsecū. q̄ hic sumit argumentū a causa efficiente ea ꝓte qua cōuenit cū effectu.

Ad quartū dō q̄ ibi nō arguit a causa efficiēte ad suum effectū: eo q̄ latro noīat vitū cuius vitij deus nō est causa licet enī deus sit causa efficiens hoīs: tū nō est causa vitiorū eius: ⁊ bñ sequitur deus ē bonus: ergo homo latro quantū ad humanitatē eius ē bonus. s. bonitate entis: licet non bonitate moꝝ.

Ad quintū dicit q̄ ibi nō sequit q̄ arguitur ab eē effectus ad eē cause q̄ requirit quātū ad fieri tū ⁊ nō quo ad eē: ⁊ respectu talis cause nō tenet iste locus ab effectu arguēdo respectu illius predicati est.

¶ Materia est ex qua cū aliquo fit aliud Materia aūt fit dupliciter. Quedam permanēs ut in cultello ferrū. alia transiēs ut in pane farina vl̄ vitro fenū ⁊ filix. Que diffinitur sic. materia est q̄ tm̄ est in potentia. Locus a causa materiali ē habitudo ipsius ad suū effectū cōstructiue sic ferruz est vel farina est ergo arma ferrea sunt vl̄ panis possunt eē. maxima. Posita causa materiali possibile est poni materiatum. Destructiue sic a ꝓmanēte materia ferrū nō ē: ergo arma ferrea nō sunt locꝰ a causa materiali. maxima. Remota causa materiali ꝓmanente remouetur eius effectus. Ab effectu sic ⁊ est cōstructiuus arma ferrea sunt: ergo ferrum est. maxima. Posito effectu cause materialis ponit materia ꝑmanens materie transeuntis sic vitruz vel panis ē ergo filix vl̄ farina fuit materia. n. transiens nō manet seo transit substantia in aliā materiā. maxia. Posito effectu materie transeuntis necesse est ipsam ꝓfuisse.

Postꝯ auctor determinauit de loco a causa efficiente. Hic consequēter determinat de loco a causa materiali. Ratione cuius sic primo diffinit materiā. Materia est ex qua cū aliquo fit aliquid que diffinitio sic debet intelligi: materia est causa ex qua cuz alio. ideſt cum forma fit aliquid. scilicet totum cōposituz. Et ponitur ibi causa loco generis: ⁊ totū residuū ad differentiā aliarum causarū. vnde ex fine ⁊ efficiēte non fit totum compositū: cum ille cause sint extrinsece. ⁊ etiam ex forma nō fit totū compositum tanq̄ ex materia ex qua: sicut intelligitur de materia in ista diffinitione. ipsa enī materia est prima potentia ex qua primo originatur totuz compositum. Et aliter sic diffinitur. Materia est que tantū est ens in potentia: quia materia de sua natura nō habet eē in actu sed in potentia tantū. 10 5

Primo sciendum q̄ materia dupliciter accipitur. vno modo specialiter ꝓut est primum subiectum forme substātialis: ⁊ est pars compositi de genere substantie. Alio modo capitur cōmuniter ꝓ omni illo ex quo per modū potentie componitur aliquid. siue ꝓ omni illo quod concurrit ad compositionez alterius tanq̄ potentia recipiens esse: ⁊ sic reperitur tam in rebus naturalibus q̄ artificialibus: ⁊ tam in rebus corporalibus q̄ spiritualibꝰ. ⁊ hoc modo capitur hic. Et sic diuiditur: quia quedam est materia permanens ⁊ alia transiens. Permanēs ē illa que sub ꝓpria forma ⁊ specie permanet in suo effectu ut ferrū in cultello. Transiens est illa que sub ꝓpria specie ⁊ ratione non permanet in suo effectu: lz de vna specie transit in aliam in constituendo effectum: ut in pane farina est: filix in vitro: ⁊ lutum in lateribus. Secundo sciendum ē q̄ locus a causa materiali est habitudo ipsius ad suum effectum. Et semper tenet affirmatiue in qualibet materia trāseunte ⁊ permanente: ut aqua ⁊ farina sunt ergo panis potest esse. Maxima. posita causa materiali ponitur eius effectus secundū potentiam eo q̄ materia dicat esse potentiale ipsius effectus: cum sit in potentia ad suum effectum. Sz iste locus tenet destructiue in materia permanente: ut ferrū nō est. ergo arma ferrea non sunt. Maxima. remota materia ꝑmanente remouetur eius effectus. sed in materia trāseūte non tenet negatiue: ut non sequitur filix non est: ergo vitrū non est: eo q̄ talis effectus potest esse non existente illa materia: que non est permanens in suo effectu. Si tamen destruatur materia transiens ꝓ toto tempore presenti ⁊ preterito sequetur destructio effectus: ut dicendo filix non ē nec fuit: ergo vitruz non est. 10 20

Tertio sciendum q̄ iste locus a causa materiali solum tenet constructiue ab esse materie ad posse esse ipsius effectus. ⁊ non ad esse ipsius in presentu. Cuius ratio est. q̄ arguēdo a causa ad effectum ab esse cause debet inferri esse effectus eo modo quo ponitur in tali causa. sed esse effectus materie ponitur in potentia tantū ⁊ non in actu: eo q̄ materia est ens in potentia tantuz: ideo arguēdo affirmatiue a materia arguitur ab esse eius ad posse esse in futuro ipsius effectus. Et hoc potest argui non solum a materie ex qua: sed a materia in qua: ⁊ circa quaz: quia generaliter omnis materia ponit potentialiter esse sui effectꝰ: ut bene sequitur corpus est: ergo album potest esse. vel scibile est: ergo scientia potest esse. 20

Quarto sciendum est q̄ locꝰ ab effectu cause materialis est habitudo ipsius ad materiā eius Et in qualibet materia tenet constructiue. sed in materia ꝑmanente arguitur ab esse effectus ad esse cause in presenti: ut cultellus est: ergo ferrum est. Maxima: posito effectu materie permanētis necessario ponitur illa materia que remanet in suo effectu. Sed in materia transeunte tenet arguendo ab esse effectus non ad esse ipsius cause in presenti: sed ad fuisse in preterito: ut vitrum est: ergo filix fuit. Sed iste locus nō tenet destructiue: quia destructo posteriori non oportet ꝓius destrui: sed effectus est posterior sua causa materiali: ideo destructo effectu non oportet destruere illam materiaz.

Sed cōtra predicta arguitur primo sic. hec diffinitio materie cōuenit forme. quia ex forma cū materia fit aliq̄d. s. totū cōpositum: ergo nō cōuenit soli diffinito. Secundo sic omnis materia ē in actu ꝑ formā. cū materia sit sub forma ergo materia non est ens in potentia. tantum. Tertio sic materia requiritur in cōposito tam ad esse q̄ ad fieri: ergo omnis materia remanet in esse sui effectus. ⁊ per cōsequens omnis materia est ꝑmanēs ⁊ nulla est trāsiens. Quarto sic: nō sequitur ligna ⁊ lapides sunt: ergo domus pōt esse. q̄ ad possibilitatē domus nō sufficit possibilitas materie eiꝰ. sed requiritur possibilitas efficientis eius. ideo si nō esset

mificator. primū ãcedens posset esse verū cõsequẽte existẽte falso. ergo locus a causa materiali nõ tenet affirmatiue.

Quinto sic. nõ sequitur cultellus ẽ: ergo ferrũ est: qz cultellus potest esse ex alio metallo: ergo locus ab effectu cause materialis permanẽtis nõ tenet affirmatiue. Ad primũ dicitur q; si capiatur ex generaliter ut dicit habitudinem cuiuslibet cause sic ex forma cũ materia fit totũ cõpositum sed si capiatur specialr ut dicit habitudinẽ potẽtie ex q̃ ꝓmo fit ꝓpositũ sic oppositũ non dicit fieri ex forma: ꝛ sic capitur in diffinitione materie. Ad secundũ dicitur q; licet materia ſm q; est actuata ꝙ formã sit ens in actu tamẽ ſm essentiaz ei9 ẽ ens in potẽtia tm̃. qz de sua nã nõ includit aliquẽ actũ

Ad tertiũ dicitur q; licet ois materia aliquo mõ remaneat in effectu secundũ suã essentiã confusam nõ tm̃ semper remanet sub propria ſpecie ꝛ ratione quã habebat anteq̃ faceret cõpositum. qõ tamẽ requiritur ad hoc q; dicatur materia ꝓmanẽs. Ad quartũ dicitur q; ad esse materie non sequitur possibilitas effectus que attẽditur in ordine ad omnes suas causas. sed bñ sequitur possibilitas effectus que se tenet ex pte cause materialis. iõ posita causa materiali ponitur eius effectus ſm potentiã passiuam materie. Ad q̃n tũ dr q; ibi nõ arguitur a causa materiali ad suum effectuz. qz cultellus in cõi nõ est effectus ferri: sed cultellus ferreus ꝛ tũc semp sequitur: cultellus ferreus est. ergo ferrũ est.

¶ Forma est que dat esse rei et conseruat eã in esse. locus a causa formali est habitudo ipsius ad suum effectũ constructiue sic: ut albedo est: ergo albũ est: locus a causa formali. maxima. ¶Posita forma ponit ei9 effectus. econuerso est locus ab effectu ei9 destructiue sic: ut album non est ergo albedo non est. albedo non est ergo album nõ est. locus a causa formali. maxima. ¶Remota forma remouet eius effectus: ꝛ econuerso locus ab effectu ipsius:

¶Postq̃ auctor determinauit de loco a causa materiali. Hic consequenter determinat de loco a causa formali. que quidem forma ſm esse ꝛ via generationis sequit materiaz. ¶Rõne cuius ipsam sic primo diffinit. ¶Forma ẽ que dat esse rei ꝛ cõseruat rem in eẽ vbi intelligitur causa loco generis diffiniti. Et ponitur q̃ dat esse rei ad differẽtiã materie que non dat eẽ simpliciter ꝛ in actu ipsi rei: materia enĩ est recipiens esse compositi. ꝛ forma est dans ꝛ influens ipsum eẽ et si sit forma substantialis dat eẽ substãtiale. ꝛ si sit accidẽtalis dat esse accidentale. deinde ponit ꝛ cõseruat rem in esse. ad differentiã cause efficientis ꝛ finalis. que q̃z solũ requirũtur q̃tũ ad fieri ipsius rei. ꝛ nõ quãtũ ad eẽ. sed forma semp requiritur ad esse rei. ¶Primo sciendũ est q; quedã est forma ptis: q̃ actuat partem cõpositi. ſ. materia rõne cuius dicitur forma ptis. alia ẽ forma totius: q̃ est actus totius ꝓpositi resultans ex vnione forme partis ꝛ materie. ꝛ dr forma totius eo q; informat ipm totũ q̃tũ ad oẽs ptes cõponẽtes ipsum: sicut in animato anima ẽ forma ptis: q̃ informat ipsum corpus qõ ẽ materia animati ꝛ eẽ animatũ resultãs ex vnione anime cũ corpe ẽ forma totiꝰ eius. q̃libet istarũ iterꝫ diuiditur quia quedã est forma cõmunis ꝛ quedã ꝓpria: ut respectu hominis forma totius cõmunis est animalitas: humanitas est ꝛ forma propria sed forma ptis cõis est anima: ꝛ anima rõnalis est forma ptis sibi propria. Et de qualibet harũ formarũ põt intelligi diffinitio forme ꝑus posita: licet pfectius cõueniat forme propie q̃z cõmuni: ꝛ forme totius q̃z forme ptis. Secũdo sciendũ q; locus a causa formali est hitudo ipsius ad suũ effectũ. Et tenet affirmatiue sic arguẽdo albedo ẽ: ergo albũ ẽ. ¶Maxima: posita cã formali ponit ei9 effectus. ¶Cui9 rõ ẽ: qz causa formalis hz idẽ esse cũ suo effectu: ꝛ ꝙ idẽ esse semp existũt cã formalis ꝛ suus effect9: ut hõ ꝛ alia ei9 hñt vnũ ꝛ idẽ eẽ. iõ posita cã formali in eẽ ponere suũ effectũ. ꝛ ecõtra posito effectu ponitur forma ei9 et etiã destructa forma destruit effectus: ꝛ ecõtra. ideo etiã tenet negatiue: ut albedo nõ est ergo albũ non est. ¶Maxima. ¶Remota cã formali remouet eius effectus. Tertio sciẽdũ q; locus a cã formali tenet tã in substãtiali q̃z in accidẽtali: ꝛ tã in forma ptis q̃z in forma totiꝰ. dũ tñ arguat a cã formali ꝓpria. sed arguẽdo a cã formali cõi nõ tenet ꝓstructiue: ut nõ sequitur: anima ẽ: ergo hõ ẽ. Et licet bñ sequat nõ ẽ animal: ergo nõ ẽ hõ. tñ hoc nõ est ꝓpter hitudinẽ forme ad suũ effectũ: sed ꝙ locũ a toto vñ. Et tenet etiã iste locus respectu huius ꝑdicati eẽ vel nõ esse: ꝛ nõ respectu ꝑdicatoꝝ ꝓticulariũ: qz licz forma cõuertat in eẽ cũ suo effectu nõ tñ semp suscipit eãdẽ denominationẽ cũ suo effectu: nec ecõtra. effectus semper suscipit denominationes cõueniẽtes ipsi forme. ¶Quarto sciendũ q; locus ab effectu cause formalis est habitudo ipsius ad suã causam formalẽ. Et tenet cõstructiue ꝛ destructiue. ꝛ eodẽ mõ formantur in ipso argumẽta ꝛ maxime sicut in loco a causa formali: ponẽdo tñ effectũ pro termino inferẽte: ꝛ causam ꝓ termino illato. Et arguendo per istũ locũ oportet eo mõ attribuere esse cause formali: sicut suo effectu: ita q; si effectus habeat esse ꝓmanẽs: ꝛ cõpletũ debet etiã inferri eẽ cõpletũ de ipsa forma: et sic solũ fit in esse successiuo: ꝛ solũ in transitu: sicut aliq̃s dicitur rubeus ex verecũdia in transitu solũ: debet eodẽ mõ poni causa eius. ꝛ sil̃r de aliis modis essendi in. Et tũc semp tenet iste locus ab effectu cause formalis ad suam cãm. Sz cõtra predicta arguitur ꝓmo sic: ꝓma causa dat eẽ oi creature ꝛ eã cõseruat in esse: ꝛ tñ nõ est causa formalis sed efficiẽs creature: ergo diffinitio forme conuenit aliis a diffinito.

Secũdo sic: quãtitas põt esse sine quãto ꝛ albedo sine albo: ut in sacramẽto altaris quãtitas est sine subiecto: ergo nõ sequit quantitas est: ergo quantũ ẽ: ergo locus a causa formali nõ tenet cõstructiue. Tertio sic: nõ sequit generatio nõ est ergo genitũ nõ ẽ: ꝛ tñ generatio est forma denominãs aliquid esse genitũ: ergo locus a causa formali nõ tenet destructiue. Quarto sic: nõ sequitur sol est calid9: ergo in sole est caliditas: quia antecedẽs est verũ ꝛ cõsequens falsum: ergo locus ab effectu nõ tenet ꝓstructiue. Quinto sic: nõ sequitur homo non est: ergo anima rõnalis nõ est qz homine mortuo anima rõnalis remanet in esse: ꝛ tamẽ ibi arguitur ab effectu cause formalis ad suã causam: ergo iste locus nõ tenet negatiue. Ad primũ istoꝝ dr q; ꝑma cã dr esse extrinsece ꝛ effectiue omni creature: nõ tñ formaliter ꝛ intrinsece: sicut intelligit hic de cã formali. Ad secundũ dr q; si ponatur quãtitas sine quanto vel albedo sine albo. ut in sacramẽto altaris. vbi accidẽtia subsistũt sine subiecto tũc quãtitas nõ est causa formalis ipsius quanti. nec albedo albi: ꝛ iõ ibi nõ arguitur tũc a causa formali ad suũ effectũ. vnde quãtitas ista nõ habet suũ effectum qui est dare esse quantũ. Ad tertiũ dicitur q; licet generatio q̃n tũ ad denominationẽ habeat modũ forme respectu geniti: nõ tñ est ſm rem forma dans sibi esse: sed ẽ mutatio autem via ad esse geniti. iõ ibi nõ arguitur a causa formali. Ad q̃rtũ dicitur q; licet sol sit calidus effectiue eo q; efficit calorem in istis inferioribus nõ tamẽ est calidus formaliter. ꝛ eo modo quo est calidus. ſ. effectiue bene sequit q; in eo est caliditas ut in causa efficiẽte. Ad quintũ dicitur q; quãdo anima est separata a corpore non existens in homine tunc ipsa nõ est causa formalis hois in actu sed in potentia tm̃: quia nõ dat sibi esse in actu. ideo ibi nõ bene arguitur ab effectu ad suã causam formalẽ inquantũ est cã formalis.

¶ Finis est gratia cuius fit aliquid: loc9 a causa finali est habitudo ipsius ad suum effectũ ut beatitudo est bona ergo virt9 ẽ bona: locus a causa finali maxima. cui9 finis est bonus ipsum quoqz ẽ bonũ. vel sic

pena est mala ergo peccatū est malus loc⁹ a causa finali maxima. cuius finis est malus est ipsum quoqz malū ⁊ ecōuerso loc⁹ ab effectu cause finalis.

Postqz auctor determinauit de loco a causa formali hic ꝓsequēter determinat de loco a causa finali. eo ꝙ causa finalis in suo esse reali mediāte forma acq̄ritur: rōne cui⁹ ꝑmo sic diffinit finē dicens. ꝙ finis ē gratia cui⁹ aliqd fit. Cuius rō est qz illud qō trahit ⁊ mouet intentionē agentis ad producendū effectū est gratia cuius aliquid fit sed finis trahit ⁊ mouet appetitū agentis ad ꝓducendū effectū ratione cui⁹ dicitur finis. quia finit ⁊ terminat intentionē agēt̄s ideo finis est gratia cuius aliqd fit. ⁊ in hoc differt ab alijs causis. quia nulla aliarū terminat intentionē agēt̄s sed solū illud quod habet rationē finis. Primo sciendū ꝙ finis dupliciter capitur vno modo ꝓ termino durationis alicuius rei. ut mors qñqz dicitur finis hois: quia finit durationē ei⁹ vel terminus tempestatis dicitur finis eius. ⁊ hoc mō finis non est cā. nec isto modo hic accipitur. Alio modo capit̄ finis ꝓ illo quod finit intentionē agentis in ꝓducendo effectum: et est bonū cōsequēs ad ipsum effectuz. ⁊ hoc modo est causa ⁊ etiā hoc modo accipitur hic. Et dividitur quia quidā ē finis quo. s. qui ordinatur ad ulteriorē finē ꝓsequendū. ⁊ respectu ꝑcedentium dicitur finis. ⁊ respectu sequentiū: q̄ mediante ipso acq̄runtur dicitur finis quo. ut pecunia acquisita ꝓ multa media dicitur finis eorū. ⁊ ut valet ad alios fines dī finis quo. Alius est finis gratia cuius ⁊ est finis acq̄situs in rōne ultimi. ⁊ inquantū est causa mediorū precedentium. ⁊ utriqz istorū finiū cōuenit diffinitio finis. ꝑm tū ꝙ uterqz ē gr̄a cuius respectu mediorū precedentiū. Idē enim materialiter pōt dici finis quo: ⁊ finis gr̄a cuius respectu diuersorū.

Secundo sciēdū ꝙ locus a causa finali ē habitudo ipsi⁹ ad suum effectū. Et tenet affirmatiue sic beatitudo ē bona ergo virtus est bona. Maxima. Cuius finis bonus est: ipm quoqz bonū est. Et rō est qz bonitas rei sumit̄ ex bonitate sui finis ⁊ eadē est bonitas finis ⁊ mediorū ordinatorū ad finē. ió si finis sit bonus media in finem ordinata sunt bona. Negatiue tenet sic. interfectio hominis est mala ergo gladius est mal⁹. Maxima. Cuius finis malus est: ipsum quoqz malū est. Et ecōtra: loc⁹ ab effectu cause finalis ē habitudo ipsius ad suā causaz. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. ⁊ posset argui per ipsum cōuertēdo argumenta ⁊ maximas pri⁹ positas. Tertio sciendū ꝙ finis pōt dupliciter cōsiderari. vno mō materialiter ꝑm id quod est non per respectum ad media quorū est finis. Alio modo cōsideratur formaliter ⁊ in rōne finientis: ⁊ sic importat respectū ad media q̄ finit. et hoc modo bonitas finis in rōne finis includit bonitatē mediorū que ordinant̄ in ipsum. Et arguendo per locū a causa finali non sufficit ꝙ finis ꝑm se sit bonus ad inferendum bonitatē effectus: sed requiritur ꝙ sit bonus in rōne finientis: quia solū illo mō habet rōnem cause finalis. Quarto sciendū ꝙ effectus cause finalis est medium ordinatū ad aliquē finē acquirendū: sicut virtus ordinatur ad beatitudinē. Sed duplicia sunt media ordinata in finē: qr quedā sunt media ordinata per se. ⁊ alia sunt media ordinata solū ꝙ accidens. Media per se ordinata sunt illa sine quibus finis nō potest acq̄riri: sicut est virtus respectu beatitudinis. Sz media per accidens sunt illa in quib⁹ finis pōt acq̄ri: ut est inebriatio respectu sanitatis: q̄ qñqz ē mediū accidētaliter quo sanitas acquirit̄. Et loc⁹ ab effectu cause finalis solū tenet in mediis per se: ⁊ nō in mediis per accidens: quia nō sequitur inebriatio est mala: ergo sanitas est mala. Sz cōtra ꝑ dicta arguitur primo sic: nullū malum est finis: qui finis habet rationem boni cuz sit appetibilis ab efficiente: ⁊ tamen aliquod malum est gratia cuius aliquid fit: ut quandoqz interfectio innocētis est gratia cuius aliquid fit: ergo ista diffinitio conuenit alus a diffinito. Secundo sic: non sequitur elemosyna est bona: ergo furari ad dandū elemosynam est bonus: ⁊ tamen ibi arguitur a causa finali constructiue: ergo iste locus non tenet affirmatiue. Tertio sic: non sequitur sectio non est: ergo securis non est: quia antecedens potest esse verū consequente existēte falso: ergo locus a causa finali non tenet negatiue. Quarto sic: bonitas finis nō dependet a bonitate mediorum: sed econtra: ergo ad bonitatem mediorum nō sequitur bonitas finis: ergo locus ab effectu cause finalis non tenet affirmatiue respectu huius predicati bonū. Quinto sic: non sequitur aliquis homo nō est bonus ergo beatitudo non est bona. vl' homo est malus ergo felicitas est mala. ⁊ tamē ibi arguitur ab effectu cause finalis ad suam causam. homo enim producaue est propter beatitudinem acquirendam: ergo locus ab effectu cause finalis non tenet negatiue. Ad primū istorū dicitur ꝙ licz malum sub ratione mali non sit finis: inquantū tamen ē apparens bonū potest habere rationē finis: ⁊ hoc modo malū sub ratione boni apparentis est gratia cuius aliquid fit. ⁊ isto modo est finis: ideo ista diffinitio non conuenit alijs a diffinito. Ad secundū dicitur ꝙ licet elemosyna secundū se sit bona: tamen elemosyna ex furto non est bona in ratione finientis: quia non est finis acquisitus per bona media.

Ad tertium dicitur ꝙ locus a causa finali non tenet respectu huius predicati esse: sed solū respectu horū predicatorū bonū ⁊ malum eo ꝙ finis ⁊ effectus eius non habent cōuenientiam in esse. sed quantū ad esse finis est extrinsec⁹ suo effectui: sed habent cōuenientiā quantū ad bonitatē: qr eadem est bonitas finis ⁊ effectus ei⁹: ideo ibi non bene arguitur per locū a causa finali. Ad quartū dicitur ꝙ licet bonitas finis non dependeat ex parte mediorū in genere cause finalis: tamen dependet ab ipsis effectiue: ⁊ dato ꝙ nō causetur ab ipsis adhuc posset sequi illatiue ex bonitate mediorū bonitas ipsius finis: eo ꝙ media capiunt bonitatez ex parte finis. Ad quintū dicitur ꝙ licet aliquis homo sit malus: hoc non est ex effectu beatitudinis: quia nō disponit se ad talem finem per liberū arbitriuz sed deuiat a tali fine ⁊ priuat se bono ad qō erat ordinatus ideo ibi non arguitur ab effectu cause finalis. ⁊ sic patet de locis a causa ⁊ ab effectu.

¶ Generatio est progressus a non esse ad esse. Locus a generatione ē habitudo ipsius generationis ad generatū: ut generatio domus est bona ergo domus est bona. Maxima. Cuius generatio est bona ipsum est bonum. Et ecōuerso est locus a generato. maxime sunt iste. Si generatū est bonū eius generatio ē bona. Et si generatū est malū eius generatio est mala. Corruptio est progressus ab ee in nō esse. Locus a corruptione est hītudo ipsius ad corruptū: ut corruptio domus est mala ergo domus est bona ⁊ corruptio antixpi ē bona: ergo antichristus est malus. Locus a corruptione. Maxima. Cuius corruptio est bona ipsum est malū: ⁊ cui⁹ corruptio est mala ipsum est bonū. Et ecōuerso ē locus a corrupto.

Postqz auctor determinauit de locis a causa: ⁊ effectu. hic consequenter determinat de locis a generatione ⁊ corruptōne. Et prius de loco a generatione: quia ipsa se habet ut habit⁹ corruptio vero ut priuatio. ratiōe cui⁹ primo diffinit generationē dicens. Generatio est progressus de nō esse ad ee: ⁊ capitur ibi progressio generaliter pro mutatione in cōmuni ⁊ non specialiter pro motu progressiuo: ideo ibi ꝓgressio ponitur loco generis. Et ponitur a non esse ad esse ad explicandū terminos generationis: quia nō esse est terminus a

quo ipsius: esse vero est terminus ad quē. Unde omnis motus ⁊ mutatio habēt cognosci per suos terminos ⁊ per suum terminū ad quē accipit speciem ⁊ differentiam ab aliis: ideo isti termini ponuntur in ista diffinitione ad differentiā omniū aliarū specierū motus. Primo sciendū q̄ generatio dupliciter accipitur. Uno modo specialiter prout est mutatio de nō esse substantie ad esse substantie: ⁊ sic solū reperit in substantijs. Alio mō accipitur generaliter pro quacūq; mutatione de non esse ad esse siue sit ad esse substantie siue accidētis. ⁊ hoc modo generatio ꝓuenit tā substantijs q̄z accidentibus ⁊ generatio substantie est generatio simplicit dicta generatio vero accidentis est generatio secundū quid et imperfecta. hic aūt sumitur cōmuniter generatio tā pro generatione substantie q̄z pro generatiōe accidentis: quia ad vtrūq; tenet locus a generatione. ⁊ etiā vtriq; ꝓuenit diffinitio generationis prius posita licet per prius conueniat generationi substantie. Secundo sciēdū q̄ locus a generatione est habitudo ipsius ad generatū. Et tenet affirmatiue ut generatio domus est bona: ergo domus est bona. Maxima. Cuius generatio est bona ipsum quoq; bonū est. Cuius rō est: quia generatio intrinsece terminatur ad esse geniti: ideo generatio dicit vnū ⁊ idem esse cū ipso genito: ideo si generatio sit bona bonitate que est ex parte geniti ad quod terminatur oportet genitū esse bonū: ⁊ si sit mala erit malū ⁊ ecōtra: eo q̄ dicunt vnū ⁊ idem esse sed generatio importat ipsum in fieri ⁊ genitum in facto esse. Et tenet iste locus negatiue sic generatio furis est mala: ergo fur est malus. Maxima. Cuius generatio est mala ipsuq; quoq; malū ē. Et proportionaliter potest diffiniri locus a generato ad generationeq; Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue: ⁊ formantur argumēta et maxime similiter secundū ipsum sicut secundū locū a generatione. Tertio sciendū ē q̄ corruptio ē progressio ab eē ad nō esse ut corruptio sortis est progressio a suo esse ad nō esse eius. Et capitur progressio pro mutatiōe in cōmuni loco generis. Deinde ponitur ab esse ad nō eē: quia esse ē terminus a quo corruptiōis. ⁊ non esse est terminus ad quē: et ab illo nō esse capit corruptio speciez ⁊ differentiā a generatione ⁊ ab aliis motibus. Et quia nō esse rei est oppositum ipsi esse rei: ió corruptio que essentialiter importat nō eē rei est quodammodo opposita rei que corrūpitur: ⁊ inde est q̄ a corruptiōe ad corruptū arguitur respectu diuersoū p̄dicatoū: ⁊ ecōtra: licet in loco a generatione semp arguatur respectu eiusdē p̄dicati in antecedente ⁊ consequente. Quarto sciendū est q̄ locus a corruptione est habitudo ipsius ad suum corruptum. Et tenet affirmatiue sic. Corruptio antixp̄i ē bona: ergo antixp̄s ē malus. Maxia. Cuius corruptio est bona ipm q̄q; malū ē. Cuius rō ē q⁹ corruptio ⁊ corruptū opponunt inter se sicē ⁊ nō eē: q⁹ corruptio dicit nō eē corrupti i fieriq; si vnū oppositoꝝ fuerit bonū alterū erit malū: ió cū corruptio sit bona ipm corruptū erit malū: ⁊ ecōtra si corruptū sit bonū corruptio erit mala. Et tz negatiue ut corruptio domus est mala: ergo domꝰ est bona. Maxima. Cuius corruptio est mala ipsum quoq; bonum est: quia corruptio non dicitur mala nisi inquantū opponitur bono ⁊ est corruptiua boni. Et locus a corrupto est habitudo ipsi⁹ ad suam corruptionez: ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue ⁊ formātur argumenta ⁊ maxime eius similiter sicut in loco a corruptione. Cōtra predicta arguitur primo sic: generatio domus potest esse domo nō existente: ergo si illa generatio sit bona domus non erit bona cū domus nō duz sit: ergo non sequitur affirmatiue per locū a generatione. generatio domus est bona: ergo domꝰ est bona. Secūdo sic: nō sequitur latro est malus: ergo generatio eiꝰ est mala: quia potest stare q̄ habuerit pfectam generationē: ergo locus a generato nō tenet negatiue Tertio sic corruptio opponitur corrupto ⁊ ita tenet locus a corruptione ratione discōuenientie corruptionis ad corruptū ⁊ nō gratia cōuenientie: ergo ille locus est extrinsecus cum terminus inferens sit extrinsecus termino illato: ⁊ ita hic male ordinatur inter locos intrinsecos. Quarto sic: nō sequitur corruptio christi fuit bona ergo xp̄s fuit malus: quia antecedens est verū ⁊ cōsequens falsum ergo locus a corruptione non tenet constructiue.

Quinto sic: nō sequitur antixp̄s nō est bonus: ergo corruptio eius est bona: cū antecedens sit verū ⁊ cōsequēs falsū ⁊ tñ ibi arguitur negatiue a corrupto ad corruptionē: ergo ille locus nō tenet negatiue. Ad primū dicitur q̄ q̄n generatio cuiuscūq; rei p̄cedit ipsum genitū ipsa nō est bona bonitate finis nisi aptitudine tm̄: qz solū habet bonitatē in actu: q̄n genitū habet bonitatē in actu: ⁊ eo mō quo ipsa est bona. s. fm aptitudinē: ⁊ etiā genitū q̄n in ipsa includitur in fieri: dicitur esse bonū fm aptitudinē: ⁊ similiter q̄n est genitū in actu ⁊ transiuit generatio eius: si genitū sit bonū actu etiā generatio eius pōt dici bona in actu: eo q̄ genitū includit esse: quod est terminus intrinsecꝰ ⁊ essentialis generationis: ratione cuius ipsa pōt dici bona. Ad secundū dicit q̄ licet hō malus possit habere bonā generationē ⁊ pfectaz q̄tū ad bonitatē forme ⁊ organis tm̄ nunq̄z habet bonā generationē bonitatē finis: que quidē bonitas est bonitas ipsius geniti: ⁊ de illa solum hic intelligitur. Ad tertium dicitur q̄ locus a corruptione simpliciter est extrinsecus: quia tenet causa discōuenientie termini inferentis cū termino illato: qō sufficit ad locū extrinsecū: ⁊ habet reduci ad locū ꝓtra dictorie oppositorū. Sed ꝓpter cōuenientiā generationis ⁊ corruptionis. iste locus hic enumerat inter locos intrinsecos: ⁊ etiā a multis ponitur locus intrinsecus fm habitudinē terminorū si sumeretur habitudo extrinseca termini illati. Ad q̄rtū dō q̄ licet corruptio xp̄i fuerit bona quo ad nos: tñ fuit mala fm se: ⁊ inquātū fuit destructiua vite xp̄i: ió in rōne corruptiōis ⁊ p respectum ad nō esse seu ad corruptū nō fuit bona: ⁊ in istis locis semp̄ dz argui de bonitate vl malicia q̄ ꝓuenit p se corruptioni ⁊ corrupto: ⁊ nō de bonitate p accidēs. Ad quintū dō q̄ cōsequētia nō valet qz non ponitur ipsum corruptū in añcedente: qz illa negatiua de se nihil ponit esse: sed bñ sequeretur antixp̄s est malus ergo corruptio eius est bona in aptitudine.

Usus ut hic sumitur ē opatio rei siue exercitiū ipsius: ut securis secare ⁊ eq̄ eq̄tare est exercitiū siue opatio. Locus ab vsib⁹ est habitudo eius ad id cuius ē opatio siue vsus: ut eq̄tare siue scindere ē bonū: ergo equus ē bonus vel securis est bona. Occidere ē malū: ergo occisor ē malus. Locus ab vsib⁹, maxima. Cuius vsus bon⁹ ipz quoq; bonū. ⁊ cui⁹ vsus mal⁹ ē ipm quoq; malū. Cōiter accidētia sumunt dupliciter. Quedam enim sunt q̄ aliqñ se consequūtur ut comptus ⁊ adulter ⁊ ab his nō sumit locus dialetic⁹ sed sophistic⁹. Alia sunt quoz alterū semper cōsequit alterū: ut penitere sequitur deliquisse ⁊ ab his sumit locus dialeticus ut peniteat ergo deliq̄t Locus a cōiter accidentibus. Maxima. Si cōiter accidētiū posterius ineſt et p̄mū Destructiue sic. Nō deliquit siue non peccauit: ergo nō penitet. Loc⁹ a cōiter accidentibus, maxima. Si accidentiū cōmuniter primū nō ineſt nec posterius.

Postq̄z auctor determiauit de loco a gñatiōe ⁊ corruptōne. hic ꝓsequit determiat de loc; ab vsib⁹: ⁊ cōiter accidētib⁹ rōe cui⁹ primo diffinit vsū dicēs: q̄ vsꝰ ē opatio siue exercitiū ipi⁹ rei. Cui⁹ rō ē: qz vsus ē illō q̄ vtēs vtit re v̄ sit ata vl instrumēto ei⁹ ió dz vsꝰ ō vtor vter]. sz opatio siue exēcutiū ipi⁹

rei est illud quo agens principale vtitur suis instrumentis: ut secare ⁊ illud quo homo vtitur securi. ⁊ equitare quo vtitur equo: ergo vsus cõuenienter dicitur operatio siue exercitus ipsius rei. Et pot capi dupliciter. vno mo specialiter solu p operatione rei qua agens principale vtitur reb⁹ sibi subordinatis. Alio mo generaliter p quacuq; operatione rei ad quam res ipsa est ordinata: ⁊ isto modo hic accipitur. ¶Primo sciendu est q vsus dupliciter pot ꝯsiderari. Uno mo p respectu ad vtentẽ. Alio mo p respectu ad rem vsitatã cui⁹ dicit vsus ut secare q est vsus securis pot cõparari ad hoiem q ipsa securi vtitur ⁊ ad ipsam securim. ⁊ p ꝯparationẽ vsus ad rẽ vsitatã sumit locus dialetic⁹ qui dicit ab vsibus: ⁊ nõ p cõparationẽ eius ad ipsum vtentẽ eo q vsus maiorẽ habet cõuenientiã ⁊ habitudinẽ cũ vsitato q; cũ vtente. nõ enim sequit: equitare est bonũ: ergo equitas est bonus: nec ꝯtra.

¶Secũdo sciendũ q locus ab vsibus ẽ habitudo ipsius vsus ad vsitatũ. Et tenet affirmatiue sic: secare est bonũ ergo securis est bona. ¶Maxima. Si vsus sit bonus ⁊ vsitatũ est bonũ. Cuius rõ est: q; oẽ ens ꝓductũ est ꝓpter suã operationẽ et denominat bonũ ꝓpter bonitatẽ sui opis: q; illa ẽ bonitas sui finis in executiõe: ideo si vsus est bonus vl operatio rei sit bona: ipsum vsitatũ erit bonũ. Et tenet negatiue sic: occidere est malũ: ergo occisor est malus. ¶Maxima. Si vsus est mal⁹ vsitatũ est malũ. Et vocatur iste locus ab vsibus in plurali ⁊ nõ ab vsu in singulari: eo q eodẽ argumento pot argui a pluribus vsib⁹: ut dicẽdo: equitare est bonũ trahere aratrũ est bonũ ⁊ sic de alijs vsibus equi: ergo equus est bonus: nõ tñ semp oportet in quolibet argumẽto ponere plures vsus. Et similiter tenet locus ab vsitato ad ipsum vsum affirmatiue ⁊ negatiue sicut locus ab vsu. Tertio sciendũ q duplicia sunt cõiter accidẽtia. quedã enim sunt q contingẽter ⁊ nõ semp se inuicẽ cõsequuntur: ut in hoie magnus ⁊ fortis: ⁊ pulcher ⁊ bonus. Alia sunt que semper ⁊ necessario se cõsequũtur: eo q habẽt inter se necessariã habitudinẽ: ⁊ ista sunt duplicia. quedã enim sunt q se cõsequũtur cõuertibiliter ut in hoie risibile ⁊ flebile. ⁊ in brutis habere cornua ⁊ habere duos dentes: vel nõ habere duos dentes superiores. Alia vero sunt q se cõsequũtur necessario ⁊ nõ cõuertibiliter ut sunt delinquere ⁊ penitere: vl nõ mingere ⁊ habere plumas vñ dicuntur talia cõiter accidentia q; simul plura talia vni accidunt. Et a cõiter accidentibus que necessario se ꝯsequũtur sumitur locus dialeticus non aũt ab alijs que se consequũtur cõtingenter sed ab ipsis sumitur locus sophisticus.

¶Quarto sciendũ est q locus a cõmuniter accidẽtib⁹ est habitudo vnius cõiter accidentium ad reliquũ. Et in accidentibus que se cõsequũtur cõuertibiliter tenet tã affirmatiue q; negatiue: ab vtroq; latere ad alterũ: ut risibile est: ergo flebile est. ¶Maxima. posito vno cõmuniter accidentium se cõsequentiũ cõuertibiliter: ponitur reliquũ ꝓpter cõuertibilitatẽ eorũ. Et etiã destructo vno destruitur reliquũ. Sz in his que cõsequũtur se inuicẽ necessario ⁊ nõ cõuertibiliter arguẽdo a posteriori ad pri⁹ iste locus tenet affirmatiue tã tũ ⁊ nõ negatiue: ut penitet: ergo peccauit. vl aues habz plumas: ergo nõ mingit. ¶Maxima. Si cõmuniter accidentium posterius ineſt necesse est primũ infuisse. Sed arguendo a pori ad posterius nõ tenet affirmatiue: quia posito priori vel cõmuniori nõ oportet ponere posterius. Sed tenet negatiue sic: nõ deliquit ergo non penitet. ¶Maxima. priori cõmuniter accidentiũ destructo remouetur posterius. Sed cõtra predicta arguitur primo sic: intelligere vel velle est operatio hois: ⁊ tamẽ nõ est vsus: quia in tali operatiõe nihil vtitur ipso hoie: ergo diffinitio vsus nõ ꝓuenit soli diffinito. Secũdo sic: vsus vel operatio est causa finalis ipsius rei: q; ẽ gratia cuius res fit: eo q vnũquodq; ꝓductũ fit ꝓpter suam operationẽ: ergo arguendo ab vsibus est locus a causa finali. ⁊ p consequens male ponitur iste locus ab illo distinctus.

Tertio sic: nõ sequitur equitare est bonũ: ergo equus claudus vel cecus est bonus: ⁊ tñ ibi arguitur ab vsu ad vsitatũ affirmatiue: ergo iste locus nõ tenet affirmatiue. Quarto sic: nõ sequitur deũ penitet ergo peccauit: q; añs ẽ verus ⁊ cõsequens falsum. cũ ipse dixerit penitet me fecisse hoiem ergo locus a cõmuniter accidentibus nõ tenet affirmatiue.

¶Quinto sic: nõ sequitur beata virgo nõ peccauit: ergo ipsam nõ penituit. ⁊ siliter de multis sanctis: ergo locus a cõmuniter accidẽtib⁹ nõ tenet negatiue a priori ad posterius.

Ad primũ dicit q si capiat vsus ꝓprie p operatiõe qua vtens vtit re vsitata: sic intellectus hois vel velle nõ ẽ vsus eius: z si capiat gñaliter p quacũq; operatiõe rei ad quã ipa ordinat: tũc aliquo mo pot dici vsus ⁊ hoc mõ hic capitur.

Ad secundũ dr q z vsus rei ꝑm esse in intentõe agentis sit causa finalis ipsius rei: nõ tñ ꝑm qõ est in executione: sed est effectus ⁊ operatio rei vsitate: ⁊ hoc modo ab ipso sumit⁹ loc⁹ ab vsu q cõiter distinguit a causa finali. ¶Ad tertiũ dicit q eqtare in cõi nõ est vsus eq claudi vel cęci: z est vsus eq in cõi: ió ibi nõ bñ arguitur ab vsu ad vsitatũ: sed sic dz argui equitare equi claudi est bonũ. ergo equus claudus est bon⁹ ⁊ sicut ꝓñs ẽ falsũ ita ⁊ añs. Ad quartũ dicit q si capiat ꝓprie penitere ut est pemtẽtiã agere p pctõ cõmisso voluntarie: sic deũ nõ pemtuit. z si capiatur ꝑm similitudinẽ ꝓut est similitudinarie dolere de aliquo, sic deũ pemtuit: ⁊ hoc mõ nõ sumitur hic sed primo mõ. Ad quintũ dicitur q licz beata virgo ⁊ multi sci in ꝓpria ꝓsona nõ peccauerint: tñ primi parẽtes peccauerũt rõne cuius ipsi penituerunt.

¶Sequit de locis extrinsecis. Quid sit locus extrisecus dictũ est prius. Locoz aũt extrinsecorum. Alius est ex oppositis. Alius a maiori. Alius a minori. Ali⁹ a simili. Ali⁹ a ꝓportiõe. Ali⁹ a trãslatiõe. Ali⁹ ab auctoritate. Itẽ oppositorũ quattuor sunt spẽs. s. oppositio relatiua: ꝓtrarietas ⁊ oppositio ꝓuatiua ⁊ cõtradictio. ¶Relatiue opposita sunt qñ alterũ nõ pot stare sine reliquo ut pater ⁊ fili⁹. Locus a relatiue oppositis est habitudo vnius correlatiuorũ ad alterũ: ⁊ est cõstructiuus ⁊ destructiuus ut pater ẽ ergo fili⁹ est ⁊ econuerso: ut si pr nõ est filius non est. Loc⁹ a relatiue oppositis. ¶Maxima. ¶Posito vno relatiuorũ ponitur ⁊ reliquũ: ⁊ destructo vno destruitur ⁊ reliquum.

¶Postq; auctor determinauit de locis intrinsecis. Hic cõsequenter determinat de locis extrinsecis. Cui⁹ rõ est: q; locus ẽ habitudo terminũ inferẽtis ad terminũ illatũ: sed loc⁹ intrinsecus dicit pfectiorem habitudinẽ illoz terminorũ q; locus extrinsecus: ideo locus extrinsecus postponit loco intrinseco. Et q; opposita iuxta se posita magis elucescũt ⁊ de vno habet clariorem cognitionẽ ꝓpter cognitionẽ alterius: ⁊ locus intrinsec⁹ ⁊ extrinsec⁹ opponunt: nõ post locos intrinsecos ꝓuenient auctor imediate determinat de locis extrinsecis. Et ꝓsupposita diffinitiõe loci extrinseci primo diuidit locũ extrinsecũ p locũ ab oppositis: a maiori: a minori: a simili: a ꝓportiõe: a translatiõe: ⁊ ab auctoritate: quaz specierũ diffinitiones ⁊ differẽtie satis patebunt inferi⁹. ¶Primo sciendũ q locus extrinsecus ẽ qñ termin⁹ inferẽs ẽ extra substantiã termini illati: ⁊ rõne differentie illorũ terminorũ sumitur virtus ꝓbatiua argumẽti: sed in loco ab oppositi ueniori mõ termin⁹ inferẽs est extra substantiã termini illati: ió inter locos extrinsecos auctor pri⁹ determinat de loco ab oppositis: quia ille veri⁹ ptcipat rationẽ loci extrinseci. Et locus ab oppositis ẽ habitudo vnius oppositoz ad reliquũ ió diuidi bz ꝑm diuisionẽ oppositorũ: ⁊ rõne ipsoz oppositorũ hic diuidit oppositionẽ p quattuor spẽs. s. p oppositionẽ relatiuã: priuatiuã: ⁊ cõtradictoriã. Cuius diuisionis sufficiẽtia ⁊ diffinitiões membroz satis patẽt in post ꝓdicta

mẽtis: ⁊ eodẽ mõ sumunt quattuor ſpecies oppoſitorũ: qz quedã ſunt relatiua: alia cõtraria: alia priuatiua: ⁊ alia ꝓtradictoria. ⁊ inter iſta prius determinatur de relatiuis ⁊ de loco ſumpto ab ipſis. Secũdo ſciendũ q relatiua ſunt quorũ totũ eſſe eſt ad aliud ſe habere: ⁊ eſſe vnius totũ refertur ad aliud ⁊ econtra. Et poſſunt hec relatiua dupliciter ꝓſiderari vno mõ inquantũ referuntur inter ſe ⁊ ſimul ponũtur in eſſe: ⁊ ſub forma relationis: ⁊ hoc mõ ſunt ſimul natura ⁊ ſic ab ipſis ſumit locus a relatiuis ⁊ nõ a relatiue oppoſitis. Alio mõ ꝓſiderant inquantũ habẽt inter ſe repugnantiã ad ſimul eſſe in vno ſubiecto reſpectu eiuſdem: ⁊ hoc mõ dicunt relatiue oppoſita: ⁊ ab ipſis hoc mõ ſumitur locus a relatiue oppoſitis. Tertio ſciendũ eſt q locus a relatiuis eſt habitudo relatiuorũ ad ſua correlatiua. Et tenet iſte locus affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue ſic: pr̃ eſt ergo filius eſt. Maxima. poſito vno relatiuorũ neceſſario ponitur reliquũ. Cuius rõ eſt: qz totũ eſſe relatiui eſt ſe habere ad aliud: ergo ad hoc q vnũ relatiuorũ habeat eſſe: oportet ſuum correlatiuũ eſſe ad qõ refert. ió poſito vno relatiuorũ neceſſario ponitur ſimul reliquum. Sed negatiue tenet ſic: pater nõ eſt: ergo filiꝰ nõ eſt. Maxima. deſtructo vno relatiuorũ deſtruit reliquũ. relatiua enim poſita ſe ponũt ⁊ pempta ſe primũt. Quarto ſciendũ q locus a relatiue oppoſitis eſt habitudo vnius relatiue oppoſitorũ ad reliquum. Et tenet affirmatiue ſic ſor. eſt pater platonis: ergo nõ ẽ filiꝰ eiꝰ Maxima. poſito vno relatiue oppoſitoꝝ in vno ſubiecto ab eodẽ remouetur reliquũ eo q relatiue oppoſita nunq̃ permittũt ſe in eodẽ ſubiecto reſpectu eiuſdẽ: ⁊ inquantũ oppoſita ſunt. Sed iſte locus nõ tenet negatiue a negatione vnius relatiue oppoſitorũ de vno ſubiecto ad affirmationẽ alterius: qz nõ ſequit: ſortes nõ eſt filius platonis: ergo eſt pater eius. Et iſte locus a relatiue oppoſitis eſt ſimpliciter extrinſecus: qz ibi ſumitur virtus ꝓbatiua rõne diſcõuenientie termini inferẽtis cũ termino illato. Et locus a relatiuis ſm aliquos ponit extrinſecus eo q vnũ relatiuorũ ſm eſſe ẽ extrinſecũ alteri. Sz ſm alios ponitur intrinſecus: qz terminus inferens infert terminũ illatũ rõne cõuenientie eoꝝ in eſſe ⁊ ſub forma relationis: ⁊ habet reduci ad locũ a deſcriptione: qz vnũ relatiuorũ eſt de diffinitione alterius: ⁊ ut dicũt ſolum ponitur hic inter locos extrinſecos cauſa cõuenientie relatiuorũ ⁊ relatiue oppoſitorũ: ⁊ vtraq̃ pars ẽ ſatis probabilis. Sed cõtra predicta arguitur primo ſic: in omni loco dialetico terminus inferẽs debz inferre terminũ illatũ ſed vnũ oppoſitorũ nũq̃ infert aliud: ſed ſemp infert ⁊ importat negationẽ ⁊ deſtructionẽ alterius: ergo nullus locus eſt ab oppoſitis: qõ eſt cõtra diuiſionem loci extrinſeci. Secũdo ſic: maius dicitur correlatiue ad minus ⁊ cõtra: ⁊ etiam ſimile ad ſuũ ſimile relatiue opponitur: ergo locus a maiori: a minori: a ſimili ſunt relatiue oppoſita: ergo male ponũtur illi loci diſtincti ab aliis: ergo ꝓdicta diuiſio nõ valet. Tertio ſic: in omni loco dialetico eſt habitudo añtis ad ꝓñs: ⁊ termini inferẽtis ad terminũ illatũ ſed antecedẽs ⁊ ꝓñs ſunt relatiua inter ſe: ergo omnis locus ẽ a relatiuis: ⁊ ſic male ponit vnꝰ locus ſpãlis. Quarto ſic: non ſequit pr̃ ſortis ẽ: ergo filiꝰ ſortis eſt: ⁊ tñ ibi arguit ab vno relatiuorũ ad reliquũ: ergo iſte locus non tenet affirmatiue minor patet qz pr̃ in cõi ⁊ filius dicunt correlatiue: ergo pr̃ ⁊ filius eius dicunt correlatiue ⁊ ſic ibi arguitur a relatiuis.

Quinto ſic: nõ ſequitur ſor. ẽ pr̃ hois: ergo nõ eſt filiꝰ hois: ⁊ tñ ibi arguitur a relatiue oppoſitis affirmatiue: ergo ille locus nõ tenet affirmatiue. Ad primũ dicitur q vnũ oppoſitorũ nõ põt inferre aliud affirmatiue ſed bene infert aliud negatiue: eo q negationẽ alteri⁹ includit: ió poſito vno in aliquo ſubiecto deſtruitur reliquum in eodem ſubiecto.

Ad ſecundũ dicitur q licet maius dicat correlatiue ad minus ⁊ ſile ad ſile tñ in locis a maiori minori ⁊ a ſili nõ ſumitur virtus ꝓbatiua rõne relatiue oppoſitiõis: ſed ratiõe maioritatis ⁊ minoritatis ⁊ ſilitudinis: ró illi loci diſtinguũtur a loco a relatiue oppoſitis. Ad tertiũ dicitur q añs ⁊ ꝓñs ſm illas intentiones dicunt correlatiue inter ſe: ſed nõ ſemp dicunt correlatiue ſm id qõ ſunt: qõ tñ requirit in loco a relatiue oppoſitis: ideo nõ oĩs locus debet dici a relatiuis. Ad quartũ dicitur q pr̃ ſortis non dicit correlatiue ad filiũ ſortis: ſed tantũ dicit correlatiue ad filiũ ſuũ ⁊ licet pr̃ in cõi dicat correlatiue ad filiũ in cõi: tñ nõ dicit correlatiue ad filiũ acceptũ cũ determinatiõe ſpãli: ſicut pr̃ in cõmuni ⁊ iſte filius nõ dicũtur correlatiue inter ſe: ió ibi nõ arguitur q locũ a relatiue oppoſitis. Ad ãntũ dicit q ibi nõ añ q locus a relatiue oppoſitis. qz ſor. in añte ⁊ ꝓñte nõ dicitur pr̃ ⁊ filius reſpectu hois accepti ꝓ eodẽ ſuppoſito determinato: ⁊ tñ in relatiue oppoſitis oportet q ſemp fiat comparatio reſpectu eiuſdẽ: ió bene ſequeret a relatiue oppoſitis. ſor. ẽ pater hois: ergo nõ eſt filius eiuſdẽ hominis.

¶ Cõtrarietas eſt contrariorũ oppoſitio ut albus niger. Contrariorũ quedã ſunt mediata ut albũ nigrũ inter q̃ ſunt medij colores. Quedã ſunt immediata ut ſanũ ⁊ egrũ circa animal. Locus a cõtrarijs eſt habitudo vnius cõtrariorũ ad reliquũ cõſtructiue ſic: hoc animal ẽ ſanũ: ergo nõ ẽ egrũ. Vel hoc corpus eſt albũ: ergo nõ eſt nigrũ. Locus a cõtrarijs. maxima. Poſito vno cõtrariorũ remouetur ⁊ reliquum ab eodẽ. Deſtructiue añt tenet tãtũ in cõtrarijs immediatis cũ conſtantia ſubiecti: ut hoc animal nõ eſt ſanũ: ergo eſt egrum Locꝰ a ꝓtrarijs immediatis. Maxima. Remoto vno cõtrariorũ ĩmediatorũ ponit reliquũ manẽte ſubiecto. Priuatiue oppoſita ſunt q̃ habent fieri circa idẽ ſubiectum tpe determinato ⁊ ordine irregreſſibili: ut cecitas ⁊ viſus circa oculũ. Locus a ꝓuatiue oppoſitis ẽ habitudo ꝓuatiõis ad habitum: vel habitus ad ꝓuationẽ: ut ſortes eſt vidẽs: ergo non eſt cecus: vel eſt cecus: ergo nõ eſt vidẽs. locus a priuatiue oppoſitis. maxima. Poſito vno ꝓuatiue oppoſitorũ: remouet ⁊ reliquũ ab eodem. Deſtructiue vero non tenet niſi cum conſtantia ſubiecti ⁊ tempore determinato a natura. Catulus enim leonis nõ eſt cecus neq̃ videns añ nonũ diẽ. Et puer nõ dr̃ edẽtulus neq̃ dentulꝰ ante tps determinatũ.

4or Poſtq̃ auctor determinauit de relatiue oppoſitis. Hic cõſequenter determinat de loco a cõtrarijs: ⁊ cõſequẽter de loco ꝓuatiue a oppoſitis. Et p cognitõe loci a ꝓtrarijs ꝑmo diffinit ꝛietatẽ ⁊ deñ ꝛia. ſñ ꝛietas ẽ ꝛioꝝ oppoſitio vl repugnantia ut repugnãtia albi ⁊ nigri. Cõtraria ũo ſunt formeſub eodẽ genere maxie repugnãtes. q̃ mutuo ab eodẽ ſubiecto ſe expellũt: cui viciſſim inſunt: niſi alterũ inſit a natura. ſñ duplicia ſunt contraria: quedã ſunt mediata int q̃ cadit mediũ eiuſdẽ generis ꝑticipans rõne vtriuſq̃ extremorũ: ut inter albũ ⁊ nigrũ ſubit rubeum ⁊ alij medij colores. Alia ſunt imediata inter q̃ non cadit mediũ eiuſdẽ generis ⁊ neceſſe eſt ſemp alterũ eoꝝ verificari de ꝓprio ſubiecto ꝓpoſitionẽ. Iz bñ habeãt mediũ p abnegationẽ: qz de lapide põt vtrũq̃ vere negari. Et ab vtriſq̃ illoꝝ ꝛioꝝ ſumi

tur locus dialeticus. ¶Primo sciendū q̄ locus a cōtrarijs est habitudo vni⁹ cōtrariorū ad reliquū. Et tenet affirmatiue: sic sortes est sanus ergo sortes nō est eger. ✠Maxima. posito vno cōtrariorū in aliquo subiecto ab eodē remouet alterū. Cuius rō est: q̄r cōtraria destruūt se mutuo ⁊ se expellūt ab eodē subiecto: eo q̄ vnū importat negationē alteri⁹: ió posito vno in vno subiecto necessario remouet reliquū. Et nō solū valet affirmatiue iste locus arguēdo tm̄ ab vno cōtrariorū: sed etiā a pluribus cōtrarijs ponēdo plura ꝓtraria in cōsequēte: ut iusticia est virtus: ergo iniusticia est vitū ⁊ ꝓpter hoc iste locus vocatur a cōtrarijs in plurali numero. Secūdo è sciendū q̄ iste locus in cōtrarijs īmediatis tenet negatiue duabus cōditionibus obseruatis. prima est q̄ ponat̄ cōstantia subiecti defectu cui⁹ nō seq̄tur. Ada nō est eger: ergo est sanus. Secūda cōditio è q̄ arguat̄ respectu subiecti determinati: defectu cui⁹ nō seq̄tur iste lapis est ⁊ nō est sanus ergo est eger: q̄r nō est determinatū subiectū illorū cōtrariorū sed posita cōstantia subiecti determinati semp valet negatiue ut arguēdo sic: aīal est ⁊ nō est sanus ergo est egrū. ✠Maxima. Destructo vno contrariorū īmediatorū in subiecto determiato existēte ponit̄ reliquū: eo q̄ respectu illius subiecti necesse est semp esse aliq̄d illorū ꝓtrariorū. Sed in cōtrarijs mediatis iste locus non tenet negatiue nisi posita cōstantia subiecti determinati cū abnegatiōe vnius cōtrariorū ⁊ oīum intermediorū: ut hic corpus mixtum est: ⁊ non est albū nec medio colore coloratū: ergo est nigrū ✠Maxima. Remoto vno cōtrariorū ⁊ oībus intermedijs a subiecto determinato necesse est ponere reliquū. ¶Tertio sciendū q̄ priuatiue opposita sunt q̄ hñt fieri circa idē subiectū ordine irregressibili ⁊ tēpore determinato a natura: ut visus ⁊ cecitas circa oculū. ⁊ intelligitur hec diffinitio de priuatiue oppositis ꝓfecta priuatōe: in q̄bus priuatio negat habitū ⁊ principia habitus simul: ⁊ nō de illis q̄ opponūtur ꝑuatiue priuatione imꝑfecta in q̄bus priuatio negat habitū tm̄: ⁊ relinquit principia habitus: ut motus ⁊ quies: scięna ⁊ ignorantia: quia in illis potest esse regressus de priuatione in habitū: at de quiete fit regressus in motū. Sed priuatiue opposita accepta cōiter diffinūntur sic: priuatiue opposita sunt quoz vnū dicit negationē alterius cū aptitudine ad ipsum. Cuius rō est: q̄r ꝑuatiue opposita sunt habit⁹ ⁊ priuatio: ꝑuatio aūt dicit negationē habit⁹ cū aptitudine ad ipm ut cecitas respectu visus. ✠Quarto sciēdū è q̄ locus a priuatiue oppositis è habitudo priuatiōis ad habitū ⁊ ecōtra. Et tenet affirmatiue: sic sortes est videns: ergo non est cecus. ✠Maxima. posito habitu in subiecto remouet̄ priuatio eius ab eo: eo q̄ vnū illorū importat semp destructionem alt⁹ius ⁊ remotionē. Et tenet negatiue posita cōstantia subiecti determinati ⁊ determiato tpe in quo debz esse habitus: ut sortes est: ⁊ nō est videns: ergo est cecus. ✠Maxima. Destructo vno priuatiue oppositorū in subiecto apto nato ⁊ tpe determinato necessario ponitur reliquū. Sz nō seq̄tur antichristus nō est videns: ergo è cecus: q̄r nō ponitur cōstantia subiecti: nec seq̄tur: lapis est ⁊ nō est videns: ergo est cecus: q̄r nō arguitur respectu subiecti determinati: q̄d aptū natū sit ad suscipiēdū habitū vel ꝑuationē: nec seq̄tur puer nouit̄ nat⁹ è ⁊ nō habet dentes: ergo est edētulus: q̄r ibi nō ponit̄ tēpus determinatū ipsius habitus: q̄ tñ condiciōes req̄runt̄ ad debite arguendum negatiue per locum a priuatiue oppositis.

Sed cōtra ꝓdicta arguitur ꝓmo sic: aliq̄d animal est medio mō se hñs inter sanū ⁊ egrū: q̄d dicatur corp⁹ neutrum ergo inter sanū ⁊ egrū est corp⁹ mediū ꝑticipationē: ergo male dī q̄ cōtraria īmediata sunt sanū ⁊ egrū. Scōo sic: posito scuto ꝑ media ꝑte albo: ⁊ ꝑ media ꝑte nigro: nō seq̄tur hoc scutū est albū: ergo nō est nigrū: q̄r simul est albū et nigrū: ergo loc⁹ a ꝰrijs nō tenet affirmatiue. Tertio sic: nō sequit̄ hoc lignū est ⁊ nō est egrū ergo est sanū: ⁊ tñ è subiectū determinatū: cū sit vnū ens in numero: ergo loc⁹ a cōtrarijs īmediatis nō tenet negatiue. Quarto sic: nō sequitur hō mouet̄: ergo nō q̄escit: q̄r hō motus in naui mouet̄ ⁊ q̄escit ⁊ tñ ibi arguit̄ a priuatiue oppositis affirmatiue: ergo ille locus nō tenet cōstructiue. Quinto sic: nō sequit̄ dormiens est nō videns ergo est cecus: dato q̄ ponant̄ omnes conditiones pri⁹ posite: ergo locus a ꝑuatiue oppositis non tenet negatiue: positis illis arcūstātijs. Ad primū istoz dī q̄ si cōsiderentur sanū ⁊ egrū q̄tū ad dispositiōes p̄cedētes sanitatē ⁊ egritudinē. vel q̄tū ad operationes sequentes sic inter simpliciter sanū ⁊ simpliciter egrū datur mediū qđ dī neutrū: sed illud nō est eiusdem generis ꝓprij cū extremis sed si cōsiderentur sanū ⁊ egrū formaliter ut sanū dicit adequationē humorum ⁊ egrū inadequationē inter ipa nō est mediū q̄r inter eq̄le ⁊ inequale nō pōt dari mediū ió sūt ꝓtraria īmediata. Ad 2z dī q̄ scutū ꝑ media ꝑte albū et ꝑ media ꝑte nigrū: nec è simpliciter albū nec simpliciter nigrū q̄r nō est vnū coloratū in eē coloratū: ió añs argumēti è falsum sic ⁊ ꝑñs. Ad tertiū dī q̄ ibi nō arguit̄ respectu subiecti determinati: q̄r licet hoc lignū sit subiectū determinatū in nūero: tū nō est subiectū determinatū illorū cōtrariorū. ſ. sani ⁊ egri. Ad q̄rtū dī q̄ licet hō mot⁹ in naui moueatur ſm motū alteri⁹ ⁊ ꝑ accidēs nō tñ mouet̄ motu ꝓprio ⁊ ꝑ se sed q̄tū ad motū ꝓprium quiescit. ⁊ eo mō quo mouetur motu alteri⁹ nō q̄escit quiete opposita motui alterius.

Ad quintū dī q̄ si capiat̄ nō vidēs ut negat actū videndi sic dormiēs est nō vidēs: sed sic vidēs nō opponitur ꝑuatiue cęco. sed si capiat̄ ut negat habitū visus ut oppon̄t cęco sic dormiēs non est nō vidēs: quia habz habitū potentie visiue: ideo añcedens est falsum sicut ⁊ cōsequēs.

¶ Contradictio est oppositio cui⁹ ſm se nō ē mediū. Inter eē enī ⁊ nō esse nō ē mediū. Locus a ꝓtradictorie oppositis ē habitudo vni⁹ cōtradictorie oppositorum ad reliquū: ut sortē sedere non est verum: ergo sortē non sedere est falsum. ✠Maxima. Si vnū contradictorie oppositorū est verū reliquū est falsum ⁊ econuerso.

¶Postq̄ auctor supius determinauit de locis a cōtrarijs ⁊ priuatiuis. Hic cōsequēter determinat de locis a ꝓtradictorijs ⁊ cōsequēter de locis a disparatis: ⁊ ad cognoscendū locū a cōtradictorijs. ꝓmo sic diffinit ꝓtradictionē dicēs q̄ cōtradictio est oppositio cui⁹ ſm se nō est dare mediū: ⁊ ratio est: q̄r cōtradictio è oppositio cōtradictoriorū: sed in contradictorijs vnū est ens ⁊ aliū simpliciter nō ens: q̄r vnū importat simpliciter negationē alteri⁹: ut hō ⁊ nō hō. sed inter ens ⁊ nō ens nō pōt dari mediū: q̄r omne q̄ō est vel apprehenditur vel est ens vel aliud ab ente: ideo in cōtradictione non pōt dari mediū: ⁊ hoc ꝙuenit sibi ſm se inq̄tū est prima oppositionū: ⁊ nō participatiōe ab aliqua oppositione priori ideo ꝑ hoc ipsa differt ab alijs. ¶Primo sciendū q̄ duplex est cōtradictio: quedā est cōtradictio ꝓpōnū: ⁊ de ꝓpōnib⁹ ꝓtradictorijs satis determinatū est in primo tractatu. Alia est cōtradictio terminorū de q̄ determinatū est in posꝑdicamētis. ⁊ sunt termini cōtradictorij quorū vnū dicit simplicē negationē alteri⁹: aūt hō ⁊ nō hō: sedet ⁊ nō sedet ⁊ sic de similibus ſm vtrāq; cōtradictionē sumūt̄ loc⁹ dialetic⁹: ⁊ vtri q̄ cōuenit diffinitio prius posita: iz in cōtradictione ꝓpōnū dz argui respectu hoz ꝑdicatorū verū vel falsū. in alia aūt arguit̄ ab affirmatiōe vni⁹ ꝑdicatorij ad negatiōez alteri⁹ de alio subiecto vel ecōtra. Secūdo sciendū q̄ loc⁹ a cōtradictorijs est habitudo vni⁹ cōtradictoriorū ad reliquū. Et tenet affirmatiue sic: sortē currere est verū: ergo sortē nō currere est falsū. ✠Maxima. Si vnū cōtradictoriorū est verū reliquū est falsum. Et in terminis cōtradictorijs sic: sortes è hō ergo sor. nō est nō hō. ✠Maxima. posito vno cōtradictoriorū in aliquo subiecto: necessario remouet reliquū: q̄r vnum importat simplicē negationē alteri⁹: ió nō possunt de eodē verificari. Et tenet negatiue iste locus formando argumenta ⁊ maximas ꝑ oppositū ad p̄cedētes. Et nō solū valet iste locus in simplici cōsequētia sed etiā valet in cōsequētia ecōtrario: que est quādo in aliqua cōsequētia ex añte sequit̄ cōsequēs ⁊ ex opposito cōsequētis infert̄ oppositum añtis: ut

bie si hō est: animal est: ergo si nō est animal nō ē hō. Sed secundū istū locū nō valet cōsequētia in ipso: que est qñ in aliqua cōsequētia ex opposito antis infert oppositū cōsequētis sed ista cōsequētia solū tenet in aliys oppositis a cōtradictoriys: ut bñ sequit si iusticia est virtus est: ergo si iniusticia est viciū est. Tertio sciendū q̄ disparata sunt illa que de se inuicē non possunt verificari ut hō est asinus: ꝛ dicūtur disparata de dis qō est diuisum ꝛ sepatus .ta. tū. quasi diuersa ad inuicē sepata: rōne cuius nō pñt de se inuicē verificari: qz in vera p̄dicatione requirit p̄dicatū inesse subiecto ꝛ oia generaliter eo modo quo non pñt verificari de se inuicem dicūtur disparata: ꝛ si aliqua vno modo verificentur ꝛ alio modo nō: ut quantitas ꝛ qualitas in concreto de se inuicē verificantur: ut dicendo quale est quantū ꝛ in abstracto nō verificantur sed solū sunt disparata eo mō quo de se inuicē nō verificantur. s. in abstracto: ꝛ non sunt disparata in cōcreto: qz nō sunt hoc mō separata fm p̄dicationem.

Quarto sciendū q̄ locus a disparatis est habitudo vnius disparatorū ad reliquū. Et tenet affirmatiue sic: sortes est homo: ergo sortes nō est asinus. Maxima. Lucūq; conuenit vnū disparatorū ab eo dē remouetur reliquū. Cuius rō ē: qz disparata nō pñt de se inuicē verificari: ió nō pñt de eodē tertio vere predicari: quia si vere predicarētur de aliquo tertio possent aliquo modo de se inuicē p̄dicari. sed non tenet iste locus negatiue: qz nō sequit sortes nō est asinus: ergo ē equus. Sed cōtra predicta arguitur p̄mo sic: inter esse ꝛ non esse que sunt cōtradictoria est cōtradictio media ꝛ etiā relatio illorū extremorū: ergo inter cōtradictoria pōt dari medium: ꝛ sic male dicitur q̄ in cōtradictione nō est dare mediū

Secūdo sic: nō sequit pluuiā esse cras nō ē verū ergo pluuiā cras nō esse est falsum: qz nullū illorū cras pluet ꝛ cras nō pluet est verum vel falsum: ergo locus a contradictoriys nō tenet negatiue: arguēdo in ꝓpōnibus contradictoriys.

Tertio sic: nō sequitur hō est animal ergo hō nō est asal: ꝛ tñ ibi arguitur in terminis cōtradictoriys: ergo iste locus non tenet affirmatiue in terminis cōtradictoriys. Quarto sic: oia opposita ꝓtinētur sub aliquo genere oppositiōis: sed nihil est in genere quin sit in aliqua ei⁹ spē. sed disparata sūt opposita: ergo ꝓtinētur sub aliys oppositis ꝛ sic male hic separatur ab aliys. Quinto sic: nō sequitur hō est pater ergo nō est dñs. ꝛ tñ ibi arguitur a disparatis affirmatiue: qz pater ꝛ dñs sunt spēs relatōis ab inuicē separate ergo ille locus nō tenet affirmatiue. Ad primū istorū dicitur q̄ liez inter ee ꝛ nō inter alia cōtradictoria sit mediū fm rōnē ut ē cōtradictio vel relatio mediās: tñ inter ipsa nullū est mediū fm rem: ꝛ de quo nō verificetur vnū extremorū. Ad fm dicitur q̄ eodē modo ponitur nō ee verū cras pluuiam ee: eo mō sequitur cras pluuiā nō esse: nō esse verū: quia nullū illorum est determinate verū eo q̄ sunt de futuro contingenti. sed si vnū ponatur falsum determinate aliō pōt poni verū determinate ꝛ sic ibi pōt valere locus a contradictoriys.

Ad tertiū dicit q̄ ibi termini ꝺictoriꝭ subijciunt. ꝛ arguēdo p istū locū debēt semp p̄dicariū ibi nō debite arguitur p locū a ꝺictoriys. Ad quartū dī q̄ licet disparata virtualiter includāt aliquā oppositionē eo q̄ sunt diuersa. et oīs diuisio aut distinctio fm Boetiū in oppōne fundat: tñ nō sunt opposita formaliter q̄tū ad suas formas ꝓprias: ió aliter sumit locus ab ipsis q̄ ab aliys oppositis. Ad q̄ntū dī q̄ licet dñs ꝛ pr̄ in abstracto ꝛ fm suas essentias sint spēs separate: tñ in cōcreto ꝛ fm esse in subiecto nō sunt ad inuicē disparata: qz illo modo nō semper inter se separant.

¶ Maius prout hic sumitur est illud qō superponit alij in potentia vel in virtute. Minus aūt est qō supponitur illi. Locꝰ a maiori est habitudo maioris ad minus: ꝛ ē destructiuꝰ: ut rex non pōt expugnare hoc castrū: ergo nec miles. Locus a maiori. maxima. Si illud quod magis videtur inesse non inest nec id quod minꝰ. Locus a minori est habitudo minoris ad maius: ꝛ est cōstructiuꝰ: ut miles potest expugnare castrū ergo ꝛ rex. Locus a minori. maxima. Si id quod minus videtur ineē inest ꝛ id quod maius. Similitudo est cōuenientia rerū penes speciem. Vel est rerū differentium eadem qualitas. Locus a simili est habitudo vniꝰ similis ad reliquuz ut hic. sicut inest risibile homini ita hinnibile equo: sz risibile ē ꝓpriū hoīs: ergo hinnibile est proprium eq̄. Locus a simili. maxima. De similibus idē est iudicium. Destructiue sic. Sicut inest risibile homini sic inest hinnibile equo: sed risibile non inest homini ut genus: ergo hinnibile non inest equo ut genus. locus a simili. maxima. Si vnū simile inest ꝛ reliquū. aut si vnuz non inest nec reliquū. Proportio est cōuenientia rerū penes habere. locus a proportiōe est habitudo vnius ꝓportionabilū ad reliquū: ut sicut se habet rector nauis ad nauē ita se habet rector scolarū ad scolas: sed rector nauis est eligendus nō sorte sed arte: ergo rector scolarū est eligendus nō sorte sed arte. Locus a proportiōe. maxima. De proportionabilibus idē est iudicium. Differt aūt locꝰ iste a loco a siti: qz i loco a siti accipit cōpatio fm situdinē. in loco a proportiōe accipit cōpatio sz hitudinē.

Postq̄ auctor determinauit de locis ab oppositis. Hic cōsequenter determinat de locis a maiori: a minori: a simili ꝛ a proportione: qui habēt inter se cōuenientia: ꝛ ad cognoscendū locū a maiori ꝛ a minori primo explicat quid sit maius ꝛ minus. vnde maius potest capi dupliciter. vno modo proprie pro illo quod supponitur alteri in potentia vel virtute quantū ad aliquā operationē: ut rex superponitur militi: ꝛ econtra. Minus est quod supponit alteri in potentia vel virtute q̄tum ad aliquam operationem ut comes regi. Alio modo dicitur maius quod excedit alterū in potentia ꝛ virtute quantū ad verificationē locutōis: eo q̄ habet maiorē habitudinē ad aliud extremū ꝓpositionis quod maꝰ sibi videtur cōuenire q̄z alteri. Et econtra. Minus est qō supponitur alteri in potentia ꝛ virtute q̄tū ad verificationem locutionis eo q̄ minus videtur cōuenire cū altero extremo propositionis: q̄z ipsum maius: sicut miles minus ꝓuenit cū illo accidēte debellare castrū q̄z rex: ꝛ hoc vltimo mō sumūtur hic maius ꝛ minus. Primo sciendū est q̄ locus a maiore est habitudo maioris ad minus. Et tenet negatiue tantū ꝛ nō affirmatiue: ut rex nō potest debellare ciuitatē: ergo nec miles. Maxima. Si illud qō magis videt inesse non inest: nec illud qō minus. Et econtra. Locus a minori ē habitudo ipsius ad maius. Et tenet affirmatiue tantū ꝛ non negatiue: ut comes pōt vincere ciuitatē: ergo ꝛ rex. Maxia. Si illud quod minus videtur inesse inest: ꝛ illud qō magis. Et in isto loco pōt argui tripliciter. Vno modo cōparando

duo subiecta adynū ꝑdicatū ut in exẽplo dato. Secūdo mō cõparando vnū subiectū ad duo ꝑdicata: ut rex pōt debellare ciuitatẽ: ergo pōt debellare castrū. Tertio mō cõparando duo subiecta ad duo ꝑdicata: ut miles pōt debellare ciuitatẽ: ergo rex pōt debellare castrū. Et similiter variant argumẽta tripliciter in locis a maiori: a simili: ⁊ a proportione.

Secundo sciendū est q̄ similitudo est rerū differentiū eadẽ qualitas ⁊ nō sufficit a similitudine eadẽ qualitas in genere: quia sic albū ⁊ nigrū essent similia nec requiritur eadẽ qualitas in numero: q̄ res differẽtes in numero semper habent diuersas qualitates in numero: quia accidẽs variatur ſm numerū sui subiecti: sed requiritur eadẽ qualitas in specie: sicut duo alba dicunt̃ similia. Et nō capitur hic similitudo ꝓprie solū ꝑ similitudine accidentali: q̄ est rerū differentiū vna q̄litas accidẽtal': sed capitur generaliter tã pro similitudine accidẽtali q̄ essentiali. vnde ex diffinitiõe ꝑdicta patet q̄ vbicūq; est similitudo ibi est dissimilitudo: q̄ similitudo est rerū differentiū: ⁊ res differẽtes semp habẽt dissimilitudinẽ inter se. Tertio sciendū q̄ locus a sili est habitudo vnius similiū ad reliquuꝫ. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic: sicut animal ineſt hoi: sili̇ter ineſt equo: sed ineſt hoi ut genus: ergo ineſt equo ut genus. Maxima. De silibus sile est iudiciū. ⁊ rō est: q̄ quicquid cõuenit vni similiū inquantū est simile: etiã conuenit alteri: q̄ si nō sibi cõueniret in hoc esset dissimilitudo. ⁊ p istum locū debet argui semp a similibus inquantū similia sunt ⁊ nō inquãtū dissimilia. ⁊ negatiue sic tenet: sor. nō est hinnibilis: ergo plato nō est hinnibilis. Maxima. quicq̄d remouet̃ ab vno simili um inquantū sunt similia ⁊ a reliquo. Quarto sciendū q̄ ꝓportio est rerū differentiū respectu alicuius eadẽ cõparatio vel habitudo: sicut cõparatio duoꝝ ad quattuor ⁊ trium ad sex est sili̇s cõparatio: quia vtrobiq; cõparat̃ medietas ad suū totū. ⁊ locus a ꝓportione ẽ habitudo vnius proportionabiliū ad reliquū. ⁊ tenet affirmatiue sic: sicut se habent quattuor ad duo: ita sex ad tria: sed quattuor sunt dupla duorū: ergo sex sunt dupla triū. maxima de ꝓportionabilibus idẽ ẽ iudiciū. ⁊ tenet negatiue sic: sicut se habẽt duo ad tria ita quattuor ad sex: sed duo nō sunt dupla triū: ergo quattuor non sunt dupla ad sex. ⁊ per istū locū pōt argui a transmutata ꝓportione hoc mō: sicut se habent duo ad q̄tuor ita tria se hñt ad sex: ergo transmutando ꝓportionẽ sicut se hñt duo ad tria ita quattuor ad sex: sed duo excedunt medietatẽ triū: ergo quattuor est plus q̄ medietas senarij.

Sed cõtra ꝑdicta arguitur ꝓmo sic: deus nō pōt peccare: ergo hō nō pōt peccare ⁊ tñ ibi arguit̃ ꝑ locū a maiori: negatiue: ergo ille locus nō tenet negatiue. Secūdo sic: nō sequit̃ sortes potest portare decẽ libras: ergo pōt portare cẽtū. vl̃ pōt trahere paruã nauẽ: ergo ⁊ magnã: ⁊ tñ ibi arguitur a minori ad maius affirmatiue: ergo ille locus nō tenet affirmatiue. Tertio sic: similitudo nō est qualitas sed relatio: ergo nō est rerū differentiū eadẽ qualitas. Quarto sic: non sequitur sicut oculus est in corpore ita intellectus in anima: sed oculus est ps integralis corporis: ergo intellect⁹ est pars integralis animę: ⁊ tñ ibi arguit̃ ꝑ locū a simili affirmatiue ergo ille locus nō tenet affirmatiue. Quinto sic: nō sequitur sicut se habet sonus ad auditum ita color ad visum: sed sonus ab auditu percipit̃ in tenebris: ergo color a visu ꝓcipitur in tenebris: ⁊ tñ ibi arguitur per locū a proportione affirmatiue: ergo ille locus non valet affirmatiue.

Ad primū dicitur q̄ ibi nō arguit̃ a maiori negatiue: q̄ licet deus excedat hoiem quantū ad virtutẽ opandi: nō tamẽ excedit ipsum quantū ad ꝓuenientiã ⁊ habitudinẽ cum illo extremo locutiõis: q̄d est peccare: iõ nō est maius in virtute quantū ad verificationẽ locutionis respectu illius extremi q̄ nō sibi magis videt̃ ineſſe q̄m hoi: q̄ sibi nullo modo conuenit. Ad secundū dicitur similiter q̄ ibi nō arguitur a minori: quia nō arguitur ab illo q̄d min⁹ videt̃ ineſſe vel q̄d habet minorẽ apparentiã veritatis. Ad tertiū dicitur q̄ licet similitudo nō sit formaliter qualitas: tñ dicit̃ qualitas materialiter: quia qualitas ẽ materiale fundamẽtū eius ⁊ vnitas specifica qualitatis est eius ꝓximū fundamentū. Ad quartū dicitur q̄ ibi nō arguitur a similib⁹ inquantū similia sunt: iõ non arguit̃ ꝑ locū a simili. in hoc enim conueniũt oculus ⁊ intellectus: q̄ vterq; dicitur pars sed in hoc differũt ⁊ habẽt dissimilitudinẽ: q̄ oculus ẽ pars quantitatiua ⁊ integralis: intellectus vero pars potestatiua vnde nō sequitur habẽt similitudinẽ in aliquo: ergo habẽt similitudinẽ in isto nisi arguatur semper manẽdo in ratione similitudinis. Ad quintū dī q̄ ibi nō arguitur a proportionalibus inquantū hñt ꝓportionẽ: sed inquantū habẽt disproportionẽ q̄ color ⁊ son⁹ in hoc hñt ꝓportionẽ q̄ vterq; est obiectū vnius sensus: ſz hñt disproportionẽ ⁊ dissimilitudinẽ in modo quo sentiunt̃ ab ipsis sensib⁹: q̄ color nō diffundit̃ ad visum nisi ꝑ mediū illuminatū. Sonus vero diffundit̃ sine lumine ꝑ mediū q̄d pōt faciliter moueri ⁊ rarefieri sicut per aerem vel per ignem.

¶ Transſumptio est duplex. Quedã enim est quãdo nomẽ vel oratio significãs vnū transſumitur ad significandū aliud ꝑ similitudinẽ: ut ridere transſumitur ad significandū florem: cū dī ꝓratū ridet. Oro aũt trãſfertur cū dī litt⁹ aratur ꝑ opa ponitur. Sicut solet dici alicui q̄ incassum laborat ⁊ ista transſumptio ptinet ad sophisticū ⁊ nō a dyaleticuꝫ. Est alia transſumptio ut qñ sumitur nomẽ magis notū ꝑ alio minus notum: ut si debeat ꝓbare q̄ phs nō inuidet: ⁊ fiat translatio ad hoc. s. sapiẽs non inuidet: ergo phs nō inuidet. ⁊ ista ptinet ad dyaleticū. Loc⁹ a trãſſũptõe ẽ hitudo trãſſũpti vni⁹ ad aliꝰ: ut sapiẽs: nō inuidet ergo phs nō inuidet. Loc⁹ a trãſſũptõe. maxia. Qd̄ alicui ꝓuenit cum noie magis noto: ⁊ ei ꝓuenit sub noie min⁹ noto. Differt aũt loc⁹ ille a loco a nois interp̃tatiõe q̄ in loco a nois interp̃tatiõe accipit̃ diffinitio siue descriptio nois vel expositio ei⁹: ut phs exponit̃ ꝑ hoc q̄d dico amator sapietie. In loco aũt a trãſſũptiõe nõ q̄rit expositio nois: ſz ꝑ vno noie min⁹ noto sumit̃ aliꝰ magis notū: vt aliq̄d aliꝰ ꝑ q̄d facile ꝓbat̃. Auctoritas ut hic sumit̃ ẽ iudiciū sapiẽt⁹ in scia sua. vñ a rei iudicio solet denoiari loc⁹ iste. loc⁹ ab auctoritate ẽ hitudo ipsi⁹ auctoritat⁹ ad id q̄d ꝑ eã probat̃: ut astronom⁹ dicit celū eẽ volubile: ergo celū ẽ volubile. loc⁹ ab auctoritate. maxima. Unicuiq; erꝓto i sua scia ẽ credẽdū.

Postq̄ auctor prꝰ determinauit de locis a maiori a minori a simili ⁊ a ꝓportione. Hic consequẽter determinat de locis a trãſſũptiõe ⁊ ab auctoritate: ⁊ pro cognitione loci a trãſſumptiõe hic auctor primo diuidit transſumptionẽ dicens q̄ duplex est trãſſumptio. vna est qñ dicto vl̃ oratio ꝓprie vnū significans transſumitur ad significandū aliud ꝓpter aliquã similitudinẽ in ipsis repertã: ut ridere ꝓprie significat actum oris ⁊ transſumitur ꝑ quandã similitudinẽ ad significandū florizationẽ prati: quia vtrobiq; est similitu-

do leticie. Alia est quãdo res significata sub nomine min⁹ noto iterũ sumitur sub noie magis noto: ut si ponatur sapiens pro philosopho: ⁊ differũt iste due transsumptiões: quia in prima sumitur vna vox ꝓ diuersis rebus. in secũda vero sumũtur diuerse voces ꝓ vna re tm̃: ⁊ a prima transsũptione sumitur locus sophisticus ⁊ a secunda dialeticus: ió de se cũda est solũ hic ad propositũ. Vbi primo sciendũ ꝙ locus a transsumptione ẽ habitudo vni⁹ nois magis noti ad aliud nomẽ minus notũ: ⁊ tenet quattuor modis ꝑmo sub iiciendo nomẽ magis notũ affirmatiue: ut sapiẽs currit: ergo phs currit. maxima quicqd conuenit alicui sub noie magis noto sibi cõuenit sub noie minus noto. Cuius rõ est: qz nomen magis notũ ⁊ minus notũ in transsũptiõe dicũt idẽ realiter ⁊ cõuertibiliter ideo quicqd verificat de vno etiam verificatur de alio: ⁊ de quocũqz ꝓdicatur vnũ siue affirmatiue siue negatiue etiã ⁊ reliquũ. Secũdo mõ tenet ꝓdicando affirmatiue. Tertio subiiciẽdo negatiue. Quarto predicando negatiue. Et possunt formari argumenta ⁊ maxime ut prius dictũ est. Secũdo sciendũ ꝙ ẽm aliquos locus a transsumptiõe ponitur locus intrinsecus. Cuius rõ ẽ: quia nomẽ magis notũ ⁊ nomẽ min⁹ notũ in trãssũptiõe dicũt idẽ realr̃ conuertibilr̃ ⁊ ꝓpr̃ illã vnitatẽ ⁊ idẽtitatẽ rei significate valet consequẽtia ab vno ad reliquũ: ió terminus inferẽs in isto loco rõne cõuenientie ⁊ nõ rõne disconuenientie habet virtutẽ inferẽdi terminũ illatũ. Sed ẽm Boetiũ ⁊ ꝑetrũ hispanũ hic ponitur locus extrinsecus: qz licet in trãssũptione nomẽ magis notũ ⁊ nomẽ minus notũ eandẽ rẽ importent tm̃ sumit ꝓbabilitas ex pte nois magis noti inquãtũ est magis notũ: ⁊ ꝙ sit magis notũ alio nõ est ex pte rei significate: sed ex pte modi: ideo termin⁹ inferẽs ẽm ꝙ ab eo sumitur virtus ꝓbatiua est extrinsecus termino illato: quia terminus inferẽs ut est magis notus ꝙz terminus illat⁹ sub tali ratione differt ab ipso: ⁊ sibi ẽ extrinsecus: ⁊ vtraqz opinio satis videtur ꝓbabilis. Tertio sciendũ ꝙ auctoritas est iudiciũ siue dictũ sapientis in sua scientia experti: ut cum astronomus iudicat solẽ esse maiorẽ tota terra: hec propositio sic iudicata vl dicta ab astronomo dicitur auctoritas ei⁹ sic ꝙ esse dictũ vel iudicatũ a tali sapiẽte: quod relinquitur in tali ꝓpositione est formale auctoritatis. vnde propter excellentiã sapiẽtie vel cognitionis alicuius sapiẽtis ꝓpositio ab eo dicta vel ꝓbata accipit quandã euidentiam veritatis sub ratione cuius magis creditur ab alijs ꝙz si nõ esset dicta a tali sapiẽte. Et talis credulitas vel apparentia veritatis in ꝓpositiõe noiat auctoritatẽ. Dupliciter tamẽ accipitur auctoritas. Vno modo ꝓ excellẽtia sciẽtie aut cognitionis sapiẽtis. Alio mõ ꝓ excellentia apparẽtie veritatis quã sumit ꝓpositio ꝙ hoc ꝙ dicitur vel iudicat̃ cẽ vera a sapiẽte: ⁊ hoc vltimo mõ sumitur hic auctoritas. Quarto sciẽdũ ꝙ locus ab auctoritate est habitudo ipsius auctoritatis ad ꝓpositionẽ cui cõuenit auctoritas. Et tenet affirmatiue tãtũ: ut astronomus dicit solẽ esse maiorẽ tota terra: ergo solẽ maior tota terra. Maxima. Cuilibet expto in sua scientia credẽdũ est. Cuius rõ est: qz si sapiens dicat aliquã ꝓpositõnẽ inquantũ sapiens est ⁊ expt⁹ in sua sciẽtia: tũc oportet illam ꝓpositionẽ esse verã: qz si diceret aliquã ꝓpositionem falsam: in hoc nõ esset sapiens vel expt⁹. Sed nõ tenet iste locus negatiue: qz nõ sequitur. Aristoteles nõ dixit cẽ decez orbes celestes: ergo nõ sunt ponẽdi decem orbes. Sed cõtra predicta arguitur primo sic: ab vnitate significati sumit vnitas signi: ergo vnius rei significate nõ sunt multa signa: ergo in transsũptiõe nõ sunt plura noia eiusdẽ rei: ⁊ sic male ponit̃ secũdus modus transsũptiõis. Secũdo sic: non sequit̃ hõ est animal: ergo humanitas est animal ⁊ tm̃ ibi arguitur a transsumptiõe: qz hõ ⁊ humanitas idẽ significãt ⁊ hõ est nomẽ magis notũ: ergo locus a transsũptõe nõ tenet affirmatiue. Tertio sic: ꝓpositio nõ capit veritatẽ ab homine dicẽte vel iudicãte ipsam esse verã: qz ꝓpter nr̃m affirmare vel negare nihil mutatur in re: ergo ꝓpter auctoritatẽ dicẽtis nõ dat̃ veritas ꝓpõnis: ergo a tali auctoritate nõ sumit̃ locus dialeticus. Quarto sic: nõ sequit̃ phs dicit mundũ esse eternũ ⁊ nũqz incepisse: ergo mũdus nõ incepit ergo locus ab auctoritate nõ tenet affirmatiue. Quinto sic: bm̃ sequit̃ Aristoteles dicit tẽpus nõ fuisse ante mõtũ: ergo tempus nõ ꝑcessit motũ ⁊ tm̃ ibi arguit̃ ab auctoritate negatiue: ergo ille locus tenet negatiue. Ad primum istorũ dicitur ꝙ licet ab vnitate significati sumat̃ vnitas in spẽ ipsi⁹ signi: nõ tm̃ nũeralis vnitas: ió vnius signati pñt cẽ plura signa in nũero lz nõ in spẽ: ideo vnius rei possunt esse plura noia significatiua. Ad ẽm dr̃ ꝙ licet hõ ⁊ hũanitas significẽt idẽ ẽm essentiã: nõ tm̃ sub codẽ mõ essendi: qz hũanitas significat essentiã hois abstractiue ⁊ nõ ꝙ respectũ ad suppositũ: ió inter ipsa duo nõ est trãssumptio: qz in trãssũptiõe oportet ꝙ duo noia habeãt idẽ significatũ sub eodem esse: quare ibi nõ arguit̃ ꝙ istũ locũ. Ad tertiũ dr̃ ꝙ licet oratio dicta a sapiẽte nõ capiat ab eo veritatẽ: tm̃ capit ab eo apparentiã ⁊ confirmationẽ siue veritatis ⁊ rõne cuius apparentie efficitur ꝓbabilis ⁊ apparẽs vera alijs hoib⁹: quare ab ipsa sumitur locus dialetic⁹. Ad quartus dr̃ ꝙ ibi non arguitur ab auctoritate: quia hoc Aristoteles nõ dicit inquantũ fuit expt⁹ in sua sciẽtia: nec in hoc tenetur ideo nõ arguitur affirmatiue ꝙ locũ ab auctoritate. Ad ãtũ dr̃ ꝙ ibi nõ arguitur negatiue ꝙ istũ locũ: qz hoc verbum dicit importat ibi auctoritatez ⁊ ad hoc ꝙ negetur auctoritas oportet negare ipsum verbum ad arguẽdum negatiue ꝙ locum ab auctoritate quod tamẽ non fit in illo argumento: sed ibi arguitur affirmatiue ⁊ est bona consequentia.

¶ Sequitur de locis medijs. Quid autez sit locus medius dictũ est prius. Locorũ aũt mediorũ. Alius a cõiugatis. Alius a casibus. Alius a diuisiõe. Coniugata et casus differũt quia vniuocũ siue principale siue abstractũ qđ idẽ est cũ suo denominatiuo dicũtur ꝯiugata: ut iusticia a iust⁹. Casus aũt dicũtur ea q̃ caũt a ꝓncipali ut iustus ⁊ iuste a iusticia: ⁊ hãc differẽtiã assignat Aristoteles in topicis in secũdo. ¶ Locus a ꝯiugatis est habitudo vnius cõiugatoꝝ ad reliquũ: ut iusticia est bona ergo iustũ est bonũ ⁊ ecõuerso. ¶ Locus a cõiugatis. maxima. Qđ vni cõiugatoꝝ inest ⁊ reliquo. vel si vnũ cõiugatoꝝ est et reliquũ est. ¶ Locus aũt a casibus ẽ habitudo vni⁹ casus ad aliũ ut quod iustum est bonum est ergo quod iuste fit bene fit ⁊ econuerso. ¶ Locus a casibus. maxima. Quod vni casui conuenit ⁊ reliquo.

Postq̃ auctor determinauit de locis intrinsecis ⁊ extrinsecis. hic consequẽter determinat de locis medijs. Cui⁹ ordinis ratio est: quia mediũ per participationẽ presupponit cognitionẽ suoꝝ extremoꝝ: quia sine illis faciliter cognosci nõ potest: sed locus medius est mediũ per participationem respectu loci intrinseci ⁊ extrinseci: ideo cõuenienter post determinationem de locis intrinsecis ⁊ extrinsecis auctor hic determinat de locis medijs. Et presupposita diffinitione loci medij prius posita auctor hic diuidit locũ mediũ: quia alius est a ꝯiugatis ali⁹a casib⁹: ⁊ aluis a diuisione: inter quos primo determinat de loco a coniugatis. Vbi primo sciẽdum est ꝙ cõiugata sunt concretum ⁊ abstractum eius: ut iusticia ⁊ iustum. Et dicuntur coniugata quasi sub vno iugo significationis posita: quia concretũ ⁊ abstractum conueniunt in re significata eo ꝙ eandem formã important: ut albedo ⁊ album. sed differunt in modo significandi: quia abstractum significat illam formam sine cadentia ad subie-

DE LA PROVINCIA GUIPUZCOA

tum ⁊ cū p̄cisione subiecti. concretū vero significat eā cū cadentia ⁊ inhērētia ad suū subiectū ⁊ de istis satis dictū est circa diffinitionē denominatiuoꝝ. Secūdo sciendum q̄ locus a cōiugatis est habitudo vnius coniugatoꝝ ad reliquū: ⁊ tenet affirmatiue sic: iusticia est virtus: ergo iust⁹ est virtuosus. ¶Maxima. si abstractū p̄dicatur de abstracto ⁊ cōcretū de cōcreto. Cuius rō ē: q̄ cōcreta realiter idē significant cū abstractis: ideo si vnū abstractū verificet de alio: oportet etiā cōcretū eius verificari de cōcreto alteri⁹: nō tn̄ in istis pōt argui respectu eiusdē p̄dicati: q̄ abstractū ⁊ concretū partim conueniunt ⁊ partim differūt: ió nō oportet idē p̄dicatū sub eodē modo significandi de vtroq; verificari: ut nō sequitur iusticia ē virt⁹: ergo iustū ē virt⁹. Et tenet etiā iste locus negatiue sic iniusticia nō est virtus: ergo iniust⁹ non est virtuosus. ¶Maxima. si abstractū negetur de abstracto: ⁊ cōcretū negatur de cōcreto. Tertio sciēdū q̄ casus dicūtur adiectiui nois cū suo aduerbio: ut iustū ⁊ iuste. Et dicūtur casus a cado is. q̄ ambo simul cadunt a p̄ncipali. s. ab abstracto: ut iustus ⁊ iuste a iusticia: ⁊ licet in cōiugatis vnū cadat ab alio: nō tn̄ ambo cadūt ab vno tertio sicut in casibus: ⁊ licet etiā adiectiuū ⁊ suū aduerbiū possent dici cōiugata: q̄tū ad id a quo sumitur nomē siue q̄tū ad rōnem impositiōis nois: q̄ sunt sub vno iugo significatiōis posita: tn̄ q̄tū ad id cui nomē imponitur seu attribuitur nō dicūtur cōiugata sed magis p̄prie casus nominant. Quarto sciendū q̄ locus a casibus ē habitudo vnius casuū ad reliquū: ⁊ tenet affirmatiue sic: iustus ē virtuosus: ergo q̄ iuste fit virtuose fit. ¶Maxima. si cōcretū affirmet de cōcreto: ⁊ aduerbiū de aduerbio. ¶Negatiue sic: fortis nō est debilis: ergo q̄ fortiter fit nō debiliter fit. ¶Maxima si cōcretū negetur de p̄creto: ⁊ aduerbiū de aduerbio: eo q̄ p̄cretū ⁊ aduerbiū idē significant licet diuersimode. Et vocatur iste loc⁹ a casibus in plurali: q̄ arguēdo p̄ istū locū ponunt plures casus tā in ante q̄ in p̄nte ut prius patuit: ⁊ etiā similiter ē de loco a cōiugatis. Sed ⁊tra p̄dicta arguit p̄mo sic. abstractū est causa formalis cōcreti: ergo arguēdo a cōiugatis ē locus a causa formali ⁊ intrinsecus: ⁊ p̄ p̄ns locus a cōiugatis nō est locus medi⁹. Secūdo sic nō sequitur: hō ē animal: ergo humanitas ē animalitas: cū ans sit ver⁹ ⁊ cōsequēs falsum: ergo locus a p̄iugatis nō tenet affirmatiue. Tertio sic: nō sequitur cecitas ē insensibilitas: ergo cecus est insensibilis: cū ans sit verū ⁊ p̄ns falsum: ergo iste locus non tenet affirmatiue. Quarto sic: nō sequitur quātitas nō est q̄litas: ergo q̄tū nō est quale: vel albedo nō ē dulcedo: ergo albū nō ē dulce: ergo iste locus nō tenet negatiue. Quinto sic: nō sequitur iustus ē liberalis: ergo q̄ iuste fit liberaliter fit: q̄ antecedēs pōt esse verū p̄nte existente falso: ergo locus a casibus nō tenet affirmatiue. Ad primū istoꝝ dicit q̄ si cōsideretur abstractum in q̄tum ē forma cōcreti tn̄ ⁊ sibi dat esse: sic est causa formalis eius ⁊ facit locū intrinsecum. Sed si cōsideretur ut partim cōuenit cū eo: ⁊ partim differt sic facit locū medium. Ad scd̄z dicitur q̄ duplex est abstractū: quoddā est q̄ abstrahit a suis inferioribus: ut animalitas humanitas ⁊ sic de aliis. Aliud est q̄ abstrahit a suo subiecto tn̄ ⁊ nō a suis inferioribus: ut color ⁊ albedo: ⁊ tale p̄dicatur de suis inferioribus: licet nō de suo subiecto. ⁊ arguēdo p locū a cōiugatis semp debet argui respectu abstracti q̄ abstrahitur a suo subiecto tn̄ ⁊ nō a suis inferioribus q̄ illud nō pōt p̄dicari de ipsis: ideo nō debite arguitur: hō est animal: ergo humanitas est animalitas. animalitas enim designatur cū p̄scisione subiecti ⁊ suoꝝ inferioꝝ: rōne cui⁹ nō verificatur de humanitate. Ad tertiū dr̄ q̄ si insensibile neget sensibilitatē cuiushbet sensus: sic nō sequitur cec⁹ est insensibilis. sed si negat tn̄ sensibilitatē sensus visus sic ce⁹ pōt dici insensibilis. ⁊ isto mō bn̄ valet ista cōsequētia

Ad quartū dicitur q̄ arguēdo p locū a cōiugatis negatiue a duobus abstractis oportet illa abstracta esse diuersa tam ꝑm essentiā q̄ ꝑm ēē. mō quātitas ⁊ qualitas nō sunt diuersa ꝑm esse: licet bene ꝑm essentiā: q̄ cōuenīt in subiecto: nō ibi non bene arguitur per locū illū: nec ecōtra argui pōt affirmatiue: quantū est quale: ergo quatitas est q̄litas.

Ad q̄ntū dicitur q̄ loc⁹ a casibus ⁊ etiā a cōiugatis solū tenet in p̄dicationibus p se ⁊ nō in p̄dicationibus per accidens: mō dicendo sic: iustus est liberalis est p̄dicatio q̄ accidens: quare ibi nō arguitur debite per illum locum.

¶Diuisionū: alia ē per negationē. Alia sine negatione per negationem: ut sor. aut est homo: aut non est homo: sed nō est nō homo ergo est homo. ¶Locus a diuisione. ¶Maxima. Si aliqua duo sufficienter condiuidūt aliquid: posito vno remouet reliquū: ⁊ remoto vno remouetur reliquū Alia diuisio que non est per negationē: et hec fit ser modis. tribus per se: ⁊ tribus p accidens. per se primo generis in species. ut animaliū aliud rationale: aliud irrationale. Secūdo totius integralis in partes: integrales: ut domus alia pars est tectuz: alia paries: alia fundamentū. Tertio vocis equiuoce in suas significationes. ut canis aliud latrabile: aliud marinū: aliud celeste sidus. Triū per accidēs: vna est subiecti in accidentia: ut animaliū aliud sanū aliud egrū. Secunda accidentis in subiecta: ut sanoꝝ aliud est homo ⁊ aliud ē butū. Tertia vero accidentiū in accidentia: ut alboꝝ aliud calidum aliud frigidum. ¶Locus a diuisione est habitudo vni⁹ condiuidentium ad aliud. ut sortes est animal: aut rationale: aut irrationale. sed nō est irrationale ergo ē rationale. ¶Locus a diuisione. maxima. Eadē est que supra dicta est. ⁊ similiter formetur argumentuz in qualibet alia diuisione cōstructiue ⁊ destructiue. Sciendū est autez q̄ in toto isto tractatu nō sunt nisi vnum ⁊ viginti loci: quoꝝ decē sunt intrinseci: septem extrinseci ⁊ tres medij: q̄ possunt his versib⁹ haberi. Diffi descrip iterp̄es totū quoq; causa. Cor gene vsus cōmuniter acci. Sic in regula auctor ⁊ a simili maior minor que sunt extra. Oppositiones transump p̄portio sic sociata. Sunt medij tantum diuisio coniuga casus. Per species genera species per singula scindunt. Per partes totum loces per significatū. Cuncta per opposita subiectū qualia scindūt. Quale per vsias p qualia qualia fendunt.

Postq̄ auctor determinauit de locis a cōiugatis ⁊ a casibus. Hic p̄ter determinat de loco a diuisione: rōne cui⁹ p̄mo distinguit species seu modos diuisionis ipsam diuisio-

nẽ sic diuidẽdo dicẽs: q diuisionũ q̃dã sit p negationẽ ut lapis ẽ hõ vel nõ hõ. Alia ũo per affirmationẽ: ut aialiũ aliũ est rõnale aliud irrõnale. Iste diuisiones sic inter se differũt qr diuisio q̃ fit p negationẽ semp fit p duo mẽbra tñ & p immediata: qr datur p cõtradictoria inter que nullũ est mediũ sed diuisio q̃ fit p affirmationez q̃ñq; datur per duo mẽbra tñ: q̃ñq; vero per plura: neq; semp fit p opposita simplicit & ppie licet mẽbra diuisionis inter se includãt aliquã oppositionẽ: nec semp fit p imediata q̃ patet dicẽdo: colorũ totũ aliud albũ: aliud nigrũ aliũ medio colore coloratũ. Primo sciendũ q diuisio facta per affirmationẽ iterũ diuidit: qr quedã est diuisio per se: alia vero p accidens. Et diuisio p se fit tribus modis: qr quedã est diuisio generis in suas spẽs vel dñas: ut aialiũ aliud hõ aliud brutũ. vel aialiũ aliud rõnale aliud irrõnale. Scõa est totius integralis in suas ptes integrales: ut domus alia pars est tectũ: alia paries: & alia fũdamẽtũ. Tertia diuisio est vocis multiplicis in suas significatiões: ut canis alius latrabilis: aliius sidus celeste: aliꝰ belua marina. Secũdo sciendũ q diuisio p accidẽs ẽ triplex. Prima est subiecti in accidẽtia: ut aialiũ aliud sanum: aliud egrũ. Scõa est diuisio accidẽtis in subiecta: ut sanorũ aliud hõ: aliud brutũ. Tertia est accidẽtis in accidẽtia: ut sanorũ aliud calidũ: aliud frigidũ. Et dicũtur iste diuisiones p accidẽs: qr mẽbra diuidẽtia nõ per se dividũt ipsum totũ sed habẽt dividere ipsum inq̃tũ accidũt suis ptibus p se: & licet diuisio subiecti fm naturã nõ sequat̃ cãliter ex diuisione accidẽtis: sed magis ecõtra ex diuisione subiecti cãtur diuisio accidentis: tñ q̃ñq; quo ad nos ex diuisione & distinctiõe accidẽtiũ subiecti sumit̃ diuisio & distinctio ptiũ totius: ió subtm̃ põt dividi p sua accidẽtia: & accidẽtia per sua subiecta: vel accidẽs p alia accidẽtia que accidũt suo subiecto. Tertio sciendũ q locus a diuisione est habitudo vnius dividentiũ ad reliquũ & in diuisione que fit p duo mẽbra imediata tñ tenet affirmatiue ab affirmatiõe diuisi cũ positiõe vnius membroz ad negationẽ alterius: ut sortes est hõ vel nõ hõ: sz sortes ẽ hõ ergo sortes nõ ẽ nõ hõ. Maxima. posito vno dividẽtiũ imediatoz in aliq̃ subiecto: ab codẽ remouetur reliquuz Et causa est: qr talia mẽbra sunt opposita. Et tenet etiã negatiue a negatiõe vniꝰ ad negationẽ alterius: ut sor. ẽ rõnalis vel irrõnalis: sed nõ est irrõnalis: ergo est rõnalis. Maxima. destructo vno mẽbroz dividentiũ imediatoruz necessario ponit reliquũ. Sz in diuisione q̃ datur p plura mẽbra: iste locus semp tenet affirmatiue ab affirmatiõe vniꝰ ad negationẽ alterius nõ simplr tñ tenet negatiue: nisi arguat̃ a negatione oiuz aliorũ mẽbrorũ dividẽtiũ abullo q̃ oportet pbari: ut hec pars domꝰ est tectũ paries vel fundamẽtũ: sz nõ est paries vel fundamẽtũ: ergo est tectũ. Quarto sciẽdũ q mẽbra dividẽtia alicuius diuisiõis possunt dupliciter cõsiderari. Uno mõ fm ppias rõnes eoz: & isto mõ semp sunt opposita & separata: & sic ab ipsis sumit̃ locus extrinsecus. s. locus ab oppositis vel disparatis. Alio mõ cõsiderant̃ inq̃tuz partim conueniũt cũ diuiso & partim differũt: & isto mõ hic cõsiderant̃ & sic faciunt locũ medium qui vocatur a diuisiõe. Et q̃ñq; in argumẽtis istius loci ponit̃ explicite diuisio alicuius totius. Aliq̃n vero nõ explicatur ipsa diuisio sz psupponit̃: et semp oportet psupponere cõuenientiã diuisi cũ illo de quo affirmantur vel negantur illa mẽbra dividẽtia. Contra predicta arguitur primo sic: omnis diuisio fit per aliquas ptes: sed negatio nõ est pars alicuius: ergo nulla diuisio fit p negationẽ. Secũdo sic: oẽ totũ cõpositũ est ex ptibꝰ in qs diuidit̃: qr ut dicit Boetius omne totũ resolubile est in ea ex quibus cõponit̃: sed genus nõ cõponit̃ ex suis spẽbus cũ precedat illas: ergo nulla ẽ diuisio generis in suas spẽs. Tertio sic: significata vocis accidũt ipsi voci: cũ ipsa vox sit de genere qualitatis: & significata q̃ñq; de alio genere: ergo diuisio vocis nõ est per se. Quarto sic: accidẽtia nõ sunt partes subiecti: qr nõ cõponũt ipsũ: ergo cuz oĩs diuisio sit totiꝰ in suas ptes: sequitur q nõ est diuisio subiecti in accidentia.

Quinto sic: nõ sequit̃: aialiũ aliud rõnale: aliud irrõnale: sz lapis non est animal rõnale: ergo est aial irrõnale: ergo locus a diuisione nõ tenet negatiue. Ad primũ dr q licz negatio formaliter & p se sumpta nõ sit gs alicuius diuisi: tñ negatio sumpta cũ alio habet modũ ptis fm qõ sumit̃ pro affirmatiõe opposita. et inq̃tũ sumit̃ pro opposito illiꝰ qõ ipsa negat põt esse mẽbrũ diuisionis & sumi p pte vnius totius diuisi. Ad secundũ dr q licet oẽ totũ actuale componatur ex ptibus in qs dividit̃: nõ tñ totũ potẽtiale qõ ẽ adhuc ens in potẽtia cuiusmodi est genus. Ad tertiũ dr q licet significata accidãt voci fm se considerate ut est in genere qualitatis: nõ tñ accidũt voci significatiue inq̃tũ significatiua est & inq̃tũ sunt significata eius: & iõ hoc mõ diuisio eius in suas significatiões est diuisio p se. Ad quartũ dicitur q licz oĩs diuisio p se fiat in ptes totius: nõ diuisio p accidẽs sed sufficit q fiat p accidẽtia q̃ determinãt ipsum totũ ad diuersas ptes eius. Ad quintũ dicitur q in loco a diuisione oportet ponere affirmationẽ diuisi cũ affirmatiõe vel negatione vnius mẽbrorũ diuisionis de subiecto consequẽtis: qõ tñ nõ fit in isto argumẽto: qr aial nõ affirmatur ibi de lapide: debz eni dici sicut lapis ẽ animal et nõ est animal rõnale: ergo est animal irrõnale: ideo nõ bene arguit̃ p locũ a diuisione. Et hec de locis dialecticis dicta sufficiant.

Incipit sextꝰ tractatus de fallacijs.

Illogismoz aũt tres sunt species. Alius nanq; est demonstratiuus Alius dialeticꝰ. Alius sophisticꝰ. Sillogismꝰ aũt demonstratiuus est q̃ ex veris et primis vel ex propriis principijs sillogizat̃ aut ex talibus q̃ per aliq̃ vera & prima sue cognitiõis pncipiũ sumpserunt. Et cõtra istũ sumitur alꝰ q̃ falsigraphꝰ noiat̃: et ẽ ex eisdẽ principijs falso mõ sumptis. Dialeticus aũt sillogismus est q̃ ex probabilibus simpliciter est sillogizatus. Sophisticus vero sillogismꝰ est qui est apparẽs sillogismus & nõ existẽs: qr ille de quo dr in elẽchis q̃ quidã est litigiosus sillogismus ille nõ est cõueniens rei & est tẽtatiuꝰ. Un tẽtatiuꝰ sillogismus ẽ qui est sillogizatꝰ ex pbabilibus q̃ vident rñdenti & de isto tentatiuo determinat Aris. in pmo topicoruz q̃ñ diuidit litigiosum sillogismũ p tres ptes: de quo postea dicit. ergo pmꝰ eoz qui dẽ dicti sunt litigiosus sillogismus ẽ & sillogismꝰ dicat̃. et p hoc patz falsitas q̃nis: quã quidã faciũt dicẽtes cũ Aristo. in pncipio elẽchoz determiet de tẽtatiua dispu-

tatione: determinando ſpēs diſputationū q̄re in p̄ncipio topicoꝝ nō determinet de tētatiuo ſillogiſmo: cū ibi determiet alias ſpēs ſillogiſmi. Tētatiꝰ ſillogiſmus ē ille qđ ipſi ſolent apellare peccantē in materia: neqꝫ tñ peccat in materia dialetici ſilogiſmi eo q̄ p̄cedit ex falſis ſicut ipſi dicūt: ſed qꝛ peccat contra p̄babile ſimpliciter. Dialeticus enim accipit p̄babile ſimpliciter. ¶Probabile autē ſimplr eſt qđ videtur oībus vel plurib⁹ vel ſapiētibus et his q̄ pluribus vel oībus vel maxime notis. Sꝫ tētatiuus nō accipit p̄babile tale ſed ſolum p̄babile tale reſpondēti: et etiaꝫ p̄babile p̄m quid: ⁊ ſic peccat cōtra p̄babile. Et ſunt due ſpēs ſillogiſmi tentatiui. Unus qui eſt tētatiuus ex cōib⁹ ad cōia. Et alius qui eſt ex cōibus ad ꝓpꝛia.

Iſte eſt ſextus tractat⁹ magiſtri ¶Petri hiſpani. In quo poſtq̄ ipſe in q̄nto tractatu determinauit de ſillogiſmo dialetico. Hic p̄ñter incipit determinare de ſillogiſmo ſophiſtico. ¶Rō ordinis ē qꝛ ſillogiſm⁹ dialetic⁹ fit ex p̄babilib⁹ ſimplr. ſophiſtic⁹ vero fit ex p̄babilib⁹ apparēter: ⁊ ſillogiſm⁹ dialetic⁹ p̄cedit ſillogiſmū ſophiſticū. Et qꝛ ſillogiſm⁹ ſophiſtic⁹ ē id de q̄ in hoc tractatu p̄ncipaliꝫ cōſideraꝫ: ad qđ cetera hic cōſiderata hñt attributionē: ⁊ ē ſubm̄ iſti⁹ tractat⁹. Et nō nominatur hic tractat⁹ de fallacijs: eo q̄ fallacia ſit ſubiectū eius. Sed qꝛ fallacia eſt p̄ncipiū ſillogiſmi ſophiſtici. Eſt enim fallacia loc⁹ ſophiſticus. ⁊ ſicut locus dialeticus eſt p̄ncipiū ſillogiſmi dialetici: ita loc⁹ ſophiſticus ē p̄ncipiū ſillogiſmi ſophiſtici. Et p̄ hoc habet cā materialis huius tractatus. Et cā finalis eius eſt p̄fecta cognitio ſillogiſmi ſophiſtici q̄tū ad cōpoſitionē ⁊ ſolutionē eius. Sed eiꝰ cā formalis eſt duplex. ſ. forma tractatus ⁊ forma tractādi. Forma tractādi eſt modus p̄cedēdi. Sꝫ forma tractatus eſt diuiſio huius tractatus in ſuas ꝑtes. ¶Primo enim determinat de ſillogiſmo ſophiſtico in cōi. Scō vero in ſpāli oſtēdēdo q̄liter fit in ſingulis fallacijs. ¶Primo ſciendū q̄ ad cognoſcēdū ſillogiſmū ſophiſticū in cōi p̄ſuppoſita diffiniti one ſillogiſmi p̄us poſita: auctoꝛ p̄us diuidit ſillogiſmum in cōi p̄ ſillogiſmū demōſtratiuū: dialeticū: ⁊ ſophiſticum. Cui⁹ diuiſionis ſic habet ſufficiētia: qꝛ oīs ſillogiſmus cōtract⁹ ad aliquā materiā fit in aliqua materia ſpāli: vel ergo fit in materia neceſſaria: ⁊ ſic eſt demōſtratiuus. vl fit in materia p̄babili: ⁊ hoc eſt duplr: vel fit in materia p̄babili ſimplr: ⁊ ſic eſt ſillogiſmus dialeticus: vel p̄babili apparēter: et ſic ē ſophiſticus. Et non eſt hec diuiſio generis in ſuas ſpēs eo q̄ nō datur ꝑ differētias formales ſꝫ ꝑ differētias materiales: qꝛ ſumit ex ꝑte materie ad quā ꝓtrahit ſillogiſm⁹: ſicut circulus diuiditur ꝑ circulū aureū ⁊ argēteū ⁊ eneū: ⁊ ſic ibi ē diuiſio ſubiecti in accidētia: qꝛ eſſe in auro vel argēto vel in ere accidit circulo: ita ſiꝫ hec diuiſio ſillogiſmi ē ſubiecti in accidētia. nec ē diuiſio analogi: nec voc⁊ in ſuas ſignificationes: qꝛ ſillogiſm⁹ nō dꝛ eq̄uoce de iſtis trib⁹ ſpēbus: ſꝫ tñ ſillogiſm⁹ demōſtratiu⁹ ſit p̄fectiοꝛ ex ꝑte materie q̄ dialetic⁹ ⁊ dialetic⁹ q̄ ſophiſticus ⁊ etiā ex ꝑte finis: qꝛ demōſtratiuus ordinat ad ſciaz dialetic⁹ ad opinionē: ⁊ ſophiſtic⁹ ad appē ēē ſciaz. Scō ſciendū q̄ ſillogiſm⁹ demōſtratiu⁹ q̄ dꝛ de mōſtratio eſt q̄ ex p̄mis veris ⁊ imediatis ē ſillogizatus: aut ex talib⁹ q̄ ꝑ aliq̄ p̄ma ⁊ vera p̄ncipiū ſue cognitiōis ſūpſerūt. In q̄ diffinitiōe p̄ſupponit ſillogiſm⁹ loco genꝛ ⁊ totū reſiduū qđ dat intelligere q̄ ſillogiſm⁹ demōſtratiu⁹ p̄cedit ex neceſſarijs ponit ad dīam ſillogiſmi ſophiſtici ⁊ dialetici. ⁊ ibi ponunt due ꝑtes: ad explicādū diuerſos mōs demōſtratiōis. Eſt enī quedā demōſtratio ꝓpter qđ ⁊ potiſſima q̄ p̄cedit ex p̄mis veris ⁊ imediatꝫ ⁊ indemōſtrabilib⁹ q̄ tāgit cū dꝛ ex p̄mis veris. Alia ē demōſtratio q̄ p̄cedit ex premiſſis neceſſarijs nō indemōſtrabilib⁹ ſed q̄ p̄t demōſtrari p̄ alīq̄s ꝓpōnes p̄ozes ut ē demōſtratio: qꝛ hec tangit ꝑ illā ꝑticulā: aut ex talib⁹ q̄ ꝑ aliq̄ p̄ma ⁊ vera ⁊c. Et dñr p̄ma vera q̄ ꝑ ſe ipſa ⁊ nō ꝑ alia fidē habēt ⁊ cognitionē ut p̄ma p̄ncipia q̄ ꝑ ſeipſa cognoſcunt ⁊ non ꝑ alia. Tertio ſciēdū q̄ ſillogiſm⁹ dialetic⁹ eſt q̄ ex p̄babilib⁹ ē ſillogizat⁹. In q̄ diffinitiōe ſubintelligit ſillogiſm⁹ loco genꝛ. ⁊ ponitur ſillogizat⁹ ad dīaz ſillogiſmi ſophiſtici peccātis i forma qui nō eſt ſillogizat⁹: niſi apparēter tñ. Et ponit p̄babilibus ad dīam ſillogiſmi ſophiſtici peccātis in materia: q̄ licꝫ ſit ſillogizat⁹ nō tñ ex p̄babilib⁹ ſed ex apparētib⁹ tñ. ⁊ ad dīam ſillogiſmi demōſtratiui q̄ p̄cedit ex neceſſarijs et nō ex p̄babilib⁹. Et eſt p̄babile illud qđ videt oībus vel plurib⁹ vel ſapiētib⁹ verū. Et ponūtur ille tres ꝑticule ꝓpter diuerſa genera p̄babiliū: qꝛ quoddā eſt p̄babile qđ appet verū oībus: ut q̄ oīs mater diligit filiū. Aliud eſt qđ videt plurib⁹ ⁊ nō oībus ut q̄ oīs hō deſiderat ſcire. Aliud ē qđ videt ſapientibus tñ: ut q̄ ſol ſit maioꝛ tota terra. Et ſillogiſm⁹ dialetic⁹ ſemp p̄cedit ex aliquo iſtoꝝ p̄babiliū ut ſatis viſū eſt in locis dialeticis. Quarto ſciendū q̄ triplex eſt ſillogiſm⁹ ſophiſtic⁹. ſ. peccās in materia tñ in forma tñ in forma ⁊ materia ſiꝫ. Sillogiſm⁹ ſophiſtic⁹ peccās in materia tñ eſt q̄ p̄cedit ex p̄miſſis falſis vel aliq̄ falſa ⁊ ē in debita forma ſillogiſmi: ut oīs hō eſt ſpēs: ſortes ē hō: ergo ſortes ē ſpēs. Sillogiſm⁹ peccās in forma tñ eſt q̄ p̄cedit ex premiſſis veris: ſed nō in debita forma ſillogiſmi ordinatus: ut hō eſt ſpēs: ſortes eſt hō: ergo ſortes eſt ſpēs. Sed ſillogiſm⁹ peccans in materia ⁊ forma ſiꝫ eſt q̄ nō eſt in debita forma ſillogiſmi ⁊ p̄cedit ex p̄miſſis falſis vel aliq̄ falſa: ut oīs hō eſt aīal: nullū riſibile eſt hō: ergo nullum riſibile eſt aīal. Et diffinitur ſic ſillogiſm⁹ ſophiſtic⁹ in cōi ſillogiſm⁹ ſophiſtic⁹ eſt apparēs ſillogiſm⁹ ⁊ nō exiſtēs: qꝛ ſi ſit peccās in materia tñ ⁊ nō in forma apparet ēē ex p̄babilib⁹ ⁊ ꝓ hoc apparet ēē dialetic⁹ ⁊ tñ nō eſt: ⁊ ſi ſit peccās in forma vel in vtroq̄ eſt apparens ſillogiſmus. Sed ſm Ariſtotelem ſic diffinit. Sillogiſm⁹ ſophiſtic⁹ eſt q̄ ex apparentib⁹ ſillogizat⁹ ē: aut ex p̄babilibus vel appentib⁹ ē appens: ⁊ ibi tāgit peccans in materia tñ cū dꝛ ex apparētibus ſillogizat⁹ eſt: ⁊ peccans in forma tñ: cum dꝛ ex p̄babilibus eſt apparēs: ⁊ peccās in vtroq̄ cū dꝛ ex apparētibus eſt apparēs. i. ex apparēter probabilib⁹. Et ꝓ hoc ꝓ q̄d ſit ſillogiſm⁹ ſophiſtic⁹ de quo eſt hic ad ꝓpoſitū: ⁊ quomō differt ab alijs ſpēbus ſillogiſmi.

Contra p̄dicta p̄mo arguit ſic: ſillogiſm⁹ tētatiuus ē bonus ſillogiſm⁹ ⁊ tñ nō ponit in iſta diuiſiōe ſillogiſmi: ergo ipſa eſt inſufficiēs. Scō ſic: aliq̄s eſt ſillogiſmus falſigraphus q̄ tñ nō ponitur in iſta diuiſiōe: ergo diuiſum excedit mēbra diuidētia. Tertio ſic: demōſtratio ad impoſſibile p̄cedit ex falſis: qꝛ capit oppoſitū cōcluſionis p̄bande cum vno vero ad inferendū vnū manifeſte falſū: ergo iſta diffinitio ſillogiſmi demōſtratiui nō ſibi ꝓuenit: ⁊ ſic nō ꝓuenit oī ꝓtento ſub diffinito. Quarto ſic: ſillogiſmus dialetic⁹ q̄ñ q̄ꝫ fit ex ꝓpoſitionibus neceſſarijs: ergo nō ſemp eſt ex ꝓbabilibus ſillogizatus. Quinto ſic: omne qđ eſt non ens nullā habet apparentiā. ſed ſillogiſmus ſophiſticus eſt non exiſtens: ergo nō eſt apparēs: cū apparētia p̄ſupponat eē: ergo cōtra diffinitionē eius. Ad p̄mū dicitur q̄ licet ſillogiſmus tētatiuus ex ꝑte finis diſtinguat ab iſtis ſillogiſmis nō tamen ex ꝑte materie: ⁊ iſta diuiſio ſumitur ex ꝑte materie ſillogiſmi: ideo hic non ponitur tentatiu⁹. Unde ſillogiſmus tētatiuus quādoq̄ fit ex neceſſarijs: quādoq̄ ex p̄babilibus: quādoq̄ ex impoſſibilibus quia fit ex his q̄ videntur ⁊ concedunt a reſpōdente ⁊ ex p̄babilibus reſpondēti que quādoq̄ ſunt neceſſaria: quādoq̄ probabilia: quādoq̄ impoſſibilia. Eſt enim ſillogiſmus tentatiuus qui ex his que videntur reſpōdēti ſillogizat: ⁊ q̄ neceſſe eſt eū ſcire qui ſe ſimulat habere ſcientiā ex cōmunibus. Ad ſecūdū dicit q̄ ſillogiſmus falſigraphus eſt qui ꝓcedit ex p̄ncipijs ali

euius scientie male intellect: aut ex oppositis principiorum ideo fit in eadē materia sicut sillogism⁹ demōstratiuus: ideo potest intelligi per ipsum. Ad tertiū dicitur q̄ hic nō diffinitur demōstratio in cōi que diuiditur per demōstrationē ostensiuā ⁊ ad impossibile: sed diffinitur demōstratio ostensiua tantū que diuiditur per demōstrationē ꝓpter q̄d ⁊ q̄ est. ⁊ demōstratio ꝓpter quid iterū diuiditur per demonstrationē potissimā ⁊ nō potissimā: ⁊ demōstratio quia ē diuiditur per demōstrationē ꝓcedentē ab effectu: ⁊ per demōstrationē q̄ ꝓcedit a causa remota: ideo demōstratio ad impossibile nō ꝓtinetur sub diffinito huiꝰ diffinitiōis. Ad quartū dicitur q̄ licet sillogismus dialeticus q̄nq̄ fiat ex necessarijs apprehēsis sub mō ꝓbabiliū ⁊ cōtingentiū; nō tamen fit ex necessarijs apprehēsis sub mō necessarij ⁊ inq̄tū habent necessariā habitudinē ad conclusionē: q̄ sic esset demōstratio ideo iste sillogism⁹ semp ꝓcedit ex probabilib⁹; vel ex acceptis sub modo ꝓbabiliū. Ad quintū dicitur q̄ sillogismus sophisticus nō dicitur nō ens simpliciter sed nō existens talis qualis apparet: q̄ apparet dialeticus ⁊ nō est: sed bene est sillogismus simpliciter existens: sicut auricalcuz est non existens aurum sicut apparet: sed tamen est ens simpliciter existens.

¶ Est autē disputatio actus sillogisticus vnius ad alterū ad ꝓpositū ostendenduz. Cū enim quinq̄z ad disputationē exigantur. s. ille a quo ē actus disputandi. s. opponēs: ⁊ ille ad quē est actus disputandi scilicet respondens: ⁊ ipsum propositū de quo disputandi: ⁊ ipse actus disputādi ⁊ instrumentū disputatiōis: omnia ista quinq̄z tāguntur in predicta disputatōis descriptione. ℔er hoc enim quod dicit actus tangit ipsam actionē disputandi. ℔er hanc differentiā sillogisticus tangit q̄ ille actꝰ egrediatur a sillogismo: ⁊ sic ibi intelligitur sillogismus qui est instrumentū disputationis. ℔er hanc differentiā vnius intelligit ille a quo est actus. ℔er hanc differentiaz ad alterū intelligitur ille ad quem est actꝰ disputandi: ⁊ ille cōtra quem disputatur. ℔er hanc autē differentiā ad proposituz: intelligitur res de qua disputatur q̄ est obiectū disputationis. et sic quinq̄z notantur in predicta descriptione ⁊ sertū adhuc potest notari per hanc differentiā ostendēdū scilicet vnio actus disputandi cum suo obiecto: que scilicet vnio intelligitur ex cōpositione ipsius actus disputādi ad obiectuz disputationis sicut ex compositione huius actus scilicet videre ad inuisibile quod est eius obiectū: intelligitur vnio ipsius videre cū visibili: ut nō solū sit iam visibile sed actu videatur: vnde cum actus disputandi vniatur suo subiecto: non solū est iam disputabile vel determinabile sed actu disputatur ⁊ determinatur. Siq̄s obiiciat q̄ cū sit instrumentum disputationis: ergo sillogismus nō est instrumentū ꝓpriū disputandi: q̄ eiusdē non sunt plura instrumenta. Dicēdū q̄ duplex est instrumentū actꝰ perfectū et diminutum: sicut in grāmatica q̄ oratio simpliciter cōgrua est instrumentū perfecte loquendi. Oratio autē figurata est instrumentū diminutū. Similit sillogismus est instrumētū cōpletū ⁊ pfectū disputandi. Inductio est diminutū et entimema ⁊ exemplū: vnde vnius actus vnuz est instrumētū ꝓpletū ⁊ nō plra. sz incōpleta ⁊ diminuta a cōpleta possunt eē plura. Disputatiōis aūt quattuor sunt species. Alia nanq̄ doctrinalis. Alia dialetica. Alia tētatiua. Alia sophistica. Doctrial ē q̄ sillogizat ex ꝓprijs ꝓncipijs et primis vniuscuiusq̄ discipline ⁊ nō ex his q̄ videt respondenti. et huius instrumētū disputationis est demōstratiuus sillogism⁹. Dialetica disputatio est que ex probabilib⁹ est cōtradictionū collecta: ⁊ huius instrumentū est dialeticus sillogismus. Disputatio tētatiua est ex his q̄ videntur respōdenti. Et necessariū est scire eū qui similat se habere scientiam sillogizandi. Huius autez disputationis instrumentū est tētatiuꝰ sillogismus. Sophistica autē disputatio est que ex his que probabilia videtur et non sunt sillogizat: huiꝰ aūt disputatōis instrumentū est sillogismus sophisticus. Et nota q̄ disputatio dicitur ꝼm prius ⁊ posterius. De his quattuor disputatiōibus ⁊ similiter descriptio disputatōis superius dicta: ⁊ propter hoc nō diffinit Aristoteles disputationē in elēchis sed diuidit eam: q̄ diffinitio est eius quod vno mō dicitur: et nō eius qđ dicitur multipliciter: vel secundū prius ⁊ posterius tñ eius quod dicit secundū priꝰ et posteriꝰ bene pōt poni descriptio que predicatur ꝼm prius ⁊ posterius sicut suū descriptuz. Si q̄ratur de qua predictarū disputationū disputatio dicat per prius ⁊ de qua per posterius. Dicendū q̄ si inspiciant dīe posite in p̄dicta descriptione disputatiōis facile ē videre: q̄ si

accipiam⁹ diſputationē a pte hay differē tiarū.ſ.vnius ad alterū: q⁹ p has differen tias intelligunt persone diſputantes:inter q̄s eſt oppō:⁊ cū maior ſit oppoſitio inter ſophiſtam opponētē ⁊ rñdentem iō diſpu tatio hoc mō ſumpta p pri⁹ dr̄ de ſophiſti ca diſputatiōe poſteri⁹ de tētatiua:in qua adhuc eſt oppō ſz nō tāta: ⁊ deinde de dia letica diſputatiōe in qua ē minor oppō :⁊ vltimo de doctrinali in q̄ minima vel nul la eſt oppoſitio : q⁹ nō interrogat ſz ſumit qđ demōſtrat: oēs aūt alie interrogāt. Si aūt accipiatur diſputatio a parte hui⁹ qđ eſt actus ſillogiſticus totum econtrario ac cidit:quia per prius de doctrinali : poſtea de dialetica:deinde de tentatiua : ⁊ vltimo de ſophiſtica . Et ſi accipiatur diſputatio a parte ſui obiecti qđ erat propoſitū oſten dendum : quia verior mō oſtendit ⁊ pro bat doctrinalis: ⁊ dialetica min⁹ q̄z demō ſtratiua ⁊ tētatiua minus q̄z dialetica ⁊ ſo phiſtica minus q̄z aliqua aliarū . Itez do ctrinalis diſputationis quedaz ſpecies eſt mathematica:⁊ alia diſputatio naturalis ut patet:harū ſunt plures:⁊ ſic diuidit demōſtratiuus ſillogiſmus . Item dialetice diſputationis tres ſunt ſpēs propie. Que dam enim eſt ad obuiatiōes: et dicitur diſputatio obuiatiua. Alia eſt ad exercitatio nes : ⁊ dicitur hec diſputatio exercitatiua. Tertia eſt ad diſciplinam ſecundū philo ſophiam. Et ſimiliter ſunt tres ſpecies dia letici ſillogiſmi. Hec autem tertia quattu or habet ſpecies. Prima eſt ad accidēs cō ſtruendum ⁊ deſtruendum ſecunda ad ge nus.tertia ad ppriū . quarta ad diffinitio nē. Et ſimiliter dialetici ſillogiſmi quattu or ſunt ſpecies in iſto tertio modo ſumpti. Item tētatiue diſputatiōis due ſunt ſpecies. Prima eſt tentatiua ex cōibus ad cōia:ut q̄ tētat in dialetic⁊ vl ſophiſticis. Alia aūt eſt tētatiua diſputatio ex cōib⁹ ad ppria ut q̄ tentat in doctrinis ſpecialib⁹:ſicut eſt in geometria vel arithmetica vel medicia Et ſimiliter due ſunt ſpēs tētatiui ſillogiſ mi vnus qui eſt tētatiuus ex cōibus ad cō munia:et alius cōtractiuus ad propria.

Poſtq̄z auctor pmiſit diffinitiones ſillogiſmi ſophiſtici ⁊ oñdit differētiā ei⁹ ab aliis ſillogiſmis. Hic p̄ter determinat de cauſa finali eius oñendo qūo ordinat ad q̄nq⁹ methas diſputatiōis ſophiſtice.ſz q⁹ ſillogiſm⁹ ſophiſticus primus ordinat ad ſophiſticā diſputationem:⁊ mediāte diſputa tione ducit ad illas methas: iō pri⁹ videndū eſt de diſputatio ne q̄z de methis. Eſt aūt diſputatio actus ſillogiſticus vni⁹ ad alterū ad aliqđ ppoſitū oñendū. In qua diffinitiōe explicat cā formalis diſputatōis cū dr̄ actus ſillogiſticus. actus enim ſiue actio ſe hz ut gen⁹ et forma cōis eius: ⁊ ſillogiſtic⁹ ſe hz ut differentia ⁊ ſumit hec dr̄ia ab inſtrumento quo fit talis actio.ſ.a ſillogiſmo: ⁊ p hoc q⁹ dr̄ vnius ad alterū.ſ.op ponētis ad rñdentē explicatur cā efficiēs diſputatiōis. Et p hoc qđ dr̄ ad aliqđ ppoſitū oñendū explicat finis ūmediat⁹ ⁊ ppinqu⁹ diſputatiōis: q⁹ in omni diſputatione oſtendit aliqđ de aliq̄. vñ in diſputatione quinq⁹ requirūtur.ſ.oppo nēs qui diſputat reſpondens cui diſputatur: ⁊ illō de quo diſ putatur:⁊ actio diſputādi:⁊ inſtrumētū quo fit talis actio.ſ ſillogiſm⁹:⁊ oia iſta ſufficiēter explicant ex p̄dicta diffinitio ne. Primo ſciendū q⁹ diſputatio diuidit⁹ p diſputationē doctrinalē:dialeticā:tētatiuā:⁊ ſophiſticā. Quarū ſic habe tur ſufficiētia : q⁹ ois diſputatio ſit vel ad ſumēdū exprimētū de habitu gñato vel ad generationē hitus . Si primū ſic eſt tētatiua. Si ſcōm hoc eſt duplr:vel ſit ad generationē hitus in opponēte:⁊ ſic eſt ſophiſtica q̄ ſit ad acq̄rēdū appentē ſapientiā:vel ad generationē hitus in rñdente:⁊ hoc duplicit vl talis hitus eſt certus ⁊ ſine formidine de oppoſito:⁊ ſic eſt diſputatio doctrinalis q̄ eſt gñatiua ſciētie:vel eſt hit⁹ incer tus ⁊ cū formidine de oppoſito ⁊ ſic eſt diſputatio dialetica q̄ eſt generatiua opinionis. Et ſic pz q⁹ iſte diſputatiōes dif ferūt ſm ſuos fines: q⁹ doctrinal eſt generatiua ſcie:⁊ dialetica eſt generatiua opiniōis:⁊ tētatiua eſt acceptiua exprimen ti ſciētie rñdentis:⁊ ſophiſtica eſt generatiua deceptionis in rñdente:⁊ apparētis ſapiētie in opponēte. Et etiā differunt ſm ſuas methas:ut patebit in ſuis diffinitionib⁹:⁊ etiā ſm inſtrumēta quibus fiūt:q⁹ diſputationis doctrinalis inſtrumentū eſt ſillogiſm⁹ demōſtratiuus:⁊ dialetice ſillogiſmus dialeticus:⁊ tētatiue ſillogiſmus tentatiuus:⁊ ſophiſtice ſophiſticus ſillogiſmus. Secundo ſciendum q⁹ diſputatio doctrinalis eſt q̄ ex ppriis principiis alicui⁹ ſciētie ſillogizat ⁊ nō ex his q̄ videntur rñdenti. Cui⁹ ratio eſt q⁹ diſputatio doctrinalis eſt gñatiua ſciētie:ſed ad gñandū ſcientiā oportet arguere ⁊ pcedere ex ppriis principiis ſciētie q̄ generat ⁊ nō ex his q̄ vident rñdenti:⁊ oportet ipſum addiſcētē credere.⁊ per hoc differt hec diſputatio a dialetica q̄ pcedit ex aliq̄b⁹ cōib⁹:⁊ etiā a tētatiua ⁊ ſophiſtica. Et q⁹ diſputatio doctrinalis eſt quidā motus rōnis q̄ ordinatur ad ſcientiaz tanq̄z ad ſuū fīnē:iō ſm diuiſionē ſcientiarū in quibus ē diſputatio doctrinalis hz diuidi in ſuas ſpēs. Sz diſputatio dialetica eſt q̄ pcedit ex pbabilibus:⁊ eſt collectiua ⁊ tradictionū. Et rō eſt:q⁹ diſputatio dialetica fit ad generādū opinionē:ſed opinio generatur ex cōibus ⁊ probabilibus:⁊ ex probabilibus pōt argui ad vtrāq⁹ ptē cōtradictionis: ideo ipſa dr̄ collectiua ⁊ tradictionū:⁊ ſm tres fines dialetice. Diſputatio dialetica hz tres ſpēs:q⁹ quedā eſt ad obuiationē: alia eſt ad exercitationē alia eſt ad philoſophicā diſciplinā: q̄ ite rū pōt diuidi ſm quattuor p̄dicata de quibus fit. Tertio ſciendū q⁹ diſputatio tētatiua eſt que ex his q̄ videtur reſpō denti ſillogizat:et que neceſſe eſt ipſuz ſcire qui ſe ſimilat ha bere ſcientiā. Cuius ratio eſt q⁹ iſta diſputatio fit ad habēdū experimentū de ſcientia repondentis: ſed experientia ſue ſcientie ſumitur arguēdo ex his q̄ vident:⁊ ſunt probabilia reſpondenti. iō iſta diſputatio pcedit ex probabilibus reſpō denti ⁊ nō pcedit ex neceſſarijs cōtingentibus aut impoſſi bilibus:niſi in q̄ztū ſunt probabilia ipſi reſpōdenti. Et quia in qualibz ſcientia p̄ſupponūtur principia cōmunia ſz ignoratis cōmunibus neceſſe eſt ppria principia ignorare iō hec diſputatio habet fieri ex cōibus principijs q̄ neceſſe eſt ipm ſcire qui habet aliquā ſcientiaz. Et dr̄uidit⁹ in ſuas ſpecies hec diſputatio ſm diuerſas ſpecies de quib⁹ diſputatur. Sz diſputatio ſophiſtica eſt q̄ ex apparēter pbabilibus ſillogizat. Cuius ratio eſt:q⁹ ipſa fit ad generandū apparentē ſcie

tiã q̃ habet generari ꝓcedendo ex apparẽtibus. Et diuidit in quinq; ſpecies ſm qõ fit: ⁊ valet ad quinq; methas. ſ. ad redargutionẽ ⁊ ad falſum ⁊ ſic de aliis. Quarto ſciẽdum q̃ diſputatio in cõmuni põt dupliciter ꝓſiderari. Uno mõ ſecundũ id qõ eſt actus ſillogiſticus ad aliqõ ꝓpoſitũ oſtendendũ. Et iſto mõ diſputatio doctrinalis eſt ꝓfectior oĩbus aliis diſputationib⁹: q̃ ꝓfectius oſtendit aliq̃d eſſe: ⁊ ibi eſt verior actus ſillogiſticus: deinde dialetica: tertio tentatiua ⁊ vltimo ſophiſtica. Alio mõ q̃tũ ad interꝓtationẽ nominis diſputationis que dicitur quaſi diuerſorũ putatio. ⁊ hoc mõ perfectius dicitur de diſputatione ſophiſtica in qua opponens ⁊ reſpõdẽs intendunt diuerſos fines: q̃ opponẽs intendit vincere ⁊ reſpõdẽs nõ vinci: inde dicitur de tentatiua tertio de dialetica: ⁊ vltimo de doctrinali. Et licet iſtarum ſpecierũ vna ſit ꝓfectior aliis tamen hec diuiſio ꝓprie nõ eſt analogi in ſua analogata eo q̃ diſputatio in cõmuni nõ cõuenit vni membrorũ q̃ alterũ: ſed eſt diuiſio generis in ſuas ſpecies ſm modũ ſicut genus ⁊ ſpecies reperiuntur in ſecundis intẽtionibus. Cõtra ꝓdicta arguit primo ſic: aliqua diſputatio ſit ꝓ inductionẽ: ⁊ ſic diſputatio eſt actus inductiꝰ ergo male dicitur in diffinitiõe diſputatiõis q̃ diſputatio ẽ actus ſillogiſticꝰ. Secũdo ſic: diſputatio ſophiſtica ſit ad generandũ deceptionẽ in rũdente: ergo nõ fit ad oſtendẽdũ aliq̃d: ergo diffinitio diſputationis nõ cõuenit cuilibet diſputationi. Tertio ſic. diſputatiões diſtinguũtur ſecundũ ſuos fines ſed diſputatio doctrinalis et dialetica ordinantur ãbe ad ſciaz: q̃ diſputatio dialetica fit ad acq̃rẽdã diſciplinã ergo iſte due ſpecies inter ſe male diſtinguũtur. Quarto ſic: diſputatio doctrinalis quãdoq; ꝓcedit ab effectu ad ſuã cauſam: ſed effectus nõ eſt principiũ: ergo non ſemper ꝓcedit ex ꝓpriis principijs alicuiꝰ ſcientie. Quinto ſic: opinio nõ habetur ſimul de duobus cõtradictorijs: q̃ nõ eſt poſſibile duo contradictoria opinari: ſed diſputatio dialetica eſt generatiua opinionis: ergo determinate fit ad vnam partez contradictionis: ergo male dicitur q̃ eſt collectiua contradictionũ. Ad primũ iſtorum dicitur q̃ licet aliqua diſputatio fiat per inductionẽ tanq; per inſtrumentũ imperfectũ ⁊ incõpletũ: nõ tamen tanq; per inſtrumentũ perfectũ ⁊ completũ: ſed ſillogiſmus eſt illud inſtrumentũ cõpletũ: ⁊ poſſet etiã dici q̃ ibi capitur ſillogiſmus in cõmuni ꝓ argumentatione ⁊ nõ ſpecialiter ut diſtinguitur contra alias ſpẽs argumentationis Ad ſecundũ dicitur q̃ licet diſputatio ſophiſtica ex cõſequenti generet deceptionẽ reſpõdentis: tamẽ primo ⁊ per ſe fit ad oſtendendũ aliquã concluſionẽ ipſi reſpondenti. Ad tertiũ dicitur q̃ diſputationes diſtinguũtur ſecundũ ſuos fines ꝓprios: mõ ſcientia nõ eſt finis ꝓprius dialetice diſputatiõis: ſed opinio licet bene exſequenti ordinetur ad ſcientiã ad quã opinio diſponit intellectuz.

Ad quartum dicitur q̃ licet effectus non ſint principia eſſendi ſuarũ cauſarũ: tamen bene ſunt principia cognoſcẽdi: ideo demõſtratio ꝓcedens ab effectibus põt dici procedere ex ꝓpriis principijs alicuius ſcietie: ⁊ etiã diſputatio doctrinalis que fit per demonſtrationez. Ad quintum dicitur q̃ licet diſputatio dialetica non ſimul ⁊ ſemel poſſit generare firmã opinionẽ de duobus contradictorijs: tamẽ poteſt probabiliter oſtendere vtrũq; ad cauſandũ dubitationẽ de vtroq; contradictoriorũ: ratione cuius dicitur collectiua contradictionũ.

¶ Item ſophiſtice diſputatõis q̃nq; ſunt ſpecies que ſumuntur per ordinẽ. Sophiſtice diſputatiõis ad quinq; methas ſiue fines ſpeciales: que ſunt redargutio: falſũ inopinabile: ſoleciſmꝰ ⁊ nugatio. ¶ Redargutio eſt preconceſſi negatio vel prenegati conceſſio vi argumentationis. Falſum autẽ dicitur dupliciter. q̃ quoddaz eſt falſum contradictiõis: ut ſortem currere ⁊ ſortem nõ currere: et eſt aliud falſum ꝓpoſitionis: ut ethiops eſt albꝰ: ⁊ primũ eſt manifeſtiſſimuz inter omnia falſa: ⁊ pertinet ad redargutionẽ. ſecundũ pertinet ad methã falſi q̃n eſt patens. vnde falſum ꝓut eſt metha eſt falſum ꝓpõnis manifeſtum diſputatiõe demõſtratuz: q̃ licet ſophiſta opponẽs ducat ſophiſtã reſpõdẽtẽ ad falſum occultuz: ut q̃ terra ſit maiꝛ minima ſtellarũ viſu notabiliũ: nõ igitur cõſequitur finẽ ſuũ: q̃ falſitas huiꝰ ꝓpõnis nõ ẽ manifeſta ſz occulta. Aut ſi ſpõte cõceſſerit ꝓpoſitionẽ manifeſte falſam ſi non cogatur aliquo mõ vere vl̃ appenter ab infe rẽte: nõdum opponẽs cõſequit finẽ ſuum. Inopinabile eſt q̃ eſt cõtra oĩm opinionẽ: aut pluriũ: aut ſapientuz. Et horũ vel omniũ: vl̃ pluriũ: vel maxie notorũ: ut matrẽ nõ diligere. Unde inopinabile ⁊ ꝓbabile idẽ ſunt in ſubſtãtia differũt tñ rõe q̃ ꝓbabile dr̃ ꝓ reſpectũ ad rõnes contrarias manifeſtas. Inopinabile autẽ dr̃ inquãtũ aĩa nõ vult apprehẽdere ipz: nec conſentire in ipſo ſed refugit et diſſentit. Soleociſmꝰ eſt viciũ in cõtextu partiũ oronis ꝓtra regulas artis grãmatice factũ: ut vir alba vel hoies currit. ¶ Nugatio ẽ eiuſdẽ ex eadẽ ꝓte inutilis repetitio: ut hõ hõ currit: vel hõ rõnalis currit. Dico autẽ ex eadem parte: q̃ ſi ponaz in diuerſis ptibꝰ idẽ nõ eſt nugatio: ut hõ eſt hõ vel hõ eſt rõnalis Dicit autẽ inutilis repetitio: q̃ ſi idẽ repetaz ad maiorẽ exꝓſſionẽ nõ eſt nugatio: ut deus deus meus. Diſputatio ergo ſophiſtica ad redargutionẽ ẽ ꝑma ſpẽs diſputationis ſophiſtice. Scõa vero ſpẽs eiꝰ eſt diſputatio ſophiſtica ad falſum. Tertia vero diſputatio ſophiſtica ad inopinabile. Quarta vo diſputatio ſophiſtica ad ſoleociſmũ. Ultima diſputatio ſophiſtica ad nugationẽ. Et ſimiliter ſophiſtici ſillogiſmi q̃nq; ſunt ſpẽs eodẽ mõ ſumpte. Et ẽ ſciẽdũ q̃ ſpẽs dupl̃r cõſtituit̃ ſub genere q̃ vno mõ formal̃ dr̃ia aduenies generi ꝓſtituit ſpẽm: ut rõnale ⁊ mortale cũ aduenerit generi. ſ. aiali cõſtituũt ſpẽz. ſ. hoiem Alio autem modo differẽtie finalis adiũ-

cte generi constituunt speciē sub genere. et isto secūdo mō constituitur species sophistice disputationis. Quod innuit. Aristo. in elenchis: cū post diuisionē disputatiōis simpliciter per q̄ttuor spēs: subiūgit istos quinq; fines. Per quos iterū subdiuidit in quinq; species sophistica disputatio ut dictū est: de qua intendit.

Postq̄ auctor determiauit de sillogismo sophistico q̄ ordinatur ad disputationē sophisticā: ⁊ de disputatione sophistica que ordinatur ad quinq; methas p̄m quas distinguit. Hic cōsequēter determinādū est de illis methis. ⁊ ē metha incōueniēs ad q̄ō opponēs sophista nititᵉ videri ducere rñdentē. Cuius ratio ē: q⁊ metha ꝓprie dicta dicitur terminꝰ agri vl spaci. Et dicit de metior tiris: q⁊ p̄m tales terminos vel fines spaciū mensuratᵉ: ideo in disputatiōe sophistica metha est terminus vltra quē nō procedit disputatio sophistica: sed ille terminus est incōueniēs ad q̄ō opponēs ducit respondentē: q⁊ habito tali incōueniente cessat sophistica disputatio. Et dicitur videri ducere respōdētē: q⁊ opponēs nō semper appetit ducere respondentem ad inconueniens simpliciᵉ: sed sibi sufficit q̄ assistentibus videatur ipsum ducere ad incōueniēs. Et ratio est: quia per hoc videtur sapiēs ⁊ acquirit apparentē sapientiā que est finis eius. ipse enim magis appetit videri sapiēs ⁊ nō esse q̄ esse ⁊ nō videri. Primo sciendū q̄ quinq; sunt methe. i. redargutio falsum inopinabile soleocismus ⁊ nugatio. Quarū sic habetur sufficiē tia: q⁊ omnis metha est incōueniens cōclusum cōtra rñdentē: vel ergo illud incōueniēs se tenet ex ꝑte sermonis: vel ex ꝑte rei. si ex ꝑte rei hoc est dupliciᵉ: vel se tenet ex ꝑte rei absolute: ⁊ sic est falsum: vel respectiue: ⁊ hoc est dupliciᵉ: vel sumitur per respectū ad dicta respōdentis: vel ad opinionē illoꝝ q̄s insequit. Si primū sic est redargutio: si secundū sic est inopinabile. Si ex parte sermonis: hoc est dupliciter: vel se tenet ex parte substantie orationis: ⁊ sic est nugatio. vel ex ꝑte suoꝝ accidentiū ⁊ sui cōgruitatis: et sic est soleocismꝰ. Et quia metha est incōueniēs ad quod opponēs nititur videri ducere respondētē: ⁊ nullū est manifestus incōueniens q̄z concedere simul contradictoria et negare q̄ō fit in redargutione: ideo redargutio est ꝑfectior ⁊ prior inter oēs methas: deinde falsum: ⁊ cōsequēter alie p̄ ordinē. Scdo sciendū q̄ redargutio est p̄concessi negatio vel prenegati concessio vi argumētationis ⁊ in eadē disputatione. Cuius rō est: q⁊ redargutio dr a reri q̄ō est uerū ⁊ arguo is: q⁊ fit cū respondēs arguit ⁊ reprehendit sephū: sed hoc fit negando p̄cessū ⁊ cōcedendo p̄negatū: ideo bene dicitur p̄concessi negatio ⁊ ecōtra. Et dicitur vi argumētationis: q⁊ si aliq̄s sustinēdo vnū ꝓbleuma in disputatione volūtarie cōcedat duo contradictoria: nō ꝓpter hoc dicitur redargutus. Et dicitur in eadē disputatiōe: q⁊ si in diuersis disputationibus respōdens cōcedat prenegatū: vel neget p̄concessum in alia disputatiōe: nō ꝓpter hoc ducitur ad methā: q⁊ nō ducit ad incōueniēs q̄ō appareat assistentibus. ⁊ licet cōcedēs duo ꝓtradictoria semꝑ cōcedat aliq̄ō falsum: q⁊ cōtradictoriorū vnū semꝑ est falsum: nō tñ ducit ad methā falsi: q⁊ nō cōcedit aliquod manifeste falsuꝫ: quia ambo ꝓtradictoria sunt quādoq; obscura: ⁊ per hoc distinguitur redargutio a metha falsi. Tertio sciendū q̄ metha falsi est manifeste falsi concessio: ut si concedatur ignē nō eē calidū. Et dicitur manifeste falsi: q⁊ si cōcedat aliq̄ō falsum obscurū nō videbit incōueniēs assistentibus: ideo nō erit aliqua metha disputationis sophistice: quia opponēs sophista qui appetit videri sapiens: ꝑ hoc nō acquiret apparentē sapientiā. Sed inopinabile dicit q̄ō est cōtra opinionē omniū vel pluriū vel sapientiū: vel illoꝝ quos insequitur. Et est metha inopinabilis cōcessio alicui talis inopinabilis vnde quādo respōdēs concedit illud q̄ō est cōtra opinionē illoꝝ coram quibus fit disputatio: dato q̄ illud sit verū ducitur apparēter ad incōueniēs: ⁊ ibi ē metha disputationis: vel etiā si cōcedat aliquid cōtra opinionē doctorū quos insequitur. q̄uis hoc sit verū secundū opinionē aliorū ducitur tñ apparenter ad inopinabile. Quarto sciendū q̄ soleocismus est vitiū in oratione contra regulas artis grāmatice factū: ut vir mea: vel sponsa meus: ⁊ pertinet ad grāmaticū inq̄ntum dicit incōgruitatē orationis: sz inq̄ntum impedit veritatē ꝓpositionis que cōcluditur in argumentatione cōsideratur a logico: ⁊ concessio talis orationis est metha soleocismi: ⁊ quia omnis metha habet cōcludi in paralogismo contra respondentez: ideo barbarismus qui fit in literis ⁊ in sillabis ⁊ dictionibus: ut corripiēdo sillabam longā ⁊ econuerso. ⁊ nō fit primo in oratiōe sicut soleocismus. nec pōt cōcludi cōtra respondentē: ideo barbarismus nō est vna metha sicut soleocismus. Sed nugatio dicitur vnꝰ ⁊ eiusdē ⁊ ex eadē parte inutilis repetitio: ut hō hō currit. ⁊ dicitur ex eadē parte: quia si in diuersis partibꝰ idez repetatur ut in subiecto ⁊ predicato nō est nugatio. Et dicitur inutilis quia si ex eadē parte idez repetatur causa ornatꝰ vel maioris expressionis sententie nō erit nugatio: ut dicendo: deus deus meus euge euge ⁊ sic de aliis. ⁊ per hoc patz q̄ ⁊ quot sunt methe. Contra predicta arguitur primo sic: nullū incōueniens est finis cū non habeat rationē boni: sed metha est finis proximus disputationis sophistice: ergo metha nō est incōueniēs ut dicitur in eius diffinitione. Secundo sic nō loq̄ vel tacere est vna metha disputationis sophistice: ⁊ tamen nō est aliqua illarū: ergo non sunt tantuz quinq; methe. Tertio sic: ille qui solum concedit duo cōtradictoria ducitur ad methā redargutionis: ⁊ tamē nō est ibi precōcessi negatio nec ecōtra: ergo cōtra diffinitionē redargutionis. Quarto sic: omne manifeste falsum est inopinabile: cum sit cōtra opinionē omniū quibus est manifeste falsum: ergo metha falsi nō distinguitur a metha inopinabilis: sed sub ea cōtinetur. Quinto sic: solē esse maiorē tota terra est cōtra opinionē pluriū: ⁊ illā concedens concedit aliq̄ō inopinabile ⁊ tamē ibi nō est metha: cū nō sit incōueniēs cōcedere verū: ergo metha inopinabilis non est concessio cuiuslibet inopinabilis. Ad primū istoꝝ dicitur q̄ licet incōueniens cōclusum cōtra respondentē nō habeat rationē boni simpliciter: habet tñ rationē boni apparētᵉ q⁊ videtur sophiste esse bonū: q⁊ valet ad acquirendū apparentē scientiā: ⁊ hoc sufficit ad rationē finis q̄ sit bonus simpliciter vel ꝓpparenter tñ. Ad secundū dicitur q̄ licz nō loqui sit metha: tamē est generalis ⁊ non specialis distincta ab istis: quia dū respondens tacet ducitur ad eandē methaz ad quā duceretur si loqueretur. Ad tertiū istoꝝ argumētoꝝ dicitur q̄ licet respondēs concedendo duo cōtradictoria nō neget aliquid: tamē bene ex cōsequenti: quia cōcedēdo secundum cōtradictoriorū negat alterū prius cōcessum

Ad quartū dicitur q̄ licet manifeste falsum sit inopinabile: tñ diuersis rōnibus dicitur falsum ⁊ inopinabile: quia respectu rei significate oratio dicitur falsa: ⁊ respectu audientiū ⁊ opinionis dicitur inopinabilis: ⁊ etiā aliquid bene est inopinabile q̄ō tñ nō est falsum: quia cū aliq̄n falsum sit ꝑ babile ⁊ opinabile suū cōtradictoriū erit inopinabile: nō falsum ⁊ inopinabile sunt methe distincte. Ad quintū dicitur q̄ si cōcedatur illa ꝓpō cōā sapiētibus a q̄bus cognoscitur eē vera nō est incōueniēs: sed pōt esse apparēs incōueniēs si concedatur cōā illis quibus est inopinabilis: q⁊ conceditur aliquid cōtra opinionē eoꝝ: ideo per hoc respōdēs ducetur apparenter ad aliquod inconueniens.

¶ Diuisa disputatiōe per q̄ttuor spēs: ⁊ quelibet istarū specieruz iterū subdiuisa ꝑ suas ꝓprias spēs. Et sic diuisa sophistica disputatione ꝑ quinq; spēs supradictas q̄ perficiuntur ⁊ cōstituūtur ꝑ ordinationez sophistice disputatōis ad quinq; methas siue fines ut dictū est. Et quia iste quinq;

mete siue fines nō sunt ꝓme fines disputationis sophistice sed specierū eius: ut patet ex ꝓdictis: ideo sequit finis ꝓme sophistice disputatiōis qui est apparēs sapiētia qz sophiste magis volunt videri sapientes z non esse: qz esse z nō videri. Unde in omni sophistica disputatiōe intēdit apparēs sapientia: q̄ est finis primus z principalis ipsi⁹ sophiste ꝑm se. Cognito aūt fine sophistice disputatiōis: cōsideranda sunt ea q̄ sunt ad finē istū. s. fallacias. Finis enim semp prior est in intentiōe: posterior autez in operatiōe. Prius enī intēdim⁹ domum z postea ligna lapides z cementū. In operatione autē eius ecōtrario accidit: qz pri⁹ sumunt lapides et cementuz: deinde ligna ad construendū partes domus: vltimo habitudo domus. Similiter est in disputatione sophistica: prius enim intēdimus finē ꝓncipalē: et postea q̄ sunt ad finē. sed cuz iam ad alterū disputam⁹ ecōtrario est. Unde sciendū q̄ sicut opinio q̄ est finis in dialeticis disputatiōibus acq̄ritur ꝑ argumenta sumpta a locis dialeticis. Similiter apparens sapiētia q̄ est finis in sophisticis disputationibus acq̄ritur ꝑ argumenta sumpta a locis sophisticis. Loci aūt sophistici in genere sunt tredecim fallacie. Hic intellige q̄ fallacia dicitur dupl̄r. vno mō dicitur deceptio causata in nobis. Alio aūt mō dr̄ fallacia cā siue principiū illius deceptionis. z illo scdo mō intēdimus hic de fallacijs. Sciendū q̄ in qualibet fallacia eo mō sumpta duplex est ꝓncipiū: siue duplex ē cā. s. ꝓncipiū motiuū siue cā mouēs siue cā apparētie: z ꝑ hec oia idem ꝓncipium nominat. Aliud est principiū siue altera ē cā scz ꝓncipiū defect⁹ siue cā nō existētie q̄ idē est: siue cā falsitatis. Est aūt ꝓncipiū motiuum: siue cā apparētie in q̄libet fallacia illō q̄ mouet ad credendū q̄ non est. Principiū vero defect⁹ siue cā falsitatis est quod facit creditu eē falsum. Et qz ista duo ꝓncipia siue ille due cause sunt in qualibz fallacia: iō oportet q̄ exēpli causa sunt in equiuocatiōe. Principiū aūt motiuū siue causa apparētie est in equiuocatione vnitas dictiōis eiusdem simpliciter. Dico aūt simpliciter ꝓpter accentū. In accentu aūt nō ē dictio eadez simpliciter: ut postea patebit. Principiū vero defectus siue causa nō existētie siue falsitatis ē in equocatione diuersitas rōnum vl̄ rerū significatarū. Fallaciarū aūt sex sunt in dictiōe: z septē extra dictionē. Pri⁹ aūt dicendū est de his q̄ sunt in dictione. Harū ergo sex q̄ sunt in dictiōe ꝓma ē equocatio. scda amphibologia. tertia cōpositio. quarta diuisio. quita accētus. sexta figura dictiōis. q̄ aūt isti sex sunt in dictiōe innuit Aristo. probans inductiōe z sillogismo. Inductione sic. Hec fallacia equocatiōis fit aliquo sex modoꝝ Hec falla amphibologie fit aliq̄ istoꝝ sex mōdōrū: z sic de alijs: ergo oīs falla in dictione fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ. Et sillogismo sic. Oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdem noīb⁹ vel oronibus nō idē significam⁹ fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ. sed oīs fallacia in dictiōe fit ex eo q̄ eisdē noīb⁹ vel oronib⁹ nō idem significam⁹: ergo oīs fallacia in dictiōe fit aliquo istoꝝ sex modoꝝum. sillogism⁹ in ꝓmo ꝓme. ꝓbatio maioris. Oīs multiplicitas dictiōis fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ. sz oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdē noīb⁹ vel oronibus nō idem significam⁹ fit ex multiplicitate dictiōis: ergo oīs deceptio facta eo q̄ eisdē noibus vl̄ oronibus nō idē significam⁹ fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ: z hec fuit maior. Probatio minoꝝ. Oīs malicia dictōis fit ex eo q̄ eisdē nominib⁹ vel oronibus nō idē significam⁹. sed oīs fallacia in dictione fit ex malicia dictionis: ergo oīs fallacia in dictione fit ex eo q̄ eisdem noibus vel orationibus nō idem significam⁹: z hec fuit minor z isti duo sunt palogismi in primo prime.

Postqz auctor prius determinauit de silogismo sophistico in cōi z de causa finali ei⁹. s. de disputatiōe litigiosa seu sophistica z de quinqz methis eius que quidē ordinantur ad vltimū finē ipsius sophistice. s. ad apparentē sapientiā. Hic cōsequenter determinat de fallacijs ꝑ qs ad predictas methas sillogismi sophistici ordinantur z prius auctor determiat de fallacia in cōi z consequēter de singulis in speciali. Primo ergo sic diffinit fallaciā dicens. Fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de nō ente q̄ sit ens z de ente q̄ sit nō ens mediante fantastica visione. Primo sciendū: q̄ fallacia dupliciter accipitur vno modo passiue pro deceptiōe eius q̄ paralogizatur z diffinitur sic: fallacia ē deceptio imperiti in

est sana: quia p̄paret sanitatē animalis: et sic semp est eadē sanitas: sed modi sunt diuersi: quia cū sanū dicit̄ de animali significat sanitatē: ut de subiecto aut in subiecto. Cū autē dicit̄ de vrina: dicitur ut de significatiuo eiusdē sanitatis. De cibo ut de effectiuo. de dieta ut de cōseruatiuo. De potione ut de p̄paratiuo. Oēs autē illi modi diuersi sunt ad hitudines rerū ut a ꝓpōnibus q̄ dicūt diuersas hitudines causaꝝ ut patebit in ꝑalogismis. Quātū aūt ad modū illū aliū quomō diximus nō sufficiunt eq̄uocatiōi duo predicta p̄ncipia siue due p̄dicte cause: sz exigitur vlteri⁹ ꝙ sit in nobis impotētia distinguendi diuersas noīs rōnes. vñ eq̄uocatio siue fallacia eq̄uocatiōis hoc mō sumpta pōt sic diffiniri. Fallacia eq̄uocationis ē deceptio in nobis ex impotētia distinguēdi diuersas in eodem simpliciter noīe rōnes. Spēs aūt eq̄uocatiōis p̄nt sumi dupl̄r ut videt̄ velle Arist. primo ꝟm se: scdo mō ꝟm ꝙ cōicat cū amphibologia. sz siue hoc mō siue illo modo dicat̄ nō inuit vtrū nisi tres spēs equiuocationis. Prima spēs est qñ eadē dictio eq̄liter significat diuersa ut in hoc noīe canis eq̄liter significat marinū ⁊ celeste sidus: ⁊ format̄ sic ꝑalogismus. Oīs canis ē latrabilis: sz quoddā marinū animal est canis: ergo quoddā marinū aīal est latrabile: nō sequitur cū vtraqz p̄missarū sit multiplex ⁊ vno solo mō sit vera. Duobus aūt modis sit falsa cuz in vtraqz sit triplex sensus ꝟm triplicē significationem huius noīs canis vl̄ sic. Quicūqz sunt grāmatici discūt: sciētes sunt grāmatici: ergo sciētes discunt In hoc aūt ꝑalogismo maior ⁊ conclusio sunt duplices: qꝛ discere equiuocū ē ad intelligere docentem ⁊ ad retinere ea q̄ dicit. Sicut q̄dā sunt qui bñ intelligūt ea q̄ dicūt magr̄i eoꝝ sz nō bene retinēt. Alij aūt sunt q̄ bñ retinēt sz nō bene intelligūt ea q̄ dicunt̄: ⁊ tam isti q̄z illi dicuntur addiscere sz equiuocat̄ addiscere ad hec duo. Scds modus siue scda spēs eq̄uocatiōis ē qñ eadē dictio ꝟm prius ⁊ posteri⁹ significat bonū prius ⁊ posterius significat necessariū qd̄ accidit in mal̄: nō dico qd̄ significat necessariū simpl̄r: sz necessariū qd̄ accidit in malis: sicut cū accidit aliqd̄ magnū maluz quod nō pōt euitari nisi ꝑ minus malum tūc id min⁹ malū dr̄ necessarium respectu minoris mali. vnde nō ē necessariū simpliciter: sz est necessariū respectu minoris mali: ut abscisio alicui⁹ partis corporis ē mala: tamē necessaria est ne totū corpus eoꝝ corrumpatur: ⁊ potest sic formari paralogismus. Omne expediens est bonū: mala sunt expeditiua: ergo mala sūt bona. vtraqz premissarū est duplex: ut patet in predictis: quia cum expediēs significat bonum ⁊ necessariū in malis ꝟz ꝙ significat bonū maior est vera: falsa vero ꝟm ꝙ expediēs significat necessariū in malis: ⁊ econuerso dicendū est de minori. Simile ē huic. Oē sanū est animal: vrina est sana: ergo vrina est animal. vtraqz premissarū ē multiplex sicut pluries dictum est. Ad hanc secundā speciem reducitur equiuocatio ex trāssumptione. Ut quicq̄d ridet habz os. pratum ridet: ergo pratū habet os. Vel quicquid currit habet pedes. secana currit: ergo secana habet pedes: quia hec verba ridet currit per prius significant ridere vel currere. posterius florere et labi: quia hec significant ex propria significatione vel impositione: illa vero ex cōsuetudine. Vñ in vtroqz paralogismo vtraqz premissaruz sunt duplex. Ad hanc speciem equiuocationis reducitur omnis multiplicitas prepositionum: quia quelibet prepositio per pri⁹ importat habitudinem vnam: ⁊ per posterius aliam: ut hec prepositio secundū prius dicit habitudinem cause formalis: et ꝑ posterius habitudinem cause efficientis. Et potest paralogismus sic formari. Proprium qualitatis est secunduz eam simile vel dissimile dici: sed secundū similitudinē vel dissimilitudinē dicit̄ aliq̄d simile vel dissimile: ergo similitudo ⁊ dissimilitudo sunt qualitates qd̄ falsum est: imo sunt relationes. Maior ē duplex p̄dicta duplicitate: ⁊ ideo si hec prepositio ꝟm dicat causam efficientē vera est: quia due qualitates eiusdē

ſpeciei ſunt cauſa efficiẽs ſimilitudinis q̃ faciunt ſubiecta ſua ad inuicẽ ſilia. Si aũt dicant cauſam formalẽ falſa eſt: q̃ q̃litas nõ eſt cauſa formalis ipſi⁹ ſilis: ſz ſilitudo eſt forma ei⁹: ſicut albedo albi: ⁊ caliditas calidi: ⁊ humiditas humidi. Ecõuerſo aũt dicendũ eſt de minori. Similiter hec p̃poſitio in per pri⁹ dicit habitudinẽ localẽ: et p posterius oẽs alias q̃ patent ꝑm modos eſſendi in pri⁹ diſtinctos: ⁊ ideo dicit Ariſtoteles cũ diſtinguit mõs ilios. Simpliciter aũt ⁊ proprie dicitur eſſe vnũ in alio ut in loco. Notandũ aũt q̃ hec prepoſitio in nõ equalit̃ ſignificat alias habitudines ab iſta. ſ. locali: ſed p prius ⁊ posterius ut hic patet. In quocunq; eſt egritudo: ipm eſt animal ſed in humorũ inadequatõe eſt egritudo: ergo humorũ inadequatio ẽ animal. Maior eſt dupler: q̃ ſi hec prepoſitio in dicat ibi habitudinẽ cauſe materialis in qua eſt: ſiue habitudinẽ ſubiecti vera ẽ. Si autẽ dicat habitudinẽ cauſe efficiẽtis: falſa eſt. Ecõuerſo dicendũ eſt de minori: quia animal ſubiectũ eſt egritudinis: ⁊ ſic ſumitur hic ſecũdũ diuerſas habitudines. p prius ſignificat habitudinẽ illã q̃ ipſius egritudinis eſtat ſubiectũ. ⁊ p posterius q̃ eſt ipſius egritudinis ad cauſam efficientẽ quia ſicut ſanũ ⁊ egruz per pri⁹ dicitur de animali: ⁊ per posterius de effectiuo vl̃ cõſeruatiuo. Similiter hec prepoſitio in p prius ſignificat habitudinẽ ipſaꝝ ad ſuã ſubſtantiã: ⁊ p posterius habitudinẽ earundẽ ad ſua effectiua vel cõſeruatiua. Si obijcias q̃ cuz cã natura ſit prior effectu: ergo per pri⁹ dicit prepoſitio habitudinẽ ſanitatis vel egritudinis ad cauſam efficiẽtẽ: ⁊ p prius ad ſubiectũ cuius oppoſitũ ꝓbatur: dicẽdũ q̃ pri⁹ dicitur dupliciter. Uno enim modo in cauſando ⁊ ſic cauſa natura prior eſt effectui. Allio modo prius dicitur in completione ⁊ perfectione ſpeciei ſue: et ſic dicimus completum et perfectũ natura prius ſuo diminuto: et hoc modo loq̃mur de priori in iſta ſecũda ſpecie equiuocationis. Unde ſi ſanitas nõ ſit in ſua ſpecie cõpleta cum in ſua propria cauſa eſt: ſed cuz eſt in animali ut in ſubiecto tunc eſt in ſua cõpleta ſpecie. Ideo hoc modo per prius eſt in animali ⁊ per posterius in ſuo effectu vel in ſua cauſa quia hic prius habet de perfectione plus in ſpecie: ibi vero minus. Et ſimiliter hec prepoſitio in per prius ſignificat hanc habitudinẽ ⁊ per posterius illam ut dictum eſt. Tertia aũt ſpecies eq̃uocatiõis eſt ex diuerſitate dictiõis cum ſignificatione ut hic. Quicũq; ſanabatur ſanus eſt laborans ſanabatur: ergo laborans ſanus eſt: minor ⁊ concluſio ſunt duplices quia hoc participium laborans conſignificat temp⁹ preſens ⁊ preteritũ imperfectum: vnde ſignificat laborantẽ tunc ⁊ laborantẽ nunc: ⁊ ideo ſi teneatur pro laborante tunc minor eſt falſa: q̃ ſimilis eſſet ſanus ⁊ laborans quod falſum ẽ: ſi autẽ teneatur pro laborante nũc verum eſt q̃ nunc poteſt eſſe laborans ⁊ tunc poterat ſanari. Econtrario dicendũ eſt de cõcluſione: ſimiliter hic. Quicũq; ſurgebat ſtat: ſedens ſurgebat: ergo ſedẽs ſtat. ⁊ minor ⁊ concluſio ſunt duplices ſicut ⁊ in precedenti paralogiſmo. Et ideo dixit Ariſt. in elenchis. Nam laborantem facere aut pati quilibet nõ ſignificat vnum ideſt ſi laborans de quodlibet aliud participiũ qđ dicitur preſentis temporis adiũgatur verbo ſignificanti actionẽ vel paſſionem non ſignificant vnum: ut laborãs currit: vel videt: vel grauatur: vl̃ laborans pri⁹. Has autem tres ſpẽs ſiue tres modos eq̃uocationis aſſignat Ariſtoteles in elẽchis. primo ponens paralogiſmum tantũ ſecũduz equiuocationem huius verbi addiſcere: ſecundo autẽ ponẽs aliũ paralogiſmũ ſcõm eq̃uocationẽ h⁹ nois expediẽs. Tertio vo duos ꝑm ſimilitudinẽ hoz ꝓticipioz laborans ⁊ ſedẽs. Quidã eni aliã aſſignant rõnẽ diuerſitatis ⁊ ordinis hoz modorũ eq̃uocatiõis dicẽtes q̃ in p̃mo mõ dictio eq̃uoca eſt ad maiorẽ extremitatẽ: ut pz in paralogiſmo ꝓz eq̃uocatõez h⁹ verbi addiſcere In ſcõdo vo mõ dictio ponit̃ ad mediũ. In tertio vo ad maiorẽ extremitatẽ: ut pz i paralogiſmis Ariſto. ⁊ ideo q̃ minor extremi-

tas ē ꝑ medio in q̄ntū maior: ⁊ mediū ꝑ
us minori extremitati: iō sic isti modi ordi
nant. Sz nō credo. Aristo. habuisse hunc
respectū ad hoc: qz si diuisio eq̄uocationis
fieret ꝑm maiorē extremitatē ⁊ mediū ⁊ mi
norē in palogismo: nō eēt diuisio eq̄uocati
onis ꝑm se: sz solū respectu in cōpatiōe ad
aliud. Preterea rō maioris extremitatis ⁊
medij ⁊ minorꝫ accidit dictioni. qz eadē dic
tio q̄ñqz ē ad mediū: q̄ñqz ad maiorē ex
tremitatē: q̄ñqz ad minorez: siue significet
vnū siue plura ergo diuisio eq̄uocationis
ꝑm rōnem maioris extremitatꝫ ⁊ medij: et
minorꝫ ē diuisio subiecti in accidētia: ergo
nō est diuisio eq̄uocatōis in ptes suas sub
iectiuas: ꝓterea eēt diuisio ꝑm accidēs ⁊ nō
ꝑm se: q̄ verba sunt incōueniētia: ⁊ iō rō di
uersitatꝫ ⁊ ordinis est in hoc sicut tetigim⁹
q̄ eq̄uocatio fit tripliciter. qz vel eo q̄ dic
tio significat plra eq̄liter. Aꝯ q̄ eq̄uocatio
aut ē ex significatiōe aut ex cōsignificatio
ne: qz dictio nō est signū pluriū q̄ꝫ signifi
catiōis aut cōsignificatiōis. Si enī ē ex si
gnificatiōe: tūc ea q̄ significāt: aut de pari
significant ꝑ dictionē: aut ꝑ prī⁹: aut ꝑ po
steri⁹. ⁊ sic sunt tres mōi ⁊ ordinant sic: qz
rō eq̄uocatiōis siue diffinitio magis salua
tur vbi plra eq̄liter significant q̄ꝫ vbi vnū
ꝑ prius reliquū ꝑ posterius. Et in vtroqz
istorū magis saluatur q̄ꝫ in tertio: cū vter
qz istoꝝ modorū fiat a pte significationis
in qua attēditur diuersitas rerū significa
tarū. Tertiꝰ est a pte consignificatiōis in
qua attēditur diuersitas rerū nō cōsignifi
catarū: sz modorū significandi.

Postq̄ auctor determinat de numero fallaciarum in di
ctione: ⁊ de modis multiplicis valentibus ad cognitionē il
lius numeri. Hic cōsequenter in speciali determinat de q̄li
bet fallaciarū in dictione: ⁊ primo de fallacia equiuocatiōis
que per hoc q̄ peccat secūdū multiplex actuale precedit om
nes alias peccātes secundū multiplex potentiale ⁊ fantasti
cū ⁊ distinguitur ab ipsis. ⁊ per hoc q̄ peccat secundū mul
tiplex actuale dictiōis distinguitur ab amphibologia q̄ pec
cat secundū multiplex actuale orationis: ideo auctor primo
determinat de fallacia eq̄uocationis primo sic diffinies eq̄
uocationem. Equiuocatio est quando dictio actualiter vna
plura significat ut canis significat canem latrabilem piscem
marinum ⁊ sidus celeste. Et dicitur actualiter vna ad differ
entiā accētus in quo dictio potēt ialr vna plura significat:
⁊ est duplex eq̄uocatio. s. a casu ⁊ a cōsilio ut dictū est in añ
predicamētis: ⁊ ꝑm talē eq̄uocationē sumit fallacia eq̄uo
cationis. Primo sciēdū: q̄ causa appentie hui⁹ fallacie ē
actualr vnitas dictiōis plura significātis ꝓpter quā vnitatē
credim⁹ q̄ sicut dictio ē actualiter vna ꝑm vocē q̄ habeat
vnū significatū. Et sumit hec maxia vni⁹ vocis in actu est
tm̄ vnū significatū. Sed ei⁹ cā defect⁹ est pluralitas significa
torū dictiōis vni⁹ ꝑm actū. Et ꝑm has causas dupliciter dif
finitur fallacia eq̄uocatiōis. Primo sic: ex parte cause appa
rentie q̄ est idoneitas decipiēdi. ꝓueniēs ex actuali vnitate
dictionis plura significātis: ⁊ ex pte cause defectus diffinit sic
q̄ est deceptio ꝓueniēs ex pluralitate significatorū dictiōis
actualiter vnius. prima tm̄ diffinitio melior est: qz diffinitur
fallacia in rōne principij ⁊ loci sophistici. in scō vero ut cā
tur mediante sillogismo sophistico. Secūdo sciendū ē: q̄
fallacie equiuocationis tres sunt modi vel spēs. ꝑmus mo
dus sumit q̄ñ. s. dictio actualiter vna p̄cipalr ⁊ ꝑm impositi
onē plura significat vt canis significat ex impōne ei⁹ plura
significata ⁊ hoc verbū discere vno mō idē ē q̄ docere ⁊ da
re disciplinā. Alio mō idē est q̄ doceri ⁊ suscipere disciplinā: ⁊ ꝑm hunc modū sic palogizant: quicūq; discunt sūt sa
piētes: ignorantes discūt: ergo ignorātes sunt sapiētes. Sol
uitur sic: vtraq; premissarū est dupler: qz discere pōt capi ꝓ
docere vel ꝓ doceri si in vtraq; ꝑmissaꝝ capiatur ꝓ docere
sic maior ē vera ⁊ minor est falsa ⁊ sequitur cōclusio. Sed si
in vtraq; teneatur ꝓ doceri tunc maior est falsa ⁊ minor
est vera ⁊ iterū bene sequitur conclusio: sed sicut ipsa ē falsa
ita ⁊ aliqua premissarū: ⁊ istis duobus modis est bon⁹ sillo
gism⁹. ⁊ nō cōmittitur fallacia equiuocatiōis. Si aūt in ma
iori teneatur ꝓ docere ⁊ in minori ꝓ doceri vtraq; pre
missarū est vera nec sequitur cōclusio sz cōmittitur fallacia
equiuocationis ꝓpter equiuocationē medij: ⁊ ideo ibi nō
est bonus sillogismus: qz non est vnitas medij secūdū rē nec
ibi sūt tres termini tantū: ⁊ huiusmodi multa exēpla ponū
tur in textu. Tertio sciendū est: q̄ secūdus modus sumit
q̄ñ dictio actualiter vna vnū significat principaliter ⁊ aliud
transsumptiue: ut ridere principaliter significat apertionem
⁊ actū oris: ⁊ transsumptiue florationē prati. ⁊ currere p̄nci
paliter significat motū velocē pedum animalis: ⁊ transsum
ptiue significat fluxum aque. Et secundū hunc modū sic pa
logizatur. Quicquid currit habet pedes: aqua currit: ergo
aqua habet pedes. Solutio vtraq; ꝑmissaruz est dupler: qz
currit potest capi ꝓprie ⁊ transsumptiue: si capiat in vtra
q; premissaꝝ ꝓprie maior est vera ⁊ minor falsa: ⁊ si in vtra
q; teneatur transsumptiue sic maior est falsa ⁊ minor vera
⁊ his duobus modis necessario sequit cōclusio ⁊ est bonus
sillogismus: sed si in maiori accipiat ꝓprie ⁊ in minori trās
sumptiue tūc ambe ꝑmisse sunt vere nec sequit cōclusio sed
cōmittitur fallacia eq̄uocatiōis ꝓpter eq̄uocationē medij.
Et in istis palogismis q̄ñ est eq̄uocatio in medio q̄ ponit
in vtraq; premissaꝝ sic vtraq; ꝑmissaꝝ ē distinguenda. Sed
q̄ñ eq̄uocatio est in maiori extremitate solū tūc dz distinguī
maior ꝑmissa ⁊ cōclusio in q̄b⁹ ponit maior extremitas. Et
q̄ñ est in minore dz distinguī minor ꝑmissa cum cōclusione.

Quarto sciēdū: q̄ terti⁹ mod⁹ est q̄ñ dictio simplex tan
tū vnū significat ⁊ tñ cōposita plura significat ut mortale tā
tū vnū significat. s. aptū natū mori: ⁊ tñ imortale plra sig
nificat ꝑ hoc q̄ hec prepō in addita mortali pōt negare actum
tantū ⁊ relinquere aptitudinē: ⁊ sic imortale sumitur priua
tiue vel potest negare actum ⁊ potentiā simul: ⁊ sic imortale
tenet negatiue: ⁊ ꝑm hunc modum paralogizatur sic. Om
ne imortale est perpetuum: potens non mori est immorta
le: ergo potens non mori est perpetnū quod est falsum: sol
uitur sic. Vtraq; ꝑmissarum est distinguenda: q̄ immorta
le potest capi negatiue ⁊ priuatiue. si in vtraq; capiatur ne
gatiue maior est vera ⁊ mior falsa. si in vtraq; ꝓuatiue ēēcō
tra ⁊ semp est bon⁹ sillogismus. Sed si in maiore teneat ne
gatiue ⁊ in minori priuatiue vtraq; ꝑmissaꝝ est vera ⁊ nō se
quit cōclusio impediēte fallacia eq̄uocatiōis ⁊ similiter de ista
dictiōe incorruptibile fieret palogismus. Et hoꝝ modoꝝ sic
habet sufficiētia: qz ois mod⁹ eq̄uocatiōis vl ē ꝑm eq̄uoca
tionē dictiōis cōposite ⁊ sic ē terti⁹ mod⁹: vl simplicis ⁊ hoc
est duplicater: vel talis equiuocatio prouenit ex impositione
dictionis ad plura significata ⁊ sic est primus modus: vel ex
transsumptione ⁊ sic est secūdus mod⁹. Cōtra p̄dicta ar
guit ꝑmo sic: ista dictio hō actualr vna plra significat q̄ si

gnificat sortē platonē ⁊ ceteros hoies cū representet ipsos ⁊ tū ibi nō est equocatio: ergo cōtra diffinitionē equocationis

Scōo sic: vnitas dictionis plura significātis est causa cognitionis pluriū significatorū ⁊ magis causat cognitionē ēē dictio vniuoca: ergo ipsa nō est cā decēptionis vel fallacie.

Tertio sic: diuersitas significatorū se tenet ex pte rei: ergo si ista diuersitas sit cā defectus fallacie equocationis sua causa defectus erit extra dictionē: ergo nō erit fallacia in dictione. Quarto sic: ois canis currit: ḡdam stella est canis: ergo ḡdam stella currit: in maiore canis distribuitur pro oibus suis suppositis: ergo illa simplr est falsa ⁊ dz negari: ergo plures palogismi in primo mō huiꝰ fallacie nō debēt solui p distinctionē ut dictū est. Quinto sic: analogū p se positū stat p suo significato famosiori: ergo dictio significans vnū pncipaliter ⁊ aliud ex cōsequenti semp sumitur pro pncipaliori significato: ergo nō pōt teneri equoce: ⁊ p cōsequēs palogismi scōi modi nō debēt solui p distinctionē: sed negādo aliq̄s pmissaꝝ. Ad primū dr: q̄ hec dictio hō nō representat vl significat vticulares hoies p̄m se sed solū inquantū cōueniūt in cōi cōceptu hois: ió non significat ipsos sub mō pluriū sed solū ut conueniunt in vno: q; pmo ⁊ p se hō significat hoiem in cōi. Ad scām dr: q̄ vnitas dictiōis plura significantis respectu cognoscēt plures significationes eius est cā cognitiōis: sed respectu ignorātis diuersas significationes eius est cā decēptionis. Ad tertiū dr: q̄ oēs fallacie generaliter cōueniunt in illo cōi. s. q̄ hūt causam defectꝰ ex pte rei: ió nō dicūtur in dictiōe vel extra dictionem ex pte cause defectus: iz tū ex pte cause appentie q̄ quādoq; est in dictione ⁊ q̄ndq; in re: ió licet cā defectus equocationis sit in re nō ꝓpter hoc ē fallacia extra dictiōez. Ad quartū dr: q̄ ibi canis distribuit p oibus suppositis vnius suoꝝ significatorū: iz non p suppositis omniū suoꝝ significatorū. Cuius rō est: q; terminus equoceꝰ vnica distributione distribui nō pōt pro suppositis pluriū significatorū quia vnitas distributionis presupponit vnitatez significationis: ió secundū q̄ iste terminus pōt capi p diuersis significatis pōt diuersimode distribui p suppositis illoꝝ: ió talis ꝓpositio est distinguēda. Ad quintū dr: q̄ ꝓpositio in q̄ ponitur analogū nō est necessario distinguēda: iz quo ad bene ēē ⁊ ad clariorē solutionē ⁊ cognitiōez palogismi melꝰ ē cā distinguere ēēz cōcedere vel negare simpliciter. ⁊ dato q̄ eēt vera p vtroq; sensu vel falsa: adhuc posset distingui a rūdente ipse videretur ignorare multiplicitatē ⁊ equiuocationē dictionis vel orationis.

¶ Amphibologia dr dupliciter. Aliquā do enī nōiat pncipiū decipiēdi erīs in oro ne simpliciter eadē: qđ. s. pncipiū ē cōpositū ex pncipio motiuo ex pncipio defectus. Aliq̄n nōiat deceptionē causatā in nobis p idē pncipiū. Primo mō sumit hic causa appentie amphibologie siue pncipiū motiuū ē vnitas oronis eiusdez simplr. cā vo nō erītie siue pncipiū defectꝰ amphibologie ē defectus oronis eiusdē. Amphibologia aūt ē pncipiū fallendi ex orone simplr eadē pla significāte. In hac aūt diffinitione tāgit vtrūq; ꝓicto; pncipio;. Dico aūt oro ne simplr eadē ut remoueat ꝓpositio ⁊ diuisio: q; i eis nō ē oro simplr eadez sz ḅz ad. Sciēdū aūt q̄ sic amphibologia dr duplr eodē mō: et fallacia amphibologie dr duplr; q̄q; nōiat ipm pncipiū fallēdi ḅm q̄ diffinitū ē amphibologia ipsa. aliq̄n nōiat deceptōez causatā in nobis ex illo pncipio: ⁊ hec defectio generaliter ē cuiuslibet fallacie: ⁊ dr āphibologia ab amphi qđ est dubiū: ⁊ bole qđ ē snia: ⁊ logos qđ est ḅmo q̄si dubia snia vl dubiꝰ ḅmo. Amphibologie tres sunt spēs. Prima ꝓuenit ex eo q̄ oro vna pncipaliter pla significat ut liber aris. Hec enī ē duplex. Uno enim mō liber arist. idē est qđ editus ab arist. vl factus: alio aūt mō idē est q̄ possessus ab Arist. Et format sic palogismꝰ. Quicqđ est arist. possidet ab arist. ille liber ē arist. ergo possidetur ab arist. vtraq; pmissarū ē duplex ꝓcā duplicitate. Scōa spēs amphibologie ē q̄ ꝓuenit ex transsumptione oronis. Transsumptio oronis est q̄n oro ꝓprie significans vnū transsumitur ad significandū aliud p similitudinē aliaz: ut littꝰ aratur: trāssumitur ad opam pdi. Et formatur sic palogismꝰ. Quicqđ aratur scinditur: littꝰ aratur: ergo littꝰ scinditur. Hec nor est duplex: q; littus arare ꝓprie significat terrā scindi: transsūptiue aūt opaz p di ⁊ frustra laborare. Tertia spēs amphibologie ꝓuenit ex eo q̄ aliq̄ oro significat pla. ⁊ vnaqueq; ptiū p se sūpta significat vnū solū: ut scit scīm. Hec enī oro duplex est: significat enī q̄ aliq̄s scit seculū: ⁊ q̄ seculū habeat scīētiā de alio: ⁊ hoc ió q̄ hec dictio pōt supponere. s. seculū huic verbo scit: vel apponere. Silr hic. Quisq̄s videt hoc videt: q; hec dictio hoc pōt supponere huic verbo videt secūdo loco posito vl apponere. Silr hic. Quisq̄s scit hoc scit. hec dictō hoc pōt supponere huic ẏbo scit scdo loco posito vel apponere: ⁊ hic vellez me accipe pugnātes. duplex ē: q; ille actūs me pōt supponere huic ẏbo accipe vel apponere. Silr ille actūs pugnātes pōt eidē supponere vl apponere. Et palogizat sic. Quoscunq; volo me accipe: volo ut ipi accipiāt me: pugnātes volo me accipe: ergo volo q̄ pugnātes accipiāt me: vtraq; premissaꝝ ē duplex ꝓcā duplicitate. Et sic q̄ videt hoc videt: videt aūt colūnā: ergo colūna vidz. Silr hic. Quicūq; sūt epi sūt

hoīes: isti asini sunt epi: ergo isti asini sunt hoīes. vtraqz p̄missarū est duplex: qr hec dictio epi pōt eē ntī casus vel gtī. ꝙ aūt deceptio ex diuersitate casꝰ faciat amphibologiā ⁊ nō equocationē pz qr casus datꝰ ē dictioni ad hoc ꝙ dictio vna ordinet cum alia dictione: ergo deceptio ex diuersitate casus est deceptio ordinatiōis dictiōis ad dictionē: ergo orōnis ⁊ nō equocatiōis. ꝙ iterum deceptio ex diuersitate casus faciat amphibologiā ⁊ nō equiuocationē patet ab Arist. formāte palogismos amphibologie secundum diuersitatē casus ⁊ nulluz equiuocatōis. Cum autem Aristoteles. in elēchis post equocationē ⁊ amphibologiā ponat modos oēs vtriqz: iō nos seqntes Arist. post istos locos sophisticos ponamus modos oēs vtriqz. Sūt ergo tres modi cōes equocationi ⁊ amphibologie. Primꝰ modꝰ cōis vtriqz est qñ dictio vl orō p̄ncipaliter significat plura. Et sciendū quātū ad hoc qd dr̄ nomē significare plura p̄ncipaliter ptinet ille p̄mus modus ad equiuocationē: ut pisc; ⁊ canis: vtrūqz horz noīum p̄ncipalit plura significat: qntū autē ad hoc ꝙ dr̄ orō plura significare p̄ncipaliter ptinet ille p̄or modus ad āphibologiā ut in hac orōne liber Aristo. Secūdus aūt modꝰ cōis vtriqz fit ex eo ꝙ soliti sumꝰ sic dicere. i. qñ noīe vl orōne vtimur trāssumptiue. sed trāssumptio in noīe ptinet ad equocationē: sicut hoc v̄bū ridere trāssumit ad florere ut statuit. Trāssūptio aūt in orōne ptinet ad āphibologiaz sicut p̄us patuit de hac orōne littꝰ aratur Tertiꝰ aūt modꝰ cōis vtriqz ē qñ ꝯpositū plēs res significat sepatim nō simpliciter. i. vnū solū. exēplū equocatiōis ē in his noībꝰ īmortale īcorruptibile: īmortale enī vno mō. i. qd nō pōt mori: incorruptibile qd nō pōt corrūpi. Alio aūt mō īmortale est qd pōt nō mori: ⁊ īcorruptibile qd pōt nō corrūpi sic pz ī adā añqz peccaret erat. n. īmortal. i. potēs nō mori. Si. n. nō peccasset nūqz mortuꝰ eēt ⁊ ita potēs erat nō mori qr potuit eē ꝙ nō peccaret ita ꝙ non moreret sz ñ erat īmortal sz aliā significationē q̄ est nō potēs mori: qr tūc remouetur ab ipso possibilitas moriēdi ⁊ peccādi qd nō est verz: ⁊ hoc idē ē ꝙ hoc nomē mortale vno mō p̄uat potētiā moriēdi ⁊ alio mō p̄uat actū moriēdi ponēdo potētiā ad eundē actū: ⁊ meliꝰ sic dr̄ ꝙ plꝰ qr magis ē planū: vtrūqz tñ verz ē ⁊ satis in idē redit: qr hoc hz ex sua ꝯpositione: iō dr̄ ꝙ ꝯpositū pl̄a significat sepatū nō vnū solū. i. si resoluūtur in suas partes p̄oris sensus capaces tūc neutra ptiū plura significat sz vnū solū. Si q̄s obijciat ꝙ ptes noīs cōpositi nihil significāt sepate ut ē in p̄ncipio piarmeniarū Aristo. dicēdū ē ꝙ ptes noīs cōpositi cōpantur ad significatū ipsiꝰ noīs cōpositi qd p̄mo habebāt añ cōpositionē: ⁊ cōpantur ad significatū ipsius noīs cōpositi ꝙ. s. significatū cōstituitur ex ptialibꝰ intellectibus ipsarū partiuz: ⁊ quantū ad primū significatū ptes noīs cōpositi significant sed quantū ad s̄m significatū ꝙ. s. ē cōstitutū ex duobꝰ primis nihil significāt distincte. Nota etiā ꝙ intellectus noīs cōpositi est simplex p cōpationē ad ipsuz nomen compositu p qd significatur ⁊ sic est indiuisibilis: sz idē intellectꝰ p cōparationē ad partiales ipsorū partiū orōnis ē diuisibilis cū cōstituitur ex eis sed intellectꝰ noīs simplicis nullo mō ē diuisibilis: ⁊ iō necesse ē ꝙ partes nominis compositi etiā s̄m qd sunt in suo toto magis habeāt naturam significandi q̄z partes noīs simplicis: ⁊ hoc ē qd dixit. Arist. in p̄ncipio piarmeniarū. Quantū in simplicibus nominibus pars nullo mō est significatiua: in cōpositis vult quid significare sed nulliꝰ ē sepatim id est nullius est intellectus discretꝰ et secūdū ꝙ est in suo toto. Exēplū aūt amphibologie est in hac orōne scit seculū: qr dato ꝙ neutra istarū dictionū scilicet scire ⁊ seculū significant plura: tñ orō constituta ex eis plura significat sicut patuit in tertio modo amphibologie ⁊ sic ꝯpositum significat plura sepatū vero vnū solū quātū ad amphibologiā. Ad maiorē p̄dcōrū triū modorū euidētiā pōt dubitari primo ꝙ diuisio istorū triū modorū nō ē recte da

ta ab Aris. nā oīs diuisio recte data fit per opposita: sed diuisio istorū triū modorum nō est ꝑ opposita: ergo diuisio istorū triū mōꝝ nō ē recta. Sillogism⁹ in q̄rto scd̄e: maior pz ꝑ hoc ꝙ oppositū sumit̄ in ea cō muniter ad oppositū ꝟm qd̄libet gen⁹ op positiōis ⁊ ad dispata. minor pz qꝛ prim⁹ modus quo ad eq̄uocationē fit ex eo ꝙ no mē ꝑncipal̄r plura significat: sed nomē qd̄ sumit̄ in tertio mō quo ad eq̄tionē: ut īmor tale ꝑncipl̄r pl̄a significat: ergo terti⁹ mo d⁹ quo ad eq̄uocationē ꝯtinet̄ sub ꝑmo sz nullū dispatoꝝ aut vere oppositoꝝ sub al tero ꝯtinet̄ ergo diuisio istoꝝ modoꝝ non fit ꝑ opposita ⁊ hec ē minor. Solutio. dñ dū ē ꝙ ista diuisio recta ē ⁊ fit ꝑ opposita: ⁊ ꝑdict⁹ sillogism⁹ bon⁹ est: sz minor ē fal sa. Ad id qd̄ obijcit̄ ꝓbando eā dicēdū ꝙ ꝑncipaliter pl̄a significare repitur in noīe ex duplici cā. Quaꝝ vna ē impositio noīs ꝟm placitū. Alia est cōpositio ipsi⁹ noīs: ⁊ ꝑma istaꝝ causaꝝ ꝑtinet ad ꝑmū modū. scd̄a vero ꝑtinet ad tertiuz: vñ īmortale lz plura significet ꝑncipaliter hoc nō ē ex im positiōe ꝟm placitū ad hoc vel ad id: sz ex natura sue cōpositionis: ex hoc. s. ꝙ hec ꝑ positio in pōt tm̄ ꝑuare ip̄m actū moriēdi vel potentiā añcedentē actū ⁊ sic ꝑ ꝯñs ip suz actū. vnde ꝙ significet plura hoc non est ꝟm placituz imponētis. Si q̄s obijciat ꝙ om̄e nomē significat ad placitū: ergo et hoc. dicēdū ꝙ id nomē īmortale ⁊ fere oīa noīa composita. vno mō significat ad pla citū: ⁊ alio mō q̄si ex necessitate: qꝛ quan tū ad causaz remotā oīa significāt ad pla citū. quātū aūt ad cām ꝓximā ē ibi iā ne cessitas significādi: verbi gr̄a ꝙ iste due di ctiōes equ⁹. s. ⁊ fer⁹ ad inuicē cōponāt̄ ꝑn cipiū fuit volūtas sz cū iā nomē ē ꝯpositū aliqd̄ ex eis ut eq̄fer⁹: iā nccē ē ut hēat tale significatū. vñ in hoc noīe eq̄ferus cōposi tio ē cā ꝓxima sue significatiōis voluntas aūt ad cōpositionē est cā remota. vnde q̄n tū ad cām remotā significat volūtatē quā tū ad cām proximā q̄ per compositionē si gnificat ex necessitate. sed in simplicib⁹ no minibus volūtas est causa proxima ut in hoc noīe equus sil̄r ⁊ in oībus equiuocis. ⁊ qꝛ in simplicibus volūtas imponētis est causa efficiens ꝓxima: ꝙ significat pl̄a ꝑn cipaliter ut in hoc noīe canis: sed in nomi nibus eq̄uocis q̄ sunt cōposita. ipsa cōpo sitio est causa proxima qꝛ plura significat volūtas aūt ad compositionē talē est cau sa remota vñ quia distinguūtur isti modi ꝑ causas ꝓximas ⁊ non remotas: patet ꝙ isti tres modi sunt oppositi ⁊ vnus nō con tinetur sub altero: patet etiam in hoc qua liter in tertio modo principal̄r nomen plu ra significat ꝟm placitū ⁊ qualiter ex neces sitate. Itē Aris. cū ponat exēplū in primo mō de eq̄uocatiōe ⁊ nō de amphibologia in tertio aūt ecōuerso. in scd̄o vero de neu tro nō bñ ut videtur manifestauit modos illos. Ad qd̄ dicendū ꝙ ꝑncipal̄r plura si gnificare ꝑ prius cōuenit noī q̄z or̄oni: ⁊ ꝑ prius reperitur in eq̄uocatōe q̄z amphibo logia: ⁊ iō exemplificat in primo mō de eq̄ uocatione ⁊ nō de amphibologia ⁊ ꝑ hoc significatur ꝙ ille mod⁹ ꝑ ꝑus cōuenit eq̄ uocationi q̄z amphibologie sed econuerso est tertio mō: qꝛ cōpositū significat plura ⁊ separatū vnde solū ꝑ prius cōuenit or̄o ni ⁊ ꝑ posterius noī: qꝛ partes or̄onis cuz sint in suo toto nō solū cōstituūt significa tū or̄onis sz etiā vnaqueqz q̄ se retinet suū ꝓpriū significatū discretū ⁊ separatū a si gnificato alterius. Nō autem sic est de no mine composito: quia partes eius secūdū ꝙ vnaqueqz partium per se prout sunt in ipso nomine cōposito retinet significatum discretū ⁊ separatum a significato alteri⁹ sed quēadmodum dictum est prius in diui sione modorū ⁊ iō exemplificat tertio mo do de amphibologia ⁊ nō de equiuocatio ne ut per hoc significet tertiū modum per prius cōuenire amphibologie q̄z equiuo cationi. In secūdo aūt modo neqz exem plificat de equiuocatione neqz de amphi bologia: qꝛ licz trāssumptio fiat apud om nes nō tm̄ in eisdē sit apud oēs: ideo de neu tro eorum exemplificat: quia non debent determinari in scientia: nisi ea que sunt a pud omnes eadē, vel dicendum est melius

q̄ ꝓpria ſignificatio dictionis dr̄ quam recipit vſus cōiter. vñ q̄ mō ſignificatur ꝑ aliquā dictionez tranſſumptiue cū vſus inoleuit ſignificabit ꝓprie: ⁊ tūc eēt dictio equiuoca quo ad primū modū: ⁊ iō q̄ cō tingit ſic ſignificationē q̄ nō eſt mō ꝓpria ſz tranſſūptiua fit poſtea ꝓpria ꝑ fluentē vſum. iō non debuit ponere exēpla aliq̄ in ſecūdo mō: q̄ nō debet determinari in arte niſi q̄ ſp manet idē. Itē videt adhuc q̄ nō fiat recte diuiſio iſtorū triū modorū: q̄ equocatio ex ꝓſignificatōe ſub nullo iſtoꝝ triū modoꝝ cōtinet quod pz inductiue in quolibet eorū: q̄ dictio non ꝑncipaliter ſignificat ſua accēntia neqz tranſſumptiue: ⁊ ita nō eſt in primo neqz in ſcdo equocatio ex cōſignificatiōe neqz in tertio cum terti⁹ mod⁹ quo ad equocationē ſit ſolū in ꝓpoſitis noibus. equocatio aūt ex cōſignificatione nō ſolū in cōpoſitis eſt ſz etiā in ſimplicibus. Dicēdū q̄ principalis ſignificatio dictiōis opponit duob⁹: q̄ opponitur cōſignificatiōi: ⁊ opponitur ſignificationi tranſſumptiue: vñ cū opponit huic remouet hanc et cū opponit iſti remouet illam. vñ hic ſumitur ꝑncipaliter ſignificare ꝑm q̄ opponitur ſignificatiōi trāſſumptiue. ⁊ hoc mō nō remouet conſignificationē. vñ appellatur hic ꝑncipaliter ſignificatio q̄c q̄d ꝑ dictionez ꝑm cōem vſum ita q̄ cauſa prima ſit volūtas. vñ per hoc q̄ dico ꝑm cōem vſum remouetur ſcds modus. ꝑ hoc aūt q̄ volūtas ē cauſa prima illi⁹ ſignificationis remouetur terti⁹ modus. vnde eq̄uocatio ex cōſignificatiōe cōtinetur ſub ꝑmo cū ſecundō cōem vſum accidētia repreſentātur per dictionez ⁊ a volūtate: q̄ qui imponebat dictionē ad ſignificandū talez rem: ſiliter imponebat ad ſignificandū in tali genere ⁊ in tali numero. vñ hoc nomē lapis ſimul imponebat ad ſignificandū talē ⁊ ſub talib⁹ accidentibus. Itē queritur deceptio ex quibuſdā accidētibus facit equocationē ut in hac dictione laborās et deceptio ex quibuſdā accidētibus' alijs facit amphibologiā ut deceptio ex diuerſitate caſus ergo quedā accidētia cōſequūtur dictionē non abſolute ſed prout eſt ordinabilis cū altera dictione ſicut caſus. caſ⁹ enī accidit noī inquantū agere vel pati egreditur a nomine ut a noiatiuo ⁊ tranſit in nomē ut in obliquos. Unde caſus accidit nomini in cōparatione ad verbū vnde ē accidens reſpectiuuz. eſt enim diſpoſitio ſubiecti in reſpectu actus: ⁊ p talia accidētia ordinantur dictiōes ad inuicē male enim dr̄ hoīs erit q̄ nō ē ibi caſ⁹ debit⁹ ⁊ deceptio ex talib⁹ accntib⁹ ē deceptio i ordiatōe dictionū: ⁊ ſic ē deceptio i oīone ⁊ ſic ē ibi amphibologia ⁊ non equocatio. ſed alia ſunt accidētia abſoluta q̄ conſequūtur dictiōez ꝑm ſe ut temp⁹ non ordinātur dictiōes ad innicez q̄ eque bene dicit hō currit hō cu currit hō curreret video hominē vidi hominē videbo hominē vnde licet temp⁹ varietur eadē ſemp remanet cōſtructio nominis cū verbo a parte añ ⁊ a parte poſt: iō nō cōſtruitur mediāte tempore cū ſuppoſito neqz cū appoſito vnde deceptio ex talibus accidētibus nō eſt oratiōis ſed dictionis. ⁊ ita eſt ibi equocatio ⁊ nō amphibologia. Dicēdū igitur breuiter q̄ deceptio ex accidētibus q̄ ſunt accidentia abſoluta facit equocationē ſed deceptio ex accidēti⁹ q̄ ſūt reſpectiua faciūt amphibologiā.

Poſtq̄z auctor determinauit de fallacia equiuocationis q̄ fit ꝑm multiplex actuale dictiōis. hic ꝓnter determinat de fallacia amphibologie: q̄ fit ꝑm multiplex actuale orationis primo ſic diffinies amphibologiā. Amphibologia ē multiplicitas oꝛonis vnius ⁊ eiuſdē ꝑm ſubſtantiā ⁊ materiam ⁊ formā. ſiue ꝑm lr̄as ⁊ ſillabas ⁊ modū ꝓferendi. eſt enī amphibologia q̄n oꝛo actualit̄ vna plura ſignificat. ut hec oꝛo liber ariſtotelis manēs vna actualiter plura ſignificat ꝑ hoc q̄ ille genitiuus ariſtotelis pōt conſtrui in habitudine cauſe efficientis: vel in habitudine poſſeſſionis. ⁊ etiā cauſe finalis. Et oportet q̄ talis multiplicitas ꝑmo ꝓueniat ex parte orationis: ⁊ nō ꝓpter multiplicitatē alicuius ſuorū terminorū abſolute: ſed q̄ ꝓueniat rōne cōpoſitiōis terminoꝝ. Et dicitur amphibologia ab amphi q̄ ē dubiū: ⁊ bole q̄ eſt ſentētia quaſi dubia ſententia vel dubius ſermo ſentētie enī ꝓprie eſt oꝛonis ⁊ ſignificatū vel ſignificatio eſt dictionis incōplexe. ⁊ ꝑm talē amphibologiā ſumit̄ vna fallacia ſpecialis diſtincta ab alijs ꝑ hoc q̄ hz ſpeciales cauſas apparētie ⁊ defectus. Primo ſciendū eſt q̄ cā apparētie hui⁹ fallacie eſt actualis vnitas oꝛonis diuerſa ſignificantis: ꝓpter quā vnitatē credim⁹ q̄ ſicut talis oꝛo habet vnitatez vocis ⁊ modi ꝓferendi: q̄ ita habeat vnicū ſignificatū. Et ꝑ hoc ſumitur vna maxima in hac fallacia: in qua fundātur omnes paralogiſmi huius fallacie: ſed eius cā defectus eſt diuerſitas ſignificatoꝝ eiuſdē oꝛonis. Et ꝑm has cauſas hec fallacia duobus modis diffinitur. Ex ꝓte cauſe apparētie ꝑmo ſic diffinitur. Fallacia amphibologie eſt idoneitas decipiendi ꝓuenies ex actuali vnitate oratiōis plura ſignificātis. Et ex ꝓte cauſe defectus diffinit̄ ſic: q̄ eſt deceptio ꝓueniens ex

multiplicitate sensuū eiusdē oōnis. Scō sciēdū q̄ huiꝰ fallacie ponūtur tres modi cōmunes sicut in fallacia eq̄ocationis. Primus modus est qñ oratio actualiter vna ꝓncipaliter plura significat: ut ista oō: contingit tacentē dicere: qr tacentez pōt regi de li dicere a ꝓte ante in rōne suppositi ⁊ est sensus q̄ tacens dicit aliq̄d. vel pōt regi a ꝓte post in rōne appositi: ⁊ sic est sensus: cōtingit dicere aliquē esse tacentē ⁊ sīr de ista: cōtingit cecū videre: ꝑm quam sic paralogizat Quēcunq; cōtingit videre contingit habere visum: sed cōtingit cecū videre: ergo cōtingit cecū hāre visū. Solutio. Minoꝛ ē duplex: qr cecū pōt supponē huic ūbo videre: ⁊ ē sensus qđ cecꝰ possit videre: ⁊ sic minoꝛ ē falsa: ⁊ bñ seq̄t ꝯclusio: nec cōmittit aliq̄ fallacia: vl pōt apponere huic ūbo videre: ⁊ ē sensus q̄ ꝯtingit videre aliquē cecū: ⁊ sic nō sequit ꝯclusio: qr cecū in minoꝛe ponitur ex parte medij: ⁊ in cōclusione ponitur ex ꝓte minoꝛis extremitatis. Siliter solueret iste paralogismus. Quēcunq; cōtingit dicere ꝯtingit loqui: tacentem cōtingit dicere: ergo tacētē cōtingit loq̄. ⁊ siliter iste. Quoscūq; vellē me accipere vellē ut ipsi acciperent me: inimicos vellē me accipe: ergo vellē ut inimici acciperent me. Tertio sciendū q̄ scōus modus est qñ oō actualiter vna ꝓncipaliter vnū significat: ⁊ transſūptiue aliud: sicut hec oō littus aratur ꝓprie significat terrā aratro scindere. ⁊ transſūptiue significat opaz ꝑdere. ⁊ similiter ista lauare laterē: de q̄ sic paralogizatur. Quicunq; lauat laterē habet aquā: castigās mulierē lauat laterē ergo castigans mulierē habet aquā. Solui tur sic: vtraq; ꝑmissaꝝ est duplex: qr lauare laterē pōt sumi ꝓprie ⁊ transſūptiue ꝑ ꝑdere opam: si in vtraq; teneat ꝓprie maioꝛ est vera ⁊ minoꝛ falsa: ⁊ si in vtraq; transſumptiue est ecōtra. sed si in maioꝛe teneat ꝓprie: ⁊ in minoꝛe trāſsumptiue vtraq; ꝑmissaꝝ ē vera ſz nō seq̄tur ꝯclusio: ſz committur fallacia amphibologie iſto tertio mō: ⁊ nō duobus alijs. ⁊ siliꝝ soluit iste paralogismus. Quicūq; haurit aq̄s cribꝛo est iurta aquā. ſz clericus sine libꝛo addiscēs haurit aq̄s cribꝛo. ergo est iurta aquā. Quarto sciendū q̄ tertiꝰ modus huiꝰ fallacie sumitur qñ oō ꝑ se sumpta tm̄ vnū significat. ⁊ cōposita cū alio plura significat. ut ista oō. asini sūt tm̄ vnum significat. ⁊ qñ sibi addit ēpi dicēdo asini sunt ēpi plura significat qr ēpi pōt eē notatiui casus pluralis nūeri. ⁊ cōstrui in habitudine cause formalis. vel pōt eē genitiui casus singularis nūeri ⁊ cōstrui in hitudine cāe finalis vl possessōris. ⁊ siliꝝ de ista. qđ aliq̄s videt hoc videt ꝑm quā paralogizatur sic. qđ aliq̄s videt hoc videt. colūnaz aliq̄s videt: ergo columna videt. Soluit sic. Maioꝛ est duplex eo q̄ hoc ꝓnomē hoc pōt supponere huic verbo videt. ⁊ tūc est sensus qđ aliq̄s videt hoc qđ videt videt ⁊ tūc bñ subsumitur minoꝛ. ⁊ seq̄tur cōclusio. ⁊ sicut ipsa est falsa ita ⁊ maioꝛ. ⁊ non cōmittitur fallacia. vel pōt apponi siue poni post illō verbū videt. ⁊ tūc maioꝛ est vera. ⁊ ē sensus qđ aliq̄s videt ipse videt hoc. ⁊ sic nō sequitur ꝯclusio ſz cōmittitur amphibologia. ⁊ siliter diceret de isto paralogismo. qđ aliq̄s scit hoc scit: scīm aliq̄s scit: ergo scīm scit. Soluitur eodē mō sicut precedēs. Hñ istoꝝ modoꝝ sic pōt dari sufficiētia: sicut de modis eq̄ocatiōis. qr eodē mō ponunt. vñ istaꝝ fallaciarū ponūtur tres modi cōes. Primus est qñ dictio vel oō ꝓnapaliter plura significat. Scōus modus est qñ dictio vel oō ꝓncipaliter vnū significat ⁊ aliud trāſsumptiue. Tertius modꝰ est qñ dictio simplex vel oō tm̄ vnū significat. iūcta ūo cū alio plura significat. Cōtra ꝑdicta arguitur ꝑmo sic. hec oō canis currit actualiter plura significat ⁊ tm̄ ibi nō ē amphibologia ſz eq̄ocatio: ergo ꝓtra diffinitionē amphibologie

Scō sic amphibologia ē dubia sentētia. sed in quolibet palogismo cuiuslibꝛ fallacie est dubia sentētia. ergo ꝑm amphibologiā nō sumitur vna fallacia spālis ab alijs distincta

Tertio sic. oō hñs vnicū sensum bñ habet actualē vnitatē oōnis. ⁊ tm̄ illa actualis vnitas nō pōt causare fallaciam amphibologie: ergo actualis vnitas oōnis nō est cā apparētie huiꝰ fallacie. Quarto sic. vna oō tm̄ significat cōpositionē suoꝝ extremoꝝ. ſz ꝯpositio extremoꝝ ꝓpōnis est tm̄ vna: qr duoꝝ est tm̄ vna ꝯpositio: ergo nulla oō ꝓncipaliter plura significat ergo ꝓtra ꝑmū modū huiꝰ fallacie. Quinto sic. diuersoꝝ generū diuerse sunt spēs. ſz eq̄ocatio ⁊ amphibologia sunt diuersa genera: ergo hñt diuersas spēs sub se. ⁊ nō hñt aliquos modos cōmunes: sicut dictū est. Ad ꝑmū istoꝝ dr q̄ illa oō canis currit plra significat ex ꝑte rōne vniꝰ termini eq̄oci: ſz nō significat plura ꝓmo ⁊ ꝓ ē rōe multiplicitatis oōnis. qđ tm̄ req̄rit ad ap̄hibologiā Ad ſz dr q̄ nō q̄libet dubia sntia dr ap̄hibologia ſz solū dubia sntia q̄ pueīt ꝓmo ex multiplicitate oōnis iō ſz i palogismis aliaꝝ fallaciaꝝ sit dubia sntia ñ tm̄ ē ap̄hibologia. qr illa iterptatio nō est ꝙuertibilis. Ad tertū dr q̄ nō q̄libet actualis vnitas oōnis ponit cā apparentie huiꝰ fallacie. ſz solū actualis vnitas oōnis plura significatis ad fallaciam eni sp oz q̄ habeat cām apparētie coniuncta cū sua causa deffectus: q̄ latet sub tali apparētia. Ad quartū dr q̄ ſz duoꝝ extremoꝝ sit tm̄ vna ꝯpositio ꝑm numerū māle: pōt tm̄ esse plures in spē ꝑm q̄ duo extrema sub diuersis hitudinib⁹ pōt inter se ꝯponi. iō vna oō pōt ꝓncipaliter hāre plures sensus. Ad qntū dr q̄ eq̄ocationis ⁊ amphibologie nō sunt simplr eedē spēs: sed sunt aliquo mō ad inuicē silēs: eo q̄ eodē modo distinguūtur. vñ illi modi cōes aliter sunt in eq̄ocatiōe ⁊ in amphibologia. qr ut sunt in dictiōe sunt modi eq̄ocationis ⁊ ut sunt in oōne sunt modi amphibologie.

¶ Compositio ⁊ diuisio ⁊ accētus faciūt multiplex potētiale ꝑm cōmētatoꝝ ē ut dictū est ꝓus. ¶ Multiplex aūt potētiale ē qñ eadē dictio vel oō ꝑm diuersas ꝑfectiōes diuersa significat: verbi gr̄a hoc verbum ꝑdere cū est scōe cōiugatiōis: ⁊ cū est tertie aliā ⁊ aliā hz ꝑfectionē: qr sunt duo verba spē dr̄a q̄re necesse est ea hāre diuersas ꝑfectiones: est tm̄ idē verbū ꝑm materiam cū sit ex lr̄is eisdē ⁊ sillabis: ⁊ sic ē ibi identitas materialis ⁊ diuersitas ꝑfectionis: ⁊ ꝑm diuersitatem ꝑfectionis ē diuersitas significatoꝝ. Similiter in oōne cū est ꝓposita alterius ē ꝑfectionis ⁊ alteriꝰ est diuisa: ut hec oō duo ⁊ tria sunt q̄nq; cū ē cōposita tunc est cathegorica ⁊ est de copulato subiecto. Cum aūt diuisa est: sicut duo sunt quinq; ⁊ tria sunt quinq; tunc est copulatiua: ⁊ sic est hipothetica. Dalā autē est cathegorice ꝓpōnis ⁊ hipothetice copulatiue diuersas eē ꝑfectiōes: ⁊ similiter in oī oōne ꝑm cōpositionē et diuisionē est semp reperire aliquā diuersitatē a ꝓte perfectionis et ꝑ hoc significatoꝝ. Et qr in istis dictio vel oratio possibilis est trasmutari: ⁊ ꝑ hanc possibilitatē repitur diuersitas significatoꝝ iō appellatur multiplex potētiale. in eq̄ocatiōe vero et amphibologia nō ē ita qr dictio vel oō existēs semper sub eadez ꝑfectione diuersa significat. iō dr multiplex ibi actuale qr ē multiplex ꝑm eundē actū siue ꝑm easdē ꝑfectiones. ꝑfectio enim actus appellatur. Sed contra

p̄dicta obiſcit q; cū hec oro panē comedere canē ſit alia ⁊ alia ꝑm q; ille actus panē ſupponit huic v̄bo comedere et ꝓz q; actus idē apponit eidē verbo alia eſt ſed non eſt alia ꝑm materiā q; ex eiſdē litter; ſillabis et dictionibus. cū ergo ē eadē ꝑm materiā ergo cū ſit alia ⁊ alia tūc oz q; ſit alia ⁊ alia ꝑm ſpēm ⁊ ꝑm hoc ſignificat diuerſa: ergo hec oro panem comedere canē exiſtens ea dē ꝑm materiā ⁊ diuerſa ꝑm diuerſas pfectiones diuerſa ſignat: ergo ē multiplex potentiale: cuz diffinitio multiplicis potētiaꝫ ꝓueniat ei: ⁊ ita cū ſit ibi niſi ā̄phibologia tūc amphibologia faciet multiplex potētiale qđ eſt contra p̄dicta. Solutio: dicendū q; in hac oratiōe panē comedere canez nō eſt mltiplex potētiale ſed actuale tantū cū ſit ſemp eadē oratio ꝑm ſpēm ut iā patebit. Ad id qđ obiſcitur q; eſt alia ⁊ alia ſe cūdū ſpēm: cū ſit eadē ꝑm materiā q; ē ex eiſdē litteris ſillabis dictionibus: dicendū q; multiplex ē idētitas et diuerſitas in oro ne q; idētitaſ in oro̅ne dicitur dupliciter. ſ. idētitas pfectiōis ⁊ idētitas materialis et vtraqz iſtaꝝ identitatū ē in hac oro̅ne hō currit: cū ibi ſit vna ⁊ eadē pfectō: ⁊ ſic idē titas: ⁊ ſit ex eiſdē lr̄is ſillabis dictionibus habentibus ſemp eandē ordinationē materialē: ⁊ ſic eſt ibi idētitas materiaꝫ. Ite; diuerſitas oro̅nis eſt duplex. vno eniz mō ꝑm ſpēm ut hec: duo ⁊ tria ſunt quinqz. diuerſa ē ſpecie ab hac: duo ſunt q̄nqz ⁊ tria ſunt q̄nqz. Alio aūt mō eſt diuerſitas materiaꝫ: ⁊ hoc dupl̄r: q; ex eo q; ē ex aliꝭ litteris ſillabis ⁊ dictionib⁹: ut ſortes currit plato diſputat v̄l ex eo q; ex eiſdē lr̄is ſillabis ⁊ dictionibus ſz aliter ⁊ aliter ordīatz: ⁊ hoc itez dupl̄r q; mō eſt oro ex eiſdē dictionib⁹ aliter ⁊ aliter ordinatz ad pfectionē eādē. Alio aūt mō ē diuerſitas oro̅nis ꝑm materiā ex dictionib⁹ aliter ⁊ aliter ordinatis ad pfectiones diuerſas: ⁊ hoc vltio mō ē alia oratio ꝑm compoſitionē v̄l diuiſionē. Ad ō aūt penultio ē alia ⁊ alia oro ꝑm amphibologiam. verbi gra hec dictio panē cōmedere canē quocūqz illoꝝ actō rū ſupponēte v̄l apponēte ſp ē eadē ꝑm ſuam pfectionē q; hic oro pficiet ab inclinatiōe verbi ibi exiſtēte: lz ſit ibi infinitiua inclinatio. ſicut enī indicatiua oro perficit a ſua ꝓpria inclinatiōe ⁊ impatiua a ſua ꝓpria inclinatiōe. Sil̄r ⁊ hec oro infinitiua ſuo mō pficitur ab inclinatiōe infinitiua licet nō ſit ſimpliciter pfecta. vñ p̄dicta oro eſt eadē ꝑm ſpēm ⁊ ē alia ꝑm materiā ꝓ ut vnus illoꝝ accuſatiuoꝝ ſupponit vel apponit: ⁊ ſic ē de reliquo. Et pōt hoc manifeſtari p ſike reptū in natura. q; ſicut ille hō qui mō eſt puer ⁊ poſtea iuuenis v̄l ſener ſemp eſt idē hō: copulētia aūt ſua nō eadē ſemper: imo alia ⁊ alia: neqz manēs: q; aliqñ ē pinguis aliqñ macer eſt tñ ſemp idē hō: ⁊ ſic tranſmutant̄ ptes materiales in eo ſpēs aūt humana ſemp eſt eadez in eo: ⁊ ſic eſt in eo diuerſitas materialis ⁊ idētitas in ſpē. Sil̄r ē in hac oro̅ne panem comedere canē eſt diuerſitas materiaꝫ ꝓdicto mō: idētitas aūt in ſpē. Ite; ſi q̄ratur vtrū oro̅nes ꝑm amphibologiā eq̄liter ꝓticipēt idētitatē oro̅nis. dicēduz q; ſicut ꝓz ex p̄dictis. q; vno mō ſic alio mō nō: q; eſt duplex idētitas oro̅nis ſicut iā patet ex p̄dictis vna materialis alia ꝑm ſpēm. loquēdo aūt de idētitate ꝑm materiā aliqua oratio amphibologica ſemp eſt eadē ut hic liber eſt aris. Aliq̄ autez eſt alia ⁊ alia ſicut oratio amphibologica ex eo q; aliq̄s caſ⁹ pōt ſupponere vel apponere eidez verbo. Loquēdo autē de idētitate ꝑm ſpēm orationis q̄ amphibologica eſt equal̄r eadez cū nulla habeat diuerſitatē ꝑm ſpēm in ſuis ptibus q; nunq̄ ꝑm ſe ꝓz ꝓpria pfectionē qua ſemp pficitur et iō vnaqueqz oratio amphibologica ē in ſe in idētitate ꝑm ſpēm. His habitis dicendū eſt de cōpoſitione iam ſpecialiter ſed prius videndūz ē quādo oratio debet eſſe compoſita vel diuiſa. ſciendū autē q; oratio nō pōt eſſe cōpoſita v̄l diuiſa niſi ſit in eo reperire diuerſum ſitū ꝑm quē ptes poſſint diuerſimode ordinari ⁊ ideo cū dictiones ordinantur ſecundū ſitū magis debitū in oratione tunc oratio dicitur eē cōpoſita. ſi vero diuidaꝫ ab illo ſitu et ponatur in ſitu min⁹ debito

tunc est oratio diuisa. verbigratia hec oratio quicqd viuit semp est potest esse cōpositā vel diuisa cū enim hoc totū. s. quicqd viuit semp sit subiectū in eadē: & hoc verbū est predicatū: tūc hoc verbū est: ē principale in ea: & hoc verbū viuit cū implicet ad subiectū nō est verbū principale in ea. Probatio: hoc verbū est qđ consignificet tempus & est semp eoz nota q̄ de altero dicuntur notandū ergo illud verbū qđ actu predicatur participat actu rōnē verbi simpliciter: & qđ nō predicatur in actu nō participat actu rōnem verbi simpliciter: ergo cū hoc verbū est sit actu predicatū: tunc participat in actu rōne verbi simpliciter & cuz hoc verbū viuit non predicatur in actu sz implicetur ad subiectū: quod est contra naturā verbi inquātū est verbū tunc non participabit rōnem verbi: sed tamen vtrūqz ē verbū simpliciter scōm habitū: quia vtrūqz hz habitudinē predicandi secundū se & sic vtrūqz est verbū simpliciter habitu nō aūt vtrūqz est verbū simpliciter in actu et sic alterz est principale & alterū nō ut dictū est: ergo cū aduerbium habeat de sui natura determinare verbū tūc rectius determinabit verbū principalius & sic ponit in situ magis debito & propter hoc aduerbiuz semp determiat hoc verbū est tūc ē oratio composita. s. quicqd viuit semp est: & si diuidatur ab eo erit diuisa sic quicquid viuit semp est. & sic intelligitur de alijs p̄m naturā dictionū ibi positarum. Sīr est de hac oratione ego te seruum in entem liberum: quia cum signa inquātū signa debeāt habere conuenientiā & differētiā rationē suorū significatorū: cū dictiones sint signa rerum sed res possunt ordinari differenter & signa vel dictiōes similiter: & cū ordinatio rerū erit cōuenientior & signorum erit conuenientior. & cū ordinatio rerū est minꝰ cōueniens: & signorū minꝰ cōuenins: & cū cōuenientior status sit ipi humane nature ex seruitute exire in libertatem q̄z ex libertate eadē in seruitutē: cōuenientius construitur hoc pticipiū entem cū hoc nomine seruuz q̄z hoc nomine liberū: & sic ē composita: et est sensus de entē seruū posuit liberū id est ex te seruo feci liberum: ecōuerso aūt est diuisa & est sensus te entem liberuz posui seruū id est ex te libero feci seruuz. Et nota q̄ hanc orationē ponit aris. inter paralogismos diuisionis. Nota etiam q̄ vbi est cōpositio vel diuisio vel accentus nō est necesse q̄ semper sit oratio vno mō vera & alio mō falsa: qz pōt esse q̄ vtroqz sensu sit vera: & vtroqz sensu sit falsa ut tangā pcussū manu esto ita q̄ si aliqs fuerit pcussus manu & ego tangā cū manu. tūc prima est duplex eo q̄ ille ablatiuꝰ manu pōt determinare hoc verbū tango vel pticipiū pcussū & est vera vtroqz sensu. hec autez est falsa vtroqz sensu tango baculo pcussit manente eadē positione. Sīr est in eq̄uocatione hec enī oratio ois canis est substantia tres sensus habet: & in quolibet ē vera. hec aūt ois canis est albedo in quolibet est falsa & sic est de amphibologia. Et his aūt patet q̄ imperfecte dicūt dicentes orationē eē secundū compositionez qñ est falsa in sensu compositionis & p̄m diuisionē qñ falsa est in sensu diuisionis: qz hoc nō est verum in omnibus sicut dictū est. Sed hoc est verū q̄ si paralogismus fuerit factus p̄m cōpositionē diuidētis est solutio & si p̄m diuisionē ꝓponēti ē solutio: & hoc habeo ab aris. illud autem non. Causa autem apparentie siue p̄ncipiū motiuuz compositionis est vnitas orationis p̄m speciem ex cōpositione causata: & dico q̄ causatur ex compositione: qz ex eo q̄ oratio est cōposita vl diuisa sic habet aliam & aliam spēm & sic aliaz & aliā vnitatē. Principiū vero defectꝰ cōpositionis est possibilitas diuersoz̄ significatorum per eandez orationē. Et hoc totū dico q̄ licet oratio sit cōposita & ita stet sub vna specie in ipsa compositione est tamen possibilis ad aliā spēm siue ad aliam perfectionē q̄z pōt hr̄e p̄ diuisionē: & p̄ hoc est in ea possibilitas diuersoz̄ significatorum & hoc totū patuit prius in hac oratione sz quicquid viuit semp ē vnde possibilitas orationis ad diuersas species que est a parte vocis ordinatur ad possibilitatem

diuersoꝝ ſignificatoꝝ q̃ que eſt a parte rei Quidam autem dicunt q̄ cauſa apparentie cõpoſitionis vel q̃ ſunt eſt ipſa poſitio cauſa vero nõ exiſtẽtie ẽ ipſa diuiſio. Alij autẽ dicũt q̄ cauſa apparentie cõpoſitionis eſt veritas oꝝonis compoſite. cauſa vero nõ exiſtentie ẽ falſitas oꝝonis eiuſ dẽ diuiſe: q̃ iſti dicũt q̄ veritas oꝝonis cõpoſite mouet ad credendũ veritatem in eadẽ eſſe cũ eſt diuiſa: quia p̃ncipiũ motiuũ facit credere oppoſitum p̃ncipio defectus. q̄ aũt illi male diſtinguunt hmõi p̃ncipia huius loci ſophiſtici patz p̃mo quia oẽs fallacie in dictione differũt a fallacijs extra dictionẽ p hoc q̄ fallacie in dictione hñt p̃ncipiũ motiuuz a parte vocis ſiue a parte ſigni: ⁊ hñt p̃ncipiũ defectus a p te rei. ſed fallacie extra dictionẽ vtrũqz iſtoꝝ p̃ncipioꝝ hñt a pte rei ergo p̃ma ſentẽtia iſtoꝝ nõ põt ſtare q̃ põt vtrũqz iſtoꝝ p̃ncipioꝝ a pte vocis ſiue in ſigno. cõpoſitio vel diuiſio enĩ iſtius oꝝonis a pte vocꝫ apprehẽditur ſiue ſigni. Itez nihil mouet ad credẽdũ aliq̃d niſi ſit ſimile ſimpliciter vel in pte: ⁊ iõ nõ eſt poſſibile vnũ cõtrariorũ mouere ad alterũ ergo neqz cõpoſitio ad diuiſionẽ vel ecõuerſo: p primã aũt harũ rõnũ patet falſitas ſcõe cõpoſitiõis q̃ ponit vtrũqz p̃ncipiũ cõpoſitiõis a p te rei: cũ veritas nõ ſit in oꝝone niſi a p te rei. Item in equiuocatione p̃ncipium motiuum ab vnitate dictionis ſumitur: et p̃ncipiũ defectus a parte reruz ſignificatarum ⁊ eodẽ modo in amphibologia ⁊ in accentu ſicut poſtea patebit in figura dictionis ergo oportet q̄ in cõpoſitõe ſimiliter fiat vel nõ erũt ſex fallacie in dictione cuĩ oppoſitũ docuit ꝓbare ariſ. inductione et ſillo oz ergo p̃ncipiũ motiuũ cõpoſitionis ponere a pte vocis: ⁊ p̃ncipiũ defectus a p te rei. Et iõ dicim⁹ q̄ p̃ncipiũ motiuũ cõpoſitionis eſt veritas oꝝonis p̃m ſuã ſpẽz er cõpoſitione cauſata: p̃ncipiũ vero defectus ẽ poſſibilitas diuerſarũ ſignificatarũ p eandẽ oꝝonem. Veritas aũt oꝝonis cõpoſite mouet ad credendũ ſignificatũ vnũ ſiue poſſibilitatẽ ad aliud ſignificatũ: ⁊ ſi c p̃ncipiũ motiuũ mouet ad oppoſitũ p̃n cipio defectus ⁊ ſic in ceteris locis ſophiſticis. Cõpoſitionis aũt duo modi poſſunt aſſignari: quos Ariſto. videtur innuere in capitulo de cõpoſitione. Primus ꝓuenit er eo q̄ aliq̃d dictũ põt ſupponere verbo alicui p ſe toto vel p̃o parte ſui: ut hic ſedentẽ ambulare eſt poſſibile: ⁊ format̃ ſic palogiſm⁹. Quẽcunqz ambulare ẽ poſſibile: cõtingit q̄ ipſe ambulet: ſed ſedentez ambulare eſt poſſibile: ergo cõtingit q̄ ſedens ambulet. Mino ẽ dupler: q̃ ſi hoc dictũ: ſedentẽ ambulare p ſe toto ſubijcia tur huic p̃dicato eſt poſſibile: ſic eſt ſenſus vnus: ⁊ eſt oꝝatio falſa in illo ſenſu: q̃ tũc duo actus oppoſiti ſibi inuicem cõiungũtur ambulare. ſ. ⁊ ſedere: quod falſum eſt: ſicut hec eſt falſa ſedens ambulat. Si aũt id dictum ſupponat p̃dicto p̃dicato p pte ſui. ſ. p̃o ſubiecto ipſius dicti: tunc eſt ſenſus talis: ſedens habet in ſe potentiam ad ambulãdũ: ⁊ hoc ſenſu eſt vera mino: ⁊ ſimiliter hec eſt diſtinguenda: nõ ſcribẽtem ſcribere eſt poſſibile: ⁊ paralogiſmus ſiliter eſt formand⁹: ⁊ ſunt ille oꝝationes ⁊ cõſimiles cõpoſite p̃m q̄ dictũ totum ſupponit p̃o ſe: diuiſe cum ſupponit dictũ p parte ſui: quia cõuenientius attribuitur p̃dicatum toti dicto q̃ parti eius licet ſemp dictũ ſupponat. vnde nihil ẽ quod quidaz obijciunt dicentes: q̄ ſi eſt verũ ſecundum p̃dictũ modũ q̄ poſſibilitas ad ambulãdũ aliquãdo attribuatur toti dicto: aliq̃ndo parti eius. ſ. huic q̄ dico ſedentem: ergo tunc ille actũs ſedentez ſupponit huic verbo eſt ſic ſedentem eſt poſſibile ambulare: ſed hoc eſt inconueniens: quia oꝝatio eſſet incongrua. actũs enim non poteſt ſuppoꝝnere verbo tertie perſone: ergo p̃dicta diffinitio nulla eſt. Solutio autem plana er p̃ dictis: quia totum dictũ ſemper ſupponit illi verbo tertie perſone: ſed aliquãdo per ſe totũ: ⁊ tunc redditur poſſibilitas toti dicto aliquãdo p̃o parte ſui. ſ. p̃o ſubiecto dicti: ⁊ tunc redditur poſſibilitas ſubiecto ipſius dicti. ſ. huic q̄ dico ſedentẽ. Alij diſtinguũt has oꝝationes dicentes q̄ p hoc

participium sedentē vl̄ scribentē importa
tur concomitātia: ut vult p̄scianus: quia p
ticipiū̄ inuentū̄ est ut ferat concomitantiā̄
sui ad verbū̄: ut sedens lego. et explicatur
ista concomitantia per hanc dictionē̄ dum
vel cum sic: dum sedeo lego: vel cum sedeo
lego. dicunt ergo q̄ predicte orationes sunt
duplices: quia concomitātia importata p
participiū̄ potest significari respectu hui⁹
verbi ambulare: ⁊ tunc est sensus istius: se
dentē ambulare est possibile. i. dum sedeo
me ambulare est possibile: quod falsum ē,
vel potest denominari illa concomitantia
respectu predicati: ⁊ tunc est sensus istius:
sedentem ambulare est possibile. i. dum se
det habet potentiam ad ambulare postea
⁊ hoc est verū̄. Sed ista distinctio in idem
redit cū̄ priori: quia quādo denotatur con
comitantia respectu huius verbi ambula
re: tunc ponitur possibilitas supra totum
dictū̄ et tunc est falsa. Quādo autē denota
tur concomitantia respectu predicati: tunc
ponitur possibilitas supra subiectuz dicti:
⁊ sic est vera. Solent autē huiusmodi ora
tiones appellare de re vel de dicto ⁊ dicitur
de dicto quādo supponit verbo pro se: qn̄
do autē dictū̄ supponit pro parte sui dicū̄t
de re: appellant autē rem subiectum ipsi⁹
dicti. subiectū̄ autē dicti non est dictū̄ vnde
licet dictū̄ si res tamen nō est res secunduz
q̄ ipsi sumunt rem. Secundus autem mo
dus compositionis ꝓuenit ex eo q̄ aliqua
dictio in oratione posita potest esse deter
minatio diuersorū̄ ut hic litteras quas scit
discere nunc est possibile quia hoc aduer
bium nunc potest determinare hoc verbū̄
discere ⁊ sic est falsum: quia litteras quas
scit aliquis non est possibile discere nunc
q̄ si aliquis addiscit aliquid id ignorat ꝑ
ut vult aristoteles. Quicū̄qz addiscit igno
rat: vel potest determinare hoc predicatuz
est possibile et sic est vera. quia litteras q̄s
scit addiscere iterum nunc est possibile po
test enim earum obliuiſci. ⁊ sic nunc in pre
senti habet potentiā̄ ut addiscat eas simili
ter hic. Quod vnuz solum potest ferre plu
ra potest ferre ⁊ formatur paralogismus
sic. q̄ vnum solū̄ potest ferre: plura potest
ferre sed quod non potest ferre plura: pōt
ferre plura: maior est duplex. Quia si hec
dictio solum determinat hoc verbū̄ potest
sic est falsa: ⁊ est sensus quod vnum solum
potest. ⁊c. id est q̄ vnum potest ferre ⁊ non
potest ferre plura quod falsum est. quia si
solum vnuz potest ergo non potest plura.
Si autē hec dictio solum determinat hoc
verbū̄ ferre sic est vera: ⁊ est sensus. q̄ vnū̄
solum potest ferre: potest ferre plura. i. q̄
habeat potentiaz ut ferat vnum soluz po
test plura ferre: quia quicū̄qz potest plura
ferre: habet etiam potentiā̄ ut ferat vnum
solum: ut nauis que potest ferre decem ho
mines: potest ferre vnum solum. et sic illa
potentiā̄ habet ut ferat id est solū̄ ⁊ potest
ferre plura. vnde quod vnum soluz potest
ferre potest plura ferre.

Postq̄z auctor determinauit de fallaciis peccantibus se
cundū̄ multiplex actuale. s. de equiuocatione ⁊ amphibolo
gia. Hic consequenter determinat de fallaciis peccantibus
secundū̄ multiplex potentiale: in quibus solū̄ est potentialis
vnitas ipsius multiplicis. ratione cuius sunt imperfectiores
aliis: ⁊ inter illas primo determinat de fallacia compositio
nis primo notificans quid sit cōpositō ⁊ diuisio. vnde ut suf
ficit ad propositū̄ cōpositio accipitur dupliciter. vno mō ut
est ordinatio partiū̄ orationis secundū̄ situ magis debitum
partibus in oratione positis: ⁊ sic est in qualibet oratione cō
posita vera vel falsa ⁊ dicitur sit⁹ magis debitus: qui magis
occurrit intellectui ⁊ magis conuenit dictionibus secundū̄
suos modos significandi ⁊ enunciādi: ut quādo determina
tio determinat suū̄ determinabile eo modo magis est nata
ipsuz determinare: vel inter diuersa determinabilia determi
nat illud quod magis habet determinare. Et ecōtra diuisio
est ordinatio partiū̄ orationis secundū̄ situ minus debituz.
Alio modo capitur cōpositio magis specialiter: ut solū̄ re
peritur in oratione cōposita falsa: ⁊ diuisio in diuisa falsa. et
hoc mō sic diffinitur. Compositio est eorū̄ que diuidi debēt
falsa vnio. ⁊ diuisio est eorū̄ q̄ cōponi debent falsa separatio.
Vbi ꝓmo sciēdū̄ q̄ a ꝓpositiōe vltio mō capta denoiat⁹
fallacia cōpositiōis. ⁊ a diuisiōe sumit⁹ fallacia diuisiōis ⁊ ē
fallacia cōpositiōis idoneitas decipiēdi ꝓuenies ex māli vni
tate ozonis diuise vere cū̄ ꝓposita falsa. Et eius causa appa
rēte est materialis vnitas ozonis diuise vere cū̄ cōposita fal
sa, rōne cuius credit⁹ q̄ sicut oratio in sensu diuiso est vera
sic in sensu cōposito: cui tū̄ sit falsa. ꝓpter quā̄ vnitatē etiam
credit⁹ q̄ sicut oratio cōposita falsa bene infert cōclusionez
q̄ ita diuisa vera inferat ipsam. ⁊ sic in paralogismis huius
fallacie rōne diuise vere apparet ibi esse ꝓbabilitas p̄missa
rū̄: ⁊ rōne cōposite false apparet ibi esse bonitas cōsequētie.
Sed causa defectus hui⁹ fallacie est diuersitas significatorū̄
orationis diuise vere ⁊ ꝓposite false. Ex q̄bus apparet q̄ pa
logismi in q̄bus oratio diuisa est vera ⁊ cōposita falsa fiūt se
cūdū̄ fallaciā̄ cōpositiōis: ⁊ ecōtra qū̄ cōposita est vera ⁊ di
uisa falsa sumitur fallacia diuisionis. Secūdo sciendū̄ q̄
huius fallacie compositiōis sunt duo modi. Primus mod⁹
est: qū̄ vna determinatio diuersimode refertur ⁊ determinat
idē determinabile: ꝟm quē sic palogizat⁹: oē rudibile vl̄ risi
bile ē asin⁹: ꝟor. est rudibilis vel risibilis: ergo ꝟor. est asinus.
Solutio. Maior est duplex: quia illa conuunctio vel potest
determinare rudibile vel risibile tanq̄z partes subiecti vni⁹

ꝓpoſitionis: ⁊ ſic cõiungit inter terminos ⁊ maior eſt compoſita ⁊ falſa. ⁊ bene ſequitur cõcluſio: ⁊ eſt ſenſus maioris omne illud quod eſt rudibile vel riſibile eſt aſinus. vl̃ poteſt diſiungere ipſa tanꝯ duo ſubiecta duarũ propoſitionũ ⁊ ſic diſiungit inter propoſitiões: ⁊ ſic maior eſt diuiſa vera: quia eſt vna diſiunctiua cuius altera pars eſt vera: ſed tunc nõ ſequitur concluſio: ſed cõmittitur fallacia cõpoſitionis: ⁊ poſſet etiã diſtingui minor. Et ſimiliter hic quecũꝯ habent q̃tuor vnitates ſunt quattuor. duo ⁊ duo nõ habent quattuor vnitates: ergo duo ⁊ duo non ſunt q̃ttuor. Solutio. Minor eſt duplex: quia illa coniunctio ⁊ poteſt cõiungere inter terminos ⁊ ſic minor eſt compoſita ⁊ falſa ⁊ ſequitur cõcluſio. vel inter propoſitiones: ⁊ ſic minor eſt diuiſa ⁊ vera cum ſit copulatiua cuius ambe partes ſunt vere ⁊ ſic nõ ſequit concluſio. Et ſimiliter hic omne poſſibile poteſt eſſe verũ: ſedentẽ currere eſt poſſibile: ergo ſedentẽ currere eſt verum: ⁊ ſic iſta ſedens currit erit vera. Solutio. Minor eſt duplex: q̃ illa modus poſſibile poteſt determinare hoc dictũ ſedentem currere acceptum ſub cõpoſitione ſuarũ partiũ: ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa: ⁊ ſequitur concluſio. vel acceptũ ſub diuiſione earũdem partiũ ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ vera: ⁊ non ſequit cõcluſio ſed cõmittitur fallacia. Tertio ſciendum q̃ in aliqua ꝓpoſitiõe modali dictum ſumitur ſub ꝓpoſitiõe quando ſub tectũ dicti ſecundũ ſuum materiale ⁊ formale ſimul componitur cum predicato dicti. ⁊ ſumitur ſub diuiſione quando ſubiectum ſecundum ſuũ materiale tantum componitur cũ predicato dicti: ⁊ ſecũdũ ſuũ formale ab ipſo diuiditur ut dicendo ſedentẽ currere eſt poſſibile: currere poteſt componi cum ſedẽte ꝓ ſuo materiali ⁊ formali ſimul. ſ. pro ſubiecto ſeſſionis quod eſt ſuum materiale: ⁊ pro forma ſeſſionis ſiue ſedentis: quod eſt ſuum formale: ⁊ tunc eſt modalis compoſita: ⁊ debet dictum continue proferri nõ pauſando inter ꝓtes dicti: ſed ſi currere componatur cum ſedente pro ſuo materiali tantũ ⁊ nõ pro formali: tunc eſt diuiſa: ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione diſcontinua faciendo pauſam inter ſedentem ⁊ currere: ⁊ quando dictũ ſtat ſub compoſitione ſubijcitur ꝓ ſe toto: eo q̃ ſubijcitur ſecundum quãlibet compoſitionem que poteſt importari per ipſum: ⁊ quando ſtat ſub diuiſiõe tunc ſolum ſubijcitur pro parte ſui ⁊ non pro ſe toto vnde in iſtis de poſſibili modales que fiunt ex terminis contrarijs vl̃ oppoſitis: in ſenſu compoſito ſunt falſe ⁊ in diuiſo ſunt vere: ut album eſſe nigrũ eſt poſſibile. videntẽꝫ eſſe cecum ẽ poſſibile. ens eſſe nõ ens eſt poſſibile: ⁊ econtra eſt de illis de impoſſibili. Quarto ſciendũ q̃ ſecundus modus huius fallacie ſumitur quando vna determinatio refertur ad diuerſa determinabilia: vel vnũ determinabile ad diuerſas determinationes ſecũdũ quẽ ſic palogizatur. Quicquid vuit ſemp eſt: ſortes vuit: ergo ſor. ſemp eſt. Solutio. Maior eſt duplex: q̃ illa determinatio ſemp põt determinare hoc verbũ eſt. ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa: ⁊ ſequitur concluſio. Et dicitur tunc cõpoſita: q̃ in oratione aduerbiũ habet determinare principalius verbũ. ⁊ q̃ illud verbũ eſt principalius verbũ in tali oratiõe. ió aduerbiũ ponitur in ſitu magis debito q̃ refertur ad ipſum. vel poteſt determinare hoc verbũ vuit ⁊ ſic maior eſt diuiſa ⁊ vera ⁊ nõ ſequitur concluſio. Et ſimiliter hic: omne quod eſt neceſſario eſt ſortes eſt: ergo ſor. neceſſario eſt. Solutio. Maior ẽ duplex eo q̃ neceſſario poteſt determinare hoc verbum eſt ſecũdo loco poſitum: ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa: ⁊ ſequit̃ ꝯcluſio. vel põt determiare hoc verbum eſt primo poſitũ ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ vera nec ſequitur cõcluſio. Cõtra ꝓdicta arguitur primo ſic: hic eſt cõpoſitio hõ eſt animal: ⁊ tũ nõ falſa vnio diuidendoꝫ: ergo male diffinit̃ cõpoſitio. Secũdo ſic: materialis vnitas oꝛonis cõpoſite ⁊ diuiſe eſt vnitas realis cũ ſit vnitas vocis: ergo ſi ſit cauſa apparẽte huius fallacie ſequitur q̃ hec fallacia ſumit cauſam apparentie ex parte rei: ⁊ ſic non erit fallacia in dictione. Tertio ſic: quando modus determinat dictum pro ſe toto vel ꝓ parte ſui ibi vna determinatio refertur ad diuerſa determinabilia: quia totũ dictũ ⁊ ꝑs eius differũt: ergo primus modus non differt a ſecũdo. Quarto ſic: vnius determinatiõis eſt tm̃ vnũ determinabile ſicut vnius determinabilis eſt tantũ vna determiatio: ergo eadem determinatio nunqꝯ determinat diuerſa determinabilia ⁊ ſic male ponitur ſecũdus modus. Quinto ſic: aliqui paralogiſmi fiunt in fallacia cõpoſitiõis ꝓ hoc q̃ cõiunctio cõiungit inter terminos vel inter ꝓpoſitiones: ⁊ tũ ille modus hic nõ ponit̃: ergo inſufficaẽter ponunt̃ modi hꝰ fallacie. Ad primũ iſtorũ dicit̃ q̃ ſi capiatur cõpoſitio ꝓ vniõe affirmatiua ꝓdicati cũ ſubiecto ſic ibi eſt cõpoſitio hõ eſt aial. ſꝫ ſi capiat̃ ꝓpoſitõ ꝓ ordiatiõe partiũ oꝛois in ſitu magis debito in oratione cõpoſita falſa ſicut hic capitur cõpoſitio. ſic in illa ꝓpoſitione nõ eſt cõpoſitio: neqꝫ hic eſt diuiſio vt hic capitur: hõ nõ eſt aſinus. Ad ſcõꝫ dicitur q̃ licet illa materialis vnitas ſit realis tm̃ nõ conſideraẽ hic in rõne rei: ſed in ratione ſigni habẽtis plura ſignificata: ideo iſta cauſa apparentie non ſumitur a parte rei. Ad tertiũ dicitur: q̃ modus determinans dictũ ꝓ ſe toto vel ꝓ parte ſui ſemp refertur ad idẽ determinabile: licꝫ diuerſimode: q̃ ſꝫ determinat ipſũ dictũ: ſꝫ aliqñ determiat ipꝫ rõne totiꝰ: ⁊ qñqꝫ rõne ꝑtis.

Ad q̃rtũ dõ q̃ ſꝫ vna determiatio in vna acceptõe intellect̃ nõ poſſit referri ad diuerſa determiabilia: q̃ non põt ab vno intellectu plura ſiꝫ intelligi: tm̃ ꝟm plures acceptões intellectus q̃ ſunt a pluribus hominibꝰ vel ab vno hoie ſucceſſiue eadẽ determinatio põt referri ad diuerſa determinabilia. Ad quintũ dicitur q̃ licet ille modus nõ enumeret explicite in textu: tm̃ intelligit̃ implicite in ꝓmo mõ: ⁊ palogiſmi facti fiunt ꝟm primũ modũ huius fallacie ut priꝰ patuit.

¶ Qualiter in oratione ſit multiplex poſſibile: ſiue fuerit cõpoſita: ſiue diuiſa. ⁊ qñ debeat oratio dici diuiſa patuit ex ꝓdictis. Nũc aũt reſtat dicere ꝓncipia ſiue cauſas ⁊ mõs diuiſionis. Eſt enim ꝓncipiũ motiuũ ſiue cã appentie diuiſionis vnitas oꝛonis ꝟm ſuã ſpẽm ex diuiſiõe cãta: q̃ alterã hꝫ ſpẽm cũ ẽ diuiſa: ⁊ alterã cũ eſt cõpoſita. Principiũ defectꝰ ſiue cã nõ exñte diuiſionis poſſibilitas ẽ diuerſoꝝ ſignificatorũ in ſubſtãtia oꝛonis diuiſe: ⁊ hec dico q̃ ſꝫ oꝛo in illo mõ quo eſt diuiſa hꝫ. i. ſignificat: tm̃ ſubſtãtia eiꝰ poſſibilẽ ad cõpoſitionẽ: ⁊ ſic ad alterũ ſignificatũ. Modi aut̃ diuiſiõis ſunt duo. Primꝰ ꝓuenit ex eo q̃ aliq̃ dictio põt cõiũgere terminos vel ꝓpões: ⁊ hoc duplr̃ copulãdo vel diſiũgẽdo. Cõiũgere eniꝫ eſt cõe ad copulare vel diſiũgere ſicut cõiunctio cõis ẽ ad copulatiuã cõiunctionẽ vel diſiũctiuã ⁊ ad alias cõiũctiones: eſt enĩ genꝰ omniũ harũ. Oꝛ coniũgere terminos vel ꝓpões cõe ẽ ad vtrũqꝫ. ſ. cõiungere eadẽ vl̃ diſiũgere: ⁊ ex hoc prouenit ꝑmus modus ut q̃nqꝫ duo ⁊ tria. Et format̃ palogiſmꝰ ſic. Quecũqꝫ duo ſunt ⁊ tria ſunt tria: ſꝫ q̃nqꝫ ſunt duo ⁊ tria: ergo q̃nqꝫ ſũt tria. Minor ẽ duplex põt enĩ ẽe diuiſa ⁊ eſt ſenſus. Quinqꝫ ſunt duo ⁊ q̃nqꝫ ſunt tria ⁊ eſt copulatiua. Vel põt eſſe cõpoſita ⁊ ẽ ſenſus. Quinqꝫ ſunt

duo ⁊ tria ita ꝙ sit de copulato ꝑdicato: et tūc est copulatio terminorū. Silr maior ē duplex. Et siliter hic. Quinqz sunt paria ⁊ imparia diuisūgendo sic. Oē aial ē rōnale vel irrōnale: sz nō oē aial ē rōnale: ergo oē aial ē irrōnale. Minor ē duplex: qr̄ potest eē diuisa ⁊ est sensus. Oē animal ē rōnale vel omne aial ē irrōnale ⁊ sic diuisūctiua ⁊ est diuisūctio propōnū: vel pōt eē composita: ⁊ est sensus. Oē aial est rōnale vel irrōnale: ⁊ sic est duplex diuisūctio ꝑdicato ⁊ sic est diuisūctio terminorum ⁊ sic dicūtur iste oēs cōposite: qr̄ ꝯiunctio ꝑ pri⁹ ē diuisū ctiua ptium oronis ⁊ p posterius oronis. Silr in his: oē aial est sanū vl egrū. Ois linea ē recta vl curua. Ois nūer⁹ ē par vl impar. Ois substātia ē corpea vl incorpea Scōus mod⁹ diuisiōis puenit ex eo ꝙ aliqō casuale vl alia determiatio pōt ordinari i diuersis ut hic: tu vides oculꝫ pcussū fit palogism⁹ sic. Quocūqz tu vides hūc percussū illo pcuss⁹ ē hic: sz tu vides hūc oculo vl oculꝫ pcussū: ergo oculo pcussus ē. minor ē duplex: qr̄ illō casuale siue ille abltūs oculo vl oculꝫ pōt ordiari cū hoc verbo vides: ⁊ tūc significat instāz visiōis ⁊ ē sēsus tu oculꝫ vides illū q̄ ē pcussus: ⁊ tūc ē ꝯposita: qr̄ cū ille ablatūs sit determiatio act⁹ ⁊ act⁹ magis sit i verbo q̄z i pticipio: iō ꝑ pri⁹ dz determiare verbū ⁊ p posteri⁹ pticipiū. Vel pōt ordinari cū hoc pticipio pcussū ⁊ tūc significat instāz pcussiōis ⁊ sic ē diuisa: ⁊ ē sensus. Tu vides illū q̄ pcussus est oculꝫ. Silr in his ego posui te seruū entē libez: ⁊ q̄nquagita virorū cētū reliq̄t dimes achilles ⁊ tu scis tm̄ tres hoies currere posito ꝙ sex currāt: sz tu scias tm̄ de trib⁹: sz q̄cq̄o scit ē verū: ergo tm̄ tres hoies currere ē verū. ꝓma duplex qr̄ hoc aduerbium tm̄ pōt determiare hoc verbū scis: ⁊ sic est ꝯposita ⁊ vera. vl hoc verbū currere et sic diuisa ē ⁊ falsa. ⁊ tu es hodie nat⁹ ꝓbo tu es hodie ergo nat⁹ vl nō nat⁹. sz tu nō es nō nat⁹ ergo es nat⁹ ergo tu es hodie nat⁹. ꝓma ē duplex ex eo ꝙ hoc aduerbiū hodie pōt determiare ħ v̄bū: est ⁊ sic ꝯposita ⁊ ꝺa. vl hoc pticipiū nat⁹ ⁊ sic diuisa ē falsa

Postq̄z determinatū ē de fallacia cōpositionis. Hic ēt sequenter determinandū est de fallacia diuisiōis. Cuius ordinis ratio est: quia fallacie adinuicē ordinant⁹ ꝑm ordinez suarū causarū apparētie: sic ꝙ habētes pfectionē cām apparētie ꝑponunt⁹ aliis: sed in fallacia cōpositiōis maior est cā apparētie q̄z in fallacia diuisionis: qr̄ maior est apparētia ꝙ si oratio diuisa sit vera ꝙ cōposita etiā sit vera: q̄z ecōtra si cōposita sit vera ꝙ diuisa sit vera: eo ꝙ in diuisa ptes ordinantur in situ minus debito: ⁊ in cōposita in situ magis debito; ⁊ maior est apparētia si oratio in qua ptes minus debite ordinant⁹ sit vera: ꝙ alia in qua ordinant⁹ magis debite sit vera q̄z ecōtra: ideo in fallacia ꝯpositionis maior est causa apparentie q̄z in fallacia diuisionis rōne cuius bene ei prepo nitur. Primo sciendū ꝙ fallacia diuisionis est idoneitas decipiendi pueniēs ex materiali vnitate orationis composite vere cū diuisa falsa: ⁊ eius causa apparentie est illa materialis vnitas orationis cōposite vere ⁊ diuise false: ꝓpter quā vnitatē credimus ꝙ sicut illa oratio est vera in sensu cōposito ꝙ etiā sit vera in sensu diuiso: cū tamē in illo sensu sit falsa. ⁊ etiā ꝓpter illā vnitatē credimus ꝙ sicut diuisa falsa bene infert cōclusionē ꝙ etiā ꝯposita vera bñ inferat cōclusionē Et sic ex pte ꝯpositē vere sumitur appens ꝓbabilitas p̄missarū ⁊ rationē diuise false apparet ꝓbabilitas consequentie, sed causa defectus huius fallacie est diuersitas significatorū orationis composite ⁊ diuise. Secūdo sciendū ꝙ oratio composita ⁊ diuisa dupliciter inter se differūt. Primo quia in oratione cōposita partes ordinant⁹ ꝑm situm magis debitū. i. ꝑm situm in quo de virtute sermonis citius accipiunt⁹; sed in oratione diuisa partes ordinant⁹ secūdū situ min⁹ debitū. Scōa differētia sumitur ex pte modi ꝓferendi nā oratio composita habet ꝓferri ꝓlatione continua ⁊ oratio diuisa habet ꝓferri ꝓlatiōe discontinua: discōtinuādo dictiones que adinuicē diuiduntur: ⁊ hec secūda differētia est signū prime: ut dicendo omnis ꝯpositio vera est. si vera ponatur in subiecto sic illa oratio est diuisa ⁊ vera: ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione discontinua: faciendo pausam inter subiectū ⁊ verbū sed si teneat⁹ ex pte predicati est cōposita ⁊ falsa. ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione cōtinua. Tertio sciendū ꝙ huius fallacie sunt duo modi. Primus modus est quando eadē determinatio diuersimode determiat idēdeterminabile: ꝑm quē modū sic palogizat⁹: omne q̄ impossibile est esse albū: impossibile est recipere albedinē: sed nigrū esse albū est impossibile: ergo nigrū recipere albedinē est impossibile: q̄ ē falsum. Solutio. Minor est duplex: quia illud dictū albū eē nigrū potest diuersimode determinari ꝑ illum modū impossibile. vno mō in quantū stat sub compositione: ⁊ subijcit secundū se totū ⁊ sic minor est composita ⁊ vera: ⁊ nō sequit conclusio: sed cōmittitur ista fallacia. Alio mō potest denominari ut accipitur sub diuisione suarū partū: ⁊ subijcitur ꝑ pte sui. s. ꝑ compositiōe sui predicati cū materia sui subiecti. ⁊ sic est diuisa falsa: ⁊ bene sequit conclusio. Et similiter distinguerentur isti paralogismi: sedentem currere ē impossibile omne albū eē coloratū est necessariū. ⁊ sic de aliis modalib⁹ que in sensu diuiso sunt false ⁊ in sensu cōposito sunt vere. Aliter sic paralogizatur: quicqd est tantūdem ⁊ amplius est equale alteri, sed magis est tantūdem ⁊ amplius ergo maius est equale. Solutio. Minor est duplex; quia illa cōiunctio ⁊ potest cōiungere inter terminos: ⁊ determinare illa que cōungit tanqz partes vnius predicati: ⁊ sic minor ē cōposita ⁊ vera: ⁊ nō sequitur conclusio. vel potest conūgere inter propositiones ⁊ conūgere ea que per eam copulantur tanqz diuersa ꝺdicata plurū ꝓpositionū: ⁊ sic minor est diuisa ⁊ falsa: qr̄ est vna copulatiua cui⁹ vna ps est falsa ⁊ hoc mō sequitur cōclusio: ⁊ ecōtra dicendū est de maiore. Similiter solui⁹ iste palogismus q̄cūqz sunt duo ⁊ tria sunt paria ⁊ imparia: sed q̄nqz sunt duo ⁊ tria: ergo quinqz sunt paria ⁊ imparia ⁊ similiter est hic omne animal est sanū vel egrū: sed nō omne animal est sanum: ergo omne animal est egrū. Solutio Hec cōiunctio vel potest cōiungere inter terminos: ⁊ sic maior est composita ⁊ vera: vel inter ꝓpositiones ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. Quarto sciēdū ꝙ secūdus modus est quādo aliqua determinatio potest determiari ⁊ di-

re plura determinabilia. vel idem determinabile pōt determinari a diuersis determinationibus secundū quem modū sic paralogizatur: nullus hodie natus fuit heri: homo decez annorū ē hodie natus: ergo nō fuit heri. Solutio. Minor ē duplex: quia hoc aduerbiū hodie potest determinare natus ꝛ sic est diuisa ꝛ falsa: ꝛ bene sequitur conclusio. vl pōt determinare hoc verbū est: ꝛ sic est composita ꝛ vera: ꝛ nō sequitur conclusio. Est enī tunc composita quia aduerbiū de sui natura magis habet determinare verbū q̄z participiū: ideo cum hodie refertur ad verbum ordinatur in situ magis debito. Et similiter hic quodcūcunq; virorꝫ achilles reliquit cētum in bello: illi erant centū ꝛ amplius sed quadraginta virorū centū reliquit achilles in bello: ergo quadraginta erāt centum ꝛ amplius. Solutio. Minor est duplex: quia ille genituꝰ virorū potest determinari per illud adiectiuuꝫ centū sic ꝙ ambo sint genitiui casus ꝛ regātur de li quadraginta: ꝛ sic minor est composita ꝛ vera ꝛ nō sequitur conclusio. vl potest determinari per illud adiectiuuꝫ quadraginta sic ꝙ ambo regant de li centum: ꝛ sic est diuisa: qz dictio recta p̄cedit dictionē regētem: ꝛ sic est falsa ꝛ sequitur conclusio: ꝛ sic possent solui alij paralogismi huiusmodi. Contra predicta arguitur primo sic: in ista fallacia sumitur causa apparētie ratione orationis compositę vere ꝛ non ratione diuise: ergo ista fallacia debet dici fallacia compositionis: ꝛ nō fallacia diuisionis cum apparentia ꝛ probabilitas suorū paralogismorū proueniat ex oratione composita vera. Secūdo sic: materialis vnitas orationis compositę ꝛ diuisę ē causa apparentie in fallacia compositionis: ꝛ diuersitas significatorū eius est causa defectus: ergo si illa materialis vnitas sit causa apparentie huius fallacie habebit eandē causaz apparentie cum fallacia compositionis quod est inconueniēs.

Tertio sic: modus proferendi orationis se tenet in prolatione litterarū syllabarū ꝛ dictionū: sed in oratione composita ꝛ diuisa eodem modo proferūtur littere syllabe ꝛ dictiones: ergo iste orationes non differunt secundū modum proferendi. Quarto sic: coniunctio est coniunctiua partiuꝫ orationis ut habetur in sua diffinitiōe ꝛ nō orationū: ergo coniunctio non habet coniungere inter propositiōes: ergo contra ea q̄ dicuntur in primo mō huius fallacie. Quinto sic: in isto paralogismo amphibologie: quēcunq; contingit dicere contingit loqui: sed tacentē contingit dicere: ergo tacentem contingit loqui. vna determinatio potest diuersimode determinare idem determinabile: ꝛ tamen ibi nō est primus modus huius fallacie: ergo male superius assignatur primus modus. Ad primū dicitur ꝙ licet ex pte orationis composite vere in ista fallacia sumatur apparentia p̄babilitatꝫ premissarum tamen ex parte orationis diuise falsę sumitur apparentia proprietatis consequentie que est p̄ncipalior in paralogismis: ideo ista fallacia principaliꝰ denominatur ab oratione diuisa falsa: q̄z composita. Ad secūdum dicitur ꝙ licet hec fallacia ꝛ fallacia compositiōis habeant eandem causam apparentie communem scilicet materialem vnitatem diuise ꝛ composite tamen habent diuersas causas apparentie speciales per hoc ꝙ oratio composita ꝛ diuisa variantur penes verum ꝛ falsum ut patet ex predictis. Ad tertium dicitur ꝙ licet in oratione composita ꝛ diuisa dictiones secundū se eodem modo proferantur: nō tamen eodem modo quo ad vnionem earum inter se: quia quandoq; diuiduntur ad inuicem ꝛ quandoq; componuntur. Ad q̄rtū dī ꝙ p̄iūctio p̄mo ꝛ p se ē p̄iūctiua ptiū oīonis: q̄z bū ex p̄ñi p̄iūgit oīones ꝛ quia solū coniungit ex consequenti tantū inter orationes: ideo quādo sic accipitur ordinatur in significato minus debito: ꝛ facit orationem diuisam. Ad quintū dicitur ꝙ licz in illo paralogismo eadē determinatio diuersimode determinet idem determinabile tamen hoc non fit cū variatione partium orationis secundū situm magis debitum quia illa oratio de virtute sermonis potest accipi equaliter p̄ ut ille actus precedit verbuz et sequitur: ideo ibi non est variatio sensus compositi ꝛ diuisi que tamen p̄supponitur in omnibus modis huius fallacie.

¶ Accentus est regula ꝛ lex ad eleuādū ꝛ deprimēdū vniuscuiusq; syllabā ptiū orationis q̄ etiā tripartito diuidit acuto graui ꝛ circūflexo. Acutus nāq; accētus ē q̄ acuit siue eleuat syllabā. Grauis vero q̄ deprimit ꝛ deponit syllabā. Circūflexꝰ q̄ acuit ꝛ deprimit syllabā. Accētus autē ꝓput ē p̄ncipium decipiendi ē multiplicitas ipsiꝰ dictiōis eiusdē p̄m substātiā causatā ꝛ p̄m diuersitatē accētuū. Causa vero apparētie accētꝰ ē vnitas dictiōis p̄z accētū vnū. Cā vo falsitatꝫ ē diuersitas significatorꝫ p̄ possibilitatem dictionis ab vno accentu in alterū. Accētꝰ aūt duo sūt modi. Primꝰ p̄uenit ex eo ꝙ aliq̄ dictio eadē p̄m substātiam pōt regi diuerso accētu ut hic oīs ppl9 est ppl9us sz gens ē ppl9us ergo gens est arbor. Maior ē duplex: qz hec dictio populus aliud significat cuz p̄ma producitur ꝛ aliud cum corripitur. Silr hic oīs ara ē in tēplo: stabuluz porcorꝫ est ara: ergo stabulū porcorū est in tēplo. Silr quicquid hamatur hamo capit sz vinū amat ergo vinum hamo capitur. Aliud enim significat amatur sine aspiratiōe ꝛ aliud cū aspiratione ꝛ aliter p̄fert. Silr hic: iustos viros oportet pēdere sz iustos viros nō oportet pendere: ergo iustos oportet pati idē ꝛ nō pati idē. Secūdus modus p̄uenit ex eo ꝙ aliquid pōt esse dictio vel oratio ut hic Tu es qui es sed q̄es est req̄es ergo tu es requies. p̄ma ē duplex: qz cū dictio quies pōt esse dictio vel oro ꝛ p̄m hoc significat diuersa. Silr iter hic: deus nihil fecit inuite ergo vinū non fecit i vite. prima est duplex ꝙ hoc ꝙ dico inuite potest esse dictio: ꝛ sic est vera. vel potest esse oratio ꝛ sic est falsa Silr ꝛ econuerso ꝛ hic: metuo languores pereūte lidias nocte. lidias hic ꝙ dico metuo potest esse dictio vel oratio. Sed ex p̄dictis emergūt dubitationes ꝛ primo qualiter hic sumatur hic accētus vtrum .s. sumatur p̄m distinctionē accentꝰ positā i p̄ncipio huiꝰ tractatꝰ de accentu an sumatur cōiter ad oēm modū proferendi accentū in dictiōe q̄ sunt ꝓductio correptio aspiratio nō aspiratū graue acutū ꝛ hmōi. ꝙ autez nō accipiatur hic ꝓprie sed cōiter videtur

ꝑ hoc ꝙ quidã paralogismi sunt a ꝑte ꝓ-
ducti ⁊ correpti accent⁹: sicut in hoc ver-
bo pendere cũ media ꝓducitur vel corripi
tur quedã sumunt a ꝑte aspiratiõis qõ sa
tis pz: ergo accẽt⁹ sumitur hic cõiter et nõ
ꝓprie. ꝙ aũt nõ sumat hic cõiter sz ꝓprie
videt ꝑ Aristo. auctoritatẽ ponentis solu
tionẽ generalẽ libro elẽchoꝝ ad oẽs palo
gismos ꝑm accentum dicẽdo. Quõ aũt sit
plana ẽ solutio ad soluẽdum palogismos.
nõ enĩ idẽ significat nomẽ grauit ⁊ acute
platũ: ergo hic sumitur ꝓprie ⁊ nõ cõiter
cũ graue ⁊ acutũ sint ꝺrie accentus ꝓprie
sumpti. Itẽ si sumat cõiter ergo accentus
ꝑut hic sumit esset cõe ad tẽpus ⁊ spiritũ
ergo ꝓdicaret de ipsis sicut ꝓdicat de acu-
to ⁊ de graui. Adhuc dicẽdũ ꝙ accent⁹ su
mitur hic cõiter ad omnẽ modũ ꝓferẽdi
sed nõ cõmuniter ꝑm ꝓdicationẽ sed secun
dũ consequentiã qz his duobus modis su
mitur cõe. s. ꝓdicando vel cõsequẽdo tãtũ
ita ꝙ nõ ꝓdicãdo ut ad albedinẽ ⁊ nigre-
dinẽ ⁊ ad oẽs medios colores cõsequit su-
pficies: qz ꝓpriũ est supficiei ꝑmo colora-
ri: ut hoc intelligendũ est in corpibus ꝙpo
sitis ex elemẽtis: qz alia corpa ut elementa
celũ ⁊ stelle non sunt colorata: de quo mõ
nõ est dicẽdũ cũ ꝑtineat ad naturales: sed
sumat ꝙ supficies sequit advnũ qõqz cor
porũ ꝓdictoꝝ ⁊ de nullo eorũ ꝓdicat: ⁊ sic
est vno mõ cõe in cõsequẽdo ⁊ non in ꝓdi
cando. Alio aũt mõ in cõsequẽdo ⁊ predi
cando: ut supiora de inferioribꝰ ꝑm hoc er
go dico ꝙ accẽtus sumitur hic cõiter sum-
pto cõi ꝑm cõsequẽtiã: qz ad variationẽ si
ue diuersitatem tpis sequit diuersitas siue
variatio accent⁹: ut pz in hoc verbo pẽde
re ꝑm ꝙ media ꝓducitur vel corripitur: ⁊
sic pz solutio ad id qõ obijcit de auctorita
te Aristo. ꝙ sz nomẽ nõ idẽ significet gra-
uiter ⁊ acute platũ hoc nõ accidit ꝓpter
diuersitatẽ solam accentuũ sed accidit etiã
ꝓpter diuersitatẽ ⁊ variationẽ temporuꝫ
sz ꝓductũ ⁊ correptũ ad qõ sequit diuer-
sitas accẽtuũ. Ad id qõ obijciebatur ꝙ ac
centus ꝓdicaret de tẽpore ⁊ spũ si esse cõe
patet solutio ex ꝓdictis ꝙ eq̃uocat cõe nõ
enim accent⁹ est cõe ꝑm predicationẽ sz ꝑ
ut dictuz est: ⁊ ita nõ predicatur de tpe nec
de spũ: ⁊ spũs appellatur ꝑm ꝙ dictio vel
sillaba dicitur aspirari: qz spũs ꝑ prius ac
cidit sillabe ⁊ ꝑ sillabã dictioni ut patet in
Prisc. in tractatu de orthographia vbi
assignantur quattuor accidẽtia sillabe spi
ritus tenor tempus ⁊ numerus litterarum
⁊ tenor idẽ est quod accentus: vnde ista ꝑ
prius sunt in sillaba ⁊ ꝑ posteri⁹ in dictio-
ne. ⁊ dico prius sicut incõpletũ ⁊ indistin-
ctũ prius est cõpleto ⁊ distincto. hec enim
indeterminata ⁊ indistincta sunt in sillaba
secundũ se. In dictione aũt siue in ipsa sil
laba ꝑm ꝙ sumitur in dictione sunt deter-
minata ⁊ distincta. Itẽ queritur cũ accen-
tus sumat cõiter ut dictũ est quare potius
hec fallacia dicitur ꝑm accentũ q̃z ꝑm tem
pus vel spm̃ est dicendũ ut iã patet ex ꝓdi
ctis ꝙ cum ad diuersitatẽ illoꝝ sequat di-
uersitas accẽtus ⁊ nõ ecõuerso: iõ appella
tur ꝑm accẽtũ ⁊ nõ ꝑm tẽpus vl spiritũ cũ
denoiatio ꝑm accentuz cõmunior sit eo ꝙ
facit diuersitas eius cõmunior.

¶Postq̃ auctor determiauit de fallacijs cõpositionis ⁊ di-
uisiõis. ¶Hic ꝓsequitur determinat de fallacia accẽtus. Cui⁹ or-
dinis rõ est: qz fallacie debẽt ordinari ꝑm suas causas appa
rẽtie: sz maior est cã apparẽtie in fallacia cõpositiõis ⁊ diuisi
onis q̃z in fallacia accent⁹. iõ ille. fallacie ꝙuenient ꝓponun
tur isti. ⁊ ꝙ in ipsis sit maior causa apparẽtie pz qz in fallacĩ
is in dictiõe sumit cã apparẽtie ab vnitate vocis mltiplicis
sz i fallacijs ꝙpõnis ⁊ diuisiõis vbi manẽt simplices dictiões
actualr eedẽ. sz variant ozones ẽ maior vnitas voc̃ mltipli
cis q̃z in fallacia accent⁹ vbi variant actualr dictiões ⁊ ozo
nes iõ posteri⁹ ponit fallacia accent⁹. ¶Primo sciẽdũ ꝙ
est certa lex vel regula ad eleuandũ vel ꝺprimẽdũ qualibet
sillabã alicui⁹ dictiõis. per hoc ꝙ ꝺr certa regula ꝓplicat cã
formalis ei⁹. ⁊ ꝑ hoc ꝙ ponit ad eleuandũ vel ꝺprimendũ
ꝓplicat sua causa finalis. ⁊ ꝑ hoc ꝙ ꝺr sillabã vnius cuiusq̃z
dictiõis ꝓplicat sua cã mãlis in q̃ qz accent⁹ ꝑmo cõuenit
sillabis ⁊ ꝑ sillabas dictionib⁹ ⁊ ꝑ dictiões ozationib⁹, ⁊ ꝺr
accentus quasi ad aliud cant⁹: qz talis mẽsura eleuatiõis vl
ꝺpressiõis est qdã cant⁹ ordinatus ad ꝺprimendũ cõcept⁹
mentis. ⁊ diuidit ꝑ graue acutũ ⁊ circũflexũ. Cui⁹ diuisiõis
rõ ẽ qz ois accent⁹ est simplex vel inixt⁹. si simplex hoc est du
pliciter: vel fit cũ ꝺpressiõe vocis ⁊ sic ẽ grauis. vel cũ eleua-
tiõe ⁊ sic est acutus. si est mixt⁹ ex eleuatiõe ⁊ ꝺpressione sic
est circũflexus. ⁊ hoz diffinitiões satis patẽt in tcrtu. vñ hic
nõ cõsiderat accent⁹ inquantũ ẽ passio vocis significatiue
absolute sicut in grãmatica. sz ꝓsiderat inquãtũ diuersitas
accent⁹ eiusdẽ dictiõis ẽ cũ pluralitate significatoꝝ: rõne cu-
ius põt sumi vna fallacia. Scõo sciendũ ꝙ fallacia acce-
tus est idoneitas decipiẽdi ꝙuenies ex mãli vnitate dictiõis
diuerse secundũ modũ ꝓferẽdi ⁊ ꝑm significata. Et eius cã
apparẽtie ẽ mãlis vnitas dictiõis plura significatis rõne cu-
ius credit ꝙ sicut illa voz est mãliter vna ꝙ ita habeat vnũ
accentũ ⁊ vnũ significatũ. ⁊ ꝑ hoc sumitur vna maria in hac
fallacia in qua fundãt oẽs palogismi h⁹ fallacie. Sz cã de-
fectus eius est diuersitas significatoꝝ illius dictionis diuer-

se in modo ꝓferẽdi. ⁊ ꝙ hoc ꝓ ꝙ accent⁹ nõ est cã apparentie nec cã defectus hui⁹ fallacie: sed cõcomitatur causã defectus: qz ſm plures accent⁹ dictio habet plura significata. et hec diuersitas accent⁹ est signũ diuerse significationis. ⁊ licet sint quattuor accidẽtia dictiõis. ſ. lr̃a: numerus: ſpũs: tẽp⁹ ⁊ accentus: tñ ab aliis nõ sumit vna fallacia sicut ſm accẽtũ. vñ ꝙ numerũ lr̃ax nõ causat vna fallacia: qz variato tali numero nõ manet idẽtitas vocis: sed ſm ſpiritũ vel aſpirationẽ dictiõis q̃ designat ꝙ. h. ⁊ per tẽpus ſm q̃ aliqua similia hñt duo tpa si sit longa vel vnũ si sit breuis. põt causari ista fallacia sed hoc est solũ inquantũ variatio ſpũs vel tẽporis causat variationẽ accent⁹ ⁊ modi ꝓferendi: iõ ista fallacia melius denominat ab accentu q̃z ab aliis ⁊ in oĩb⁹ paralogiſmis hui⁹ fallacie fit variatio accent⁹ nõ aũt ſpũs vl tẽporis. Tertio sciendum q̃ huius fallacie duo sunt modi. Primus mod⁹ est qñ dictio potẽtialr̃ vna põt regi diuersis accentibus ſm quẽ sic paralogizatur q̃cunq; vult pendere vult ſuſpendi: sed tortor pendens hominem vult pendere: ergo tortor vult ſuſpẽdi. Soluitur vtraq; ꝓmiſſarũ ẽ duplex q̃ pendere vno mõ põt capi neutraliter ut venit dependeo des. ⁊ sic habet mediũ longã. Alio mõ actiue ut venit a pẽdo dis: ⁊ sic hz mediã breuẽ. si in vtraq; ꝓmiſſax sumat neutraliter: maior est vera ⁊ minor falsa. ⁊ si in vtraq; teneatur actiue: est ecõtra: ⁊ in istis duobus modis ſequitur ꝯclusio. Sz si in maiore ſumat neutraliter. ⁊ in minore actiue: vtraq; premiſſax ẽ vera: ⁊ nõ ſequit ꝯclusio: ſz cõmittit fallacia accent⁹. Et ſimiliter diceret de isto paralogiſmo: oĩs ppũs est arbor: gens ẽ ppũs: ergo gẽs est arbor. diſtinguẽdo ambas premiſſas. Quarto sciẽdũ q̃ secũdus mod⁹ fit qñ aliqua vox põt esse dictio vel oõ: ſm quẽ modũ sic paralogizatur: q̃cq̃d ꝓſtat alteri dat alteri: vnus lapis ꝓſtat alteri: ergo vn⁹ lapis dat aliq̃d alteri. Solutio vtraq; ꝓmiſſarũ est duplex: q̃ ꝓſtat põt eẽ dictio vel oõ. si in vtraq; ꝓmiſſarũ ſumatur ut dictio maior est vera ⁊ minor falſa ⁊ si in vtraq; ꝓmiſſarũ ſumat⁹ ut oõ est ecõtra: ⁊ istis duob⁹ modis ſequit⁹ cõclusio. Sz si in maiore teneatur ut dictio ⁊ in minore ut oõ ambe premiſſe ſunt vere: ⁊ nõ ſequit⁹ cõclusio. Sluter potest diſtingui de illa oratiõe. Metuo longas peunte noctes lidia dormis: qz metuo põt esse vnũ verbum tñ: ⁊ sic idẽ est q̃ timeo. Alio mõ põt eẽ duo ꝓnoia. ſ. me ⁊ tuo. Tertio mõ potest eẽ vnũ nomẽ cũ vna interiectione. ſ. metu ⁊ o. Quarto mõ pñt esse tres dictiões. ſ. duo ꝓnoia cũ vna interiectione. ſ. me tu ⁊ o ⁊ ſm hoc sic paralogizatur. Quicũq; dicit metuo longas peunte noctes lidia dormis. dicit se timere: ſz dicẽs me tuo longas peunte noctes lidia dormis nõ dicit se timere: ergo nõ dicens se timere dicit se timere. Soluit⁹ diſtinguendo pmiſſas ſm diſtinctionẽ ꝓpoſitam. Sed ꝯtra ꝓdicta arguit⁹ ꝓmo. Accentus est depreſſio vel eleuatio ſillabe alic⁹ dictiõis cũ accẽt⁹ acut⁹ sit eleuatio ⁊ grauis depſſio ſillabe: ergo nõ est regula ad eleuandũ vel deprimendũ ſillabã. Secũdo sic. o graue vel acutũ est corpus nullus accẽtus est corp⁹: ergo nullus accẽtus ẽ grauis vel acut⁹. Tertio sic: nulla fallacia ſumit⁹ ab illo q̃ impedit deceptionem ſed accent⁹ impedit deceptionẽ: qz ſm diſtinctos ⁊ diuersos accẽtus alicui⁹ dictiõis cognoſcunt⁹ diuersa ſignificata eius ergo ſm accentũ nõ ſumit⁹ aliqua fallacia. Quarto sic: in isto paralogiſmo oĩs ppũs est arbor: gẽs ẽ ppũs: ergo gens est arbor: cõmittit⁹ fallacia eq̃uocatiõis: qz ppũs ſignificat equiuoce arborẽ ⁊ collectionẽ gentis: ergo nõ ẽ in ꝓmo modo hui⁹ fallacie. Quinto sic. in isto argumento quicq̃d habet fraternã dilectionẽ habet amorẽ dei. vſurarius habz ſup mnã dilectionẽ: ergo habet amorẽ dei. nõ est vna dictio materialiter: quia ſupernã aliter ſcribitur quãdo est vna dictio: ⁊ qñ est plures dictiones: ergo male ponit⁹ exemplũ illõ in ſecũdo mõ huius fallacie. Ad primũ dicitur q̃ accentus ſm ſuũ materiale bñ est eleuatio vel depreſſio alicui⁹ ſillabe: ſed tamẽ ſm ſuũ formale bene est lex vel regula vel mẽſura talis eleuationis vel depreſſionis. Ad ſecundũz dicitur q̃ ſi capiat⁹ graue ⁊ acutũ ꝓprie: sic omne graue vl acutum est corpus: ſed ſi capiatur tranſſumptiue ut hic ſumit⁹ maior est falſa dicitur enim accent⁹ grauis ſm ſimilitudinẽ q̃ ſicut corpus graue mouetur deorſum ita ⁊ accentus grauis ⁊ ſicut corpus leue tendit ſurſum: ita accent⁹ acut⁹ ſecũdũ ſimilitudinẽ. ⁊ ſicut corp⁹ dicitur acutũ q̃ faciliter pũgit ⁊ penetrat ſenſum tactus: ſic accent⁹ dicit⁹ acut⁹: qz faciliter penetrat auditũ ꝙ eleuationẽ ſillabe. Ad tertiũ dicit⁹ q̃ licet reſpectu cognoſcẽtis diuerſitatẽ accentus ⁊ ſignificatorũ dictionis diuerſus accentus impediat deceptionẽ tamen reſpectu cognoſcẽtis pluralitatẽ ſignificatorũ dictionis cõſequentẽ plures accentus bñ põt cauſare deceptiones. Ad quartũ dicit⁹ q̃ ſi capiatur generaliter equiuocatio ꝙ quacũq; pluralitate ſignificatorũ eiusdẽ dictiõis ibi est equiuocatio: ſed ſi capiatur ꝓprie ꝙ pluralitate ſignificatorũ que est cum actuali vnitate vocis ſicut capitur in fallacia equiuocationis: ſic nõ est ibi eq̃uocatio. Ad quintũ dicit⁹ q̃ licet ſupernã varietur in numero litterax ſm ſcripturã tamen est variatio minima in ꝓnũciatione litterax ⁊ ſillabarũ: iõ dicitur manere eadẽ vox materialiter.

¶ Modus ſignificandi in dictione est duplex: qz vn⁹ ẽ ſubſtãtialis: alius accidẽtalis. verbi gratia. Qualitas noĩs accipitur dupl̃r: qz vno mõ ſm q̃ est apta nata ptĩcipari a plurib⁹ vel apta nata nõ ptĩcipari a plurib⁹ ſz ab vno ſolo: ⁊ sic ẽ cõpletiua ſiue pfectiua noĩs: ⁊ sic ẽ eẽntialis ⁊ sic dicit⁹ q̃ nomẽ ſignificat ſubſtãtiã cũ q̃litate eſſentialiter. Alio aũt mõ accipit⁹ eadẽz qualitas ꝓut est ptĩcipabilis a plurib⁹ ſẽ cũ duũ actũ vel est ptĩcipabilis ab vno ſolo ſingulari ſm actũ ⁊ sic accidit noĩ: ⁊ idem est dicere q̃ q̃litas noĩs accipit⁹ vno modo ꝙ habitũ ptĩcipandi a plurib⁹ vel ab vno ſolo ⁊ sic est eſſentialis. ⁊ alio mõ ſm actũ ptĩcipandi a plurib⁹ vel ab vno ſolo: ⁊ sic est accidentalis. Et nota q̃ vtraq; q̃litas diuidit⁹ ꝙ ꝓpriũ ⁊ appellatiuũ: ſed ꝓpriũ ⁊ appellatiuũ ꝓut dicũt aptitudinẽ ptĩcipandi ab vno ſolo vel a pluribus ſunt ptes q̃litatis eſſentialis: ſz ſm q̃ dicũt actũ ptĩcipãdi ab vno ſolo vel a plib⁹ ſicut ſũt ptes accidentalis qualitat⁹ ⁊ ſm q̃ ſunt ptes eſſentialis qualitatis ſic ponunt⁹ in diffinitiõe noĩs a Priſciano ⁊ a Donato. ſecũdũ aũt q̃ ſunt ptes accidẽtalis qualitatis ſic aſſignant⁹ inter accidentia noĩs: verbi gratia hõ ſm q̃ dicit qualitatẽ aptã nata ptĩcipari a pluribus ſic ſignificat qualitatẽ eſſentialẽ ſm aũt q̃ hõ iam est actu in hoc vel in illo ſignificat qualitatẽ accidentalẽ. Accidit enĩ homĩ eẽ actu in pluribus ſz nõ accidit ei eẽ hĩtu in plib⁹ vel ſm aptitudinẽ ĩmo est ei eẽntiale. Si q̃rat aliq̃s vtrũ illa q̃litas hõis ſit hũanitas. dñdũ q̃ nõ: qz hũanitas ẽ qõdã nomẽ hñs ꝓ ſe ſuã ſbam ⁊ ſuã q̃litatẽ ſic enĩ ꝓtigeret ire ĩ ĩfinitũ q̃ est impoſſibile. ſz ꝙ hoc nomẽ hõ ſi-

gnificat ſua ſubſtātia ⁊ ſua q̄litas ⁊ ſiḿ q̄li
tas ſortis ꝑm q̄ eſt apta nata ꝓticipari ab
vno ſolo ſic ē ei eſſentialis: ſz ꝑm q̄ illa ap
titudo ē in ſuo actu ſic ē accidētalis. Et p̄
dictꝫ ꝑz q̄ mod⁹ ſignificādi q̄ eſt in dictōe
vno mō eſt eſſentiaľ. Alio mō accidētalis
ꝑm q̄ ſumiť in aptitudīe vel in actu ꝑm qō
ſupius dictū eſt. In noīe enī alius eſt acci
dētalis mod⁹ ſignificādi a ꝓte accidentiuz
ꝑm q̄ nomē ſignificat maſculine vel femi
nine ⁊ ſic de alijs: ergo in noīe eſt dupler ſi
gnificandi mod⁹: vn⁹ ſubſtātialis ⁊ alius
accidētalis. Similiter eſt in verbo q̄ age
re ⁊ pati ſumiť dupliciter. ſ. ꝑm habitum ⁊
ſic ſunt eſſentialia verbo vel ꝑm actū ⁊ ſic
accidūt eidē. verbi gratia: videre currere ⁊
ſedere ⁊ ambulare ⁊ ſic de alijs ſumunť du
pliciter. ſ. ꝑm habitū vel ꝑm actuz. Scōm
habitum ſumūtur cum dicimus de dormi
ente q̄ videt ⁊ de equo in ſtabulo q̄ bene
currit vel ambulat vel vadit multū. et de
alio ſtante. dicim⁹ q̄ ſemper ſedet vel ſem
p dormit ſcōm actū nō ſumūtur cū iā ape
rit oculos ⁊ videt res extra vel cū iā nimia
velocitate ꝓtranſit ſpaciū. Siḿ cōburere
dicim⁹ de igne ⁊ de ferro ignito ꝑm habi
tū q̄ñ nihil leditur vel cōburitur ab eis di
cim⁹ qō cōburunt hñt. n. actū cōburendi.
vl' aūt quotienſcunq̄z de ſubiecto aliquo
nihil agēte p̄dicam⁹ verbū ſignificās mo
dū actiōis ſemp habitum p̄dicamus ⁊ ſu
mitur agere in habitu ut dicim⁹ de cultel
lo q̄ ſcindet ⁊ ſi nihil ſcindatur cū eo. quā
do aūt de ipo ſubiecto p̄dicať aliq̄ verbū
q̄ ipſa actio iā vniť actualiter tūc ꝓdica
mus agere in actu ⁊ ſic in verbis ſignificā
tibus pati: ⁊ iō dicimus q̄ agere ⁊ pati ſu
mūtur dupliciť. ſ. habitu ⁊ actu ⁊ ſumpta ꝑm
habitū ſunt eēntialia verbo ſumpta vero
ꝑm actū ſunt accidentalia ⁊ ſic in noīe ⁊ in
verbo dupler eſt mod⁹ ſignificādi eēntiaľ
⁊ accidētalis: ⁊ ſimiliter in qualibet alia ꝓ
te oratiōis: ⁊ iō in dictiōe ſimpliciter ē ille
mod⁹ ſignificādi. Figura eſt que termino
vel terminis cōtinetur. Termino ut circu
lus claudiť circūferētia. Termin⁹ vero ut
figure multi latere ſuis laterib⁹ continenť
nō. n. circūferētia eſt circulus ſed ſupficies
q̄ cōtineť a circūferētia. neq̄z tres linee re
cte ad tria p̄ncta et vtraq̄z ꝓte cōcurrētes
ſunt triangulus. ſz ſupficies q̄ in eis trib⁹
lineis continet. Figura p̄ p̄i⁹ repiť in na
turalib⁹ ⁊ deinde in mathematicꝫ ⁊ p̄ po
ſterius in dictione q⁹ ꝓportionabiliť dicit
de dictione: ſed q⁹ oīs figura eſt ei accidēs
cuius eſt figura ideo ſi figura debeť dictio
ni ꝓportionabiliť oportz q̄ ſumatur a ꝓte
eorū q̄ accidūt dictiōi. vnde dicim⁹ q̄ figu
ra dictionis eſt mod⁹ ſignificandi in dictō
ne accītalis ꝓpter hoc. n. diſtinxim⁹ ꝑus
duplicē modū ſignificādi in dictiōe. Sed
q̄ figura ſit accīs in dictōe ſicut figura in
illis. i. in rebus naturalibus hec non eſt ſi
militudo ꝓpria ꝓpter quā hec figura ꝓ
portionabiliter ſumať ab illa: ſed hec ſimi
litudo cōſiſtentis ad illā ſz q̄ vtraq̄z eſt fi
gura q⁹ inquantū accidit cōicat cū quoli
bet alio accīte. ſz ꝓpria ſimilitudo ꝑm q̄
in dictione eſt figura hec eſt q̄ ſicut figura
in naturalibus ⁊ in mathematicis termiať
⁊ cōtinet id cuius eſt. Siḿ in dictōe mod⁹
ſignificādi accidētaľ terminat et cōtinet di
ctionē nō dico terminatōe vocali: ſicut mu
ſa terminatur in a ſed terminatiōe intelle
ctuali. hec. n. figura nō eſt terminatio voca
lis ipſi⁹ dictiōis: ſz in terminatione vocali
intelligitur ut q̄ ſignificat ꝑ modū q̄ō vel
ꝑ modū qualis vel maſculine vl' femínine
⁊ ſic de alijs. Qō aūt ad p̄dictā figurā di
ctiōis ꝑtineat cōtinere rē ut patz in figura
ꝓprie ſumpta q̄ terminat ⁊ continet cor
pus ei⁹ eſt: ⁊ ē vltimū ipſius corꝑis. vnde
cū mod⁹ ſignificandi accidētalis aduenit
dictioni vltimo: nā q̄uis nō tpe: iō eſt vlti
mū a ꝓte eorū q̄ intelligunť in dictiōe ⁊ ſic
eſt ſicut terminās ⁊ ꝑtinēs ⁊ ꝓpter huius
dī figura dictionis ⁊ quo ad hoc eſt ſiḿitu
do ⁊ ꝓportio hui⁹ figure ad illā. Et notā
dū q̄ non contingit decipi ꝑ hanc figuraz
niſi figura vni⁹ dictiōis ſiue modus ſigni
ficādi ipſius aſſimileť figure alteri⁹ dictio
nis vl' modi ſignificādi ipſi⁹: ſz ſimilitudo
iſtius figure dupler ē in dictōib⁹: vno mō
ꝑm q̄ vtraq̄z illarū dictionū q̄ aſſimilanť

in figura hñt eundē modū significādi: ⁊ secundū hāc silitudinē figure nō cōtingit qꝛ nullꝰ substātie defectꝰ ut qñ vtrūqꝫ est feminini generꝫ: vl qñ vtrūqꝫ est masculini generis: vel qñ significat quale ⁊ sic de alijs. Alio aūt mō sumit silitudo figure vnius dictionis cū altera figura alteriꝰ dictionis qñ vna dictio habet tm̄ vnū modū significādi: ⁊ ꝓpter cōueniētiā aliquā quaꝫ hꝫ cū alia dictiōe videt habere modum significandi illius alterius cū sumit sub illa alia ad mediū ut patebit in palogisimis qꝛ hoc mō dictio q̄ sumitur sub medio hꝫ modū significandi ꝓpriū ⁊ aliū apparēter a dictiōe posita ad mediū ⁊ iō nō est silis ei simpliciter sꝫ dissilis. apparet autē silis ei qꝛ sumit ab ea: ⁊ hāc dissimilitudinē ostendit Aristo. in illo capitulo elenchoꝝ. fallacia aūt fit in his dicens difficile ē diiudicare q̄ similiter ⁊ q̄ diuerse dicuntur. i. dissimiliter. ⁊ sic in vna ⁊ eadē dictōe multiplicant diuersi mōi significandi sed vnꝰ vere ⁊ aliꝰ appenter ⁊ ꝓpter hoc ē ibi multiplex fantasticū ⁊ ꝑ illā apparētiā subest ibi defectus ⁊ similitudo diminuta et fantastica ⁊ hoc mō sumitur similitudo figure in hac figura nō ꝑmo mō. Ex ꝓdictis iam patet qꝫ multiplex est fantasticū ⁊ qꝫ nō est multiplex simplr qꝛ multiplicitas simpliciter est pluriū rez ꝑm placitū repꝛesentatio in eodē signo ⁊ iō multiplex est simplr multiplex cū hec actuale descriptio ꝓplete saluetur in eo ut in eq̄uocatōe ⁊ amphibologia Potētiale autē multiplex nō simpliciter ē multiplex cū nō sit signū idem ꝑ diuersas dispositiōes in q̄bus sumit ut ꝓpus patuit. Multiplex aūt fantasticū est qñ eadē dictio hꝫ vnū modū significādi vere: ⁊ aliuꝫ modū significādi apparēter. vñ quantuꝫ ad hoc qꝫ ibi vnū signuꝫ simplex implicet in se multa magis cōuenit cum multiplici actuali q̄ potētiali: sꝫ quātū ad hoc qꝫ illa multitudo nō est rez sꝫ modoꝝ significandi minus conuenit cū multiplici actuali q̄ potētiali. Habito quis modꝰ in dictōe dicatur figura dictiōis ⁊ quomō sumat trās sūptiue in dictōe ⁊ q̄ silitudo trās sūptiōis: ⁊ q̄ silitudo vniꝰ dictiōis ad figurā alterius faciat fallaciā: ⁊ q̄re multiplitas dr̄ fantastica cōsequēs de causis ⁊ de modis huius fallacie dicēdū est. Principiū motiuuꝫ figure dictiōis est similitudo vnius dictionis cū alia in mō significandi accidentali. Principiū vero defectus ē incōpletio siue diminutio illius similitudinis. Modi aūt figure dictiōis sunt tres: qꝛ in dictione ē q̄dam modus significādi accidētalis q̄ modus est ꝓncipiū cōgruitatis ⁊ incōgruitatis ut masculinū genꝰ vel femininū ⁊ neutrū ⁊ est alius modus significandi accidentalis qui debet rei significate q̄. s. res ē ꝓncipium veritatis ⁊ falsitatis. Distat aūt a pꝛimo qꝛ pꝛimus modꝰ debetur rei existēti in dictiōe a pte ꝓncipioꝝ congruitatis ⁊ incōgruitatis. Ille aūt scōs modꝰ debet rei a parte ꝓncipioꝝ veritatis vel falsitatis. Rei dico vniuersali ut q̄d qualis quātū ⁊ sic de alijs. Alius modꝰ significandi in dictiōe est oꝛationis significantis rē singularē scꝫ hoc aliquid ⁊ ꝑm hos tres modos significādi vel intelligendi in dictione sunt tres modi figure dictionis. Primꝰ ē quādo masculinū interpꝛetatur femininū vel econuerso: vl qꝫ inter hec est alterū horū ut omnis substantia coloꝛata albedine est alba: vir est substantia coloꝛata albedine: ergo vir ē alba. ⁊ silr hic. Dis aqua est humida: fluuiꝰ ē aqua ergo fluuiꝰ est hūida. In his duobꝰ mas. interptat fe. qꝛ fluuiꝰ ē masculini generꝫ ⁊ ꝓpter cōueniētiā q̄ꝫ videt hre cū aqua in hoc q̄ est ibi modꝰ sumēdi vnū sub altero videt qꝫ participat eūdē modū significandi cū aqua ⁊ ita qꝫ fit fe. generꝫ. ut intellige qꝫ nō pono hāc appentiā eo qꝫ sit ꝑm veritatē vnū sub altero verbi gratia: hec est figura dictionis. Dis petra est alba: vir est petrus: ergo vir est alba: ⁊ tm̄ minoꝝ extremitas nō est sub medio in veritate sꝫ est ibi modꝰ sumendi sub medio ⁊ qꝛ sic sumit vnū sub altero: iō appet hre eundē modū significandi cū medio ꝓpter ꝓpꝛiū ⁊ sic implicat ī se modos significādi diuersos ⁊ sic ꝑꝫ hꝫ quā cōueniētiā appeat silis figura. Silr intelligendū

est de quolibet alio mō. Et notandū ꝙ ꝓ
pter hoc ꝙ silitudo figure dictōis fit ꝑ mo
dū sumēdi sub medio iō oēs ꝑalogismi fi-
gure dictōis sunt ꝯtra illationē: sz differūt
qꝛ q̄ sunt ꝟm ꝑmū modū ꝑimūt naturā il-
latiōis ꝟm veritatē: ⁊ ꝟm appentiā: qꝛ po
nūt incōgruitatē: qꝛ soleocismū: ⁊ ita in eo
ꝙ videt cōcludere nō ē veritas neqz mul-
tiplicitas: ⁊ iō nō est ibi habitudo aliq̄ ne
qz vera neqz falsa: neqz appens ꝑmissaꝝ
ad id qd̄ videtur cōcludere: nō existēte eni
qd̄ ꝑus est nō existit qd̄ ꝯsequēs est. vñ ne
qz sillogismi neqz ꝑalogismi ꝓprie sūt in
ꝑmo mō figure dictiōis: sz sunt orōnes in
cōgrue: neqz enim est cōtra id qd̄ ꝑdixim⁹
ibi esse ꝑncipiū motiuū ⁊ ꝑncipiū defect⁹:
⁊ ita appentia aliqua: qꝛ illa appentia in
illis ꝑmissis ꝓpositionib⁹ erat qd̄ mō di
cimus ē in eo ꝙ videt cōcludere. In alijs
aūt modis remanet veritas vel falsitas: et
sic remanēt hitudies: ⁊ si nō vere tñ appa
rētes: qꝛ posteri⁹ ponit prius veritas autē
vel falsitas priora sunt habitudinib⁹: qꝛ
veritate vel falsitate posita ponūtur habi
tudines vere vl̄ apparētes. In hac autez
orōne: oīs hō est alb⁹ femina ē alb⁹ inter
pretatur masculinū femininū ⁊ econuerso
quā in ꝑdictis ꝑ modū sumēdi sub medio
sicut dictū ē. In ista aūt: oīs substātia ani
mata sensibilis ē colorata: aīal ē substātia
aīata sensibil̄: ergo aīal ē colorata: neutrū
interꝑtatur alteꝝ illoꝝ. Si aūt formet sic:
ꝑalogism⁹: poeta ⁊ musa sil̄r terminant sz
musa est feminini generꝫ ergo ⁊ poeta ē fe
minini generꝫ cōsequēs ē ibi ⁊ non figura
dictiōis qꝛ dictiōes nō sumunt ꝑ modū si
gni vel instrumēti sz ꝑ modū rei sz tunc su-
muntur ꝑ modū signi vl̄ instrumēti qñ ꝑ
ipsas loq̄mur de reb⁹ sz qñ loq̄mur de ip
sis ꝟz se tūc sumūtur ut res ⁊ iō ē deceptio
in re q̄re nō in dictiōe. Si autē formet sic.
Qualiscūqz ē musa ⁊ poeta sed musa ē fe
minini generꝫ ergo et poeta ut loq̄mur de
reb⁹ ꝑ ipsas dictiōes sic stāt in rōne signi
⁊ instrumēti nec tñ ē ibi figura dictiōis qꝛ
cū q̄licūqz sit distributiuū q̄litatis ⁊ qua-
litas nō posset plus extēdi quā ad quali-
tatē que ē significata ut albedo scīa color
⁊c. sil̄ia: ⁊ ad qualitatē q̄ est modus signi-
ficandi ut masculine vl̄ feminine ⁊ cōsil̄ia.
Res enim significata ꝑ hoc nomē albedo
est qualitas q̄ est res: ⁊ similiter ꝑ hoc no-
mē color. Femininū aūt genus in hoc no-
mine albedo est qualitas q̄ est mod⁹ signi
ficādi vel intelligēdi ⁊ sil̄iter masculinum
genus in hoc nomine color tūc oz ꝙ quali
cūqz distribuat ꝓ vtraqz vel pro neutra
vel tm̄ ꝓ vna vel tm̄ ꝓ altera. qꝛ plurib⁹
mōis nō potest eē si dicat ꝙ ꝓ neutra hoc
fatuū ē cū sit distributiuū q̄litatis: ⁊ nō sit
alius mod⁹ qualitatis ab his duob⁹. Si
dicat ꝙ ꝓ vtraqz ergo bñ sumitur sub me
dio: ⁊ optim⁹ est sillogism⁹ cū assumit al-
terā ꝑtem sz maior est falsa qꝛ hoc mō sen
sus esset quātūcūqz qualitatez hz hec res
⁊ illa ⁊ sub quocūqz mō significandi intel
ligitur hec res ⁊ illa: ⁊ vtraqz ꝑs illius co
pulatiue ē falsa: ⁊ sic minor ē falsa. Si aūt
dicat ꝙ distribuit tm̄ ꝓ q̄litate q̄ ē mod⁹
significandi tunc iterū bene sumit sub me
dio ⁊ est bon⁹ sillogism⁹ cū assumat quē
dā modū significandi particularē: sed mi-
nor iterū falsa est enim sensus sub quocū-
qz modo significandi intelligitur musa et
poeta: ⁊ ita est bonus similiter sil̄lus ⁊ ite
rū nō est ibi figura dictionis. Si dicat ꝙ
distribuat tm̄ pro qualitate q̄ est res signi
ficata tūc erūt q̄ttuor termini cuz assumat
alterā q̄litatez sicut hic oīs hō alb⁹ currit
ethiops ē hō niger: ergo ethiops currit et
ita nihil assumit sub medio neqz vere ne-
qz appenter: q̄re nō ē ibi figura dictionis
Secūdus aūt modus figure dictionis est
qñ mutam⁹ vnū modū dictionis signifi-
cantis vl̄e in alterū modū dictionis signi-
ficātꝫ vniuersale ⁊ hoc tripliciter. Primo
mō ꝟm ꝙ modus general̄r reperit in quo
libet ꝑdicamēto ut q̄d mutatur in moduz
ꝓpriū vnius ꝑdicamēti ut in qualis vl̄ in
quantum vel in aliquid ille enim modus
q̄ dicitur q̄d repitur in quolibz ꝑdicamen
to cū quodlibz gen⁹ ⁊ q̄libz spēs ꝑdicat in
q̄d de suis inferiorib⁹. Qual̄ eni dicit mo
dū propriū qualitatis: ⁊ quātū quantita-

tis:ꝛ ad aliquid relatiõis ꝛ formaꝫ sic paralogisimus. Quicquid heri vidisti hodie vides:albũ vidisti heri: ergo albuz hodie vides. Albũ eniz dicit de se q̃litatẽ ꝛ cũ sumaꝫ ut p se stãs sub medio dicẽte ꝙd p istũ modũ sumendi sub eo apparet significare ꝙd:ꝛ ita albũ implicat in se mõs significã di diuersos:alterũ vere alteꝛ apparẽter.ꝛ p hoc mutaꝫ in q̃le. Scõo autẽ mõ ꝑm ꝙ vn⁹ modus dictiõis significãtis vl̃e mutatur in moduz alteri⁹ dictiõis significantis vl̃e ut qñ mod⁹ p̃mus vni⁹ p̃dicamẽti mutaꝫ in modũ ꝓꝓꝛiũ alterius p̃dicamẽti ut q̃ntũ in q̃le. Quãtũcũqz emisti comedisti crudũ emisti ergo crudum comedisti dicit enim crudũ qualitatẽ.ꝛ qꝛ sumitur ut sub quãto apparet modũ hr̃e quãtitatis:ꝛ sic hz in se vnũ modũ vere ꝛ alterũ apparẽs ꝛ p hanc apparẽtẽ silitudinẽ ꝛ nõ veram mutaꝫ quãtũ in q̃le. Tertio aũt mõ fit ille mod⁹ qñ ꝓꝓꝛius mod⁹ vnius p̃dicamẽti in alterũ modũ eiusdẽ p̃dicamẽti mutatur ut quantũ in quot:ut quãtoscũqz digitos hũisti sz decẽ digitos habuisti ergo decem habes nouenarius et denarius dicunt q̃ntitatẽ discretã p modũ illum qui est ꝙd cuz sit spẽs nũeri ꝛ spẽs dicat ꝙd:sed decẽ ꝛ nouẽ q̃ dicũt denoiatiue ab illis dicũt quãtitatẽ discretã ꝛ p modũ quãtitatis discrete sed quãtuncunqz dicat p modũ q̃ntitatis cõtinue ꝛ sic cũ sumaꝫ vnũ sub altero mutatur quantuz in quot ꝛ sic iste scõs mod⁹ subdiuiditur p tres ꝛ solet appellari cõmutatio p̃dicamẽti sz nõ in eo ꝙ res vni⁹ p̃dicamenti muteꝫ in rẽ alteri⁹ p̃dicamẽti sed modus in modos ut dictũ ẽ:vñ hic. Quicꝙd heri vidisti hodie vides albedinẽ heri vidisti g⁹ albedinẽ hodie vides nõ ẽ ibi figura dictõis ꝓpter modos diuersos sicut dictũ ẽ. Terti⁹ mod⁹ figure dictiõis ẽ qñ q̃lis quid interpꝛetaꝫ hoc aliqd.i. qñ modus cõis mutaꝫ in modũ singularẽ vl̃ ecõuerso extẽso noie cõi ad cõe simpliciter ut est hõ vl̃ aial:vl̃ ad cõe aliqd ex adiũctione alteri⁹ ut coꝛisc⁹ musicus: in hoc enĩ termino singulari adiũctũ ẽ cõe.s. musicus:ꝛ fit taꝫ ꝓalogism⁹ ꝑm Aris. coꝛisc⁹ ẽ terti⁹ ab hoie:sz ipse ẽ hõ ergo ipse ẽ tertius a se nã hõ ut dicit aris.ꝛ oẽ cõe nõ hoc aliqd signat ꝑm q̃le ꝙd:vel ad aliqd: ꝛ sic de alijs modis cõium: sz coꝛisc⁹ significat hoc aliqd.i.rẽ discretã ꝛ singulr̃ significatũ q̃ nõ põt eẽ in plib⁹:cõe aũt põt vñ coꝛisc⁹ põt simplr̃ hr̃e modũ idiuiduatiõis siue singularʒ:ꝛ qꝛ sumiꝫ sub hoie appeti se hr̃e modũ cõez q̃ ẽ q̃le ꝙd sic hõ:ꝛ sic appẽter implicat in se plures mõs: hõ aũt econuerso simplr̃ ẽ q̃le ꝙd cũ sit cõe simplr̃ illõ enĩ q̃le ꝙd nõ ẽ nisi aptitudo exñdi in plib⁹. sz qꝛ hõ ẽ in hoc singlari ꝛ in illo q̃ sunt hoc aliqd videt simplr̃ ꝙ hõ signat hoc aliqd:ꝛ sic hõ implicat in se plures modos: vnum vere.s. q̃ ẽ q̃le ꝙd: alteꝛ appenter.s. q̃ ẽ hoc aliqd ꝛ siur̃ qõlibet aliud cõe ꝙd ẽ gen⁹ vl̃ spẽs hz hos modos vñ cũ dico coꝛisc⁹ est terti⁹ ab hoie.hec nõ ẽ vera: qꝛ hõ est q̃le quid.si enim hõ eẽt hoc aliqd sicut sor. aut alia indiuidua: tũc de nullo indiuiduo p̃dicaret sicut nec coꝛisc⁹ de sorte nec de platone q̃re iste coꝛisc⁹ est tertius ab hoie nõ est vera ut ꝙ hõ est q̃le ꝙd. Sz cũ dico ipe coꝛisc⁹ ẽ hõ:sub eo ꝙ dicet quale ꝙd accipio hoc aliqd:ꝛ ita muto q̃le ꝙd in hoc aliqd: cõcludo ergo coꝛisc⁹ est terti⁹ a se.oẽs enĩz ꝓalogismi figure dictiõis contra illationẽ sunt ut dictũ est sz si homo esset hoc aliqd: tunc bene sequeretur coꝛiscus est terti⁹ ab homine sed ipse coꝛiscus est hõ ergo ꝛ tertius a se:sed minoꝛ esset falsa sicut hic coꝛiscus esset a platone posito ꝙ sint tres:sz coꝛiscus est plato: ergo coꝛiscus ẽ tertius a se bene sequitur sed minoꝛ ẽ falsa. Aliũ paralogismũ pluit Aristo.talẽ: coꝛisc⁹ ẽ alter a coꝛisco musico:sed coꝛiscus musicus ẽ coꝛiscus: ergo coꝛiscus est alter a coꝛisco. nam hec scilicet coꝛiscus signat hoc aliqd. illud autẽ.s. coꝛiscus musicus significat q̃le quid: vnde significatur altereitas coꝛisci ad coꝛiscũ musicũ ꝑm ꝙ significaꝫ ibi qualitas.s. ad musicũ ꝛ non ad coꝛiscum qui ẽ hoc aliquid.ideo cõcludendo altereitatem de coꝛisco mutat quale ꝙd in hoc aliquid. ꝛ ideo non valet illatio. Et notandum ꝙ in primo paralogism⁹ appellaꝫ quale ꝙd

qđ est genus vel spēs. nam spēs vel genꝰ ꝑm q̄ est cōe habet naturaz qualis ꝑm vo q̄ predicatur in q̄d significat q̄d et ita ē q̄ le q̄d cū sit cōe ⁊ predicetur in quid. Jn se cūdo aūt palogismo hoc qđ ē corisc⁹ mu sicus appellat aris. quale quid. ⁊ sic musi cus qđ est q̄litas dicit quale. subiectū aūt illius qualitatis ut corisc⁹ appellat aris. quid. ⁊ sic corisc⁹ musicꝰ est quale quid. Sic ergo nota q̄liter aristo. extendat qua le quid ad hec duo q̄ sūt in ꝓdicamēto sub stantie: solū genera ⁊ spēs dicūt q̄le quid. vnde ibi sumitur ꝓprie quale q̄d: hic aūt extenso noie. Siliter hic interptatur qua le quid hoc aliquid: aial est sortes: aial est plato ⁊ sic de singulis: ergo aial est omnis hō. cū animal sit quale quid ⁊ ꝑm q̄ signi ficat idē cū sorte apparet ibi hre medium eius qđ est hoc aliquid: ⁊ ita q̄ cōcludit sic: ergo aial est omnis hō. mutat modū q̄ erat vere in aiali. s. q̄le quid in modus qui erat ibi apparēter scilicz hoc aliquid: ⁊ nō ideo sequitur. sed si ille modus apparens esset ibi ꝑm veritatē tunc bene sequeretur: q̄ aial tūc esset simpliciter hoc aliquid: si cut hic sortes ē sortes: sortes est plato sor. ē cicero ⁊ sic de alijs: ergo sortes est omis ho mo bene sequitur. Falsitas eniz ꝓpositio nū nō impedit argumentū: ⁊ solent appel lare istū paralogismū et cōsimiles. Jn plu ribus determinatis suppōnibus ad vnaz determinatā suppositionē: q̄ aial in p̄mis sis determinatā habet suppositionez: ⁊ in cōclusione ⁊ illud nihil est: q̄ procedere a determinata suppositiōe ad determinatā nullā facit fallaciā: nisi defectus alicꝰ con comitet ut hic animal albū mouetur: ani mal albū currit: ergo animal albū mouet ⁊ currit. Jn p̄missis animal determinataz habet suppositionē et in conclusiōe habet determinatā. Siliter vbicunq̄z ipsi dicūt fieri processum a simplici ad psonale: aut istud non faciet fallaciā figure dictōis. aut oportet q̄ ibi interpretatur quale q̄d hoc aliquid: ut homo est species iste homo est hō ergo ist homo est species: cum homo si gnificet q̄le q̄d: ⁊ ille homo significet hoc aliquid sicut patet ex p̄dictis. ⁊ hic omis hō est animal ergo omis homo est hoc animal. ⁊ similiter hic omne corpus animatū pre ter animal ē insensibile ergo ꝑter hoc ani mal. Jn vtraq̄z enim significat quale q̄d: sed hoc animal significat hoc aliquid. ⁊ si militer interpretat quale quid hoc aliq̄d. Et nota q̄ diuersa genera ꝑut simpliciter sunt in eadem dictione sunt principiū fal lendi ꝑm equiuocationē. ut sacerdos cele brat mulier est sacerdos ergo mulier cele brat. sed diuersa genera nō solū prout sunt in diuersis dictionibꝰ. sed ꝑm q̄ sunt in di uersis dictionibꝰ sic q̄ vna earū habet ge nus suū sibi ꝓpriū. ⁊ habet genus alteriꝰ appentie sunt p̄ncipia fallēdi: ſz figura dictionis quo ad primū modū ut priꝰ patu it: ⁊ de hac fallacia diffuse dictum est pro pter eius multas difficultates.

¶Post q̄z auctor determinauit de fallacijs peccātibꝰ secū dū multiplex actuale ⁊ potētiale. hic cōsequēter determinat de vltima fallacia in dictione q̄ peccat ꝑm multiplex fanta sticam. s. de fallacia figure dictionis. ¶Pro cuiꝰ intellectu des cribit in textu figura ꝓprie dicta. Figura est q̄ termino vel terminus clauditur termino sicut circulꝰ q̄ vnica linea circu lari claudit. ⁊ terminis sicut triangulꝰ ⁊ quadrāgulꝰ. vñ ta lis figura ꝓprie dicta ē terminatio subē vel quātitat⁊ in sub stātia: ⁊ trāssumptiue ꝑ silitudinē ad talē figurā termiatio dictiōis: dr figura dictiōis: siue terminatio sit ex pte voc⁊ siue significatiōis vl modi significādi: ⁊ iō figura dictiōis est silis terminatio duarū dictionū: ⁊ ꝑm talē silitudinē terminatio nū sumit multiplex fantasticū qđ est dictio tiū vnū signifi cās q̄ ꝓpter similitudinē cū alia dictiōe videtur aliud signifi care ut prius dictū est. ¶Primo sciendus q̄ ꝑm tale multi plex sumitur fallacia figure dictōis: q̄ est idoneitas decipien di ꝓueniens ex simili terminatiōe dictiōis cū alia dictiōe nō idē significantis siue ꝓueniēs ex simili figura duarū dictionū inter se dissimiliū: ⁊ eius causa apparēte est similis figura vl terminatio vnius dictionis cū alia dictiōe nō idē significāte: ꝓpter quā similitudinē credimus q̄ sicut ille dictiones ꝓue niunt in silī terminatiōe vel figura q̄ etiā ꝓueniāt in signifi cato vel in aliquo mō significandi in quo discōueniūt. ⁊ in de pōt causari deceptio penes hanc fallaciā. sed causa defe ctus est diuersitas dictionū ꝓueniētiū in simili figura. Et q̄ ista fallacia sumitur ex silī terminatione dictionuz inter se. Et illa terminatio fit tripliciter. s. in voce: in mō significādi ⁊ in significatione duarū dictionū iō ꝑm hoc sumuntur tres modi huius fallacie. Secūdo sciēdū q̄ primus modꝰ hu ius fallacie est q̄n ꝓpter simulē terminationē vocis creditur cōueniētia dictionū in significato vel in mō significādi. Exē plū primi: secare ⁊ vigere similiter terminantur: sed secare si gnificat actionē ergo vigere significat actionē. ibi propter si milē terminationē vocis illarū dictionū pōt credi cōuenien tia earū in significato. s. q̄ vtraq̄z significet q̄ctionez. Exem plū secundi: ut qualis est musa talis est poeta. sed musa ē fe minini generis: ergo ⁊ poeta. ibi propter similem terminati onē vocis creditur conueniētia illarū dictionū in mō signifi candi qui est genus. Et soluuntur isti palogismi negādo cō sequentiā: q̄ ꝓpter simulē terminationē vocis aliquarū di ctionū nō sequitur cōueniētia earū in significato vel mō si gnificandi. Tertio sciēdū q̄ secūdus modus huiꝰ fallacie ē q̄n ꝓpter silitudinē duaz dictionū in aliq̄ mō signuficandi

credit cõuenientia earũ in significato vel in mõ significãdi Et ſm hunc modũ qñq; mutat res vni⁹ predicamẽti in rẽ alterius: vel vna ſpẽs in aliã q̃tũ ad ſubſumptionẽ. Exemplũ primi: ut q̃quid heri vidiſti hodie vides: albũ heri vidiſti: ergo albũ hodie vides. ibi ꝓpter ſilitudinẽ illi⁹ qõ diſtribuitur ꝙ quicq̃d: ⁊ albũ qõ ſignificat ꝙ modũ concreti. ⁊ ꝙ hoc quod aliquo modo ſignificat per modum ſubſtãtie creditur q̃ ſub illo diſtributo ſubſtãtie q̃cquid bene ſumat̃ albũ: qõ ſignificat qualitatẽ: ⁊ ita ſubſtãtia mutatur in qualitatẽ q̃tũ ad ſubſumptõez. Silr hic: q̃cq̃d heri emiſti hodie ꝓmediſti: crudas carnes heri emiſti: ergo carnes crudas hodie cõmediſti. Exemplũ ſecũdi: qñcũq; cõmeduſti fuiſti hõ: ſed decies cõmediſti: ergo decies fuiſti homo: qñcũq; ⁊ decies conueniũt in hoc q̃ vtrũq; ſignificat per modũ quantitatis. ſed qñcũq; diſtribuit ꝓ re ſe habẽte per modũ quantitatis cõtinue: ⁊ decies ſignificat ꝙ modũ quãtitatis diſcrete. ⁊ iõ ſub diſtributiuo q̃ntitatis cõtinue ſumit̃ diſcretũ: ⁊ ſic vna quantitas mutat̃ in aliã q̃tũ ad ſubſumptionẽ. Similiter hic: quẽcũq; diligis eſt amicus tu⁹: matrẽ diligis: ergo mater eſt amicus tuus. ibi ꝓpter cõuenientiã in modo ſignificãdi ſubſtãtie creditur q̃ mater: ⁊ illud diſtributiuum quẽcũq; habeãt cõuenientiã in genere qõ tñ eſt falſum. Et ſoluuntur oẽs iſti paralogiſmi negãdo ꝓſequẽtiã q⁹ ꝓpter ſimilitudinẽ aliquarũ dictionũ in mõ ſignificandi: nõ ſequitur cõuenientia earẽ in ſignificato vel in alio mõ ſignificandi. Quarto ſciendũ q̃ tert⁹ modus ſumitur qñ ꝓpter ſimilitudinẽ duarũ dictionũ in ſignificatione creditur cõuenientia earũ in mõ ſignificandi. Exemplũ: ut omne aial ẽ al bũ: plato eſt animal: ergo plato eſt albũ. ibi ꝓpter cõueniẽtiã platonis ⁊ aialis in ſignificato infertur cõuenientia eorũ in genere. Similiter hic: oĩs petra eſt alba: lapis eſt petra: ergo lapis eſt alba. Similiter hic: oẽs homines currũt: ſor. eſt hõ: ergo ſortes currũt. ibi ꝓpter ſimilẽ ſignificationẽ ſortis ⁊ hois infertur ſimilitudo eorũ in mõ ſignificandi q̃ eſt minus. Similiter hic: aial eſt ſortes animal eſt plato ⁊ ſic de aliis: ergo animal eſt oĩs homo. ibi ꝓpter ꝓuenientiã aialis cũ ſorte ⁊ platone in añte creditur q̃ habeat ſiłem ſuppoſitionẽ in añte ⁊ ꝓñte: ⁊ tñ arguitur a pluribus ſuppõnibus determinatis ad vnã determinatã reſpectu huius termini animal. Et ſoluũtur paralogiſmi negãdo ꝓñtiã: q⁹ ꝓpter ſimilẽ ſignificationẽ duarũ dictionũ nõ ſequitur cõuenientia in quolibet mõ ſignificãdi. Et cũ dicitur in textu q̃ iſte mod⁹ ꝓuenit ex diuerſa ſuppoſitione: ꝙ diuerſam ſuppõnem: intelligit̃ diuerſitas in aliis modis ſignificandi. vñ in hoc modo apparẽtia ſumitur a ſimili ſignificatiõe dictionũ: ⁊ cauſa defectus ſumitur ex diſſimili modo ſignificandi. Sed contra predicta arguitur primo ſic. nullus terminus clauditur termino vel terminis: ſed figura eſt terminus quãtitatis: ergo figura nõ clauditur termino vel terminis. Secũdo ſic in circulo nullus eſt terminus in actu ſed ſunt infiniti termini in potẽtia: q⁹ in linea circulari ſm potẽtiã ſũt infinita pũcta: ergo male dr̃ q̃ circulus clauditur vno termino tantũ.

Tertio ſic: ſicut eſt terminatio dictionis: ita eſt terminatio oĩonis. ſed nulla eſt fallacia figure orationis: ergo nulla debet poni fallacia figure dictionis. Quarto ſic: res vni⁹ p̃dicamenti nunq̃ mutatur in rem alteri⁹ p̃dicamẽti: ſicut ſubſtantia nunq̃ mutatur in accidens nec ecõtra: ergo male dicitur in ſecũdo mõ q̃ res vnius p̃dicamenti mutat̃ in rem alterius p̃dicamenti. Quinto ſic deceptio que ꝓuenit ex ꝑte ſignificatoꝝ alicuius dictionis ꝓuenit ex ꝑte rei: ergo ẽ fallacia extra dictionẽ: ⁊ nõ fit ibi deceptio in ulla fallacia: ergo male ponitur tertius mod⁹ hui⁹ fallacie. Ad primũ dicitur q̃ figura materialiter capta ꝓ quãtitate figurata nõ eſt terminus reſpectu qualitatis terminãtis ipſã licet ſit terminus reſpectu materie. ſed figura capta formaliter ꝓ qualitate q̃ eſt terminatio quãtitatis bñ eſt termin⁹ ſed hic primo mõ accipitur figura. Ad ſecundũ dicit̃ q̃ licet linea circularis nõ claudatur aliquo termino: q⁹ in ſe eſt terminata: tñ circulus qui eſt ſuperficies rotũda inclusa in linea circulari bene clauditur vno termino. ſ. linea circulari q̃ eſt circũferẽtia eius. Ad tertiũ dr̃ q̃ oĩo nõ habet primo ⁊ ꝑ ſe figurã vel terminationẽ ſed ſolũ ex ꝓñti ꝙ ſuas dictiones: ideo nõ ponit̃ fallacia figure oĩonis alia a fallacia figure dictionis. Ad quartũ dr̃ q̃ res vnius p̃dicamẽti nõ põt ſm ſuam eſſentiam mutari in rẽ alterius p̃dicamẽti ſed bñ ſm ſubſumptionẽ: q̃. ſ. ſub ſigno diſtributiuo dr̃ ſumi res vnius p̃dicamẽti: ⁊ ſumitur res alterius p̃dicamẽti.

Ad quintũ dr̃ q̃ ſi cõſiderent̃ ſignificata dictionũ ſm ſe ⁊ in rõne rerũ: ſic ab ipſis ſumuntur fallacie ex dictionẽ: ſed ſi cõſideretur in q̃tũ ꝙ ſignificata ꝓueniũt ſilitudo dictionũ bñ pñt cauſare fallacia in dictione: ⁊ hoc mõ fit in ulla fallacia. Nõ enim ẽ inconueniẽs q̃ ſm diuerſas cãs appentie ſint in eodẽ paralogiſmo diuerſe fallacie. vñ oẽs paralogiſmi huius fallacie aliq̃ mõ peccãt penes fallaciã accñtis licet non rõne cauſe appentie huius fallacie: ⁊ hec de fallacijs dictionũ.

¶ Fallacia extra dictionem dicitur cuius cauſa apparentie ⁊ cã nõ exiſtẽtie eſſe in re ⁊ ꝓpter hoc differt a fallacia in dictiõe. Fallacia in dictione eſt quãdo cauſa apparentie eſt in dictiõe ⁊ cauſa falſitatis in re. Fallacie autẽ extra dictionẽ ſunt ſeptẽ: quarũ prima eſt accidẽs: ſecũda ſecũdum quid ⁊ ſimpliciter: tertia ignorãtia elenci: quarta eſt petitio eius qõ eſt in principio: q̃nta eſt cõſequens: ſexta nõ cauſa ut cauſa: ſeptima plũs interrogatiões ut vna.

¶ Poſtq̃ auct⁹ determinauit de fallacijs in dictione. hic cõſequẽter determinat de fallacijs extra dictionẽ. Cui⁹ ordinis rõ eſt: q⁹ fallacie inter ſe ordinant̃ ſm q̃ habent maiorẽ vel minorem cauſam apparẽtie. Sed fallacie in dictiõe habẽt maiorẽ cauſam apparẽtie q̃ fallacie extra dictionem ⁊ magis ꝓprie ⁊ facilius poſſunt cauſare deceptionẽ rñdentis: q⁹ magis ꝓprie ⁊ facilius pñt cauſari deceptiões reſpondentis ꝓpter multiplicitatẽ dictiõis vel oĩonis ſi ignoret ipſam: q̃ ꝓpter diuerſas habituduines rerũ: mõ fallacie in dictione cauſant deceptionẽ ſm voces. fallacie vero extra dictionẽ cauſant deceptionẽ ex ꝑte rerũ. Sed in diſputatione voces precedũt res q̃ mediãtibus vocibus in diſputatione accipiuntur. ¶ Primo ſciendũ q̃ fallacia in dictione ⁊ fallacia extra dictionẽ inter ſe cõueniũt ⁊ differunt. Vnde conueniunt in hoc q⁹ oẽs habent cauſam defectus ex ꝑte rei. Sz differũt tripliciter. ¶ Primo: q⁹ fallacie in dictiõe ſumũt cauſam apparẽtie ex ꝑte vocis ſignificatiue. ſ. dictionis vel oĩonis multiplicis. Fallacie vero extra dictionẽ ſumũt cauſam apparẽtie ex ꝑte rei ſignificate ꝙ vocẽ. vnde ex diuerſas habituadines rerũ q̃ a reſpõdente ignorantur põt ſumi cauſa apparẽtie. ⁊ etiã cauſa defectus fallacie extra dictionẽ. Secundo differũt in mõ decipiendi: q⁹ fallacie in dictione magis decipiunt hominẽ cũ alijs diſputando q̃ ſeipſum cõſiderãdo q⁹ homo ꝑ ſe cõſiderans nõ ignorat multiplicitatẽ dictionis vel oĩonis qñ capit eaz equiuoce. Fallacie vero extra dictionẽ magis decipiũt hominẽ ꝙ ſeipſum cõſiderãdo. qñ homo ignorat habitudines rerũ ⁊ ꝙ ſeipſum ſillogizando decipit ſeipſum. Tertio differũt q̃tum ad ſolutiões ſuorũ paralogiſmorũ: q⁹ oẽs paralogiſmi fallaciarũ in dictione debẽt ſolui ꝙ diſtinctionez alicuius ꝓmiſſarũ: excepta tñ fallacia figure dictionis in qua ſoluuntur ꝙ interemptionẽ cõſequentie. ſz in oĩb⁹ fallacijs ex̃ dictionẽ oẽs ſoluunt̃ ꝑ interemptionẽ vl̃ ñe vel ꝓmiſſarũ. vnde in oĩbus iſtis ſoluuntur negãdo cõſequẽtiã: niſi in fallacia petitiõis principij vbi ſoluuntur negãdo añs. Secũdo ſciendũ q̃ ſolutio paralogiſmi eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi. Et diuiditur ꝙ ſolutionẽ rectã ⁊ per ſolutione apparentẽ. Apparens ſolutio eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi nõ oſtẽdendo ꝓpter q̃d eſt falſus: ut ſinegetur ꝓñtia ſillogiſmi: dicẽdo in generali q̃ ibi eſt fallacia accidẽtis: nõ oſtendẽdo in ſpeciali cauſam ꝓpter quã ibi committitur fallacia. Sed ſolutio recta eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi oſtẽdendo ꝓpter quid eſt falſus: ut qui oſtendit in

ſpāli in aliquo ꝓalogiſmo ꝓpter quid ē aliqua fallacia. Et q̄ illogiſm⁹ pōt dici falſus dupliciter. ſ. ꝑm ꝑmiſſas q̄ aliqua ꝑmiſſarū eſt falſa. ⁊ ꝑm illationē q̄ eſt illogiſmus peccans in forma: ió dupliciter pōt fieri ſolutio: q̄ eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi. ſ. oñendo falſitatē ꝑmiſſarū: aut defectū cōſequētie. Tertio ſciendū q̄ ꝓius q̄z auct⁹ in ſpāli determinet de fallacijs extra dictionē. primo enūerat ipſas in generali: dicens q̄ ſunt ſeptē. ſ. accidēs. ꝑm quid ad ſimplr ignorātia elenchi: petitio p̄ncipij. ꝓñs: nō cā ut cā: ⁊ ꝑm plures interrogatiōes: ut vnā. Quarū ſic habet ſufficiētia: q̄ oīs fallacia extra dictionē peccat cōtra elenchū. vel ergo peccat in ꝓbatiōe: ⁊ ſic eſt petitio p̄ncipij: vel in illatione: ⁊ hoc eſt dupliciter: vel in ea eſt apparēter ꝓñtia ſillogiſmi: vel entimatis. Si ꝑmū hoc ē dupliciter: vl ē ibi appētia ꝓñtis ſilli oñſiui ⁊ ſic ē accās vl ſilli ad ipoſſibile: ⁊ ſic ē falla nō cāe ut cāe. Si ūo ſit apparēter ꝓñtia ⁊ hitudo localis: hoc eſt q̄druplr: vel ibi eſt apparēter locus a ꝓte in mō ad ſuū totū. ⁊ ſic eſt fallacia ꝑm quid ad ſimplr. vl hitudo partiū integraliū ſimul ſūptarū ad ſuū totū: ⁊ ſic eſt ignorātia elenchi: vel eſt ibi hitudo cōuertibiliū: ⁊ ſic eſt fallacia ꝓñtis: vbi credit cōuertibilitas añtis ⁊ cōſequētis: eo q̄ vnū ſequit ad aliud: vel ibi ē habitudo totius integralis ad ſuā ꝓtē apparēter tm̄: ⁊ ſic ē fallacia ꝑm plures interrogatiōes ut vnā. Quarto ſciēdū q̄ aliter ex ꝓte rerū ⁊ entis diuiſionū pōt ſumi numer⁹ fallaciarū extra dictionē: eo q̄ ſumūt cām apparētie ex ꝓte rei ſecūdū diuerſas habitudines partiū entis: ió ꝑm plures diuiſiones entis pñt diſtingui ad inuicē. vnde prima diuiſio ē quia ens diuidit in ſubſtātiā ⁊ accidēs: ꝑm quā accipit ibi fallacia accidētis. Alia eſt diuiſio entis penes perfectū ⁊ imperfectū: ⁊ ꝑm ꝓueniētiā mēbroꝝ eius ſumitur fallacia ꝑm quid ad ſimplr. Tertia diuiſio eſt per oppoſitū ⁊ nō oppoſitū: ſecundū quā ſumit ignorātia elenchi. Quarta diuiſio eſt per idē ⁊ diuerſum: ꝑm quā ſumit petitio principij. Quinta eſt penes ꝓius ⁊ poſteri⁹ ꝑm quā ſumitur fallacia cōſequētis. Sexta eſt penes cām ⁊ effectū ſiue nō cām: ꝑm quā ſumitur nō cauſa ut cauſa. Septima diuiſio entis eſt q̄ vnū ⁊ multa ꝑm quā ſumitur fallacia ꝑm plures interrogatiōes ut vnā. Et q̄ inter iſtas fallacias maior eſt idoneitas decipiēdi ⁊ cā apparētie in fallacia accidētis q̄z in alijs: ideo de ipſa ꝓri⁹ ē determinādū. Et q̄b⁹ ꝓz ordo ⁊ ꝺia fall'a ex dictōz a fallacijs in dictione: ⁊ etiā patet numer⁹ ⁊ ordo earum inter ſe.

Contra p̄dicta arguitur primo ſic: fallacie extra dictionē cauſantur a rebus: ⁊ fallacie in dictiōe cauſant' a dictionib⁹ ſed res precedunt dictiōes cū ſint cauſe earū: ergo fallacie extra dictionē debēt precedere fallacias in dictione. Secundo arguitur ſic: fallacia ſolū cauſat deceptionē in diſputatione litigioſa. ſed nullus p ſe cōſiderando facit ſibi ipſi diſputationē litigioſam: ergo male dictū eſt q̄ fallacie extra dictiōez decipiūt hominē p ſeipſum cōſiderādo. Tertio ſic: oēs ꝓalogiſmi peccātes in forma debēt ſolui p diſtinctionē: ut dī in ſecūdo elenchoꝝ: ergo ꝓalogiſmi extra dictionē: cū ſint peccātes in forma debēt ſolui p diſtinctionē ⁊ nō p negationez ſicut ꝓius dictū eſt. Quarto ſic: fallacia ꝓñtis eſt pars fallacie accidētis: q̄ vbicūq̄z eſt ꝓñs ibi eſt accidēs: ſed ps nō diſtinguit' cōtra ſuum totum: ergo ille due fallacie non diſtinguuntur inter ſe nec ſunt ſeptem fallacie extra dictionem.

Quinto ſic: illa fallacia eſt prima inter fallacias ex dictionē q̄ magis peccat contra elenchū ſed ignorātia elenci magis peccat contra elenchum omnibus alijs ergo ipſa eſt prima inter omnes fallacias extra differētiā ⁊ nō fallacia accidentis. Ad primū dī q̄ ly res ordine nature p̄cedāt dictiōes ⁊ ꝑm ſe: nō tñ p̄cedunt ꝑm q̄ cadūt in diſputatione litigioſa ſz magis ſequūtur: ió nō oportet fallacias extra dictionē p̄cedere alias. Ad ſcōm dī q̄ licz hō nō faciat ſciēter ſibi ipſi diſputationē litigioſam: tñ ignorāter pōt ſibi ipſi facere diſputationē ſophiſticā ⁊ ſeipſum decipere arguēdo ⁊ rūndendo ſibi ipſi: ió tale incōueniens euitandū optimū ē cognoſcere fallacias extra dictionē: ne hō q̄ ſuam argumētationē cōducat ſeipſum in errorez. Ad tertiū dī q̄ licet ꝓalogiſmi fallaciarū ex dictionē poſſint ſolui p diſtinctionē diuerſaꝝ hitudinū eiuſdē rei: nō tñ p diſtinctionē alicui⁹ ꝓpōnis multiplicis: de qua intelligit' q̄ non habēt ſolui p diſiunctionē: ⁊ de diſtinctiōe gñaliter capta p diſtinctione rerum ⁊ vocum multipliciū intelligit' dictū Ariſtotelis in ſecūdo elenchoꝝ.

Ad quartū dī q̄ ly ꝓñs ſit ps accidētalis ⁊ materialʼ accidētis: eo q̄ in oībus ꝓalogiſmis fallacie cōſequētis reperit' eſſe fallacia accidētis ꝑm aliā cām apparētie ⁊ nō ecōtra: q̄ in aliquib⁹ eſt accidens vbi tñ nō eſt conſequēs: tñ fallacia ꝓñtis nō eſt ps formalis accidētis: ſed eſt ab ipſa formaliter diſtincta. Ad quintū dicitur q̄ negatur maior: q̄ iſte fallacie nō ordinantur inter ſe ꝑm q̄ magis peccāt vel deficiūt cōtra elenchū ⁊ ꝑm ſuas cās defectus: ſed ordinant' ſecūdū ſuas cauſas apparentie ut dictū eſt.

¶ De accidēte primo dicēdū eſt. ponitur aūt ab Ariſ. talis rō accidētis. Accidens fit q̄n ſiſ̄ q̄libet aſſignatū fuerit rei ſubiecte de accidēti eius ineſſe: ut hō eſt ſpēs: ſortes eſt homo ergo ſortes eſt ſpecies. hic enim hō eſt res ſubiecta ⁊ ſortes accidit ei ⁊ ſpēs aſſignatur vtriq̄z ineſſe ⁊ ſiliter: q̄ vtriq̄z aſſignat' ineſſe ut accidēs ſuo ſubiecto. Et nota q̄ vbicūq̄z eſt ſophiſma accidētis exigitur dupler accidēs. vnū q̄ accidit rei ſubiecte: ⁊ aliud q̄ aſſignatur rei ſubiecte ⁊ accidēti eius ineſſe ⁊ vtrunq̄z ſignificatur in ratione predicta cōi paralogiſmoꝝ accidētis. Si ergo aliquis querit quō ſumatur hoc accidēs. Dicēdū q̄ queſtio iſta multipler eſt ꝓpter illud dupler accidēs q̄ ſemp exigit' ad paralogiſmos ꝑm accidēs ⁊ ideo dicendū q̄ ſi querat' de illo accidente q̄ aſſignatur vtriq̄z ineſſe: tunc illō accidēs nō eſt ꝓut ſumitur a porphirio vnū de quinq̄z predicabilibus neq̄z q̄ ſumitur ab Ariſto. vnū de quattuor ꝓdicamētis in topicis: neq̄z ē id accidēs q̄ ex oppoſito dicitur cōtra ſubſtātiā: cuz dicimus: quicq̄d eſt aut eſt ſubſtantia: aut accidēs aut creator ſubſtātie ⁊ accidentis: ſed illud accidēs eſt idē q̄ nō neceſſarium in ꝓſequēdo: q̄ nō neceſſariū ibi dī dupliciter: q̄ vno mō in ꝓdicādo vel ſubijciēdo ut ſortes eſt hō: aīal eſt ſubſtātia ꝑm q̄ ſuperius accidit vno mō inferiori et alio mō ecōuerſo inferius ſuperiori ⁊ nō ſumit' hoc mō hic nō neceſſariū. Alio aūt mō eſt nō neceſſariū in cōſequendo ut dirimus: ⁊ ſic ſumit' hic accidēs: q̄ aſſignatur ineē vtriq̄z. vnde hoc mō accidēs opponit' ei quod eſt ex neceſſitate accidere ſed nō ex neceſſitate accidere ꝓut neceſſitas inferēdi cauſatur ex qualitate et quātitate ⁊ ordine ꝓpoſitionū. q̄ enim huic neceſſitati opponit'

inutilis cõiugatio appellatur in prioribꝰ. sed dico ex necessitate accidere ꝓut necessitas inferendi causatur vel ab habitudinibus localibus ut in dialeticis: vel a cã vel ab effectu ut in demonstratiuis. et huic necessitati inferendi opponitur accidens qđ assignatur inesse vtriqꝫ: quia sic dr̃ ex necessitate accidere. Unde accidens hoc mõ idẽ est quod nõ necessariuꝫ in cõsequendo cõtra istã necessitatẽ inferẽdi quã diximꝰ. Si aũt querat̃ de illo accidẽte quod rei accidit substantie. dico ꝙ hoc est extraneũ: vl̃ diuersis in respectu ad tertiũ ut homo ꝑm ꝙ stat sub hoc p̃dicato species oĩa inferiora accidũt ei: oĩa superiora similiter. vnde ex vtraqꝫ parte est accidẽs: si aliquid illorũ accipiat̃ ut hõ est species: homo ẽ substantia ergo substantia est spẽs. vel homo est species sortes est hõ ergo sortes est species. ⁊ sic tam superius q̃ꝫ inferius accidit homini in respectu ad tertiũ. Nota etiam quidã dixerunt ꝙ accidens qđ exigitur ad hanc fallaciã erat mediũ in parte idem et in parte diuersum cum extremis. Sed isti dupliciter errabant. Uno mõ: qꝛ in quolibet sillogismo oportet mediũ esse in parte idem ⁊ in parte diuersum cuꝫ vtraqꝫ extremitate. Errabãt etiã ꝙ supponebant vnũ modũ accidẽtis exigi ad hanc fallaciã qđ est falsum. ⁊ sicut diximꝰ ad ipsam duplex accidens semp exigitur. Et nota etiam ꝙ duplex identitas medij exigitur in quolibꝫ bono sillogismo. vna idẽtitas est que patitur ꝑm se diuersitatem: ⁊ hoc est ipsius medij ad extrema ut diximus. Alia est identitas ipsius medij in se scđm quod in p̃missis est mediũ iteratũ: siue scđꝫ quod stat in ratione medij iterati: quia scđm quod iteratur mediũ in premissis debꝫ simpliciter esse idẽ. ⁊ cõtra hanc identitatẽꝫ medij peccat hec fallacia. Uisa ratione cõmuni paralogismorũ accidentis: ⁊ ꝙ duplex accidẽs exigatur semper ad paralogismos accidẽtis: ⁊ qualiter sumãtur isti duo modi accidentis: ⁊ qualiter non: ⁊ ꝙ duplex idẽtitas exigitur in sillogismo. Nunc dicendũ ẽ de causis ⁊ de modis accidentis. Principiuꝫ igitur motiuũ est identitas medij secundũ partẽ prout iteratur in premissis. ⁊ dico ꝓut iteratur in premissis ut non intelligatur de illa identitate secundũ partẽ que est ipsius medij ad extrema sed in se prout ẽ iteratum. Principiũ autẽꝫ defectus est diuersitas medij iterati secundũ rationẽꝫ. verbi gratia: homo est species sortes est hõ ergo sortes est species: hoc est antecedens: quia mediũ. s. homo est secundũ substantiam in premissis prout iteratur: nõ autẽ idem ẽ secundũ rationem quia hõ subijcitur in maiori pro ipso cõmuni ꝑm se ⁊ nõ ꝓut est in sor. siue ꝑm cõparationẽ quã habet ad inferiora. sed in minori propositione homo predicatur de sorte prout est in sorte siue secundũ cõpationẽ aliã ⁊ non ꝑm illaꝫ. ⁊ sic est idẽ in substãtia ⁊ diuersum in ratiõe ꝓut iteratur. Cũ aũt dico oĩs homo currit sor. est hõ ergo sortes currit. hic eniꝫ bonꝰ est sillogismus: quia currere predicatur de homine secundũ cõpationẽ quã habꝫ hõ ad inferiora. ⁊ sic nõ sumitur ibi mediũ in rõnibus diuersis: sicut cũ obijcitur speciei Siq̃s obijciat ꝙ cũ mediũ sumatur secundũ diuersas cõparationes accidẽtales: ergo mediũ ẽ accidẽs in ista fallacia. Dicendũ ꝙ nõ sequitur: qꝛ licet mediũ sumatur in diuersis cõparationibus accidentalibꝰ hoc non est: quia ipsum accidat alij sed qꝛ alia accidũt ip̃i sicut homini accidit eẽ speciẽ ⁊ etiã aliter accidit ei sortes. ut predictũ est. Modi autem huius fallacie distiguũtur a parte accidentis quod accidit rei subiecte. Accidẽs enim qđ accidit rei subiecte aliquando est accidens. aliquando consequens: aliquando conuertibile: quia vno modo accidit inferiꝰ superiori. Et hoc dicit Aristo. quando dicit generalẽ regulaꝫ paralogismorũ accidẽtis: quia homini accidit sortes ⁊ in secundo topicoꝝ: quia triãgulo accidit equilaterus qui est species trianguli sicut isocheles. Est enim triangulꝰ habens tria latera equalia. Similiter isocheles est triangulus habens tria latera equalia. Gradatus vero ineq̃lia. Alio autem modo superius accidit inferiori. Uñ

Aristotel es in capō de reductiōe ad ignorantiā elenci dicit q̄ accidit triangulo esse figuram: ⁊ in principio veteris methaphisice dicit q̄ homo accidit sorti. Tertio aūt mō sumitur accidens p̄m q̄ cōuertibile accidit suo cōuertibili ut postea patebit. Et sic dico q̄ aliquādo accidit superius inferiori. aliquādo inferius superiori. aliquando cōuertibile cōuertibili. Siliter intellige de añte ⁊ cōsequente siue fiant predicabilia siue nō: quia tam in predicabilib⁹ q̄ in nō predicabilibus accidit hec fallacia. Primus ergo modus accidentis fit quando antecedēs accidit ei cui antecedit. ut hō est species sortes ē homo ergo sortes ē species. vel asin⁹ est animal homo est animal ergo homo est asin⁹. vel animal currit homo est animal: ergo hō currit: vel omnis triangulus habet tres angulos eq̄les duobus rectis isocheles est triangul⁹ ergo habet tres angulos equales duobus rect⁹. vt omne metalluz est naturale sed oīs statua fusilis est metallū ergo omnis statua fusilis est naturalis. vel oīs lapis vel lignuz ē naturale sed domus ē ex lapidib⁹ ⁊ lignis ergo domus ē naturalis. In primo enī paralogismo sortes qui antecedit ad hominē ei accidit: ⁊ species assignatur ineſſe vtriq̄z. In secūdo hō accidit animali: ⁊ asin⁹ assignatur ineſſe vtriq̄z vel conuenire. ⁊ similiter eēt si animal predicaretur de vtroq̄z ita q̄ paralogismus fieret in secūda figura: ut asinus ē animal hō est animal ergo hō est asin⁹. Silr in alio hō accidit animali: ⁊ currere assignatur ineē vtriq̄z. In quarto autē isocheles accidit triangulo: ⁊ habere tres assignatur ineē vtriq̄z. Et nota q̄ si in isto paralogismo siue dialeticus siue demonstrator ostendat hr̄e tres ⁊c. de isochele ut de pp̄rio subō adeq̄to ⁊ cōuertibili semp ē sophisma accidētis. sz si vterq̄z illoz oñdat hr̄e tres isochele ut de subō pticulari per mediū cōneuiēs ut ille p mediū dialeticū: ille per mediuz demonstratiuū erit semper bonus syllogismus quantū ad vtrūq̄z: quia ad istū bon⁹ ē syllogism⁹ dialeticus: quo ad demonstratoreż erit demonstratio particularis bona. Et nota q̄ si triangulus accipiatur inquantū est predicabile de isochele: sic est mediū dialeticū Si aūt accipiatur triangulus: inquātum habet causam proximā illius passionis q̄ est habere tres. ⁊ si fiat mediū ut probetur eadem passio de isochele ut de subiecto pticulari: ⁊ sic est mediū dem ōstratiuū: ⁊ secundū hoc demonstratio pticularis ē bona. Unde sumptū secundū diuersas rōnes pōt esse mediū dialeticū ⁊ mediuz demonstratiuū. Unde nihil dicūt dicentes in p̄dicto paralogismo sophisma accidētis quo ad demonstratoreż ⁊ bonum syllogismum quo ad dialeticū quia si sumatur triangulus prout in se habet proximā causam illius passionis dū eadē probatur de isochele ut de pp̄rio subiecto adequato semper est sophisma accidentis. ⁊ cōstat q̄ mediū sic sumptū non est dialeticū. Unde intelligendū est sicut diximus. similiter statua fusilis accidit matallo: ⁊ domus ex lignis et lapidibus put mediū substat sub hoc predicato esse naturale vl̄ esse a natura. vnde in his oībus antecedēs accidit cōsequenti. sed in his duobus vltimis antecedēs ⁊ cōsequens nō sumuntur pp̄rie p̄m p̄dicationē. Metallū enīz pp̄rie nō predicat̄ de statua fusili neq̄z lapides ⁊ lignum de domo. Si obijcias: quid hic est antecedens omne animal currit: omnis hō est aīal: ergo omnis homo currit: cuz homo accidat animali: ⁊ currere assignet̄ ineſſe vtriq̄z. Dicendū ut prius q̄ nō est accidens: cum aīal subijciat̄ cursui discrete ⁊ significet p quolibet inferiori et similiter predicetur in minori aīal de homine: per cōparationeż ad omnia cōtenta sub homine: ⁊ sic mediū est idē p̄m substantiā: ⁊ sumitur p̄m cōparationē eandē: ⁊ sic sumitur mediū vniformiter ⁊ difformiter nō. Secūdus modus accidentis est q̄n cōsequēs accidit antecedēti ut hō est spēs: hō est substātia ergo substātia est spēs: oīs triāgulus habet tres ⁊c. sed oīs triangulus est figura: ergo omnis figura habet tres triangulos ⁊c. vel medicus sanat sortē: sz sortes est hō: ergo medi-

eus ſanat hoiem: vel ſortes eſt monachus ſortes eſt albus: ergo ſortes eſt monachus albus. cognoſco coriſcū: coriſcus eſt veniens ergo cognoſco venientez. oīs domus ē artificialis: ſed dom⁹ eſt ex lapidibus ⁊ lignis ergo lapides ⁊ ligna ſunt artificiales In primo enim ſubſtantia accidit homini ⁊ ſpēs aſſignatur ineſſe vtriqz ut ſubiecto ſuo ꝓpio: ⁊ ſic ſiliter. ⁊ ideo eſt ſophiſma accidentis. In ſecundo aūt figura accidit triangulo ſed hr̄e tres ⁊c. aſſignat vtriqz ineſſe ut ſubiecto ſibi ꝓpio ⁊ adequato ⁊ ſic ſilr̄. In alio aūt hō accidit ſor. oīs enim motus ⁊ oīs opatio ē circa ſingularia. vñ medicus nō ſanat hominē niſi ꝑm accidēs .ſ. ſortē ⁊ platonē. In alio vero eſſe monachū accidit ſorti ⁊ albuz aſſignatur ineſſe vtriqz. monachū aūt accidēs eſt cōmune. ⁊ ſic habet rationes conſequentis. ⁊ ſic cō ſequēs añcedit añcedēti ⁊ ſimiliter veniēs accidit coriſco. ſed cognoſci a me aſſignat ineſſe vtriqz. In vltimo aūt lapides ⁊ ligna accidūt domui ꝑm q̄ domus ſtat ſub hoc ꝑdicato eſſe accidētale vel eſſe ab añ. lapides enim et ligna non ſunt artificialia neqz ab arte: īmo ſunt a natura ⁊ quadratura vel dilatura eſt ab arte. vnde accidūt domui reſpectu illius predicati: ⁊ ſimiliter in omnibus ꝑdictis. In iſto ſecūdo conſequēs accidit antecedenti. Tertius aūt modus accidētis fit quādo cōuertibile accidit ſuo cōuertibili: ut hō eſt ſpecies: riſibile eſt homo: ergo riſibile eſt ſpecies. hō enim ſubijcitur ſpeciei ꝑm ſuā eſſentiā ⁊ non ratiōe q̄ ē riſibile: ⁊ ſic riſibile accidit homini reſpectu huius predicati: ⁊ ſic riſibile ē ꝓpriū: ergo hō eſt ꝓpriū. hō accidit riſibili: q⁹ riſibile eſt ita ſubiectū huius intentionis: q⁹ ꝓpriū non ratione hominis: ⁊ ſic hō accidit riſibili. ⁊ ſic conuertibile accidit ſuo ꝙuertibili. Siliter hic pater ē in ſuperpoſitione ad filiū: ergo fili⁹ ad pr̄em quia prout pr̄ ſtat ſub hoc ꝑdicato. ſ. eſſe in ſuppoſitione filius accidit ei: ⁊ ſic pater eſt res ſubiecta: filius eſt accn̄s rei ſubiecte ⁊ eē in ſuppoſitione ē accidēs ineſſe vtriqz et etiā nō neceſſariū ꝓut filius cōſequebatur ad patrē: ⁊ ſic eſt nō neceſſariū in cōſequēdo Siliꝛ hic. id qō eſt pater eſt natura pri⁹ filio: ergo pater ē natura ꝓr filio ꝑm id qō eſt pater. In hoc enī ſubiectū paternitatꝭ eſt res ſubiecta. ſ. id qō eſt pr̄ ē accidēs rei ſubiecte: ⁊ eſt natura pri⁹ filio: aſſignatur ineē vtriqz. Et nota q̄ hec cōuertibilitas differt a ꝑdictis q⁹ pater cōuertitur cuz eo qō eſt pater ſiue cum ſubiecto paternitatꝭ ſicut relatio cū proprio ſubiecto in qua habet eē vel fieri cōparando ipſum ad aliud riſibile aūt cū homine nō ſic eſt. ſz ſicut ꝓ pria paſſio ex ꝓpio ſubiecto. pater autez ⁊ filius neutro iam predictoꝝ modoꝝ conuertūtur. ſed ſicut vnū correlatiuoꝝ cū altero: plures enim ⁊ diuerſe ſunt cauſe cōuertibilitatis. Et predictis patz q̄ vnū cōuertibile accidit ſuo cōuertibili reſpectu alicui⁹ tertij. Nota q̄ vbi ē figura dictionis: ibi eſt ſemper accidens ⁊ nō ecōuerſo: ſed per diuerſa p̄cipia: ⁊ per diuerſas rationes ſeſe concomitātes: quia ſicut videre duas habet comparationes diuerſas ſiue duos reſpectus diuerſos. Videre enim cōparatur ad oculum: ⁊ eſt ipſius ut organi. Similiter comparatur ad colorez: ⁊ eſt ipſius ut obiecti. ⁊ illi duo reſpectus cōcomitātur ſe ſemper in eodem actu videndi licz ſint diuerſi. Similiter eſt vbicunqz ē figura dictionis: quia modus ſignificandi cōparatur ad dictionem: ⁊ eſt ipſi⁹ ut inſtrumēti ⁊ ſigni: ⁊ comparatur ad rem ſignificatam: et eſt ipſius ut obiecti vel ſignificati: ⁊ eſt ut ſubiecti. Et intellige hoc de modis ſignificandi quo ad omnes modos figure dictionis ſiue quo ad omnes ſpecies eius ſecundum q̄ ille modus ſignificandi habet hos duos reſpectus diuerſos. Unde dico q̄ ſi ille mod⁹ ſignificādi fuerit ꝑncipiū motiuū proꝝ ut eſt in ſuo ſigno quod eſt dictio ſic eſt deceptio in dictione et ſic ē figura dictionis. Sed ſi modus ſignificādi ſumatur ꝑm alterā compationez ſcilicet ꝑm q̄ compatur ad rem: ⁊ eſt ipſi⁹ ut ſubiecti. ⁊ ſic hoc modo ꝑncipiū motiuū eſt et ſicut eſt deceptio extra dictionē ⁊ ſic eſt accidens. Unde vbicunqz eſt figura dictōis

ibi est semp accidēs ꝛ non econuerso: quia rō rei non dep̄det a rōne dictionis: sz rō dictionis dependet a rōne rei cuz dictio sit signū rei ꝛ ad rem finaliter ordinet. Finis aūt pfectio ꝛ cōplementū est in his q̄ sūt ad finē ꝛ nō ecōuerso: qz sine ratiōe rei nō potest eē ratio dictiōis. Nota q̄ vbicūqz est sophisma accidentis. Dico mediū siue illud de quo vere predicatur quod assignatur inesse vtriqz esse rem subiectam ꝛ mio rem extremitatez siue quod est a parte minoris extremitatis esse accidens rei subiecte siue sit subiscibile siue p̄dicabile de medio siue non: ꝛ minorem extremitatē: siue quod est a parte maioris extremitatis.

Dico esse accidens quod assignet inesse vtriqz ꝛ hoc est accidens alterum quod est non necessariū in consequēdo: neqz est cōtrariū quod dic. Aristoteles in secūdo elēchorū: qō quando est illud qō ineſt accidēti: dicitur de re subiecta ꝛ sic videt q̄ non solū p̄ rem subiectam ostēdimus aliquid sophistice de accidēte sz etiaz p̄ ipsum accidens ostendimus aliquid sophistice de re subiecta. Dico ergo q̄ palogismorū accidentis alij concludunt tantū vnam p̄tem cōtradictionis sicut patet in predictis. Alij autē concludunt necessariū partem cōtradictionis ꝛ hoc īplicite vel explicite ut cognosco coꝛiscum ignoro veniētem ergo eūdem ignoro ꝛ cognosco ista ꝛclusio hz contradictionem implicitam ꝛ vnam partē accipit a p̄te rei subſtantie, aliam vero a parteaccidentis: cum aūt dico cognosco coꝛiscum non cognosco venientem: ergo eundē cognosco ꝛ non cognosco ibi est contradictio explicite ꝛ in istis que habent vtrāqz partem contradictionis probandum est quod dicit Aristo. Unde ipse dicit ibidē: q̄ in quibusdam videtur sic ꝛ dicit sic. in quibusdam autem non dicūt sic. Jn alijs qui concludunt vnam partem cōtradictionis ostendit per rem subiectā aliquid cōuenire accidenti q̄ accidit rei subiecte siue sumantur termini secundum predicationē siue non. Posset etiam aliter dici vel solui ꝛ credo q̄ melius: sz illud sit necessariū dicendo, ſ. q̄ in istis non est instantia cum in quolibet tali paralogismo sit virtus duorum palogismoꝝ. Uñ oportet etiam intelligere tertiā propositionem ī premissis sic Cognosco coꝛiscum ignoro venientem ꝛ coꝛiscus est veniens ergo eundem cognosco ꝛ ignoro: ꝛ sumetur sic. Cognosco coꝛiscum ꝛ coꝛiscus est qui venit ergo cognosco illum qui venit. Jtē ignoro veniētem: ꝛ veniens est ille qui venit ergo ignoro illum qui venit ergo cognosco ꝛ ignoro eundem. Jn p̄mo enim paralogismo p̄ coꝛiscū q̄ est res subiecta ostenditur ille q̄ venit esse in cognitione mea: que. ſ. cognitio est ad maiorem extremitatem: ꝛ accidit coꝛisco secundum q̄ coꝛiscus ei subiscitur qui venit. Jn secundo autem palogismo per venientem q̄ ē res subiecta ostēditur ille q̄ venit esse ignotus a me: ꝛ sic veniens est res subiecta: ꝛ est medium: ꝛ ille qui venit est maioꝛ extremitas ꝛ est accidēs venienti p̄m q̄ veniens stat sub illo predicato: ꝛ sic p̄z vniuersaliꝛ quid debet assignari res subiecta ꝛ q̄d accidens rei subiecte: ꝛ q̄d accidens qō assignatur inesse vtriqz.

Postq̄z autor determinauit de fallacijs extra dictionez enumerando ipsas in generali: hic consequenter in speciali determinat de ipsis. ꝛ primo de fallacia accidentis que efficaciorꝛ est inter omnes fellacias ad decipiendum. ratione cuius sic primo diffinit accidēs: Accidēs est quod ē extraneum rei id est in parte idem ꝛ in parte diuersum ab alio. Accidēs autem tripliciter capitur. vno modo p̄o illo quod dicit absolute naturam accidentis vt diuiditur p̄tra substantiam: ꝛ sic non capitur hic. alio modo sumitur magis communiter p̄o oi illo q̄ aduenit rei ꝛ est extra essentiam ei⁹ ꝛ intellectū: ꝛ hoc modo inferius dicitur accidere suo supiori: ꝛ istis duobus modis non sumitur hic accidēs. tertio mō accipitur accīs cōiter p̄o illo quod ē extraneum alteri inquantum stat sub aliquo tertio: ꝛ hoc modo non solum inferius accidit supiori: sz supius inferiori: vt si sōr capiat sub isto attributo indiuiduū: hō accidit sorti q̄ ē sibi extraneꝰ inq̄ntum sorti cōuenit intentio indiuidui: homo. n. ptim differt cū sorte. iō q̄ hoc oī sibi accidens ꝛ p̄ tali accidenti datur ista diffintio ꝛ ab iſo sumit fallacia accidētis. Primo sciēdū: q̄ in fallacia accīs semp tria requiruntur. ſ. attributū: res subiecta: ꝛ accīs. Attributū est maioꝛ extremitas q̄ in p̄missis primo attribuit medio. Res aūt subiecta est illud qō p̄mo subiicitur attributo vel in actu vel in aptitudine. Accidens vero est illud quod partim cōuenit ꝛ ptim differt a re subiecta. ꝛ accidit sibi in quātū stat sub tali attributo vt hic sōr est indiuiduū: homo est sortes: ergo homo est indiuiduū. Jndiuiduū est attributū: sortes est res subiecta: ꝛ hō accidit sorti ea p̄te qua sortes stat sub iſto attributo qō cōuenit sorti in q̄ntū differt ab hoīe: ꝛ ide sumūtur cāe huius fallacie. Causa apparentie eiꝰ ē qualis cōueniētia accīs cū re subiecta, ꝓpt quā creditꝰ q̄ accīs cōueniat cū re subiecta ea p̄te q̄ sibi ꝛuenit attributū. Causa falsitatis ē diuersitas accīs ꝛ rei subiecte vel ipsius medij qō p̄m diuersas rōnes cōuenit cum extremis. Et p̄m hoc sic dat

finit hec fallacia q est idonea tas decipiēdi. puenies ex ptia li conueniētia accīs cū re subiecta q tm differūt ſm diuer sas rones. vñ semp cōmittitur hec fallacia qñ ppter conue niētā duoz in vno tertio ſm diuersas rones credit cōue niētia eoz inter se aut qvnū negat ab alio ea pte q differt a suo accidēte. ⁊ ppter hoc negat de suo accidēte. Se cundo sciēdū: q huj fallacie ponuntur tres modi. p̄mus modꝰ est qñ accīs est inferꝰ rei subiecte. ⁊ ppt hoc ꝓpm attributū rei subiecte attribuit iferiori eiꝰ ſm quē hic pa logizat: aial est genus: hō est aial: ergo hō est genꝰ: ibi genꝰ est attributū cōueniēs aiali ea pte q differt ab hoie: ⁊ p hoc infert de hoie qui accidit aialiut stat sub illo attributo. Et silr hic. oē es est naturale: statua est es: ergo statua est natu ralis. naturale. n. cōuenit eri vt est ens in actu ⁊ statua sibi cōuenit in qntū est in potētia ad figurā eius ⁊ ita accidit ei ꝓut stat sub illo attributo. Et silr hic: hō est aial: equꝰ est aial: ergo equꝰ est homo: equꝰ. n. accidit aiali cōsiderato vt cōuenit cū hoie. Et silr hō nō est indiuiduū: soz est hō: ergo sortes nō est indiuiduū. ibi indiuiduū negat ab hoie ea pte qua differt a sorte. Et oēs isti ꝑalogiſmi soluūtur negando ꝑtiam. qz nō oportet q si aliq̄d dicat vel neget de ſupiori ea pte q differt ab inferiori: q propt hoc neget vel affirme tur de inferiori qz ibi mediū nō tenet sub eadē rone in dua bus p̄missis. Tertio sciendū: q scōs modus est qñ acci dēs est ſupius rei subiecte ⁊ ita qō cōuenit inferiori ea pte q differt a ſuperiori infert de ſupiori vt hic: soz est iduiduū: hō est soz: ergo hō ē indiuiduū. Silr hic: hō est spēs: substā tia est homo: ergo ſba est spēs: ibi spēs attribuit hōi ea p te q differt a substantia: iō substātia accidit hoi vt stat sub illo attributo. Et silr hic: iste ē monachꝰ ⁊ est albꝰ: ergo iste est monachꝰ albus: albus. n. est accidens ſupius accidētale huic hoi ⁊ differt ab ipo hoie i qntū sibi inest hoc attributū monachus. vñ p hoc q iste hō ponit albꝰ ſm se iferꝰ q sit albꝰ ſm habitū: ⁊ sic ꝓña nō valz. Et silr hic: iste canis ē pr ⁊ ē tuꝰ ergo ē pr tuꝰ ⁊ etiā i aliſ arguēdo a diuiſis ad coniūcta Et isti ꝑalogiſmi soluunt negādo ꝑtiam: qz nō oportet ſi aliq̄d ꝓueniat inferiori ea pte q differt a suo ſupiori q ppt ea ꝓueniat ſupiori: ⁊ nō semp oportet q ad cōmittēdū istū modū sumat illō qō simplicit ē ſupius: ſz sufficit q sit ſupi ius vel ſm rē vt ſm modū. Quarto sciēdū: q vltimꝰ mo dus huius falacie est qñ accīs ē cōuertibile respectu rei sub iecte vt hic risibile est ppriū: hō est risibilis: ergo homo est ppriū: vel sic: risibile ē q̄litas: hō est risibilis: ergo hō est q̄ litas: ibi ppriū cōuenit vni cōuertibiliū ea pte q differt ab alio ⁊ propt hoc infert de alio. Et silr hic hō est quoddam incōplexum: aial rōnale est hō: ergo aial rationale est quod dā incōplexū: ubi aial rōnale accidit hōi vt stat sub hoc attri buto incōplexū qō cōuenit hōi inquātū differt a ſua diffini tione: ⁊ ppter hoc infert de ipa. Et ſoluūt isti ꝑalogiſmi ne gando ꝑtiam: qz si aliq̄d affirmat vel negat de vno ꝙuer tibiliū ea pte qua differt ab alio non oportet ppt hoc q af firmetur vel neget de alio. Et hec assignatio modoz hn ius fallacie ⁊ accīs ⁊ rei subiecte ponunt ſm ꝙd. ibi. in magnis fallacijs ei: ſz hic in textu ponat alia assignatio ip soz que hic in textu videri potest. Cōtra p̄dicta argu. primo sic: nulla est fallacia substātie ergo nulla est fallacia accidētis ꝑ locū a simili: ergo contra p̄dicta. Scōo sic: in oi ſillogiſmo mediū est in pte idē ⁊ i pte diuersū cū extremis: ergo si accidēs sit qō est in pte idē ⁊ in pte diuersū ſequitur q i qolibet ſillogiſmo erit accīs qō tm est falsū. Tertio sic: illud qō est de essētia rei nō est accīs eius: oē ſupius est essentia inferioris: ergo nullum ſupius accidit ſuo inferio ri. Quarto sic arguendo ex puris affirmatuis in secūda figura cōmittitur fallacia accidentis ⁊ tm iste modus non enūeratur inf istos modos: ergo male assignat. Quin to sic arguēdo a diuiſis ad cōiūcta est bona ꝓña vt patet i se cundo ꝙeryarmenias: ergo a diuiſis ad coniūcta non est fallacia accidētis. Ad p̄mū dr: q hic nō capit accīs vt distinguit contra substantiam: ſz capitur p extremo vt nō necessario: ideo nō ſequit q ſi nulla sit fallacia substantie q nulla sit fallacia accidētis. Ad ſm dr: q ſz i oi ſillogiſ mo medium ptim cōueniat ⁊ partim differat ab extremis: tm in bono ſillogiſmo non accipitur vt cōueniēs ⁊ differēs ab ipis: ſz in vtraq; p̄missarū sub eadē rone tenetur ⁊ extre mitates in ipso vniuntur sub eadē rone ⁊ non sub diuersis: aliter non ſequeretur vnio extremitatū inter se. Ad ter tium dicitur: q ſz nullū ſupius accidat simplicit ⁊ absolute suo inferiori: tm bene accidit sibi compatiue: quia respectu ad vnum tertium quod conuenit inferiori ꝓut differt a ſu periori. Ad quartū dicit: q arguēdo ex puris affirma tiuis in secūda figura committitur primus modus ꝓius as ſignatus ⁊ mediū est res subiecta ⁊ inferius eius sibi accidit vt stat sub maiori extremitate. ⁊ licet tale medium non ſub iiciatur actu maiori extremitati: tamen ſubiicitur in ap titudine ⁊ efficitur subiectum eius reducendo ad primam figuram conuersione maioris. Ad quintum dicitur: q arguendo debite a diuiſis ad coniuncta vel econtra est bo na consequentia: sed nō quando arguitur indebite sed tūc cōmittitur fallacia accidentis. Et ad arguendum debite a diuiſis ad coniuncta requiritur primo: q ꝑdicatorum diui ſorum vnum sit potentiale ⁊ determinabile: reliquū actuale ⁊ determinās. secundo requirit q potētiale: ꝓponat actua li siue determinabile determinationi. Et econtra arguendo a coniūctis ad diuiſa requritur q in cōiūctis vnū nō sit de terminatio ꝓuans vel diminuēs respectu alteri ſz ꝓtrahēs tm: ideo non ſequitur est bonꝰ faberꝰ: ergo est bonus.

¶ Sequit de fallacia secundū quid ⁊ ſim pliciter. primo ergo nota q ſm quid dicit dupliciter: quia vno modo ſm quid dimi nuit ſuum totum ut albus pedez diminuit album ſimplicit ⁊ homo mortuus hoiez ⁊ p tale ſm quid fit fallacia ſm quid ſim pliciter. Allio aūt modo ſm quid nō dimi nuit ſuū totum sed simplicit ponit ipm ⁊ infert ut crispꝰ caput ergo crispꝰ ⁊ simus nasum ergo simus: ⁊ hoc est in q̄libet for ma ⁊ quolibet accīte denoiare totū per p tē ut crispitudo q per caput denoiat hoiez ⁊ simitas ⁊ aquilitas soli naso insūt: et per hoc dicitur hō simus vel aquilitas: ⁊ cecitas in oculis: ⁊ scia ⁊ virtus tm in aīa ut in subiecto: ⁊ per hoc dr hō sciens vel hns virtutes: ⁊ sic de alijs ꝓsilibus quecunq; denominat totū p partē. Allie autē forme omnes ⁊ accītia quecūq; sunt forme ⁊ ac cidentia totius ita q non partis tamē hec inquam oia nō pnt denoiare totū nisi ſim pliciter insint: ⁊ in talibus accidit fallacia ſm quid ⁊ simpliciter: qz denoiatio q fit in ta libus ſm partem vel ſm aliū respectū di minuit ipz simpliciter. ⁊tale ſz quid sumi tur hic: nō aūt id aliud qō non diminuit Et p̄dictꝰ pz q ſm q̄d ꝓut sumit dicit de termiatio diminuēs rōez eiꝰ cui adiūgat. Simplicit aūt appellat res nō diminuta siue sit accīs siue substātia: ut albū nigrū aial hō. Cā aūt motiua huiꝰ fallacie est

idemtitas in pte ipius ꝑm quid diminuti ad ipsum simplr dictum. Cā vero non existentie est earūdem diuersitas. Fit aūt hec fallacia tot modis quot modis cōtingit adere alicui diminuētis ipm. Primo ꝑm ptē in modo diminuēte: ut est hō mortuus ergo est hō. nō sequitur q; mortuus diminuit rōnem hois. ⁊ chymera est opinabilis ergo chymera est. Opinabile enī diminuit esse ⁊ aīal pictū vel oculus pict⁹ ergo est aīal vel oculus. pictum enī diminuit esse rationū harū. Aristo. aūt sic formal palogismos istos: Qđ nō esse est opinabile ut chymera: ergo qđ non ē non est. Sīr tu potes formare omnes alios palogismos: ut qđ nō est hō est hō mortuus: ergo qđ nō est hō ē hō mortuus: ergo qđ nō est hō ē hō: ⁊ qđ non est aīal ē aīal pictū ergo qđ nō ē aīal ē aīal. Scđo ꝑm ptē integralem ut ethiops ē albus dētes ergo est albus. Tertio in his q̄ sūt ad aliq̄d: ut diuitie non sūt bone insipienti vel nō recte vtenti: ergo diuitie nō sūt bone lz non sint bone compate ad aliq̄d: tn̄ in se bone sūt Item ouū potentialiter est aīal ergo ouū est aīal: omnis.n. potētia aliq̄d ē q; ad actum quo pficit. Quarto ꝑm locū ut bonū est mactare patrē i triuallis ergo bonū est mactare patrem. ⁊ bonum est vti dieta in locis egrotatiuis ergo bonum ē vti dieta lz enī ibi expediat tamē simplr nō expedit Quito ꝑm quādo: ut ille ieiunat i quadragesima ergo ille ieiunat. Expedit alicui medicari quādo egrotat ergo expedit medicari. Et est sciendū q; vbicunq; est ꝑm q̄d ⁊ simplr intelligit quod est duplex cōtradictio. vna in conclusione que vera est contradictio. ⁊ alia in ꝑmissis que est cōtradictio diminuta. Respondens.n. dicit q; ethiops non est alb⁹. ⁊ opponens dicit q; ethiops est albus dentē: ⁊ sic nō ꝙtradicit ei nisi ꝑm q̄d: nec cōtradictione ꝑm q̄d i fert verā contradictionez sic in conclusione ergo ethiops est albus ⁊ non est albus ideo peccat ꝑm quid ⁊ simpliciter: quia vera contradictio non sequitur ex contradictione secundum quid ⁊ simpliciter ⁊ sic ē in omnibus alijs. Et ideo dat Arist. vlem solutionez ad oēs palogismos huius fallacie. s. ꝙsiderare ꝙclusionē ad cōtradictiōez id ē ꝙsiderare cōclusionē contradictionis q̄ ē recta ad ꝙtradictionē i ꝑmissis q̄ ē ꝑm q̄d: ⁊ ideo vna nō seq̄t ex altera. Et nota q; eadē ē fallacia ab ipō ꝑm q̄d ad ipz simplicit: ⁊ ab ipō simplicit negatiue sumpto ad ipm ꝑm q̄d negatiuū quātū ē a pte terminorū: ut nō est hō ergo nō est hō mortu⁹. ⁊ nō est alb⁹ ergo nō est alb⁹ dentē: q; ꝓncipiū motiuū semp manet idē ⁊ defect⁹ idē Nō.n. mouet ipz q̄d neqz ipm simplr sz cōueniētia i pte vni⁹ ad alterū. Nota etiā q; illa in q̄b⁹ videntur cōtraria in eē eq̄liter ꝑm diuersas ptes nō debet demōstrari ab altero cōtrariorū vt si scuti medietas ē alba ⁊ media nigra nō debes dicere scutū est albū vl nigrū sz ptim sic ⁊ partiz nō. Añ nō valet argumētū: hic non est color nisi albedo vel nigredo vel medi⁹ color ergo nihil ē coloratū nisi albū vel nigruz vel medio colore coloratū. q; eorū q̄ colorantur q̄dā colorant vno colore: q̄dā vero plurib⁹: ⁊ illud argumētū solū tenet i his q̄ colorantur vno colore: ⁊ iō nullū ē argumētū cū nō teneat vlr. vñ lz scutū nō sit medio colore coloratū nō tn̄ sequit qđ sit albū vel nigrū. Sz sic esset bonū argumentū: nihil ē color nisi albedo vel nigredo vel medius color ergo nihil ē coloratū nisi albedo vel nigredo vel medio colore coloratum: vel partim albū: vel partim nigrum: vel partim medio colore vel mediis coloribus coloratum: vel etiam mediis coloribus tantum plurib⁹ coloratuz. Sīr ē in oib⁹ formis cōtrarijs hñtib⁹ mediū ⁊ hñtibus ꝑm ptes diuersas ut albū nigrū. Sīr calidū ⁊ frigidū durū molle: ⁊ quecumq; ꝑm ptes diuersas īsūt eidem toti.

Postqz autor determinauit de fallacia accidēt. hic cōsequēt determinat de fallacia ꝑm q̄d ad simplicit rōne cuius ꝑmo videndū est q̄d sit dictū ꝑm q̄d: ⁊ dictum simplicit. vñ dictū simplicit ē dictio sūpta sine determinatiōe diminuente vt hō q; se vl hō alb⁹. ⁊ tale dictū dicitū simplicit hoc est pfectū ⁊ nō diminutū. Sz dictū ꝑm q̄d ē dictio sūpta cuz determinatiōe ꝑuāte aut diminuente: vt hō mortu⁹: ⁊ ex habitudine tal dicti ꝑm q̄d ad dictū simplicit sumit vna fallacia specialis eo q; ibi reperiuntur speciales cause appētie ⁊ defectus. Primo sciendū est: q; cā appētie huius fallacie est appens ꝙueniētia dicti ꝑm q̄d ad dictū simplicit ꝓpt quā

credim⁹ q' talia cõueniant realiť ꝛ qõ vnũ cõtineať sub alio qõ tñ falsũ ē. Et ei⁹ cã defeca⁹ est diuersitas illoꝝ dictoꝝ ꝛ ꝑm hoc sic diffinit hec fallacia q' ē idoneitas decipiẽdi ꝓ ueniens ex apparenti cõueniẽtia dicti ꝙz qđ ad dictũ simpliciter: ꝛ debꝫ attendi ista cõueniẽtia nõ ex ꝑte vocũ qz tunc ista fallacia eẽt falsa in dictione. ꝙz debet attẽdi ex ꝑte significatorum ꝑm q' hñt silitudinẽ in re significata ꝛ analogiꝫ suoꝝ significatorũ: sicut hõ pictus ꝛ hõ habent quãdam ꝓportionem inter se: ió cõueniẽter ponitur illa fallacia inter fallacias ex dictionẽ. Scõo sciendũ: q' ꝙz dictũ ꝑm qđ in q̃ ponit determinatio cõtrahẽs tñ vt hõ alb⁹ faciat locuz dialeticũ. s. a ꝑte ĩmõ ad suũ totũ tñ dictũ ꝑm qđ qõ fit cuz determinatione impꝛopa q̃ est diminuẽs vl' ꝓpuans bene causat locũ sophisticũ. Et talis determinatio impꝛopa fit q̃nqz modis. q̃nqz. n. est absoluta ꝛ q̃nqz respectiua. si ꝓmũ hoc ẽ dupliciter: vel determinat dictũ cui adiũgit rõne totiꝰ priuando vel diminuẽdo rõnem eius: vt hõ pict⁹ vel ens opinabile: vel rõne ꝑtis integralis sui subiecti vt albũ ꝑm dentes. Si sit respectiua sic est triplicit: qz quedã sumit ꝑ relationem ad aliqđ correlatiuũ extrinsecũ: vt hic diuitie sũt male male vtenti: alia respectu mensure que est locus vt bonuz est interficere partem in trivialis. Alia respectu partis tpis quod est mensura successiua vt est proicere merces in mari tpe tẽpestatis: ꝛ ꝑm has q̃nqz determinationes impꝛopias ponuntur quinqz modi huius fallacie. Tertio sciendum: q' primꝰ modus huius fallacie est arguendo scõz ꝑtẽ in mõ diminuentẽ vt iste est hõ pict⁹ ergo isti ẽ hõ. Secundꝰ modꝰ sit arguendo ꝙz determinatione ꝑtis integralis: vt ethiops est albus ꝑm dentes: ergo est albus: ꝛ valet in accidẽtibꝰ q̃ determinant sibi certam ꝑtem itegralez sui subiecti sicut cecitas determinat sibi oculũ ꝛ similitas nasum: ĩ accidẽtibus q̃ per indifferẽtiam in vna ꝑte ex consequenti totũ inferũt vt infirmitas dentis denominat totum hominem infirmũ dum determinatio partis non sit determinatio diminuens tamen accidentia que indifferenter conueniunt oĩbus ꝑtibus ꝛ per inherentiã sunt in vna nõ ꝑñt denominare totũ sicut albedo vel nigredo denominans suam ꝑtez integralẽ est determinatio diminuens in istis ꝛ facit istã fallaciã. Tertius modus sit arguendo cũ determinatione respectiua facta ad terminũ extrinsecũ vt vinũ est malũ febricitãti: ergo est malũ. Quartus modus fit cum determinatione impꝛopẽ supta ꝑm locũ: vt bonũ est interficere patrẽ i trivallis ergo bonũ ẽ interficere ꝑez. Quint⁹ modꝰ ẽ arguẽdo ꝑm determinationẽ tpis vt bonũ est ieiunare in q̃dragesima ergo bonũ ẽ ieiunare. Et oẽs isti palogismi soluũtur negãdo cõsequentiã qz ex dicto ꝑm qđ nõ sequitur dictũ simpliciter. Quarto sciẽdũ: q' in eisdẽ modis ꝛ in eadez fallacia põt argui ꝓcedẽdo a dicto simpliciter ad dictũ ꝑm qđ cuius ratio est: qz vbi cunqz repit eadẽ causa apparẽtie ibi est eadẽ fallacia ꝛ etiã idem modus: ꝙz arguendo a dicto simplicit ad dictũ ꝑm qđ est eadez causa appẽtie sic arguendo econtra: qz est eadẽ cõueniẽtia dicti simpliciter ꝛ secundum quid: ideo illo modo cõmittitur ista fallacia ꝛ modi prius positi: vt arguẽdo sic: hic non est homo: ergo non est hõ mortuꝰ: vel non est aĩal ergo non est animal pictum. sed magis denominatur hec fallacia secũdũ quid ad simpliciter q̃z econtra: qz arguendo a dicto secundum quid arguimus affirmatiue: sed arguẽdo a dicto simpliciter vt in pluribus arguit negatiue per istam fallaciam: ió magis denominatur a palogismis q̃ fiunt ꝓcedẽdo a secundum quid ad simpliciter. Cõtra predicta arguitur primo sic: homo albus est dictum sumptũ sine determinatione diminuente ꝛ tñ nõ est dictũ simpliciter: quia dictum simpliciter est quod submittit sine additione: iuxta illud. Simpliciter dico q' sine addito dico: ergo cõtra diffinitionem dicti simpliciter. Secundo sic: omne inferꝰ ꝛ minus cõmune infert suũ supius ꝛ magis cõmune. sed dictũ secundum quid est inferius ad dictum simplicit: ergo bene infert ipsum ergo arguendo a secundum quid ad simpliciter non cõmittitur fallacia. Tertio sic bene sequitur: est hõ mortuus: ergo est mortuus: ꝛ tamen arguitur a dicto secundum quid penes primum modus huius fallacie: ergo male assignatur ille modus. Quarto sic: ieiunare in quadragesima est ieiunare simpliciter nec illa determinatio temporis diminuit rationem adiuncti: ergo ibi male arguitur penes quintum modum. Quinto sic: a toto in modo ad suaz partem ꝛ econtra sunt plures loci dyaletici: ergo a dicto secundum quid ꝛ a dicto simplicit debent sumi plures fallacie ꝛ non vna tantum. Ad primum istorum dicitur: q' si capiatur dictum simpliciter vt tantum valet sicut contracte vt sumitur in loco a toto in modo: sic homo albus non est dictum simpliciter: sed si capiatur dictum simplicit pro vt simpliciter tantum valet sicut perfecte ꝛ nõ diminute sicut capitur in ꝓñti passu sic homo albꝰ est dictũ simplicit.

Ad secundum dicitur: q' ꝙz dictũ ꝑm quid quod fit cum determinatione contrahente tantum sit inferius ad dictuz simpliciter: non tamen dictum secundum quid quod fit cũ determinatione diminuente vel priuante: sed magis opponitur dicto simpliciter. Ad tertiuz dicitur: q' licet homo mortuus sit dictum secũdum quid respectu hominis: quia mortuuz diminuit de ratione hominis: tamẽ respectu mortui est dictum simpliciter: quia homo non diminuit de rõne mortui: ió ibi nõ arguit a dicto ꝑm qđ q' istam fallaciã.

Ad quartũ dr: q' ꝙz in q̃dragesima nõ diminuat de rõne huius qõ ẽ ieiunare absolute: tñ bene diminuit respectu huius qõ dico bonũ: ió arguit cũ determinatione diminuẽte ꝑm tps. Ad quintũ dr negando consequentiam qz a toto in mõ ꝛ a ꝑte eius sunt diuerse virtutes probatiue ꝛ diuerse habitudines locales: ió ibi sumũtur plures loci dyaletici sed a dicto ꝑm qđ ad simplicit ꝛ econtra est tãtũ vna cã apparentie: ideo ibi nõ sunt plures loci sophistici: nec est sumi lede ipsis.

¶ Elenchus est sillogismus ꝓtradictionis vnius: ꝛ eiusdem nõ nois solũ: ꝙz rei ꝛ nois nõ ſi nonimi ꝙz eiusdem ex his q̃ data sunt ex necessitate accidere non cõnumerato eo qđ erat in principio ꝑm idem ꝛ ad idem ꝛ silr in eodẽ tpe. ¶ In hac. n. diffinitione elenchi duo sunt. s. sillogismus ꝛ contradictio. Elenchꝰ autẽ nihil aliud ẽ nisi sillogismꝰ: cuius conclusio contradicit conclusioni alterius sillogismi: ꝛ tunc elenchus est duo sillogismi sibi inuicez contradicentes. vel cuius conclusio ꝓtradicit alicui ꝓpoñi ꝑ us sumpte: ꝛ tunc elenchus ẽ sillogismus vnus cuz contradictione: ꝛ sic elenchus est sillogismꝰ cõtradictõis. ¶ Iñ ꝑdicta diffinitione elenchi q̃dã ponunt rõne sillogismi: q̃dam rõne contradictionis: q̃dã vero rõne vtriusqz. ¶ Rõne sillogismi ponuntur hec ex his q̃ dicta sunt ex necessitate nõ cõnumerato quod erat in principio: ꝑ qđ removet petitio eius qđ est in principio vt postea patebit. ¶ Rõne autẽ cõtradictionis ponuntur hec. s. vnius ꝛ eiusdem. s. vnius subiecti ꝛ eiusdẽ ꝑdicati. nisi enĩ esset idem subiectũ ꝛ idẽ ꝑdicatũ: nõ eẽt cõtradictio ut ethiops ẽ niger: ethiops non est niger dentes: nõ ẽ idẽ predicatũ. hec ãt nullꝰ hõ mortuꝰ currit aliqs hõ currit: non est idez

subiectū: ⁊ silr ista. s. ꝟm idē ⁊ ad idē: ⁊ silr in eodē tpe ponūtur in rōne cōtradictiōis ⁊ cōtra has q̄ttuor ꝑticulas peccat hec fallacia q̄ dr̄ ignorātia elēchi ꝟm q̄ ē vna de tredeciz ex opposito se hn̄s cōtra alias: qꝛ alio mō ignorātia elēchi peccat cōtra omnes particulas in diffinitōe elēchi positas ⁊ hoc modo ad ipsum oēs sillogismi reducunt̄ ut postea patebit. Rōne aūt vtriusqꝫ ponunt̄ hec scꝫ: nō nois solū sꝫ rei ⁊ nominis ⁊ nō sinonimi sꝫ eiusdē qꝛ tā in sillogismo q̄ꝫ in contradictione exigit̄ q̄ nō sit vnū ⁊ res vna. vnde hic nō est cōtradictio marcus currit: tulli⁹ nō currit: quia nō ponitur idē nomen sꝫ sinonimū neqꝫ hic omnis canis est latrabilis: quidā canis nō est latrabilis qꝛ nō est res vna. In hac autez oīs gladius scindit: quoddā instrumentū est ensis: ergo quoddā instrumentū scindit nō est sillogism⁹: qꝛ ad mediū non repitur idē nomē sed sinonimū. Ignorātia dr̄ dupliciter: q̄dam. n. est ignorātia negationis ⁊ hoc mō puer in cunis iacēs habet ignorantiā omniū scientiaꝝ: ⁊ dr̄ hec ignorantia negatiōis qꝛ nihil ponit qui. n. hāc habet nihil nouit. Alia est q̄ dr̄ ignorātia dispositionis ⁊ hec ē cū aliquis aliquid de re nouit nō tn̄ nouit prout res est: ⁊ hec iterū diuiditur. Quia quedā dicit̄ simpliciter et est illa q̄ est circa p̄ncipia ⁊ p̄missas ꝓpositiones. Alia vero dr̄ cōposita siue plr̄es ⁊ hec est circa conclusiones ⁊ sic distinguit Aristo. ignorantiā in p̄mo posterioꝝ cum agit de falsigrapho sillogismo. Sꝫ intellige vlteri⁹ q̄ vtraqꝫ istaꝝ scꝫ simplr̄ ignorantia ⁊ illa que est composita siue plures est adhuc duplex: quia ignorantia dispositionis simplex potest eē vno modo circa p̄ncipia ipsa siue circa premissas propositiones apprehendēdo eas modo cōtrario ut accipiendo eas falsas. Alio mō pōt eē hec ignorātia simplex circa propositiones premissas cognoscēdo aliq̄d de ipsis: non tamen cognoscendo substantiā ⁊ virtutez earū: ⁊ similiter ignorantia composita siue plures est dupliciter cōtra conclusiōes: ut si apprehendantur modo contraria scilicet in falsitate vel imperfecte cognoscuntur. Uiso quid sit elēch⁹ ⁊ quot modis dicatur ignorātia. Sciendū q̄ ignorātia elēchi sumit̄ hic non negatiōis sed dispositionis et iterum nō ignorantia dispositionis que est plures siue que est composita: sꝫ sumitur illa q̄ est simplex cū sumat̄ hic ignorantia elenchi ratione ꝑfectionis elenchi ⁊ sui complemēti: que q̄dē ꝑfectio fit ꝑ ꝓprias determinationes cōtradictionis ut per has. s. ad idez: similiter ⁊ in eodē tpe. Preterea q̄ hic sumatur ignorantia dispositionis ut est simplex patet per hoc q̄ est principiū arguendi: ⁊ sic comparatur ꝓut est principiū ad conclusionem: ⁊ ita per hanc simplicem ignorantiā causatur postea cōposita siue plures cum decipitur respōdēs per eā sophistice arguēdo. Causa appentie huius fallacie est duorū ꝟm quid sumptorū ad duo sumpta simpliciter. Causa vero falsitatꝫ est diuersitas eorundē. Modi autē huius fallacie sunt quattuor. Primus est contra hanc particulam ad idem duo sunt vnius duplum: trium autem nō est duplū: ergo idem est duplum ⁊ non est duplū: non sequitur quia duplū nō sequitur ad idem in vtraqꝫ premissarū. Secundus peccat contra hanc ꝑticulā secundum idē: ut hoc est duplū illi secundū longitudinē: nō est duplū eidem secundū latitudinē ergo est dupluz ⁊ nō duplū. Nō sequitur cū sumatur ꝟm idē licet respectu eiusdē dicatur duplū. Tertius est cōtra hanc particulā. s. silr: ut hō est spēs nullus hō ē spēs ergo idem est spēs ⁊ non est species. Non enim est contradictio in premissis: quia ille termin⁹ homo nō sumitur similiter. In vna sumitur pro inferioribus. in altera vero non: sed per se. Quartus est cōtra hanc ꝑticulam. s. in eodē tēpore: ut manus mea est clausa in vno tēpore et nō est clausa in alio: ergo ē clausa ⁊ nō clausa. Et nota q̄ in hac fallacia fit vna contradictio in conclusione: ⁊ fit altera cōtradictio in p̄missis que est apparens sicut dicebatur in fallacia ꝟꝫ quid ⁊ simpliciter: tamē hec fallacia differt ab alia inquantū hec habet cōtra-

dictionē apparentez in premissis: ⁊ habet defectū in vtraqz pte: ut patz in paralogismis huius fallacie: sed fallacia ſm quid et ſimpliciter habet cōtradictionem apparētē que peccat tm̄ in altera parte contradictionis: ⁊ per hoc etiam differt ſolutio iſtius a ſolutione illius: quia aduersū qz docet Arist. ſoluere cōſiderando conclusionē ad cōtradictionem. i. conſiderando verā ꝓtra dictionē conclusionis ad contradictionem apparentē in premissis: ſed hic ad apparētē ꝓpter diminutionē vtriuſqz partis: ibi vero ad apparentiā ꝓpter diminutionē alterius. Si quis obiſcit q ſm quid ⁊ ſimpliciter debet eſſe pars huiꝰ fallacie: quia ibi fit proceſſus ab vno ſm quid ſumpto ad vnum ſimplex hic autez fit proceſſus a duobꝰ ſm quid ſumptis ad duo ſimpliciter ⁊ ſic nō dicūtur eē due fallacie cū pars nō faciat numerū cū ſuo toto. Dicēdū q neutra eſt pars alterius: imo ſunt due fallacie ex oppoſito cōdiuiſe: qr ipſum ꝗd et ipſum ſimpliciter nō ſunt fallacie ſm quid ⁊ ſimplr. ſz hītudo vniꝰ ad alterā ſicut ſpecies ⁊ genus nō ſunt locꝰ ſz hītudies vniꝰ ad alterā. vñ hō. lz nō faciat nūez cū aiali cū ſit ps eiꝰ. tm̄ hītudies faciūt nūez inter ſe. vna. n. hītudinū hāz eſt locus a genere. Alia ē locꝰ a ſpē. Silr hītudo vniꝰ ſm ꝗd ſūpti ad vnū ſimplex. Alia ē ab hītudine duoꝝ ſm ꝗd ſūptoꝝ ad duo ſimplr cuius vnū ſm ꝗd ſit ps duoꝝ ⁊ vnum ſimplr ſit ps duoꝝ ⁊ ſic erūt due fallacie ſpē differētes. Silr lz medietas linee nō faciat nūez cū tota linea cū ſit ps eiꝰ tm̄ hītudines faciunt nūez. Hītudo. n. totiꝰ linee ad medietatē ē duplū: medietas vero hītudo ad totā lineā ſubduplū vel dimidiū.

Poſtqz auctor determinauit ſupi⁹ de fallacia a ſm quid ad ſimpliciter. Hic inter agit de fallacia ignorātie elenchi: rōne cuiꝰ diffinit elenchū ſic. Elēchꝰ eſt ſillogiſmus ꝺictorius vnꝰ ⁊ eiuſdē non tamē nominis tm̄: ſed rei ⁊ nois ſimul: non ſinonimi ſed eiuſdē ex his q̄ dicta ſunt de neceſſitate accidere nō cōnumerato eo quod erat in p̄ncipio. ſ. ad idē ſm idem ſimiliter ⁊ in eodē tempore. In qua diffinitione ponitur ſillogiſmus loco generis ⁊ contradictionis ponit ad differentiā ſillogiſmi nō cōtradicentis poſitioni reſpondentis ⁊ ponitur vnius ⁊ eiuſdem non nominis tantum: ſed nominis ⁊ rei ſimul: nō ſinonimi ſed eiuſdē tam ratiōe ſillogiſmi q̄z cōtradictionis. Ad vtrūqz. n. requirit q remaneāt idē termini ſecundum rē ⁊ voceꝫ ⁊ p hoc remouent fallacie in dictiōe. Et ponitur ex his q̄ dicta ſunt de neceſſitate accidētium rōne ſillogiſmi in quo debet eſſe neceſſaria cōſequētia ⁊ p hoc pōt remoueri fallacia accidētis ⁊ cetere nō habētes neceſſariā cōſequētiā. Deinde ponitur nō cōnumerato eo qō erat in p̄ncipio rōne ꝓbationis qr elenchus eſt ſillogiſmus ꝓbatiuus. ⁊ p hoc remouetur petitio p̄ncipij. deinde ponit ad idem ſm idem ⁊c. ratione cōtradictionis tm̄: quia ille condictiones requiruntur ad cōtradictionē tm̄. Primo ſciendū: q aliter pōt diffiniri elenchus q eſt ſillogiſmꝰ dialeticus cōcluſioni reſpōdentis cōtradictorius: ⁊ ſic ad elēchū tria requirunt. ſ. neceſſaria illatio in hūtū eſt ſillogiſmꝰ ⁊ ſufficiēs probatio cōcluſionis qñ ē dialeticꝰ. tertio formalis repugnantia ſue conclusionis ad compoſitionē reſpōdētis in hūtū eſt contradictorius. Ex quo patet q elenchus vltra ſillogiſmū addit probabilitatem: ⁊ vltra ſillogiſmū dialeticū addit contradictionem: ⁊ ita contradictio eſt vltima differentia formaliter conſtituens elenchū. ⁊ ideo ſicut ſillogiſmus dialeticus ſe habet ſicut inferius ad ſillogiſmum in cōmuni: ita elenchꝰ ad ſillogiſmū dialeticū. Et elenchus dicitur ab en qō eſt in ꝓ contra ⁊ lenchos quod eſt ſumptio quaſi ſumptio cōtra dicta reſpōdentis. ⁊ ſicut talis elenchꝰ ſe habet ad ſillogiſmū dialeticū ut inferius: ita elenchus ſophiſticus ad ſillogiſmū ſophiſticū: ⁊ poteſt ſic diffiniri. Elenchus ſophiſticus eſt ſillogiſmus ſophiſticus apparenter cōtradictorius poſitioni reſpondentis. Secūdo ſciendū: q ignorantia in cōmuni dicitur negatio ſcientie cū aptitudine ad ipſam ⁊ diuiditur p ignorantiaz pure negatiōis que ē pura carentia cognitionis actualis ⁊ habitualis: ſicut eſt in pueris nondū cognoſcentibus. Alia ē ignorātia praue diſpoſitionis q̄ eſt q̄ndo aliquid falſo apprehenditur de re aliquo mō cognita: ⁊ iſta diuiditur quia quedā eſt ignorantia ſimplex q̄ eſt ignorantia principioꝝ. ſ. quādo principia falſo apprehendūtur ſimplici apprehenſiōe ſine diſcurſu. Alia eſt cōpoſita que eſt falſa apprehenſio concluſionis mediante diſcurſu: ⁊ dicitur compoſita quia ibi multa ſimul cōcurrunt. ſ. ignorantia principioꝝ ⁊ cōcluſionis. Ignorātia aūt elenchi non eſt ignorantia pure negationis nec ignorantia compoſita ſed eſt ignorantia ſimplicis apprehenſionis quia fit per ignorantiā alicuius requiſiti ad rationez elenchi ⁊ talis poteſt capi dupliciter: vno modo generaliter pro quacūqz omiſſione cuiuſlibet particule indifferenter diffinitionis elenchi ſi ſumatur hoc modo ignorantia elenchi nō eſt vna fallacia ſpecialis: ſed ſic omnes fallacie ad ipſum reducunt. Alio modo ſpecialiter ſolum pro omiſſione alicuius illarū quattuor particularū ad idem ſecundū idē ſimiliter ⁊ in eodem tempore: ⁊ hoc modo ab ipſa ſumit fallacia ignorātie elenchi. Tertio ſciendū: q cauſa apparētie huius fallacie eſt apparens obſeruatio cōditionū requiſitarū ad verā contradictionē: rōne cuius creditur q in antecedēte ſyllogiſmi ſit vera cōtradictio vbi tamē eſt apparens contradictio tm̄ ⁊ per illā apparentē contradictionē in cōſequente infertur cōtradictio ſimpliciter. Et eius cauſa defectꝰ eſt omiſſio alicuius illarū particularū que requiruntur ad cōtradictionē. Et per hoc ſic diffinitur hec fallacia q eſt idoneitas decipiēdi ꝓueniens ex apparente obſeruatione particularū diffinitionis elenchi que ſibi conueniunt rōne contradictionis. et licet quelibet fallacia peccat cōtra verū elenchū quia tamē iſta formaliter ⁊ directe peccat contra cōtradictionē que ſe habet ut vltima differentia ⁊ forma elenchi: ideo magis denominatur hec fallacia ignorantia elenchi q̄z quelibet alia fallacia. Quarto ſciēdū q huius fallacie quattuor ſunt modi: primus modus ſit quando nō arguitur ad idē ut aer eſt ſupra terrā ⁊ no eſt ſupra celuz: ergo eſt ſupra ⁊ nō ſupra. ꝓntia nō valet quia nō affirmatur idē de aere cōparato ad idem. Secundus modus eſt quādo non arguitur ſm idem ut ſortes videt ſm oculū ⁊ nō videt ſm naſum: ergo videt ⁊ nō videt: ꝓntia nō valet quia nō affirmatur idē de eodē ſm idem in antecedente ⁊ cōſequente. Tertius modus ſit omittendo iſtā particulam ſimiliter ut oīs hō eſt indiuiduū: hō nō eſt indiuiduū: ergo idē eſt indiuiduum ⁊ nō indiuiduz. ꝓntia nō valet qr ibi hō non tenetur ſilr quia in maiori tenetur p ſuppoſitis ⁊ in minori p natura cōi. Quartꝰ modus eſt dimittendo illā particulā in eodē tpe: ut ſortes leget

eras ⁊ nō leget post eras: ergo leget ⁊ nō leget: nō sequit̄ qz ibi nō sit affirmatio ⁊ negatio in eodē tpe. Et sic patz q̄ isti q̄ttuoꝝ modi sumunt̄ ꝑm illas q̄ttuoꝝ cōditiones in diffinitione elenchi positas. Cōtra p̄dicta arguit̄ ꝑmo sic: ꝓtradictio nō est sillogism⁹: ꝫ elēchus est ꝺdictio ut dr̄ in ꝑmo elenchoꝝ: ergo male dr̄ q̄ est sillogism⁹. Scō sic: hec ē vera ꝓtradictio marcus currit: tul⁹ nō currit: cū ille ꝓpones repugnēt tā in veritate q̄z in falsitate: ergo ad elenchū ⁊ ꝓtradictionē nō requirit̄ vnitas rei ⁊ nominis simul. Tertio sic: oēs fallacie reducunt̄ ad ignorātiā elēchi: ergo male ponit̄ falla spālis cū sit cōis ad oēs alias. Quarto sic: ꝓtradictorie nō ꝑnt fieri in eodē tpe: ergo ad ꝺdictionē nō requiritur q̄ affirmatio ⁊ negatio sint in eodē tpe. Quinto sic ad ꝓtradictionē requirit̄ q̄ sit affirmatio ⁊ negatio eiusdez de eodē: ⁊ tū nō ponit̄ hic aliqs modus peccans ꝓtra illam pticulā ꝓtradictiōis: ergo modi hui⁹ fallacie nō sunt sufficiēter enumerati. Ad primū dr̄ q̄ si capiat̄ cōtradictio formal̄ ꝑ ipsa formali repugnātia ꝓtradictoriorum sic nō ē sillogismus sed si capiat̄ materialiter ꝑ ꝓpone. ꝓtradicente vel ꝑ sillogismo ꝓtradictorio rōne sue cōclusionis: sic contradictio bñ est sillus: ⁊ sic capit̄ in ꝑmo elenchoꝝ. Ad ꝫm dicitur q̄ ꝫz ibi sit ꝓtradictio ꝫm rem nō tñ ꝫm modū enūciādi qz ibi nō est euidens affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē. Ad tertiū dr̄ q̄ si capiatur ignorātia elenchi cōiter pro q̄cūq; ignorātia cuiuslibet pticule diffinitionis elenchi sic fallacia ignorantie elenchi est cōis ad oēs alias fallacias: ꝫ etiā si capiatur specialiter ꝑ ignorātia vltimarū quattuoꝝ pticularū sicut hic accipitur sic est falla specialis: ⁊ habet distinctā cām apparentie ⁊ effectus a causis aliarū fallaciarū ut posset probari inductiue. Ad quartū dr̄ q̄ licet due cōtradictorie nō possint formari in eodē tēpore tñ bñ possunt formari pro eodē tēpore affirmando ⁊ negando idē de eodē ꝑ eadē parte tēporis. Ad quintū dr̄ q̄ in fallacia ignorantie elenchi ſp requirit̄ q̄ sit apparēs cōtradictio: qz unde sumit̄ sua cā apparentie: sed si remoueatur prima cōditio cōtradictionis: q̄ est q̄ sit affirmatio et negatio eiusdē de eodē ibi nō esset apparens cōtradictio: ideo nō ponitur hic aliqs modus ꝓpter omissionē illius pticule contradictionis.

¶ De petitiōe ſiquidē eius qđ est in p̄ncipio ꝫm veritatē determinat̄ in p̄mo p̄oꝝ ꝫz opinionē vero in octauo topicoꝝ ⁊ hoc secūdo mō intēdim⁹ hic de petitiōe ei⁹ qđ est in p̄ncipio. Sciēdum ergo q̄ petere id qđ est in p̄ncipio ꝓut hic sumit̄ est q̄n cōclusio q̄ debet ꝓbari petit̄ in p̄missis cū ergo idē sub eodē noīe nō possit se ipm ꝓbare: qz semp probās diuersum est ab eo qđ debet ꝓbari: ꝫz idē ⁊ sub eodē noīe: nec est diuersum nec videtur esse diuersum: ergo idem ⁊ sub eodē noīe non pōt se ipo ꝓbari: quia nō potest esse inferens ⁊ illatū ꝫm artē ut hō currit: ergo hō currit ergo in talibus nō pōt esse petitio eius qđ est in p̄ncipio ſz talis argumētatio est ridiculosa et nō cadit in arte ⁊ est petitio p̄ncipiī. Aliꝺ enim est petere p̄ncipiū ⁊ aliud petere idez qđ est in p̄ncipio: qz petere p̄ncipiū est q̄n petit̄ idem sub eodē noīe ut hō currit: ergo hō currit: ſz hec nullaz facit fallaciā qz nō continet̄ sub aliq̄ specie argumentationis ꝫm veritatē nec ꝫm apparētiā. Causa aūt apparētie petitiōis eius quod est in p̄ncipio est apparēs diuersitas cōclusionis a p̄missis. Causa vero falsitatis est identitas earundē. Petit̄ id quod est in p̄ncipio q̄nqz modis ut est iuxta finem octaue topicorū. Primo q̄n diffinituz petit̄ in diffinitione vel econuerso ut si dubitet̄ utrū hō currit: ⁊ hic sumatur aīal rōnale mortale currit: ergo hō currit: hic nulla est ꝓbatio: qz alterū horū dubitat̄ necessariū est dubitari ⁊ reliquū ⁊ ita si sumat̄ unū tūc alteruz petit̄ in illo. Scōus modus est q̄n particulare petit̄ in vniuersali: ut si debeat ꝓbari qz omniū cōtrariorū eadē est disciplina et assumat̄ istā: oīm oppositoꝝ ē disciplina ergo oīum contrariorū eadē est disciplina hic cōclusionē peti in p̄missis. Terti⁹ modus ecōtrario est q̄n vr̄ petit̄ in pticulari ut si debeat ꝓbari qđ omniū oppositorū eadē est scientia ⁊ sumit̄ hec omniū cōtrariorū eadē est disciplina oīum ꝓpatiue oppositoꝝ eadē est disciplina ⁊ sic de aliis. ergo oīum oppositorū. Quart⁹ mod⁹ ē q̄n coniunctū petitur in diuisis ut si debeat ꝓbari q̄ medicina ē sani ⁊ egri ⁊ sumat̄ ista medicina est sani ⁊ medicina est egri: ergo medicina est sani ⁊ egri. Quintus modus est quādo vnum correlatiuoꝝ petitur in alio: ut si ꝺbeat probari q̄ sortes est pater platonis ⁊ sumatur hec. plato est fili⁹ sortis: ergo sortes est pater platonis. hic petitur quod debeat probari. Et sciendum q̄ fallacia ista non impedit sillogismū inferētem sed probantē. Nam sillogismorū alius est inferens tantū: ⁊ alius est inferens ⁊ probans. Item sciendū est q̄ dupler ē via cognoscēdi vna a prioribus ꝫm intellectum ad posteriora ꝫm intellectū ⁊ hec via dicit̄ intellectiua. Alia via est cognoscēdi a posteribus ꝫm sensum ad posteriora ꝫm sensuz: ⁊ hec via dicit̄ sensitiua. Dicūtur aūt priora ꝫm intellectū ea que sunt priora natura priora secūdū sensum que magis sunt sensibilia: dico ergo q̄ in quolibz predictorum paralogismorū: vno modo est locus dialetico: alio modo sophisticus: qz si natū est

probari in vna via probetur per prius in eadem via: bonum est argumentum: & est ibi locus dialetico. Si autem quod natus est probari in alia illarum viarum probetur per prius in alia: & hec est per posteri⁹ in eadem tunc est locus sophistico: & petitur id quod est in principio. & hoc facile ē videre consideranti in quolibet predictoꝝ paralogismorū.

¶Postq̄ auct⁹ determinauit de fallacia ignorantie elenchi. Hic consequenter determinat de fallacia petitionis p̄n cipij: ratione cuius primo videndum est quid sit petere p̄n cipiū & quid sit petitio principij. vnde petitio in dialeticis est interrogatio alicui⁹ p̄missarū sillogismi dialetici: quia dialeticus licet in sillogizando assumat p̄missas ad ꝓbandū cōclusionē: tamen aliquādo interrogat de suis p̄missis ratione cuius dicunt interrogatiōes & nō fit ita ꝓprie petitio de cōclusione q̄ p̄missis concessis a respōdente pōt inferri cōclusio nō interrogando ipsam: & quia in argumētatione cōclusio est primū principiū rōne cuius fit argumētatio: iō cuꝫ in tali argumētatione petitur cōclusio q̄ dꝫ ꝓbari ibi est petitio principij: iō petitio principij est quādo idē accipitur ad ꝓbandū se ipsuꝫ. ¶Primo sciendū q̄ secūdū philosophuꝫ secundo priorū duplex est petitio principij statim quādo idē sub eodē nomine sumitur ad ꝓbandū seipsum ut hō currit ergo hō currit: vel idem sub duobus nominibus sinonimis ut marcus currit: ergo tulius currit. & talis petitio principij peccat contra sillogismū simpliciter: quia conclusio non est alia a p̄missis & non est ibi aliqua fallacia: cum idem non habeat apparentiā ad ꝓbandum se ipsum. Alia est petitio principij nō statim quado idem sub diuersis nominibus sumitur ad ꝓbādū se ipsum. Et talis est q̄n añs est eq̄ ignotū vel ignotius consequēte: vnde in petitione principij statim est ꝓprie petere principiū: & in petitione principij non statim est petere id quod erat in principio: quia antecedēs est eque ignotū vel minus notum q̄ꝫ consequens: ideo secundū suaꝫ notitiam continet in consequēte & potest probari p̄ consequens: ideo tunc ad ꝓbandū consequēs petitur illud quod est in principio. s. antecedens quod continetur in conclusiōe & etiam sumitur conclusio in tali antecedēte ad ꝓbandū se ipsam. Et secundū talem petitionē principij cōmittitur hec fallacia. Secundo sciendū q̄ causa apparentie huius fallacie est apparens diuersitas antecedentis & p̄ntis rōne cui⁹ creditur antecedens esse notius cōsequente & habere virtutem ꝓbatiuā cōsequentis cū sit eque ignotū vel ignoti⁹ cōsequente: & nō sufficit q̄cūq̄ diuersitas añtis & cōsequētis: sꝫ oportet q̄ sit cū identitate ipsorum: & etiam q̄ talis diuersitas faciat apparentiā magis noti & minus noti ex parte nominis & rei & quia in nominibus sinonimis nō est apparentia magis & min⁹ noti: ideo in ipsis nō reperitur causa apparentie: sed causa falsitatis huius fallacie est identitatis antecedentis & consequētis: & secundū hoc sic diffinitur hec fallacia: q̄ est idoneitas decipiendi prueniens ex apparenti diuersitate secundū noticiā antecedentis cū consequēte & peccat ista fallacia non contra illationē: quia non impedit sillogismū simpliciter: sed peccat cōtra ꝓbationē & sillogismū dialeticū. Tertio sciendū q̄ diffinitio dupliciter consideratur: vno mō inq̄tū includit principia essentialia diffiniti q̄ sunt ꝓpria causa inherentie passionis ad ipsum diffinitū: & hoc mō ab ipsa sumitur loc⁹ demōstrationis & non sophisticus. Alio mō cōsideratur inquātū stat sub intētione cōis diffinitionis: & hoc dupliciter: vno mō respectu predicatorū q̄ noti ori mō cōueniūt diffinitioni q̄ꝫ diffinito: & sic a diffinitiōe sumit⁹ locus dialetic⁹. Alio mō respectu p̄dicatorū q̄ pueniūt notiori mō ipsi diffinito q̄ꝫ diffinitiōi: & sic a diffinitiōe sumitur petitio p̄ncipij: q̄ sic añs est idē in re & est minus notum añte. Et eodē mō arguēdo a diffinito pōt argui respectu p̄dicatorū q̄ notiori mō insunt diffinito vel respectu ipsorū que minus note sibi p̄uenunt. & sic arguendo ab vñ ad ꝑticularia: vel ecōtra: & p̄m hoc in istis pōt esse loc⁹ dialetic⁹ aut petitio p̄ncipij p̄m diuersas rōnes. Quarto sciendū q̄ hui⁹ fallacie q̄ttuor sunt modi: primus mod⁹ est q̄n diffinitū petit in diffinitiōe vl ecōtra: ut asal rōnale currit: ergo hō currit: ubi enim diffinitū petitur in diffinitiōe sua. & econtra arguendo petitur diffinitio in diffinito: vnde ꝓbatio nō valet q̄ si vnū dubitet & reliquū. Scōs modus ē q̄n ꝑticulare petitur in vniuersali: & vl̄ in ꝑticulari: ut omis hō currit: ergo sor. currit. plato currit: & sic de alijs: vel ecōtra. Tert⁹ mod⁹ est q̄n cōiunctū petit in diuisis: vel diuisa in cōiuncto: ut medicina est sani & egri: ergo est sani & est egri. Quartus mod⁹ est q̄n relatiuū petit in suo correlatiuo: ut sortes est pat plato nis: ergo plato est filius sortis. Et soluēdo istos paralogismos dꝫ negari añs cū sit eque incertū aut magis q̄ꝫ p̄ns ipsius prius negatū: nec dꝫ simpliciter negari cōsequētia: quia cū sit necessaria illatio in istis ꝓalogismis si cōceditur antecedens oportebit cōcedere consequens: quod includitur in ipso tamen potest dici q̄ ipsa nō est probatiua cū negatione antecedentis. Et licet in textu ponant quinq̄ modi: quia secundus modus diuiditur in duos ad maiorē declarationeꝫ: tamen sufficienter enumerant quattuor modi prius positi: quia in ipsis cōtinētur omnes modi arguēdi huius fallacie

Sed cōtra predicta arguitur primo sic: in petitione principij sumitur idē ad probandū seipsum: sed idem nō habet apparentiā ad ꝓbandū seipsum: ergo in petitione principij nulla est causa appentie nec est fallacia. Secundo sic: omnis paralogismus peccat in materia vl̄ in forma: sed paralogismi huius fallacie non peccāt in forma: cum possint esse in modo & figura: nec in materia cum fiant ex probabilibus ergo in ipsis nō est causa defectus. Tertio sic ab eodē nō sumitur locus dialeticus & sophisticus: sed a diffinitiōe & sillogismo a toto in quantitate sumunt loci dialetici: ergo ab ipsis nō sumit⁹ locus sophistic⁹: & sic male ponunt duo primi modi huius fallacie. ¶Quarto sic arguēdo a diuisis ad cōiuncta est fallacia accidentis: ergo ibi nō est petitio principij: consequentia tenet quia illi loci sophistici nō possunt eē in eodē argumento. ¶Quinto sic hic est petitio principij: albedo ē ꝓpria nigredini: ergo nigredo est ꝓpria albedini: & tñ nō fit in aliquo istorū quattuor modorū: ergo insufficiēter assignantur. Ad primū dicit q̄ ly idem p̄m rē & vocē simul non habeat appentiā ad ꝓbandū seipsum: tamen idē ꝑ rē & differens p̄m vocē & rōnem bñ hꝫ apparentiā ꝓbandi seipsum inquantū videt magis notū sub vno nōie q̄ꝫ sub alio.

Ad secundū dꝫ q̄ licet in paralogismis huius fallacie p̄misse sint p̄m se ꝓbabiles: nō tñ sunt ꝓbatiue ꝓclusiōis q̄ꝫ tamen requiritur ad sillogismū ꝓbatiuū requiritur eni q̄ habeat p̄missas p̄m se ꝓbabiles & q̄ ille p̄misse habeāt virtutē ꝓbandi cōclusionē: nō isti paralogismi peccāt in ꝓbatiōe. Ad tertiū dꝫ q̄ ab eodē eodē mō cōsiderato & respectu eiusdē nō sumitur locus dialeticus & sophisticus: sed bñ ab eodē diuersimode cōsiderato mō diffinitio diuersimode considerat⁹ ut ab ipsa sumitur locus dialeticus & sophistic⁹ & similiter totū in q̄titate. Ad quartū dicitur q̄ arguendo a diuisis ad cōiuncta indebite ex parte illationis est fallacia accidētis: ex parte vero probatōis est fallacia petitionis p̄ncipij: & hoc non est inconueniens. s. q̄ in eodē paralogismo sint plures fallacie p̄m diuersas rationes. Ad q̄ntū dicitur q̄ cōmittitur quartus modus & licet albedo & nigredo sub rōnibus proprijs non sint relatiua: tamen q̄tum ad intentiones cōtrariorū possunt dici relatiua secūdū dia: ideo ibi vnū relatiuū petitur in alio.

Consequentiarū alia est simplex alia ꝓposita. Simplex ut si hō est animal est: vel si est adulter est cōptus vel erabūd⁹ de nocte: & sic de ali

ꝭs circũstantijs. Cõposita aũt ẽ q̃ ẽ ꝫ op
positiões: ⁊ hoc est in cõtrarijs vel in con
tradictorijs: ut est in secũdo topicoꝝ: ⁊ ista
cõsequentia q̃ ẽ cõposita siue secundus op
positionẽ habet duas species. Quia que
dam est in ipso: alia aũt econtrario. Con
sequentia autẽ in ipso est quãdo ex oppo
sito antecedentis sequitur oppositũ conse
quentis: ut si iusticia est virtus est: ⁊ si iniu
sticia est viciũ est. Hic enim ex opposito an
tecedentis iniusticia sequitur oppositũ cõ
sequentis. ſ. vicium: ⁊ hec consequentia in
ipso est fere in omnibus contrarijs. Con
sequentia econtrario est quando ex oppo
sito cõsequentis sequitur oppositũ antece
dentis: ut si homo est animal est: ⁊ si nõ est
animal: nõ est homo. hic. n. ex opposito cõ
sequentis non animal: sequitur oppositus
antecedentis. ſ. nõ homo. In contradicto
rijs aũt nõ põt esse consequentia nisi econ
trario. Itẽ simplicis cõsequentie due sunt
species. Quedã enim est ratione habitudi
nũ localiũ: ut si homo est animal est. Hic
enim est habitudo a specie. alia aũt est ra
tione circũstantiarũ que attẽduntur in rhe
toricis: ⁊ sicut cõsequentia sumitur cõiter
ad omnes illas consequentias: ita ⁊ conse
quens sumitur cõiter, put dicitur vnus lo
cus sophisticus eẽ secũdũ cõsequens ⁊ dr̃
ille locus ꝑm ꝓñs ⁊ nõ ꝑm añs: qr̃ ꝓñs fit
ibi principiũ inferendi ꝑm q̃ cõsequẽs po
nit in añte. ſ. ab inferẽte et nõ ab illato de
noiatur locꝰ sophisticus sicut ⁊ dialeticus
Principiũ aũt motiuũ ꝓñtis ẽ cõueniẽtia
recte cõsequẽtie ad suã cõuersam. Princi
piũ aũt defectꝰ ẽ falsitas sue ꝓuerse: ⁊ hãc
duplicẽ ꝓñam tãgit Arist. dicẽs eo q̃ pu
tãt ꝓñam cõuerti: q̃ nõ cõuertit̃. ꝑ hoc enim
q̃ dicit ꝓñam tãgit rectã cõueniẽtiaꝫ q̃ est
ꝑncipiũ motiuũ ad credẽdũ suã cõuersam
Per hoc enim q̃ dicit cõuerti tãgit cõuersaꝫ
eiꝰ: ⁊ hec est fallacia consequentis que est
principiũ defectus. Modos autem con
sequentis innuit Aristoteles tres. Primꝰ
est cũ cõuertit̃ consequentia secundum lo
cales habitudies facta: ut si homo est ani
mal est: ergo si est animal est homo: ⁊ est
a positiõe consequentis vnde est ibi conse
quens. Similiter hic si nõ est animal: nõ
est homo: ergo si nõ est homo non est aial
⁊ similiter a positione consequentis. Silr̃
hic si ẽ mel est rubrũ ergo si ẽ rubrũ ẽ mel:
ꝫ fel ẽ rubrũ ergo fel ẽ mel. Silr̃ hic pluit
ergo terra ẽ madida ergo si tr̃ra est madi
da pluit. In oibꝰ enĩ ꝑdictꝫ putãt cõuerti
ꝓñam q̃ nõ cõuertit̃: ⁊ iõ peccant ꝑm ꝓñs.
Scõus aũt modꝰ ẽ qñ putãt cõuerti cõse
quẽtiã ꝓpter circũstãtias aliq̃s inherẽtes
psone sic̃ accidit in rethoricꝫ ut si ẽ adulter
ẽ cõptꝰ vl̃ errabũdꝰ de nocte ⁊ sic de alijs
circũstãtijs ergo si ẽ cõptꝰ vel errabũdus
ẽ adulter: hic enĩ ẽ cõsequẽs: qr̃ si ẽ adulter
ꝫ aliq̃ de circũstãtijs adulterij: ꝫ nõ ecõ
uerso sicut si ẽ hõ ẽ coloratꝰ ⁊ nõ ecõuerso
Silr̃ hic. si furatꝰ ẽ nõ lucratꝰ ẽ illõ neqꝫ
accepit accomodatũ: ergo si nõ lucratꝰ est
neqꝫ accepit accomodatũ: furatꝰ ẽ illõ: nõ
sequit̃. putãt enĩ cõuerti cõsequẽtiã q̃ non
conuertit̃. Tertiꝰ modꝰ cõsequẽtis fit qñ
putant conuerti cõsequẽtiam secundũ ap
positionẽ factã: ut si ẽ factũ ꝫ ꝑncipiũ er
go si nõ est factũ nõ ꝫ ꝑncipiũ: ꝫ mundꝰ
nõ est factus. i. generatus: ergo mundꝰ nõ
ꝫ principiũ: ergo mũdus est infinitus du
ratione ⁊ sic mundꝰ ẽ ab eterno. Helliſi
us vero peccabat ꝑm cõsequens in ꝑma il
latiõe recta enim est illa cõsequentia si est
factũ habꝫ ꝑncipiũ qr̃ quicãd generat̃ ha
bet principiũ qm̃ ex nihilo non fit aliquid
ergo si fit aliquid fit ex aliquo ergo si ẽ fa
ctũ habet principiũ sed non sequit̃ si nõ ẽ
factũ nõ habꝫ principiũ arguit enim a de
structione antecedentis ⁊ ponit consequen
tiã in ipso ⁊ in contradictorie oppositis cũ
in eis semp sit ponẽda consequẽtia econtra
rio: ut si est factũ habet principium ergo si
nõ habet principiũ nõ est factũ: tunc bene
sequitur. Silr̃ ẽ cõsequẽs hic si ẽ hõ ẽ aial
ergo si nõ est hõ nõ est aial: a destructione
cõsequẽtis. vñ est ibi cõsequẽtia in ipso in
contradictorijs qõ nõ lꝫ. Ex predictis pa
tet q̃ vbicunqꝫ est consequens semper est
duplex cõsequẽtia. hic etiam patet q̃ vbi
cunqꝫ loquitur Aristo. de cõsequẽte semp

formāt oīones ꝓñtis in duplici cōsequentia.i. cōsequens ut si hoc est illud ē ⁊ cū illud est putant hoc esse. Item de substātia cuiuslibet paralogismi est principiū motiuū ⁊ principiū defectus tam in fallacijs in dictiōe q̄z extra dictionē ergo si in fallacia cōsequentis recta cōuenientia est ꝓncipiū motiuū ⁊ fallacia ꝓñtia est principiū defectus:necesse est vbicūqz est fallacia ꝓñtis esse duplicē conseq̄ntiā. Itē ad idē impossibile est consequētiā aliā cōuerti nisi sint ibi due ꝓñtie:q; si cōuertit ꝓñtia ē ibi q̄ cōuertit ꝓña ⁊ in q̄ cōuertit:ergo necesse est eē duplicē cōsequētiā vbicūqz ē cōsequēs si recta cā est quaz assignat Arist. Itē illō euidēter ꝓbatur ꝑ solutionē quam ponit Arist. in secūdo elenco ad paralogismos cōsequētis. Dicit eniz ibi eē dupliciter cōsequentiā. Una est cū ad pticulare sequit vle:ut si hō est animal est:⁊ hāc dicebam⁹ potius esse simplicē. Aliā aūt dicit esse ḥz oppositiones quā nos vocabam⁹ cōpositam:⁊ hec est diuisio consequentie quā posuimus in principio:sed tā istā q̄z illam soluit ostendendo vnā consequētiā nō cōuerti in aliā:ergo si eius solutio ē vīs: necesse est vbicūqz est cōsequēs eē duplicem cōsequētiā.s.illā q̄ cōuertit ⁊ illa in quā cōuertitur ⁊ hec oīa cōcedim⁹. vñ in talib⁹ argumētis aial currit ergo hō currit: ⁊ hō currit ergo sortes currit ⁊ in cōsilib⁹ nō est sophisma consequētis sed accidētis sicut patuit prius in oīonibus accidentis.

Postq̄z superius determinatuz est de fallacia petitionis ꝓncipij. Hic cōsequenter determinatur de fallacia ꝓñtis: rōne cui⁹ ꝓmo diffinit auct⁹ añs ⁊ cōsequens dicēs q; antecedēs ē cathegorica vel ipothetica q̄ ꝓñs infert. Sz ꝓsequēs est cōclusio q̄ infert ex añcedente: quod ꝓuenit ex eo q; cōsequens includit actu vel intellectu in añcedēte: ideo simul sequitur ad ipsum añcedens ⁊ hitudo denoians illā sequelā vocat ꝓñtia:⁊ diuiditur ꝙ ꝓñtiam simplicē ⁊ ꝓñam cōpositā. Simplex est q̄ ex vno solo añcedente infertur vnū consequens. Sed ꝓñtia cōposita quattuor modis intelligit ficdentis ad positionē ꝓñtis. Secūdo mō q̄ in aliqua ꝓña arguitur a destructione ꝓñtis ad destructionē antecedentis:et istis duobus modis debite fit cōsequentia cōposita. Tertio modo quando facta vna cōsequētia arguitur a destructione antecedentis ad destructionē consequentis. Quarto mō quando arguitur a positione cōsequentis ad positionē antecedentis ⁊ istis duobus modis nō valet consequentia cōposita:sed male conuertitur consequentia prius facta:quia cōuertit aliter q̄z deberet conuerti:⁊ secūdū hoc causatur fallatia consequentis. Primo sciendu⁹ q; causa apparentie huius fallacie est apparens cōuertibilitas consequētis cum antecedente:ratione cuius creditur q; bene conuertatur cōsequentia q̄ tamen nō conuertit. Sed causa defectus est diuersitas cōsequentis ⁊ antecedētis propter quam non ꝓuertuntur inter se.⁊ secundū hoc sic diffinitur hec fallacia consequentis:q; est idoneitas decipiendi prouenies ex apparēti conuertibilitate consequentis cum antecedente:⁊ semper fit ut dicit Arusto.quando credimus cōsequentiam conuerti que tamen non cōuertitur. Et q̄uis in hac fallacia reperiantur antecedens ⁊ cōsequens magis dicitur fallacia cōsequentis q̄z antecedentis eo q; in ꝑalogismis huius fallacie semp arguitur equualenter a positione cōsequentis ad positionē antecedentis: licet enim arguatur a negatione antecedentis ad negationē cōsequentis:quia tamen illa negatio antecedentis se habet cōsequēs ad negationē cōsequētis:nō ibi arguitur equualenter a positione consequentis ad positionē añcedētis. Secūdo sciendum q; huius fallacie sunt tres modi.ꝑmus est q̄n arguitur a destructiōe añcedentis ad destructionē cōsequētis vel a positione ꝓñtis ad positionem añtis. Exēplū ꝑmi si hō est:aial ē:ergo si nō est hō:nō ē animal:nō sequit:quia ad negationē añtis nō sequit negatio ꝓñtis.⁊ rō est q; añs ē inferi⁹ ⁊ min⁹ cōe. ꝓñs vero se hz ut supius ⁊ magis cōe.mō destructo inferiori ⁊ minus cōi:non oz destruere supius ⁊ magis cōe:q; illud pōt manere in alijs inferioribus eius. Exemplū secūdi.si pluit terra est madida ergo si terra est madida pluit.non sequit quia ad positionē cōsequentis quod est supius ⁊ magis cōe nō sequit positio añtis:qō est inferius ⁊ min⁹ cōe. Tertio sciendū q; scōs modus fit arguēdo ab insufficiēti numero singlariū. ut hic sortes currit:plato currit:ergo omnis hō currit. vel sic sor.ē animal ⁊ ecōuerso.plato est animal ⁊ ecōuerso ⁊ sic de alijs: ergo oīs hō est aial ⁊ ecōuerso.nō sequit: q; licet enumerentur sufficienter oēs singulares illius vīs oīs hō est aial non tñ istius omne animal est hō.q̄ tñ intelligit cū dō ⁊ ecōuerso.⁊ hoc si econuerso dicat conuersionē simplicē:q; si diceret cōuersionē per accidens bñ sequeretur.q; hec esset vera:oīs hō est animal ⁊ ecōuerso:aliquod animal est hō:q; tñ analogū per se positū stat ꝙ famosiori significato. ió econuerso magis tenetur ut dicit cōuersionē simplicē. Quarto sciēdū q; tertius modus fit arguēdo a cōmuniter accidētibus q̄ cōtingenter se cōsequūtur: in aliq̄ subiecto non tamē de necessitate se cōsequūtur ut hic:sor.est magnus:ergo sortes est fortis:vel sortes est pulcher:ergo sortes est bonus.nō sequitur quia licet talia accidētia q̄nq̄z sese cōsequant in aliquo subiecto:nō tamen de necessitate se cōsequunt semp. ⁊ licet in isto modo arguēdi ⁊ in p̄cedenti nō cōuertat aliq̄ ꝓñtia actualiter ꝓposita:tamē subintelligitur vna implicite q̄ conuertitur in istis modis. Et istorū modorū sic pōt haberi sufficiētia q; in falla ꝓñtis sumitur cā apparentie ex apparēti cōuertibilitate consequētis ⁊ antecedentis vel ergo illa cōuertibilitas est apparēs ratione ꝓñtie iam facte:⁊ sic est ꝑmus modus vel propter habitudinem terminorum:⁊ hoc dupliciter:vel sumitur ex habitudine singlariū ad vle ⁊ sic ē secūdus modus.vel ex cōueniētia accidentiū q̄ cōtingenter conueniūt in eodē subiecto ⁊ sic est tertius modus. Cōtra ꝑdicta arguitur primo sic:cōuersio est passio ꝓpositionis: ergo soli propositioni cōuenit quare ista fallacia nō fit ꝓ hoc q; aliqua consequētia cōuertat. Secūdo sic:consequens actu ⁊ intellectu includitur in añtecedēte:ergo destructo añcedente destruitur ꝓñs:⁊ sic valet ꝓñtia a destructione añtis ad destructionē ꝓñtis. Tertio sic:posito posteriori necessario ponitur prius.sed ꝓñs posterius est antecedente: ergo posito consequente necessario ponitur antecedens: quod ē contra primū modū huius fallacie. Quarto sic: singularia alicuius vniuersalis nō sufficienter enumerata sequunt suū vniuersale:ergo arguendo ab insufficienti numero singularium arguitur a positione cōsequētis ad positionē añcedentis:⁊ q; cōsequens secundus modus nō distinguit a ꝑmo. Quinto sic: arguendo a cōiter accidentib⁹ est bonus locus dialecticus:ergo sic arguendo nō sumitur tertius modus huⁱ⁹ fallacie. Ad primū dō q; si capiat ꝙuersio ꝓut ē mutatio ꝑdicati in subiectū ⁊ ecōtra sic est passio ꝓpōnis si

bi soli cõueniens: sed si capiatur ꝑ mutatione añtis in ꝓns ⁊ ecõtra sic nõ est passio ꝓpõnis. sed passio consequentie et hoc mõ consequẽtia bene conuertitur. Ad secundũ dicitur ꝙ destructo antecedente bene destruitur cõsequẽs ꝓtim ꝑm esse qõ hz in tali antecedẽte: sed nõ destruit̃ vlr ⁊ ꝑm se totũ qz potest manere in alijs: ió ex destructione antecedentis. Ad tertiũ dicitur ꝙ hz ꝑm illationẽ ꝓns sit posterius antecedẽte: tñ ꝑm naturã ⁊ ambitũ cõtatis ꝓns ẽ prius añcedente. Ad quartũ dr ꝙ licz in scõdo mõ arguatur a positione consequẽtis ad positionẽ antecedẽtis tñ ibi nõ sumitur causa apparẽtie cõuertibilitatis rõne cõsequentie prius facẽ sicut in primo mõ. Ad quintũ dr ꝙ arguẽdo a cõmuniter accidentibus que se necessario consequũtur bene ẽ locus dialeticus: sed arguendo ab his q̃ cõtingenter se consequũtur sic est tertius mod⁹ huiꝰ fallacie.

Duplex est sillogismus. s. ostẽsiuus ⁊ ad impossibile. Oñ siuus q̃ habet vnã solã conclusionẽ. Sillogism⁹ ad impossibile ẽ qñ sillogistice ducitur aliq̃s ad aliquod impossibile: ⁊ ꝓpter hoc interimitur aliqua ꝓmissarũ que videtur esse causa illi⁹ impossibilis: vñ ille sillogismus semp habet duas conclusiones ut si q̃ratur est ne hõ asinus: quo concesso. Contra. Nullus asinus est aial rõnale mortale: sed hõ est asinus: ergo nõ est aial rõnale mortale: sed hoc ẽ impossibile nõ ergo hõ est asin⁹: ⁊ ille sillogismus ẽ in quarto prime. Sciẽdũ ꝙ nõ causa ut causa fit semp in sillogismis ad impossibile. Fallacia aũt ꝑm non cãm ut causa fit: cuz nõ causa ponitur ut causa ꝓpter quã apparet seq̃ impossibile: ⁊ illud qõ apparet ee causa postea interimitur: ut si q̃ritur: est ne brunellus homo: quo concesso. Cõtra Nullus asinus est animal rõnale mortale hõ est asinus ⁊ brunellus est hõ: ergo hõ non est aial rõnale mortale: sz hoc est impossibile: nõ ergo brunell⁹ est hõ. In hac enim argumẽtatiõe est non cã ut causa: qz interimitur hec q̃ apparet ee causa impossibilis: ⁊ non est. s. brunellus est hõ: sine ipsa enim ex illis sequitur impossibile: ⁊ est sillogismus in quarto prime ut dictũ ẽ prius. Causa aũt apparentie est conuenientia eius q̃ apparet esse cã ⁊ nõ est cũ eo qõ est causa propter cõueniẽtiã aliquã in aliquo termino significãte eandẽ rem ⁊ propter hoc patet ꝙ ꝓdicte ꝓpositiones eo ꝙ cõicant in aliquo termino sunt causa ꝓclusionis vnde propositio q̃ nihil facit ad cõclusionẽ inferẽdã est non cã si cõicat in aliquo termino cũ aliq̃ ꝓmissaꝝ: apparet ee cã cõclusionis: ⁊ sic nõ cã sumitur ut cã: qz nõ cãe ꝓntia ad id qõ ẽ cã in aliquo termino est ꝓncipiũ motiuuz in hac figura. Cã vero falsitatis siue ꝓncipiũ defectus est diuersitas ꝓpõnis q̃ est nõ cã ad cãm ipsi⁹ cõclusionis. Ponit aũt Aristo. exẽplũ huius fallacie sunt ne anima ⁊ vita idẽ: quo cõcesso cõtra. mors ⁊ vita sunt contraria: generatio ⁊ corruptio sũt cõtraria sz mors est corruptio: ergo vita est generatio: quare viuere est generare: hoc aũt ẽ impossibile q̃ viuit nõ generatur sz generat⁹ est: nõ ergo aia ⁊ vita sunt idẽ. in hac vltima cõclusione est pctm̃ ꝑm nõ cãm ut causa. Sine ista enĩ ex alijs sequitur impossibile vñ nõ deberent interimere istam. s. aia ⁊ vita sunt idẽ sed hanc mors ⁊ vita sunt ꝓtraria In oĩbus enĩ istis ꝙ nõ est cã apparet ee cã: quia cõicat in terminis cũ alijs ꝓpõnibus ex q̃bus sequitur impossibile. Ex ꝓdictis ꝓz ꝙ ista fallacia nã accidit in sillogismo ostẽsiuo ut hic: ois hõ currit: sortes est hõ sol est in cancro: ergo sortes currit: non est nũc causa ut cã: qz hec ꝓpositio: sol est in cancro ẽ nõ causa et nullo modo potest esse causa. Nota ꝙ hec est duplex mors ⁊ vita sunt contraria cum vtroq3 modo sensu est falsa mors enim vno modo est mot⁹ ꝙ quem dissoluit animã a corpore: ⁊ hoc modo mors ⁊ vita non sunt contraria cuz sint simul in eodẽ quamdiu enĩz durat iste motus siue ista dissolutio adhuc viuit homo: ⁊ viuet quousq3 terminata sit ista dissolutio. vnde necesse est ꝙ mors ⁊ vita simul sint in eodẽ: quia hoc modo impossibile est ꝙ sint contraria. Alio autez mõ sumitur mors non pro ipso motu sepationis sed pro termino sepationis siue ipsius dissolutiõis in qua anima non sepatur a corpe sed iam sepata est: ⁊ neq3 isto mõ mors est contraria vite sed ꝓuatiue opposita priuatiue autẽ opposita habent fieri irregressibili ordine circa idez sicut visus ⁊ cecitas circa oculum et sic vtroq3 modo predicta ꝓpõ est falsa. Itẽ hec ẽ duplex. Mors ẽ

corruptio qm̃ si sumatur p̃mo mō vera est Cū.n. dissoluitur anima a corpore corrūpitur hō si autē mors sumatur scō modo falsa est.quia sic mors non est corruptio sz terminus corruptiōis. ⁊ sic patet q̃ propositiōes interimēde sunt in premissis ⁊ que distinguende sunt.

Postq̃z auctor determinauit de fallacia cōsequētis. Hic consequenter determinat de fallacia fm nō causam ut causam: ⁊ quia ista fallacia nō fit in sillogismo ostēsiuo: sz in sillogismo ad impossibile. ideo ante q̃z auctor ostēdat causas huius fallacie p̃mittit vnā diuisionē sillogismi dicens q̃ sillogismus diuiditur ꝙ sillogismū ostensiuū: ⁊ ad impossibile: ⁊ dicitur sillogismus ostēsiuus q̃ vnico ꝓcessu ex duab⁹ premissis infert suam cōclusionē. Sed sillogismus ad impossibile est qui ex duab⁹ p̃missis vna manifeste vera: ⁊ alia manifeste falsa: infert vnū manifeste falsum: ꝓpter cuius falsitatem interimitur aliqua premissarū: ⁊ sic ibi sunt plures ꝓcessus: ⁊ etiā plures cōclusiones. ⁊ fm hoc differūt multipliciter sillogismus ostensiuus⁹: ⁊ ad impossibile: q⁹ in sillogismo ad impossibile sunt plures ꝓcessus ⁊ plures cōclusiones. in alio vero est tm̃ vnus ꝓcessus ⁊ vna cōclusio. Et q⁹ sillogismus ostensiuus pōt esse tam ex veris q̃z ex falsis: sed sillogismus ad impossibile sp̃ hz aliquā p̃missam falsam aliter nūq̃z cōcluderet falsum: ut hic: oē animal est asinus: ois hō est animal ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua p̃missarū: non minor: ergo maior. ⁊ fm talem ꝓcessum qñ interimitur aliqua premissarū cōmittitur p̃sens fallacia.

Primo sciendū q̃ p̃missa causa est q̃ necessario facit ad illationē cōclusionis: ⁊ qua remota nō amplius sequit̄ conclusio in tali mō arguendi. Et q⁹ oppositū premissa nō causa est q̃ cōuenit in subiecto vel p̃dicato cū aliqua p̃missarum sillogismi: q̃ numerata cū illis nullo mō facit ad illationem cōclusionis: ⁊ ipsa posita vel remota nihilominus ex alijs p̃missis in tali mō arguendi sequit̄ cōclusio: ut hic ois asinus est rudibilis: omne animal est asin⁹: ois hō est animal: ergo omnis hō est asinus. illa ꝓpō ois asinus est rudibilis ex pte sui subiecti cōuenit cū maiore: ⁊ adhuc ipsa remota eodem mō sequeret̄ cōclusio. Ex quo p̃z q⁹ ad nō cām ut cām duo requirunt̄: p̃mo q⁹ talis p̃missa nō sit causa cōclusionis. Secūdo q⁹ habeat apparentiā cause ꝓpter hoc q⁹ cōuenit cum alijs p̃missis: ió si in sillogismo ponatur aliq̃ p̃missa nō causa q̃ non cōuenit in subiecto: vel p̃dicato cū aliqua p̃missarū ibi nō erit nō causa ut causa: sz ibi bn̄ sit nō ꝓpter hoc accidere falsum. Secūdo sciendū q⁹ cā apparentia huius fallacie est cōuenientia p̃misse nō cause cū premissa cā in subiecto vel p̃dicato: ꝓpter quā credimus q⁹ sicut premissa cā facit ad illationē cōclusionis false: ita p̃missa nō causa inferat talem conclusionē ⁊ ꝓpter hoc debeat interimi. Et eius cā defectus est diuersitas premisse non cause ab alijs. Et secundū hoc sic diffinitur hec fallacia q⁹ est idoneitas decipiēdi p̃ueniens ex apparenti cōuenientia premisse nō cause cum p̃missa causa. Ex q̃bus apparet q⁹ hic nō cōmittitur fallacia nō cause ut cause: sol est in cancro: oē animal est asinus: ois hō est animal: ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: ⁊ nō nisi ista sol est in cancro: illa enī premissa nō cā nō cōuenit in subiecto vel p̃dicato cū alijs premissis: ió ibi nō est cā apparētie huius fallacie. Tertio sciēdū q⁹ hec fallacia sicut dictū est p̃⁹ sp̃ in sillogismo ad impossibile hz fieri. Cuius rō est: q⁹ hec fallacia committit̄ qñ ex falsitate cōclusionis fit male regressus ad interimēdū aliquā premissarū: q⁹ interimit̄ vna p̃missa q̃ nō erat cā falsitatis cōclusionis: sz talis regressus a falsitate cōclusionis ad interimendū aliquā premissarū solū fit in sillogismo ad impossibile ⁊ nō in sillogismo ostēsiuo: ió ista fallacia tm̃ fit in sillogismo ad impossibile: ió dicit Aristo. in scō priorū q⁹ semp in sillogismo ad impossibile supfluit vna p̃missa que nullo mō facit illationē cōclusionis: ⁊ q⁹ hoc differt hec fallacia ab oībus alijs. ⁊ etiā per suas causas apparentie ⁊ defectus. Quarto sciendū q⁹ huius fallacie possunt assignari duo modi. p̃im⁹ mod⁹ est qñ p̃missa nō cā ex pte subiecti cōuenit cū premissa causa ut hic omnis asinus ē rudibilis: omne animal ē asin⁹: ois hō est aīal: ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: ⁊ nō nisi ista omnis asinus ē rudibilis: vnde male fit regressus a falsitate cōclusionis: cū falsitas cōclusiōis ibi veniat ex pte huius ꝓpōnis: oē animal est asinus. Secūdus modus pucnit ex cōueni enti p̃misse non cause in p̃dicato cū premissa causa: ut omne aīal est asinus: omnis equ⁹ ē animal: ois hō est aīal: ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: ⁊ nō nisi ista omnis equ⁹ est animal. Sed ꝓtra predicta arguitur primo sic ois sillogismus est ostēsiuus: q⁹ ostendit aliquā cōclusionē: ergo sillogismus ad impossibile est ostēsiu⁹: quare diuisio illa est insufficiēs. Secūdo sic in oi fallacia est nō cā ut cā cū in q̃libet añs videat̄ esse cā p̃ntis: licet tn̄ nō sit ergo fm nō causam ut cām non sumit̄ aliqua spālis fallacia. Tertio sic sicut se hn̄t ens ⁊ nō ens: ita cā ⁊ nō cā sed ens ⁊ nō ens nullo mō cōueniunt: ergo nec cā ⁊ nō causa: quare cā apparētie hui⁹ fallacie nō est cōueniētia nō cāe cū causa. Quarto sic bonus sillogismus simpliciter ⁊ fallacia nō possunt eē simul in eodē: sed vbi est nō cā ut causa ibi est bon⁹ sillogism⁹ simpliciter: ergo ibi nō est fallacia ex cōuenientia nō cause ⁊ cause. Quinto sic ista fallacia p̃uenit ex pte p̃misse nō cause: sed illa semp ponit̄ in p̃mo discursu sillogismi ad impossibile qui ē oñsiuus: ergo in illo cōmittitur ista fallacia. Ad p̃mū istorū dicit̄ q⁹ sz sillogismus ad impossibile fm primū ꝓcessum eius sit oñsiuus: nō tn̄ fm totū eius ꝓcessum: q⁹ ille ꝓcessus prim⁹ finalr ordiatur ad interimendū aliquā premissarū eius ex falsitate conclusionis. Ad scōm dicitur q⁹ si capiat̄ nō cā ut cā gñaliter ꝓ oi illo qō hz modū nō cause ut cāe sic in qualibz fallacia repitur nō causa ut cā: sed si capiatur spāliter sicut prius diffinita ē sic solū repitur in ista fallacia. Ad tertium dō q⁹ licet cā ⁊ non causa formaliter accepte q̃ztum ad istas intentiones nō cōueniant inter se: tn̄ materialiter capte pro premissis sillī bn̄ possunt conuenire in subiecto vel p̃dicato

Ad quartū dō q⁹ ista fallacia non cōmittit̄ in p̃mo processu sillogismi ad impossibile: sed in vltima illatione qñ interimitur premissa q̃ nō dz interimi: ⁊ sic fm diuersa est ibi sillogismus ⁊ fallacia. Ad quintū dō q⁹ licet premissa nō causa ponatur in primo ꝓcessu sillogismi ad impossibile et ibi sit causa apparētie hui⁹ fallacie: tn̄ ibi nō cōmittit̄ defect⁹ nisi in vltimo ꝓcessu destruēdo premissam q̃ nō ē cā cōclusiōis ⁊ sz illū ꝓcessum talis sillogism⁹ dē ad impossibile.

Sequitur de fallacia secundū plures interrogationes.

Enunciatio propositio interrogatio ⁊ conclusio idē sunt in substātia: differunt tn̄ penes proprijs rōnib⁹: verbi grā: hec oro ois homo currit fm q⁹ significat res esse ⁊ nō esse dicitur enunciatio: eadē aūt oratio fm q⁹ ordinatur in premissis ad aliquid probandū dicitur ꝓpositio. Illa aūt eadē oratio secūdū q⁹ additur ei modus interrogādi interrogatio est ut currit ne omnis homo. Sed secundum q⁹ eadē oratio per aliud probatur ꝯclusio est: ⁊ quātū ad has intētiones proprias sic possunt diffiniri. Enūciatio ē oratio indicatiua scōm q⁹ significat res esse vel nō eē.

Propositio ē oratio indicatiua alteri⁹ probatiua. Interrogatio est oratio indicatiua sub mō interrogandi sumpta. Conclusio est oratio indicatiua medio vel mediis approbata. Sed q; enūciatio diuiditur per vnā ⁊ per plures. Similiter ⁊ propositio ⁊ interrogatio: ideo sciēdū est q; alia ē vnitas a qua dicitur enūciatio vel propositio alia est vnitas a qua dicitur interrogatio vna. Ad cuius euidentiam nota q; plures sunt modi vnitatis simpliciter a qua propositio dicitur vna ⁊ enūciatio. Quia ē qdā vnū simplex quod est ex plurib⁹ p plura nomina significans vnū ut in diffinitione: sicut in hac: animal rōnale mortale. hic enim sunt plura ex quibus fit vnū. Et est aliud vnū simplex quod ē vnū ⁊ sub vno nomine: ⁊ hoc subdiuiditur per quinq; ptes: quia hui⁹ vnius quoddā est qd ē vnū proportione: ⁊ est id quod est dictū secundū prius ⁊ posteri⁹: ut ens de omnibus entibus ⁊ sanū de omnibus sanis: ⁊ bonum de omnibus bonis ut patet in primo elenchorū. Secūdus modus est vnus genere ut animal vel color. Terti⁹ modus est vnus specie: ut homo albedo. Quartus modus est vnū numero: ut socrates ⁊ plato. Quintus modus ⁊ vltimus est vnū accidēte. dico vnū accidens sicut vnū genere vnū genus ⁊ vnū specie vnā speciē. Dico ergo q; vnitas cōmuniter sūpta ad oēs istos modos vnitatis facit enūciationē ⁊ ppositionē vnā: cū subijcitur aliqua istarū vnitatū ⁊ predicatur aliqua illarū: ut in his exēplis: lapis est animal rōnale mortale: hō ē animal rationale mortale. lapis est ens: lapis est animal: hō ē animal: asinus est hō: sor. est hō: sor. est sor. sor. est plato. hō est risibile. hō est albus. Si autē non fuerit ibi aliqua predictarū vnitatū nō est enunciatio vna secundū plures: ⁊ tunc predicātur plura de vno: vel vnū de pluribus: vl̄ plura de pluribus: ex quibus nō est vnū. Sz vnitas a qua dicitur interrogatio vna nō est ista que predicta est: sed est vnitas modi interrogandi addita sup illam vnitatez q; facit ppositionē vnā: ut est ne homo animal: hic aliqua predictarū vnitatū subijcitur quia vnitas specialis: ⁊ alia predicatur: q; vnitas generalis: ⁊ sup has vnitates additur vnitas modi interrogandi: sz hec vnitas q; ē mōi interrogādi nō est vnitas simpliciter sed ꝑm ad̄. Unitas aūt illa a q; est ppō vna ⁊ a q; est enūciatio vna ē vnitas simpliciter. Et sic patet qñ interrogatio vna ē: patet etiā q; ad interrogationē vnā exigit dupler vnitas. s. vnitas res q; pri⁹ diuisa est: ⁊ ē quasi materialis in interrogatione: ⁊ vnitas modi interrogandi ⁊ hec est ꝯpletiua huius fallacie. Interrogatio aūt plures est quādo in interrogatōne manet vnitas interrogādi: ⁊ deficit vnitas que facit ppōnem vnā q; erat vnitas simplex: ⁊ quia manet ibi vnitas q; est modus interrogandi: ideo dicitur interrogatio in singlari: ⁊ q; deficit vnitas altera q; erat vnitas simpliciter: ideo dicitur plēs: ⁊ ideo bene coniūgūtur hec duo in simul. s. interrogatio plures: licz appareat dissonātia inter substantiuū et adiectiuū. Diuso q; liter conueniūt et qualiter differūt enūciatio propositio interrogatio ⁊ conclusio: ⁊ quot modis dicitur vnū simpliciter ⁊ quādo est enūciatio vna vel plures ⁊ propositio ⁊ interrogatio ⁊ propter quid bñ dicitur interrogatio plures. Cōsequēter dicēdū est de causis ⁊ modis secundum interrogationē plures ut vnā. Causa vero apparentie siue principiū motiuū hui⁹ fallacie est vnitas modi interrogādi. Causa vero falsitatis est defectus siue priuatio vnitatis ꝑpōnis vnius. Unitas enim ꝑm ad̄ p cedit vnitatē simpliciter. s. vnitas q; est rei ⁊ sic celat defectū ⁊ facit apparere qd̄ nō ē Modi aūt huius fallacie sunt duo. Primus ē qñ in singulari numero plura subijciātur vel predicātur: ex q̄bus nō fit vnū ut est hic ⁊ hic hō demōstrato sorte ⁊ brunello si sic ergo brunellus est hō. si aūt nō ergo sortes nō est hō: nō enim bñ respōdit siue dedit responsionē vnā ad interrogatōnē plures sed debuit rñdere: verū ē ꝑ vno falsum est ꝑ altero. Secūdus modus prouenit qñ plura subijciuntur vel plura pre

dicãtur in pꝛali nũero ut sunt ne illa bona demõstrato vno bono ⁊ alio malo si bona ergo malũ est bonũ si non ergo bonũ ẽ nõ bonũ. Debuit enim respõdere bonũ ẽ bonũ ⁊ malũ non est bonũ. Si aũt aliqs cõcedat diffinitiones simili mõ dari in plurali sicuti in singꝛari: ut cecũ est aptũ natum videre ⁊ nõ videns: ⁊ ceca sunt apta nata videre ⁊ nõ videntia: ergo sunt ceca ⁊ illa ambo erũt ceca: si non ergo ambo sunt videntia. nõ effugiet redargutionem: demonstrato enim vno ceco ⁊ altero vidente inferatur sic. Ista sunt apta nata videre ⁊ nõ videntia ⁊ ita sunt ceca ⁊ ita ambo erũt ceca si dicat ꝙ sunt vidẽtia ergo ambo sunt vidẽtia ergo cecus videt non enim dicit ꝙ alterũ est vidẽs ⁊ alterũ nõ vidẽs: seꝺ vnã dabit respõsionẽ eo ꝙ ꝓius ꝓcessit qꝫ sic dicebatur diffinitio in singꝛari ⁊ in plurali ⁊ ideo vna sola datur responsio.

Postq̃ auctor determinauit de fallacia ſm nõ causam ut causam. Hic consequenter determinat de fallacia secundũ plures interrogationes ut vnã. Et ad oñendũ quid sit interrogatio plures: ipsã ꝑmo sic diffinit. ꝓpõ plures est in qua predicant plura de vnõ vel vnũ de pluribus vel plura de pluribus. Exemplum primi ut sortes currit ⁊ mouetur. Exemplũ secundi ut sortes ⁊ plato currunt. Exemplũ tertij ut sortes ⁊ plato currunt ⁊ disputant. Et dicitur talis ꝓpositio plures: quia designantur plures habitudines ꝓpositionis predicati cũ subiecto: ⁊ illa ꝓpositio nõ habet tantum vnũ significatũ: seꝺ plura. Et per oppositũ propositio vna est in qua predicatur vnũ de vno: siue illud sit vnũ in nũero ut sortes est iste hõ siue sit vnũ in specie ut sortes est hõ siue vnũ in genere ut sortes est animal siue vnus in analogia: ut sortes est ens. Et qñq̃ ponunt plures dictiones q̃ se habẽt ut determinatio ⁊ determinabile ⁊ faciunt vnũ in numero ⁊ tunc ꝓpositio est vna simpliciter: ut sortes est hõ albus: ⁊ sortes est animal rõnale. Primo sciendũ ꝙ enũciatio ꝓpositio ⁊ interrogatio sunt idẽ ſm rem licet rõne differant quia dicitur enũciatio ut est significatiua veri vel falsi absolute: propositio ut est alterius ostẽsiua ⁊ ponitur ꝓ alio. s. ꝓ cõclusione inferenda. Seꝺ dicitur interrogatio ꝓ q̃sito sumitur cũ signo interrogatiuo: ⁊ qꝫ sunt idẽ realiter ꝓpositõ ⁊ interrogatio: ideo sicut aliqua est ꝓpositio vna ⁊ aliqua plures ita etiã est quedã interrogatõ: vna in qua interrogatur vnũ de vno. ⁊ quedã interrogatio plures in qua interrogantur plꝛa de vno: vl vnũ de plꝛibus: vel plꝛa de pluribꝰ dupliciter tñ põt fieri interrogatio plures: vno mõ ſm significata tñ: ut dicẽdo vtrũ canis currit: ⁊ tal interrogatio plures causat equiuocationẽ vel amphibologiã. Alia aũt ẽ interrogatio plures ſm voces ⁊ significata simul ut est ne sortes ⁊ brunellus hõ: ⁊ illa causat istã fallaciã ⁊ de tali est hic ad ꝓpositũ. Secũdo sciendũ ꝙ causa apparentie hꝰ fallacie ẽ conuenientia interrogationis plures ad interrogationẽ vnã: rõne cꝰ credimꝰ ꝙ sicut ad interrogationẽ vnã datur tñ vna rõsio ꝙ etiã ad interrogationẽ plures sit tñ danda vna responsio: ⁊ non debet attendi ista cõuenientia soluz ex parte vocis: seꝺ etiam ex parte rerum interrogatarũ que in interrogatione plures accipiunt per modũ vnius. Seꝺ causa defectus huius fallacie est diuersitas interrogatorum ⁊ significatorũ interrogationis plures: ⁊ ſm hoc sic diffinit hec fallacia ꝙ est idoneitas decipiendi ꝓueniens ex conuenientia interrogationis plures ad interrogationez vnã. Tertio sciendũ ꝙ huius fallacie sunt duo modi. ꝑmus est quãdo in interrogatiõe plures plura in singulari numero subijciuntur vel predicãtur: ut si queratur est ne sortes ⁊ brunellus hõ: si detur vna responsio affirmatiua tunc infert ꝙ brunellus est hõ: ⁊ si negatiua tunc infertur ꝙ sortes non ẽ hõ. Secundus modꝰ est qñ in tali interrogatione plura subijciuntur vl predicãtur in plurali numero: ut demõstrato vno ceco ⁊ vno vidente si querat vtrũ isti duo sunt ceci vel vidẽtes: si dicatur ꝙ sic tunc infertur ergo cecus est vidẽs. si dicatur ꝙ nõ tunc infertur: ergo videns non videt. Et ita si respõdens det vnicam rñsionem semꝑ ducetur ad aliquã methaꝑ vere vel apparenter. vnde nõ debet dari vnica rñsio seꝺ plures: dicendo demonstrato ceco ꝙ ipse non videt ⁊ demõstrato vidente ꝙ videt. Quarto sciendũ ꝙ ista fallacia ꝙ ꝓius causat deceptionẽ in interrogando ꝓpositiones plures q̃z paralogizando: qꝫ ibi fit deceptio respondentis qñ ad interrogationẽ plures dat solũmodo vnicam rñsionem ⁊ si nõ det vnã respõsionez non põt paralogizari secundum paralogismos huius fallacie q̃z illa responsio non sit de essentia huius fallacie vel paralogismorum eius: seꝺ est causa sine qua nõ fieret deceptio. Et qñ rñdens ad talẽ interrogationẽ dat vnã rñsionem põt duci vere vel apparenter ad inconueniens: quia interrogatio plures est vera ꝓ vtraq̃ parte: vel falsa ꝓ vtraq̃ parte: vel vera ꝓ vna ⁊ falsa ꝓ alia. si vera ꝓ vtraq̃ ꝑte: tunc si respondens respõdet negatiue põt duci vere ad redargutionẽ ⁊ si affirmatiue ducetur apparenter ad inconueniens: qꝫ videbitur ignorare multiplicitatem interrogatorũ: si sit falsa ꝓ vtraq̃ parte sic fit econuerso. Et si sit in parte vera ⁊ in ꝑte falsa: tunc si respondẽs det vnã responsionẽ affirmatiue cõcedet equiualẽter vnã copulatiuã cuius altera pars est falsa: ⁊ sic vere ducitur ad redargutionem: ⁊ si det vniam respõsionem negatiue: tunc negat equiualenter vnam copulatiuam cuius altera pars ẽ vera: ⁊ sic ducetur apparenter tantũ ad inconuenies. Cõtra predicta arguit primo sic: in ista ois homo currit predicatur vnũ de plꝛibus: ⁊ tñ ibi nõ est ꝓpositio plures: ergo cõtra diffinitionẽ eius. Secundo sic: ista sortes currit ⁊ plato disputat ẽ vna copulatiua: ergo est ꝓpositio cõunctione vna: ⁊ per cõsequens male dictũ est ꝙ sit ꝓpositio plures.

Tertio sic: in ista: sortes est homo: ⁊ asinus ꝑdicatur vnũ in genere de vno: ⁊ tamen ibi non est propositio vna: ergo cõtra diffinitionẽ. Quarto sic: quecũq̃z sunt plura sunt in plurali numero: ergo plura nunq̃z subijciuntur in singulari numero nec predicant: ⁊ per cõsequens male ponit primus modus huiꝰ fallacie. Quinto sic: tot sunt modi huius fallacie: quot modis fit interrogatio plures. seꝺ interrogatio plures fit tribus modis. ut patet ex diffinitione ei: ergo male ponuntur tantũ duo modi huius fallacie. Ad ꝓmũ dr ꝙ in ista ois hõ currit ꝑdicatur vnũ de pluribꝰ acceptis ꝑ modũ vnius qꝫ hõ ibi tenetur ꝓ oibus ꝑticularibus hõibus inquantũ cõtinent sub suo significato cõi qõ ẽ hũanitas. seꝺ ibi nõ ꝑdicatur vnũ de pluribus acceptis ꝑ modũ pluriũ. vñ illud qõ subijcitur ibi est vnũ lz supposita ꝓ quibus tenetur sint diuisa. Ad scõm dr ꝙ lic; copulatiua sit aliquo mõ vna. s. ꝓiũctione ⁊ ſm qd: est tñ simpl; plures qꝫ affirmat plꝛes cathegoricas sil: quaꝝ vna põt ee vera ⁊ alia falsa. ⁊ simili mõ est de ꝯditionali ⁊ diſiũctiua. Ad tertiũ dr ꝙ lz hõ ⁊ asinus sint vnũ in genere tñ in illa ꝓpõne sortes est hõ ⁊ asinus nõ enumeratur ꝑ modũ vnius in genere seꝺ ꝑ modũ diuersoꝝ in spẽ ideo ibi est ꝓpõ plures. Ad quartũ istorũ dicitur ꝙ si capiatur numerus pluralis ut est passio rerũ: quecũq̃z sunt plura: sunt in plurali numero. seꝺ si capiaꝝ ut est passio terminoꝝ singulariũ ⁊ est vnus modꝰ significandi sic plura possunt accipi in singulari numero et nõ semper in plurali Ad quintũ istorũ argumentorũ dr ꝙ licet in speciali possint esse tres modi huiꝰ fallacie vl etiã plures tribus tamen in generali sunt tantũ illi duo modi ꝓ us positi sub quibus oẽs alij speciales modi cõtinẽtur: quo libet enim illorũ tripliciter fit variatio paralogismorũ secũdũ triplicem modum interrogationis plures.

¶ Fieri solet duplex distinctio ignorantie elenchi ꝑm ꝙ vna est specialis de tredecim fallacijs: ⁊ secundū qđ ē generaľ ad quā omnes fallacie tredecim reducūť. vno mō distinguiť sic ꝙ ignorantia elēchi: dicitur specialis ꝑm ꝙ ignorantia elēchi causatur ab ignorātia haꝝ dr̄iaꝝ scilicꝫ ad idem ꝑꝫ idem Siľr in eodē tempore: ⁊ sic ignorantia elēchi est contra formam conpletiuam elenchi: quia ille differentie sunt completiue contradictionis: ⁊ similiter elēchi: cum cōtradictio sit completiua elenchi secūdo autem ꝙ ignorantia elenchi causať cōiter ab ignorantia oīuꝫ differentiaꝝ in diffinitione elenchi positarū ita est generalis: ⁊ sic ad ipsū omnes fallacie reducunť. Alio autem mō distinguiť sic ꝙ ignorantia elēchi semp ē contra omnes differentias elenchi: sꝫ deffirunt sic: quia vno mō est ꝑm se ⁊ alio modo ex consequenti: ⁊ primo modo est vnum principiuꝫ fallendi ex opposito diuisum contra alias. Secundo modo autem generalis ad oēs ⁊ diciť aliq̄s ignorare elenchum ex consequenti: qñ eo ꝙ est nomen vnum credit esse rem vnam: cum non sit res vna: ⁊ quia credit rem vnam ideo ex consequenti credit esse terminum vnum: ⁊ ex consequenti medium vnum: ⁊ per consequēs sillogismum etiaꝫ vnum: ⁊ per hoc vlterius elenchū vnum: ⁊ sic ignorantia elenchi ē ex consequenti. Alio autē modo ignorať elenchꝰ ꝑm se ⁊ ꝑm partes eius ex consequēti qñ p̄mo crediť esse elenchus cū nō sit: ⁊ quia credit esse elenchum iō credit ibi esse oēs differentias elenchi: ⁊ ideo ignorať elenchus primo ⁊ ꝑtes siue differentie eius oēs ex consequenti: ⁊ sic est specialť sicut tetigi: ⁊ sicut ꝯtingit vno mō venire a diffinitionibus ut a genere ⁊ differentijs in diffinitum: ⁊ alio mō ecōuerso a diffinito in diffiniētia. Sꝫ licet secūda distinctio sit subtilior q̄ꝫ prima: tñ prima est probabilior: ⁊ magis credo primā esse verā. Reductio aūt tā ꝑalogismoꝝ q̄ꝫ apparētiū elenchoꝝ ad ignorātiā elenchi ē duplex: qꝛ vna est generaľ: altera est specialť. Generalis reductio enī est in eo ꝙ oēs sūt īmodificati. Sꝫ duplex ē īmodificatio: qꝛ duplex est suuꝫ oppositum. s. modificatio. Sicut duplex est necessitas sillogismoruꝫ qꝛ est quedā necessitas sillogismi causata a q̄ntitate ⁊ qualitate ⁊ ordine propositionū ⁊ terminorū sillogismi: ⁊ siľr modificatio ꝑm quā modificatio determinať in p̄oribus ⁊ īmodificatio opposita his modificationibus debet determinari in libro p̄orū: ⁊ appellatur inutilis coniugatio. Alia aūt est neccessitas sillogismi q̄ causatur in speciali sillogismo. Et hec iterum necessitas est duplex: qꝛ quedā causať a localibꝰ cū habitudinibus sicut in sillogismo dialetico. Et alia causatur ex cōparatiōe cause ad effectū: sicut in sillogismo demōstratiuo. Et siľr modificatio q̄ debetur sillogismo speciali est duplex. Sꝫ hec modificatō nō est nisi necessitas inferēdi ꝑ locales habitudines quo ad sillogismū dialeticū: vľ per cōparationē cause ad effectuꝫ quo ad sillogismū demōstratiuū. Et īmodificatō opposita modificationi causate ꝑ locales habitudīes debeť libro elenchoꝝ. Et alia īmodificatio q̄ est cōtra hītudinē cause ad effectū: vel econuerso debetur libro prioꝝ eo ꝙ est falsigraphi sillogismi. vñ cū dicit Aristo. ꝙ oēs sunt īmodificati ītelligēdū ē de modificatione q̄ est contra modificationem causatam ꝑ locales hītudines ⁊ non de alijs. Specialť autem reductio ē ostēdere q̄liť ꝑ vnū quēqꝫ locū sophisticū ignorant dr̄ie conueniens sillogismi: de contradictionis: vel dr̄ie ꝓprie vtriusqꝫ: ⁊ ꝑ hoc elenchꝰ vlteriꝰ ignorať: qꝛ sicut differētia adueniens generi constituit spēm: ita contradictio adueniēs sillogismo cōstituit elēchū: ⁊ iō cōtradictio ē ꝯpletiua sillogismi vñ q̄libet differētia elēchi aut est cōis aut ꝓpria sillogismo ⁊ ꝯtradictiōi: aut ꝓpria huiꝰ vel ꝓpria illiꝰ. Et iō ꝑ ignorātiā eorū habetur ignorātia elenchi. Reducit igitur aris. p̄mo apparētes sillogismos de elēchos ad ignorantiā elenchi dicens. Equocatio est or̄o ⁊ siľis figura reducūtur in eo qđ duplex. Duplex. n. ponit defectum in termino ⁊ in sillogismo ⁊ in cōtradictione

q̃re ⁊ in elẽcho. Qualiter aũt sit duplex in figura dictionis dictũ ẽ de equocatione ⁊ amphibologia pz cuilibet. Cõpositio ãt ⁊ diuisio ⁊ accẽt⁹ reducunt̃ ĩ eo ꝙ nõ ẽ eadẽ oro vl̃ non ẽ differẽs oportet.n.eãdẽ eẽ orõnẽ quẽadmodũ ⁊ rẽ si debeat elẽchus vl̃ silogism⁹ fieri. Cõsequẽter aũt reducit oẽs sillogismos appetẽs ⁊ elẽchos q̃ sũt extra dictionẽ ad ignorãtiaz elenchi dicens. Qui vero sunt ꝑm accidens diffinito sillogismo manifesti sunt: ponunt.n. defectum huius ꝑticule scz ex necessitate accidere q̃ ponit̃ in diffinitione sillogismi ⁊ ita pz defectus accidentis: ꝑm.n. hãc fallaciam artifices ⁊ oĩno sciẽtes ab inscijs arguũtur. ꝑm accidens enĩ fiũt sillogismi cõtrra sapientes Qui aũt ꝑm q̃d ⁊ simpliciter sũt reducũtur qm̃ non de eodem nõ est affirmatio vel negatio ut ethiops est alb⁹ dentes ethiops nõ est albus corpe. Deiñ reducit eos q̃ sunt ꝑm ignorantiam elenchi ꝓut specialis est dicens Manifestũ aũt sunt omnes qui prius dicti sunt: qm̃ fiunt ꝑm elenchi ignorantiam: quare denũcupati sunt sic consequenter reducit ꝑalogismos ꝑm petitionem ꝑncipij ⁊ ꝑm non causã ut causam dicens. Illi vero ꝑalogismi q̃ sũt in eo q̃d sumit̃ q̃d erat in principio de non causa ut causa ponit̃: ⁊ manifesti sunt per diffinitionẽ sill̃i. Oportet.n. cõclusionem accidere ex necessitate eo q̃d hic fuerit q̃d non erat in non causis: ⁊ rursus non connumerato quod erat in principio q̃d non habent q̃ ꝑm petitionẽ eius q̃d est in principio. Postea aũt reducit eos q̃ sunt secũdũ cõsequẽs dicẽs. Qui vero ꝑz cõsequẽs reducuntur sicuti ⁊ q̃ sunt ꝑm antecedens qꝛ cõsequens ꝑus añtecedẽtis est: ⁊ ita reducto antecedente reducit̃ ⁊ consequens. ꝙ autem consequẽs sit ꝑus añcedente pz ex his q̃ dicta sunt ex antecedente. Quia sicut ibi dictũ ẽ vno modo antecedẽs accidit consequenti. Alio mõ consequens accidit antecedẽti. ⁊ tertio mõ vnum ĩuertibilium reliquo qꝛ añcedens cõe est ei quod antecedit ⁊ ei q̃d seq̃tur ⁊ ei conuertitur. Necesse est ergo consequens siue id q̃d consequitur ꝑtem eẽ antecedẽtis. cũ antecedẽs cõe sit ad hec tria Sz nota ꝙ vnus locus non est pars alterius. Nõ.n. põt dici ꝙ locus sophisticus ꝑm consequẽs sit pars subiectiua vel integralis loci sophistici ꝑm antecedens. Unde intellige ꝙ consequẽs est pars antecedẽtis a parte terminorum in q̃bus habent fieri non a parte ipsarũ habitudinum sophisticarum siue locorũ sophisticorum: sicut locus a specie non est pars loci a genere: sed ea quorum sunt habitudines sic se habent ꝙ vnum est pars alterius: ⁊ sic consequens est quasi pars subiectiua antecedentis a parte eorum in quibus fuerit: ⁊ non a parte ipsoruz habitudinum sophisticorũ: ⁊ hoc est q̃d ꝓbat. Aristoteles. ꝑm ꝙ consequẽs est pars añcedẽtis: cũ dicit nam consequẽs accidit. Similiter quidem verum est ꝙ antecedens accidit: ⁊ similiter conuertibile accidit sicut dictum est in tractatu de accidente. Habet autem consequẽs aliam reductionem ꝑm se propriam preter hanc. Ponit autem defectum circa hanc particulam siue differẽtiam sillogismi scilicet positis. quod patet quia maius non ponit minus: ut animal hominem: ⁊ ita consequens non ponit antecedens cuz sit maius: sed econuerso. Unde cum hec differentia positis cadat in ordine premissarum ad cõclusionem per habitudines locales: qꝛ contra sillogismum qui est per locales habitudines sunt loci sophistici determinati in elenchis. Sz vbi est consequens non est ordo premissarum ad conclusiones secũdũ habitudines locales aliquas: quare vbi est ꝯsequens: non est hec differentia positis cum ponat defectum cõtra eam. Et nota vt sepe tactũ est ꝙ duplex est positio in sillogismo. Est enĩ vna positio ꝑ qualitatẽ ⁊ quãtitatem ⁊ ordinẽ propositionũ ⁊ terminorũ ⁊ sic sumit̃ hec differentia positis in libro priorum. Alia est positio in sillogismo q̃ ꝑ habitudines locales est: ⁊ talis positio est in sillogismo dyaletico: ⁊ cõtra hanc positionem est locus sophisticus ꝑm consequẽs. Qui autem in eo ꝙ plures interrogationes ut

vnam faciunt reducuntur in eo q̄ ponunt defectum cōtra vnitatē ꝓpositionis. Nā ꝓpositio est vnum de vno significās: q̄ eadem est diffinitio vnius soli⁹ simpliciter rei: vt hois: ⁊ vni⁹ tm̄ hois: ⁊ sic de alijs. Si ergo tm̄ vna ꝓpositio est que vnum de vno significat simpler erit ꝓpositio que vnum de vno significat: ⁊ est loc⁹ ap tibus sufficienter enumeratis. Terminata autē reductione generali primo. ⁊ postea speciali secundum differētias elenchi ⁊ con tradictionis: consequēter determinat Aristoteles qui loci sophistici reducuntur a p te contradictionis ⁊ qui a parte sillogismi: dicens: Ergo qui sunt secundum dictionem reducūtur: quoniam est apparēs cōtradictio quod erat ꝓpriū elenchi. Alij autem reducuntur ꝑ sillogismi diffinitionem: ⁊ hec de fallacijs ⁊ eorū reductione sufficiant.

Postq̄ auctor supius determinauit de vna quaq̄ fallacia ꝑ se. Hic cōsequēter determinat de ipis per comparationē ad elenchum ostendendo quomodo omnes deficiūt contra rationē elenchi ⁊ per hoc reducūtur ad ignorātiaz elēchi. Reducere aūt fallacias ad ignorantiā elenchi ē ostēdere quomō quelibet fallacia peccat cōtra aliquā differentiam elenchi: siue hoc sit rōne sillogismi: siue rōne ꝓtradictionis. cōtradictio. n. est vltima dīa elenchi: ⁊ sicut differentia adueniens generi cōstituit speciem: sic cōtradictio adueniens sillogismo dyaletico cōstituit elenchū. Primo sciendum: q̄ ignorantia elēchi vt pr⁹ dictū est accipit dupliciter. vno mō specialit̄ ꝑ omissione vni⁹ alterius quattuor differentiarū elenchi. s. ad idem ꝑm idem similr̄ ⁊ in eodem tpe q̄ sibi conueniunt rōne cōtradictionis tantū ⁊ sicut secūdū ignorantiam elēchi sumit̄ vna fallacia specialis: sz illo modo nō accipit̄ hic nec ad ipsā alie fallacie reducūtur. Alio mō capit̄ generaliter ꝑ ignorātia cuiuslibet particule elēchi siue illa differētia sit ex pte sillogismi. vel ꝓtradictionis: ⁊ hoc mō ꝑm ignorantiam elenchi nō sumit̄ vna fallacia specialis: sz hoc modo ignorantia elenchi cōis ē ad oēs fallacias ⁊ hoc modo accipit̄ hic. Scōo sciēdum: q̄ oēs fallacie in dictione quantū ad suos ꝓpositiones habent reduci ad ignorantiam elenchi cōiter acceptā. Cuius rō est: q̄ reducere ipas ad ignorantiam elenchi est oñdere quō oēs deficiunt cōtra rōnem eius: sz omnes fallacie i dictione peccāt ꝓtra rationē elenchi q̄ ꝑz in dictione. vñ ad rationem sillogismi ⁊ cōtradictionis req̄runt̄ vnitas rei ⁊ nois simul sz in equiuocatione amphibologia ⁊ figura dictionis nō est vnitas rei q̄ ibi dictio vt oro accipit̄ ꝑ diuersis significatis ⁊ mltiplicit̄: similr̄ i ꝓpositiōe ⁊ diuisiōe nō est vnitas vocis nec rei q̄ nō ē ibi eadē oro ꝑm modū ꝓferēdi: ⁊ sil̄r i fallacia accent⁹ deficit vnitas rei ⁊ nois simul: ⁊ sic omnes fallacie in dictione peccant contra elenchū. Tertio sciendū q̄ sil̄r omnes ꝓtralogismi fallaciaz ex dictionē peccant contra elēchū. ad elenchū. n. requirit̄ conclusionē de necessitate accidere hoc est sequi ex ꝑmissis: sz in fallacia accidentis conclusio nō sequitur de necessitate: ideo peccat contra rationem elenchi. ⁊ q̄ fallacia cōsequētis est pars fallacie accidētis: non tm̄ pars subiectiua sz material̄ quia se habet vt inferius ad ipsam rationē terminoz in quibus fit: ideo consimiliter fallacia consequentis peccat contra rationē elenchi. Sz para logismi fallacie ꝑm quid ad simplicit̄: ⁊ ignorantia elēchi non faciunt contradictionem simpliciter q̄ i ipsis nō ē affirmatio ⁊ negatio eiusdem de eodem ad idem ꝑm idem similr̄ ⁊ in eodē tpe: ideo peccant cōtra elenchū rōne cotradictionis. Sz ꝓtralogismi petitionis ꝑncipij non de necessitate ostendūt suam cōclusionē: sz in ipsis cōnumeratur qđ erat in principio. Sil̄r in fallacia nō cāe vt cause non fit ꝓbatio conclusionis: ideo ille fallacie peccant ꝑ sillogismū ꝓbationem ⁊ ꝓpriū ꝓtra elenchū. Ite ad elenchū requirit̄ rōne sillogismi q̄ q̄libet ꝑmissarū sit ꝓpō vna: sz in fallacia ꝑm plures interrogationes vt vnā non sumit̄ ꝓpō vna sz plures q̄ nō ē ꝓpō simplicit̄: q̄ eadē est rō ꝓpōnis ⁊ ꝓpōnis vnius sicut est eadē rō hois ⁊ hois vni⁹: ideo illa fallacia peccat ꝓtra elenchū. Et sic ꝑz inductiue quomō oēs fallacie reducuntur ad ignorātiā elenchi ꝑ hoc q̄ paralogismi earū hñt aliquā cām defectus ꝓtra elenchū. Quarto sciendū q̄ in ꝓtralogismis duplex repitur cā defect⁹. prima est ex pte rei vel dictionū quibus fit disputatio ꝑ quā oēs paralogismi deficiūt ꝑ elenchū. Alia aūt repitur ex parte respōdētis q̄ est ignorantia ꝓprie cāe defectus ipsius ꝓtralogismi ꝓpter quem respondēs decipit̄. prima est actiua respectu deceptionis: secūda vero passiua: prima est essentialis paralogismis scōa vero accidētalis: ⁊ extrinseca. ⁊ licz illa sit accidentalis tm̄ ꝓtralogismi non possunt causare deceptionē respōdētis sine tali cā defectus: ⁊ ideo in q̄libz fallacia vna ē cā defect⁹ ex pte nr̄i vt possz videri inductiue. vñ i equocatiōe decipimur eo q̄ ignoram⁹ pluralitatē significatorū dictionis actualit̄ eiusdē. ⁊ in amphibologia ꝑ hoc q̄ ignoramus diuersa significata oīonis actualit̄ vni⁹ ⁊ similiter in q̄libet fallacia ignorantia ꝓprie cāe defectus in respōdēte est cā defectus ⁊ deceptionis respōdent]. Ex ꝓdictis ergo manifestū ē q̄ ⁊ quot sūt fallacie tā in dictiōe q̄z ex dictionē: ⁊ q̄ sūt cāe apparentie ⁊ defectus earū: ⁊ quot sūt mōi in q̄libet fallacia: ⁊ quomō omnes reducunt̄ ad ignorantiam elenchi. Contra prędicta arguitur primo sic: in singulis fallacijs ostēse sunt cause apparentie ⁊ defectus earum: ergo hic supflue determinatur de defectu earum. Scōo sic passio solū conuenit subiecto: sz ꝺictio est passio enūciationis: ergo nō ꝓuenit sillogismo neq̄z elencho. Tertio sic: nullū ꝓfectū hz reduci ad imꝑfectum sz magis econtra. sz fallacie i dictione ⁊ fallacia accidentis sunt ꝓfectiores fallacia ignorantie elenchi: ergo.

Quarto sic: in fallacia ignorātie elenchi infert̄ ꝺa ꝺictio in cōclusione: ergo illa fallacia non peccat ꝓtra rōnem cōtradictiōis. Quinto sic: in fallacia petitiōis ꝑncipij ꝓsequēs necessario sequit̄ ex añte: ergo male dī in textu q̄ in petitiōe ꝑncipij cōclusio non accidit de necessitate. Ad primū dicit̄: q̄ sz ꝑs oste̅se sint cāe fallaciaz ꝑm se: non tm̄ ostēsū est quō ille cāe defectus faciunt defectū contra rōnē elenchi: ideo hic nō supflue determinat̄ de cāis defect⁹ fallaciarum ꝑ compationē ad elenchū. Ad ꝑm dicit̄: q̄ sz cōtradictio primo ⁊ ꝑ se soli ꝓpositioni ꝓueniat: tm̄ ex cōsequenti pōt ꝓuenire sillogismo rōne sue ꝓclusionis aut alicui⁹ ꝑmissarū q̄ cōtradicit positiōi rndentis. Ad tertiuz dī: q̄ sz fallacie in dictiōe sint ꝓfectiores fallacia ignorantie elenchi: q̄ est vna fallacia special̄: nō tm̄ sūt ꝓfectiores fallacia ignorātie elēchi: vt ē cōis ad oēs alias fallacias: q̄ illa eminēter continet in se cās omnium aliarū fallaciarum. Ad quartum dicitur: q̄ sz in paralogismis ignorātie elenchi sit vera cōtradictio i cōclusione: tm̄ nō necessario infert̄ sz apparenter solū ex apparēti contradictione ꝑmissarū. Ad quintū dicitur: q̄ sz in petitione ꝑncipij cōclusio sequatur de nēcitate quantum ad illationē: non tamen ostendit̄ de nēcitate quātū ad ꝓbationē vt ꝓbet ipsam esse necessariā quod tamē req̄rit̄ ad verū elenchū: ideo ꝑ hoc ista fallacia sicut omnes alie reducitur ad ignorātiā elēchi. Et hec de fallacijs dicta sufficiant.

¶ Incipit septimꝰ tractatus de paruis logicalibus.

Quz q̄ dicūtur quedā dicūt cū cōplexiōe ut hō currit: homo albus. Quedam vero sine cōplexiōe vt homo q̄ est terminꝰ icōplexus.

Iste est septimus tractatus sūmularū mgri.p.h. in quo determinat de quis logicalibus. ⁊ primo de quadā ꝓpietate termini que suppositio dr: Qui q̄dē tractat ꝑma sui diuisione diuidit in duas ptes. In ꝑma ꝓe.h. ponit aliqua ꝑambula valentia ad intelligendū suppositionem ⁊ species eius. In scōa pte determinat de ipsa suppositione. Scōa ps incipit ibi: suppositio est acceptio. Iterū prima. ps diuidit in duas. In ꝑma ponit duas diffinitiones. In secūda ponit diffinitionē termini. Est ergo ꝑma diuisio talis: Eoꝝ q̄ dr q̄dā dr cū cōplexione: vt hō currit. q̄dā vo sine cōplexiōe vt hō p se vl aial per se. Cuius diuisionis rō est: qz cuilibet voci significatiue ad placitū correspōdet conceptꝰ simplex vel complexus. si primū: sic sunt ea q̄ dicunt sine complexione si secundum sic sunt ea que dicuntur cum complexione

Primo sciēdū: q̄ huius tractatus sicut ⁊ aliorū q̄tuor sūt cāe. s. efficiēs material formalis. ⁊ finalis. cā efficiēs fuit mgr. ꝓe. his. q̄ hunc tractatum a diuersis libris logice extraxit. Cā mālis est terminus supponēs qui dicit subiectū attributionis huius tractatus. Cuius rō est: qz ibi ꝓsidērat vox ⁊ significatio q̄ sunt ꝑncipia termini supponētis ⁊ suppositio q̄ est ꝓprietas eius ⁊ terminus vlis ⁊ ꝑticularis q̄ sunt ptes subiectiue termini supponētis: ergo terminꝰ supponēs est subiectū huius tractatꝰ. Cā aūt formalis est duplex. s. forma tractatꝰ q̄ est diuisio huius tractatus in duas ptes principales vt dictū est. Et forma tractandi q̄ est diffinitiua: diuisiua: ⁊ exēplorum positiua. Sz cā finalis est duplex. s. intrinseca q̄ est cōpleta cognitio termini supponentis. ⁊ extrinseca q̄ est cognitio enūciationis ⁊ cuiuslibet argumentationis. Scōo sciēdū q̄ iste tractatꝰ est vtil ad cognoscendū veritatē ⁊ falsitatē enūciationis qz suppositio est q̄dam ꝓprietas ꝑncipioꝝ enūciatiōis: ex quoꝝ mutatione sepe variat vitas vl falsitas in enunciationibus. Est etiā vtil ad argumētatiōes sophisticas cognoscendas ⁊ specialit ad argumētationes fallacie figure dictionis que ꝓuenit ex diuersa suppositiōe terminoꝝ. vñ aliqui hūc tractatū ordināt post tractatū fallaciarum ⁊ istud cōiter est in plurib⁹ textib⁹: sed melius vt videtur ordinandus est post tractatum ꝑdicamētoꝝ: qz i isto tractatu determinat de termino incōplexo sicut in tractatu ꝑdicamētoꝝ: valz etiam iste tractatus ad noticiā enūciatōis ⁊ fallaciaꝝ ⁊ generalit ad noticiā cuiuslibz argumētatiōis. Tertio sciendū: q̄ hec diuisio ꝓpr aliū ⁊ aliū finē ponit hic ⁊ in añpredicamentis qz in añpredicamentis ponit vt p ipsam sciat q̄ sunt ponibilia in ꝑdicamēto cuiusmōi sunt termini incōplexi: sz hic ponit vt p eā sciatur q̄ termini supponūt cuiusmōi sūt termini icōplexi: ⁊ q̄ non cuiusmodi sūt cōplexi. Quarto sciēdū: q̄ sicut dictum est in añpredicamentis q̄ in diuisione añpredicamentale dicibile qđ est diuisum capitur large vt idem ē qđ significabile p vocē ⁊ non vt idē est qđ predicabile: ita in ista diuisione dicibile capitur large p oī eo quod dicendo ꝓfertur: alias cōplexū nō ꝓtineret sub diuiso. Et p hoc pz titulus cāe ordo ⁊ vtilitas huius tractatus ad precedentes. Sz cōtra ꝑdicta arguit ꝑmo sic: ista diuisio est vnū añꝑdicamētū: ergo nō debz hic poni. Scōo sic incōplexū est pars cōplexi: ergo nō debet diuidi cōplexum: sicut predicta diuisio est insufficiēs. Tertio sic: terminus supponēs ē q̄d complexū: ergo nō ē subiectū attributiōis huius tractatꝰ. Quarto sic: vnusq̄sq; tractatꝰ debz denominari a suo subiecto attributionis: sz iste tractatꝰ denoīatur a suppositione: ergo suppositio debz eē subiectū attributiōis eius ⁊ ꝑ cōs terminꝰ supponēs nō est hic subiectum attributionis. Quinto sic: nullū ens p accidens ē subiectū attributionis: sz terminus supponens est ens p accidens qz additum enti p se: ergo terminus supponēs nō est subiectum isti⁹ tractatus. Ad primū dr: q̄ negat ꝓña qz diuersimode pōtur hic ⁊ in āteꝓdicamētis vt dictū est in tertio notabili.

Ad scōm dr: q̄ distinguit ꝓña: qz incōplexum pōt capi dupl̄r. vno mō formalit. s. p scōa itētione ⁊ isto mō nō est pars cōplexi: imo formalr distinguuntur cōplexum ⁊ incōplexum. Alio mō pōt capi materialit. s. p eo cui attribuit itētio incōplexi ⁊ sic bñ est pars cōplexi materialit sūpti: nec illo mō diuiditur ꝑ cōplexū. Ad tertium dr: q̄ sz terminus supponens sit q̄d cōplexū ꝑm vocē: tñ est q̄d incōplexū ꝑm intellectū. Ad q̄rtū dr: q̄ non oportet tractatū semꝑ denoiari a subiecto attributōis sz q̄nq; denoiatur a passione subiecti sicut iste: q̄nq; a discipulo sicut liber platonis a thimeo: q̄nq; a parte subiectiua: ⁊ q̄nq; ab aliquo superiori.

Ad quintum dicitur: q̄ sz ens per accidēs quod ē casuale ⁊ fortuitū non sit subiectum alicuius libri tamen ens per accidēs cuius additamētum non diminuit rationem eius cui additur bene est subiectū attributionis alicuius tractatus: ⁊ sic est hic de termino supponenti.

¶ Terminus ut hic sumit est vox significans aliquid vniuersale vel ꝑticulare vel singulare: ut hō sortes albus. Terminoꝝ aūt incōplexoꝝ vnusquisq; aut significat substantiam aut quantitatem aut qualitatē: aut aliq̄d aut facere aut pati: ⁊ sic de alijs. Significatio termini ꝓ ut sumitur hic est rei per vocem secundum placitum repꝛesentatio. Quare cū oīs res sit aut vniuersalis aut particularis oportet dictiōes nō significantes vniuersale vel particulare nō significare aliquid: ⁊ sic nō est terminus ꝓout hic sumitur terminus significans vniuersalia vl ꝑticularia signa. Significatiōis aūt alia ē substātiua: ⁊ hec fit p nomē substātiuū: vt hō. Alia est adiectiua: ⁊ hec fit p nomē adiectiuū vel p verbū vt albus vl currit. Quia ꝓpie non est significatio substantiua vel adiectiua sed aliquid significatur substantiue vel adiectiue: quia substātiuatio vel adiectiuatio sūt modi rerum que significantur ⁊ non significationes. Nomina aūt substantiua dicūtur supponere. Noia vero adiectiua ⁊ etiā verba dicūtur copulare.

Postq̄ autor supius posuit diffinitionem dicibil: hic cōsequenter ponit diffinitionē termini dicens q̄ terminꝰ est vox significās vl̄e vel ꝑticulare. In q̄ diffinitiōe ponitur vox loco generis. deinde additur vl̄e vel ꝑticulare. i. rē vl̄e vel ꝑticulare ē ad differētiā simul theogrematum ꝓpositionum: ⁊ ne

gationū:q̄ nō ſūt termini vt hic capit̄ termin⁹:nec illis ꝓuenit ſupponere aut copulare.vñ ꝑz q̄ ſigna vlia vl̄ ꝑticularia:vt oīs nullus aliq̄s nō ſūt termini vt hic ſumit̄ termin⁹ q̄ ſigna vlia vel particularia non ſignificant rem vniuerſalem vel particularem:ſed ſignificant q̄m vniuerſalit̄ ꝑ quā to denotant terminum comunē ſupra quem cadunt teneri vniuerſaliter.i. ꝓ oībus ſuis ſuppoſitis. vel ꝑticulariter.i. ꝓ aliquo. ¶Primo ſciēdū:q̄ terminoꝝ incomplexoꝝ vnuſquiſq; aut ſignificat ſubſtātiā aut q̄litatē ⁊c. que quidē diuiſio termini incōplexi ponit̄ in textu:⁊ etiam habetur in principio p̄dicamētoꝝ:ſz ꝓpter aliū finē habet̄ ibi ⁊ iſto paſſu.nā in p̄dicamēt] ponit̄ ad cognoſcendū numerꝝ p̄dicamētoꝝ:hic aūt ponit̄ ad cognoſcēdū numerū terminoꝝ ſupponētiū.vñ ibi nō diuidit̄ terminus incōplexus in tota ſua cōitate alias mēbra ſimul ſūpta nō ꝓuerterēt̄ cū diuiſo ſz ſolum diuidit̄ terminus incōplex⁹ ſignificans rez vniuerſalē vel ꝑticularem reponibilem in p̄dicamento. ¶Iſta autē diffinitio eſt hic ad duo neceſſaria.primū eſt ad videndū rē ſignificatam per terminū cui⁹ nature p̄dicamentalis ſit.Secundū eſt:q̄ poſteri⁹ dicet̄ q̄ noīa ſubſtantiua ſupponunt noīa ꝯo adiectiua ⁊ etiā ꝯba copulāt ⁊ appellāt.hoc aūt ſciri nō poteſt niſi ex ꝑte rerū ſignificatarū ꝑ terminos:nō iſta diuiſio ſecūdario valet ad ſciendū qui termini ſupponunt ⁊ qui copulant. Scōo ſciēdū:q̄ autor conſequenter ponit diffinitionē ſignificationis termini dicēs:q̄ ſignificatio termini eſt rei per vocē ſm plurimū repſentatio. ¶In qua diffinitione ponitur repreſentatio loco generis. deinde ponit̄ rei a oīaz ſignificationis dictionū ſincathegorematicarum q̄ quidē dictiones nō ſignificant res:ſz diſpoſitiones rerum ⁊ ibi capit̄ res ꝑ illo q̄ nō pōt alteri ſubiici vl̄ de altero p̄dicari:deinde ponit̄ ꝓvocē ad oīam ſignificationū ſcripturaꝝ. vltimo ponitur ſm plurimū ad oīam ſignificationis naturalis ⁊ ſic ꝑz intellectus diffinitiōis ex q̄ iſert autor in textu q̄ cū oīs res ſit vniuerſalis vl̄ ꝑticularis oportet dictiones non ſignificātes vniuerſale vel ꝑticulare.ſ.rē vl̄z vl̄ ꝑticulā rē nihil ſignificare vt hic ſumitur ſignificatio:⁊ ſic nō eē terminos vt hic capitur termin⁹.vñ alit̄ determinatur hic de incōplexis ⁊ in libro p̄dicabiliū ⁊ p̄dicamentoꝝ:q̄ in illis determinatur de icōplexis ſub rōne p̄dicabilis vel ordinabilis in genere. ¶Hic autē determinatur de ipīs in habitudine ad rem quā ſignificant ſm quā ipīs conuenit ſupponere vel copulare appellare ⁊ reſtringere ⁊ āpliare. Tertio ſciēdū:q̄ duplex eſt ſignificatio:q̄dā eſt nālis ſic paſſiones in anima nr̄a exītes nāluter ſignificātes res quaꝝ ſunt exprcſſe ſimilitudines ⁊ de tali non intelligitur hic. Alia eſt ſignificatio ad placitū ⁊ talꝫ eſt duplex q̄dam eſt ꝓmo ⁊ per ſe ad placitum ſic ē ſignificatio ꝓlatarū vocū ſignificatiuarū ad placitum ⁊ talis ſolū hic diffinit. Alia ē ad placitū ſecundario ſiue ex cōſequenti ⁊ de tali nō eſt hic ad ꝓpoſitū. Quarto ſciendū q̄ vt dī in textu ſignificationū alia eſt rei ſubſtantiue q̄ ſit ꝑ nomē ſubſtātiuū:alia rei adiectiue q̄ ſit ꝑ nomen adiectiuū ſeu ꝑ verbum. Cuius diuiſionis rō eſt:q̄ oīs res ſignificatur vt in ſe aut in alia. Si ꝓmū ſic eſt ſignificatio ſubſtātiua. Si ſcōm ſic eſt ſignificatio adiectiua.vñ hec diuiſio ſumit̄ ex ꝑte rei ſignificate q̄ ſubſtantiuatio ⁊ adiectiuatio ſūt mōi rerū non tm̄ abſolute ſz rerū ſignificataꝝ ꝑ termios eo q̄ eſt eadē res q̄ i accidētib⁹ ſignificatur ꝑ adiectiuū ⁊ ſubſtantiuū ſicut ꝑ albū ⁊ albedinē:⁊ tamē in vno eſt ſignificatio adiectiua ⁊ in alio ſubſtantiua.album.n.ſignificat formam accidentalem vl̄ alteri inherētē:albedo vero eam ſignificat vt per ſe ſtantem ⁊ non vt alteri inherētem. Ex quibus patet quid eſt terminus ⁊ quid ſit ſignificatio termini ⁊ quomodo diuiditur ſignificatio ⁊ que eſt diuiſio termini.

¶Cōtra p̄dicta arguit̄ :ꝓmo ſic vni⁹ rei eſt tantū vna diffinitio:ſz termini eſt alia diffinitio.ſ.q̄ termin⁹ eſt oīo indicās quid eſt eē rei:ergo hec non ē ſufficiens. Secundo ſic cōtra diffinitionē ſignificationis q̄ ſi eēt ſufficiens ſeqūret̄ q̄ termini vl̄es nihil ſignificārēt:q̄ña tenet q̄ no pñt ſignificare niſi rēl̄em:ſz nulla res eſt vl̄is ex ꝑte rei:ergo termini cōes nihil ſignificant. Tertio ſic:oīs ⁊ nullus aliq̄d ſignificāt.ſ.q̄ntitatē:⁊ tm̄ nō repſentāt rē ſm plurimū:ergo diffinitio nō ꝓuenit oī ꝓpoſito ſub diffinito. Quarto ſic:ꝫ diffinitio nō cōuenit ſignificatiōi paſſionū q̄ ſūt i alia nec ſignificatiōi ſcripturaꝝ:ergo nō ꝓuenit omni ꝓpoſito ſub diffinito.

Quinto ſic:ſi iſta diffinitio eēt ſufficiēs ſeqūret̄ q̄ termini ſe cūde itētiōis nihil ſignificārēt q̄d ē falſū:cōſequntia tenet q̄ nō repſentāt rē ſz ēs rōnis tm̄. Ad ꝓmū dī:q̄ termin⁹ vt ſufficit i ꝓpoſito capit̄ duplicit̄ vno mō ꝑ diffinitiōe q̄dditatiua rei iſto mō accipit̄ ab ari.ꝓmo thopicoꝝ vbi dī q̄ termin⁹ ē oīo idicās q̄d eſt eē rei ꝑ eēn tialia. Alio mō capit̄ terminus ꝑ eo in quē reſoluit̄ ꝓpō ⁊ iſto mō accipit̄ ab Ari. in ꝓmo ꝓoꝝ a ¶Petro ¶Hiſpano. in ꝓmo tractatu vbi dicit q̄ quedā ꝓpones cathegorice ce participāt vtroq; termio ⁊ etiā in iſto tractatu i pñti diffinitiōe. Ad ſecūdū dicit̄ q̄ negat̄ cōſequntia ⁊ ad ꝓbatōnē dī q̄ res a ꝑte rei ſūt̄ni uerſales in potētia:ſz nō ſm actū vniuerſalitatis. Ad tertiū dī:q̄ negat̄ maiorē:⁊ ad ꝓbationē dicit̄ q̄ non ſignificāt quātitatē ꝓpe dictā q̄ eſt res nature:ſz ſignificant q̄ntitatē methaphorice ſumptā q̄ nō ē res vt ibi accipit̄. Ad quartū dī:q̄ ſoluit̄ ex tertio notabili. Ad quintum dī:q̄ termini ſcōe intētionis ſignificant rē habentē eſſe rōnis:ſed non habentē eſſe reale:⁊ hoc ſufficit ad hoc q̄ habeant ſignificationē ad placitū:de qua eſt hic ad propoſitum.

¶Suppoſitio ē acceptio termini ſubſtātiui ꝓ aliquo. Differt ſuppoſitio ⁊ ſignificatio:q̄ ſignificatio ꝓ impoſitione vocis eſt ad rem ſignificandaz. Suppoſitio vero ē acceptio ipſius termini iā ſignificātis rē ꝓ aliquo:vt cū dicitur homo curritur:ille terminus homo ſupponit ꝓ ſorte ⁊ platone:⁊ ſic de alijs:q̄ ſignificatio prior eſt ſuppoſitione:ſz nō ſunt idē:q̄ ſignificare eſt vocis. Supponere autē termini iā cōpoſiti ex voce ⁊ ſignificatiōe:⁊ ſic ſuppoſitio non eſt ſignificatio. ¶Copulatio eſt adiectiui termini acceptio ꝓ aliquo.

¶Poſtq̄z autor poſuit diffinitionē termini ⁊ ſignificationis:⁊ etiam diffinitiones eorūdem:¶Hic conſequenter diffinit ſuppoſitōnē dicēs:Suppoſitio ē acceptio termini ſubſtātiui ꝓ aliquo.vñ i ꝑdicta diffinitione ponitur acceptio loco generis:⁊ ponit̄ termini ſubſtantiui ad differentiam copulationis q̄ eſt ꝓprietas termini adiectiui:⁊ ponit̄ ꝓ aliquo.i.ꝓ re ſignificata ad differentiam ſuppoſitionis grāmaticalis q̄ eſt relatio ſuppoſiti ad appoſitū de qua non eſt hic ad propoſitum.⁊ ille ablatiuus aliquo non tenet̄ in diffinitiōe ꝓ particulari ſuppoſito:ſed tenetur cathegorice ꝓ rē vel ente.vñ ꝑz q̄ diffinitio ꝑdicta eſt ſufficiens:⁊ poſſet probari per condiciones bone diffinitionis que ſibi cōuenitun. ¶Primo ſciēdū:q̄ ſuppoſitio pōt capi duplicit̄. vno modo ꝓ ſuppoſitōe reali ſicut dicimus q̄ paries ſupponit fundamētū:⁊ de tali non eſt hic ad propoſitū. Alio mō poteſt capit vt eſt proprietas vocis ſignificatiue:⁊ talis eſt duplex:q̄ pōt capi vt eſt relatio termini ſupponentis ad rem ſuppoſitam que ſuppoſitio eſt in termino actiue:ſicut in eo quod ponit ſub ſe rem ſignificataz ꝑ ipſum:⁊ eſt in re paſſiue:⁊ ſic de ſuppoſitiōe ē hic ad ꝓpoſitū. Alio mō pōt capi vt ē relatio ſuppoſiti ad appoſitū ſicut i grāmatica nomē ſupponit ꝯbo:⁊ de tali nō ē hic ad propoſitū. Scōo ſciendū:q̄ termin⁹ ſubſtantiuus ſupponit ex ꝓpōnem ⁊ in ꝓpoſitione:q̄ ad ſuppoſitionē vt hic capit̄ ſufficit res ſubſtātiue ſignificata cū termino ſubſtantiuo accepto ꝑ illa re q̄ ſuppoſitio non dicit niſi relationem termini ad rē ꝑ ipm ſignificatā mō terminus ſubſtantiu⁹ ex ꝓpoſitione pōt accipi ꝑ re ſignificata ꝑ ipm ⁊ etiā in ꝓpoſitione:iō ⁊c.vñ ponētes adiectiuū ſupponere vt buridan⁹ abutūtur ſuppoſitione:quia res adiectiue ſignificata nō hz modū ſuppoſitionis:ſz forme alteri inherentis. Tertio ſciēdū:q̄ oīa eſt inē ſup

ꝓpositiõez ꝛ significationem: vt dz in tertu: qz significatio est ꝓpietas vocis impositꝫ ad significandũ rẽ: ſz suppositio est ꝓpietas termini iã rẽ significãt. Ex quo sequit alia dꝛia: qz significatio est ipsius vocis: sed suppositio est termini compositi ex voce ꝛ significatiõe. Itẽ differũt: quia significatio ẽ relatio signi ad signatũ. suppositio vero est relatio termini supponentis ad rem suppositam. vnde licet suppositio aliquid superaddat significationi ꝛ sit in minus quantuz ad ea in q̃bus reꝑiuntur: non tñ ẽ eẽntialiꝫ significatio: qz nõ addit significationi sicut ſpẽs generi vt iferius ſupiori: sed nominat aliã ꝓpietatem a significatione minus tñ cõmunẽ ꝓsupponentem significationem sicut dicimus q albedo presupponit ſupficiẽ in suo ſubiecto. Significatio. n. reperitur tam in termino ſubſtãtiuo q̃z adiectiuo. Suppositio vero ſolum reꝑitur in termino ſubſtantiuo. Quarto sciendũ: q copulatio in tertu ſic diffinit: Copulatio est acceptio termini adiectiui ꝓ aliquo. in qua diffinitione ponitur acceptio lõco generis. ꝛ ponit termini adiectiui ad differẽtiam suppositionis. ꝛ debet capi non adiectiuus ꝓ dictione ſignificante adiective rem que potest ꝑdicari ꝓ se in ꝓpoſitione. ꝛ deide ponitur ꝓ aliquo. i. ꝓ re ſignificata per ipſũ terminũ adiectiuũ ad dꝛiam ſincategorematũ vnde ibi non capitur copulatio vt est ꝓpietas copule copulantis predicatum cum ſubiecto in ꝓpoſitiõe cathegoꝛica vel ꝓpotetica ſz capiatur vt est ꝓpietas termini adiectiui copulantis ſe ſuo ſubſtantiuo. adiectiua ergo adiective tẽta hñt copulare vel appellare ſolum ꝛ non ſupponere ſed adiective ſumpta ſubſtantiue in neutro genere bene habent supponere. vnde vniuerſale ꝛ particulare ſubſtantiuum ꝛ adiectiuum nõ eq̃liter reſpiciunt terminũ ratione ſue qualitatis qz vꝫe ꝛ ꝑticulare ſubſtantiuũ ꝛ adiectiuũ non eq̃liter reſpiciunt terminum ratione ſue qualitatis: qz vꝫe ꝑticulare reſpiciunt terminuz ratione ſue q̃litatis eſſentialis q̃ ſi ſit pluribus cõicabilis conſtituit terminuz cõem ſeu vꝫſm. ſi vero talis qualitas eſſentialis a qua nomẽ imponit non ſit cõmunicabilis pluribus tũc cõſtituit terminũ ꝑticularem vel ſingularem. ſed adiectiuũ ꝛ ſubſtantiuũ reſpiciunt terminũ ratione q̃litatis accidentalis: qz ꝑm q talis termin⁹ ſignificat rem ſuã per modũ per ſe ſtantis dz ſubſtantiuũ: ſed ꝑm q ſignificat rem ſuã ꝓ modũ alteri adiacentis dz adiectiuuz. ꝛ ſic vꝫe ꝑticulare prius reſpiciũt tᵉminũ ſignificatiuuz rõne qualitatꝫ eẽntialis q̃z ſubſtantiuũ ꝛ adiectiuũ. Sꝛ ꝓdicta arg. ꝓ ſic: iſta ꝓpõne albũ ẽ aĩal album supponit ꝛ tñ non est terminus ſubſtantiuus: ergo male ponitur ſubſtãtiuũ in diffinitione ſuppõnis. Scõo ſic: ſi termin⁹ ſubſtantiuus ſupponeret oporteret q res ſignificata ꝓ ipz ſibi ſupponeretur ſed hoc est falſũ qz vt ait plato ſermo est ſubiectus rei ꝛ non res ſermoni: ergo terminus ſubſtantiuus non supponit.

Tertio ſic: ſi diffinitio eſſet ſufficiens ſequeretur q terminus ſubſtantiuus ſupponeret ex ꝓpõnem qz poſſz capi ꝓ aliquo. ſz hoc ẽ falſũ qz ſuppoſitio ẽ ſubſtãtiui reſpectu ꝧbi quod apponitur. Quarto ſic: ſi dicta diffinitio eſſet ſufficiens ſequereꝫ q nullꝰ terminus ſubſtantiuus ſupponeret ſimpliciter aut naturaliter ꝑñs est falſũ vt poſtea videbiꝫ ꝑña tenet: qz ſignũ particulare facꝫ ſuppõnem perſonalem: ergo ꝓ hoc q̃ dz ꝓ aliquo ſignificatur q ois ſuppoſitio ſit ꝑſonalis. Quinto ſic: copula ꝓpõnis dz copulare ꝛ tamẽ nõ est adiectiuũ: ergo copulatio male diffinit q est acceptio termini adiectiui. Ad primum dicitur: q album põt capi dupliciter. vno mõ adiective ꝛ ſic nõ conuenit ſibi ſupponere ꝓ ſe nec ſubijci ꝓ ſe i ꝓpõe. Alio mõ põt capi ſubſtãtiue i neutro genere ꝛ ſic ſibi conuenit supponere ꝛ ſubijci in propõne ꝛ iſto mõ capiꝫ in iſta ꝓpõne. Ad ſcõm dz q res ſignificata ꝑ terminũ põt dupliciter cõſiderari. vno mõ vt ẽ cã ſue cõceptionis per ſuã ſimilitudinẽ in anima noſtra ꝛ ex conſeq̃nti cauſa impoſitionis vocis ſignificatiue: ꝛ ſic ſermo est ſubiectus rei non econuerſo. Alio mõ põt ꝑſiderari res in ratione ſignificati ꝓ terminum: ꝛ ſic res ſignificata ꝓ terminũ: ꝛ ſic res ẽ ſubiecta ſermoni: ꝛ ſic ſupponit: ꝛ iſto modo logicꝰ ꝑſiderat res. Ad tertiũ dz: q ſolutũ ẽ ꝑ ꝑdcã. Ad q̃rtũ negat ꝑſequẽtia: qz illud ꝓnomẽ aliquo nõ capiꝫ ibi ꝑticulariter ſiue ſincathegoꝛematice: ſed indiffinite ꝛ cathegoꝛematice ſicꝫ ꝓdictũ est. Ad q̃ntũ dz: q copula ꝓpõis ꝛ adiectiue dñr diuerſimode copulare: qz copula ꝓpõnis copulat ꝑdicatũ cũ ſubiecto vꝫ vnã ꝓpõnẽ cum alia: ꝛ iõ dz nota eoꝝ q̃ de altero dñr: ꝛ ſic ſibi ꝓuenit copulare actiue ꝛ nõ coplari. ſz adiectiua copulant ſe rõne ſui modi ſignificãdi ſuis ſubſtantiuis: nõ adiectiua copulant ſe ꝛ copulantur. copulantur. n. rõne rerũ ſignificatarum ꝓ ꝧpa: ſz copulãt ꝓ ſuũ modũ ſignificandi q̃ est ſignificare ꝓ modũ alteri inhereꝫ vꝫ adiacẽtis: ꝛ ita cõuenit ipſis nõ ſolum copulare: ſed etiaz copulari.

¶ Suppoſitionis alia ẽ comunis: alia diſcreta. Suppoſitio cõis ẽ que fit per terminum cõem: ut hõ. ſuppõ diſcreta est q̃ fit per terminum diſcretum: ut ſortes. vel ille. Itẽ ſuppoſitionũ cõmunium alia naturalis: alia accidentalis ſuppoſitio naturalis est acceptio termini cõmunis ꝓ omnibꝰ ꝓ quibus aptus natus est predicari: ut homo per ſe ſũptus de natura ſua ſupponit ꝓ omnibꝰ hominibus qui fuerunt: ꝛ ꝓ omnibus q̃ ſũt ꝛ qui erunt. Accidẽtalꝫ ſuppoſitio est acceptio termini cõis ꝓ eis ꝓ quibus exigit adiũctũ: ut homo eſt: ille terminus homo ſupponit hic ꝓ preſentibus. cum autem dicitur homo fuit ſupponit ꝓ preteritis. cum vero dicitur homo erit ſupponit ꝓ futuris: ꝛ ita habet diuerſas ſuppoſitiones ſecundum diuerſitates eoꝝ q̃ ei adiungũtur.

Poſtq̃z autoꝛ poſuit diffinitiones ſuppoſitionis: ꝛ differentiam inter ſuppoſitionem ꝛ ſignificationem: ac etiaz diffinitionem copulationis: hic ꝓſequẽter ponit diuiſionẽ ſuppoſitionis dicens: q ſuppoſitionum alia est cõmunis: alia ẽ diſcreta. Suppoſitio cõis ẽ illa q̃ fit ꝓ terminũ comunez: fitꝫ hõ hz ſuppoſitionẽ cõez. Sz ſuppoſitio diſcreta eſt illa q̃ fit per terminũ diſcretũ vel ꝓ terminum comunẽ cũ pronoie demõſtratiuo ꝑmitiuo: ſicꝫ iſte hõ vel ſor. dicitur hꝫe ſuppoſitionẽ diſcretã. Cuiꝰ diuiſionis rõ est qz ois ſuppoſitio ẽ acceptio termini ſubſtantiui ꝓ aliquo vel ergo pro ſingulari ſuppoſitiõe vel hõ. ſi primũ: ſic est ſuppoſitio diſcreta. ſi ſecũdum: ſic ẽ ſuppoſitio cõmunis. Primo mõ ſciẽdũ q ſuppoſitio cõis ſic diuiditur. q ſuppoſitionũ cõuz alia ẽ nãlis alia accñtal. Cuius rõ ẽ. qz ſuppõ cõis est acceptio termini ſubſtantiui cõis vꝫ ergo ꝓ ſe ſũpti aut cũ addito. ſi ꝑmũ: ſic ẽ ſuppõ nãlis. ſi ſecũdũ: ſic ẽ ſuppõ accñtal. Scõo ſciẽdũ q qz ſuppõ nãlis: ꝓuenit termino ꝓ ſe ſũpto. i. ſine addito: iõ duplici de cã põt dici nãl. ꝑma ẽ qz talꝫ ſuppoꝰ ꝓuenit tᵉmio ñ rõne extrinſeci alicꝰ ſibi additi: iõ tᵉminꝰ ex ſua nã illam ſuppõnẽ hz. Alia ẽ cã qz talꝫ ſuppõ ꝓuenit termio rõne ſue forme q̃ dz nã tᵉminꝰ: iõ ꝓueniẽter dz nãl. Sz ſuppõ dz accñtal: qz cõuenit nõ rõne alicꝰ extrinſeci ſibi adiũcti: ꝛ non dz accidẽtalꝫ: qz accñtaliꝫ ꝓuenit tᵉmino cũ ſit q̃dã ꝓpietas etꝰ. vñ adiectiua nõ dicuntur naturaliꝫ copulare ſeu appellare ſicut termini ſubſtantiui nõ dicuntur naturaliter ſupponere eo q adiectiua ſignificant formam ſuã vt in alio: ideo adiectiua ſemꝑ inſunt alteri explicite vel impliciteꝫ. Tertio ſciendum: q ſuppoſitio naturalis est acceptio termini cõis ꝓ oibus illꝫa q̃bus ſua forma nata ẽ ꝑticipari. vt hõ per ſe ſũptus ſupponit ꝓ oibus q̃ ſunt fuerũt ꝛ q̃ erũt. In q̃ diffinitione ponitꝫ acceptio loco generis. ꝛ ponitꝫ tᵉmini cõis ad dꝛiam diſcrete ſuppõis. reliq̃ vo ꝑticule ponunt ad dꝛiam

suppositionis accidētal'.vñ forma termini in ꝓposito dī natura cōis cōicabil' multis significata p terminū cōem:q̄ ūntū est de se pōt accipi ꝑ pñtibus ꝓteritis ⁊ futuris a qua ut dictū ē suppositio dī natural' ⁊ semp ꝓuenit termino ex̄ ꝓpositionē ⁊ sine quocūq̄ addito ⁊ sic dicta diffinitio est sufficiens. Quarto sciendū:q̄ suppō accidētalis ē acceptō termini cōis ꝑ oibus illis ꝑ q̄bus exigit aduncū vt hō ē.hō tū supponit ꝑ pñtibus rōne illius verbi est presentis tpis q̄ sibi adiungit' sīl' hō albus hō tū supponit ꝑ hoīb⁹ albis.vñ i diffinitōe capit' acceptio loco generis ⁊ termini cōis ponit' ad differentia suppositionis discrete:⁊ residuū ponit' ad differētiā suppositōis naturalis. ¶Nō est aūt ponēda suppositio materialis q̄ suppositio ē termini iam significātis rē ergo solū cōuenit termino significatiue sumpto ⁊ nō materialiter. Itē dictū est q̄ suppositio est termini iam ꝓstituti ex voce ⁊ nō significatiōe:ergo nō cōuenit dictiōi materialiter sumpte. Cōtra ꝑdicta arg̃ ꝑmo sic.suppositio est actus:sed actus et operatiōes sunt singulariū ⁊ suppositoꝝ. Unde vult Aristo.in ꝓhemio methaphisice: ergo nulla est suppō cōis

Scdo sic:suppositio sequit' significationē termini q̄ ē ad pluriū:ergo ois suppositio est ad pluriū ⁊ ꝑ cōs nulla est naturalis. Tertio sic si esset aliq̄ suppositio naturalis conueniret termino ꝓm se sumpto sed hoc nō pōt esse q̄ suppositio est relatio supponēs ad suppositū:ergo nō ꝓuenit termino ꝑ se sumpto:sed cū supposito. Quarto sic:suppositio accidētalis est suppositio ꝑ accidēs: ergo non debet dici suppositio. Quinto sic:in istis ꝓpositionib⁹ amo est verbū amo est dictio dissillaba subiecta supponit ⁊ nō nisi materialiter:ergo est ponēda suppositio materialis ut posuit buridan⁹. Ad primū dī:q̄ actus potest capi dupliciṫ. vno mō ꝑ actu illo qui dicitur opatio ⁊ sic capitur in illa auctoritate Aristo.sed illo modo ꝓpositio nō dī actus. Alio mō capitur actus ꝑ forma rei siue sit substātialis siue accidētalis:⁊ sic suppositio dī actus cū sit forma quedā accidentalis termini substantiui. Ad secundū negat' cōsequētia: q̄ suppositio distinguitur a significatione ut ꝓius dictum est.

Ad tertiū dī:q̄ suppositio de qua hic ad ꝓpositū est relatio termini supponētis ad rē suppositā: iō nulla suppositio ꝓuenit termino sine additione rei ꝑ q̄ supponit. sed aliq̄ sibi bēne ꝓuenit sine additiōe alicui⁹ rei extrinseci. Ad q̄rtū dī:q̄ solutū est ex ꝑdictis. Ad quintū dī:q̄ ut ꝓius dictū est duplex ē suppositio:quedā ē relatio termini ad rem significatā:de qua solū est ad ꝓpositū:⁊ de tali suppositione ꝑdicta subiecta illarū ꝓpositionū nō supponū.alia ē suppositio q̄ ē relatio suppositi ad appositū: q̄ dicitur grāmaticalis ⁊ isto mō subiecta predictarū ꝓpositionū bñ supponūt: q̄ hoc mō nō est aliud q̄ reddere suppositū verbo.

¶ Accidentiū suppositionū alia simplex: alia ꝑsonalis. Simplex suppositio est acceptio termini cōmunis ꝓ re vniuersali significata per ipsum: ut cuz dicitur hō est species: vel aial est genus: ille termin⁹ hō supponit ꝓ homīe in cōmuni ⁊ non ꝓ aliquo inferiorum: ⁊ similiter iste termin⁹ animal supponit ꝓ animali in cōmuni et non ꝓ aliquo inferiorum:⁊ similiter ē dicendū de quolibet termino cōi ut risibile ē ꝓpriū rōnale vero dīa: album vero accidēs. Item suppositionū simpliciū alia est termini cōis in subiecto positi:ut hō ē species. Alia termini cōmunis positi in predicato affirmato: ut omnis hō est animal: ille termin⁹ animal in predicato posit⁹ simplicē habet suppositionē:quia solū supponit ꝑ natura generis. Alia ē termini cōis positi post dictionē exceptiuā: ut aial ꝓter hoīez ē irrōnale:hic enī ille termin⁹ hō simplicē hz suppōnē. vñ nō sequit':oē aial ꝓter hoīez ē risibile:ergo aial ꝓter hūc hoīez sz ē ibi figura dictiōis ꝓcedēdo a simplici ad ꝑsonalē. Sīl' hic hō ē spēs: ergo aliq̄s hō ē spēs:⁊ hic ois hō ē aial:ergo ois hō ē hoc aial. In oib⁹ .n. istis fit ꝓcessus a simplici suppōne ad ꝑsonalē. Qō aūt termin⁹ cōis in ꝑdicamēto posit⁹ simplr teneat' ꝑz Cū.n.dī oim ꝓtrarioꝝ eadē ē disciplina: nisi.n.ille termin⁹ disciplina simplicē hēat suppōnē falsa eēt. ¶Nulla.n.ꝑticular' disciplina ē oim cōtrarioꝝ.medicina.n. nō omniū ꝓtrarioꝝ ē:sz solū sani ⁊ egri:⁊ grāmatica cōgrui ⁊ incōgrui:⁊ sic de alijs. ¶Personal' suppō est acceptio termini cōis ꝓ suis inferioribus:ut hō currit: ille terminus hō supponit ꝓ suis inferioribus. Itē ꝑsonaliū suppōnū alia determiata:alia ꝓfusa Determinata suppō dī in q̄ est terminus cōis sine signo indiffinite sumpto vel cū signo ꝑticulari:ut hō currit: vl aliq̄s homo currit. Et dī vtraq̄ istaꝝ determinata:q̄ lz in vtraq̄ illaꝝ ille termin⁹ hō supponit ꝑ oī hoīe currēte q̄z nō currēte tñ vere sūt Aliud.n.est supponere; ⁊ aliud reddere locutionē verā ꝓ aliquo hoīe. In ꝑdictis ut dictū est ille terminus hō supponit ꝓ oī hoīe tam currēte q̄z nō currēte: sz reddit locutionē verā ꝓ currēte. Qō aūt vtraq̄ istarū sunt determinata ꝑz q̄ cū dī: animal ē sor.aial est plato.aial est cicero: ⁊ sic de alijs:ergo aial est ois hō.hic ē figura dictiōis a pluribus determinatis ad vnā: et sic ē termin⁹ cōis indiffinite sumpt⁹ hz determinatam suppositionem; et cum signo ꝑticulari.

¶Post q̄z auctor posuit diffinitionē accidētalis suppositionis. ¶Hic cōsequēter ponit diuisionē ei⁹ dicēs q̄ suppositōnū accidētaliū alia est simplex: alia est ꝑsonalis. Cui⁹ ratio est:q̄ ois suppositio accidentalis ē acceptio termini cōmunis cū aduncto:vel ergo talis terminus tenetur ꝓ rē vniuersali vel ꝑticulari.si ꝓmū: sic est suppositio simplex. si secundū sic est suppositio ꝑsonalis.vnde quotiēscuq̄z terminus cōmunis ponit' cū verbo vel adiectiuo ipsum restringēte vel ampliante habet suppositionē accidentalē:ut cū dicit hō albus currit:hō supponit ꝑ hoīb⁹ albis.⁊ in ista hō currit supponit ꝑ pñtib⁹ tñ. Suppō autē simplex est acceptio

termini cõis sumpti pro re vniuersali significata per ipsum. sed suppositõ psonalis est acceptio termini cõis sumpti pro re particulari siue pro suppositis. Terminus.n. cõis põt habere duo significata: 7 vnũ est primariũ 7 adequatũ: 7 illud est natura cõis: sicut homo significat naturã humanã: aliõ est secundariũ: 7 illud est particulare pticipans naturã communẽ sicut homo significat sortẽ 7 platonẽ q̃ pticipãt naturã eius. ¶Primo sciẽdũ: q̃ suppositio simplex est acceptio termini cõis pro re vniuersali significata p ipm: sicut hic homo est spẽs: aial est genus subiectũ supponit simpliciter. vñ in hac diffinitione acceptio ponit loco generis. 7 terminus cõis ad differentiã suppositionis discretc: 7 vltimo ponit p re vl̃i significata p ipsum ad differentiã suppositionis personalis 7 etiã naturalis: 7 talis suppositio dr simplex: q̃ cõuenit termino rõne nature cõis q̃ simplex est: 7 ita dr simplex nõ ut simplex opponitur cõplexo: sed ut opponitur psonali Termin9 enĩ cõis põt hñe diuersas suppositiones fm diuersa esse nature cõis q̃ habet eẽ in se 7 in particularibus. vnde terminus sic supponit simpliciter: q̃ sibi repugnat teneri p inferioribus sicut in exemplis datis. Et tales propositiones sunt quantũ ad modũ enũciandi singulares: q̃ termin9 cõmunis tenetur in ipsis pro vnica natura: 7 nõ põt fieri descẽsus: ideo tales ppositiones dñr singulares: 7 ad habendũ cõtradictionẽ in talibus nõ oportz hñe eã p appositionẽ signi sed preponendo simplicẽ negationẽ: ut dicẽdo: hõ ẽ spẽs: nõ hõ est spẽs hec aũt suppõ simplex maxie vtilis ẽ 7 necessaria q̃ nulla scientiã pfecte cape possumus nisi vtamur simplici suppositione terminorũ: q̃ cũ q̃libet scientia sit vl̃ium q̃ ppetua sunt 7 nõ singulariũ q̃ corruptibilia sunt oz ut accipiam9 subiecta ipsaꝝ simplr: ut dicẽdo argumẽtatio ẽ subiectũ totiꝰ logice 7 sic de alijs. nec valet argumẽtũ de nulla argumẽtatiõe nõ ẽ scientia imo ibi cõmittr fallacia figure dictionis. Scõo sciendũ q̃ ut hr̃ in textu suppõ simplex reperitur triplex quedã ẽ termini cõis positi a pte subiecti ut hõ ẽ species aial est genus ille termin9 hõ simplicẽ hz suppositiones 7 etiã aial. alia ẽ termini cõis positi in p̃dicato ppositionis affirmatiue: ut homo est aial hz suppositionẽ simplicẽ: alia est termini cõis positi post dictionẽ exceptiuã ut oẽ animal p̃ter hoiem ẽ irrationale. ille terminus hoiem supponit simpliciter ideo non sequit. oẽ animal p̃ter hoiez ẽ irrationale ergo oẽ animal p̃ter hunc hoiem est irrationale: q̃ arguit a simplici suppositione ad psonalẽ ex pte illius accusati hominẽ. Q̃ aũt terminus in p̃dicato ppõnis affirmatiue positus simplr supponat. sic ꝓbat. q̃ fm Aristo. hec est vera oĩum oppositoꝝ eadẽ est disciplina q̃ tñ non esset vera nisi p̃dicatũ supponeret simpliciter pro disciplina in cõi: q̃ nulla pticularis disciplina est oĩum oppositoꝝ eadẽ. sed medicina est sani 7 egri: logica veri 7 falsi grãmatica congrui 7 incongrui 7 sic de alijs: ergo terminus cõis in p̃dicato ppositiõis affirmatiue positus simplicem habet suppositionez 7 p hoc nõ sequit oĩs homo est animal: ergo omnis homo est hoc animal. Suppositio aũt simplex potest distingui q̃ quedam est p priuationẽ significati a suppositis ut in ppositionibus que sunt simplicis nature ut hic homo est species. Alia ẽ q̃ nulla supposita excludit omnino. sed excludit supposita determinata ut q̃ terminus cõmunis supponit p natura inclinata ad materiã 7 supposita ut homo est animal. homo est dignissima creaturarum. vnde istius ppositionis tantũ homo est animal subiectũ supponit simpliciter 7 predicatuz confuse siue distributiue virtute negationis clause in illa dictione exclusiua tantũ. 7 propter hoc sequitur ab exclusiua indefinita ad suam vniuersalez de terminis transpositis. ut tantũ homo est animal: ergo omne animal ẽ homo. Tertio sciendũ q̃ suppositio personalis est acceptio termini cõmunis pro suis inferioribꝰ ut dicendo homo currit. homo ibi supponit psonalr pro sorte vel pro alio in qua diffinitione ponitur acceptio loco generis. 7 ponitur termini cõis ad differentiã suppositionis discrete 7 ponit ꝑter pro suis inferioribus ad differentiã suppositionis simplicis. Unde suppositio psonalis conuenit termino cõmuni rõne adiũcti determinãtis ipsum ad standũ pro suis inferioribus 7 hoc potest fieri dupliciter. vno modo q̃ tale adiunctũ ponat a pte ante sicut est in signis vniuersalibꝰ 7 pticularibus sicut dicẽdo omnis homo est animal. vel aliquis homo ẽ animal. hõ in vtraq; ratione signi supponit psonaliter p suis inferioribus. Alio modo potest fieri q̃n tale adiunctũ ponitur a pte post sicut in predicatis accidentalibus. ut hõ est albꝰ. vñ p̃dicatorũ quedã sunt q̃ essentialiter subiecta conueniunt 7 respectu taliũ potest esse suppositio simplex vel etiã psonalis dum tñ ponat signũ a parte ante sicut dicendo hõ est aial. Alia sunt p̃dicata accidẽtalia 7 hec sunt duplicia q̃dã sunt realia q̃ significant naturã realẽ 7 respectu taliũ est suppositio psonalis. q̃ talia predicata non conueniũt nature vl̃i nisi rõne suorũ indiuiduorũ. Alia vero sunt q̃ tñ significant ens rõnis 7 respectu talium est suppositio simplex ut hõ est spẽs animal est genus. Quarto sciendũ: q̃ suppositionũ psonaliũ alia est confusa alia determinata 7 huius diuisiõis rõ est: q̃ in oĩ suppositione psonali terminus cõis tenet vl̃r p oĩbus suis inferioribus: aut non. si primũ: sic est suppositio confusa. si scõm sic est determinata. vñ suppositio determinata est illa quã hz terminus cõis indefinite vl̃ pticulariter sumptꝰ. ut hõ currit: vel aliq̃s homo currit. iste terminꝰ homo in vtraq; istarũ suppositionũ determinate 7 licet supponat pro omni hoĩe. tñ locutio est vera vno solo hoĩe corrente. Aliud enim ẽ supponere 7 aliud reddere locutionẽ verã p aliquo. vnde q̃ talis suppositio sit determinata ꝓbat auctor in textu: q̃ cũ dr aial est plato aial est soz. 7 sic de alijs ergo aial est oĩs homo cõmittit fallacia figure dictiõis p̃cedẽdo a pluribus suppositionibꝰ determinatis in aũte ad vnã determinatã in ꝓnte 7 ita patet q̃ terminus indefinite sumptus supponit determinate dr aũt suppositio determinata q̃ ad veritatẽ ppositiõis in q̃ terminus sic supponit sufficit veritas p vno determinato supposito q̃ dato q̃ supponat p oĩbus suis inferioribus. si tñ p̃dicatũ cõpetat sibi pro vnico determinato supposito dr ppositio vera sicut satis dictũ ẽ. Cõtra p̃dicta arr̃. primo sic: non ẽ ponẽda suppositio cõposita ut notũ est: ergo nõ est ponẽda suppositio simplex ꝓntia tenet: q̃ sic vnũ oppositoꝝ ẽ in natura: ita 7 reliquũ.

Scõo sic: si poneret suppõ simplex maxie etiã in istis pro propositionibꝰ hõ ẽ spẽs aial est genus: sed iste ppones sunt singulares: ergo subiecta eorũ supponũt discrete. Tertio sic: terminꝰ singularis supponit psonaliter: 7 tñ diffinitio suppõnis psonalis nõ sibi cõpetit ergo est insufficiẽs. maior ꝓbat: q̃ terminus singularis supponit pro vna sola re q̃ dicitur persona: modo suppositio dicitur personalis a psona.

Quarto sic: si diffinitio suppositionis personalis eẽt bona sequeretur q̃ in accidentibus non esset suppositio personalis consequens est falsum: 7 patet consequentia: quia accidentia nõ sunt persone cũ psona sit indiuiduũ substantie.

Quinto sic: oĩs suppositio fit fm determinatã spẽm suppositionis: ergo oĩs suppositio est determinata. Ad pmũ dr q̃ hic nõ capit suppõ simplex ut distinguit contra cõplexũ. dictũ est enĩ q̃ cõplexa nõ supponũt: sed dr simplex eo q̃ terminꝰ supponit pro natura simplici in se 7 absolute considerata ut dictũ est. Ad scõm dr q̃ ista: homo ẽ spẽs animal est genus sunt singulares quo ad modum non tamen sunt singulares quo ad rem ut dictũ est. Ad tertium dicitur q̃ terminus cõmunis in suppositione personali supponit pro vna re non tamen sicut terminꝰ singularis: nec etiã sicut terminus supponit pro vna re in simplici suppositiõe: sed supponit pro vna re secundũ habitudinẽ quã habet ad supposita: sicut in ista: homo currit homo supponit pro illa re que est homo non tamen in se 7 absolute sed secundũ inclinationẽ ad supposita. Ad quartũ dicitur q̃ psona capitur dupliciter. vno modo proprie prout diffinitur a boetio q̃ persona est nature intellectualis individua substãtia 7 sic individua nature hũane proprie dicuntur psone. Alio mõ capitur persona large pro quocunq; inferiori in ordine ad superius: siue tale sit substãtia siue accidens. 7 hoc modo capitur persona in proposito. Ad quintũ dicitur q̃ oĩs suppositio est secundũ aliquã spẽm determinatã suppositionis. dr vltra q̃ nõ vocat hic determinata eo q̃ fit fm determinatã spẽm suppositionis. sz q̃ reddit locutionẽ verã pro vno determinato supposito ut dictũ est.

¶ Confusa suppositio est acceptio termini cōis p pluribus mediāte signo vniuersali: ut cū dicit omnis homo ē aial: iste terminus hō mediante signo vniuersali tenetur p pluribꝫ: qz p quolibet suo supposito. Itē suppositionū confusarū: alia cōfusa necessitate signi vel modi. alia vero necessitate rei: ut cū dr̄ ois hō est aial: ille terminus hō necessitate signi confundit siue distribuitur p quolibet suo supposito cuz vnusq̄sqz hō hēat suā eēntiam: z ideo hoc verbū est tenet necessitate rei pro tot essentijs pro quot hominibꝫ hō: z cū vnicuiqz homini animalitas: iō tenet aial necessitate rei pro tot aialibꝫ p quot hoibus hō z pro tot eēntijs hoc verbū est. vnde ille terminꝫ hō dr̄ supponere cōfuse mobiliter et distributiue sed cōfuse z distributiue supponit: quia tenetur pro omni homine. mobiliter vero quia hz descensuz fieri p quolibet suo supposito ut ois hō ergo sor. vel ois hō ergo plato. sed iste terminꝫ aial dr̄ cōfundi īmobiliter qz nō lz fieri descensuz sub eo ut omnis hō ē animal ergo omnis hō est hoc aial. sed ē ibi progressus a simplici ad psonalē sicut hic hō ē digniſſima creaturarū ergo aliqs hō. z rosa pulcherrimus florum ergo aliqua rosa. sed in hoc differūt: qz in his simplr̄ ē suppositio a pte subiecti illa aūt est a pte p̄dicati. Ne videat oppositū qđ dictū ē. q in hac ois hō ē aial in p̄dicato posit simplicē hz suppositionē: cū prius diceret q habet cōfusam: qz p̄m q genꝰ p̄dicat ibi de specie: z ille terminꝫ aial: tenetur p ipso cōmuni qđ ē genꝰ habet simplicē suppositionē: p̄m autez q illa natura cōmunis ipsi generis multiplicat p supposita hominis sic dicit habere cōfusam non mobiliter sz īmobiliter: suppositio enim confusa mobiliter nō pōt stare cū simplici neqz p̄m id neqz p̄m diuersa. Sz suppositio cōfusa īmobiliter potest simul esse cum simplici nō p̄m idē sz secundū diuersa ut dictum est. Et sic videtur soluere contrarietatē substinentibus q terminus cōis in predicamēto positus habet simplicem suppositionē z confunditur immobiliter signo vlī affirmatiuo existente in subiecto ut ois hō est aial. Sz ego credo impossibile eē terminū cōem in p̄dicato positum confundi immobiliter vel mobiliter signo vniuersali affirmatiuo posito in subiecto ut omnis homo est animal: z in alijs consimilibꝫ quia ut vult porphirius eē quod de altero predicatur aut maius est eo: aut equale ipsi de quo predicatur z intelligendum est de predicatiōe per se. Sed in hac ois hō est animal p̄dicatio est p se z nō p̄dicatur equaliter ergo predicatur maius: non accidētale ergo substantiale siue essentiale: ergo genus vel differēcia non differētia: ergo genus: sz natura generis multiplicata mobiliter vl̄ īmobiliter nō est genus: ergo cū dicitur omnis homo est animal cū ibi predicatur genus impossibile est terminū cōem multiplicari mobiliter vel īmobiliter q̄ significat naturā generis qz non esset genus sicut si homo confunditur mobiliter vel īmobiliter iam non eēt spēs. Itē hoc idem videtur per Arist. in p̄mo topicoz dicit enim q necesse est oē qđ de aliquo predicatur aut cōuersim predicatur de eo aut non z si cōuersim diffinitio est vel proprium si nō cōuersim predicatur de re aut cadit in diffinitionē rei vl̄ nō: si nō tunc est accidens: si cadit in diffinitionē aut est genus vel differentia. Et intendat hic Arist. q sit predicatio recta: z species subijciatur p̄m se vl̄ multiplicata. Sz in hac ois hō est aial est recta predicatio z subijcitur homo: sz nō predicatur eq̄le vel accidens ergo predicatur genus vel differentia: sed nō differētia ergo genꝰ z sic redditur qđ prius quare non est possibile terminū cōem in p̄dicato positū p̄fundi neqz mobiliter neqz immobiliter. Itē totū vl̄e qđ est genus z totū in quantitate ex̄ opposito se habēt: sed totū in quantitate est duplex. Quia est quoddam totū in quantitate completum ut vbicunqz cōfunditur terminꝰ cōmunis mobiliter: ut omnis homo currit: z est aliud totū in quantitate incompletum vel diminutū ut vbicunqz confunditur terminꝰ cōis īmobilit ut ois hō tra-

hit nauē ergo iste hō. vl oēs apli sunt duo deciz hic enī est totū in quātitate: qz si multiplicaf termin⁹ cōis simpliciter ꝛ simpliciter sit totū in quantitate et sic quodāmō ꝛ quodāmodo ergo impossibile ē totū in quantitate eē gen⁹ in quātū huiusmōi nō est possibile terminū cōem confundi in p̄dicato positū ut dicebāt. Item comparatio illa ꝑm quā inferiora reducunt ad sua superiora opposita est illi cōparationi secundū quā superius reducitur ad inferiora. sz ꝑm primā sumitur cōmūe in rōne cōmunis: sic enim ipm cōe in se omnia continet q̄ sub ipso sunt: ꝑm alterā sumitur multipliciter ꝛ cōfusum cōmune pro oībus vl pro quibusdā: ergo si genus stat pro se in rōne cōis nō est ponere ipsuz multipliciter inquantuz hmōi. Et oīa ista concedo causa aūt propter quā mouebantur facile est ad soluendū. Dicunt enim q cū dicit omnis hō est animal: cū vnicuiqz homini sua respōdeat essentia ꝛ sua animalitas: eo q nō est possibile esse hoiem qui non sit animal: ergo ille termin⁹ animal retinebitur pro tot animalib⁹ ꝑ quot hoibus ille terminus hō dicimus enī q in hoc argumento nulla ē apparentia. cū enim dico oīs hō est albus: omnis hō ē niger: cū impossibile ē eē hominē quin sit aial: necesse ē q tot aialia siue animalitates intelligant in subiecto quot sunt homines pro quibus tenetur ille terminus homo: tamē fatuū est dicere q mltitudo illaz aialitatū sit ex multitudine predicati cū ibi predicatur album vel nigrum. vnde dico q quia homo constituitur logice loquēdo nō naturaliter ex aiali ꝛ rōnali inde ē q hō de se habet animal tm cum homo in se multiplicatur ꝛ habet multitudinē illarū animalitatū ut cuz dicitur omnis homo est alb⁹ ꝛ omnis homo est niger et nullo mō has habeat aialitates a p̄dicato. Similiter autē in proposito predicatur genus ut omnis hō est animal. Jn hac enim propositione subiscitur homo in quo intelligitur multitudo illarū animalitatū ut dictū est ꝛ predicaf hoc genus animal quod nullo modo cōfunditur neqz mobiliter neqz immobiliter sed substat ibi pro ipsa essentia cōmuni generi ꝑ dicabile de pluribus. vnde animal predicatur ꝛ animal itelligitur in subiecto sicut hic: omne aial rōnale mortale est animal. similiter dico q hoc verbū est non confunditur: neqz mobiliter neqz immobiliter: qz q animal eēt ꝛ existeret in hoīe hoc habebat ipsum subiectū de se ante q̄z in ꝓpōne subiiceretur predicato accidentali vel eētiali. ꝛ per hoc destruimus quādā diuisionē antecedentē hanc. s. suppositionū confusarum. Alia est confusa necessitate modi vel signi. alia vero necessitate rei dicimus q omnis cōfusio est necessitate modi sicut est hic: omne animal rationale mortale est animal: ille termin⁹ animal in subiecto positus tenetur virtute signi ꝑ eo animali qđ est hō: Silr ꝛ hic oīs hō est aial. ille termin⁹ hō tenef nō solū ꝑ oī hoīe sz ꝑ oī aiali qđ est hō: ꝛ iō tot sunt ibi aialitates quot hūanitates nāl loquēdo: qz eadē est hūanitas ꝑm viā logice nō nature in quolibet indiuiduo hois sicut hō in cōi ē idē: vñ q hic sit hec aialitas vl illa: hoc ē rōne materie. in via aūt nature humanitas mea ꝑ se alia ē ab hūanitate tua: sic aia mea ꝑ quā hūanitas mea ē in me. alia ē ab aia tua ꝑ quā cātur hūanitas tua in te: ꝛ ꝓpter hoc signū siue modū ꝓfūdēdo hoiez nō ꝓfūdit aial: sz aial ꝓtractū ad hoiez ꝑ suas dīas: vñ oīs ꝓfusio ē necessitate mōi vl signi.

Postq̄z auctor diffiniuit suppositionē determiatā. Hic cōsequenter diffinit suppositionē cōfusam dicens q suppositio cōfusa est acceptio termini cōmunis ꝑ oībus suis inferioribus mediante signo vl: in qua diffinitione ponitur acceptio loco generis: ꝛ termini cōis ad dīam suppōnis discrete: ꝛ pro oībus suis inferioribus ad differentiā suppōnis naturalis simplicis determinate: ꝛ mediāte signo vl ad differētiā suppōnis confuse: que fit per negationem: de qua nō est hic ad ꝓpositū. Primo sciendū q non est simile de signo vniuersali affirmatiuo ꝛ negatiuo: quia negatio quicqđ p⁹ se inuenit totū destruit: ꝛ sic eius oppositū ponit: ideo signū vniuersale negatiuū in quātū est signū vl destribuit terminū cōmunē: cuius est determinatio imediate: sed inquantuz est negatiuū distribuit terminū cōmunem positū in p̄dicato. Sed signū vl affirmatiuū distribuit solū terminū cōmunē: cuius est imediata determinatio. vnde quedā sunt q̄ ꝑ se cōfundunt terminū siue distribuūt: sicut sunt signa vl q denotant terminū cōmunē teneri vl. alie sunt que confundunt solum per accidens: sicut negatio que per se habent negare ꝓfundere aūt per accidēs. ꝛ silr dicēdū est de quibusdā terminis includentibus negationē: ratione cuius sibi cōuenit cōfundere per accidēs: sicut tm solū: ꝛ sic de alijs. Se-

tendo sciendum q aliquid dicitur confusuz dupliciter vno modo simpliciter q simpliciter est infinituz: alio modo dicitur confusum ut idem est quod indeterminatū: 7 sic suppositio dicitur confusa. i. indeterminata: quia ad veritatē propositionis in qua subiectum sic supponit: non sufficit veritas pro vno supposito determinato: sed requirit veritas p omnibus suis suppositis: ideo nunq̄z vel raro potest sciri determinate si talis ꝓpositio sit vera: 7 hoc in materia contingenti: vnde suppositio confusa requirit descensuz ad supposita termini supponentis confuse: vnde descensus est consequentia formalis qua arguitur ab antecedente in quo ponitur terminus cōmunis supponens confuse ad consequēs in quo enumerant singularia termini cōmunis: ideo descēsus 7 inductio ex opposito se habent: quia inductio ē ꝓgressus a singularibus ad vniuersale. sed descensus est progressus ab vniuersali ad singularia eius: ex quibus patet q suppositio confusa est acceptio termini cōmunis pro omnibus suis suppositis per se 7 mediante signo vniuersali. Tertio sciendū q suppōnū confusaz. alia est confusa necessitate signi ut omnis hō currit. ille terminus cōis hō supponit confuse necessitate illi9 signi ois. alia ē ꝓfusa necessitate rei sicut ois hō est animal ille terminus aial supponit p tot aialib9 p quot hoibus hō. vnde quidā ponētes istaz diuisionē dicerūt q nō est incōueniens q idē terminus ꝑm diuersas ei9 habitudines habeat diuersas suppōnes ut dicēdo ois homo est animal. si aial in ista ꝓpone teneatur in se 7 absolute p natura cōi sic supponit simplr si vero teneatur p eisdē suppositis de quibus ꝓdicatur: sic supponit cōfuse. Sed hanc diuisionē improbat auct̄or in textu multis rōnib9: quarū prima est. Omne qđ predicat̄ de alio ꝓdicatiōe ꝓprie dicta ꝓdicatur ut eq̄le vl ut maius. sed animal predicat̄ de homine ꝓdicatione ꝓprie dicta: ergo ut equale vel ut maius: nō ut eq̄le: ergo ut maius 7 non ut differentia vel species: ergo ut genus 7 nō ut accidēs: ergo ut essentiale: sed natura animalis distributa in singulis hoibus nō est gen9: ergo in tali ꝓpositione ꝓdicatur natura animalis absolute 7 p ꝑns aial supponit simplr in illa ꝓpone ois hō est aial. 7 ita in silib9. aliē rōnes satis patēt in textu. ió p ꝑnti cā brevitatis omittunt̄

Quarto sciendū q ꝑm quosdā suppōnū confusarū alia est mobilis. alia īmobilis. Mobilis est q̄n pōt fieri descensus ad supposita termini supponētis: ut ois hō currit: ergo iste hō currit 7 sic de alijs 7 vocatur mobilis nō q̄ ibi sit motꝰ realis. sed quia est descensus ad supposita termini supponētis. sed īmobilis est q̄n nō pōt fieri descēsus ad supposita termini supponētis 7 q̄ ista diuisio sequit̄ ex precedenti: ió eisdē rōmbus pōt improbari sicut 7 prima. Ex omnibus predictis clare patet q sciētia de suppositiōe inuenta est ad hoc ut per eā sciatur pro quo 7 qualiter vnusquisq̄z termin9 in ꝓpone positus sit capiendus q̄ termini aliq̄n accipiunt̄ p re vl. q̄nq̄z pro re particulari 7 aliq̄n vtroq̄z mō. Ex oibus etiam predictis patet q tantū q̄nq̄z sunt spēs suppōnis. s. discreta: naturalis: simplex: determinata 7 cōfusa quarū sic hr̄ sufficientia quia ois suppō est acceptio termini substantiui p aliquo vel ergo termini cōis cōmuniter tenti vel nō. si secūdū sic est suppositio discreta. si primū hoc est dupl̄r aut sumitur p se aut cū adiuncto. si primū sic est suppō naturalis si scōm. hoc est dupl̄r aut sumitur p re vl̄i per ipsum significata aut p suis inferioribus si primuz sic est suppō simplex si ꝑm hoc est dupl̄r aut tenetur vl̄r aut nō. si primū sic ē suppositio confusa. si secundū sic est determinata. Cōtra predicta arguit̄. primo sic. in ista ꝓpone non hō currit hō supponit cōfuse cū equalet huic nullus hō currit: 7 tū hoc nō ē mediante signo vl̄i: ergo 7c. Secūdo sic in istis ꝓpōnib9 Rome 7 parisi9 venditur piper bis audiui missam piper 7 missa supponūt confuse. 7 nō determinate cū nullus determinatū piper vēdatur parisi9 7 rome. 7 tamē hoc nō est mediante signo vl̄i ergo. Tertio sic. idem est confusum 7 infinitū sed infinituz est ignotum ergo suppositio confusa est ignota. 7 p ꝑns nō est diffinibilis. Quarto sic q nō vnuz significat nihil significat ut hz Arist. quarto methaphisice: ergo a sili qđ non tenet p vno nō supponit 7 p ꝑns terminus cōis nō potest teneri p oibus suis suppositis. Quinto sic. ꝑdicatū vl̄is negatiue supponit confuse 7 etiam cuilibet negatiue 7 tū nō est mediate signo vl̄i: ergo 7c. Ad ꝑmū dr q in illa ꝓpone hō supponit cōfuse p accēs 7 nō p se. Ad secundū dr q illi termini 7 silēs supponūt simplr 7 nō gsonaliter. Ad tertiū dr. q patet solutio ex predict̄ in secundo notabili: Ad quartū dr q negat̄ ꝑna q non est simile de significatione 7 suppōne. sicut satis patet ex predictis. Ad quintū dr q predicatū propositionis vl̄is negatiue supponit confuse per accidēs tm̄ 7 nō per se 7 hec de suppōnibus dicta sufficiant.

Incipit secūdus tractat9. De relatiōe.

Relatiuum est dupler. Uno enim modo est relatiuum cuius esse est ad aliud quodā modo se habere 7 sic relatiuū est vnū de decem predicamentis. Allio aūt mō est relatiuuz añ latei recordatiuū q ut vult p̄sciauus in minori. Relatiuū est añ late rei recordatiuuz ut: hic sor. currit q̄ disputat: hoc relatiuum qui facit recordationē de sorte: q̄ est res ante lata. Omissis aūt relatiuis ꝑm primum modū de relatiuis. secundo mō hic intendimus. Relatiuorū aūt quedā sunt relatiua substātie ut qui ille. quedā accītis ut talis tantus. Relatiuū aūt substātie ē qđ refert eandez rē nūero cum suo añcedente ut qui ille. Itē relatiuorū substantie quedā sunt relatiua identitatis ut qui ille. quedam diuersitatis ut alter reliquus 7 silia. Relatiuū identitatis est qđ refert 7 supponit pro eodez ut sor. currit q̄ disputat hoc relatiuū q̄ refert sor. 7 supponit p sorte.

Iste ē secūdus tractatus paruoruz logicalium de relatiuis Petri hispani in quo. Postq̄z in precedenti determinauit de suppositiōe termini. Hic ꝓnter determiat de relatione termini 7 ratio ordinis est quia relatio termini de qua ē hic ad propositum presupponit suppositionē termini sicut suppositio presupponit termini significationem ideo p̄r̄ determinandū fuit de suppositione q̄z de relatione 7 similiter prius determinandū est de relatione q̄z de alijs proprietatibus eius que sunt ampliatio appellatio restrictio. 7 distributio quia relatio cōmunior est illis 7 eo q respicit terminum tam supponentem q̄z copulantem. Alie vero terminū supponentē: non quacunq̄z suppositione sed personali solum. 7 quia cōmunioza sunt prius determinanda. ideo prius determinandū fuit de suppositione 7 postea de relatione ante q̄z de alijs. vnde sicut in tractatu suppositionū termin9 supponens est subiectū attributionis: ita terminus relatiuus ē subiectū attributionis huius tractatus 7 relatio est proprietas eius q̄ēadmodum suppositio termini supponētis. Ex quo patet q scientia tradita in hoc tractatu est distincta scientia suppositionū. quia scientie distinguūtur q̄ēadmodū subiecta de quib9 sunt. Primo sciendū q relatiuū est equocum siue multiplex 7 multiplex in diffinitū parit confusionem ió pe. hisp. distinguit relatiuū ut eligat membruz de quo est sibi ad propositum dicens q duplex est relatiuū vnuz est

cui⁹ totū eē est ad aliud ut totū esse p̄is ē ad filiū ⁊ totū eē filij est ad patrē ⁊ de tali determinatur in predicamentis. aliud est relatiuum qđ facit relationē de re antelata ⁊ de tali ē hic ad ꝓpositū ⁊ diffinit̄ sic. ℟elatiuū est añ late rei recordatiuū ⁊ sil⁹ relatio ē rei añ late recordatio q̄ mō diffinitur a p̄isciano in ininori volumine. Secūdo sciendū q̄ relatiuoꝝ quedā sunt subē ⁊ quedā accidētis: rō est q⁹ oē relatiuū est añ late rei recordatiuū vel ergo rei significate per modū q̄ se stantis vel q̄ modū alteri adiacētis. si p̄imū sic ē relatiuū subē. si ſm sic ē relatiuū accidētis iō ista diuisio est analogi in sua analogata q⁹ relatiuū dī q̄ p⁹ de relatiuis subē q̄ accītis. Et q̄bus p⁹ diffinitio relatiui subē. ℟elatiuum enim subē est recordatiuū rei ante late q̄ modū per se stātis significante sicut q̄s: ille: idē ⁊ sic de aliis. Sed relatiuū accidentis ē recordatiuū rei añlate significante per modū alteri adiacētis. ut talis qualis ⁊ sic de aliis. Tertio sciēdū q⁹ relatiuū subē sic diuiditur in textu relatiuoꝝ subē aliud ē idētitatis. aliud diuersitatis. relatiuū idētitatis est quod refert idē in numero cū suo añte ⁊ p̄ eodē supponit ut dicēdo sortes currit qui disputat. illud relatiuū q̄ refert sortē. sicut enī substantia tpe natura ⁊ diffinitione p̄cedit accidētia. sic relatiuū subē p̄cedit relatiuū accidētis ideo auctor p̄⁹ determinat de relatiuo substātie q̄ accidētis ⁊ huius diuisionis rō est q⁹ omne relatiuū substātie supponit p̄ eodē in numero cū suo antecedēte: aut nō: si p̄imū sic est relatiuū idētitatis si ſm sic est relatiuū diuersitatis. Quarto sciendū q⁹ relatiuū substantie idētitatis est quod supponit p̄ eodē in numero cū suo añte ut dicēdo hō currit q̄ disputat. illud relatiuū q̄ refert sortem ⁊ supponit p̄ sorte. Aliter diffiniunt alij dicētes. ℟elatiuū idētitatis est illud qđ accipitur p̄ illo p̄ quo verificatur ꝓpositio antecedētis eius. ℟elatiuū vero diuersitatis est id qđ non supponit p̄ eodem numero cū suo añte ut dicendo sortes currit ⁊ alius disputat. Itē relatiuoꝝ identitatis ut dī in textu quedā sunt noia ut quis alia sunt ꝓnomia ut ille. ⁊ si de aliis que distinctio satis manifesta ē p̄ p̄iscianū in suo minori volumine illā diuisionez ponentē. Sed cōtra predicta arguitur. primo sic de relatiuis determinatur in predicamētis ergo hic nō debet determinari de ipsis. Scōo sic relatiuuz diuersitatis significat aliā rē a re antelata ergo nō facit recordationē de re añlata

Tertio sic si ponatur relatiuū substātie distinctū a relatiuis accidētis sequeretur q⁹ nullū relatiuū subē repiretur in ter terminos accidētis qđ est falsum q⁹ in ista ꝓpone albedo est color. q̄ est qualitas hoc relatiuuz q̄ refert albedinē q̄ est accīs ergo relatiuū subē nō distinguit̄ a relatiuo accīt̄.

℟Quarto sic: si diuisio relatiuoꝝ substātie esset sufficiens vel eēt diuisio toti⁹ in suas ptes integrales vel vocis in suas significationes vel analogi in sua analogata: sed nō videtur q⁹ sit aliqđ istoꝝ: ergo diuisio est insufficiēs. ℟Quinto sic hoc rīm qui est rīm substātie: ⁊ tū in hac ꝓpositione mulier q̄ damnauit saluauit: nō supponit p̄ eodē in numero: sicut suū añs: nā eua dānauit ⁊ btissima virgo saluauit: ergo relatiuū identitatis non supponit p̄ eodē in numero sicut suuz añs. ⁊ eodē mō possz argui: lignū fuit cāvite qđ fuit cā mortis. sil⁹ homo peccauit ⁊ ille redemit. Ad p̄imū dī q⁹ lz in p̄dicamētis determinet̄ de relatiuis: tū hic ⁊ in p̄dicamētis de ipsis diuersimode determinat̄: ut visum ē in p̄mo notabili. Ad ſm dī q⁹ lz rīm diuersitatis p̄mo ⁊ p⁹ se significet aliā rē a re añ lata: tū ex p̄ñti dat intelligē rē añ latā sicut q̄n dī sor. currit ⁊ ali⁹ disputat: sensus ē ali⁹ disputat: alius hō a sorte disputat: iō ex p̄ñti dat intelligē sortē. Ad tertiū dī q⁹ subā pōt capi dupl⁹: vno mō p̄prie ut distinguit̄ cōtra accīs. isto mō nō capit̄ hic cum dī rīm substātie. alio mō cōiter p̄ oī illo qđ hz modū substātie: ⁊ sic capit̄ hic. iō bñ repit̄ rīm substātie inter terminos de genere accītiū sicut albedo q̄ lz sit accidēs: q⁹ tū significat q⁹ modū subē: iō si bi attribuit̄ rīm substātie dicēdo albedo q̄ ē color ē q̄litas.

Ad q⁹tū dī q⁹ sicut ens diuidit̄ in idē ⁊ diuersū ſm p̄pus ⁊ posteri⁹ eo q⁹ idē se hz ad diuersū: ut vnū ad mīta: ⁊ sicut habit⁹ ad p̄uationē: iō ens p̄ p̄⁹ dī de eodē q̄ de diuerso. ita sil⁹ diuidit̄ rīm subē in rīm identitatis ⁊ diuersitatis: quare ista diuisio est analogi in sua analogata: q⁹ rīm subē p̄ p⁹ dī de relatiuo idētitatis: q̄ de relatiuo diuersitatis. Et hec ē rō q⁹re auctor p⁹ determinauit. de relatiuis idētitatis q̄ de relatiuis diuersitatis. Ad quintū dī q⁹ duplex ē relatio: q̄ dā est simplex: q̄ est qñ rīm ⁊ añs supponūt p̄ eodē in spē: ⁊ nō p̄ eodē in nūero: ⁊ ista relatiōe referūtur p̄dicta relatiua ad sua añtia: ⁊ de ista nō intelligit̄ in diffinitionib⁹. alia est relatio p⁹onalis: q̄ est qñ p̄ eodez in nūero supponit rīm ⁊ añs: ut ibi sor. currit q̄ disputat: ⁊ ista relatione nō referunt̄ p̄dicta relatiua ad sua añtia: de qua tū solū hic intelligit̄.

¶ ℟elatiuoꝝ idētitatis. Quedā sunt reciꝓca ut sui sibi se a se. Alia nō sunt reciꝓca ut q̄ ille idē. ℟Reciꝓcū aūt nō dī q⁹ sit patiēs sz quia ponit modū patiēdi supra subām agentez: q⁹ aliud ē patiens ⁊ aliud mod⁹ patiēdi: qđ p⁹ p̄ hoc q⁹ ntūs pōt eē patiēs ut sortes p̄cutit̄ sz nō pōt h̄ere modū patiētis vñ mod⁹ patiēdi semp ē i obliq̄s. Si q̄rat̄ qđ addat̄ supra patiēs p̄ reciꝓcū dicēdū. q⁹ addit idētitatem subē ⁊ ponit eū sub mō patiētis ut sortes videt se subā enī q̄ p⁹i⁹ erat sub mō agentis ponitur sub mō patiētis ut in hoc ꝓnoie se vñ pōt sic p⁹onomē reciꝓcū diffiniri. ℟Reciꝓcū ē q⁹ significat subāz agentē sub mō patiētis. Itē si q̄re hoc ꝓnomē sui careat ntō. Dicendū q⁹ iā p⁹ ex p̄dictis q⁹ agēs nō pōt significari ut patiens siue sub mō patiētis. nisi in obliq̄s sz ntūs dicit modū agēt̄ ⁊ iō natura ntī repugnat nature hui⁹ ꝓnois sui ⁊ iō nō pōt habere ntm̄ agentē. Ex p̄dictis p⁹ q⁹ oia relatiua idētitatis referūt eandē subām cū suo añte ⁊ referūt ⁊ supponūt p⁹ eodē in nūero. Ex hoc etiā p⁹ q⁹ maior certitudo ē p̄ relatiuū idētitatez q̄ p̄ suū añcedēs positum loco relatiui ut hō currit hō disputat. q⁹ dubiū est vtrum de eodē hoie dicat̄ aut nō: sed cū dī hō currit ⁊ ille disputat certū ē q⁹ de eodē dī. hoc enī p⁹ p̄ p̄isciānū in minori dicentez. aiax venit ad troiā aiax fortiter pugnauit. Dubiū ē vtrū de eodem dicat̄: sz cū dī aiax venit ad troiā ⁊ idē fortit̄ pugnauit de eodez intelligit̄ ⁊ sic p⁹ q⁹ maior certitudo ē p̄ relatiuū q̄ p̄ suū añs positum loco relatiui. Solet aūt dubitari circa relatiua idētitatez vt⁹ decepto facta ex diuersa relatōe sit p⁹ eq̄uocationē vl p⁹ aliā fallaciā: ut cū dī hō videt asinū q̄ ē rōnalis hoc relatiuū q̄ pōt referri ad hūc ntm̄ homo: vel ad hūc actm̄ asinum: ⁊ sic cum ibi diuerse sint sententie

solet ibi cōmuniter assignari equiuocatio Sed cōtra hoc nomē q̄ ꝑm q̄ est relatiuū significat rē vnā equalr se hñtem ad oē id qđ significat ꝑ modū substātie: ut hō qui currit color q̄ ē in corpe: loc⁹ q̄ cōtinet rem locatā ⁊ sic de alijs. sz nullū equocū significat rē vnā eqlr se hñtē ad oia: ergo rlm nō est equocum: ergo deceptio ex diuersa relatiōe nō est equocatio. Itē hoc nomē q̄ ꝑm q̄ est rlm infinite significat substantiā merā. sz illa substātia apta nata est finiri tam ꝑ vnū añs q̄z ꝑ aliud. cū ergo ista substantia infinite sumpta sit vna in se potēs referri ad quodlibet añs: ergo significatio huius relatiui q̄ erit vna: ergo non equocatō Itē relatio cuiuslibet añcedētis ꝑm q̄ ē in relatiuo est vna: hec. s. res ante lata vel recordatio ante late rei: ergo oia relatiua ꝓz q̄ nomē relatiuū pticipat rem vnam ⁊ rōnem vnā: ergo relatiuū est vniuocū in q̄ntū est ante late rei recordatiuū: ergo relatiua pticularia ut q̄ ille alius inquantū sunt relatiua suorū añtiū nō sunt equa. Si q̄s obijciat q̄ hoc relatiuū qui ē alteri⁹ rōnis ꝑm q̄ sumitur in hoc añcedente hō: ⁊ alterius ꝑm q̄ finitur in hoc añcedēte asin⁹ ut in predicta oratione: ergo nomen est cōe ⁊ rōnes habz diuersas: ergo est equiuocuz. Dicendū q̄ argumentū nō valet: q⁹ fiēr posset ꝓbari q̄ qđlibet nomen vniuocum essz equocū: ut aial ꝑm q̄ hō est: vel ꝑm q̄ in hoie est hz aliā rōnem: vel ꝑm q̄ ē equ⁹ vel est in equo: ⁊ sic hoc nomē aial est cōe ⁊ tñ nō ē equocū sz vniuocū. vnde soluendū est breuiter q̄ sicut vniuoca dicūtur habere eandē rōnem nō ꝑm se sed in vniuocā te ut hō bos equus in aiali sic oia relatiua debēt habere eandē rationē nō ꝑm se sz in referēte siue in suo relatiuo scilicz in hoc cōmuni qđ est relatiuū ⁊ sic habent idem nomen. ⁊ ideo vniuoca vniuocātur in eo sed ille obiecit de rōnib⁹ reruz relatarū ꝑm se. vnde ꝑdictas rōnes ab ista vltima concedim⁹ ⁊ ideo cōcedo q̄ deceptio facta ex diuersa relatione non est ꝑm equiuocationē. Itē deceptio est in ordinatiōe dictionū interse: ergo ē in oratione: q⁹ ordiatio dictionuz nihil aliud est nisi ora: ergo nō ē equocatō cū equocatio solū sit in vnica dictiōe. Itē q̄ ibi nō sit amphibologia ꝓbo: q⁹ vbicūq̄z est amphibologia est cōstructio vnius cū vno: ut i hac oratione liber Arist. quo ad ꝑmū modū: quo ad scōm in hac litt⁹ arat quo ad tertiū in hac scit sc̄m: ⁊ sic ꝓz indu cēdo ꝑ oēs modos amphibologie: q⁹ vbicūq̄z est amphibologia est cōstructio vnius cū vno tm̄: sed vbicunq̄z est diuersa relatio nō est ꝓstructio vni⁹ cū vno tm̄: imo vnius cū diuersis: ergo deceptō ex diuersa relatiōe nō facit amphibologiā: qđ concedo. Itē vbicūq̄z est deceptio ex eo q̄ aliq̄ dictio pōt referri ad diuersa est compositō vel diuisio: sed deceptio ex diuersa relatione ē ꝓpositio vl diuisio: ⁊ hoc itez cōcedim⁹.

Postq̄z auctor posuit diuisionē relatiuoz substātie. Ibi cōsequēter subdiuidit vnū mēbrū illius diuisionis. s. relatiuū idētitatis dicens. q̄ relatiuoz idētitatis substātie q̄daz sunt reciproca sicut sui sibi se a se. alia vero nō reciproca. ut ille idē ⁊ similia. Cui⁹ rō ē: quia omne relatiuū idētitat⁹ substātie ponit modū substantie patiētis supra subām agentē: aut nō. si primū sic est relatiuū reciprocū. si scōz sic ē rlm nō reciprocū. vñ relatiuū dr reciprocū nō q̄ sit patiēs: sz q⁹ ponit modū patiētis supra substātiā agentē. ideo dicitur in tertu q̄ aliō ē patiēs ⁊ aliud mod⁹ patiētis. nt̄ū s. n. pōt eē patiēs ut dicendo sortes ꝓcutitur. sed nō pōt habere modū patiētis in significando. ió dicit ꝑscianus. q̄ modus agētis cōuenit nō iatiuo. mod⁹ vero patiētis cōuenit obliq̄s. Ex quo patet q̄ illud relatiuū sui est rlm reciprocū q⁹ habet modū patientis cū sit in obliq̄s. ⁊ nō in recto ut dictū est. ió illō ꝑ nomē sui nt̄ō casu caret. Primo sciēdū q̄ rlm reciprocū sic diffinitur. q̄ est illud quod significat substantiā agentem sub modo patientis. vñ relatiuū reciprocū refert eandē substantiā in numero quā habet suū añs ⁊ pro eodē in numero supponit. ex q̄ sequit q̄ relatiuū reciprocū nō refert suū añs sumptū cū sua dispositiōe vl vlr. nā si illa sit vera sequeretur q̄ idē eēt dicere ois hō videt se ⁊ ois hō videt oēm hominē q⁹ cū relatiuū idētitatis reciprocū ꝓponat ꝑ eodē in numero sicut suū añs cū hō in illa ꝓpone. ois hō videt se teneatur vniuersaliter ⁊ illud relatiuū se referet hoiem vniuersaliter qđ est falsum. vñ ut habet in tertu maior est certitudo q̄ relatiuū substātie q̄z ꝑ suū añcedēs positū loco sui. ut cū dr. aiax venit ad troiā ⁊ aiax fortiter pugnauit ibi dubiū est vtrū sit sermo de eodē aiace in numero an nō. sed cuz dr aiax venit ad troiā ⁊ ille idē fortiter pugnauit manifestū ē q̄ de eodē aiace in numero est hic sermo. quare maior ē certitudo per relatiuū idētitat: q̄z ꝑ suū añs: quod loco sui ponitur. Secūdo sciendū q̄ relatiuū reciprocum dr ab aliꝭ tribus modis. primo quia añs significatū ꝑ modū agentis ponit ꝑ modū patiētis nō autē alia relatiua. secundo dr q⁹ relatiuū reciprocū cōstruitur cū eodē verbo cū quo suū añcedens: qđ tamen alijs relatiuis repugnat. tertio dr q⁹ relatiuū reciprocū refert idē ad seipm: nō aūt alia relatiua. ex q̄ sequitur q̄ reciprocatio solū cōuenit relatiuis idētitatis substātie: licet nō oibus. Cuius rō ē: q⁹ reciprocatio est quedaz circularis relatio eiusdez ad seipm. solū aūt rlm identitatis substātie ꝑ eodē supponit ꝑ quo suū añs q̄re sibi solū pue

nit reciprocatio. Tertio sciēdū q̄ auctor in textu mouet quādā dubitationē: q̄ talis est vtrū deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatione sit equocatio vel alia fallā. ꝓro cui⁹ solutione auctor ponit tres rōnes ꝑbātes q̄ nō sit equiuocatio quarū cā breuitatis vna dicet q̄ talis est. illud relatiuū qui significat substantiā infinitā inquātū de se finiri pōt ꝙ q̄libet añs: ergo illud rīm qui quātū ē de se vno noīe ⁊ vna rōne pōt q̄libet añs referre: ergo nō est equocū sed vniuocū alie due rōnes clare patent in textu. Ex quo ꝑz q̄ rīm substatie indifferēs est ad referendū istud añs vel aliud ſm idē nomē ⁊ eandē rōnem referendi: lz ex ꝑte diuersoꝝ añcedentiū variet rō referēdi: sicut rō aīalis de se est vna: ⁊ tñ ſm q̄ recipit in alia ⁊ alia ſpē variat. Et sic ꝑz q̄ deceptio ꝓueniens ex diuersa relatiōe ꝓuenit ex diuersa ordinatiōe dictōis cū dictione q̄ nihil aliud est q̄z ozo. equocatio aūt ꝓuenit ex multiplicitate dictionis simplicis: ergo ista deceptio ꝓueniens ex diuersa relatione nō est equocatio. Quarto sciendū q̄ talis deceptio ꝓueniens ex diuersa relatiōe nō est amphibologia: q̄ vbicūq̄z est amphibologia ibi est diuersa cōstructio vnius dictiōis cū alia dictiōe: sicut liber Aristo. ān tū ad primū modū amphibologie. ⁊ littus arat quantū ad scōm. ⁊ scit seculū quantū ad tertiū modū. sed vbi est diuersa relatio nō est diuersa cōstructio vni⁹ dictōis cū alia: ergo deceptio ꝓueniens ex diuersa relatione nō est amphibologia. sed q̄ ibi sit cōpositio vel diuisio ꝓbatur q̄ oīs deceptō ꝓueniens ex eo q̄ aliq̄ dictio pōt ad diuersa referri: ē ꝓpositio vel diuisio: sed hic ē hmōi: ergo. Cōtra ꝓdicta arguitur ꝓmo sic: mod⁹ tam agēdi q̄z patiēdi ꝓuenit añti illi⁹ relatiui sui: ergo etiā vterq̄z mod⁹ ozs sibi ꝓuenire: ⁊ sic pōt haberi tñ. Scōo sic: rīm recipit a suo añte certā significationē ⁊ suppositionē: q̄ rīm significat idē q̄ suū añs. cū ergo in illa ꝓpone oīs hō videt se istud añs hō supponat vniuersaliter sequit q̄ istud rīm se: q̄ est suū rīm referat ipm vīr: ⁊ sic cū dispositione. Tertio sic loco relatiui lz ponere suū añs: ergo loco illius relatiui se in illa ꝓpone oīs hō videt se lz ponere oēm hoīem: ⁊ sic se refert añs cū sua dispositiōe: ergo rīm reciprocū refert suum añs sumptū cū sua vīl dispositione. Quarto sic argumēto tert⁹: q̄ deceptio prouenies ex diuersa relatiōe sit equocatio dicēdo sic: hō videt asinū q̄ est rōnalis: hoc rīm q̄ refert ad illū nunc hō vīl ad illū actū asinū: cū igitur nō possit illa duo referre eadē rōne q⁹ est alia rō nti ⁊ alia rō acti: sequit q̄ tale rīm equiuocus erit: quare deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatiōe ē equocatio ⁊ nō alia fallacia. Quinto sic: dicēdo sic canis videt piscē q̄ est substātia illud rīm q̄ pōt referre canē vel piscē: ⁊ quocūq̄z mō dicat tenet equoce: cū significet idē q̄ suū añs q̄ est equocū. Ad ꝓmū dz q̄ negat ꝓntia: q⁹ añs vni⁹ relatiui pōt esse in recto ⁊ in obliqs: nō illud rīm reciprocū q̄ significat ꝙ modū patiētis: ⁊ nō ozs q̄ q̄cd cōuenit añcedēti cōueniat etiā relatiuo. Ad scōm dz q̄ rīm reciprocum certā relationē aut significationē trahit ab añcedēte: nō tñ eodē mō natura distributiōis hoc impediēte: ideo nō sequit q̄ relatiuū reciprocū supponat vliter. Ad tertiū dz q̄ lz in relatiuis reciprocis liceat loco ipsius ponere añs nō tñ in reciproco: q̄n refert ad terminū cōem sumptū vliter impediente natura distributionis. Ad quartū dz q̄ sicut vnū uocabulū ſm se ꝓsiderata diuersas rōnes habēt ⁊ tñ vnā ⁊ eadē rōnem habēt in vniuocāte sicut hō ⁊ equ⁹ in aīali. ita ea q̄ referunt ꝛz se ꝓsiderata diuersas habēt rōnes ⁊ tñ vnā ⁊ eadē habēt in referēte siue in suo relatiuo ⁊ ita licet sit alia rō noīatiui ⁊ alia rō acti in suo relatiuo eadē est sicut eadē ē rō equi et hoīs in aīali. Ad quintū dz q̄ illud rīm q̄ ⁊ ita de aliis pōt dupliciter ꝓsiderari vno mō quātū ad rōnem referēdi ⁊ sic dz negari q̄ ibi teneat equoce. alio mō pōt ꝓsiderari q̄z tū ad suū significatū determinatū q̄ suuz añs ⁊ isto mō pōt esse vniuocū vel equiuocū sicut suū antecedēs. ⁊ ita in ꝓpone dicta bene tenetur equiuoce.

¶ Sequitur de relatiuis diuersitatis. ℟elatiuū aūt diuersitatis est q̄d supponit ꝙ alio ab eo q̄d refert ut sortes currit ⁊ alio disputat hoc relatiuū alius refert sortes et supponit ꝙ alio a sorte. q⁹ sensus ē sortes currit ⁊ alius a sorte disputat: ⁊ ita facit recordationē de sorte. De relatiuo aūt diuersitatis datur regula talis. si relatiuū diuersitatis addatur superiori ⁊ inferiori: quod additur inferiori fit supius ⁊ q̄d superiori erit inferius verbi gratia cū aliud ab aīali dicitur ergo aliud ab homine: hic est locus a spē: q⁹ in hac aliud ab aīali relatiuū diuersitatis. ſ. aliud additur animali q̄d ē supi⁹ ad hoīem: ⁊ in hac aliud ab hoīe additur inferiori. ſ. homini: ⁊ aliud ab animali est inferius ad aliud ab hoīe q̄d est supius: ⁊ iō est ibi locus a specie siue a ꝑte subiectiua. De relatiuo aūt idētitatis solet dari talis regula ab antiquis. ℣Nulla ꝓpositio inchoata a relatiuo habet contradictoriā ⁊ assignant talē rōnem cū dicitur omnis hō est ⁊ ille disputat: hoc relatiuū ille: habet respectū ad hoc añcedēs hō ꝓpter dependentiā sue relationis: sed cū negatio aduenit ꝓpositioni inchoate a relatiuo dicendo sic: ille nō disputat: tunc illa negatō negat verbū quod sequitur ⁊ nō respectū relationis quā habz ad añcedens ergo negatio nō negat quicqd affirmat affirmatio ergo nō cōtradicit: ergo cū hoc sit in q̄libet ꝓpositione inchoate a relatiuo: tunc nulla ꝓpositio inchoata a relatiuo habet contradictoriā. Sed contra. Quicqd contingit affirmare cōtingit negare de quolibet suppositō ⁊ ecōuerso. Sed verbū contingit affirmare de quolibet suppositō et contingit negare: ergo de suppositō quod est dictio relatiua: ergo ꝓpositio inchoans a relatiuo habet contradictoriā. Itē quelibet ꝓpositio siue enūciatio q̄ est vera habet contradictoriā: sed omnis propositio inchoata a relatiuo dūmō nō sit in ea aliqua dictio equoca: neqz plura predicetur vel subiiciatur est vera ergo omnis ꝓpositio inchoans a relatiuo habet contradictoriā. Itē dicit Aristo. in ꝓncipio periarmeniarū q̄ cuilibet affirmatiōi negatio est oppositā: ⁊ econuerso: ergo ⁊ affirmationi inchoanti a relatiuo q̄d concedimus

dicẽtes ꝓdictã regulã esse falsã. Ad rõnẽz aũt eoꝝ rñdemꝰ. Qꝺ relatiuũ ꝓpaꝛ ad suum añs ꝛ ad verbũ cui subijcit. Añ cũ affirmatio ꝛ negatio sit oꝝo affimatia vl̃ negatiua alicuiꝰ de aliquo: vel alicuiꝰ ab aliquo ꝛ hoc est ꝓdicati de subiecto: dico qꝺ sicut pꝫ ꝑ diffinitionẽ dictã affirmationis et negatiõis affirmatio et negatio respiciũt tm̃ cõpationẽ subiecti ad ꝓdicatũ: ergo in ꝓpõne a relatiuo inchoante sumiꝫ tm̃ cõtradictoria ꝑ cõpationẽ subiecti ad ꝓdicatũ ꝛ non ꝑ cõpationẽ relatiui ad añs et sic nõ oꝫ negare respectũ quẽ hꝫ relatiuuꝫ ad añs: qꝛ ille respectꝰ nõ est ibi ꝑ naturã affirmatiõis: neqꝫ ꝓpter dependentiã subiecti in quantũ ẽ subiectũ: hꝫ ꝓpter dependẽtiã eiꝰ qꝺ est subiectũ: qꝛ aliud est subiectũ ꝛ id qꝺ est subiectũ sicut aliud ẽ pr̃ ꝛ id qꝺ est pr̃. ꝛ sic quicq̃d est affirmatũ in ꝓpõne inchoata a relatiuo negaꝫ in sua cõtradictoria ꝛ cõtradictoria istiꝰ ille disputat est ista: nõ ille disputat negatiõe ꝓpposita relatiuo. De relatiuo aũt idẽtitatis talis regula daꝫ. Ẽ relatiuũ idẽtitatis non reciꝓ cũ dꝫ hẽre eandẽ suppositionẽ quã ꝛ suuꝫ añs ut oĩs hõ est ꝛ ille ẽ sor. id est oĩs hõ ẽ sor. dico aũt nõ reciꝓcũ: qꝛ cũ dr̃ oĩs hõ videt se: non est sensus. Oĩs hõ videt oẽ in hoiez vñ loco relatiui huiꝰ reciꝓci se nõ lꝫ ponere suũ añs. loco aũt alterius licꝫ ponere antecedens.

Postq̃ auc̃or determinauit de relatiuis identitatis substantie. Hic consequenter determinat de relatiuis diuersitatis primo ponẽdo diffinitionẽ eiꝰ. ſcõ assignãdo aliq̃s regulas relatiuoꝝ substãtie: ergo ponit diffinitionẽ relatiui diuersitatis dicẽs qꝺ relatiuũ diuersitat̃ substãtie est qꝺ supponit ꝑ alio in nũero ab eo qõ refert ut sor. currit ꝛ alius disputat. hoc relatiuũ alius facit relationẽ de sorte in aliquo et tũ supponit ꝓ alio a sorte in aliq̃. Primo sciẽdũ qꝺ dubiũ põt eẽ cũ dr̃ sor. currit ꝛ aliud ẽ albũ ꝑ quo supponit illud relatiuũ aliud iõ ad hoc dicunt q̃dã qꝺ supponit ꝑ alio hoie a sorte sicut in ista sor. cur. ꝛ aliꝰ hõ ẽ albus. hꝫ hoc nõ vr̃ eẽ verꝫ qꝛ relatiuũ masculi generis ꝛ femi genet̃ quodammõ restringunt̃ ad supponẽdũ ꝑ suppositũ eiusdẽ spẽi cuiꝫ suo añte masculi generis vel femini iõ dicet̃ inferi qꝺ aliꝰ ponit diuersitatẽ inter suppositaꝫ hꝫ aliõ dicit diuersitatẽ in cẽtia: iõ cũ dr̃ sor. cur. ꝛ alius hõ est albꝰ sensus ẽ aliꝰ ꝑticular̃ hõ est albꝰ ꝛ cũ dr̃ sor. cur. ꝛ aliud ẽ albũ sensus ẽ aliud cẽtialr̃ ẽ albũ ꝛ nõ suppõit ꝑ re in eadẽ spẽ iõ distinguit̃ ꝓtra hoc relatiuũ aliꝰ qõ determiat̃ ꝑ masculinũ genꝰ ad supponẽdũ ꝑ eodẽ in spẽ cũ suo añte. Scõo sciẽdũ qꝺ in textu assignãt̃ tres regule relatiuoꝝ quaꝝ ꝑma ẽ relatiuoꝝ diuersitatis q̃ talis ẽ. Si relatiuũ diuersitatis substãtie addat̃ termino ſupiori ꝛ inferiori tũc terminꝰ inferior fit ſupior ꝛ ecõtra sicut aial est ſupius ad hoiem. sed aliud ab aiali est inferius ad aliud ab hoie. sicut bñ sequit̃ hõ est: ergo aial est a ſpẽ ad genus ita bñ sequit̃ lapis ẽ aliud ab aiali: ergo ẽ aliud ab hoie. Rõ huiꝰ ẽ. qꝛ virtualiter includit in se quãdã negationẽ. iõ qñ accu plura partiũ significant̃ tanto plura negant̃ sicut etiã negatio infinitas ut nõhõ in plus se hꝫ q̃ nõ aial cũ nõhõ de nõ aiali vl̃r ꝓdicet̃ sicut in ꝙuersione ꝑ ꝓpositionẽ satis dictũ ẽ. Tertio sciẽdũ qꝺ ſcõa regula relatiuoꝝ ẽ qꝺ nulla ꝓpõ inchoata a relatõe substãtie hꝫ ꝛ dictoriã quã qdẽ regulã ponũt aliqui tanq̃ veraꝫ p. aũt. h. recitat ipsam ꝛ manifestat eã eẽ falsam. ꝛ improbat eã in textu tribꝰ rõnibus quaꝝ vltima talis ẽ. Cuilibet affirmatõi est negatio opposita ꝛ ecõtra. ut hꝫ Arist. in ſcõo ꝓarmenias: ergo affirmationi inchoate a relatiuo subẽ erit negatio opposita ꝛdictorie ꝛ ecõtra qõ ꝙcedimus dictas ꝓdictã regulã eẽ falsam Alie due rõnes clare patẽt in textu. iõ cã breuitatis ꝑ nũc relinquunt̃. Quarto sciendũ qꝺ tertia regula talis ẽ qꝺ oẽ relatiuũ idẽtitatis subẽ nõ reciꝓcũ eodẽ mõ supponit sicẽ suũ añs: ut oĩs hõ est aial. ꝛ ille est subã hoc relatiuũ ille supponit ꝑ oĩ hoie ꝛ ẽ sensus oĩs hõ est aial ꝛ ille est subã. i. oĩs hõ est aial ꝛ oĩs hõ ẽ subã ꝛ dr̃ notãter nõ reciꝓcum qꝛ ut dictũ ẽ cũ dr̃ oĩs hõ videt se nõ est sensus qꝺ oĩs hõ videt oẽꝫ hoiem. iõ sicut etiã dcm̃ ẽ loco relatiui reciꝓci nõ lꝫ ponere suũ añs sicut fit de relatiuis idẽtitat̃ substãtie nõ reciꝓcis: ꝛ iõ ibi nõ põt fieri deſcẽsus nisi sub añte dicẽdo: oĩs hõ videt se ergo sor. videt se: ꝛ plato videt se: ꝛ sic de aliis. Cõtra ꝓdicta arg̃ ꝓmo sic: negatio addita ſupiori ꝛ inferiori non facit qꝺ ſupius sit inferiꝰ: aut ecõtra: qꝛ solũ hꝫ negare: ergo nec relatiũ diuersitatis hoc facere põt virtute negationis.

Scõo sic in nõ entibꝰ nõ sunt gña neqꝫ spẽs: ergo nõ hõ nõ est genꝰ ad nõ aial: nec aliud ab hoie est genꝰ aliõ ab animali q̃re male dictũ ẽ qꝺ arguẽdo sic: lapis est aliud ab aiali: ergo ẽ aliud ab hoie. arguitur a spẽ ad genus. Tertio sic: nõ sequit̃ ꝑ primã regulã sor. est alter ab hoie: ergo est alter a seipso: ergo illa regula nõ est vera. Quarto sic contra secundã regulã ꝓbando ipsam esse verã rõne qua mouebantur antiqui: q̃ talis est cũ dr̃ hõ ẽ. ille disputat: hoc relatiuũ ille hꝫ respectũ ad suũ añs ꝓpter dependẽtiã siue relatiõis: ergo cũ negatio negãs q̃ nõ agit añ se sequit̃ ipsum relatiuũ: ut dicẽdo: sortes currit. ꝛ ille disputat: nõ negat qõ affirmatio affirmat quare no facit contradictionẽ. Quinto sic: qꝺ tertia regula nõ sit vniuersaliter vera: qꝛ dicẽdo hõ currit ꝛ ille est dignissima creaturarũ: vel ille est spẽs hoc relatiuuꝫ ille rõne illius adiuncti ſpecies videtur habere suppositionẽ simplicẽ: ꝛ tamẽ suũ antecedẽs supponit ꝓsonaliter: ergo tertia regula nõ est vl̃r vera. Ad ꝓmũ dicitur qꝺ negatio ꝑmo ꝛ ꝑ se habet negare: sed ex cõsequenti habet distribuere ꝛ facere terminũ inferiorẽ superiorẽ ꝛ econtra. Ad ſecũdũ dr̃ qꝺ dupliciter põt intelligi qꝺ in nõ entibꝰ siue in negationibus sint genera ꝛ spẽs. vno mõ ſm veritatẽ ꝛ sic cõcedit̃ qꝺ ibi nõ sunt genera nec spẽs. Alio mõ ſm modum tm̃: ꝛ isto mõ in nõ entibus bñ sunt gña ꝛ spẽs: ꝛ iõ lꝫ nõhõ nõ sit verũ genus ad nõ aial: hꝫ tm̃ modũ generis respectu ipsius. ꝛ ita dr̃ de aliud ab hoie in ordine ad aliud ab animali.

Ad tertiũ dr̃ qꝺ regula intelligit̃ de relatiuis substantie: mõ alterũ est relatiuũ diuersitatis accidẽtis: ꝛ iõ ꝙcedẽdũ ẽ qꝺ regula sibi non cõuenit. Ad quartũ dr̃ qꝺ ꝑdent aliqui qꝺ r̃ñ idẽtitat̃ nõ reciꝓcũ q̃qꝫ facit recordationẽ sui añtis sine mutatiõe eẽ añtis vel alicuiꝰ ꝓprietatis ei. ꝛ tunc eodẽ mõ supponit sicut suũ añs. q̃qꝫ vero facit recordationẽ sui añtis cũ mutatione sui esse vel alicuius ꝓprietatis ꝛ sic nõ oꝫ qꝺ eodẽ mõ supponat sicut suũ añs: licet sit verũ qꝺ semꝑ supponit ꝑ eodẽ numero in nũerositate essentie vl̃r suppositi. Aliter põt dici ꝛ fortasse melius: qꝺ in illa ꝓpõne ꝑdicta illud relatiuũ ille supponit ꝓsonaliter ꝛ non simpliciter: qꝛ suppositio relatiui identitatis sibi cõuenit rõne sui añtis: ꝛ nõ rõne alteriꝰ sibi adiuncti. Et sic pꝫ de relatiuis substantie.

Dicto de relatiuis subē: dicendū ē de relatiuis accñtis. ¶Relatiuū aūt accñtis ē qđ refert eandē rem p̄ modū denominationis ut talis qualis ꝛ silia. vñ hec est dr̄ntia relatiui substātie ad relatū accñtis: qr relatiuū substātie refert rem vnā p̄ modū eius qđ est qđ: ut albedo q̄ ē in pariete: et color q̄ est in corpe: et sic de alijs. ¶Relatiuū autē accidentis est qđ refert rē p̄ modū denoiationis: ut sor. est albus et talis ē plato. Alia aūt datur dr̄ia earūdē: qr relatiuū substātie refert idē numero. relatū aūt accñtis refert idē specie: ut sor. est albus et talis est plato. et iō dicimus q̄ accñs in nūero nō pōt esse in diuersis subiectis: sed idē accidens in specie. ¶Relatiuū aūt accñtis diuidit: qr aliud est relatiuū idētitat⁊: ut talis. aliđ relatiuū diuersitatis: ut alterius modi. ¶Relatiuū idētitatis in accidētib⁹ est q̄ refert eā dē q̄litatē specie: ꝛ supponit p̄ eadē in specie: ut sor. ē alb⁹ ꝛ talis ē plato. ¶Relatiuū aūt diuersitatis in accidētib⁹ est: q̄ refert eadē in spē: ꝛ supponit pro q̄litate diuersa spē: ut sor. est albus: et alteri⁹ modi est plato. Differt aūt relatiuū idēritatis substantie a relatiuis idētitatis accidētis: qr relatiuū idētitatis substātie refert eandē substātiā in numero. ¶Relatiuuz autē identitatis accidentis nō refert idē accñs in numero: sed idem accidens in spē. Itē relatiuorū numeri quedā sunt noia: ut tot quot totidem. quedā aduerbia. ut totiens quotiens. Sciendū autē q̄ talis ꝛ tāt⁹ ꝛ tot et totidez ꝛ quotiēs possunt esse relatiua ꝛ demonstratiua et redditiua. Si ad p̄sentes dicantur demonstratiua sunt: ut cū dicimus demōstrantes mare: talis ē nilus. ꝛ demonstrantes herculē talis est plato: ꝛ sic de alijs. Si aūt nō dicatur ad p̄sentes siue p̄ demōstrationē rey p̄ntiū: tūc sunc relatiua vl̄ redditiua. sed p̄prie redditiua sunt qñ reddūtur interrogationi p̄cedēti: ut qualis est sor. talis est plato. ¶Relatiua aūt sunt qñ sine interrogatiōe p̄ferūtur: ut qualis est plato: talis fuit sortes. Et qñ ad noia adiectiua dicunt⁊ spāliū accidentiū: ut ethiops ē niger ꝛ talis est coruus. vel sor. fuit albus: ꝛ talis est plato: et hec de relatiuis dicta sufficiant.

¶Postq̄z auct̄or determinauit de relatiuo substātie. Hic p̄nter determinat de relatiuis accñtis. ꝛ rō huiꝰ est: qr sicut accñs se hz ad subām: ita relatiuū accñt⁊ ad relatiuū subē ſz accñs posteriꝰ est subā nedū ſm ordinē nature: sed etiā secūdū ordinē cognitiōis: qr hz cognosci p̄ suū subiectū: ergo relatiuū accñtis posterius ē relatiuo subē: q̄re ꝓueniēter de ipso posteriꝰ determinat⁊. vñ ¶Pe. hiſpa. determinādo de relatiuis accñtis: primo ponit diffinitionē relatiui accñtis. scōo notificat ipsum aliquib⁹ diuisionib⁹. ergo primo ponit talē diffinitionē relatiui accñtis dicēs q̄ relatiuum accñtis ē qđ refert rē suā p̄ modū denoiantis: ut tale q̄le: ꝛ similia: ut dicēdo sor. est albus. ꝛ plato est talis. illud relatiuū talis: refert illud antecedēs albū: denominando platonē albū implicite qr sensus est: plato ē talis. i. plato est albus. ¶Primo sciendū: q̄ relatiuū accidētis differt a relatiuo substantie duob⁹ modis. primo qr relatiuū substantie refert rē suam p̄ modū p̄ se stantis siue p̄ modū eius qđ est qđ. ut albedo q̄ est qualitas est color q̄ est in pariete ꝛ sic de alijs. relatiuū aūt accidētis refert rē suā p̄ modū denominatiōis. ut dicēdo sortes est bipedalis ꝛ tantus est plato. Scōo differūt qr relatiuū substātie refert idē in numero cū suo antecedēte. relatiuū vero accidentis nō. sed solū idē in specie. Cuius rō est: qr idē accidens in numero nō pōt esse in diuersis subiectis: sed bñ idez accidēs in spē. diuidit⁊ aūt relatiuū accñtis in textu sic. ¶Relatiuoꝝ aūt accñtis. aliud est relatiuuz idētitatis ut talis q̄lis tantus quātus ꝛ sic de alijs. Aliud est relatiuū diuersitatis ut alter reliquus ꝛ silia. Que diuiſio est analogi in sua analogata: qr relatiuū accidētis semp̄ p̄ri⁹ dr̄ de relatiuo idētitatis q̄z de relatiuo diuersitatis: qr relatiuū identitatis p̄us ꝛ p̄fectius est relatiuo diuersitatis sicut idē p̄ius est diuerso. Cuius diuisionis rō est: qr oē relatiuū accñtis supponit pro eodē in spē cū suo antecedēte vel nō. si primū sic est relatiuū idētitatis: si scōm sic ē relatiuū diuersitatis. Scōo sciēdū: q̄ relatiuū dr̄ accidētis nō q̄ referat accidēs solū ſz qr facit recordationē de suo añte p̄ modū accidētis. i. adiectiue significati. ideo sicut relatiuū substātie pōt reperiri in oībus nouez generib⁹ accidentiū: ita relatiuū accidētis pōt reperiri in p̄dicamēto substātie. ut sor. est hūanus ꝛ talis est plato. vnde in textu relatiuū idētitat⁊ accñtis sic diffinitur. ¶Relatiuū idēntat⁊ in accñtib⁹ cū sit qđ refert idē accñs i spē p̄ eodē supponit cū suo añte. Sed relatiuū diuersitatis accñtis ē qđ refert idē accidēs in spē cū suo añte. ſz p̄ diuersis in specie suppōit ut sor. est albus ꝛ sortes est alterius mōi. vñ differt relatiuuz idētitatis substātie a relatiuo idētitatis in accñtib⁹: qr relatiuū substātie idētitatis refert eādē rē in numero cū suo añcēdente: relatiuū aūt identitatis in accñtibus nō refert idez accñs in numero: sed solū idez in spē. quare alia ꝛ alia rōne dicunt⁊ relatiua idētitatis. Tertio sciendū: q̄ vnū membrū p̄dicte diuisionis subdiuiditur in textu sic. ¶Relatiuum idētitatis in accñtibus. aliud est relatiuū in quantitatibus ut tantus quātus. aliud ē qualitatis ut talis qualis. Cuius diuisionis rō est: qr relatiuū identitatis in accñtibus refert rem suam p̄ modū forme qualificantis id cui⁹ est aut p̄ modū mēsure. si primū sic est relatiuū qualitatis. si scōm sic ē relatiuū quātitatis. vñ in p̄dicta diuisione determinatio diuisi debet intelligi in mēbris diuidentib⁹ ut sit sensus relatiuorū idētitatis. Aliud ē relatiuū idētitatis accidētis idētitat⁊ quantitatis. Aliud ē relatiuū accidētis qualitatis. In p̄dicta aūt diuisione quantitas ꝛ qualitas nō capiūtur specialit ut sunt p̄dicamenta ad inuicē ꝛ ab alijs distincta. ſz quodāmodo accipiūtur cōiter scz quātitas p̄ oī eo qđ significatur p̄ modū quātitatis siue p̄ modū mēsure. ꝛ qualitas p̄ omni eo quod significatur p̄ modū q̄litatis siue forme q̄lificantis

Ex quo patet q̄ relatiuū idētitatis in accidētibus pōt reperi

ri in substantia ⁊ in alijs p̄dicamētis a quantitate ⁊ qualitate. Quarto sciendū: q̄ relatiuū idētitatis quantitatis in textu diuidit. nā aliō ē relatiuū quātitatis ꝓtinue ut tātus quātus. Aliud ē relatiuū quātitatis discrete ut tot quot. et iterꝫ relatiuū quantitatis discrete diuidit: qz q̄dā sunt noīa ut tot quot: alia uō aduerbia ut totiēs quotiēs. vñ in p̄dict̄ diuisionib⁹ determinatio diuisi dz intelligi in mēbris diuidētibus sicut dictū est in p̄cedēti diuisiōe. Sed ut habet̄ in textu relatiua idētitatis accītis pñt eē relatiua demōstratiua ⁊ respōsiua siue redditiua p̄m diuersas rōnes. qz si referant̄ ad res pñtes dñr ut demōstratiua ut demonstrando tullū dicim⁹ tal ē achiles ⁊ sic de alijs. Et q̄n redditur interrogatiōi p̄cedenti dñr respōsiua vel redditiua. ut si q̄ratur q̄lis ē sor. ⁊ rñdeatur ipe ē talis qualis ē plato. q̄n uō referūtur ad nomina adiectiua specialiū accidētiuz dñr relatiua ut ethiops est niger ⁊ talis est corꝫ ⁊ p̄ est albus. ⁊ talis ē filꝫ. Cōtra p̄dicta ar̄. p̄mo sic: accītia sensibilia prⁱ a nobis cognoscūtur: ergo nō est verꝫ q̄ō accīs sit posteriꝰ substātia ordie cognitiōis. Scōo sic: relatiō accidētis bñ reperitur in genere substātie ut sor. est rōnalis ⁊ tal est plato ⁊ tñ nō reperitur ibi denoiatio: ergo ꝓtra diffinitionē. Tertio sic: relatiuuz idētitatis accīt̄ reperitur in substātia ⁊ in alijs generib⁹ accidētiū a q̄ntitate ⁊ q̄litate: ergo p̄dicta diuisio est insufficiens ꝓña patet q: in plus est diuisiuz q̄z diuidētia. Quarto sic relatiuū subē reperitur in q̄ntitate ut dicēdo: linea q̄ est quātas ⁊ in q̄litate. ut dicēdo albedo q̄ est in corpe: ergo mēbra diuisionis reperiuntur ex diuisum ⁊ sic diuisio est insufficiens.

Quinto sic: tātus ⁊ quātus q̄ sunt relatiua quātitatis: cōtinue pñt reperiri in oīone q̄ ē quātitas discreta ut dicēdo tāta est vna silaba quāta ē alia. Tertio male diuidit relatiuū quātitatis in ꝓtinuū ⁊ discretū. silr tot ⁊ quot q̄ sunt relatiua quātitatis discrete attribuūtur linee vel tpi q̄ sunt quātitates ꝓtinue. ut dicēdo tot sunt hore dici hodierne quot sūt hesterne ⁊ ecōtra ergo male diuidit relatiō q̄ntitatis in relatiuū q̄ntitatis ꝓtinue ⁊ q̄ntitatis discrete. Ad primū dr: q: in nobis duplex reperitur cognitio quedā ē sēsitiua ⁊ sic cōceditur añs. alia ē intellectiua: ⁊ de tali hic intelligit̄ ⁊ sic negat̄ añs. Ad ꝫz dr: q: ꝫz ī gñe subē nō sit vera denoiatio tñ bñ est denoiatio p̄m modū ⁊ hoc sufficit. Ad tertiū patet solutio ex scōo notabili. Ad q̄rtū silr. Ad q̄ntū dr q: tātus ⁊ quāt⁹ ꝓuenūt oīoni nō ꝫz ꝫz rōne tpis in quo ꝓfert. Silr tot ⁊ quot attribuūtur tpi ⁊ linee nō p̄m suam subām ꝫz rōne sui accītis. i. actus mēsurādi q̄ est q̄ modum discreti. Circa hec aūt diuersitates accīt̄ q̄ritur de veritate istⁱ sophismatis sor. ē alter a se ipso ꝓbatur sic sortes sedens est alter a se ipso nō sedēte ut habet porphiriꝰ in p̄dicabilib⁹ ergo ista ē vera sor. est alter a seipso. Improbat sic: sor. ē alter a seipso: ergo sortes est alter ab hoīe. ꝓña tenet ab inferiori ad suū suprus. sed ꝓñs est falsum: ergo ⁊ añs. q̄ō fuit sophisma. Item sortes ē idē sibi ipⁱ: ergo nō est alter a seipso. rñdetur q̄ sophisma est verū ⁊ ad p̄mā improbationē dr q̄ negatur ꝓña. ⁊ ad ꝓbationē dr q̄ nō arguitur ab inferiori ad suū suprus affirmatiue. ꝫz potⁱ negatiue. Ad aliā silr negatur ꝓña q: idem importat vnitatē in substantia. alter uō importat diuersitatē in accidētib⁹. ista aūt duo bene se cōpatiūtur in eodē. Et hec de relatiuis dicta sufficiant.

Incipit tertius tractatus de Ampliatione.

Personalis suppositio est acceptio termini cōis p̄o suis inferioribꝰ. Cuiꝰ alia ē cōfusa alia determinata ut prius patuit. Itē ꝓsonalis suppositiōis: alia est diuisio: nā alia est restricta alia ampliata. ⁊ iō restrictio ⁊ ampliatio habēt fieri circa ꝓsonalē suppositionē. Restrictio est coartatio termini cōis a maiori suppositōe ad minorē: ut cū dr: hō albus currit: hoc adiectiuuz albus restringit hominē ad supponendū p̄o alio Ampliatio ē extensio termini cōmunis a minori suppositione ad maiorem: ut hō pōt eē antixp̄s. ille terminꝰ hō nō solū supponit p̄o his qui sunt: sed ꝓ his qui erūt. vnde ampliatur ad futura. Dico autez termini cōis: qz terminus discretꝰ: ut sor. nō restringitur neqz ampliatur.

Iste est tractatꝰ tertiꝰ huiꝰ libri qui paruoꝝ logicalium dr. in quo postq̄z ꝑdebilispa. supiꝰ determiauit de suppositionib⁹ terminoꝝ absolutoꝝ ⁊ respectiuoꝝ. Hic p̄ter determinat de alijs ꝓprietatib⁹ eoꝝ vz de ampliatiōe ⁊ restrictione ⁊ qz ampliatio ⁊ restrictio hñt fieri circa ꝓsonalē suppositionē ⁊ p̄supponūt eā: de q̄ visum ē priⁿ: iō patet ordo huiꝰ tractatꝰ ad p̄cedentē et sequentē pz qz ampliatio ē quodāmodo ꝓfectioꝝ q̄z restrictio. nā ampliatio augmētat quodāmō suppositionē termini: restrictio aūt diminuit. cū aūt augmētatio dicat ꝓfectionē quātitatē q̄z diminutio qz tēdit ad q̄ntitatē ꝓfectā: seq̄tur q: ampliatio q̄ augmētat suppositionē termini debet p̄cedere restrictionē q̄ restringit ⁊ diminuit.

Primo sciendū: q: ampliatio ⁊ restrictio hñt fieri circa suppositionē ꝓsonalē: iō auctor incidētaliꝫ ponit diffinitionē eius: ⁊ etiā diuisionē in suppositionē determinatā ⁊ confusam. ⁊ qz supius auctor fecit mētionē de eis: iō determinato eoꝝ relinquit̄. Sz magis ad ꝓpositū accedēdo auctor diuidit ꝓsonalē suppositionē aliter q̄z prius: ⁊ est diuisio talis ꝓsonaliū suppositionū: alia ē restrictiua: alia ampliatiua. Ex quo patet q: hñt fieri solū circa suppositionē ꝓsonalē. Et q: nō possunt fieri circa suppositionē naturalē ⁊ simplicē patz p̄mo qz in naturali suppositione termin⁹ accipitur ꝓ oib⁹ q̄ ptiçipant naturā cōem ꝑ terminū cōem significatā: ⁊ iō naturalis suppositio nō potest restringi nec ampliari remanēte naturali suppositione. Similiter nō pñt fieri circa simplicē: qz suppositio simplex ē acceptio termini cōis ꝑ naturā simplici. quequidē natura simplex ē indiuisibilis: ⁊ non accipitur ꝓ pluribꝰ suppositis. ⁊ qz ampliatio ⁊ restrictio dicūt quandā diuersitatē: iō nō possunt fieri circa suppositionem simplicē: ex quo seq̄tur q: soluz habēt fieri circa suppositionē ꝓsonalē: ⁊ hoc tā determinatā q̄z ꝓfusam. Secūdo sciēdū: q: q̄z uis in isto tractatu nō determinetur de restrictiōe sed solū de ampliatiōe: qz tñ ampliatio ⁊ restrictio opponūtur: ⁊ vnum oppositū nō ꝓfecte cognoscitur nisi cognoscat̄ reliquū: ⁊ iō in isto tractatu auctor diffinit restrictionē. vñ restrictio est coartatio termini cōis a maiori suppositione: hoc ē a maiori ambitu seu acceptione suppositoꝝ ad minorē. vñ ponitur coartatio loco generis. deinde ponit̄ termini cōis ad differentiā termini discreti: qui nec restringit̄ nec ampliatur eo q: nō habet suppositā: ⁊ dr a maiori suppositione ad minorē ad differentiā ampliationis. vñ si dicatur homo currit: homo ibi supponit p̄o oīb⁹ hoīb⁹ tā albis q̄z nigris aut medio colore coloratis: sed tñ cū dicitur hō albus currit: homo ibi restringitur ad supponendū p̄o hoīb⁹ albis tm̄. vñ intelligēdū ē q̄ātū ad veritatē locutionis: qz cū dr hō alb⁹ currit hō supponit ꝓ oīb⁹ hominib⁹ sed nō redditur locutio vera nisi ꝓ albis. Tertio sciēdū q: ampliatio sic diffinitur in textu q: ē extēsio termini cōis a minore suppōne ad maiorē. hoc ē a minori ambitu seu acceptione suppositoꝝ ad maiorē. ⁊ intelligendū ē ut prius q̄ntū ad veritatē locutionis. ut cū dr homo currit: ibi hō reddit locutionē verā solū p̄o illis qui sunt actu hoies ꝓpter exigentiā illius adiūcti currit. ꝫz cū dr homo pōt currere vel homo pōt esse antixp̄s. ibi locutio pōt verificari tam ꝓ illꝫ qui sunt actu q̄z ꝓ illis qui sunt in potētia. ⁊ ita hō ampliatur ⁊ augmētatur actu eius suppositio ⁊ ꝓ hoc adiūctū pōt. Et fiūt semꝫ ampliatio ⁊ restrictio respectu termini poten

ris teneri ꝙ pluribus vel pauciorib⁹ quã egigat sua actualis suppositio. vnde in ista diffinitione ponitur termini cõis eadẽ rõne qua ⁊ in p̃cedẽti diffinitõe vnde coartatio ⁊ extẽsio non capiũtur hic ꝓprie ꝫ methaphorice ead coartationẽ ⁊ extensionẽ realem. nam sicut coartatio realis est qua alias minus spaciũ continet quã prius ⁊ extẽsio maius. sic in proposito dicitur coartatio quia terminus cõmunis tenetur ꝙ pauciorib⁹ suppositis q̃z prius ⁊ extensio dicitur: quia terminus cõmunis tenetur ꝙ vniuersalibus suppositis q̃z pri⁹ ⁊ sic patet intellectus istarũ diffinitionũ. Quarto sciendũ ꝙ supposita alicuius termini possunt dici supposita in actu dupliciter. vno modo quantũ ad actũ existẽdi. Allio modo quantũ ad actum significandi. vnde cesar vl̃ adam vel antixp̃s qui includunt essentialiter formã hominis sunt suppositi eius quantũ ad actũ significãdi qr actualiter nõ existũt ideo non sunt suppositi hominis quantũ ad actũ existendi scilicet hominis actualiter existendi. vnde qñ auctor loquit̃ de ampliatione intelligit ꝙ terminus cõis ampliatur quando supponit respectu verbi vel adiuncti ad suppositi q̃ non sunt suppositi in existendo. sed in significãdo ut patet in exẽplo auctoris: homo põt esse antixp̃s. Cõtra p̃dicta arguitur primo sic: a notioribus nobis debemus procedere sed restrictio est notior suppositione cuz sit magis determinata et magis determinata sunt nobis notiora: ergo sequit̃ ꝙ iste tractatus debet p̃cedere precedentem. Secũdo sic: suppositio naturalis ⁊ simplex possunt ampliari ⁊ restringi: ergo cõtra diuisionẽ in qua dicebat ꝙ personalis suppositio alia est ampliatiua alia restrictiua: añs patet quia bñ dr̃ hõ contingenter est spẽs vel necessario. Tertio sic: contra diffinitiones p̃dictas quia coartatio ⁊ extensio sunt quãtitates: ſz ampliatio ⁊ restrictio non sunt quãtitates: ergo male dicit̃ ꝙ ampliatio ẽ extensio ⁊ restrictio ẽ coartatio. Quarto sic: ꝙ terminus cõis non possit ampliari qr terminus cõis supponit solũ pro his que actu participant formaz termini cõis: ergo non põt ampliari ad ea que erunt vel possunt eẽ

Quinto sic dicendo: sor. põt esse ibi sortes stat indeterminate pro sorte qui est ⁊ qui erit: ergo terminus discretus potest ampliari. Ad primũ dr̃: ꝙ licet cognitiõe determinata sensibili magis determinatã precedat minus tñ cognitõe intelligibili ⁊ cõfusa magis cõfusum p̃cedat magis determinatũ ⁊ sic ẽ de ampliatione respectu suppositiõis. Ad secundũ dicitur: ꝙ licet termin⁹ ꝙ se sumpt⁹ supponat naturaliter. tñ qñ sumitur cũ adiuncto nõ amplius supponit naturaliter. Et etiaz licet termino q̃ supponit simpliciter addatur dictio ampliatiua tñ non ampliat ipsum terminũ eo ꝙ non reperit naturã aptam nataz suscipe ampliationem.

Ad tertiũ dicitur: ꝙ ibi nõ accipitur extensio nec etiã coartatio realiter sed solũz methaphorice ut dictũ ẽ. Ad quartũ dicitur: ꝙ licet terminus cõis nõ possit ampliari ꝙ pluribus quantũ ad suppositi actualia in essendo: cũ bene põt ampliari quantũ ad suppositi actualia in significando.

Ad q̃ntũ dicitur: ꝙ quãdo termin⁹ ampliatur vel restringitur oportet ꝙ teneatur vniuoce modo si sor. stet pro eo q̃ est erit vl̃ põt esse: hoc tñ ẽ equoce: ⁊ sic ibi nõ ẽ ampliatio.

¶ Ampliationũ alia fit per verbũ ut per hoc verbũ potest: ut homo potest esse antichristus. Alia per nomẽ: ut hominẽ esse antixp̃m est possibilis. Alia per participium: ut homo est potens esse antixp̃s. Alia per aduerbiũ: ut homo necessario est animal. homo enim ampliatur non soluz pro presenti: sed etiam pro futuro tenetur. Et ideo sequitur alia diuisio ampliationis secundũ ꝙ ampliationũ alia ẽ respectu suppositorũ: ut homo potest esse antichristus Alia respectu tpis: ut hõ necessario ẽ aial.

Postq̃z auctor posuit diffinitionẽ ampliatiõis. Hic q̃ter eã diuidit: ⁊ qr diffinitũ dicit eẽ diuisio ũo dicit posse esse ⁊ esse precedit posse: ideo patet ordo et dicit: ꝙ ampliationũ alia fit p verbũ: ut hõ ẽ antixp̃s. Alia p nomẽ: ut hominẽ esse antixp̃m ẽ possibile. Alia p aduerbiũ: ut hõ necessario ẽ animal. Allia p pticipiũ: ut hõ ẽ potens esse aial. Et ex ista diuisione ampliationis infert auctor aliã dicens: ꝙ quedã ẽ ampliatio q̃ fit respectu suppositorũ: ut hõ põt esse antixp̃s. alia respectu tpis: ut homo necessario ẽ aial. Primo sciendũz ꝙ illa dicuntur ampliare respectu suppositorũ q̃ faciunt terminũ cõem teneri ꝙ suppositis existentib⁹ in actu q̃z nõ existentibus cuiusmodi sunt verba quoz actus cõparatur ad subiectũ: ut subiecto tñ non sunt: ut sunt ista: põt opinatur laudatur: ⁊ sic de alijs. ⁊ sitr ampliant illa q̃ ab ipsis descendunt ut aliqua nomia ⁊ aliqua pticipia ⁊ etiã aduerbia: ut potens ⁊ possibiliter. q̃ descendũt ab hoc verbo põt laudabiledus: biliter: q̃ descendũt ab hoc verbo laudo as. ſz illa dicuntur ampliare respectu temporũ q̃ faciunt terminũ cõem extendi ad oẽs differẽtias tẽporis: ut impossibile ⁊ necessario. vnde cũ dicitur homo necessario ẽ animal: idẽ ẽ ac si diceretur in omni tpe: cõuenit hoi ꝙ sit animal. Scõo sciendũ: ꝙ ille terminus dr̃ ãpliari q̃ ꝙ pluriꝫ suppositis stat q̃z prius stabat cũ adiuncto cui addebatur. verbi gra si dicat hõ põt esse antixp̃s: ibi homo stat ꝙ pluriꝫ q̃z si diceretur hõ currit: quia stat ꝙ hominibus p̃sentibus. Et ꝙ oppositum terminus dicitur restringi q̃ pro pauciorib⁹ suppositis stat q̃z prius stabat cum suo adiuncto: ut si dicatur hõ currit. ibi homo stat pro p̃sentibus. ⁊ cũ dr̃ alb⁹ homo currit: ibi stat pro p̃ntibus albis. Tertio sciẽdũ: ꝙ virtus ampliãdi ⁊ restringẽdi datur alicui a proprio eius impositione: ⁊ etiã alicui datur ⁊ nõ alteri. propter quod quedã sunt ptes orationis: sicut nomẽ verbũ aduerbiũ ⁊ participium: q̃ possunt restringere vel ampliare: sed alie ptes orationis nõ põt hoc: cũ eis non sit data virtus ampliãdi vel restringẽdi a prima earũ impositione. vnde ampliatio radicaliter ẽ in termino cõmuni radicata: q̃ terminus aptus natus ẽ supponere ⁊ capi pro suppositis non existẽtibus: sed actualiter est in termino ampliato. Quarto sciendũ: ꝙ licet ista diuisio sit quadrimẽbris tñ põt reduci ad bimembrẽ. nam ois dictio ampliatiua ẽ pars declinabilis. vl̃ indeclinabilis. si primũ hoc ẽ dupliciter vel significat subãm sic ẽ primũ mẽbrũ. vel significat actũ ⁊ hoc ẽ dupliciter vel actum distantẽ a substantia et sic est verbũ: vel indistantẽ ⁊ sic ẽ participiũ. si scõm sic ẽ aduerbiũ. Sufficientia alterius diuisionis ẽ ista qr cũ oĩs ampliatio sit extensio termini vel ergo extendit ipsum in ordine ad suppositta ⁊ sic est primũ membrũ: vel in ordine ad tẽpus illorũ ⁊ sic ẽ secũdũ. Ex hoc patet ꝙ ampliatio facta respectu temporis differt ab illa q̃ ẽ respectu suppositorũ. apparet etiã ꝙ dictio ampliatiua aliter se habet p̃m ꝙ ampliat ꝙ suppositis. ⁊ p̃m ꝙ ampliat ꝙ tempore qr in vna respicit suppositta ⁊ in alia tempus. Cõtra p̃dicta arguit̃ primo sic: ampliatio fit respectu temporis sed nomẽ nõ significat tẽp⁹: ergo nulla ampliatio fit ꝙ nomen. Scõo sic: omne pticipiũ est determinati temporis puta p̃tis ꝓteriti: vel futuri: ergo nullũ participiũ ampliat sed pot⁹ restringit. ñ̃a tenet: qr ampliare fit respectu pluriũ temporũ. Tertio sic: eadẽ est causa oppositorũ: sed aduerbiũ non est cã restrictiõis: ergo videtur ꝙ non sit causa ampliationis. Quarto sic: terminus cõis non includit tempus: ergo nõ põt ampliare ꝙ tempore sed solũ pro suppositis. Quinto arguitur sic: illa diuisio non datur ꝙ opposita nec ẽ bimembris: ergo non ẽ bona diuisio. Ad primũ argumentũ dicitur: ꝙ non omnis ampliatio fit respectu tẽporis sed quedã sit a virtute ampliatiua dictionis sibi collata a sua impositiõe. ⁊ sic ẽ de ampliatione nominis q̃ solũ ẽ extensio suppositorũ ⁊ nõ temporũ. Ad secundũ dr̃: ꝙ licet ꝓticipiũ sit alicui⁹ determinati tpis tñ habet aliã virtutẽ ꝙ quã ampliat vltra tẽpus p̃sens. Ad tertiũ dr̃: ꝙ non ois causa est causa oppositorũ sed solũ quedã ⁊ sic nõ oportet ꝙ si aduerbiũ nõ restringat ꝙ ꝓpter hoc non ampliet. Ad quartũ dicitur: ꝙ licz tẽpus nõ includatur in termino cõi tamen insequitur ꝙ sum gratia suorũ suppositorũ ratione cuius ibi põt esse amplia-

tio tempoꝝ ſicut ſuppoſitoꝝ: ex hoc q illa ſuppoſita non ſolum habent potentiã ad eſſendũ in vno tempore ſed etiã in pluribus. Ad quintũ dr: q licet illa diuiſio non detur p oppoſita formaliter nec etiã ſit bimembris tamẽ datur per oppoſita virtualiter ꝛ eſt reducibilis ad bimembrẽ hoc ſufficit ad bonam diuiſionem.

¶ Circa p̃dicta querit̃ de hoc ſophiſmate. Impoſſibile põt eẽ verũ, ꝓbatio id qõ eſt vel erit impoſſibile põt eẽ verũ ut antirp̃m nõ fuiſſe erit impoſſibile poſt tẽpus eius ꝛ modo põt eſſe verum ergo impoſſibile poteſt eſſe verũ: contra. Quicq̃d poteſt eſſe verũ eſt poſſibile: ſed impoſſibile põt eſſe verũ: ergo impoſſibile eſt poſſibile in tertio p̃me. ſed cõcluſio eſt falſa: ergo aliq̃ p̃miſſarũ: non maioꝝ ergo minoꝝ. ſed hec eſt p̃ma ergo p̃ma eſt falſa. Soluꝛio. p̃ma ſimpliciter falſa eſt hec. ſ. Impoſſibile põt eẽ verũ ꝛ ꝓbatio peccat p̃m ſophiſma accñtis. qm̃ cũ dico id quod ẽ vel erit impoſſibile duo dico ſcz ſubiectũ illius impoſſibilitatis ꝛ ipſam impoſſibilitatẽ ſiue ipſum impoſſibile ſed ei quidẽ impoſſibile eſt accidit impoſſibilitas ſiue ipſum impoſſibile. Vñ id quod ẽ: eſt res ſubiecta: ꝛ impoſſibile accidit ei: ꝛ poſſe eẽ verũ aſſignatur ineſſe vtriqz: ſicut hic antirp̃m nõ fuiſſe eſt impoſſibile: ſed antirp̃m nõ fuiſſe poteſt eſſe verũ: ergo impoſſibile poteſt eẽ verũ: qꝛ antirp̃m non fuiſſe eſt res ſubiecta: ꝛ impoſſibile eſt accidẽs ei⁹: ꝛ poſſe eẽ verũ aſſignat̃ ineẽ vtriqz. De ampliatione q̃ fit rõne ſuppoſitarũ talis datur regula. Termin⁹ cõis ſupponẽs verbo habẽti vim ampliandi a ſe vl̃ ab aliquo ampliatur ad ea q̃ poſſunt eſſe ſub forma termini ſupponẽtis ut homo poteſt eẽ albus iſte terminus homo ſupponit nõ ſolũ ꝓ preſentib⁹ ſed etiã ampliatur ad omnes q̃ erunt. Dico aũt a ſe qꝛ hoc verbũ poteſt: de ſe habet naturã ampliandi. Dico autẽ ab alio: qꝛ hoc pticipiũ potẽs ꝛ hoc nomẽ poſſibile: dant virtutẽ ampliãdi verbo cui iungũtur: ut hõ eſt potens eſſe albus: vel animal eſt poſſibile eẽ albũ. De ampliatione q̃ fit rõne tpis talis ẽ regula. Terminus cõis ſupponẽs vl̃ apponẽs verbo habẽti vim ãpliandi quo ad tp̃s ſupponit p his q̃ ſunt ꝛ que erunt ut hõ neceſſario eſt animal tam hõ q̃z animal tenetur ꝓ his que ſunt ꝛ que erunt ſemper.

Poſtq̃z auctoꝝ poſuit diuiſionẽ ampliationis in p̃cedẽti pte. hic ꝑnter iurta hoc verbũ ampliatiuũ põt: ponit q̃dam ſophiſma q̃rẽdo vtrũ illõ ſophiſma impoſſibile põt eẽ verũ: ſit verũ vel falſũ. Et p̃mo ꝓbat q ſit verũ. ſcõo ipꝛobat ipm Pꝛobat̃: ſic illõ q̃ ẽ vel erit ipoſſibile põt eẽ verũ: ergo impoſſibile põt eẽ verũ. añs pz qꝛ ſortẽ non fuiſſe rome poſtq̃z fuerit ẽ impoſſibile: ꝛ nũc põt eẽ verũ: ergo ꝛc. Ipꝛobatur ſic arguẽdo in vari. Quicq̃d põt eẽ verũ ẽ poſſibile: ſz impoſſibile põt eẽ verũ: ergo impoſſibile ẽ poſſibile. Pꝛo cuius ſolutione primo ſciẽdũ: q ſophiſma ẽ arguméto vl̃ argumẽtis apꝛobata vel ipꝛobata ꝓpõ. vñ ꝓbatio ẽ argumẽtũ q̃ qs nitit̃ oñdere aliquã ꝓpõnem eẽ verã: ꝛ p oppoſitũ ipꝛobatio ẽ argumẽtũ q̃ nititur oñdere aliquã ꝓpõnẽ eẽ falſaz. Et ſic ſophiſma ẽ ꝓpõ apparẽs vera q̃ ad vtrãq̃z ptẽ: ꝛ hoc ꝓpter ꝓbationẽ ꝛ impꝛobationẽ. ꝛ dr ſophiſma a ſophos qõ eſt ſapiẽtia: ſiue a ſophiſtico: cas: qõ idẽ eſt qõ decipio: is qꝛ p ſophiſma ꝓponẽs nitit̃ decipere rñdentẽ p ſapientiã in eo apparentẽ. Ex quo apparet q ꝛz ſophiſma ſit q̃nq̃z verũ: põt tñ decipe ꝓpter apparentiã ad ei⁹ falſitatẽ. Scõo ſciẽdũ q oẽ ſophiſma ſoluit̃ aliq̃ iſtoꝝ triũ modoꝝ ſcz negãdo ipm ſimplr vez vl̃ ſimplr falſuz vel negãdo vel diſtinguẽdo vñ illõ ſophiſma ſoluit auctoꝝ in textu negãdo ſimplr quia ſimplr ẽ falſũ. Et ei⁹ ꝓbationẽ ſoluit dicendo q peccat penes fallacias accñtis qꝛ cũ dr id qõ eſt vel erit ipoſſibile põt eẽ verum: ibi duo dñr. ſ. illõ qõ ẽ impoſſibile ꝛ ipa ipoſſibilitas ꝛ qꝛ ipa impoſſilitas accidit rei ſubiecte q̃ eſt illõ qõ ẽ vl̃ erit impoſſibile. ꝛ põt eſſe verum aſſignat vtriq̃z ineẽ ꝛ iõ creditur q ſicut verum attribuit̃ rei ſubiecte ꝓpt̃ ei⁹ ꝓueniẽtiã q etiã attribuat̃ accñtiu. vñ illõ qõ ẽ vel erit ipoſſibile eſt res ſubiecta: ꝛ impoſſibile ẽ accñs ꝛ põt eẽ verum eſt attributũ: ꝛ iõ ꝓbatio nõ ꝙcludit. Tertio ſciẽdũ: q ad maioꝝ ẽ noticiã p̃dictoꝝ hñdã auctoꝝ ponit duas regulas: quaꝝ p̃ma ẽ de ampliatiõe facta reſpectu ſuppoſitoꝝ: ꝛ alia ẽ de ampliatiõe facta reſpectu tp̃oꝝ. vñ regulã data de ampliatiõe reſpectu ſuppoſitoꝝ talis ẽ. Termin⁹ cõis ſupponẽs verbo hñti vim ampliandi a ſe vel ab alio ampliat̃ ad ea q̃ põt eſſe ſub forma termini ſic ſupponẽtis. Et declarat iſtud in exẽplo ut dicendo hõ põt eẽ albus iſte termin⁹ hõ nõ ſolũ ſupponit p hoib⁹ q̃ ſunt ſz etiã ſupponit p hoibus q̃ erũt. ꝛ notanter dicit a ſe ꝓpter verbũ qõ habet virtutẽ ampliãdi ſicut ẽ illõ verbũ põt. ꝛ notanter dr ab alio ꝓpter hoc q̃ verbũ ẽ: qꝛ ſz ampliet hoc tñ nõ eſt p ſe ſz ꝓpter hoc q adiũgit̃ dictiõi de ſe ãpliatiue. Scõa regula eſt de ampliatiõe q̃ fit reſpectu tp̃oꝝ q̃ talis eſt. Termin⁹ cõis ſupponens verbo vel apponẽs habẽti vim ampliãdi quo ad tp̃s ſupponit p his q̃ ſũt ꝛ q̃ ſemp erũt ſub forma termini ſupponẽtis. ꝛ iſta ampliatio fit reſpectu tp̃oꝝ. ut hõ neceſſario eſt aial. ibi tã hõ q̃z aial tenet p his q̃ ſp ſunt ꝛ ſp erũt. ꝛ iſta ampliatio nõ ꝓuenit ex pte huius verbi ẽ ut dictũ eſt: ſed ꝓuenit ex adiũctiõe huius aduerbij neceſſario ampliãtis illõ verbũ ẽ quãtũ ad oẽs dñas tẽporis. vñ aduerbiũ magis ꝓprie cauſat ampliationẽ tp̃oꝝ q̃z ſuppoſitoꝝ. Quarto ſciendũ: q ſz hec dictio poſſibile ampliet tã p ſuppoſitis q̃z p tpib⁹ tñ primo ampliat p ſuppoſitis ꝛ ex ꝑnti p tpibus: ſz ecõtra ẽ de neceſſario: idcirco in exẽplo regule date reſpectu ſuppoſitoꝝ ponit poſſibile: ꝛ in exẽplo regule date reſpectu tp̃oꝝ exẽplificat̃ de iſta dictiõe neceſſario q̃ primo ampliat p tpibus ꝛ ex ꝑnti p ſuppoſitis vñ ſub iſtis duobus mõis poſſibile ꝛ neceſſariũ ꝓhendũtur alij duo modi q̃ dñr ꝓtinges ꝛ impoſſibile. impoſſibile. eni ampliat ad oẽ tp̃s ſicut neceſſariũ ſz negatiue. ꝓtinges aũt ad ſuppoſita ſicut poſſibile. Ex his põt videri quõ ꝓuenit dictiõi ampliatiue ampliare: qꝛ ſicut agẽs reale non hñs impedimẽtũ agit in oẽ id ad quod põt extendi ſua virt⁹: ſic etiã agens rõnis puta dictio ampliatiua non habens impedimentũ agit in omne illud ad quod poteſt extendi ſua virtus ꝛ ꝓpter hoc hec dictio poſſibile vl̃ potens ampliat terminũ cõmunẽ cui adiungitur ad preſentia ſuppoſita ꝛ futura qꝛ habet virtutem ampliandi quo ad illa tẽpoꝛa. Cõ

ra predicta arguitur primo sic: albū potest esse nigrū ē impossibile ꝛ tamen potest esse verꝫ quia res alba potest eē nigra: ergo impossibile pōt esse verū. Secundo sic: sortē videre omne astrum est impossibile cū visus sit circa vnum ꝛ tamē pōt esse verū: quia successiue pōt illa videre: ergo impossibile pōt esse verū. Tertio sic: terminus cōis stans pro presentibus suppositis ꝛ futuris restringitur ut postea patebit in restrictionibus: ergo non ampliatur. Quarto sic: ista dictio possibile non tantū ampliat pro suppositis sed etiam pro temporibus: ergo videtur q̄ male exemplificetur de ipsa in prima regula. Quinto sic. impossibile ꝛ cōtingens ampliant sicut necessarium ꝛ possibile: ergo debent poni regule de ipsis sicut de alijs. Ad primū dicitur: q̄ illa est duplex: qꝫ album ꝛ nigrū possunt capi dupliciter. vno modo formaliter: ꝛ tunc ē impossibilis ꝛ falsa. Alio modo materialiter: ꝛ illo modo possibilis ꝛ vera: ꝛ ē sensus q̄ aliquis habēs albedinē pōt suscipere. nigredinē. Ad secūdū dicitur q̄ est vera si ponatur inesse eo modo quo est possibilis. s. successiue. sortes enim potest videre omne astrū successiue ꝛ nō simul. Ad tertiū dicetur: q̄ terminus cōmunis disiunctiue stans pro presentibus vel futuris bene restringitur eo q̄ ad veritatē disiunctiui sufficit alterā partē esse verā siue sufficit veritas alterius partis. sed terminus cōmūis stans copulatiue pro presentibus ꝛ futuris bene ampliatur et sic est in proposito. Ad quartū dicitur: q̄ licet ista dictio impossibile ampliet quo ad tempora: hoc tamē ē ex cōsequenti. sed primo ꝛ p se ampliat quo ad suppositа. Ad quintū dicitur: q̄ impossibile ꝛ cōtingens satis possunt intelligi sub possibili ꝛ necessario. sed potꝫ auctor agit de istis duobus modis necessariū ꝛ possibile q̄ꝫ de alijs: quia sunt affirmativi: ꝛ alij sunt negativi. Et hec de ampliationibus dicta sufficiant.

¶ Sequitur tractatus quartus de Appellatione.

Appellatio ē acceptio termini cōis p re existente. Dico aūt p re existente: qꝫ terminus significās nō ens nihil appellat: ut cesar antixps vl chimera: ꝛ sic de alijs. Differt aūt appellatio a suppositione ꝛ significatiōe: qꝫ appellatio est tm̄ de re existente. Significatō ꝛ suppositio tam de existente q̄ꝫ de nō existente: ut antixps significat antixpz ꝛ supponit pro antixpo: sed nihil appellat. Hō aūt significat hominē ꝛ supponit de natura sua tam pro hominibus existentibus q̄ꝫ pro nō existentibus: ꝛ tm̄ homines existentes appellat.

Iste est quartus tractatus paruorū logicaliū. In q̄ post q̄ꝫ auctor determinauit de ampliatione: hic p̄ñter determinat de appellatione. ꝛ qꝫ ampliatio augmentat et p̄ficit suppositionē termini: ꝛ appellatio diminuit quodāmodo: ideo prius determinauit de ampliatione q̄ꝫ de appellatione. ꝛ p̄us determinat de appellatione q̄ꝫ de restrictione: qꝫ appellatio est magis intrinseca termino q̄ꝫ restrictio: quia terminꝰ p se sumptus pōt appellare: ꝛ nō pōt restringi nisi superadditur aduncū: ꝛ sic patet ordo huius tractatus ad precedētes ꝛ sequētes. ¶Primo sciendū: q̄ appellatio ut sufficit ad propositū dicitur tribꝰ modis. vno modo dicit appellatio vocatio siue proprij nomen alicui⁹ p̄sone p̄m quod dicitur iste appellatur petrus. Secūdo modo dicitur appellatio ut est ꝓprietas nois sub quo nole plura continētur p̄m quam aliq̄ noia dicūtur appellativa. Tertio modo sumit appellatio put ē acceptio termini p suppositо vel suppositis actu existentibus: ꝛ de hac ē p̄sens intentio. Scdo sciēdū: q̄ appellatio ut sumit in ꝓposito sic diffinit in textu. Appellatio ē acceptio termini pro re existente: ꝛ nō dr̄ cōis qꝫ tam termin⁹ cōis q̄ꝫ singularis appellāt. ut patebit in diuisione appellatiōis: q̄ diuisio hec est. Appellationū alia ē termini cōis: alia termini singularis: termini cōis sicut hō: termini singularis sicut sortes. vñ terminus cōis appellans ꝛ terminus singularis differūt: qꝫ terminus singularis vnū tm̄ appellat termin⁹ vero cōis plura p̄m q̄d actu pōt plura ꝓtinere. Et sic patet q̄ alia ē appellatio termini cōis ꝛ alia termini discreti rōne cuius dñ dictū ē in diffinitione appellationis termini nō addēdo cōis aut discreti. ꝛ p̄ñter auctor exponit in textu suā diffinitionē dicens: q̄ terminus significās non ens sicut ēid q̄d nō ē actu nō appellat ut cesar ꝛ antixps: ꝛ etiaꝫ termini significātes aliq̄d fictū siue aliq̄d in imaginatiōe nō appellant ut chimera hircoceruus. ꝛ sic patet q̄ solū terminus significans rem actu existentē appellat. Tertio sciendū: q̄ auctor postea ponit dr̄iam inter significationē: suppositionē ꝛ appellationē: qꝫ appellatō ē acceptio termini p re exīte in actu ꝛ extra animā: suppō vero ꝛ significatio sūt tā de re exīte in natura q̄ꝫ de exīte in anima siue in imaginatōne ut antixps significat antixpm ꝛ supponit p eo: sed nihil appellat. hō etiā significat id q̄d ꝓticipat naturā humanā ꝛ naturaliter supponit tam p homine exīte q̄ꝫ nō: sed nō appellat nisi hoiem exīte in actu. Alio modo differūt suppositio ꝛ appellatio: qꝫ appellatio ē inferius ad suppōnē: qꝫ vbi cūq; ē appellatio ibi ē suppositio ꝛ nō ecōuerso: nā appellatio solū inest termino ut dictū est qñ tenet p̄ suppositо vel suppositis actu existētib⁹: sed suppositio pōt esse in termino qñ tenet p̄ suppositis actu vel potētia vel etiā in imaginatione. ꝛ suppositio pōt eē naturalis: accīdentalis: discreta: cōis: simplex: ꝛ p̄sonalis. sed appellatio ē tm̄ termini supponētis p̄sonaliter. ꝛ sic patet q̄ appellatio ē inferius ad suppositionē. Quarto sciēdū: q̄ dictionū q̄dā sunt appellatiue q̄litatis ꝛ appellāt: sed p se appellata nō hnt sic̄ sunt noia cōia ꝛ adiectiua q̄ sūt appellatiua qz nō hnt appellata nisi sua substātia ꝛ p̄ sua subiecta eo q̄ idiuiduatio nō ē t accīdentibus nisi p̄ substantiā loquendo ꝓprie. Alie sunt dictiones q̄ non sunt appellatiue qualitatis sed sunt appellata in neutro genere: cuiusmodi sunt nomina ꝓpria. noia enim ꝓpria dicūtur appellata suppositа ꝛ singularia diuersis rōnibus. quia dicūtur appellata eo q̄ appellant a suis superiorib⁹. supiora. n. de inferioribus p̄dicant p̄m vnū nomen ꝛ eandē rationem ut sortes est hō. Et dicunt suppositа: qꝫ subijciunt suis supiozibus. Et dicunt singularia: quia nominant aliqō discretū q̄d vni soli cōuenit. Alie sunt dictiones appellatiue q̄ appellant ꝛ que per se appellata habent sicut sunt nomia cōia substātiua ut homo animal ꝛ sic de alijs. ꝛ talibus ꝓprie cōuenit appellatio. Et tales dictiōes accipiunt aliquā do p̄ oībus suis suppositis ꝛ hoc fit p adunctum signi vl̄is ut dicendo ois homo currit. aliq̄n p̄ aliquo suoꝝ suppositorū determinate ut quādo eis nō additur aliquid q̄d eas distribuat ut homo currit. Cōtra predicta arguitur p̄mo sic: appellatio pertinet iuristis: ergo non spectat ad logicum determinare de appellatione. Secundo sic appellatio est tantum termini cōmunis: ergo cōmunis debet poni in diffinitione eius. Tertio sic: nulla est appellatio termini cōis ergo cōtra diuisionē: añs patet qꝫ terminus cōis non significat rem existentem cū existentia conueniat singularibus.

Quarto sic: sortes mortuus appellatur homo: ergo appellatio est tam existentis q̄ꝫ non existentis. Quinto sic: sicut dicit textus terminus significat idem supponit ꝛ appellat. sed significat rem non existentem: ergo etiam appellat p re nō existente. Ad primū dicitur: q̄ aliter consideratur appellatio a logico: ꝛ aliter a iuristis: quia a iuristis consideratur in quantum dicit vocationem quandam de inferiore iudice ad superiorē: sicut cū quis iudicat⁹ ab officiali appellat ad papam: sz a logico consideratur ut dictū est. Ad secundū dicitur: q̄ si capiatur appellatio ut ē ꝓprietas nois

que dicitur qualitas: sic solū appellatio cōuenit termino cō
muni: sed de tali nō est hic ad ꝓpositū. sed si capitur ꝓout
est acceptio termini ꝓ re existēte: tunc cōuenit tam termi-
no singulari q̄z cōmuni: ⁊ sic capitur hic. Ad tertiū dicit
q̄ licet res significata p terminū cōmunē secundū se ⁊ per se
nō existat: tamē existit in suis inferioribus ⁊ tunc talia singu
laria a nomine cōi appellant̄: sicut hō appellat sortē ⁊ cice-
ronē: ⁊ sic de alijs singularibus actu existentibus. Ad q̄r
tū dicitur: q̄ licet sor. mortuus abusiue appelletur homo: tñ
non ē homo simpliciter: quia homo mortuus nō est homo:
ideo nō pōt appellari. Ad quintū dicitur q̄ auctor sic in
telligitur: q̄ si res significata p terminū singularē existat: tūc
terminus singularis idem significat ꝓ eodem supponit: et
ꝓ eodem appellat.

¶ Appellationum aūt alia est termini cō
munis: ut hō. Alia termini singularis: ut
sortes. Singularis termin⁹ significat idē
⁊ supponit ⁊ appellat: qui significat rē exi
stentē: ut petrus vel iohannes. Itē appel-
lationis termini cōmunis alia est termini
cōmunis ꝓ ipsa re in cōi: ut q̄n termin⁹
cōis habet simplicē suppositionem ut hō
est spēs: animal est gen⁹. Et tunc termin⁹
cōis idez significat ⁊ supponit et appellat
ut hō significat hoiez in cōi: ⁊ supponit ꝓ
eo in cōi: ⁊ appellat ꝓ eo in cōmuni. Alia
aūt est termini cōis ꝓ suis inferioribus:
ut q̄n terminus cōis habet ꝑsonalem sup
positionē: ut homo currit: hic homo nō si-
gnificat idē ⁊ supponit ⁊ appellat: sz signi
ficat hominē in ⁊ supponit ꝓ particula
ribus hominibus ⁊ appellat particulares
homines existentes.

Postq̄z auctor diffiniuit ⁊ diuisit appellationē in eam q̄
fit p terminū cōem ⁊ eam que fit p terminum singularē. hic
cōsequenter subdiuidit appellationē termini cōmunis. naz
alia est termini cōmunis ꝓ re existente in cōmuni: ut cum
terminus cōis simplicē habet suppositionē: ut homo ē spēs
animal est genus. hō enim appellat naturā existētē in eē sim
plici abstracto a suppositis siue a singularib⁹. Alia ē appella
tio termini cōis ꝓ suis inferioribus: ut homo appellat sor
tē ⁊ platonē si existant in rerū natura. Primo sciendū: q̄
dupliciter pōt intelligi q̄ termin⁹ cōmunis appellet. Uno
modo ꝑut capitur ꝓ re vniuersali significata per ipm et
sic super ipsum fundatur vnus modus appellationis. que-
quidē appellatio est ipsius nature cōmunis: q̄ licet secundū
se nō existat: tamen existit in singularibus: ⁊ sic super ipsum
fundatur appellatio termini cōmunis simplicē suppositio-
nē habētis. Alio modo pōt considerari terminus cōmunis
videlicet ꝑut est in suis suppositis: ⁊ sic super ipsum funda-
tur appellatio que est termini cōmunis habentis ꝑsonalem
suppositionē: ⁊ licet talis terminus cōis nō significet illa sup
posita ut suppositā sunt ⁊ singularia: tñ possunt considera-
ri ut conueniunt in natura specifica ⁊ sic terminus cōis pōt
appellare ꝓ ipsis. Secūdo sciendū: q̄ terminus cōmu-
nis habens suppositionē simplicē idem significat supponit ⁊
appellat. significat enim naturā cōem. supponit etiam ꝑ ea
dē ⁊ appellat ꝓ ipsa natura cōi. Sed termin⁹ cōis nō sup-
ponēs simpliciter nō idē significat: supponit ⁊ appellat. naz
talis terminus significat naturā cōez ⁊ supponit ꝓ suppo
sitis tam existentibus q̄z nō existentib⁹: sed solū appellat sua
ꝓpria in actu existētia: sicut hō significat naturam huma
nā ⁊ supponit ꝑ hoibus tam existentibus q̄z nō existentibus: sed
solū appellat homines ꝓsentes ⁊ existentes in actu. Tertio
sciendū: q̄ terminoꝝ appellativoꝝ siue appellationē habē
tiū quida sunt substantiui: quidam adiectiui. Substantiui
sunt ille qui significant rem existem in predicamento p mo-
dū per se stantis tā in concretione ad suppositā q̄z in abstra
ctione: sicut iste terminus homo qui dr̄ esse terminus cōcre
tus concretione nature ad suppositā quia concernit ipsa: et
iste terminus humanitas dicitur abstractus a quocūq̄z con
cretione. Termini autē adiectiui sunt illi qui significant reꝝ
in predicamento existem p modū adiacentis. ⁊ istoꝝ termi-
noꝝ tam substantiuoꝝ q̄z adiectiuoꝝ quidaz sunt substā
tiales quidam significant rem de predicamento substantie
ut homo ⁊ humanitas. Alij sunt accidētales qui significāt
rem de predicamento accidetiū ut albū ⁊ albedo. ⁊ sic de ali
js de quibus ē facta mentio. vnde tam in terminis substan
tialibus q̄z accidentalibus eodem modo sumitur appellatō
capiendo appellationē ꝓprie. Quarto sciendū: q̄ ter-
minis accidentalibus q̄z res de predicamento accidentium
pōt dupliciter considerari vno modo ut habet habitudinē
ad substantiā ut albus: ba: bum: albū enim significat albe-
dinē secundū quod adiacet substātie. Alio modo possunt
ille res considerari sine habitudine ad substantiā ⁊ hoc du-
pliciter secundū q̄ dupliciter possunt abstrahi: quia ipsarū
vna abstractio ē a subiecto. alia est abstractio a suppositis ⁊
secundū primā abstractionez natura albedinis significat ꝑ
illum terminū albedo. sed secundū q̄ abstrahitur a supposi
tis significatur p illū terminū albedinitas: ⁊ natura nigredi
nis p illū terminum nigredinitas. vnde in omnibus istis ter
minis nihil differt quantū ad appellationē. Ex quo sequit̄
q̄ aliqui antiqui male dixerunt eo q̄ putabant appellatio-
nem nō posse attribui niſi termino adiectiuo. ⁊ mouebant̄
ꝑpter illam rationē quia appellatio ut ipsi dicebant ē i ter-
mino ratione significati formalis rei appellate que non pōt
appellari niſi per terminū adiectiuū: ut dicebant ⁊ nō p sub
stantiuū quod importat significatū suū absolute ⁊ non cuz
dependentia vel habitudine ad aliud sicut iste terminus hō
qui significat naturam humanam absolute. verūtamen il-
lud non est verū quia termini substantiui possunt esse con-
creti concretione nature ut dictum est: siue concretione sup
positoꝝ: licet non significent per modum adiacētis. Cō
tra predicta arguitur primo sic: terminus cōmunis habens
simplicē suppositionē respectu termini secunde intentionis
significat naturam cōmunem existem in anima: ergo nō ap
pellat: cōsequētia tenet: quia tunc antipās appellaret quod
falsum est. Secūdo sic appellatio est acceptio termini cō
munis ꝓ re existe: sed natura cōmunis significata per ter-
minum cōmunez nō existit: ergo terminus cōmunis nō ap-
pellat. Tertio sic: omne: quod est singulare est: sed appel-
latio est termini existis: ergo non pōt esse termini cōmunis
simplicem suppositionem habentis. Quarto sic. appella
tio insequitur significationem termini cōmunis: sed term-
nus cōmunis non significat sua suppositā: ergo nō appellat
ꝑ suis suppositis. Quinto sic. appellatio significatio ⁊ sup
positio sunt diuerse ꝓprietates: ergo nō pñt eidē ꝓuenire: er
go male dictū ē q̄ termin⁹ cōis idē significat supponit ⁊ ap-
pellat. Ad primū dr̄: q̄ duplex ē appellatio. s. ꝓpria ⁊ im-
ꝓpria. vñ talis terminus appellat accipiēdo appellationem
large. ⁊ quodāmō improprie ꝑut ē termini significātis tam
rem ex̄ animā q̄z rē i aia. Ad 2z dr̄: q̄ 3z termin⁹ cōis nō
significet rē existem ꝑm se: tñ significat rem existem in singu
laribus: ⁊ hoc sufficit. Ad tertiū dr̄: q̄ 1z oē id q̄ primo
⁊ ꝑ se existit sit singulare: tñ illud q̄ existit ad alterius existē
tiā nō ē singulare: sic vlia q̄ significant̄ p terminos cōes: et
sic termini cōes significāt rē existentē vz in singularibus ⁊ p
singularia. Ad q̄rtuz dr̄: q̄ licet termin⁹ cōis ꝑmo ⁊ per
se nō significet sua suppositā: tñ ex pñti ⁊ materialr bñ signi
ficat ipsa in quātū includūt naturā p terminū cōem significā
tā. Ad q̄ntū dr̄: q̄ licet iste ꝓprietates cōueniant eidē
materialiter sumpto: nō tñ ꝓueniūt eidē formaliter sumpto
⁊ hoc sufficit. Et hec de appellatione dicta sufficiant.

Siquitur tractatus quintus de restrictione.

Restrictio ē coartatio termini cōis a maiori suppositione ad minorem. Restrictionū alia fit per nomen: ut homo albus: iste terminus homo nō supponit pro nigris neqz p medio colore coloratis: sed restringitur ad albos. Alia fit per verbū ut homo currit: homo supponit pro presentib⁹. Alia fit per participium: ut homo currēs disputat: homo supponit pro currentibus. Alia per implicationem: ut homo qui est alb⁹ currit: hec implicatio qui est albus restringit hoiem ad albos. Item restrictiones facte per nomen alia per inferius quod apponitur superiori: ut animal homo: ille terminus animal supponit tantuz pro animalibus que sunt homines. Alia autem per differentiam aduenientez generi que est essentialis: cum sit cōstitutiua speciei: ut animal rationale: hic enim aīal pro rationalibus supponit. Alia fit per adiectiua accidentis: ut homo albus. ille termin⁹ homo supponit tantū pro albis.

Quintus ytialis tractatus puorū logicaliū: in quo intēdit determinare de vna ꝓpꝛietate termini incōplexi: q̄ dr restrictio: cuius prius determinandū fuisset de restrictōe eo q restrictio ⁊ ampliatio opponūtur ⁊ fiūt circa ysonalem supponē niſi obstitisset rō q̄ pri⁹ dicta ē in ꝓncipio appellationū. s. q appellatio ē magis intrinseca termino q̄z restrictio. Et q hic principaliter ut vult determinare de restrictiōe: ideo resumit diffinitionē restrictionis prius positam in principio ampliationum. Primo sciendū: q restrictio ē coartatio termini cōis a maiore suppositiōe ad minorem: hoc ē decrementum siue minoratio ambitus alicuius termini cōis. secundū q pro pauciorib⁹ suppositis tenetur quā exigat sua actualis suppositio sicut dicendo homo albus currit: ille terminus homo de sua actuali suppone potest supponere p oīb⁹ hoīb⁹ quocūqz colore coloratis: tū per naturā illius adiuncti albus variatur suppō eius ⁊ tenetur solū pro hoīb⁹ albis ⁊ accipitur in ista diffinitōe coartatio methaphorice ad coartationē realē sicut sufficiēter explicatū ē in principio ampliationū. Scōo sciēdū: q auctor ꝓnter diuidit restrictionē dicēs: q restrictionū alia fit p nomē: alia p verbū: alia p ꝓticipiū: ⁊ alia p implicationē alicui⁹ oīonis. Et ꝓnt subdiuidit restrictionē factā p nomē dicēs: q alia fit p inferi⁹ appositū supiori: alia fit p dīaz aduenientē generi: alia p adiectiuū accītis: ⁊ oīm istoz exēpla satis patent in textu. vñ restrictio fit multis mōis. vno mō fit p aliqd adueniens termino restricto sic dndo hō alb⁹ currit. Alio mō fit nullo aduenientē termino cōi. ut cū dr rex venit restringit ad supponendū p rege ꝓtie: ⁊ sm hoc pōt dici q duplex ē restrictio. Una ē naturalis q̄ fit p aliqd aduenies termino cōi: ⁊ dr naturalis qr ille termin⁹ capit sm nām ⁊ exigētiā termini adiūcti. Alia ē vsualis restrictio ⁊ ē illa q̄ in termino p vsū ⁊ modū loq̄ndi inuenit. ⁊ iō dr vsualis restrictio qr nō ꝓuenit ei ex nām alicui⁹ adiūcti. Tertiō sciēdū: q restrictio nālis pōt fieri multis modis ut prius dictum ē. Uno modo per dictionē. Alio modo per oratiōnē. p oratiōnē fit quādo alicui termino cōmuni implicat aliquid nō importans diminutionē nec ampliationē. ut cū dicitur homo qui ē albus currit. ibi restringitur homo ad supponendū pro illis quibus ꝓuenit illa implicatio qui ē albus. Et notanter dicit nō importans diminutionē: nec ampliationē quia est aliqua oratio implicatiua q̄ importat diminutionē ut ista qui est mortu⁹ ⁊ alia ē implicatiua que importat ampliationē ut ista q̄ potest esse. ille enim implicationes nō restringunt. Et sic patet q restrictio habet fieri quādo termin⁹ aduenies alteri nō diminuit nec ampliat terminum cui additur. sed quādo facit ipsum teneri pro pauciorib⁹ suppositis q̄z prius tenebatur ⁊ cum oratio implicatiua ē diminuens destruitur illud cui adiungitur. ⁊ oratio ampliatiua facit terminū teneri p pluribus q̄z exigat sua actualis suppositio. ideo non restringitur. Sed restrictio que fit per dictionem pōt fieri dupliciter vno modo rōne significationis. Alio modo ratione ꝯsignificationis. Ratione significationis pōt fieri quādo aliquid additum termino cōmuni restringit ipsum quo ad principalem significationem. Et ratione ꝯsignificationis: fit quādo aliquid restringitur solū quo ad consignificationem: sicut dicendo homo est albus: homo restringitur solum ratione consignificationis scilicet ratione generis quia tātum ponitur pro maribus. Quarto sciendū: q cum dicitur q restrictionū quedam fit per nomē: alia fit p verbum ⁊ ibi ē diuisio generis in species eo q restrictio eq̄liter dicit de omnibus illis membris. ⁊ istorū modorū sufficientia sic pōt haberi. nam oīs restrictio fit p dictionē incōplexā vl cōplexam si primum hoc ē dupliciter vel talis dictio significat substantiam vel actum. si substantiam sic est primum membrum. si actum hoc est dupliciter: vel actum distantem a substantia: ⁊ sic est secundum membrum. vel indistantem: ⁊ sic ē tertium membrum. si fiat per vocem complexam: sic est illa que fit p implicationē. Unde in proposito implicatio vocatur aliquod complexū ex nomine ⁊ verbo implicite includens suppositionem termini cōmunis: ut cum dicitur: homo qui est albus currit: ista iplicatio: q̄ est alb⁹: includit implicite suppositionē huius termini homo. vnde etiam diuisio sequens talis est sicut diuisio precedens. ⁊ sic pōt faciliter sumi sufficientia membrorū eius. Et sic patz quid sit restrictio: ⁊ quomodo habeat fieri: ⁊ quomodo diuiditur. Contra predicta arguitur primo sic. Restrictio non ē possibilis: ergo de ipsa non ē determinandum. antecedens patet: quia vbicunqz ponitur dictio semper supponit ⁊ capitur pro suo significato. sed significatum dictionis nō potest restringi: ergo videtur q ipsa non ē possibilis. Secundo arguitur sic contra diffinitionē: quia terminus singularis aliquādo stat p pluribus: ⁊ aliquādo pro pauciorib⁹: ergo videtur q restringitur: ergo male ponitur in diffinitione termini cōmunis.

Tertio arguit sic. circa appellationē fit coartatio a maiori suppositione ad minorem: ⁊ tamē nō ē restrictio: ergo.

Quarto sic. restrictio nō fit p nomē: ergo cōtra vnū mēbrū diuisionis. antecedens patet: quia si fieret: in ista homo albus currit fieret. sed hoc nō: quia albus in plus se habz q̄z hō: ergo nō potest restringere hominem. Quinto sic. implicatio ē magis cōmunis q̄z illud cui adiungitur: ergo non pōt restringere. antecedens patet. quia illa implicatio qui ē albus potest addi homini: boui ⁊ leoni: ⁊ sic de aliis. Ad primū istorū argumentorū dicitur: q licet dictio nō possit restringi quantū ad significatum formale: tamē quantū ad significatū materiale bene restringitur. vnde vbicunqz ponitur hō significat humanitatē: que ē significatum formale eius. sed nō capitur p oīb⁹ suis suppositis: q̄ sunt significatū mālē ei⁹: iō pōt restringi. Ad ām istorū dr: q lz terminus singularis equoce tētus possit teneri p plib⁹: tū vniuoce tētus nō pōt stare niſi p vno solo: ⁊ sic nō pōt restringi.

Ad tertiū argumētū dr: q lz appellatio aliqū appellet p pauciorib⁹ hoc tū ē p accidēs: qr semp p se facit terminū cōmunē teneri p oīb⁹ tū. Ad quartū dr: q licet albus in cōparatione ad alia ab hoīe in plus se habeat q̄z hō tamē

in cõparatione ad hominẽ nõ in plus se hz. Ad ãntuz dr: q̃ lz implicatio ſm ſe in pl⁹ſe habeat q̃z terminus cui adiũgitur: tñ ſm q̃ adiungitur tali vel tali termino per relationẽ in eo inclusam in minus ſe hz q̃z talis termin⁹ cõis.

¶ De reſtrictione facta p nomen. Omne nomen non diminuens nec habens vim ampliandi adiunctũ ex eadem parte termino magis cõi reſtringit ipm ad ſupponendũ pro his ad q̃ exiſtit ſua ſignificatio: vt pz in exẽplis ſupradictis: quia homo p ſuam ſignificationem reſtrigit aial tm̃ ad aialia que ſunt homines: cuz dr aial hõ z albus reſtringit hominẽ per ſuam ſignificationẽ ad homines albos cũ dr homo albus. Dico aũt non diminuẽs ad remouendum nomina diminuẽtia rationẽ adiuncti: vt mortuus z corrupt⁹ z ſilia q̃ nõ reſtrigũt: ſz potius deſtruit adiũctũ. Dico aũt nõ hñs vim ampliãdi: ad remouẽdũ dictiones ãpliatiuas: vt poſſibile potens z ſimilia: q̃ nõ reſtrigũt ſed poti⁹ ãpliant. Et ſciẽdũ q̃ min⁹ cõe ſemp reſtrigit mai⁹ cõe ut cũ dr hõ albus: qr hõ repitur ĩ albis hoibus z in nigris z in medio colore coloratis. Albus ãt non quo ad hoc eſt hõ ẽ magis cõe z albus minus z ſic albus reſtringit hoiez: ſz ſm q̃ albũ reperit in hoibus z in brutis z ĩ lapidibus hõ aũt nõ: z ſic albũ ẽ magis cõe z hõ minus: z ſic hõ coartat album ad albedinez exiſtẽtẽ in hoibus cũ dr hõ albus: z ſic homo ſupponit tm̃ p hoib⁹ albis: z coartat albũ ad albedinẽ q̃ eſt in hoibus: z ita vtrunq; coartat alterum ſm diuerſa. Item de termino reſtricto talis datur regula: Primo ſi ſignum vniuerſale aduenit termio reſtricto nõ diſtribuit ipſuz niſi pro hiſ ad q̃ reſtrigit: vt ois hõ albus currit: qr hõ reſtringit ad albos nõ põt diſtribui niſi p albis. Itẽ de reſtrictione datur alia regula talis: Nihil poſituz a pte ꝓdicati põt reſtringere terminum cõez poſitũ a pte ſubiecti quo ad principalẽ ſignificationẽ: qr cũ dr hõ eſt albus: ille terminus albus in predicato poſitus nõ põt reſtringere hoiem in ſubiecto poſitum ad albos qui ſi reſtringeretur ad albos: ergo per regulã precedentem: ſi ſignuz vniuerſale z ẽ z ſic iſtius ois homo eſt albus ſensus ẽ ois albus eſt albus ergo ſi vna ẽ vera reliqua eſt vera: z ſi vna eſt falſa reliqua eſt falſa: quod falſum eſt: ergo cũ dicitur homo eſt albus ille terminus hõ non reſtringit ad albos: z ſic pz ꝓma regula. Dico autem quo ad principalem ſignificationẽ qr predicatũ reſtrigit ſubiectum quo ad conſignificationẽ q̃ ẽ gen⁹: vt cũ dr agn⁹ ẽ albus ille terminus agnus reſtrigitur ad mares z nõ ad feminas: z ſic albus reſtrigit ipm quo ad cõſignificationẽ q̃ eſt gen⁹ z non quo ad ſuam ſignificationẽ. Itẽ de reſtrictione facta p ĩplicationẽ talr datur regula Ois implicatio imediate adiũcta termio cõi reſtrigit ipm ſicut ſuũ adiectiuũ: vt hõ qui eſt albus currit ille termin⁹ hõ reſtrigit ad albos p ĩplicationẽ. ſ. q̃ eſt albus. Itẽ de eadẽ reſtrictione datr regula talis. Quotienſcũq; ſignũ vle z ĩplicatio ponũtur in eadẽ locutione. dupler eſt ordo. eo q̃ ſignũ põt p̃cedere ĩplicationẽ: z ſic deſtribuit terminũ cõez p quolibz ſuo ſuppoſito vt ois hõ currit q̃ eſt albus. Itẽ ĩplicatio põt p⁹ aduenire z reſtrigere terminũ cõem z tunc ſignum poſtea aduenies nõ diſtribueret terminum niſi p his ad que reſtringit ut ois hõ q̃ eſt albus currit z tũc equipollet huic omnis homo albus currit.

Poſtq̃z autor ſubdiuiſit reſtrictionẽ. hic põter ponit quaſdã regulas de reſtrictione facta p nomẽ z põr determinabit de quibuſdã regulis reſtrictionis factẽ p verbũ. z qz nomẽ p̃cedit verbũ: iõ pz ordo. Et ꝓmo ponit vnã regulã de reſtrictiõe facta p nomẽ ſine ãpliatione dicens: q̃ oẽ nomẽ nõ diminuẽs nec habẽs vi ãpliãdi aduenies ex eadẽ pte termino cõi reſtringit ipz ad ſupponendũ p his q̃ exigit ſua ſignificatõ. ſ. ſignificatio illius nois reſtringẽtis. vt dicendo animal hõ currit: ibi hõ reſtringit aial p ſuã ſignificationẽ ad ſupponendũ p aialib⁹ habẽtibus humanã formaz. Et cõſequenter exponit autor ſuã regulã z dicit q̃ notãter dr nõ diminuẽs: ꝓpter noia diminuẽtia rõez illi⁹ termini cui adiungũtur: vt mortu⁹ z corrupt⁹: talia enim nõ reſtrigũt ſz magis deſtruũt. ſ. formã ſignificatã p terminũ cui adiunguntur. z dicebatur notãter non habens vim ãpliãdi ꝓpter illa poſſibile potens z ſimilia: q̃ nõ reſtringũt: ſz poti⁹ ampliant. Et ſimiliter debet intelligi de dictione diſtrahẽte ſicut de diminuente vñ dictio diminuens z diſtrahens differũt: nã illa dr diminuens q̃ deſtruit rõez illi⁹ cui adiungit vt mortu⁹: z illa dr diſtrahẽs q̃ trahit terminũ cui adiũgit ad extraneã ſignificationẽ: vt pictũ. Primo ſciẽdũ q̃ generaliter quodlibet minus cõmune reſtrigit magis cõmune verũtamẽ idẽ terminus dr magis cõmunis z min⁹ diuerſis reſpectibus: z ſic idẽ t̃minus põt ee reſtrigẽs z reſtrictus: verbi gra: hõ albus currit: hõ repitur in hoibus albis et nigris: z medio colore coloratis: z albus nõ: z ſic ſm illum reſpectum hõ ẽ terminus magis cõis: z albus min⁹ cõis: z iõ albus reſtringit hominem. ſm autẽ q̃ albus reperitur in

hoīb⁹ lapidib⁹ ⁊ in is alalib⁹ brutis ⁊ hō nō, istō mō alb⁹ est terminus magis cōis ⁊ hō minus comunis ⁊ iō hō cō arctat ⁊ restringit albū ad albedinē existentem in hominibus.

Scōo sciendum est q̄ p termino restricto autor ponit vnā regulam in textu: q̄ talis ē. Si signum distributiuū ad ueniat t̄mino restricto nō distribuit p̄m plenarie ꝓ oībus suis suppositis: sed solū distribuit ipsum ꝓ his ad q̄ restringitur p̄m exigētiam termini restrigētis. vt cū dr oīs hō albus currit, hō enim nō distribuit nisi ꝓ hoīb⁹ albis. ⁊ hoc ē rōe illius termini restringentis alb⁹. vñ si signū vle adderetur termino cōi p se sumpto ⁊ non restricto distribueret ipsum vniuersaliter ꝓ oībus suis suppositis. sed cum additur sibi determinatio non diminuens nec distrahens distribuit p̄z exigētiā illius determinationis. ⁊ sic patet q̄ signum vniuersale in ista propositione omnis homo albus currit: ⁊ sibi similibus nō agit in terminum cōem p̄m se: sed p̄m q̄ restrictus est per hanc determinationē albus. Tertio sciendū est q̄ cōsequenter autor ponit vnam aliam regulam de restrictione facta per nomen: que talis est: Nihil positum a parte predicati potest restringere terminū cōmunem positū a parte subiecti quo ad principalem significationez ⁊ ista regula videtur dari de termino restringente: vt cum dicatur homo est albus: alb⁹ enī non restringit hoīez ad albos. Cuius ratio est: quia tunc signum vniuersale iunctum homini non distribueret ipsum nisi ꝓ albis vt patet per regulam immediate dictam. ⁊ sic hec propositio esset vera omnis homo est albus: posito casu q̄ aliqui essent nigri: quod patet quia valeret tantum sicut ista: omnis homo albus est alb⁹ sed illud manifeste est falsum: casu posito: igitur illud ē falsum ex quo sequitur videlz q̄ ille terminus albus in predicato positus restringat istum terminum homo positum a parte subiecti: quantum ad principalem significationem: veruntamen talis terminus positus a parte predicati habet restringere terminum positum a parte subiecti: quantum ad significationem min⁹ principalem: siue quantuz ad cōsignificationem: vt cum dicitur cignus est albus: albus restringit cignum ꝓ maribus tantum: ⁊ non ꝓ femellis: ⁊ sic restringit ipsum quantum ad significationem minus principalem: q̄z est genus Quarto sciendum q̄ autor ponit vnam aliam regulam de restrictione facta per implicationē dicens q̄ omnis implicatio immediate adiuncta termino cōmuni restringit ipsum sicut suum adiunctum: vt cum dicitur homo qui est albus currit. ille terminus homo restringitur ad albos per illam implicationem qui est albus. vnde notanter dicitur immediate adiuncta: quia si talis implicatio non immediate adderetur nō plus restringeret q̄z adiūctum positum a parte predicati: vt si diceretur homo currit qui est albus. vnde quantum ad rem iste due equipollent homo albus currit: ⁊ homo qui est albus currit. Et ex ista regula infert autor in textu aliam regulam de restrictione facta per implicationem dicens q̄ quotiescunq̄ signū vniuersale ⁊ implicatio ponuntur in eadem locutione: locutio est duplex eo q̄ signum vniuersale potest precedere implicationem non imediate positam in termino cōmuni: ⁊ tunc distribuit terminum cōmunem ꝓ omnibus suis suppositis: vt cum dicitur omnis homo currit qui est albus. ibi ille terminus homo distribuitur ꝓ omnibus suis suppositis. vel illud signum vniuersale potest precedere implicationem imediate positam in termino communi ex eadem parte: ⁊ sic tale signum non distribuit nisi ꝓ illis ad que restringitur per illam implicationem vt dicendo: omnis homo q̄ est albus currit. Et ratio huius diuersitatis est: quia in prima ꝓpositione signum vniuersale attingit terminum cōez ante q̄z determinetur per implicationem. sed in secunda determinatur per implicationem ante q̄z distribuatur per signum ⁊ ideo non distribuit terminum communem vniuersaliter ꝓ omnibus suis suppositis sed tantū ꝓ illis ꝓ q̄ bus exigit sua implicatio. Contra predicta arguitur primo sic: nullum posterius agit in prius: sed econuerso: sed oē restringens posterius est restrictio: ergo nullum restringens agit in dictionē restrictā. Scōo sic: cum dr potēs portare lapidē currit: ē restrictio. ⁊ tñ ibi est dictio ampliatiua ⁊ non habens vim restringendi: sed ampliandi: ergo contra ꝑmaz regulam. Tertio sic: signum vniuersale non amittit suaz vim ꝓ aliquid q̄ō est posterius: ergo videtur q̄ cū habeat virtutem ad distribuendum t̄minū cōmunem ꝓ oībus suis suppositis: nō ꝑdat vī suā ꝓ dictionē restrigētē terminuz cōmunem cum sit posterior ipso ergo videtur q̄ distribuat termininū restrictū ꝓ oībus suis suppositis: qō ē contra secūdā regulā. Quarto sic: talia sūt subiecta: q̄lia ymittūt ab eorum predicatis: ergo videtur q̄ sicut predicata variāt sua subiecta sic possunt ea restringere. Quinto arguitur sic: q̄n signū vle addit̄ termino restricto tunc ꝓpus cadit sup̄a terminū restrictum q̄z supra dictionem restringentem: ergo videtur q̄ ipsum distribuat ꝓ omnib⁹ suis suppositis

Ad primū istorum dicitur q̄ posterius non agit in ꝓpus quantum ad eius substantiam: sed bene agit q̄ ad accidētalia eius: mō accidentale est terminum comunem teneri ꝓ pluribus vel paucioribus suppositis eius. Ad secundum dr q̄ lz sit ibi dictio ampliatiua ⁊ restrictiua: tñ illa restrictio non fit ratione dictionis ampliatiue ibi posite: sed ratione dictionis restringentis. Ad tertium argumentum dicit q̄ lz signum vniuersale non amittat per se suā vim: tñ per accidens potest eam perdere ratione determinationis illi⁹ cui adiungitur signum vniuersale: q̄ō suscipit eius virtutem q̄ quando in aliqua dictione ponitur terminus cōmunis cuz determinatione non diminuente: tunc signuz aduenies nō distribuit illud subiectum p̄m se ⁊ absolute: sed p̄m q̄ determinatur per illam determinationem q̄ etiā ille terminus cōmunis non subiiciebatur absolute: sed ꝓout stat sub tali determinatione. Ad quartum istorum dicitur q̄ hec regula hz veritatem quo ad suppositionem: non tamen quo ad restrictionem: vel pōt dici q̄ licz subiecta varientur quo ad ꝓsignificationem: nō tamē quo ad principalez significationem. Ad quintum dicitur q̄ licet p̄m vocem signum ⁊ terminus restrictus ꝓponantur dictioni restringenti: tñ p̄m intellectū dictio restringens imediate ꝓponitur ipi termino: q̄ sicut dictum est signum vniuersale distribuit terminū cōem ad ea ad q̄ restringitur p dictionē restringētē.

Sequit̄ de restrictiōe facta p verbū de q̄ plures dant̄ regule. Prima talis ē. Terminus cōmunis supponēs vī apponēs verbo p̄sentis tpis simplr sūpto nō hñti vī āpliandi nec ex se nec ex alio restrigit̄ ad supponēdū ꝓ his q̄ sūt subforma termi supponēt̄. Dico āt t̄mini cōis: q̄ t̄min⁹ discret⁹ nō restrigit nec āpliat̄. Dico aūt p̄ntis tpis ad remouēdū verba alioz tporū q̄ termin⁹ cōis alit̄ hz suppōere cū eis. Dico aūt simplr sūpto ad remouēdū vba diminutiua vt opinabile īopinabile. Dico nō hñti vī āpliandi. ad remouēdū vba āpliatiua. ut pz. Dico āt nec ex se nec ex alio: q̄ cū dr ē potēs vle possibile lz hoc verbū ē nō āpliet ex se: hz tñ vī āpliādi p adiūcta. Dico āt sub forma t̄mini supponēt̄: q̄ hō suppōit ꝓ his q̄ sūt subhūanitate: aial ꝓ his q̄ sūt sub aialitate vt hō ē aial. Itē alia dat̄ regla. Termin⁹ cōis supponēs vī apponēs vbo de p̄terito simplr sūpto non hñti vī āpliandi

nec ex se nec ex alio restringitur ad suppo-
nendum pro his qui sunt vel fuerunt sub
forma termini supponentis vt homo fuit
animal ille terminus hō supponit pro his
qui sūt vl fuerunt hoies. sed illi q̄ sunt ho
mines fuerūt in p̄terito: ⁊ aial supponit p
his qui sunt vl fuerunt aialia. Itē alia re
gula. Terminus cōis supponēs vel appo
nens verbo de futuro ⁊c. supponit p his
qui sunt vel erunt sub forma termini sup-
ponentis: si ea q̄ sunt erūt in futuro. ut hō
erit aial. Ex p̄dictis p̄z q̄ verbū restrīgit
quo ad cōsignificationē q̄ ē tp̄s ⁊ nō quo
ad suam significationem.

Postq̄ autor determinauit de restrictione facta p nomē ⁊ p ip̄licationē q̄ eq̄pollet noi. Hic p̄ñr determinat de restrictione facta p verbū. ⁊ ponit tres regulas de tali restrictione ſm q̄ verbū p̄t ee p̄sent⁹ tp̄is. vl p̄teriti vel futuri. Ad̄ñ prima regula talis est. Terminus cōis supponēs vl apponēs ꝟbo presen⁹ tp̄is simpl'r sūpto nō hñti vi ampliādi a se vl ab alio restrigit ad supponēdū p his q̄ sūt sub forma t'mini supponēt⁹. Et notant dī t'min⁹ cōis: q̄r t'min⁹ discret⁹ nō restrigit nec āpliat vt dictū ē p̄us. notant etiā dī p̄ñtis tp̄is: ad remouendum alia verba aliorū tēpor. de quibus postea dicetur. Notant etiā dī simpl'r sūpto: ad remouendū verba diminutionem importantia sicut opinor imaginor. ⁊ notant dī nō habēti vim ampliandi: ad remouendū verba ampliatiua ⁊ notanter dī ex se ad remouendū hoc verbum potest: ⁊ notanter dī a se vel ab alio ad remouendum verba q̄ de se non habent vim ampliandi sed ex adiuncto sicut est potens: vel ip̄ossibile. q̄r ls hoc verbum est ex se non ampliet: tamē ampliat p illud adiūctū potēs vl possibile. dī aūt notant sub forma termini cōis supponentis: quia cū dicitur homo ē aial ibi hō suppponit p illis q̄ sunt sub hūanitate ⁊ aial p his q̄ sub alalitate. Pr̄e sciendū q̄ actus verbi p̄t cōpari ad suū subiectū dupliciter Uno mō q̄tū ad id in quo ē et de quo enūciatur vt cū dī sortes currit hic comparatur cursus ad sortem tanq̄ ad id in quo est. ⁊ de quo dī. Alio mō potest cōparari ad subiectum tanq̄ ad id de quo enunciatur: nō tñ tanq̄ ad id in q̄ est. vt cuz dicitur Cesar laudatur. laus enī enūciatur de Cesare: nō est tñ in cesare: ls in laudante. Sil'r cū dicit⁹ chimera opinatur: opinio enūciatur de chimera: ⁊ tamē nō est in chimera ls in opinante. Sil'r cū dī antip̄s p̄t ee. hic enunciatur potentia ad ee de antip̄o: non tamē ē in ipso sed i p̄cipijs naturalibus: ex quibus educetur antichristus. vnde illa verba que significant actū cōparatum ad substantiam vel ad subiectum tanq̄ ad id de quo enunciatur: ⁊ nō tāq̄ ad id in quo est ampliant. ⁊ de istis nō est ad ꝓpositū. Illa vero que significant actum q̄ cōpatur ad subiectū tanq̄ ad id in quo est: ⁊ de quo dī: non āpliant: ⁊ de ipsis est hic ad propositum. Secūdo sciendū q̄ in istis verbis vltimate dictis sunt duo. s. actus verbi: ⁊ cōpositio ip̄sius verbi. Actus vero quantū ex se est in quolibet tempore: sed per tp̄s quod est mēsura actus siue motus illi⁹ verbi restringit. vt sit i tpe q̄ ē mensura eius. vñ actus p̄sentis verbi ponitur in p̄senti tpe ⁊ p̄teriti in preterito: ⁊ futuri in futuro. Et q̄r tēpus q̄ est mēsura mot⁹ ⁊ actus ē mensura cōpositionis ꝟbi. p actū vero restrictū actu restringitur cōpositio: iō restrictio actus restringit cōpositionē. ⁊ q̄r cōpositio actus verbi est accidens q̄ sine subiecto esse nō p̄t. ⁊ dī de subiecto mediante cōpositione q̄ vnit extremū cuz extremo in oꝛone: iō in eodem tēpore in quo ponitur actus verbi ⁊ compositio illius actus ponitur etiam subiectum illius actus: ⁊ sic restrigitur subiectum verbi ad idē tepus ad q̄ restringitur actus verbi: ⁊ etiā compositio illius subiectū aūt illi⁹ actus est terminus cōis supponens verbo: nō p̄z q̄ a verbo restringitur quamuis hoc sit mediante restrictione actus verbi ⁊ etiam cōpositionis. Tertio sciēdum q̄ autor ponit duas alias regulas. s. de ꝟbo p̄terito ⁊ futuro: Quarū p̄ma est termin⁹ comunis supponēs vel apponēs verbo de p̄terito simpl'r sūpto nō hñti vi āpliandi a se vl ab alio restringit⁹ ad supponēdū p his qui sunt vel fuerunt sub forma termini supponētis: vt cū dī hō fuit aial: hō supponit p his q̄ sūt vel fuerūt hoies: ⁊ aial p his q̄ sūt vel fuerūt aialia. Scōa regula talis est: terminus cōis supponēs vel apponēs verbo de futuro simplicit⁹ sūpto: nō hñti vi āpliādi a se vel ab alio tñ supponit p his q̄ sunt vel erūt sub forma termini supponētis: vt hō erit aial. ⁊ iste due regule ꝓportionabilit⁹ possunt exponi sicut precedens. vñ ls autor determinet de verbo p̄teriti p̄fecti tp̄is: nō tñ aliquā mētionē facit de alijs p̄teriti⁹: q̄r alia p̄terita. s. plusq̄ p̄fectū ⁊ impfectū satis p̄ñt intelligi p verbū preteriti tp̄is: cuius p̄teritū impfectū videat magis restrīgere subiectū sicut p̄sens: rōe sue ip̄fectiōis. Quarto sciendū q̄ verbū non habet restrigere nomen rōne sui significati p̄ncipalis: q̄r eo dē mō ⁊ adēr rōne vnū tēp⁹ restringeret sicut reliquū: cū diuersa tēpora eiusdē verbi idē significent ⁊ importent: sed habz ipsum restringere rōne sue cōsignificationis. s. rōne tp̄is q̄ cōnotat cū suo p̄ncipali significato: sicut verbum p̄sentis tp̄is restringit tñ terminū communem sibi additum p presentib⁹. Verbum aūt preteriti q̄r includit tēp⁹ preteritū: ⁊ est aliq̄d habens de p̄senti idcirco restringit terminum communem sibi additū p p̄sentib⁹ suppositis ⁊ preteritis. verbū aūt futuri tp̄is restringit t'minū cōmunē ad suppositā p̄sentia ⁊ futura: eo q̄ tempus futurū ⁊ aliquid de p̄senti includit. ⁊ aliq̄d de futuro. vt enim dicitur in q̄rto phisicoꝝ p̄ns tēpus est finis preteriti ⁊ initiū futuri. Ex quo apparet cā ist⁹ triū regular. Appet etiā q̄ termin⁹ cōis tam supponēs q̄z apponēs verbo dī restringit⁹ dūmodo addatur verbo: eo q̄ verbū rōne sui tp̄is respicit tā vnum q̄z reliquū. ⁊ sic patet de restrictione facta per verbum. Contra predicta arguit⁹ p̄mo sic: cōtra p̄mā regulā. termin⁹ restringēs debet ee in eodē situ cū restricto: sed verbū p̄ñtis tp̄is ⁊ termin⁹ ei supponēs nō sūt in eodē situ. q̄r verbum ē a parte predicati. ⁊ terminus supponens a parte subiecti. ergo talis terminus nō p̄t restringi a tali ꝟbo.

Scōo sic. cū dī hō ē aial ibi est ꝟbū p̄ñtis tp̄is: ⁊ tñ p̄dicatum ꝟificatur de subiecto p oi tpe ergo male dī q̄ ꝟbū p̄sentis tp̄is restringit ad p̄sentes. Tertio sic. illud verbū ē habet vi āpliandi ex se vel ab alio vt dictū est: ergo vbicūq̄z ponat⁹ vel nō ponat⁹ nō poterit restringere: ergo ꝺ p̄mam regulam. Quarto sic contra secūdam regulam: sicut presens distinguitur a preterito: ita preteritū a p̄senti: ergo sicut presens restringit tñ p presentibus: etiā videt⁹ q̄ preteritū tñ restringat p preterit⁹. Quinto sic cōtra tertiā regulā verbū futuri tp̄is facit ampliare terminū cōmunē videlicet ad suppositā presentia ⁊ futura ergo videt⁹ q̄ nō restrigat

Ad primū istorū dī q̄ ls in restrictione in qua terminus restringens ē p̄nciplū intelligēdi restrictū ⁊ in q̄ restringit quo ad p̄ncipalē significationē debeant ee in eodē situ: non tñ oportet in restrictione in qua restrigēs nō ē p̄ncipiū itelligēdi restrictū: nec eius dispositio: sic aūt est de restrictione facta per verbū. Ad secūdum dī q̄ hō ⁊ aial cōsiderant⁹ dupliciter vno modo penes dependentiam: siue necessariaz habitudinem quam habent ad inuicem ⁊ isto modo vnum verificatur de alio p̄o omni tempore. Alio modo considerantur in ordine ad verbum presentis temporis cui adduntur: ⁊ isto modo supponunt personaliter ⁊ p̄o presentibus tantum. Ad tertium dicitur q̄ licet hoc verbum est quando cum alio ponitur vtputa cum dictione per se ampliatiua habeat vim āpliandi: tñ si per se sumatur non habet vim ampliandi: sed restringendi. Ad quartum dicitur q̄ non est simile de presenti ⁊ preterito: q̄r presens tñ includit presens: sed preteritum includit preteritum ⁊ presens vt dictum est: ideo etiam potest restringere p̄o presenti ⁊ preterito. Ad quintum dicitur q̄ ibi potest esse restrictio ⁊ āpliatio respectu diuersorum: nam talis terminus

dicitur restringi si competur ad verbum sine determinatione: si autem comparetur ad se ipsum; alicuius certi tẽporis vt sibi põt adiũgi ꝟbũ p̃sentis tp̃is tunc dicitur ampliari: eo ꝙ tale verbum se habet in plus ꝙ̃ verbum p̃sentis tẽporis. vel potest dici breuiter ꝙ si terminus cõmunis teneat copulatiue dr̃ ampliari: ⁊ si disiunctiue dicitur restringi.

¶ Secũdum predicta queritur de hoc sophismate: omne animal fuit in archa noe. Probatio: homo fuit in archa noe ⁊ equꝰ ⁊ bos: ⁊ sic de singulis: ergo omne animal fuit in archa noe. Cõtra omne animal fuit in archa noe: cesar fuit animal: ergo cesar fuit in archa noe: quod falsum ẽ: ergo altera premissarum falsa: nõ minor: ergo maior. Qõ autem prima sit falsa: quia q̃dam regula dicit ꝙ terminꝰ cõmunis supponens verbo de preterito ⁊c̃. restringitur ad supponendũ q̃ sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis. Sed alia regula est: ꝙ si signũ vniuersale aduenial termio restricto distribuit ipsum pro omnibus q̃ restringitur: ergo cum dicitur: omne aial fuit in archa noe: ille terminꝰ animal supponit ꝑ oĩ aĩali qõ fuit in preterito: ſz multa alia fuerũt in preterito: q̃ nõ fuerũt in archa noe: ergo prima est falsa. Itẽ ad idem in illa ꝓpositione: omne animal quod tũc fuit in archa noe: ille terminus animal ibi magis restringitur q̃ in illa scilicet omne animal fuit in archa noe: quia in hac omne animal ⁊c̃. ille terminus animal restringitur ad ea que fuerunt in illo preterito ꝑ implicationem ibi positam: ergo cũ solum ea que fuerunt in illo preterito fuerũt in archa ⁊ nõ plura: oportet ꝙ hec sit falsa: omne animal fuit in archa noe cuz in illa plura subiſciantur. Solutio. Quidam dicũt ꝙ hec sit dupler omne animal fuit i archa noe eo ꝙ potest fieri distributio pro singulis generum vel pro generibus singulorũ. primo modo esset falsa secundo vera quia quando distributio pro singulis generuz est distributio pro omnibus indiuiduis q̃ sunt sub genere ⁊ sub specie ⁊ tunc oportet ꝙ omnia indiuidua que contenta fuerunt sub aĩali fuissent in archa noe quod falsũ est. Sed quando distributio fit pro generibus singulorum tunc est distributio solum pro generibus siue pro speciebus: sed non fuit aliqua species animalis que non fuerit in archa noe. Et illo primo modo prima est vera. sed huic solutioni non acquiesco quia species animalis non fuerũt per se in archa noe sed tantum indiuidua. vnde in illo tempore non habuit veritatẽ nisi pro singulis generum et pro indiuiduis ⁊ non pro generibus singulorum. vnde dico ꝙ prima est falsa simpliciter ⁊ concedo omnes rationes ad hoc. Probatio autem peccat secundum consequens ab insufficienti quia accipit omnes partes distributionis que sunt in subiecto huius ꝓpositionis omne animal fuit in archa noe.

Postq̃ autor determinauit de restrictiõe facta per verbum: hic consequenter ad declarationem eorum que dicta sunt ponit vnum sophisma videlicet an ista sit vera: omne animal fuit in archa noe ⁊ primo probat: bos fuit in archa noe ⁊ homo: similiter ⁊ equus ⁊ sic de alijs: ergo omne animal fuit in archa noe. Sed improbatur sic oĩe aial fuit in archa noe: cesar fuit animal: ergo cesar fuit in archa noe: conclusio est falsa: ergo aliqua p̃missarum: non minor ergo maior: ergo illa est falsa: oĩe animal fuit in archa noe: ⁊ sic relinquitur sophisma ꝙ vtraq̃ parte sui dubiũ. Pro cuius solutione primo sciendũ ꝙ ad ostendẽdũ ꝙ illud sophisma sit falsum autor in textu ponit duas regulas: Quarum: prima est ꝙ terminus cõis supponens verbo de ꝑterito supponit pro his qui sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis. Secunda regula est ꝙ si signũ vle adueniat termino restricto distribuit ipsum pro his ad que restrigit ⁊ sic talis terminus natus est partiri ⁊ diuidi respectu sui ad iuncta: vt videlicet si ipm a diũcta sit ꝑteriti tẽporis natꝰ ẽ ꝑtiri ꝙ preteritis ⁊ presentibus: ergo dicendo: omne animal fuit in archa noe: istud signũ omne distribuit illuz terminũ aial ꝙ oĩbus aialibus ꝑteritis: sed multa fuerunt animalia in preterito tẽpore que non fuerunt in archa noe: ergo ista est falsa oĩe aial fuit in archa noe. Scõo sciendum ꝙ autor adducit vnaz rõnem ad ostendendum ꝙ illa maior sit simpliciter falsa: quia omne animal qõ tunc fuit. s. tẽpore diluuij fuit in archa noe ⁊ non plura: ergo ista est falsa: omne aial fuit in archa noe. Sequentia probatur: qz in ista: omne aial quod tunc fuit fuit in archa noe: aial restrigitur tñ ad illa que fuerunt in tempore ꝑterito ꝙ quod interponit tũc ⁊ in ista: oĩe animal fuit in archa noe: aial restringitur ad ea que fuerunt in preterito simpliciter: ergo cũ animal i prima solum teneatur pro his q̃ tunc fuerunt. s. in tempore diluuij: ⁊ non pro pluribus: sequitur ꝙ ista erit falsa: oĩe animal fuit in archa noe: quia animal non solum tenet ꝙ pro his que fuerunt in illo tempore: sed pro his que fuerunt simpliciter in tẽpore preterito: sed manifestũ est ꝙ multa animalia fuerunt in preterito que non fuerunt in archa noe: ergo

Tertio sciendum ꝙ autor soluendo illud sophisma primo soluit ipsum secundum opinionem antiquoꝝ dicentium ꝙ ista omne animal fuit in archa noe est dupler: ⁊ per consequens est distinguenda: quia vt dictum est illud signũ omne potest distribuere illum terminum animal pro singulis generum idest pro indiuiduis generũ vel specierũ: ⁊ tũc illa ẽ falsa: quia oporteret ꝙ omnia particularia animalia que continẽtur sub animali fuissent in archa noe: quod est manifeste falsum vel potest distribuere illum terminũ animal ꝙ generibus singulorum idest pro generibus vel speciebus indiuiduorum: ⁊ sm illos in illo sensu illa est vera: omne animal fuit in archa noe: quia non fuit species animalium que non fuit in archa noe. Quarto sciendum ꝙ pe-

trus hiſpanus non aquieſcit huic ſolutioni prime: ⁊ dicit ei non eſſe credendum nec ſibi concedendum ratio eſt quia ille actus fuiſſe in archa noe non conuenit ſpecibus ſed ſolū indiuiduis: quia vt habet ariſtoteles primo metha phiſice actus ⁊ operationes ſunt circa ſingularia: hoc eſt circa iduidua: ergo ille actus qui eſt fuiſſe in archa nōe: non poteſt conuenire ſpeciebus: ſed ſolum induiduis niſi conueniat ſpeciebus ex conſequenti in quantum ſpecies ſaluat in vno induiduo: ⁊ ſic illa diſtinctio nulla eſt: ⁊ ideo autor concedit ipſam eſſe falſam ſimpliciter: ⁊ concedit omnes rationes adductas ad probandum falſitatē eius. Sed ad improbationem reſpondet ipſe ⁊ dicit q̄ ibi eſt fallacia conſequentis: quia ibi arguitur ab inſufficienti enumeratiōe ſingularium: quia omnes partes que continentur ſub illo termino animal debuerunt enumerari ⁊ non enumerantur: quare committitur fallacia conſequentis. veruntamen ſolutio antiquorum poſſet probabiliter ſuſtineri. Contra predicta arguitur primo ſic tria animalia fuerūt i archa noe ergo oē aial fuit i archa noe: añs notū eſt de ſe: ꝓña tenet per ariſto. in primo de celo ⁊ mundo: vbi dicit q̄ de tribus dicitur omne de duobus ambo ſolū dī. Secundo ſic ſemel fuit verū dicere: oē aial eſt in archa noe: erga nunc verum eſt: omne aial fuit in archa noe: ꝓña tenet quia oīs ꝓpoſitio que pro aliquo tpe fuit vera ꝓ illo tpe ſemper dicitur fuiſſe vera. Tertio ſic nō eſt inſtantia de aliqua ſpecie animalis que non fuerit in archa noe tēpe diluuij: nam equus fuit in archa noe ⁊ ſic de aliis: ergo omne animal fuit in archa noe. Quarto ſic tam rationale q̄ irrationale fuit in archa noe: ſed oīe aial eſt rationale vel irrationale ergo omne animal fuit in archa noe. Quinto ſic illud ſophiſma non ē propoſitio: ergo non eſt verū neq; falſum cōſequentia tenet quia veritas eſt in ꝓpoſitione: ⁊ añcedens ꝓbatur: quia in ipſo ponitur verbum preteriti tpis q̄ nō poteſt ꝓſtituere ꝓpoſitionem. Ad primum iſtorū dicit q̄ licet tria aialia fuerunt in archa noe: ⁊ de tribus poſſit dici omne: non tamen ſequit q̄ omne animal fuerit in archa noe: quia de rōne iſtius ſigni omne eſt q̄ faciat terminum cōmunem cui adiungitur teneri ꝓ omnibus ſuis ſuppoſitis: ſed plura ſunt ſuppoſita animalis q̄ tria: nō enim ſequitur omne animal fuit in archa noe: q̄uis ſi non eſſent niſi tria ſuppoſita aialis. ⁊ eſſent in archa noe: poſſet dici q̄ omne animal fuiti archa noe. Ad ſecundū dicitur q̄ non valet conſequentia: quia ibi arguit a minus amplo ad magis amplum: eo q̄ iſte terminus animal ſupponit ꝓ pluribus in vna q̄ in alia. Ad tertium dicitur q̄ in pluribus ſpeciebus animalis inuenitur inſtantia ⁊ in pluribus indiuiduis: nam vt dicitur cōmuniter piſces non fuerunt in archa noe: ſimilī nec vermes: ideo ibi arguitur ab inſufficienti enumeratione. Ad quartum dicitur q̄ non valet conſequentia quia ibi arguit maiore particulari exiſtente in prima figura ideo nihil ſequitur. Ad quintum dicitur q̄ ſi capiatur propoſitio ſpecialiter ſolum pro illa q̄ conſtituitur per verbum preſentis temporis indicatiui tūc ibi non eſt ꝓpoſitio: ſed ſi capiatur propoſitio generaliter ꝓ propoſitione que conſtituitur ſiue per verbum preſentis temporis indicatiui: ſiue preteriti ſiue futuri ſic ibi bene eſt propoſitio: ⁊ etiam ad hoc q̄ ſit ꝓpō ſufficit q̄ poſſit reſolui in vnā de preſenti: ⁊ ſic eſt de iſta vt notum eſt.

Sequitur dubiū quoddā.

SOlet aūt q̄ri vtrū termi ſimpl̄r reſtrigantur in ꝓpōe negatiua ſicut i affirmatiua dicūt enim q̄ eſſe reſtringit ad exiſtētes ergo nō eē ad non exiſtes ergo nō ꝓ eiſdē fit reſtrictio i affirmatiua ⁊ negatiua. Itē videt q̄ oīs negatiua i q̄ negat eē ſimpl̄r ſit falſa ſi ſimil̄r reſtrigunt termini i affirmatiua ⁊ negatiua: q̄ i hac roſa ē: ille termin⁹ roſa reſtringit ad exiſtētes ergo ſi in hac: roſa nō eſt reſtringit ad nō exiſtētes: tūc ſenſus ē roſa q̄ ē nō eſt ſed hec eſt falſa: ergo hec roſa nō eſt: ⁊ ſimil̄r q̄libet negatiua in q̄ negatur eſſe ſimpliciter eſt falſa. qō falſum eſt: ⁊ ſic videt q̄ nō ſimil̄r reſtrigūt termini in affirmatiua ⁊ negatiua: ſ̄Probatio: q̄ nō ſimiliter. q̄ ille termin⁹ hō reſtringit ad exiſtētes: ergo ⁊ in hac null⁹ hō eſt reſtringit ad nō exiſtentes: ergo vtraq; eſt vera: q̄ de exiſtētib⁹ vere p̄dicat eſſe ⁊ de nō exiſtentib⁹ vere remouet: ergo due cōtradictorie ſunt ſimul vere: qō eſt ipoſſibile: ergo illud ex quo ſeq̄tur eſt impoſſibile. ſ. q̄ ſimiliter reſtringūtur termini in affirmatiua ⁊ negatiua. Item regula ē. Omne verbum ſimpliciter ſumptū non habens vim ampliandi nec ex ſe nec ex alio reſtrigit terminū ſibi ſupponentem quo ad ꝓſignificationē q̄ ē tps: ⁊ nō quo ad ſuā ſignificationē ergo tēp⁹ ē cā reſtrictiōis illi⁹ ⁊ p̄m idē tps manet in affirmatiua ⁊ negatiua ſibi oppoſita: ut roſa ē roſa nō eſt: ergo eadem eſt cā reſtrictionis in vtraq;: ergo ꝓ eiſdē fit reſtrictio i vtraq;. Et iſta argumēta cōcedim⁹. Ad illud q̄d p̄mo obiiciē dicendū q̄ ee nō reſtrigit ad exiſtētes ſicut nec curit ad currentes: q̄ nullum verbū reſtringit terminus ſibi ſuppoſitum quo ad ſuā ſignificationem: ſed quo ad cōſignificationem que eſt tempus: vñ non reſtringit ad ſuppoſita exñtia. ſed ad ſuppoſita pñtia. Suppoſita autem preſentia poſſunt eſſe in quibuſdam terminis tam exiſtentia q̄ non exiſtentia: ut cum dicitur enunciabile eſt: iſte terminus enunciabile ſupponit tam pro enunciabilibus exiſtentibus q̄ non exiſtentibus. Omnia autez enunciabilia que ſunt falſa in preſenti ſunt preſentia ſed non exiſtentia: quia nō nullum falſum eſt: ⁊ ſic eſſe non reſtringit ad exiſtentes ſed ad preſentes: vnde non eſſe non reſtringit ad non exiſtentes: ſed ſimpliciter ad preſentia: cum idem tempus ſit vtrobiq; quod eſt cauſa reſtrictionis. Ad aliud

aũt dicẽdum q̃ dupler forma ẽ termi cõis Quia quedam sunt quo saluant̃ tm̃ in rebus existentibus ut hũanitas q̃ est forma hominis ⁊ aĩalitas animalis. ⁊ in talibus terminis omnia supposita existentia sunt presentia. Alia forma termi cõis q̃ saluatur tam in rebus existentibus q̃z nõ existẽtibus ut enũciabilitas que est forma enũciabilis. q̃ quedam enũciabilia sunt existẽtia ut dictum est: ⁊ omnia vera: ⁊ alia non existentia ut hominem esse asinũ ⁊ oĩa falsa. ⁊ in talibus cum restringitur terminus cõis ad pñtia restringitur tã ad existentia q̃z nõ existentia vñ huius ꝓpõnis. rosa nõ est. Non est sensus rosa que ẽ non ẽ: sz is ẽ sensus. rosa pñtialit̃ sumpta nõ est. Solet autem poni q̃ quedam restrictio fit ab vsu ut cũ dicitur nihil est in archa cum tamen sit plena aere: quia termin⁹ ille nihil supponit ab vsu pro reb⁹ solidis: ⁊ reꝛvenit ꝑ rege patrie ⁊ magister legit pro magistro proprio. Solent etiam ponere q̃ fit aliqua restrictio ꝑ transsũptionẽ verbi ut sortes pascit hominez: ille terminus homo supponit pro alio a sorte virtute transsumptionis verbi: q̃a dãs ⁊ recipiẽs per se sũt diuersa vnde pascẽs ⁊ qui pascitur oportet esse diuersa. Et ideo si aliquando sunt eadem hoc est ꝑ accidens: quia per hoc idez est subiectum vtrobiq̃z vtriusq̃z. sicut i dẽ est dur ⁊ eꝑus ꝑ accidens vnde dicũt q̃ nõ sequitur sortes pascit se ⁊ est hõ ergo pascit hoiem: quia est sophisma accidẽtis: q̃a hoc pronomen se nõ potest supponere pro diuerso a sorte: sed homo põt ⁊ hec de restrictionibus sufficiant:

¶Postq̃z autor determinauit de restrictiõe facta q̃ nomen ⁊ verbũ hic cõsequenter circa pdicta mouet cõuenier̃ vnũ dubiũ videlicet an terminus eodẽ modo restringat̃ in propositione affirmatiua ⁊ in negatiua: Ad qõ quidam respõdent q̃ non sit̃r sed diuersimode restringuntur termini i ꝑ positione affirmatiua ⁊ negatiua ⁊ dicũt q̃ esse restringit ad existentes ⁊ non esse ad non existentes: sed cum affirmatiua dicat esse negatiua vero non eẽ: sequitur q̃ non eodez modo restringuntur termini in affirmatiua ⁊ negatiua. dant etiam talem rõnem si termini eodem modo restrigãt̃ in affirmatiua ⁊ negatiua: sequitur q̃ oĩs negatiua in qua negatur eẽ simplr̃ eẽt falsa: pñtia tenet q̃ in ista rosa est: rosa restringitur ad exñtes: vt dicunt: ergo si in ista rosa non ẽ rosa restringeret̃ ad exñtes sensus hui⁹ ꝓpõnis eẽt: rosa q̃ ẽ non ẽ: qõ est manifeste falsũ: ⁊ hoc nõ vr̃ falsum nec seq̃ ex alio: nisi q̃ termini eodẽ mõ restringunt̃ in affirmatiua ⁊ negatiua: ergo vr̃ q̃ termini non eodem mõ restringantur. Sed q̃ termini eodem modo restringantur in affirmatiua ⁊ negatiua hoc oñdit ¶dc. hyl. ¶Pro q̃ ꝑmo sciendũ q̃ ꝛbũ nõ põt restrigere t̃minũ comunẽ positũ a ꝑte subiecti q̃ ad ꝓncipalẽ significationẽ sz tm̃ q̃ ad cõsignificationẽ q̃ ẽ tẽp⁹: sic̃ ergo dicit text⁹: vbi ẽ eadẽ cã restrictiõis: ibi ẽ eadẽ restrictio: sz i ꝓpõne affirmatiua ⁊ negatiua ẽ eadẽ cã restrictiõis sic in istis duab⁹ rosa ẽ: ⁊ rosa nõ est q̃ in ipis ẽ ꝛbũ presenti tpis: qõ q̃dẽ verbũ restringit solũ q̃ ad ꝓsignificationẽ q̃ est tpis: ergo sequit̃ q̃ in istis duabus t̃minis eodez mõ restringũtur: q̃ in vtraq̃z est idem verbũ eiusdẽ tpis: ergo eodẽ mõ q̃ restringit i vna ⁊ etiã in alia. Illam rõnez adducit text⁹: q̃ si nõ restringerent̃ eodem modo due contradictorie eẽnt simul vere: quod est impossibile: ꝓsequẽtia patet quia si i affirmatiua esse restringit ad existentes: ⁊ i negatiua nõ eẽ ad nõ existẽtes: ⁊ esse vere ꝑdicet̃ de existẽtib⁹: ⁊ nõ eẽ de nõ exñtibꝰ vere remoueatur: sicut in istis duab⁹ hõ est hõ nõ ẽ q̃ si in ista hõ ẽ hõ restringit̃ ad existentes tm̃. ⁊ in ista hõ nõ est ad nõ existentes tm̃ seq̃t̃ q̃ ille due eẽnt simul vere hõ ẽ hõ nõ ẽ: qõ ẽ impossibile. Secundo sciẽdum q̃ termini eodẽ modo restringuntur i affirmatiua sicut in negatiua dũmõ in ambabus ponatur idem verbũ: ⁊ rõ est: q̃ vt dictum ẽ verbũ nõ restringit quo ad significationez: sed solũ quo ad consignificationẽ: ergo si predicetur eẽ in aliq̃ ꝓpõe: sicut in ista homo est sequit̃ q̃ illud verbum ẽ non restringit hoiem ad non existentes: sed solũ ad presentes: ⁊ sil̃r si non eẽ ꝑdicetur sicut in ista vel consimili ꝓpõe hõ nõ est: ex quo manet idẽ tẽpus: sequit̃ q̃ iste terminus hõ vel cõsilis restringit̃ ad presentes: ⁊ cum ꝑsens reperiat̃ tã i existentibus q̃z in nõ exñtibus. ſ. in aliquibus terminis: vt in istis: enunciabile est: enunciabile nõ est: sequitur q̃ termini semp restrigãtur quo ad pñtes siue existant siue non. vnde aliqua sunt enunciabilia que semper existunt: que sũt ꝑsentia: sicut deus est. ⁊ alia sunt enunciabilia ꝑsentia que nunq̃z existunt: vt illud enũciabile hõ est asinus. est enim ꝑsens ⁊ non existens: q̃ nullus falsum existit. Ex quo sequitur q̃ ꝛbum ꝑsentis tpis restringit terminũ cõem sibi supponẽtem vel apponentẽ ad pñs: siue existant siue non. vnde i ista hõ currit hõ nõ restringit̃ ad currẽtes: sz solũ ad pñtes: siue currant siue nõ. Tertio sciendũ q̃ autor ponit in textu q̃ndam restrictionẽ abusiuam: que quidem restrictio sortita est nomen ab vsu cõi loquendi. vñ ꝑm cõem vsum loquendi dicimus q̃ qñ nõ ẽ aliquod corpus solidũ vel firmũ in ãphora q̃ nihil ẽ in illa: sicut dicim⁹ q̃ nihil est in archa: q̃n non est nisi aer qui nõ est corpus solidũ vel firmũ. vñ in ista: nihil ẽ i archa nihil sumit̃ ab vsu ꝑ reb⁹ solidis ⁊ firmis. ⁊ in ista ꝓpõe mgr̃ legit magr̃ sumitur pro mgro ꝓpo. Quarto sciendum q̃ autor ponit finaliter quandam restrictionẽ quã vocat trãsitiuã: ⁊ nõ dr̃ trãsitiua eo q̃ trãseat: sed q̃ sit ꝛbi cuiꝰ verbi trãsitiui: ꝛbũ eni transitiuũ iportat actũ egredientẽ ab agẽte in patiens: ⁊ q̃ agẽs ⁊ patiens sũt diuersa ideo oꝫ q̃ termin⁹ positus post verbũ trãsitiuũ stet ꝑ aliis suppositis a suppositis subiecti ad ꝛbi: vt cũ dicitur sortes pascit hominẽ: ibi hõ supponit ꝑ aliꝫ suppositꝫ siue ꝑ aliis hoibus a sorte eo q̃ idem nõ est agens ⁊ patiens saltem ꝑm idem vnde licet iste due restrictiões vltime nõ sint restrictiones simplr̃. tamen sunt vtiles ad obuiandũ cautelis ⁊ cauillationibus sophistarũ rõne cuius auctor hic determinat de ipsis. Contra predicta ar̃. ꝑ⁹ sic si termi eodẽ mõ restringerent̃ in affirmatiua ⁊ negatiua seq̃ret̃ q̃ oĩs negatiua includeret̃ ꝺictionem: sed hoc ẽ falsum: ꝓa patet q̃ i ista rosa est: rosa restringitur ad existentes: ergo si sil̃r restringat̃ i ista rosa non est sequitur q̃ ista rosa nõ est includat contra dictionẽ q̃ eq̃pollet. huic rosa q̃ ẽ nõ ẽ. Secũdo sic negato aliq̃ negant̃ oĩa ꝓña ad ipꝫ: ergo negato ꝛbo negãt̃ oĩa q̃ cõsequũtur ad ipꝫ ꝛbum sz ꝓsignificatio q̃ ẽ tps ꝓsequit̃ ipsum ꝛbũ ergo si in ꝓpõne negatiua verbũ non restringeretur ad nõ exñtes: tũc sequit̃ q̃ neq̃z etiã ad pñtes: q̃re magis videtur q̃ rõne ꝓncipalis significationis debeat restringere nomẽ q̃z quo ad cõsignificationem: sz non restringit q̃ ad significationem: ergo nec quo ad consignificationem.

Tertio sic: in ista: homo est: homo restringitur ad existẽ-

res tm̃:sed omnes ꝓsentes sunt existentes: ergo si restringitur ad ꝓsentes:restringitur ad exĩtes:ergo cõtra textuz

Quarto sic:in restrictione abusiua non est restringens nec coartãs:ergo nulla ẽ restrictio.antecedẽs patet:quia in ipsa ponitur signũ vniuersale sicut hic : nihil est in bursa:ꝫ signũ vniuersale magis habet ampliare ꝙ restrigere: ergo videtur ꝙ in talibus nulla est restrictio. Quinto sic:ome transitiuũ aptũ natum est transire:sed nulla restrictio apta nata est transire:ergo nulla est transitiua restrictio. Ad primũ istoꝝ dicit ꝙ terminus positus añ verbũ ꝑsentis tẽporis restringit ad ꝓsentes tantũ:ꝛ non ad existentes. ió sensus huius ꝓpositionis rosa non est:non est iste:rosa q̃ est non est : sed est iste:rosa ꝓsentialiter sumpta non est.

Ad secundum istoꝝ dr̃ ꝙ ꝫ significatio verbi sit magis intrinseca verbo q̃ ꝓsignificatio:tñ ꝓsignificatio potior est ad restringendũ q̃ significatio. Cui⁹ rõ ẽ.qz verbum restringit quo ad ꝓsignificationẽ que ẽ tẽpus:qđ habet rõnem mẽsure.ꝛ quia mẽsura restringit mensuratum.ꝛ quantitas mẽsurati accipitur secundum quantitatem mensure. ió sequitur ꝙ verbum habet magis restringere ex ꝑte temporis q̃ ex parte rei significate. Ad tertium dr̃.ꝙ licet omnes homines ꝓsentes existant:tñ non minus ille termin⁹ homo de se supponit ꝙ non existẽtiu⁹:quia cuz dr̃ ꝙ verbum ꝓsentis tꝑis restringit ad ꝑntes:intelligit siue existãt siue nõ. Unde si aliqui hoies essent ꝓsentes.ꝛ nõ existentes in ista ꝓpositione hõ est:homo teneret tam ꝙ existentiu⁹ q̃ ꝙ non existentibus. Unde ꝙ accidens ẽ ꝙ in ꝓpositione ista hõ ẽ:hõ supponat ꝙ existentibus. Ad quartum istoꝝ dr̃ ꝙ in talibus ꝓpositionibus vsus cũ itellectu nostro est restringẽs.ꝛ ideo dr̃ restrictio abusiua qz fit ab vsu. Ad quintũ istoꝝ dr̃.ꝙ restrictio non dr̃ trãsitiua eo ꝙ trãseat in alterũ:sed dr̃ trãsitiua qz fit ratione verbi trãsitiui vt dictũ est. Et hec de restrictionibus dicta sufficiant.

¶ Tractatus sextus de distributione

Distributio est multiplicatio termini cõis ꝙ signum vniuersale facta:ut cuz dicit hõ ille termin⁹ hõ distribuit si ue ꝓfudit ꝙ quolibz suo iferiori ꝙ hoc signũ oĩs:ꝛ sic ẽ illa mltiplicatio tmini cõis. Dico ãt tmini cõis:qz tminus singularis no põt distribui vnde iste sũt incõgrue omnis sortes ꝛ ois plato:ꝛ sic de alijs:ꝛ est ibi soleocism⁹ per ptes oratinis. Signoꝝ autez vniuersaliũ:alia sũt distributiua substãtie:ut oĩs nullus ꝛ silia Alia sũt distributiua accidẽtiuz ut qualis cũqz quãtuscũqz: signũ aũt distributiuũ subẽ est qđ distribuit res se hꝫentes ꝑ modũ eius qui ẽ quid.ut oĩs nullus:ut cum dicit omnis albedo: omnis nigredo. vnde subã sumit cõiter qđres cuiuslibet generis ut cum dicitur signuz distributiuũ substantie. Signũ distributiuũ accidentis ẽ quod distribuit res se hꝫentes per modũ accidentis vel per modum qualis vel quãti:ut q̃liscũqz quantuscunqz. Item signorũ distributiuoꝝ substantie. alia sunt distributiua ꝑtium integraliũ ut totus. alia vero subiectiuarũ ut omnis nullus. Item signoꝝ distributiuoꝝ partium subiectiuarum quedã sunt distributiua duoꝝ ut vter qz ꝛ neuter ꝛ consimilia. quedam vero distributiua pluriu̇m:ut omnis nullus ꝛ cõsimilia.

Iste est tractatus sext⁹ paruoꝝ logicaliũ ꝑetri hy.in q⁹ postq̃ in precedenti tractatu determinauit de quadã propꝛi etate termini:que dicit restrictio:hic consequenter determinat de alia que dicitur distributio. Cuius ordinis rõ est: qz restrictio magis intrinsece ꝙuenit termino q̃ distributio nam restrictio fit per terminum restringentẽ qui potest esse pars ꝓpositionis sicut terminus restrictus. ꝫ distributio fit per signum vniuersale:quod non est pars ꝓpõis:ꝫ est dispositio subiecti.precedit tñ iste tractatus tractatuz de sincathegorematibus:quia cognitio distributionis ꝛ signoꝝ distributiuoꝝ multum valet ad cognoscendũ ea de quibus in sincathegorematibus determinat. Primo sciendum ꝙ distributio accipit dupliꝛ uno mõ ꝑpe ꝓut ẽ alicuius rei in plures diuisio ꝛ illarũ partũ in diuersa subiecta comuni catio:ꝛ isto modo non capitur hic:ꝫ a tali distributione sic accepta sumit iustitia distributiua:q̃ est habitus restrictionis distributionẽ talem facientis regulatiuus. Alio modo capitur metaphorice vt ẽ nomẽ secũde intentiõis:ꝛ hoc dupliciter:uno mõ actiue ꝛ sic ꝙuenit signis distributiuis. alio mõ passiue ꝛ sic conuenit termino distribuibili. Secundo sciendum ꝙ ꝫ idẽ terminus materialiter.ſ.termin⁹ cõis habẽs suppõnez ꝑsonalem sit restringibilis ampliabilis ꝛ distribuibilis:tñ hoc est ꝑm diuersas rõnes:quia dicitur restringibilis ĩ quantũ põt coartari ad standũ ꝙ paucioribus suppositis q̃ prius stabat.ꝛ dicitur ampliabilis in quantum potest extendi ꝛ accipi ꝙ plurib⁹ q̃ pri⁹.ꝫ dr̃ distribuibilis in quantũ ꝙ signũ vle põt actualiter multiplicari per plura supposita:ꝛ ideo terminus distribuibilis in quantum distribuibilis est subiectũ attributionis huius tractatus.vnde autor incipit suũ tractatum a passione ipsius termini distribuibilis:q̃ est distributio:ipsam sic diffiniens: Distributio est multiplicatio termini cõis ꝙ signuz vniuersale facta vnde ponitur multiplicatio loco generis.deinde ponit termini cõmunis addiam termini discreti:q̃ non põt distribui nã vt habetur in textu iste sunt incõgrue oĩs sortes omnis plato.ꝛ rõ est nã ad hoc ꝙ terminus possit distribui requiritur ꝙ significet naturam multis cõicabilem qđ nõ conuenit singularibus.deinde ponitur ꝙ signum vle ad denotandum causam efficiẽtem instrumẽtalem distributiõis.intellectus enim est qui principaliter facit.distributionem.ꝛ signũ vniuersale instrumẽtũ. Tertio sciendũ ꝙ in q̃libet distributione sunt quattuor. ſ.distribuens.distributũ.id ꝙ quo fit distributio.ꝛ id respectu cui⁹ fit distributio . distribuens est dupliciter sicut nuper dictum est in fine secundi notabilis. distributũ aũt ẽ termin⁹ cõis habens ꝑsonalem suppositionem illa vero ꝙ quibus fit distributio sunt inferiora illius termini cõis.illud autẽ respectu cuius fit distributio est ipsum predicatum.vñ q̃tuoꝝ põt assignari cause quare signa vniuersalia sũt inuẽta.ꝓio ad habendam dr̃iaz inter terminum supponentem determinate ꝛ cõfuse.secũdo ad removendum dr̃iam terminoꝝ cõmunium.qñ cui termin⁹ cõmunis sumitur sine signo vl̃i indifferenter stat ꝙ vno vl̃ ꝙ pluribus sed quando sibi additur signum vle de necessitate stat pro omnibus suis suppositis. Tertia cã est ad habendum contradictionem.quarta cã est ꝓpter sillogismum.in oi enisillogismo oportet alterã premissarum esse vlem. ex quo pz necessitas signoꝝ vlꝛz.ꝛ vocant signa vlia non ꝙ signi ficent rem vlem:ꝫ quia significat qñ vniuersaliter.ſ.faciunt terminum cõem cui adiũguntur stare vl̃r ꝙ oib⁹ suis suppositis Quarto sciendum ꝙ multipler ẽ effectus signorum distributiuoꝝum.ió ad cognitionẽ signoꝝ distributiuoꝝum diffinitur distributiõ ꝛ posita diffinitione distributionis autor diuidit signa vlia siue distributiua in signa

distributiua substantie vt omnis nullus ⁊ sic de aliis. ⁊ signa distributiua accidentium vt quantuscūq; qualuscūq; ⁊ dicuntur signa distributiua subē non q̄ solum distribuāt rem de p̄dicamēto subē: ſz q̄ solū distribuūt rē se habentē p modū substantie ſue p modū eius qō ē q̄d. i. ſignificata per modum p se ſtantis ⁊ per nomē substantiuū. ſimiliter dicunt distributiua accūt q̄ distribuūt rē ſignificatā p modū alterius adiacētis. deinde diuidit ſigna distributiua subē nā q̄daz ſunt distributiua partiū integraliū: vt totus: alia ſūt distributiua partiū ſubiectiuarū vt oīs nullus vterq; ⁊ ſic de aliis. Ite diuidit ſigna distributiua subē partiū ſubiectiuarū. nā quedaz ſunt distributiua duorum vt vter neuter. Alia ſūt distributiua pluriū. vt oīs null⁹ ⁊ ſic de aliis. Sz̄ p̄dicta arguit p̄mo ſic. hic ē distributio oīs ſol lucet. ⁊ tū non est multiplicatio. q̄ ſubiectū accipit p̄ vno ſolo ſili hic vterq; hō currit ſubiectum accipit ſolū p̄ duob⁹ ergo male dī q̄ distributio ē multiplicatio. Secūdo ſic. iſte termin⁹ ſortes distribuit. dicēdo totus ſor. ⁊ tū non est termin⁹ cōis: ergo male dī q̄ distributio ē multiplicatio termini cōmunis.

Tertio ſic. cū dī roſa est pulcherrim⁹ floꝝ iſte genitiuus floꝝ distribuit. ⁊ tū nō ponit ſignū vlē. ergo cōtra diffinitionē. Quarto ſic. dicēdo oīs canis currit ibi est terminus cōis cū ſigno vli. ⁊ tū nō ē distributio q̄ ſi ſic vl̄ iſte terminus canis distribueret p̄ oībus ſuis ſuppoſitis ⁊ ſignificatis ⁊ tunc iſta p̄pō oīs canis currit: ſimpl̄r eſſet falſa ⁊ nō diſtinguenda: vel accipetur p̄ ſuppoſitis vni⁹ ſignificati ſolū ſz̄. hoc nō videt: q̄ non ē maior ratio quare magis accipetur p̄ ſuppoſitis vnius ſignificati ⁊ non alteri⁹ Quinto ſic: nō ponunt aliq̄ ſigna ptiū in mō distributiua: nec ptiū in q̄ntitate: ⁊ ſic de aliis. ergo auctor ē inſufficiēs. Ad p̄mū dī: q̄ cū dī oīs ſol lucet ibi ē multiplicatio aptitudinal: ſz nō actual. Silr cū dī vterq; hō currit: ibi ē multiplicatio nō accipit multiplicatio vt deſcēdit a multo: put multū opponit pauco. ſz vt deſcēdit a multo: put multū opponit vni. ſic p̄z q̄. termin⁹ acceptus p̄ro duobus accipit p̄ro multis.

Ad ſcōm dī q̄ ſz ille termin⁹ ſor. nō ſit cōis cōitate p̄dicationis in recto: tū bñ est cōis cōitate continentie partiū integraliū. iō p̄dicat de ſuis partibus in obliquo. vel p̄t dici q̄ ibi non diffinit distributio in cōi. ſed p̄ro ꝑfectiore mēbro analogie. ſ. p̄ diſtributiōe ptiū ſubiectiuarū. Ad tertium dī: q̄ noīa ſuplatiui gradus icludunt negatiōez ⁊ rōne illi⁹ hñt ſtutē distribuēdiū cū dī roſa ē pulcherrim⁹ floꝝ: ſenſus ē: roſa ē pulcher flos ⁊ nō ē aly⁹ pulchrior ea. Ad q̄rtū dī: q̄ cū dī oīs canis currit iſte t̄min⁹ canis vnica distributiōe nō p̄t diſtribui p̄ oīb⁹ ſuppoſitis oīuz ſuoꝝ ſignificatoꝝ: ſz diſtribuit tot diſtributiōib⁹ quot ſunt ſignificata eius. ⁊ rō est q̄ diſtributio est acceptio pluriū cōtētoꝝ immediate ſub aliquo cōi. ſz terminus equiuocus non ſignificat immediate vnā naturā cōez oīb⁹ ſuis ſuppoſitis: ergo nō p̄t vnica diſtributiōe diſtribui p̄ oīb⁹ ſuis ſuppoſitis. Ad quintū dī: q̄ p̄ ſigna diſtributiua partiū ſubiectiaꝝ ⁊ ptiū integraliū ſufficienter fit oīs diſtributio: q̄ oēs alij modi totius reducunt ad totū vl̄e q̄ diſtribuitur p̄ ſignū diſtributiuū ptiū ſubiectiuarū: vel reducūtur ad totū integrale q̄ diſtribuit p̄ ſignū diſtributiuū partiū integraliū.

¶ Hoc aūt p̄mo omniū dicendum est de ſignis diſtributiuis ſubē ⁊ inter hec primo de hoc ſigno oīs. Et ſciendū q̄ dupliciter ſumitur ī plurali. qñq; n. ſumit collectiue ut hic: oēs apli ſūt duodecim: ⁊ tūc non ſequitur: ergo iſti vel illi ſūt duodecim Qñq; n. ſumitur diuiſiue ſiue diſtributiue: ut hic oēs hoīes natura ſcire deſiderant ⁊ tūc ſequitur: ergo iſti hoīes natura ſcire deſiderāt ⁊ illi ⁊ c̄. Sz q̄ritur c̄ d ſignificet hoc ſignū omnis ⁊ vī q̄ nichil: q̄ oīs res aut est vlis aut ꝑticularis ſz hoc ſignum oīs nō ſignificat rem vl̄em neq; ꝑticularē: ergo nichil ſignificat. Ad idē oīs nōē p̄dicabil' de vno vel de pluribus: ergo nō est ſingl'aris neq; vlis. ⁊ iō nec dicit vl̄em nec ꝑticularem: ergo nihil ſignificat. Sz contra ſi oīs nō ſignificet rem aliquā cū abeo q̄ res ē vel nō est oro vera vel falſa dī ergo p̄pter appoſitionem ipi⁹ in oro̅ne vel remotione non cauſabitur ibi veritas neq; falſitas: ſz hec est vera aīal est hō: ergo ⁊ hec oē aīal ē hō q̄ falſū est: ergo ⁊ p̄mum ſz q̄ oīs nihil ſignificat Solutio Ad p̄mū dicendum q̄ oīs ſignificat: qm̄ vl̄r ſignificat terminū cōmunem ſiue p̄ oī ut oīs hō: ⁊ ſic oīs ſignificat rem aliquā. Sz res est dupler. Quedā n. est que est ſubijcibilis vel p̄dicabilis ut hō vel aīal vel currit vel diſputat: ⁊ de hac re obijcitur. Et verū est q̄ oīs nihil ſignificat: qm̄ oīs talis res aut est vniuerſalis aut ſingularis: ⁊ oīs neq; ſignificat vniuerſale neq; ſingulare alia aūt contrario dicatur res que est diſpoſitio ſubiecti vel p̄dicati: ⁊ ſic omnis ſignificat rem aliquam: ⁊ a reutroq; modo ſumpta cauſatur veritas vel falſitas in oro̅ne. Obijcitur autem q̄ omnis non ſignificat quoniam vniuerſaliter ita q̄ terminus cōmunis ſubijciatur p̄ quolibet: ⁊ ſic patet q̄ omnis ſignificat diſpoſitionē ſubiecti ſiue diſpoſitio ei⁹. Sed contra in omni ſillogiſmo medium debet iterari cum ſuis diſpoſitionib⁹ in minori p̄poſitiōe: ſz in hoc ſillogiſmo oīs homo est animal. ſortes est homo: ergo ſortes est animal. debet dicere in minori ſortes est omnis homo: quia omnis ē diſpoſitio medij ſiue ſubiecti in minori p̄poſitiōe: ſed hoc est falſum: ergo ⁊ primuz. ſ. q̄ omnis est diſpoſitio ſubiecti. Solutio. Sicut pater duo dicit: id quod est pater: ⁊ pater in quantum pater. ſimiliter ſubiectum duo dicit. ſ. id qō est ſubiectum: ⁊ in quantum ſic ſunt duplices diſpoſitiones: quedā enī ſunt diſpoſitiones eius ſecundū q̄ est ſubiectum: ⁊ nō ſubiecti inquantum ſubiectū ⁊ ille hñt iterari in minori p̄poſitōne cū medio. Alie ſunt ſubiecti inquantū ſubie-

ctū: ⁊ ille nō debent ſumi in minori ꝓpoſi tione cū medio. verbi gratia. Omnis ho mo albus currit: albus eſt diſpoſitio eius quod ē ſubiectuz: ut hoīs ꝑm ſe: ſed oīs eſt diſpoſitio hoīs ꝑm q̄ hō eſt ſubiectū: ⁊ ita eſt diſpoſitio ſubiecti inquantū ſubiectuz: ut albus debet ſumi in minori cū medio: et oīs non debet. Unde omnis eſt diſpoſitio ſubiecti in cōparatione ad p̄dicatuz. ⁊ hic etiam patet per demonſtrationē de de oī: q⁹ in ea ponitur p̄dicatū. Solutio. De de omni eſt q̄ñ nihil ē ponere ſub ſubiecto de quo nō dicatur p̄dicatū.

Poſtq̄z auct⁹ determinauit de diſtributiōe in cōi ponē do diffinitionē eius: ⁊ diuiſionē ſigno⁹ diſtributiuo⁹: ad q̄ rū diuiſionē ſeq̄tur diuiſio diſtributiōis. Hic cōſequēter de terminat de diſtributiōe ⁊ ſignis diſtributiuis in ſpāl: et pri mo de ſignis diſtributiuis ſubſtātie. inter q̄ primo determi nat de hoc ſigno oīs: eo q̄ ē ſignū diſtributiuū affirmatiuū rōne cui⁹ p̄cedit ſigna diſtributiua negatiua. Et q⁹ eſt diſtri butiuū pluriū. iō p̄cedit ſigna diſtributiua duo⁹. ⁊ q⁹ eſt di ſtributiuū ptiū ſubiectiua⁹. iō p̄i⁹ determinat de ipſo q̄z de diſtributiuis ptiū integraliū. Primo ſciēdū: q⁹ anteq̄z in ſpeciali auct⁹ determinat quō hoc ſignū oīs habeat diſtri buere. primo notat q⁹ ipm in plurali numero accipit dupli citer. vno mō collectiue ut oēs apoſtoli dei ſunt duodecim. dr ibi capi collectiue eo q⁹ p̄dicatuz nō attribuit ſuppoſitis ſubiecti diuiſim ⁊ ſigillatim acceptis: ſed attribuit ipſis ſimł ⁊ collectiue acceptis. ⁊ ideo nō pōt fieri deſcenſus ad ſuppo ſita ſubiecti. nō. n. ſequit oēs apli dei fūt duodecim: ergo pe trus ē duodecim. Alio mō capit diſtributiue. ſ. q̄ñ p̄dicatū attribuit ſuppoſitis ſubiecti diuiſim ⁊ ſigillatim acceptis et tūc bñ fit deſcenſus ad ſuppoſita ſubiecti ut bñ ſequit. om nes hoies natura ſcire deſiderant: igit ſortes ⁊ plato ⁊ ſic de aliis. Scōo ſciendū: q⁹ circa hoc ſignū oīs auct⁹ querit q̄d ſignificet hoc ſignū oīs diſtributiue acceptū eo q⁹ q̄ſtio ſi eſt ē p̄ma inter oēs. ⁊ arguet q⁹ nihil ſignificet. q⁹ omnis res aut ē vlis aut ꝑticularis ſed oīs nō ſignificat rem vlem nec ꝑticularē: ergo nihil ſignificat: minor patet: q⁹ nō pōt p̄dica ri nec ſubijci in ꝓpoſitiōe. In oppoſitū arg. q⁹ illō ſigni ficat aliq̄d p cui⁹ appoſitionē vł remotionē oīo reddit vera vel falſa. ſz ſic ē de hoc ſigno oīs. hec. n. ē vera āīal eſt hō: hec aūt falſa oē āīal ē hō ergo hoc ſignū oīs ſignificat aliquā rē

Pro ſolutiōe hui⁹ ſciendū eſt tertio q⁹ ut dicit auct⁹ in textu dupler ē res. quedā. n. ē res ſubijcibilis ⁊ p̄dicabił ⁊ iō q̄ñ de tali re hoc ſignū omnis nihil ſignificat ⁊ iſto mō capi tur res ut dr a ratus: ta: tū. alia eſt res q̄ eſt diſpoſitio rei ſub ijcibilis ⁊ p̄dicabilis. ⁊ iſto mō omnis bñ ſignificat aliquaz rem ⁊ hoc capiendo cōiter ſignificare ut ſe extendit ad ſignificare ꝓprie acceptū ⁊ ad cōſignificare. vñ hoc ſignū omnis ſignificat diſpoſitionē ſubiecti inquātū ſubiectū ⁊ hoc capiē do diſpoſitionē cōiter ꝓ omni illo q̄ determinat aliud ſiue habeat modū qualitatis ſiue q̄ntitatis. ⁊ ita p̄z q⁹ hoc ſignū oīs ſignificat aliquā rem. ſ. rem q̄ eſt diſpoſitio ſubiecti ⁊ taz ab iſta re q̄z ab alia cauſatur veritas vel falſitas in oīone.

Quarto ſciendū: q⁹ dupler ē diſpoſitio rei ſubijcibilis ſi ue ſubiecti. q̄dā. n. eſt diſpoſitio ſubiecti q̄ ſibi ꝓuenit ꝑm ſe ⁊ nō inquātū habet determinatū ſitū in ꝓpōne ſicut albuz ⁊ nigrū. Alia eſt diſpoſitio ſubiecti reſpectiue q̄. ſ. diſtribuit ſubiectū in ordine ad p̄dicatū. vñ ſz ſigna vlia diſponāt ſub iectū p̄mo ⁊ p̄ ſe in ordine ad ſua inferiora. hoc tñ ē in ordi ne ad p̄dicatū ⁊ ſic ſunt diſpoſitio ſubiecti in ordine ad p̄di catū. licet aūt nō ponat aliq̄ diſpoſitio p̄dicati inquantū p̄ dicatū. q⁹ tñ ſubiectū habet rationē materie q̄ dz diſpōi ad formā: iō ponit diſpoſitio ſubiecti inq̄z tū ſubiectū hoc ē in ordine ad p̄dicatū. Cōtra p̄dicta arg. p̄mo ſic: numerus ſingularis ē magis collectiuus q̄z plural⁹: q⁹ habet maiorem vnitatē: ergo hoc ſignū oīs magis debet eē collectiuū ſingu lari numero q̄z in plurali. Scōo ſic: hoc ſignuz oīs ſemp habet multiplicare terminū cui adiungit tā in ſingulari q̄z in plurali: ergo ſemp ē diſtributiuū. Tertio ſic: modus ſi gnificādi nō variat ſignificatū: ergo ſiue hoc ſignū oīs ſit ſin gularis nūeri ſiue plural⁹ ſp accipiet diſtributiue. Quar to ſic arguēdo in ſapiēmo: oīs hō ē totū in quātitate: null⁹ aſinus ē omnis hō: ergo quoddā totū in quātitate nō ē ali quis aſinus. hoc ſignū omnis reiteratur in minore ꝓpoſitō ne cū medio: qō tñ ē ꝓtra id q̄ dr in textu. Quinto ſic: ſicut hoc ſignū null⁹ habet virtutē reſtringēdi ſubiectū cui additur ut dicēdo nullus hō ē mulier: ſic ⁊ hoc ſignū oīs: er go ē diſpoſitio abſoluta ipſius ſubiecti. Ad primū dr: q⁹ collectio in iſto habet duo. primū. ſ. q⁹ incipit a multis. ⁊ rō ne illius numerus plural⁹ magis pōt dici collectiu⁹ q̄z ſingu laris. ꝑm ē q⁹ terminat ad vnū: ⁊ rōne illius numerus ſin gularis ē magis collectiuus q̄z pluralis. ⁊ q⁹ diſtributio inci pit a vno ⁊ terminat ad multa: iō diſtributio magis ꝓprie ꝓuenit termino in ſingulari numero: ⁊ iō hoc ſignū oīs in ſin gulari numero ſoluz accipit diſtributiue. Ad ꝑm dr: q⁹ in diſtributiōe ſunt duo. vnū. ſ. materiale: q̄ ē multiplicatō ⁊ rōne illi⁹ hoc ſignū oīs ſemp pōt dici diſtributiuū. aliud ē q̄ ſe hz tanq̄z formale: ⁊ ut id a quo nomē imponitur. ſ. q⁹ diſtributio ē in diuerſis diuiſim acceptis facta multiplicatō ⁊ quo ad hoc iſtud ſignū oīs in plurali numero q̄ñq̄z ē col lectiuū ⁊ nō diſtributiuū: eo q⁹ ē diſtributio facta diuerſis ꝓ iūctim ⁊ nō diuiſim acceptis. Ad tertiū dr: q⁹ ſz modus ſignificādi nō variat ſignificatū in dictiōib⁹ cathegoreumā ticis: tñ bñ in dictiōib⁹ ſincathegoreumaticis. vł pōt dici q⁹ hoc ſignū oīs ſp ē diſtributiuū q̄ntū ad māle diſtributiōis: ſz nō q̄ntū ad formale. Ad quartū dr: q⁹ in illo ſillogiſmo hoc ſignū oīs nō accipit diſtributiue: ſz accipit ut ꝑs huius toti⁹ oīs hō: qō ibi ponitur loco vnius ſimplicis nature ibi poſite. Ad q̄ntū dr q⁹ hoc ſignū nullus bñ habz virtutez reſtringēdi quātū ad aliquos mōs ſignificādi: ⁊ m hoc eſt diſpoſitio abſoluta: ⁊ bñ iungit cū ſubiecto abſolute: ſic di cēdo null⁹ hō ē mulier: ſz q̄ñ hz virtutē diſtribuēdi ſic cōcer nit ſubiectū inquantū ſubiectū hoc ē in ordine ad p̄dicatū.

Habito quid ſignificet hoc ſignuz oīs: ⁊ cuius modi diſpoſitionē ſignificet. Con ſequēter querit vtrū omnis exigit tria ap pellata: ⁊ videtur q⁹ ſic: q⁹ oīs ꝑfectio eſt in trib⁹: ut eſt in principio celi ⁊ mūdi: ⁊ ꝑfe ctū erit in tribus: q⁹ eſſe ⁊ ꝑfectū ſunt idez ergo eſſe eſt in trib⁹ et ſic aliquis vult ha bere tria appellata. Item ad idē dicit Ari ſtoteles in eodē loco: q⁹ de duob⁹ viris nō dicimus oēs viri: ſed duo viri: ſed de trib⁹ ad min⁹ dicimus oēs viri: ergo oīs in plu rali exigit tria appellata: ergo ⁊ oīs in ſin gulari. Sz cōtra in q̄libet demōſtratione. Oēs ꝓpōnes ſunt vł es: ſed demōſtratio nes fiunt de ſole ⁊ luna: ergo oz dicere oīs ſol ⁊ oīs luna ſz ſol nō hz niſi vnicū ſolem ſuppoſitū ⁊ ſilr lūa: ergo oīs nō exigit tria appellata. Item ad idem. Hec ꝓpoſitio oē priuatū lumine a terre obiecto deficit. hec ꝓpoſitio eſt conceſſa ab omnibus cū ha-

beat̃ ab auc̃te: ⁊ ē vl̃is sz p̃uatuz lumine a terre obiectu nō hz nisi vnicū solū suppositū. s. hāc lunā ergo oīs nō exigit tria appellata. Itez ad rōnem oīs significat qm̄ vl̃r sed hoc ꝙ dico vl̃iter ē mod⁹ ꝓprius vniuersalis ipsi⁹: propriū aūt diuersificat̃ ꝟm diuersificationē sui subiecti: ut si hō ē simpliciter: ⁊ risibile ē simpl̃r: ⁊ si hō diminutū ⁊ risibile diminutū: ⁊ si hō mortu⁹ ⁊ risibile mortuū: sed vl̃e qñqz saluat̃ in pluribus: ut hō equus leo. aliqñ in vno solo: ut sol luna: ergo risibile aliqñ saluat̃ in pluribus: aliqñ in vno solo: ergo oīs aliqñ vl̃t hr̃e tria appellata: aliqñ vnū solū. Itē duplex ē forma: qꝛ q̄dā ē material̃: ut aīa mea est forma corpis mei: ⁊ tua tui. ⁊ ita forma est ꝑs: ⁊ p̄dicat̃ de eo cui⁹ ē forma. Alia ē forma p̄dicabil̃: et sic oīa supiora ut gen⁹ spēs ⁊ dr̃ia dicunt̃ forma inferioruz: ut hō equ⁹ ⁊ cōsil̃ia. sed indiuidua isti⁹ forme p̄dicabilis sunt materia eius ergo cū forma neutro p̄dictorū modorū excedat suaz materiā: nec excedat̃ ab ea: ergo nullū vl̃e sua indiuidua excedat neqz excedat̃ ab eis: ergo cū oīs dicat adeq̄tionē vl̃is cuz suis indiuiduis: ut oīs hō: tūc oz ꝙ sol ⁊ luna nō hñt nisi vnicū indiuiduū: ꝙ vere dicat̃ oīs sol: ⁊ ꝯñr oīs luna oīs fenix. Qd̄ ꝯcedim⁹ dicentes p̄dictas ꝓpōnes vl̃es: qꝛ oīs nō semp exigit tria appellata: sz qñqz cōiūgitur termino vl̃i habenti plura supposita: tūc oīs vult hr̃e plura appellata. qñqz iūgitur termino hñti vnicū solū indiuiduuz nō exigit nisi vnū. qd̄ cōcedim⁹ dicētes ꝙ oīs nō exigit nisi materiam aptā multiplicari: hoc est vl̃e: quia dicit aptitudinem de pluribus p̄dicari: sed ꝟm actum. quedam vl̃ia predicātur de pluribus: ut hō. q̄dam de vno solo ut sol ⁊ lūa ⁊ fenix. Et hec vniuersalia q̄ de vno solo p̄dicātur ꝟm actū diuersificātur: qꝛ quedā hñt vnicū solū suppositū simul: successiue vero plura pñt habere: ut fenix. Alia autē neqz simul neqz ꝑ successionē possunt habere plura ut sol et luna. Unde conueniēter dicitur omnis sol ⁊ omnis luna ⁊ omnis fenix cum sunt similia ⁊ ita apta nata dicūtur de pl̃ibus. Ad hoc ꝙ obijcit̃ ꝙ ꝑfectio vniuscuiusqz ē in trib⁹. Dicēdū ꝙ verū ē ⁊ hec tria sunt substātia rei ⁊ virt⁹ ei⁹ et opatio ipsius sicut ibidē notat̃ scz in p̄ncipio celi et mūdi his verbis natura apta nata ē sic facere ꝑ hoc ꝙ dicit natura tāgit subām rei. ꝑ hoc autē ꝙ dicit apta nata tangit virtutē ei⁹ ꝑ hoc ꝙ dicit facit tāgit opationē ei⁹. vñ ꝑfect⁹ dr̃ hō cū habet subām hoīs ⁊ habet virtutē debitā hoīs ⁊ opationē debitā ei. Sil̃r hoc signū oīs hz subām qꝛ est signū vl̃e ⁊ virtutē eius qꝛ ē distributiuū ⁊ opationez eius qñ distribuit: ⁊ his trib⁹ cōstat ei⁹ ꝑfectio. Ad scd̄m dicendū: ꝙ oīs in plurali vult habere tria appellata: sz in singulari nō ⁊ hoc est quia oīs in plurali vult habere spēm multiplicatā ꝑ diuersas materias ꝟm naturā: ut oēs hoīes oēs in plurali dicūt spēm hoīs multiplicatā ꝑ naturā indiuiduorū: licet oīs in singulari respiciat solū ipsam spēm q̄ est p̄dicabilis de pl̃ib⁹ siue ipsum genus et ob hoc nō exigit nisi ipsam naturā aptā multiplicari. Quidaz tñ dicūt ꝙ oīs vult hr̃e tria appellata ⁊ dant talē regulā. Quotienscūqz signū vl̃e affirmatiuū additur termino cōi nō hñti sufficientiā appellatiuorū recurrit ad non ens ut oīs fenix ē qꝛ ille termin⁹ fenix nō hz nisi vnicum appellatū ꝙ sit: iō recurrit in eo hoc signū oīs ad nō exñtes fenices ut cum dr̃ oīs fenix ē sensus ē ille fenix ē ⁊ alij duo fenices q̄ nō sunt sunt: ⁊ cū obijcitur eis ꝙ tūc hec ē falsa: omnis fenix ē ꝙ ponit eē de duobus fenicib⁹ nō exñtibus ⁊ hec sil̃r est falsa quidā fenix nō est qꝛ eē remouet̃ a fenice ⁊ sic due cōtradictorie sunt simul false qd̄ est impossibile ergo ⁊ regula similiter falsa. tūc ip̄i soluūt ꝙ ille due omnis fenix est quidā fenix nō ē nō sunt cōtradictorie qꝛ in negatiua subijcit̃ fenix q̄ ē. In affirmatiua vero subijciūtur siue supponūtur duo fenices q̄ nō sunt ⁊ iō nō est idem subiectū in vtraqz. Sed cōtra vult Aristoteles in primo ꝑiarmeniarū ꝙ illa ꝓpositio in qua subijcitur vniuersale vniuersaliter sumptū ut alicui p̄dicato: cōtradicit illi ꝓpositioni in qua subijcitur idem vniuersa

le nō vniuersaliter sumptū eidē predicato sed sic est hic. Omnis fenix est: quidam fenix nō est: ergo sunt ꝓtradictorie: ⁊ sic due contradictorie sunt simul false: quod ē impossibile: ergo ꝑdicta regula ex qua sequitur est impossibilis: quod concedim⁹. Itē regula fuit talis. Terminus cōis supponēs vel apponens verbo ꝑsentis tēporis ⁊c. restringitur ad supponendū ꝓ his q̄ sunt sub forma termini supponētis: ꝫ sub hoc termino fenice nō est nisi vnicū indiuiduū ergo cū fenix est restringitur ad id: ergo signū vniuersale aduenies ei nō distribuet nisi ꝓ eo: ergo cū dico omnis fenix est solū distribuitur fenix ꝓ vno quia regula est q̄ signuz vniuersale aduenies termino restricto nō distribuit ipsum nisi ad ea ad que est restrictus ergo ibi non fit recursus ad nō existentes: quod concedim⁹. Signorū autē vniuersaliū affirmatiuorū talis datur regula. Si signū vniuersale affirmatiuū immediate adiungitur termino cōi cōfundit ipsum mobiliter distributiue si vero mediate cōfundit ipsuz īmobiliter: ut cū dr̄ omnis hō est animal: ille termin⁹ hō cōfundit distributiue ꝑ quolibet suo inferiori: ille termin⁹ autē aīal cōfundit īmobiliter q̄ licet descensum fieri sub eo ꝑ aliquo sed hic. Omis hō est animal: ergo ois homo est hoc aīal est fallacia figure dictōnis ab immobili ad mobilem.

¶Postq̄z auctor determinauit de signo distributio ois secundū se ostendēdo quid significet. Hic cōsequēter determinat de ipso per compationē ad terminū cōem distribuibilez mouendo talem dubitationē vtrū hoc signū omnis semper exigat tria appellata hoc est q̄rere vtrū ad hoc q̄ signū omnis cōgrue adiūgatur alicui termino cōi: requiratur q̄ ille terminus cōmunis habeat tria supposita actu existentia.

¶Primo sciendū q̄ supposituz appellatū ⁊ inferius inter se differunt. nam aliquid dicitur esse inferius respectu superioris: ⁊ aliquid dicitur suppositū quādo non est aptum natuz existere in alio. sed appellatum est inferius siue suppositum alicuius termini cōis actualiter existens. Secūdo sciēdū: q̄ hoc signū omnis in plurali numero semp exigit plura appellata additur termino cōi accepto ꝑ modū pluriū: sed q̄n sumitur in singulari numero si addatur termino cōi habenti plura appellata q̄ bene exigit plura appellata distribuit terminū cōem cui additur ꝑ oibus suis suppositis exītibus sed dubiū ē q̄n hoc signū ois addit termino cōi hñti vnicū appellatū. vtrū tal' ōro sit ꝯgrua ut dicēdo ois sol lucet. Et dicūt antiq̄ q̄ nō: quoz rōnes cū solutiōib⁹ satis clare sunt in textu. ꝫ ꝑ. his. dicit: q̄ hoc signū ois ꝯgrue pōt addi termino cōi hñti vnicū appellatū ⁊ q̄ nō exigit tria appellata.

Tertio sciēdū: q̄ signū ois significat q̄n vlr̄ ⁊ hoc ꝑpr⁹ modus ipsius signi vniuersalis. differt autem ab aliis signis vlibus: q̄ hoc signū omnis adeq̄te distribuit terminū cōez ꝑ oibus suis suppositis. sic aūt nō ē de aliis signis sicut vter q̄z ⁊ neuter. cū. n. dr̄ ois hō: hō accipit ꝑ oibus illis in q̄b⁹ reperitur hūanitas. Ex quo patet q̄ q̄ vlitas aliquoz terminoz cōium saluatur in vnico supposito adequate hoc signū omnis pōt addi tali termino cōi. ⁊ sic licet q̄n hoc signū omnis additur termino cōi hñti tria appellata vel plura exigat tria appellata. tū q̄n additur termino cōi hñti vnicū appellatū nō exigat tria appellata: sed solū de se exigat terminum cōem significantē naturā multis cōicabilem. Et ꝑ hoc patz rēsponsio ad dubitationē ꝑdictam. Quarto sciēdum: q̄ antiqui posuerūt quādā regulā de hoc signo omnis q̄ talis est. Quotienscunq̄z signū vniuersale affirmatiuū addit' termino cōi nō habenti sufficientiā appellatoz recurrit ad nō exītes. i. ad suppositа non exītia: ideo cū dr̄ omnis fenix est. ex quo iste terminus fenix nō habet nisi vnicū suppositū existens hoc signuz omnis recurrit ad fenices non existentes: ideo istius ꝓpositionis: omnis fenix est: sensus est iste: q̄dam fenix existens est ⁊ duo fenices non existentes sunt: ⁊ ideo ꝓ ipsos ista est falsa omnis fenix est: nec ē ꝓtradictoria isti⁹ q̄dam fenix non ē. sed ista regula ē falsa sicut ⁊ suū fundamētum. s. q̄ omnis exigat tria appellata. est enim simile de hoc signo omnis ⁊ de hoc signo nullus sed nullus nō exigit tria appellata quia ista est vera nullus fenix est asinus cū cōuertens eius sit vera. s. nullus asinus ē fenix. ⁊ sic patet q̄ hoc signū nullus nō exigat tria appellata: nec similiter hoc signuz ois. Contra predicta arguitur primo sic plus requirit' ad verificandū ꝓpositionem vniuersalē q̄z particularē. sed ad verificandū particularem requiritur existentia vni⁹ suppositi seu appellati: ergo ad verificandū ꝓpositionem vniuersalem requirunt plura supposita. ⁊ sic ad minus hoc signuz omnis exigit tria appellata. Secūdo sic: hoc signū omnis nō potest addi termino singulari: ergo videt' q̄ exigat plura appellata. Tertio sic: hoc signū omnis denotat terminū cōmunem cui additur teneri ꝓ pluribus: sed quando additur termino cōmuni habēti vnicū appellatū talis additio est falsa: igitur non debite sibi adiūgitur. Quarto sic terminus communis quandoq̄z supponit ꝓ non existentibus ergo potest fieri recursus ad suppositа non existentia. Quinto sic: hec est vera aliquis fenix non est: quia aliquis fenix est corruptus: ergo hec est falsa omnis fenix est. Ad primū istorū dicitur: q̄ quantū ad modū enūciandi plus requiritur ad verificandū ꝓpositionem vniuersalem q̄z particularem: quia in propositione vniuersali denotatur predicatū inesse subiecto accepto ꝓ pluribus. nō autē sic est in ꝑticulari: ⁊ tamen quantū ad rem nō plus requiritur ad verificandū propositionē vniuersalem aliquando q̄z particularē

Ad secundū dicitur: q̄ negatur consequētia: quia terminus singularis significat naturam incōicabilem nam ex impositione sibi repugnat additio signi vlis. sed terminus cōis licet non habeat nisi vnū appellatū significat tamen naturā multis cōicabilem. ideo sibi potest addi signum vle. Ad tertiū dicitur: q̄ hoc signū ois bñ denotat terminū cōez cui addit' accipi ꝑ pluribus nō simplr̄ sed sub cōditione. s. si habeat plura supposita. Ad quartū dr̄: q̄ ꝫ terminus cōis cuius natura pōt saluari tam in existentibus q̄z in nō existētibus possit supponere ꝓ nō existentib⁹. tū terminus cōis cuius natura saluatur tantū existentibus suppositis nō pōt supponere ꝑ non existentib⁹ quādo ponitur cū isto verbo est. Ad quintū dr̄: q̄ negatur antecedens ⁊ ad probationē dicitur q̄ nō sequitur quidam fenix est corruptus ergo q̄ dam fenix non est quia in ista quidā fenix est corruptus: fenix supponit tā ꝓ presentibus q̄z ꝑ preteritis. sed in ista q̄dam fenix non est: supponit ꝓ presentibus tantū: ideo ista est vera omnis fenix est.

¶Secundū predicta queritur de hoc sophismate: ois homo est ⁊ quodlibet differens ab illo est non homo ꝓbatio hec est. Quedam copulatiua cui⁹ vtraq̄z pars ē

vera ergo ipsa vera: cōtra. Omnis homo est: sortes est homo ergo quilibet differēs ab illo est non homo quod falsuz est: quia hec est quedam copulatiua cui⁹ altera ps est falsa ergo ipsa est falsa. Solutio. Differens ab omni homine est minus: cz differens a sorte: quia differens ab omni homine supponit pro omnibus rebus alijs: alijs ab omni homine ꝛ differens a sorte pro eisdem ꝛ etiam pro omnibus alijs a sorte. Unde in hac argumentatione differēs ab omni homine: ergo differens a sorte: locus a specie siue a parte subiectiua: ergo si apponatur signum vniuersale fiet processus ab inferiori ad superius cum distributiōe: ꝛ sic incidit ibi fallacia consequentis: quia in primo hoc relatiuum ille refert omnem hominem: in conclusione vero refert sortē ꝛ est ibi duplex processus scilicz omnis homo est ergo sortes est: et hic est locus a toto in quantitate ꝛ quilibet differēs ab omni homine: ergo quilibet differens a sorte: ꝛ hec est fallacia consequentis ut scilicet illi duo processus in simul coniunguntur ut patet in probatione. Unde prima est vera ꝛ improbatio peccat secunduz consequēs sicut omnis homo currit: ergo omne animal. Item queritur de hoc sophismate. Omnis homo et alius homo sunt. Probatio. sortes ꝛ ali⁹ homo sunt: plato ꝛ alius homo sunt: et sic de singlis ergo omnis homo ꝛ alius homo sunt. Contra alius ē relatiuum diuersitatis ergo supponit p diuerso ab omni homine: sed non est ali⁹ homo ab omni homine: ergo propositio ē falsa. Solutio. Prima est falsa: et probatio peccat secundum figuram dictionis a pluribus determinatis ad vnaz determinatā quia ille terminus ali⁹ determinatam habet suppositionem in premissis et in cōclusione. Item peccat probatio secundum sophisma accidentis quia licz plato cicero ꝛ sic de alijs inferant hominē secundū se: tamen sub hac copulatione que ē ꝛ alius hō non possunt inferre omnē hominem: cū dicitur ergo omnis homo ꝛ alius sunt. Sic ergo coriscus cognoscitur secunduz se: non tamen sub hoc accidente quod est venire. Unde talis regula datur. Quotienscunqz aliquid sequitur ad aliud siue cōuersim siue non conuersim si aliquid cōueniat vni ita q⁹ non alteri: et per illud cui conuenit inferatur de eo cui non conuenit semper ē fallacia accidentis. Uerbi gratia: bene sequitur homo est: ergo substantia est. ꝛ species conuenit homini: non tamē substātie. Uñ si per hominez species inferatur de substātia erit fallacia accidentis ut homo est species: ergo substantia est species ꝛ risibile ē proprium: ergo homo est proprium. et dom⁹ valet centum marcas: ergo paries. Horū autem quedam sequuntur conuersim: ut homo est risibile: quedam vero non. Item queritur de hoc sophismate, Omnis homo est omnis homo. Probatio. Sortes ē sortes: plato est plato: et sic de singulis: ergo omnis homo est omnis homo. vel sic. Boetius dicit q⁹ nulla probatio verior est illa in qua idem predicatur de se: ergo nulla probatio verior est hac. Contra. Sua contradictoria est vera scilicet quidam homo non est omnis homo: ergo ipsa est falsa. Item ad idem. Omnis homo est omnis homo: sz sor. ē homo: ergo sortes ē omnis homo. in tertio prime. Sed conclusio est falsa: ergo prima er qua sequitur ē falsa. Solutio. prima est simpliciter falsa et improbatio peccat secundum consequens ab insufficientia: quia cum illis quas sumit debent sumere has a parte subiecti scilicet sortes est omnis homo: plato est omnis homo ꝛ sic de singulis: ꝛ etiam istas a parte predicati omnis homo ē plato et sic de alijs quas emittit omnis ꝛ sic peccat ab insufficienti. Ad aliud dicendum quia nō predicatur idem de se sz predicatur omnis homo de omni homine.

Postqz auctor determinauit de hoc signo omnis ostendendo qualiter distribuit. Hic consequenter ad maiorem noticiam eoruz que dicta sunt mouet tria sophismata quorum primum est: omnis homo est: ꝛ quodlibet differens ab eo est non homo. quod quidem sophisma probat ꝛ improbat quod clare patet in textu cū solutione eiusdem. Pro secundo sophismate sciendum: q⁹ secundum sophisma ē omnis homo ꝛ alius homo sunt: quod quidem sophisma probatur sic: sortes ꝛ alius homo sunt. plato ꝛ alius homo sunt ꝛ sic de alijs: ergo omnis homo ꝛ alius homo sunt. improbatur autem sic: Ali⁹ supponit pro diuerso ab omni homine

sed non ē aliquis homo diuersus ab omni homine: ergo sophisma est falsum: quod conceditur. Et ad probationē respondet auctor in textu ꝙ peccat secundum fallaciam figure dictionis arguendo a pluribus determinatis ad vnam determinatam respectu huius termini alius. vnde si iste termin⁹ alius pro eodem in numero acciperetur in singulis partib⁹ antecedentis tunc vna pars antecedentis esset falsa ut si acciperetur pro sorte tunc quando inductio veniret ad sortem dicendo: sortes ⁊ alius homo sunt illa pars esset falsa: quia denotaret ꝙ sortes esset alius a se ipso. Aliter soluit auctor dicens: ꝙ ibi est fallacia accidentis: quia licet sortes et plato ⁊ sic de alijs possunt inferre hoc totuz in quantitate omnis homo secundū se: non tamen ut stat sub hoc adiuncto ⁊ alius homo sunt: imo omnis homo hic accidit sorti ⁊ platoni ⁊ sic de alijs secundū ꝙ accipiuntur cū hoc adiuncto et alⁱ homo sunt: ratione cuius auctor ponit vnā regulam in textu de fallacia accidentis que satis clara est. Secundo sciēdū: ꝙ consequēter auctor monet tertiū sophisma ⁊ est istud omnis homo est omnis homo: ꝙ ꝓbat inductiue primo et secundo improbat: probatur sic: quia ibi predicatur idez de seipso ergo sophisma est verū. Improbatur sic: sua contradictoria est vera scilicet hec: quidam homo non est omnis homo igitur ipsum est falsum. Item bene sequitur omnis homo est omnis homo. sortes est homo: ergo sortes est omnis homo: conclusio est falsa: ergo aliqua premissarum non minor: ergo maior que ē sophisma. Solutio. Sophisma ē simpliciter falsum ut ostendunt rationes improbantes. Ad primam probationem dicitur ꝙ peccat secundū fallaciam consequentis ab insufficienti inductione. quia debet fieri inductio a parte predicati dicendo sortes est omnis homo: plato est omnis homo ⁊ sic de alijs. Ad aliam negatur antecedēs quia ibi non predicatur idem de seipso sz predicatur omnis homo de homine sumpto pro quolibet suorū suppositoruz.

Tertio sciendū ꝙ hoc signū omnis adiunctū predicato propositionis quandoqz reddit propositionē falsam ⁊ quādoqz nō: si enim predicatum sit terminus cōmunis habens actu plura supposita quorū numerus sit indeterminatus siue sit numeri singularis siue pluralis semper propositio ē falsa sed si predicatū habeat plura supposita quoruz nūerus sit determinatus propositio potest esse vera si sumatur in plurali numero ut demonstratis duodecim apostolis vere dicitur: isti sunt omnes apostoli. sed si predicatuz habeat vnicū supposituz actu et sumatur in singulari numero propositio est vera: ut iste sol est omnis sol. Si autem sumatur in plurali numero est falsa ut iste sol est omnes soles. Quarto sciēdum: ꝙ hoc signum omnis diuersimode se habet quando additur predicato ⁊ subiecto: quia quando additur p̄dicato est pars ipsius predicati. sed quando additur subiecto nō ē pars subiecti: sed est dispositio eius: ut cum dicitur omnis homo currit: homo per se est ibi subiectuz. sed cum dicitur omnis homo est omnis homo hoc totum omnis est p̄dicatum. Ex quo patet ꝙ predicatū propositionis affirmatiue quo ad se totuz nunqz distribuitur: sed bene pars eius. sed predicatum propositionis negatiue bene destribuitur: ⁊ hoc fit per negationē que habet virtutem distribuendi illō qō seqtur ipsa siue mediate siue imediate. Contra p̄dicta arguitur primo sic. adā differt ab omni homine qui est: ⁊ tamen non est non homo: ut patet per porphirium in predicabilibus dicentē siue sor. sit siue non sit semper ē homo ⁊ animal: ergo sophisma est falsum. Secundo sic: sortes non ē omnis homo: ergo differt ab omni homine quod falsuz est quia ipse est homo. Tertio sic. omnis homo et homo pictus sunt: sed homo pictus est alius ab omni homine: ergo sophisma est verum. Quarto sic: omnis homo nō est solus: ergo omnis homo et alius homo sunt. Quinto sic: omnis homo ⁊ omnis homo idem sunt igitur vnuz potest predicari: et sic ista erit vera omnis homo est omnis homo.

Ad primū dicitur ꝙ adam nō est homo existens siue presens pro quo tenetur homo in secunda parte sophismatis.

Ad secundū negatur consequentia: quia negatio inclusa in hoc verbo differt posita in consequēte plⁿ negat q̄ negatio posita in antecedente: ⁊ ideo debz sic inferri: sortes nō est omnis homo ergo differt ab aliq̄ homie. ⁊ ab hoc ꝙ posset inferri sortes differt ab omni homine deberet sic assumi sor. est nullus homo: quod est falsum. Ad tertiuz negat consequentia: quia hoc relatiuū alius debet inferre suuz antecedens vniuoce pro hoie viuo ⁊ homie picto. Ad quartū dicitur: ꝙ solus potest excludere ab omni homine simpliciter: ⁊ sic consequens est falsum: vel potest excludere ab omni homine determinate sigillatim sumpto: ⁊ sic est verum: ⁊ hoc mō non valet consequentia. Ad quintuz dicitur: ꝙ si omnis homo et omnis homo capiantur materialiter sic sunt eadem: ⁊ hoc modo sophisma esset verū. sed si capiant significatiue non sunt eadem: ut patuit in quarto notabili.

¶ Sequitur de hoc signo nullus quod significat negatiue quoniam vniuersaliter. Unde significat idem quod hoc signū omnis cum negatione prepposita: et ideo omnis non ⁊ nullus equipollent. De hoc signo nullus talis datur regula. Quotienscunqz hoc signū nullus immediate adiungitur termino communi confundit ipsum mobiliter ⁊ distributiue: et similiter terminum cui mediate adiungitur: ut nullus homo est asinus. vnde pōtfieri descensus sub eo sic: ergo sortes nō est asinus neqz plato et sic de alijs. ⁊ sub predicato sic. nullus homo est asinus ergo nullus homo ē brunellus vel fauellus ⁊ sic de alijs. Secundum p̄dicta queritur de hoc sophismate. Nullus homo est omnis homo. Probatio. sortes non est omnis homo: plato non est omnis homo ⁊ sic de alijs: ergo nullus homo est omnis homo: ⁊ sic sua contradictoria ē falsa hec. scilicet aliq̄s homo est omnis hō ergo ipsa est vera. Contra. ibi predicatur oppositū de opposito: quia omnis ⁊ nullus sunt opposita ergo locutio ē falsa. Solutio. prima simpliciter est vera. Ad improbationem autem dicendū per interemptionem ꝙ non predicatur oppositum ibi de opposito. sed remouetur eē omnē hominē ab omni homine pro quolibet suo supposito: ⁊ hoc est negare ⁊ hoc est uerū. ꝙ nullū ēi duidūz cui queniat eē oēm hominem ſ

Postq̄ auctor determinauit de hoc signo ois qō significat qm̄ vliter affirmatiue. Hic p̄ter determinat de hoc signo nullus qō significat qm̄ vliter negatiue. Mñ significat idē cū hoc signo ois cū negatiōe postposita: ideo omnis nō ⁊ nullus equipollēt. vñ nullus ꝓponitur de nō ⁊ vllus: nō sicut nō vllus equipollet ois nō: ita silr nullus: vnde null⁹ cōuenit cū hoc signo ois eo ꝙ ē signū distributiuū pluriū partiū subiectiuarū. Primo sciēdū: ꝙ q̄uis hoc signū null⁹ in se sit vnū ⁊ vnicā in se habeat virtutē distribuēdi: tñ respectu eoruū q̄ susceptiua sunt siue distributiuōis virtus eius ē duplex ut patet in regula quā de ipso ponit auctor in textu. s. quotienscūqz hoc signū nullus imediate adiūgitur termino cōi ipsum mobiliter ꝙfundit ⁊ distributiue: ⁊ silr termi-

uū cui mediate adiungit: ⁊ ideo tam subiectū q̄ predicatus propositionis vlis negatiue distribuitur: dum tñ fuerit terminus cōis: ut patet dicēdo nullus homo est asinus: ibi enī tā homo q̄ asinus distribuitur: q; sub vtroq; pōt fieri descensus. ⁊ cā hⁱ regule est: q; hoc signū nullus significat qm̄ vlr: nō distribuit terminū cui imediate adiūgit q; significat etiā negatiue: ideo pōt distribuere terminū cui imediate adiungitur. ⁊ ex isto patet quare vniuersalis negatiua pōt cōuerti simpliciter. Scō sciendū ē q; circa hoc signū nullus auctor mouet tale sophisma. ſ. nullus homo ē ois hō: quod p̄batur sic. sortes non est ois hō: plato nō ē ois hō: ⁊ sic de alijs ergo nullus hō est ois hō. Ista sua cōtradictoria ē falsa. ſ. hec aliq̄s hō ē ois hō: ergo sophisma est verū. Improbatur aūt sic. ibi predicatur oppositū de opposito: ergo sophisma est falsum. Solutio. sophisma ē verū: ⁊ improbatio assumit falsum q; ibi nō predicat oppositū de opposito: sed remouetur esse omnē hominē a quolibz suppositio hois. Tertio sciendū: q; sicut hec est vera nullus homo est ois homo: ita ⁊ hec nullus hō est nullus homo: ibi enim remouet ee nullum hominē ab homine p̄o quolibet supposito suo. vnde ista nullus hō est nullus hō: equipollet huic ois hō est aliq̄s hō p quartā regulā eq̄polentiarū: nec debet sumi aliquis p aliquo determinato supposito hominis: cum dicitur ois hō est aliquis homo: sed debet sumi vage ⁊ indeterminate. ista aūt nullus homo est omnis homo equipollet isti omnis hō est nō ois hō. i. ois hō est aliquis hō nō: q̄ stat in veritate cuius ista omnis homo est aliquis homo. Quarto sciendū est q; hoc signū nullus quandoq; ē simul distributiuū ⁊ restrictiuū: ut cū dicitur nullus hō est mulier: sed hoc est ratione diuersorū. est enim distributiuū rōne sui significati: q; significat quoniā vniuersaliter: sed ē restrictiuū ratione sui modi significandi qui est genus. vnde hoc signū nullus non pōt sumi collectiue sicut hoc signū omnis: ⁊ hoc ē ratione negationis quā includit: ratione cuius semp habet distribuere ⁊ diuidere ⁊ nunq̄ colligere. Contra p̄dicta arguitur primo sic cū dicitur hō ē nullus asinus: ibi hō non distribuitur: ⁊ tñ sibi adiungitur mediate hoc signū nullus: ergo p̄ma regulā tertius. Scō sic: bene sequitur nullus hō ē ois hō ergo nullus homo ē sortes: sed p̄ns est falsum: ergo ⁊ añs.

Tertio sic: illa p̄positio ē falsa cuius p̄dicatū de nullo verificatur de quo subiectū verificatur: sed sic ē de ista nullus hō ē omnis homo quia nullus homo verificatur de asino ⁊ equo ⁊ sic de alijs. ⁊ tñ de nullo illorū verificatur omnis hō ergo sophisma est falsum. Quarto sic: nullus hō ⁊ ois hō p̄trariantur. sed nullus homo verificatur de nullo homine: ergo omnis homo nō verificatur de nullo hoīe. alias cōtraria verificarent de eodem: ergo sophisma est falsū. Quinto sic bene sequitur nullus homo ē nullus homo: ergo nullus homo ē non sortes sed cōsequēs ē falsum quia plato ē non sortes: ergo ē falsa ista nullus homo est nullus homo.

Ad primū istorū dicitur: q; in illa p̄pone illud signū nullus nō adiungitur illi termino homo nec mediate nec imediate: quia signū solū dicitur adiungi illi quod sequitur ipz ⁊ solū in illud pōt agere. Ad secundū negatur assumptū ibi enim nō bene arguitur quia nō bene sequitur nullus hō est omnis homo: ergo nullus homo ē sortes: quia nō debet sic subsumi sub illo p̄dicato omnis homo descendendo nullus hō est omnis homo: ergo nullus homo ē sortes: nullus homo ē plato ⁊ sic de alijs. sz debet sic subsumi nullus hō est omnis hō: ergo nullus homo est res q̄ sit omnis hō. Ad tertiū dr: q; si nullus homo accipiatur materialiter siue p̄o toto in quantitate nullus homo siue accipiatur positiue ita q; virtute intellect accipitur p̄o aliqua re q̄ ē nullus hō ut p̄o asino vel p̄o lapide sic sophisma bene esset falsum. sed si accipiatur significatiue ita q; homo sit subiectū tñ nō hoc totū nullus homo ⁊ sic ē verū. Ad quartū dicitur: q; cōtraria bene verificantur de eodem negatiue. ut de eodem puta de rubeo vere dicitur q; nec ē album nec nigrū ⁊ ita cū dicitur nullus homo ē omnis homo ibi remouetur esse nullus hominem ab omni homine: ⁊ cum dicitur nullus homo est nullus homo ibi remouetur esse nullum hominem ab omni homine: ⁊ ita omnis homo ⁊ nullus homo negantur de eodem homine. Ad quintū negatur assumptū q; ibi arguitur a distributione inferius ad distributionez superius: quia arguitur ac si sic diceretur: omnis homo ē non nullus homo: ergo omnis homo non ē sortes. non sortes enim in plus se habet q̄ nullus hō. vñ dat talem regulā. Quotiens cūq; in aliqua p̄positione ponitur vniuersale vniuersaliter sumptū negatiue non debet fieri subsumptio sub illo predicato ratione distributionis sibi conuenientis per signū vniuersale sed ratione distributionis sibi conuenientis ratione negationis. ⁊ ideo debet sic argui nullus homo ē nullus homo: ergo nullus homo est res que sit nullus homo puta lapis ⁊ non sic: ergo nullus homo ē non sortes vel plato. similiter hic: nullus homo ē omnis homo: ergo nullus homo ē res que sit omnis homo. Et notandū est q; ista nullus homo ē omnis homo debet sic cōuerti: ergo nihil existens omnis homo est aliquis homo. Et ista: nullus homo est nullus homo debet sic conuerti: ergo nihil existens nullus homo ē aliquis homo.

¶ Seq̄tur de hoc signo nihil q; significat talē quod hoc signū nullus ⁊ preterea habet terminū recipientē eius distributionez quia nihil nullum rem significat. nullus. n est signū vniuersale: res vero est terminus recipiens eius distributionē. Secundū p̄dicta queritur de hoc sophismate: nihil videns est aliquid videns. ¶ Probatio: non hanc rem videns est aliquid videns: quia videns platonē est videns. non illam rem videns est aliquid videns ⁊ sic de alijs: ergo nihil videns ⁊ sic de alijs: ergo nihil videns est aliquid videns. ¶ Contra. ibi predicatur oppositum de opposito: quia aliquid videre de eo quod est nihil videre: ergo locutio est falsa ⁊ impossibilis: ergo q̄dam distinguunt hanc nihil videns est aliquid videns eo q; hec dictō nihil potest ee accusatiui casus: ⁊ est sensus nullam rē videns est aliquid videns. vel potest esse nominatiui casus et ē sensus: nulla res vidēs est aliquid videns. et secundū hoc ponunt ibi amphibologiam ex diuersitate casus. sed hec ratio nō soluit: quia in vtroq; sensu est falsa. alij distinguunt aliter hanc: nihil videns ⁊c. eo q; negatio existens in hoc termino nihil pōt negare participiū postpositū: ⁊ tunc est sensus quālibet rem non videns non est aliquid videns: ⁊ sic est diuisa. vel potest negare hoc verbū est: ⁊ est sensus quelibet res vidēs non est aliquid videns ⁊ sic ē composita: quia negatio fertur ad situ magis debitū. sz hoc non soluit quia in vtroq; sensu est falsa: cum oppositā ponantur circa idem. vnde dicendū ē q;

ꝑma est simplr falsa: et ꝓbatio paccat ꝑm figurā dictionis a pluribus determinatis ad vnā determinatā huius termini vidēs quia in ꝑmissis habet determinatā suppositionē: ⁊ in cōclusione silr: cū tā ꝑmisse q̄z ꝯclusio sunt indefinite. Peccat etiā ꝑm sophisma accūtis: q⁹ videre cōuenit oīb⁹ ꝓmissis ꝑm se et nō ꝑm q̄ vnite in hoc toto nihil videns. vñ totū accidit ptibus: ⁊ hoc quod est videre assignatur inesse vtriq̄z. Sciendū autē q̄ oēs ꝑmisse sunt duplices: quia negatio potest determiare verbū vl participiū ut dictū est ꝓius. Vñ antiqui posuerūt ꝓmissas esse duplices: conclusiones autē nō ꝓpter quandā regulā q̄z dabāt talē. Quotiēscūq̄z negatio ⁊ distributio includūtur in termino vno ad quicquid fertur vnū ⁊ reliquuz. Vñ distributio posita ī obliquo nō possit attīgere verbū in ꝑdicta oīone nec negatio. Item idē iudiciū est de istis sophismatib⁹: nullū caput habens ē aliq̄d caput habens. a nullo hoīe differens: est ab aliquo homine differēs. nullū oculum habens est aliquod oculum habens. Tu es quilibet vel differens a quolibet. Tu es oīs vl differēs ab omni homine.

Postq̄z autor determinauit de hoc signo nullus. Hic cōsequenter determinat de hoc signo nihil. Cuius ordinis ratio est: q⁹ hoc signū nihil vltra hoc signū nullus includit terminū recipiētem eius distributionē: ideo hoc signū nullus simplicius est q̄z hoc signū nihil. Rōne cui⁹ ꝑus est determinatū de ipso. Primo sciendū ē: q⁹ hoc signum nihil est signū distributiuū subiecti ⁊ in hoc cōuenit cum his signis omnis ⁊ nullus. sed differt primo ab hoc signo omnis: quia omnis significat quoniā vniuersaliter affirmatiue: nihil ār significat: quoniā vniuersaliter negatiue. differt etiā ab hoc signo nullus q⁹ includit terminū receptiuū siue distributionis. vnde nihil. i. nulla res. ⁊ ibi res est termin⁹ recipiens distributionē ꝑportatam per hoc signuz nihil. Ex istis ꝓz q̄ sicut hoc signū nullus distribuit terminuz sequentē ipsuz tā mediate q̄z ꝛmediate. ita similiter hoc signum nihil distribuit enim terminuz in ipso inclusum qui se habet ut terminus ꝛmediate sequēs. distribuit etiā terminū posituz a parte predicati qui se habet ut terminus mediate sequens ipz. Secundo sciendū est: q⁹ ad maiorē notificationē huius signi nihil. autor mouet vnū sophisma in textu. Et est istud: nihil videns ē aliquid videns: cuius probatio ⁊ improbatio satis patent in textu. ⁊ subiungit cōsequenter quandā solutionez antiquorū qui dicebant ibi esse amphibologiā ex diuersitate casus secundū q⁹ nihil pōt esse nominatiui casus vel accusatiui casus: sed Petrus hispa. improbat dictaz solutionem quia in vtroq̄z sensu sophisma est falsum ideo ad soluendū ipsum debet simpliciter negari. potest tamē distingui ne aliquis videatur suam multiplicitatē ignorare: ⁊ etiam ut melius videatur qualiter in vtroq̄z sensu sit falsum. Tertio sciendū est: q⁹ antiqui aliter distinguūt dictū sophisma et dicunt q⁹ ibi pōt esse compositio secunduz q⁹ negatio inclusa in hoc signo nihil potest fieri ad copulam et sic ē composita vel ad aliud participiū videns ⁊ sic est diuisa. vnde si istud signū nihil sit accusatiui casus dicta solutio est simpliciter reprobanda: quia ut patz per regulā positam in textu negatio inclusa in hoc signo nihil dum est accusatiui casus non pōt fieri ad copulam cum distributio in ipso inclusa non distribuat predicatū sed quando nihil est nominatiui casus tunc ex quo distributum potest ferri ad predicatuz. ita etiam negatio inclusa in hoc signo nihil pōt ferri ad copulam. et ita secundū hoc videtur q⁹ ipsum sophisma posset distingui: sed tamen ut dictū est de solutione precedenti ista distinctio nō soluit sophisma: quia in vtroq̄z sensu ipsum est falsum.

Quarto sciendū est: q⁹ consequenter autor soluit dictuz sophisma secundū eius propriam opinionem dicens: q⁹ ꝑdictū sophisma est simpliciter falsum. Et ad probationem respondet q⁹ peccat secundū fallaciā figure dictionis arguēdo a pluribus determinatis ad vnā determinatam respectu huius termini videns. Tamen pro ista solutione oportz supponere q⁹ istud signum nihil positum in consequente sit accusatiui casus q⁹ non possit distribuere istuz terminum videns. si enim nihil esset nominatiui casus ⁊ distribueret istū terminū videns in ꝯsequente tūc nō argueretur a pluribus determinatis ad vnā determinatā: sed esset bona inductio ⁊ sic cōsequens esset falsum: ita ⁊ antecedens debet enim sic inferri: ista res nō vidēs ē aliq̄d videns ⁊ ista res nō videns est aliquid vidēs: ⁊ sic de alijs: ergo nihil vidēs est aliquid videns modo oēs iste ꝑmisse sunt false sicut ⁊ cōsequens. Aliter aūt soluit autor in textu dicens q⁹ ibi est fallacia accidētis: q⁹ in ꝑmissis videre attribuitur oībus suppositis huius qō ē nihil videns ꝑm se acceptis: ⁊ nō ꝑm q⁹ vniūtur in hoc toto nihil videns. Contra ꝑdicta arguitur primo sic omne signū distributiuū debet aliquā significare. ſ. dispositionē subiecti inquantū subiectū: sed hoc signū nihil nullaz rem significat: imo dicat negationē cuiuslibet rei: ergo non ē signū distributiuū. Secūdo sic: nihil significat qm̄ vl et etiā significat terminū susceptiuū distributionis eius: ergo ē equiuocū ⁊ ꝓ cōsequens sophisma debet distingui. Tertio sic: nihil ut iā dictū est significat terminū recipiētē distributionē eius: ergo cū hic solū determinetur de signis distributiuis: hic nō ē determinādū de ipso. Quarto cōtra regulā positā in textu: q⁹ distributio importata ꝑ signū negatiuū bñ fertur in subiectū ꝓpōnis nō aūt negatio ergo ꝛtra regulā. Quinto distributio importata ꝑ hoc signū nihil fertur in ꝑdicatū materiale. negatio aūt fert solū supra copulā: ⁊ nō supra ꝑdicatū: ergo ꝛtra regulam. Ad primuz istoꝝ dr̄ q⁹ licet hoc signū nihil nō significat aliquā rē positiuā. tū significat aliq̄d ꝑuative ⁊ negative: ⁊ hoc fundamētū ē in affirmatione. ió hoc sufficit ad hoc q⁹ signū sit distributiuum. Ad secundum dicitur q⁹ licet hoc signum nihil significat illa duo tamen significat illa per moduz vnius ió nō ē equiuocū. Ad tertiū dr̄ q⁹ hic principaliter determinatur de hoc signo nihil ꝑut distributiuū est: ⁊ incidēter solū ostēditur q⁹ importat terminū recipientē ei⁹ distributionē. Ad quintū dr̄ q⁹ in signo vl negatiuo duplex ē virtus distribuendi: quedā est q̄ cōuenit ipsi signo ꝑ se ⁊ inquantū significat qm̄ vl: ⁊ ista bene fertur in subiectū. alia est virtus distribuendi que ꝯuenit ipsi signo ex ꝑnti rōne negationis quā includit ⁊ de illa virtute intelligitur regula.

Ad quintū dicitur q⁹ licet negatio primo ⁊ per se solum feratur in copulā: tamen ex ꝑnti bñ fertur in predicatū materiale. ipsum distribuendo.

De signis distributiuis duoꝝ.

Sequitur de signis distributiuis duoꝝ q̄ talia sunt ut vterq̄z neuter ⁊ ꝯsilia. ⁊ hec differunt a predictis: q⁹ predicta ut oīs nullus nihil ⁊ si

milia distribuũt ꝑ omnibus terminis: sed vterqz et neuter distribuũt solũmodo pro duobus per demonstrationem ostensis: ut vterqz istorum sic neuter istoꝝ currit. Secundum predicta queritur de hoc sophismate. Ab vtroqz istorũ enunciatum est verum posito ꝙ sortes dicat deũ esse: ⁊ plato dicat hominem esse animal et ambo insimul dicãt hominẽ esse asinum ⁊ illi demõstrentur ꝑ hoc pro nomen istorũ. Probatio prime. A sorte enunciatũ est verũ a platone enunciatũ est verum ergo ab vtroqz istorũ enũciatũ est verum sed nihil est enũciatũ ab vtroqz istorũ nisi hominẽ eẽ asinũ ergo hominem esse asinum est verum. Solutio prima est vera ⁊ improbatio peccat ꝑm sophisma accñtis qz scõm ꝙ hẽm ab Aristo. hec ꝓpõ ponitur eẽ vera oĩum cõtrarioꝝ eadẽ ẽ disciplia ⁊ tñ nulla ꝑticularis disciplina ẽ oĩum cõtrarioꝝ: sed disciplina cõiter sumpta vñ hic ẽ fallacia accidẽs oĩm cõtrarioꝝ eadẽ est disciplina: sz nulla disciplina nisi hec vel illa ⁊ sic de alijs: ergo contrarioꝝ est hec disciplina: ergo omniũ cõtrariorñ est hec disciplina vl illa qõ falsum ẽ: ⁊ sil̃r hec hõ est spẽs sz nullus hõ est nisi sor. vel plato ⁊ sic de alijs: ergo sortes est spẽs vel plato vel cicero hic ẽ accidẽs ut pri⁹ patuit in fallacia accidentis. Sil̃r ẽ in ꝓposito: qz hec dictio enunciatũ ⁊ hec dictio vez tenetur ꝑ ipso cũ: ⁊ sic ab vtroqz istorũ enunciatũ est verũ. vñ enunciatũ nõ tenetur pro nõ enunciato ꝑticularis ab vtroqz istorũ vñ ꝑticulare enũciatũ ab vtroqz attulit enũciato sicut inferi⁹ supiori: ⁊ eẽ verũ assignatur ineſſe vtriqz ⁊ appello supius esse cõiter qõ est mai⁹ siue sit eẽntiale siue accñtale. Quidã autẽ dicunt ꝙ prima simpl̃r est vera: ⁊ dicunt ꝙ enunciatũ tenetur ꝑ ꝑticulari enũciato ab vtroqz sil̃iter verũ ꝑ ꝑticulari vero: ⁊ probatio peccat ꝑm figurã dictionis a ꝑtibus determinatis ad vnã determinataz: huius termini enunciatũ: ⁊ huius termini veruz: sed prior solutio ẽ melior ⁊ subtilior. Item hoc signũ neuter idez significat qõ vterqz cũ negatione sibi proposita vñ sicut null⁹ habet de se duo. ſ. distributionẽ ⁊ negationẽ similiter ⁊ neuter sz neuter est distributiuũ solũ duorũ. Sz scõz hoc q̃ritur de hoc sophismate. Neutrũ oculũ hñdo tu potes videre ꝓbatio dextrũ oculũ nõ habẽdo tu potes videre sinistrũ oculuz nõ habẽdo tu potes videre: ergo neutrũ oculũ habendo tu potes videre. Contra. Neutrũ oculuz habẽdo tu potes videre: ergo dũ neutrum oculũ habes: vel si neutrũ habes ocuium: vel qz neutrũ habes tu potes videre: quod falsum ẽ. Herũdiuũ eniz in do habet resolui ꝑ dũ vel ꝑ si vel per qz: sz vtroqz modo est falsa: ergo ꝓma ẽ falsa. Solutio. Prima simpl̃r est falsa: ⁊ ꝓbatio peccat scõm accidens: qz potẽtia videndi cõuenit ꝑtib⁹ scõm se ꝑut sunt diuise ⁊ nõ cõuenit eis ꝑ ut sunt vnite in suo toto siue nõ cõuenit ipsi toti: totũ enim tdẽ ꝙ partes vnite in simil̃ vñ per quandã regulã predictã: cũ ad partes sequitur totũ: ⁊ potẽtia videdi cõueniat partib⁹ ⁊ nõ toti: ideo si per partes inferatur de toto ibi ẽ fallacia accidentis.

Postq̃z auctor determinauit de signis distributiuis pluriũ. Dic ꝙñter determinat de signis distributiuis duoꝝ. Cuius ordinis rõ est: qz distributio dr q̃si vni⁹ in plura diuisum facta ꝑtitio: ⁊ sic quãto aliq̃d ad plura distribuat tanto ꝑfectiori mõ sibi ꝙuenit natura distributiõis. ⁊ iõ pr⁹ determinatur de signis distributiuis plurũ: q̃z de signis distributiuis duoꝝ. Primo sciẽdũ ẽ ꝙ sic̃ se hñt ois ⁊ nullus: ita eodẽ mõ se hñt vter ⁊ neuter: sic̃. n. null⁹ includit ois cuz negatiõe postposita ⁊ valet tñ sicut ois nõ: ita neuter valet tñ sicut vter nõ: negatõe postposita: vñ neuter ẽ idẽ ꝙ vterqz nõ differũt aũt ab eis: qz ois ⁊ nullus sunt distributiua pluriũ. vterqz aũt ⁊ neuter solũ distribuũt ꝓ duob⁹ ꝑ demõstrationẽ ostẽsis. vñ neuter etiã ꝙuenit cũ hoc signo nihil: qz sicut nihil distribuit terminũ ipsum sequentẽ tã mediate q̃z imediate: sil̃r ⁊ neuter. Scõo sciẽdũ ꝙ circa hoc signũ vterqz auctor mouet tale sophisma videlicet suppposito ꝙ sor. dicit deũ eẽ; ⁊ plato dicat hoiem eẽ aĩal: ⁊ ambo simul dicãt hoiez eẽ asinũ: querit de veritate hui⁹ sophismatis: ab vtroqz istorũ enũciatũ ẽ verũ: cui⁹ ꝓbatio ⁊ improbatio satis patẽt in textu. Cõsequẽter auctor soluit dictũ sophisma dicens ꝙ ipsz est verz: ⁊ improbatio peccat ꝑm fallaciã accñtj: sicut hic hõ est spẽs: sz nõ est aliqs hõ nisi sor. aut plato: ⁊ sic de alijs: ergo sortes vl plato ẽ spẽs: ibi esse spẽs vere ꝙuenit homini: et ꝑ hoc infert de sorte cui nõ ꝙuenit. Sil̃r cuz dr in improbatione hui⁹ sophismatis ab vtroqz istoꝝ enũciatũ ẽ verũ: sed nihil ẽ enũciatũ ab vtroqz istoꝝ nisi hoiem eẽ asinũ: ergo hominẽ eẽ asinũ ẽ verũ: ibi ẽ fallacia accñtj qz eẽ verũ in sophismate attribuit enũciato i cõi cui vere ꝙuenit ⁊ ꝑ hoc infert de hoc ꝑticlari enũciato hoiez eẽ asinũ cui nõ ꝙuenit. Tertio sciẽdũ ꝙ ꝓr auctor ponit vnã aliã solutionẽ antiq̃z dicẽtũ ꝙ sophisma ẽ simplicit falsuz: ⁊ ꝙ ꝓbatio peccat ꝑ fallaciã figure dictiõis arguẽdo a ꝑtibus determinatis ad vnaz determinatã rõne hui⁹ termini verũ ⁊ rõne huius termini enũciatũ. Sz ut dicit auctor in textu ꝓma solutio ẽ melior ⁊ subtilior: nõ dicẽdũ ẽ ꝙ enũciatuũ i ꝓmissis hz suppõnẽ determinatã: sed in ꝛclusione supponit simpl̃r nõ tñ sic ꝙ nul

lo modo stet ꝓ inferioribus: sed q̄ nō stat ꝓ inferiori determinato rōne cuiꝰ posset reddi locutio vera. Quarto sciēdū: q̄ circa hoc signū neuter auctor mouet tale sophisma. t. neutrū oculū habēdo tu potes videre. Cuius ꝓbatio ⁊ impbatio satis patēt in textu. Deinde soluit ipm dicēs q̄ simpliciter est falsum ⁊ ad probationem dicit q̄ peccat secūdus accidens. videre enim vere conuenit partibus scilicet oculo dextro ⁊ sinistro per se acceptis iō nō habēdo sinistrū adhuc pōt videre per dextrū oculū ⁊ econtrario ⁊ ꝓpter hoc infertur de ipsis secundū q̄ stat sub hoc toto neutrū oculum habendo ⁊ tamen ipsis ut sic non conuenit ideo ibi est fallacia accidentis. deberet enim argui sic nec dextrum oculum habendo nec sinistrum oculum habendo tu potes videre: ergo neutrum oculum habendo tu potes videre ⁊ sic ancedēs esset falsum sicut et consequens. Contra predicta arguitur primo sic: non ponuntur aliqua signa distributiua trium aut quattuor: ergo non debent poni signa distributiua duorum. Secundo sic. signum vniuersale variatur secundus variationē termini cui adiungitur ut dictū est prius de hoc signo omnis: ergo quando vter ⁊ neuter ponuntur cum terminis habentibus plura suppositа q̄ duo distribuent pro pluribus. Tertio sic si neuter esset signum vniuersale iste eēnt contradictorie neuter homo currit et alter homo currit ⁊ tamen possunt simul eē vere: ergo contradictorie eēnt simul vere: quod est falsum: ergo neuter non est signum vniuersale distributiuum. Quarto sic. si iste terminus enunciatum in premissis probationibus primi sophismatis supponeret determinate: ⁊ in conclusiōe simpliciter. sicut dictū est: sequeretur q̄ probatio peccat secundū fallaciam figure dictionis: arguendo a personali suppositione ad simplicem. ⁊ sic probatio esset nulla. Quinto sic contra secundum sophisma quia in probatione eius arguitur a partib⁹ in ēntitate ad suum totum: ergo est bonus locus dialeticus et sic probatio non peccat secundum fallaciaꝫ accidentis. Ad primum istorum dicitur. q̄ negatur consequentia quia ista signa omnis ⁊ nullus. sufficienter distribuunt pro tribus et quattuor. sed non proprie pro duobus quia de duobus nō dicimus omnis. ideo conuenienter ponuntur aliqua signa distributiua duorum. Ad secundum dicitur q̄ non est simile de istis duobus signis ⁊ aliis. quia alia signa distributiua sunt imposita sic q̄ possent distribuere terminum adequate pro omnibus suis suppositis. sed ista duo signa vter et neuter. sunt imposita ut distribuerent solummodo pro duobus per demonstrationem ostensis. Ad tertium dicitur q̄ si capiatur alter in definite sic q̄ possit supponere pro aliis ab his que distribuūtur per neuter. sic dicte propositiones non essent ⁊ tradictorie sed si capiatur aliter ut dicit partitionem seu partem huiꝰ quod distribuitur per neuter: sic dicte propositiones sunt contradictorie. nec ut sic possent simul esse vere. Ad quartum dicitur. q̄ duplex est suppositio simplex. quedam est termini cui repugnat stare pro suppositis. ⁊ sic arguendo a suppositiōe personali ad suppositionem simplicem hoc modo acceptum nō bene arguitur. alia est suppositio simplex que conuenit termino cui non repugnat stare pro suppositis. sed stat pro suppositis indefinitis. ⁊ arguendo a suppositione personali ad simplicem hoc modo acceptam non est fallacia figure dictionis. Ad quintum dicitur q̄ in dicta probatione arguitur a partibus in quantitate ad suum totum respectu predicatoꝝ ponentiū differentiam inter totum ⁊ partes. ⁊ ideo non bene arguit sed probatio peccat secundū accidens.

Sequitur de negatione.

Habito ō signis distributiuis partiū subiectiuarū: postea q̄ritur vtrū negatio habeat vim confundendi siue distribuēdi: ⁊ videt q̄ sic: q̄. Arist. in ꝓmo piarmeniarū dicit q̄ iste due cōtradicūt homo est iustus: nō homo est iustus ergo altera est vniuersalis cū ibi subijciat terminus cōis: sed nō nisi hec: homo est nō iustꝰ ergo iste terminus homo distribuitur sed nō ē ibi aliq̄d a quo distribuat nisi negatio ergo distribuit a negatiōe. Sed cōtra. Si negatio habet natūrā cōfundēdi: ergo sicut hec est incōgrua oīs sortes sit ⁊ hec nō sortes q̄ falsum est q̄ cuius signū distributiuuꝫ nō possit addi tamē negatio bene pōt ei addi. Itē vbicūq̄ est distributio est terminus cōis sumptus vliter. ergo oꝫ q̄ ibi sit dictio significans vlr sz signū vle signifinicās qm̄ vlr negatio nō ergo nō habet vi cōfundēdi siue distribuēdi q̄ cōcedimus dicētes q̄ negatio nō cōfundit sz tm̄m̄ negat q̄ inuenit vnde cū adiūgat termino cōmuni negat ipsum: sed negato superiori seq̄tur negatio cuiuslibz inferioris eo q̄ destructo superiori destruitur q̄libz inferiꝰ: sicut ꝺstructo genere destruitur q̄libet eiꝰ species: ⁊ sic negatio non cōfundit. sz negat q̄ inuenit sic sicut singulare siue vle solutio autez patet ad id q̄ obijcit: q̄ hec sit vlis ut hō ē iustꝰ: hoc nō est ꝓpter naturā distributiōis in negatiōe: sed hoc ē q̄ negato homine in cōmuni: quo remoto remouet q̄libet eiꝰ inferius. Itē solet poni distributio aptitudinis ut oīs hō timet in mari q̄ aptus natꝰ ē timere in mari. Itez solet poni distributio accōmodata ut celū tegit oīa id ē oīa alia a se. sed ista duo genera distributiōis non sunt ita ꝓpria sicut predicta.

Postq̄ auctor determinauit de signis distributiuis partiū subiectiuarū. Hic ꝓsr determinat de negatione q̄rendo vtrū negatio habeat vim distribuendi. cuius ordinis rō est q̄ in isto tractatu auctor p̄incipaliter intendit determinare de signis distributiuis. ⁊ quia negatio proprie non distribuit ideo prius determinatū est de signis distributiuis partiuꝫ subiectiuarū q̄z de negatione: q̄ tamen negatio p accidens distribuit ꝓ partibus subiectiuis. iō imediate post signa distributiua partiū subiectiuarū determinat de ipsa negatiōe anteq̄z determinat de signis distributiuis partiū integraliū.

Primo sciēdū est. q̄ negatio pōt capi dupliciter vno mō ꝓ oratione negatiua ⁊ isto mō nō sumit hic. Alio aūt modo capit ꝓ instrumēto negādi siue ꝓ signo negatiuo cuiusmodi ē hoc aduerbiuꝫ non. ⁊ hoc modo potest capi dupliciter. vno mō: negatiue siue negant. ⁊ hoc ē q̄n addit termino ꝓ appositionē sic q̄ nō facit vnā dictionē cū illo cui addit. alio mō capitur infinitāter. ⁊ p cōpositionē. sic q̄ facit cōpositionē cū termino cōmuni cui addit. ⁊ de negatiōe negante solum

est hic ad propositum. Secundo sciendus q̄ auctor in textu arguit ad vtrāq; partē dictē questionis qua querebat in principio continuationis. vtrū negatio habeat virtutē confundendi siue distribuendi ut satis patet in textu. sed pro solutione questionis est notandū q̄ aliquid pōt habere virtutem distribuendi dupliciter. vno modo primo ⁊ per se. alio modo per accidēs siue ex cōsequenti. Tunc respondetur q̄ negatio non habet virtutē primo ⁊ per se: ut patz p duas rōnes in textu: quia sic nō posset addi termino singulari: etiaz quia nō significat qm̄ vniuersaliter: cū negatio bñ hz virtutez distribuēdi p accēs: q̄ primo ⁊ p se negat formā iportatā p terminū: qui si sit cōis ad eius negationez seq̄tur negatio cuiuslibet inferioris eius: et sub tali termino pōt fieri subsumptio: ⁊ distribuitur p accidens. si vero addatur termino singulari: q̄ ille significat formā individuatā: ad cuius negatōez nō sequitur negatio alicuius inferioris: iō nō distribuit talē terminū. ⁊ ita sibi cōgrue pōt addi. Tertio sciendū q̄ auctor in textu cōsequenter ponit quandā aliā distributionē: que dr̄ distributio aptitudinis: ut cuz dr̄ oīs hō timet in mari: nō ē sensus q̄ oīs hō actu timet in mari: sed q̄ oīs hō aptus natus ē timere in mari. Et sic distributio aptitudinis dr̄ nō solū q̄ ꝑdicatū aptitudinaliter ꝙuenit subiecto. Sz q̄ aptū natū ē conuenire suppositis subiecti ſm suam naturā vñ si hō esset in mari ſm suam naturam natus ē timere: ⁊ si nō timeret esset cōtra eius naturā. Quarto sciēdū q̄ auctor ponit in textu quandā aliā distributionē q̄ vocatur distributio accōmoda. Et vocatur tal distributio accōmoda q̄ terminus nō distribuitur p oībus suis suppositis seu simpliciter ⁊ adequate: sed accōmodatur seu excipit vnū. s. ipm subiectū ⁊ distribuit p oībus alijs: ut cū dr̄ celum tegit omnia corpora: ibi non ē distributio p oībus rebus simpliciter corporalibus: sed p oībus rebus corporalibus alijs a celo. ⁊ celū accōmodatur seu excipitur ab illa distributione ⁊ sīr solet dici q̄ ibi ē distributio accōmoda dū dr̄ q̄ dialetica habet viā ad principia omnū methodorū. Cōtra ꝑdicta arguitur primo sic: primus dictū est in textu q̄ hoc signum null⁹ ratione negationis quā includit habet virtutē distribuendi ꝑdicatum: ergo negatio habet virtutē distribuēdi. Scōo sic cum dr̄ homo non ē asinus, sub illo termino asin⁹ pōt fieri descensus: ergo distribuitur. ⁊ non nisi p negationez: ergo negatio habet virtutē distribuendi. Tertio sic distributio ē multiplicatio terminī cōis facta p signū vniuersale: ergo negatio nō distribuit. Quarto sic vnus rei est vnicus actus sed negationis actus ē negare: ergo non pōt distribuere. Quinto sic: dictū est in textu q̄ hoc signū omnis adēqte distribuit terminū p oībus suis suppositis: ergo cū dr̄ celū tegit oīa, ibi nihil accōmodatur seu excluditur. ⁊ sic non ē ponēda distributio accōmoda. Ad ꝓma tria simul dr̄. q̄ ratio nō habet virtutē distribuendi primo ⁊ per se ⁊ hoc probat tertia ratio: sed bene habet virtutē distribuēdi p accidens ut probant due primerationes. Ad quartum dr̄. q̄ vnius rei est vnicus actus ꝓprius ꝓmo ⁊ per se sibi cōueniens. sed vnius rei bene sunt plures actus quorū vnus est ꝓprius ⁊ alius cōmunis. vel quorū vnus per se sibi cōuenit ⁊ alius per accidens. ⁊ hoc mō ē de negatione. Negatio enī habet vnicū actū primo ⁊ per se ꝓprium sibi cōuenientē q̄ est negare. sed bene habet vnum alū actū per accidens sibi conuenientē qui ē distribuere. Ad quintum dicitur q̄ hoc signū omnis de sua natura distribuit terminuz cōmunē adequate p omnibus suis suppositis: sed tamē in aliquib⁹ orationibus determinatis scōm cōmunē hominū vsum excluditur vnū suppositū a sua distributiōe ut patet in exemplo textus. ⁊ quia ista genera distributionū nō sunt ita ꝓpria sicut ꝓcedentia ideo posterius de ipsis determinauit.

De hoc signo totus.

Sequitur de signo totus qđ est distributiuū ptium integralium ut patet hic: totus sortes est albus: ⁊ est sensus sortes secundum quamlibet sui partem est albus. vnde ad istā totus sortes ⁊c. immediate sequitur hec: sortes secundū quālibz sui partez ⁊c. ⁊ ad hanc sor. scōm quālibet sui partē ⁊c. sequitur hec quelibz ps sortis est alba. In hac enī ꝓpositione: totus sortes est alb⁹ sortes subiscitur albedini secūdū se ⁊ partes non secūdū se ꝓout sunt in suo toto sub forma totius ergo non subiſciuntur albedini nisi per totū ergo per prius sequitur sortes secunduz quamlibet sui partem est albus et per posterius ista: quelibet pars sortis ⁊c. Item in hac totus sortes est albus totum subiscitur in rectitudine. partes autem in obliquitate quia in eo quod est totum partes intelliguntur oblique ⁊ in eo q̄ est pars totū subiscitur oblique quod patet per diffinitionē eius quod est totum ut domus ex pariete tecto ⁊ fundamento et sortes est ex talibus partibus ergo id quod est totum dat intelligere partes oblique. ergo ad hanc totus sortes est albus imediate sequitur hec sortes secūdū quamlibz sui partem est albus. ⁊ mediate hac sequitur ista quelibet ps sortis est alba. Item ad idem quod est pars non habet eē nisi ab eo q̄ est totum quia non habet perfectionem nisi ab eo ergo non subiſcitur alicui nisi per totum ergo subiscitur primo ergo ad hanc totus sortes ⁊c. immediate sequitur sortes secundum quamlibet sui partē ⁊c. ⁊ posterius illa quelibet pars sortis ⁊c. Secundum predicta queritur de hoc sophismate totus sortes est minor sorte. Probatio. Quelibet pars sortis est minor sorte ergo sortes secundum quālibet ꝑtem sui est minor sorte ergo totus sortes ē minor sorte. Contra. Totus sortes est minor sorte: ergo sortes minor ē sorte qđ falsum est. Solutio. Prima est vera scilicz totus sortes ⁊c. ⁊ improbatio peccat secūduz accidens: quia in ista totus sortes ⁊c. eē minorem sorte attribuit partibus quibus vere conuenit. toti autez sorti nō cōuenit: ⁊ iō est simplr falsa hec sortes est minor sorte ⁊ ideo si ꝑtes inferantur in minore sortes de toto sorte est fallacia accidentis per predi-

ctã regulaz vnde totus sortes est res subiecta ꝛ sortes accidit ei ꝛ esse minorẽ assignatur inesse vtriqz. ℘Peccat etiam probatio secundum quid ꝛ simpliciter: quia in ista. Totus sortes est minor sorte: nõ ponit sortem minorẽ esse simpliciter secũdũ partes suas ꝛ ita ponit sortẽ esse minorem secundũ quid ꝛ ita cum simpliciter inferatur sic ergo idẽ est minor sorte peccat secundũ q̃d ꝛ simpliciter sicut hic: sortes secundũ pedẽ est minor sorte: ergo sortes est minor sorte. Item in quibusdam sequitur totus sortes ergo sortes totus sortes est albꝰ: ergo sortes est albus. In quibusdaz non: queritur in quibus est hoc ꝛ dicẽdũ ꝙ sunt quedaz accidentia que indifferenter conueniũt toti ꝛ parti ut album nigrum calidum frigidum augeri minui: ꝛ in talibus bene sequitur totus sortes ergo sortes. ut totus sortes est albus. Alia autem sunt accidentia que conueniunt partibus ꝛ non toti ꝛ econuerso toti ꝛ non partibus ut totalitas maioritas particularitas minoritas: in talibꝰ nõ sequitur totus sortes: ergo sortes.

℘Postq̃z auctor in p̃cedenti determinauit de negatõe. hic consequẽter determinat de hoc signo totus qõ est signuz distributiuũ partium integraliũ. Cuiꝰ ordinis rõ ẽ quia ordo inter signa distributiua sumitur ex rõne illoruz q̃ distribuũtur seu pro quibꝰ distribuunt: modo partes subiective pro quibus distribuunt signa: de quibus determinatũ est prius precedũt partes integrales rõne perfectionis sicut forma p̃cedit materiã. ideo ꝓuenienter determinatũ ẽ ꝓus de signis distributiuis partium subiectiuarũ q̃z de hoc signo totus.

℘Primo sciendũ est ꝙ hec dictio totus põt capi duplicit. vno mõ categorematice ꝛ significatiue: ꝛ sic ẽ dictio ꝙ se aliquid significans ꝛ ẽ idẽ qõ pfectus. Alio mõ põt capi sincategorematice. i. consignificative. put. ſ. per se non significat aliquam rem subiectibilẽ: vel predicabilem: sed solũ significat dispositionez termini distributibilis ꝙ ptes integrales. ꝛ hoc modo de ipso ẽ hic ad ꝓpositũ: ꝛ non primo modo cũ nõ sit sincategorema. Secundo sciendũ ẽ ꝙ ut dicit auctor in textu ad istam ꝓpositionẽ: totus sortes est albus imediate non sequitur ista quelibet pars sortis est alba. sed prius sequitur hec: sortes ſm quãlibet ptem est albus. Cuius auctor in textu assignat tres causas vel rõnes: prima: qꝛ cũ dicit totꝰ sor. ẽ albus: ibi sortes ſm se totũ subiacitur albedini: et ptes ſm se non subiacunt albedini: sed ut stant sub forma totiꝰ ergo illud qõ prius conuenit toti debet inferri de ptibus secundũ ꝙ continent sub forma totius ꝓus q̃z debeat inferri de ipsis ſm se acceptis: ergo ad istã: totus sortes ẽ albus: ꝓus sequitur ista: sortes ſm quãlibet eius ptem ẽ albus: ꝛ ex cõsequenti sequitur: ergo quelibet pars sortis ẽ alba: vbi albedo attribuitur ptibus sortis per se acceptis. Tertio sciendũ ẽ ꝙ auctor illud idẽ ꝓbat alia ratione que talis ẽ: quia cũ dr totus sortes ẽ albus: totũ subiacitur albedini in recto partes autẽ in obliquo: qꝛ cũ ptes habeant modũ materie respectu sui totus ꝛ ipsum ꝓponunt integraliter ꝛ materialiter nõ ꝑdicatur de toto in recto: nec includunt in ipso nisi solum in obliquo: ideo ad istã totus sortes est albus: immediate sequitur ista sortes ſm quãlibet sui ptem ẽ albus: in q̃ partes subiaciunt in obliquo: sicut ꝓtinetur in toto: ꝛ ex cõsequenti sequitur ista: quelibet pars sortis ẽ alba in qua partes subiacuntur in recto. deinde ponit tertiã rõnem que satis patet in textu. rõ aũt quare istud ꝓbat ẽ ut melius intelligatur ꝓbatio sophismatis quod ponitur in textu etiaz ad maiorẽ noticiã habendam de natura huius signi totus.

Quarto sciendum ẽ ꝙ auctor in textu mouet tale sophisma. ſ. totus sortes ẽ minor sorte. Cuius ꝓbatio ꝛ improbatio satis patent in textu. deinde ipsum soluit dicens ꝙ est verũ: ꝛ ad improbationẽ cũ ar. sic: totus sortes ẽ minor sorte: ergo sortes est maior sorte. dicitur ꝙ improbatio peccat secundũ accidens: quia eẽ minorẽ in antecedente attribuitur partibus sortis diuisim acceptis: quibus vere conuenit: sed in consequẽti attribuitur sorti nõ distributo enim nõ cõuenit. deinde ponit aliam solutionẽ dicens ꝙ improbatio peccat secundũ fallaciã ſm quid ad simpliciter: sicut si sic arguerẽtur: sortes ſm pedez ẽ minor sorte: ergo sortes ẽ minor sorte: vnde q̃libz ps sortis diuisim sumpta addita sorti diminuit de ratione sortis: in ordine ad hoc attributum esse minor sorte finaliter circa hoc signũ totus auctor mouet vnam q̃stionẽ cuius solutio clara ẽ in textu. Contra predicta arguitur primo sic: non ponuntur aliqua signa particularia ꝙ tiuz integralium: ergo no debent poni vniuersalia. Secundo sic: totũ integrale actualiter includit omnes suas partes principales: ergo ad ipsum distribuendũ non requiritur signũ vniuersale. Tertio sic: bene dicitur tota albedo: ꝛ tũ tota albedo non habet partes materiales seu integrales: ergo hoc signũ totus non solũ distribuit pro partibꝰ integralibus. Quarto sic: ista potest esse vera: totus sortes est albus: supposito ꝙ digitus eius non sit albus: ergo totus non distribuit pro omnibus partibus integralibus. Quinto sic: ptes sunt priores suo toto: ergo albedo prius inest partibus q̃z toti: imo non inest toti nisi per partes: ergo male dicitur in textu ꝙ albedo prius attribuatur toti secundũ se. et secundo partibus secunduz ꝙ continentur in toto ꝛ tertio ipsis secundũ se acceptis. Ad primũ istoruz dicitur ꝙ ad hoc ꝙ aliquid vere predicetur de toto integrali semp requiritur ꝙ vere conuenit alicui eius parti principali ꝛ ideo nõ requiruntur signa particularia partium integraliũ. sic autẽ non est de terminis distributibilibus pro partibus subiectiuis: quia aliquid potest conuenire ipsis qõ non cõuenit alicui suoꝝ suppositoꝝ. ideo ad denotandũ ꝙ stant ꝙ suppositis requirũtur signa particularia. Ad secundũ dicit ꝙ licet totũ integrale actualiter includit omnes eius ptes integrales ꝓncipale ratione cuius ad positionẽ totius integralis requiritur positio cuiuslibet sue partis: tamen ad hoc ꝙ aliquid dicatur in esse toti integrali non requiritur ꝙ insit cuilibet parti: imo sufficit ꝙ insit vni parti principali ꝛ ex cõsequenti dicitur inesse toti. iõ ad hoc quod aliquid simpliciter denotetur inesse toti requiritur signũ ipsum distribuens ꝓ omnibus suis ptibus. Ad tertiũ dicatur. ꝙ licz albedo ꝙ se nõ habet ptes integrales tamen per accidens. ſ. ratione sui subiecti bene habet partes integrales. ꝛ ratione illius sibi additur istud signũ totus. Ad quartũ dicitur: ꝙ duplices sunt partes integrales quedam sunt principales q̃. ſ. de necessitate req̃runt ad esse totius. ꝛ pro omnibus talibus distribuit hoc signũ totus. Alie sunt partes minus ꝓncipales: que. ſ. solũ requiruntur ad bene esse totius: ꝛ ꝓ talibus non distribuit hoc signum totus. Ad quintuz dicit ꝙ licet albedo secundũ naturam rei non insit toti nisi ꝙ suas partes tamen supposito ꝙ insit toti. per hoc prius potest inferri ꝙ insit partibus secundũ quod continentur in toto q̃z ꝙ insit ipsis partibus ꝙ se acceptis.

℘Equitur de signis distributiuis accidẽtiũ inter que primo dicẽdũ ẽ de signis distributiuis qualitatis. Dicitur aũt signũ distributiuũ qua-

litatis: qz distribuit rē se habentē p modū qualitatis ut qualiscūqz cuius ꝓticulare ē aliquale. Sed obijcitur cū accidens multiplicetur multiplicato subiecto cum ergo signa distributiua substantie multiplicāt siue distribuant subāz. oportet q multiplicant siue distribuant ipsum accidens: ergo signa distributiua accidentiuz supfluunt. Dicendū q multiplicatio accidentis ē duplex: qz qñ accidens multiplicatur secūdū numeꝝ hec multiplicatio fit p signa distributiua substātie ut oīs homo ē albꝰ. Alia aūt est multiplicatio secundū speciē et hec fit p signa distributiua accidentis ut qualelibet currit. i. res habens qualēlibet qualitatē currit. Secūdū predicta queritur de hoc sophismate. Quodlibet de qualelibet de quolibet tali scit se ipsum esse tale qualelibet. posito q sortes sciat grāmaticā dialeticā rethoricā ⁊ plato ⁊ cicero similiter ⁊ sciāt se habere eas sciētias et sint alij tres quorū vnus sciat vnā earū: ⁊ alius aliam ⁊ tertius tertiam: ⁊ ipsi nesciunt se habere eas: ⁊ de alijs nihil sciant: ⁊ alij tres sciant de se ⁊ de alijs ⁊ non sunt plures homines neqz qualitates. Probatio huius. s. Qdlibet ⁊c. qualelibet de quolibet tali scit ipm esse tale quale ipsum est: ⁊ scōm ⁊ sic de tertio ⁊ non sunt plura: ergo quodlibet qualelibet ⁊c. Cōtra. Qdlibet qualelibet ⁊c. ergo quodlibet grāmaticuz de quolibz tali scit ipsum esse tale ⁊c. Solutio. Prima est vera ⁊ improbatio peccat secundū fallaciā accidētis ab inferiori ad superius cū distributione: qz ql̄elibet supponit tm̄ pro tribus. sed grāmaticus supponit pro eisdē ⁊ etiā pro illo qui solū habet grāmaticam ⁊ ita grāmaticus est in plus cz qualelibet vnde si opponatur signū vniuersale distributiuz: sic quodlibet qualelibet grāmaticū fit cōsequēs ut omnis homo: ergo omne aīal: ⁊ similiter in ablatiuo ut de quolibet qualelibet: ergo de quolibet gramma tico et sic de quolibet tali.

Postqz auctor determinauit de signis distributiuis subē ⁊ etiā de negatione. Hic cōsequēter determinat de signis distributiuis accidentiū. Cuius ordinis rō est: qz sicut se habz substantia ad accidēs: ita se habet signū distributiuū substātie ad signū distributiuū accidētis: sed substantia p̄cedit accidens: ergo signū distributiuū substantie p̄cedit signū distributiuū accidentis. Primo sciendū est q signū distributiuum accidētis est illud quod distribuit rē se habentē p modū accidentis siue p modū alterius adiacentis: ut cum dr qualiscunqz sit homo ipse currit. i. siue hō sit albus siue niger ipse currit: ⁊ dr notanter q signū distributiuū accītis est illud qō distribuit rē se habentē per modū accidentis ⁊ non q distribuit accidens: qz signū distributiuū accidentis indefferēter distribuit rē omnē adiectiue designatā: siue fuerit substātia siue accidens. Secūdo sciendū est q cū dicitur signuz distributiuū qualitatis distribuit rē se habentē per moduz qualis: quale non debet capi ꝓprie ut est denominatiuū q̄litatis ꝓprie dicte: sed debet capi generaliter ut est denominatiuū cuiuslibet rei se hñtis p modū qualis siue p modū determinātis ⁊ ꝓtrahētis siue talis res ſm veritatē fuerit substātia siue accīs vñ subā bñ significat p modū q̄lis tñ cuz dr rōnale corporeū ⁊ sic de alijs. Sed qz q̄litas ⁊ quātitas inter predicameta accidentiū sunt principaliora: ⁊ hñt modos p̄dicandi magis distinctos. iō in ipsis repiūtur signa distributiua magis ab inuicē distincta q̄z in alijs. Tertio sciendum est q licet eadē signa distributiua. distribuāt subām ſm numerū ⁊ ſm spēm ut oīs hō. oē aīal. tñ nō sunt eadē signa distributiua distribuētia accītia ſm numerū ⁊ ſm spēm. Cuius rō est quia accītia recipiūt vnitatē numeralē ⁊ etiā multiplicationem per sua subiecta. sed accidentia habent vnitatem specificā in ꝓprio genere. ⁊ q aliqd̄ sui generis. iō ad hoc q ſm spēm distribuant reqrūtur signa distributiua distincta a signis distributiuis substantie iō ſm numerū p eadē signa distribuūtur sicut sua subiecta. Quarto sciēdū ē q istud signū qualislibet includit terminū recipiētē eius distributionē tm̄ eni valet qualislibet sicut res habēs qualibet q̄litatē. ibi aūt qualitas ē illud qō distribuit. Et adhuc vltra hoc includit subiectū illi⁹ q̄litatis q̄ distribuit qō ē res. Et qz illud subiectū p̄cedit virtutē signi distributiui ut pz in ei⁹ expositione. iō q ipm nō distribuit. ⁊ iō rōne illius subiecti nō distribuit huic signo qualislibet potest addi aliud signuz distributiuū. Cuius distributio cadit supra subm̄ ut pz dicēdo qōlibet q̄lelibet. i. q̄libet res habēs quālibet qualitatem vñ circa istud signū q̄lislibet auctor mouet vnū sophisma in textu. Cuius ꝓbatio ⁊ improbatio cū eiusdē solutiōe satis patēt in textu. Cōtra predicta arguit̄ ꝓmo sic. quantitas p̄cedit q̄litatē: ergo p̄us debuit determinari de signis distributuis quātitatis quā q̄litatis. Scōo sic q̄lislibet distribuit rē significatā substātie ut pz in eius exposītione. qualelibet enim idē est qō res habēs quālibet qualitatē: ergo non ē signū distributiuū accītis. Tertio sic cū dr oīs hō ē albꝰ iste terminꝰ albus nō distribuit numeraliter p hoc signum oīs: ergo male dr in textu q accītia numeraliter distribuuntur ad distributionē subiecti. Quarto sic: añs adiectiue significatū bñ distribuit ſm spēm p signū distributiuuz subē ut dicēdo oē coloratū vl̄ quodlibet coloratū: ergo nō reqrūtur signa distributiua accītū. Quinto sic oē signū distributiuū cū termino cōi dz reddere ꝓpōnē vlem. sic aūt non est de hoc signo qualislibet. qz ut pz in eius exposītione facit ꝓpōnē indefinitā: ergo nō ē signū vl̄e. Ad primū dicendū est q quātitas ſm ordinē generationis bñ precedit qualitatē sed tm̄ qualitas precedit quātitatē ſm viā pfectiōis. et sic̄ dicendū est de signis distributuis earūdē. Ad ſm dr q qualitas importata p hoc signū qualelibet. in quantū significatur p hoc signū significat adiectiue ⁊ p modū adiacētis. ⁊ sz in exponēdo ipm signū significet substātiue: hoc ē qz distribuit p signū distributiuū subē. Ad tertiū dr. q licet ille terminꝰ albus nō distribuat numeraliter ꝓprie hoc est qz nō ponit a parte subiecti. Si aūt poneret a pte subiecti tūc distribueret et ꝓnūt ut pz dicēdo oīs homo albus currit.

Ad quartū dr. q sz accidentia adiectiue designata aliqñ ſm spēm distribuantur p signa distributiua subē. hoc tm̄ est in quantū substātiuant in neutro genere ⁊ nō in quātū adiectiue sumunt. Ad quintū dr q exponēs vltus signi q̄lelibet hz duplex subm̄ qōdā ē eni subm̄ enūciatōis. s. res. ⁊ rō ne illi⁹ ē indefinitū qz nō distribuit. aliud est subiectū distri-

tie ad signū distributiuū accidētis: sed substantia p̄cedit accidens: ergo signū distributiuū substantie p̄cedit signū distributiuū accidentis. Primo sciendū est q signū distributiuum accidētis est illud quod distribuit rē se habentē p modū accidentis siue p modū alterius adiacentis: ut cum dr qualiscunqz sit homo ipse currit. i. siue hō sit albus siue niger ipse currit: ⁊ dr notanter q signū distributiuū accītis est illud qō distribuit rē se habentē per modū accidentis ⁊ non q distribuit accidens: qz signū distributiuū accidentis indefferēter distribuit rē omnē adiectiue designatā: siue fuerit substātia siue accidens. Secūdo sciendū est q cū dicitur signuz distributiuū qualitatis distribuit rē se habentē per moduz qualis: quale non debet capi ꝓprie ut est denominatiuū q̄litatis ꝓprie dicte: sed debet capi generaliter ut est denominatiuū cuiuslibet rei se hñtis p modū determinātis ⁊ ꝓtrahētis siue talis res ſm veritatē fuerit substātia siue accīs vñ subā bñ significat p modū q̄lis tñ cuz dr rōnale corporeū ⁊ sic de alijs. Sed qz q̄litas ⁊ quātitas inter predicameta accidentiū sunt principaliora: ⁊ hñt modos p̄dicandi magis distinctos. iō in ipsis repiūtur signa distributiua magis ab inuicē distincta q̄z in alijs. Tertio sciendum est q licet eadē signa distributiua. distribuāt subām ſm numerū ⁊ ſm spēm ut oīs hō. oē aīal. tñ nō sunt eadē signa distributiua distribuētia accītia ſm numerū ⁊ ſm spēm. Cuius rō est quia accītia recipiūt vnitatē numeralē ⁊ etiā multiplicationem per sua subiecta. sed accidentia habent vnitatem specificā in ꝓprio genere. ⁊ q aliqd̄ sui generis. iō ad hoc q ſm spēm distribuant reqrūtur signa distributiua distincta a signis distributuis substantie iō ſm numerū p eadē signa distribuūtur sicut sua subiecta. Quarto sciēdū ē q istud signū qualislibet includit terminū recipiētē eius distributionē tm̄ eni valet qualislibet sicut res habēs quālibet q̄litatē. ibi aūt qualitas ē illud qō distribuit. Et adhuc vltra hoc includit subiectū illi⁹ q̄litatis q̄ distribuit qō ē res. Et qz illud subiectū p̄cedit virtutē signi distributiui ut pz in ei⁹ expositione. iō q ipm nō distribuit. ⁊ iō rōne illius subiecti nō distribuit huic signo qualislibet potest addi aliud signuz distributiuū. Cuius distributio cadit supra subm̄ ut pz dicēdo qōlibet q̄lelibet. i. q̄libet res habēs quālibet qualitatem vñ circa istud signū q̄lislibet auctor mouet vnū sophisma in textu. Cuius ꝓbatio ⁊ improbatio cū eiusdē solutiōe satis patēt in textu. Cōtra predicta arguit̄ ꝓmo sic. quantitas p̄cedit q̄litatē: ergo p̄us debuit determinari de signis distributuis quātitatis quā q̄litatis. Scōo sic q̄lislibet distribuit rē significatā substātie ut pz in eius exposītione. qualelibet enim idē est qō res habēs quālibet qualitatē: ergo non ē signū distributiuū accītis. Tertio sic cū dr oīs hō ē albꝰ iste terminꝰ albus nō distribuit numeraliter p hoc signum oīs: ergo male dr in textu q accītia numeraliter distribuuntur ad distributionē subiecti. Quarto sic: añs adiectiue significatū bñ distribuit ſm spēm p signū distributiuuz subē ut dicēdo oē coloratū vl̄ quodlibet coloratū: ergo nō reqrūtur signa distributiua accītū. Quinto sic oē signū distributiuū cū termino cōi dz reddere ꝓpōnē vlem. sic aūt non est de hoc signo qualislibet. qz ut pz in eius exposītione facit ꝓpōnē indefinitā: ergo nō ē signū vl̄e. Ad primū dicendū est q quātitas ſm ordinē generationis bñ precedit qualitatē sed tm̄ qualitas precedit quātitatē ſm viā pfectiōis. et sic̄ dicendū est de signis distributuis earūdē. Ad ſm dr q qualitas importata p hoc signū qualelibet. in quantū significatur p hoc signū significat adiectiue ⁊ p modū adiacētis. ⁊ sz in exponēdo ipm signū significet substātiue: hoc ē qz distribuit p signū distributiuū subē. Ad tertiū dr. q licet ille terminꝰ albus nō distribuat numeraliter ꝓprie hoc est qz nō ponit a parte subiecti. Si aūt poneret a pte subiecti tūc distribueret et ꝓnūt ut pz dicēdo oīs homo albus currit.

Ad quartū dr. q sz accidentia adiectiue designata aliqñ ſm spēm distribuantur p signa distributiua subē. hoc tm̄ est in quantū substātiuant in neutro genere ⁊ nō in quātū adiectiue sumunt. Ad quintū dr q exponēs vltus signi q̄lelibet hz duplex subm̄ qōdā ē eni subm̄ enūciatōis. s. res. ⁊ rō ne illi⁹ ē indefinitū qz nō distribuit. aliud est subiectū distri-

butionis. ſ. ille actꝰ qualitatē ⁊ ex parte illius eſt vniuerſalis quia illud diſtribuitur.

SEquitur de ſignis diſtributiuis quantitatis. Signum autem diſtributiuum quantitatis eſt quod diſtribuit rē per modum quantitatis.

Secūdum p̄dicta queritur de hoc ſophiſmate. Quotienſcunqꝫ fuiſti pariſius fuiſti homo. Probatio. Una vice fuiſti pariſius et iſta vice fuiſti homo. alia vice fuiſti pariſius ⁊c. ⁊ ſic de ſingulis. ergo p̄ma vera. Contra. Quotienſcunqꝫ ⁊c. ſi bis fuiſti pariſius ergo bis fuiſti homo: quod falſum eſt: quia hec dictio bis ponit interruptionē eius cui adiungitur: ſed actus eſſendi hominē nō fuit interruptꝰ i te. Solutio. Prima eſt falſa ad probationem aūt ſoluendum eſt per interemptionem q̄ ſecūda pars copulatiue eſt falſa hec ſcilicet illa vice fuiſti homo quia adhuc nulla vice fuiſti homo: eo q̄ nondum vita tua fuerit terminata: vt iterum inciperes viuere: ⁊ poſtea terminaretur: ⁊ hoc exigeretur ad hoc bis fuiſſes homo ſicut bis incipitur curſus ⁊ bis terminatur adhoc q̄ aliquid currat bis. Notandum q̄ bis non importat interemptionem ſed terminum actus illiꝰ cui adiungitur. ad terminum autem ſequitur interruptio. Si autem formatur ſic paralogiſmus. Quandocunqꝫ fuiſti pariſius fuiſti homo ſꝫ bis fuiſti pariſius ergo bis fuiſti homo. prima eſt vera ⁊ improbatio peccat per figuram dictionis ex cōmunicatione predicamenti quia quandoqꝫ ē in p̄dicamento quod eſt quādo ⁊ bis dicit modum quantitatis diſcrete.

Poſtq̄ autor determiauit de ſignis diſtributiuis qualitatis. Hic conſequenter determinat d̄ ſignis diſtributiuis q̄ntitatis ⁊ poſtmodū determiat de infinito. Cuiꝰ rō eſt: quia quantitas ſe habet ad infinitum ſicut ſubiectum ad propriam paſſionem ſuam. Et quia ſubiectū eſt prius ſua paſſione ideō p̄us determinat de ſignis diſtributiuis quantitatis q̄z de infinito. Primo ſciendum eſt q̄ ſigna diſtributiua quantitatis dicuntur illa que diſtribuunt rem ſe habentez per modū quantitatis ſiue mēſurevt quotienſcūqꝫ quantū cūqꝫ ⁊ ſic de alijs vñ iſta ſigna includūt terminum recipiētē diſtributionem eorum ſicut dictū eſt de hoc ſigno qualelibet. Cum enī dō quantumlibet currit ſenſus ē. i. res habens quamlibet quantitatem currit. Et quia oīs res adiectiue ſignificata cuiuſcūqꝫ p̄dicamenti fuerit habet modū q̄litatꝫ vel quantitatis ideo autor ſolum determinat de ſignis diſtributiuis quantitatis ⁊ qualitatis. Secūndo ſciendū ē q̄ hoc ſignum quotienſcunqꝫ eſt diſtributiuū numeri: q̄ē q̄ntitas diſcreta. vñ quotienſcūqꝫ idem ē q̄ in quacunqꝫ vice Et quia in quantitate diſcreta ptes non ſunt adinuicez continue nec copulantur p̄ terminum cōmunem. ſꝫ ſunt abiuicē ſeparate. ideō res diſtributa per hoc ſignum quotienſcūqꝫ dꝫ habere partes diſcretas ⁊ diſtinctes adinuicem. Siꝫ iſta dictiō totiens cū ſit relatiuū numeri vt dictū eſt p̄ius dꝫ referre rem habentem partes ab inuicem diſcretas ⁊ diſtictas nec in eo poteſt eſſe interruptio: ſic q̄ poſt interruptionem reiteretur iterum in eodem ſubiecto ideo illud relatiuum totiens non poteſt congrue addi huic quod eſt eſſe hominē ⁊ ideo iſta eſt falſa quotienſcūqꝫ fuiſti pariſi⁹ totiens fuiſti homo. Tertio ſciendū ē q̄ ſꝫ iſtud ſignū quotienſcunqꝫ ſit diſtributiuū numeri q̄ eſt quātitas diſcreta ⁊ tempus de ſe ⁊ ſm ſuam ſubām ſit cōtinuū tñ hoc ſignum quotienſcūqꝫ ex cōſequenti diſtribuit: non quidē inq̄tum continuum eſt: cū non denotet interruptionē illius cui additur: ſed diſtribuit ipſum tp̄s inquantum hꝫ modū quantitatis diſcrete inquantum. ſ. in tpe per intellectū accipiuntur diuerſe ptes. Et quia oīs motus ⁊ actus menſuratur tpe. ideo ex conſequenti iſtud ſignū quotienſcūqꝫ diſtribuit actum ⁊ motū q̄ fit in tpe vt dicendo quotienſcunqꝫ fuiſti pariſius totiēs fuiſti albus. Quarto ſciendus q̄ autor in textu mouet tale ſophiſma: quotienſcūqꝫ fuiſti pariſius totiens fuiſti homo. Cuius p̄obatio ⁊ inp̄obatio patēt in textu. deide ipſe ſoluit dicens q̄ eſt ſimpliciter falſum. Et ad p̄obationem reſpondit dicens: q̄ eſt falſa: quia eſt vna copulatiua: cuius altera pars eſt falſa ſcilicet hec: ⁊ illa vice fuiſti homo: quia adhuc nulla vice fuiſti homo: ex quo actus eſſendi hominē in te non fuit interruptꝰ q̄ō tñ oporteret ad hoc q̄ iſta eēt vera ⁊ illa vice fuiſti homo licet enim hoc quod fuiſti illa vice p̄imo ⁊ per ſe non ip̄orteret interruptionem tñ denotat terminum actus cui adūgitur. ad terminum autem ſequitur interruptio. Deinde autor adducit aliam probationez ſophiſmatis: que cum eius ſolutione ſatis clare patet in textu. Contra predicta arguitur primo ſic: quia omne accidens diſtribuitur ad diſtributionem ſubſtantie cuius eſt accidēs: ergo non requiruntur ſigna diſtributiua quantitatis alia a ſignis diſtributiuis ſubſtantie. Secundo ſic: omne quod ſignificatur adiectiue habet modum qualis ⁊ predicatur in quale. vt patet ex tractatu predicabilium: ergo non ſunt aliqua ſigna diſtributiua quantitatis. Tertio ſic: in omni actu qui ſubijcitur tempori poteſt eſſe interruptio. ſed iſte actus qui eſt eſſe hominem ſubijcitur tempori: ergo in eo poteſt eſſe interruptio. ⁊ per conſequens poteſt diſtribui per hoc ſignum quotienſcunqꝫ ſicut iſte actus qui eſt eſſe pariſius. Quarto ſic hoc ſignū quotienſcunqꝫ eſt ſignum diſtributiuū numeri: qui eſt quātitas diſcreta: ergo non eſt diſtributiuum temporis q̄ō eſt continuū. Quinto cōtra ſophiſma quia vna vice fuiſti pariſius: ergo illa vice fuiſti homo vel non homo: non eſt dicendum q̄ non homo: ergo illa vice fuiſte homo. Ad primum iſtorum dicitur q̄ quātitas dupliciter poteſt diſtribui: vno modo ſm numerum ⁊ hoc modo diſtribuitur per ſigna diſtributiua ſubſtantie: alio modo ſm ſpeciē: ⁊ hoc modo diſtribuitur p̄ ſigna diſtributiua quantitatis. Ad ſecūdum dicitur q̄ q̄le poteſt capi dupliciter: vno modo generaliter p̄o omni illo quod ſignificat per modum alteri adiacentis: vel inherētis: ⁊ illo modo quantitas bene ſignificat per modum q̄lis alio modo capitur quale magis ſpecialiter. ſ. p̄o illo quod ſignificat per modum diſtinguentis ⁊ determinantis: ⁊ iſto modo quantitas non ſignificat per modum qualis: ſed per modum menſure. Ad tertium dicitur q̄ dupliciter p̄t eſſe interruptio i aliquo actu: vno modo ſic: q̄ ille actus terminetur ⁊ q̄ non poſſit reiterari in eodem ſubiecto in numero in quo prius erat. ⁊ hoc modo ille actus qui eſt eē hominem bene interrumpitur. Alio modo i aliquo actu p̄t eſſe interruptio ſic q̄ ille actus poſſit terminari ⁊ reiterari i eodem ſubiecto in nūero: ſꝫ non ſit idez actus i nūero: ⁊ hoc mō in hoc actu q̄ ē eē pariſius p̄t eē interruptio: ⁊ talibus actibus poteſt addi iſtud ſignum quotienſcunqꝫ: ⁊ iſtud rel

tiuum totiens. Ad quartum dicitur ꝙ lꝫ hoc signum q̄ tiēscunqꝫ primo ⁊ per se sit distributiuu ⁊ numeri: tñ ex consequenti est distributiuum tp̄is in quātum tēp⁹ hꝫ moduꝫ nūeri: ⁊ ꝑm ꝙ ī ipso mediāte motu reperiuntur ꝑtes distīcte

Ad quintum dr̄ ꝙ q̄ꝫdiu fuisti parisius fuisti vnus hō ⁊ continuus. sꝫ tñ sub hoc quod est vna vice non est concedendum ꝙ tu fuisti homo: cum actus essendi hominem nō fuerit in te terminatus.

De hoc nomine infinitum.

Sequitur de hoc nomine infinitum: ꝙ quiqꝫ modis. vno modo dicitur infinitū quod non potest ꝑtransiri vt vox dicitur infinita quo ad visū qꝛ non est apta nata videri: quia est inuisibilis alio modo dicitur infinitum quod hꝫ transitum imꝑfectum: eo quod non terminatum est tñ aptū natuꝫ ē terminari: vt cū aliquis transit spacium ⁊ non dum peruenit ad finem eius. Tertio autem modo dicitur infinitum secundum appositionem vt numerus augmentabilis est ī īfinitum appositione vnitatis vel alterius numeri. Quarto autem modo dicitur infinitum secundum diuisionem vt continuum omne enim continuum est diuisibile in infinitum Unde diffinitur ab Aristotele in libro phisicorum continuuꝫ est diuisibile semper in sua diuisibilia. Quinto modo dicitur infinitum vtroqꝫ modo scilicet secundum appositionē ⁊ diuisionē vt tēp⁹ cū enī tp̄s cōtinuū est diuisibile in infinitū ⁊ sic tp̄s ē infinitum ⁊ cum post vnum tempus adueniat aliud tempus: sic per appositionē vni⁹ temporis ad aliud est infinitum appositione: ⁊ quo ad has significationes vltimas diffinitur sic. Infinitum est cuius quantitatem accipientibus semper est aliquid sumere extra vt sic post vnam partem linee accipiatur alia ⁊ post illam alia ⁊ nunq̄ꝫ possit attingi terminus eius tunc dicitur extra. Solet autem poni ꝙ infinita quandoqꝫ sumuntur pro termino comuni ⁊ tūc illa propositio infinita sūt finita equipollet huic aliqua infinita sunt finita. Quandoqꝫ autem sumitur pro signo distributiuo ⁊ tunc illa propositio equipollet huic quo ad distributionem scilicet quelibet plura sunt finita: ⁊ probabitur sic vno plura sūt finita: duob⁹ plura sūt finita tribus plura sunt finita: ⁊ sic de alijs ergo q̄libet plura sunt finita: ⁊ dicitur facere interscalarem distributionem vel interruptiuam: quia hec dictio plura in prima propositione supponit pro duobus. in secūda pro tribus: ⁊ sic deinceps semper gradatī vel scalariter ascendendo: ⁊ ideo hec oratio quelibet plura: facit inter se scalarez distributionez: qꝛ ꝓ alijs supponit hoc ꝙ dico plura secūdū numerum ascendendo sicut dictuꝫ est. Scd̄m autez predicta queritur de hoc sophismate. Item finita sunt finita. Probatio. Duo sūt finita: tria sunt finita et sic in infinitum ergo infinita sunt finita. Cōtra ibi predicatur oppositum de opposito ergo locutio est impossibilis. Potest etiā probari sic: Quelibet plura sunt finita ergo infinita sunt finita. Solutio. Quidam distiguunt ꝙ infinitum equiuocatur ad infinitum quo ad nos ⁊ infinitū quo ad naturā vnde si sumatur infinitū quo ad nos prima est vera ⁊ nō ponitur oppositum de opposito: Quia infinita quo ad nos vt stelle ⁊ arene sunt finita simplicit̄. si aūt sumatur infinitū simplr̄ sic prima est falsa ⁊ predicatur oppositū de opposito. Alij distinguūt eo ꝙ īfinitū pōt eē termin⁹ cōis ⁊ sic p̄ma ē falsa. vel pōt eē dictio sincathegorematica īportās in se distributionē sic dictū ē ⁊ sic ponūt eā esse veram. sꝫ neutra istarū solutionū valet qꝛ si remoueat̄ vtraqꝫ distinctio ⁊ sumatur infinitū simplicit̄ ⁊ ꝑm quid est terminus cōis adhuc remanet ꝓbatio ⁊ īprobatio sophismatis. vnde dicendum ꝙ prima est simpliciter falsa Probatio autem peccat ꝑm quid ⁊ simpliciter qꝛ infinitū appositione est quodāmō infinitū ⁊ nō simplex vñ cū accipiat ꝑtes nūeri ꝑꝫ appositionē vt duo tria quattuor ⁊ non accipit infinitū simpliciter sꝫ quodā modo siue ꝑm quid ⁊ ideo nō potest ex his inferre infinitū simpliciter. et ita cū ex infinito ꝑm quid concludat infinitū simplicit̄ peccat ꝑm quid ⁊ simplicit̄. ⁊ hec de distributionibus dicta sufficiant.

Sequitur de infinitis.

¶Postq̄z autor determinauit de signis distributiuis quātitat]. Hic consequenter et quo infinitū consequitur quātitatē determinat de infinito. Circa ipsum mouendo vnuz sophisma: sed quia omne multiplex indistinctū parit confusionem. ⁊ cū hec dictio infinitum sit multiplex ideo p̄mo aperit multiplicitatē eius ponendo quinq̄z modos ipsius.

¶Primo sciendum est q̄ infinitum primo modo dicitur qō non est aptum natum transiri sicut punctus vel vnitas ⁊ hoc modo vox dicitur infinita quo ad vsuz: qz non est apta nata videri. Secundo modo dicitur infinitum quod habet transitum impmi: ptum eo q̄ nondum est terminatū: ē tamen de se aptū natū transiri sicut profunditas maris. Tertio modo dicitur infinitum p̄z appositionem sicut numer⁹ vnde quantūcūq̄z alicui nūero aliquid addatur semp̄ pōt fieri maior p apposition̄ alterius nūeri vel vnitat]. Quarto modo dicitur infinitum p̄m diuisionē vt linea est diuisibilis in infinitū: ⁊ sic reperitur in magnitudinibus. Quinto modo dicitur infinitum vtroq̄z modo scilicet secundum diuisionem ⁊ appositionem simul: ⁊ sic reperitur in tempore.

Secūdo sciēdum est q̄ dictoz quinq̄z modorū sic potest haberi sufficientia: quia omne infinitum est impertrāsibile vel igitur est impertransibile negatiue sic q̄ negatur tā actꝰ q̄z potentia pertransibilitatis: ⁊ sic est p̄mus modus: vel est infinitum seu ipertransibile p̄uatiue sic q̄ negatur actus oi no ptransibilitatis ⁊ finitat] ⁊ relinquitur potentia ad vlteriorē finitationē: ⁊ hoc dupliciter: vel de se est aptum natum simpliciter pertransiri ⁊ finitari: ⁊ sic est secundus modus. vel est solum natum ptransiri ⁊ finitari in parte. ⁊ hoc est tripliciter. Quia vel fit per appositionem ⁊ sic est tertius modus. vel p diuisionem: ⁊ sic est quartus modꝰ. vel vtroq̄z modo: ⁊ sic est quintus modus. Sed p sophismate quod mouetur in textu. Tertio sciendū q̄ infinitum potest capi dupliciter. vno modo vt significat qualitatem rei subiecte vel p̄dicate: vt dicendo mundus est infinitus. ⁊ sic ista propositio infinita sunt finita: equipollet huic aliqua infinita sunt finita. Et hoc modo potest sic probari sophisma: duo sunt finita. tria sunt finita: ⁊ sic in infinitum: ergo infinita sunt finita. Alio modo capitur infinitum sincathegorematice vt dicendo infiniti homines currunt. ⁊ hoc modo significat dispositionē subiecti in quantum subiectū. ⁊ sic ista infinita sunt finita equiualet huic quantum ad distributionem q̄libet plura sunt finita. Et hoc mō p̄batur sophisma sic: duobus plura sunt finita: trib⁹ plura sūt finita ⁊ sic de alijs: igitur q̄libet plura sūt finita: ⁊ p̄ ons infinita sunt finita. Et vt dicit textus ibi est distributio in scalaris: qz fit scala termini ascēdendo ꝑm nūeros: qz in prima p̄positione supponit p duobus ⁊ in secūda p tribus: ⁊ sic deinceps semp̄ gradatim siue scalatim ascendendo. ¶Improbatur āt sic sophisma: qz ibi p̄dicatur oppositum de opposito: ergo sophisma est falsum. ¶Pro huius solutione. Quarto sciendū ē q̄ quidā soluunt dictū sophisma p distinctionem. nam infinitum dicitur dupliciter. vno modo quo ad nos sicut arena maris ⁊ stelle celi dicuntur infinita. Alio modo dicitur infinitum simpliciter ⁊ ꝑm naturam: ⁊ tunc dicunt q̄ si capiatur infinitum primo modo p infinito quo ad nos sic sophisma est verū: ⁊ sic non predicatur oppositum de opposito: qz illud qō est infinitum quo ad nos a parte rei est finitum. Si aūt capiatur infinitum p infinito simpliciter sic sophisma est falsum. Alij aliter soluunt dicentes q̄ si infinitum capiat p termino communi ⁊ cathegorematice sic sophisma est falsum. Si vero capiatur sincathegorematice tūc est verū. Sz vt dicit p.h. neutra istarū solutionum est sufficiens: qz si capiatur infinitum simpliciter vel p̄ termino cōi manet p batio ⁊ improbatio: ió alit soluit sophisma dicens q̄ ipsuz est simpliciter falsum. Et ad probationem rūdit q̄ peccat ꝑm fallaciā ꝑm quid ad simplicit: qz p̄cedit ab infinito ꝑz aptitudinē qō est infinitum ꝑm quid ad infinitum simpliciter ⁊ in actu. Contra p̄dicta arguitur p̄mo sic: de infinito determinatur in phia naturali: ergo de ipso non debet h determinari. Secundo sic: de non ente nō potest eē sciā ed infinitum est non ēs: ergo de ipso non potest esse sciētia.

Tertio sic: omne corpus est infinitū actu: ergo male explificatur in scdo mō de p̄fūditate maris. Quarto sic ō tres vltimos modos: qz vel in istis tribus modis infinituz sumit negatiue qō non est dicendum: vel sumitur p̄uatiue vt negat solū actū qō etiā nō est dicēdū: qz numer⁹ magnitudo ⁊ tēpus sūt actu finita: ergo illi tres modi sūt insufficienter positi. Quinto sic: linea ⁊ corpus sunt infinita: cū oē continuū sit diuisibile in infinitū: ⁊ tñ actu sūt finita: qz nō est dandū actu infinitum: ergo infinita sunt finita: ⁊ sic sophisma est verū. Ad p̄mū istorū dō q̄ i phia naturali determinat de infinito in quantū est quedā ꝑpuetas rerū naturaliū. hic aūt determinatur de ipso in quātū hz conuenientiam cum signis distributuis. Ad secundum dō q̄ licet infinitū nō sit ens actu tñ est ens in potentia. licet etiā de non ente non possit haberi scia positiue: tñ de ipso pōt haberi scia p̄uatiue. Ad tertiū dicit q̄ licet p̄funditas maris ⁊ quodlibz aliud corpus sint de se actu finita ⁊ determinata: tñ quo ad nos est infinita ⁊ ptransibilis. Ad q̄rtū dicit q̄ infinitum tribus vltimis modis dicitur p̄uatiue ē q̄ negat ⁊ p̄uat actū cōpletū finitat] ⁊ ptransibilitatis: ⁊ semp̄ manet potentia ad vlteriorē terminationē seu finitationem: ⁊ sic infinitum illis tribus modis est infinitū ꝑz potentiam. Ad quītū dō q̄ cōsequentia nō valet. Sz argumentum peccat penes fallaciā ꝑm q̄d ad simpliciter procedit enī ab infinito ꝑm potentiam diuisionis: qō est infinitum ꝑm quid: ad infinitū simpliciter. Et hec de distributiuis dicta sufficiant.

¶Tractatus septimꝰ de expositiōe. Tertius cuius serie omnis preter solitum in hac q̄ expositionum calce annexus consulto voluimus vt queratur.

Iste est tractatus septimus paruorum logicaliuz mgri. p.h. In quo postq̄z determinauit de termino distribuibili. cuius ꝓprietas est distributio: consequenter de propositionibus exponibilibus determinat. Cuius ordinis ratio ē qz distributio est ꝓprietas cōsequens significationem actualem distribuibilium. Expositio vero magis concernit significationē virtualem vt clare patebit in p̄cessu. ¶Primo sciendum est q̄ sicut terminus distribuibilis est subiectū p̄cipale seu attributionis p̄cedentis tractatus: sic propositio exponibilis est subiectum attributionis istius tractatus. habet enim oēs cōditiones subiecti attributionis: qz est quedā daz vniuersale non quidē reale: sed intentionale. habet etiam partes ⁊ ꝓprietates: qz propositio cathegorica ⁊ hypotetica vniuersale particulare idefinitum ⁊ singulare Affirmatiuū ⁊ negatiuū sūt ptes eius ⁊ expositio ē ꝓprietas eius. Secūdo sciendum q̄ expositio potest capi duobus modis. vno mō p quadā manifestatione sensuali a qua sumitur syllogism⁹ expositorius: ⁊ sic solet diffiniri. Expositio est manifestatio quedam ad sensum accipiens aliqua duo vni ⁊ eidem numero conuenire aut alterum disconuenire: ex hoc inferens illa inter se conuenire vt disconuenire. Et isto modo nō capitur in ꝓposito: quia vt sic est vna species argumentationis reductiue contenta sub syllogismo: licet nō sit verus syllogismus: qz non fit in aliquo mō syllogistico alicuius figure. Alio modo capitur expositio ꝑ vt est manifestatio q̄dam magis cōplete ⁊ clare explicans significationem alicuiꝰ propositionis habentis sensū obscurū q̄z per illam ꝓpositiōez exprimeretur seu significaretur. Et isto modo capit i ꝓposito. Tertio sciendū est q̄ autor in textu sic diffinit propositionem exponibilē. ¶Propositio exponibilis est propositio habens obscurum sensum expositione idigētē ꝑpter aliquod sincathegorema explicite vel iplicite in ea positum vt tm̄ homo currit. In qua diffinitione ponitur propositio loco generis. nō quidē q̄ sit verum genus: qz intentiones non sunt in aliquo p̄dicamento. ⁊ ideo in ipsis non reperiuntur nec vera genera nec̄z spēcies. ⁊ totum residuum ponitur loco differētie: qz p hoc differt ab alijs ser ꝓprietatibus ⁊ mi notum ⁊ a ꝓpone nō exponibili: qz habz sensū lucidū ⁊ cla

rum. Unde q2 suppositio relatio ampliatio ⁊ appellatio restrictio ⁊ distributio sunt proprietates terminoꝝ incomplexoꝝ. Expositio ꝯo est proprietas termini complexi q̄ tñ sibi insurgit ⁊ euenit ab aliquo incōplexo: puta ex aliq̄ sincathegoremate in ea incluso, ió. ℣et. h. conuenienter post alios sex tractatus determinat de exponibilibus: q2 sicut incomplexū ſm naturā p̄cedit cōplexum: sic passio incomplexi p̄cedit passionē complexi. Quarto sciendū est q⁹ ea que faciunt ppositionē exponibilem sunt ī multiplici differentia. Quia quedā sūt signa exclusiua: vt tantū solum. Quedā exceptiua: vt preter nisi. Quedaꝫ reduplicatiua: vt in quantū secundū q⁹. Quedā vera iportant inceptionē vl desitionē: vt incipit vel desinit. Quedā priuationē finis: vt infinitum. Quedam excessum vt cōparatiui ⁊ suplatiui gradus. Quedā distinctionem: vt differt aliud a. Quedam vero iportāt specialē modū destributionis: vt totus qualelibet ⁊ sic de aljs. Et ista sufficiunt reddere propositionem exponibilem: vt patet per sufficientiaꝫ: q2 omne illud quod facit ppositionem exponibilē: aut de suo significato iportat diuersitatē seu differentiaꝫ: aut non. Si primo modo sic sūt ea que important distinctionem: vt differt aliud a. Si secundo modo hoc est dupliciter: aut important specialē modū distribuendi: aut non. Si sic hoc est dupliciter: vl important specialē modum distributionis ex significatione ppa vel virtute negationis in ipsis incluse. Si primū sic sunt ea q̄ important specialē modum distributiōis: vt totus quale libet. Si secūdū sic sunt suplatiui ⁊ cōparatiui gradus qui cū excessu quādā distributionem important. si non iportāt specialē modum distribuendi: hoc dupliciter. Aut dicunt rem in fieri. Aut in facto esse. Si infieri sic sunt ea que important inceptionē. Et q2 vnū oppositorum dat intelligere reliquū: p ista intelligimus illa que desitionē important. Si in facto eē hoc est dupliciter: aut carent fine aut nō. si sic sic sunt ea que priuationem finis important: vt infinitum. Si non carent fine hoc est dupliciter: aut designatur aliquid adiūgi alteri: aut non. Si sic: sic sunt reduplicatiua: vt inq̄n tum secundū q⁹. Si nō hoc ē dupliciter: aut secludūt ab aliquo actu vno: aut plura contenta sub aliqua distributione aut aliqua cōtenta sub pluribus distributionib⁹. Si p̄mū sic sunt exceptiua. Si secundū sic sūt exclusiua. Contra p̄dicta arguitur p̄mo sic: de ppositione exponibili nō ē sciētia: ergo de ipsa non debet fieri specialis tractatus. antecedens patet: q2 cū oīs sc̄ia sit realis eius obiectum debet esse reale: q2 vt vult Aris⁹. secant⁹ scientie quēadmodum ⁊ res de quibus sunt modo ppō exponibilis non est ens reale.

Secūdo sic: expositio est quedaꝫ spēs argumentationis sed de speciebus argumētationis determinatur in noua logica: ergo hic male determinatur. Tertio sic: nulla ppō est exponibilis: ergo hic male diffinitur. añs patet: q2 esse exponibile est proprietas termini. terminus enim vt in primo priorꝝ dicū est: est in quē resoluit⁹ ppositio: vt in subiectuꝫ ⁊ predicatū apposito esse vel non esse. Quarto sic: alīq̄ sunt ppositiones exponibiles in quibus nō ponit⁹ sincathegorema: ergo male dī in diffinitiōe ꝓpter sincathegorema in ea positum. Quinto sic: oīs diuisio debet esse bimembris: sed diuisio eoꝝ que faciunt ppositionem exponibilem non est bimēbris: ergo ipsa nō est bona. Ad p̄mū istoꝝ dī q⁹ licet oīs scientia sit realis eo q⁹ est habitus qualificatiuus anime: tñ non oportet q⁹ obiectū illius scientie sit reale: sed sufficit q⁹ habeat aliquo modo fundamentum in re.

Ad secūdū dicitur q⁹ expositio a qua sumitur sillogism⁹ expositorius bñ est species argumentationis: sed de illa nō est hic ad propositum vt patuit in secundo notabili. Ad tertiū dicit⁹ q⁹ hic accipitur expositio ꝓut attribuit⁹ ppōnibus ⁊ non terminis: q2 ppositio est illud q̄ exponitur. nec capitur ibi expositio p resolutione que bñ conuenit termino tanq̄ ille in quē fit resolutio. Ad quartum dicit⁹ q⁹ nulle sūt ppōnes exponibiles in quibus non sit sincathegorema vel formaliter vel equiualenter. Ad quintum dicit⁹ q⁹ licet diuisio generis debeat esse bimembris tñ diuisio multiplicis equiuoci non debet esse bimēbris: cuiusmodi est p̄sens diuisio.

Signa exclusiua.

Postq̄ auct⁹ superius determinauit de propositiōe expōnibili ī communi ⁊ de his que reddunt ppositionem exponibilē ponendo diffinitionē eius: ⁊ enumerando octuplicia sincathegoremata aut saltem sinchategorematibus equiualentia: facientia ppositionem exponibilē: hic consequenter determinat de signis exclusiuis de quibus promisit se determinaturū. ℣primo sic diffiniens signa exclusiua dicens. Signa exclusiua sunt que ex significatione exclusionē important ⁊ a quibus ppositio redditur exclusiua vt sunt iste dictiones: tm̄ solū solūmodo dūtaxat. Et dicitur notanter que ex significatione exclusionem important: ⁊ non que significant exclusionē: q2 signa exclusiua non dicuntur ex eo q⁹ significent exclusionē: sed q2 exercent eam: vt tantū sol⁹ dictiones exclusiue dicuntur ab exclusione exercita ⁊ non ab exclusione significata: sicut securis dicatur inscissura ab incisione exercita ⁊ non ab inscisione significata: quia securis non significat inscisionem licet exerceat ipsum scindere sed significat securim. ℣primo sciendum est q⁹ exclusio dupliciter intelligitur. s. vt cōcepta ⁊ vt exercita. Exclusio concepta designatur per illud nomen exclusio. Et exclusio exercita exercitio generali designatur per hoc verbum excludo: ⁊ per has dictiones tantum ⁊ solum intelligitur exclusio vt exercita exercitio speciali: sicut equitatio significatur vt concepta per hoc nomē equitatio: ⁊ per hoc verbū equito significat⁹ vt exercita vt cū aliquis exercet equitationē equitando. Secūdo sciendum q⁹ hec signa exclusiua q̄ñq̄ excludunt gratia alietat⁹: vt tm̄ homo est risibilis. q̄ñq̄ vero gratia pluralitatis. vt tm̄ sunt decē p̄dicamēta. Q̄ñq̄ etiā ponuntur negatiue: vt tm̄ aīal rōnale est hō. Q̄ñq̄ ꝯo cū negatione p̄cedēte exclusionē vt nō tm̄ aīal currit. Q̄ñq̄ vero cū negatione sequente signum exclusiuū: vt tm̄ aīal non est substantia. ⁊ q̄ñq̄ cū negatione ꝓposita ⁊ postposita ad signū exclusiuum: vt nō tm̄ homo nō est substantia: q̄ ꝯdicit illi in qua solū post ponitur negatio. Unde alit⁹ exponitur illa ppō q̄ est sine negatione. ⁊ alit⁹ illa ī q̄ ponitur negatio precedens exclusionem. ⁊ aliter illa in qua ponitur negatio sequens exclusionem: ⁊ aliter sua ꝓtradictoria: sicut patebit in regulis hic statim declarādis. Tertio siendum ē q⁹ ꝓpositio exclusiua sine negatiōe sūpta exponitur ꝓ copulatiua affirmatiua: cui⁹ p̄ma pars est preiacens exclusiue ⁊ secunda pars est negatiua iportans negationē predicati ab omnibus alys a subiecto: vt tantum homo currit id est homo currit ⁊ nihil aliud ab homine currit. vel sic secundum alios homo currit ⁊ nullus non homo currit. vnde preiacens propositionis exclusiue est propositio sumpta: sine dictione exclusiua: cui tamen potest addi signum exclusiuum vt illa propositio homo currit. Et ad exclusionem vt illa propositio homo currit est preiacens illius tantum homo currit. Et ad exclusionem quattuor requiruntur. s. illud q̄ excluditur: illud a quo excluditur: illud respectu cuius excludit⁹: ⁊ ipe actꝰ excludēdi: vt cū dī solus hō currit: aīalia alia ab hoie sunt id q̄ excludit⁹: ⁊ hō ē id a q̄ excludit⁹: ⁊ cursus ē id respectu cui⁹ excludit⁹. ⁊ illa dictio solus iportat actū excludendi. vñ ppositio affirmatiua exclusiua infert copulatiuā ꝓpositam ex duabus exponētib⁹: ⁊ quālibꝫ earū seorsū ⁊ non econtra: vt bene sequitur tm̄ aīal currit ergo aīal currit ⁊ nihil aliud ab aīali currit. bñ etiā sequit⁹ tm̄ aīal currit ergo animal currit ⁊ similiter bene sequit⁹ tantum aīal currit: ergo nihil alīd ab aīali currit. Unfert insup ꝓpō exclusiua affirmatiua suā vniuersalē de terminis trāspositis: vt bene sequitur tm̄ aīal ē hō: ergo oīs hō ē aīal. Quarto sciēdū est q⁹ ꝓpō exclusiua ꝯdictoria prioris. i. in q̄ ponit⁹ negatio p̄cedens exclusionē exponitur ꝓ disiunctione affirmatiuā de ptib⁹ ꝯdicētib⁹ ptibus ꝓpositionis copulatiue: vt ista nō tm̄ hō currit: sic exponit⁹ null⁹ hō currit vel aliq̄ alīd ab hoie currit. Uñ ptes affirmatiue copulatiue dicunt⁹ ꝯdicere partibus negatiuis disiunctiue sibi cōtradictorie: vt ista duo ꝯdicūt hō currit ⁊ nihil aliud ab hoie currit. Et null⁹ hō currit vl aliquid aliud ab hoie currit: q2 sūt de ptibus cōtradicentibus. Sz ppositio exclusiua in qua ponitur solum negatio sequens exclusionē exponitur ꝓ vnā copulatiuā: cuius pri

ma pars est negatiua ꝓiacens: ⁊ alia est affirmatiua in q̃ ꝑdicatū affirmative enunciat de q̃libet alio a subiecto: ut tā tū accidēs est substātia: sic exponit accidēs nō est substātia ⁊ oē aliud ab accidēte est substātia. ⁊ sua cōtradictoria. s. ulla in qua ꝓponitur ⁊ postponit negatio signo exclusiuo exponit ꝙ diuisiuā de ꝑtibus ꝺicendꝫ ꝑtibus ꝓpositꝫ copulatiue: ut ista nō tm̄ accidēs nō est substātia sic exponit accidēs ē substātia. vel oē aliud ab accidēte non est substantia.

Cōtra ꝑdicta aī ꝓmo sic ꝙ signa exclusiua nō intelligitur exclusio exercita: ergo cōtra ea q̃ dicta sunt in ꝓmo notabili añs pz: qꝫ exēcita exclusio nō significat ꝙ illa signa: imo nihil intelligit ꝙ aliquē terminū nisi ꝙ ipsum significare significetur: cū sit intellectū de re cōstituere. Scōo sic: oē illō qō exponit gra alietatis pōt exponi gra pluralitatis: ergo male dr q̃ signa exclusiua qñq; excludūt gra alietatis ⁊ qñq; gra pluralitatis. Tertio sic: ista est ꝓpositio exclusiua sine negatiōe tm̄ pr̄ in diuinis est essentia diuina. tm̄ nō exponit ꝙ copulatiua affirmatiua. cuius ꝓma ps sit ꝓiacens exclusiue ⁊ secūda ps sit negatiua importās negationē ꝑdicati de omnib⁹ aliis a subiecto: qꝫ nō sequit tm̄ pr̄ in diuinis est essentia diuina: ergo pr̄ in diuinis est essentia diuina ⁊ nihil aliō a ꝓie est essentia diuina: qꝫ exponētes sunt vere ⁊ exposita ē falsa: ergo. Quarto sic: nō seq̃tur tm̄ animal est hō: ergo animal est hō ⁊ nihil aliud ab aīali est homo: ⁊ tm̄ hic arguitur ab exposita ad suas exponētes ut notū est: ergo añs ē verū: qꝫ bn̄ sequitur oīs homo est aīal: ergo tm̄ animal est hō ab vtl affirmatiua ad suam exclusiuā de terminis trāspositꝫ ⁊ ꝓñs ē falsum. nā bn̄ sequitur: nihil aliud ab aīali est hō: ergo nihil nō idē aīali est homo: qꝫ nihil aliud ⁊ nihil nō idez equivalēt. ⁊ vltra nihil non idē aīali est homo: ergo qōlibet idē aīali est homo qꝫ quodlibet ⁊ nihil nō equipollēt per ꝓmā regulā equippollentiarꝫ. Et vltra quodlibet idē animali est homo ergo quodlibet animal est homo: qō est manifeste falsum. ⁊ ꝙ cōsequēs ista ad quā sequebat: nihil aliō ab animali est homo ē falsa. Quinto sic: nō sequitur tm̄ animalia sunt sensibilia: ergo oīa sensibilia sunt aīalia: qꝫ añcedēs est verū ⁊ ꝓñs falsum. patet qꝫ lapides sunt sensibiles: et tm̄ nō sūt aīalia: g̃ arguēdo ab exclusiua affirmatiua ad vltz in termis trāspositis nō ē bona ꝓntia. Ad ꝓmū istoꝝ dr tur ꝙ ad hoc ꝙ aliqua dictio det intelligere aliqd non oꝝ ꝙ illud significet: sed sufficit ꝙ ipsum cōsignificet. Et qꝫ signa exclusiua consignificant exclusionē exercitā: ideo eā dant intelligere. Ad ꝓm dicitur ꝙ licet aliqñ illud qō exponit gratia alietatis posset exponi gratia pluralitatꝫ: ut ista exclusiua tm̄ animalia rōnalia sunt risibilia pōt exp̄i gratia alietatis ⁊ gratia pluralitatis: tm̄ ꝓpositio q̃ est exponibilis gratia alietatis nō semꝫ pōt exponi gratia pluralitatis: ideo nō sumit simpliciter falsum. Ad tertiū dr ꝙ ista de vi sermonis ⁊ ꝓm ꝓpriū sensum est falsa: qꝫ hec dictio tm̄ magis respicit subiectū q̃z formā subiecti ⁊ excludit aliū in masculino a consortio ꝑdicati: ió debet sic exponi tm̄ pater in diuinis ē essentia diuina id est pater in diuinis ē essentia diuina ⁊ tūc ꝓñs est falsuz sicut antecedēs. Si vero excludit a forma subiecti sic bene exponitur mō dicto ante oppositū: qꝫ tūc añcedens est verū sicut ⁊ ꝓñs. sensus enim huius est tm̄ pater in diuinis est essentia diuina. i. ille cū quo nullus alius pr̄ ē eētia diuina in diuinis. cū enim dicim⁹ tm̄ pater in diuis ē eētia diuina nō negamus filiū ⁊ spm̄ scm̄ esse essentia diuina Sz hoc dicētes significam⁹ ꝙ illi simul cū eo: nō sunt pater.

Ad quartū dr ꝙ negatur añs ⁊ assumptū inde ꝓsequēs videlicet ꝙ añs sit verū ⁊ cōsequēs falsum. Et ad ꝓsequentias improbātes cōceduntur oēs dēpta ista nihil nō idē animali est homo: ergo quodlibet idē aīali est homo: qꝫ licz nihil nō ⁊ qōlibz equipolleāt tm̄ nihil nō idē animali ⁊ quodlibet idē animali nō equipollent ꝓpter duas causas. prima est: qꝫ cū dicit nihil nō idē animali ē homo: ambe negationes nō ferunt ad eandē copulā: qꝫ prima fert ad est. Alia vero ad hoc ꝙ dr existēs. modo regule ꝓsequentiarꝫ debēt intelligi q̃n negatio inclusa in signo ⁊ alia postposita ferūtur ad eandē copulā ⁊ ꝓpter hoc ꝙ ille negationes ambe nō ferunt ad idē ꝓuenit. Scōa cā est vz ꝙ ille due nō sunt eusdē subiecti imo subiectū vni⁹ ē ens idē aīali. s. scōe subiectū ūo alteri⁹. s. ꝓme ē ens nō idē aīali. mō ad eāpellētes requirē ꝙ sint eusdē subiecti. vñ equipollēs istius nihil nō idē aīali est hō. est ista qōlibz nō idē animali nō est homo ⁊ ille sunt eusdē subiecti ⁊ ꝑdicati ⁊ sunt ambe vere ⁊ negatiue ambe si enim daretur ista: qōlibet idē animali est homo ut arguebat tanq̃ ei equipollēs. tūc negatiua equipolleret affirmatiue. nā prima est simplr negatiua ⁊ scōa est simplr affirmatiua. Ad quitū dicitur ꝙ si sensibile teneatur vniuoce in ambab⁹ tūc ꝓntia est bona ⁊ sicut añs est verū ita ⁊ ꝓñs. sz si sensibile teneatur equoce in illis. s. in exclusiua ꝙ sensibili actiuo ⁊ in vtl de termis transpositꝫ ꝙ sensibili passiuo sic nō valeret ꝓsequētia. mō regula est intelligēda: ꝙ ab exclusiua affirmatiua ad vtlem de terminis transpositis ē bona ꝓntia: si fiat exclusio gra alietatꝫ ⁊ termi teneant vniuoce in ābab⁹.

De dictionibus exceptiuis.

Postq̃z supius auctor determinauit de dictionib⁹ exclusiuis. hic ꝓter determinat de dictionib⁹ exceptiuis: cui⁹ ordinis rō est: qꝫ dictiones exclusiue secludūt ab aliquo actu plura tota distincta: aut plures quoꝝ ptes dictiones aūt exceptiue solū excludūt respectu alicui⁹ actus aliqō ꝓretū sub aliquo distributo ⁊ ideo patet ordo. Primo sciēdū ē ꝙ auctor in textu sic diffinit dictiones exceptiuas dicēs dictiōes exceptiue sunt q̃ significāt exceptionē alicui⁹ ꝓtēti sub aliquo distributo: ut ꝑter ꝓterq̃z ⁊ sic de alijs. ⁊ ponit ibi li q̃ loco generis est enī q̃ relatiuū dans intelligere suū añs qō est sincathegorema qō habet modū generis respectu dictiōis exceptiue ⁊ totū residuū ponitur ad differentiā omniū alioꝝ sincathegorematū reddentiū ꝓpositionē exponibilē quoꝝ nullum significat exceptionē alicuius ꝓtenti sub aliq̃ distributo

Scōo sciendū ꝙ ut dicit auctor in textu: oīs exceptio fit a toto in quantitate cuius rō est: qꝫ oꝝ illud qō vere excipitur sit ps ꝺm actū ꝓtenta in eo a quo excipitur ⁊ qꝫ sole ptes totius in quātitate sunt actualiter contēte in suo toto ⁊ nō ptes alioꝝ totoꝝ nisi habeant reductionē ad totū in quātitate: ideo exceptio fit in quātitate. Ex isto vere possum⁹ colligere ꝙ ad hoc ꝙ aliquid excipiatur ab aliquo toto duo requruntur. ꝓmo ꝙ illud sit ps illius a quo excipitur ꝺm actū ⁊ qꝫ ptes subiectiue ⁊ in mō non sunt ꝺm actū in suo toto iō nō possunt excipi a suis totis. Tertio sciendū est ꝙ exceptiua affirmatiua exponitur copulatiue ꝙ tres exponētes sicut satis ad longū dr in textu. ⁊ si in ea ponatur ꝓter. li ꝓter de scendēdo sub termino a quo fit exceptio debet mutari in aliud a. vñ in exceptione ꝑtiuoꝝ requruntur. s. excipiēs qō est duplex. s. principale ut est intellectus ⁊ instrumētale ut dicō exceptiua: termin⁹ exceptiuus id a quo excipitur: ⁊ actus respectu cuius fit exceptio. ⁊ termin⁹ exceptus virtute dictiōis exceptiue nō impedite supponit simplr ⁊ oēs alij termini ꝙ positionis exceptiue eodē modo supponūt sicut in ꝓiacēte. Sed exceptiua negativa ꝺictoria ꝓcedētis exponitur disiunctiue ꝙ ꝓpositiones ꝺicētes ꝑtibus exponentib⁹ ipsā affirmatiuā ut patet ꝙ naturā ꝓtradictionis. verbi gra: ista exceptiua nō oē animal ꝑter hominē est irrōnale. sic exponitur oē animal aliud ab hoīe nō est irrōnale. vl homo non ē animal. vel homo est irrationalis. Quarto sciēdū est ꝙ vlis negatiua exceptiua exponitur copulatiue ꝙ tres ꝓpositiones sicut clare deducitur in textu. sed sua contradictoria exponitur disiunctiue ꝙ tres ꝓpositiones contradicētes ꝑtibus copulatiue talis disiunctiue cōtradictorie: ut ista nō nullū animal ꝑter hominē currit: sic exponitur aliqō animal aliō ab homine currit vel aliquis homo non ē animal vl aliqs hō currit. Contra ꝑdicta aī ⁊ primo sic: ꝑter est dictio exceptiua: ⁊ tm̄ non semꝫ significat exceptionē: ergo ꝛc. minor ꝓbatur: qꝫ in ista ꝓpositione: tu debes decem francos ꝓter viginti scuta. li ꝓter non significat exceptionē. nā sensus illi⁹ ꝓpositionis est tu debes decem francos cū. xx. scutis. Secūdo sic: exceptio fit a toto integrali ut patet dicendo totus sor. est in archa ꝓter pedē: ergo male dr in textu ꝙ oīs exceptio fit a toto in quātitate. Tertio sic: exceptio fit a toto vtl ergo ꝛc. añs patet dicēdo homo rationatur ꝓter sor. qui est velanus. Quarto sic: termin⁹ exceptus non semꝫ excipitur simpliciter: ergo male dicitur in textu ꝙ dictio exceptiua

ua facile terminū cōem supa quez cadit supponere simplr. añs patet: qz termin⁹ excepti⁹ excipitur respectu alicui⁹ ac⁹ tñ cō actiones sunt singulariū ⁊ suppositoꝝ phemio metha-physicoꝝ ⁊ sic termin⁹ exceptus supponit pſonaliter ⁊ non simplr. Quinto sic: ista ē vna ꝑpō exceptiua null⁹ hō ꝑter asinū currit ⁊ tñ illō qō excipit nō ꝓtinetur ſm actū in toto in quātitate a q̄ excipitur: ergo ille cōditiones assignate ad hoc q̄ aliq̄d excipiatur non sunt bone. Ad ꝓmū dr q̄ qñcūq; ꝑter accipit exceptiue ſp significat exceptionē: sed semp nō tenetur exceptiue: imo aliqñ tenet negatiue: ut ego stabo ꝑter te. i. sine te, aliqñ abstractiue ut decē ꝑter duo sūt octo. i. remotis duobus a decem remanēt octo. ⁊ aliqñ associatiue: ut tu debes decem frācos ꝑter. xx. scuta. i. cū. xx. scutis

Ad secūdū dicendū est q̄ verū ē: ſz p totū in quātitate. p. h. intelligit totū integrale sicut satis ꝑz in suis sincathegorematib⁹ vbi expresse dr q̄ exceptio sit a toto in quātitate et a toto integrali. Ad tertiū dr q̄ ibi nō est vera exceptio. ſz potius abusiua. Ad quartū dr q̄ licz termin⁹ supponēs ſimpliciter supponat ꝑ re vl tñ hoc ſm habitudinē quam habet ad suppositā: ⁊ ideo vbicūq; supponit ꝑ suppositis licet indeterminatis. Ad quintū dr q̄ ad hoc q̄ aliq̄ propositio sit vere exceptiua tam ex pte rei q̄z ex pte modi enunciandi requiritur q̄ excipiatur aliquid ab aliquo qō fert instantiā eius a quo fit exceptio: sic q̄ sit par secundū actū cōtenta in illo a quo excipit: sicut patuit in secundo notabili ⁊ ꝑ amplius patebit in sincathegorematibus.

De dictionibus reduplicatiuis

Postq̄z auct⁹ determinauit de dict. ōib⁹ exceptiuis. hic ꝑter determinat de dictionib⁹ reduplicatiuis. Et rō ordis est q̄ dictiones reduplicatiue denotant attributionē sicut apparebit ꝑ diffinitionē earū inferi⁹ ponēda. Dictiones ūo exceptiue quodāmodo importāt sepationē ⁊ remotionē. mō attributio ⁊ remotio quodāmō opponuntur: ⁊ q̄ opposita iuxta se posita magis eluceſcūt: iō patet ordo. Primo sciēdū est q̄ auct⁹ in textu dictiones reduplicatiuas diffinit dicens. dictiones reduplicatiue dicunt q̄ importāt rōnem ſm quā aliquid alteri attribuitur: ⁊ subintelligitur sincathegorematā: ita ut sit ſensus: dictiones reduplicatiue sunt sincathegoremata q̄ importāt rōnē ꝛc. totū residuū ponit ad differentiā aliox sincathegorematū quox nulli cōpetit rō aliquid alteri attribuēdi. vñ dictiones reduplicatiue sunt aduerbiū vel ꝓpositiones cū suo casuali ut sunt iste in quantū ſm q̄: ea rōne ⁊ istis dictionib⁹ dr ꝓpositio reduplicatiua ꝛc.

Secūdo sciendū est q̄ ut dicit auct⁹ in textu: dictio reduplicatiua ꝑsupponit aliqō ꝑdicatū ineē alicui subiecto et denotat illud supra qō cadit esse cām illius inherētie. vñ reduplicatio sic diffinitur. Reduplicatio est enūciatio reiterata supra extremū ꝓpōnis denotans causam inherentie ꝑdicati cū subiecto. vñ in ꝓpōne reduplicatiua quattuor sunt cōsideranda. s. subiectū ꝑncipale ⁊ ꝑdicatū ꝑncipale reduplicatū: ⁊ dictio reduplicatiua: ut in ista ꝓpōne o ē animal ē substantia in quantū aīal. li primū aīal est subiectuz ꝑncipale. li substantia est ꝑdicatū ꝑncipale materiale. li in quantū est dictio reduplicatiua: ⁊ li animal supra qō cadit ſm ista reduplicatiua est reduplicatū. Tertio sciendum est q̄ ut dicit Albert⁹ reduplicatio ⁊ distributio ex opposito se hñt: q̄z distributio incipit a subiecto dividendo ptes eius ⁊ terminando eas in receptione ꝑdicati: sed reduplicatio ē ꝓprietas in choans a ꝑdicato ⁊ terminata in subiecto. dictio. nāq; reduplicatiua ut dicit textus semp fertur ad ꝑdicatuz sed nunq̄z reduplicat ipsum. vñ reduplicatiua affirmatiua exponit ꝑ vnam copulatiuā habentē quattuor ꝓpositiones cathegoricas affirmatiuas ptes sui. ⁊ reduplicatiua in qua ponitur negatio post dictionē reduplicatiuā similiter exponitur copulatiue ꝑ quattuor exponētes sicut ad longū deducitur in textu. Quarto sciēdū est q̄ copulatiua ⁊ disiunctiua de ꝑtibus contradicentib⁹ contradicūt. ideo sicut reduplicatiua affirmatiua exponitur copulatiue ꝑ quattuor affirmatiuas ꝓpōnes sic reduplicatiua ei cōtradictoria exponit disiūctiue ꝑ quattuor ꝓpōnes negatiuas ꝑdicētes exponētib⁹ reduplicatiuā affirmatiuā: ut nō ois hō est aīal in quantū sensitiuus q̄ ꝓtradicit isti: ois hō est aīal in quātū sensitiuus exponitur sic: nō ois hō est aīal: vel nō oē sensitiuū est aīal vel hō nō est sensitiu⁹: vel q̄z aliq̄d nō est sensitiuū illud non est aīal. vl sic ⁊ idē redit: aliqs hō nō est aīal. vl aliqō sensitiuū nō est aīal. vel hō nō est sensitiu⁹. vel q̄z aliquid nō est sensitiuū illud nō ē aīal. ⁊ ꝓxmiter posset dici de ꝓtradictoria reduplicatiue in qua negatio ponitur post dictionē reduplicatiuā: videlicet q̄ exponitur disiūctiue ꝑ ꝓpōnes ꝓtradicētes ꝓpōnib⁹ exponētibus suam ꝓtradictoriā. exēpla facilia sūt intuēti. Contra ꝑdicta arg primo sic: nulla ꝓpō est reduplicatiua ergo hic male diffinit. añs patet: q̄z reduplicatio semp reduplicat subiectū ⁊ sic debz dici de reduplicato extremo ⁊ nō ꝓpō reduplicatiua. Secōo sicin ista ꝓpōne cognosco sortē inquantū hō. ponit dictio reduplicatiua ⁊ tñ nō ē reduplicatiua ꝓpō: ergo nō ois illa ꝓpō in q̄ ponitur dictō reduplicatiua est reduplicatiua. Tertio sic: hec ē reduplicatiua hō est aīal inquātū hō: ⁊ tñ hō supra quē cadit reduplicatio nō est cā ꝑdicati: q̄z hō nō ē cā aīalis: ſz ecōtra ergo reduplicatio nō denotat cām inherētie ꝑdicati cū subiecto.

Quarto sic: dicendo sor. scribit inquantū pōt. ibi hec reduplicatio inquantū nō est nota inherētie ꝑdicati cū subiecto: ergo male dicit in scōo notabili q̄ reduplicatō denotat cām inherētie ꝑdicati cū subiecto. Quinto sic: reduplicatiua affirmatiua exponitur copulatiue: ꝑ quattuor ꝓpōnes affirmatiuas: ergo ei⁹ ꝓtradictoria silr debet exponi copulatiue ꝑ quattuor ꝓpōnes negatiuas: q̄z oppositox eadem est disciplina: ergo male dr quarto notabili q̄ exponit disiūctiue. Ad ꝓmū istoꝝ dr q̄ ſz ois reduplicatiua videat ēē de reduplicato extremo, s. de reduplicato subiecto: nihilominus tñ q̄z talis reduplicatio fert supra ꝑdicatū tota propositio dr reduplicatiua rōne sue ptis. s. rōne sui subiecti reduplicati supra ꝑdicatū. Ad secundū dr q̄ li inquantuz nō tenet ibi reduplicatiue ſz specificatiue ita q̄ est ſensus cognosco sortē inquantū hō. i. ea rōne qua est hō. Ad tertiū dicitur q̄ in scōo notabili nō dr q̄ illō supra qō cadit reduplicatio sit cā ꝑdicati sed dūtaxat q̄ est cā inherentie ꝑdicati cū subiecto. mō licet hō non est cā animalis q̄ztū ad ēē ſz ecōtra: est tñ cā inherentie animalis ad ipsum. Ad q̄rtū dicitur q̄ duplex est reduplicatio: quedā est reduplicatio rei ſm inherentiā alteri⁹ ad ipsam ⁊ talis est nota cause inherē tie: ut hō est aīal in quātū hō. alia ē reduplicatio modi inherēdi: ut sortes scribit inquantū pōt ⁊ de prima ꝑncipalr intelligit diffinitio. Ad quintū dr q̄ q̄z copulatiua ⁊ disiūctiua de ꝑtibus ꝓtradicēt⁹ ꝓtradicūt ió sicut reduplicatiua affirmatiua exponitur ꝑ copulatiuā affirmatiuā. Ita reduplicatiua ꝓtradictoria ei⁹ exponitur ꝑ disiūctiuā de partibus ꝓtradicētib⁹: ⁊ q̄z etiā ꝓtradictio in copulatiuis sicut et in oibus alijs hypothecis pōt dari ferendo negationē ad copulā ꝑncipalē tot⁹ hypothece vel ꝓponendo negationē toti ꝓpōni ió reduplicatiua cōtradictoria reduplicatiue affirmatiue bñ possit exponi ꝑ copulatiuā ꝓtradicentē copulatiue exponēti reduplicatiuā affirmatiuā: sed q̄z magis est vsitatus ꝑmus mod⁹ dandi ꝓtradictionē in copulatiuis ió dicit melius auct⁹ q̄ exponit ꝑ disiūctiuā q̄z ꝑ copulatiuā.

De incipit ⁊ desinit.

Postq̄z supius auct⁹ determinauit de dictionib⁹ reduplicatiuis. hic ꝑter determinat de istis duob⁹ verbis incipit ⁊ desinit. Et rō ordinis est: q̄z exponibilitas ꝓpōnis reduplicatiue fundatur supra ꝑncipiū materiale ipsius ꝓpōnis reduplicatiue. s. supra subiectū. est enī reduplicatio forma subiecti reduplicata supra ꝑdicatū. ſz exponibilitas ꝓpōnū dr incipit ⁊ desinit magis se tenet ex pte ꝑdicati formalis. s. ex pte verbi. ⁊ ita patet ordo. Primo sciēdū est q̄ ut dicit auct⁹ in textu: quedā sunt res quaꝝ esse totū acquirit simul. ⁊ iste sunt ꝑmanentes. alie sunt quaꝝ esse acquiritur successiue ⁊ ps post partē ut sunt res nature ꝑmanētes quaꝝ denominatio dependet ad modū ⁊ ꝓtractū sicut albū ⁊ calidū ⁊ etiam res nature successiue ut motus. vñ res ꝑmanētes et successiue differūt quattuor modis. ꝓmo q̄z ēē rerū ꝑmanentū est totū simul ēsse aūt rerū successiuarū capiēdo entia successiua duob⁹ ꝑdictis modis non est simul ſz in successione.

differūt secūdo q̄ ptes rerū ymanētiū sunt oēs simł ptes ūo rerū successiuarū nō sunt simul: ſz vna post aliā differūt tertio sicut cā ⁊ effectus. ymanētia enīz sunt cā successiuoꝝ. pō ra ſm naturā successiua ūo posteriora. differūt quarto quia res ymanētes sunt in se terminate: sed res successiue nō hñt in se terminos: ut motus ſm ꝓpriū esse successiuū nō habz terminū. sed terminat ad res ymanētes ut alteratio ad q̄litatē ⁊ augmētatio ad quātitatē ⁊c. Scdo sciendū ē q̄ rei nature ymanētis q̄ in eē fieri ⁊ ꝑseruari nō dependet a re successiua ⁊ rei ymanētis quātūcūq̄z dependet ad alia daꝝ primū instans esse quo ad inceptionē. sic q̄ō verū est dicere: iaz est ista res ⁊ īmediate ante hoc nō fuit. Et rei nature successiue daꝝ vltimū instās nō esse quo ad inceptionē: ut ista res nō est ⁊ īmediate post erit. Tertio sciendū est q̄ ista duo verba incipit ⁊ desinit dicunt inceptionē ⁊ desitionē. ſz desitio ⁊ inceptio nō sunt nisi in terminis initialib⁹ ⁊ finalib⁹ rerum. ⁊ tamen vltra terminū finalem nihil est de re nec ante terminum initialem aliquid est de re: eo q̄ tota res intra totos suos terminos claudit̄. ideo hoc verbū desinit q̄ō dicit terminuz finalem rei ꝓ priuus dat intelligere presens et ꝓnter priuationē futuri ⁊ hoc in ymanētib⁹. sed in successiuis ꝑteritū terminatū ad pñs ⁊ ꝓnter ꝓuationē pñs. ⁊ incipit q̄ō dicit terminū initialē rei dat intelligere pñs ⁊ priuationē ꝑteriti ⁊ hoc in rebus ymanentib⁹ ⁊ in successiuis per priuus ponit futurū terminū ad pñs: ⁊ ꝑ posterius ꝓuationē pñtis q̄ res successiue non sunt in ꝓncipio sui sed post ipsuz principiū sicut sunt res ymanentes. Quarto sciendū est q̄ ista duo verba incipit ⁊ desinit q̄ñz adiungunt ymanē tibus ⁊ successiuis q̄ differūt specie hñt rōnes differētes specie eo q̄ dicūt motū qui capit speciē a suis terminis ⁊ potissi me a termino ad quē: ⁊ q̄ alia est rō horū verborū incipit ⁊ desinit cū ymanētibus ⁊ alia cū successiuis sicut supius patuit. Ideo aliter exponunt̄ ꝓpones de incipit ⁊ desinit in re bus ymanētibus q̄z successiuis: q̄ in ymanētibus affirmati ue de incipit exponunt̄ ꝑ vnam copulatiuā: cuius ꝑma ps est affirmatiua de pñti. ⁊ alia est negatiua de ꝑterito: ut ista homo incipit esse: sic exponitur: homo nūc est ⁊ īmediate añ hoc nō fuit. sed in rebus successiuis exponit̄ ꝑ vnam copulatiuā. Cuius prima ps est negatiua de presenti: ⁊ scda affirmatiua de futuro: ut homo incipit esse albꝰ sic exponit̄: hō nō est nūc albus ⁊ īmediate post erit albus ⁊ simili mō dicē dū ē de ꝓpositionibus de desinit sicut apparet satis in textu negatiue vero de incipit ⁊ desinit exponūtur ꝑ copulatiuam exposita de partibus oppositis ptibus copulatiue ꝑ quaz exponitur affirmatiua de ipsis. Cōtra ꝓdicta arguit̄ ꝓmo sic: motus celi est cā ūtorū inferiorū q̄ ut in pluribus sunt ꝑ manentia: nō ergo ymanētia sunt cā successiuoꝝ. tenet con sequētia quia idē non est causa ⁊ effectus respectu eiusdem.

Secūdo sic. Cuiuslibet rei ē termin⁹ intrinsec⁹: ergo male dī q̄ res successiue nō habent in se terminos ad quos terminantur. Tertio sic: incipit ⁊ desinit sunt eiusdez rōnis in ymanētib⁹ ⁊ successiuis: ergo semp eodē mō debēt exponi ꝓpones de incipit ⁊ desinit in ymanētibus ⁊ successiuis. añs patet: q̄ incipit semp denotat inceptionē q̄ est rō eius ⁊ desinit desitionē. Quarto sic: ymanētia nō differūt a successiuis de incipit ⁊ desinit in ipsis. añs patet: q̄ albū ⁊ ni grū sunt entia ymanentia in esse ⁊ sunt successiua: q̄ eē coꝝ acquirit̄ successiue. Quinto sic: posito casu q̄ sortes sit in ꝓncipio sui fieri ista ē vera: soꝛ. incipit esse ⁊ tū ista ē falsa: soꝛ. ē nūc ⁊ īmediate añ nō fuit: q̄ vna ps istius copulatiue est falsa. ſ. ista imediate ante nō fuit posito q̄ alia ps copula tiue sit vera. ſ. soꝛ. nūc est: q̄ ꝓpositio de pñti ponit affirma tionē de ꝑterito ⁊ futuro verā: et eo q̄ pñs est finis ꝑteriti et initiū futuri. Ad primū ūtorū dī q̄ licet aliq̄ successiua sit cā ymanentiū: sicut motus celestis ē causa ymanētiū hic inferius existentiū: tū simplr loquēdo ⁊ a toto genere ymanentia sunt cā successiuoꝝ. Ad ſm dī q̄ licet cuiuslibet rei sit terminus intrinsecus ſm essentiā: tū in plurib⁹ nō est terminus intrinsec⁹ ſm esse sicut motus rei suū esse successiuū nō habet terminū quī habeat esse successiuū sed bñ habet terminū qui habet eē ymanens: sicut iste mot⁹ qui ē al teratio determinatur ad qualitatē. ⁊ hic capitur successiuus ꝓut distinguit̄ ꝓtra q̄ōcūq̄z ymanens videlicet specialiē et nō generaliter. Ad tertiū dī q̄ licet incipit ⁊ desinit sint eiusdē rōnis generalis in permanētib⁹ ⁊ successiuis q̄ semper ꝓportāt inceptionē aut desitionē: nō tū sunt eiusdē rō nis specialis sicut tactū est in ꝓncipio ꝑmi notabilis. Aliare aliter exponūtur ꝓpones de incipit ⁊ desinit in ymanentibus ⁊ successiuis. Ad quartū dī q̄ capiendo successiuū ꝑ eo q̄ q̄ñ fit est ⁊ q̄ñ factū est nō fit nihil idē est successiuū ⁊ ymanens: ſz si capiatur successiuū ꝑ eo cui⁹ esse acq̄ritur successiue sic aliq̄d possit eē successiū ⁊ ymanēs ut tactū est in ꝓncipio ꝑmi notabilis: nō tū de tali ymanētia de qua est hic ad ꝓpositū: q̄ ibi capitur res permanēs solū ꝑ illa cuius esse in instanti acq̄ritur. Ad quintū dī q̄ licet idē in stans materialiter sit instans pñtis ⁊ ꝑteriti: nō tū est idem formaliter instans ⁊ ideo non oꝭ q̄ vna ꝓpositio affirmati ua de pñti semp ponat affirmatiua verā de preterito.

Sequitur de infinito.

Postq̄z auctor supius determinauit de incipit ⁊ desinit. Hic ꝓnter determinat de infinito. Rō ordinis ē q̄ desinit ostēdit positue finē rei: eo q̄ significat desitionē eius. infinitū ūo designat finē rei ꝓpatue q̄ significat carentiā finis sicut satis apparet ꝑ ꝑpos. infinitū enim dī ab in q̄ō est nō ⁊ finitū quasi nō finitū. i. sine fine. ⁊ q̄ habitus ꝑcedit priuationē: iō patet ordo. Primo sciendū ē q̄ ut dicit Aristoteles tertio phisicoꝝ infinituz dī quinq̄z modis. Primo mō negatiue. ſ. q̄ō non ē aptū natū transiri ⁊ hoc mō dī vox inuisibilis sicut infinitum intransibile. Secūdo modo dī infinitū q̄ō quantū ē de se pōt transiri non tū a nobis ꝓpter impedimentū ut ꝓfunditas maris dī infinita. Tertio modo dī infinitū q̄ō potest transiri etiā a nobis: sed hoc est vix ⁊ cū magna difficultate ⁊ sic itur vsq̄z ad indiā dicitur infini tū. Quarto modo dī infinitū q̄ō habet transitū incōsumabilē ꝓpter eius extensionē infinitā ut si esset aliqua magnitudo nō habēs terminos illa esset infinita. Quinto mō dicitur infinitū ſm diuisionē ut in magnitudinib⁹ aut ſm ap positionē ut in numeris aut in vtroq̄z mō ut in tpe. Secūdo sciendū est q̄ petrus hispa. in textu reducit ūtos q̄nq̄z modos ad duas diuisiones quarū prima est q̄ infinitū quā doq̄z sumitur negatiue ⁊ est illud quod non ē finitū nec aptū natum finiri ut punctus vel deus. Alio mō sumitur ꝓpa tiue ⁊ est illud q̄ō nō est finitū est tū aptū natuz finiri ut mo tus nōdum ꝓfectus ⁊ istud est tripler. ſ. infinitū ꝑ appositio nē tm̄ ut in numeris: q̄ dato quocunq̄z numero adhuc pōt dari maioꝛ. infinitū ꝑ diuisionē tm̄ ut in continuis: q̄ dato quocūq̄z continuo ut puta bicubito illud est diuisibile in in finitū diuidēdo in partes eiusdē ꝓportionis. Et infinitū ꝑ appositionē ⁊ diuisionē simul sicut est tēpus. ē enim tempus infinitū quo ad diuisionē: q̄ est cōtinuū ⁊ est infinitū ꝑ ap positionē q̄ est numerus motus. Secūda diuisio est de infi nito qua oēs distinguūtur modi p̄cedentes: q̄ aliquid dicitur infinitū in actu q̄ō ē quantū nō terminatū ut ē magni tudo carens terminis. aliud est infinitū in potentia ut sunt continua. aliud ē infinitum quo ad nos ut ꝓfunditas ma ris. Tertio sciendū est cū textu q̄ infinitū ſm q̄ subſunt ꝓposito adhuc potest capi duobus modis. vno mō signifi catiue categoꝛematice ⁊ sic terminus cōis significans quā titatē rei subiecte vel p̄dicate ut cū dī mūdus ē infinit⁹ infinitū est albū ⁊ tūc est nomē substantiuū. Alio mō capitur sincategoꝛematice non ꝓut dicit quantitatē rei sed ꝓout dicit qualiter se habet subiectū in ordine ad p̄dicatū ⁊ sic est nomē adiectiuū nec ē terminus cōis significans rem subiecti bilē aut p̄dicabilē sed ē dispositio subiecti ⁊ signū ⁊ ipsuz po sitū in subiecto facit terminū sequentē stare cōfuse tm̄ non tm̄ mobiliter: q̄ licet supponat ꝑ quolibz suo supposito nō tm̄ sub eo pōt fieri descensus. Quarto sciendū est q̄ ꝓpo sitto de infinito sincategoꝛematice capto exponitur ꝑ vnaz copulatiuā cuius prima ps affirmat p̄dicatū de subiecto sū pto sub aliq̄ quātitate cōtinua vel discreta ⁊ secunda negat p̄dicatum ineſſe tali subiecto ſm determinatā quātitatē. ut ista infiniti hoies currūt sic exponitur aliquot hoies currūt ⁊ nō tot quin plures duobus vel tribus. vel sic aliquot ho-

mines currũt ⁊ quotlibet plures. sed ille de infinito cathegorematice seu significatiue capto exponuntur ꝙ vnam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitatẽ de subiecto ⁊ secunda negat terminũ illius quãtitatis: ut hec ꝓpositio: linea est infinita sic exponitur linea ẽ quanta ⁊ nõ habz terminũ sue quãtitatis. ⁊ hoc est intelligendũ: si li infinitũ sit in ꝓdicato qz si sit in subiecto exponuntur per vnam copulatiuam cuius prima ps affirmat ꝓdicatũ de subiecto quãto et secũda negat terminũ illius quantitatis ut hec aliqd corpꝰ infinitũ est albũ: sic exponitur: aliquod corpus est album et illud corpus nõ habet terminũ sue quantitatis. Et oportet negare terminũ illius quantitatis ẽm quem dicit infinitũ. Ita ꝙ si sit infinitũ in actu negãdus est terminꝰ quãtitatis actualis. Et si sit infinitũ in potentia negãdus est terminus quantitatis potentialis ex quibus possum⁹ colligere siue infinitũ capiatur cathegorematice seu significatiue siue sincathegorematice semꝫ reddit ꝓpositionẽ exponibilẽ licet hoc potius faciat qñ tenetur sincathegorematice. Contra ꝓdicta arguitur primo sic: qd̃ habet positionem in cõtinuo ẽ finitũ igitur punctus est finitus: ⁊ sic male exẽplificat de pũcto dũ dicitur ꝙ punctus est infinitꝰ negatiue: qz nõ est finitus nec aptus natꝰ finiri. añs patet: qz qd̃ habet positionez in ꝓtinuo est terminatũ. Secũdo sic: sola signa vniuersalia ⁊ negationes confundũt: sed infinitũ nõ est signũ vniuersale nec est negatio: ergo nõ facit terminũ sequentẽ se stare cõfuse. Tertio sic: ꝓpositio exponibilis est intelligibilis ⁊ apprehensibilis ab intellectu exponente: sed ꝓpõ de infinito nõ est apprehensibilis ab intellectu: qz intellectus ⁊ natura abhorrent infinitũ: ergo ꝓpõ de infinito non ẽ exponibilis.

Quarto sic: ista est de infinito: quantitas est res naturalis: ⁊ tñ nõ est exponibilis: ergo nõ oĩs ꝓpositio de infinito est exponibilis: añs patet: quia infinitũ est passio quantitatis. modo posito subiecto ponitur ꝓprietas eius eo ꝙ sequũtur cõuertibiliter: ⁊ sic posita quãtitate ponitur infinitũ quod est passio eius. Quinto arguitur sic. hec nõ est exponibilis linea est infinita: ergo male exponitur in textu. añs patet: qz in ea nõ est aliqd̃ sincathegorema qd̃ requirit ad ꝓpositionẽ exponibilem. nam hoc ꝓdicatũ infinita tenetur cathegorematice. Ad primũ istorũ dicitur ꝙ oẽ illd̃ qd̃ habet positionẽ in continuo tanꝯ pars quãtitatiua eiꝰ est finitum actu ⁊ infinitũ in potentia: quia nullũ est continuũ quin habeat extrema ipsum determinantia. Sed nõ oꝫ de omni illo qd̃ habet positionẽ in continuo tanꝯ ps essentialis eius: cuiusmodi est punctus. Ad ẽm dicitur ꝙ infinitũ includit negationẽ ratione cuius potest confundere: ⁊ ideo ab auctore in textu vocatur signũ distributiuũ. Ad tertũ dicitur ꝙ licet natura ⁊ intellectus abhorrẽt infinitũ in actu nõ tñ infinitum in potentia: ⁊ sic licet ītellectus non apprehendat infinitum in actu tanꝯ ens positiuũ tamẽ apprehendit infinitũ tanꝯ ens priuatiuũ ꝙ apprehensionẽ finiti: ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ exponat ꝓpositionẽ de infinito tanꝯ ab eo cognitam. Ad quartũ dicitur ꝙ licet posito subiecto ponatur passio subiecti: tamẽ non dat intelligerẽ suã passionẽ. Et ideo quantitas nõ dat intelligere infinitũ: qz prius non dat intelligere posteri⁹ quare illa ꝓpositio non est de infinito. Ad quintũ dicitur ꝙ licet infinita teneatur cathegorematice: tñ equipollet vni sincathegorematꝰ: ⁊ ideo reddit ꝓpositionem exponibilem.

Sequitur de comparatiuis.

Postꝯ auctor superius determinauit de infinito. Hic ꝑter determinat de comparatiuis ⁊ suplatiuis. Et rõ ordinis est: qz infinitũ importat quendã excessum finis ꝙ cõparationẽ ad finitũ: sed excessus importatur ꝙ comparatiuũ ⁊ superlatiuũ: ergo patet ordo. Primo sciendũ est ꝙ cõparatiuus ⁊ suplatiuus possunt teneri dupliciter: vno modo ꝓprie: alio mõ abusiue. Vnde cõpatiuus ⁊ suplatiuus tenentur ꝓprie qñ id qd̃ cõparatur ⁊ illud cui cõparatur ꝓticipat ꝓprietatẽ in qua compantur: ut plato est fortior iohãne. vt plato est fortissimus hominũ. ibi plato ⁊ iohãnes ꝓticipant fortitudinem: sed tenentur impꝛoprie quando illud cui cõparatur nõ participat ꝓprietatẽ ẽm quã fit cõparatio: ⁊ hoc fit tribus modis. Primo modo quando ponitur compatiuus aut suplatiuus loco positiui: ut dicendo iste est senior. nõ addendo respectu cuius sit senior. li senior ponitur ibi ꝙ senex ita ꝙ est sensus iste est senior. i. senex. Secũdo modo quãdo ponitur id qd̃ comparatur cũ forma importãte excessũ sine eo cui cõparatur: ut dicendo nicolaus est sanctissimus. aut saltẽ si ponatur id cui comparatur ⁊ illud non ꝓticipat formã cõparationis: ut deus est melior diabolo: ibi li melior tenetur abusiue. Tertio modo quãdo cõparatiuꝰ ⁊ suplatiuꝰ includũt cũ hoc aduerbio minus positiuũ oppositũ suo ꝓprio positiuo: ut ibi fornicatio ẽ melior adulterio. sensus enim est fornicatio est minus malũ qz adulterium. Secõo sciẽdũ est ꝙ in excessu cõparationis importato ꝙ compatiuum ⁊ suplatiuũ quattuor requirunt. Primũ est excedens seu id qd̃ cõparatur. Secm est excessum seu id cui compatur. Tertiũ est id in quo cõparantur siue in quo fit ꝓpatio. Et quartũ est excessus in eo in quo fit cõparatio. verbi gra: ut hic sortes est fortissimus hominũ: sortes est excedens seu id qd̃ cõparatur. li hominũ ẽ excessum seu id cui cõpatur sortes. Et iste suplatiuus fortissimus qui dicit fortitudinẽ: ⁊ excessus illius fortitudinis est id in quo fit cõparatio: qz sortes habet fortitudinẽ ⁊ etiam habet eã in excessu respectu aliorꝫ hominũ. Tertio sciendũ est ꝙ ꝓpositio de cõparatiuo ꝓprie capto ⁊ nõ abusiue exponitur copulatiue ꝙ tres exponentes. Quarũ prima affirmat positiuũ de re excedente. Secũda affirmat eundẽ de re excessa. Et tertia affirmat excessum. i. formã ẽm quã fit ꝓparatio cũ excessu importatã seu designatã de re excedẽte respectu rei excesse: ut ista sortes est albior asino. sic exponitur sor. est albus: asinus est albus: ⁊ sortes ẽ magis albus qz asinus. Et hoc est intelligendũ si ille cõpatiuus albior teneatur affirmatiue: qz si teneatur negatiue debet exponi negando qualitatẽ forme in excessu respectu excedẽtis ut sortes ẽ albus: asinus ẽ albus: sed non ẽ eq albus sicut sortes. Põt etiã exponi ꝓpositio de cõpatiuo affirmatiue sumpto grãmaticaliter sic sortes ẽ albior platone. i. sortes ẽ magis albus qz plato. Hũ valde obseruandũ est in exponendo ꝙ terminꝰ nõ distribuꝰ in exposita nõ distribuat in exponentibus. Quarto sciendũ ꝙ terminus significãs rẽ excessam sequẽs suplatiuũ supponit distributiue: ut leo est fortissimus alaliũ. li animaliũ distribuit vñ ꝓpõ de suplatiuo põt exponi affirmatiue ⁊ negatiue ẽm ꝙ suplatiuus põt teneri negatiue ⁊ affirmatiue: ⁊ qñ tenet negatiue exponit copulatiue ꝙ tres exponẽtes: quarũ prima affirmat positiuum de rẽ excedente. ⁊ secunda eundẽ de re excessa. ⁊ tertia negat vliter excessum de re excessa ꝙ respectũ ad rẽ excedẽtẽ: ut ista rosa est pulcherrimus florũ: sic exponitur negatiue. Rosa ẽ pulchra: oĩs flos est pulcher ⁊ nullus flos est pulchrior rosa ⁊ dicitur iste suplatiuus pulcherrimus hic teneri negatiue: nõ ꝙ supra ipsum feratur negatio sicut si diceret nõ est pulcherrimus. Sz dicitur teneri negatiue eo ꝙ excessus seu forma cõparationis negatur de re excessa respectu rei excedentis. Sed ꝓpositio de suplatiuo affirmatiue tento debet exponi copulatiue ꝙ tres exponentes: quarũ prima affirmat positiuũ de rẽ excedente ⁊ secũda eundẽ de re excessa. ⁊ tertia affirmat excessuz de re excedẽte ꝙ respectũ ad rem excessaz vliter acceptã: ut ista Rosa est pulcherrimus florũ: sic exponit affirmatiue: rosa est pulchra ⁊ ois flos est pulcher: ⁊ rosa ẽ pulchrior oi flore. Et dicitur suplatiuus hic teneri affirmatiue: qz forma ẽm quã fit cõparatio affirmatur de re excedente ꝙ respectũ ad rem excessam. Et ista q̃ dicta sunt debent intelligi de ꝓpositionibus de suplatiuo in quibus ponitur genitiuus pluralis: qz si nõ ponatur genitiuus pluralis: tunc solũ debet exponi ꝙ duas exponẽtes. ⁊ debz obmitti secũda exponẽs: ut ista sortes ẽ fortissimus homo. sic exponitur sortes ẽ fortis hõ ⁊ nullus est fortior ipso. Et cõtradictorie tam ꝓpositionũ de cõparatiuo qz de suplatiuo debẽt exponi ꝙ diuctiuas de ytibus contradicẽtibus. Cõtra ꝓdicta arguitur primo sic cõparatiuus ⁊ suplatiuus nõ sunt dictiões cathegorematice: ergo non reddunt ꝓpositionẽ exponibilẽ tenet consequẽtia ꝙ diffinitionẽ ꝓpositiõis exponibilis in ꝑncipio huius tractatus positam. Secũdo sic: ista ẽ de ꝓpatiuo: fornicatio est melior adulterio ⁊ tamẽ non exponit cõ

pulatiue ꝙ tres exponẽtes: quarũ prima affirmat positiuum de re excedente: ⁊ secunda eundẽ de re excessa. ⁊ tertia affirmat excessum de re excedente respectu rei excesse: quia tũc sic exponeretur: fornicatio est bona: adulteriũ est bonum ⁊ fornicatio est magis bona adulterio quod non potest fieri: qz exponens est bona ⁊ exponẽtes sunt false. Tertio sic: ista est de superlatiuo leo est fortissim⁹ lincũ ⁊ non exponitur secundũ modum dictum in quarta regula: ergo ipsa non est bene posita. Quarto sic: ista est de superlatiuo affirmatiue sumpto: rosa est pulcherrimus flox ergo male exponitur tanꝫ de superlatiuo negatiue sumpto. Quinto sic: ista est de superlatiuo beatus nicolaus est sanctissimus ⁊ nõ tamen potest exponi aliquo modorũ positox in textu. ergo ꝯra regula est insufficiens. Minor probatur primo quia non potest exponi per tres exponẽtes sicut in textu satis põt perpendi nec potest exponi affirmatiue per duas: quia nõ sequitur nicolaus est sanct⁹ ⁊ sanctior omni alio: quia plures fuerunt eo sanctiores. nec etiam negatiue: quia non sequit nicolaus est sanctus ⁊ nullus est eo sanctior. Ad primum istorũ dicitur ꝙ comparatiuus ⁊ superlatiu⁹ equiualẽt sincathegorematibus ratione alicuius ꝓprietatis in eis inclusę

Ad secundũ dicitur ꝙ ille cõparatiuus nõ tenetur ibi ꝓprie sed magis abusiue ut dictũ est in secundo notabili. modo de eo sic accepto non est hic ad propositum. vnde ista potest sic exponi fornicatio est mala: adulteriũ est maluz: ⁊ fornicatio est min⁹ mala ꝯz adulteriũ. Ad tertũ dicitur ꝙ illa est de superlatiuo abusiue capto de quo hic nõ intendit quia comparatiue ⁊ superlatiue de hoc mõ non concedũtur nec a grãmatico nec a logico quia non sunt congrue.

Ad quartũ dicitur ꝙ ipsa potest eẽ de superlatiuo affirmatiue sumpto ⁊ negatiue: quia si forma secũdũ quã fit cõparatio affirmetur de re excedente respectu rei esse tenet affirmatiue: ꝫ si negetur de re excessa respectu rei excedẽtis tũc tenetur negatiue. Ad quintũ dicitur ꝙ ille superlatiuus non tenetur ibi ꝓprie ꝫ magis abusiue. iuxta secũdũ modũ dictũ in primo notabili: põt tamẽ ista ⁊ sibi similes sic exponi: nicolaus est sanctissimus. i. nicolaus est valde sanctus sed quia non requirit plures exponentes ad sui expositionẽ ideo de illa petrus hispanus nõ facit mentionẽ.

Sequitur de differt ⁊ aliud ab.

Postꝯz supius auctor determinauit de exponibilibus de comparatiuo ⁊ superlatiuo. Hic cõsequenter determinat de exponibilibus de differt: aliud ab: ⁊ diuersum: ⁊ finaliter de hoc signo tot⁹: ⁊ primo de exponibilib⁹ de differt: aliõ ab. ⁊ diuersum ꝯz de totus: qz ista differt: aliud ab: ⁊ diuersum solum cõueniunt entibus: qz ut dicitur decimo methaphisice nec ens nõ enti: nec nõ ens enti est idẽ vel diuersum: Totus vero potest attribui tam entibus ꝯz nõ entibus: et ideo patet ordo. Primo sciendũ est ꝙ ad omnes propositiones de differt: siue sint affirmatiue siue negatiue tria requiruntur. s. id quod differt. id a quo differt: ⁊ verbuz denotans differentiam inter ista: ut in ista homo differt ab asino homo est quod differt. asinus est id a quo differt. ⁊ hoc verbum differt designat differẽtiã inter illa. vnde propositio affirmatiua de differt exponitur copulatiue per tres exponentes. in quarũ prima affirmatur hoc verbũ est de eo quod differt. in secunda affirmatur idem de eo a ꝙ differt. ⁊ in tertia negatur id a quo differt eo quod differt: ut ista homo differt ab asino. sic exponitur: homo est ⁊ asinus est: ⁊ homo nõ est asinus. Sed negatiua exponitur per disiunctiuã de partib⁹ contradicentibus: ut ista sortes nõ differt ab asino: exponitur sic sortes non est: vel asinus nõ est vel sortes est asinus.

Secũdo sciendum est ꝙ hoc signum totus potest capi dupliciter. Vno modo cathegorematice: ⁊ hoc duplicit. Vno modo vniuersaliter ꝓ omni illo quod habet partes. Alio modo magis stricte ⁊ ꝓprie ꝓ omni illo quod ex oĩbus suis partibus est perfectũ: ita ꝙ totum hoc modo cathegorematice sumptũ idẽ est qõ ꝑfectũ. Alio mõ capit sincathegorematice put. s. includit signũ distributiuũ: ut hic tot⁹ sortes est alb⁹. ⁊ totũ hoc mõ sumptũ nõ dicit ꝙle sit subiectũ ꝫ qualiter se habeat subiectũ ad predicatum: ⁊ hoc mõ reddit propositionẽ exponibilẽ. Tertio sciẽdũ ꝙ hoc signũ totus sincathegorematice tantũ distribuit terminũ cui adiũgitur: ⁊ non distribuit ꝓ partibus subiectiuis: sed solũ ꝓ partibus integralibus: ⁊ sic illa propositio in qua ponit hoc signũ totus est equiualenter vniuersalis. Nam includit virtualiter vnã vniuersalẽ: ut ista totus sortes est albus. tantũ valet sicut ista quelibet ps sortis est alba. Quarto sciendũ est ꝙ propositio affirmatiua de hoc signo totus exponit per vnam cathegoricã transmutãdo totũ in hoc ꝙ dicitur ꝑm quãlibet sui partẽ: ut ista totus sortes ẽ minor sorte. sic exponitur: sortes ꝑm quãlibz sui partẽ est minor sorte. vl sic quelibet pars sortis est minor sorte. Et hoc est intelligendũ dũ hoc signum tot⁹ tenetur pure sincathegorematice: quia si tenetur partim sincathegorematice ⁊ partim cathegorematice ut equalet vni hypothetice copulatiue ista tota anima intellectiua est in qualibet parte sue materie. sic exponitur: anima intellectiua est in qualibz parte sue materie. ⁊ nihil ipsius est quod nõ sit in ea. Contra predicta arguitur primo sic: differt: aliud ab: ⁊ diuersum conueniunt non entibus: ergo tertius supponit falsuz. antecedens patet: quia chimera est aliud ab aureo monte: cũ chimera habeat aliud eẽ in imaginatione ꝯz mons aureus: modo chimera ⁊ mõs aureus sunt nõ entia. Secundo sic: frustra fit per plura qõ fieri potest per pauciora. Sed propositiones affirmatiue de differt possunt exponi per cathegoricã affirmatiuã de materia remota: ut ista homo differt ab asino sufficienter sic exponitur: hõ non est asinus: ergo ꝛc. Tertio sic: nulle sunt negatiue de differt: ergo frustra datur hic modus exponẽdi eas. añs patet: qz maxime essent iste hõ non differt a ratiõali: sortes nõ differt ab homine: sed hoc non quia ille sunt de eodẽ: quia bene sequitur sortes nõ differt ab homine: ergo sortes est idem cũ homine. Quarto sic: materia sortis nõ est minor sorte: ergo ista totus sortes ẽ minor sorte: male exponitur per istã: quelibet pars sortis est minor sorte: qz supposito ꝙ exponibilis sit vera sicut ab omnibus concedit vera per falsam exponeretur. Quinto sic: qualelibet ⁊ quãtũlibet reddunt propositionẽ exponibilẽ ⁊ tamen de illis auctor nõ facit mentionẽ: ergo est diminutus. antecedens patet: quia ista est exponibilis quodlibet qualelibet currit. Exponitur enim sic: quodlibet habens omnem qualitatẽ currit. Ad primũ istorũ dicitur ꝙ licet in non entibus ad intuicẽ cõparatis reperiatur idẽ ⁊ diuersum secũdũ imaginationẽ eo modo quo non entia imaginari possunt: tamen in nõ entibus nõ reperitur idem ⁊ diuersuz in cõparatione ad entia: quia nõ ens nõ dicitur idem vl diuersum enti nec ecõtra. Ad secundum dicitur ꝙ non omnes affirmatiue de differt arguunt affirmationẽ de materia remota: ⁊ ideo nõ sufficienter possunt exponi ꝑ ipsam. Ad tertiuz dicit ꝙ licet omnes negatiue de differt sint virtualiter de eodẽ non tamen formaliter: ꝫ sunt formaliter de differt: ⁊ ideo nõ debent dici de eodem sed de differt. Ad quartũ dicitur ꝙ li totus distribuit ꝓ partibus integralibus ⁊ nõ ꝓ partibus essentialibus: cuiusmodi est materia sortis respectu sortis.

Ad ꝙntũ dicitur ꝙ hec signa qualelibz ⁊ quantũlibet nõ ꝓprie faciunt ꝓpositionẽ exponibilẽ sed faciunt distributionẽ absolutam: sicut ista signa omnis ⁊ quilibet: sed contrahũt distributionẽ ad aliquod genus determinatũ: ut quãtũlibet distribuit ꝓ quantitate continua: ⁊ tantũ valet sicut habens omnẽ quantitatẽ continuã: ⁊ qualelibet distribuit ꝓ qualitate: ⁊ tantũ valet sicut habens omnẽ qualitatem. Dicitur vltra ꝙ auctor solum determinat de illis exponibilibus in quibus eminebat maior difficultas in exponendo. Et ideo licet multa alia sint reddẽtia ꝓpositionẽ exponibilem a prius enumeratis: quia tamẽ ista de quibus determinauit sunt magis difficilia ad exponẽdũ: ideo de ipsis solum determinauit: relinquendo alia sincathegoremata ꝓpositionẽ exponibilẽ reddentia peritiei legentis hec de expositione dicta sufficiant.

Textus tractatus septimi paruoꝝ logicaliū ꝑetri hiſpani de expoſitione et ſincathegorematicis incipit. Et primo de cōpoſitione in cōi.

Deo q̄ res eſt vel non ẽ oratio vera vl falſa dicitur: ꝛ a dictiōib⁹ ſincathegorematicꝭ ut tm̄ ſolus niſi ꝓter ⁊ cōſilibus cāt veritas vl falſitas in oꝛone: ergo dictiones ſincathegorematice ſignificant res aliqs ſed nō ſignificant res ſubiycibiles vl ꝓdicabiles: ergo ſignificāt res q̄ ſunt diſpoſitiōes ſubiycibiliū vl ꝓdicabiliū: q̄ nihil ẽ in oꝛone vex vel falſum: niſi ſubiectū ⁊ ꝓdicatū ⁊ coꝛ diſpoſitiōes. ℞es enim dupliciter dr. ℞ẽ quedā res ſubiycibiles vel ꝓdicabiles: ut hō vel equus vel currit. Et alio mō ẽres q̄ ẽ diſpoſitio rei ſubiycibilis vel ꝓdicabilis. Sed diſpoſitio rerū: ſiue res q̄ eſt diſpoſitio ẽ duplex. ℞Quia ẽ quedā diſpoſitio ei⁹ q̄ ẽ ſubiectū: vel eius q̄ eſt ꝓdicatū: ut albus niger bñ male ⁊ cōſilia. Et talis diſpoſitio ſubycit cū ſubiecto ⁊ predicat cū ꝓdicato ut hō albus currit bene. Subiectū enim et id q̄ ẽ ſubiectuꝫ differūt: ſicut pater. ⁊ id q̄ eſt pater: q̄ ſicut pr dr ad filiū ⁊ econuerſo ita ſubiectū dr ad ꝓdicatū ⁊ econuerſo. Sūt enī ad aliquid ſiue relatiōes: ſicut pater ⁊ filius. Alia aūt eſt diſpoſitio ſubiecti inq̄tū ẽ ſubiectū vl predicati inq̄tū eſt predicatuꝫ: ut tm̄ ſolus neceſſario cōtingent ⁊ ſic de aliis. Et ille nō ſubiiciuntur neq̄ ꝓdicantur: quia ſunt diſpoſitiones ipſius ſubiecti in cōparatione ad ꝓdicatū vel econuerſo. Et tales diſpoſitiones ſignificant ꝑ dictiōes ſincathegorematicas. Dicunt enī cōparatiōes ſiue habitudines ſubiycibilis inq̄tū ſubiycibile vel ꝓdicabile inq̄tum ꝓdicabile. Et dicit ſincathegoreuma a ſin q̄ ẽ cō ⁊ cathegoreuma q̄ ẽ ꝓdicatiuū vel ſignificatiuū quaſi cōſignificatiuū.

Habito q̄ dictiōes ſincathegoreumatice ſignificāt diſpoſitiōes ſubiecti inq̄tū ſubiectū: ⁊ ꝓdicati inq̄tuꝫ ꝓdicatū. ſic cognita ſignificatiōe eaꝝ in gñe. ℞Nūc dicendū ẽ de ſignificatione vniuſcuiuſq̄ earū in ſpecie: ⁊ prius de prioribus: q̄ ut vult Ariſto. de prioribus prior eſt ſpeculatio. Cū ergo in dictionib⁹ ſincathegoꝛematicis ꝑ ſe intelligatur eſt de nō: ⁊ nō ecōuerſo. ideo ẽ ⁊ nō ſunt ꝓpria illis: ⁊ ideo de his prius ẽ dicendū. Sꝫ videndū eſt quomodo ẽ ⁊ nō ꝑ ſe intelligantur in iſtis. Sciendū aūt q̄ per ſe dicitur quattuoꝛ modis. ℞Primo aūt mō ꝑ ſe inſunt quecūq̄ cadūt in diffinitione rei: ſiue predicent ſiue nō de diffinito. ℞Quedā enī diffinitiua predicatur de diffinito: ut animal rōnale mortale de hoīe. ℞Quedā vero nō predicant de diffinito: ut punctum nō ꝓdicatur de linea ⁊ cadit in diffinitiōe eius. Linea ẽ lōgitudo ſine latitudine cuius extremitates ſūt duo pūcta. ℞Nec linea predicat de triangulo ⁊ cadit in diffinitione eius. Eſt enim triangulus figura plana tribus rectis lineis cōtenta: habēs angulū extrinſecū equipollentē tribus rectis ſibi oppoſitis. Secūdo aūt mō per ſe inſunt quecūq̄ recipiūt ſua ſubiecta in ſuis diffinitionibus: ⁊ hoc ẽ qñ ꝓpria paſſio ſiue per ſe accidēs ꝓdicatur de ſua diffinitiōe: ut omne priuatū lumine a terre obiectu deficit ſiue eclipſat. ℞Nic enim deficere ſiue eclipſari ẽ per accidēs ſiue ꝓpria paſſio et nō ꝓdicatur de ſua diffinitione. Similiter ſi ꝓpria paſſio ꝓdicatur de parte ſue diffinitionis: ut numerus eſt par vl impar. linea eſt recta vel curua: q̄ par diffinitur per numerū: ⁊ rectū per lineaꝫ. Eſt enim par numerus diuiſibilis in duo equalia. ℞Rectū vero eſt linea cuius mediū nō exit ab extremis. Tertius aūt modus eſt qñ ꝓpria paſſio predicatur de ꝓprio ſubiecto: ut rectuꝫ vel curuū de linea: par vel impar de numero: ⁊ habere tres angulos equales duob⁹ rectis de triangulo. Subiectū enim ⁊ propria paſſio dupliciter cōpārtur: q̄. ℞Uno mō ſm q̄ ſubiectū eſt cauſa paſſionis ⁊ diffiniens paſſionē: ſic pertinet ad ſecundū modū. ℞Alio mō ſumitur ſubiectū: ⁊ inquātū eſt ſubiectū ⁊ ꝓpria paſſio inq̄tū eſt accidēs eius: et ſic pertinet ad tertiū modū. ℞Quartus aūt modus eſt qñ effectus qui eſt ꝓpria paſſio cōcludit de ſubiecto per ſuam cauſam: ⁊ iſte quartus modus ſemper eſt in habitudine premiſſarū ad cōcluſionē demonſtratā: ut de quatum lumine a terre obiectu deficit. Luna eſt priuata lumine a terre obiectu: ergo luna deficit. Sciēdū ergo q̄ ẽ ⁊ non: intelligūtur in dictionibus ſincathegoꝛeumaticis ſecundū primū modū eius quod eſt per ſe: quia intelliguntur in diffinitionibus ſiue deſcriptionibus coꝝ. Solū enīꝫ ſiue tantū ⁊ nō cū alio: ⁊ deſinit quod ẽ decetero nō erit: vl nūc vltimo eſt: ⁊ ſic de aliis: ⁊ ideo eſt ⁊ nō ſunt priora ſincathegoreumaticis dictiōibus. Et eſt prius ẽ q̄ꝫ nō: quia affirmatio prioꝛ ẽ negatione: ſicut habitus prioꝛ priuatione: ⁊ etiaꝫ negatio non habet eſſe niſi per affirmationē. vnde affirmatio dat eſſe ei: ergo prioꝛ eſt. Et etiā quia negatio nō cognoſcitur niſi per affirmationē ⁊ non ecōuerſo: ergo prius eſt dicendū de affirmatione q̄ꝫ de negatione: ergo prius eſt dicendū de ẽ q̄ꝫ de non. ℞Nota ergo q̄ hoc verbū ẽ conſignificat compoſitionē: ⁊ etiā alia verba: ſed hoc verbū ẽ per ꝓpriū conſignificat cū natura ſit prius aliis verbis ⁊ in eis intelligitur. Sed cōpoſitio nō ſolū reperitur in verbo ſed etiam in rebus aliis. Et ideo prius dicendū ẽ de compoſitione in cōi et poſtea de ſpecialibus cōpoſitionibus. Sciendū ergo q̄ compoſitio ad aliquid ẽ: quia cōpoſitio eſt compoſitoꝝ. cōpoſitio ⁊ compoſita ſunt compoſitione cōpoſita: quare cōpoſitio in predicamento relationis erit. Diuiditur cōpoſitio igitur per duas partes compoſitionis. Alia eſt rerum. Alia modoꝝ ſignificandi. Compoſitio vero modoꝝ ſignificandi pertinet ad grāmaticū ſecundū q̄ in nomine ẽ compoſitio qualitatis cum ſubſtantia ⁊ in principio actus ẽ vnitus cum ſubſtantia. Compoſitio aūt rerū fit quinq̄ modis Quia quedā eſt forme cum materia: ut anima cum coꝛpore. Alia ẽ accidentis cum ſubiecto: ut coloꝛis cum coꝛpoꝛe. Alia eſt potentiarū ſiue virtutū anime cū anima. Alia eſt partiū integraliū anime inuicem cum ſuo toto: ut partiū linee in linea ad punctū. ſuperficiei in ſuperficie ad lineam. Alia differentiarū cum genere ad conſtitutionē ſpecieꝫ.

Harū aūt cōpoſitionum que ſunt rerum. ℞Quedaꝫ pertinent ad naturalem. ℞Quedā vero ad mathematicū. Alie vero ad logicum. Item compoſitiōis que ẽ modoꝝ ſignificandi. Alia eſt compoſitio qualitatis cum ſubſtantia: ⁊ hec ſignificatur per nomē: ſicut in hoc nomine homo: ⁊ in quolibet alio nomine. Alia eſt actus cuꝫ ſubſtantia: de qua poſtea dicetur. Sꝫ prius dicetur de qualitate nominis. Omne ergo nomen ſignificat ſubſtantiā cum qualitate: verbi gratia: homo ut ita dicam ẽ res habens humanitatem ⁊ res eſt ſubſtantia eius: humanitas autem ſecundū q̄ ſignificatur ꝑ hoc nomen homo eſt qualitas eius: ⁊ nō ſecundū q̄ ſignificatur per hoc nomen humanitas: quia hoc nomē humanitas ẽ nomen aliud ⁊ diuerſuꝫ ab hoc nomine homo: ⁊ vnuꝫ non eſt qualitas alterius neq̄ econuerſo. Sed qualitas vniuſcuiuſq̄ per ipſum nomen ſignificatur. Homo enim ſignificat ſuam ſubſtantiā ⁊ ſuā qualitatem: ⁊ hec duo ſunt vnita nō vnū in eo: ita q̄ vnū ſignificatur in altero ſiue per alterꝫ. Sed obijcitur circa qualitatē nois: quia cū qualitas ⁊ ſubſtantia ſint diuerſa: ⁊ omne nomen ſignificat ſubſtantiā cū qualitate: ergo omne nomē ſignificat diuerſa: ⁊ ẽ ſillogiſm⁹ in primo prime. ſed omnis dictio ſignificans diuerſa ẽ equiuoca: ergo omne nomen ẽ equiuocum quod eſt inconueniens: nō ergo in nomine ẽ cōpoſitio qualitatis cum ſubſtantia. Solutio. ℞Quattuoꝛ cōtingit ſignificare diuerſa per dictionē eandē. ℞Primo quando diuerſa equaliter ſignificantur per eandē dictionē: ut in hoc nomine canis. Secūdo q̄n do diuerſa ſignificantur ſecundū prius ⁊ poſterius: ut in hoc nomine ſanum: ⁊ proprie non ſignificat diuerſa ſecundū reꝫ vnā ⁊ modos diuerſos ⁊ ſimiliter ens. Tertio modo ſignificantur plura per dictionē vnā quādo vnū ex impoſitione ẽ ⁊ reliquū tranſſumptum: ut in hoc verbo ridere q̄ ex impoſitione ſignificat ridere: ⁊ florere ſignificat tranſſumptiue: et iſti tres modi facūt equiuocationē. ℞Quarto aūt mō ſignificantur diuerſa ꝑ dictionē vnā: quādo vnū eſt ratio intelligendi alterū: ſiue quādo vnū eſt principiū intelligendi alterū quod idē eſt: ut forma eſt ratio ſiue principiū illius cuius eſt ⁊ cognoſcendi illō: ut figura triangularis ẽ blonga: ⁊ ſic diſpoſitio eſt ratio ſiue principiū intelligendi cultellus ⁊ co-

gnoscẽdi ipsuz. Et hoc mõ nomẽ significat substantiã cũ q̃litate. Qualitas enĩ nois ẽrõ siue principiũ intelligendi ipsum nomẽ ⁊ suã substantiã: ⁊ qualitas significat ꝑ nomen ut principiũ intelligendi ipsum, substantia vero significat ꝑ ipsum nomẽ: ut qõ intelligitur ꝑ ipsam qualitatẽ. Et quia vnũ intelligitur per alterũ: ideo non sunt ibi diuerse significationes sed vna. Et ꝓpter hoc ille modus significandi plura nõ facit equiuocationẽ: sicut cũ video colozatũ ⁊ suã magnitudinẽ nõ sunt due visiones sed vna: qz colozẽ ratio siue principiũ intelligendi siue videndi magnitudinẽ in qua ẽ: ⁊ ꝓpter hoc dictũ ẽ vbi vnũ ꝓpter alterũ tãtũ vnũ ẽ. Itẽ queritur vtrũ cõpositio qualitatis cũ substantia sit aliquid aut nõ. Si nõ ẽ aliquid: ergo in noĩe non est cõpositio qualitatis cũ substantia. Si ẽ aliquid ⁊ nõ est substãtia negz qualitas: ergo tertiũ ẽ ab istis: ergo per nomẽ significant tria: ergo oꝑtet dici q̃ nõ significat substantiã cũ qualitate ⁊ cõpositionẽ earũ qõ non est verũ. Solutio. Cõpositio qualitatis cũ substantia est aliquid in noĩe non sunt duo nisi secundũ rem. ſ. substantia ⁊ qualitas: tria vero ſm rõnem. ſ. substãtia ⁊ qualitas ⁊ cõpositio earuz: qz qualitas se ipsa cõponitur cũ substantia ꝑ inclinationẽ quã habet ad substantiã. Sic enim forma: ⁊ sic qualitas: ⁊ etiã omne accidẽs naturalẽ habet inclinationẽ ad illud in quo est: qz nõ habent esse actuale: siue esse in actu: nisi in eo in quo est. Vnde de accidentibus dicit Boecius: qz accidentis esse ẽ inesse: hoc est. Accidẽtis esse est esse in alio. Similiter esse actuale ipsi⁹ forme ẽ esse in materia. vnde qualitas nominis per inclinationẽ quã habet ad substantiã nominis stat in ratione cõpositionis. Ipsa qualitas nominis ſm se est vnũ ꝓpositozũ. Et ideo dicendũ ẽ q̃ qualitas secundũ se: ⁊ qualitas inclinata ad substantiã sunt idem secũdũ rem: ⁊ substantia nominis sit alterũ extremũ ꝓpter hoc in nomine nõ sunt nisi duo secundũ rem: tria vero secundũ rõnem: quia alterius rõnis ẽ qualitas ſm se: ⁊ qualitas inclinata: ⁊ substantia ẽ tertiũ: et ideo dixi qz in nomine erant duo ſm rem: tria vero ſm ratõnẽ. Vnde qz grãmaticus loquitur de rebus significatiuis ꝑ partes orationis: ideo debz dicere: quia nomẽ significat substantiã cũ qualitate: ⁊ nõ debet dicere: quia nomẽ significat substantiã cũ qualitate ⁊ ꝓpositionẽ. Si aliquis quid sit cõpositio querat: Dicendũ est q̃ iam patet ex ꝓdictis: quia ẽ inclinatio qualitatis ad substantiã qz inclinatio vni⁹ ad alterũ nihil ẽ nisi per illud: ergo est ⁊ per illõ ad qõ est. ⁊ ideo ista cõpositio q̃uis sit aliquid: tamen nõ est nisi per sua extrema. Nõ enim põt esse res aliqua media inter qualitatez ⁊ substantiã que cõponat vnũ cum altero: qz sic cõtingeret abire in infinitũ: oporteret etiam q̃ ista res media esset substantia vel qualitas: ⁊ si esset substãtia oporteret ponere cõpositionẽ ipsius cum qualitate. Et similiter esset vlterius q̃rendũ de ista cõpositione vtruz res esset aliqua: ⁊ similiter si esset qualitas. Item queritur de cõpositione qualitatis cuz substantia in nomine: quare non ẽ duplex ſcz vnita ⁊ ut distans: sicut est quedã ꝓpositio actus vniti ut in participio: ⁊ alia ut distantis sicut in verbo. ⁊ q̃ videtur q̃ aliquãdo est qualitas substantie vnita: ut homo albus: aliquando vero distans: ut homo est albus: quia homo ponitur in subiecto ⁊ albus predicatur: ergo debet esse duplex compositio qualitatis cũ substantia. Et dicẽdũ q̃ cõpositio actus cũ substãtia est duplex ⁊ nõ cõpositio qualitatis cũ substãtia. Quia actus sumitur duobus modis. Vno enim mõ sumit actus ſm q̃ habet inclinationẽ ad substantiã: ſm quã inclinationẽ dicitur de altero. Verbũ enim ut vult Aristo. ẽ nota eorũ q̃ de altero predicantur. Alio aũt modo sumitur actꝰ ꝓ uatus ista inclinatione: ⁊ sic ẽ ut in participio. Et quia actꝰ bis duobus modis sumitur ideo ẽ dupliciter actus cum substantia: ⁊ vna ẽ in principio. Alia aũt ẽ in verbo que est cõpositio actus ut distantis: eo q̃ verbũ ꝑ eaz ẽ dici de altero: ut ꝑdicatũ de subiecto. Sed quia predicta inclinatio nõ põt eẽ in qualitate sed tm̃ in actu: eo q̃ anima nõ põt inclinari ad res ut enunciet vnũ de altero nisi mediante actu: ⁊ nõ mediante qualitate: ideo qualitas non põt significari ut distans: sed semp significatur ut vnita: ⁊ ideo non põt esse duplex cõpositio qualitatis cũ substantia: sed tantũ vna: q̃ est in quolibet nomine. Ad illud quod obijcitur de hac oratione imperfecta: homo albus. ⁊ de hac perfecta homo est albus: quia in vna est qualitas vnita: ⁊ in alia distans. Dicendũ q̃ obiectio nulla ẽ: quia loquimur de qualitate vnita: que ẽ essentialis: ⁊ que est ratio intelligendi illud cuius ẽ ſ. substãtiam: ⁊ sic homo habet in se suã substantiã ⁊ suam qualitatẽ ⁊ similiter albus habet suam substantiã ⁊ suam qualitatem ⁊ nõ loquimur de qualitate accidentali de qua ipsa obijcit. Albus enim nõ dicit qualitatẽ essentialẽ homini: neq̃ est principiũ intelligendi hominẽ simpliciter sed hominẽ talez ⁊ ideo de qualitate accidentali vnita suo subiecto nihil ẽ ad ꝓpositũ. In alia vero oratione pfecta que est homo ẽ albꝰ q̃uis sit qualitas distans: quia hec nõ ẽ per inclinationem verbi ibi positi: similiter de illa nihil est ad ꝓpositũ.

Dicto de cõpositione in cõi: cuius alia erat cõpositio rerũ: ⁊ alia ꝓpositio modozũ: ⁊ iterũ ꝓpositio modorũ subdiuidebatur: qz alia erat ꝓpositio qualitatis cũ substantia: alia actus cũ subã: cũ habitũ sit de ꝓpositione qualitatis cũ subã. Consequenter dicendũ de ꝓpositione actus cũ subã. Compõnis ergo actus cũ subã. Alia ẽ actus vniti: ut in participio. Alia vero ẽ actus distantis: ut in verbo.

Quaũt in participio sit ꝓpositio actus vniti: patet primo ꝙ significationẽ participij: qz participiũ significat actionez vel passionẽ in substantia: vel substantiã sub actione vel passione: ⁊ nõ significat tantũ subãm: nec tantũ actionẽ vel passionẽ: quare actum vnitum subẽ significat: ergo in participio ẽ ꝓpositio actus vniti cum subã. Patet etiam inductione: qz hoc participiũ legens significat actionem cum subã infinita. Legens enim ẽ qui legit sed qui dicat substantiã infinitam: ⁊ quia in eo intelligitur substantia infinita: ⁊ actꝰ determinatus ⁊ hec duo sunt vnita: ergo legens habet in se compositionẽ actus vniti cum substantia: ⁊ sic de alijs participijs specialibus: ergo participiũ habet in se compositionẽ predicam.

Nõ autẽ in verbo sit compositio actus ut distãtis. Patet per hoc q̃ actus significatus per verbũ semper significatur ut de altero. Cum enim dico currit: oporteret intelligere substantiam determinatã de quo dicatur currit: ut predicatũ de subiecto. Sed queritur cũ sit inclinatio qualitatis ad substantiã ⁊ sit inclinatio actus ad substantiã tam vniti q̃z distantis: qualiter differunt a se inuicẽ ille tres inclinationes. Et dicendũ q̃ inclinatio qualitatis nominis ad substantiã est inclinatio perfecti siue perfectionis ad perfectibile: quia per ipsam pfectionẽ perficitur: quia substantia vt q̃litas nominis cõplet ⁊ pficit substantia nominiã. Vnde inclinatio qualitatis ad substantiã ẽ inclinatio per quã perfectio vnitur perfectibili ut vnum ex eis quod ẽ nomen. Inclinatio vero ipsius actus participij ad substantiã ẽ inclinatio per quã actus vnitur substantie infinite: ut sit in illa sicut in subiecto infinito. Inclinatio actus distantis siue verbi ẽ inclinatio per quã actus verbũ ẽ de altero ut predicatũ de subiecto: ⁊ sic ille inclinatiões sunt tres spẽ differentes. Si q̃s querat qualiter differat ꝓpõ verbi a ꝓpositõe nois et a ꝓpositione q̃ ẽ in ꝑticipio. Dicendũ q̃ differũt ille tres cõpositiões: sicut differũt inclinationes supradicte: ⁊ ꝑ se loq̃ndo nõ differunt ille tres ꝓpones: ꝙ hoc q̃ cõpositio verbi est subiectũ veritatis vel falsitatis alie uõ nõ: qz ista dña ẽ sumpta a posteriori. Preterea ꝓpositio verbi non ẽ subiectũ veritatis ⁊ falsitatis simꝑr sz quodãmõ: qz hec ẽ tm̃ in indicatiuo mõ ⁊ nõ in alijs mõis in q̃bus ẽ ꝓpõ. Itẽ queritꝝ de ꝓpositione verbi: cũ habeat ꝓpositionẽ subiectũ cũ ꝑdicato q̃tũ ad indicatiuũ modũ ⁊ suppositũ cũ apposito q̃tuz ad alios tres modos: quare potius importatur ꝓpositio ꝙ alterũ extremoz q̃z ꝑ vtrũq; qz compositio equaliter se habet ad extrema: ergo compositio debet significari cum vtro q̃z extremozũ. Itẽ a simili videtur: quia compositio qualitatis cum substantia significatur cuz vtroq; extremozũ in nomine ⁊ in participio. Compositio actus vniti cum substantia similiter significatur cum vtroq; extremozũ: ergo in verbo debet esse similiter. Item habito q̃ ista compositio significetur cum altero extremoruz. Queratur quare potius per verbum significatur siue cum verbo q̃z per nomen: cuz

equaliter se habet ad vtrūq; extremorū. Et dicendū ad primū q; compositio duplicē habeat comparationē. vnam enim habet ad subiectū: et aliā ad obiectū: sicut visio comparatur ad subiectum in quo ē scilicet ad ipsum videns. ⁊ comparatur ad obiectū suum quod est res visa siue coloratum. Similiter compositio comparatur ad subiectum suū quod est cōponens: ⁊ cōparatur ad obiectū suū siue ad obiecta qō est ipsum cōpositū: quia recipiunt supra se cōpositionē sicut visibile visionē. Dico ergo q; cōpositio secundū cōparationē quā habet ad obiectū siue ad obiecta equaliter se habet ad vtrumq; extremorū sed secundū compationē quā habet ad subiectū quod ē cōponēs magis se habet ad vnum q; ad alterū: quia cum ipsum cōponens sit anima: et alia nō possit cōponere nisi mediāte actu: ideo magis se habz cōpositio ad actū q; ad reliquū extremorū: ⁊ cū actus significetur per verbū ⁊ nō per nomen: ideo magis debet compositio significari per verbū q; per nomē. Et sic patet solutio prime ⁊ tertie questionis. Ad secundū dicendū q; non ē simile de nomine ⁊ de participio ad verbū: quia in verbo est compositio distantū: ut prius ē dictum. ⁊ ideo compositio verbi nō potuit significari cū vtroq; extremorū: sed in participio ⁊ nomie est compositio vnicorū: ⁊ ideo ī illis significatur compositio cū vtroq; extremorū. In verbo autē nō potuit compositio significari cum vtroq; extremorū: quia compositio distātis est compositio per quā actus ē de altero ut predicatū de subiecto. Item queritur cum in verbo sit compositio ⁊ inclinatio ipsius ad substantiā: vtrum cōpositio natura p̄cedat inclinationē: vel econuerso inclinatio compositionē: q; cuz actus nō habz esse nisi a subiecto ⁊ in subiecto: eo q; accidēs est propriū substantie: ergo actus naturalem habet inclinationē ab substantiā: ⁊ si nō vniatur ei tamē habet naturalē inclinationem ad substantiam. sed compositio actus cū substantia nō est nisi cum vnitur actus substantie: ergo inclinatio actus ad substantiaz natura precedit compositionem actus cū subiecto. Et dicendū q; actus duplicē habet inclinationem ad substantiā. vna enim earū prior ē compositione ⁊ alia natura posterior: quia cum omnis actus sit accidens ⁊ nō econuerso: ipsi actui debetur quedam inclinatio inq;tum est accidens: cuz omne accidens naturaliter inclinetur ad subiectū suū: ⁊ inclinatio natura precedit compositionē. Alia autē ē inclinatio que debetur actui inq;tum actus est nō ut in subiecto sed de subiecto: prout anima inclinat se ad enunciatū vnum de altero: ⁊ hec inclinatio posterior ē compositione. Et sic patet q; inclinatio vna antecedit cōpositionem: ⁊ alia sequitur eam per naturam. Nocetiam patz per operationes anime: quia cum anima apprehendit rerum similitudines prius cognoscat res sibi inuicez conuenire ⁊ postea consentit. deinde componit apud se: et postea enunciat vnum de altero. Cum ergo anima prius consentiat q; componat ⁊c. prius videat conuenientiā in quā consentiat: ⁊ cōuenientia vnius rei ad alterum causetur per naturalem inclinationem vnius ad alterū: ideo oportz q; naturalis inclinatio act⁹ inq;tū ē accidens p̄cedat ꝓpositionē actus cū substantia: ⁊ iterum cum anima apud se prius natura componit q; inclinet se ad enunciandū vnū de altero mediante actu: ideo compositio actus cum substantia natura precedit inclinationem actus per quam anima inclinatur ut actus sit de suo subiecto: ⁊ per istam secundā inclinationē reperit modus in verbo. Et ut hoc planius pateat nota q; cuz verbū debeat imponi ad significandū: tunc anima prius apprehendit actū de subā ⁊ postea afficiebatur ad enunciandum actum euntem de substantia: ⁊ per istū affectū inclinat ad enunciandū actum ipsum: ⁊ per hanc inclinationē enunciabat iam actū de substantia. vnde post apprehēsionē act⁹ de substantia prius ē natura affectus anime respectu ipsius actus ut sit de substantia q; inclinatio ipsius anime ad enunciandū: ⁊ per istam inclinatiōem indicat anima vel imperat ⁊ sic de alijs. Ipsa autē indicatio vel imperatio vel optatio sunt modus vnde q;uis ista tria. s. affectus inclinatio ⁊ indicatio causaliter ordinentur: tamē posteriora sunt ⁊ accidūt ipsi actui: qui ē vel esse debet de substantia: ⁊ causa huius est ⁊ causa effectus q; inclinatio nō possunt esse nisi in respectu ad actū ⁊ ipse actus bene potest esse sine ipsis. ideo signū qō imponebatur ad significandū ipsuz actum principaliter dat intelligere ipsum actū: ⁊ postea tria dat intelligere quasi accidentia ipsi actui. Et ideo dicimus q; verbū significat agere vel pati: ⁊ consignificat affectus ⁊ inclinationes vel mōs ⁊ sicp; q; modus causatur ab inclinatione sicut a causa p̄ima efficiente: ⁊ inclinatio ab effectu. ⁊ oia ista tria cāntur a cōpositione actus cum substantia: sicut a causa remota finali ⁊ causantur: ⁊ eadem ab anima sicut ab efficiēte remota vel vniuersali. Nota q; hec diffinitio modorū. s. Modi sunt inclinationes animi varios eius affectus demōstrātes: est causalis sicut patet ex predictis. Unde inclinatio animi nō predicatur de modis sicut gen⁹ sed causaliter. Unde inclinatio significat affectum: sicut effectus suam causam.

Nota etiam q; generalis compositio in verbo debet ipsi agere vel pati generaliter sumpto. Specialis autē compositio ipsi agere vel pati specialr sumpto ⁊ 3cto. Si quis obijciat q; cuz anima afficiatur ⁊ inclinatur significati cuiuslibet partis ut ipsum significet ⁊ representet per suū signū: ergo quelibet pars orationis erit alicuⁱ modi: cū ꝓpter hoc modus accidit verbo. Dicendū q; ista obiectio fit per p̄dicta male intellecta: siue q; non intelligat ea que predicta sunt: quod non dixi q; predictus affectus ⁊ inclinatio ⁊ modus in anima respectu illius actus tantū: sed respectu illius actus ut ē de substantia: siue respectu ipsius actus inq;tū cōponitur cum substantia nulla est pars ipsius orationis que est de substantia nisi verbum: q; in nulla intelligit compositio ipsius cū subā exterioꝛ nisi in verbo: ⁊ iō modus solū accidit verbo ⁊ nulli alij pti oꝛonis. q; ista secundam inclinationē repitur modus in verbo. Item queritur qualit intelligat illa ꝓpositio quā dicit Aristo. q; ista ꝓpōne sine cōpositis nō ē intelligere. Et dicēdū q; ꝓpositio cū subā intelligitur p; extrema: q; actus seipso inheret suo subiecto sicut qōlibet aliud accidēs seipso inheret suo subiecto in quo ē: ⁊ p; qō est: ⁊ nō alio mediāte: q; sic ꝓtingeret abire in infinitū ut dictū ē de qualitate nois. vñ ꝓpositio actus cuz subā fit p; inclinationē ipsius actus ad subam ut ad subiectuz suū. Et q; inclinatio ad alterū non pōt intelligi nisi p; illud qō inclinatur: ⁊ ad illud p; qō inclinatur: ideo ꝓpositio act⁹ ad subiectū suū qō significatur p; verbū: nō pōt intelligi sine extremis. ⁊ ideo dicit Aristo. qō ē cōsignificat quandā cōpositionē quā sine cōpositis non pōt intelligere: cuz solum habeat intelligi per illō quod inclinatur ⁊ cū inclinatur: q; inclinatio illa que est ipsius ad substantiā remotis q; inclinatur: et cui inclinatur nihil est: ⁊ ideo sine extremis nihil est compositio: quia vnūquodq; intelligitur per id qō dat ei esse: et est extrema ut dictū est. Nota q; illa compositio fm suaz veritatē est in re: ⁊ est quoddā indiuisibile. In verbo autē ē cōpositio ut in signo: sicut sanitas fm suam veritatē est in animali ut in subiecto. In vrina aūt ē ut in signo. Nota etiā q; compositio illa per inclinationē act⁹ ad substantiā inq;tū actus est ⁊ p̄cedit alterā p; quā ē de alio ut prius dictuz est. Item queritur vtrū cōpositio sit simplex ens vel nō. Et videtur q; nō q; reperitur in reb⁹ exīstibus ut homo est animal. ⁊ in rebus nō exīstibus: ut chimera ē non ens: ergo reperitur in eis per aliq̄ cōmune repertū in ipsis: q; ut vult Aristo. in fine priorū q; si aliqua passio sequitur aliqua diuersa: oportet q; sequitu r ea per aliquod cōmune repertum in ipsis. sed nihil est commune enti ⁊ non enti nisi ens quodāmodo: ergo compositio primo sequitur ens quodammodo: ergo et ipsa est ens quodāmodo ⁊ non est ens simpliciter. Et dicendum q; compositio importata per verbum cōmuniter se habet ad compositionē non entiū: ut chimera ē nō ens. vñ primo seqtur ens quodāmō ut obiectū est: ⁊ ipa in cōi ē ens quodāmō: ⁊ nō simplr. Ité q̄rit vtrū ꝓpositio verbi in cōi equalr se habet ad ꝓpōnē entiū: ut hō ē aial ⁊ ad ꝓpositionē nō entiū: ut chimera ē nō ens. vel ipsa p; prius dicat de vna: ⁊ per posterius de alia. Et dicendū q; ꝓpositio in cōi per prius cōuenit ꝓpositioni entiuz: ⁊ per posteri⁹ cōpositioni nō entiū. Ité videt q; cōpositio in cōi sit ens simpliciter ⁊ nō quodāmō: ⁊ sic nō cōuenit cōpositioni non entiū: quia videt q; extrema ponant fm exigentiā ꝓpositio

nis vt si cōpositio est ens simplr et extrema. vnde videtur sequi: homo est animal: ergo homo ⁊ animal est. Et si cōpositio est ens quodammodo ⁊ extrema. vnde non sequitur: chimera est non ens: ergo chimera est vel nō est ergo si cōpositio in cōi ē ens quodāmō ⁊ non simplr: ergo hec est vera antixps est homo: cū ibi ponatur homo quodāmodo ⁊ hec sit vera: antixps est hō quodāmodo: ⁊ iste duc conueruntur: antixps est hō: ⁊ antixps ē homo quodāmodo: quod falsū ē: ergo primo ex quo sequitur. s. q cōpositio i cōmuni sit ēs quodāmodo ⁊ non simplr. Et dicendum q cōpositio in cōi est ens quodāmodo vt prius dictum est: ⁊ extrema eiꝰ similiter in cōmuni sunt ētia. Sz cōpositio contracta ad illam partem eius qō est compositio entiū est ens simplr. vnde in hoc antixps est hō contracta est ad cōpositionem entiū: vnde ponitur ibi hō quodāmodo sed simplr: ⁊ ideo hō: antixps est hō: nō equipollet huic antixps est homo quodāmodo. Ad illud qō obijcit q extrema ponuntur ꝑm exigētiā cōpositiōis: dicēdū qō falsum est: q cū extrema sint nō ꝓpter hoc sequit q compositio sit: vt cū dico homo est antixps: extrema sunt nō tū est compositio: ⁊ si cōpositio ē nō ꝓpter hoc sequitur q extrema sunt sicut sibi inuicē conuenientia: vt chimera ē non ens. Ista cōpositio ē non tamē extrema sunt: sed hic sequitur extrema sunt sibi inuicem cōuenientia: ergo cōpositio eoꝝ est: ⁊ est locus a causa ⁊ conuerso sequitur cōpositionem: ergo extrema sunt sibi inuicē conuenientia: ⁊ est locus ab effectu: q cōuenientia extremorū ē causa cōpositionis: ⁊ compositio est effectus conuenientie extremorū. Item videtur q cōpositio in cōmun eāliꝫ predicetur de cōpositione entiū: ⁊ de cōpositione nō entium q: ille due sunt sim pliciter cōuenientie: homo est aīal: ⁊ chimera nō est ens: ergo veritas eoꝝ silr est ens: ergo subiectuz veritatis in vtraq; est ens simpliciter: sed subiectum veritatis est cōpositio: ergo cōpositio vtriusq; simplr est ens: sed in vna est compositio entium: in altera non entium: ergo compositio non entium simplr est ens: ergo compositio in cōi nō magis se hz ad vnā partē q; ad alterā. Et dicēdū q cōpositio in cōi dicit ꝑm prius ⁊ posterius de vtraq; illa q cōpositionū vt prius dictuz est: q; per priꝰ dicit de cōpositiōe entium: ⁊ per posterius de cōpositione ⁊ non entium. Ad aliud aūt qō obijcit q vtraq; illarum cōpositionū simplr ē ens dicēdum q nō sequitur: q; veritas entiū est ens simpliciter: veritas aūt nō entiū nō est ens simplr sz quodāmodo quod patet: q; veritas entiū est per conuenientiam extremorum q est causa cōpositionis in affirmatiua: vt hō ē aīal: vt repugnantia extremorū: que ē causa diuisionis in negatiue vera: vt hō nō est asinus. vnde veritas entiū est per conueni entiā ad ꝓpositionem vel diuisionem: ⁊ etiam per hoc q extrema sunt simplr entia: sed veritas non entium nō hēt nisi alteram causarum istaꝝ. s. cōuenientiam extremorum ad cōpositionem vel diuisionē nō habet entitatē earundē: q; extrema nō sunt entia: imo sūt nō ētia: ⁊ ideo veritas nō entiū est ens quodāmō: veritas entiū est ens simplr: ⁊ ideo cōpositio entiuz est ens simplr: cōpositio aūt non entium est ens quodāmodo.

De negatione in generali.

QUam ꝑm diuersitatē cōpositionum diuersificetur negatio: ideo post compositionē dicendū est de negatione. Primo autē sciendum est q negatio dicitur equiuoce: q; Uno mō dicit negatio oīo negatiua: ⁊ ē spēs enūciationis. Enūciationis aūt: alia est oratio affirmatiua: ⁊ alia negatiua: vt hō currit hō non currit: Et diffinitur sic: Negatio est oīo negatiua alicuius ab aliquo. Alio aūt mō dicitur negatio signū ⁊ instrumētū negādi: Et hoc mō dicitur triplr: q; negatio vt est instrumētum negandi: sumitur vno mō vt substantia: vt in hoc noie negatio. alio aūt mō vt actus: vt actus vt in verbo ⁊ in participio: vt nego. gas. vel negans vel negatus. Ex his duobus sumitur negatio vt cōcepta siue per modum conceptus. Alio aūt mō sumitur negatio q est instrumētū negandi: vt exercita: et sic significatur per hanc particulam nō. Et nota q cōceptꝰ ⁊ effectus differunt in hoc: q; cōceptꝰ dicit esse illud quod est in aīa per silitudinē aliquā: vt cum cogito de coloribus ⁊ de oībus silitudines earum recipio in anima ⁊ non res ipsas. Affectus siue exercitus dicitur esse id qō ꝑm veritatem est i aīa vel i corpore: cū laboro in egritud: nec dolor est i aīa mea ꝑm veritatē afficiēs eā: ⁊ qñ curro cursus est in corpore ꝑm veritatē exercitus ⁊ afficiens ipm corpus. Ité negatio vltimo mō sūpta est duplex: q; est q dā negatio q ē termini vt noīe infinito vel in verbo infinito. Alia est oīonis: ⁊ hec remouet actum a substantia de qua ipse actus ꝓdicatur ⁊ prima addit termino per cōpositionē: secūda vero ꝑ appositionē. Ité negatio q ē termini est duplex: q; Quedā ē q facit nomen infinitū siue priuatū: vt nō hō nō lapis. Et alia q facit verbū infinitū siue priuatū: vt nō currit nō labōrat Sed videtur q nec q̄litas accidētalis neq; actus possit ꝓdicari de substantia q; sūt diuersa ⁊ diuersa: diuersa inq̄ntu diuersa sunt sibi repugnantia: ergo vnum vere nō predicatur de altero: ergo sicut hec est falsa: sortes est albedo: ⁊ silr hec sortes est albus: ⁊ silr sortes currit: sicut ⁊ hec sortes est cursus. Et dicendū q dupliciter contingit significare diuersa: q; inq̄ntū vnum opponitur alteri: vel est diuersum ab eo: vel est diuersuz ab eo: vt sortes albedo cursus: ⁊ sic vnum vere non ꝓdicatur de altero. Alio aūt mō cōtingit significare diuersa ꝑ vnū est de altero: vt albus niger currit legit: ⁊ vltiter quecūq; significātur in concretione ad subiectū: siue dicant denoiatiue: vt albus currit siue non denominatiue: vt studiosus cursor pugillator ⁊ consimilia ꝑ vt dicūtur a naturalibus potētijs cursor: ⁊ pugilator: ⁊ hoc modo vnū diuersū predicatur de altero. Ité cū triplex sit cōpositio. s. qualitatis ad substantiam: ⁊ actus distantis a substantia: cū substantia ⁊ actus vniti substāne ⁊ cuilibet harū cōpositionum sua opponatur negatio: ergo erit triplex negatio: ergo male ponuntur due tm̄: Et dicendū sicut dictum est prius q negatio vt exercita siue afficiens est duplex in genere: sicut compositio est duplex in genere: q; est: quedam termini: ⁊ alia orationis vt dictum est. Sed negatio illa in specie dicitur quadruplicier: eo quod negatio termini sub diuiditur: quia est quedam negatio termini que remouet qualitatē a substantia faciens nomen infinitum: vt nō hō nō equꝰ: ⁊ est alia que actū vnituz remouet a substantia faciens participium: vt nō currēs nō legens. Tertia vero actū distantem a substantia exteriori remouet siue priuat a substantia vnita faciens verbū infinitū: vt nō currit nō laborat. Quarta vero vt dictū est faciens oīonē negatiuā. ⁊ sic negatio termini subdiuiditur per tres partes. Ad illud aūt qō obijcit q triplex est compositio actꝰ cū substantia: ergo ex opposito erit triplex negatio. Dicēdū q insufficienter diuidit quia relinquit compositiones actꝰ distantꝫ a substantia exteriorū cū substancia intra: ⁊ sic sunt quattuor oppōnes. vnde ex opposito erunt quattuor negationes. Qu aūt quattuor sint cōpositiones patet: q; est q dam qualitatis cū substantia: vt in quolibet noie: ⁊ negatō ei apposita facit nomē infinitū: vt non homo: ⁊ alia actus vniti substantie cū substantia vt in participio: ⁊ negatio ei apposita facit participium infinitū: vt nō currens. Tertia vero cōpositio actus est distantis a substantia exteriori cum eadem substantia exteriori: vt sortes currit: ⁊ negatum ei apposita facit orationem negatiuā: vt sortes nō currit. Quarta vero est actus distantis a substantia exteriori cuz substātia intra: ⁊ negatio ei apposita facit verbum infinitū: vt nō currit: nō laborat. ⁊ sic insufficienter diuidebat compositiones istas in specie: ⁊ etiam negationes ei appositas. Nota q verbū duplici substantie cōparatur. s. substātie exteriori que reddit ei suppositum: vt sortes currit: ⁊ substantie exteriori que infinite intelligit in ipso: q; est idē qō res currens: ⁊ currēs est ille actus: res vero est substantia interius intellecta.

DIcto de negatione in genere: ꝑñ dicēdū est de vna quaq; predictarum negationū in specie: ⁊ ꝓmo de negatione noīs infiniti cuz sit prior alijs. Circa quā primo queritur vtrum nomen infinitum de quolibet qō ē ⁊ qō nō ēpdicetur: Et videtur q nō: q; vt est in 2.ª parte nie: ad affirmationē in qua predicatur nomē infinitū sequitur negatio in qua predicatur nomē infinitum ⁊ nō econuer

so:vt ois homo est nō iustus:ergo nullus hō est iustus:ꝛ nō econuerso:ergo affirmatio in qua ponitur nomen infinitū ponit aliq̄d:q; si nihil poneret tunc conuerterētur cum negatione:ergo nomē infinitum solum predicatur de ēte:ergo nō de quolibet qō ꝛ qō nō est. Ad idē cū dicitur: homo est nō iustus:hic ponitur ens qō affirmatur esse:nec cō positio negatur per negationē ipsius termini infiniti sequē tē:ergo nomē infinitū predicatur solū de ente:ergo non de quolibet nē. Sed contra:homini opponitur aliquid ꝟ̄ priuationem:ꝛ aliquid ꝑ negationē:vt mortuū opponitur homini priuatiue:ꝛ non homo negatiue. sed p̄uatio plus participat de ente q̄ negatio:ergo mortuū plus participat de ente q̄ non homo:sed mortuū predicatur de nonente: ergo multo fortius nō hō ergo terminus infinit⁹ non solū predicatur de ente:sed etiam de nō ēte. Ad idem Boecius docet conuertere vlem affirmatiuam infinitando terminos:vt ois hō est ens:ergo omne non ens ē nō homo:ergo non homo predicatur de nō ente:ergo nō solū de ēte sed etiam de non ente. Itēvt est in 2° topicorū. Q; si ad hoiem sequitur animal:ergo per p̄ñtiam econuerso:ad nō aīal sequitur nō hō. sed bene sequit̄ si ē hō est ēs:ergo sequit̄ per p̄ñtiā ēs rio si nō est ens est nō hō:ergo nomē infinitum nō solum predicatur de ente sed etiam de non ente. Item i homine est duplex compositio. Est enim quedā ꝓpositio forme cū materia:hō eni ꝛ vnūquodq; aliud a primo cōstat ex materia ꝛ forma vel vere vel ꝓpositionabiliter:ꝛ est alia cō positio in hoīe que ē dīaꝫ cū suo genere vel suo superiori:sive sint differentie specifice vt in speciebus omnibus ꝛ generibus subalternis:siue sint differentie non specifice:sic̄ sunt differentie que secundum rationem finis vel causa alicui⁹ aliq̄ adijciuntur enti per quas generalissima differunt a se. Quꝫ eni genera generalissima cōtent in ente:ꝫ ꝑ̄ prius et posterius oportet per quod aliq̄d differat vt p;q; substantia est ens per se. quātitas vero est ens mensuratiuum substātie. qualitas vero est informatiuū vel qualificatiuuꝫ substātie. relatio vero ē ens ꝓparatiuū substantie. actio vero ē ens medū per qō siue ꝑ̄ quod vnuꝫ agit in aliud:ꝛ sic de aliis. Vnde hec differentia per se est dīa substantie ꝛ mensuratiuum substantie: est differētia quantitatis ꝛ sic de aliis. ꝛ sic ꝑ istas dīas que non sunt specifice generalissima differūt inter se formatur argumētum sic: an hoīe est duplex cōpositio:ꝫ forme cū materia:ꝛ differentia cū p̄mo p̄dicabili vt cū ente. ꝫ cuilibet cōpositioni sua opponitur negatio:ergo duplici cōpositioni existente in hoīe duplex opponit negatio:ergo negatio in hoc termino nō hō est duplex:q; vel remouebit compositionē que est dīaꝫ cū ente ꝛ sic relinquitur ens quia cū dō ens per se corporeuꝫ aīatum sensibile rationale mortale:ꝫ aggregatio istaꝝ differētiarū remouet̄ ꝑ vnaꝫ vt pro pluribus. nō dico q; vnaqueq; earum remoueat̄ sed earum aggregatio que pōt remoueri pro vna vel pro pluribꝫ siue pro oībus. sic relinquitur ens:q; si vna sola remoueat̄ iam non sunt ibi oēs:vel si plures:vel si oēs semper earum aggregatio remouet̄:ꝛ ita nō hō pōit ens:ꝛ predicat solū de ente:ꝛ sic nō homo dicitur terminꝰ priuatiuꝰ. Si autem negatio ista negat ꝓpositionē forme cum materia: tunc nihil ponit in actu:sed tantum ponit ens i potētia vel i oppositione:ꝛ sic non hō ē terminus negatiuꝰ:ꝛ nō hō predicatur de ente ꝛ de non ente:ꝛ sic nomē infinitū est duplex: qō cōcedimus. Dicendum ergo q; nomen dupliciter pōt infinitari vt ostensum est q; vno mō ꝑ̄ negationē:ꝛ sic nō hō ponit ens remouendo aggregationē differentiarum a p̄mo predicabili:ꝛ sic hō ꝛ nō hō opponunt̄ vt priuatio ꝛ habitus ꝛ predicatur solū de ente. Alio aūt mō pōt infinitari nomē ꝑ̄ negationem:ꝛ sic nō homo nihil ponit ꝛ est terminꝰ negatiuus:ꝛ sic non homo de quolibet ente aliud ab homine predicatur ꝛ de nō ente:ꝛ sic hō ꝛ nō hō opponunt̄ vt affirmatio vel negatio:ꝛ predicatur de quolibet quod est ꝛ quod non est:ita q; hoc vl illō sicut quelibet ꝺ̄dictio. Et nota q; ille modus duplex infinitandi terminū est solum i terminis specialibus:q; termini generales vt ens ꝛ aliquid vno solo mō infinitantur ꝫ ꝑ̄ negationē: q; in eis nō ē duplex cōpositio sicut i specialibus. vnde nō ens ꝛ nō aliquid solū p̄dicant̄ de eo qō nō ē. nullus enī terminus infinitꝰ pōt p̄dicari de eo cuius forma remouetur per ipsum. vñ non hō nō pōt p̄dicari de hoīe: nec ens de non ente nullum oppositoꝝ pōt de sibi opposito predicari. Ad illud aūt qō obijcit q; ad affirmationem in qua p̄dicatur nomē infinitum seqūtur negatio: in qua p̄dicatur nomen infinitum ꝛ nō econuerso:ꝛ sic nomē infinitū ponit ens. Est dicendū sicut dictū ē prius: q; nomē infinitum duplex est ꝓpter hoc quod vl infinitū est ꝑ̄ negationem:ꝛ sic nihil ponit. vel est infinitus ꝟ̄ priuationem:ꝛ sic ponit ens siue sit substantiale: vt homo aīal siue accidētale: vt albū iustū rectū par vl impar. vñ simplex terminus accidētalis ꝑ̄ priuationem: sicut relinquit subiectum accidētis inesse:ꝛ sic ista homo est non iustus et cōsiles ponit ens: sic ad ipsas sequitur negatio de predicato finito ꝛ nō econuerso: vt hō est non iustus: ergo hō nō est iustus:ꝛ non econuerso. Et hoc determinat. Aris. in p° ꝛ 2° periarmeniarū dicēdo q; sic consequūtur sibi iuicē sicut dictū est in p̄oribus. Hoc etiam dicit i fine p̄mi p̄oriū: q; ad priuatiuam orationē affirmatiuā sequitur negatiua finita:ꝛ nō econuerso: vt hoc est inequale: ergo non equale ꝛ non econuerso:ꝛ hoc est albū: ergo non est album ꝛ nō econuerso Si aūt predicat̄ terminꝰ accidentalis infinitus ꝑ̄ negationē sic nihil ponit vt dictū est:ꝛ sic cōuertitur cum negatiua finita: vt ois hō est nō iustus: ergo nullus homo est iustus:ꝛ econuerso. Et silr dicit in secundo principio secūdi periarmeniarum paulo post: Q; ad negationē infinitam sequit̄ affirmatiua infinita: vt nullus homo est iustus: ergo ois homo est nō iustus. q; nō posset esse nisi cōuerterentur: illo scōo mō. s. ꝑ̄ qō est nomē infinitū ꝑ̄ negationem. Et silr intelligue de termino infinito substantiali: vt nō homo sicut de accidentali vt nō iustum. Ad illud autez qō postea obijcit q; ista hō est nō iustus ponit ens: cū affirmatur esse ꝛ non remoueatur cōpositio affirmatiua ꝛ non negatur per negationem seq̄ntē. Dicendū q; argumētū triplicit peccat. Primo mō ꝑ̄ equocationez huiꝰ nois nō iustū q; vno mō ponit ens:ꝛ alio mō nō vt dictū est pri⁹. Et alio modo peccat ꝑ̄ ꝑñs siue scōm qd ꝛ simplr: q; vt sequitur affirmat̄ esse aut ipsa cōpositio ergo est: q; affirmatio est etiam de tam ente q̄ de non ente: ergo in plus est affirmatio q̄ ee ꝑ̄ negationem: ergo est ꝑñs. vnde q; nō iustus est nomen infinitum ꝑ̄ negationē: nō sequitur homo est non iust⁹: ergo hō est. Preterea est ibi fallacia ꝑ̄ quid et simplr: q; sit ibi cōpositio affirmatiua nō tñ ponitur ens simplr: sed diminutum per determinationē sequentē. vnde sicut nō sequitur: est opinabile ergo est: q; vis sit ibi compositio affirmatiua: ita nō sequitur est nō iustus ergo est: cū diminuat esse per determinationē nihil ponent: cm ꝑ̄ q; non iustus ē terminus negatiuus. Sciendū aūt q; nullus terminus pōt infinitari nisi sit subijcibile vel p̄dicabile. Et ideo signa vlia vt particularia non possunt infinitari: q; sūt dispōnes subiecti inq̄tū subiectū ꝛ ita respiciunt predicatū. Et iō dicit Aris. q; hec negatio nē: nō est nisi addēda huic signo omnis: q; non significatur vle: sed qm vniuersaliter.

Dicto de negatiōe spāli nois faciēte infinitari, consequenter dicēdū est de spāli negatione verbi infinitāte verbū: q; sicut nomen est natura prius verbo infinito Primū eni queritur de verbo infinito vtrum predicatur de quolibet qō est ꝛ qō nō est: Et videtur q; sic: q; vt vult Aris. verbū infinitum simplr est in quolibet quod ē ꝛ qō nō est: ergo de oi qō est predicatur: ꝛ qō non ē. Sꝫ contra negatio que ē in verbo infinito reliquit cōpositionem affirmatiuā remouendo actū a subiectia de qua predicatur actus: vnde sensus huiꝰ cesar nō currit ꝑ̄ quod nō currit est verbum infinitū est: iste cesar est non currēs: ꝫ cōpositio affirmatiua ponit ēs: q; ponit subiectū ieste ergo verbū infinitū ponit ens. ergo solum predicat de ente: Et ꝑ̄ dictū quoꝝdā est q; verbū infinitū extra orationem manet infinitum ꝫ sit semp oro qñ ponitur in oīone: cm negatio est vna pars ꝛ verbū alia. Sed hoc nihil est: q; mouentur: eo q; nō sciunt distinguere in hac oīone: cesar non currit: ꝛ in cōsilibus ꝑ̄ q; sunt ꝓpositiones negatiue: ꝑ̄ q; sunt de verbo infinito. Vñ dicēdū q; verbū infinitū predicatur

de quolibet qō est: ⁊ qō nō est: ⁊ manet infinitū extra oīom ⁊ in oīone: ⁊ hec ꝓpositio: cesar nō currit: ⁊ cōsimiles ꝫz q̄ sunt oīones negatiue nihil ponūt: ⁊ cōpositio negatur in eis nihil relinquendo per eas: ꝫm aūt q̄ in eis ponitur verbū infinitū ꝓpositio remanet affirmatiua. vnde isto modo ſcz secūdū qō est in eis verbū infinitum adhuc duplices: q̄ verbū infinitū pōt infinitari ꝫm negationem: ⁊ sic nihil ponit: vel pōt infinitari ꝫm priuationē: ⁊ sic nisi ponit subiectū inesse: ⁊ sic ponit ens. Ad illud aūt qō obiecit q̄ compositio affirmatiua ponit ens: quia ponit subiectum inesse. Dicendum q̄ vtrūq; est falsū qm̄ cōpositio equaliter se habet ad cōpositionē entiū: ⁊ ad compositionē nō entium: vnde ponit ens. ipsa cōpositio neq; ponit subiectū suum inesse: ⁊ ita virtute compositionis affirmatiue nq̄tum ē affirmatiua nihil ponūt: sed virtute predicati aliq̄n ponit̄ subiectū inesse: vt qm̄ predicatū est ens simplicit̄: ⁊ aliq̄n non ponitur subiectū inesse: vt qm̄ predicatū est ens diminutum vel quodāmodo: ⁊ ideo sequit̄: lapis est homo: ergo lapis ē ⁊ nō sequitur: lapis est opinabile: ergo lapis est. vnde ē sensus huius: cesar nō currit ꝫm q̄ non currit est verbū infinitum est. ille cesar est non currens. ⁊ siliter intellige de participio sicut de verbo: vnde ille due: cesar non currit: cesar est non currens: nihil ponunt ꝫm q̄ verbū ⁊ participiū sūt termini negatiui: Sz ꝫm qō sunt termini priuatiui sic ponunt quia ponunt subiectum inesse ⁊ hoc virtute ꝑdicati ⁊ non virtute compositionis vt dictū est. de negatione infinitante participium satis patet ex ꝑdictis: ⁊ ideo relinquitur.

Determinatis de negationibus terminoꝝ: dicēdum est de negatiōe oīonis: simplicit̄ natura ꝑcedit compositum. vñ nomen ⁊ verbum natura sunt priora oīone: vnde negatio nois vel verbi natura precedit negationem oīonis. Primo queritur vtrū negatio oīonis faciat contradictionem: Et videt̄ q̄ nō: q̄ ad hoc q̄ negatio cōtradicat oportet q̄ remoueat cōpositionē: sed non potest remouere cōpositionem: q̄ cōpositio est subiectum negationis: ⁊ nullū accidēs remouet suū subiectū: ergo non potest facere cōtradictionē: ergo non contingit contradicere. Itē ad idem: Quicq̄d ē creatum: aut est substantia: aut accidēs ergo negatio cum sit creata: aut est substantia aut accidens sed non ē substātia: ergo ē accidens: ergo in subiecto aliquo sed non est nisi in cōpositione: ergo non remouet eam: ergo non contingit contradicere. Item cum contingit cōtradicere: q̄ hoc est principium principioꝝ in sciētijs: ergo remouet cōpositionē: sed compositio ē causa negatiōis: ergo remouet modū: ergo nulla negatio est alicui⁹ modi: ergo nec indicatiui: per locum a genere: ergo nulla negatio est vera vel falsa. Sola enim indicatiua est in qua est verū vt falsum Solutio: Sicut hoc nomen homo duplicē habz ſignificationē. ſ. generalē vt significat substantiam cum qualitate: ⁊ specialē vt significat hanc substantiam que ē homo Et sic in verbo est duplex significatio. ſ. generalis ⁊ specialis Generale significare est agere vel pati. Speciale vt significare istum actum vel istam passionem: vt legere vel legi: vel percutere vel percuti. Generalis aūt cōpositio cōiter se habz inq̄tuz est de se ad ola ꝓponibilia. Cum enī dicim⁹ q̄ verbū cōsignificat cōpositionem: vt diximus hanc cōpositiōez vel illam: sed cōpositionē in genere: ⁊ hec est compositio generalis. Spālis aūt cōpositio cū per extrema compositionis ⁊ negatio remouet specialē compositionē: ⁊ hoc sufficit ad contradictionem: ⁊ relinquit generalē rationem cui accidit modus: vnde contingit ad hoc contradicere. Item solet dici q̄ due negationes equipollent affirmationi: Et q̄rit̄ econuerso: due affirmationes nō equippolleant modo qōvi detur: q̄ sicut negatio remouet affirmationē: sic econuerso affirmatio negationem. Et dicendū q̄ negatio apta nata est remouere q̄cquid recipit: quia negatio est actus destruens suū obiectū. vnde obiectum negationis qōcunq; fuerit remouetur per negationē: qm̄ negatio aliq̄n est obiectum negationis: aliq̄n negatio negatur: vt nō sortes nō currit: ⁊ ideo negatio remouetur per negationem. ⁊ ideo ex cōsequēti ponitur affirmatio: q̄ remota negatione ponit̄ affirmatio: eo q̄ necesse est semp̄ esse affirmationē vel negationem Et iō due negatiōes equipollent vni affirmatiōni. Affirmatio aūt nō est apta nata destruere suū obiectum: sed ponit ipsum potius ⁊ cōseruat: ⁊ ideo est res cū res affirmatiua q̄ est obiectū affirmationis: nō remouetur per affirmatiōez: ⁊ ob hoc due affirmationes nō possunt cōpollere negationi

Ad illud aūt qō obiecit: q̄ affirmatio remouet negationem sic econuerso: Dicēdū q̄ due cōparationes sunt in affirmatione: ⁊ due in negatione diuersimode cōpate. Una enī est cōparatio affirmationis ad illud qō affirmat̄. Alia vero habet ad illud cui opponitur: ⁊ ille due comparatiōes affirmationis non sunt respectu eiusdē sed respectu diuersoꝝ. verbi grā: hec affirmatio sortes currit affirmat sortē currere: ⁊ apponitur ei qō est: nō ſoꝝ. currere: ⁊ iō rōne oppositionis non pōt destruere suū obiectū. Sed due cōparationes in negatione sunt respectu eiusdē: q̄ negatio semper negat aliquid sicut affirmatio affirmat: ⁊ semper negatō opponitur alicui: sed non nisi ei qō negat. ⁊ ideo negatio rōne sue oppōnis semp̄ destruit suū obiectum qō negabat: sed affirmatio nō opponitur ei qō affirmat vt dictum est: ⁊ iō affirmatio nō destruit qō affirmat. ⁊ sic non est simile de affirmatione ad negationē: ⁊ de negatione ad affirmationē: vt patet iam per hoc: q̄ negatio opponitur affirmationi ⁊ negat eā: affirmatio opponitur negationi: ⁊ nō affirmat eā ſz aliud vt dictū est. Item dicit Aris. 2° topicoꝝ. Q: si aliquid non est ſuſceptibile vni⁹ cōtrarioꝝ neq; alteri⁹: ergo qō nō pōt negari nō pōt affirmari: sed ista ſoꝝ. non currit non potest affirmari cū sit negatiua: ergo nō potest addi ei altera negatio vt per eam neget̄: ergo due negatiōes nō eq̄pollēt affirmationi. Ad hoc dicūt quidam q̄ negatio quodāmodo est affirmatio: qm̄ negatio habet in se de ente: siue de affirmatione. vnde participant naturam affirmatōis ⁊ ideo potest negari per negationem: ⁊ ita homo ꝓponit ſoꝝ. nō currit pōt ei addi altera negatio sic: non sortes non currit: ⁊ ita due negationes equipollent affirmationi. Sed ego credo q̄ melius dicitur q̄ q̄zuis accidentium negatiua non possunt reflecti supra se agēdo in se sed in suū obiectuz cum accidentia causata a rōne possunt reflecti supra se agēdo sicut rō supra se cognoscēdo in se ⁊ indicando de se. vnde negatio q̄ est actus siue accidens creatum a rōe: potest reflecti simplr̄ supra negationem: siue supra se negatā agēdo in ipsum ⁊ ideo negatio pōt negari q̄zuis non pōt affirmari. Et cōsideratio Aris. debet intelligi de accidētibus nature: siue de contrarijs negando: vt albū nigrum calidū frigidū ⁊ ꝓsimilia. Itē ille due: sortes currit: ⁊ non sortes non currit equipollēt sibi invicē: ⁊ ꝺicūt huic sortes nō currit: Sed ꝓtradicit Aris. q̄ vnū vni opponitur: ergo due oppōnes nō ꝺicūt vni. Dicendum q̄ duplicit̄ fit ꝓtradictio. ſ. primo ⁊ ex pñti. vnde in his est pma ꝺictio: sortes currit: sortes nō currit: contradicit ex pñti huic: sortes non currit: q̄ inq̄tuz equipollēt: queritur cū ista. ſ. sortes currit: vnde intellige q̄ in cōtradictiōe pria semp̄ altera ē negatio: ⁊ alta affirmatio. vñ dicit Aris. q̄ ꝺictio est affirmatio ⁊ negatio apposita. sed in cotradictione que est ex pñti negatio pōt ꝺicere negationi. Item nota q̄ negatio preposita vel postposita termino singulari idem significat: vt sortes non currit: ⁊ nō sortes currit. ſz nō est ſiliter in terminis cōib⁹ cum q̄z hec est indefinita: hō currit. hec aūt vlis negatiua non hō currit. Neq; est cōtrarīa qō dicit Aris. q̄ transposita nōia et verba idem significant: quia intelligit de alijs dictionibus: qm̄ intelligit de dictione que est subijcibilis vel predicabilis vt homo animal: vel que est dispositio ipsius subijcibilis vt predicabilis absolute ⁊ non intelligit de dictione: que est dispositio vnius ad alterum: vt sunt negationes ⁊ signa vniuersalia negatio enim negat vnum ab altero: ⁊ signum vniuersale disponit subiectū in respectu ad ꝑdicatum. Item q̄rit̄ de hoc sophismate: nullo homine currente tu es asinus. probatio hec est falsa aliquo homine currente tu es asinus: ergo eius contradictoria est vera: hec. ſcilicet non aliquo homine currente tu es asinus: sed non aliquo ⁊ nullo equipollent: sicut non aliquis ⁊ nullus ergo est vera nullo currente tu es asinus. Sed contra nullo homine currēte tu es asinus: ergo dum nullus homo: vel ſi null⁹ hō: vt q̄ nul

ius hō currit: tu es asinus qō falsum ē. Solutio: ꝑma ē falsa. ſ. hec nullo hoie currente tu es asinus: qz ista per quam ꝓbat eam peccat ꝑm diuisionem ⁊ cōpositionē hec. ſ. nō aliquo hoie currēte tu es asinus: eo q negatio potest negare tm̄ participiū: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. vel pōt negare ptcipium in cōpatione ad verbum sequens: ⁊ sic est cōposita ⁊ vera: isto modo equipollet ꝑme. ſ. huic nullo hoie currēte tu es asinus: sed hec est falsa nullo homine cē. qz negatio que est in cōparatione huius signi nullo nō potest ferri vltra ptcipiū per hanc regulam: Quotiēscunqz negatio ⁊ distributio includuntur in termino vno ad nihil pōt vnū ferri sine reliquo: ſz distributio nō fertur vltra ptcipiū ergo neqz negatio. ⁊ ita hec est falsa: nullo homine currente cē. quare ⁊ sua equipollens illo modo que ei equipollet: ⁊ vtraqz affirmatiua est hec. ſ. non aliquo hoie currēte cē. ⁊ nullo hoie currēte cē. ꝑm q equipollēt. Et per hoc etiaz patet q neutra ꝓtradicit huic aliquo hoie currente cē. qm̄ affirmatiua nō cōtradicit affirmatiue. Item queritur de hoc sophismate: Nihil est nihil. Probatio: eius ꝑdictoria est falsa: ſ. aliquid est nihil: ergo prima vera. Contra: nihil est nihil ergo nihil nulla substantia est: ⁊ est locus a genere siue a toto in quantitate: vt nihil est: ergo nihil nulla substantia est: sed conclusio est falsa hec. ſ. nihil nulla substantia est: qz eq̄ pollet huic: qōlibet est aliqua substantia: qō falsum ē ergo prima ex qua sequitur est falsa. Solutio: Prima est vera. ſ. nihil est nihil: qz equipollet huic: quodlibet est aliqd per illam regulam: Quotiēscunqz duo signa vlia nature ponūtur in eadē oratione: ita q vnū in subiecto ⁊ reliquū in ꝑdicato. primū equipollet suo contrario. secūdū suo ꝓtradictorio Item improbatio peccat ſz cōiter loquendo qz sicut hic est ꝑns cōiter loquendo: qōlibet est aliquid: ergo quodlibz est aliqua substantia. Similiter hic est ꝑns nihil nihil est: ergo nihil nulla substantia est. Ad illud quod obijcit qō videtur locus a genere siue a toto in quantitate. Dicēdū q nō ē verū: vnde est ibi locus ꝑm ꝑns sicut: hic: nullꝰ homo ē nullum aial: ergo nullꝰ homo est nullū risibile: qz ī ista. omnis homo est nullū aial: aial remouetur a subiecto cē. apponatur alia negatiua: per hoc signū nullus remouetur ꝑdicatū negatum a subiecto sic: nullus homo ē nullū aial: sed remouere ꝑdicatū negatū ē ponere ex consequenti affirmatū in eodē: ergo ista: nullus hō ē nullū aial: equipollet: omis homo aliquod aial est. ⁊ similiter ista: nullus homo est nullū risibile equipollet huic. omis homo ē aliquod risibile. hic autē ponūt ꝑns aial est: ergo risibile est. sicut hic: aial currit ergo homo currit: ergo hic omis homo est animal: ergo omis homo ē risibile. ⁊ similiter in suis equipollentibus: nullus homo est nullum aial: ergo nullus hō est nullus risibile: ⁊ similiter est in proposito nihil nihil est: ergo nihil nulla substantia est. Item videtur q nulla conclusio improbationis sit vera: qm̄ hec est vera: nulla substantia est nihil: qō ꝑz per predictam regulā: qz equipollet huic: omis substātia est aliquid. ⁊ etiā: qz sua cōuersa est falsa hec: aliqua substantia est nihil: ergo hec est vera: nulla substantia ē nihil: ergo sua cōuersa est vera: hec scz nihil est nulla substantia: Et dicendū q nō recte conuertit illam: nulla substantia est nihil. qz debet ponere signum subiecti supra totū predicatū ⁊ reducere ad subiectum sic: nulla substantia est nihil: ergo nullū ens nihil substantia sed vtraqz est vera: ⁊ sic non probat cōclusionē improbationis. Item q conclusio improbationis sit falsa ꝓbatur dupliciter: qz Uno mō per predictam regulā: ⁊ alio mō qz eius ꝑdictoria est vera: hec. ſ. aliquid nulla substantia: vt albedo ⁊ quodlibet aliud accidens cē.

De dictionibus exclusiuis.

Dicto de negatione ⁊ de affirmatione: ꝙ sequenter dicēdū est de dictionib⁹ exclusiuis: vt tm̄ solus. Circa quas primo q̄ritur: ꝓpter qd dicatur dictio exclusiua Et qd significet dictio exclusiua. Scdo q̄t ⁊ q̄ sunt cause exclusionis: ⁊ q̄ exigūt ad eē exclusiōis. Tertio q̄t sunt ptes siue spēs exclusiōis. Quarto q̄rit descēdēdo ad q̄ndā causam exclusionis. ſ. ad id quod excluditur: ⁊ qui sunt ea q̄ debent excludi. Quintum ⁊ vltimum est de differentia dictionum tantū solus in suis exclusionib⁹. Primum ergo queritur ꝓpter qd dicatur exclusiua. Et dicūt quidā q dicatur exclusiua: qz significat exclusionē Sed ꝺ: nulla dictio significat actum quem exercet: vt ille terminus homo non significat suppositionē qua; exercet supponendo pro hoc vel pro illo: ⁊ sic de alijs sed significat hominem ⁊ exercet suppositionē: ⁊ sic de alijs: ergo nulla dictio significat actū quē exercet: ⁊ est inductio. ⁊ est locus a ptib⁹ sufficienter enumeratis: sed tantum ⁊ solus exercet exclusionē ergo nō significat eā. Item exclusio intelligit dupliciter scz vt cōcepta ⁊ vt exercita: sicut: cursus significatur vt ꝓceptus per hoc nomē cursus: ⁊ per hoc verbum curro ris. Aliter aūt significatur cursus vt exercitus: vt cū aliquis exercet ipsū currendo. Similiter exclusio intelligit vt concepta sicut per hoc nomē exclusio: nis. ⁊ per hoc verbum excludo dis. Aliter autē intelligitur vt exercita. vt per ipsas dictiones solus ⁊ tm̄: ergo si solus ⁊ tantū significant exclusionē: aut significāt hoc mō aut illo: sed si significet eā vt conceptam: ergo ille dictiōes exceptionis. ⁊ exclusus ⁊ excludo istorum erunt dictiones exclusiue qō falsū est: ergo non significant eā vt conceptā: nec; significant eam vt exercitā: qz sicut se habet est dictio in cōi ad actū suū communem quē exercet: qui est significare: Similiter dictio specialis ad actū suū specialē. sed dictō. in cōi nō significat actum suū cōem. Dictio enī non significat significare sed exercet ipsum: ergo dictio specialis nō significat actum suum ꝓprium sed exercet ipsum: ergo dictio solꝰ nō significat exclusionem sed exercet eam: ergo dictiones exclusiue nō significant exclusionem vt exercitam: nec; vt ꝓceptā vt ꝓbatū est: ergo nullo modo significat exclusionē qō concedimus dicētes. Quia dictiones exclusiue dicuntur nō qz significant exclusionem: sed qua exercent eam: vt tantū ⁊ solus dicuntur dictiones exclusiue ab exclusione exercita: ⁊ nō ab exclusione significata. sicut securis dicatur incisiua ab incisione exercita ⁊ nō ab incisione significata. securis enī nullo modo significat incisionem ſz significat securim sicut hō hominem ⁊ exercet incisionē siue ipsum scindere. Ad illud aūt qō q̄ritur q̄d significet dictio exclusiua. Dicēdum q significat idē qō hec oratio non cū alio: siue privationē associationis totius ad partē: vt sol⁹ sortes currit: idest sortes currit ⁊ nihil aliud. vel sortes currit ⁊ nullus alius hō currit. ⁊ sic pars ponitur ⁊ totum remouetur: qz ponitur sortes remouetur q̄libet alius hō: vel qōlibet aliud a sorte totuz nō associatur parti sue. Et sic dictio exclusiua priuat associationē totius ad partē per suā significationem: ⁊ ideo dicitur significare privationē associationis totius ad partem. Sed ad istam privationem sequit exclusio oīum aliarū: sicut ꝓpius actus sequitur ad id per quod exercetur: ⁊ nō exclusio ipotatur per dictionem exclusiuam nō vt significata sed vt exercita: ⁊ sic patet primū.

Circa secundum queritur in hūc modū: associatio ⁊ privatio associationis opponuntur vt privatio habitus: sed privatio diffinitur per habituz qz cecitas est privatio visus in oculo: ⁊ per hoc habet cē: ergo privatō associatiōis erit per ea per que est associatio: ⁊ per illā habebit esse: sed ad associationem exigitur q associetur ⁊ cui associetur: ⁊ in quo associetur: ergo ad ꝓbationē associatiōis exigunt ea dē tria: qō concedimus. Unde dicendum q ad exclusionē que sequitur ad privationē ꝑdictaz quattuor exiguntur hic. ſ. qō excludit ⁊ a quo excluditur: ⁊ respectu cuius excluditur: ⁊ quartum est ipse actus excludendi: vt cū dicitur: solus sortes currit: alij a sorte excluduntur vt a subiecto respectu cursus: ⁊ actus excludēdi importatur per hanc dictionem solus. Et hec quattuor cāe exiguntur ad exclusionē simpliciter. Ex predictis patet quedā regula que talis est: Ubicunqz vere fit exclusio semper id respectu cuius exclusio ponitur in eo a quo oia excluduntur: vt tm̄ homo est risibile, hic enim risibile respectu cuius fit exceptio ponitur in homine a quo oia alia excluduntur. vnde sequitur tm̄ homo ē ergo hō est risibile: ⁊ tm̄ homo currit: ergo homo currit. Ex predictis sequitur alia regula que talis est: Omnis dictio exce-

ptiua vera relinquit suã preiacẽtẽ verã: vt patet ex predictis exemplis: vt solus sortes currit: ergo sortes currit. ¶Propositio dicitur exclusiua in q̃ ponit dictio exclusiua: vt tantum solus: vt solus sortes currit: tãtum sortes currit. ¶Preiacẽs aũt dicitur ipsa propositio remota dictiõe exceptiua: vt hõ currit: vel sortes currit. Scõm p̃dicta queritur de hoc sophismate: tm̃ vnũ est. ¶Probatio. vnũ est ⁊ nihil est aliud qõ nõ sit vnũ ergo tm̃ vnũ ẽ. Cõtra multa sũt ergo tantũ vnũ est. Itẽ ꝓbatio p̃me: qz vt vult. Aristo. ⁊ Boeciꝰ: vnũ quodqz singulariter est: qz vnum: ẽ ergo vnũ tm̃ est. Item i eodẽ Boecio: Vnũquodqz est ideo qz vnũ numero ẽ: sed vnũ numero est vnũ: ergo vnũquodqz vnũ ẽ ergo tm̃ vnũ est. Itẽ ad idẽ ꝓz per quãdã regulã que talis est: Quotiens cumqz vnum de altero conuertibiliꝫ predicatur si dictio exceptiua vere adiungitur vni ⁊ reliquo: vt tantum hõ currit ergo tm̃ risibile ⁊ econuerso. sed vnũ cõuertitur cũ ẽte ergo si dictio exceptiua vere adiungitur enti: ergo ⁊ vni: sed hec est vera tm̃ ens ẽ: ergo hec ẽ vera tm̃ vnũ ẽ. Solutio p̃ma duplex: qz hoc nomen vnum est equiuocũ: eo q̃ est quãdã vnitas que est essentialis: vt illa per quam res existit in esse speciali siue in esse specifico: ⁊ hec est vnitas p formam completiuam dãtẽ esse rei: separãdo ⁊ distinguendo ipsam rem ab omnibus aliis in sua specie: vt sortes nõ solũ ẽ i specie hois per suam formã cõpletiuã: sed etiam ipse per ipsam perficitur in suo esse ꝓprio: ⁊ specificatur cum distinguitur ab oibus aliis hoibus: ⁊ hec est vnitas essentialis. Alia est vnitas accidentalis que est principium numeri. vnde sicut numerus accidit rebus que numerãtur: similiter ⁊ vnitas per quã numerantur: ⁊ que est principium numeri accidit eis. Quicqd enī mouet̃ per hanc vnitatem numerat̃: qz nihil aliud est numerꝰ niſi aggregatio vnitatũ. Numerus enī est multitudo ex vnitatibus aggregata: vtraqz istarũ vnitatũ conuertitur cum ente. Sed differũt i hoc: qz prima ẽ essentialis: ⁊ in hoc q̃ in prima est secũda: vt accidens in subiecto. vnde secunda accidit prime: ⁊ sic vnitas dicitur equiuoce: ⁊ siliter vnũ. Dico ergo q̃ si accipiatur vnitas essentialis siue vnum essentiale: sic p̃ma est vera. Si aũt accipiatur accidentalis siue vnũ accidentale: sic prima est falsa: qz dictio exclusiua adiuncta parti numerali destruit totum: vt duo tãtũ currũt: ergo nõ tria ⁊ sic ⁊ tm̃ vnũ nõ: ergo duo: vt nõ ergo multa. Alij dicũt q̃ prima est duplex hec. s. tm̃ vnũ ẽ: eo q̃ põt fieri exceptio rõne suppositi: ⁊ sic est vera: vel potest fieri exceptio rõne accidentis siue forme: ⁊ sic falsa: ⁊ tunc sequitur: tantũ vnũ est: nõ ergo multa sũt: sed primã soluti nẽ credo esse veriorẽ. Ad improbationẽ 2o dicendũ quod ꝓcedit ꝑm q̃ vnum dicit vnitatẽ essentialem: qz quicqd est p suũ cõpletiuꝫ est: que dat ei esse: vt sor. est per suam formam cõpletiuam que est alia ipsius: ⁊ specificatur ⁊ differt ⁊ dat ei vnitatẽ essentialẽ: ⁊ sic est de omnib⁹ aliis. Ad improbationẽ dicendum q̃ accipit vnitatem accidẽtalem que p sui aggregationẽ est principium vnum: ⁊ hoc modo tenet improbatio. Ad duo argumenta sequentia dicendum q̃ accipiunt vnum essentiale sicut improbatio accidentale

Ad vltimum argumentum dicendum q̃ bene sequitur tm̃ ens est: ergo tm̃ vnũ est. accipiendo ens ꝑm vnitatẽ essentialẽ: sed non sequitur: tm̃ ens ẽ ergo tm̃ vnũ est: qz accipit ꝑm vnitatẽ accidentalẽ q̃uis vnitas accidentalis conuertatur cum ente: qz vnũ accidentale dicit discretionem siue rem discretam: cum sit principiũ vnum. ens 2o forme nõ dicit rem suam p modũ substantie: ⁊ sic peccat ꝑm figuram dictiõis: sicut hic: tm̃ homo currit: ergo tantuꝫ vnus homo currit. posito q̃ omnes hoies currant: ⁊ nihil aliud currat: hec est vera: tm̃ homo currit. hec aũt est falsa: tm̃ vnus homo currit. ⁊ est figura dictionis sicut dictum est: qz homo dicit rem suam p modũ substantie: sed vnꝰ addit discretionem vni super ipsum. ¶Preterea ibi ẽ accidens: qz cũ esse conueniat vni ⁊ multis: q̃uis dictio exceptiua vere adiungatur enti respectu esse vt tantum ens est: non tamen potest adiũgi dicenti discretionem numeralẽ vnũ de hocvno nõ possũ dicere: tm̃ vnum est: qz tunc excluderentur duo ⁊ tria: ⁊ sic de aliis ascendendo: vt tantũ vnũ non ergo duo nec tria ⁊ sic de aliis, vñ esse est ibi res substantia ⁊ vnum est accidens ei; ⁊ exclusio respectu esse assignatur cõuenienter vtriqz siue sicut ab vtroqz. Ad illud quod obijcitur p regulam quertibiliũ dicẽdũ q̃ regula debet itelligi remoto accẽte sic alie oẽs regule q̃uis enī regula sit sine maxia. Quicqd enī p̃dicatur de diffinitione ⁊ de diffinito: nõ sequit aĩal rõnale mortale est diffinitio: ergo hꝰ ẽ diffinitio. ꝓpter accẽs qõ impedit.

Quarta tertiũ q̃ritur quot ptes sunt exclusiõis ⁊ solet esse due: quia ponitur duplex exclusio. Una est generalis ⁊ altera specialis. Generalis exclusio ponit cõmuniter quando excluditur diuersum genere. Specialis vero qñ excluditur diuersum specie. Sed contra diuersũ triplicit̃ dicitur: diuersuꝫ genere: diuersum specie: diuersum numero: ergo si exclusio dicitur generalis: quia diuersa genere excluduntur. ⁊ specialis quia excluditur diuersum specie ergo debet esse alia exclusio numeralis ex eo q̃ excludũtur diuersa numero: ergo non solum erunt due partes siue due species exclusionis: sed etiam erunt tres. Et dicendũ q̃ non sunt niſi due partes exclusionis. s. generalis ⁊ specialis: sed non dicitur exceptio generalis eo q̃ diuersa genere excludunt̃: sed qz ab aliquo subiecto excludantur omnia que cõicant cum eo in aliquo genere siue in aliquo generali vt ad omnia que sunt sicut in ente. Vnde hoc modo sensus huius ꝓpositiõis: solus sor. currit est talis: sor. currit ⁊ nihil vel nullum aliud ens. Item specialis exclusio non dicitur eo q̃ diuersum specie excludatur, sed dicitur exclusio specialis qñ ab aliquo subiecto excluduntur quecunqz cõicãt cũ eo in aliquo speciali: ⁊ hoc modo sensus huius solus sortes currit est talis: sortes currit ⁊ nullus alius homo currit. vñ excluduntur alij ꝑticulares homines quicũqz cõicant cum sor. in hoie. Et similiter solus homo currit. i. homo ⁊ nullum aliud aĩal: qz animalia oĩa cõicant cũ hoc i aĩali. ⁊ hec est specialis exclusio: ⁊ similiter sensus huiꝰ: solus homo currit: sit talis homo currit ⁊ nihil aliud currit, tũc est exclusio generalis. Ex predictis patet q̃ idem numero non põt excludi vel ea que cõicant in numero eodem: qz cũ dicitur solus homo currit: ita ponit q̃ homo currit ꝑ regulam dataꝫ que talis est. Cui exclusiua vera relinquit suam preiacẽtem veram: ⁊ sic excluderetur idem numero: tunc excluderet risibile: vel aĩal rõnale mortale: ⁊ sic esset sensus. solus currit ⁊ nullum risibile vel nullum animal rõnale mortale currit: ⁊ sic ponitur hꝰ contradictio: ⁊ ob hoc non potest fieri exclusio numeralis. Ex predictis patet q̃ quecũqz sunt diuersa genere vel diuersa numero vel diuersa specie comunicent in aliquo generali ad omnia vt in ente aũt i aliquo speciali sub ente comuniter: non possunt esse niſi due partes exclusionis. s. generalis specialis. De speciali solet dari talis regula. Quotienscunqz fit specialis exclusio non tenet argumentum ab inferiori ad superius cum dictione exclusiua neqz a superiori ad inferius: neqz a parte predicati neqz a parte subiecti: vt solus sor. currit: ergo solus homo currit ⁊ similiter a parte p̃dicati fit processus: vt sor. currit ergo solus mouetur: qz semp est ibi fallacia consequentis. ⁊ patet q̃ non tenet huiusmodi argumentatio: qz posito q̃ solus sortes currat: equidam equus. tũc est hec vera solus sor. currit faciendo specialẽ exclusionem: qz sensus est sortes currit ⁊ nullus alius hõ. hec aũt ẽ falsa: solus homo currit faciendo specialem exclusionẽ: quia sensus est homo currit ⁊ nullum aliud aĩal quod falsum est: cũ equus currat. ⁊ similiter a parte predicati: qz posito q̃ solus sor. currit ⁊ plato moueatur: sed non currat tunc hec vera solus sor. currit. hec ẽ falsa solus sor. mouetur: ⁊ sic patet q̃ nullũ est argumẽtum Ex vero ibi sit consequens patet q̃ premissa claudit i seruãdo affirmatiuam ⁊ aliã negatiuã: vt solus sor. currit. i. sor. currit ⁊ nullus alius homo: ⁊ solus homo currit. i. hoc ⁊ nullum aliud aĩal: ⁊ ꝓpter negatiuas non tenet argumentum ab inferiori negato ad superius: ⁊ ꝓpter affirmatiuas nõ tenet a superiori ad inferius. De generali exclusione talis solet dari regula: Quotienscunqz fit generalis exceptio bene tenet argumentum ab inferiori ad superiꝰ cũ dictiõe exceptiua a parte subiecti ⁊ non a parte p̃dicati: vt solus sortes currit: ergo solus homo currit: qz prima claudit in se istas duas solus sortes currit: ⁊ nihil aliud a sorte currit.

ꝛ ꝓpositio illata claudit intra se istas. homo currit ꝛ nihil aliud ab hoīe currit. Sed ratiōe affirmationis bene sequit̄ ſor. currit ergo homo currit. rōne negationis bene sequit̄ nihil aliud a ſorte currit: ergo nihil aliud ab hoīe currit: ergo bene sequit̄ a parte subiecti faciendo generalez exclusionem: vt solus sortes: currit ergo solus hō currit.

Quartum de quo querebatur circa dictiones exceptiuas erat descendēdo adhuc de quattuor causis exclusiones. ſ. ad id qō excluditur: ꝛ ista continet sub se ſeptem alias. ¶Prima est vtrum dictio exceptiua adiuncta enti possit excludere aliud: vt tantum ens ꝛ nihil aliud: Similiter si adiungatur istis terminis qui conuertuntur cum ente: vt sunt isti: vnum aliquid res. Scōa qō est magis descēdēdo. ſ. vtrum dictio exclusiua adiuncta vni generalissimo excludit aliud: vt tantum substantia est non ergo quātitas vel econuerſo. Tertia questio est specialior omnibus aliis ſupradictis. ſ. vtrū dictio exceptiua adiuncta speciei vnius p̄dicamenti possit excludere speciez alterius predicamenti: vt tantum homo non ergo calor vel albedo. ¶Quarta questio est vtrum dictio exceptiua adiuncta alicui speciei vnius p̄dicamenti possit excludere ceteras species eiusdē p̄dicamenti: vt tantū hō nō ergo equus. vel tm̄ color non ergo scia. ꝛ in vnoquoq; p̄dicamēto: ꝛ hec est specialior oibus predictis: ꝛ istas quattor questiones intellige in terminis substantialibus dicentibus q̄d sibi predicantibus in q̄d: sicut spēs ꝛ genera vniuſcuiuſq; p̄dicamenti. ¶Quinta qō est vtrū dictio exceptiua adiuncta termino accidentali excludat alios terminos accidentales: vt tantū coloratum ergo sonorum. Sexta qō est vtrū dictio exceptiua addita vni oppositorum excludat alterum i quolibet genere oppositi: vt tm̄ albū nō ergo nigrū. ꝛ tm̄ videns non ergo cecum: ꝛ sic de aliis. Septima questio est vtrū dictio exceptiua addita toti excludat ptem vel econuerſo: ꝛ vtrum addita minori numero excludat maiorem vel econuerſo: vt tm̄ paries nō ergo dom⁹. ꝛ tm̄ duo nō ergo tria. Circa primā obiicit̄ q dictio exceptiua adiūcta enti vel suis conuertibilibus nihil pōt excludere: qz qō excludit̄ debet cōuenire cū eo a quo fit exceptio in generali vel speciali. Sed nihil pōt cōuenire cum ente in aliquo generali vel speciali supra ens duplici de causa. ſ. vl̄ quia nihil aliud ē ab ente: vel qz nihil aliud est supra ens: ergo nihil potest excludi ab ente: ergo dictio exceptiua adiuncta enti nihil potest excludere. Item ad idē dictio exceptiua nō potest excludere nisi quod est extra terminum cui adiūgit̄: vt tm̄ hō non ergo asinus: qz asinus extra hoīem est: sed nihil ē extra ens: ergo dictio exceptiua adiuncta enti nihil potest excludere. Item ad idem nihil excluditur nisi idem vel diuersum quo ad naturalem suppositionē: vt tantū hō nō ergo asinus. vel quo ad quandam accidentalem vt quo ad eam q̄ sit p aliq̄ restringens tm̄ ex eadē pte: vt tantū hō albus nō ergo niger. ex hac pz ab aliquo termio nō restricto p aliquid ex eadē pte ſz simplicit̄ sumpto nō pōt excludi nisi quo ad naturalem suppositionem. sed ab ente simpliciter nihil est diuersuz quo ad naturalē suppositionē: ergo ab ente simplicit̄ sūpto predicta restrictione non restricta siue coartata: nō pōt excludi: ergo dictio exceptiua adiuncta enti nihil pōt excludere. Item ad idem Quicq̄d est ens est. quicquid est est ens: ergo conuertibilia sunt ens ꝛ esse: sed nihil est dictū: tantū ē nec aliquid excludit̄: ergo nihil ē dictū: tm̄ ens ē nec aliquid excludit̄. Solutio exceptiua dictio adiūcta enti excludit aliq̄d: qz excludit oīa que ad naturalē suppositionē eorum que sunt diuersa ab ente: ꝛ in naturali suppositione eorū que conuertuntur cum ente: qz cū ente: qz naturalis suppositio nō solū est de ente ſz etiam de nō ēte ¶Naturalit̄ enī supponuntur p terminū tam ētia q̄z non entia. vñ exclusio nō solū ē de ente ſz etiā de nō ente. vñ sequitur tm̄ ens est ergo nihil aliud ab ente est. Ad aliud quod obijcitur dicendum q cōuertit ꝓsequentiam vñ peccat fm consequens: ꝛ qz q̄cquid cōicat in aliquo generali: vel in aliquo speciali cum eo a quo fit exceptio debet excludi p dictionem exceptiuam ꝛ non econuerſo. nō enī oportet q illud qō excludit̄: siue quicquid excluditur cōicet cum eo a quo fit exclusio in aliquo generali vel in aliquo speciali: qz conuertit ꝓsequētiam sicut hiē. ¶Quicq̄d est hō est aial ꝛ non econuerſo: q quicq̄d sit aial q sit hō. Sicut enī aial in pluribus est q̄z homo: sic excludi in pluribus est q̄z in cōicantibus i speciali vel in generali cū eo a quo fit exclusio: qz est in istis ꝛ non in cōicantibus. vnde nō oportet q si aliquid excludat̄ ab ente: qō cōicet cū aliquo in aliquo generali vel spāli q̄ uertit conſequntiā. Ad fm dicēdū q h ē duplex dictio exceptiua nō pōt excludere nisi qō ē ex t̄minū: qz eē ex t̄minū duplr ē: qz vl̄ q ad eēntiā sic alia ē eēntia hois: ꝛ alia eq: vl̄ q ad naturalē suppositionē sicut equus non continet̄ in nāli suppositione hois nec econuerſo. vñ dicit q non fit exceptio generalis excludunt̄ ea que sunt extra terminū quo ad naturalē ſuppositionem tā essentiū q̄z nō essentium. Sed qñ fit specialis exceptio excluduntur ea q̄ sunt extra terminum quo ad naturalē suppositionem entium cōicātiū cum illo a quo fit exceptio in aliquo speciali. ¶Ñ licet aliq̄n excludā tur ea que sunt extra terminuz quo ad essentiam: vt tm̄ hō nō ergo asin⁹ nō excluduntur inquantū sūt extra t̄minū quo ad nāles eēntias: sed in quātū sūt ex terminū quo ad naturalē suppositionē. vñ dico q licet quo ad eēntias nihil sit extra ens: qz essentia sit̄ sūt eēntiū: inde quo ad nālē suppositionē aliq̄d est extra ens: ꝛ sic dictio exclusiua addita enti aliquid pōt excludere. Ad tertium soluendū p interē ptionē: qz aliq̄d est extra naturalē suppositionē entis vt dictū ē: qz nō supponuntur essentia p terminum. Ad vltimum aūt dicendū q nō pōt fieri exclusio ab hoc actu esse: qz ille actus esse: cōprehēdit sub se eē aliū actū: sicut ꝓseqns cōprehēdit sub se q̄libz aliud añs suū: ꝛ iō null⁹ alius act⁹ pōt excludi ab hoc actu eē. Sed ens nō cōprehendit sub se oē aliud suppositū: ſz solum supposita sua ꝛ suaz partiū: qz suppositа nō essentiū impossibiliū esse nō comprehēdit sub se vt vacui ꝛ infinitū: ꝛ aliorū non entiū: ꝛ ideo pñt excludi ab ente cū exclusio fiat ab eo quo ad naturalē suppositionē Q: aūt ille act⁹ eē cōprehēdat eē aliū actū sub se nō quo ad subiectionē vel p̄dicationē: ſz vt ita dicam quo ad successionē patet qz oēs alij actus antecedunt ad istum vt si est est: ꝛ si cogitat est ꝛ sic de alijs. Circa secundum sic obiicit̄ cū dictio exceptiua excludat diuersum quo ad naturalem suppositionem: ꝛ vnū generalissimū non sit de suppositiōe alterius neq; econuerſo: sed sunt diuersa quo ad naturalem suppositionem: ergo dictio exclusiua addita vni generalissimo excludit alterū ꝛ econuerſo. Item ad idem. Dictio exclusiua excludit ea q̄ sūt diuersa a subiecto: siue excludit diuersa subiecta: vt tantum grammatica non ergo musica. sed diuersa generalissima non possunt esse subiectum vnū: imo sunt diuersa subiecta: ergo dictio exclusiua adiuncta vni generalissimo excludit alterum ꝛ econuerſo. Sed contra dictio exclusiua non pōt excludere qō intelligitur in subiecto cui adiungitur vt tm̄ albū currit nō ergo corpus currit vel tm̄ grāmaticus disputat: non ergo hō disputat: quia album dat intelligere corpus. ꝛ grāmaticus dat intelligere hominem: sed quantitas dat intelligere substantiam: ergo dictio exceptiua adiūcta quantitati non potest excludere substantiā: ergo dictio exceptiua adiūcta vni generalissimo nō excludit alterum. Item ad idem Omnis exclusiua pōit suam preiacentem verā: ꝛ ideo sequitur: si tm̄ quantitas est quantitas est: ꝛ si quantitas est substantia: est quare alia a subiecto nō sunt nisi i substātia: ergo posita quantitate vt quolibet alio generalissimo: necesse est ponere substantiam ergo a primo: si tantum quantitas est substantia est: ꝛ sic de alijs generalissimis: ergo dictio exclusiua adiuncta vni non excludit alterū. Et dicendū q dictio exclusiua adiūcta vni generalissimo excludit alterum: vno modo ꝛ alio mō nō: ex eo q generalissima alia a substantia habent duas cōparationes. ¶Vnā fm abstractionē put vnūquodq; ordinatur fm p̄dicamētalem lineā i sua ordinatiōe ad oēs spēs siue ad oīa individua sub ipso existētia. Et hoc mō potest in q̄libz p̄dicamento fieri talis figura sic̄ illa q̄ est i sba q dō arbor potest burj. Alia aūt hūt emācipationē fm concretionē ad substantiā in qua sūt: ꝛ sic sumūtur oīa p modum accidentis: ſz fm comparationē primam sumuntur per modum essentie siue p modū eius q ē q̄d. vñ fm p̄mā cōparationē di-

cio exclusiua adiuncta vni generalissimo excludit alia genera lissima: ⁊ sic cōcedo nisi qñ faciūt subiectuz vnū qō i pau cis accidit: vt tm substātia ē colorata. Nic enī excludit̄ sup ficies: qz supficies ⁊ sba faciūt vnū subiectū colozis. vñ nisi diuersa p̄dicata faciūt subiectū vnū sēp dictio exclusiua adiū cta vni generalissimo excludit alter. ꝑm hāc cōpationē: sed ꝑm cōpationē quā habeat ꝑm ꝓcretionē sic dictio exclusiua adiūcta vni nō excludit alter. vñ cū dr: tm agēs currit nō sequit̄ grāmatic⁹ nō currit vl musicus vel tricubitū vel bicubitū vel hō: qz sortes hō est ⁊ bicubitus vel tricubit⁹ vt grāmatic⁹ music⁹ ⁊ agēs. Ad tm dicēdū ergo breuit̄ si generalissima sumant̄ in cōcretione: dictio exclusiua adiuncta vni generalissimo nō excludit alter. Sed si sumant̄ i abstractione tunc dictio exclusiua adiūcta vni excludit alterū nisi faciant subiectū vnū. Ad alia duo argumēta p̄mo dicendū ē q̄ bene tenent si sumant̄ in abstractione ⁊ nō faciūt subiectū vnū. Ad tertiū argumētū dicēdū q̄ vnū intelligit̄ in altero duplicit̄: qz nō mō intelligit̄ vnū eēntialit̄: vt aīal i homine ⁊ tale nō excludit̄ vñ seq̄t̄: tm hō currit nō ergo aīal currit. Alio autem modo intelligit̄ vnum in altero ꝙ pendentiam accidentis ad subiectum. vnde i omni accidente includitur subiectum: ⁊ hoc dicitur: quia accidens concretuz dat intelligere subiectum: vt album dat intelligere corpus ⁊ etiam accidens in abstractione dat intelligere subiectum Color enim non potest esse nisi in corpore vnde siue accipiant colorem in cōcretione sic et proprie dicitur coloratum sui ab abstractione semper intelligitur corpus: ⁊ sic de alijs nouem p̄dicamentis: quia intelliguntur abstracta vt quantitas qualitas ⁊ sic de alijs. siue concreta vt quantum: tale semꝙ dat intelligere substantiam. dico ergo q̄ id quod itelligitur in accidente concreto non excluditur vnde non seq̄tur tantū albū currit non ergo corp⁹: vel tm homo currit non ergo animal. Sed illud qō intelligitur in accidente abstracto bene excludit̄ ꝙ dictionem exclusiuam: vt tantū quātitas. non ergo substantia. ⁊ hoc dico nisi illa duo faciunt vnum subiectum alicuius accidentis: sicut dictum est p⁹ Sicut supficies eius facunt vnum subiectum albedinis vt coloris. Ad quartum dicendum q̄ re vera omnis ꝓpositio exclusiua ponit suam p̄iacentem veram. sed in hac ꝓpositiōe tantuz quātitas est duo sunt. s. hec dictio tantū que est dictio exclusiua: ⁊ illud cui adiungitur. s. quantitas. Dico ergo q̄ dictio exclusiua excludit substantiam: sed quantꝫ tas ponit eam ⁊ ideo propositio: tantuz quantitas est ponit contradictionem: quia ponit substantiā esse ⁊ nō esse. ꝙ ponit etiam substantiam ratione quantitatis ⁊ remouet eaz ratione exclusionis que additur quantitati. Circa tertium obijcit̄ si hic cum dr: tantum hō est albus: ex hoc non sequitur: ergo superficies hominis non est alba: ergo dictio exclusiua addita vni rōne speciei vnius predicamenti non excludit speciem alterius predicamenti. Sz contra magis differunt ea que sunt in diuersis generibus q̄z ea que sūt in eodem genere: siue ea que sunt sub eadem specie: quia pluribus differentijs differūt: sed dictio exclusiua addita vni individuo excludit aliud individuum quod est sub eadem specie: vt tantum sortes. non ergo plato: ergo magis excludit ea que sunt diuersorum generum: quia magis differunt ergo dictio exclusiua addita predicamento vnius speciei: excludit species alterius predicamenti. Et dicendum q̄ in genere quinqz sunt ea que debent excludi. Vnum est diuersum subiectum: vt tantum sortes currit: excluditur plato ⁊ alij particulares homines: quia non possunt facere subiectum vnum sed diuersum. Secundū est diuersum logico: vt tantum hic non ergo ibi. Tertiū est diuersum tp̄e: vt tm in hoc tempore ergo non in illo. Quartum est oppositū ex parte predicamenti: vt tm sortes est albus: ergo nō est niger nec medio colore coloratus. Quintū est accidēs siue diuersum accidens a parte predicati: similiter positum duz ita sit q̄ vnum non insit ꝙ alterum: ⁊ ideo non sequitur: tantum sortes est grāmaticus non ergo musicus: tm̄ legit: nō ergo disputat nō ergo currit. ⁊ non sequit̄: tm sortes est coloratꝰ non ergo quantus: quia coloratus inest sorti per hoc quod est quantus: nō sequit̄: tm currit: non ergo mouetur: eo q̄ vnum inest in altero siue intelligitur ꝙ alterum ꝑm ꝓcretionem. Et in omnibus his quinqz modis: excluditur diuersū ꝙ dictionem exclusiuā. Et i his patet solutio primi argumenti: quia homo ⁊ superficies eius subiectum vnum est cō loris ⁊ non diuersum: vnde non excluditur supficies per hanc dictionem tantū cum dicit̄: tm sortes est albus: ita dictio exclusiua adiūcta speciei vnius predicamenti excludit alias dum nō faciunt subiectum: vnde vnū non insit ꝙ alterum vt dictū est. Patet etiam solutio alterius argumēti: quia dictio exclusiua excludit diuersum siue differens aliquo predictorum modorum tantum. Ex predictis patet solutio quarte questiōis que erat vtruz dictio exclusiua adiūcta speciei vnius predicamenti excludit species alias eiusdem quia omnes alie species eiusdem generis excluduntur nisi in vna comparant̄ ad aliam non solum vt species disperata sed etiam vt termin⁹ eiusdē: ⁊ ideo nō sequitur: tm supficies ē: ergo linea non est: qz linea est terminus supficiei ⁊ superficies corporis. vnde bene sequitur tantum homo non ergo asinus: qz iste species solūmodo comparantur sibi inuicem vt disperate. Ex predictis patet quinta questio q̄ erat vtrum dictio exclusiua adiuncta termino accidentali excludat terminos accidētales alios qz dictio exclusiua vt dictum est p̄ius habet excludere oīe accidens diuersum siue disperatū dum ita sit q̄ vnū nō insit ꝙ alterū vel faciūt subiectum vnū vñ sequit̄: tm sortem eē grāmaticū: nō ergo eē musicū. sed nō sequit̄: tm sortē eē coloratū: nō ergo esse quantū: qz coloratum inest sorti: eo q̄ est quantum. neqz sequit̄: tm album eē nō ergo corpus: quia ita faciunt subiectum vnum.

Circa sextam questionē obijcit̄: quia dictio exclusiua adiuncta vni oppositorum excludat alterum in quolibet genere oppositionis: qz duo opposita non possunt facere subiectum vnum sed diuersa: sed quotiēscūqz aliqua non faciunt vnum sed diuersa oportet q̄ vnū excludatur ab altero per dictionē exclusiuam: ergo dictio exclusiua adiuncta vni oppositorum habet excludere reliquuz. Ad cōcedum⁹ sicut in contrarijs: vt tm albus currit non ergo niger. Secundum predicta queritur de hoc sophismate: tm verū opponit̄ falso. Probatio. Verum opponit̄ falso ⁊ nihil aliō q̄z verum opponitur falso: ergo tantum verū opponit̄ falso. Contra: tm verū opponit̄ falso: ergo tm verū ⁊ falsum opponuntur qō falsum est: qz album ⁊ nigrum opponūt̄ ⁊ calidum ⁊ frigidum. Solutio. Dicēdum est q̄ prima ē simpliciter vera ⁊ improbatio peccat ꝑm consequens ab inferiori ad superius affirmato cum dictione exclusiua: quia opponi verum falso in minus est q̄z opponi: sicut oppositio veri ⁊ falsi in minus est q̄z oppositio: cum hec sint species illa vero genus: ⁊ sic cum dicit tantum verum opponitur falso: ergo tantū verū ⁊ falsum opponūt̄ peccat ꝑm ꝓsequens

Item dubitatur de relatiue oppositis: qz ex hac tm̄ pater est sequit̄ ergo filius est. vnde si tm̄ pater est: pater est: qz omnis exclusiua ponit suam p̄iacentem: vt si pater est filius est a relatiue oppositis ergo a p̄mo: si tantum pater ē filius est ergo dictio exclusiua adiūcta vni relatiue oppositorum siue correlatiuorum non excludit reliquū. Et dicēdum q̄ dictio exclusiua adiuncta vni correlatiuoruz excludit reliquum: sed in ista: tm pater est ponit condictionē: qz dictio exclusiua excludit quicquid nō faciunt subiectū vnū ꝑm diuersa cū pater ⁊ filius faciat substantia diuersa ⁊ vt vnum q̄ nihil est dictū pater filius est: sed qz pater ⁊ filius referuntur ad se inuicem: ⁊ ideo dictio exclusiua adiuncta patri excludit filiū ⁊ econuerso. vñ in ista: tantū pater ē excluditur filius rōne dictionis exclusiue: q̄z pater ponitur rōne p̄iacentis: sed pater est ꝙ hoc quod est ad filium: ⁊ ita rōne p̄iacētis ⁊ rōne exclusionis non solum remouetur filius sed etiaz pater qz filius est per hoc qō ē ad patrē ⁊ sic tm̄ pater est ponit duplicē ꝺictiōem: qz ponit filium eē ⁊ nō esse: ⁊ patrē ē ⁊ non esse. Circa p̄dicta queritur de hoc sophismate. Si tm̄ pater est non tantum pater est. Probatio. Si tantū p̄ ē p̄ est: ⁊ si pater est filius est. ⁊ si filius aliud a patre est: ⁊ si filius est aliud a parte est non tantum pater est. Contra ibi significatur oppositum sequi ad suū oppositum ergo locutio est falsa ⁊ impossibilis. Ad hoc soluunt quidam q̄ pater

triplicit̃ significatur sicut album vno modo nominat id qō erit album: ⁊ hoc modo albū potest esse nigrum ꝑm ꝙ hec est vera: subiectum albedinis pōt esse albū. Alio modo album dicit cōpositionem ex subiecto ⁊ accidēte: vt album currit. i. res habens albedinem currit. Alio modo album negat ipsum accidens. vnde cum dicitur albus contingit eidem vni ⁊ eidem inesse ⁊ non inesse. Similiter pater dicit vno modo subiectum paternitatis: vt pater generat filiuꝫ id quod est pater. Alio modo dicit compositum ex subiecto ⁊ accidente vt pater currit. i. homo vel animal habens paternitatē currit. Et his duobus modis excluditur vnum correlatiuorum ꝙ dictiones exclusiuā adiūctam alteri. Alio modo pater nominat ipsam relationē que est paternitas vt cum dicitur pater est in genere relationis: ⁊ hoc mō non excluditur vnum correlatiuoꝝ ab alio: quia sic vnū ponit aliū ⁊ econuerso: sed hoc nihil est: quia cum dictio exclusiua excludit quecumq; non faciunt subiectum vnum sed diuersa ⁊ pater ⁊ filius non possunt facere vnum sz diuersa. sed diuersa scōm ꝙ sunt i genere relationis neq; ab aliquo neq; alio modo oportet ꝙ dictio exclusiua adiuncta patri excludat filium ⁊ econuerso. Mō cōcedimus. Solutio recta est dicendū ꝙ si hec tm̃ pater est: nō tm̃ pater ē simpliciter est vera sed secundum suū antecedens ē impossibile hec. f. tm̃ pater est hec dictio tm̃: remouet esse ad subiectum: vel accidens a patre: ⁊ ita remouet filium ⁊ est ibi hoc relatiuū pater quod ponit filium: ⁊ ita ex vna parte remouet filium scilicet a parte cōclusionis ex alia parte ponit ipsum scilicet a pte ē sui correlatiui. Ad improbationem autem soluēdum per interēptionem: qō non sequitur in oppositis ad oppositum: sed sequitur vna pars contradictionis ad antecedens quod cōcludit iter se vtrāq; partem contradictiōis ⁊ sic sequitur pars ad totum sicut hic: sortes currit ⁊ nō currit: ergo sortes currit. Locus a toto ⁊ intelligitur. Contradictio enim integrat ex suis partibus: sicut dom⁹ ex suis partibus. vnde posita cōtradictiōe necesse est ex ea sequi tam de affirmatione q̃z de negatione per locum a toto integrali.

Item queritur de hoc sophismate. ℙossibile est sortez videre tm̃ omnē hoiem nō videntē se. ℙrobatio. ℙossibile est sortem videre tantum omnem hominem cecum: sed omnis hō cecus est scilicet homo non videns se: ergo possibile est sortē videre tm̃ oēz hoiez nō videtē se. Cōtra si possibile est ponat ꝙ sit i actu sortes videt tm̃ hoiem nō videtē tunc sortes aut videt se: aut nō videt se: si nō videt se: ergo ē hō nō videns se: ⁊ videbat quēlibet talē ergo videt se si videt se: ergo ē hō videns se: sz nullū talē videbat: ergo nō videt se: qz tm̃ videbat non videntez se ergo videt se ⁊ non videt se. Solutio. ꝑma est impossibilis hec. f. ℙossibile est sortem videre tantum omnem hominē non videntē se: ⁊ illa similiter sortes videt tm̃ omnē hominē nō videtē se: quia vtraq; habet in se contradictiones vt iam patebit. ℙrobatio. peccat secundum consequens procedendo ab inferiori ad superius cum distributione ⁊ etiam cum dictione exclusiua: vt omnis homo ergo omne animal: ⁊ tantū omnis homo ergo tantum omne animal: qz homo non videns se i pluribꝰ est q̃z homo cecus. vnde sequit vt cōuersim: vt si homo est cecus: est homo nō videns se: ⁊ non econuerso: quia homo dormiens est homo non videns se: nec tamē est cecus. ⁊ etiā vigilans habens oculos clausos: est hō non videns se. Q̃ista sortes videt tantum omnem hominem non videntem se habet contradictionē. ꝑz qz equipollet illis duabus. f. sortes videt oēz hoiez non videntē se: ⁊ non videt aliquē non videntem se. ⁊ iste due sunt exponentes illi⁹. Sed ex illa sortes. nō videt aliquem hominem videntem se: sequitur ergo sortes non videt se videntem se: ⁊ est locus a genere siue a toto in modo: sicut hec: sortes non videt aliquē hominē albū: ergo non videt se albū: sed si sor. non videt se videtem se ergo sortes non videt se: quia conuertuntur cum earū affirmationes conuertantur. vnde si sortes videt se videntez se: ergo videt se ⁊ econuerso. Sed quotiēscūq; affirmationes sibi inuicem conuertuntur necesse est negationes sibi inuicem cōuerti: vt si homo ⁊ risibile conuertuntur: vt homo ⁊ nō risibile conuertunt̃. ⁊ ideo sequitur necessario si sortes non videt se videtez se sequit̃ ergo sortes nō videt se per locū a cōuertibili: ergo a primo. Si sortes non videt aliquē hoiez videntē se: ergo nō videt se: ⁊ hec est altera pars cōtradictiōis ⁊ hoc modo sor. videt hoiem nō videntem se ⁊ ipe nō videt se: ergo videt se: ⁊ sic videt se: ⁊ non videt se. hec aūt ꝺdictio ⁊ seqt̃ ex duab⁹ exponēt̃ ꝑme ⁊ ille due exponētes ꝑme intelliguntur i ꝑma: ꝺdictio itelligit̃ i ꝑma ⁊ sic ꝑma: ⁊ sic claudit ītra se ꝺdictionem. Item illud vlē ostendit̃ alia rōne: qz sequit̃ si sortes non videt aliquē videtē se: ergo sortes videt nullum videntē se: qz non aliquē ⁊ nullū equipollent sicut non aliquis ⁊ nullus: ergo nullus hō videns se videt̃ a sorte cōuertendo actuam in passiuam: ergo sortes non videt se quia si sortes videret se: iam aliquis homo videns se videretur a sorte. ⁊ dicebant ꝙ nullus homo ergo a ꝑmo si sortes non videt se: ⁊ sic habetur altera pars contradictionis ex q̃ est altera exposita: sequit̃ reliqua pars cōtradictionis sicut prius: quare prima habet in se cōtradictionē. quod concedimus. Ite ꝓbatio ꝙ ꝑma est vera hec. f. sortes videt tm̃ oēm hoiez non videntē se: ℙonatur ꝙ virgili⁹ sortes ⁊ plato sint hoies non videtes se tm̃: ⁊ homines alij vident se. ⁊ ponatur cum hoc ꝙ sor. videat tm̃ illos tres. tūc hec: ois hō non videns se: conuertit̃ cum his tribus singularib⁹. Virgilius nō videt se sor. nō videt se: plato nō videt se ⁊ iste tres in simul sūpte conuertūtur cū illa: qz sequitur ois hō nō videns se legit: ergo hic ⁊ iste legit ⁊ econuerso. sz sor. videt tm̃ illos tres: ergo sortes videt tm̃ omnem hoiez nō videntem se: ꝓ locum a conuertibili: qz ab vno conuertibili ad alterū sequitur cū dictione exclusiua: vt tm̃ risibile: ergo tantū hō ergo hec est vera: sortes videt tm̃ oēm hoiez nō videtem se.

Item ad idem ℙosito ꝙ sint tres hoies cec⁹ ⁊ alij videant se: tūc ille due cōuertunt̃: ois hō cec⁹ ⁊ ois hō nō videns se: sz possibile ē sortē videre tm̃ oēz hoiez cecum: ergo possibile est sortem videre tm̃ oēm hominē non videntē se: ergo prima est possibilis. Solutio. Dico ꝙ prima est falsa cum possibilis: sicut prius dictū est: quia ponit contradictionē vt prius patuit duplici ratione. Ad primam autem positionem dicendum ꝙ ponit duo incompossibilia: ⁊ concedo ꝙ vtrumq; eoꝝ sit possibile ꝑm se. Ambo insimul sunt impossibilia: qz hoc ē possibile ꝙ sint tm̃ isti tres hoies nō videtes se: ⁊ aliqd simul ꝑm se est possibile. f. ꝙ sor. videat tm̃ istos tres sed ambo insimul sunt impossibilia: qō sic patet: quia cuz ponit ꝙ isti tantū tres sint nō videtes se: ⁊ hic ponit ꝙ sor. videat se cum nō sit de numero illoꝝ: ⁊ qñ ponit ꝙ sortes videat tantū illos tres in hoc potest ꝙ sortes nō videat se ꝙ nō sit de illis ita poni ꝙ sor. videat se ⁊ nō videat: ata illa duo sūt sūpta ponūt ꝓtradictionē: rideo sūt icōpossibilia. Ad aliud aūt dicendū ꝙ hec est vera ꝑm se. ℙossibile est sortem videre tm̃ oēm hoiem cecum: sed nō est possibile posito ꝙ hō cecus conuertat̃ cū homine non videntē se qz si sortes videt omnem hoiez cecū tunc nō videt: si hō cec⁹ cōuertere tur cum hoie nō videntē se: tūc sortes videt se: ꝙ nō sit cec⁹: ⁊ a quo cū q; remouetur vnū cōuertibilū ⁊ reliquū: ⁊ sic ponit contrariū in hac secūda ratione ꝙ sortes videat se ⁊ ꝙ non videat se: ⁊ sic non ē verū sed ꝑmissa est impossibilis cū ipsā sequat̃ exꝑmbile impossibile. Septima quēstio est vtrū dictio exclusiua adiuncta parti integrali excludat totū vel econuerso ⁊ adiuncta minori numero excludat maiorē vel econuerso ⁊ videt̃ ꝙ adiuncta toti integrali possit excludere partem: quia sequitur: domus valet tantum centum libras: nō ergo paries: ergo adiūcta toti excludit partē ⁊ econuerso: vt si tantū paries est alb⁹: nō ergo domus. Sz cōtra ꝓpō exclusiua semp ponit suā ꝓtacētē cē verā vt tm̃ dom⁹ est colorata: ergo dom⁹ ē colorata sz si dom⁹ ē colorata: ergo paries ē colorat⁹: qꝝ posito toto integrali ponit̃ ēlibz eius pare: ergo a ꝑmo. Si tantū domus est colorata: paries est coloratus: ergo dictio exclusiua adiūcta toti nō excludit partem. Et dicendum est ꝙ tria genera accidentiū reperiuntur in toto integrali ⁊ i sua parte: quia quedaz accidētia sūt que tantū conueniunt toti integrali vt compositi ex partibus integralibus: ⁊ habere partes omnes ꝑm quantitatem ⁊ propter hec anima nō est pars integralis hominis: sed cētualis: ⁊ valere centum libras conuenit totū ⁊ non gē.

Alia

sunt accidentia que conueniũt tantũ parti ⁊ nõ toti ut esse min⁹ vel seq̃ ex toto integrali: vl̃ ptialitat⁹ vl̃ ꝯiũgi alij q̃nto ad faciendũ maius secũdũ quãtitatẽ. Tertio aũt modo sunt accidentia que indifferenter conueniunt toti ⁊ parti: ut album ngrum calidum ⁊ frigidũ humidũ siccum ⁊ consimilia: ⁊ in primo genere accidentiũ dictio exclusiua adiũcta toti integrali excludit partẽ: ut domus valet centũ libras: non ergo partes ⁊ in alijs duobus generibus accidentiũ dictio exclusiua parti adiuncta semper excludit totũ ⁊ nõ econuerso.

Item queritur de hoc sophismate. A solo sorte differt q̃cquid non est sortes. vel pars sortis. ℔robatio. A sorte differt q̃cq̃d non est sor. vel pars sortis: ⁊ non ab alio q̃z a sorte differt quicquid non est sortes vel pars sortis: ergo a solo sorte differt ꝛc. Contra. A solo sorte differt quicquid non ẽ sortes vel pars sortis: sed plato non ẽ sor. vel pars eius: ergo plato differt a solo sorte quod est falsum. Solutio. ℔prima est falsa: ⁊ altera probantũ ẽ falsa hec scilicet nõ ab alio q̃z a sorte differt quicquid nõ est sor. vl̃ pars sortis quia sua cõtradictoria est vera hec scilicet ab alio a sorte differt quicq̃d nõ ẽ sor. vel pars sortis. Et si querat aliquis a quo alio: dicẽdum est q̃ nulla est questio: qui a iste termin⁹ alius non tenetur determinate pro vno: sed cõmuniter pro pluribus: sicut hec posito q̃ omnis homo videat proprium equum tũc hec est vera: omnis homo videt equũ: nec tamen est querere quem equũ videat qua ille accusatiuus equũ non tenet pro vno determinate sed cõmuniter pro pluribus. Item videtur q̃ dictio exclusiua adiuncta toti vniuersali possit excludere partem ei⁹: siue addita maiori numero possit excludere minorẽ: quia omnes numeri sunt species differentes: ut binarius trinarius quaternus: ⁊ sic de alijs: quia sunt quedam species ex opposito condiuidentes numerũ: qui genus est omnũ specialiũ numeroꝝ: ergo dictio exclusiua aduncta vni speciei numeri: excludit omnes alias: ergo si dictio exclusiua addatur maiori numero excludit quelibet minorem: q̃ addita quinario excludit q̃libet aliam speciem: ergo quelibet minorem speciem. Sed contra. Quilibet numerus maior ponit semper suam partẽ: ⁊ ideo dixit Aristoteles q̃ si duo sunt vnum est: ergo minor numerus intelligitur semper in maiori: sed dictio exclusiua nõ remouet quod intelligitur in sua ꝓtacente ergo dictio exclusiua addita maiori numero non excludit minorem. Solutio numerus sumit⁹ duobus modis sicut ⁊ quodlibet aliud totũ: quia vno modo sumitur numerus ratione sue totalitat⁹: siue ratione sue aggregationis: ⁊ sic dictio exclusiua addita maiori numero excludit quelibet minorẽ ut tantum decem sunt paria: non ergo octo sunt paria: nec quinq̃ nec quattuor ⁊ excludit omnes superiores: ut si tantũ decem sunt paria: non ergo duodeciz sunt paria ⁊ simili modo de alijs ascendendo. Alio autem modo sumitur nõ ratione sue totalitas siue toti⁹ sue aggregationis: sed ratione eoꝝ ex quibus constat siue ex quibus fit: ⁊ sic dictio exclusiua adiũcta maiori numero nõ excludit minorẽ: imo potius ponit vnde sequitur tantuz decem currunt non ergo octo currũt: vel ex imo potius oppositum sequitur: quia si tantũ decem currunt sequitur q̃ octo currãt ⁊ etiam decem sex currãt: ⁊ sic patet q̃ dictio exclusiua addita maiori numero vno modo excludit minorẽ. ⁊ alio modo nõ. Sed addita minori numero semper excludit maiorem. vnde de parte integrali: ⁊ de parte in quantitate: ⁊ de parte in loco: ⁊ de parte in tempore: ⁊ de parte numerali talis datur regula. Quotienscunq̃z dictio exclusiua addit⁹ parti semper excludit suũ totuz: excepto toto vniuersali: ⁊ toto in modo. Ad argumenta predicta facilis est solutio: quia primũ argumentũ accipit species ratione sue totalitat⁹ siue ratione sue aggregationis: ⁊ sic dictio exclusiua addita vni speciei numeri excludit omnes alias. Secundũ aũt argumentũ accipit species numeri ratione eoꝝ ex quibus est numer⁹.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. Solis tribus sola duo sunt paucioza. ℔probatio. Trib⁹ sola duo sũt paucioza: ⁊ non alijs q̃z tribus sola duo sunt paucioza: ergo prima vera. Contra solis tribus sola duo sunt paucioza ergo solis trib⁹ duo sunt paucioza: ⁊ non alijs scilicet quatuor vel quinq̃z quod est falsum. Solutio. prima est duplex: quia potest exponi per exclusionem existentẽ in obliquo: et sic est vera. vel potest exponi per exclusionẽ existentem in rectitudine: ⁊ improbatur: ⁊ tũc altera de exponẽtibus ẽ falsa hec. s. solis trib⁹ duo sũt paucioza eũ duo sũt paucioza oĩb⁹ alijs nũeris ascendẽdo: ⁊ ita nõ solũ duo sunt paucioza. Vñ solet dari talis regula. Quotienscũq̃z duo sincathegorematica ponuntur in eadẽ locutione seipsa attingentia duplex ẽ locutio: eo q̃ vnum potest esse determinatio alterius vl̃ ecõuerso: ⁊ hoc est quod solebant dicere antiqui q̃ vnuz potest includere alterum: vel includi ab eo: vel excludere alterum: vel excludi ab eo. Et nota q̃ in numeris est duplex ascensus quia numerus est causarum: ⁊ alius est quantitatis siue augmenti quantitatis in quantitate. vnde loquendo de ascensu causarũ: omnes minores numeri sunt superiores maioribus: quia omnes minores sunt cause maiorũ numeroꝝ. vnde quanto minor est numerus tanto est superior: quia in quantũ est prior est causa: ⁊ omnis causa superior ⁊ prior: ⁊ ideo suprem̃ principium in numeris est vnitas: ⁊ sic de maioribus numeris loquendo de ascensu cause semper est ascẽdere a maioribus numeris ad minorem quodlibz: ⁊ vltimo ad vnitatẽ: econuerso autẽ est descendere. Sed loquẽdo de ascensu quantitatis siue de ascensu augmẽti quãtitatis tũc maiores numeri sunt superiores: ⁊ minores inferiores: cum sit maior quantitas in numeris maioribus q̃z in minoribus hoc modo est ascensus a minori numero ad maiorem: econuerso autẽ est descensus ⁊ sic ascensus ⁊ descensus fiunt dupliciter in ordine minorũ.

His habitis habentur sex questiones que fiebant circa quartã questionẽ que erat descẽdendo ad vnam exclusionis. s. que erat in ea que debent excludi. Cõsequenter queritur de quita questione q̃ fiebat in principio huius tractatus de differentia harũ dictionũ solus ⁊ tantũ qualiter differunt in suis exclusionibus. Et dicenduz q̃ hec dictio solus excludit semp ab aliquo casuali sive ponatur in subiecto siue in predicato: ut sol⁹ sor. currit. i. sor. currit ⁊ nullus alius. In predicato autẽ ut ego do solũ tibi denarium. i. do tibi denarũ ⁊ nullã aliã rem. Sed hec dictio tantũ excludit ab aliquo casuali: ut tantũ sor. currit vel tantũ albũ currit. vel tantũ legens currit. i. sor. currit ⁊ null⁹ alius currit: ⁊ sic de alijs. Aliquãdo autẽ excludit ab aliquo actu reliquos actus: ut cũ dicitur sor. tantũ legit ⁊ nihil aliud facit. Sz contra hec dictio tantũ est aduerbium ergo semper excludit ab actu quia aduerbium semp natum est determinare verbũ ⁊ semp ferri ad ipsum. Et dicendũ q̃ sicut duplex est dispositio substantie: quia vna est dispositio substantie secũdũ se ⁊ absolute: ut albus niger ⁊ cõsimilia. Est autẽ alia dispositio substantie mediante actu: ut cum dicitur ille incedit superbus: hec dictio superbus in hac oratione dicit superbiaz q̃ substantie q̃ actũ. Similiter duplex dispositio est actus: quia quedã est dispositio actus ꝑm se ⁊ absolute ut bene ⁊ male ⁊ velociter: ⁊ talis dispositio actus semp determinat actuz absolute ⁊ nõ mediãte substãtia: ut bene legit: velociter currit. Alia est dispositio actus in mediante substantia: ut tantuz tantũmodo solus solũmodo: ⁊ tales dispositiones actus aliq̃ determinãt actum absolute. Aliquãdo mediãte substãtia: ⁊ ideo q̃n hec dictio tm̃ determinat actũ absolute tũc excludit ab aliquo ipso actu alios actus. q̃n vero determinat actus mediãte substãtia tũc excludit ab aliquo ipso casuali ut patuit in exemplis supradictis. Item queritur de hoc sophismate. Solus sor. excluditur. posito q̃ solus excludat ab aliquo subiecto respectu alicui⁹ ꝑdicati ⁊ nullus alius excludatur. ℔probatio ꝓme sortes excluditur ⁊ nullus alius a sor. excluditur. ergo solus sor. excluditur. Contra hec ẽ ꝓpositio exclusiua in qua excludunt oẽs alij a sor. nõ ergo solus sor. excluditur. Solutio. ℔prima simpliciter vera: ⁊ ꝓpõ peccat ꝑm quid ⁊ simpliciter: q̃ cuius ꝓma sit exclusiua simpliciter: tm̃ sua exclusio sit respectu huius actus excludi. Sed q̃ excludit exclusiõe nõ excludit: sicut q̃ ꝓuat⁹ a ꝓbatione nõ ꝓbatur: q̃ ꝓuare ꝓbationẽ. hoc nõ ẽ ꝓbare sed potius dare habitũ: ut ꝓbare cecitatẽ nõ est ꝓbare sed dare visum: ⁊ sic ꝓbari a ꝓuatiõe nõ est ꝓbari: ⁊ excludi ab exclusione non est excludi. Item videt q̃ solus debz restringere

terminū cui adiungit. Probatio. ꝙ quandā regulā ꝓi⁹ da tam. Omne adiectiuū nō diminuēs nec habēs naturā ampliandi adiunctū ex eadē parte termino cōmuni restringit terminū cui adiungitur: sed hec dictio solus ē talis: ergo terminū restringit cui adiungitur. Et dicendū ꝙ regula debet intelligi de adiectiuis specialib⁹ vt sunt albus niger ⁊ consimilia ⁊ non de adiectiuis generalib⁹: qz adiectiua generalia nō restringunt eo ꝙ restringens debz ee min⁹ cōe sed solus est adiungibile rebus omniū generū ⁊ ıō non potest restringere. Vel dicendū est ꝙ quedam sunt adiectiua que imponunt ab aliqua qualitate speciali ut albus ab albedine niger a nigredine: ⁊ talia restringunt: qz qualitates a quib⁹ sumunt sunt speciales. Alia autē sunt adiectiua que imponūtur a substātia oblique sumpta: ut solus. Solus enim est nō cū alio. vnde in eo intelligitur ille ablatiuus alio significans substantiā diuersam in obliquitate ⁊ talia non restringunt

Item posito ꝙ solus ſoz. sciat hoc enūciabile equum esse animal: ⁊ ipse etiā cū platone ⁊ cū aliis multis sciat alia multa enunciabilia. Queritur de hoc sophismate. Solus sortes scit aliqd̄ enūciabile qd̄ nō omnis alius a platone ignorat. Probatio. Soz. scit aliquod enunciabile quod alius a platone ignorat: quia scit equū esse animal: ⁊ hoc enunciabile alius a platone ignorat: ergo vel omnis alius. Si omnis alius: ergo solus ſoz. scit aliquod enunciabile: quod omnis alius a platone ignorat: ergo ſoz. scit aliquod enunciabile qd̄ ipse ignorat qd̄ est falsum. Si nō omnis alius ergo ſoz. scit aliquod enunciabile: quod nō omnis alius a platone ignorat. ⁊ hec est prima. Cōtra alius a sorte scit aliquod enūciabile qd̄ non omnis alius a platone ignorat sicut vnū dici cōmuniter scitis nō ergo solus ſoz. scit ꝛc. Solutio. prima est vera simpliciter: ⁊ iste due Alius a sorte scit aliquod enūciabile: quod nō omnis alius a platone ignorat: ⁊ nō ali⁹ a sorte scit aliqd̄ enūciabile: qd̄ nō ois ali⁹ a platōe ignorat: ꝫ dicūt vno mō: ⁊ alio modo nō: quoniā hoc qd̄ dico aliquod enūciabile supponit indefinite ꝙ implicationē sequentē: que pōt restringere ꝙ diuersis: cū ponatur in eo hoc relatiuum diuersitatis. ſ. alius indefinite sumptuz. Vnde in prima hic qd̄ dico. Aliquod enūciabile supponit solū ꝙ hoc enūciabile. ſ. equum est animal. ⁊ hoc relatiuū alius ꝙ sorte soluz. vnde concedo ꝙ solus ſoz. scit aliquod enūciabile: ⁊ nullus alius a sorte. Cū autē dixit in ꝓbatiōe. Alius a sorte scit ꝛc. tūc hoc quod dico aliqd̄ enunciabile nō supponit ꝙ eodem enūciabili sed ꝙ alio: vnde cōtradicūt si ꝙ eodem supponerent tunc contradicerent.

De exceptiuis dictionibus.

Dicto de exclusiuis: sequit̄ de exceptiuis: ut preter pterq; ⁊ nisi. Et primo quid significet dictio exceptiua. Scdo. ppt̄ qd̄ dicat̄ dictio exceptiua. Tertio q̄ ⁊ quot sunt cause q̄ exiguntur ad exceptionem. Quarto quā habitudinē siue quā opationē denotet dictio exceptiua. Quinto cū excipiat semp partē multitudinis a q̄ multitudinez debeat excipe. Sexto vtrū ꝓpositio exceptiua sit vlis vel singularis. Septimo quō sumatur sub ea siue q̄modo sit sub sillogismo. Octauo ⁊ vltimo q̄rit̄ de constructione ipsius. Circa primū nota ꝙ hec dictio preter nō significat exceptionē sicut quidā dicunt nec; ut conceptā nec; ut exercitā. Nō ꝓbatur eisdē rōnibus quib⁹ ostēdebat̄ prius ꝙ hec dictio solus nō significat nec; ut conceptā nec; ut exercitā. Itē ostēdit̄ ꝙ hoc ꝙ neutro modo significat exceptionē hec dictio pter: quia nulla ꝓpositio significat affectū vel exercitū: sed tm̄ significat habitudinē casualem ad actū: ergo dictio pter non significat exceptionē ut affectū vl ut exercitū. Et ꝙ nō significat eā ut conceptū patet sicut prius de dictionib⁹ exclusiuis ⁊ sic hec dictio pter nullo modo significat exceptionē. Quod concedimus dicentes: ꝙ hec dictio pter significat instantiam in parte: siue totum nō ē hoc ⁊ ideo dicitur dictio instantiua, Sed tunc obijcitur ꝙ cum instantia sit ꝓpositio propositioni cōtraria ut est in fine secundi priorū. hec autē est vniuersalis aut particularis: ergo contingit instantiā fieri non solum in pte: ſz etiam in toto: ergo sicut habemus dictionem instantiuā in parte sicut preter: ita debem⁹ habere dictionē instātiuā in toto. Nō cōcedim⁹ dicētes ꝙ dictiones exceptiue ut preter ⁊ consimiles ferunt in parte dictiones exceptiue tantū solus ⁊ cōsimiles ferunt instantiā in toto ꝙ iste remouent partē a toto: ut omnis homo preter sortē currit: ille vero ecōtrario remouēt totum a parte: ut tantū ſoz. ⁊ nullus alius homo ⁊ sic patet ꝓmū. Secūdi vero ꝑs solutio propter dicta quia hec dictio preter ⁊ cōsimiles dicūtur exceptiue nō ab exceptione significata ut obiectū est: sed ab exceptione exercita: sicut solus ⁊ tā tū dicunt̄ exclusiue ab exclusione nō significata sed exercita

Circa tertiū querit̄ que ⁊ quot sunt cause que exiguntur ad exceptionem. Videtur ꝙ sunt tria: quia nō pōt fieri exceptio nisi aliqd̄ excipiatur ab aliquo: ⁊ respectu alicui⁹: ut cū omnis pter sortem currit. Soz. est exceptio: ⁊ hec distributio ois homo: est illud a quo excipiatur: ⁊ iste actus qui est currere: est illud respectu cui⁹ excipitur: ergo ista tria necessaria sunt ad exceptionē. Et dicendum ꝙ quinq; exiguntur ad exceptionē. Vnū est excipiens ⁊ hec est anima: ⁊ alterū ē instrumentū excipiendi: ⁊ hec est dictio exceptiua: vt preter ⁊ consimiles. ⁊ etiaz exiguntur illa tria de quibus obijciebatur. ſ. qd̄ excipitur: ⁊ a quo excipitur: ⁊ respectu cuius excipitur. Vnde ꝑdicta tria de quibus obijciebat exiguntur: sed nō sufficiūt ad exceptionē: q̄re ꝑdicta quinq; concurrerēt ad hoc ꝙ fiat exceptio. Sed obijcitur ꝙ hec dictio pter nō semp tenet diminutiue sicut quidā dicūt: quia hec est vera. Decē preter vnum sunt nouem: sed ex denario nō fieri nouenari⁹ nisi per diminutionē denarij numeri: ergo oz ꝙ hec dictio pter teneatur ibi diminutiue: ⁊ sic hec dictio equiuocatur ad exceptionē ⁊ ad diminutionē. Sz contra. Ois ꝑs ē semp in suo toto ſm habitudinē ꝙ qd̄ est pars ut si in actu est ꝑs: ⁊ ſm actum in suo toto: ⁊ in habitu est ꝑs ⁊ ſm habitū est in toto: ergo ꝑs ſm ꝙ est ꝑs nō pōt esse extra suū totū: ergo si ponat extra totū tūc nō erit extra se ſm se: sed respectu alicuius tertij sed sicut vnitas est ꝑs denarij: ita est ꝑs decē ergo vnū nō potest excipi a decē ut respectu alicui⁹ tertij: ergo cū dicitur decem pter vnū sunt nouē: ibi est qd̄ excipitur: qz vnū ⁊ a quo excipit̄ qz decem: ⁊ respectu cui⁹: qz respectu huius. ſ. esse nouē: ⁊ etiā excipiēs qd̄ excipit: qz intellectus ⁊ instrumētū per qd̄ excipit: qz dictio exceptiua ergo ibi sunt ꝑdicte quinq; cause q̄ sufficiūt ad exceptiōez: ergo tenet ibi exceptiue: ergo semp tenetur exceptiue. Nō cōcedimus. Circa quartū queritur in hūc modū. Cū vbicunq; est exceptio excipiat aliqd̄ ab aliquo qd̄ fert instantiā ſm partem ei a quo excipit̄. Necesse est ergo ꝙ illud qd̄ excipitur sit ꝑs eius a quo excipitur ⁊ etiā nō sit ſm actū in eo a quo excipit̄. Sed cū ꝑs subiectiua ⁊ ꝑs in mō nō ferant instantiā cōtra suū totū: qz nō sūt actualiter in suo toto: ideo neutra harū partiuz pōt excipi a suo toto: ergo oportet ꝙ dictio exceptiua dicat habitudinez ptis actualis existentis in suo toto ad suum totum: et ideo omnes iste orationes sunt incongrue: homo pter sortē currit: plato preter sortem currit quia exceptiua non est actualiter pars eius a quo fit exceptio: et ita dictio exceptiua non reperit habitudinem ad quam actualiter ordinatur. Item nulla ꝑs est instantiua cōtra suum totū nisi ꝙ sui negatiōez contradicat ei: sed ꝑs subiectiua ꝙ sui negationē non ꝓtradicit toti: qz sorte nō existente adhuc hō est: ⁊ similiter de parte in modo: ergo relinquit̄ ꝙ ptes aliorū generū omniū cōtradicūt suo toti ꝙ negationē: sed iste sunt in suo toto actualiter ut patet in toto integrali ⁊ in toto in quantitate: ergo hec dictio pter dicat habitudinē ptis actualiter existentis in suo toto ad suum totum. Itē nulla pars fert instantiam suo toti nisi sequatur ad ipsum: sed nulla pars sequitur suum totum nisi actualiter sit in ipso: ergo hec dictio pter dicit cōpationē ptis actualiter existentis in toto ad suum totū. Nō concedimus. Ex his patent plures regule. Prima talis est. Oportet excepti ſm naturā actualiter contineri in eo a quo fit exceptio ⁊ remoueri ab ipso respectu ꝑdicati vel alicuius tertij ut hic: ois hō pter sortē currit. Secūda regla talis est. Quotiēscunq; tot excipiuntur quot supponunt̄ locutio est impropria ⁊ falsa: ut omnis homo preter omnē ho

minem currit. Cum enim exceptio non ſtet in ratione partis nō reperit dictio exceptiua comparationē quam exigit: ⁊ ſic ē ibi impropꝛietas. Et cū ꝑdicatū ponat in quolibet ⁊ removeatur a quolibet oportet ipſam eē falſam. Tertia regula talis eſt. Cōtra ꝓpōnē totā falſam non ē dare inſtantiā ut oīs hō ꝓter oēm hoiem eſt lapis. ꝓpō autē tota falſa eſt: q̄ eſt ꝓtraria vere: ut vult Ariſto. in ſcō priorū: ut oīs hō ē aſinus. hec ē ꝓtraria vere. ⁊ habet falſitatē ꝓ q̄libet ſui parte. vñ a tali nō pōt fieri exceptio: qꝛ oporteret accipere quālibet partē: ⁊ ſic omnia exciperent quecūq; ſupposita eſſent: que eſt ꝓtra ſecundā regulam. Scōm ꝑdicta queritur de hoc ſophiſmate. Omne animal ꝓter hoiem ē irrōnale: ꝓpō hec eſt falſa oē animal ē irrōnale: ⁊ nō ē inſtantia niſi in homine: ergo facta exceptiōe ꝓ illo erit vera: ergo hec eſt vera: omne animal ꝓter hoiem eſt irrōnale. Contra. Omne animal ꝓter hoiem eſt irrōnale: ergo oē aīal ꝓter hunc hominē eſt irrationale quod falſuꝫ eſt. Solutio prima vera: ⁊ ꝓbatio hū tenet ſed improbatio peccat ſm figurā dictiōis a ſimplici ad ꝑſonalē: qꝛ iſte accuſatiuus hoiēꝫ poſitus poſt dictionē exceptiuā habet ſimplicē ſuppoſitionē cum ſit termin⁹ cōmunis: cū dicit oē aīal ꝓter hoiem ē irrōnale: ſed cū dicat ergo animal ꝓter hunc hoiem ē irrōnale. ſꝫ cum dicit ergo oē animal ꝓter hunc hoiem. Iſte actūs ꝓter hunc hoiem habꝫ ꝑſonalem ſuppoſitionē: ⁊ ſic ē in figura dictionis. Item ē cōſequens ab inferiori ad ſuperius cū diſtributione: ſicut hic: omnis hō: ergo omne animal: qꝛ in hac ꝓpōne: oē animal ꝓter hominē ē irrationale: iſta diſtributio omne animal ꝓprehendit in ſe oē aliud animal ab hoīe. Sed cū dicitur: omne animal ꝓter hunc hoiem. Iſta diſtributio omne animal cōprehendit in ſe oē aliud animal ab vno hoīe: ⁊ ita cōprehendit omnia animalia q̄ prius cōprehēdebat ⁊ etiā oēs homines alios ab iſto hoīe: ⁊ ſic argumētatur ſuppoſitio ſicut hic oē animal aliud ab hoīe: ergo omne animal aliō ab illo homine. Idem autē iudiciū de hoc ſophiſmate: oē animal ꝓter ſanū ē egrū: omnis quantitas ꝓter continuā ē diſcreta: omne corpus ꝓter animatum ē inaīatū: oē ꝓter verū eſt falſum. Circa q̄ntū queritur a qua multitudine debet excipere dictio exceptiua: qꝛ nō excipit indifferenter a quacunq; multitudine. Nihil enim ē dictū: homines ꝓter ſortē currūt ergo nō excipit a multitudine que ē in nomine pluralis numeri: ⁊ etiā nihil ē dictū: turba ꝓter ſortē currit: ergo non excipit a multitudine collectiua. Et dicendū ē q̄ duplex ē multitudo: quia quedam ē multitudo que ē modus intelligēdi: ⁊ hec ē in nomine pluralis numeri. Omnia enim accidētia partiū oratiōis ſunt modi intelligēdi: ⁊ ab hac multitudine q̄ ē modus intelligēdi non excipit dictio exceptiua. Alia aūt ē multitudo que nō ē modus intelligendi ſed eſt multitudo rei: ⁊ iteruꝫ hec ē duplex: quia quedam eſt potētialis: ⁊ hec eſt in quolibet vniuerſali: quia quodlibet vniuerſale in potentia habet in ſe ſua individua: ⁊ iterum ab iſta que eſt multitudo potentialis nō excipit dictio exceptiua: ⁊ ideo nihil ē dictū: homo ꝓter ſortem currit. Alia ē multitudo rei q̄ eſt multitudo actualis: ⁊ hec ē in toto in quantitate: q̄ vniuerſale qō ſumitur vniuerſaliter cōtinet ſub ſe plura individua: ut omnis hō vel omne animal. Talis aūt multitudo ē in toto integrali: ⁊ in aliis totis habētibus naturā hoīs. Et ab hac multitudine excipit dictiōe exceptiua que eſt multitudo actualis ꝓ tres rōnes quia hanc exigit. Quod ſic ꝓbat. Cōfirmat ſolutionē ꝓ rationes ſillogiſticas hic in duas. In ſecūda ꝓbat inducendo. ſ. ibi. Nō aūt dico. Dictū ē enī in ꝑdictis q̄ dictio exceptiua ſemꝑ excipit partē actualiter exiſtē tē in ſuo toto: ergo cū oporteat partē aliquā vl aliq̄s relinq̄ in ipſo toto: quia non poſſunt tot excipi quot ſupponuntur oportet tūc q̄ illa alia pars vl ille alie partes actualiter ſint in ſuo toto: ergo dictio exceptiua ſemꝑ excipit a multitudine partiū actualiter exiſtētiū in ſuo toto. vel partes in quas diuiditur totū. Item omnes partes in quas diuiditur totuꝫ ita ſe habent ad totū: q̄ ſi vna ē actualiter ⁊ omnes alie: ⁊ ſi vna eſt potentialiter ⁊ omnes alie: ut patet inductione in toto vniuerſali: ⁊ in toto integrali: ⁊ in quolibet alio toto: ſed dictio exceptiua nata eſt excipere partes in quas diuidit totū: ſed excipit partem actualiter exiſtentē in toto: ergo oportet ibi aliam partem vel alias partes actualiter exiſtere: ergo dictio exceptiua excipit multitudinē partiū actualiter exiſtētium in ſuo toto. Item dictio exceptiua in actu excipit: ergo in actu inuenit quod excipit a toto: ſed non inueniret in actu niſi in toto: eſſet actualiter: ergo dictio exceptiua quod excipit actualiter eſt in toto: ſed nihil actualiter ē in toto: niſi pars actualis: ergo dictio exceptiua ſemper excipit partem actualiter exiſtentē in toto: ⁊ idem ē quod prius. Nō autez dictio exceptiua excipiat a quolibet toto habēte in ſe multitudinē actualem. Patet inductiōe in quolibet toto: ⁊ primo patet in toto in quantitate: ut omnis homo preter ſoꝛ currit: hoc eſt a toto in quantitate excipitur pars eius. Et etiaz in hoc ſophiſmate. Omnis homo preter ſoꝛ. excipitur. poſito q̄ omnes alij a ſorte excipiantur reſpectu alicuius ꝑdicati ⁊ ſortes nō. Probatio prime hec ē falſa: omnis homo excipitur ⁊ nō eſt inſtantia niſi in ſoꝛ ergo facta exceptione ꝓ illo erit vera: ergo hec eſt vera: omnis homo ꝓter ſoꝛ. excipitur. Contra. In hac ꝓpoſitione dictio exceptiua adiungitur ſoꝛ. ergo excipit ipſum reſpectu ꝑdicati: ergo ſoꝛ. excipitur: ergo prima eſt falſa. Solutio prima ē vera ſimpliciter ⁊ improbatio peccat ſecundū quid ⁊ ſimpliciter: quia excipere ab exceptione non ē excipere ſimpliciter ſed ſecundū quid: ſicut privari a privatione non ē privari ſimpliciter ſꝫ ſm q̄d imo potius ē dare habitū: ut privari a cecitate: ē dare viſuꝫ ergo excipi ab exceptione non ē excipi ſimpliciter ſed ſecūdū quid. Et ideo licz ſoꝛ. excipiatur ab hoc ꝑdicato excipi: ſicut eſt in prima non tamē excipitur: ⁊ ideo ē ibi quid ⁊ ſimpliciter ⁊ ſic patet q̄ exceptio fit a toto in quantitate. Patz etiā q̄ fit a toto integrali: ut tota domus ꝓter parietem eſt alba ⁊ totus ſoꝛ. ꝓter pedez pōt ꝓtineri ab archa: poſito q̄ ſortes poſſit intrare archā ita q̄ archa nō poſſit recipere pedē cuz eo. Probatio prime: hec eſt falſa. Totus ſoꝛ. poteſt contineri ab archa: ⁊ nō eſt inſtantia: niſi de pede ſortis: ergo facta exceptione pro illo erit vera: ergo hec eſt vera. totus ſoꝛ. preter pedem poteſt contineri ab archa. Contra pes ſoꝛ. poteſt ab archa contineri: nō ergo totus ſoꝛ. preter pedem poteſt contineri ab archa: ergo prima falſa. Solutio. prima eſt vera ſimpliciter: ⁊ improbatio peccat ſecunduz accidens: qꝛ duplici de cauſa pars excipitur a toto reſpectu predicati. Illi quandō excipitur pars a toto reſpectu predicati: eo q̄ ps ſecundū ſe non vere ſubijcitur ſuo predicato: ut hic: omne animal preter hominē ē irrationale: homo excipitur a ſuo toto quod nō vere ſubijcitur irrationali. hec enim eſt falſa: hō eſt irrationale. Aliquādo autē pars excipitur a ſuo toto: eo q̄ q̄uis recipiat predicatū ſecundū ſe nō tamē recipit ꝓut eſt in ſuo toto: ⁊ ſic pes bene poteſt locari ſecundū ſe in archa: ſed prout ē vnita ſuo toti ſiue cum ſuo toto non pōt locari in archa. Unde cū dicit improbando pes ſoꝛ. poteſt cōtineri ab archa: non ergo totus ſoꝛ. preter pedem pōt contineri ab archa peccat ſecundū accidens: quia q̄uis res poſſit contineri ab archa ſecundū ſe: nō tamē prout eſt in toto. Sicut hic cognoſco coriſcū: nō ergo ignoro venientem. licet enim cognoſco coriſcū ſecundū ſe: ignoro tamen ipſum ut ē veniens ⁊ ſic ē ibi accidēs. Item q̄ a toto in loco partis pōt fieri exceptio ut pluit vbiq; preterq; hic. Et etiā a toto in tēpore ut currit ſemper preterq; heri: ⁊ ſic patet q̄ dictio exceptiua excipit ſemper a toto habente in ſe multitudinē actualem. Patet etiam hic in toto numerali pars: ut decem ꝓter vnū currūt ⁊ etiam in hoc ſophiſmate. Decem preter quinq; ſunt quinq; q̄ ſic ꝓbatur: hec ē falſa. Decem ſunt quinq; ⁊ non eſt inſtātia niſi ꝓ quinq;: ergo facta exceptione ꝓ quinq; erit vera: ergo hec ē vera. Decez preter quinq; ſunt q̄nq;. Cōtra. Decē ꝓter q̄nq; ſunt q̄nq;: ergo q̄nq; nō ſūt quinq;: qꝛ ꝑdicatū ſemꝑ removet ab excepto. Solutio prima eſt ſimpliciter vera: ⁊ ꝓbatio peccat ſm accidens: quia ſicut ps duob⁹ mōis cauſat falſitatē in oꝛone. vno enīz mō qꝛ ꝑdicatū nō ꝓuenit pti ꝓz ſe: ⁊ ſic hec ē falſa oīs hō currit ſorte nō currēte. Alio mō cauſat falſitatē ps in oꝛone: qꝛ licet ꝑdicatū ꝓueniat pti ſm ſe. nō tñ ꝓuenit ei ꝓut ē in toto ⁊ ſic hec ē falſa: totus ſoꝛ. pōt locari in archa cū ps ſortis nō poſſit eē in ea cū ſorte: ⁊ ſic falſitas cauſat ꝓ ptem: ⁊ differētē ſiue hoc modo ſiue illo. Quare indifferenter cōtingit excipe

ptem a toto. Aliqñ hoc mō: aliqñ alio: ⁊ sic causat falsitas in oōne p partē ita p eundem modū fit exceptio circa partem. Dicendū est ergo breuiter q̄ prima simpliciter est vera ⁊ improbatio peccat p̄m accidens q̄ esse q̄nq; p̄dicat de q̄n q; p̄m sicut quinq; sunt quinq;: sed nō p̄dicatur de quinq; p̄m q̄ quinq; sunt sub forma toti⁹: ⁊ ita peccat p̄m accidēs sicut patuit p̄mo de hoc sophismate. Totus soz. p̄ter pedem pōt cōtineri ab archa. Ad illud aūt qō obijcitur q̄ p̄dicatū semp remouet ab excepto. Dicendū q̄ nō est verū: q⁹ q̄n falsitas in oratione causat p partē eo q̄ predicatū nō cō uenit parti tūc p̄dicatū remouetur ab excepto: sed q̄n causatur falsitas in oōne eo q̄licet p̄dicatū cōueniat parti secundū se: nō tñ conuenit ei ut est in suo toto: tūc nō ꝓtingit p̄dicatū remoueri ab excepto: ⁊ sic est in ꝓposito. vñ nō sequitur. Decē p̄ter quinq; sunt quinq;: ergo quinq; nō sunt quinq;

Circa sextum sic obijcitur. ℣ Propositio vlis est que omni aut nulli inesse significat: ut est in primo priorz. sed ꝓpositio exceptiua non significat inesse omni aut nulli: q⁹ pōt in aliquo vel in aliquib⁹ ergo ꝓpō exceptiua non ē vlis. Ite; ad idē solet dari talis regula. Dictio exceptiua vult inuenire distributionē mobilē ⁊ reddere cā imobilē: ergo cū dicit ois homo p̄ter sortē currit: hec distributio: ois hō p̄ter sortē currit est imobilis: ergo non circūstat in rōne vniuersalis cū ꝓtingat fieri motū sub qualib⁹ vniuersali: ⁊ patz q̄ nō est indefinita neq; particularis: ergo ē singularis. Et dicendū q̄ ꝓpositio vlis ē dupler: q⁹ quedaz ē completa ⁊ alia incōpleta. Completa est illa in qua subiectū p qualibet sui pte recipit p̄dicatū: ut omnis homo albus currit. Hic enim hō albus subijcitur cursui p quolib; hoie albo. Incōpleta est illa in qua subiectum nō p qualibet sui pte sed p q̄busdam subijcitur p̄dicato: ⁊ sic omnis exceptiua ē vniuersalis: ut omnis homo p̄ter sortē currit. p̄mo autem modo nulla exceptiua est vniuersalis. Ad p̄mū aūt argumentū dicendū q̄ obijcitur de ꝓpōne vlī completa ⁊ pfecta. Secūdi aūt argumenti solutio patebit in septima qōne. Circa septimū sic obijcit cū sic dr: omnis hō p̄ter soz. currit: sed plato est hō: ergo non plato currit. ℣ Nulla ē talis illatio neq; sic pōt fieri sillogismus: ergo nō ē sillogism⁹ ꝓpositio exceptiua Ite; ad idem. Cū omnis ꝓpositio exceptiua sit imobilis per regulam p̄cedentē: ergo nō fieri sumptō sub ea: ergo non est sillogismus. Et dicendū q̄ ꝓpositio exceptiua nō est sillogismus sic: omnis hō p̄ter soz. currit: plato est homo: ergo non plato currit: q⁹ ista determinatio p̄ter soz. nō debet sumi ad mediū: neq; in conclusiōe eo q̄ est determinatio subiecti in cōparatione ad predicatū ⁊ nulla talis determinatio sumit ad mediū neq; in cōclusione: sed solū debet sumi determinatio eius q̄ō est subiectū: q⁹ hec ē absoluta. Alia aūt ē respectiua. Dispositio respectiua attingit totum id est predicatū ⁊ subiectū: ⁊ nō debet fieri sumptio sub toto id est sub vtroq; termino sed subiecto. Ad aliud autē dicendū q̄ ꝓpositio exceptiua ē mobilis: quia est sillogismus sicut dictuz est assumendo omnes partes alias ab excepto. vnde predictam regulam dicimus esse falsam: vel solum esse intelligendā q̄n tū ad exceptionē. hoc est q̄ nulla pars potest assumi cū excepto. vnde nō sequitur: ois hō p̄ter sortem currit: ergo plato p̄ter sortē currit: ergo virgilius p̄ter sortē currit: ⁊ sic de alijs. Secundū p̄dicta queritur de hoc sophismate. Soz. bis vidit omnē hominē p̄ter platonē: posito q̄ sortes vide rit vna vice omnē hominē: ⁊ alia vice omnē hominē p̄ter platonē. ℣ Probatio prime: hec falsa. Sortes bis vidit omnē hominem: ⁊ nō est instantia nisi in platone: ergo facta exceptione p illo est vera: ergo hec ē vera. Sortes bis vidit omnem hominē p̄ter platonē: ergo bis nō vidit platonē: ergo vna vice ⁊ alia vice nō vidit platonē: quod falsum est. Solutio. prima dupler eo q̄ hec dictio bis potest determiare hoc verbū videre ꝑut transit supra sequentē accusatiuū cū sua determinatione facta p exceptionem ⁊ tunc est sensus. Sortes vidit omnē hominē p̄ter platonē ⁊ hoc bis: ⁊ tunc sequitur q̄ nulla vice vidit platonē: ⁊ sic est falsa: ⁊ sic hec dictio p̄ter excipit ab hoc qō est videre omnem hominē: ⁊ sic prius aduenit hec dictio p̄ter in oōne. Alio aūt mō hec dictio bis pōt determinare tñ hoc qō est videre oēm hominē: tūc hec dictio p̄ter excipit ab eo quod ē bis videre omnē hominē ⁊ sic ē vera: quia nō bis vidit platonē. ⁊ sic hec dictio bis primo intelligit aduenire in oōne q̄s hec dictio p̄ter. Ex predictis patent plures regule. Quarū prima talis est. Cuilibet exceptiue vere sua ꝓiacens est falsa. ℣ Preiacens autē exceptiue est illa a qua remouetur falsitas per dictionē exceptiuā. vnde hec: omne animal ē irrationale: ē preiacens falsa huius exceptiue vere: omne animal p̄ter hominem ē irrationale. Alia aūt ē regula talis. Si aliqua ꝓpositio est vera sine exceptione erit falsa cū exceptione apposita. Ite; queritur de hoc sophismate. Quolibet viginti p̄ter decem sunt decē. ℣ Probatio: ista viginti p̄ter decē sunt decē illa viginti p̄ter. x. sunt decē ⁊ sic de alijs: ergo p̄ma vera. Cōtra: p̄ma ē tota falsa: ergo nō pōt verificari p exceptiōez. ℣ Per hāc regulā cōtra tota falsam non ē dare instantiā. Solutio. prima ē simpler falsa. ℣ Probatio aūt peccat p̄m accidens: sicut in hoc sophismate. Omne coloratū p̄ter vnū currit. ℣ Probatio: omne albū p̄ter vnū currit: oē nigrū p̄ter vnū currit: omne medio colore coloratū p̄ter vnum currit. posito q̄ iste tres sint vere: ergo omnē coloratū p̄ter vnuz currit. Contra: prima tota ē falsa: ergo nō pōt verificari p dictiōez exceptiuā. ℣ Patet aūt aūs ꝓbationis cū qualibet p̄missarū nō habeat instantiā nisi in vno: ⁊ conclusio habeat instātiā in tribus. s. in vno albo: ⁊ in vno nigro: ⁊ tertio. q⁹ ē medio colore coloratū. Circa octauū obijcitur q̄ hec dictio p̄ter nō ꝓstruatur cū accusatiuo casu: q⁹ cōpatio importata per hanc dictionē p̄ter ē ipsius actus vel respectu act⁹: ergo determinat actū: sed actio habet significari p verbū: ergo hec dictio p̄ter determinat terminū. Sed solū aduerbiū determinat verbū ex opposito diuise: ergo est aduerbiū: ergo non est prepositio neq; verbū: cū sint partes oratiōis diuerse ab aduerbio: ergo nō ꝓstruitur cū accusatiuo. Et dicendū q̄ p̄ter nō est aduerbiū sed est prepositio: q⁹ aduerbia determinant verbū rōne actus in se: vel ratione alicuius cōpatiōis debite ipsi actui: cū aduerbiū sit vi verbi adiectiuū. ſz prepositiones nō dicunt ꝓpationē actus: imo dicunt ꝓparationē substātie oblique significante ad actuz vel respectu actus. et sic differūt prepositiones ⁊ aduerbia. vnde nō sequitur q̄ si dicat ꝓparationē aliquā respectu actus q̄ ideo sit aduerbiū: imo potius sequitur q̄ nō sit aduerbiū. Item cū dicitur iste currit ibi: hoc aduerbiū ibi dicit determinationē. sed eadē determinatio significatur in hac oratione: iste currit in illo loco: ergo ista prepositio in: dicit eadē ꝓparationē cū hoc aduerbio ibi: ergo est aduerbiū: cū dicat eandē ꝓparationē: ⁊ similiter de alijs prepositionibus: ut transiuit illas ideſt p illā partē: ⁊ mouetur sursum ideſt ad locū superiorē: currit velociter ideſt cū velocitate: ⁊ factū est celitus ideſt a celo: et diuinitus ideſt a deo: ergo idē significant iste ꝓpositiones cū aduerbijs: ⁊ similiter de alijs ꝓpositionibus: ergo prepositiones nō differūt ab aduerbijs: ergo hec dictio p̄ter ē aduerbiū. sed nullū aduerbiū ꝓstruitur cum accusatiuo casu ergo nō ꝓstruitur cū accusatiuo. Et dicendū q̄ hoc aduerbiū velociter dicit velocitatē ut determinationē actus: cū dico: currit velociter. ſz si dicā currit cū velocitate: hec prepō cū nō dicit velocitatē ut determinationē actus sed dicit ꝓpationem vni⁹ ad alterz: ut velocitat] ad actuz. Sili⁹ hoc aduerbiū ibi: dicit locū ut determinationē actus: sed hec ꝓpositio in: non dicit locū ut determinationē actus: sed dicit ꝓpationē ipsi⁹ loci ad actū q̄ fit in eo: ⁊ sic de alijs. vñ prepōnes non significant idē cū aduerbijs. vñ hec prepositio p̄ter nō ē aduerbiuz sed prepositio. Ite; hec dictio p̄ter remouet verbū personale ab excepto: sed verbū alicuius p̄sone non remouet nisi a nominatio: ergo hec dictio p̄ter ꝓstruitur cū ntō. Et dicendū q̄ dupliciter remouetur verbū p̄sonale ab aliquo casuali: q⁹ vno mō remouet eo q̄ negatur ꝓpositio vni⁹ ad alterū: ⁊ sic remouetur semp verbū p̄sonale a ntō: ut ego non curro: tu nō curris: ille nō disputat: ⁊ similiter in impſonali. Alio autē mō remouet verbū personale ab aliquo casuali ꝓpter hoc q̄ illud casuale extrahitur ab aliquo recipiēte in se actum illum: ⁊ sic semper remouetur act⁹ ab excepto per hanc dictionem p̄ter. Sed hoc est valde ex cōsequenti: q⁹ primo hec dictio p̄ter extrahit partē a toto: ut omnis hō-

mō preter sortem currit. Secundo actus ponitur in toto a quo fit exceptio: ut omnis homo preter sortē currit. Tertio autē modo: quia actus ponitur in toto nō reperiebat partē que prius erat remota a toto respectu ipsius actus: ideo cōsequebatur remotio actus a parte excepta: sicut prī vidisti pluuiā venientē: primo remouisti librū a fenestra. secundo cecidit pluuia super fenestrā: tertio sequitur q nō sit recepta in libro: vel q nō cecidit sup librū. Sciendū autez q quecūqz dicta sunt de hac dictione preter oia debent intelligi de hac dictiōe preterqz: 7 de hac dictione nisi. s. q ē dictio exceptiua: excepto hoc q hec dictio preter excipit in accusatiuo casu semp ut dictū est: sed preterqz 7 nisi excipiunt in eodē casu in quo est totū a quo fit exceptio: ut nullus hō currit pterqz sortes: vel nisi sortes: nullius hois miserior preterqz sortis: vel nisi sortis: nulli homini loquor preterqz sorti: vel nisi sorti: nullū hoiem video preterqz sortē: vel nisi sortē: a nullo homine dicta pterqz a sorte: vel nisi a sorte. De dictionibus exceptiuis dicta sufficiant.

De dictionibus cōsecutiuis. Et primo de coniunctione Si.

Ycto de dictiōibus exceptiuis: dicendus est de dictionib9 ꝓsecutiuis. Et primo de hac dictiōe si. De qua primo q̄ritur: q̄d significet. Scdo quot sunt spēs ꝓsecutionis siue cōsecutiue. Tertio: vtrū in cōditionali ꝓtingit fieri descēsus sub añte vl sub ꝓñte. Quarto q̄liter sumatur ꝓtra dictio ꝓditionalē ꝓpōnis. Quinto: vtrū impossibile añcedat ad q̄libet siue ex impossibili sequitur q̄libet. Circa primū sic obijcit q hec dictio si nō significat subām: q2 subā dr quattuor mōis. Uno enim mō subā dr materia: ut materia sortis vel ignis vel alioz elemētorū. Alio aūt mō subā dr forma ut forma sortis 7 aliarū reruz naturaliū. Tertio mō subā dr ꝓpositū ex his. s. ex materia et forma: ut sortes 7 alia individua. Quarto aūt mō subā dr essentia dicēs q̄d siue p̄dicabilis de plib9 in q̄d: ut hō ē animal 7 ꝓsilia. sz hec dictio si nullo p̄dictorū modoz significat subām: ergo hec dictio si nō significat subām. q̄ cōcedim9.

Itē quidā dicūt q hec dictio si significat cālitatē. Alij vero dicūt añcessionē. Alij dicūt ꝓsecutionē. Et videtur q significat cālitatē: q2 dr cōiūctio cālis: 7 nō nisi a cōsignificatiōe cāe vel cālitatis ergo hec dictio si significat causalitatē.

Itē videtur q magis significat añcessionē qz ꝓsecutionē q2 magis se tenet cū añte qz cū ꝓñte a pte rei cuius signū ē. q2 si semp adiūgitur añti 7 nō ꝓñti: ut animal ē si hō est. sed semp añcessio ē forma añcedētis 7 ꝓsecutio ꝓñtis: ergo magis se tenet cū añte qz cū ꝓñte: ergo si hec dictio si significat alterū istoz magis significat añcessionē qz ꝓsecutionē. ſ Itē ad idē. Cā dr dupl'r q2. Quedā ē cā q̄ est cā rei a quo ad eē 7 hec est cā essendi: ut corpus 7 alia sunt cā hois quo ad esse 7 lucēs sup terrā est cā diei quo ad eē. Alia aūt cā est q ē cā ꝓñdi. 7 sic in qualibet conditionāli añs est cā ꝓñti: 7 nō econdi: sz ꝓñdi: 7 in q̄libet argumēto ꝓmisse sunt cāe ꝓclusiōis: 7 sic cā ē dupler. s. cā essendi 7 cā ꝓñdi: sz vtroqz istoz móz cā inqz tū ē cā est añs: 7 cātum in q̄d ē cātū ad ꝓns. Sed hec dictio significat casū vl cālitatē. ergo significat añtē 7 nō ꝓsecutionē. Itē videtur q significat ꝓsecutionē p diffinitionez datam a ꝓrisciano de ꝓiunctiōe. Cōiunctio ē ps orationis indeclinabilis ꝓiunctiua aliaz partiū orationis vim vl ordinē demōstrans. Et ꝓrisc9 exponit sic. Vim significāt ille ꝓiunctiones q̄ significāt res aliquas simul esse: ut pius 7 fortis fuit eneas. Ordinē significat ꝓiunctio qñ significat cōsecutionē aliquaz rez: ut si ambulat mouet. sed hec cōiunctio si: 7 cōsimiles significāt ordinē: ergo significant cōsequētias rerū siue ꝓsecutiones. ergo nō añcessionē. Et dicendū est q hec dictio si significat causalitatē siue antecessionē: 7 hoc nō est significare plra sed vnū: q2 vnū in altero siue p alterū: q2 per hoc q significat causalitatē significat antecessionem: q2 sicut in omni causa intelligitur antecedens natura: cuz omnis causa ꝓor sit natura suo effectu: ita in omni cālitate intelligitur ātecessio. Unde hec dictio si significat causalitatē secundū q in ea intelligitur antecessio. Et sic significat causalitatē in antecessione siue per antecessionē: vnde nō significat duo: sed vnū: quod cōcedimus. Argumenta autē quibus ostēditur q significant causalitatē siue antecessionē cōcedimus sicut dictū est: q significat vnū in alterū siue p alterū. Ad argumentū aūt ꝓbans q hec dictio si significat ꝓsecutionē. Dicendū q non significant cōsecutiue ut diximus sed ad antecessionē sequitur cōsecutio. Et nota q vnum se qui ad alterū dicitur multipliciter: quia. Quedā sequuntur eo q sunt essentialiter p̄dicabilia: ut diffinitio genus 7 differentia ad speciem. Alia autē sequuntur secundū quod sunt partes integrales: ut paries ad domum 7 cetere partes eius. Alia sequūtur que sunt partes essentiales rei: q̄uis nō sint partes integrales: ut corp9 humanū 7 anima intellectiua ad hominē. Et dicuntur partes integrales: quarū quelibet habet quantitatē. Et ideo corpus et anima non sunt ptes integrales: quia licet corpus habeat quantitatē: tamē anima nō habet quantitatem: sed sunt partes essentiales animalis viuentis: quia anima reperitur in hominibus ut intellectiua: in brutis animalibus ut sensitiua tantū. 7 terre nascentibus ut vegetatiua tantū. Alia consequunt: quia sunt subiecta ꝓpria accidentiū vel econuerso: quia sunt ꝓpria accidentia subiectorū. 7 sic sequitur linea ad rectū vel curuū: 7 sic numerus ad par vel impar. 7 corpus elementatū ad colorē tāqz ad accidentia ꝓpria vel econuerso rectū 7 curuuz ad lineā: 7 par vel impar ad numerū: 7 color ad corpus elementatū sicut accidētia ꝓpria ad ꝓpria subiecta. sed nullo p̄dictorū modorū cōsequētia sequitur ad antecessionē. Alia autē sequunt ad se inuicē relatiue: ut pater 7 filius: dominus 7 seruus. 7 hoc modo consecutio sequitur ad antecessionem Sicut enim antecedens 7 ꝓsequēs sunt ad aliquid: similiter antecessio 7 ꝓsecutio ad se inuicē dicuntur. vnde hec dictio si significat solū antecessionē: q2 omnis antecessio consecutionis est antecessio: ideo ad significationē huius dictionis si sequitur cōsecutio relatiue. Circa secundū queritur: quot sunt species consecutionis: quia cum vnū relatiuū exigatur ad cognitionē alterius oportet cognoscere cōsecutionem: 7 modos siue species ꝓsecutionis ad hoc ut vult q antecessio cognoscatur. Et dicendū q cōsecutionis due sunt diuisiones scilicet excedentes 7 excesse. Una quidē diuisio est ista. Consecutionis: alia ē rerū simul existentiū: ut si homo est animal est. alia rerū existentiū secundū prius 7 posterius. Nam aliquādo sequitur quod est prius: 7 aliquādo quod est posterius. 7 q prius dicitur aliquādo vl tēporis: ut si addiscat ignorat. prius enim est ignorare 7 postea sequitur addiscere: 7 sequitur quod est posterius: 7 in eodē tempore: quia quando addiscit ignorat: nō enim addiscimus nisi quod ignoramus. Aliquando autē sequitur prius in diuersitate temporis: et hoc dupliciter. Uno enim modo sequitur prius in preterito: ut si fumus est: ignis fuit: 7 si panis est farina 7 aqua fuerūt 7 hoc accidit maxime in causis nō permanētib9: 7 in causis tēpore: 7 natura accidentibus suū effectū. Alio aūt modo p̄us sequitur in tēpore futuro: ut purgatio 7 anima que finaliter ordinantur ad sanitatē sunt: ergo sanitas finaliter erit. Sanitas enim causa finalis est predicatorū. Causa enim finalis semper natura prior est suo effectu. Aliquādo autē tempore posteriori. Ex predictis ergo patet q prius aliquādo sequitur in presenti. aliquādo in preterito. aliquando in futuro. Hec autē diuersitas cōsecutiōis accidit: eo q causa triplici ter cōparatur ad suū effectū. Aliquādo enim causa est simul tēpore cū suo effectu: q̄uis nō natura: ut sol lucens super terram cū die. Aliquādo autez causa precedit tēpore et natura suum effectū: ut ignis fumū: 7 racemi vinū. Aliquādo autem causa antecedit natura suuz effectuz: 7 est posteriori tempore: 7 hoc maxime solet accidere. Aliquādo in causa finali. Et sic patet diuisio prime consecutionis. Alia est simul existentiū. Alia nō simul existētiū. Secunda vero diuisio consecutionis est ista. Consecutionis: alia est simplex: alia composita: siue secunduz oppositiones: ut dictum est in tractatu fallacie consequentis. Hec autē diuisiones comparantur ad se inuicē: ut excedentia 7 excessa: quia vtrunq; mēbrū prime diuisionis reperitur in simplici consequentia: 7 in

cõposita: ⁊ vtrũq; membrũ secũde diuisiõis reperitur in eis que simul cõsequunt: ⁊ in eis que cõsequũtur secundũ pri⁹ ⁊ posteri⁹: ut si panis est farina fuit: ⁊ si vinũ est racemi fuerunt: ⁊ consequũtur secundũ prius ⁊ posterius ⁊ est ibi simpliciter cõsequentia: ⁊ in eodẽ. Etiam põt formari cõsequẽtia cõposita: ut si vinũ ẽ racemi fuerũt ergo si racemi nõ fuerũt non est vinũ. Similiter autẽ ⁊ in his terminis qui simt' consequuntur. Et ideo dicuntur ille diuisiones excedẽtes et excesse: quia scõm q; vtrũq; membrũ prime diuisionis reperitur in vtroq; secunde: ⁊ sic ẽ excedẽs diuisio prima: ⁊ secunda ẽ excessa. Scõm autẽ q; vnũ mẽbrum secunde diuisionis reperitur in vtroq; prime. Similiter secunda ẽ excedens: ⁊ p̃ma est excessa. Et quod dico de vno membro diuisiõis: simiter intelligatur de reliquo. Secundũ predicta queritur de hoc sophismate. Si nullũ tempus est: aliquod tempus ẽ. Probatio. Si nullũ tempus ẽ dies non ẽ: ⁊ si dies nõ ẽ nox est: ⁊ si nox ẽ aliquod tempus ẽ: ergo a primo si nullũ temp⁹ est aliquod tempus ẽ. Contra ibi significatur oppositũ: ergo locutio ẽ impossibilis. Solutio prima simpler oppositũ sequi ad falsa. Et dicunt quidã q; in prima cõditionali probationis ẽ locus a toto in quantitate. In secunda vero cõditionali ẽ locus a contrarijs imediatis. In tertia vero ẽ locus a parte vl' specie subiectiua: ⁊ sic variatur habitudo inferendi. ⁊ ita impeditur locus a primo ad vltimũ. Et ponũt ibi sophisma accidẽtis ꝓpter variationẽ medij. Sed hoc destruit ꝓpter has maximas. Quicqd seq̃tur ad añs seq̃tur ad añs: ergo si vltimũ cõsequens qõ ẽ aliqõ tẽpus esse sequitur antecedẽtia intermedia: ⁊ añtia intermedia sequunt' ad primũ añs: qõ ẽ nullũ tẽpus esse: tũc oportet q; vltimũ cõsequens qõ est aliqõ tẽpus eẽ sequatur ad nullũ tẽpus eẽ qõ est primũ añs: ⁊ sic necesse ẽ primã esse verã: si habitudines ꝓbationis sunt necessarie. ergo a destructione p̃ñtis: si prima nõ ẽ necessaria habitudines ꝓbationis nõ erũt necessarie. Alia aũt maxima ẽ ista. Quicqd añcedit ad añs añcedit ad cõsequens: ergo si primũ añs añcedit ad añtia intermedia: ⁊ antecedẽtia intermedia añcedũt ad vltimũ cõsequẽs ergo primũ añs añcedit ad vltimũ ꝓsequens: ergo si habitudines ꝓbationis sunt necessarie prima ẽ vera. Neq; impeditur loc⁹ a primo ad vltimũ: ꝓpter diuersas habitudines: ergo si prima nõ est vera: habitudines ꝓbationis interdie non sunt necessarie. Item ad idem. Si sortes ẽ animal rationale mortale: sortes est homo: a diffinitione: ⁊ si sortes est homo: sortes est animal: a specie: ⁊ si sortes est animal sortes non est lapis: ab oppositis: ergo a primo: si sortes est animal rationale mortale sortes non est lapis. sed hec bene seq̃tur: ⁊ sunt ibi diuerse habitudines locales: ergo propter diuersitatẽ habitudinũ localium non impeditur processus a primo ad vltimũ. Item ad idẽ in sillogismo cathegorico non exigitur q; eadem sit habitudo medij ad maiorẽ extremitatẽ ⁊ minorẽ: ut null⁹ virtus est vitiũ: omnis iusticia est virtus: ergo nulla iusticia ẽ vitiũ. In hoc sillogismo cõparatio medij ad maiorẽ extremitatẽ ẽ habitudo contrariarum minoris vero extremitatis ad mediũ est habitudo speciei ad genus. Harũ autẽ localiũ habitudinũ: vna facit locum intrinsecum: ergo si inter omnes locos maxime differunt: intrinseci ⁊ extrinseci: ⁊ iste non impediunt sillogismum cathegoricũ: ergo ita codẽ multo minus impediunt ipotheticũ et si ille non impediunt: nec alie habitudines que magis cõueniunt: ⁊ sic a primo ad vltimũ non impeditur processus ꝓpter diuersas habitudines locales, quod concedimus. Vnde dicendus est q; prima simpliciter est falsa: ⁊ prima consequentia tenet vno modo: ⁊ alio modo nõ: quia hec propositio: dies non est: que est primus consequens est dupler: eo q; potest esse negatio in genere siue circa genus quod idem est. vel potest esse negatio simpliciter siue extra genus. Si enim sit negatio in genere: sic ponit subiectũ suum esse: quod est tempus cõmuniter loquendo extenso nomine subiecti. ⁊ est sensus istius: dies non est: idest tempus est: sed illud non est dies: ⁊ ita non sequitur ex primo antecedente quia immediate contradicit ei: ⁊ si non sequitur: nullum tempus est: ergo dies non est. nec ẽ ibi loc⁹ a toto in quantitate: sed est argumentũ penitus desperatus; sicut hic nullus homo currit: ergo aliquis homo currit. Similiter est in proposito: nullum tempus est: ergo aliquod tempus est: sed illud non est dies. Sed si sit negatio simpliciter: tunc nihil ponit ista: dies non est: ⁊ sic sequitur: nullum tempus est: ergo dies non est. et sic est locus a toto in quantitate. Similẽ autẽ distinctionẽ innuit Aristoteles in primo posteriorũ: huius quod dico nõ par: quia si non par negatio est in genere: ita ponit subiectũ suum quod est numerus. Vnde non par ponit numerum: sed ille non est par. si vero non par sit negatio simpliciter: et sic nihil ponit. Et sic patet q; hec est dupler: dies non est: ⁊ secundũ q; est negatio in genere non sequitur ex eo. Econuerso autẽ dicendũ est de secunda conditionali: scilicet de hac: si dies non est: nox non est: quia secundũ q; hec: dies non ẽ: est negatio in genere: ita sequitur ex ea necesse esse. Queritur: destructo vno contrariorũ imediatorum non sequitur alterũ: nisi cum constantia subiecti. Vnde oportet sic inferre: dies non est ⁊ est tempus: ergo est nox. Si vero hec: dies non ẽ sit negatio simpliciter: ita nõ sequitur ex ea necesse esse: neq; hoc modo est ibi locus a contrarijs. Item q̃ritur: in quo sit tps ut in subiecto quia cuz omnia nouẽ genera predicamentorũ alia a substantia sunt accidentalia: ergo nõ possũt esse nisi in subiecto: quia nullũ accidẽs potest esse: nisi in subiecto: ut enim vult Boetius. Accidentis esse est inesse. sed tẽpus ẽ accidens: quia ẽ quantitas: ergo ẽ in subiecto. Et ideo queritur in quo subiecto sit. Et dicendũ q; tempus ẽ in motu primi mobilis: siue in motu celi: ut in subiecto: vel in primo mobili inq̃tum ẽ mobile ut in subiecto: quia idem est dicere q; sit in primo mobili inq̃tum ẽ mobile siue in motu primi mobilis: eo q; ipsius mobilis inq̃tus ẽ mobile perfectio ẽ motus: ut ẽ in tertio phisicorũ. Item queritur: cũ nox ⁊ dies sint contraria imediata: ⁊ omnis cõtrarietas nata sit fieri circa aliquod subiectum: ergo nox ⁊ dies erunt vicissim in subiecto aliquo ⁊ ideo quero quod est illud. Et dicendus est q; nox et dies sumitur dupliciter: quia. Vno modo dies dicitur illuminatio aeris a latione siue ex latione solis in nostro hemisperio: ⁊ nox dicitur priuatio illius illuminationis aeris in nostro hemisperio. ⁊ hoc modo nox ⁊ dies sunt contraria imediata: ⁊ habent fieri vicissim circa aerem ut circa subiectum proprium: ⁊ circa lationem solis supra terram ut circa causam efficientẽ: vnde sunt in aere ut in subiecto: et est ibi quintus modus essendi in: ⁊ sunt in latione solis supra terram ut in causa efficiente: ⁊ est ibi sextus mod⁹ essendi in. Alio autez modo sumitur nox ⁊ dies secundum quem modũ dies dicitur spacium temporis mensurantis lationẽ solis in nostro hemisperio vsq; ad recessum solis a nostro hemisperio. Et nox dicitur totum tẽpus necessariũ latiõi solis in alio hemisperio: ⁊ sic nox ⁊ dies sunt partes temporis: sed magis proprie sumũtur nox ⁊ dies primo mõ q̃z secũdo mõ. Hemisperiũ aũt est medietas illa celi que apparet supra terram vndiq; in circuitu. Et dicitur ab hemi quod est mediũ: ⁊ spera spere: quasi dimidia spera. Item quaritur: vtrũ tempus predicetur de die ⁊ nocte secundũ q; nox et dies sumuntur primo modo. Et dicendum q; predicatio ẽ multis modis. Quedã enim est superioris de inferiori. ⁊ hec est essentialis predicatio. ut homo est animal: vel homo ẽ rationale. Alia autẽ predicatio causalis: ut quando predicat' causa de effectu: ut sanitas est adequatio humorũ: ⁊ dies est sol lucens super terram. Alia est accidentis de subiecto: ut paries est albus: vel linea est recta vel curua. Alia est subiecti de propria passione: ut par est numerus: ⁊ recta est linea. ⁊ nullo istorũ quattuor modorũ tempus predicatur de nocte ⁊ de die primo modo sumptis. vnde secundũ has predicationes omnis hec est falsa. dies est tempus: ⁊ hec simpliciter nox est tps. Alia autẽ p̃dicatio est q̃ est mensuratus siue mẽsure de mensurato: ut hoc vinũ ẽ q̃rta: hic p̃dicat' mẽsura de mẽsurato ⁊ linea ẽ q̃rta: ⁊ nũer⁹ est q̃ntus ⁊ superficies est q̃nta: ⁊ sic de oib⁹ spẽbus q̃ntitatis. p̃dicat' hoc mõ q̃ntitas ut mẽsura ⁊ nõ q; ut gen⁹ nõ põt predicari denominative de specie: ⁊ hoc modo predicatur tempus de nocte ⁊ de die primo mõ supt. Vñ hoc mõ hec vera: dies ẽ tps ⁊ p̃dicat' mẽsura de mẽsurato remoto: q; tps p̃mo mẽsurat motũ p̃mi mobil⁹: et mot⁹ primi mobilis mẽsurat motũ solis: vñ tps ẽ

ñti mensurat motū solis: et per motū solis vlterius mensurat noctem ⁊ diem. Item queritur quid sit tempus cum omne tempus cōstat ex priori ⁊ posteriori. sed prius ⁊ posterius debentur motui: ergo tempus est motus: et est sillogismus in primo prime: cum premisse intelligantur vniuersaliter ⁊ transponitur. Et dicendus q̄ tempus ita diffinitur ab Aristotele. Tempus est numerus motus secundus prius et posterius. nec tamen sequitur: ergo tempus ē numerus. nec etiam sequitur: ergo tempus est discreta quantitas: quia ratio numeri diminuitur per sibi aduncum: quia numerate motū secundū prius ⁊ posterius: vel continuare hoc est mēsurare ipsum. Sed mensurare secundū prius ⁊ posterius ponit continuitatē ⁊ non discretionem: propter hoc q̄ prius ⁊ posterius copulantur ad ipsum nunc. De tempore enim nō habemus nisi nunc: quia quod preterijt non est: de preterito non est nisi memoria de futuro prouidentia. Ratio numeri ⁊c. videre tenebras: hoc non ē videre simpliciter: sed est nihil videre: ⁊ scire te non scire non est scire simpliciter: vnde impediunt ille due illationes per quid ⁊ simpliciter. Ad argumentū autem dicendum est q̄ non ē sillogismus in primo prime: sed potius sillogismus contra ipsum primū p̄me eo q̄ medium equiuocatur quia prius ⁊ posterius dicuntur dupliciter. nam. vno modo prius ⁊ posterius: sunt partes ipsius motus: ⁊ de alio modo sunt partes temporis: ⁊ sic motꝰ primꝰ ē causa tēporis: ita ut prius ⁊ posterius in motu sunt causa prioris ⁊ posterioris in tempore. ⁊ sicut motus est subiectū tēporis: ita prius ⁊ posterius in motu sunt subiectum prioris ⁊ posterioris in tēpore. Et nota q̄ tria sunt que sibi inuicem proportionant scilicet: spacium: motus: ⁊ tempus. Motus enim adequatur spacio supra quod est. Et tempus adequatur motui ut subiecto suo: ut si imaginaris tres lineas equaliter extensas: ita q̄ secūda supponat prime et tertia secunde. Similiter imagines extensionē spacij: ⁊ motum supra spacium: ⁊ tempus supra motum. Sed in hoc est differētia: quia extensio spacij est permanens: extensio vero motus ⁊ extensio temporis sunt successiue: nec partes aliquas habent simul: ut si imaginaris cyphum plenum aqua: ⁊ si cum puncto acus protrahatur linea in superficie aque ab vna extremitate cyphi vsq; ad aliam: tunc de illa linea non est pars preterita: quia iam deleta est: neq; pars futura est: quia neq; fit neq; facta ē; fiet: ⁊ sic illa linea nihil est nisi illud in q̄ est puncto acus. Similiter de motu ⁊ tempore quia quod preterijt de vtroq; iam non est: quod autem futurum est nō dum est sed erit: vnde de vtroq; nulla pars est: nec aliquid est de ipsis nisi indiuisibile. vnde de tempore nihil ē nisi nūc quod non est tempus sed est indiuisibile in tempore: et per hoc tempus est: et de motu nihil est nisi mobile quod infertur: quod nec est motus nec pars motus: et per hoc motus est. Item nota q̄ in q̄tum motus per suam substantiam est causa temporis: ⁊ per suam quantitatē dat tempori quātitatem: ita motus per prius est quantitas: ⁊ per motum tēpus est quantitas: ut est in quinto phisice prime in capitulo de quantitate. sed secundum quod in tempore primo reperitur natura mensurandi: et per tempus reperitur in motu: sic tempus per se est quantitas: et motus est quantitas per tempus ⁊ hoc modo motus est quantitas per accidens. Et nota q̄ cū dico tres homines vel quinq; duo dico: quia per hoc quod dico homines dico substantias hominuꝫ. per hoc autem quod dico tres vel quinq; dico mensuram eorum: et sic de omnibus alijs numeralibꝰ: ⁊ sic intellige q̄ omnis numerus ⁊ omnis quantitas est vno modo mensura secunduꝫ quod denotat aliquod subiectum: ut homines tres: et equi quattuor: homo bicubitus colunna bicubita. ⁊ est res secūdum quod est genꝰ aut res aliqua specialis: dicens de suis inferioribus. Similiter cum dico cōmouetur a mane vsq; ad vesperum: duo dico: quia per hoc quod dico mouetur dico motus: sed per hoc quod dico a mane vsq; ad vesperum: dico mensuram motus que tempus est. vnde quanta est extēsio temporis a mane vsq; ad vesperum tantum intellige motum ⁊ extensionem eius: ⁊ per extensionem temporis intelligo quanta est extensio motus: ⁊ sic tempus est mensura motus. Et per hoc dicebatur prius in recta solutione sophisma-

tis q̄ hec negatio: dies non est: p̄ out est negatio in genere ponebat subiectum suum quod est tempus extenso nomine subiecti: quia non solum appellatur ibi subiectum illud q̄ subijcitur accidenti: sed etiam illud quod est mensura alicuius accidentis ut diei: ⁊ ita nomē subiecti extenditur ad subiectum ⁊ ad mensuram: ⁊ ob hoc dicebatur extenso nomine subiecti. Item queritur de hoc sophismate. Si nulla propositio est vera aliqua propositio est vera. Probatio. Si nulla propositio est vera: ista propositio homo est non est vera: a toto in quantitate: ⁊ si ista propositio homo est non est vera sua contradictoria est vera a contradictorie oppositis: ⁊ si sua contradictoria est vera aliqua propositio est vera: a parte subiectiua: ergo a primo: si nulla propositio est vera: aliqua propositio est vera. Contra: ibi sequitur oppositum ad oppositum: ergo locutio est impossibilis. Solutio prima scilicet hec: si nulla propositio est vera aliqua propositio est vera: est vno modo vera ⁊ alio modo falsa. et etiam prima consequentia tenet vno modo: et alio modo non: eo q̄ primum antecedens: scilicet si nulla propositio est vera est duplex: quia vno modo est vere simplex: ⁊ sic nō sequitur: si nulla propositio est vera: ista propositio homo est: non est vera neq; est locus ibi a toto in quantitate: quia hoc modo primum antecedens: scilicet si nulla propositio ē vera: neq; ponit hic antecedens quod est verum: neq; subiectum eius q̄ō est propositio: sed consequens eiusdē consequentie ponit propositionem particularem virtute demonstrationis: cum dicitur ista propositio: homo est non est vera: tunc enim antecedens remouet tam propositionem q̄ auctoritatem eius: ⁊ consequens ponit propositionem virtute demonstrationis sicut dictum est: et sic consequens contradicit antecedenti: sicut si diceretur: si nulla propositio est neq; veritas eius est. ista propositio est: homo est: ⁊ veritas eius non est. Alio aūt modo antecedens scilicet si nulla propositio est vera potest esse negatio in genere: ⁊ sic ponit omnē propositionem et remouet veritatē ab omni propositione. et hoc mō ponit omnes contradictorias esse falsas simul et ex consequenti ponit omnes contradictorias esse veras simul: quia quando vna contradictoria est falsa: reliqua est vera. Vnde si hoc modo hec est falsa: illa modo est vera: et si illa modo est falsa ista modo est vera. vnde si vtraq; est modo falsa: vtraq; est modo vera. ⁊ si primum antecedens ponit et remouet quālibet contradictionem. et ideo secundum q̄ primum antecedens est negatio in genere: sic tenet bene prima p̄tradictoria: ⁊ omnes alie a primo ad vltimum: et sic prima propositio est vera scilicet hec: si nulla propositio est vera: aliqua propositio est vera. Ad probationem autem soluendum hoc modo scilicet secundum primum antecedens est negatio in genere Dicendū q̄ non sequitur oppositum ad oppositum: sequitur vna pars contradictionis ad antecedens: quod excludit intra se quamlibet contradictionem. Item queritur de hoc sophismate. Si tu es vbiq; tu non es vbiq;. Probatio Si tu es vbiq; tu es hic a toto in loco. si tu es hic: tu non es ibi: ab oppositis. et si non es ibi: tu non es vbiq; a parte in loco destructiue: ergo a primo: si tu es vbiq; tu non es vbiq;. Contra: ibi sequitur oppositum ad oppositum: ergo locutio est impossibilis. Solutio. Dicunt quidam q̄ prima est dupl ex eo q̄ locus diuiditur dupliciter: scilicet proprius ⁊ cōmunis. Proprius autem locus est qui adequatur rei locate: ⁊ circuit et continet rem vndiq; : et talis locus dicitur circunspectiuus ⁊ hoc modo sumendo locuꝫ impossibile est plura corpora esse in eodem loco. Cōmunis autem locus in quo sunt plures res: et dicitur ut plures homines in eadem domo vel elementa ⁊ elementa omnia intra celum. Vnde dicunt q̄ in antecedente locus cōmuniter sumatur: et in consequente locꝰ sumatur respectiue: sic p̄ma ē vera Si aūt vtrobiq; sumatur circūscriptiue: vl' vtrobiq; cōiter: sic est falsa. Sed hec solutio nulla ē: q; sumpto loco semp circūscriptiue sic p̄ma ē vera: ꝫ adhuc remanet sophisma ⁊ p̄cedit p̄bō ⁊ p̄probō sicut p̄us. Et p̄pter hoc dicēdū est q̄ prima simplr ē vera: quia primū aūcedēs: scz si tu es vbiq;: et duplici parte ponit contradictionem: propter hoc q̄ subiectū contradicit predicato: ⁊ hec est vna contradictio: et etiam ipsum predi-

catū ponit in se tot cōtradictiōes ꝗt sunt loca circūspectie. ℳō aūt subiectum cōtradicat ꝑdicato patet: qz hoc pronomen tu positū in subiecto demōstrat rē singularē aptā natā ēe in vno loco tm̄: ⁊ ita non vbiqz: ⁊ predicatū ponit quod vbiqz: ⁊ sic est ibi vbiqz ⁊ nō vbiqz inter subiectum ⁊ predicatū: ⁊ hoc modo subiectū cōtradicit predicato. Oz predicatū in se plures ꝓtradictiones hꝫ ps: qz sicut impossibile ē plura corpora simꝫ esse in eodē loco circūspectiue: ita impossibile est idē corpus simul esse in diuersis locis circūspectiue. vñ qz ē hic circūspectiue non est ibi circūspectiue ⁊ qñ non ē hic circūspectiue ē ibi circūspectiue: ⁊ de quolz alio loco. vñ esse hic circūspectiue ⁊ ecōuerso. ⁊ sic de oībus aliis circūspectis: ⁊ sic eē vbiqz ponit tot cōtradictiōes quot sunt loca ptinua circūscriptiua. ℙatz ergo qd primū añs ex duplici pte ponit ꝓtradictionē: ⁊ ō ꝙ naturales ꝙenientias ex eo sequūt ꝓtradictio. ꝓpter hoc dicendū est qd prima ē vera. Ad probationē ē dicendū qd nō sequitur oppositū ad oppositū: sed sequitur vna ps ꝓtradictiōis ad añs qō excludit intra se vtrāqz partē ꝓtradictionis ⁊ plures alias. Circa tertū queritur in hunc modū. Sillogismoꝝ: alius ē cathegoricus: alius ꝯditionalis. Cathegoricus ē qui ē ex ꝓpositionib⁹ cathegoricis. Cōditionalis ē qui ē ex ꝯditionalibus ꝓpositionibus ergo ꝓpositio ꝯditionalis ē sillogismalis: ergo necesse ēdescendere sub añte vel sub ꝯsequente. Et dicendū qd in ꝯditionali aliquādo licet fieri descēsum sub antecedēte. aliquando sub ꝯsequēte. Unde dātur plures regule. ℚuarū prima talis ē. Si termini cōes ponant in antecedēte ⁊ cōsequēte ꝯditionalis alicuius sine distributiōe: sub antecedente contingit fieri descensum consequente īmobili permanēte: ut si homo currit animal currit: ⁊ si plato currit animal currit: ⁊ sic de aliis Secunda regula talis. Si termini cōes ponant cū distributione sub antecedēte ⁊ cōsequente: antecedēs manet īmobile: ⁊ sub cōsequente oportz descēsum fieri: ut si omne animal currit omnis homo currit: ergo si ōme animal currit soz. currit ⁊ plato ⁊ cicero: ⁊ sic de aliis. Tertia regula talis ē. Si aliquid sequitur ad aliud: destructo cōsequente destruitur ⁊ antecedens. ⁊ ob hoc tenet argumentū ad cōsequētis destructionē: at si est hō est animal: ergo si nō est animal nō est homo. ℚuarta regula talis est. Si aliquid ad aliud sequit̄: posito antecedēte ponitur cōsequens: ut si homo ē animal ē. ⁊ ob hoc tenet argumentū a positione antecedētis. ℚuinta regula talis ē. ℚuicqd antecedit ad antecedēs antecedit ad cōsequens: ut si animal est substātia ē: sed si homo ē animal est: ergo si homo ē substātia ē. Sexta regula talis ē. ℚuicqd sequitur ad cōsequens sequitur ad antecedens: ut si homo est animal ē: sed si animal ē substātia ē: ergo si homo ē substā est. Circa quartū queritur hoc modo: ad quid ferat̄ negatio: ut si sumatur contradictoria alicuius ꝯditionalis: et videtur qd ad verbum cōsequentis: quia ut vult ℬoeti⁹: antecedens cedit in determinatione cōsequentis: ⁊ ita verbuz cōsequētis ponitur: ⁊ antecedens determinat ipsum. sed qō ponitur in affirmatiua debet negari in negatiua: ergo negatio debet ferri ad verbuz cōsequētis: ut sumat̄ ꝓtradictoria ipsius ꝯditionalis. Sed obyitur in ꝓtrarū: qz consequens duo dicit. Cōsequēs inq̄ntū ē consequens: ⁊ id quod ē consequēs: sicut pater vno modo dicitur pater inq̄ntū ē pater: et alio mō id quod ē pater: sed consequens inq̄ntum ꝙsequens ad aliud ē: quia ad consequens ⁊ econuerso. ⁊ sic posito vno ponitur alterū: ⁊ destructo vno destruitur reliquū cuz sit regula: ergo nō ē maior ratio quare negatio magis ferat̄ ad ꝙsequens ꝗz ad antecedens. Similiter nō habet ferri negatio ad illud quod est consequens: quia sicut hec ē falsa: si sortes legit plato legit. Similiter hec est falsa: si sortes legit plato nō legit: ergo nullo modo negatio debet ferri ad ꝙsequēns ergo nō ꝓtingit ꝓtradicere in ꝯditionali. Et dicendū qd cōsequens tribus modis dicitur. ℳno enī mō sumitur consequens inq̄ntū ē cōsequens: ⁊ sic ē ad aliud: ⁊ sic conuertitur cū añte: ⁊ sic simul sunt vera ꝙns ⁊ antecedens sicut pater et filius. ⁊ hoc modo negatio non refertur ad cōsequens ut cōtradicat conditionali. Alio autē modo dicitur id quod est consequens secūdū se ⁊ absolute sumptū: ⁊ neqz hoc modo negatio fertur ad consequens ut contradicat conditionali. Unde sicut hec est falsa: si homo currit asinus currit. similiter hec est falsa: si homo currit asinus non currit: quare negatio non fertur ad consequens secundū se sumptū. Tertio autē modo sumitur id quod est consequens secundū quod determinatur per antecedens: quia in omni conditionali cōsequens ponitur sub condītione: ut homo mouetur si currit: ⁊ animal est si homo est. ⁊ hoc modo antecedens ē determinatio cōsequentis. ⁊ isto tertio modo debet negatio ferri ad ꝙns: ut contradicat ipsi conditionali. ⁊ isto tertio modo procedit primū argumentū. Duobus aūt modis aliys procedit argumentū factū in contrarium. Unde cōtradictoria huius animal est si homo est: ē ista: nō animal est si homo ē. ⁊ est falsa: cū sua contradictoria sit vera. ⁊ contradictoria huius: si homo currit asinus currit: est ista: non si homo currit asinus currit: ⁊ est vera cum sua contradictoria sit falsa: hec scilicet: si homo currit asinus currit. semper enim negatio debet ꝓponi toti conditionali ut cōtradicat ei. Unde solet dari talis regula. ℚuotiēscūqz negatio ꝓponitur alicui propositioni tam cathegorice ꝗz cōditionali semper cōtradicat ei. Circa quintū queritur: vtrū ex impossibili sequat̄ quodlibet sui impossibile antecedat ad quodlibet. Et videtur qd sic: quia verū ⁊ falsum sunt opposita: cum sint contraria īmediata: ⁊ vnū cōtrariorū destruit alterū ⁊ econuerso: ergo falsuz destruit verū ⁊ econuerso: ⁊ cū impossibile sit falsum: tunc impossibile destruit verū et econuerso: sed ad impossibile sequitur verū: ergo multo ad ipsum sequitur tam falsum ꝗz impossibile: quia quod minus videtur sequi ad ipsum sequitur scilicet verum quod destruit ipsum: ergo multo fortius quodlibet aliud: ergo ex impossibili sequitur.

Item omne veruz equaliter distat ab quolibet impossibili: quia sunt equaliter sibi repugnantia: ergo qua ratione sequitur vnū verū ex impossibili quodlibet aliud verū: ꝫz vnū verū sequitur ex impossibili: ut si homo est asinus homo est animal: ergo quodlibet aliud veruz sequitur ex impossibili. Item probatio qd ex impossibili sortes est homo ⁊ nō est homo sequitur quodlibet aliud impossibile: quia si sortes ē homo ⁊ nō homo: ergo sortes est homo. ⁊ est locus a toto integrali: quia contradictio toti est ad vtrāqz sui partem: sed si sortes est homo: sortes est homo vel asinus: et est argumentū a parte subiectiua: quia totū diuīūctū cōmune est ad vtrāqz sui partem ergo a primo: si sortes est homo et nō ē homo ergo sortes est homo vel asinus: sed non est homo: quia sortes est homo ⁊ nō homo: sortes nō est homo. a toto integrali: ergo sortes est asinus: ⁊ sic ex hoc impossibili: sortes est homo ⁊ nō est homo sequitur sortē esse asinū. Et eodez modo potest probari quod sequitur inde quodlibet aliud impossibile: ⁊ ita ex impossibili sequitur quodlibet: ergo impossibile antecedit ad quodlibet. Si obyicitur in contrariū quia cūsit conclusio argumento vel argumentatione approbata propositio: ⁊ omne argumentū est ratio inferendi secunduz aliqua vel aliquas habitudines: quia argumentuz est ratio rei dubie facies fidez: siue credulitas et fides non pōt fieri de re dubia: nisi per habitudinē vel habitudines aliquas. ℕecesse est ergo qd vbicūqz concluditur aliquid ex altero vel sequitur aliquid ex altero qd vbi sit habitudo aliqua: vel habitudines alique: propter quā vel propter quas sequatur vnū ex altero: sed ultius impossibilis hominē esse asinum nō sunt habitudines alique: neqz mediate neqz īmediate ad hoc impossibile albedinē esse nigredinē: vel iusticiā esse iniusticiā: ergo ex hoc impossibili hominē esse asinum non sequūtur illa impossibilia: non ergo ex impossibili sequitur quodlibet. Item in cōi loco a primo ad vltimū semper confirmantur cōsecutiōes intermedie ꝙ aliqs locos intrinsecos vel extrinsecos vel medios sed multa sunt vera ⁊ multa sunt impossibilia ꝗ nō possunt cōfirmari per aliquas habitudines locales ad hoc impossibile hominē esse asinū: ergo ex hoc impossibili non sequitur quodlibet: per locū a primo ad vltimuz. neqz ꝙ aliquē aliū locū: ergo non potest esse qd ex impossibili sequatur quodlibet: quod concedimus. Dicētes qd impossibile tria dat intelligere: vnum est ipsum impossibile inq̄tum est impossibile: alterū est ꝓpositio rerū que nō possunt sibi inuicē cōuenire: ut homo est asinus: vel diuisio rerū sibi

neceſſario cõnenientiũ: vt homo non ẽ aial: q; ipſũ impoſſibile in q̃ntum eſt impoſſibile aliud eſt. q̃ predicata compoſitio vel diuiſio impoſſibilis: propter hoc q̃ ſicut veritas ⁊ falſitas ſunt circa compoſitionem ⁊ diuiſionem: ſicut circa ſubiectũ extenſo noie ſubiecti ad ſubiectum ⁊ ad ſignum rei Siliter neceſſitas ⁊ impoſſibilitas ſunt circa compoſitionẽ vel diuiſionem. ꝓbatet ergo q̃ aliud eſt impoſſibile in q̃ntũ eſt ipoſſibile ſiue ipſa ipoſſibilitas: ⁊ aliud ẽ compoſitio ⁊ diuiſio circa quam eſt impoſſibile. Tertium autem q̃ impoſſibile dat intelligere: eſt res ipſa que componitur vel diuiditur: ſiue res ipſe que cõponũtur vel diuidũtur: vt homo ſm ſe: vel aſinus ſz ſe: cum dicatur homo eſt aſinus: ideo ergo dicendũ q̃ ex impoſſibili quo ad duos primos modos nihil ſequitur. vnde ex impoſſibili in q̃ntum eſt impoſſibile nihil ſequitur: nec ex compoſitione vel diuiſione circa quã eſt impoſſibilitas aliquid ſequitur: ⁊ ita nihil ſignificant q̃ ipſum ipoſſibile in q̃ntũ eſt ipoſſibile nihil eſt: ⁊ ipſa compoſitio ⁊ diuiſio circa quam eſt impoſſibilitas nihil ẽ: ⁊ ita nihil ponũt. Sed ex rebus que ſubiacent predicte cõpoſitiõi vel diuiſioni ſequitur aliud: vt cũ dicitur hõ ẽ aſinus: q̃ illa res que eſt aſinus eſt ſpecies aialis: ⁊ ſpes ſemp ponit genus ideo ſequitur aial ex aſino. Vnde qñ cõcludit ſic: ſi hõ ẽ aſinus homo eſt aial. iſtud non eſt ꝓpter impoſſibile in q̃ntum eſt impoſſibile: neq; propẽ cõpoſitionẽ circa quã eſt ipoſſibilitas: ſed ꝓpter habitudinẽ ſpecici ad genus que eſt aſini ad animal qui. ſ. aſinus erat res ſubiacens illi cõpoſitioni. Dicẽdũ eſt ergo breuiter q̃ ex impoſſibili quo ad duos primos modos nihil ſequit̃. ſed ex impoſſibili quoad iſtũ tertium modũ ſequuntur tantumõ illa vera: ⁊ illa impoſſibilia cũ habent aliquam habitudinẽ: vt ſi hõ eſt aſinus homo ẽ aial: ſequitur verũ iſto tertio mõ: ⁊ eſt locus a ſpecie: ⁊ ſi homo eſt aſinus homo eſt aial rudibile: ſequitur impoſſibile ꝑ dicto tertio mõ: ⁊ eſt locus a deſcripto ſimiliter intelligẽdũ eſt de quolibet alio impoſſibili: ⁊ ita patet q̃ ex impoſſibili nõ ſequitur quodlibet. Ad prima duo argumenta dicẽdum q̃ nõ ſequit̃ verũ ex impoſſibili in q̃ntum eſt impoſſibile: ſicut dictum fuit primo: ſed ſequitur ex rebus quarum compoſitio vel diuiſio eſt impoſſibilis: ſicut dictum fuit primo. Et hoc mõ q̃uis ipoſſibile perimat verũ ⁊ econuerſo: tamen res q̃ ſubiacet compoſitioni vel diuiſioni ipoſſibili nõ perimit verum nec econuerſo: ſed potius ponit illũ ⁊ etiam hoc modo vt omnia vera equaliter diſtant ab impoſſibili: quia magis diſtant illa vera que nullam habent habitudinẽ ad ipſum impoſſibile: ⁊ minus diſtant illa vera que habent aliquã habitudinem vel aliquas habitudines cum rebus ſubiacentibus compoſitioni vel diuiſioni impoſſibili.

Ad tertiũ dicẽdũ q̃ bene tenet argumentũ vſq; ad illationem que fit a ꝓmo ad vltimum: dicẽdo ſic: ergo a primo ſi ſortes eſt homo ⁊ non eſt homo: ſortes eſt hõ vel aſinus: ſed ſequens illatio non tenet: q̃ non interimit hãc ſortes ẽ homo: quam oportet interimere ad hoc q̃ ſequeret̃ ſortem eſſe aſinũ: cũ hoc ſit verũ: ſortes ẽ hõ vel aſin⁹ q̃ predicata cõtradictio. ſ. ſortes eſt homo ⁊ nõ hõ eq̃liter interimit: ⁊ ponit hanc ſz ſortes eſt homo: ⁊ ita nõ magis interimit q̃ ponit eam: ⁊ ꝓpter hoc nõ interimit alterã partẽ diſiunctue. ⁊ ob hoc nõ eſt locus a diuiſione: ⁊ iõ non ſequit̃ argumentũ. Argumenta vero probantia q̃ ex impoſſibili nõ ſequit̃ q̃libet: cõcedim⁹ ⁊ procedũt bene. Scõm predicta quer̃tur de hoc ſophiſmate: Si nihil eſt aliq̃d eſt. ꝓbatõ: Si nihil eſt nihil eſt verum. ⁊ eſt locus a cauſa: quia res ẽ cauſa veritatis orationis: vt eſt in predictis. ſz ſi nihil eſſe eſt verũ hoc enunciabile nihil eſſe eſt verum: eſt a conuertibili ⁊ a priori. Et ſi hoc enunciabile eſt verum aliquid eſt verum a parte ſubiectiua: ⁊ ſi aliquid eſt verũ aliquid eſt: a conuertibili ſiue pari: quia eſſe ⁊ eſſe verum conuertuntur i eis q̃ ſunt complexa: ergo a primo: ſi nihil eſt aliquid eſt. Contra: ibi ſignificatur ſequi oppoſitum ad oppoſitum: ergo locutio eſt ipoſſibilis. Solutio: Quidam dicunt q̃ prima ſimpliciter eſt falſa: ⁊ dicũt q̃ prima conſequentia nõ tenet ꝓpter hoc q̃ prima ꝓpoſitio nihil eſt: omnia remoueat ⁊ ſic non reliquit artes aliquas neq; ſcientias: neq; principia aliqua: neq; maxias: neq; locos: neq; cauſas aliquas: neq; effectus aliquos: ⁊ ideo non eſt ibi locus ad cauſa: neq; aliq̃s alius: ⁊ ideo non tenet iſta conſequentia: ſi nihil eſt nihil eẽ verũ eſt. Sed hoc nihil eſt: quia poſito q̃ nihil ſit de rebus creatis ſicut erat ante rerũ creationem: ⁊ iſta diſtributio nihil eſt non comprehendit ſub ſe niſi res creatas: tunc eſt vera nihil eſt loquendo de rebus creatis: ⁊ hec nihil eſſe ẽ verũ: ⁊ vna nõ poteſt intelligi ſine altera: nec econuerſo: ergo neceſſario vna ſequitur ad alterã ⁊ econuerſo. Alij autẽ dicunt q̃ prima ponit impoſſibile: ⁊ ex impoſſibili ſequitur quodlibet: ⁊ ita ex prima ſequit̃ aliquod eſſe. ſed hoc nihil eſt: quia oſtenſus eſt prius q̃ ex impoſſibili nõ ſequit̃ quodlibet. Alij autẽ dicũt q̃ prima interimit ſeipſam: ⁊ ideo ponit ſuum oppoſitũ ſcilicet aliquid eſſe: quia ꝑma antecedẽs remouet omnes res nature ⁊ moris ⁊ rationis: ⁊ ſic remouet omnẽ ſillogiſmũ omnẽ ꝓpoſitionem: cũ ſint res ratõnis: ⁊ ſic remouet ⁊ perimit omnẽ ꝓpoſitionem: ergo et ſeipſum: ⁊ ita interimit ſeipſam: ⁊ ita ſequitur et ea nihil eẽ ⁊ aliquid eſſe. Sz hoc nihil eſt: quia ſumpta diſtributione p rebus creatis ſicut dictum fuit prius: tunc hec eſt vera: nihil eſt loquendo de ſtatu qui erat ante rerũ creationẽ: ergo neq; interimit ſe: neq; opponit ſum oppoſitum. Adhuc autem obiciũt q̃ antecedens prime conditionalis remouet res nature ⁊ moris ⁊ rationis: vnde remouet omnem ſillogiſmũ ⁊ omnẽ ꝓpoſitionem: ergo remouet ſeipſa. Dicẽdũ q̃ nõ ſequitur: imo eſt ibi quid ⁊ ſimpliciter: q̃ remouet omnẽ ſillogiſmũ ⁊ omnem ꝓpoſitionem: vt ſunt res. ſz iſta ꝓpoſitio nihil eſt: nõ ſumit̃ vt res ſz ſumitur vt ſignum rei vel ſicut via in re: ⁊ ſic nihil negat de ſe ſed de rebus intellectis per ipſam. Simile aũt eſt hic: poſito q̃ oẽs ꝓpoſitiones deſtruantur ⁊ nulla remaneat: tunc ſi aliq̃s dicat: nulla propoſitio eſt vera: verum dicit: ⁊ tñ ipſe profert ꝓpoſitionem hanc ſcilicet nulla propoſitio eſt vera: neq; ex hoc ſequitur q̃ aliqua propoſitio ſit: q̃ hec propoſitio quã ipſe profert ſcilicet nulla propoſitio eſt non ſumitur vt res ſed ſumitur vt ſignũ ⁊ vt via oẽs alias ꝓpoſitiones. vnde eſſe iſtius nõ eſt niſi per eſſe illarum: ⁊ ideo non facit numerũ in eſſe cum illis: ⁊ nõ ſequitur q̃ aliqua propoſitio ſit. Et propter hoc dicendum q̃ prima eſt falſa hec ſcilicet: ſi nihil eſt aliquid ẽ: ⁊ prima conſequentia bene tenet hec ſcilicet: nihil eſt nihil eſſe eſt verum: quia ex impoſſibili aliquo bene ſequitur aliquid aliud impoſſibile: dum habuerit habitudinem aliquam ad ipſum: ⁊ eſt ibi locus ab effectu: quia veritas propoſitionis ponit veritatẽ dicti: ſicut effectus ponit cauſam. ⁊ etiam ſecunda conſequentia bene tenet hec ſcilicet: ſi nihil eſſe eſt verum: hoc enunciabile nihil eſſe eſt verũ. ſz tertia conſequentia peccat ſm quid ⁊ ſimpliciter hec. ſ. hoc enũciabile ẽ verũ aliquid ẽ verum: q̃ enũciabile nõ põit aliq̃d eſſe ſimpl̃r: ſz iſte terminus aliq̃d ponit ens ſimpl̃r: ⁊ iõ incidit quid ⁊ ſimpl̃r. ꝓbatet hoc etiã aliter: q̃ cũ dicit: ſi hoc enũciabile eſt verũ aliquid eſt verũ. per hoc ꝓnomen hoc demõſtratur hoc enunciabile nihil eſſe: q̃ nihil ponit ineſſe ſed omnia remouet. ⁊ per hoc conſequens aliquid eſt verũ ponit rẽ ſimpl̃r eſſe: ⁊ ſic ponit ens ſimpl̃r eſſe: ⁊ non ponit ens ſimpliciter. vnde ſi aliquis recte iſpexerit rectã ꝺ ditionalem videbit q̃ conſequens eius cõtradicit antecedenti ipſius. ⁊ ideo aut nulla eſt apparentia: aut ſi eſt incidit quid ⁊ ſimpliciter Item q̃ritur de hoc ſophiſmate: Sortes dixit verum ſi ſolus plato loquitur: poſito q̃ ſortes dicat ſolũ platonẽ loq̃. ꝓbatio prime: ſortes dicit ſoluz platonẽ loqui ſed ſolum platonẽ loq̃ ẽ verum ſi ſolus plato loq̃tur. Contra ſi ſolus plato loquitur: non alius a platõe loquit̃: a diſſinito vel a deſcripto: ⁊ ſi nullus alius a platone loquitur ſortes non loquit̃: a toto in quantitate: ⁊ ſi ſortes non loq̃tur ſortes nõ dicit verum. a genere: q̃ loqui ſuperius ẽ ad dicere verũ ⁊ ad dicere falſum: ⁊ ad oẽs locutõnes ſpeciales non ergo dicit ſortes verũ ſi ſolus plato loquitur. Solutio: prima ſimpl̃r eſt falſa: et probatio peccat ſm accidens: q̃ q̃uis ſortes dicat ſolũ platonẽ loqui: et illud ſit verum ſi ſol⁹ plato loquitur: non tñ dicit verũ ſi ſolus plato loquit̃: Sicut q̃uis cognoſcat eũ qui eſt coopertus vt coriſcus: non tñ cognoſcit coopertum. ſed eſt ibi ſophiſma accidentis: et ſiliter eſt in propoſito: q̃ ſicut coopertum accidit cooperto

sſiter verū accidit ei qō est solum platonē loqui. vnde pri
ma simplr est falsa: ⁊ ponit cōtradictionē: quia ponit solum
platonē loqui: ⁊ nō solū platonem loqui: ⁊ sor. dicere est ve
rū ⁊ nō dicere est verū cum alij a platone excludantur respe
ctu huius actus loqui vnde ꝓbatio nō ꝓbat eam. Qui
dam tñ dicūt ꝙ sicut prima ponit cōtradictionē, similiter
posito ꝙ ratio ponit cōtradictionē: vnde non est mirum si
ex vna contradictione nature sequitur altera. Sed isti dece
pti sunt per quid ⁊ simpliciter: qz cū taceo ⁊ nihil dico inter
roganti qō dico: vere respondeo nihil dico: ⁊ ex hoc nō seq
tur ergo dico aliquid: imo est q̄d ⁊ simplr: qz dictio mea nō
sumitur vt res q̄ significetur qō dicatur p se ipsā: sed sumit
vt signū aliarū rerū. vnde cū profero hoc. ſ. nihil dico: nō p
fero illud vt rem de qua loquor ſz vt rē p quā loquor sicut
per signū. sed signū semp aliud est a signato ⁊ diuersum: ió
ista prolatio nō cōtinet in suppositiōe huius qō dico aliqd
vt nō ē ibi restrictio: sicut solet dici in insolubilib⁹. Simil
est ꝙ solo platone loquente sortes potest hoc bene significa
re ⁊ dicere solus plato loquitur: neq; ponit ista positio con
tradictionē: qz dictio sortes sumitur vt signū aliarum dictio
num: vnde facit numerū cum alijs dictionibus: ⁊ non seq̄t
ergo alius a platone loquitur. Item queritur de hoc so
phismate: Si tu scis te esse lapidem. tu non scis te esse lapi-
dem. Probatio: Si tu scis te esse lapidem: te esse lapidem ē
verū: qz nihil scitur nisi verū: sed si te esse lapidē est verum:
tu es lapis. per locum a conuertibili: quia dictum conuerti
tur cū sua propositōe: ⁊ si tu es lapis: tu nihil scis. ab oppo
sitis. ⁊ si nihil scis tu nō scis te eē lapidē: a toto in quantitate
ergo a primo: si tu scis te esse lapidem: tu non scis te esse la
pidem. Contra ibi sequit oppositum ad oppositum ergo
locutio est impossibilis. Solutio: prima est simpliciter ve
ra: quia consequens necessario sequitur ex antecedēte p lo-
cales habitudines sicut probatio manifestat. Ad probatio
nem autem soluendū per interemptionē: qz non sequit ibi
oppositū ad oppositū: ſz sequit vna pars ꝓtradictionis ad
antecedens: qō claudit intra se vtrāq; quia hoc antecedēs
tu scis te eē lapidē: ratione rei huius verbi scire ponit scientiā
in subiecto: sed ratione obiecti eiusdem verbi: quod sci-
licet obiectum est te esse lapidem: priuat scientiam a subie-
cto: ⁊ ita ponit subiectū scire ⁊ non scire: ⁊ esse lapidem ⁊ nō
scire se esse lapidem: ⁊ omnes istas cōtraditiones habent in
se antecedens integrantes ipsū: sicut totuz integrale habet
in se suas partes integrales. vnde ex primo antecedente seq̄t
qualibet istarum cōtradictionum per locales habitudi
nes: ⁊ nō propter hoc ꝙ ex impossibili sequitur quodlibet
sed sicut ex toto integrali sequitur quelibet eius pars secun-
dum consequentiam naturalē: vel locales habitudines.

De coniunctione an.

Item coniūctionū sunt plura: qz q̄dam
sunt dubitatiue ⁊ interrogatiue: ſm p⁹
vt ne an ⁊ vtrum: ⁊ hoc genus ꝓiunctio
nū cōprehēdit donatus sub disiunctiuis
Sz omissis oib⁹ aliis interrogatiuis ⁊ du
bitatiuis cōiūctionib⁹ de hac dictione
an ad ꝓesens intendum⁹. Circa quā
primo queritur q̄d sit dīa iter interro-
gationē factā p nomē: ⁊ interrogationē factā p aduerbiū: ⁊
interrogationē factā per coniunctionē. Secūdo queritur: q̄d
significet h̄ dcō an. Tertia qō ē: qualit differat h̄ ꝓiunctio
an ab alijs ꝓiūctionib⁹ interrogatis vt ab his ꝓiūctionib⁹ ne ⁊
vtr. Quarta qō est: cū habeat in se nāz disiūctōis int q̄ ha-
beat disiūgere. Quinta qō est: cum exerceat tres actus: qz im
portat disputationē ⁊ interrogationē ⁊ dubitationē: vtr eq̄
liter se hēat ad oēs istos act⁹ vel nō. Circa primū obijcit
qz q̄cq̄d est: aut est sba: aut accidēs. ſz dubitatio ē de re aliq̄
ergo est de substātia vl de accīte: ſz ois interrogatio est de
re dubitatiua: ergo ois iterrogatio ē ō sba vl de accīte ſz ois
iterrogatō de sba fit p hec iterrogatia: q̄s q̄ qō vel q̄d: q̄ sūt
iterrogatiua noīa. Sz interrogatio de accīte fit: cū accidēs
significetur vel p noīa q̄dā vel per aduerbia: vel tunc fiet p
noīa: vt qualis quantus quotus quotēnus. vel per aduerbia
vt cur quare qñ vbi ⁊ ꝓsilia: ergo ois iterrogatio fit p nc m: ē
vel per aduerbiū: ergo oportet ꝙ dictio iterrogatiua est no
mē vel aduerbiū: ergo nulla cōiūctio est dictio interrogatia
Et dicendum ꝙ quandoq; cōtingit dubitare de re signifi
catiua per nomen: siue significetur per modum substantie si
ue per modum accidentis: ⁊ de hmōi re queritur per nomia
interrogatiua: vt quis q̄ quodvl quid: q̄lis quātus ā⁹ quo
tēnis: ſm diuersitatē substantie: ⁊ eoꝝ q̄ accidūt substātie
Q̄nq; aūt dubitat de actu speciali: ⁊ tunc querit de ipso p
hoc interrogatiuū q̄d addito actu generali: vt q̄d agit sedet
vel dormit vel disputat vel legit ⁊ sic de alijs: ⁊ de his duob⁹
modis queritur p nomē de re dubitatiua. Q̄nq; āt dubitam⁹
de his q̄ debent actui: vt de causa actus: vt cur legit: q̄re le-
git: vel de tempore in quo fuit actus: vt q̄n cucurrit vel cur-
ret vel de loco cōparādo ad actū ſm ꝙ actus sumit in loco
vel de loco vel ad locum vel per locū: vt vbi est: vbi fecit h̄
vnde venit: quo vadit: qua vadit: qua transiuit: ⁊ de his que
ritur per aduerbia localia. Et sic pz ꝙ de omnibus p̄dictis
que debent actui: queritur per aduerbia. Q̄nq; autem dubi
tamus de inhērētia vel compositione actus cū substantia: ⁊
tunc queritur de ipsa inhērētia vel cōpositione per cōiūncti
ones interrogatiuas: vt p has ꝓiunctiones: ne an vtrū: ⁊ ió
interrogatiua rerū dubitatiuarū sunt tribus mōis: qz q̄dā
sunt noīa: ⁊ q̄dam aduerbia: alie ✠ ꝓiūctiones. ⁊ hec dīa
sumpta ē a pte ipsarū rerū dubitatiuarū q̄ sunt obiecta du
bitatiōis. Ad argumētū dicēdū ꝙ ois dubitatio est de
substātia vel de accidēte extrēdēdo accidens ad ipsū accidēs
⁊ ad inhērētā huius accidentꝫ cū substantia: vel ipsi⁹ actus
cū subā: ⁊ tunc interrogatio de accīte. Aliqñ fit p quedam
noīa interrogatia: vt q̄lis q̄ntus ⁊ ꝓsilia. Aliqñ p aduerbi
um: Aliquando p coniūctiones: ⁊ ita sufficiēter diuidit int
rogationem accītus in ꝓposito. Circa scōz q̄rit q̄d sig
nificet dictio an. Et dicūt quidā ꝙ significat disiunctionem
cum electione. Sz ꝙ hec dictio an nō significet disiūctiōm
cū electione: ſm ꝙ hec dictio an non significat electionem
Probatio: ꝙ hec dictio interrogatiua ita ꝓortat interro
gationem. sed ois interrogatio causatur ex dubitatione: er
go hec dictio an importat dubitationem. sed dubitatio est
contra electionem: qz qui dubitat nescit eligere inter ea de
quibus dubitat: ergo hec dictio an non importat electiōez
Item ad idē: si hec dictio an significat electionē: aut signifi
cat eam vt cōceptā: aut vt affectam. sed nō significat ipsam
vt cōceptam: qz cum electio sit actus aīe: ⁊ nullus actus ani
me possit significari vt cōceptus: nisi per nomen vel per ver
bū vel participiū: ergo si hec dictio an significat electionem
vt conceptā oportet ꝙ sit nomē vel verbum vel participiū
qō falsū est. Si aūt significat eā per modū affectus. sed con-
tra affectus aīe nō significant per modū affectus: nisi per
aduerbia quedā: ⁊ per interiectiōes: ⁊ per modos verboꝝ:
ergo si hec dictio an significat electionē per modum affect⁹
oportet ꝙ sit aduerbium vel interiectio: vt accidat verbo
tanq̄ modus quod est impossibile: ergo impossibile est ꝙ
hec dictio an significet electionem per modum affectus vel
per modum: Quod concedimus dicētes: ꝙ hec dictio an si-
gnificat disiunctionē cum dubitatione sub modo interro-
gandi: ⁊ qz quicūq; interrogat petit certificari in q̄ntū in
terrogat: ideo ad interrogationē sequitur petitio certitudi
nis de re dubitata. Et ideo qz hec dictio an interrogat dis-
iungendo inter aliqua: ꝓpter hoc per ipsam ꝓortat petī-
tio alterius partis disiūctiōis. Q: autem hec dictio an signi-
ficat disiunctionē: ꝓz per hoc ꝙ est disiūctiua coniunctio.
Q: autem importat dubitationem ꝓz p hoc ꝙ est dictio in-
terrogatiua: ⁊ vlterius ad interrogationē seq̄tur petitio al
terius disiuncti vt dictū est. Circa tertium queritur: q̄ sit
differētia huius dictionis an ad alias coniūctiones interro
gatiuas: que sunt an ne ⁊ vtrū: qz si nulla est differētia: ergo
vna earum sufficit ergo alie superfluunt. Et dicendum ꝙ ille
tres cōiūctiones: vtrū ne an: cōueniunt i hoc ꝙ interrogāt
de compositione actus cum substantia vt dictum est. Sed
differunt in hoc ꝙ hec dictio ne magis se tenet cum actu.
Iste vero cōiunctiones vtrū ⁊ an: magis se tenēt a pte ip-
positi: Et differūt ille due. ſ. vtrū ⁊ an hoc mō: qz hec ꝓiun-
ctio vtrū nunq̄ geminatur sine disiunctiua ꝓiunctione sed

exigit secū cōiūctionem aliā disiunctiuā: vt vtrū sortes currat vel plato. Sed cōiūctio an: q̄q; geminatur sine altera coniūctione: vt tu scis an sortes currat an plato. ꝛc. Ex hoc patet alia differentia. s. q̄ coniūctio ne nō pōt recipe supra se transitionem alteri⁹ actus propter hoc q̄ se tenet cū actu Actus aūt nō trāsit supra aliū actū sed supra aliquod casu ale. vnde nihil est dictum: tu vides currit ne sortes sed tu vides sortes currere. Allie vero due recipiunt supra se trāsitio nē actus: ꝓpter hoc q̄ magis se tenēt cum substantia siue cū supposito: vt tu scis an sortes currat: ꝛ tu vides vtrum plato legat. Tertia differentia est q̄ hec coniunctio ne semper est interrogatiua: alie vero due aliq̄n tenentur disiūctē tiū. vnde ego bene scio vtrū sortes legat vel non: ꝛ bene scio an legat an non legat. Circa quartū queritur: cū hec cōiunctio an sit coniunctio disiūctiua: inter que habeat disiū gere. Et de hac talis datur regula: Quotiēscunq; hec cōiunctio an semel ponitur disiungit inter dicta cōtradictiōe opposita. Aū vero bis ponitur disiungit inter dicta iuēta. Q̄ aūt prima pars regule sit vera. ꝓbatio: q̄ in oi interrogatione supponitur aliq̄ cōe ad illō q̄ queritur: vt cū queritur: quis disputat: supponit hoiem in cōi disputare: ꝛ vult certificari de particulari hoie qui disputat: ꝛ similiter in qualibet interrogatione alia: ergo in omni interrogatio ne supponitur aliquid commune vel vle ad illud quod q̄ritur ergo in hac interrogatione: tu scis an sortes currit: ergo supponitur cōe ad illas. sed nihil est cōe ad partē ꝓtradictionis nō disiūctio: ergo supponit ibi disiunctio inter ptes ꝺdictionis. sed non est ibi aliquid per q̄ supponatur ista disiunctio nisi per hanc cōiūctionem an. ergo hec dictio an disiungit inter partes cōtradictionis: sed hoc mō semel ponit ergo q̄n semel ponitur inter dicta cōtradictorie opposita: q̄ cōcedimus. Sz contra: ois disiunctio est ad minus inē duo. vnde nihil est dictū sortes currit: vel q̄ deficit alterum extremorum: ergo nihil est dictū: tu scis an sortes currat cū deficiat alterum extremorū. Solutio: nō est sile de hac coniunctione an: q̄ hec dictio an est interrogatiua ꝛ disiunctiua ꝛ ideo rōne interrogationis adiūcte disiūctioni q̄n adungitur vni parti cōtradictionis dat intelligere alteraz: q̄ qui dubitat de vno oppositorum dubitat de reliquo. Sed hec dictio vel tm̄ ē disiunctiua ꝛ non interrogatiua: ꝛ ideo non dat intelligere alterū extremorū. Item obijcitur cōtra secundam partem regule: q̄ multorum nō est dubitatio vnꝰ sz plures: nisi illa multa opponantur aliquo genere oppositionis: sed cum dicit: tu scis an sortes currat an plato disputat: ista. s. sortē currere ꝛ platonē disputare non opponunt aliquo genere oppōnis: ergo eorum non est dubitatio vna: ergo hec dictio an nō disiungit inter ea: ergo non disiungit inter dicta inuenta q̄n bis ponit disiūgit inter dicta iuenta. q̄ concedimus:

Ad hoc q̄ obijcit in cōtrariū dicēdū q̄ dubitatio vna ꝛ interrogatio vna: ꝛ responsio vna necessario sunt duplici ter: quia Uno mō est responsio vna simplr vt q̄n queritur vnū de vno ꝼm se ꝛ absolute: vt cū queritur: currit ne sortes ꝛ respōdet sic vel non. Alio aūt mō est responsio vna non simplr sed per suppositionē: vt cū queritur: currit ne sortes vel plato. hic enī oportet supponere q̄ alterum istorum currat. Ad hoc q̄ detur responsio vna: ꝛ similiter dubitatio vna ꝛ interrogatio vna sunt duplicater. s. simpliciter: ꝛ suppositionē: vt cū queritur: tu scis an sortes an plato disputat: non est interrogatio vna neq; dubitatio ꝼm suppositionez vterq; illorum: sicut simplicit respōdens sciat de altero illorum. Circa quintum obijcit q̄ hec dictio an nō debeat exercere istos tres actus: qui sunt: distinguere: dubitare: ꝛ interrogare: q̄ vnius actus vnū est instrumentum ꝓpriuz ꝛ econuerso: ergo si hec dictio an est instrumentū interrogādi nō erit instrumentum dubitādi nec disiūgēdi. Et dicendū q̄ instrumētū idē ꝼm substantiaz: ꝛ ꝼm rōnem non potest esse instrumētū diuersorū actuum sēse non cōsequentiū sed istrumētū idē ꝼm substantiā ꝛ diuersam acceptionē ꝼm rōnem bñ pōt ee actuū simplr diuersorū. vñ sicut pulmo ē instrumētū tēperādi calorē cordis q̄ respirationē: ꝛ hoc ꝼm q̄ est attractiuus aeris: ꝛ est instrumentū loq̄ndi repercutiendo aerē ad vocalē arteriā: ꝛ hoc est inq̄ntū ē expulsiu⁹ ꝛ repulsiuus aeris: ꝛ illa ꝼm aliud ē instrumētū tēperādi calorē cordis: ꝛ ꝼz aliud instrumentū loquēdi. sic hoc q̄ dico an secundum q̄ disiūgit cōtinctur sub spē disiunctiuaz cōiunctionū: ꝼm aūt q̄ per ipsam interrogam⁹ cōtinet sub spē interrogatiuaz coniunctionū. ꝼm vero q̄ per ipsum dubitamus sub spē dubitatiuarū: ꝛ sic semp ē eadē cōiūctio ꝼm substantiam: differt aūt ꝼm rōnez ꝛ ꝼm speciē: cū sit diuersarū specierum: secundum q̄ ꝓ ipsa exercemus istos tres actus ꝓdictos. Et nota q̄ per ꝓius est disiunctiua: ꝛ per posterius interrogatiua ꝛ dubitatiua: q̄ semp disiungit: sed nō semp interrogat vel dubitat. Et nota q̄ hec dictio an petit alterā partē determinate. Q̄ ꝓbatur sic: respondens enī magis debz eē certus de questione q̄z interrogans: q̄ respondēs dz certificare interrogantē de questione. sed interrogans scit alterā partē in genere siue in cōi: ergo oportet q̄ respondens sciat alterā partē in speciali ꝛ determinate. Quod concedimus. Sed ꝺ. Sicut cōtingit scire vle ignorādo ꝓticulare: vt scio hoiem in vli eē in hispania tm̄ nullū ꝓticulare scio ibi eē Similr cōtingit scire disiunctionē ignorādo qualibet ptem disiunctionis determinate. ꝓbatio. Scio eē astra paria vel iparia tm̄ nescio partē hāc vl illā: ergo cū dico tu scis an sortes currat an plato disputet q̄ oportet q̄ rndens sciat alterā ptem determinare. Et dicēdū q̄ hoc vltimū argumentū nō tenet. Si enī hec dictio an eēt tm̄ disiunctiua bñ oporteret. Sed q̄ nō solū est disiūctiua sz etiā iterrogatiua iō nō tenet: q̄ quicūq; interrogat petit certificari eo ipso q̄ interrogat: ꝛ ideo cū hec dictio an sit interrogatiua alteriⁿ disiunctorum oportet q̄ iportat petitionē alteri⁹ disiunctorum ꝛ ꝓpter huius petitionē oportet q̄ rndens sciat alteram ꝑtem determinate ꝛ nō argumētū ꝓdictū impedit ꝓpter interrogationē hui⁹ dictionis an. Item queritur de hoc sophismate Tu scis an ois hō sit sor. an differat ab illo. ꝓbatio Tu scis an sortes sit sor. an differat ab illo: tu scis an plato sit sor: an differat ab illo ꝛ sic de aliis: ergo prima vera. Cōtra Tu scis an ois hō sit sortes an differat ab illo ergo tu scis omnem hominem esse sortem vel oēm hoiem differre a sorte: quoz vtrunq; est falsum. hec est quedam disiunctiua cuius vtraq; pars est falsa: ergo tota est falsa. Solutio. prima simpliciter est falsa. ꝛ probatio peccat ꝼm consequens ab insufficienti: q̄ in hac probatiōe Tu scis an ois homo sit sortes. an differat ab illo: est duplex vniuersalitas: q̄n i vna parte disiunctionis est vna distributio ꝛ altera in alia. vnde sensus est Tu scis an ois homo sit sortes an ois homo differat a sorte sed non sumuntur omnes singulares hāz duarū distributionū in ipsa ꝓbatione: q̄ ꝓter oēs istas quas sumit debz sumere istas: tu scis an sor. sit sor. an omnis homo differat a sorte: tu scis an plato sit sor. an omnis homo differat a sorte: ꝛ hec disiunctiua est falsa: quia vtraq; pars ē falsa: ꝛ similr omnes alie que relinquūtur ꝛ hoc modo debent sumere o ēs partes ꝑme distributionis secunda distributione integra ꝑmanente: ꝛ etiam debent ecōuerso sumere omnes partes secūde distributionis ita q̄ prima distributio integra permaneat: vt tu scis an ois homo sit sor. an differat a sorte: ꝛ h ē falsa: ꝛ tu scis an ois hō sit sor. an plato differat a sorte ꝛ sic de aliis. Alio aūt mō debēt sumere ptes s. accipiendo singulares vnius cū oibus singularibus alterius vt scis an plato sit sor. an differat a sor. ꝛ sic de aliis sz omniū haz nulla accipit ꝛ ita ꝓcedit ab insufficienti vñ peccat ꝼm cōsequns. Item posito q̄ sortes vel plato mentiat sz tu nescis quis eorū mentiatur: q̄rit de hoc sophismate Tu scis an de mētiēte sit falsū sortē eē illū. ꝓbatio. h negatia est vera: nō de mētiēte est falsum sortē eē illū vtroq; casu cōtingente. s. siue sortes. mētiat siue plato: q̄ sorte mētiente h̄ est vera: nō de mētiente est falsum sortē esse illum. i. sortem esse mētiētem: imo est verum de sor. Item mentiente platōe hec est vera: nō de mētiente est falsum sortem esse illum. i.

sortē esse platone mentiente: q2 licet sit falsū sortē eē platonem: nō tñ est falsum de platone q2 non est enunciabile de eo. vñ nec verū nec falsum est deo propter hoc q enunciabile dicit eē scīm de re subiecti siue de eo qō subijcitur: ⁊ nō de eo quod predicatur: vt hominem esse lapidem: sed lapidem esse hoiez est enūciabile de lapide: ⁊ nō de hoie: ⁊ sic ꝑ q utroqz casu contigente hec est vera: non de mentiente est falsum sortē esse illū: ⁊ hoc scis etiā ex hypotesi: quia plures casus non ꝓñt contingere ergo tu scis hanc. s. non de mentiente nē. ⁊ hec est altera pars ꝓme disiunctiue: q2 hec dictio an semel posita disiungit inter contradictorie opposita ergo hec est vera: tu scis an de mentiente sit falsum sortem esse illū an non de mentiente sit falsum sortem esse illū quia huius disiunctiue altera pars est vera. Cōtra Tu scis an de mentiente sit falsum sortē esse illū: ergo tu scis an de mentiente sit falsum illum sortem esse: ⁊ est locus a conuertibili vt sortes est ille: alle est sortes sicut hic: si homo est aial: aial est homo: sed conclusio est dubia ⁊ nō certa: quia sorte mentiente hec negatiua est vera: nō de mentiente est falsum illum sortem esse. i. mentientē esse sortem: sed platone mentiente falsa est quia sensus est: non de mentiente est falsum illum esse sortem id est platonem esse sortem: q2 hoc ē falsū de mētiente: eo q platonē esse sortem falsum est de platone ergo predicta negatiua est dubia cuz sit vera vno casu contingente ⁊ alia falsa: ⁊ tu scis quis casus debeat accidere siue cōtingere: ergo sua opposita est dubia quia q̄ dubitat de vno oppositorum necesse est ipsum de reliquo dubitare: ergo h̄ est falsa: tu scis an de mentiente sit falsum illū esse sortem: ergo ⁊ ꝓma est falsa ex qua sequitur. Solutio prima est simpliciter vera hec scilicet. Tu scis an de mentiente sit sortem esse illum. ⁊ probatio bene tenet: sed primum argumentuz i improbationis peccat secundum sophisma accidētis: vt hic Tu scis q̄ de homine est enunciabile hominem esse substātiam ergo tu scis q̄ de homine est enunciabile substatiam esse hominem: quod falsum est: quia verum est mentiētem eē sortem. Si aūt plato mentiatur de nō sorte tūc hec ē falsa. s. de mentiente est falsum ipsum esse sortē: q2 q̄uis hoiez esse substantiā ⁊ substātiam esse hoiem conuertuntur: nō tñ qō subijcit in vno subijcitur in reliquo. Vnde vnū ē enūciabile de homine ⁊ non de substantia: q2 hō subijcitur in eo. alterum est enunciabile de substantia: ⁊ non de hoie quia substantia subijcitur in eo: ⁊ sicut dictum est enūciabile semper est de re subiecta siue quod subijcitur in eo.

De coniunctione vel.

Habito de hac ꝓūctione disiunctiua an ꝓñt dicendum est de hac ꝓūctiōe vel. Circa quam ꝓmo queritˢ q̄d significet hec dictio vel. Scōo q̄ritur vtrū suū significatum sit ēs simplr siue nō. Tertio vtrū res huiꝰ dictionis vel sit i genere relationis vel nō. Quarto qualit differt ab alijs ꝓūctionibus disiunctiuis. Quinto vtrū disiunctio faciat tertiū disiunctū esse predicabile de pluribus. Circa primū obijcitur quia vt patet ꝑ diffiniti onem cōiūctionis hec coniunctio vel significat compationē que est ſm ꝓus ⁊ posterius aut ſm simul. sz non significat cōparationē que est ſm ꝓus ⁊ posterius: q2 sic eēt dictio cōsecutiua: ergo significat cōparationem q̄ est ſm simul: ergo significat res simul eē. Sed contradicit boeti⁹ Q2 hec sapit disiunctiua? ꝓiunctio q ea inter que disiungit simul esse non ꝓmittit: ergo hec ꝓiunctio vel non poterit simul esse res ergo non significant cōparationem q̄ est ſm simul. Item ad idē ꝓuscianus diffinit disiunctiuam ꝓiunctionem dicēs disiunctiue cōiūctiones sunt que q̄uis dictiones coniūgant sensus tamē disiungūt: alteram quidē rē esse significāt: ⁊ alteram non eē sz diffinitio supioris cōuenit cuilibet inferiori ergo oportet q hec diffinitio intelligatur de hac dictione vel: ergo hec coniunctio non poterit res simul esse significare: ergo non significat comparationem que est secūdū simlr

Et dicendū q hec coniunctio vel significat cōparatiōez rerū simul existentiū disiungēdo: ⁊ hec compatio est disiunctio ipsorum disiunctiuorū se habis ad vtrūq; equaliter: q hec coniunctio vel nō magis se habz ad vnum disiunctiuorum q̄z ad alterum quantū de se ē vt cū dicit sortes ⁊ plato. Ad illud qō obijcitur q boetium dicendū q vbi ē diſiūctio duo exiguntur. s. ea que disiunguntˢ: ⁊ illud respectu cuius ē disiunctio vñ cū dr sortes vel plato currit sortes vel plato sunt disiuncta: ⁊ desiunguntur respectu huius actus currit. vñ h̄ coniunctio vel ponit ipsa disiuncta simul esse ⁊ illud respectu cuius est disiunctio non ponit simul esse in eis: vñ sortes ⁊ plato simul ponunt ſm se nō tñ simul ponūtur sub curſu: ⁊ ideo quod dicit Boetius intelligendum est q ad illud respectu cui⁹ fit disiunctio. Ad illud aūt qō obijcitur de diffinitione cōiunctionis disiūctiue dicēdū q simul est duobus modis. Mō vno modo est simul ſm prius ⁊ posterius in consequendo: ⁊ sic oēs cōiūctiones disiunctiue dicūt res simul esse eo q non ponunt vnū tanq̄z añs ⁊ reliquū tāq̄z consequens. Alio modo aūt dicitur simul ſm participationem vni⁹ rei vt si sortes ⁊ plato ptici pēt albedinē dicunt eē simul in participatione albedinis: ⁊ hoc dixit Priscianus q cōiunctiones disiunctiue disiungunt sensum: ⁊ alterā q̄dem rem: alterā vero nō esse ostendūt. Circa qō obijcit q2 quod importatur ꝑ hanc coniunctionem vel reperitur in ente: vt hō vel asinus. ⁊ etiā non in ente vt chimera est vel hircocerui⁹: ergo nō est ens simpliciter. Ytez ad idem. Quic q̄d est simpliciter aut est substātia aut quātitas ⁊ sic de alijs Sed hec coniunctio vel non significat substantiā nec quantitatē ⁊ sic de alijs: ergo significatū eius non est ens simpliciter sed quodāmodo. Quod cōcedim⁹ dicentes q significat respectum quendam repertum tam in ente q̄z in non ente Circa tertiū obijcit q oēs relatiōes sunt in ad aliquid siue in predicamēto relationis. Sed hec dictio vel non dicit rez absolutam sed respectuam: q2 nihil est dictum sortes currit vel ꝓpter hoc q deficit alterū extremorum: ergo dicit relationem ergo est in adaliquid siue in predicamento relationis. Item hec dictio vel equaliter se habet quantum est de se ad vtrūq; extremoꝝ: ſm cōpationē vni⁹ ad alterum: ergo dicit relationē ſm equiparantiaz: ergo est in genere relationis. Sed obijcitur in contrarium: q2 nulla comparatio que est secundum simul aut ſm prius ⁊ posterius est in alio predicamento: sz oīs res cuiuslibet cōiūctionis est comparatio que ſm simul vel ſm prius ⁊ posterius: ergo nulla res alicuius coniunctionis est in aliquo p̄dicamento: ⁊ est sillogismus in secundo ꝓme ergo significatum huius dictionis vel non est in aliquo genere. Quod concedim⁹. Ad primū autem quod obijcitur dicendum q cōparatio siue respect⁹ est duplex. quia quedam sunt comparationes que sunt res simpliciter existentes: vt pater ⁊ filius: duplū ⁊ dimidium: ⁊ tales comparationes sunt in predicamento relationis eo q sunt relationes. Alie sunt comparatiōes que non sunt simpliciter existentes eo q sunt tam existentium q̄z non existentiū ⁊ huius cōparationes nō sunt in genere relationis: ⁊ tales sunt significationes coniunctionū disiunctiuarū. vñ sequitur q q̄uis hec dictio vel dicat rem respectiuā q ꝓpr hoc sit in adaliquid siue in genere relatiōis. Ad aliud aūt dicendum q comparatio ſm equalitatem est duplex: quia quedā est que ē ab animatiū dum aia apprehendit significata partiū oīonis ⁊ talis cōpatio ſm cēlitatē nō ē adaliqd qō nō est ens simplr: sz quodā mō cū sit ipsorū significator ⁊ contingit significare tā ens q̄z nō ens: ergo cōparationes significatorum ipsorum nō possunt eē simplr entia: ergo nō sunt in genere relationis ⁊ hui⁹ cōparationes significātur ꝑ cōiunctionem disiunctiuā. Alia est comparatio ſm equalitatē q̄ solū sequitur rē cōpletā ⁊ ꝑfectā in esse vt amicꝰ vicinus similis equalis ⁊ hui⁹ cōparatio ſm cēlitatē ē ꝑ equiparantiam ⁊ ē spēs relationis. vñ est in genere relationis: q2 spēs est in genere. Circa quartū obijcitur q2 si iste coniūctiones vel ve aut ne an vtrū nō supfluunt oportet eas differre ad se inuicē: aut si non differūt oportet q alique earū supfluant: ⁊ ꝓpter hoc queritˢ qualit iste coniunctiones ve vel aut differant ab alijs ꝓūctioib⁹ disiunctiuis. Et dicendū q ille cōiūctiones vl ve aut differt ab alijs trib⁹. s. an ne vtrū ꝑ hoc q ille tres ꝓñt esse mediū ꝑ q̄ō vn⁹ act⁹ transit sup alū actū: vt scis an sor. currat: ⁊ scis vtrū sor. currat: ꝑ

taſne ſor. currat. Sz ve ⁊ vel aut nō pñt eſſe mediū quo vn⁹ actus trāſeat ſupra aliū actū. nihil eni eſt dictu: ſcis vel ſor. currat ⁊ ſcis aut ſor. currit. ⁊ ſcis ne ſor. currit vt actus ſciendi intellegat trāſire ſupra hoc q dico ſor. currere: ſic ex alia parte bene dicebat: tu ſcis an ſor. currat. i. tu ſcis ſor. currere vel nō currere. Alia autē eſt dīa: qz ille tres ſunt interrogatiue ſz ve vl et aut nō ſunt interrogatiue immo tñ diſiūctiue. Item hec cōiūctio vel diſiūgit res que debēt mouere intellectū ſpeculatiuū: vel quālibet aliā virtutē cognoſcitiuā nō motā ab effectu vel appetitu: ſz put eſt cognoſcitiua tñ. ſed hec cōiūctio aut diſiungit res motiuas practici intellectus vel ipſius affectus: vel etiā motiuas ipſius appetitus ſenſibilis. Item hec dictio ve differt ab his duabus. ſ. vel ⁊ aut: qz hec cōiūctio ve eſt diſiūctiua encletica: ille ꝯo nō: ſz tñ diſiūctiue ſunt. Encleſis aūt eſt inclinatio. vñ encleticū eſt inclinatiuū: ⁊ ſic iſte tres differūt inter ſe: ⁊ ab alijs trib⁹ interrogatiuis. Item hec dictio ne differt ab alijs duabus an ⁊ vtrū ſalicz qz ne eſt interrogatiua encletica: an ꝯo ⁊ vtrū nō ſūt encletice. Encleſis āt in ſolis trib⁹ cōiūctōibus repit que dicūtur encletice vt que vene: qz attrahūt accētū p̄cedētis ſillabe vel dictiōis ad vltimā ſillabam: vt putaſne diuitue amatqz: ideo ſequit ſemp p̄mā dictionez illius clauſule in q̄ ponunt: ⁊ nō ponūt a grāmaticis ſubiūctiue. Circa q̄ntū queritur qz terminus diſiunctiuus predicatur de vtraqz ſui parte vt ſortes eſt ſortes: vel plato ⁊ plato eſt ſortes vl plato ergo termin⁹ diſiūctiuus eſt terminus cōmunis ad vtrūqz diſiūctorū: ergo predicabilis de pluribus. Sz ducatur in cōtrariū. Qz q̄cq̄d p̄dicatur de plib⁹ eſt genus vel ſpēs vel dīa vel ꝓpriū vel accīs vl diffinitio. Sz terminus diſiunctiuus nullū iſtor eſt: qz omnia iſta ſunt cōmuniter entia. terminus ꝯo diſiunctiuus reperit tam in ente q̄z in nō ente ergo terminus diſiūctiuus nō eſt predicabilis de pluribus. Solutio. Cōmunitas predicationis eſt duobus modis: qz vno mō ē q̄n res vna ꝓpriata a plib⁹ p̄dicatur de pl. b⁹ vl ſubāliter vel accidentaliter: et tūc oz q eſt vnū de quinqz p̄dicabilibus vl diffinitio. Alio aūt modo cōitas p̄dicatiōis ē q̄n nō p̄dicat res vna: ſed predicatur complexio plurū rerū differēter ponēdo vnā ⁊ remouēdo reliquā ⁊ hoc mō termin⁹ diſiūctiuus ē p̄dicabilis de plibus ut ſor. vel plato ⁊ ſic de alijs: qz hec dictio vl de natura ſua indeterminate ponit numerz diſiūctorz ⁊ remouet reliquū reſpectu alic⁹ tertij: ⁊ ſic ē diſiūctiua: ideo ꝓprie ſumitur: cū diſiūctue tenetur. Min⁹ vero ꝓprie q̄n tenetur ſubdiſiūctiue: ⁊ oī ſubdiſiūctiue teneri q̄n vtraqz ꝑs diſiūctiōis ē vera. Iſtē videt q termin⁹ diſiunctiuus dēbeat eē aliq̄d de q̄nqz p̄dicabilibus: qz q̄cquid recipit ſupra ſe diſtributionē: eſt vnū de q̄nqz p̄dicabilib⁹. Sed termin⁹ diſiūctiu⁹ recipit ſupra ſe diſtributionē: ergo terminus diſiunctiuus ē vnū de q̄nqz predicabilib⁹. Maior ꝓz: qz oīs ⁊ nullus ⁊ cōſilia ſignificāt q̄n vl iter: ſz nihil ſumit vl nīſi vle: ergo tñ ſunt diſpōes vl is. ſed vle diuiditur p q̄nqz p̄dicabilia: ergo quicq̄d recipit ſupra ſe diſtributionez ⁊c. et hec fuit maior. Minor vero ꝓz: qz aliter nō eſſet hec vera: oē rōnale vel irrōnale ē aial: ⁊ econuerſo. Solutio: in termino diſiūctiuo duo ſunt. vnū ē ipſa diſiūctio: ⁊ aliō ē ipſi termini q̄ diſiungunt. vñ termin⁹ diſiunct⁹ rōne diſiūctionis nunqz pōt recipe diſtributionē: ſed rōne terminorz q diſiunguntur aliq̄n pōt aliq̄n nō: qz q̄n termini diſiūcti ſunt ſingulares nō pñt recipe diſtributionē. nihil eniz ē dictu: oīs ſor. vel oīs plato. Cū aūt termini q diſiūgunt ſunt vles tūc termin⁹ diſiūctus pōt recipe diſtributionē: ut oīs hō vel aſinus ē hō. Sed tūc oīo ē duplex eo q pōt recipe diſtributionē ſupra ſe ꝑ altera ꝑte tm: ⁊ ſic ē vera: oīs hō vel aſin⁹ ē hō: ⁊ ē ſensus: oīs hō ē hō vel aſinus ē hō ⁊ ſic ē ꝓpō diſiūctiua. Alio aūt mō pōt recipe ſupra ſe diſtributionē ꝑ vtraqz ꝑte ſimul: ⁊ ſic eſt falſa hec oīs hō vl aſinus ē hō: ⁊ eſt cā: ⁊ ē ſensus tā hō q̄z aſinus vl eſt hō. Tertio aūt mō totū diſiūctum pōt recipe ſupra ſe diſtributionē. ſ. ꝑ natura cōi vtriqz diſiunctioni: ⁊ ſic hec ē vera: oē rōnale vel irrōnale. ⁊ ſic ꝑz qualiter terminus diſiūctiuus ſiue totū diſiunctū pōt recipe ſupra ſe diſtributionē: ⁊ q̄liter nō: ꝑz etiā q in ſillogiſmo q̄ē facit maio⁹ eſt duplex ⁊ minor. Scōm p̄dicta queritur de hoc ſophiſmate. Quicq̄d ē vel nō ē: eſt. Probatio. Hec ē vera. Quicq̄d eſt eſt. ſz vex pōt diſtīgui a quolibet alio vero: ergo. Contra. Quicq̄d ē vel nō ē ē. ſz ceſar ē vel nō eſt: ergo ceſar ē. Solutio. Prima eſt duplex: eo q pōt eē diuerſa: ⁊ ē ſensus: quicq̄d eſt: eſt: vel q̄cq̄d nō eſt ē: ⁊ ſic ē vera: qz ꝑ altera ꝑte: ⁊ ſic eſt diſiūctiua. vel pōt eē ꝓpoſita: ⁊ ē ſensus. Quicq̄d eſt vl nō ē eſt: id ē tam oē illud qō eſt: q̄z oē illud qō non eſt: eſt: ⁊ ſic eſt falſa: ⁊ hoc mō eſt cathegorica. vñ ē ibi ſophiſma ꝓpoſitiōis qz ꝓpoſita ē falſa. Iſtē queritur de hoc ſophiſmate ois ꝓpō vel eius ꝓtradictoria ē vera ꝓbatio. Hec ꝓpō ſor. currit vl eius ꝓtradictoria ē vera: iſta ꝓpō ſor. diſputat: vl eius cōtradictoria ē vera ⁊ ſic de alijs: ergo ois ꝓpō vel eius ꝓtradictoria eſt vera. Contra. Omnis ꝓpō vel eius ꝓtradictoria eſt vera: ſed nō omnis ꝓpō ē vera: ergo ois eius ꝓtradictoria ē vera qō falſum ē. Solutio. Prima duplex eo q diſtributio pōt cadere ſupra ꝓpōnem ſumptā abſolute: ⁊ ſic diſtribuit ipm ꝑ qualibet ꝓpōne ꝑticulari: ⁊ ſic ē diuiſa ⁊ falſa: quia hec eſt diſiunctiua cui⁹ vtraqz ꝑs ē falſa. vel diſtributio pōt cadere ſupra ꝓpōnem nō abſolute ſumptā ſz ꝓparatam ad ſuā ꝓtradictoriā: ⁊ hoc mō adhuc eſt duplex: qz vno mō iſte termin⁹ diſiunctiuus: oīs ꝓpō vel eius ꝓtradictoria pōt ſubijci p̄dicato ꝑ vtraqz ꝑte vl ſicut in his. Oē rōnale vel irrōnale eſt aial ⁊ econuerſo. Oē par vel impar ē numer⁹: vel econuerſo: oē rectū vel curuū ē linea vel econuerſo: ⁊ ꝓma adhuc ē falſa: qz hoc mō ſensus ē: oīs ꝓpō vel ei⁹ ꝓtradictoria ē vera .i. oēs ꝓpōnes ⁊ earū ꝓtradictorie ſimul ſunt vere qō ē impoſſibile. Alio aūt mō iſte termin⁹ diſiūctiuus oīs ꝓpō vl eius ꝓtradictoria ſubijcit huic p̄dicato. ſ. eē vex nō ꝑ vtraqz ꝑte diſiūctionis in ſil ⁊ vl: ſed ꝑ vtraqz ꝑte indetermīnate: ita q aliq̄n ſit veritas ꝑ aliq̄bus ſingularibus vni⁹ ꝑtis diſiūctionis aliq̄n ꝑ aliquib⁹ ꝑtibus alteri⁹ diſiūctiōis: ⁊ ſic eſt vera: ut ſi ſint ſex ꝓpōnes. ſ. deus ē: hō ē lapis: ſor. ē aſin⁹: ⁊ cū iſtis eoz ꝓtradictorie: tūc: dicat. Hec ꝓpō deus eſt vel eius ꝓtradictoria ē vera hec ꝓpō. ſ. hō eſt lapis: vel eius ꝓtradictoria ē vera: ⁊ ſic de alijs tā affirmatiuis q̄z negatiuis: ut q̄libz illaz ſex accipiat tā affirmatiua q̄z negatiua in diſiunctiōe ad ſuā oppoſitā. Aliq̄n ē veritas ex vna ꝑte diſiūctōis: aliq̄n ex altera: ⁊ ſic ꝑbat: ⁊ ſic diſtribuit ꝓpō ꝑ oī affirmatiua in diſiūctiōe ad ſuā negatiuā: ⁊ ꝑ oī negatiua in diſiunctione ad ſuā affirmatiuā. vñ tres ſunt ſenſus in p̄dicta ꝓpōne ⁊ ſm primū eſt ibi ſophiſma diuiſionis ⁊ tunc eſt diuiſa ⁊ falſa: ⁊ tūc ē ꝓpō diſiunctiua: alijs duobus modis cathegorica: ⁊ ꝓma eaz ē falſa ſecūda eſt vera.

De coniunctione et.

In precedētibus dictū ē de ꝯiunctiōib⁹ diſiunctiuis ⁊ interrogatiuis. Nūc aūt dicēdū ē de hac ꝯiunctiōe et. Circa quā primo queritur quid ſignificet. Scōo vtrū res ei⁹ ſit ens ſimplr vel nō. Tertio vtrū res ei⁹ ſit in genere vel nō. Quarto queritur cuiuſmodi vnitas ferat ꝑ hanc cōiunctionē copulatiuā et. Quinto cū habeat copulare diuerſa queritur q̄ ſint iſta diuerſa. Sexto queritur ꝓpter quid q̄n ꝓponit geminatur.

Circa primū queritur q̄d ſignificet hec ꝯiunctio et qz hec ꝯiunctio et dr copulatiua ab actu copulādi quā exercet: ſed nulla dictio ſignificat actū quē exercet: ſic nullū inſtrumētuz ſignificat actū ſuū: ergo cū hec ꝯiunctio et exerceat copulationē vel actū copulādi tūc hec ꝯiunctio ⁊ nō pōt ſignificare copulationē. Iſtē ad idē. hec ꝯiunctio ⁊ ē ꝑs oīonis repta ad copulandū ceteras ꝑtes oīonis: ſed dico q ē ꝑs oīonis repta copulandū alias ꝑtes in hoc attribuo ei duo: vnuz q eſt ꝑs oīonis. aliud eſt q ex natura ſua debz copulare ceteras ꝑtes: ſed ſua ſignificatio debet ei ꝑ hoc q eſt ꝑs oīonis copulatio ūo debet ei rōne finis p̄dicti ad quē eſt: ⁊ propter quē inuēta ē: q. ſ. finis ē copulare ꝑtes alias: ergo ſignificatio huius dictiōis: ⁊ nō eſt copulatio: ergo ſignificat cōpationē qō ꝓcedimus. Ad aliud aūt q queritur dicēduz q hec dictio ⁊ ſignificat cōpationē q eſt ſm ſimul ſiue ſimultatē: ad iſtā ſimultatē ſeq̄tur copulatio: ſicut ad hoc q dico nō cū alio ſeq̄tur excluſio: vñ cū dico ſor. ⁊ plato ſunt albi: hec ꝯiunctio ⁊ dicit ſimultatē ⁊ eoz vnitatē in albedine: ⁊ iō

copulat istos respectu albedinis. Et nota q̄ hec ꝯiunctio et non dicit simul in tpe: q̄ si sic: hec esset falsa. Adam et noe fuerunt hoies: q̄ non fuerunt in eodē tpe: q̄ nec in tpe adam fuit noe: nec in tempore noe fuit adā: ergo nō dicit simul in tpe. Item ad idem bñ dr̄ cucurrit heri ⁊ currit hodie nūc vl hodie nunc vel mō: ⁊ curret cras: sed cursus hesternus ⁊ hodiernus ⁊ crastinus nō sunt in eodē tpe: ergo hec coniūctio ⁊ nō dicit simul in tpe. Ad quō concedimus dicētes: q̄ hec ꝯiunctio ⁊ primo ⁊ p se dicit simultatē plurū subiectorū in uno accidēte pari quantū est de se: vel plurium accidentiū in uno subiecto: ut sortes ⁊ plato sunt albi ⁊ sortes sedet ⁊ disputat.

Circa ꝟm ⁊ circa tertiū q̄ritur ⁊ soluat̄ sicut prius de hac ꝯiunctione vel. Circa quartū vero obijcat̄ q̄ oē totū hz in se aliquā vnitatē: sed omnis termin⁹ copulatiꝰ ut sortes plato est quoddā totū: ergo habet in se aliquā vnitatē in primo prime. Sed ducitur in ꝯtrariū: quod nō est vnū genere: neq̄ vnū specie: neq̄ vnū numero vel diffinitione: neq̄ vnū ppio: neq̄ vnū accidente: ergo non habet in se aliquā vnitatē. Omnes aūt premisse p se manifeste sunt: ⁊ ideo suppon̄t. Et dicendū q̄ vnū dr̄ multipliciter: q̄ ē quoddā vnū qō est ex materia ⁊ forma: ut hō ex corpe humano qō ē eius materia: ⁊ ex anima intellectiua q̄ est eius forma. Alio aūt mō est vnū continuatione vt linea superficies tēpus ⁊ quodlibet cōtinuū. Tertio mō est vnū in situ vel insertione: ut un arbore ex ramo vnius arboris ex trunco alterius arboris fit vnū per insertionē. Alio aūt modo est vnum cōtiguatione sicut sunt duo corpora que ꝯiunguntur inter que nō est medū alteri⁹ nature: sicut ꝯnectitur digit⁹ digito: quādo nihil est in medio. Aliter autem est vnū aggregatiōe: ut aceruus lapidum. Alio autem modo est vnum colla vel colligatione sicut ex carne ⁊ osse fit vnū p quoddā medū q̄ nō ē oīno caro neq̄ oīno os: sicut nerui ⁊ cratilagines. Dico aūt q̄ hec ꝯiunctio ⁊ facit vnitatē aggregationis ⁊ nō aliā ex p̄dictis. vnde termin⁹ copulatiuus ē vnū aggregatione. Ad ultō aūt qō obijcit̄ in ꝯtrariū diuidēdo vnū p vnū genere ⁊ per vnū spē: dicēdū q̄ vnū ibi nō dr̄ vnū quo ad oēs suas significationes sed tm̄ quo ad illas ꝟm quas sumūt̄ quattuor p̄dicata in topicis ⁊ aneta eor. Quattuor aūt p̄dicata de q̄b⁹ agitur in topicis sunt hec: diffinitio accidens gen⁹ ppriū. Anneta aūt eor sunt alia p̄dicata reductiua ad hec: ut idem genere: reducitur ad genus ⁊ etiā oīa reducunt̄ ad genus. Cōparationes ūo ad accūs: ut melior vtilior felicior vilior: ⁊ sic de aliis reducuntur ad p̄dicata de accidente. Idem aūt simpliciter ⁊ diuersum reducunt̄ ad p̄dicata in diffinitiōe. Ytez nota q̄ licet hec ꝯiunctio ⁊ debeat copulare diuersa non tm̄ copulat quelibet diuersa: q̄ nō pōt copulare adiectiuū substātiuo: nec ecōuerso: ut hō ⁊ alb⁹ currit: ꝓpter hoc q̄ de se dicit associationē aliq̄ de pari: vñ eq̄lr̄ respicit vtrūq̄ extremoꝝ ⁊ ió p se ꝓmo vel copulat duas substātias vni actui vl duo accidētia vni substātie: ut sortes ⁊ plato sunt albi: hō legit ⁊ disputat. Circa quintū q̄ritur q̄ videtur iam ex p̄dictis q̄ hec ꝯiunctio ⁊ non possit copulare quelibet diuersa: q̄ nō pōt copulare adiectiuū substātiuo: ut prius patuit ergo nō copulat diuersa quelibet ⁊ ꝓpter hoc q̄ritur quam diuersitatē exigit hec ꝯiunctio ⁊. Et dicendū q̄ sicut iam ꝟ ex p̄dictis q̄ exigit diuersitatē subiectorū de pari se habentiꝝ vel etiam actuū vel habitudinuꝝ: ⁊ vl̄iter debet copulare diuersa de pari se habentia: ut sortes ⁊ plato. albus ⁊ niger: ab illo et in illo: ⁊ sic de aliis habitudinibus ⁊ accūtibus ⁊ substātijs. Sed tūc queritꝰ vtrū sufficiat ei diuersitas suppositorū cuꝝ vnitate significationis. ut homo ⁊ homo currit: ⁊ videt̄ q̄ sic: quia omne plurale geminat suuꝝ singulare in terminis cōibus: ut remoueantur signa vl̄ia et affirmatiua. nāois nō geminat suū singulare: sed bñ dr̄ hoies sunt: ergo bñ dicitur homo et homo sunt: ⁊ silr̄ bene dr̄ homines currūt ergo bñ dr̄ hō currūt: ⁊ sic de aliis. Ytē ad idē dicit Boetius in libro suo determinate q̄ talia sunt p̄dicata qualia subiecta quod probat: quia cum dicitur homo est iustus: deus ē iustus: hoc nomen iustus predicat de homine iusticiā accidētalem: de deo autem predicat diuinam essentiam ⁊ econuerso tamen potest dici: quia talia sunt subiecta qualia permiserint predicata. sed cum dicitur homo ⁊ homo currunt: predicatum exigit q̄ille terminus infinite sumptus tenatur p diuersis: sed si pro diuersis teneatur bene dicitur: ergo recte dicitur homo et homo currunt: quod concedimus. Sciēdū q̄ conuenientius copulat diuersa supposita ⁊ diuersa significata de pari se habentia: ut homo ⁊ equus currunt: q̄z diuersa suppositā cū vnitate significatiōis: ut homo ⁊ homo currunt. Circa quintū queritur: q̄ omnis copulatiua ꝯiunctio nisi sit endetica equaliter se habet ad vtrūq̄ extremoꝝ: ergo hec ꝯiunctio ⁊ equaliter se habet ad vtrūq̄ extremoꝝ. Sed quando preponitur vni magis se habet ad illud cui p̄ponitur q̄z ad aliud cui non preponitur: ergo nunq̄z debz p̄poni: sed si non preponitur non geminatur: ergo nunq̄z debet geminari. Et dicendū q̄ hec cōiunctio ⁊ equaliter respicit vtrūq̄z extremoꝝ: ⁊ ideo quando preponitur vni extremorū: quia magis se habet ad illud cui preponitur: propter hoc oportet q̄ preponatur alteri ut equaliter se habeat ad vtrūq̄z extremoꝝ: ⁊ hec est causa propter quā q̄n preponitur geminatur. Secundū predicta queritur de hoc sophismate: omne non animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes. ꝓbatio. Hoc non est animal quod ⁊ sortes sunt non est sortes: demonstrato ligno: illud nō animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes demonstrato lapide: ⁊ sic de aliis: ergo nō animal quod ⁊ sortes sunt duo nō ē sortes. Contra. Omne nō animal ⁊ sortes sunt duo nō est sortes: ergo omne aliud q̄z animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes: et est locus a conuertibili: quia non animal ⁊ aliud q̄z animal equipollent: sed sortes ē aliud q̄z animal q̄ ⁊ sortes sunt duo ergo sortes non est sortes: in quarto prime. Solutio. prima simpliciter est vera: ⁊ probatio non valet: neq̄z est sillogism⁹ quē facit: sed est paralogismus: quia maior ⁊ minor sunt duplices: quia hec propositio que erat maior scilicz omne aliud q̄z animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes: est duplex eo q̄ hoc relatiuum quod potest referre hunc terminuꝝ aliud vel hunc terminum animal. Si autem referatur ad hūc terminum aliud: sic maior est vera: ⁊ est sensus: omne aliud ab animali q̄ scilicet aliō ab animali ⁊ sortes sunt duo nō ē sortes: ⁊ hoc est verū: quia nihil aliud ab animali: ut lapis ⁊ lignum ⁊ cetera inanimata omnia quorū nullus est sortes. Si autē referatur ad istum terminū animal: sic maior ē falsa: ⁊ est sensus. Omne aliud q̄z aīal quod. s. aīal ⁊ sortes sunt duo non est sortes. hec autem falsa est: quia sortes non facit numerum cum sorte et alia animalia. et ista: sortes est aliud a quolibet animali faciente numerum cum sorte: et sic sortes cōprehendit in hac distributione omne aliud q̄z animal quod scilicet animal ⁊ cetera secūdū q̄ hoc relatiuuꝝ quod refert hunc terminum animal. vnde hoc modo maior dicit q̄ sortes non est sortes: econuerso dicendum est de minori. Et ut magis pateat falsitas minoris in sensu secundo: ponatur q̄ sortes sit: ⁊ nullum aliud animal sit nisi plato: ⁊ unus equus: tunc nullum aliud animal est quod faciat numeruꝝ cum sorte nisi plato ⁊ ille equus ⁊ sortes aliud est ab illis duobus: et sic hec ē falsa: omne q̄z illa duo animalia q̄ scilicet animalia faciunt numerum cum sorte non est sortes. Item queritur de hoc sophismate. Omne enūciabile differt ab aliquo: et suum oppositum ē compōbile illi. ꝓbatio. hoc enunciabile sortem esse differt ab aliquo: ⁊ suum oppositꝰ est compōbile illi: quia differt ab hoc enunciabili equum currere: ⁊ suum oppositum scilicet sortem non esse est compōbile illi: quia potest stare cum eo. Simul enim possunt esse vera hec duo enunciabilia scilicet sortem non esse: ⁊ equum currere: illud enunciabile scilicz hominem legere differt ab aliquo: et suum oppositꝰ est cōponibile illi: et sic de aliis: ergo prima est vera. Contra hec est quedam compositā cuius vtraq̄z pars est falsa: ergo ipsa est. Solutio. ꝓprima ē falsa simpliciter et probatio peccat secundū figuram dictionis a pluribus determinatis ad vnaꝝ huius termini aliquo. Et etiam est ibi accidens per quandā regulam in distributionibus habitam: qua q̄uis hec distributio: omne enūciabile secundꝰ se conuertibiliter sequatur ad suas partes singulares omnes: tamen secundū q̄ partes stant sub hoc predicato quod est differre ab aliquo. Sic non sequitur ad illas sed est ibi accidens.

De coniunctione nisi.

Sequentes cõiter ponunt q̃ hec dictio nisi p se ꝛ ꝑpue tenet cõsecutiue et nõ exceptiue. Et ideo circa hanc dictionẽ nisi: primo queritur vtrũ possit teneri exceptiue vl non. Scõo q̃ritur vtrũ hec dictio nisi et hec oro si nõ: equipolleãt ad inuicẽ: cũ hec dictio cõponatur ex si ꝛ nõ. Tertio q̃rit quot sunt genera dictionũ istãtiuarũ ꝛ q̃liter differãt in genere. Quarto q̃ritur quare poti9 ex hoc aduerbio negandi non per compositionẽ fit dictio instantiua que est exceptiua quam alia dictio instantiua alterius generis. Quinto queritur quare hec dictio nisi secundu3 q̃ hec cõsecutiua vult semp adiungi verbo subiũctiui modi. Circa primũ obijcitur q̃ aliq̃ tenetur exceptiue: q̃ instãtiua: aliq̃ fit in toto: ut sortes currit null9 hõ currit. Nec eni3 ẽ instãtia in toto cõtra ptem. Aliq̃ fit instantia in pte: ut cũ dr: ois hõ currit sortes nõ currit vel quidã hõ nõ currit. hic enim fertur instantia in pte contra totũ. Sed posito q̃ sortes currat ꝛ nihil aliud: tunc hec ẽ vera: nullus hõ currit nisi sortes: ꝛ nõ est ibi instãtia extrahendo vel remouendo ptem a toto: nisi p dictionẽ exceptiuã: ergo hec dictio nisi in p̃dicta oõne tenetur exceptiue. Item ad idẽ cũ dicitur. Nullus hõ currit nisi iste asinus hec oro ẽ impropria: sed hec dictio nisi si teneretur consecutiue esset ꝓpria: sed esset falsa: ergo hec dictio nisi nõ tenetur ibi cõsecutiue: sed tenetur consecutiue vl exceptiue: ergo tenetur exceptiue. Item ad idẽ consequẽtia ẽ duplex: quia quedã est cõsecutiua simpliciter: ut si hõ currit animal currit. Alia aũt ẽ cõsequẽtia ut nũc. ut si veneri3 me cũ ibo ad ecclesiã: sed ex nulla earũ licet inferre consequens nec antecedens q̃ ex prima cõsequentia nõ sequit̃: ergo hõ currit q̃ est aũs: nec sequitur: ergo animal currit: q̃ ẽ cõsequens: ꝛ ex secunda ꝑña que est ꝑña ut tunc nõ sequitur: ergo veniens mecũ q̃ est aũs: nec sequitur ibi ad ecclesia3 q̃ est cõsequẽs: ergo ex nulla earũ sequitur ꝑns nec antecedens. Sed cũ dr nullus hõ currit nisi sortes: ex hac bñ sequitur: ergo sortes currit ergo hec dictio nisi nõ tenetur ibi cõsecutiue: ꝛ tenetur cõsecutine vel exceptiue: ergo tenet̃ exceptiue: q̃ cõcedimus dicentes q̃ aliq̃ tenetur exceptiue: ut in predictis oõnibus ꝛ cõsilibus: ꝛ nõ semp tenetur cõsecutiue. Sed contra hec dictio nisi cõponatur ex si ꝛ non sed nec si nec non sint dictiones exceptiue: neq3 habẽt naturã exceptionis ergo hec dictio nisi nõ habet naturã exceptionis: cũ cõpositũ non habeat naturã aliquã nisi a suis cõponẽtibus: ergo hec dictio nisi non tenetur exceptiue vel cõsecutiue: ergo tenetur cõsecutiue. Item ad idem. Omnis dictio exceptiua dicit habitudinẽ ptis ad totũ: sed nulla cõiunctio dicit habitudinẽ ptis ad totũ: ergo nulla cõiunctio est dictio exceptiua in secũdo secũde: ergo hec dictio nisi nõ est dictio exceptiua: sed ẽ exceptiua vel ꝓsecutiua: ergo est cõsecutiua. Et dicendũ sicut p̃dictũ est q̃ hec dictio nisi aliq̃ tenetur cõsecutiue: aliq̃ exceptiue. Ad illud aũt q̃ obijcitur in cõtrariũ dicendũ q̃ sicut obijcit: hec dictio nisi cõponitur ex si ꝛ non: sed hoc aduerbiũ non semp fert exceptionẽ ei cui adiungit̃ cũ semp cõtradicat ei: ꝛ sic est dictio instantiua ꝛ fert instantiã aliq̃ in pte aliq̃ in toto: ut dicimus p̃us: sed p compositionẽ cõtrahitur ad instantiã q̃ ẽ in pte extrahendo ptem a toto: ꝛ hoc sufficit ad dictionem exceptiuã: ut nullus hõ nisi sortes: ꝛ ideo hec dictio nisi aliquando tenetur exceptiue: aliq̃ ꝓsecutiue: ꝛ sic patz q̃ q̃uis hoc aduerbiũ nõ sit dictio exceptiua: habet tamẽ naturã instantiuã: que. s. natura instantiua ꝓpter compositionẽ extrahitur ad instantiã dictionũ exceptiuaru3 vere in hac dictione nisi. Ad illud q̃ obijcit in contrariũ dicendu3 q̃ nõ sillogizat in secundo secunde: sed potius paralogizat: q̃ minor p̃dicti palogismi est duplex: hec scilicet nulla coniunctio dicit habitudinẽ ptis ad totum: quia q̃da3 sunt cõiunctiones q̃ habẽt in se naturã duplicẽ: sicut ille dictiones q̃ sunt composite ex ꝓiunctione: ꝛ alijs ptibus oõnis: ut hec coniunctio q̃. ꝓpter: q̃ est cõposita ex hoc nomie q̃ ꝛ ex hac ꝑpositione ꝓpter: ꝛ sic intellectus eius instituitur ex intellectibus illarũ dictionũ: hec aũt cõiunctio nisi composita ẽ ut dictum est ex nõ ꝛ si vnde habet in se naturã instantiuã q̃ est ꝟm ptem: ut dictũ fuit ꝓius: ꝛ propter hoc dicit habitudinẽ vel cõpositionẽ partis ad totum. ꝛ sic habet in se naturã duplicẽ. s. naturã instantiuã rõne aduerbij ex quo cõponitur ꝛ naturã aduersatiuã rõne cõiunctionis vnde dicitur cõiunctio aduersatiua. Circa ꝟm vero q̃ sicut patet ex predictis hec dictio nisi aliq̃ tenetur exceptiue: aliq̃ cõsecutiue: ꝛ ꝟm q̃ tenetur cõsecutiue hec dictio nisi et hec dictio si nõ equipollent ut nõ currit nisi moueatur. i. non currit si nõ mouetur. Scõz aũt q̃ hec dictio non tenetur exceptiue tũc significat aliud q̃z hec oratio si nõ: ꝛ sic non significat idem cũ tunc significet habitudinẽ partis ad totuz ut non est hic: est sicut est dictio exclusiua significat hoc nõ cũ alio. Sic ecõuerso dictio exceptiua significat totũ non ẽ hic. Circa tertiũ nota q̃ tria sunt genera dictionũ instãtiuarũ: q̃ quedam sunt exclusiue: ꝛ iste instant excludendo alie sunt exceptiue: ꝛ iste instant excipiendo. alie sunt cõtradictorie ꝛ sunt contradicẽtes: ꝛ p istas fit instantia contradicẽdo. Nota et q̃ in genere sic differunt: quia exclusiue instant semp in toto remouendo ipsum a pte: ut solus sor. exceptiue nõ instant semp in pte extrahendo ptem a toto: ut nullus homo nisi sor. Contradictorie vero vel cõtradicentes instant indifferenter. aliq̃ in pte: aliq̃ in toto remouẽdo aliquid a pte vel a toto: ut quidam hõ currit: nullus hõ currit: vel omnis homo currit: quidam homo non currit.

Circa quartũ obijcitur: q̃ cũ hec dictio nisi intelligatur in qualibet dictione instantiua ut in exclusiuis ꝛ exceptuis dictionibus ꝛ in cõtradicentibus: ꝛ ita fit principiũ omniũ earũ: ergo sicut p cõpositionẽ ex ea fit dictio exceptiua: tunc sic ex eadẽ habet fieri dictio instantiua alteri9 generis ut exceptiua. Et dicendũ q̃ nõ est idem modus intelligendi hãc dictionẽ nõ in qualibet dictione instantiua. vnde nõ ẽ vno modo principiũ omniũ dictionũ instantiuarũ: quia dicit̃ vna dictio est p̃cipiũ alterius: q̃ vno mõ p ipositiõe: alio aũt mõ p ꝓpõnẽ: vñ dico q̃ in dictõib9 exclusiuis p ipositionẽ earũ intelligit̃ negatio: q̃ tñ ꝛ solus ex sua impositione significant nõ cũ alio. ꝛ ille dictiones exceptiue ꝑter ꝑter q̃z similiter habẽt ex impositione negationẽ de intellectu suo. sed ille dictiones cõtradicentes: nullus: nihil neuter: ꝛ etiaz hec exceptiua nisi p cõpationẽ habẽt negationem de intellectu suo: ꝛ sic patet q̃ nõ est idem modus intelligẽdi negatõnẽ in oibus dictionibus instantiuis. vnde nõ oportet q̃ si in quibusdã est p cõpositionẽ q̃ in alijs sit silr̃ p cõpositionẽ. Item queritur quare ex hoc aduerbio nõ: et ex hac cõiunctione si poti9 fit dictio exceptiua p cõpositionẽ q̃z exclusiua: cum hoc aduerbiũ non: sit instantiuũ: ꝛ instãtia reperiat̃ in exclusiuis q̃z in exceptuis q̃uis differẽter. Et dicendũ q̃ hoc aduerbiũ nõ: negatiuũ est: quia negat p ordinẽ ipsius ad hãc ꝓiunctionẽ si intelligitur abiectiuatio. Nisi in hac dictione nisi: intelligitur negatio: et etiã aduersatio: ꝛ p hoc est dictio exceptiua: q̃ aduersatur p̃cedenti in aliq̃ pte ipsius. Item cũ hec dictio nisi: sit semp cõposita ex nõ ꝛ si: ꝛ aliq̃ sit exceptiua: aliq̃ vero cõsecutiua: oportet ergo q̃ diuersimode fiat cõpositio huius dictionis nisi: ex suis cõponẽtibus. Ad cõcedim9 dicẽtes: q̃ qñ hec dictio nisi ẽ cõsecutiua cõsecutio cadit supra negationẽ: ꝛ cõsecutio est cõpletiua hui9 dictionis nisi: ꝛ tũc hec dictio nisi scõm psciaz nũ cõtinet̃ sub ꝓiũctione ꝓtinuatiua: ꝛ ꝟm donatũ sub causali ut nõ currit nisi mouetur. i. si nõ mouetur non currit. Cũ aũt est exceptiua: tunc negatio cadit supra ꝓsecutionez ꝛ sic negatio transmutat cõpositionẽ in alterã spẽm: q̃ in dictionẽ exceptiuã: ꝛ sic ꝟm diuersos modos compositionis hec dictio nisi: est alterius spẽi. Si queratur vtrũ instantia equaliter reponatur in tribus p̃dictis generibus dictionũ instantiuarũ. Dicendũ q̃ nõ: q̃ p primũ est instans in dictionibus instantiuis ꝓtradicẽtibus: q̃ ibi est maxime appositio: cũ ibi sit contradictio: ꝛ p posterius repitur instantia in dictionibus exceptuis: ꝛ tñ plus ẽ de instantia in his q̃z in exclusiuis q̃uis exceptiue nõ imediate ꝓtradicant suo toti: tñ seq̃tur ꝓtradicãt suo toti: tñ sequitur ꝓtradictio: ut

eis hō ꝑter ſor. currit: ex hoc ſequitur q̄ ſor. non currat: et vltr⁹ ſeq̄t q̄ aliq̄s hō nō currat: qz ſi ſor. nō currit: aliq̄s hō non currit. Et ē locus a ꝓte ſubiectiua: ſed in dictiōib⁹ excluſiue illō q̄ excludit non ꝓtradicit ei a quo fit excluſio ut ſolus ſor. currit. i. ſor. ⁊ null⁹ alius a ſor. currit. Iſte enīz due ſor. currit: ⁊ nullus alius a ſor. currit non ꝓtradicūt neq̄z ex primo nec ex ꝓſequenti: ⁊ ideo min⁹ eſt de inſtantia in dictionibus excluſiuis: ⁊ plus in dictionib⁹ exceptiuis: ⁊ maxime in ꝓtradictionib⁹. Circa quintū obiicit ſic. Coniūctio nata eſt coniūgere ceteras ꝓtes orationis: ergo ꝑs nomina q̄z verba: ⁊ ſic de aliis partibus ⁊ ꝓſimilib⁹: ⁊ quoſlibet terminos ⁊ quoſlibet numeros: ⁊ ꝓtes quaſcūq̄z: ⁊ q̄libet tempora: ⁊ quoſlibet modos: ⁊ ſic de aliis partibus ſub his accidētib⁹ ⁊ ſub aliis: ergo hec ꝯiunctio niſi: ſm q̄ ē cōiunctio ꝓſecutiua determinat tm̄ ad modū ſubiecti. Et dicendū q̄ hec negatio que eſt in hac dictione niſi: non eſt negatio abſoluta: ſed reſpectiua. ſm q̄ hec dictio niſi: ē dictio ꝓſecutiua: ⁊ huius cauſa eſt qz negatio et ꝓſecutio vnita includitur in intellectu huius dictionis niſi. ⁊ qz intellect⁹ eſt in ꝓſecutione: ideo in ꝓſecutione ē negatio que eſt vnita intellectu vno in ꝓſecutione ipſa ut dixim⁹: ⁊ ió negatio non eſt ibi abſoluta ſed reſpectiua. Cū cū negatio debeat determinare verbū: ideo negatio abſoluta determinabit verbū abſolutū: ⁊ negatio reſpectiua determinabit verbū reſpectiuū: ⁊ ideo qz inter oēs modos verborū ſolus modus ſubiūctiuus dicit rem ſuā in reſpectu ſiue in comparatione ad aliud: ideo hec dictio niſi: ſm q̄ eſt cōſecutiua debet adungi verbo ſubiunctiui modi. Sc̄ō ꝑdicta queruꝫ de hoc ſophiſmate. Nihil eſt verum niſi in hoc inſtanti. Probatio. Quicq̄d eſt verū: eſt verū in hoc inſtanti: ergo nihil eſt verū niſi in hoc inſtāti. Cōtra. nihil ē verū niſi in hoc inſtāti: ergo te eē aſinū nō ē verū niſi in hoc inſtāti: ergo te eē aſinū ē verū in hoc inſtāti ergo tu es aſin⁹. Vel ſic pōt pbari. Hec ē falſa. Nihil ē verū ⁊ nō ē iſtās niſi p ūo in hoc inſtāti: ergo facta exceptōe pillo ē vera: ergo hec ēt̄a: nihil ē verū niſi in hoc inſtāti. Solutio. prima duplex eo q̄ hec dictio nō pōt teneri exceptiue vel ꝓſecutiue: ⁊ vtroq̄z modo ē vera ſuppoſito inſtanti cōiter ad ipſum inſtans: ſiue ad ipm nūc: ⁊ ad tp̄s pn̄s. Sed tū diſtinguēda ē prima: qz aliter ⁊ aliter eſt reſpondendū ad argumēta ꝓbationis. Prius autē videndū eſt vtrunq̄z ſenſum prime anteq̄z reſpōdeam⁹ ad improbationē. Cū ſenſus prime ſm q̄ eſt exceptiua eſt talis. Nihil eſt verū niſi in hoc inſtanti. i. nihil eſt verū ꝑter verū qō eſt in hoc inſtāti: ⁊ hec hoc modo vera eſt: ſumpto vero cōiter ad verū qō eſt in hoc inſtanti: ⁊ ad verū qō eſt in tp̄e: ſicut inſtās ſumebatur cōiter ad inſtans ⁊ ad tp̄s. Si aūt teneatur ꝓſecutiue prima: tūc eſt ſenſus. Nihil ē verū niſi in hoc inſtanti. i. nihil eſt verū ſi nō eſt verū in hoc inſtanti: ⁊ utez hoc modo prima eſt vera. Habita ergo diſtinctione reſpōdeo ad ꝓbationē dicendū: q̄ ꝓpriū prima eſt exceptiua ſic Primū argumentū ꝓbationis non tenet hec. ſ. Nihil eſt verū niſi in hoc inſtanti: ergo te eſſe aſinum nō eſt verū niſi in hoc inſtanti: quia eſt ibi ſophiſma accidentis: ſicut hic Null⁹ hō ꝑter ſor. currit: ergo plato ꝑter ſor. nō currit: qz hoc mō ꝑma ē cathegorica: ⁊ hec diſtributio nihil comprehendit ſub ſe tam vera q̄z falſa: tam compplexa q̄z incōplexa. Vnde verū in hoc inſtanti excipitur ab illa diſtributione ſic ſumpta. Vnde verū in hoc inſtanti eſt pars illius diſtributionis: ſed non eſt pars huius quod dico te eſſe aſinū ſortes erat pars huius diſtributionis. Nullus homo: iz nō erat pars platonis. Si autē prima teneatur cōſecutiue: tūc primū argumentuz ꝓbationis bene tenet hec ſcilicet. Nihil eſt verū niſi ſit verū in hoc inſtanti: ergo te eē aſinū non eſt verū niſi in hoc inſtanti: quia ſenſus eſt. Nihil eſt veruz ſi nō eſt verū in hoc inſtanti: ergo te eſſe aſinū non eſt verū ſi nō eſt vez in hoc inſtanti. Sed illud argumentū quod ſequitur non tenet: hec ſcilicet te eſſe aſinū non eſt veruz niſi in hoc inſtanti: ergo te eſſe aſinū eſt verū: quia ſenſus eſt: te eſſe aſinū non eſt verū ſi non eſt veruz in hoc inſtanti ergo te eſſe aſinū eſt verū in hoc inſtāti: quia ſic nulla ē ibi apparentia: et argumentū ē penitus diſperatū: vel eſt quid ⁊ ſimpliciter ꝓpter hoc q̄ ex nulla conditionali licz inferre antecedens vel conſequēs: ut ſi homo currit animal currit: ex hoc non ſequitur: ergo homo currit vel animal currit. Similiter non ſequit̄: te eſſe aſinū non eſt verū ſi non eſt vez in hoc inſtanti: ergo te eſſe aſinū eſt vez in hoc inſtanti: qz ponit ibi antecedens: ⁊ ſic eſt ibi quid ⁊ ſimpliciter. Poteſt tamē dici q̄ nulla eſt ibi apparentia: quia ex negato antecedente ⁊ ex negato conſequente infert antecedēs affirmatū: ut ſi non eſt animal non ē homo: ergo eſt animal: in argumento autē nulla eſt apparētia ut diximus: aut ſi eſt aliq̄s apparentia eſt ſecundū quid ⁊ ſimpliciter. Item queritꝫ de hoc ſophiſmate: null⁹ homo legit pariſius niſi ipſe ſit aſinus. Probatio hec eſt falſa: aliquis homo legit pariſius niſi ipſe ſit aſinus: ergo ſua ꝓtradictoria ē vera: hec ſcz: nō aliquis homo legit pariſius niſi ipſe ſit aſinus: ſed non aliquis ⁊ nullus equipollent: ergo prima eſt vera. Contra: nullus homo legit pariſius niſi ipſe ſit aſinus: ergo a deſtructōe cōſequentis: ſi aliquis homo legit pariſius ipſe ē aſinus: quod falſum eſt: ergo prima eſt falſa. Solutio. prima eſt falſa ſimpliciter ⁊ hoc eſt duplex: non aliquis homo legit pariſ⁹ niſi ipſe ſit aſinus: eo q̄ negatio poteſt determinare verbum conſequentis ſecundū ſe ⁊ abſolute quod eſt legit: ⁊ ſic ē falſa: ⁊ ſic equipollet prime: quia hoc modo non aliquis ⁊ nullus equipollent ⁊ ſecundū hunc ſenſum iſta ꝓpoſitio non aliquis homo legit pariſius ꝛc. nō contradicit huic aliquis homo legit pariſius ꝛc. vtraq̄z enīz eſt falſa: vel negatio poteſt determinare verbū conſequentis quod eſt legit non ſecundū ſe ⁊ abſolute ſed in comparatione ad antecedens et ſic eſt vera ⁊ contradicit huic: aliquis homo ꝛc. ſed hoc mō non equipollent prime. Item queritur de hoc ſophiſmate: nullus homo moritur: niſi vnus ſolus homo moriatur. Probatio: hec eſt falſa: aliquis homo moritur: niſi vnus ſolus homo moriatur: ergo ſua cōtradictoria eſt vera: ſcilicet non aliquis homo moritur ꝛc. Sed nō aliquis ⁊ nullus eq̄pollent: ergo prima vera. Contra: antecedens eſt poſſibile ⁊ conſequens impoſſibile: ergo conditionalis eſt falſa. Cō autē antecedens ſit poſſibile patet p hoc q̄ habz duas cauſas veritatis vel plures quia vnū ſolū hominez mori eſt verū ſi duo moriantur ⁊ ſi plures moriantur q̄z duo: vel etiaz ſi omnes moriantur ſed ſemper conſequens eſt falſum ſcilicet: nullus homo moritur. Solutio eſt eadē que hic in precedenti ſophiſmate.

De coniunctione. Quin.

Amerus coniunctionū in ſpecie ſecundū donatū eſt quinarius: ſecundū priſcianum vero multo plures ſunt ſpecies coniunctionū inter quas numeramus ſpecies cauſaliū tam a priſciano q̄z a donato: ⁊ ſpecies rationaliū quas priſcianus appellat collectiuas ſiue ratiōales: ſed ſecundū donatū hec coniunctio q̄n continetur ſub cauſalibus ſecundū priſcianū non continetur ſub collectiuis vel rationalibus: hanc autē diuerſitatez obmittimus ad preſens cum pertineat ad grāmaticū. Vnde primo intendunus querere circa hanc coniunctionē: q̄n vtrū ſignificet conſecutiuā. Secūdo autē habito q̄ ſignificet conſecutiuā queritur vtrū ſignificet conſecutiuā aliquā an conſecutiuā cōiter ad omnes conſecutiuas. Tertio aūt queritur: vtrū hec dictio: quin: ſit compoſita ex his dictionibus: q̄ ⁊ non. Quarto autē queritur: vtrū equipolleat eis ſiue conuertatur cum eis. Quinto autē queritur quare hec dictio quin coniungit̄ ſemp verbo ſubiunctiui mōi. Circa primū obiicitur: quia ut dicit priſcianus. Omnis coniūctio ſignificat vim vel ordinem: ⁊ coniunctiones ſignificant vim q̄n res aliq̄s ſignificāt ſimul eē ut pius ⁊ fortis fuit eneas. Ordinē aūt ſignificāt ꝓunctiōes q̄n ꝓnam aliquaz rez demōſtrāt: ut ſi ambulat mouet̄. Sed hec dictio q̄n non ſignificat res aliq̄s ſit eē: ergo ſignificat ꝓſecutiuā aliquaz rerū: ergo hec ꝓiūctio q̄n ſignificat ꝓſecutiuā. Tē ad idem hec ē vera. Nō ē hō q̄n ſit aīal ⁊ in hac oꝛone ſignificat̄ q̄ nō pōt eē hō ita q̄ nō ſit aīal: ergo ſignificat̄ q̄ hō non pōt eē ſine aīali. Sz ſi hō non pōt eē ſine aīali: tūc aīal de neceſſi

tate sequit ad hoiez: ergo significat ibi q aial de necessitate sequitur ad hominē. Sz hec cōiunctio non pōt hoc significare nisi sit dictio cōsecutiua ꝛ sic significat cōsecutiuaz: ergo hec dictio quin significat cōsecutiuā. Itē ad idē dicit prisicianus q collectiue cōiunctiones siue rōngles sunt que p illationē colligūt suprādicta ꝛ exemplificat de istis sicut in quiñ ꝛ ergo: igitur de pluribus alijs: ergo hec coniūctio qn est coniūctio illatiua: sz in omni illatiōe intelligitur cōsecutiua: ergo in hac cōiunctione quin intelligitur consecutiua. Sed obijcitur in cōtrariū cōmuniter recipiuntur iste ꝓpositiones: iste non audit lectiones quin dormiat ille non comedit quin bibit ꝛ cōsimiles: sz est eis vnū de necessitate nō sequitur ad alterū: ergo hec dictio quin non significat cōsecutionē illationis. Et dicendū: q hec dictio quin dicit consecutionem illationis: vnde hec dictio quin est cōsecutiua siue illatiua: ꝛ cōcedimus omnes argumentationes ad hec.

Ad illud autē quod obijcit in cōtrariū quod cōmuniter dicitur esse vera hec: ille non audit lectiones quin dormiat ꝛ cōsimilis. Dicendū q duplex est consecutiua. Una est cō sequentia simplex: vt si homo est animal est. Alia aūt est cō secutiua ut nūc: ut si veneris ad me ibo tecū: ꝛ hoc scō mō non oportet quod vnū de necessitate sequatur ad alterum

Item videtur q non significet cōsecutionem q est collectiua siue ratiōalis ꝑm prisianū: ergo significatillationē: ergo nō significat consecutionē. Et dicēdū: q omne illatuz in quantū illatū sequitur: et omne inferens antecedit: vnde in oi illatiōe intelligit cōsecutio ꝛ antecessio: et ideo hec dictio quin significat consecutionē per illationē siue in illationē: ꝛ ita significat vnū per alterū siue in altero: et ideo hoc nō est significare plura sed vnū. Itē cum hec dictio quin sit illatiua in omni illatione per prius intelligatur antecessio q̄z cōsecutio: q̄ inferens causat ex se illationez ꝛ non econuerso: ergo hec dictio quin per prius significat antecessionē q̄z consecutionē. Et dicendū q hec dictio quin per prius significat consecutionē antecessionē autem non significat nisi ex cōsequenti: ꝓpter hoc q cōsecutio nō potest esse sine antecessione. Ad illō aūt qō obijcit q in illatiōe p prius est ātecessio ꝛ ꝛ per posterius cōsecutio. Dicendū q verū est: tamē dictiones illatiue magis se habē: ad consecutionē q̄z ad antecessionez eo q illatio respicit cōsecutionē non obiectuz siue ut terminū ad quē ꝛ respicit premissas ut ex quibus est siue ut terminuz a quo ꝛ quia motus magis habet rationez ꝛ speciem a termino ad quē est q̄z a termino a quo est: ideo illatio essentialius ꝓpatur ad illud qō infert siue ad ipsas premissas: propter hoc q cōclusio ē vt complementū siue perfectiuuz illationis: ꝛ ꝓpter hoc dictio quin cū sit illatiua magis se habet ad consecutionez q̄z ad antecessionē. Et nota quod premisse que ad cognitionē suā sunt causa efficiēs cognitionis ipsius cōclusionis. sed ipse premisse quo ad suā substantiam sunt vno modo materialis causa substantie cōclusionis: ꝛ alio modo quo ad substantiā suā causa efficiens substantie cōclusionis: q̄ eedē ꝑmisse quo ad extremitates suas sunt materia substantie cōclusionis. Decidit enī maior extremitas a premissis: ꝛ etiā minor ut ex eis fiat conclusio tanq̄z ex materia sua. sed ꝑmisse quo ad mediū ordinatū in ter vtrunq̄ extremitatē ꝑm suā substantiā sunt cā efficiens substātie cōclusiōis ꝓpter hoc q mediū est tota virtus premissarū ꝓpter quā virtutē educitur substātia cōclusiōis a nō esse in ē: ꝛ sic patet q premisse sunt vno mō materia conclusionis: ꝛ duobus modis sunt causa efficiēs. Nota etiā q in sillogismis disperatis: ut omnis homo est lapis: ꝛ omnis capra est homo: ergo omnis capra ē lapis: ꝛ vniuersaliter in quolibet sillogismo ex falsis premisse non sunt causa efficiēs quo ad cognitionē: sed sunt causa quo ad substātiā: ꝛ etiā causa materialis vt dictū est. Circa secundum obijcitur: q cū hec dictio qn dicat cōpationē vnius ad alterā sed in cōpatione vnius ad alteruz est consecutio simpliciter tm̄ et non cōposita: ergo hec dictio quin soluz dicit consecutiuaz simplicem siue consecutiuaz simpliciter ꝛ nō cōpositū Quod concedimus dicentes qō consecuti ex consecutivis alia est simplex: ut si homo est animal est sicut dictum fuit in fallacia consequētis. Alia vero est cōposita siue plures ut illa que sunt secūdum oppositiones: sicut illa que est in illo sunt econtraria. Ad dicimus quod hec dictio quin nō significat cōmuniē consecutiuam ad consecutiuam simplicē et ad compositā: sed tantum significat illam que est simplex. Huius autem que est simplex alia est consecutiua siue consecutio simplex: ut dictum fuit ꝓius. alia vero ut non. vnde hec dictio quin non significat consecutiuā cōmuniter ad omnes consecutiuas: sed tantum significat consecutiuā simplicem: ꝛ ideo aliquando ut nunc. Circa tertium obijcitur: quod si hec dictio quin est composita ex hac dictione quod et ex hoc aduerbio nō: ergo est composita ex nomine et aduerbio: ergo debet esse nomē vel aduerbiū cū omnis dictio retineat significationē ex suis componentibus. Et dicēdū q hec dictio quin est simplex sicut ego credo hūs de intellectu suo ꝓsecutionē cū negatiōe ex natura sue impositionis: q̄ dr̄ cōiter q ē ꝓposita ex hac dictiōe qō: ꝛ ex aduerbio nō: iō sustinēdo positionē illoz rndendū est aliter. Ad dicēdū q hec dictio quin ē ꝓiunctio: ꝛ est ꝓposita ex hoc noie infinito qō: ꝛ ex hoc aduerbio nō: q̄ ꝓiūctiones ꝓpositę diuersas hūt ꝓpones. Quedā. n. ꝓponūtur ex alijs ꝓiūctionib⁹: ut atq̄z siquidē ꝛ sikes. Alie uo ꝓponūtur ex ꝓnoib⁹ ut iō Alie vero ex noie ꝛ ꝓpone: ut qua ꝓpter. Alie vero ex plurib⁹ noibus cū vna ꝓpositione: ut q̄obic. Alie vero ex verbis: ut vz. s. Alie aūt ex aduerbio electiuo: ut q̄q̄z. Alie uo ex aduerbio ꝛ verbo: ut q̄uis. Hoc etiā videt ꝑ ꝑiscia. in maiori volumine: in tractatu de ꝓiunctiōe: determinādo de spē ꝓiunctiōis siue potestate dicit. Inueniūtur noia vel ꝓ noia vl ꝓpositiones vel aduerbia q̄ loco casualiū accipiūtur ꝓiunctionū. Ad illud aūt q obijcit q dictio ꝓposita trahit significationē a suis ꝓponētib⁹: ergo qn est nomē vl aduerbiū. Dñdū q nō sequtur q ꝓ hoc sit nomē vl aduerbiū q dictio ꝓposita multiplr trahit significationē a suis ꝓponētibus: q̄ aliqñ ex ptialib⁹ intellectib⁹ ꝓponētiū fit vnus intellect⁹ unposit⁹ in eodē genere: ut magnanim⁹ oipotens Aliqñ aūt ꝓponētia sunt diuersoz generū: ꝓpositū autem manet in genere alteri⁹ eoz ut quisq̄z. Hic est. n. vnū ꝓpositū ex noie ꝛ cōiūctione. Aliqñ aūt dictio ꝓposita ē alterius generis q̄z vtrūq̄z ꝓpositoz: ut quare est aduerbiū ꝓpositū ex duob⁹ noibus: ꝛ hoc est ꝓpter hoc q aliqñ alterz ꝓpositū est ꝓpletiuū significatiōis dictōis ꝓpositę: et tūc ꝓpositū manet i eodē genere cū suo ꝓpletiuo: ut maghāim⁹ cētiman⁹. Aliqñ uo intellectus dictionis ꝓpositę nō sit ex intellectib⁹ ptialib⁹ ponentū: sz fit ex hitudinib⁹ aut ex ꝓpationib⁹ cō ponētiū. vñ q: isti duo ablatiui qua ꝛ re dant hitudinē causalitatis: ꝓpterea iste ablatiuus qua ē interrogatiuū: iō ex his duab⁹ ꝓpationib⁹. s. ex interrogatiōe ꝛ causalitate ꝓstituit vn⁹ intellect⁹ aduerbial⁹ ꝑ ꝓpationes illoz duoz ablatiuoz ad inuicē: ꝛ sic fit aduerbiū interrogatiuū cause qō ē qre. Et sic dictio ꝓposita trahit multiplr significationē a suis ꝓponētib⁹: ꝛ iō nō sequtur q dictō ꝓposita sp sit eiusdē generis cū suis ꝓponētib⁹. Silr dico q huic noi qō aliqñ accidit relatio aliqñ interrogatio. aliqñ infinitatō. vñ ex hoc qō est nomē infinitū: ꝛ ex negatiōe ꝓstituit vn⁹ intellect⁹ ordinatiu⁹ vel ꝓiūctiu⁹ plurū dictionū vel oronū: ꝛ sic fit ꝓiunctio. Itē ad idē. Nomē significat subām: ꝓiunctio aūt dicit associationē q̄ est ꝑm sit: vel q̄ ē ꝑm pri⁹ et posteri⁹. Hec aūt associatō subiectoz q̄z accidentiū: quā dis ei⁹ qō significatur siue sit ens siue nō ens: sz ex subā nō pōt fieri respect⁹ siue associatio ꝓdicta: ergo hec dictio qn est ꝓposita ex hoc noie infinito qō: ꝛ hoc aduerbio nō. Solutio aūt patet ex ꝓdictis: q̄ ꝓpositio hui⁹ dictionis qn q̄ est ex hoc noie infinito qō: et ex hoc aduerbio nō: nō est rōne substātie significate p hoc nomē qō: sz ē rōne ꝓpatiōis vel rōne infinitatiōis q̄ accidit isti substātie ꝑm q dictū fuit pri⁹ de hoc aduerbio q̄re: ꝛ de ꝓsilibus: ut q̄obrē ꝓdie quotidie impotētialr: impresentialr: et ꝓsilia: et sic aliqñ fit ꝓpositio ex significatōib⁹ ꝓponētiū. Aliqñ aūt nō fit ex significationib⁹ ꝓpositionū: sed ex habitudinib⁹ eoz̄dē. Circa quartū obijcit: q hoc nomē qō significat subām infinitā cū articulo substantivo ꝑm ꝑiscia. q̄ qō apō nos idē qō hostis apud grecos. Sz hos est articul⁹ subiunctiuus: et tis nomen infinitum: sed

omnis articulus significat relationē. ¶Nulla aūt coniūctio significat relationē: ergo nulla coniunctio hz naturā articuli in secundo secundē: ergo ad hanc coniūctionē qn: nō seq̄tur q nō: ergo nō conuertitur: qz añs semp ponit ꝓñs: ¶ illa supponit semp naturā siue cōsequētis. Et dicendū q qn ¶ quod nō cōuertuntur: qz antecedēs semp ponit ꝓsequēs qō hic est dictū: ¶ nō ecōuerso. Cuius causa est: qz quin dicit cōsequentiā inter negationes siue vnius negatiue ad alterā negatiuā: ut nō currit quin moueatur. ſz qō nō aliq̄ adiungitur affirmatiuis: ut iste dicit tibi qō nō veniās: qō nō pōt facere qn. ¶Nihil enim est dictū: iste dicit tibi qn veniās. Aliq̄ adiungitur negatiuis ut iste nō currit qō non moueatur: ¶ nō est homo qō nō sit aial: ¶ hoc scō mō qō nō ¶ quin eq̄pollēt ¶ conuertūtur ut hec: nō est hō qō non sit animal ergo nō est hō quin sit animal: ¶ econuerso. Ad aliud autem qō obiicit dicendū: q relatio significata p articulū alia est ¶ diuersa a relatione significata p noia vel per pronomina relatiua: quia relatio nominis vel ꝓnois vult q aliquid antecedēs p̄cedat: cuius fiat recordatio p relationē: ut ſoz. currit: ¶ ille disputat: ¶ sic relatiuū noīs vel ꝓnominis nunq̄z ſimul ordinatur cū suo antecedente sed semp posterius naturaliter ordinatur. ¶Relatio autē articuli est alterius generis quia articulus vult adiungi suppositis ponendo quādaz discretionē circa suppositū sicut sillabice adiectiones eque ponunt quandā discretionē circa ꝓnomina ut tumet temet. Sed in hoc differūt quia articuli nō post ponuntur suppositō sicut sillabica adiectio ꝓnominis: imo articulus p̄eponitur suppositis: ¶ ex articulo et suppositō nō fit dictio vna sicut ex illa parte. vnde articulus ſimul ſumitur cum suppositō. Dico ergo q articulus nihil dicit de relatione nisi in hoc quod ſimul ſumitur cū suppositō ¶ significat discretionē quandā fieri circa ipsum: ¶ quia discretio non est nec intelligitur sine eo cuius est discretio: iō discretio suppositi non pōt esse nec intelligi nisi p suppositum ¶ ideo articulus dicit relationē ad ipsum suppositū. ¶ sic patet quia alia est relatio articuli: ¶ alia nominis vel ꝓnominis. Quod autē articul⁹ ſimul ſumatur cum suppositō patet in lingua materna in qua habemus articulos q̄zuis nō habeamus eos in latino: quia in ea semper articuli suppositis conungūtur: ¶ ideo relatio reportata per articulū nō impedit compositionem huius cōiunctionis quin: neq̄z cōuertibilitatem eius cum hac oratione quod non sicut diximus. Item probatio: q relatio articuli alia est a relatiōe huius nominis qui prout ſumitur relatiue: quia hoc nomē qui scōm q tenetur infinite: ut qui tirānum interficiet premiū accipiet: non tenetur relatiue neq̄z dicit relationez ad aliquod antecedens: sed adhuc habet de intellectu suo articulum: sed articulus dicebat relationem suppositi: ergo relatio articuli ſeparatur a relatione que est recordatio rei p̄dicte: ergo relatio articuli alia est ¶ diuersa a relatiōe nominis vel pronominis. Quod concedimus. Circa quintū obiicitur ¶ soluatur sicut prius de hac dictione niſi propter quid semper adiungat verbo subiūctiui modi quādo erat dictio consecutiua. Item nota q hec coniunctio quin: siue hec oratio quod non prout conuertuntur dicunt consecutionē vni⁹ negatie ad alterā negatiuā ꝓpter hoc q de intentione earum est q ponunt vnum vniuersaliter in altero affirmatiue: ¶ affirmatio vnius sequitur ad affirmationē alterius: ut non est homo quin sit animal: ergo quilibet homo ē animal: vel ſi ē homo est animal: vel non est dom⁹ quin sit paries: ergo ſi domus est paries est: ſed cuz affirmatio sequitur ad affirmationē per consequentiam: econtrario negatio sequitur ad negationem vnde ſi homo est animal: ergo non est homo ſi non est animal vel: nō est homo quin sit animal. Secundum predicta queritur de hoc ſophiſmate. Tu non potes vere negare te nō esse asinū. ¶Probatio. Te non esse asinum est necessarium: sed tu nō potes vere negare necessarium: ergo tu non potes vere negare te non esse asinū. Contra. Tu non potes vere negare te nō esse asinum ergo tu non potes vere negare q non ſis asin⁹ ergo tu non potes vere negare quin ſis asinus: ergo tu es asinus, Solutio. ¶Prima est duplex secundū cōmuniter loquentes. Dicunt enim q negare equiuoce est in hac oratōne. vnde vnus ſensus est: tu non potes vere negare ꝛc. idest tu non potes vere negationez proferre siue negationē hāc dicere quod idem est: te non esse asinum ¶ sic est falsa: quia vere tu potes dicere hanc negationem: te non esse asinum: Alius ſensus est. Tu non potes vere negare q te non esse asinum: id est: tu non potes vere negare huius negationem p ferre: quia negatio huius: te non esse asinum est hec ut: tu es asinus que equipollet huic. Tu es asinus hoc non potest vere dicere ¶ sic est vera. Sed ſolutio nulla est: quia negare est actus egrediens ab hac potentia actiua que ē negatiuuz sed ſicut potentia actiua duplicem habet comparationem vnam ſcilicet ad illud a quo est ut ab anima: siue ad illud per quod ut ad ipsuz agens. Aliam vero ad illud ad qō est ut ad ipsum obiectum in quod transit: ¶ ſimiliter actus illius potentie habet duas comparationes easdē ¶ non alias: ergo ad idez obiectum comparatur actus ad quod potentia actiua: ergo cuius obiecti est hec potentia que est negatiuū eiusdē obiecti ē iste actus q est negare. ſed ita potentia q est negatiuū semp est negatiuū alicuius et ab aliquo: ergo ¶ iste act⁹ qui ē negare semper erit ipsius predicati ¶ a ſubiecto: ergo semp est eiusdem rationis: ergo est equiuocū ergo nihil dicit. Item ad idē ſicut ille actus q est videre non equiuocatur ad visionē albedinis ¶ ad visionē nigredinis q̄uis oppoſita. Similiter negare nō equiuocatur ad negandū quodlibet predicatū ſiue fuerit prius affirmatū ſiue negatum: q siue fuerit tale siue tale semp remouetur a ſubiecto: ergo negare nō equiuocatur ad differentie negationē hanc. Tu non es asinus: in qua negatur predicatū affirmatū: ¶ ad differentie negationē huius. Tu nō es asinus: in q̄ remouetur predicatū negatū: ergo nō tu non es asinus: ergo nihil dicunt. Item ad idem Ariſto. docet repire multiplicitatem in caſibus ut ſi ſanamini dr̄ multipliciter de effectiuo ¶ cōſeruatiuo ¶ ꝓparatiuo ergo ¶ ſanare dicet⁹ multipliciter de effectiuo cōſeruatiuo ¶ preparatiuo ¶ ſic de aliis ¶ econuerſo: ſed ſi ſanare dicitur multipliciter ¶ ſanatiuū eodem modo multipliciter dicetur de eiſdem: ergo ſi vnū caſuum nō dicitur multipliciter neq̄z reliquū. Et de ſtructiōe conſequentis ſed negatio nō dicitur multipliciter: ergo neq̄z negare a caſibus. Item ad idē ſi ſumatur oratio in ſecūdo ſenſu ſic adhuc remanet ꝓbatio ¶ improbatio: ergo nō ſoluūt. Cōcedimus dicētes predictā ſolutionē nullā eē. Vnde dicimus q prima ſimpliciter est vera: ſz cōcluſio immediate ſequens est duplex ſcōs amphibologiā hec. ſ. tu nō potes vere negare q non ſis asinus: eo q hoc verbū negare habet conſtructionē ſcōm diuerſas habitudines cū hoc quod ſequitur. ſ. q non ſis aſinus q hoc qō dico q nō ſis aſinus potest eſſe obiectū ſupra quod tranſit hoc verbū negare: ¶ est ſenſus. Tu non potes vere negare q non ſis aſinus. i. tu non potes vere negare illud neceſſarium q nō ſis aſin⁹ ¶ ſic ē vera. Alio aūt mō ꝓſtruit cū hoc verbo negare non rōne obiecti ſz in rōne finis: ¶ est ſenſus. Tu nō potes vere negare q nō ſis asinus ¶ ſic est falſa: quia ſiue neges te eſſe irrationale ſiue neges te eſſe brutū, ex hoc nō ſequit q non ſis asinus: ¶ ſic eſt ibi amphibologia ex diuerſitate rationis cōſtruendi vnū cū altero. Sed ad illud argumentū qō ſequitur. ſ. Tu nō potes vere negare q non ſis aſin⁹: ergo tu non potes vere negare quin ſis aſin⁹: potest dici q non ſequitur quia quod non ¶ quin non cōuertuntur vniuerſaliter ut dictum est prius: niſi ſcōm q dicunt conſecutionē. Sed ego dico hanc concluſionē. ſ. Tu nō potes vere negare q̄n ſis asinus eē duplicē ſicut prima p̄dicatā ¶ eadez duplicitate. vnde ſcōm q quin ¶ quod non dicūt conſequētiam ¶ conuertūtur in ratione finis ſic bñ ſequitur. Tu nō potes vere negare q non ſis asinus: ergo quin ſis asinus: ergo tu es asinus: ſed ille ſunt falſe ſicut dictum eſt: et ex falſis ſequitur falſuz: ¶ non ſequitur ad primā illo modo ſicut dictum est. Si autem fiat conſtructio in ratione obiecti tunc vere ſunt ille due ſequentes cōcluſiones ſicut dictū est ſicut ¶ prima. Sed vltimū argumētū nō valet hoc. ſ. tu nō potes vere negare quin ſis asinus: ergo tu es asinus: ¶ hoc nō nulla ē habitudo ſicut neq̄z hic. Tu n̄ potes vere negare hom̄i

nẽ esse asinũ: ergo homo ẽ asinus imo potius sequitur oppositum sic: ergo hõ nõ est asin⁹: ꝛ sit⁹ in oppito: qz hominem esse asinũ ẽ obiectũ actus ipsi⁹ negare sit⁹ qn sis asin⁹ est obiectũ ipsius negare illo sensu vñ debet inferre oppositum eius qõ infert solutio ergo tu nõ es asinus. Itẽ probatio. Qz prima est falsa quia hec est vera: tu nõ potes vere enunciare te esse asinũ ergo tu nõ potes vere negare te esse asinum a genere quia vere enunciare cõe est ad vere negare ꝛ ad vere affirmare. Sed si tu non potes vere negare te esse asinũ: ergo vere põt negare eius oppositũ. ſ. te esse asinũ: ergo hec est vera: tu potes vere negare te non esse asinũ: ergo eius contradictoria est falsa: hec. ſ. tu non potes vere negare te non esse asinum: sed hec est prima: ergo hec falsa. Solutio. ℔ prima est vera ſpliciter: et ratio sua peccat in prima illatione: neqz est ibi loc⁹ a genere: quia qz⁹ vere enũciare cõe sit ad vere negare ꝛ ad vere affirmare: tamen vere enũciare te esse asinum non est cõmune: qz te esse asinũ est affirmatiua eo q̃ enunciare contrahitur per obiectũ vnde sicut nullum ẽ argumentũ: tu nõ potes vere affirmare te ee asinum: ergo tu nõ potes vere negare illud idem neqz ẽ ibi aliqua apparentia: quia oppositum deberes inferre. Similiter in proposito nullum est argumentũ neqz aliqua apparentia inferendo sic tu non potes vere enunciare te esse asinum. ergo tu non potes vere negare te esse asinum. ℳuod autem enunciare contrahatur per obiectum ad affirmare patet: quia actus dupliciter contrahitur. Uno enim modo per differentias sumptas a parte agentis. Alio autem modo per differentias sumptas a parte obiecti: ut sentire visu idẽ est quod videre. sentire auditu idem est quod audire. et sentire gustu idem est quod gustare: et sic de aliis: ergo contrahitur actus per differentias sumptas a parte agentis. A parte vero obiecti contrahitur sic. Sentire coloratum idez est quod videre. sentire vero sonum idem est quod audire: et sic de aliis: ergo contrahitur a pte obiecti: ergo ois actus habens obiectum dupliciter contrahitur ut dictum est ergo enunciare dupliciter contrahitur: quia enunciare affirmationem idem est quod affirmare: et enunciare negationem idem est quod negare: ꝛ sic ille due differentie sunt sumpte a parte agentis. Item enunciare hominẽ esse animal idem est quod affirmare ipsum ꝛ enunciare hominẽ non esse lapidem idẽ est quod negare ipsum esse lapidem: ꝛ est illa cõtractio facta a parte obiecti. Itez queritur de hoc sophismate in illo tempore aliquid est verum quin ipsum sit necessariũ. ℔probatio. In illo tempore deũ esse verꝫ ꝛ ipm ẽ necessariũ: ergo in quolibet tẽpore aliquid est verũ ꝛ ipm ẽ necessariũ: ergo in quolibz tpe te sedere est verꝫ ꝛ ipsum est necessariũ: qđ falsũ est. So. ℔ prima simplr ẽ falsa: qz sensus est. In illo tpe aliqđ ẽ verũ si nõ necessariũ: hec aũt falsa: qz ad añs nõ seqtur p̃ñs eo q̃ ad negationẽ ſpẽ nõ seqtur negatio generꝫ necessitas aũt ẽ ſpes veritatis. ℔probatio aũt peccat ſm p̃ñs: quia bñ seqtur: in illo tpe deũ ee verꝫ qn ipsum sit necessariũ: ꝛ ecõuerso: si deũ ee nõ ẽ necessariũ in illo tpe verũ est. vñ vera ẽ ista ꝓbatio quaz primo sumit. ſ. ℔ in illo tpe deũ esse verũ: qn ipz sit necessariũ: qz in deo veritas ꝙuertitur cũ sua necessitate: sed in aliis veritas ꝛ necessitas nõ ꝙuertũtur: ſz veritas ẽ in plurib⁹ q̃ necessitas. vñ est incõueniẽs ab inferiori ad supⁱ negãdo: sicut hic: in nullo tpe ẽ hõ qn sit risibile: ꝯ in nullo tpe ẽ aial qn sit risibile.

De dictione quanto.

Missis dubitationib⁹ q̃ incidũt circa hãc dictionẽ quãto videnda ẽ multiplicitas ei⁹. Sciẽdũ ergo q̃ hec dictio quãto aliqñ tenet interrogatiue ut quãto p̃fecisti hodie: cui rñdetur multũ vel parũ ſm cognitionẽ istaꝝ rerꝫ. Aliqñ aũt tenet relatiue: ut tãto pfeci hodie i hac lectiõe: quãto tu in eadẽ. Aliqñ aũt tenetur infinite: ut quãto voluerũt tãto pficiã: ꝛ nullo istorũ modorũ tẽdimus hic de hac dictione quãto. Alio autez modo hec dictio quãto dicit causaz ut quãto calor intẽsior est tanto fortius calefacit. ℳota ergo q̃ hec dictio quanto aliquando dicit causam efficientẽ ut in p̃dicto exemplo calor enim est causa efficiẽs calefaciẽdi ut calor intensior intẽ sius calefacit. Aliqñ aũt dicit cãm materialẽ ut quãto corp⁹ citius sit organicum tãto citꝫ recipit aiam. Aliqñ dicit cãm formalẽ ut quãto aia cit⁹ ẽ infusa tãto corp⁹ organicũ ẽ pfectũ. Alia. n. intellectiua infusiõe fit: ꝛ in creãdo infũdit ꝛ infũdẽdo creat. Aliqñ aũt dicit cãm finalẽ ut quãto pmiũ maiꝫ ẽ tãto labor facilꝫ tollerat. Scõz p̃dicta q̃ritur de hoc sophismate. Quãto magis addiscis tãto minus scis: posito q̃ tu addiscas duo enũciabilia. ut hoiez esse aial ꝛ aliqđ cẽ ꝛ sciας vnũ ut hoiez ẽ grãmaticũ inde sic quãto illud qõ tu addiscis ẽ maius eo qõ tu scis: tanto illõ qõ tu scis ẽ minꝫ eo qõ addiscis: ergo quãto magis addiscis tãto minus scis. Cõtra. Quãto magis addiscis tãto magis augmẽtatur sciẽtia tua in te: p locũ a causa efficiẽte. Sz quãto magis augmẽtatur sciẽtia in te tanto magis scis: iterũ a cã efficiẽte: ergo quãto magis addiscis tãto magis scis: non ergo minꝫ. So. ℔ma simplr ẽ falsa: qz hec dictio quãto significat in ℔ma q̃ magis addiscere est cã efficiẽs sciẽdi minus qõ est impossibile: cũ sit causa ꝓpria efficiens sui oppositi ſ. sciendi magis: qz eadẽ cã ꝓpria nõ põt ee oppositoꝝ: qz⁹ remota possit ee ut ẽ in secũdo phisicorũ: sicut ẽ nauta cã efficiẽs salutis nauis ꝛ euersiõis ei⁹: sed qz nauta p sui pñtiã ẽ causa ꝓpria salutis nauis ꝛ p sui absentiã est cã ꝓpria euersiõis: ꝛ improbatio bñ tenz: ſz probatio peccat ſm figurã dictionis ꝓcedẽdo ab vna ſpẽ hui⁹ p̃dicamẽti qõ ẽ relatio ad alterã ſpẽm eiusdẽ: qz magis ꝛ min⁹ dicũt relationes causatas a qũtitatib⁹ magis ũo ꝛ min⁹ dicũt relationes cãtas a q̃litatib⁹ vñ sicut figura dictiõis fit mutãdo modũ q̃litatis in modũ q̃ntitatis ut quãtũ vl quot in q̃le vel ecõuerso: sic⁹ fit figura dictiõis ꝓcedẽdo a relatiõe cãta a qũtitate ad relationẽ causatã a q̃litate vel ecõuerso. Itẽ q̃ritur de hoc sophismate. Quãto aliqđ maiꝫ ẽ tãto maiꝫ videtur ꝓbatio. Quãto aliqđ maiꝫ ẽ tãto a remotiori videt: ſz q̃nto a remotiori videt tanto minꝫ videt: ergo a ℔mo: q̃nto aliqđ maiꝫ est tãto minꝫ videt. Cõtra ibi significat ee cã p̃dicati qõ nõ est cã: ergo locutio ẽ impossibilis. So. ℔ma simplr est falsa qz esse maiꝫ nõ est cã eius qõ est minus videre: neqz etiã est causa eius qõ est magis videri: qz ad ipm videre: ꝛ ad ipm videri exigit⁹ visus tanqz virtꝫ ꝛ exigitur coloratũ tanqz obiectũ: ꝛ exigit⁹ mod⁹ a pte subiecti: ꝛ exigit⁹ mediũ qõ ẽ aer vl aqua videm⁹. n. mediãte aere ꝛ mediãte aqua ꝛ cũ his exigit⁹ etiã distantia debita q̃ si minima fuerit distãtia nõ videt⁹ visibile: ut si ponatur visibile supra visum: siue supra oculũ. Aut si etiã fuerit distãtia maxima nõ poterit res videri ꝛ iõ necessario exigitur distantia debita: ꝛ hec q̃nqz aggregata sunt cã efficiẽs ei⁹ qõ est videre et videri: qz p virtutẽ visiuã supponim⁹ organũ siue instrumentũ videndi vñ maius hõ est cã qõ est videre: neqz ei⁹ qõ ẽ videri. Ad ꝓbationẽ aũt soluendã p interẽptionẽ: qz hec est falsa. Quanto aliquid maius est tanto a remotiori videt⁹ quia ut est in libro de visu vnumquodqz visorũ habet spaciũ quo facto nõ amplius videbitur. i. vnũqõqz visibile est elõgabile in tanta distantia vltra debitũ: in qua distantia si ponatur nõ ampliꝰ videbit⁹. vnde hec est falsa. Quãto aliquid maius est tanto a remotiori videtur.

De dictione quam.

Ures aũt dubitationes incidũt circa hanc dictionem q̃z. ℔ma est de distinctiõe ipsius. Scõa qualiter importat cõparationẽ. Tertia q̃ sit cõparatio ipsi⁹ ad nomẽ ꝓparatiui gradus. Quarta q̃ sit cõparatio eius ad ntrũ sequentẽ: ut sortes est fortior q̃z plato. Quinta vero ꝓpter qđ sequitur nominatiuus quãdo hec dictio quã adiungitur comparatiuo. Sexta questio est propter quid compatiuus aliqñ construitur cum ablatiuo aliquando cũ nominatiuo interposito quã. Circa ℔muz ergo nota q̃ hec dictio quã aliqñ est aduerbiũ similitudinis: ut iste fecit hoc tanqz prudẽs: ꝛ tam iste q̃z ille currit. Aliquando est aduerbiũ cõparãdi: ut sortes est fortior q̃z pla-

ro. Aliquando est aduerbiū adiurandi: ut q̄ felix q̄ p̄clara ⁊ q̄ bonus deus israel: et aliquando etiam indignandi: ut q̄ turpe factum: ⁊ q̄ abhominabile scelus. ℣Preter hec etiā est cōiunctio electiua: que sic diffinitur a priscriano. Conūctio electiua ē quādo diuersis ꝓpositis aliquid ex eis nos eligere ostendimus: ut diues esse mallem q̄ pauper: diuite ⁊ paupere positis eligit se esse diuitē relinquendo alterū: et hic similiter. Bonū est considere in domino q̄ confidere in homine: hec dictio q̄ est coniunctio electiua: ⁊ sic patet multiplicitas huius dictionis q̄. Circa secundū nota q̄ ad comparationē quinq̄ exiguntur. Vnū est q̄ comparatur Aliud est in quo comparatur: siue in quo est comparatio. Tertium autem est excessus in eo in quo est comparatio. Quartū vero est illud cui comparatur. Quintū vero est respectus medius inter comparatiuum: et illud cui comparat verbi gratia: cū dico sortes est fortior q̄ plato: sortes est illō quod comparatur: ⁊ fortior dicit fortitudinē in qua est cōparatio ⁊ etiam excessum illius fortitudinis: quia sortes habet fortitudinē: et etiam habet eū in excessu respectu platonis. plato enim est illud cui comparatur: vnde hoc aduerbium q̄ nihil habet de comparatione nisi predictum respectum. Nota etiam q̄ aliquando in comparatiōe sextum ponitur q̄ est mensura ipsius excessus: et tunc comparatiuus gradus construitur cum duplici ablatiuo: ut sortes est maior platone vno pede: vel construitur cū vno ablatiuo ⁊ cum nominatiuo interposita q̄: ut sortes est maior q̄ plato vno pede: et sic dicimus q̄ sortes est excedens: siue q̄ comparatur: ⁊ illud comparatiuum maior dicit illud in quo excedit: siue in quo est comparatio: ⁊ etiam dicit excessum ipsius maioritatis: et plato dicit quod exceditur: siue cui cōparat ⁊ hoc aduerbiū q̄ dicit respectum medium ut diximus inter excedens: ⁊ illud quod exceditur: siue illud cui comparatur: ⁊ ille ablatiuus vno pede dicit quantus est excessus maioritatis in sorte respectu platonis: ⁊ illa dicit mensurā ipsi⁹ excessus. Quotienscunq̄ vero volumus significare cōparatōes siue mensurā excessus p̄dicta q̄nq̄ sufficiunt: patet ergo q̄ hoc aduerbiū quā importat cōparationē in hoc q̄ dicit respectū mediū inter excessum siue cōparatus: ⁊ illud q̄ excedit a cōparatiuo ut diximus. Circa tertiū ūo nō q̄ hoc aduerbiū q̄ habet rōnem cū nominatiuo sequēte in respectu ad cōparatiuū: q̄ oē cōparatiuū dicit excessum respectu alicui⁹ termini siue respectu eius q̄ exceditur: ⁊ ntūs nō pōt esse termi⁹ nius illius excessus: nisi mediāte hoc aduerbio q̄. Circa quartū nota q̄ hoc aduerbiū q̄ est rō p quaꝫ rōnem ntūs terminat respectū cōparatiui q̄ ntūs ꝑm se nō potuit terminare respectū ꝓpatiui. vñ ntūs hꝫ rōnem termini q̄ hoc aduerbiū: vnde hoc aduerbiū q̄ est rō inquantū ntūs ē termin⁹ comparatiui ad ipsum nominatiuū: ut rō eius. i. inquantū terminat respectū comparatiui. Circa quintum nō q̄ si substantia sumitur ut agens in ntō: in obliq̄s aūt sumit⁹ ut patiens: q̄ ntūs dicit modū agētis. obliq̄ vero dicūt modū patientis: ⁊ q̄ hec dictio q̄ facit illud q̄ exceditur retorq̄ri ad aliū actum: et alius actus semp est in aliquo agēte siue ab aliquo quod habet modus agentis: modus aūt agentis est in nominatiuo ut diximus: ⁊ iō q̄ hoc aduerbiū quā adiungitur cōparatiuo oportet q̄ sequatur noiatiuus qui cōparatur ad actum alius ut sortes est fortior q̄ plato. Circa sextū nota illud q̄ exceditur: q̄ cōparatiuū duobus modis potest significari: quia vno mō inquantū exceditur solū Alio aūt modo inquantū exceditur et ordinatur ad alium actū. Si aūt sumatur solū inquantus est res excessa ab ipso cōparatiuo siue q̄ ipsum cōpatiuū: sic stat in rōne ei⁹ a quo remouetur excessus: qui significat⁹ per cōparationē. Excessus enim est in ipso ꝓpatiuo respectu rei excesse: ⁊ non est in re excessa: sed aufertur ab ea: ⁊ sic res excessa stat in rōne ei⁹ ut a quo aliq̄d aufertur: ſ cōparatio ista que est reperta solū in ablatiuo. ⁊ ideo q̄n significatur res excessa inquantus excessa solū tūc oportet q̄ ponat⁹ in ablatiuo ⁊ ideo compatiuus isto modo semper ꝓstruitur cū ablatiuo. Cū autem res excessa significat⁹ inquātū est excessa ⁊ etiā inquātū ꝓpatur ad alium actum quia comparatio ad alium actum: ad uenit supra ꝓpationē p̄mā. i. inquātum ē excessa: iō ꝓpatio ad aliū actū ⁊ quasi ꝓpletiua p̄me ꝓpationis ⁊ iō ordinat rem excessam ad aliū actū et q̄ actus ut diximus est ab aliq̄ q̄ stat sub mō agētis et iō sequitur ntūs: ⁊ hoc mō ꝓpatiuus semp ꝓstruit cū ntō interposita q̄: ⁊ sic ꝑs ꝓpter quid ꝓpatiuus aliq̄n construit⁹ cū ablatiuo. Aliq̄n vero cū ntō interposita q̄: et ꝑs etiā q̄n debet cōparatū cōstrui cū vno ⁊ q̄n cū altero: ꝑs etiā q̄ ꝓpatiuus dꝫ cōstrui cū duplici ablatiuo vl cū vno ⁊ cū ntō interposita quā. Scōꝫ predicta queritur de hoc sophismate impossibile est te scire plura q̄ scis. ℣Probatio. hec est impossibilis tu scis plura q̄ scis: ergo ei⁹ dictū est impossibile: ergo hec est vera impossibile ē te scire plura q̄ scis. Contra tu potes addiscere plura q̄ scis: ergo tu potes scire plura q̄ scis: ergo hec est falsa impossibile ē te scire plura q̄ scis. Solutio prima duplex. Quia sicut possibile dicit relationē: q̄ omis potentia ē eoꝝ q̄ sunt ad aliq̄d scōm Aristo. Sic⁹ impossibile dicit relationē: q̄ impotētia p̄uat potentiā ab aliquo ⁊ respectu alicuius actus: sicut possibile ponit potentiā in aliquo ⁊ respectu alicui⁹: q̄ respectu ipsi⁹ actus ēentialis: vel respectu forme cōpletiue vl respectu act⁹ accidētalis ut respectu cōpationis egredientis ab ipsa forma q̄ agere ē forme. Dico ergo q̄ prima est duplex et eo q̄ hec dictio impossibile pōt ponere relationē suā in re accusatiui casus ⁊ sic p̄ma est falsa. et est sensus tu nō potes scire plura q̄ scis. Vel pōt ponere relationē suam supra totū dictū: et sic prima est vera: et est sensus. Te scire plura q̄ scis est impossibile: q̄ in nullo tempore scies plura q̄ in eodem scies.

Item queritur de hoc sophismate impossibile ē aliud q̄ asinū genuisse te. pbatio hoiem esse asinū est impossibile ⁊ aliud q̄ asinū genuisse te est impossibile: ergo impossibile ē asinū quā asinū genuisse te. Contra impossibile est aliud q̄ aliud genuisse te: ergo asinus genuit te. Solutio prima duplex eo q̄ hoc relatiuū diuersitatis. ſ. aliud pōt referri ad terminū asinū: ⁊ sic hoc relatiuū aliud est accusatiui casus: ⁊ ē sensus impossibile est aliū ab asino genuisse te: ⁊ sic ē falsa: vel hoc relatiuū aliud potest referre totū dictū. ſ. aliū genuisse te: et tunc hoc relatiuus aliud ē noiatiui casus: et est sensus impossibile ē aliud q̄ asinum genuisse te. i. aliud est impossibile q̄ hoc impossibile q̄ est asinus genuisse te: ut hominē esse lapidem est impossibile aliud ab illo impossibili. ſ. asinum genuisse te: ⁊ sic est vera.

De dictione quicquid.

Quia hec dictio. Quicq̄d vno mō importat distributionē quo ad hoc de ipsa est determinatū in distributionib⁹: ſ quo ad hoc q̄ importat in se consecutionez cū distributōe: ꝺz determinari de ipsa in sincathegoreumatib⁹. Circa hāc ergo dictionē quicq̄d. ℣Primo q̄ritur q̄d significet. Scōꝺ vtrus sit dictio ēquoca vel nō. Tertio vtrū importat relationē vel nō. Circa primū nota q̄ q̄ttuor sunt de intellectu hui⁹ dictōis. Quicq̄d siue de sua significatiōe: vnū est distributio: alter vero ē materia distributiōis sue: q̄ sicut hec dictio q̄libꝫ hꝫ in se distributionē ⁊ rē distributā q̄ suā significatiōez: silr ⁊ q̄cq̄d. tertiū aūt ꝓsecutio. q̄rtū ūo ē diſiūctio: q̄ cū dr: q̄cq̄d currit mouet: ſensus ē: siue hic currat mouet: siue illō: ⁊ sic ē ibi ꝓsecutiua ⁊ distributio. ⁊ ita q̄ttuor sunt de significatiōe hui⁹ dictionis q̄cquid. Circa ſm ūo q̄ q̄tuis intelligant⁹ diuersa in significatiōe hui⁹ dictiōis quicq̄d: nō tñ ē ēquoca: q̄ si gnificat in suo subiecto siue in re distributa ⁊ mediāte cōsecutiōe diſiūctionē: ⁊ ꝓpter hoc semp reddit⁹ ei vnū verbum q̄ est añs: ⁊ aliud q̄ est ꝓſs: ut quicq̄d currit mouetur.

Circa tertiū obiect⁹: q̄ sensus istius. Quicq̄d currit mouetur est ille. Sed q̄ currit mouet: sed hec ē relatio: ergo in p̄ma ē relatio: ergo hec dictio q̄cq̄d nō importat relationem. Et dicēdū q̄ hꝫ dictio q̄cq̄d nō importat relationē: nec ē dictio relativa: ſ ē nomē distributiuū infinitū significās illud q̄ dixim⁹: ⁊ ꝓpon⁹ p gñationē hui⁹ dictiōis q̄d ſm q̄ hoc nomē q̄d simplr ē infinitū: ⁊ nō ſm q̄ ē interrogatiuū vel relatiuū. Argumentū aūt peccat ſm accidens: q̄ nō oportet q̄ si in vno conuertibiliꝫ intelligitur relatio q̄ in alte-

ro intelligatur: verbi gratia: ille due conuertũtur: homo asinus currit: ⁊ homo qui est albus currit: ⁊ tamen in vno intelligitur relatio: in altero vero non. Secundũ vero predicta queritur de hoc sophismate. Quicqd sciuit deus scit. Probatio. Dez̃s sciuit oia ⁊ nihil oblitus est: ergo quicqd deus sciuit scit. Contra. Quicquid dꝰ sciuit scit: sed sciuit te nasciturũ: ergo scit te eẽ nasciturꝝ: ergo tu es nasciturus. Solutio. Prima simplex ẽ vera: qz scientia cause ꝑme sumpt est eadẽ: neqz recipit in se transmutationẽ vnde de rebus obiectis scientia habet imutabilem ⁊ ideo de rebus corruptibilibus habet scientiã impermutabilẽ. Cuius causa est hec. Omne cognoscẽs cognoscit ꝑm modũ sui: ⁊ secundũ virtutẽ sue cognitionis: et nõ ꝑm modũ cogniti. vnde quia virtus cognoscitiua cause ꝑme nõ dependet a rebus: sed depẽdet ab ipsa tanqz a sua causa. cognitio autẽ nr̃a dependet a rebus cognitis ⁊ pficitur ab eis: ideo ẽ qz nr̃a cognitio ⁊ scientia ẽ ymutabilis ꝑm rez̃ ymutationẽ. Scientia vero cause ꝑme nõ ẽ ymutabilis ꝑm ymutationem rez̃. Improbatio aũt peccat ꝑm figurã dictionis ex cõicatione predicamenti: quia mutatur q̃d in quando. Hec autẽ distributio quicqd dicit quid nasciturus: aut dicit quãdo: et sic mutatur quid in quando assumendo nasciturꝝ sub eo quod est quicquid. Est etiaz sophisma accidentis: quia quid ⁊ quãdo possunt accipi vno modo inquantũ significatur p dictiõez̃ id est per sermonẽ: ⁊ si peccatũ est in eis ꝑm figuram dictionis ꝓpter principiũ motiuũ: quod ẽ in dictione. Alio aũt mõ ꝓnt sumi q̃d ⁊ qñ. s. a parte rei siue modꝰ significãdi rẽ circũspecti ue ꝑmõis: ⁊ sic error in eis facit sophisma accidẽtis ꝓpter ꝓncipiũ motiuũ in re. vl̃r enĩ dico qz vbicũqz ẽ figura dictiõis ibi ẽ sophisma accidẽtis ⁊ nõ ecõuerso: sz hoc ẽ qz causas diuersas: sicut testigumꝰ: qz modi rerũ predicabiliũ sunt diuersi ⁊ si accipiant̃ inquantũ p dictionẽ significant̃ sic fit figura dictiõis. Si aũt illi modi accipiant̃ a ꝑte rei siue ut sunt modi rerũ circũspectiuo sermone: sic fit accidẽs in eis: qz ꝑmo mõ ẽ ꝓncipiũ motiuũ in dictõne. Scõo vero mõ in re.

De incipit ⁊ desinit.

Quibus depẽdet cognitio rei ꝓpria sũt re: sz cognitio horũ verboꝝ incipit ⁊ desinit depẽdet a rebꝰ ymanẽtibus ⁊ successiuis quia si hec verba adiungunt̃ rebus permanẽtibus ⁊ successiuis habẽt ꝑm hec diuersas rõnes: et iõ dicturi de his verbis incipit ⁊ desinit. Primo q̃rimus q̃ dr̃ia ẽ successiuorũ ⁊ ymanẽtiuz Secũdo que sunt res horꝝ verborũ incipit ⁊ desinit cũ rebꝰ permanẽtibus ⁊ successiuis. Tertio vtrũ motꝰ incipiat vl̃r desinat: ⁊ qualiter ⁊ quid sit motus. Quarto vtrũ tẽpus incipiat vel desinat ⁊ q̃d sit tẽpus ⁊ cuiꝰ mensura ⁊ in quo sit ut in subiecto. Quinto vtruz potentia incipiat vel desinat ⁊ quot modis dr̃ potentia. Sexto aũt vtrũ termini habeãt differẽtẽ suppositionẽ cũ his ẽbis a ꝑte post ⁊ cũ aliis ẽbis

Circa primũ sic obijcitur cũ successiua nõ habeant esse nisi a permanẽtibus: ergo nõ habebũt rõnem siue diffinitionẽ nisi ab eis: quia a quo est eẽ ⁊ ratio: ergo rõ successiuorũ nõ differt a rõne ymanẽtiũ: sz quorũ rõnes nõ sunt differẽtes nec ipsa sunt differentia: ergo successiua ⁊ ymanentia nõ differunt. Et dicendũ ut tactũ est: qz rerũ alie sunt permanentes alie successiue et differunt a se inuicẽ multiplicit. Prima dr̃ia ẽ qz res ymanẽtes dicunt̃ quarũ eẽ ẽ totum simul ut sunt hõ lapis lignũ aer terra. Res aũt successiue dicunt̃ quarũ eẽ non ẽ totũ simul: sed ẽ in successione ut sunt tẽpus ⁊ motus. Secũda aũt dr̃ia est: qz partes ymanẽtium simul sunt omnes ut partes hois lapidis ⁊ aeris ⁊ nõ ẽ vna post alterã. sed ptes successiuorũ non sunt simul oẽs: sed est vna post alterã successiue ut ptes motꝰ ⁊ partes tẽporis qz post vnam partẽ motus sequitur altera: ⁊ nõ sunt due partes eiusdẽ motꝰ simul neqz due ptes tpis sunt simul sz vna est post alterã successiue. impossibile enim est plura tẽpora simul eẽ. Tertia vero dr̃ia est. qz ymanentia priora natura sunt successiuis ⁊ successiua natura sunt posteriora: cũ sint causa successiuorũ. Quarta dr̃ia ẽ quia res ymanẽtes sunt in se terminate quecũqz habẽt terminos sed res successiue non habent terminos in se ut motꝰ qui terminatur ad res ymanentes ut alteratio ad qualitatem. Augmentũ ⁊ diminutio ad quantitatẽ ⁊ sic de alijs. Quinta differentia est qz res ymanentes sunt in sui ꝓncipio ⁊ in sui fine ut patet in substantia ⁊ in accidentibus ymanentibus ut in lapide: et in albedine ⁊ nigredine. Res vero successiue dũ sunt sunt motus autẽ in tempore in successione. mutatio vero subito ⁊ instãti: res vero successiue neqz sunt in sui ꝓncipio neqz in sui fine ut postea patebit de motu. Circa secundũ obijcitur quia cũ motꝰ habeat rõnez̃ a suis terminis q̃z magis a termino ad quẽ q̃z a termino a quo: quia motus fere omnes diffiniuntur ꝑ terminũ ad quẽ natura ut dealbatio est motus ad albedinẽ: denigratio est motꝰ ad nigredinẽ: augmentũ vero est motus ad maiorẽ quantitatẽ: generatio vero est motus ad substantiam: ⁊ sic omnes motꝰ diffiniuntur per terminũ finalẽ: preter corruptionẽ que diffinitur per terminũ a quo: qz corruptio est mutatio a subã ergo oĩs motus hz̃ rõnez̃ a suis terminis: q̃z magis a termino ad quez̃ q̃z a termino a quo: ergo cũ incipit ⁊ desinit dicunt motum vel modũ motus respectu termini a quo vl̃ respectu termini ad quẽ: tunc oportet si termini sunt specie differentes q rõnes horũ verborũ incipit ⁊ desinit sũt species differẽtes si talibus terminis adiungant̃ sed successiua ⁊ permanentia sunt specie differentia: ergo hoc verbũ desinit si adiungitur permanentibus ⁊ successiuis habebit ꝑm has rationes specie differẽtes: ⁊ sil̃r hoc verbũ incipit. Cõcedimus dicẽtes: qz rõ huius verbi incipit cũ rebus ymanẽtib⁹ ẽ ista. s. est ⁊ añ nõ fuit: ut incipit esse albꝰ: ẽ albꝰ: et ante hoc non fuit albus. Vnde hoc modo hoc verbũ incipit dicit positionẽ presentis cũ priuatione ꝓteriti: vel etiam sic incipit. Nũc primo est. Cũ rebus autẽ successiuis exponitur sic: non primo ẽ vel sic nõ est: sz post hec erit ut incipit moueri non mouetur: sed post hoc mouebitur: tunc ꝓuat presens ⁊ ponit futurũ. Sed hoc verbũ desinit in rebus ymanentibus exponitur sic. Nunc vltimo est vel sic est: ⁊ de cetero non erit ut desinit eẽ albus: nũc vltimo ẽ albus: sic ẽ albus: ut de cetero nõ erit albus ⁊ sic ponit presens ⁊ ꝓuat futurũ. Cũ rebus autẽ successiuis exponitur sic. Nunc vltimo fuit: vel sic non est: sed ante hoc fuit ut desinit currere: non currit: sed añ hoc cucurrit: ⁊ sic priuat presens ⁊ ponit preteritũ. Itẽ queritur cũ diuersa tempora intelligunt̃ ꝑ ista verba incipit ⁊ desinit: vtrũ intelligantur ibi equaliter: vel vnũ per prius ⁊ alterum per posterius. Et dicens qz ista verba incipit ⁊ desinit dicunt inceptiones ⁊ desitiones rez̃: sed inceptiones non sunt nisi in terminis rerũ initialiꝰ et finaliꝰ sed vltra terminũ finalẽ nihil ẽ de re neqz ante terminũ initialẽ est aliquid de re: eo qz tota res infra suos terminos continetur: ideo est qz cũ hoc verbũ desinit dicat terminũ finalẽ rei per prius dat intelligere presens ⁊ consequitur priuatio futuri eo qz vltra terminũ finalẽ rei nihil ẽ de re: ⁊ loquor in ymanẽtib⁹: vnde sic mõ ista exponitur nũc vltimo est rectior q̃z ista est ⁊ de cetero non erit. Cũ successiuis aũt hec rectior: nũc vltimo fuit q̃z ista: nõ est: sed añ fuit. vñ ꝑ prius ponitur ibi preteritũ terminatũ ad ꝓns ⁊ cõsequitur priuatio ꝓsentis. Sed ꝑ hoc verbũ incipit adiũctuz ymanẽtibus ꝑ prius datur intelligi ꝓsens ⁊ ꝙsequitur ꝓuatio ꝓteriti: qz res ymanẽtes sunt in sui ꝓncipio: ⁊ añ ipz̃ nihil est de his. vñ hoc mõ recti⁹ exponitur sic ẽ q̃z sic ẽ: ⁊ añ hoc nõ fuit. Sz cũ successiuis ꝑ prius intelligitur positio futuri terminati ad ꝓsens ⁊ ꝑ posteri⁹ ꝓuatio ꝓnis: ꝓpter hoc qz res successiue nõ sunt in sui ꝓncipio sz post ꝓncipia. Et nota qz hoc verbũ incipit nõ ꝓpter hoc ẽ diuersoꝝ tẽpoꝝ: qz tẽpus dr̃ dupl̃r vno enim mõ tẽpus ẽ mẽsura primi motus vel motꝰ primi mobilis ⁊ est spẽs quãtitatis ꝓtinue: ⁊ sic ẽ tẽpus ꝑm veritatẽ tpis: ⁊ tẽpꝰ isto mõ nõ accidit verbo: et sic dãtur intelligi diuersa tpa ꝑ ista verba incipit desinit: sz nõ a parte consignificationis eorũ: sed a parte terminorũ suorũ significationũ principaliũ: qui quidẽ sunt cause quare ẽ inceptio vel desitio. Alio autez̃ modo tempus dicitur non mensura primi motus neqz tempus secundũ veritatẽ temporis: sed dicitur modus tẽporis: ⁊ hoc modo tẽpus accidit

verbo: ⁊ sic incipit ⁊ desinit sunt presentis tēporis: ⁊ sic intelliguntur in eis diuersa tēpora a parte significationis principalis: ⁊ intelligitur in eis vnū solū tēpus a parte cōsignificationis. Et predicta distinctio tēporis est similis distinctiōe generis: q̄ similiter genus dicitur dupl'r: vno enīz mō genꝰ dicitur scōm veritatē generis: ⁊ hoc modo nō sunt duo genera reperta in natura rerū scilicet masculinū ⁊ femininū: ⁊ hoc modo genus est tantū in animalibus ut in viris ⁊ feminis. Alio autem modo genus dicitur modus generis: et sic reperitur genus in rebus insensibilib⁹ ⁊ dicitur lapis masculini generis ⁊ petra feminini. vñ sicut genus dr̄ vno modo veritas generis ⁊ alio mō modus generis. Similiter tēpus dicitur vno mō veritas tēporis: ⁊ sic nō accidit verbo.

Circa tertiū obijcitur quia vult Arist. q̄ si aliquis mouetur mouebitur ⁊ mouebatur sed si mouebitur sumus in illo futuro tunc verū ē dicere: quoniā mouetur: ergo iterū mouebitur ⁊ mouebatur: illō iterū futuri accipiatur ergo iterū mouetur in alio futuro: verū erit dicere: quoniā mouetur: ⁊ sic contingit moueri in infinitū ergo motus nō potest desinere. Eodē autē modo probatur quod nō pōt incipere quia si mouetur mouebitur ⁊ mouebatur sed si mouebatur sumus in illo preterito: ⁊ iterū erit dicere in illo preterito quod mouetur: ergo mouebatur prius in alio preterito: ⁊ si iterum illud preteritū accipiatur: verū est in illo dicere quoniā mouetur in alio priori preterito ⁊ sic cōtingit abire in infinitū a parte ante sicuti a parte post siue a parte p̄teriti sicuti a parte futuri: sed impossibile est abire in infinitū: quia infinita nō possunt pertransiri: ergo impossibile ē q̄ motus incipiat: ⁊ sic motꝰ incipere nec desinere. Et sicut obijcitur de motu sic obijci potest de cursu q̄ non possit incipere atq̄ desinere: quia sicut cucurrit ⁊ curret: ⁊ inde ut p̄us. Eodē autē modo potest obijci de quolibet alio successiuo q̄ nō possit incipere neq̄ desinere. Et dicēdū q̄ motui rerū inferiorum: ⁊ cuilibet successiuo debetur principiū ⁊ finis ut patet in motu alterationis qui est ab vno termino in alterū ut ab vna qualitate cōtraria in alterā vel in mediaz ⁊ augmentū ab vna quantitate ad alteram: ⁊ motus scōm locum ab vno loco in alterū: ⁊ sic omnis motus inferiores incipiūt: ⁊ desinunt. Ad illud autē quod obijcit de infinitatione motus dicendū q̄ infinitū proprie dicitur tripliciter. s. diuisiōe ut linea dicitur infinita diuisiōe ⁊ quolibet cōtinuū. omne enī continuū diuisibile est in infinitū. Alio autē modo dicitur infinitum appositione ut numerus. omnis enim numerus augmentalis est in infinitū. Tertio aūt modo dicitur infinitū vtroq̄ modo ut motus ⁊ tēpꝰ vtrūq̄ est infinitū diuisione cū sit continuū: ⁊ est infinitū appositionis cū post vnū tempus sit aliud tēpus ⁊ post vnū tpꝰ motꝰ sit alius motꝰ in infinitū: ⁊ sic est infinitas vtroq̄ modo scilicet appositione ⁊ diuisione. Dicendū breuiter q̄ infinitū isto triplici modo est tm̄ in potentia ⁊ non in actu ⁊ bene pōt ptransiri eo q̄ infinitū in potentia bene potest ptransiri. infinitū autē in actu non potest vnde quia obiectiones volebant reducere potentiā in infinitū ad actum dicēdo motū ideo sequebatur infinitas. Quod autē intentetur reducere infinitum diuisione in actū patet quia cuz dicitur si mouetur mouebitur iam diuidit motum per partes suas ⁊ cū iterū sumit preteritū ⁊ futurū dicens q̄ si mouetur in illo ergo mouebitur ⁊ mouebatur patet q̄ adhuc diuidit ptes motus ⁊ sic potentiā diuisionis infinite nititur reducere in actum diuisionis vnde licet motus sit infinitus reducendo aptitudinē infinite diuisiōis in actus nō propter hoc sequitur q̄ motus sit sic infinitus simpliciter sed est ibi fallacia secūdū quid ⁊ simpliciter. Si queratur vbi debeat resistere obiectionibus. Dicendū q̄ vltime illationi debet resistere: quia bene probat q̄ contingit abire in infinitū a pte ante ⁊ a parte post diuidēdo motū a parte principij siue a parte finis sed ex hoc non sequitur ergo motꝰ non potest incipere neq̄ desinere: quia motus scōm se finitus est: diuisione autem infinitus est vnde omnis motꝰ inferior incipit ⁊ desinit. Item obijcitur q̄ motus primi mobilis siue celi est infinitus: quia vna reuolutio naturaliter celi est post aliam: sicut vnus homo ex alio homine naturaliter generatur: ergo nō fuit prima reuolutio celi quia si fuisset prima tūc illa nō fuisset post aliam: ergo motus celi nō incepit: ergo fuit ab eterno ergo ⁊ celuz ab eterno: ergo planta est ab eterno quod est credentibus impius error. Similiter autez videtur quod motus primi mobilis a parte post sit infinꝰ quia post vnam reuolutionem celi naturaliter sequitur altera: ergo nō ē sumere vltimā reuolutionē celi: ergo motus celi est infinitus a parte post. Item si obijcitur q̄ generatio hominū sit infinita a parte ante ⁊ a parte post ⁊ plātaz ⁊ aliorū generabiliū ⁊ corruptibiliū quia hoc est principiū in natura hō ex hoīe generatur ⁊ equꝰ ex equo: leo ex leone: plāta ex planta: ergo non est sumere primū hominez: quia si sumat aliquē ille erit ex alio secunduz viam nature et ille alius ex alio priori: ⁊ sic infinitum in hominibus et ceteris animalibus ⁊ in plantis. Et dicenduz: q̄ motus primus et generatio omniū inferiorū ut animaliū ⁊ plātarū possunt sumi dupliciter: quia vno secundū viam nature ⁊ scōm naturalia: ⁊ alio modo scōm compationē ad primū quod est supra naturā ut ad causam primam ⁊ scōm principia nature nō est reperire primā reuolutionē celi: neq̄z vltimā neq̄z primū hominē vel primū animal vel primā plantam quia natura non potuit facere primū hominē neq̄z primū leonē neq̄z primā plantā neq̄z primā reuolutionē. Sed modo secundo fuit reperire primū hominē ⁊ primā generationē in omnibus generabilibus q̄z primū quod est supra naturaz ut causa prima ex sua sūma potentia potuit facere quodlibet ex nihilo q̄ natura nō potuit. Item eodē modo obijcitur q̄ modus non sit in sui principio neq̄z in sui fine sicut obijciebatur quod nō potuit incipere neq̄z desinere: quia si aliquis in principio motus mouetur: ergo mouebatur prius nō ergo erat in principio. ⁊ si aliquis mouetur in fine: ergo mouebatur prius nō ergo motꝰ erat in fine: ergo motus nō erat in principio. Nō cōcludimus. Habito q̄ oīs motus incipiat ⁊ nec in fine desinat ⁊ qualiter incipiat ⁊ desinat quia motus inferiores vere incipiūt ⁊ desinūt p principia nature motus autē inferiorū et ctiā tota generatio continua inferiorū incipit ⁊ desinit p primū supra naturā. Sciendu: q̄ motus diffinitur sic. Motus ē perfectio existentis in potētia secundū q̄ huiusmōi qō patet sic: quia mobile ⁊ solum mobile est in potentia passiua ad motū: sed omnis potētia pficitur per suū actuum: ut potentia ad calefaciendum per calefieri: ⁊ potentia ad dealbandum per albedinem et sic de aliis: ergo cuz mobile dicat potētiā ad motum: ideo mobile inquantū mobile perfectio est motus: ⁊ ideo perficitur mobile inquantū est mobile cū mouetur: visibile inquātuz est visibile cū videtur: ⁊ augmentabile inquantū ē augmentabile cū augmentatur: ⁊ alterabile inquantū est alterabile cū alteratur: ergo simpliciter mobile inquantū est mobile cū mouetur: sed cū mobile inquātū est mobile existat in potentia ut dictū est: ergo motus est pfectio existentis in potentia: sed q̄ huiusmodi q̄ est pfectio mobilis scōm q̄ existit in potētia inquantū est mobile. Circa quartū obijcitur quia ut inuit Aristo. in quarto phisicorū. Sicut punctus continuat duas partes linee ⁊ est indiuisibile in linea. Similiter nunc est indiuisibile in tēpore ⁊ cōtinuat duas ptes tēporis ut tēpus prius tempori posteriori. Et ideo dixit Aristo. q̄ nunc est semper finis temporis precedentis ⁊ p̄n cipiū subsequentis: ergo impossibile est reperire primū nūc in tempore quia quodcūq̄z nunc accipiatur semper ē finis vnius temporis et principiuz alterius ergo ante illud nunc erit accipere aliud tempus prius ⁊ ante tempus erit accipere aliud nunc quod erit principiū illius ⁊ finis iterū alterius tēporis precedētis: ergo non est sumere primuz tempus: ergo tempus nō incipit ergo tempus est ab eterno. Et dicendum est sicut dictum est de motu circulari celi ⁊ de motu generationis q̄ tempus potest sumi secundū duas comparationes. s. fm cōparationē ad naturā ⁊ fm compationē ad causam primā si aūt sumat fm compationē ad naturā sic tēpꝰ nō pōt incipe q̄z natura nō potuit facere primū tēpus. vñ tēpus fm viam nature procedit in infinitū a parte ante ⁊ a parte post. Si aūt sumatur tēpus per cōparationē ad causam primā sic incipit tempus: quia incipit cum motu ⁊ cuz

mobili primo. Quid aũt sit tẽpus de cuius mensura sit q̃ ẽ mensura scilicet primi motus: siue motus primi mobilis: et in quo sit ut in subiecto q̃ ẽ in motu circulari celi primo dictũ est in tractatu huius dictionis si. Circa quintũ queritur vtrũ potentia incipit vel nõ. Et videtur q̃ nõ incipit q̃ si potentia incipit: ergo possibile incapit: ergo non erat possibile anteq̃ inciperet sicut non erãt res anteq̃ inciperẽt esse ergo modo ex non possibili factũ est possibile: sed nõ possibile ⁊ impossibile equipollent cum conuertant̃: ergo ex possibili factum est possibile quod videt̃ incõueniẽs: ergo possibile nõ incipit: ergo nec potentia ipsius possibilis incipit.

Sed contra hoc sic obijcitur quia si impossibile nõ incepit: ergo fuit ab eterno: ⁊ sic sequitur heresis dicẽdo q̃ nõ solus deus fuit ab eterno: sed etiã materia prima fuit ab eterno cũ deo quod est error non solũ in fide catholica: sed etiã in scientia naturali: quia ponit̃ esse materia sine forma ⁊ separata a passionib⁹. i. accidẽtibus: ergo necesse est possibile incepisse ⁊ potentiã ipsius. Et dicendũ est q̃ dupler est potentia q̃ ẽ q̃dã potẽtia rerum creatarum que diuiditur per potentiã actuã creatã: ⁊ per potentiã passiuã creatam ⁊ ita incepit eẽ ⁊ vtraq̃ pars eius. Alia autẽ est potẽtia increata ⁊ hec est potentia cause prime siue primi agẽtis et ista nõ incipit esse: sed est ab eterno: ⁊ sic potentia passiua incepit et possibile incepit: ⁊ potentia actiua rerũ creatarum non incepit. Ad illud aũt q̃ obijcit̃ q̃ si possibile incepit: ergo ex non possibili factũ est possibile: ergo ipossibile est possibile cũ non possibile ⁊ impossibile equipollent. Dicendũ ẽ q̃ hoc non est inconueniens vno mõ ⁊ alio modo sic: quia inconueniens est quod agens aliquid naturale ex impossibili faciat possibile in natura. Sed de agente quod est supra naturã ut causa prima non est inconueniens q̃ ex impossibili faciat possibile in natura: quia natura nõ potuit facere aliquid ex nihilo: sed causa prima potuit: ⁊ ideo ex impossibili in natura potuit facere possibile prima causa. Item nota q̃ sicut dictũ est q̃ quedam est potẽtia increata et hec ẽ actiua simpliciter a se ⁊ nullo alio: et hec est causa prima ut diximus: quia nullo modo est mota neq̃ per se neq̃ per accidens sed mouet omnia creata. Alia ẽ autẽ potentia creata que incepit esse ut diximus cum rebus creatis. Huius autẽ potentie alia est actiua que mota mouet: ⁊ hec est cuuslibet agentis naturalis. Alia autẽ dicitur potentia passiua: ⁊ hec potentia passiua ẽ materia prima: ⁊ eorũ que consequũtur materiam primã. Item potentia passiua sumitur tripliciter: quia quedam est potentia finalis que est simpliciter ⁊ potest habere totũ actũ suũ simul: ut potẽtia que ẽ in materia aeris ad hoc ut ex aere fiat ignis simpliciter est perfecta quando ignis generatus est eadẽ materia et potentia que ẽ in ligno ad hoc ut ex eo fiat archa simpliciter est pfecta quãdo ex eo facta ẽ archa. Alia autẽ est potẽtia passiua q̃ ẽ pfectibilis ſm partẽ semper ⁊ nũq̃ ſm totũ ut potẽtia diuidẽdum infinitũ in continuas particulares dictiones perficiunt partes illius potentie: quia quo ad hoc diuisus est continuũ in aliquã vel in aliquas partes ⁊ ſm hoc tantũ finita est illa potentia. sed quia impossibile est omnes diuisiones cõtinui simul esse ideo impossibile est illa pfici ſm totũ. Tertia autẽ potentia passiua est qñ non põt fieri neq̃ ſm partẽ neq̃ secundũ totũ: ⁊ hoc est in oculo ceco. ⁊ in animali mortuo: quia in oculo ceco manet materia in q̃ fuit visus: ⁊ in hoie mortuo manet materia in q̃ fuit vita: ergo cũ materia nõ possit eẽ sine potẽtia: necesse ẽ q̃ ibi remaneat potẽtia: sz aliter q̃z pri⁹ q̃ pri⁹ poterit finiri: mõ aũt nõ põt: eo q̃ a pũatiõe nõ est redire in habitũ p̃ naturã: ⁊ hec potẽtia passiua dr̃ infinita. Item posito q̃ sortes sit albissim⁹ hoium qui mõ sunt ⁊ post hoc instans nascat̃ quidã albior eo: queritur de hoc sophismate. sortes desinit esse albissimus hoiuz. ℙbatio sortes ẽ albissim⁹ hoium ⁊ de cetero nõ erit albissimus hoium ergo desinit eẽ albissim⁹ hoium. Cõtra sortes desinit esse albissimus hominũ: ergo hominũ qui sunt ⁊ hominũ qui nõ sunt: quorũ vtrũq̃ est falsum. Et dicendũ q̃ prima est vera ⁊ probatio bene tenet: sed improbatio non tenet: ut dicunt quidam eo q̃ est ibi figura dictionis a simplici ad personalẽ quia dicunt quidã q̃ tenetur ille genitiuus hominũ simpliciter in prima sed cũ infert: ergo hominũ qui sunt vel hominũ qui non sunt ꝓsonalẽ habz suppositionẽ. Alij aũt dicũt q̃ est ibi figura dictiõis ab ampliata suppositione ad restrictã q̃ ille genitiuus hoiuz in ꝑma tenet̃ ꝑ quolibet alio homine a sorte: sz cũ dicit ergo hominũ q̃ sunt: vel hominuz q̃ nõ sunt q̃ ille genitiu⁹ hominũ restrigit̃ ad exñtes ex vna ꝑte: ⁊ ad nõ exñtes ex alia ꝑte ꝑ implicationes circa ipsum factas. Vel dicendũ q̃ improbatio peccat ſm accidẽs: q̃ si dicitio significatur respectu hominũ simpliciter: nõ tñ respectu hominũ qui sunt: vel respectu hominũ qui non sunt: q̃ nõ ẽ necesse: quod si aliquod accidat aũti q̃ ꝑpter hoc accidat cõsequenti. Item posito q̃ sortes sciat tñ tria enũciabilia necessario ⁊ nunq̃z desinat ipse scire et nominent̃ a b c ⁊ d sit quartũ enunciabile qõ sciat mõ sor. ⁊ de cetero nõ sciat ipsum queritur de hoc sophismate sortes desinit scire q̃cq̃d ipse scit. ℙbatio sor. scit quicq̃d ipse scit ⁊ de cetero nõ scaet quicquid ipse scit ergo desinit scire quicq̃d ipe scit. Contra sor. desinit scire quicq̃d ipse scit. sed ipse scit. a. ergo desinit scire. a. Solutio prima est falsa. ⁊ ꝓbatio nõ valet: q̃ altera de ꝓbantiũ est dupler: q̃ minor ẽ dupler: eo q̃ negatio põt precedere distributionẽ: ⁊ sic est vera hec. s. de cetero non quicq̃d ipse scit sciet: ⁊ ita facit distributionẽ teneri ꝓticulariter: ⁊ sic est vera: sed si nõ sequitur cõclusio: vel negatio potest sequi distributionez sic de cetero quicquid scit non sciet: ⁊ sic est falsa: quia sensus est de cetero non eorũ que scit sciet quod falsum est: ⁊ sic sequitur ꝯclusio. Et nota q̃ cũ incipit ⁊ desinit coniunguntur multitudini: vel nomini ꝑalis numeri debet exponi remouendo totã multitudinẽ: vel vnunquodq̃z de multitudie ut sortes scit quicquid ipse sciet de cetero nullũ eorũ sciet: similiter ⁊ hoc sortes videt omnẽ hominẽ: posito q̃ sortes videat semp omnẽ hominẽ aliũ a platone: ⁊ modo videat platonẽ ⁊ de cetero non videbit eũ: ⁊ probatio ⁊ improbatio sint omnino similiter sicut in precedenti sophismate. Item posito q̃ sortes sciat tria enunciabilia necessario ⁊ semper sciat ea. scilicet a b c ⁊ cum illis sciat hoc enũciabile scilicet se nihil desinere scire ⁊ post hoc instãs nõ sciat illud. Queritur de hoc sophismate sortes desinit scire se nihil desinere scire. ℙbatio sortes scit se nihil desinere scire ⁊ de cetero niſi sciet se nihil desinere scire: ergo sortes desinit scire se nihil desinere scire. Contra. Sor. desinit scire se nihil desinere scire: ergo sortes scit se nihil desinere scire: ſz quicq̃d scitur est verum: ergo sortez nihil desinere scire est verum ergo nihil desinit scire locus siue a conuertibili: ergo non desinit scire hoc enunciabile scilicet se nihil desinere scire. Solutio. ℙprima est vera ⁊ probatio bene tenet. Sed improbatio peccat secundum quid et simpliciter: in hoc argumento nihil desinit scire: ergo non desinit scire: hoc enunciabile se nihil desinere scire: quia sciendo hoc enuncabile non propter hoc argumentatur scientia sua: eo q̃ scire hoc enũciabile nihil aliud est: niſi q̃ ipse sciat se scire alia tria enunciabilia: et decetero non sciet se scire ea: sicut accidit quando dormit. vn de sicut homo non plura scit in habitu cum vigilat q̃z dormit. Similiter non plura scit sciendo hoc enunciabile q̃z nõ sciendo ipsum: cuius causa est q̃ hoc enũciabile ponit reflexionẽ actus sciendi supra se: cum sciat illa tria: et sciat se scire ea: et ita sciat q̃ nullus eorũ obliuiscatur. et propter hoc scit se nihil desinere scire. sed siue scietia reflectatur supra se ⁊ habeat actu ipsam: siue non reflectatur: nõ propter hoc augmẽtatur vel diminuitur: sed modus est alius: sicut cuz videt coloratũ: ⁊ videt se videre coloratũ: non propter hoc plura videt q̃z si videat coloratũ tantũ: ita q̃ non auertat se videre. Vnde sicut hic est quid ⁊ simpliciter nihil videt: ergo nõ videt tenebras: eo q̃ licet tenebre sint aliquid: cum nihil sunt in videndo. Similiter in proposito: ut nihil desinit scire: ergo non desinit scire hoc enunciabile scilicet se nihil desinere scire. Item posito q̃ sortes sit in vltimo instanti vite siue. Queritur de hoc sophismate. Sortes desinit esse nõ desinẽdo esse. ℙbatio: sortes est non desinendo esse: et decetero non erit non desinendo esse: ergo sortes desinit: ergo prima est vera: sor. desinit esse non desinendo eẽ. Cõtra. Sortes desinit eẽ: nõ desinẽdo eẽ: ergo sor. desinit eẽ dũ nõ desinit eẽ: vel si non desinit esse: vel quia non desinit esse: quoz vtrũq̃z

est impossibile. Gerundiū enim in do resolvit̄ p dū vel p di vel p qz. Solutio: prima ē duplex: eo q̄ hec determinatio nō desinēdo eē: pōt determinare hoc verbū desinit: vel hoc verbū eē: qz imediate sequit̄. Si ūo determinet hoc verbū desinit: sic hec falsa ē ⁊ opposita ponunt̄ circa idē. vñ sensus ē: desinit qz nō desinit: vel dū nō desinit: ⁊ ꝑm hoc ꝓbat. Si aūt determinat hoc verbū eē: sic est vera: ⁊ est sensus. Sortes desiūit eē: nisi desinendo eē idest sor. desinit eē in desinēs: vel eē sine desitiōe. vñ nō desinit eē simplr̄ sed eē tale. s. eē in desinēs: vel sine desitiōe: qz vsqz mō habuit eē in desinēs: vel eē sine desitione: ⁊ decetero nō habebit tale esse: imo habebit eē desinēs ⁊ cū desinitiōe. Et ꝑmo mō ē cōposita ⁊ falsa: qz in sensu ꝓpositiōis fallit. Scōo vero diuisa ⁊ vera: vñ ē ibi sophisma ꝓpositōis. Circa vltimū q̄ritur: vtrū termini subāles ⁊ accidētales hēant eandē suppositionē cuz his verbis incipit ⁊ desinit: ⁊ cū aliis verbis a ꝓte post: vt diuersam. Et videt̄ q̄ diuersaz: qz bñ sequit̄: sor. ē hō: ⁊ decetero: nō erit hō q̄ est: ergo desinit eē hō. Sed posito q̄ nullus sit color nisi albedo ⁊ corrupta albedine statim erit nigredo ⁊ nō ē nisi in sorte: ⁊ tūc nō sequit̄: sor. ē colorat⁹: ⁊ decetero nō erit coloratus colore q̄ est: ergo desinit eē colorat⁹. nō ergo simile hñt suppositionē termini subāles ⁊ termini accidētales: cū istis verbis incipit ⁊ desinit. Ītē bñ sequit̄: sor. incipit eē hō: ergo incipit eē animal. sed nō sequit̄: incipit eē albus: ergo incipit eē coloratus. Ad ꝓcedim⁹: dicētes: qz aliā hñt suppositionē termini subāles: ⁊ aliā accidentales cū his verbis: cui⁹ cā ē q̄ forme accidētales sunt trāsmutabiles circa idē. forme vero cēntales nō: qz in accidētib⁹ pōt fieri trāsumptio ab vna in aliā: in cēntialibus vero nō. Ītē bñ sequit̄: sor. ē albus: ergo ē coloratus: sed nō sequit̄: incipit esse albus: ergo incipit eē coloratus: ergo termini accītales non hñt eandē suppositionē cū his verbis incipit desinit: ⁊ cū aliis: qđ ꝓcedim⁹. Cui⁹ cā ē: qz in accītalibus manēte genere: spēs transmutat̄ circa idē: ut sor. manēte colore pōt transmutari ab albedine in aliā spēm colōris: sed in subāli⁹ impossibile est. Ītē ex ꝑdictis ꝑz q̄ cū dr̄: sortes incipit eē coloratus: ille termin⁹ coloratus nō solū copulat ꝑ colore q̄ ē: sed etiā ꝑ colore q̄ fuit. Et cū dr̄. Sor. desinit esse coloratus iste termin⁹ coloratus nō solū copulat ꝑ colore q̄ est: ꝛ etiā ꝑ colore q̄ erit. et hoc ē ex natura hoz verboz incipit ⁊ desinit: qz nō solū ponūt albedinē in ꝓsenti sed etiā vnū eoz ꝓpriuat albedinē in ꝓterito: ⁊ alterꝫ in futuro: sicut in ꝑdictis ozonibus ⁊ in cōsilibus. Sed ꝓtra: forma minus cōis restringit ad pauciora q̄z forma magis cōis: ut alb⁹ ad pauciora q̄z coloratū: sed desinit ē min⁹ cōe q̄z ē: qz eē sequit̄ desinit ē: ⁊ nō ecōverso: ergo desinit restring[illegible]it ad pauciora q̄z hoc verbum est sed hoc verbū ē restringit ad ea q̄ sunt: ergo hoc verbum desinit restringit ad pauciora: ergo nō faciet terminū copulare ꝑ colore q̄ est: ⁊ q̄ nō est. Et dicendū q̄ termini accītales significant res ꝑmanētes cū adiungant̄ istis verbis incipit ⁊ desinit: dicūt copulationē rei in ꝓsenti: ⁊ nō copulāt pro ꝓsentib⁹. Sed qr̄ illa verba dicūt inceptiōes eoz: nō dicūt terminū initialē vel finalē: ⁊ añ terminū initialē nihil est de re. Et sīr̄ post terminū nihil ē de re: nō ꝓsequit̄ ad hoc verbum desinit: ꝓpriatio rei ꝑmanētis in futuro rōne termini finalis. Ad hoc verbū incipit ꝓsequitur ꝓpriatio rei ꝑmanētis in ꝓterito: rōne termini initialis. Dicendū ergo breuiter q̄ hoc verbū ꝑ suā significationem facit ꝑdictos terminos copulare ꝑ ꝓsentib⁹: ⁊ copulatio ꝑ ꝓteritis vel futuris ꝓsequitur ad hec verba rōne terminoz quos dicūt. Ex ꝑdictis aūt ꝑz si q̄s q̄rat: ꝑpter q̄d alia verba non ampliant terminos sicut ista. Cā enim ē: qz ista dicūt terminos rez ut dictū ē: alia aūt verba nō. Et hec eadē ē cā q̄re ista verba ponūtur sincathegoreumatica vē ⁊ nō alia. Ad argumētū aūt dñdū q̄ forma min⁹ cōis duplex ē: qz. Uno mō fit min⁹ cōe ꝑ oriam ad uenientē magis cōi: ut albū ꝑ disgregatiuū vsus aduenies colorato. Alio aūt mō forma min⁹ cōis fit ꝑ priuationē ad uenientē rei: ⁊ illa sūt illa ꝥba incipit desinit. Et ꝑmo mō forma min⁹ cōis restringit ad pauciora. scōo aūt mō nō. vnde hoc adiectiuum albus restringit ad pauciora q̄z hoc adiectiuum coloratus: et hec verba incipit desinit: non restringunt ad pauciora.

De necessario contingenter.

Uncto tractatu hoz verboz incipit ⁊ desinit: ꝓnter dñdū ē de his dictiōib⁹ necessario ⁊ ꝓtingēter. Circa q̄s ꝑmo q̄ritur. Quid sit necessariū ⁊ q̄d cōtingens. Scōo aūt: quot mōis dicāt̄r: sive q̄ sūt dictiōes eoz. Tertio vtrū determinēt cōpositionē vel nō: ⁊ q̄ mōi faciūt ꝓpōnez modalē. Quarto vtrū iste dictiones vim hēant ampliādi. Quinto aūt q̄rit̄: qñ ꝓpōnes de ꝓtingēti ⁊ de necessario ꝙuertāt̄ur. Circa ꝑmū ergo sciēdū ē q̄ necessariū diffinitur sic. Necessariū ē ens nō potēs aliter se hr̄e. Et ꝑpter hoc ꝑz q̄ male dñt diffiniētes sic. Necessariū ē q̄d nō pōt nec̄z potuit nec̄z poterit aliter se hr̄e: qz sic nihil eēt necessariū ꝙ se: nisi ꝑma cā: qz cāe alie ceperūt esse: ⁊ ita crierūt a nō eē in eē. Sciēdū aūt q̄ ꝓtingēs simplr̄ ēquoce dr̄: et ió nō pōt diffiniri: qz nullū ēquocū diffinit. Circa ꝟz sciēdū q̄ necessariū dr̄ duob⁹ mōis: sicut ⁊ necessitas. Uz ē q̄dā necessitas mōi: et alia rei. Necessitas āt mōi ⁊ nō rei signi ficatur ꝑ hāc dictionē necessario. ſz ⁊ ponat̄ sine necessitate rerū. vnde hec ꝓpositio est. necessario currit ē de necessario sed nō est necessaria imo ꝓtingēs. Necessitas autem rerum significatur per ipsas res: nō apposito mō necessitat̄. vnde hec ꝓpō ē necessaria: hō ē aīal: ſz nō ē de necessario: cū sit de ineſſe et nō sit modalis. Ītē necessitas rez ē duob⁹ modis qz. Una ē necessitas intētionū cōium logicū: ut de quocūq̄z ꝑdicatur diffinitio ⁊ diffinitū. De quocūq̄z ꝑdicatur spēs et gen⁹: qz spēs gen⁹: diffinitio diffinitū: totū ps ⁊ ꝓsilia: sūt intentiōes cōes dialetice. Alia aūt ē necessitas rerū: nō rerū q̄ sunt intētiōes: sed rerū spāliū quaꝫ sunt intētiōes: que. s. res spāles ꝓsiderātur in aliq̄ scia spāli. ⁊ talis necessitas ē hic ois numer⁹ ē par vl impar. ⁊ hoc ptinet spāliter ad aritmeticā ⁊ sīr̄ hic: ois triangul⁹ hz tres angulos eq̄les duobus rectis ⁊ hec necessitas non ptinet nisi ad geometriā spāluter. Et q̄t modis dr̄ necessitas tot modis ⁊ eisdē dr̄ necessariū. Cō, tingēs aūt ꝑmo duob⁹ mōis dr̄: qz ē q̄dā ꝓtingēs q̄d opponitur necessario. Et istud ꝓtingēs diffinit⁹ sic. Cōtingens est q̄d pōt esse vel non eē. Alio aūt mō dr̄ ꝓtingēs q̄d ꝑdicatur de necessario ⁊ de ꝓtingenti quod opponitur necessario vñ est quasi cōmune ambobus scilicet necessario ⁊ ꝓtingenti q̄d opponit̄ necessario. verbi grā: hoiez eē aīal ē necessariū hoiem currere: vel augeri vl canescere ē ꝓtingēs q̄d opponitur necessario: ⁊ pōt dicere q̄ hoiez eē aīal ē ꝓtingēs. Contingit enī hoiez esse aīal q̄d est: ⁊ hoiem currere ē ꝓtingēs: qz pōt eē: ⁊ sic ꝓtingēs ꝑdicatur de necessario ⁊ de ꝓtingēti: q̄d necessario opponitur. Ītem contingens quod opponit̄ necessario tribus modis dicitur. Quia est quoddam cōtingēs q̄d dr̄ ꝓtingēs ad vtrūlibet: ⁊ illd̄ equaliter se hz ad vtramz affirmatiuā ⁊ negatiuā. Et diffinit̄ sic. Cōtingēs ad vtrūlibet est q̄d ēqliter pōt eē ⁊ nō eē sicut accidit in motibus ⁊ in opationibus volūtarijs. vñ de se talē ꝓtingens nō determinatur magis ad eē q̄z ad nō eē: sed ꝑ cām suā q̄z determinatur magis ad vnū q̄z ad alterꝫ. Ītē ꝓtingēs appositi ne cessario. Alia ps est q̄ dr̄ ꝓtingēs nature. Et diffinit̄ sic. Cō tingēs nature ē q̄d magis se hz ad eē q̄z ad nō eē: ut hoiez canescere in senectute. Et illud etiā ꝓtingēs dicitur ꝓtingens in plibus vl frequēter. Tertia ūo ps ei⁹ ē ꝓtingēs in pauciorib⁹ vel raro. Et diffinitur sic. Contingēs in pauciorib⁹ vel raro ē q̄d min⁹ se hz ad eē q̄z ad nō eē. Exemplū aūt Ari. est hoc: ut bonū in pauciorib⁹ vl raro: malū aūt ut in plib⁹ ⁊ freq̄nter. ⁊ ió mali hoies sūt ut in plib⁹: boni ūo ut in pauciorib⁹. Sciēdū aūt q̄ ꝑdicte diffinitiōes necessary ꝓtingētis sunt diffinitiōes vocis in significatōes: nō ꝙm q̄ dictio ēquoca plura significat equaliter: ſz ꝙm q̄ dictio ēquoca plura significat ꝙm prius ⁊ posteri⁹: ut ens: aut bonū: aut meditabile: aut sanū: aut expcdiēs. Habito aūt q̄t mōis dr̄ necessariū ⁊ ꝓtingēs: ꝓnter obijcit̄ ꝓtra tertiā q̄stionē: qz habitudines rez causantur a reb⁹ ut habitudo genēr⁹ a genere ⁊ spēi a spē: ⁊ sic de alijs: ergo bitudines rerū nō cēnisi a rebus ergo neq̄z necessitatē hñt nisi a reb⁹: ergo necessitas ꝙ pri⁹ ē in reb⁹ q̄z in bitudinib⁹ rez ergo cū nulla ꝓpositio ꝓpōne-

sit necessaria: nisi ꝓpter necessariā habitudinē predicati ad subm̄: ergo p prius erit necessitas in re q̄ subijcitur: ⁊ in re q̄ p̄dicatur ⁊ per posteri⁹ in p̄dicatiōe: ergo hec dictio nccio p pri⁹ dz determinare subm̄ vel p̄dicatū: ⁊ p posteri⁹ ꝓpōnē: ⁊ ita ꝓprie et p̄mo nō dz determinare ꝓpōnē sed subm̄ vel p̄dicatū. Et dicēdū q̄ necessitas ē duplex: q̄ est q̄dā subāz alia accīntū: q̄uis. n. necessitas accīnt nō causet nisi a necessitate subē: ut necessitas p̄mi motꝰ nō causat nisi a necessitate motoris ⁊ mobilis: ⁊ tm̄ necessitas ipsi⁹ actus siue motus. Alia ē a necessitate subē. ⁊ sicut ē duplex necessitas: ita ē duplex signū necessitat. Quoddā enī signū necessitat ēq̄ si gnificat necessitatē ut dispositionē subē: ut hoc nomē necessari⁹ necessaria riū. Alio aūt mō est signū necessitat q̄ si gnificat necessitatē ut dispositionē actus: ut hoc aduerbiū necessario. Et ꝓpter hoc ⁊ istud signuz dz determinare ꝓpōnē ⁊ nō rē subiectā vel p̄dicatā. Ad aliud aūt q̄ obijcit q̄ nō est necessitas in ꝓpōne: neq; in habitudine predicati ad subm̄: nisi p ipsum p̄dicatū ⁊ ipsum subm̄: dicendū q̄ verū est. Sed tm̄ alia ē necessitas ꝓpositiōis: q̄ hec necessitas ē in herentia ipsi⁹ actus ad subm̄. Et alia ē necessitas rei q̄ subijcitur vel p̄dicatur. Et iō sicut diuerse sunt necessitates: ita sunt diuersa signa dictīa dispōnes vni⁹ ⁊ alteri⁹ ut dictū ē ideo hec dictio necessariū determinat ꝓpositionem: ⁊ sic facit ꝓpositionē modalē. Ytē cū subm̄ ⁊ p̄dicatū sint ptes p̄incipales ꝓpōnes: ergo qua rōne dr̄ ꝓpō modalis a dispō nib⁹ p̄dicati: eadē rōne dz dici ꝓpō modal⁹ a dispōnib⁹ subiecti. Et sic mōi facientes ꝓpōnes modales erūt plēs q̄s ille sex quos determinat Aristo. in scō p̄iarmenias: ⁊ quos hūt pueri ī modalibus suis. Et dicendū q̄ sicut subm̄ ⁊ predicatū sumunt dupl̄r. Uno eni mō sumit subm̄ in q̄ntum est subm̄: ⁊ p̄dicatū in q̄ntū est predicatuz. ⁊ Alio mō subm̄ dicit illud q̄ est subiectū: ⁊ p̄dicatū illud q̄ ē p̄dicatū. Similiter duplex ē dispositio subiecti ⁊ p̄dicati: q̄ Quedā sūt dispōnes eius q̄ subijcit: ⁊ eius q̄ p̄dicatur. Alie autem sunt dispōnes q̄ sunt p̄dicati in q̄ntū est p̄dicatuz: ⁊ subiecti in q̄ntū est subiectū. Et dispōnes q̄ sunt subiecti in q̄ntū ē subiectū: ⁊ p̄dicat in q̄ntū est p̄dicatū denomināt ꝓpōnē: alie aūt nō. verbi gra: ois hō albus necessario currit velocit. Illa determinatio alb⁹ ē eius q̄ est subm̄: ut hois ſm se: hec aūt determinatio velociter ē eius q̄ ē p̄dicatū: ut ipsi⁹ cursus ſm se: ⁊ neutra harū denominat ꝓpōnē. vñ nihil est dictū: hec ꝓpositio velox vel alba. hec aūt dispositio ois ē subiecti in q̄ntū est subiectū: ⁊ denoiat ꝓpositionē: q̄ ab hac dr̄ ſpōne dr̄ ꝓpō vlis. Hec aūt dispositio necessario est p̄dicati in q̄ntū est p̄dicatū: vñ denoiat ꝓpōnē: cū ab ea dicat⁹ propositio modalis. Et nota q̄ dispōnes subiecti in q̄ntū ē subiecti denoiat ꝓpositionē a pte quātitatis: cū ab eis dicatur vlis: vel ꝑticularis: vel indefinita vel singularis. Dispōnes aūt p̄dicati in q̄ntū ē predicatū denominat ipsum a pte qualitatis: cum ab eis dicatur affirmatiua vel negatiua modalis vel de inesse. Sic eni dicitur negatiua: q̄ predicatū negatur de subiecto: ⁊ hoc predicatū in q̄ntū ē predicatū. Silr̄ dr̄ affirmatiua: q̄ affirmat predicatū de subō. affirmatio enīz ipsius predicati ē sicut denegatio: ⁊ sicut a mō determinate ꝓpositionē: ⁊ p ꝓpositionē determinantē predicatū dr̄ ꝓpō modalis. Silr̄ a sola inherētia predicati cū subō dr̄ ꝓpō de inesse. Ytē sicut bñ dr̄: sortē currere ē ꝓtingēs: vel sortē currere ē necce. Silr̄ bñ dr̄: sortē currere ē bonū: sortē currere ē malū: ergo sicut iste premisse sunt modales: ita ⁊ due sequētes: ⁊ sic erūt plēs modi modificātes ꝓpōnē. Et dicendum q̄ ꝓtingēs ⁊ necessariū ⁊ p̄ssilia: q̄uis sint in p̄dicato denomināt ꝓpositionē: cū dicant ꝓpationē vni⁹ ad alterz. ſz bonū ⁊ malū nō p̄dicāt de eo q̄ ē sortē currere: nisi effectiue vel cāl ter: ⁊ nō ꝓpter hoc q̄ dispōnāt ꝓpositionē. q̄ cum sortes currit creat in eo sanitas vel egritudo vel cōmoduz vel incōmodū aliq̄d. Et iō dr̄ bonū vl malū de eo q̄ ē sor. currere effectiue vel cāliter. Circa quartū q̄ritur: vtrūl le dictiōes necessario ꝓtingēter nām hēant ampliādi. Et videtur q̄ sic: q̄ cū dr̄: hō necessario ē aial: vel hō pōt eē antixp̄s: vtrobiq; ampliant termini nō solū ad p̄nta ſz etiam ad futura: ergo tā necessario q̄z ꝓtingenter hūt naturā ampliandi: q̄ ꝓtingēter et possibiliter ēq̄pollēt: q̄d ꝓcedimus. vtrūq; eni ampliat ad ea q̄ sunt ⁊ ad ea q̄ erūt. Ytē q̄rit: vtrū natura āpliādi sit in eis eadē vl diuersa. Et q. eadē sit videt p hoc q̄d dictū est: q. vtrūq; ampliat ad futura: ergo est eadē. Et dicēdū q. nō est natura ampliādi eadē in vtro q; q̄ ille dictōes ꝓtingēs ⁊ ꝓtingēter nō hūt naturā ampliandi: nisi ꝓpter potētiā q̄ in eis intelligit: q̄. l. potētia ordinabilis ē ad actū p q̄d pficit: ut hō pōt legere: hō pōt currere: hō pōt esse antixp̄s: q̄ potētia ad currendū pficit p ipm currere: ⁊ potētia ad sedēdū p sedere: ⁊ sic de alijs. Et ille dictiones necessariū necessario necesse nō dicūt potentiā vel possibilitatē sed ꝓpetuitatē ipsius eē: q̄ ꝓpetuitas ipsi⁹ eēse extēdit ad oē tp̄s: nō ille dictiōes ampliāt nō solū ad p̄ntia: sed etiā ad futura. Et sic p; q. ꝓtingens ⁊ ꝓtingēter ampliant ꝓpter potentiā vel possibilitatē ordinatā ad aliquem actū: ſz ille dictiōes necessariū necessario ampliāt ꝓpter perpetuitatē ipsius eē ꝓpleti ⁊ pfecti: q̄ ⁊ necessariū est ps vel possibilitas respectu ipsius eē pfecti ⁊ cōpleti. ſm spēm aūt possibilitas si est simul ē cū ipso eē. Et iō dicit Aristo. in secūdo phisicoꝝ: q̄ in ꝓpetuis nō differt eē ⁊ posse. Circa q̄ntū q̄ritur qualiter conuertantur ꝓpōnes de necessario ⁊ de cōtingēti. Et dicendū est q. ꝓpōnes de necessario cōuertūtur sicut ⁊ ille de inesse: q̄ vlie negatiue: ⁊ particularis affirmatiua cōuertūtur simpliciter in vtrūq;: ut nullus homo ē lapis: nullus lapis ē hō. q̄dā hō est aial: q̄dā aial ē hō. Silr̄ in istis de necco nulli⁹ hō necco est lapis: nullus lapis necessario ē hō. quidā hō necessario est aial: q̄dā aial necessario est hō: vniuersalis affirmatiua conuertitur ſm partē. i. cōuertit in ꝑticulare in vtrūq;. Particularis ꝛo negatiua nō cōuertit in his de necessario: sicut nec in illis de ineē: hec. n. ē vera: q̄dā aial nō ē ho: hec aūt ē falsa: q̄dā hō nō est animal: ⁊ iō nō cōuertitur cadē ē cā in illis de necessario. Ytē nota q. nō oēs ꝓpōnes de cōtingenti similiter cōuertūtur cū p̄dicā. Oēs eni ꝓpōnes affirmatiue de cōtingenti tā vlēs q̄z particulares simili cōuertūtur ſz negatiue nō similiter cōuertūtur. Ñ nota q. negatiue de cōtingēti q̄d dicitur necessario: ⁊ negatiue de illo cōtingenti q̄d opponitur necessario simpliciter cōuertūtur: vt nullus hominē cōtingit esse equū: nullū equū cōtingit esse hoiem iste eni ꝓpōnes sunt de cōtingēti dicto de necessario. vñ dicuntur cōtingere q̄ sunt necessarie. Ytē nullā tunicam cōtingit esse albā: ⁊ nullū albū cōtingit eē tunicā. ⁊ iste sūt de contingēti q̄d opponit necessario. vñ dicūtur cōtingere in eo q. nō ex necessitate insunt. Ytē ꝓpositiōes de cōtingenti ad vtrūlibet et de cōtingenti nato siue vtin pluribus cōuertūtur ſm oppositas q̄litates: ſz differēter: q̄ ꝓpōnes de cōtingenti ad vtrūlibz sunt de cōtingēti infinito q̄d ē: cōuertunt. eq̄liter ab affirmatiōe ⁊ negatione ⁊ ecōuerso: vt si nullū hoiem cōtingit currere: oēm hoiem cōtingit currere: ⁊ ecōuerso q̄d est ifinitū cōtingens equalit se habeat ad esse ⁊ nō ad esse: ergo sicut cōtingit esse ita cōtingit non esse. Propositiōes ꝛo de cōtingēti nato: vt in pluribus cōuertūtur. i. equipollēt ei q̄d nō est necesse esse vt contingit hoiem canescere. Et nota q. oēs ꝓpōnes de cōtingenti ad vtrūlibet de cōtingēti nato sunt affirmatiue: q̄d patet per hoc q. cōuertūtur ſz oppositas q̄litates: ⁊ hec est cā q̄re ex eis nō licet sillogizare in secūda figura: q̄ ex affirmatiuis in secūda figura nihil sequit. Ihis aūt habitis querit de hoc sophismate. Eis hō necessario est aial. Probatio. hec ꝓpositio est necessaria: ois hō est aial ergo modificata mō necessario erit necessaria vel vera: ergo hec est vera: omis hō necessario est aial. Cōtra. Eis hō necessario est aial: sortes est hō: ergo sor. necessario est aial. in tertio ꝑme: ſz cōclusio est falsa: ergo alia q̄ ēmissarū est falsa: nō mino: ergo maior: ſz hec est ꝑma. i. ois hō necessario est aial: ergo prima est falsa Solutio. ꝑma ē simplr̄ vera: ⁊ ip̄robatio peccat ſz accñs q̄d sub termis sūpti simplr̄ nō sunt sumēdi termi vt nūc cū dispōne repugnāte: ⁊ tñr termini simplr̄ q̄ hūt eē necessarium. Termini ꝛo ut nūc dñr qui aliq̄n sunt: ⁊ aliq̄n ut nō.

Ytē q̄rit de hoc sophismate. Eia ātixp̄i necessario erit Probō. Eia antixp̄i nccio erit. Cōtra: aia ātixp̄i nccio erit: ergo aiam antixp̄i nccm̄ est fore ergo in quolz futuro: ergo erit hodie ⁊ etiā cras q̄d falsū ē. Et dñdū q̄d ꝑma est

duplex:eo q̄ hec dictio necessario pōt determinare ꝓpōez vl̄ p̄dicatū:si determinet ꝓpōnem:sic modificat eā: ⁊ ap̄liat ipsam ad q̄libet futurū:⁊ sic ponit aīa antixp̄i hodie eē et cras:⁊ in q̄lib3 alio futuro. Si aūt determinet p̄dicatū: tūc sen⁹ ē:aīa ātixp̄i nccō erit,i.erit ens nccō:⁊ sic nō detiat cō pōnē.nec ꝑma ē modal⁹:⁊ sic ꝑma ūa:q2 q̄l3 aīa hūana ēens nccō. Ad ꝓbationē aūt dn̄dū ē q̄ peccat ꝑm q̄d ⁊ simplr sic enī nō seq̄tur:so2.qñ currit necessario currit:ergo so2.ne cessario currit:ſz ibi q̄d ⁊ simplr.Sic⁊ in ꝓposito:aīa ātixp̄i qñ erit nccio erit ḡ aīa ātixp̄i nccō erit,vñ ibi ē q̄d ⁊ simplr ꝑm q̄ ꝓpō ē modalis. Ite q̄ritur de hoc sophismate.Si so2.nccio est mortal:so2.ē imortalis.ꝓbo.Si so2.nccio est mortalis:so2.nccio est aliq̄lis.si so2.nccio ē aliq̄lis:so2.ne cessario ē:⁊ si so2.nccio est so2.ē imortal:ergo a ꝑmo: si so2. nccio est mortalis so2.ē imortalis. Cōtra:significat ibi se q̄ oppositū:ergo locutio est ipossibilis. So. ꝑma ꝑña est duplex:ex eo q̄ añs ei⁹ est duplex:⁊ illō ſcz:so2.necessario est mortalis:q2 h̄ dictio necessario pōt determiare ꝓpōnē vl̄ p̄ dicatū.Si ūo determinat ꝓpōnē sensus ē:hec ꝓpō est neces saria:so2.ē mortalis:⁊ hoc p̄dicatū mortale ponit ſp de ne cessitate inherere sorti:vel eē in sorte. et sīlr so2.ponit ſp de necessitate.⁊ sic ponit imortalis ⁊ mortalis: et sic ponūtur opposita i eodē.Si aūt hec dictio necessario ōterminet hoc p̄dicatū mortale.Adhuc ē duplex q2 hec dr̄ia mortale dupli cē hz ꝓpationē:vnā ad illō cuius est vel in quo ponit ut ad sortē:⁊ alia ad actū ad quē ordinat: siue respectu cuius di cat aptitudinē:ut ad ūstū actū q̄ est mori.vñ hec dictio neces sario pōt determinare dr̄iam in ꝓpatiōe ad subām in q̄ ē:⁊ est sensus so2. nccō est mortal.i. mortale de necessitate ē in so2.⁊ ponūtur opposita in eodē sicut pri⁹.i.q̄ so2.sit morta lis ⁊ imortalis.vñ his duob⁹ mōis ꝓpō q̄ est añs ē falsa et ipossibilis.ſz ñs est vex:nec seq̄tur oppositū ad opposituz ut pri⁹ dictū est in ip̄obatiōe:ſz seq̄tur vna ps ōdictiōis ad quā ꝓcludit utra se vtrāq3.Et ſz p̄dicti duo sensus seq̄n tur ad se inuicē p̄uersim:cū diuīſ sunt:q2 aliū est q̄ h̄ dictio necessario determiet ꝓpōnē:⁊ aliū q̄ determinet p̄dicatū. Si aūt hec dictio necessario determinet hāc dr̄iaz mortale in ꝓpatiōe ad actū suū q̄ est mori:tūc est sensus:so2.necessa rio est mortalis.i.so2.morier de necessitate:⁊ sic tūc ꝓpō q̄ est añs est vera:et ꝑma ñtia ē falsa. Ad ꝓbationē autez dicēdū ē hoc mō q̄ peccat ꝑm q̄d ⁊ simplr: hic si so2. neces sario est mortalis:so2.necessario ē aliq̄lis:q2 nō sequit:so2. morier de necessitate:ergo necessario ē aliq̄lis : imo seq̄tur potiꝰ oppositū:q2 si so2.morier de necessitate:ergo non ne cessario ē aliq̄lis:sicut nec seq̄tur:hic est hō mortuꝰ: ergo ē hō imo potiꝰ seq̄tur oppositū:ergo nō est hō. Ite posito q̄ sint tres aīe ⁊ sint necessario iuste ⁊ cras creet vnā iniustā:q̄ ritur de hoc sophismate.Ois aīa necessario ē iusta. ꝓbatio.hec aīa necessario ē iusta ꝑma.ij.iij.et nō sunt plres: q2 illa q̄ erit nōdū ē:ergo ois est iusta. Contra:h̄ ꝓpō cras erit falsa.ſ.ois aīa ē iusta:ergo nūc modificata mō necessita tis ē falsa.So.ꝑma duplex est:eo q̄ h̄ dictio necessario pōt determinare ꝓpōnē vl̄ p̄dicatū. Si ūo determinat ꝓpositū sic ponit cē falsam q2 tūc ampliat ꝓpōnē ⁊ mediāte ꝓpōne subiectū ⁊ p̄dicati ad oēs tp̄s: et sic p futuro tpe aīa ꝓphēdit sub se aīam ꝓtinet iustā.Si aūt determinet p̄dicatū ita po nit cē ūa:⁊ tūc nō ē mobil:ſz ē de ineē: q2 ꝓpō nō determi natur q̄ modū aliquē ⁊ ē sensus.Ois aīa necessario ē iusta. i.ois aīa est ens iusta necessario:ita q̄ ista dictio necessario ponat sup hoc q̄ dr̄ ēens iusta:⁊ nō supra hoc ꝯbū ēez q̄ stat in rōne ꝓpōis. Ite tales solent dari regule hax dictio nū necessario ꝓtingit. Quotiēscūq3 due determinatiōes cō pōnis ponunt in eadē ordine duplex ē ordo : ⁊ q̄ vna pōt eē materialis respectu alterī vl̄ econuerso ut so2. nō currit ne cessario:vel so2.nō currit ꝓtingēter:iste enī ꝓpōnes sūt du plices eo q̄ negatio pōt negare necessitatē vl̄ ꝓtingētiā aut econuerso necessitas vl̄ ꝓtingētia pōt cadere sup negationez

Ite alia regula ē tal.Quotiēscūq3 h̄ dictio necessario po nit̄ in ñte alicui⁹ ꝯditionalis duplex ē ordo:ut si so2.currit necio mouet eo q̄ pōt dicere necessitatē ñdi: ⁊ ē sensus si so2.currit necessario seq̄tur qd̄ mouet :vl̄ pōt dicere necessi tatē ꝓpōnis q̄ est ꝓtingēs:⁊ ē sensus . Si so2.currit h̄ ꝓpō so2.mouet ē necessaria qd̄ falsuz ē. Alia regla tal ē. Quo tienscūq3 hec dictio necessario ponit in ꝓpōne duaꝝ ꝓtra riaꝝ vel ōdictorie oppositaꝝ duplex ē ordo:eo q̄ pōt eē neces sitas diuīsionis vel ptiū diuīsarum:ut ois nūer⁹ necessario est par vl̄ impar ⁊ so2.necessario sedere ē vex vel falsū ⁊ so2. necessario erit vl̄ nō erit. Alia regula ē tal. Quotienscūq3 hoc verbū ꝓtingit adiungit termis accētalib⁹ duplex ē ordo eo q̄ pōt dicere ꝓtingētia p̄dicati ⁊ nō subiecti. Vel pōt di cere ꝓtingentia vtriusq3:ut oē albū ꝓtingit currere:si dicat ꝓtingentia p̄dicati tm̄:talis ē sensus. Oē q̄ē albū ꝓtingit currere. Si ūo dicat ꝓtingētia vtriusq3 talis ē sensus:oē q̄ ꝓtingit eē albū ꝓtingit currere:et sic reduplicat modus ad subm̄. Et nō distinguit Arī. in ꝑmo ꝓpoz ustā. Oē b ꝓtingit esse a q2 vno mō significat hec:oē q̄ est b ꝓtingit esse a. Alio mō ē sensus. Oē q̄ ꝓtingit esse b contingit esse a.

De reduplicatione.

Modus reduplicatōis diuersificat ꝑm di uersitatē causaꝝ: nō cōit q̄ hec reduplicatio ēin eo q̄ hz diuersas distributio nes ꝑm diuersitatē causaꝝ: ⁊ pp hoc circa eā ꝑmo q̄rit de distinctōe ipsi⁹ ꝑm di uersa gña causaꝝ. Scdo q̄rit vtrū re duplicatō debeat poni ad subm̄ vl̄ ad p̄ dicatū i ꝓpōe. Tertio aūt q̄rit ad q̄d ponat in sillo vz vtrū ad maiorē extremitatē vel ad mino rē vl̄ ad medū. Circa ꝑmū sciendū sic cōiter solet dici q̄ hec reduplicatio. In eo q̄ aliq̄n dicit cām efficiētē: ut so2. ⁊ pla. in eo q̄ sunt albi sunt silēs:q2 albedo in diuersis sub iectis est causa efficiēs silitudinis eoꝝ:⁊ in eo q̄ sol lucet su p terram ē dies:⁊ in eo q̄ terra est obiectū inter solē ⁊ lunā est eclypsis. Aliq̄n dicit causam materialē ut corpa rex aīa taꝝ in eo q̄ est eoꝝ⁹ organicū est pfectibile p animā. Aliq̄n aūt dicit causā formalē ut aīa in eo q̄ aīa est pfectio cor poris organici phisici potētia vitā hñtis: ⁊ so2.in eo q̄ albe do est in ipso est alb⁹. Anima enī forma ē corpis instrumē talis potēta vitā hñtis:⁊ albedo forma est albi. Aliq̄n aūt dicit causam finalē:ut sanitas in eo q̄ē sanitas finis medi cine:⁊ omnū q̄ ordinātur ad ipsam:⁊ virt⁹ in eo q̄ ponit necessitatē operationib⁹ p̄cedētibus finis est eaꝝ. Scōz p̄ dicta q̄ritur de hoc sophismate. Aliq̄ in eo q̄ p̄uenūt differūt. ꝓbatio. Aliq̄ in eo q̄ p̄uenūt sunt ⁊ in eo q̄ sunt: sunt multa:⁊ in eo q̄ sūt multa differūt:ergo a ꝑmo. Aliq̄ in eo q̄ p̄uenūt differūt:p̄uenire ⁊ differre sūt opposita:er go vnū nō est cā alterī⁹:ergo ꝑma ē falsa: q2 h̄ reduplicatō in eo qd̄ dicat q̄ p̄uenire est cā ei⁹ qd̄ est differre. So.ꝑma falsa est ⁊ soluendū ē ad ꝓbationē ꝙ interemptionez inuī⁹: in eo q̄ sunt:sunt multa:qd̄ falsuz ē. Qd̄ patet.q2 sicut oēs hoīes ꝑticulares in eo q̄ sunt hoīes ꝑticipāt naturā vnaz:⁊ reducūtur ad vnitatē spēi,vñ dicit porphiri⁹. q̄ ꝑticipatio ne spēi plēs hoīes sunt vnus hō . Silr aliq̄ sunt oīa in eo q̄ sunt ⁊ ꝑticipāt naturā entis:⁊ reducūtur ad vnitatē entis: ⁊ ita in eo q̄ sunt nō sequit q̄ sunt multa:ſz potiꝰ sequit q̄ sit vnū in eo q̄ sunt. Si q̄s obiciat q̄ ipossibile ē p̄uenire nisi ea q̄ differūt:q2 p̄uenientia ēſz q̄ multa ⁊ nō sed ria ꝑticipāt naturā vnā eis cōez:ḡ necesse ē q̄ si p̄uenūt q̄ differāt:ḡ aliq̄ i eo q̄ p̄uenūt differūt. Dndū q̄ sic obiciat h̄ ēūa si ali q̄ p̄uenūt differūt:nec tñ ē ꝑma ūa:q̄ cōuenūt nō dicē cām sed h̄ detiatio:i eo:q̄ dicē cāz:⁊ p̄uenientia nō ē cā dr̄ie ut dictū ē. vñ sic h̄ ē ūa. Si so2. risibile est:tñ h̄ ē falsa so2.in eo q̄ so2. risibile imo i eo q̄ ē hō. Silr h̄ ē ūa si aliā p̄uenunt differūt:tñ h̄ falsa ē. Aliq̄ i eo q̄ p̄uenūt differūt. Ite q̄rit de h̄ sophismate eq̄uoca i eo q̄ eq̄uoca sūt vnīuoca. ꝓbatio eq̄uoca in eo q̄ eq̄uoca ꝑticipant nomē eq̄uoci rōnī ei⁹. Sz q̄cūq3 ꝑticipāt nomē ⁊ rōnē alic⁹ vnīuocāt i eo:er go eq̄uoca i eo q̄ eq̄uoca vnīuocāt i eq̄uoco. Sz q̄cūq3 vni uocant i aliq̄ st vnīuoca:ḡ eq̄uoca i eo q̄ eq̄uoca sunt vnīuoca. Cōtra eq̄uoca ⁊ vnīuoca sūt opposita ſz nullū oppo sitoꝝ ē cā alterī⁹: ergo h̄ ē falsa eq̄uoca i eo q̄ eq̄uoca sunt vnīuoca:q2 detiatio in eo q̄ significat q̄ subm̄ cā p̄dicati q̄ falsū ē. So. ꝑma ē falsa simplr ⁊ pcedēdo q̄ eq̄uoca i eo q̄ eq̄uoca vnīuocāt i eq̄uoco:nec tñ ex h̄ seq̄t q̄ sint vnīuoca nec q̄ vnīuocēt i aliq̄ q2 vnīuocari i vnīuoco:nō ē vnīecare

simplr ꝫ ꝺm q̄d: ⁊ iō peccat ꝓbō ꝺm q̄d ⁊ simplr. Q3 ät vniuocari in equoco nō sit vniuocari simplr ꝫ ꝺm q̄d. ꝑz: qz q̄ cūq; vniuocāt ꝓticipāt nomē vnū ⁊ rōnē vnā: ⁊ hoc ē vniuocari simplr: ꝫ q̄cūq; vniuocant in equoco ꝓticipāt nomē vnū: ꝫ ⁊ rōnes diuersas: ⁊ iō vniuocari in equoco nō ē vniuocari simp̄r ꝫ poti⁹ equocari ꝺm q̄d. Circa ꝺz nota q reduplicatio ē in ꝓpone ꝺm se ⁊ ut magis ꝓprie dicā in enūciatiōe ꝺz poni ad subm cū subm sit cā p̄dicati: vl hz in se cām predicati ut ſor. in eo q ē hō ē risibile: ⁊ triāgulus in eo q triāgul⁹ hz tres angl̄os eq̄les duob⁹ rect⁹ ⁊ aial i eo q hz pulmonē respirat: ⁊ aial in eo q hz cor hz sanguinē.

Circa tertiū nota q reduplicatio in sillo ꝺz poni ad maiorē extremitatē ⁊ nō ad minorē neq; ad mediū: ut ois hō ē risibile in eo q ē hō ꝫ ſor. ē hō: ergo ſor. ē risibile in eo q est hō. Exēplū aūt Ari. ē hoc. Cuiuslꝫ boni ē disciplina i eo q ē bonū: ꝫ ois iusticia ē bonū: ergo cuiuslꝫ iusticie ē disciplicina in eo q ē bonū in ꝑmo ꝑme: ⁊ sic reduplicatio solū ponit ad maiorē extremitatē: ⁊ nō ad mediū. Et subiūgit cām Ari. dicēs. Nā bonū in eo q bonū p̄dicare de iusticia est falsū: ⁊ ē intellect⁹ q ꝓpter hoc q ponit idē ee cā sui est falsū: qz intellect⁹ nō pōt appēdere idē ee diuersū in essentia ⁊ pri⁹ ⁊ posteri⁹ nō seipſo: iō nō ē intelligibile: ⁊ oia hec incōueniēcia sequunt ex hac ꝓpone: iusticia ē bonū i eo q bonū ut reduplicet p̄dicatū ad seipm: qz termi cōes p̄dicantur rōne eentie ⁊ subiiciūt rōne subē: ut hō ē hō: hō. n. in p̄dicato posit⁹ dicit eentiā ut vlt Ari. ⁊ in isto dic subām. ea dē aūt subā pōt nō ee cā sui ipsi⁹: qz sic eet in seipsa eadez et diuersa ⁊ ꝑor ⁊ posterior nā: qz eet ⁊ effect⁹. Q3 aūt termin⁹ dicēs q̄d: ut hō aial ⁊ silles p̄dicent rōne essentie ⁊ subiiciāt rōne subē ꝑz ꝑ ordinationē p̄dicabilē ꝺm rectā lineā: qz ꝫ q hō ordinat in linea p̄dicamētali supꝫ ſor. ⁊ platonē ⁊ supꝫ alia indiuidua sic noiat eentiā ⁊ rōne illi⁹ p̄dicat: ꝫ ꝺm q hō inclinat ad indiuidua in q̄b⁹ ē: sic noiat subāz sicut hoc indiuiduū vagū q est aliquis hō ⁊ iō q̄n homo subiicit rō ne alicuius inferioris: tunc dicitur subiici rōne substantie.

Esp̄ōsio sequit interrogatōez: qz interrogatio ē petitio rñsiōis: ⁊ ē ab iterrogāte uta cā efficiēte cognoscat sic ꝙ suā cām. Sciēdū q bñ interrogās q̄nq; deet facē. Primo inuenire locū a q sue ꝙ ꝺz arguere. Scōz aūt ē formare interrogatiōes sicut ꝓpones ꝺm locū ꝑus reptū. Tertiū ē ordinare eas ad se inuicē. Quartū aūt opponere eas ad alterꝫ ut ad rñdentez. Quintū ē ut cogat ipm rñdētē dicere ipossibilia. Nñ si bñ vis ꝓponē oz te facere p̄dcā q̄nq; vl saltē ꝑora q̄ttuor ex eis. Hec aūt q̄nq; determinat Ari. in octauo thopicoꝝ: q̄ttuor q̄dez in ꝓncipio octaui: q̄ntū aūt in capto de rñsione. Sequit aūt videre mōs solutiōis in genere. Solutionū ergo alia ē recta. Alia ꝺo appens. Sz appens q̄dē solutio fit multi mōis: qz q̄daz est ad interrogationē ut qñ opponēs ipedit ne ꝓcedat ad suā ꝛclusionē: cuius etiā verā hēat rōnē. Alia aūt ē solutio ad tps ut qñ solutio q̄ dat ad ꝓpositū indiget maiori inq̄sitione ⁊ maiori tpe q̄z ipm ꝓpositū. Hec aūt q eget plus tpis q̄z ꝓpositū: est pessima oim solutionū: ⁊ vtraq; istaꝝ dr ad hoicz. Recta ꝺo solutio dr solutio ad oz̄onē: ⁊ diffinit sic in scōo elēchoꝝ. Recta q̄dē solutio ē manifestatio falsi sillⁱ ⁊ ꝓpter qō ē falsus. Spēs aūt sue ꝓtes recte solutiōis sunt due: qz alia ē ꝙ interēptionē. Alia ꝙ distinctionē. Sic q̄dē ꝙ interēptionē ē qñ interimit aliq̄ ꝑmissaꝝ ꝓpter sui falsitatē. Sic aūt ꝙ distinctionē ē qñ manifestat q ꝛclusio nō seq̄tur ex ꝑmissis ꝓpter fallaciā aliquā in dictiōe vl ex dictiōez vñ solutio ꝙ interēptionē debetur oz̄oni q̄ ꝓcedit ex falsis. So. aūt ꝙ distinctionē debet oz̄oni peccāti ꝫ aliquā fallaz in dictiōe vl ex dictionē. Quotiēscūq; ergo vis oz̄onē alicui quā soluere sic i sophismatib⁹ siue in alijs. Primo ꝓsidera vtrū ꝛclusio sit vera vl falsa: qñ si ē falsa: nō pōt ꝓbari nisi sophistice ⁊ ad ꝓbationē soluēdū ē ꝙ distinctionē q̄ ꝓbat ꝙ fallam: ⁊ tūc ad ipsā ꝓbationē soluēdū ē ꝙ interēptionē. ip̄robatio aūt ūa ꝺz ee. Si aūt ꝛclusio ē ūa tūc recta ꝺz ee ꝙ batio: ꝫ ip̄robatio peccabit ꝺm aliquā fallaz ⁊ tūc soluēdū ꝙ distictionē aut accipiat aliō falsū tūc soluēdū ē ꝙ

Eterminat de sincathegoreumatib⁹ (iterēptōez. ⁊ hitis eis q̄ exigunt ad oppōnē in gñe: ⁊ vilis mōis solutionū in cōi: ꝓñr sciēdū ē de distinctiōe sillo⁹ a ꝑte ꝛclusiōis. Sciendū aūt q sillo⁹ alij sunt vles: alij ūo ꝓticulares. Vles aūt oñr q̄ hñt ꝛclusionē vl em sicut ꝑz in ꝑmo ⁊ in secūdo ⁊ sexto ꝑme figure. Particlares ät oñr q̄ hñt ꝛclusionē ꝓticularē sicut ꝑz in reliq̄s sillis oium figuraꝝ. Nota etiā q sillⁱ vles sp sillogizant ꝑles ꝛclusiōes: qz hēt ꝛclusionē suā ꝓpriā: ⁊ etiā ꝛcludūt ꝙueriaz sue ꝛclusiōis: ⁊ etiā cōcludit ꝓticularē ꝓprie ꝛclusiōis. Pret aūt has tres ꝛclusiones sillⁱ vles negatiui ꝛcludūt q̄rtā ꝛclusionē: ⁊ h ē ꝓticlar ꝓpō ꝙuerse sue ꝓprie ꝛclusiōis. Verbi gra. Scōus ꝑmē infert suā ꝓpriā ꝛclusionē: ut nullū aial ē lapis ⁊ ꝛcludit conuersam sue ꝛclusiōis sic: ergo null⁹ lapis ē hō: ⁊ ꝛcludit ꝓticularē sue ꝛclusiōis sic: ergo quidā hō nō ē lapis: ⁊ ꝛcludit ꝓticularē sue ꝙuerse ꝓprie ꝛclusionis sic ergo q̄dā lapis nō est hō: ⁊ ille q̄ttuoꝝ ꝛclusiōes sequunt ex duab⁹ ꝑmissis in p̄dicto sillo posit: ⁊ sic oēs vles negatiui q̄ttuoꝝ ꝛclusiōes sed vles affirmatiui hñt tres. s. ꝓpriā ꝛclusionē vl em ⁊ suā ꝓticularē ⁊ suā ꝙuersam. Nñ nota q q̄nt⁹ ꝑme ꝓtinet sub ꝑmo: qz nihil aliō ꝛcludit nisi ꝙuersam ꝛclusiōis ꝑmi. ⁊ sext⁹ ꝑme ꝓtinet sub scōo q nihil aliō ꝛcludit nisi ꝙuersam conclusionis scōi. Eodē mō septim⁹ ꝑme ꝓtinet sub tertio. vñ intellige q Ari. nō sepat q̄ntū a ꝑmo neq; sextū a scōo neq; septimū a tertio: sicut Boeti⁹. vñ Ari. in ꝑmo ꝑoꝝ vbi determinat gñationē sillo⁹ nullā facit mētionē de ill⁹ trib⁹ s. de q̄nto sexto ⁊ septimo ꝫ solū dicit in ꝓncipio scōi ꝑoꝝ q vles silli sp pl̄ra sillogizāt. i. ꝑles hñt ꝛclusiōes ut dixim⁹ ab illo loco ꝓtraxit eos Boeti⁹. Ute ꝓticlariū sillo⁹um affirmatiui ꝑles hñt ꝛclusiōes: qz hñt suā ꝓpriā ꝛclusionē ⁊ ꝙuersam ei⁹: ⁊ iō sicut dixim⁹ septim⁹ mod⁹. s. ꝑme continetur sub tertio: ꝫ ꝓticulares negatiui vnā hñt de q̄nq; solam ꝛclusionē eo q ꝓticulares negatiui nō ꝙuertuntur.

Ulsa diuisiōe sillo⁹ a ꝑte ꝛclusiōis q̄ ad q̄litatē ⁊ q̄ntitatē in p̄cedēti locutiōe: nō q̄ ad ꝓncipia sillo⁹ q̄ sunt mod⁹ ⁊ figura. Qz diuisio sillo⁹ a ꝑte figurarū ⁊ modoꝝ habita fuit ꝑus in tractatu sillo⁹ assignādo singuras ⁊ mōs ꝓprios eorū dē. Cōseqūr sciēdū q ois sillus oñdit duob⁹ mōis. Qz oñdit ꝙuertēdo ⁊ ducēdo ad ipossibile: siue ꝑ sillogismū ꝙuersiuuz: ⁊ ꝑ sillogismū ducentē ad ipossibile. Notādū aūt q eodē mō ordinant termi ⁊ ꝓpones in sillo ꝙuersiuo ⁊ in sillo ducēti ad ipossibile. Sz differūt duob⁹ mōis. Prima dria ē in hoc: q sillus ꝙuersiuus fit alio sillo ꝑus facto sumēdo oppositū ꝛclusiōis cū altera ꝑmissaꝝ ad interimēdū reliquā ꝫ aliq̄n maiorē aliq̄n minorē verbi gra si accipiat oppositū ꝛclusiōis cū minor⁹ interimit maiorē ut oē aial ē subā: ois hō est aial: ergo ois hō est subā: oppositū ꝛclusiōis ē hec. Quidā hō nō ē subā: ex hoc ergo cū minori potes interimere maiorē sillogizādo in q̄nto tertie sic. Quidā hō nō ē subā ⁊ h ꝛclusio ꝓdicit maiori alteri⁹ illi. Si ūo accipiat idē oppositū ꝛclusiōis cū maiori interimit minorē sillogizādo in q̄rto scōe sic oē aial ē subā quidā hō nō ē subā: ergo quidā hō nō ē aial: hec ꝛclusio interimit minorē ꝑmi silli ⁊ sic sillogismus ꝙuersiuus fit sillo alio ꝑius facto. Sz sillogizādo ad ipossibile nō ē necessariū aliū ꝑmo facere sillogismū ꝫ sumpta aliq̄ ꝓpone falsa si ex ea ducat ad maius incōueniēs qō sit cognitū ee falsuz. vñ suū oppositū erit manifeste verū. ⁊ ꝓpter hoc interimit ꝓpōnē falsā q̄z pri⁹ sumebat: tūc erit sillus ad ipossibile ut si des ꝓpōnē hac. s. q arbores nō hñt aiaz. ⁊ ex hoc ꝛcludes impossibile magis manifestū sic: ergo arbores nō nutriūt neq; augmētant: ꝫ hoc ē ipossibile arbores nō hre aiaz sic est facta⁹ sillogism⁹ ad ipossibile. Scōa dria ē q sillogismus ꝙuersiu⁹ ē ad oñendū illationē ee necessariā: sillogism⁹ ät ad ipossibile ē ad oñendū ꝓpositū ee verū. Sciēdū aūt q quilibz sillogismus figure pōt ostendi q̄ ad suā illationē ꝑ sillogismū ꝙuersiuū ut dixim⁹: ⁊ etiā q̄libz cōclusio cuiusli bet sillogismi pōt oñdi quo ad suā veritatē ꝑ sillogismū ad impossibile ut dictū ē. Si aūt aliquis in istis voluerit ee peritus oz̄ eū frequenter in hmōi sillogismis exercitari.

Textus sūmularū magistri Petri hispani vna cum versoris expositione feliciter explicit.

Incipit liber de secundis intentionibus a magistro Francisco de prato editus.

Quoniam est necessitas ponēdi spēz secundū philosophū in ꝓmo celi ⁊ mūdi ꝓncipiū cuiuscunqz operationis est aliqua forma seu q̄litas sicut ꝓncipiuz calefactionis est calor: principium frigidationis ē frigus seu frigiditas. Cū igitur nr̄m cognoscere sit q̄dā actio: iō oportet q̄ principium huius actionis sit aliq̄ forma seu qualitas: q̄ igitur ois nr̄a cognitio ē intellectiua vel sensitiua: ⁊ ois nr̄a cognitio intellectiua ortū hēat a sensitiua. sensitiua aūt a rebus singularib⁹ ⁊ sensibilib⁹ ortum habet: iō forma seu qualitas q̄ est ꝓncipiū cognoscēdi in sensu a sensibilibus cāt̄ur: sicut forma q̄ ē ꝓncipiū videndi a colore ⁊ forma q̄ est principium audiendi a sono: ⁊ sic de alijs.

Quare vocatur species.

Quia igitur illud q̄ ducit hominē in cognitionem alicuius rei imago vel similitudo vel spēs vocatur sicut forma herculis vel regis sculpta in lapide ducēs nos in cognitionē vel regis vel herculis imago vl̄ similitudo vel spēs dr̄: ideo cū forma causata in sensu a sensibilib⁹ vt dictum sit ꝓncipiū cognitionis vel cognoscendi: ⁊ indicat seu ducat sensum i cognitionē sensibilis: iō talis forma potest dici imago vel similitudo rei sensibilis ⁊ cōi nomine species sensibilis rei nominatur.

Utrum sentire ⁊ intelligere sint actio ⁊ passio.

Sciendum ē igitur q̄ sentire pōt duo noiare: vno modo pōt dicere receptionē talis spēi sensibilis ēē ta in sensu a rebus sensibilibus ⁊ sic sentire licet sit actio scōm modū significandi: q̄ verbum actiuū significatur: tñ realiter passio ē q̄dā pficiens sensum: ⁊ recipe pati sentire audire ⁊ videre isto mō sunt passiones. Alio mō sentire ꝓter receptionē spēi sensibilis pōt dicere ipsum iudicū sensus: vel ipsam cognitionē q̄ sequit ad talē spēm sensus scōm quā cognoscim⁹ ⁊ iudicam⁹: ⁊ q̄ cognoscere ⁊ iudicare actio ē iō sentire ⁊ intelligere actiones q̄dā sūt: q̄ q̄ dico de sētire idē ē intelligo ō intelligere. Quod duplex ē actio.

Est aūt duplex actio. Quedaz ē trāsiēs in exteriorē mām patiēdi q̄ in passo ē subiectiue. s. sicut calefacere: vel calefactio procedēs ab igne transit in exteriorem māz patiēt̄is. s. lignorū q̄ calefaciūt rem subiectiue in lignis. ponit enim talis calefactio calorē in ipsis lignis ē aūt alia actio nō transiēs in aliam mām exteriorē que subiectiue est in agente vt attestat̄ phūs. talis aūt actio ē intelligere ⁊ sentire. nō enim sentire pōit aliquid in re sensibili nō enim sensibile mutat̄ ex eo q̄ sentit̄: nec res mutatur ex eo q̄ intelligit̄ sicut stupa mutat̄ ex eo q̄ cōburitur: vñ bñ dicat phūs q̄ propter nr̄m affirmare vel negare nihil mutatur i re. vñ tales actiones. s. sentire ⁊ intelligere vocantur actiones nō trāseuntes: sed potiꝰ īmanētes q̄si ī⁹ manētes.

Diuisio sensuum exteriorum ⁊ interiorum.

Sciendū ē aūt q̄ q̄nq̄z sūt sensus exteriores. s. visus auditꝰ odoratꝰ gustꝰ ⁊ tactꝰ. ꝓter āt istos sunt q̄tuor interiores. s. sensus cōis fantasia seu imaginatio estimatio ⁊ memoria: hꝰ rō pōt eē. cū. n. nā ī necessarijs nō deficiat ꝙ tot sensus eē in aīali pfō quot sunt necessarij ad eiꝰ vitā saluādā necessitate ē. n. aīali: vt nō solū moueat ad aliq̄d pñs: sed etiā ad aliq̄ō absens alt̄s moueret si nō posset sibi accipe cibū ⁊ alimētū ad hoc aūt ut aīal moueat ad aliq̄d pūs ordinant̄ q̄nq̄z sensus exteriores q̄bus cognoscitur sensibile dū ē pñs ad hoc: aūt ordinat̄ sensus cōis: ꝙ hoc est dr̄ia: q̄ sēsus exterior ita cognoscit suū obm ut visꝰ colorē q̄ nō cognoscit dr̄iaz coloꝝ ad sonū vl̄ odorē. ꝙ sensꝰ cōis q̄ ē sēsꝰ iterior nō solū cognoscit obiecta sēsuū exteriorū ꝓpriorꝝ: ꝙ etiā cognoscat dr̄iam vnius ad alterꝝ: ut coloris ad sonum vel odoris et sic de alijs: ita tñ q̄ conuenit cū sensib⁹ exteriorib⁹ in hoc q̄ cognoscit solū q̄ pñs ē: ꝙ etiā differt i hoc q̄ dicit Quo spēs exterior causat in sensu cōi. (tū est

Ostēz enī sensus exterior recipit spēz sensibilē ab obiecto exteriori sensibili: statim spēs q̄ est in sensib⁹ exterioribus causat aliā in sensu cōmuni: quia omne ergo pfectū aīal si ad aliq̄d absens moueat̄ oꝫ q̄ hēat aliaz potentiā sensitiuā interiorē p quā cognoscat aliq̄d absens ut ad ipm moueat̄: ⁊ talis potētia vocatur fantasia vl̄ imaginatio q̄ ē ꝓseruatio spēz sensibiliū: vñ q̄re in ipa ꝓfuant̄ spēs sensibiles unde ē q̄ aīa p fantasiā seu imaginationē cognoscit absentia. ꝙ sensus exteriores cognoscit pñtia ⁊ etiā p sensum cōem cui⁹ rō hec ē: recipe. n. ⁊ retinere ad diuersa ꝓncipia reducūtur. Mollia. n. bñ recipiūt ⁊ male retinēt: ut pz de cera vl̄ de terra molli ⁊ dura. et q̄ ad sensus exteriores ⁊ ad sensum cōem pt̄inet recipe spēs rerū sensibiliū: ⁊ p hoc q̄ recipiūt ⁊ nō ꝓfuāt iō solū cognoscūt obiectū dū ei pñs ē ⁊ nō in absentia: ergo ad aliā potentiā pt̄inet ꝓseruare. hec aūt ē fantasia q̄ aīal cognoscit sensibilia in absentia: sic ergo hēmus duos sensus interiores. s. sensum cōem fantasiaz seu imaginationē. Aduertēdū q̄ nō solū est necessariū ipi aīali cognoscere ipm sensibile in q̄ntū sensibile decēs: vt inquātū ad colores vl̄ sonos: ⁊ sic de alijs: imo ē necessariū q̄ cognoscat ipz sensibile pp alias cōmoditates. s. inquātū est p signū vtile vl̄ necessariū sicut auis q̄ cognoscit paleas: nō solū pp decētiā coloris: sed pp hoc q̄ sunt apte ad nidificādū. Et est ouib⁹ necessarie ut cognoscāt lupū: nō solū ut coloratū: sed ut inimicū siue nature: ⁊ canē ut amicū. Ad talē aūt cognitionē ordinant̄ vis extimatiua ⁊ memoria. extimatiua aūt vl̄ memoria seu mēoria recipiūt tales spēs. s. q̄ nō pñt recipi in sensu exteriori. vñ sicut sensus exterior spē sensibili cognoscit obiectum: ut est decus sensibile inquantum coloratum vel sapidum sic extimatiua p tales intentiones vl̄ formas: siue imaginationes receptas naturali instinctu cognoscit obiectū inquātū ē siue nature ꝓueniēs vl̄ nociuū. Et q̄ ad istā potētiā reducitur reducere: ⁊ ad aliā retinere: iō ad talē receptionē taliū formaꝝ vl̄ intentionū ordinātur extimatiua. ad cōseruationē ūo memoria sic ergo hēmus duos alios sensus interiores. s. extimatiuā ⁊ memoriā. Sciēdū q̄ illō q̄ō in alijs aīalib⁹ vocatur extimatia: in hoīb⁹ pp refulgētiā intellect⁹ vocatur vis cogitatiua seu rō ꝓticularis. illas ūo formas q̄s vis extimatiua recipit in alijs aīalib⁹ naturali instinctu: illas eadē virt⁹ recipit illas formas i hoīb⁹ cū q̄dā deductiōe siue collectiōe. illa aūt potētia q̄ in alijs aīalibus vocatur mēoria: in hoīb⁹ vocatur reminiscētia pp refulgentiā intellect⁹ ⁊ rōnis: q̄ p talē potentiā cognoscit hō q̄si cū discursu ⁊ cū collectiōe quadā pñtū ad ꝓterita ꝓticulariter: tñ quare hō nunq̄z sensibilia pōt cognoscere nisi ꝓticulare. vñ a q̄busdā talis memoria vl̄ reminiscētia vocatur rō ꝓticularis in hoīe: ergo sic hēmus q̄tuor sensus interiores. s. sensū cōem fantasiā seu imaginationē extimatiuā: ⁊ memoriā: ergo in hoīb⁹ dr̄ vis cognitiua seu cogitatiua.

Qualr̄ intellect⁹ intelligit: et q̄liter causet̄ spēs intelligibil̄.

Attestatur aūt philosoph⁹ q̄ ois nr̄a cognitio intellectiua ortū habet a sensitiua: ergo oꝫ q̄ intellectus q̄n intelligit accipiat formā ⁊ spēz a sensu: ⁊ q̄ intellectus nō solū intelligit aliq̄d ꝓsens: imo ⁊ absens ⁊ indifferēs sit ad quodcūq̄z: q̄ intelligit vl̄r. inde est q̄ intellectus accipit spēs ab alijs potentijs sensitiuis q̄ ꝓseruant spēs siue formas: sicut est fantasia et memoria: ergo species q̄ sunt in fantasia q̄ vocantur fantasmata causant aliā speciē intelligibilē in intellectu possibili cui species q̄ sunt in memoria faciunt idē tales autē spēs causate in intellectu possibili vocantur spēs intelligibiles sicut illa q̄ est in sensu vocatur species sensibilis. Oz aūt recipere quoddā pati est ideo intellectus recipiens talē spēm intelligibilē a fantasmatib⁹ vocat̄ intellectus possibilis. vnde q̄ cōiter dr̄. s. q̄ spēs intelligibil̄ abstrahitur a fantasmatib⁹ nihil aliud ē nisi q̄ ab eis cāt̄ur ⁊ ab eis abstrahit̄ sicut effect⁹ a cā ⁊ sicut imago q̄ ē in speculo abstrahit̄ ⁊ causat̄ ab obiecto opposito sibi speculo.

Si aūt diceretur quo hoc ē possibile q̄ō aliq̄ō corruptibile agat siue cāre possit aliquid in re spūali cum ꝓbus dicat ꝓtrariū. intellect⁹. n. nō est potētia corpalis q̄ potētia corpalis nō se extēdit vltra corpa: intellectus aūt se extēdit ad intelligendū deū ⁊ subās sepatas. vñ sequitur q̄ cū deꝰ ⁊ subē sepate sint spūalia q̄ etiā intellect⁹ utintelligēs sit spūalis. oēs autē potētie sensitiue sunt corpales quia sunt in corpe subiectiue siue sunt interiores siue sint exterio-

res ut visus ē in oculo ⁊ sic de alijs. nec etiā se extendunt nisi ad corpa cognoscēdū vl̄ accītia corpalia q̄ sunt i corpe subiectiue. cū ergo fantasia siue spēs sensibiles siue accītia corpalia q̄ in corpe sunt subiectiue ⁊ etiā cū fātasmata siue spēs sensibiles accītia corpalia sint ⁊ mālia q̄ sunt in potētia. variabili mālu ⁊ cōrpali subiectiue vī q̄ nō possint cāre spēm intellectiuā in intellectu possibili. Vbi ē sciendū q̄ phūs dicit q̄ nullū corpale pōt agere in rē spūalē p̄ seipm̄ ſz in virtute rei spūal' altior⁹ ⁊ nobilior⁹ virtut⁹ pōt hoc facere. Dicēdū ē igit' q̄ in aīa ē duplex intellect⁹ vn⁹ possibil' recipiēs spēs ali⁹ agēs q̄ se hz ad fantasmata sic̄ lumē corpale ad colores. lumē.n. corpale sic se habz ad colores q̄ nūq̄z colores possent cāre spēz in ocl̄o nec etiā in medio. ſ. in aere nisi mediāte lumine: ſ̄ō sic ē etiā de intellectu agēte. ſz.n. fantasmata vl̄ spēs sensibiles p̄ seipsas nō possint cāre spēm intelligibilē in intellectu possibili. cū virtute itellect⁹ pōt hoc facere. Et p̄ hoc solutū ē argumētū. vñ intellect⁹ agēs vocat' lumē spirituale. vñ sicut corpale illumiat colores ut fiāt visibiles sic etiā intellect⁹ agēs illumiat fantasmata spūal' ut ex eis causet spēs intelligibil' p̄ quā intellect⁹ possit intelligere excepto q̄ color ē obiectū visus p̄ se fantasmata nō sunt obm intellect⁹ qr fantasmata sunt ꝑticularia. obm aūt intellectus est vl̄e: ſ̄ō fantasmata q̄ ad hoc solū se hñt sīl' ad intellectū sic colores ad visum. qr sicut colores cāt suā spēm in visu mediante lumine: sic fantasmata causant spēm intelligibilē in intellectu possibili mediāte intellectu agēte: non aūt ē sīle q̄ ad hoc qr sicut color ē primariū obiectū visus q̄ fantasmata sint p̄ncipia et primaria obiecta intellectus nisi reflexe et indirecte ut melius declarabitur inferius.

De triplici dr̄ia inter spēm sensibilē ⁊ intellectibilē.

QStra aūt triplex dr̄ia inter spēz sensibilē ⁊ intellectibilē q̄ est p̄ncipiū intelligēdi ⁊ sensibilē q̄ est p̄ncipiū act⁹ sentiēdi. p̄ma sumitur ex ꝑte subiecti. scōa ex ꝑte obiecti. tertia ex ꝑte modi. p̄ma sumit' ex ꝑte subiecti spēs n. intelligibil' dr̄ ee immālis ⁊ spūalis spēs sensibilis mālis ⁊ corpalis ē cui⁹ rō sumit' ex ꝑte obiectorū. illa.n. spēs q̄ ē in subō spūali ⁊ immateriali ⁊ incorpali ē immaterial' ⁊ spūalis ⁊ illa spēs ē corpalis ⁊ materialis cui⁹ obiectū est tale. ſ. corpale seu materiale intellect⁹ aūt cū ipm̄ corp⁹ trāsēdat ⁊ p̄ ꝑs ē immaterialis ⁊ sensus ē potētia corpalis ⁊ material' ⁊ vltra corpa nō se extēdit. Sequt̄ ꝯclusio p̄ncipalis. Scōa dr̄ia sumitur ex ꝑte obiecti q̄ ē q̄dā spēs itelligibil' ē repsentatiua ipsius quiditatis p̄mo ⁊ p̄ se sub ē spēs sensibil' ē repñtatiua accītis sensibil' cuius rō pōt ee agēs. n. p̄ncipale ias in passum dispositū p̄mo introducit formā ⁊ sīlitudinē instrumēti quā sui ipsi⁹ exēplū aqua frigida dr̄ ee passum dispositū respectu ignis ⁊ subā ignis dr̄ ee p̄ncipale agēs. calor ūo est agēs instrumētale ſ̄ō ipsimit in aquā formā caloris q̄litatis q̄z formā subāle ignis. Cūm aūt aq̄ ēvltimate dispositā ⁊ sūme calida tūc ignis p̄mo causat formā subāle z sui ipsi⁹ ⁊ ex p̄ñti caliditatis. Ad eandē spēm intelligibilē in intellectu possibili p̄ncipale agēs dr̄ ee ipsa eētia ⁊ quidditas substātie: qr ut dicit phūs sola subā mouet intellectū. instrumētale aūt agēs est ipm̄ accidens sensibile materiale ⁊ corpale q̄ est p̄ncipiū indiuiduatiōis mediātibus sensibus qr ergo intellectus est summe dispositus nō habēs accidētia sensibilia et materialia siue corpalia q̄ p̄ numerum subsūtiui sunt p̄ncipia indiuiduatiōis: ſ̄ō cū sit a talib⁹ denudat⁹ sūme est dispositus: ⁊ ſ̄ō p̄mo suscipit formā ⁊ sīlitudinē agētis principalis. ſ. substātie q̄z instrumētalis. ſ. accidētis econuerso aūt de sensibus exterioribus. sunt enīz indispositi qr subijciūtur accidētib⁹ corpalibus ⁊ materialibus q̄ sunt p̄ncipia indiuiduatiōis: cū ipse tales primo sint corpales ⁊ materiales: ideo suscipiūt speciē ⁊ sīlitudinē accidentiū sensibiliū que est agens instrumētale q̄z ipsi⁹ substātie q̄ est agens p̄ncipale. patet ergo q̄ species intelligibilis est primo repsentatiua substātie. spēs vero sensibilis est primo repsentatiua accītis: ⁊ tertia differētia q̄ sumitur ex hac dr̄ siue ex parte modi representandi obiectū. species enim sensibilis repsentat rem ⁊ obiectuz particulariter. species vero intelligibilis representat obiectum vniuersaliter. cuius ratio potest esse ista species que representat rē sine conditionib⁹ indiuiduātibus materialibus siue corporalibus repsentant rē spūaliter ⁊ immaterialiter ⁊ vniuersaliter. sed species intelligibiles representant substantiā sine accidētibus materialibus ⁊ indiuiduantib⁹: ut patet ex dictis: ergo representant eā vniuersaliter ⁊ immaterialiter. spēs vero sensibilis cū sit repsentatiua accidentiū materialiū ⁊ indiuiduātiū: repsentat rem materialiter et indiuidualiter. patet ergo q̄ species intelligibilis representat rē vniuersaliter. propter quod dicitur q̄ primū obiectū intellect⁹ est vniuersale. species vero sensibilis representat rē ꝑticulariter propter qđ dicitur qđ primū obiectū sensus est particulare. si aūt dicitur q̄ spēs intelligibilis representat essentiā substantie cōposite: essentia substantie non solū constat ex forma: imo etiam ex materia: ergo nō videtur q̄ species intelligibil' representet rem particulare. dicendū est q̄ dupliciter est: materia quedā est cōmunis que est sumpta per intellectū sine conditionib⁹ indiuiduantibus: et sine hac materia nō intelligitur substantia ut ratio probat. Est aūt alia materia indiuidualis signāte per dimensiones quantitatis: ⁊ alia necessaria indiuisibilia: et sine hac materia intelligitur substantia: ut iam declaratū est. Vnde respectu ist⁹ modi dictū est q̄ substātia intelligitur immaterialiter ⁊ vniuersaliter: quare ⁊c.

De diuisione entis in ens reale ⁊ in ens rōnis.

SCiendū est igit' q̄ ens reale in tota sua cōmunitate diuiditur in ens reale ⁊ in ens rōnis. Ens vero reale dicitur qđ habet veras causas reales ipm̄ realiter ꝓducētes: vel q̄ sequitur rē ſm entitatē verā. de p̄mo exemplū: substantia quātitas qualitas sunt vera entia realia. qr a veris causis realiter p̄ transmutationē ⁊ motū tandē motus termini ꝓducūtur. De secundo exemplū. Relatio enim realis ut similitudo licet realiter nō ꝓducatur a causa reali effectiue: qr ad aliquid nō est motus: cū realiter cōsequitur rem ſm suam entitatē ⁊ ad factionē ⁊ ꝓductionē fundamēti. ſ. albedinis vel alteri⁹ qualitatis posito fundamēto oppositio relationis sequitur similitudo realiter ipsa albedinē vel qualitatē aliam. Ens rōnis ergo est qđ habet veras causas reales ⁊ realiter ipsum efficientes: vel q̄ sequitur rem ſm entitatē verā ⁊ realē. Sed ens rōnis est qđ nō habet causas veras reales ipsum realiter producentes: nec sequitur rem ſm suū esse reale: sed solū sequitur rem p̄out habet esse obiectiue in intellectu exemplū vl̄e vel genus vel spēs a nullo esse reali realiter producūtur. Cuius rō est duplex. p̄ma est quia actio ita ad ens reale terminatur: quia mot⁹ ⁊ actio speciē ⁊ entitatē trahunt a termino scilicet ad quem. si enim termin⁹ nō finis realis: nec ipsa actio erit realis. cum ergo hec nō sint realia ut probabo: ergo nec realiter actione reali producuntur.

Qđ vl̄e gen⁹ vel spēs ⁊ sic de alijs nō sint entia realia.

QMod aūt vl̄e vl̄ gen⁹ ⁊ sic de alijs accītibus entib⁹ rōnis nō sint realia. ꝓbo sic. Si enīz animal realiter esset cōe vel vl̄e ut genus vel spēs cū animal sit in sorte vel in platone realiter: ergo sortes esset cōmune genus vel spēs si iterū animal sit in sorte vel in platone in homine ⁊ in asino: ergo sortes ⁊ plato ⁊ hō ⁊ asin⁹ essent realiter vnū: sed hec sunt falsa ⁊ impossibilia: ergo non sunt entia realia: ergo p̄ sufficientiā sunt entia rōnis multe etiā rōnes possent adduci postea illud q̄ nō sequt̄ rē ſm suū ee reale ſz solū ut q̄ obiectiue in intellectu nō est ens reale: sed potiꝰ est ens rōnis sed ista predicta nō cōsequūtur rē ſm suū esse reale: ꝓbo: qr q̄cq̄d ꝓsequt̄ aīal ſz suū ee reale ꝓsequt̄ aliq̄d ꝑticulare aīal. si. n. aīal ē realiter albū: ergo aliq̄ō aīal ē realiter albū. ſ. aliq̄ō aīal ꝑticulare sed nullū ꝑticulare aīal est realiter spēs vel genus vel vl̄e vel cōe ⁊ sic generaliter de alijs: ergo nō sunt entia realia ſz ista ꝓsequūtur aīal ut intelligitur ⁊ ut est obiectiue in intellectu: inq̄tuz. n. intellectus apprehēdit aīal sine suis ꝑticularibus q̄ non directe apprehendunt ab intellectu ⁊ apprehēdit ipsum ut vnū obiectū qđ predicatur de suis inferiꝰ sic animal est cōe vl̄e gen⁹ respectu inferiorꝝ ⁊ spēs respectu superiorꝝ ⁊ est vnū gen⁹: ꝑs ergo q̄ generaliter ens rōnis ꝓsequt̄ rē intellectā ut intellecta est vel ut est obiectiue in intellectu qđ idē est nec ꝓsequt̄ rē ſm suū ee reale ſm hoc ergo oīs subā. oīs quantitas

oīs qualitas vel sciēcia vel spēs intelligibilis vel sensibilis et oēs actiones transeūtes ut calefactio vl̄ manētes ut actus intelligēdi ꝛ oīa q̄ ponūtur in decē p̄dicamētis qꝛ vel realit̄ oīa talia p̄ducūtur vel realiter ꝓsequūtur rē ꝑm suū eē reale oīa talia sunt entia realia q̄ significant̄ nobus prime imp̄ositionis: ꝛ oīa alia q̄ non realiter p̄ducūtur nec ꝓsequūtur rem ꝑm suū esse reale: ut genus: spēs: oīa ppria: ꝛ accidēs: vl̄e: subiectū: p̄dicatū: sillogismus: ppositio: ꝛ sic de alijs. oīa talia sunt entia rōnis qꝛ cōsequūtur rē ut est obiective in intellectu vel ꝓsequūtur rem intellectam ut intellect⁹ est. Et hec oīa significant̄ nobus scōe impositionis: eccē ergo prima diuisio entis explicata seu explicita.

Diuisio entis in ens in animam ꝛ in ens extra animam.

HEc diuisio fit per alia verba sed in idem redit sic q̄ ens tium aliud est ex̄ animā aliud in aīa ꝙ ens ex̄ animā intelligit̄ ens reale: ꝙ ens i anima itelligit̄ ens rōnis. q̄n aūt d̄r ens in aīa nō intelligitur ꝙ siti anima subiective: qꝛ sic species intelligibilis actus intelligēdi ꝛ scientia eēnt entia rōnis q̄ est falsū: imo sunt vera entia realia qꝛ vel realiter p̄ducūtur vel consequūtur intellectū in anima ꝑm suū esse reale verū nec intelligitur ens in anima obiective q̄n sit cū oīa entia realia possunt esse in anima obiective seq̄tur q̄ omnia entia realia essent entia rōnis ſz intelligitur q̄ entia rōnis sunt in anima entia ꝛ cōsequūtur rē ut est in aīa obiective vel etiā in intellectu obiectue. Sz entia realia nō dicūtur extra animā nec subiective ut sciēcia ꝛ species intelligibiles ꝛ actus intelligendi q̄ ē intelligere: nec dicūtur extra animā obiective qꝛ q̄n intelliguntur sunt obiective in anima: sed dicūtur extra animā obiective qꝛ nō ꝓsequūtur rē ut intelligitur vel ut ē obiective in anima sicut entia rōnis: imo entia realia ꝓsequūtur rē ꝑm suū eē reale.

Ad q̄ genus intelligibilium ꝙtineant entia realia ꝛ ad quod entia rationis.

SEcūdū hoc ergo accipit̄ dupler gen⁹ intelligibiliū Ad primū genus intelligibiliū ꝙtinent omnia entia realia: ut homo asin⁹: et entiū realiū p̄uationes ut cecitas surditas ꝛ eōrūdem negatiōes ut nō hō nō asin⁹ ꝛc. Ad ꝑm vero gen⁹ intelligibiliū ꝙtinent oīa entia rōnis ut gen⁹ spēs ꝛc. eoꝝ p̄uatiōes cōes ut ynū genere vl̄ vnū spē q̄ sunt entia rōnis p̄uatiua ꝛ eozundē negatiōes ut nō gen⁹ nō spēs ꝛc: vl̄ ꝙ vl̄e nō sit ens rōnis. qꝛ ens rōnis ꝓsequitur rē intellectā ut in intellectu ē: ergo ens rōnis ē posterius actu intelligēdi. qꝛ sequit̄ rē intellectā ꝙ actum intelligēdi sed vl̄e p̄cedit actum simpl̄r intelligēdi ut ꝓbabo ergo sequitur ꝙ vl̄e nō sit ens rōnis ꝓbo qꝛ vl̄e p̄cedit actū intelligēdi primariū obiectū intellectus p̄cedit actū intelligendi ut de se ꝑz. Et pōt etiā ꝓbari demōstratiue ut nō curro ſz vl̄e ut dictū est est primariū obiectū intellectus: ergo seq̄tur ꝙ p̄cedit actū intelligēdi. Sz dicendū ꝙ vl̄e sumptū forma liter ꝑm ꝙ dicim⁹ ꝙ vl̄e est q̄ predicatur de plurib⁹ ipossibile ē ꝙ p̄cedat actū intelligēdi qꝛ ut ꝓbatū est supius ens rōnis est q̄ ꝓsequitur rē ut intelligitur ꝛ ut ē obiective in intellectu ꝛ sic ē posteri⁹ ipso actu intelligēdi. Aliter sumitur vl̄e ꝙ abnegationē ad p̄ncipia indiuiduātia ꝛ isto mō dicebatur ꝙ q̄ddītas rei materialis d̄r esse obiectū primariū intellectus nr̄i ut dictū ē supius hec aūt q̄ddītas vel substātia licet ꝑm se nō sit formaliter vl̄is ꝙ hec q̄ddītas p̄cedit actū intelligēdi ꝛ vl̄e ꝓsequitur eo mō quo dictū ē supius tū dicum est quando d̄r esse vl̄e ꝙ abnegationē ad p̄ncipia indiuiduātia qꝛ ē obiectū intellectus sine p̄ncipijs indiuiduātibus vel sine ꝓdictionibus indiuiduātib⁹ ꝛ iō nō dicūtur indiuidua. vñ ē natura in qua fundat̄ ipsum ille formaliter sumptū ꝑm q̄ est obiective in intellectu. Et sic tūc ad rōnem dicitur q̄ primariū obiectū intellectus nō est vl̄e formaliter sumptū sed vl̄e sumptū ꝙ negationez indiuiduationis eo modo quo dictū est.

Quō vl̄e pōt esse prius ꝛ posterius singularibus.

ET scōm hoc ꝓsueuit dici ꝙ vno mō vl̄e est posteri⁹ singularib⁹ ꝛ indiuiduis inq̄tuz sumitur formal̄r qꝛ prius est ens reale q̄z ens rōnis. Alio mō d̄r ꝙ p̄ us est vl̄e indiuiduis ꝛ ꝑus cognitū loquēdo de tali q̄ddīta teq̄ dicitur vl̄e ꝙ abnegationē indiuiduatiōis cuius rō est qꝛ prius est subā ꝛ eē sumptū ꝙ se q̄z subā sumpta eū accīt̄ibus ꝛ qꝛ igitur ꝑmariū obiectū intellect⁹ sit subā sumpta sine accīt̄ibus indiuiduātib⁹ seq̄tur ꝙ q̄ddītas rei materialis q̄ d̄r vl̄e ꝙ abnegationē sit p̄⁹ ꝛ p̄ ipis ꝙticularib⁹ ꝛ indiuiduis. Et sic dubiū est solutū quare ꝛc.

Diuisio entiū rōnis qꝛ aliud positiuū aliud priuatiuū.

Terius igitur ē sciendū ꝙ ens rōnis in sua cōitate
v diuidit̄ qꝛ aliud ē positiuū genus spēs subiectū p̄dicatū ꝛc. aliud ē p̄uatiuū ut ynum genere vnū spē vnū ens genere d̄r q̄ diuisuz genere id nō ē nō diuisum in duo genera vel generalissima vl̄ subalterna. ꝛ vnū spē similiter ens vnū indiuisionē dicit ꝛ qꝛ indiuisio p̄uatio est diuisionis ideo talia dicuntur entia rōne p̄uatiua ꝛc.

Diuisio entis positiui rōne generalis.

Tienduz est aūt ꝙ oīa entia rōnis positiua dicūtur
ſ ē relatiōis ꝛ hītudines nō quidē reales ſz relatiōes rōnis cuius rō ad p̄sens triplex assignatur. prima rō est hec illud ē relatio quo ad aliq̄d est relatiuū sed ꝙ q̄libet ens rōnis aliq̄d est relatiuū: ergo ꝛc. maio⁹ est euidēs sicut illud est albedo quo aliq̄d ē albū mino⁹ ꝓbatur discurrēdo ꝙ oīa entia rōnis positiua ꝙ genus eni aliquid dicitur relatiue ad spēm ꝛ ꝙ spēm ad genus ꝛ ꝙ subiectuz ad p̄dicatū ꝛ sic de alijs entibus rōnis. Scōa rō ꝓterea ens rōnis cū habeat nihil de entitate illi p̄senti debz assimulari q̄ habz debilius esse sed cū relatio inter p̄sentia habeat debili⁹ cē qꝛ consistit in solo respectu vnius ad alterū ergo omne ens rōnis positiuū est relatio. Tertia rō ꝓterea cōparatio dicitur q̄dā habitudo vel relatio. sed ens rōnis est cōparatio ut patet ꝙ porphirium qui dicit ꝙ oīa intermedia dicūtur species ꝙ cōparationē ad supiora: ꝛ genera ꝙ cōparationē ad inferiora. Quarta rō posset adduci. Quinta rō discurrendo ꝙ singula predicta q̄ nō curo inducere. ſz hoc ergo species nihil aliud est q̄z habitudo ad indiuidua: ꝛ gen⁹ nihil aliud q̄z habitudo ad inferiorē spēm. propositio vero vl̄ enunciatio nihil aliud est q̄z habitudo subiecti ad predicatū: ꝛ p̄dicati ad subiectū. Sillogismus vero nihil aliud ē q̄z habitudo medij ad extrema: ꝛ extremoꝝ ad medū quātuz ad p̄missas extremoꝝ ad inuicē quātū ad cōclusiones ꝛc.

Nota de relatione.

Otandū est igitur ꝙ relatio ē respectu vni⁹ ad alte
n rū: ꝛ cū vnū relatiuū habeat dependentiā ad alterū sequitur ꝙ vna sola relatio nō pōt eē nisi sibi opposita correspōdeat sicut paternitas ꝓsequit̄ filiationē ꝛ econuerso cū igitur actiuū referat̄ ad passiuū ꝛ econuerso: igitur intellectus intelligēs ut sic referat̄ ad rē intellectā: ꝛ ꝙ ꝓs cū vna sola relatio nō possit eē nisi altera sibi correspondeat oppositа: sequitur ꝙ sicut intellect⁹ intelligens refert̄ ad rē intellectā: ꝛ etiā res intellecta ut intellecta ē referēt̄ ad intellectū de istis aūt relationibus habitudo aut rei intellecte ad intellectū est relatio rōnis sicut habitudo scibilis ad sciētiā ꝛc. rō d̄ esse cū ad relationē realez multa exigant̄ inter alia ad min⁹ quātū ad p̄sens pono duo q̄ req̄runt̄: primuz ē ꝙ subiectū relatiōis sit ens reale. scōo ꝙ aliq̄d ponat̄ in subiecto realiter necz illud mediāte quo relatio fundat̄ in subiecto suo exēplū: duo hoies albi sūt sīles reali sīlitudine qꝛ q̄libet ē verū ens reale: ꝛ in quolibet ponit̄ aliud ut albedo: vel fuit posita q̄nq̄z est fundamentū albedines sīlitudines ꝛ in quolibet. Et ē illud mediāte quo sīlitudo ponitur in subiecto: ut patet in hoie albo: exēplū ad hoc habitudo intellectus ad rē intellectā est relatio realis qua intellectus intelligēs ē verē ens reale: ꝛ aliq̄d ponit in intellectu ꝙ q̄ suscapit talē habitudinē ꝑm spēs intelligibiles ꝛ actus intelligēdi, mediāte autez actu intelligendi talis habitudo fundatur in intellectu: ergo sequitur ꝙ habitudo intellect⁹ ad rē intellectam sit relatio realis. Quia vero res intellecta nō sp est ens reale nec aliq̄d realiter ponit in re inquātū intelligit̄ nec aliq̄d positiuū ē in ꝓterito: qꝛ ꝙpter nrm intelligere nihil mutat̄ in re nec ponit̄ in re: iō semp hitudo rei intellecte ad intellectuz sine sit ens reale siue rōnis semp talis habitudo est relatio rōnis. ꝙ hoc aūt ꝙ dico ꝙ aliq̄d debet poni in eo ꝙ refertur intelligo ꝙ aliquid ponatur ꝙ q̄ dependet relatio ab altero sicut intellectus realiter inquantū

ēst intelligēs depēdet a re. res vero nō dependet realiter ab intellectu: ⁊ ió intellectus realiter refertur ad rē ⁊ nō econuerso. Si aūt dicat q̄ si sit iam vnus hō albus qñ aliter fiet alb⁹ ambo erūt sītes: ⁊ tū ille qui iam erat alb⁹ nihil nouiter positū acq̄rit ⁊c. dicēdū q̄ licz nihil nouiter positū sit in eo tū in pretēsito aliquid positū est. s. albedo per quam modo est similis: ⁊ sic patet intuenti.

¶ Regule generales ad totam logicam.

Existis p̄dictis possumus elicere talē diuisionē cum oē ens rōnis positiuū sit relatio p̄ñs rem intellectaz ut dictū est: ⁊ cū relatio sit ad alterū: inde est q̄ omne ens rōnis positiuū vl̄ ē relatio rei intellecte ad intellectū vl̄ relatio vnius rei intellecte ad aliā rē intellectā: sicut gen⁹ ē relatio aīal ad hoiez: ⁊ spēs ē relatio hois ad idiuiduā ⁊c.

Ex istis p̄dictis eliciūtur regule p ordinez se hñtes q̄ sunt ad cōem logicā generales: ⁊ etiā ex istis regl̄is habetur q̄d ē intētio. ¶Prima regula ē ista q̄ res intellecta ut intellecta ē: est intētio p̄cretiue ⁊ denoiatiue ⁊ non formaliter nec essentialiter. Cuius rō est cē enim intentionē vel aliquid formaliter ponit ⁊ aliq̄d addit in re vel nihil si nihil addit supra rē ergo intētio ē ipm eē rei nō dr̄ia a re: sz hoc ē falsum: q⁹ sic intētio poneret in diffinitiōe cuiuscūq̄z rei: ergo addit aliq̄d supra rē: ergo vl̄ addit supra rē q̄ intelligitur p actū intelligēdi: vel spēz intelligibilē vl̄ intellectū vel hitudinē intellecte ad rē intellectā: vl̄ hitudinez rei ad intellectū: sed nō pōt addere nec intellectū nec spēm nec actū intelligēdi nec hitudinē intellecte ad rē intellectaz q⁹ ista nō sunt formaliter in re intellecta gñaliter loquēdo imo sunt extrinseca a re: ergo eē intētionē addit formal̄r supra rē intellectā habitudinē ipsi⁹ rei ad intellectuz hitudo ē formal̄r in re intellecta vñ res intellecta formal̄r denoiat intellecta et obiectū intellecte ⁊ intētio pōt denoiari ab habitudine quā hz ad intellectuz nec ab aliquo formal̄r q⁹ nihil formal̄r ponit in ea nisi ista hitudo vñ sicut nil aliud est formal̄r albū nisi albedo ita nihil aliud ē intellectū ut intellectū vel obiectū siue eē obiectiue vl̄ intētio sumēdo omnia formal̄r nisi p̄dicta hitudo q̄ est rōnis. hec ē ergo p̄ma regula qō oē qō intelligit inq̄ntū intelligitur dr̄ intētio denominatiue ⁊ denoiatur intētio ab hitudine quā hz ad intellectū sicut albū ē q̄litas denoiatiue ab albedine ut albū et albedo ⁊ sic intētio vl̄ intētiōale dupl̄r sumit̄. s. in p̄creto ⁊ in abstracto vñ sciēdū q⁹ sicut q̄litas dupl̄r sumitur. s. in p̄creto et in abstracto. p̄mo in p̄creto ⁊ hec ē res intellecta cui rō dicta est: ē eni declaratū q⁹ q̄cq̄d intelligitur ē intētio sed qō denoiatur formal̄r ab aliq̄ ē p̄cretū ut de sepz cū igitur res intellecta denoietur intētio ut dictū ē a p̄dicta hitudine ergo res q̄ intelligitur ē intētio in p̄creto sz illō a q̄ aliq̄d denoiatur formal̄r abstractū ut pz de albedine a q̄ denoiat albū cū ergo ab hitudine denoietur res intētio in p̄creto ergo p̄dicta hitudo ē intētio in abstracto rōnis. s. siue sit ens reale siue sit ens rōnis. Scōa regula ē ista q̄cq̄d intelligitur inq̄ntū intelligit ē intētio in p̄creto ⁊ hitudo ei⁹ ad intellectū ē intētio i abstracto. Tertia regl̄a ē ista q⁹ si illō q⁹ intelligit sit ens reale inq̄ntū intell⁹ ē p̄ma intētio i p̄creto ⁊ ei⁹ hitudo ad intellectū ē p̄ma intētio in abstracto. Quarta regula ē ista si illō q⁹ intell⁹ sit ens rōnis inq̄ntū intell⁹ ē scōa intētio in p̄creto ⁊ ei⁹ hitudo ad intellectum ē scōa intētio in abstracto ratio tertie regule ⁊ q̄rte ē ista p̄ma enī intentio ⁊ scōa accipiūtur p̄m duplex gñs intelligibiliū ergo cuz oīa entia realia ptinētia ad p̄mū gen⁹ intelligibiliū ⁊ eoz p̄uatiōes ⁊ negatiōes ut dictū ē: s̄ seq̄tur q⁹ oīa ista ptineāt ad p̄mas intētiones ⁊ cū intētio denoietur ut dcm̄ ē ab hitudine ad intellectū q̄ hitudo ē intentio in abstracto seq̄tur q⁹ oīa p̄dicta sūt p̄me intētiones i p̄creto ⁊ hitudo eoz ad itellectū ē p̄ma intētio i abstracto: cū ḡ ista intētio i abstracto accipiat p̄m gen⁹ intelligibiliū cū oīa entia rōnis ptineāt ad p̄m gen⁹ intelligibiliū ⁊ eoz p̄uatiōes ⁊ negatiōes seq̄tur q⁹ oīa ista inq̄ntū intelligūtur sūt p̄e intētiones. Et q⁹ denoiat ab hitudine q̄z hz ad intellectū ē seq̄tur q⁹ oē ens rōnis intellectū sit ista intētio p̄cretiue ⁊ ei⁹ hitudo ad itellectū sit ista intētio abstractiue vñ hō bos ⁊ oīa entia realia sunt p se in ētiones p̄cretiue ⁊ eoz hitudines ad intellectū sunt p se intētiones abstractiue gen⁹ ūo dr̄ia p̄priū spēs ⁊ accns noiant̄ p̄e intētiones p̄cretiue ⁊ eoz hitudies sūt p̄e intētiones abstractiue. Ex istis elicit̄ q̄nta regl̄a. s. hitudo entis real⁹ ad intellectū q̄ ē p̄ma intētio abstractiē ē ista intētio p̄cretie inq̄ntū intelligit̄ cū rō ēq⁹ ens rōnis in intellectū ē ista intētio p̄cretie sz p̄dicta hitudo q̄ ē p̄ma intētio abstractie ē ens rōis ergo qñ intell⁹ ē ista intētio p̄cretiue ⁊ tūc denoiat̄ ab alia hitudine q̄z hz ad intellectū q̄ ē ista intētio abstractie. Ex istis elicitur sexta regl̄a q⁹ ista intētio i abstracto cū sit ens rōis qñ intelligit̄ ē ista intētio in p̄creto ⁊ denoiat̄ ab alia ⁊ si alia intelligat̄ denoiat̄ ab alia ⁊ erit ista intētio p̄cretiue ⁊ sic de illa alia vsq⁹ ad infinitū q⁹ in talib⁹ non est p̄cessus in infinitū actu simul successiue intelligēdo notabile.

Notandū q̄ licet oēs intētiones logicales se tenēat ex ꝑte rei intellecte ad quā rē intellectā terminatur actus intelligēdi mediāte hitudie ad intellectū ita q⁹ termin⁹ siue res mālis vbi terminat act⁹ intelligēdi ē ipsa res q̄ intell⁹. termin⁹ ùo q̄ siue formal̄ ē hitudo p̄dcā q̄ terminat formal̄r ipam tēdētiā intellect⁹ ita q⁹ sicut obm intellect⁹ formal̄r dicit ipaz hitudinē p̄dictā: ita etiā termin⁹ act⁹ intelligēdi tū oīa q̄ sunt subiectiue in intellectu p̄nt dici intētiones et ꝑte intellect⁹: q⁹ sunt intētiones repñtatiue rei vñ he intētiones ut sic pot⁹ ptinēt ad nālē. i. ad libruz de aīa q̄z ad logicū nisi inq̄ntū intelligūtur ⁊ sūt obiecta intellect⁹ q⁹ intellect⁹ seipz pōt intelligere et actū suū et spēm ⁊ oīa q̄ sunt in eo: eo mō q̄ nūc dicet̄: ⁊ sic talia inq̄ntū intellectiua ad logicū ptinēt ut infer⁹ declarabit. spacio⁹ius.

¶ Qual⁹ intellectus intelligit particularia.

Liēdū ē igit̄ q⁹ sicut dcm̄ ē obcm̄ intellect⁹ ē vl̄ et q̄dditas rei mālis. intellect⁹ aūt in potētia reflexiua inq̄ntū ē spūalis ⁊ p ōriū sens⁹ nō pōt reflecti supra actū suū: q⁹ potēt⁹ corpalis eēt reflexa tota ꝑ totā: ita q⁹ tota totā se intelligeret: ergo rō ptū reflecteret⁹ vna sup̄ alia: sic iā tal⁹ potētia ptes nō hēret extēsas: ⁊ p ons eēt indiuidual⁹: sz nulla potētia corpal⁹ ē indiuidual⁹: ꝑ sens⁹ nō ē potētia reflexiua: sz intellectus cū sit potētia spūal⁹ ⁊ nō corpal⁹ tot⁹ sz totū pōt intelligere: q⁹ indiuidual⁹ ē. cū nō sit māl⁹: nec hz ptes extēsas: q⁹ nō hz ptes p⁹ ptē: vñ p̄priū ē intellectui ut inseipz reflectat̄: ut ptes intellectiue m⁹te rōes possent adduci: q⁹ intellectus actū nō itelligit nō directe: q⁹ directe ut dcm̄ ē: ē tanq̄z obcm̄ p̄mariū q̄ intelligit q̄dditatez rei mālis qñ indirecte scōario itelligit actū suū ⁊ p⁹ ea spēz q̄ ē elicitura seu allicitiua actus: q⁹ spēm intelligit circa fantasmata a q̄ bus abstrahit̄ circa spēs intelligibiles: ⁊ q⁹ intelligit fantasmata q̄ sunt cāta a ptib⁹ sensibilibus: ió a p̄mo ad vltimū intelligit ꝑticlaria: ⁊ spēm ⁊ actuz suū: ⁊ seipm ⁊ ipa q̄ sunt subiectiue in ipso: q⁹ indirecte ⁊ scōario: ⁊ oī mō reflectiue reflexiue. Et sic possunt solui rōnes quare ⁊c.

¶ Qualiter intentiones fundantur.

Quia igit̄ ens rōnis ē illō q⁹ cōseqūtur rē ut ē obiectiue in intellectu: seq̄tur q⁹ oē ens rōnis fundat̄ in re mediāte hitudine ad intellectū: ⁊ q⁹ ens rōnis ē ptinet ad scōas intētiones: ⁊ inde ē q⁹ oēs p̄e intētiones fundant̄ in re mediāte hitudie ad intellectū: cui⁹ rō ens rōnis fūdat̄ in re ut ē obiectiue in intellectū ut dcm̄ ē: sz eē obiectiue in intellectu ut s dcm̄ ē formal̄r nō dicit nisi p̄dicaz hitudiez: ḡ oēs p̄e intētiones fūdant̄ i re mediāte p̄dcā hitudie: sic oīa entia realia fūdat̄ i subō vl̄ subā mediāte q̄ntitate. Et p̄dcā hitudo fūdat̄ in re imediate sic relatio i suo fūdamēto: inde est q⁹ res real⁹ intellcā ē p̄mū fundamētū oium entiū rōnis: sic hō ⁊ bos: ⁊ aliq̄d hmōi i q̄ ens reale fundat̄ imediate p̄mo hitudo ad intellectuz mediāte hitudine q̄ ē p̄mo fūdata sic gen⁹ ⁊ spēs subm̄ ⁊ p̄dicatū: ⁊ supfundat̄ alia hitudo: ⁊ sup hāc sit supintell⁹. Alie due ꝑcedūt i infinitū: illō tū q⁹ sup entia realia fundant̄ p̄m rōnis entia q̄ sunt subcm̄ ⁊ p̄dicatū: gen⁹ ⁊ spēs mediāte hitudie ad intellectū talia entia p̄nt fundari sup gen⁹ ⁊ spēs: ita tū q⁹ a p̄mo ad vltimū oīa fundant̄ in re reali mediāte hitudie ad intellectū ⁊c. quare bñ.

¶ Qualiter intētiones p̄dicantur.

Est aūt etiā nōndū q⁹ sic in accntib⁹ realib⁹ nunq̄z accns p̄dicat̄ de suo fundamēto vl̄ subō in abstracto dicēdo subā est q̄titas: sz in p̄creto bñ p̄edi-

catur dicēdo: subā ē quāta: sic etiā in accītib⁹ rōnis nunc̄ accītalia vel entia rōnis pñt in abstracto de suo fundamēto: nō. n. dicim⁹ q̄ hō sit hitudo ad intellectū vel q̄ sit intētionalitas in abstracto: nec dicim⁹ q̄ aial sit gñalitas: sz tñ in ꝯcreto bñ: vñ sicut hō denoiat alb⁹ ab albedie: sic hō denoiatur intētio in ꝯcreto vel obiectū vl intētiōale vl terminus vl actꝰ intelligēdi ab hitudine ad intellectū: nec etiā hō dr hitudo ad indiuidua: sz a p̄dicta hitudine ad indiuidua denoiat spēs ⁊ ab hitudine inferiꝝ spēz aial denoiatur gn⁹. Iz eni accītib⁹ realib⁹ p ꝯpationē ad subālia nō sit p̄dicatio nisi denoiatiue p ꝯpationē tñ ad supiora reperitur ibi p̄dicatio eētialis in abstracto: ut albedo ē color: sic eodē mō ineſt entib⁹ rōnis: dicimus q̄ hitudo ad intellectū est intētio eētialiter in abstracto: ut genus est vl̄e eētialiter. Est aūt sciendū q̄ idē respectu diuersoꝝ pōt eē abstractū ⁊ concretū sicut ſupficies respectu coloris ē ꝯcretū. s. q̄ de ea ꝯcretiue p̄dicat color: qz ſupficies ē colorata ⁊ respectu quātitatis ē abstractū. i. de ea abstractiue p̄dicat quātitas sicut genus p ꝯpationē ad habitudinē quā hz ad intellectū ē ꝯcretū qz ut dictū est tali hitudine dr scēa intētio in ꝯcreto: tñ p ꝯpationē ad supi⁹. s. ad vl̄e dr eē abstractuz ⁊ eētialiter qz de eo eētialr p̄dicatur vl̄e quare ⁊c. vñ bñ nota.

Hē subiecto logice saluo ſp melioꝝ ſilio videt mihi eē dicēdū q̄ circa idē labozāt metha ⁊ logic⁹ qz circa ens: tñ qz metha. ꝑsiderat ens quātū ad ea q̄ ꝑsequūtur ipm̄ ſm̄ suā entitatē. logic⁹ uo ꝑsiderat ipm̄ quātū ad ea q̄ ꝑsequūtur ipm̄ ꝓut pōt eē subiectiue: vel dico obiectiue in intellectu: ut pz discurrēdo p oēs libꝛos logicales: qz in oibus ꝑsiderat ens quantū ad ea q̄ ꝑsequūtur ipm̄ ꝓut est obiectiue in intellectu. cū ergo obiectiue esse in intellectu dicat formaliter habitudinē ad intellectū. videt q̄ formal rō subiecti logice sit habitudo ad intellectū: ⁊ sic videtur q̄ ens inquantū hz habitudinē ad intellectuz sit subm̄ logice vel ens ꝑsideratū quātū ad ea q̄ ipſuz ꝑsequūtur ꝓut ē obiectiue in intellectu: ꝓterea illud q̄ ē cā fundamenti de oīa entia logicalia in re videt ꝓncipalr ⁊ q̄si formal rō ad logicū ptinere: sz talis ē p̄dicta hitudo ut p̄dictū ē supius: ergo ⁊c. ꝓterea illud sub cui⁹ rōne ꝑsiderat oīs logic⁹ ē forma lis rō subiectiua: qz hec ē ꝓditio ꝑma subiecti logice. sz logicus oīa cōsiderat ad q̄ pñt oīa entia logicalia appellari siue applicari. sed omniū enti possunt applicari: ergo cōsiderat oē ens: ergo vl̄ ꝑsiderat ens ſm̄ suam naturā sic erit artifex realis ⁊ p̄ns methaphisic⁹: vel ipſuz ꝑsiderat quātū ad eē in aīa in quātū ē obiectiue in intellectu. sed eē obiectiue formaliter dicit habitudinē ad intellectū: ergo logicus oīa cōsiderat sub rōne habitudinis p̄dicte: ergo habitudo ad intellectū dr eē formalis rō subiecti logice ita q̄z oīa q̄ ꝑsiderātur in logica siue vniuersalia siue enūciatio vel sillogism⁹ considerentur sub ratione habitudinis ad intellectuz: ita q̄ ens in habitudine ad intellectū vel ens consideratū quantū ad ea q̄ ipſum cōsequūtur ꝓut est obiectiue in intellectu ē subiectū in logica. hec enim questio ad me videtur dicendū eē: licet aliqui dicāt oppositū vel aliq̄d ita q̄ in methaphisica ē subiectū ens inquantū ens. i. quantū ad suā naturaz ⁊ entitatē. logica vero ut dictū est etiā vñ licet materialiter idē sit in vtroq̄z subiecto: tñ p formales rationes distinguūtur: et quia intelligibile ⁊ verū dicūt eē formaliter habitudinē ad intellectū inde est q̄ aliq̄ dixerunt q̄ intelligibile inquātū sic est subiectū in logica: ⁊ verū inquantū verū: q̄ de intelligibili forte satis probabile est. quid autē sit de vero: inferꝰ dicetur in tractatu de veritate ⁊ qualitate: et quomodo ad logicū ptinet. Ex his igitur iam dictis videre possumus q̄liter oēs intentiones logicales possunt diffiniri: quia tripliciter distinguūtur: quia quedā entia rationis consequūtur rē apprehensam. prima opatione intellect⁹: ut gen⁹: species: predicatū: subiectū: et sic de aliis: de quibus determinat in libro ꝑphirij. quedā vero sunt entia q̄ consequuntur rē apprehēsam. secūda opatione intellectus: ut enūciatio de qua determinatur in libro ꝑiarmenias. q̄daz vero q̄ cōsequūtur rē apprehēsam tertia opatiōe intellect⁹: ut sillogis mus: entimema ⁊ hmōi: de q̄b⁹ determinat in tota logica nova. Ex his igit videndū est q̄d sit ſm̄ suā entitatez q̄libet ens rōnis: ⁊ ꝑmo de accītib⁹ rē p ꝑmā opatiōez intellect⁹.

De vniuersali.

Vniuersale. n. cū sit ens rōnis positiuū q̄ dr p comparationē ad ea de q̄b⁹ p̄dicatur. Et cū sit relatio ut dictū est supius ⁊ nō sit ꝓpatio ad intellectū sequit q̄ sit relatio vni⁹ rei intellecte ad aliā rē intellectā ut aīalis ad hominē vel cuiuslibet supioris ad inferius et qz in diffinitiōe accītis ponit fundamētū vel subiectū: nō vl̄e cū fundetur in re mediāte habitudine ad intellectū vl̄e sic diffinit Al̄e est hitudo supioris ad inferi⁹ ꝓtinēs rē apprehensam in habitudine ad intellectū q̄ res p̄dicatur de plurib⁹ vel ē in pluribus. Ex hoc statim possum⁹ diffinire gen⁹ q̄d ē vl̄e eētialiter sicut genus ē habitudo supioris ad inferius cōtinēs rē in habitudine ad intellectum simpliciter q̄ res p̄dicatur de pluribus differētibus specie in eo quod quid.

De specie.

Species vero sic diffinitur. Spēs ē hitudo supioris ad inferi⁹ continēs rē in hitudine ad intellectū simplr q̄ res p̄dicatur de plurib⁹ dr̄ntibus numero in eo q̄d q̄d sili. n. mō pñt diffiniri dria ꝓpriuz ⁊ accīs ⁊ rōne diffinitas consili. Sciendū est tñ q̄ spēs dupl̄r sumit: vno mō ut est relatiū opposituz ⁊ correspōdēs generi termina tū ad genus sicut genus terminat ad spēm ⁊ hec spēs nō hz rōnem vltis cū vl̄e dicatur p ꝓpationē ad ꝑticularia. vnde isto mō sic diffinit spēs. Spēs ē hitudo supioris ad cōe oppositū generi applicabilis rei vl̄ cōtinens rē in hitudine ad intellectū simplicē q̄ res subiect̄ generi. alio mō sumitur spēs ut hz rōnē vltis ⁊ sic nō dr relatiue ad gen⁹ ⁊ ad modū vltis. dr relatiue ad singularia ⁊ sic diffinit sicut dictū est primo in ꝑma diffinitiōe supius. vñ ꝑma spēs hz rōnē ꝑticularis nō simplr sz p respectū ad genus sed scōo mō hz rōnem vltis ⁊ dr relatiue ad particularia simplr oīa hec sic possunt probari. vniuersale enim cū sit ens reale positiuū ut dictuz est erit relatio nō ad intellectū: ergo erit habitudo alicuius cōmunis ad ea de quibus predicatur ut etiā dicit porphir⁹ ⁊ cū sit ens rōnis ut probatū est ſeq̄tur q̄ sequat rē in hitudine ad intellectuz. ⁊ sic probata est sua diffinitio: ergo aliq̄ vniuersalia sunt probabilia essentialiter ut gen⁹ species ⁊c. ideo quodlibet est habitudo superioris ad inferius ꝓtinēs rem in habitudine ad intellectū que res predicatur in quid de pluribus differentibus specie si sit genus. vel plurib⁹ differētibus numero si sit species. vel de quali eētiali si sit differentia. ⁊ de accidentali conuertibili si sit ꝓpriū. vel non conuertibili si sit accidens.

De enunciatione.

Enūciatio vero est habitudo p̄dicati ad subiectuz ⁊ subiecti ad p̄dicatū ꝓtinēs rē apprehensam in habitudine ad intellectū cōponentē ⁊ diuidētē q̄ res ⁊c. sillogism⁹ vero est habitudo medij ad extrema ⁊ extremoꝝ ad medū ꝓut ad premissas ⁊ extremoꝝ ad inuicem ꝓut ad conclusiones continēs rem in habitudine ad intellectum discursiuū que res ⁊c. eodem mō omnia possunt diffiniri suo mō ⁊c. quare.

Alteri⁹ redeūdo ad predictas intētiōes vel entia rōnis q̄ ꝑsequūtur rē p ꝑmā opatōez intellect⁹ vl̄ vl̄e gen⁹ spēs ⁊c. hīra diffinitōe eoꝝ notādū ē q̄ hoꝝ ē ꝓpria passio vbi tñ saluo cōsilio melioꝝ dico q̄ p̄dicari de plib⁹ cū sit ꝓpria passio vltis de plib⁹ sub mō p̄dicari non actualr qz tūc ñ ē passio imo accītalr ei accidit. sz sumēdo p̄dicari potētialr siue aptitudinalr. vñ p̄dicari de plib⁹ isto mō ē ꝓpria passio vltis p̄dicari in q̄d de plib⁹ dr̄ntib⁹ spē ē passio generi de dr̄ntib⁹ nūero ē passio spēi in q̄li essentiali dr̄ie in q̄li accītali ꝓuertibili ꝓpriꝫ in q̄li accītali nō ꝓuertibili accītis: cui⁹ rō pōt eē: qz illō q̄d ē ꝓuertibile cū aliq̄ p̄dicat de eo nō cēntialr nec in abstracto sz denoiatiue ē ꝓpria passio ei⁹. sz p̄dicari de plib⁹ dr̄ntibus spēi in eo q̄ q̄d ē cōuertibile cum genere: ergo ⁊c. ⁊ sic de aliis: nec p̄dicari de plibus predicat de vl̄i eētialiter. nec in abstracto: qz male diceretur q̄ vl̄e sit p̄dicari de plibus. sz in ꝯcrete vl̄e est p̄dicabile: ⁊ hoc noialiter: sicut hō est risibil. vel verbalr dicēdo q̄ vl̄e p̄dicatur: sicut dicēdo q̄ corꝰ mouetur: ergo q̄ p̄

dicari de pluribus sit ꝓpria passio vlis: ⁊ predicari de pluribus differẽtib⁹ specie in eo q̃ q̃d generis: et sic de alijs. ¶Nota q̃ sicut hõ albus inq̃ztũ albus dr formaliter accñs: licet homo qui est albus dicat substantiã: sed cũ predicari sit ens rõnis animal inq̃ztũ predicatur dicit ens rõnis: licz animal qõ predicatur sit substã: ⁊ sicut esse albũ non ꝓuenit homini mediãte supficie q̃ nõ est de ratione hominis q̃ est: sed est rõ susceptiua albi. si ergo predicari nõ cõuenit animali: nisi mediante habitudine ad intellectũ q̃ nõ ẽ de rõne animalis q̃ ꝓtrahitur: sed ẽ ratio susceptiua: vel ꝓuenit aiali ꝑdicari.

Nota qñ aial inq̃ztũ gen⁹ dr predicari: dico q̃ sic: ita q̃ tñ aial q̃ predicat si non ꝓpetit vel diuidit ens ⁊ ens reale: sz ꝑdicari nõ ꝓpetit sibi nisi ut gen⁹ vl̃ species: ⁊ sic de alijs: sicut nec color inest alicui inq̃ztuz hz supficiẽ. sz tñ illõ qõ hz ꝑncipal̃r color ẽ subã. Et si dicatur q̃ si aial inq̃ztũ est genus ꝑdicatur: ergo põt dici hõ est aial ergo hõ ẽ gen⁹. Dicẽdũ ẽ q̃ Iz nõ possit fieri descẽs cui attribuitur aial de q̃ ꝑdicatur genus. Sz ꝛ: qõ ꝓpetit alteri eẽntial̃r nõ est ꝓpria passio ei⁹: sz ꝑdicari ꝓuenit eẽntial̃r generi et vli: qz dicim⁹ gen⁹ eẽntial̃r ꝑdicat: ⁊ nõ ẽ ꝓpria passio. Dicẽdũ q̃ ꝑdicari põt dicere inherẽtiã generi ad induidua: et aialis ad hoiem. ⁊ sic dicim⁹ q̃ aial ꝑdicatur. Alio mõ põt dicere inherentiã ipsi⁹ ꝑdicari ad ipm gen⁹: ⁊ sic non ꝓpetit eẽntial̃r ipsi generi: qz male diceretur gen⁹ ẽ ꝑdicatio seu ꝑdicari: sz solũ denoiatiue gen⁹ ẽ predicabile vl̃ gen⁹ predicatur. Sz ꝛ: itez potẽtia passiua nõ seq̃tur potẽtiã actuaz eo q̃ sit ꝓz ea: nec cãtur ab ea. sz intellect⁹ hz potẽtiã actuã predicãdi ꝑm quã predicatur vnuz de alio: ergo res ipsa ꝑm se hẽbit potẽtiã passiuã predicãdi ꝑm quã vna res predicatur de alia: ergo hec nõ ẽ posterioꝛ intellectu: nec cauabitur ab eo: ⁊ ꝙ ꝑns predicari nõ erit ens rõis nec passio ei⁹ ut ꝓbat rõ. Dicẽdũ ẽ q̃ respectu alic⁹ triplex potẽtia inuenitur: quedã passio nõ dispositã: quedã dispositã sz remota quedã dispositã ⁊ ꝓpinquã: sicut prima materia est potẽtia passiua panis: sz indispositã. farina uõ dispositã sz remota. pasta vero cocta dispositã ⁊ ꝓpinquã: sic ergo dico ad qõnẽ sz q̃ ꝓbat rõ ipsã: res ꝑm se est in potentia ꝓma remota tñ ad hoc q̃ predicetur aial nũq̃z predicaret: res uõ sz q̃ vl̃is est in potẽtia dispositã sz remota. res uõ ꝑm q̃ vl̃is ⁊ ꝑm q̃ hz habitudinẽ ad aliq̃d de quo intellect⁹ predicatur: iã ẽ in potẽtia dispositã ⁊ ꝓpinquã: ⁊ hoc mõ est ꝓpria passio: ut ꝓbat rõ supius. Si dicatur q̃ ꝓpria passio nõdũ ponitur in diuisione generis: ergo ꝛc.

¶Predicari ꝑm potentiã primã ponitur in diuisione generis ut fundamentũ: qz est idẽ cũ eo: sz ꝑm potẽtiã dispositã ⁊ remotã põt poni: qz ut idẽ cũ vniuersali. ꝑm entẽ potentiã dispositã ⁊ ꝓpinquã est potentia generis vel vniuersalis sit sicut sequẽs ea ꝙuertibiliter eodẽ modo quo dictũ est. vnde bene nota bene bene.

¶Qualiter differat ꝓpria passio de subiecto in logica.

Et istũ modũ tenuit porphirius: qui in diuisione generis speciei ⁊ alioꝝ possit predicari ꝑm potentiam secũdo mõ ⁊ primo sumptã: sed postea ꝑdicari sumptũ tertio mõ posuit cõe oibus. s. generi spẽi ⁊ sic de alijs: sz tanq̃z ꝓpriũ vl̃is predicari in q̃d de differentibus spẽ tanq̃z ꝓpriũ generis: et hoc in cõibus: ⁊ sic de alijs. ¶habito ergo subiecto. s. vl̃i ⁊ diffinitione q̃ est mediũ. s. habitudo ad inferioꝛa ꝑns rẽi habitudine ad intellectũ simplicẽ ꝛc. ⁊ hãc positione q̃ est predicari de plib⁹ poterat demõstrare porphiri⁹ in cõibus ꝓpriã passionẽ de subiecto: sz ꝑncipal̃r procedẽs. ¶Hoc nõ: qz hic liber precedit librũ de demõstratione: sz sciẽtib⁹ mãz manifeste põt demõstrari: ⁊ bñ: q̃re bñ nota.

Ex istis habitudo ad inferioꝛa ꝑns rem in habitudine ad intellectũ simplicẽ est predicabile sumẽdo inherẽtiã nõ rei ad induidua: sed ipsius predicabilis ad habitudinẽ talẽ: sed vl̃e est hmõi: ergo vl̃e ẽ predicabile: ⁊ sic pq̃re diffinitiones ⁊ passiones in aliꝝ libris scientie logicalis: ⁊ in oibus modo siti facies demonstrationẽ.

¶Hic ꝓprie passiones repiũtur in istis ꝙ ordinẽ se hñtes sicut differre vel ꝓuenire: q̃s ponit porphiri⁹ in cõitatibus q̃ sunt entia rõnis ⁊ habitudines differẽtiũ vel cõuenientiũ que etiã ex ꝓma positione ꝙ ordinem.

Ex istis ꝓncipijs logicalibus bñ intellectis q̃si infinitas ꝓclusiones q̃sq̃z põt elicere si diligẽter respexerit. Quarũ solũ hic ponã aliq̃s breuiter q̃ vere sunt: sz nõ ponã hic defensiões ⁊ impugnatiões earz nec eas intẽdo multis fulcire rõnibus: qz iã alsfactũ est: sz q̃libet ꝙ seipm hoc poterit inuenire. ¶Prima ꝓclusio ẽ ista q̃ vl̃ia fundant in re ꝑsiderata siue ꝓditionibus induiduatib⁹ licet supius pateat. Scõa ꝓclusio vl̃ia nõ sunt subiectiue in intellectu sz in re ut ẽ obiectiue in intellectu ꝙ dicta supius de se patz. Tertia ꝓclusio vl̃ia sumpta formaliter nõ sunt in ꝙticularibus: qz ꝙticulare est induiduũ ut de se patet: q̃re ꝛc. Quarta ꝓclusio ẽ q̃ vl̃e. i. natura q̃ subiacitur vl̃itati est in ꝙticularibus: nec ab eis sepatur: licet supius pateat. ¶Quinta cõclusio. vl̃ia nõ sunt pure obiectiue in intellectu: qz nõ intelligit: ut de se pz. Sexta ꝓclusio siue regula ẽ: q̃ vl̃ia nõ sunt obiectiue in intellectu ficto cui nihil correspondet: qz vl̃i cor respõdet aliq̃d. Septima ꝓclusio siue regula est: q̃ vl̃e nõ seqũtur rẽ apꝑhensaz in intellectu angelico vel diuino sicut apꝛehensam in intellectu nr̃o: qz nos ꝓmo intelligimus confuse ⁊ indeterminate: ⁊ postea determinate: sz nõ sic subẽ sepate: licet intelligant ꝓfusum ⁊ indeterminatũ: nõ tñ ꝓfuse ⁊ indeterminate. Octaua cõclusio est siue regula q̃ vl̃e ẽ cõmune gen⁹ ad predicabilia. Cuius rõ ẽ: qz ꝑdicatur de istis q̃nq̃z differẽtibus spẽ in eo q̃ q̃d. Contra hoc obijcit̃ dupl̃r. ¶Primo sic: si vl̃e est gen⁹: cũ igitur gen⁹ de q̃ determiatur in libro porphirij sit gen⁹ cõissimũ sed vl̃e est gen⁹ ⁊ vl̃e sit cõe: ergo gen⁹ in sui cõitate hz supra se gen⁹. ꝓterea si vl̃e est gen⁹: ergo gen⁹ cõissimũ de q̃ determinatur in libro porꝛ phirij est spẽs: qz q̃ immediate ꝓtinetur sub genere ẽ spẽs: sz hoc est falsum. qz gen⁹ ⁊ spẽs sunt oppposite intẽtiones. Ad cui⁹ euidẽtiaz est notãdum q̃ intentiões logicales ut dictũ est possunt applicari omni enti ⁊ ipsum possunt denoiare: ⁊ vnã post aliã denominare sicut quãtitas denominat quãtitatẽ: tñ sicut quãtitas non ẽ quãtitas essentialiter sz denoiatiue sic: cũ iste q̃nq̃z intẽtiones sint oppposite: ut genus ẽ species ꝛc. ideo vna essentialiter nõ ẽ alia nec vl̃e determinat aliquã istarũ essentialiter. sed tñ vnã põt aliã denoiare: ⁊ ipsum vl̃e ab aliquo denoiari põt. Et q̃ hoc rñdetur ad ꝑmũ argumentũ q̃ licet genus essentialiter: de quo determinat in libro porphirij sit cõissimũ. tñ aliq̃d habz supra se q̃ nõ est gen⁹ essentialiter: nec determinatũ sed est gen⁹ denoiatiue. vñ sicut aial qõ est eẽntiale homi nõ est gen⁹ eẽntialiter nec determinatũ sz gen⁹ denominatiue: ab habitudine quã habet ad spẽm: sic vl̃e qõ est essentiale generi ⁊ speciei: et sic de alijs: non ẽ genus essentialiter determiatiue nec spẽs: licz indeterminate omnia: tũc vl̃e ab habitudine quã habz ad suas species: et ad genus specie differentia denominatiue dicitur esse genus: et sic patet solutio primi argumẽti. Ad secundũ patet q̃ licet genus non sit spẽs eẽntialiter: et Iz eẽntialiter sit animal: sed tamẽ denominatiue est spẽs sicut genus respectu: licet essentialiter tamẽ denominatiue. ¶Nona ꝓclusio siue regula est: q̃ licet genus nõ sit essentialiter spẽs tñ genus potentiale denominatur a spẽ: sed homo ab aiali non est spẽs essentialiter: ⁊ licet essentialiter. Decima ꝓclusio siue regula est q̃ aliq̃ ꝙticulare indiuisibile ẽ vl̃e. Cuius rõ est: qz omne vl̃e predicabile de multis habz sub se aliq̃ indiuidua ⁊ ꝙticularia de q̃bus predicat̃: sz vl̃e est hmõi: ergo predicatur cũ sit gen⁹ de aliq̃ ꝙticulari eẽntialiter: sicut habitudo aialis ad hoiez eo mõ quo dictũ ẽ: ẽ gen⁹: et per ꝑns vl̃e: ⁊ tñ est quedã realis hitudo ⁊ rõ. Contra hoc arguitur sic dupl̃r. ¶Primo sic: vl̃e et ꝙticulare sũt opposita ergo vnũ non est alind. Scõo sic: o ẽ vl̃e est predicabile de multis sz ꝙticulare non ẽ predicabile de multis: ergo non est vl̃e. ¶Rñdetur ad primũ q̃n dr q̃ vl̃e et ꝙticulare sunt oppposite intẽtiones: verũ est et ratio essentialiter non est altera: quia vniuersale est habitudo alicuius multitudinis: ꝙticulare vero est habitudo alicuius i multiplicabili: sed tamẽ vna põt ab alia denominari: sicut habitudo animalis ad hoiem est genus et vl̃e eẽntialiter ⁊ denominatur ab habitudine sui ipsius ad seipsum: et quia ẽ multiplicabilis talis habitudo nõ est nisi vna ideo licet essentialiter sit genus ⁊ vl̃e: tamẽ ẽ denominatiue ꝙticulare. Ad aliud dicitur q̃ ꝑdicari sumitur

duplr. Uno mō fm se ⁊ put ē passio vlis: ⁊ isto mō dē vle est p̄dicabile. nec ē intelligēdū q̄ ita p̄dicat ad ip̄m vle eēntialiter si sit illud qō dr de aliq̄: sed ē intelligendū qō est p̄dicabile. i. q̄ ipsum sequit aliq̄ habitudo fm quā res cui aplicatur vlis p̄dicat. Allio mō sumit p̄dicari fm q̄ ꝓuenit rebus subiectis enūciatiōibus inq̄ntum vna res dr de alia: et isto mō vle eēntialiter nō p̄dicatur: q⁹ habitudo aīalis ad hoiem nō predicat de aliquo: ⁊ tñ est eēntialr vle. Sz cōtra vle de quo determinat in p̄mo porphirij ē eēntialiter vle: ⁊ tñ p̄dicatur de q̄nq̄ vlib⁹. Rñdeo ⁊ dico q̄ sicut aīal nō p̄dicatur de hoīe ⁊ asino inq̄ntū ē denominatiue vle ab habitudine quā hz ad ipsa: sic vle nō predicat eēntialr de q̄nq̄ predicabilib⁹: nisi inq̄ntū hz habitudinē ad ipsa. sed inq̄ntū dr denominatiue vle vel genus. vñ aliq̄d qō in se est eēntialiter vle inq̄ntū est obiectiue in intellectu siue in aīa: ⁊ hz habitudinē ad inferiora dr vle ꝓrectiue ⁊ denominatiue sicut aīal. pz ergo solutio. ſz hec distinctio ꝓsueuit fieri p alia verba. s. q̄ vno mō sumit p̄dicari: ut ē passio vlis: ⁊ sic ꝓuenit intētionibus sicut passio. Allio mō sumit predicari pro actu intellectus dicētis vnū de alio: ⁊ hoc mō p̄dicari vocatur exercitiū: q⁹ mediātibus reb⁹ exercetur ⁊ talis ꝓuenit ei qō ē vle denoiatiue: ⁊ nō ei qō ē vle eēntialr inq̄ntū sic nisi inq̄ntū etiā ip̄m pōt eē denominatiue vel nō: ⁊ sic argumentū cōcludit. Undecima cōclusio vle est subiectus in libro porphirij: hoc de se patet: q⁹ de eo et eius ptibus ⁊ passionibus determinatur ibi. Sed contra: subiectū habz ppriā passionē cōuertibilē: sed ppriū nō hz esse cōuertibile cū vli q⁹ p̄dicabile est inferius cōtentū sub vli: ergo ⁊c. Rñdeo ⁊ dico q̄ ppriū vel ppria passio essentialiter nō est ꝓuertibilis cū vli cū sit spēs eius sed aliud: ut puta est p̄dicabile: sed hoc q̄ est p̄dicari eo mō quo dictū est supius: est qō ē ꝓuertibile: vel qō dr vle cū vli: ⁊ illud tale licet nō sit ppriū eēntialiter sic nec risibile: tñ sicut risibile denominatur ppriū: ⁊ sicut vle est denominatiue genus: ⁊ sic p̄dicari de multis ē ppria passio denominatiue. Duodecima ꝓclusio: vle est spēs denominatiue inq̄ntū habz supra se aliq̄d. s. habitudinē ⁊ relationē rōnis. In entibus aūt accipitur p̄dicabile secundū sub ⁊ supra: sicut in entibus realib⁹ put sunt obiectiue in intellectu. Hec cōclusio pōt impugnari ⁊ defendi sicut precedēs. Decimatertia ꝓclusio dria ppriū et accidēs sunt spēs denoiatiue tm̄: ⁊ etiā spēs gen⁹ sunt spēs denoiatiue sicut hō respectu aīalis: sic q̄nq̄ vlia sunt spēs denominatiue respectu vlis. vñ spēs eēntialiter pōt a seipsa denoiari nō in seipa in nūero: q⁹ hoc ē impossibile. ſz a sili sicut habitudo alicuius cōis ad inuidua ē eēntialiter spēs: ſz inq̄ntū habet habitudinē ad inuidua. s. ad multa ꝓticularia tales habitudines sicut illud qō in se etiā spēs essentialiter ab alia habitudine est spēs denoiatiue. et sic pz q̄ intentiones logicales sunt applicabiles oi enti et sibi ipsis. Decimaq̄rta ꝓclusio: gen⁹ gnālissimū hz supra se genus. Cuius rō ē: q⁹ illud qō diuiditur in aliq̄ est cōe ad ea. sed gen⁹ diuidit in genus generalissimū: et genus subalternū: ergo gen⁹ gnālissimū hz supra se genus: et p̄ nōs est spēs. Sed si dicatur qō est ꝓtrariū porphirij. Dicendū est q̄ non est: q⁹ ipse dicit q̄ gen⁹ gnālissimū nō est spēs intelligitur sic gen⁹ generalissimū est habitudo nōs rē in habitudine ad intellectū: q⁹ res nō pōt esse denominatiue spēs et subā. Decimaq̄nta conclusio: gen⁹ generalissimū ē spēs spālissima. Cuius rō ē: q⁹ qō solū predicatur de. x. inuiduis in qd est spēs spālissima sed genus gnālissimū solū predicat de. x. generibus gnālissimis q̄ sunt. x. inuidua: ergo gen⁹ gnālissimū ē spēs specialissima. maior ē euidens. p̄batio minoris: illud qō ē induisibile ⁊ imultiplicabile ē indiuiduū et ꝓticulare. sed gen⁹ generalissimū fundatū in subā est induisibile: q⁹ nō pōt multiplicari: q⁹ non sunt duo genera generalissima in subā: immo vnū solū: et idē est de quantitate: et sic de alijs p̄dicamētis: q⁹ qōlibet solū obijcitur vni generi generalissimo ergo decē genera generalissima sunt. x. inuidua. et sic sequit cōclusio principalis q̄ genus generalissimū ē spēs spālissima. vñ sic in entibus realibus diuidimus p̄ dr̄ias formales vsq̄ ad speciē specialissimā sicut color diuidit in albedinē et nigredinē et spēs specialissima vltra nō diuiditur nisi materialiter: sicut albedo rōne subiecti: sic gen⁹ diuidit in generalissimū ⁊ subalternū q̄si per differētias formales: sed genus generalissimū vltra non diuiditur seu multiplicat nisi ex ꝓte fundamēto⁹. s. subē quātitat ⁊ alio⁹: cū sit spēs spālissima: sic cōiter pōt hec ꝓclusio impugnari sicut p̄cedēs ex p̄dictis defendetur. Ite sciēdū q̄ a quibusdā dr q̄ etiā ens rōnis nullibi ē subiectiue: q⁹ si intelligatur simpl⁹ sic est falsa: ita q̄ nullo mō: q⁹ cū ens diuidatur in ens p se: et in ens p aliud: si ergo ens rōnis nō est in alio: ergo ē per se: ⁊ sic est substātia qō est falsum. Ubi sciēdū ē q̄ sicut entia sunt ita habēt essentiā ⁊ modū essendi: q⁹ ergo nō sunt entia pfecta ⁊ realia: iō nō hūt realiter eēntiā pfectā: sed solū rōnis. nec etiā realiter sunt subiectiue alicubi ſz solū rōne: eo mō quo habēt cē. vñ oīa entia rōnis sunt subiectiue in re intellecta: ut pz per has quattuor rōnes. Prima ē q̄ relatio subiectie est in eo qō refertur: sed ens rōnis positiuū ē relatio: ergo ē subiectiue vel fundamētaliter in eo q̄ refertur. ſz hoc ē res intellecta: q⁹ ut ex dictis patet omne ens rationis positiuū: vel est habitudo rei ad intellectum: vel est habitudo vnius rei intellecte ad aliaz rem intellectam: ergo cum res intellecta sit id quod refertur sequitur q̄ in re intellecta sunt entia rōnis subiectiue: ⁊ q⁹ eiusdē est habitus ⁊ p̄uatio ⁊ negatio. Idē etiā est dicendū de negatiuis ⁊ p̄uatiuis. Scōa rō: aut sunt in intellectu vel in re. nō in intellectu: q⁹ relatio intellectus ad rē est realis ut sup⁹ dictū est. ergo sunt in re intellecta. Tertia rō in eo q̄ sunt q̄ denominat formaliter: ſz entia rōnis formaliter denomināt rē intellectā ⁊ nō intellectū: nisi inq̄ntū intelligitur: formaliter eni res ē vlis vel ꝓticularis subiī ⁊ p̄dicatū genus ⁊ spēs ⁊ nō intellectus: ergo ⁊c. Quarta rō in eo q̄ sunt q̄ ꝓsequunt formalit. hoc de se pz: ſz cōsequūtur rē intellectā. ꝓbatur hec ex diuisiōe entiū rōnis supius dicta: ens rōnis est qō ꝓsequitur rē ut ē obiectiue in intellectu. ergo ⁊c. vñ qō est etiā quō habeat essentiā cū sint entia rōnis habēt etiā essentiā rōnis ⁊c. oēs conclusiones p̄cedētes pluribus modis possunt impugnari: ſz q̄ predicta defendi ⁊c. bene nota.

¶ Sūmularū logice magri Petri hispani tractatus septē accuratissima excellētissimi Joānis verso⁹ expositiōe cū cubrati. vna cū de secūdis intentionibus Francisci de prato viri memorādi tractatu: visi approbatiq⁹ a Reuerendo sacre pagīnis magistro Roderico a sancta ella reyne archidiacono bene merito. Hispali p̄ Stanislaū polenū. ⁊ Jacobū kronberger alemanum impressi: felici sydere sunt explicitū impēsis per maximis gratie dela torre nec nō Alfonsi laurētij bibliopolarū. Anno christiane salutis millesimo quingentesimo tertio. xvij. Kl. Madij.

¶ Registrum chartarū.

a
Preclara
Tertus sūmu.
sciendi:et
percussio duorum
b
catorū subiecti
tas subiecti
essentia subiecti
se:sed falsi.
c
impossibile
accipitur
et modo
quantum aptum
d
pro differentia
nitione speciei
propositione
ti que non
e
etiam scientia
ad secundum
quia esse in
tate perfecta
f
habent quodāmodo
Tertio sciendum
citur ab arte
naturam actio
g
determinatum est
est animal
q; licet medium
non arguitur
h
da figura.
de cum vna
pitur in diffinitione
bus in respectu
i
bet eius parte
Postq; deter.
lis. Et sumitur
mificator. primum
k
nem sic diuidendo
cuius scientie
tiam que habet
mete siue
l
multiplicitate
tunc est oratio
participiū se
duo ꝛ tria
m
speciali in ali.
Ari. in capitulo
ibi est semper
identitas in parte
n
Propositio est
Fieri solet
vnam faciunt
gationum:que
o
dicens predicam
ri in substantia
tio temporum
que dicatur
p
cum:et ille
le non vni.
sed non est
prima est sim.
q
ma pars
differunt secundo
pulatiue per
gnoscendi ipsum
r
sunt accidentia
minē currit
mo preter sor.
s
tasne sor. currat
De coniunctione nisi
tate sequitur
t
sit necessaria
simpliciter sed
res ut visus.

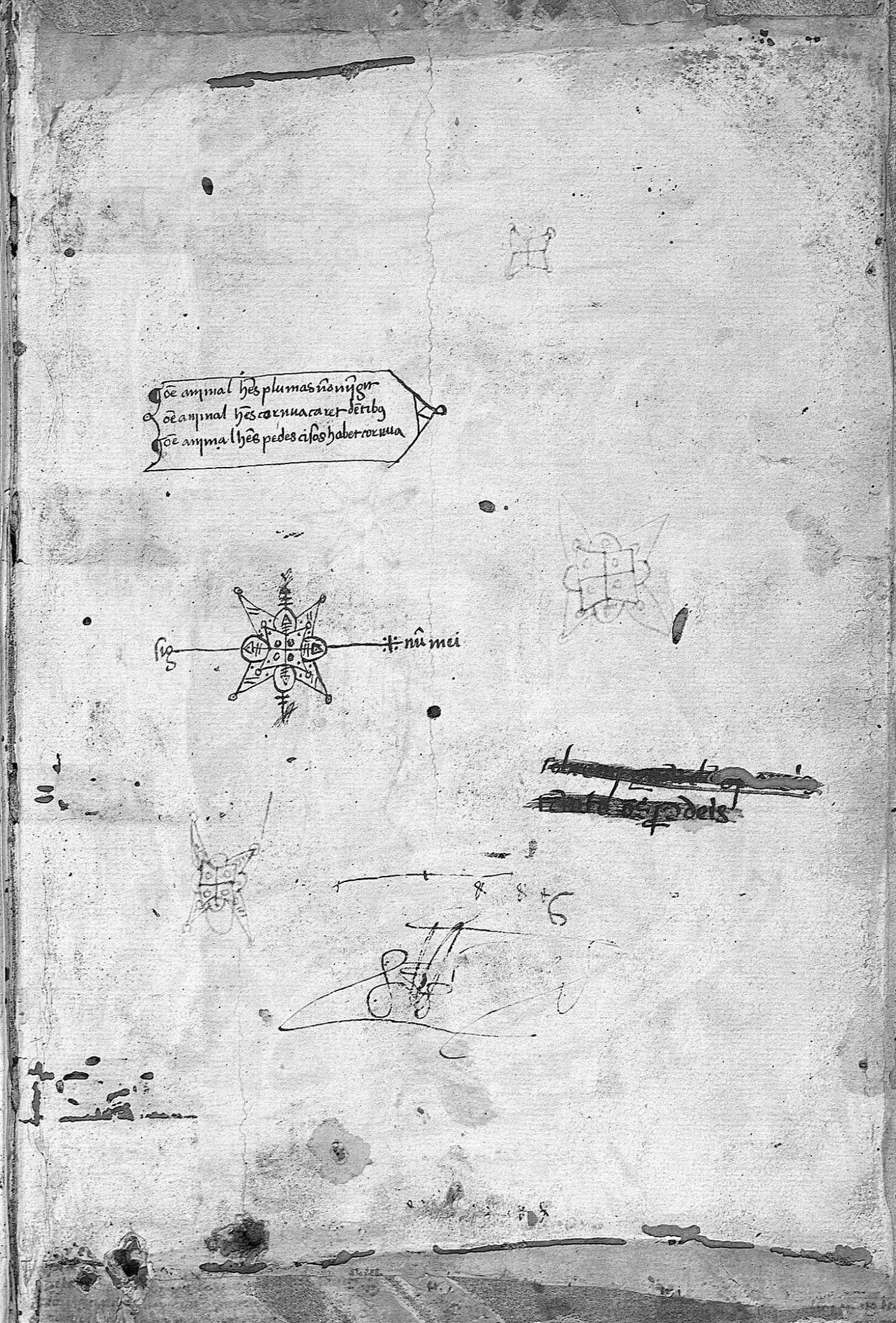

oē animal hēs plumas nō nigr
oē animal hēs cornua caret dētibꝰ
oē animal hēs pedes cisos habet cornua
sig
nū mei

arte sophistica ꝓpter ignorantiã artis sophistice. Alio mõ capitur fallacia ꝑ ꝓncipio a quo talis decptionis ut ẽ locus sophisticus in quo fundant argumẽta sophistica ⁊ isto modo capitur in ista diffinitione ⁊ nõ ꝓmo mõ. vñ sicut locus dialeticus est sedes argumẽti dialetici vel est id a quo cõueniẽs elicit argumentũ: ita sit fallacia est sedes vel illud a quo elicit argumentũ sophisticũ: ⁊ sicut in eodẽ loco dialetico plura argumẽta dialetica fundãt: sic in eadem fallacia plures fundant ꝓalogismi: ⁊ sicut locus dialetic⁹ diuidit ꝑ locũ maximã ⁊ locũ differentiã maxime sic in qualibet fallacia locus maxima ⁊ locus differẽtia maxime ꝑ similitudinẽ ꝛcitur ut in fallacia equiuocationis maxima ꝓm q̃ fiũt ꝓalogismi eius est. Omnis dictio actualiter vna habet tm̃ vnũ significatũ: ⁊ locus differẽtia maxime est equiuocatio termini vel terminus equiuocus. Secũdo sciẽdũ: q̃ in oi fallacia est causa apparentie ⁊ causa defectus ⁊ sub causa cõuenientie latet defectus sicut in equocatiõe sub vnitate vocis latet pluralitas significatorũ. Causa apparentie fallaciarũ in cõmuni est q̃ mouet ad credendũ quod nõ est. Et causa defectus est q̃ falsificat creditũ: vñ etiã ratione cause apparentie fallacia habet q̃ sit idoneitas decipiendi: q̃ ꝓpter talem apparentiã sumit aptitudo ad decipiendũ: ⁊ rõne cause effectus facit credere de nõ ente q̃ sit ens: q̃ per istã causam cõpletur decptio licet originaliter ꝓueniat a causa apparẽtie: ideo iste due cause satis explicant in diffinitione fallacie. Et dicitur mediante fantastica visione quia intellectus purus nõ ꝓmixtus sensui aut fantasie nõ decipit sed ꝑ reflexionẽ ad fantasiã multotiẽs decipitur. Est aut fantastica visio ut hic sumit cognitio intellectus reflexi ad fantasiã ⁊ nõ solũ cognitio fantasie. Tertio sciendũ: q̃ in disputatiõe sophistica duo sunt a quibus potest sumi causa apparẽtie ad decipiendũ: ꝓmũ. s. res de quibus disputat quarũ multoties ignorant habitudines. Secundũ est dictiones vel voces ꝑ quas fit disputatio quarũ significatio vl̃ multiplicitas sepe ignorat: ⁊ sic causa appẽtie fallacie q̃q̃ sumit a reb⁹ q̃q̃ a dictionibus: ⁊ ꝓm hoc fallacia in cõi diuidit ꝑ fallaciã in dictiõe ⁊ ꝑ fallaciã extra dictionẽ. Fallacia in dictione est q̃ sumit suã causam apparẽtie ex parte dictionis. Et fallacia extra dictionẽ est q̃ sumit suã causam apparẽtie ex parte rei ⁊ magis dicit fallacia extra dictionẽ q̃ fallacia rei q̃ res non cadunt in disputatione nec causant decptionẽ respondentis nisi per relationẽ ad dictiones: ideo ꝑ negationẽ huiꝰ q̃ est habere causam apparẽtie in dictione ⁊ ꝑ relationẽ ad dictionẽ dicit fallacia extra dictionẽ: ⁊ inter illas fallacias ꝓprius determinat de fallaciis in dictione q̃ licet res ordine nature ꝓcedant dictiões nõ tm̃ ꝓcedunt in disputatione sophistica: quia res non cadũt in disputatiõe nisi per voces: ideo per voces priꝰ contingit causari decptionem respondẽtis.

Quarto sciendũ: q̃ fallacia in dictione diuidit ꝑ fallaciã equiuocationis amphibologie: cõpositionis: diuisionis: accentus: ⁊ fallaciã figure dictionis. Quarũ sic habet sufficientia: quia omnis fallacia in dictione fit secundũ aliq̃ modũ multiplex: vel ergo fit ꝓm multiplex actuale vel potẽtiale vl̃ fantasticũ. Si ꝓm multiplex actuale hoc est dupliciter: vel secũdũ multiplex actuale dictiõis incõplexe ⁊ sic est equiuocatio vel orationis ⁊ sic est amphibologia. Si ꝓm multiplex potẽtiale hoc est dupliciter: vel fit in dictione ⁊ sic est accẽtus: vel oratione ⁊ hoc dupliciter vel illa oratio est cõtinue ꝓbata ⁊ sic est fallacia cõpositionis: vel discõtinue ⁊ sic est fallacia diuisionis. Si scõm multiplex fantasticum sic est fallacia figure dictionis. Et ꝓbatur iste nũerus fallaciarũ in textu per inductionẽ que satis clara est ⁊ paralogismum cuius virtus consistit in hoc q̃ omnis decptio facta ꝑ hoc q̃ eadem dictio vel oratio plura significat fit aliquo istorũ sex modorũ: sed ois fallacia in dictione fit per hoc q̃ vna dictio vel oratio plura significat quia fit quãdo eisdẽ nominibus vel orationibus non idem significamus: ergo omnis fallacia in dictione fit aliquo istorũ sex modorũ: ⁊ sic patet q̃ hec diffinitio est sufficiens. Sed contra predicta arguitur ꝓmo sic idoneitas decipiendi est naturalis potentia sed fallacia non est naturalis potentia: cũ non sit in predicamento qualitatis quia est ens rationis: ergo male dicitur q̃ fallacia est idoneitas decipiendi. Secundo sic impossibile est credere de non ente q̃ sit ens quia nullus potest credere q̃ vnũ contradictoriorũ verificetur de alio: cũ nõ possit credere duo contradictoria simul eẽ vera vel falsa: ergo fallacia nõ facit credere de nõ ente q̃ sit ens. Tertio sic: omnis fallacia est in illo qui decipitur cũ sit decptio quedã ergo nulla est in dictione vel extra dictionẽ. Quarto sic: omne argumentum sophisticũ fit de rebus ⁊ per voces: ergo omnis fallacia ⁊ decptio est in rebus ⁊ in dictionibus: ergo nulla ẽ in dictionibus tantũ. Quinto sic: fallacia amphibologie capit suam causam apparentie ex parte orationis tantũ ⁊ non ex pte dictionis ⁊ similiter ꝓpositio ⁊ diuisio: ergo male ponũtur fallacie in dictione. Ad ꝓmũ dicitur: q̃ licet idoneitas decipiendi se tenens ex parte intellectus sit naturalis potentia nõ tm̃ idoneitas decipiẽdi q̃ se tenet ex parte rerũ vel dictionũm ẽ naturalis potentia tantũ ꝓm modũ cuius sit ens rationis cõsequens dictiones q̃ sunt signa rerũ vl̃ aliqui respect⁹ rerũ qui sunt entia rationis ⁊ de tali idoneitate intelligitur q̃ fallacia est idoneitas decipiendi ⁊ talis non est in aliquo predicamento. Ad scõm dicitur: q̃ de nõ ente capto formaliter sub forma non entis non potest credi q̃ sit ens vel econtra tamẽ de non ente capto materialiter aliquis potest credere q̃ sit ens ⁊ de ente q̃ sit non ens. Ad tertiũ dicit q̃ si capiatur fallacia ut est effectus paralogismi ⁊ decptio respondentis sic est in decepto semper: sed si capiatur ꝑ loco sophistico qui ẽ ꝓncipiũ paralogismi ut hic sumitur sic nõ est in decepto sed est in rebus vel in dictione secundũ suam causam apparentie. Ad quartũ dicitur: q̃ licꝫ fallacia fiat de rebus ⁊ in dictione: non tamẽ quelibet sumit suã causam apparentie in rebus ⁊ in dictione sit sed aliqua in reb⁹ tm̃: alia vero in dictiõe tm̃: ⁊ ꝓ hoc sumit hec diuisio. Ad quintũ dr: q̃ si capiat dictio ꝓ voce incomplexa tm̃ ut distinguitur cõtra orationẽ: sic amphibologia nõ fit in dictione. sed si capiatur dictio ꝓ voce significatiua que dicendo ꝓfertur siue sit complexa siue incomplexa sic amphibologia fit in dictione: ⁊ hoc modo sumitur hic dictio.

¶ Multiplex autẽ ut vult Alexander in cõmento sup̃ libꝝ elenchorũ est triplex. Aliud enim est actuale: aliud est potentiale: ⁊ aliud fantasticuꝫ. Multiplex actuale est quãdo dictio vel oratio simpliciter eadem significat plura: ut patebit in equiuocatione ⁊ amphibologia: in quibus ẽ multiplex actuale. De multiplici autem possibili ⁊ de fantastico in locis ꝓprijs erit manifestũ. Unde quia verius saluatur ratio multiplicis in actuali q̃ in potentiali: ⁊ verius in potẽtiali q̃ in fantastico: ideo dicẽdum est ꝓius de fallacijs faciẽtibus multiplex actuale. postea de his in quibus est potentiale: et vltimo de fantastico.

¶ Postq̃ auctor determinauit de diffinitione fallacie in cõmuni: ⁊ de distinctione fallaciarũ in dictione: quaꝝ numerus ⁊ ordo sumitur secundũ diuersos modos multiplicij. Hic consequenter declarat modos multiplicis ad maiorẽ declarationẽ illius numeri ⁊ ordinis fallaciarũ in dictione. Et est multiplex dictio vel oratio vere vel apparenter plura significãs: ⁊ sic ad aliq̃ multiplex semper requritur vnitas vocis ⁊ pluralitas significatorum: ⁊ dicitur multiplex quasi multa plicans in vnum: quia in vna voce multa plicãtur significata: sed diuersimode tamen secundũ diuersas rationes multiplicis. ¶ Primo sciendum: q̃ multiplex diuiditur ꝑ multiplex actuale potentiale ⁊ fantasticũ: quorum sic habe

tur sufficientia: quia in omni multiplici est vnitas vocis cuꝫ pluralitate significatorū: vl̃ ergo habet plura significata simpliciter vel apparenter tantū si secūdū sic est multiplex fantasticū. Si primum hoc est dupliciter: vel tale multiplex habet actualem vnitatem vocis: ⁊ sic est multiplex actuale: vl̃ potentialem tantuꝫ: ⁊ sic est potentiale. ⁊ quia multiplex dicitur quasi in vnū multa plicās significata: ⁊ perfect⁹ vnū tur plura significata in multiplici actuali vbi est actual' vnitas vocis q̃ꝫ in potentiali vbi est potentialis vnitas tantuꝫ. ⁊ in potētiali verior modo multa in vnum plicantur q̃ꝫ in fantastico vbi solum plura sunt significata apparenter tantuꝫ: ideo istorum multiplicium actuale precedit potentiale: ⁊ potentiale fantasticū, ⁊ hic est q⁹ fallacie peccantes secundū multiplex actuale precedunt alias. Secūdo sciendum q⁹ multiplex actuale est dictio vel oratio vna secundū substātiam ⁊ modum proferendi diuersa significans. exemplu⁊ de dictiõe: ut canis. exēplū de ozõne: ut liber Arist. vñ i dictiõe vl̃ in oratiõe dictio se hꝫ ut materia ⁊ substantia. ⁊ modus proferendi se habet per modum forme: ideo dictio vna secūdū substantiam ⁊ modum proferendi est materialiter ⁊ formaliter. ⁊ quia a forma sumitur actualis vnitas rei: ideo talis vox est actualiter vna: ⁊ inde vocatur multiplex actuale. ⁊ tale multiplex ponit simul ⁊ in actu omnia sua significata sicut hoc nomen canis simul ⁊ in actu dat intelligere sua significata: ⁊ non tamen ponit ea copulatiue vel disiunctiue quia si poneret ea copulatiue tūc ista oratio canis currit eēt equiualenter vna copulatiua ⁊ tunc vel ambe partes essent simul vere ⁊ tunc esset simpliciter vera ⁊ non distinguenda sed simpliciter concedenda. vel aliqua pars esset falsa ⁊ tūc tota copulatiua esset falsa ⁊ simpliciter neganda ⁊ non distinguenda. Et si poneret ea disiunctiue illa propositio equialeret vni disiunctiue. vel ergo aliqua pars esset vera ⁊ tūc esset simpliciter concedenda quia hoc sufficit ad veritatem disiunctiue: vel ambe partes essent simpliciter falsē ⁊ sic esset simpliciter falsa ⁊ nunq̃ꝫ esset distinguenda quod est cōtra illud quod dicetur in solutione paralogismorum equiuocationis: ⁊ ideo tale multiplex actuale licet ponat omnia sua significata in actu ⁊ conuunctim ut vniuntur in vna voce nō tamen copulatiue vel disiunctiue. Tertio sciendum: q⁹ multiplex potentiale est dictio vel oratio eadem secundū vocem ⁊ diuersa secundū modum proferendi plura significās exemplū de dictione: ut populus qui cum habꝫ primam breuem significat collectionē gentis ⁊ cum habet primam longam significat arborem quandam. Exemplum de oratione ut sortes currens necessario currit quia secundum diuersos modos proferendi necessario potest referri ad currens vel etiam ad currit: ⁊ sic ibi sunt diuersa significata secundum compositionem ⁊ diuisionem: ⁊ quia in tali multiplici est tā tum vnitas materie ⁊ vocis ⁊ non est vnitas forme vel modi proferēdi a qua vnitate forme sumatur actualis vnitas dictionis: ideo talis dictio vel oratio est tantum potentialiter vna ⁊ non actualiter. vnde dicitur multiplex potentiale quia ibi plicantur multa significata in voce que est tantum potentialiter vna. Quarto sciendum: q⁹ multiplex fantasticum est dictio vnum significans que videtur aliud significare propter conuenientiam eius in parte cum alia dictiõe sicut vigere significat simpliciter qualitatem quia significat habere vigorem: sed quia similiter terminatur sicut agere et agere significat actionem: ideo vigere videtur significare actionem: licet tamen non significet. Et dicitur tale multiplex fantasticum quia talis dictio secundum veritatem nō habet plura significata sed solum secunduꝫ fantasticam apparentiam. Dicitur enim fantasia a fanos quod est apparitio eo quod secundum fantasiam fiunt multe apparitiones ideo fantasticum idem est. Contra predicta arguitur primo sic: vnius signi est tantum vnum significatum: quia ab vnitate significati sumitur vnitas signi: ergo vna dictio vel oratio non potest plura significare: ergo contra diffinitionem multiplicis. Secundo sic: sicut se habent actus ⁊ potentia ita actuale ⁊ potentiale: sed potentia precedit actum cum aliquid prius sit in potentia q̃ꝫ in actu: ergo multiplex potentiale precedit actuale ⁊ non econtra. Tertio: sic significatio est forma essentialis dictionis: ergo dictio vel oratio plura significans est diuersa formaliter: ergo multiplex actuale nō est formaliter vna dictio ⁊ actualiter plura significans sed est formaliter diuersa. Quarto sic. de ratione multiplicis est pluralitas: sed maior est pluralitas ⁊ actualior quando dictio vel oratio est diuersa secundum modum proferendi ⁊ secundum significata q̃ꝫ quando solum plura significat: ergo tale multiplex magis debet dici actuale q̃ꝫ illud vbi est solum pluralitas significatorum. Quinto sic. in omni multiplici est pluralitas significatorum: sed multiplex fantasticum non habet plura significata: quare non est distinguendum: ergo male dicitur q⁹ multiplex fantasticuꝫ est vnum multiplex. Ad primum istorum dicitur: q⁹ licꝫ ab vnitate significati sumatur vnitas formalis signi: non tamen vnitas materialis: sed ex parte ipsius vocis que efficit signum: ideo vnum signum materialiter potest habere diuersa significata q̃uis nō sit vnum formaliter ⁊ inquantuꝫ est signum. Ad secundum dicitur: q⁹ licet in eodem potentia precedat actum: non tamen in diuersis. sed actus simpliciter precedit potentiam: ideo actuale precedit potentiale in diuersis: ⁊ sic est in proposito. Ad tertū istorum dicitur: q⁹ si consideretur dictio in ratione signi: tunc significatio est forma essentialis ei⁹: q⁹ reponit eam in esse signi. Sꝫ si consideretur quantum ad vocem que vox dicendo profertur vnde dicitur dictio sic significatio non est forma essentialis eius. sed modus proferendi ⁊ significatio est forma accidentalis. ⁊ hoc modo hic dicitur dictio vel oratio vna inq̃ntum habet rēspectum ad talem formā: ideo multiplex actuale potest esse dictio actualiter vna plura significans. Ad quartum dicitur: q⁹ ad multiplex actuale non sufficit actualis pluralitas significatorum. sed cum acquiritur actual' vnitas vocis: ideo licet multiplex potentiale habeat pluralitatem actualem significatorum forme vocis: tamen non habꝫ actualem vnitatē vocis: ideo non debet dici multiplex actuale. Ad quintum dicitur: q⁹ multiplex fantasticum non habet plura significata secundum rem. sed bene secundum apparentiam. ⁊ hoc sufficit ad hoc q⁹ sit multiplex fantasticum.

¶ His visis dicendum est de equiuocatione siue de fallacia equiuocationis. Unde equiuocatio diffinitur sic. Equiuocatio ē cum diuerse rationes rerum simpliciter in eodem nomine vniuntur. Et in hac diffinitione res sumitur communiter ad res ipsas ⁊ ad duplicem modum rerum ⁊ ad habitudinem earundē ad res ipsas: ut in hoc nomine canis: quod significat latrabile. ⁊ marimum ⁊ celeste sidus ad duplicez modum rerū: quia est quidam modus significandi secundum q⁹ dictio consignificat accidentia sua. ⁊ alius modus qui est significādi: ut ī hoc nomine sanum: quod significat semper eandem sanitatem: que est animalis: sed secunduꝫ diuersos modos: quia cum dicitur vrina est sana: sensus est q⁹ vrina est significatiua sanitatis: sed non est nisi sanitatis animalis, ⁊ cum dicitur cibus est sanus sensus: cibus est effectus sanitatꝫ ⁊ nō nisi sanitatis animalis. Dieta ē sana q⁹ conseruat sanitatem animalis, ⁊ potio